’Wʋsuslolue loluu ’sɛbhɛ

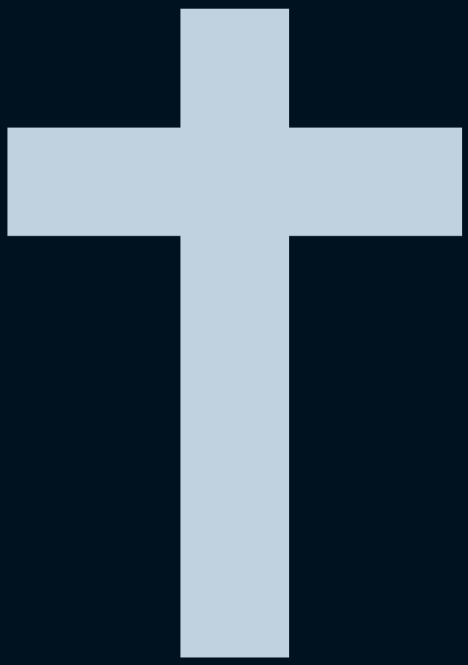

New Testament in Kouya

ʾWʊsuslolue loluu ʾsɛbhɛ
New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluiez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

• Vous devez donner Attribution au travail.

• Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.

• Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du caneva de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65

Contents

Matie 1
Malıkı 40
Lukı 64
Zaan 107
Lɛnʊgbʊnya 136
Wlɔmʊ -nyıma 175
1 Kolɛntı -nyıma 192
2 Kolɛntı -nyıma 208
-Galasii -nyıma 219
Efɛzı -nyıma 225
Filipʊ -nyıma 231
Kolɔsʊ -nyıma 235
1 Tɛsalonikı -nyıma 239
2 Tɛsalonikı -nyıma 243
1 Timotee 245
2 Timotee 250
Titı 254
Filemɔ 256
Eblenya 257
'Zake 270
1 Piɛlı 275
2 Piɛlı 280
1 Zaan 283
2 Zaan 287
3 Zaan 288
Zudı 289
Zaaan 'yliwʊgbʊnya 291

Matiee 'sɛbhɛ
Sa Matie gbaa -Zezuu gbʊzɔnʊ gbʊ

-Zezuu -gʊgbʊ Matie cɛlıa, mʊ -wa. Nıı, Matie mı -Zezuu *'bınənya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo nya. Zuifʊ -yla Matie cɛlıa wee 'sɛbhɛ nı. -Lagɔ ka 'cın ɔ -Bhasanyɔɔ tietiegbʊʊ wɛlı wla, 'ın -Lagɔgbʊʊ -falıpanya ka -mɔɔ daa cɛlı *'wʊsuslolue sʊaa 'sɛbhɛ 'wʊ. 'Sɛbhɛ nı 'wʊ, Matie slolua we Zuifʊ nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ (Mɔ -wa Mesi).

-Zezuu dʊkpası
(Lk 3.23-28)

1 -Zezu Klisıı dʊkpasıı ŋnı nı: ɔɔ -Zezu *Klisı mıa, ɔ dʊkpasa -wa *-Davidı, 'ın *Ablaamʊ mıa -Davidıı dʊkpasa nya.
2 Ablaamʊ gwalıa Izakı.
Izakı gwalıa Zakɔbʊ.
Zakɔbʊ gwalıa Zuda -yɔ ɔ bhelia.
3 Zuda gwalıa Pelɛsı -yɔ Zela, nıı, wa 'nyaa -wa Tamaa.
Pelɛsı gwalıa Eslɔmʊ.
Eslɔmʊ gwalıa Alamʊ.
4 Alamʊ gwalıa Aminadabʊ.
Aminadabʊ gwalıa Naasɔn.
Naasɔn gwalıa Salma.
5 Salma gwalıa -Boazı, nıı, ɔ 'nyaa -wa *Wlaabʊ.
-Boazı gwalıa Obɛdı, nıı, ɔ 'nyaa -wa Wlutı.
Obɛdı gwalıa -Zesee.
6 -Zesee gwalıa nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidı.
-Davidı gwalıa *Salomɔɔ, Ulii 'ŋwnɔ nya.
7 Salomɔɔ gwalıa Wloboamʊ.
Wloboamʊ gwalıa Abia.
Abia gwalıa Aza.
8 Aza gwalıa Zozafatı.
Zozafatı gwalıa Zolamʊ.
Zolamʊ gwalıa Oziası.
9 Oziası gwalıa Yotamʊ.
Yotamʊ gwalıa Akazı.
Akazı gwalıa Ezekiası.
10 Ezekiası gwalıa Manasee.
Manasee gwalıa Amɔn.
Amɔn gwalıa -Oziası.
11 -Oziası gwalıa Yekonia -yɔ ɔ bhelia.
We bhla wa kpaa *Izlaɛlınyıma, 'ın wa yia wa Babilɔnʊ kwa.
12 -Mʊʊ 'bıgʊ, Yekonia gwalıa Salatiɛlı.
Salatiɛlı gwalıa Zolobabɛlı.
13 Zolobabɛlı gwalıa Abiudʊ.
Abiudʊ gwalıa Ɛliakimʊ.
Ɛliakimʊ gwalıa Azɔɔ.
14 Azɔɔ gwalıa Sadɔkʊ.
Sadɔkʊ gwalıa Akimʊ.
Akimʊ gwalıa Eliudʊ.
15 Eliudʊ gwalıa Eleazaa.
Eleazaa gwalıa Matan.
Matan gwalıa Zakɔbʊ.
16 Zakɔbʊ gwalıa Maliii 'lowli *-Zɛzɛfʊ. Nıı, Malii gwalıa -Zezu wa laa Klisı, -mʊʊ ji -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.
17 Nıı, we 'ka Ablaamʊ -gʊ 'bhʊ, we 'ka -Davidı ylı, dʊkpası -zakpa kugbua lɛ -mnʊa -wa. We 'ka -Davidı -gʊ 'bhʊ, we 'ka wa kpakpıe ylı, 'ın wa 'ka wa Babilɔnʊ kwa, we nyni dʊkpası -zakpa kugbua lɛ -mnʊa. -Mʊʊ 'bıgʊ, we 'ka wa Babilɔnʊ -kwakwıe -gʊ 'bhʊ, we 'ka -Zezu Klisıı gwalı bhla nyni, we nyni dʊkpası -zakpa kugbua lɛ -mnʊa.

Malii gwalıa -Zezu
(Lk 2.1-21; -Gal 4.4)

18 Nıı, sanɛɛ wa gwalıa -Zezu Klisı. Nıı, ɔ 'nyaa -wa Malii, mɔ -yɔ -Zɛzɛfʊ 'kaa kʊkwalı, wa 'nı -slɔ ladı dabhlo, 'ın ɔ yia nʊkpla pla -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya. 19 Nıı, -Zɛzɛfʊ mıa, nyımɛ tıklıı -wa. Ɔ 'nı 'yıbha ɔ 'ka Malii gbʊ dılı -zejila 'wʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ, bhoyi ɔ -yɔ ɔ yi yaa -dıa zizewiemı. 20 Da ɔ dlı mıa we -gʊ, 'ın Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia ɔ -gbɛ yi 'ylaa 'wʊ, 'ın we nɛɛ:
«-Zɛzɛfʊ, -Davidıı 'yuoyu, -ın 'na lʊlʊ dlı -nı, -ın 'ka Malii kwa, nıı, 'yu ɔ yia gwalıa, -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya ɔ plaa nʊkpla. 21 Nıı, nʊkpasuyu ɔ yia gwalıa, 'ın -ın 'ka ɔ 'ŋnı zʊ -Zezu, 'ın ɔ 'ka ɔ nyıma gbʊnyuu 'wʊsa.»*
22 -We Jejitapɛ gbaa ɔ gbʊʊ -falıpanyɔɔ ŋwɛ nya, we 'ka lɛnʊʊ 'gbʊ, we yi 'saa 'plı:
23 «Nıı, 'yieslɔŋwnɔyu -ɔ 'nıa nʊkpasu -yi,
mɔ yia nʊkpasuyu gwalıa,
'ın wa 'ka ɔ 'ŋnı zʊ Emanuɛlı.»
-Mʊʊ ji -wa nıı, -Lagɔ -yɔ -a 'sɔ mı.

* **1:21** -Zezuu ji -wa nıı, -Lagɔ saa nyıma gbʊ 'wʊ.

24 Ɔ ganɔa, sa Jejitapɛɛ 'anzɪ gbaa, 'mʊ ɔ nʊa lɛ, 'ɪn ɔ yia Malii ɔ 'dɛɛ -gbɛ bɛlɪ. 25 Ɔ -yɔ ɔ 'nɪ -budu 'wʊdɪ, 'ɪn ɔɔ Malii yia ɔ nʊkpasuyu gwalɪ, 'ɪn -Zɛzɛfʊ yia -mɔɔ 'ŋnɪ zʊ -Zezu.

2

Gbʊyilonya mnɪa -Zezuu 'ŋnɪ 'ylimanɪa (Lk 2.22-38)

1 -Zezu wa gwalɪa Bɛtɪlɛmʊ, Zudee -dʊdʊ -gʊ, -zugba *Ewlodʊ mɪ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ nya.

Tɔʊn, gbʊyilonya 'bhʊa 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, 'ɪn wa yia *-Zeluzalɛmʊ nyni. 2 Wa nɛɛ: «'Yu, -ɔ wa gwalɪa, 'ɪn ɔ 'ka *Zuifʊʊ 'wlulapɪlɪ, da ɔ mɪa? Nɪɪ, ɔ -zɛlɪya ka 'wlʊ 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, 'ɪn -a yia we -yɔyɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ, -a yia yi -a 'ka ɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ.»

3 Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Ewlodʊ 'nʊa we, 'ɪn ɔ plɛ yia sumanɪ, ɔ -yɔ -Zeluzalɛmʊ -nyɪma weee. 4 -Bha ɔ laa *-Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, 'ɪn da wa 'kaa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ gwalɪ, ɔ 'ka we yibheli. 5 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nɪɪ, Bɛtɪlɛmʊ, Zudee -dʊdʊ -gʊ, -bha wa gwalɪa ɔ. Nɪɪ, -we *-Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ cɛlɪa, mʊ nɪ:

6 ‹Amɪa, Bɛtɪlɛmʊ, Zudee -dʊdʊ -gʊ -nyɪma,
amɪaa 'gbe 'nɪ 'kienyi -mɪ,
Zudeegbe 'kadɪ glaa.
Nyɪmaa 'Wlulapɪlɪnyɔ yabhlo yia amɪaa -gbɛ 'bhʊa,
mɔ 'kaa Izlaɛlɪnyɪma -wa -wa na nyɪma,
mɔ 'kaa wa 'yugalɪ.› »

7 Tɔʊn, 'ɪn Ewlodʊ yia waa gbʊyilonya la zizewiemɪ, 'ɪn ɔ yia wa layɪbha nɪɪ, labhla wa 'yɪ wee -zɛlɪya -yɔa. 8 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mnɪ, a -talɪ ɔɔ 'yuu da 'nanʊʊ, a -ka ɔ 'yɪ, a yi 'mɪ 'dɪ -salɪa, 'ɪn, -amɪ, ɪn 'ka -mɔ mnɪ, ɪn 'ka ɔ bʊbɔ.» -Bha ɔ tiea wa Bɛtɪlɛmʊ.

9-10 Waa gbʊyilonya 'nʊa Ewlodʊ wɛlɪ, 'ɪn wa yia 'yoo bhli. 'Ɪn -zɛlɪya wa 'yɪ yaa 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, wa yia we -yɔyɪ, 'ɪn we yia wa 'mʊna 'wʊla. Wee -zɛlɪya -galɪ wa 'yu, 'ɪn da ɔɔ 'yu mɪa, we nynia -bha, 'ɪn we yia 'yligbe. 11 Da wa plaa -budu zɔ, 'ɪn wa yia 'yu -yɔ ɔ 'nyaa Malii -yɔyɪ. Wa yia ɔɔ 'yu bʊbɔ, ɔ 'yu 'kukolu sibhlie nya. -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa yia wa 'gba 'wʊkalɪ, 'ɪn 'ŋnɪmnɪli wa cɛlɪa ɔ, mʊ nɪ: -can klaa, *milɪ klaa, we -yɔ 'wlɪ, 'mʊ wa 'nyɛa ɔ. 12 'Ylaa 'wʊ, -Lagɔ nɛɛ wa -yla nɪɪ, wa 'na 'plɪlɪ Ewlodʊʊ -gbɛ -nɪ. 'Ɪn wa yia 'yoo -putu 'wʊbhu, 'ɪn wa yia wa -zɔɔ lʊmnɪ.

-Zɛzɛfʊ mnɪa Ezipʊtʊ

13 Waa gbʊyilonya ka mnɪ 'bhie, Jejitapɛɛ 'anzɪ yabhlo yia -Zɛzɛfʊʊ -gbɛ yi 'ylaa 'wʊ, 'ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nɪɪ, Ewlodʊ yia ɔɔ 'yuu da -talɪa, ɔ 'ka ɔ 'bha. We 'dɛɛ 'gbʊ, -sɔ 'wʊ, -ɪn 'bhu ɔɔ 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ mnɪ Ezipʊtʊ -gwagwɪe nya. -Ɪn -tʊ -mɔ, bhla -we nya a 'kaa yi, -amɪ yia we aɪn -yla gbaa.»

14 -Zɛzɛfʊ -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊbhu. Wa 'bhʊa -bha sabɔ, 15 'ɪn wa yia Ezipʊtʊ mnɪ. Wa -dɪ -mɔ la, 'ɪn Ewlodʊ yia tlɪ. 'Sa -mʊʊ 'plɪa sa, 'ɪn -we -Lagɔ gbaa ɔ gbʊʊ -falɪpanyɔɔ ŋwɛ nya, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ, ɔ nɛɛ:
«Ɪn ka na 'yu la,
ɔ 'ka Ezipʊtʊ 'bhʊ.»

Ewlodʊ 'bhaa nʊkpasuyua Bɛtɪlɛmʊ -dʊdʊ -gʊ

16 Da Ewlodʊ 'yɪa nɪɪ, gbʊyilonya ka ɔ -dawli 'wʊnʊ, 'ɪn ɔ yia 'cɛ 'pa bhabha. -Bha ɔ tiea nyɪma wa 'ka Bɛtɪlɛmʊ dʊdʊ -gʊ nʊkpasuyua 'bha. -Wa 'nɪa -zʊ 'sɔ ylɪ, we -yɔ -wa kaa -zʊ 'sɔ, -maa wa mnɪa 'bhaa. Nɪɪ, bhla -we nya -zɛlɪya 'wlʊa gbʊyilonya ka ɔ 'dɪ -salɪɪ 'gbʊ ɔ yi 'saa nʊ. 17 Nɪɪ, -we *-Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ Zelemi gbaa mʊ nʊa lɛ:
18 «-A ka 'wʊkpɪwɛlɪ 'nʊ mɔ Wlamaa,
wa mɪ 'wʊkpɪda, wida wa mɪa.
*Wlasɛlɪ -wa, ɔ 'yua ɔ mɪa wida,
ɔ 'nɪ ŋwnu wa 'ka ɔ bhubhoe,
nɪɪ, ɔ 'yua ka tlɪ.»

-Zɛzɛfʊ 'bhʊa Ezipʊtʊ (Lk 2.39)

19 Da Ewlodʊ tlɪa, -zugba -Zɛzɛfʊ mɪ Ezipʊtʊ, 'ɪn Jejitapɛɛ 'anzɪ yabhlo yia ɔ -gbɛ yi 'ylaa 'wʊ, 'ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: 20 «-Sɔ 'wʊ, -ɪn 'bhu ɔɔ 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ mnɪ *Izlaɛlɪ -dʊdʊ -gʊ. Nɪɪ, -wa 'yɪbhaa wa 'ka ɔɔ yu 'bha, -maa ka tlɪ.»

21 Tɔʊn, -Zɛzɛfʊ -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia ɔɔ 'yu -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊbhu, 'ɪn wa yia Izlaɛlɪ -dʊdʊ -gʊ mnɪ. 22 Ɔ 'nʊa nɪɪ, Alɪkelausɪ mɪ Zuifʊʊ 'wlulapɪlɪda ɔ dide Ewlodʊʊ 'bɪgʊ, -bha ɔ nʊa nyanɔ ɔ 'ka Zudee mnɪ. Mɔ ɔ 'kaa mnɪ, ɔ 'yɪa -bha 'ylaa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia Galilee -dʊdʊ -gʊ mnɪ. 23 'Ɪn 'gbe -we wa laa Nazalɛtɪ, 'ɪn wa yia -bha ladɪ. Nɪɪ, 'sa we 'plɪa sa, 'ɪn -we

-Lagɔgbʊʊ -falɪpanya gbaa we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ. Wa nɛɛ:
«'Mɔ wa yia laa Nazalɛtɪyu.»

3

**Zaan batizea nyɪma 'nyu nya*
(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Zn 1.19-28)

1 We bhla wa 'yɪa 'Zan *-Batisɪ -yɔ -mɔ da bɛblɛɛ Zudee -dʊdʊ -gʊ. Ɔ 'kpɪa 'wʊ, 2 ɔ nɛɛ: «A 'bhiti amɪaa dlɪ, nɪɪ, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe ka cɪpa.»

3 -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ *Ezaii nɛɛ zlɪmɛ ɔ daa nɪɪ:
«Nyɪmɛ yabhlo 'kpɪa 'wʊ -mɔ da bɛblɛɛ, ɔ nɛɛ:
‹Nɪɪ, a mnazɪ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'yloogblʊ -yɔ.
A nʊ 'yoo tɪklɪɪ ɔ 'yu.› »

4 Nɪɪ, ɔɔ *Zaan mɪa, ɔ 'wʊ -bana mɪ *-nyɔmɛɛ nyanɪ nya, 'ɪn ɔ -cɛsli mɪa nɪmɛɛ ku nya. Lʊʊ 'kpɪ -yɔ -gangan ɔ lia. 5 Zudee -dʊdʊ -gʊ -nyɪma klaa, -Zeluzalɛmʊ -nyɪma klaa, we -yɔ -wa 'bhʊa Zudɛɛn nyu kwesi, ma yia Zaaan -gbɛ. 6 Gbʊnyuu -we wa nʊa lɛ, 'mʊ wa gbaa -zejila 'wʊ, 'ɪn ɔ batizea wa Zudɛɛn nyu lʊ.

7 Zaan 'yɪa nɪɪ, *Falizɪnyɪma -yɔ *Sadusenyɪma mɪ ɔ -gbɛ yida, nɪɪ, -maa -zu 'wʊ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪa mɪa dɛ, 'mʊnɪmɛɛ -gnʊ a -mɪa! Nyɔɔ -salɪ aɪn 'dɪ, 'ɪn a pʊpalɪ 'wlukʊʊn la nɪɪ, a mneni a 'ka -Lagɔɔ 'cɛ -we mɪa yida kwɛɛ 'tlaa? 8 A -slolu amɪaa lɛnʊgbʊnya 'wʊ sazɔnʊ sa nɪɪ, a ka amɪaa dlɪ 'bhiti. 9 A 'na gbalɪ amɪaa 'dɛ dlɪ zɔ -nɪɛ: ‹Nɪɪ, Ablaamʊ mɪ -amɪaa dʊkpasa nyaa 'gbʊ -a ka gbʊwʊbhʊ.› Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla, -Lagɔ mneni ɔ 'ka tʊkpanya nɪ, Ablaamʊʊ 'yua -zɛlɪ. 10 -Lagɔɔ 'nɛnɔ gbee 'yli -dɪ sunyaa bhʊ -yɔ la pepe. Su weee -we'e 'paa 'bhue -zɔnʊnya nɪ, -dɪa ɔ yia we, ɔ 'ka we -kosu 'wʊ viteli. 11 'Nyu nya -amɪ na batizea aɪn, 'ɪn wa 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, a ka amɪaa dlɪ 'bhiti. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ yia 'mɪ 'bɪ yia, mɔ yia aɪn batizea Zuzu 'Pʊpa -yɔ -kosu nya. Ɔ 'tɪtɛ -zi na -nʊ, ɪn 'nɪ we 'klʊ -ka ɪn 'ka ɔ -sakwla 'wʊbhu. 12 Ɔ ka ɔ bʊtɛ kwɛɛ, ɔ 'ka ɔ 'mnɔ 'wʊpʊ, ɔ 'ka we 'ya -yɔ we vavi -yɔsɪsalɪ. 'Ɪn ɔ 'ka we 'ya -zɔnʊnya -gbagbʊ 'wʊ slu, 'bhie, ɔ 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wʊ viteli.»

Zaan batizea -Zezu 'nyu nya
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Zn 1.29-34)

13 -Zezu 'bhʊa Galilee -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn ɔ yia Zudɛɛn nyu -yɔ mnɪ. Ɔ nynia -mɔ, 'ɪn ɔ yia Zaan kwesi bɛ, -mɔɔ 'ka ɔ batizee 'nyu nyaa 'gbʊ. 14 Zaan 'nɪ we ŋwnu, ɔ nɛɛ: «-Innya, we 'nɪ 'sa -mɪ. -Mɪ 'ka 'yaa 'mɪ batizee 'nyu nya, 'ɪn -ɪn yia yi, ɪn 'ka -mɪ 'nyu nya batizee yɪ?»

15 -Zezu nɛɛ: «Nɪɪ, we mɪ -Lagɔ 'yu tɪklɪɪ 'gbʊ, -a nʊ we lɛ.»

-Bha Zaan ŋwnua we -yɔ, 'ɪn ɔ yia we lɛnʊ.

16 Zaan batizea -Zezu 'nyu nya, -Zezu mɪ 'nyu lʊ 'tlada, 'ɪn ɔ yia -Lagɔɔ 'gbe -yɔyɪ ŋwɛ -kalɪda. 'Ɪn ɔ yia -Lagɔɔ Zuzu, -ɔ 'wlʊa -kpakʊn, -yɔyɪ kwlida, 'ɪn -mɔɔ yia ɔ -gʊ la-sibhli. 17 'Ɪn wa yia wɛlɪ yabhlo, -we 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ 'nʊ, we nɛɛ: «Na 'Yu ɔ -mɪa, ɪn -kalɪ ɔ zɛ, 'mɔ ɪn 'nyɛa na dlɪ weee yoo.»

4

**'Kuzu ylaa -Zezu la*
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

1 Tɔʊn, 'ɪn -Lagɔɔ Zuzu yia -Zezu da bɛblɛɛ kwa, *'Kuzu 'ka ɔ laylaa 'gbʊ. 2 Ɔ mɪa -mɔ da bɛblɛɛ, ɔ li -mɔ zlɪ glʊ 'sɔ, sabɔ glʊ 'sɔ, -zugba ɔ tɪ lililu, 'ɪn ŋwɔ yia ɔ -yɔkpa. 3 *Laylanyɔ bɛa ɔ kwesi, 'ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mɪ 'pɪɛɪn, -ɪn gba tʊkpanya nɪ -yla nɪɪ, we -zɛ 'floo.»

4 'Ɪn ɔ nɛɛ: «We mɪ cɛlɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹We 'nɪ lililu -bhlogbɔɔ -gʊ nyɪmɛɛ
'yliyɔgagɪe tlili, nɪɪ,
wɛlɪ -we -Lagɔ gbaa,
'ɪn we nyɛ 'yaa ɔ 'yliyɔgagɪe.› »

5 Tɔʊn, 'ɪn 'Kuzu yia ɔ -mɔwlʊ -gbe -Zeluzalɛmʊ 'wʊkwa. We dɪa ɔ *-Lagɔbudu 'kadʊ 'wlu la, 6 'ɪn we nɛɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mɪ 'pɪɛɪn, -blu 'wʊ -ɪn 'ka lasibhli, nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹-Lagɔ yia ɔ 'anzɪnya tiea -na 'gbʊ,
'ɪn we 'ka we sɔnya -mɪ zɔ laslʊlʊ,
-na bhʊ yi tʊkpa gozoo 'gbʊ.› »

7 'Ɪn ɔ nɛɛ: «We mɪ 'ya cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ:
‹Nɪɪ, Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ,
a 'na ylalɪ ɔ la -nɪ.› »

8 -Bha 'Kuzu kwa 'yaa ɔ 'wʊpa -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu. 'Ɪn we yia dʊdʊʊ 'ŋnɪmnɪ -da weee -yɔ we 'ŋnɪmnɪli -yɔ we 'tɪtɛ ɔ 'klʊslolu. 9 'Ɪn we nɛɛ: «-Ɪn -ka 'mɪ 'yu 'kukolu 'sibhli, 'ɪn -ɪn -ka 'mɪ bʊbɔ, nɪɪ, -we weee mɪa da, 'ɪn na nyɛa -mɪ we.»

10 'Ɪn ɔ nɛɛ we -ylaɛ: «Bɛ lʊ, 'Kuzu! We mɪ
cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹-Ɪn bʊbɔ Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ,
'ɪn -ɪn nʊ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yla lubho.› »
11 'Kuzu 'bhʊa ɔ kwesi tɔʊn, 'ɪn 'anzɪnya
yia ɔ 'wʊsa.

-Zezu dɪa ɔ lubho gwe Galilee
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

12 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu 'nʊa nɪɪ, wa ka Zaan
-kaslʊ 'wʊpa, 'ɪn ɔ yia Galilee mnɪ. 13 Ɔ
'nɪ Nazalɛtɪ -tʊ, Kapɛnaumʊ ɔ -dɪa la. Nɪɪ,
Kapɛnaumʊgbe mɪa Galilenyu kwesi, -we
mɪa -mɔ Zabulɔn -yɔ Nɛfʊtalii -dʊdʊ -gʊ.
14 'Mʊ ɔ nʊa lɛ, 'ɪn -we -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ
Ezaii gbaa, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ, ɔ nɛɛ:
15 «Zabulɔn -yɔ Nɛfʊtali -nyɪma,
nyɪma -wa mɪ 'nyuu -yɔ 'yloogblʊ,
-mɔ Zudɛɛn nyuu kakpe yabhlo lʊ,
Galilee da 'lakpanya mɪ!
16 Nyɪma -wa mɪa nikpise 'wʊ, zlɪ wa yia
'yɪa!
-Wa mɪa tlɪtlɪee zuzu 'wʊ, zlɪ yia wa -gbɛ
'tlaa.»
17 -Bha -bhlokpadɛ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔgbʊ
gbagbɪe bhli, ɔ nɛɛ: «A 'bhiti amɪaa dlɪ, nɪɪ,
-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe ka cɪpa.»

-Zezu laa ɔ 'bɪnɔnya -mnʊa
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 'Ylɪ yabhlo nya, -Zezu mɪ Galilenyu
kwesi nɔda, 'ɪn ɔ yia bhelia 'sɔ -yɔyɪ, 'Simɔɔ
(-mɔɔ -baŋnɪ -wa Pɪɛlɪ), we -yɔ ɔ bheli An-
dlee. Wa mɪ wa 'sowli 'nyu lʊ vitelida, nɪɪ,
zibhibhanya wa -mɪa. 19 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A yi
'mɪ 'bɪ, sa a kpaa zibhi, ɪn 'ka 'sa aɪn nyɪmaa
'ylibɪlanɔnʊnya -zɛlɪ, 'ɪn a 'ka 'mɪ wa 'bɪ -la.»
20 Tɔʊn, wa tɪa -bha wa 'sowli, 'ɪn wa yia
ɔ 'bɪ mnɪ. 21 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, 'ɪn ɔ yia *'Zake -yɔ
ɔ bheli *Zaan 'yɪ, nɪɪ, Zebedee 'yua -wa. Wa
-yɔ wa dide mɪ wa 'sowli mnazɪda -mɔ 'glʊ
'wʊ, 'ɪn -Zezu yia wa la, 22 'ɪn wa yia wa dide
-yɔ ɔ 'glʊ -bha tɪ, 'ɪn wa yia -Zezu 'bɪ mnɪ.
23 We bhla -Zezu 'plɪlɪa Galilee -dʊdʊ
weee -gʊ, -zugba ɔ slolua nyɪma gbʊ *-
Lagɔbudunya zɔ, 'ɪn ɔ gbaa *-Lagɔɔ nyɪmaa
'wlulapɪlɪe -zɔnʊʊ gbʊ, gu weee -yɔ sɪasɪe
weee, -we mɪa nyɪma -yɔ jipejipɪe nya. 24 -
Bha wa 'nʊa -Zezuu 'dɪ Silii -dʊdʊ weee -
gʊ. Nɪɪ, -wa mɪa sɪada weee, -wa kaa gu -
yɔ klaa, -wa ka ku glopoa klaa, -wa zuzu
'nyuu mɪa 'wʊ klaa, -wa kaa nɛʊn gu -yɔ
klaa, we -yɔ zɔlaslonya, 'ma wa -laa -Zezu,
'ɪn ɔ yia wa jipe. 25 'Ɪn nyɪmaa -zlo yia -Zezu
'bɪ yi. Tɔlʊa 'bhʊa Galilee, tɔlʊa 'bhʊa 'Gbe
Kugbua -dʊdʊ -gʊ, tɔlʊa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ,
tɔlʊa 'bhʊa Zudee -dʊdʊ -yɔ Zudɛɛɛn kakpe
yabhlo -gʊ.

5

-Zezu -slolua nyɪma gbʊ
(Lk 6.20-23)

1 Da -Zezu 'yɪa nyɪmaa -zlo -yɔ, ɔ -gblaa
-gɔgɔ yabhlo 'wlu, 'ɪn ɔ yia -mɔ ladɪ. Ɔ
'bɪnɔnya gbelia ɔ, 2 'ɪn ɔ yia wa slolue bhli,
ɔ nɛɛ:
3 «Nyɪma -wa'a laa wa 'dɛ nyɪma -Lagɔ 'yu,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ pɪlɪ wa 'wlu la.
4 -Wa mɪa wida,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ yia wa 'kʊayli
'paa.
5 Nyɪma -wa mɪa sa bhe,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, ma yia dʊdʊ 'wʊbhua
'bɪ -liliee saa.
6 Nyɪma -wa nyɪma tɪklɪɪ -zɛzɛ tʊ mɪa 'bhada
ŋwɔ 'bhisa,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, lʊa wa yia.
7 Nyɪma -wa yɪlɪa wa -lima nyazɪ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ yia wa nyazɪ
'yɪlɪa.
8 Nyɪma -wa ka dlɪ mɪa tɪklɪɪ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ wa yia 'yɪa.
9 Nyɪma -wa bɪbɛlɪa nyɪma -yɔ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ yia wa laa ɔ 'yua.
10 Nyɪma -wa wa palɪa 'klɪyɪe 'wʊ,
wa mɪ nyɪma tɪklɪɪ nyaa 'gbʊ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, -Lagɔ pɪlɪ wa 'wlu la.
11 «Nɪɪ, wa -ka amɪaa 'ŋnɪ -nyumɔ, wa -ka
aɪn 'klɪyɪe 'wʊpalɪ, wa -ka aɪn yoyo gbʊ -gʊ
la zʊlʊ na 'gbʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nʊ
nya. 12 A li 'mʊna sa duun, -we ka gbʊ -wa,
-tnʊʊ 'kadɪ a yia 'yɪa -Lagɔɔ -gbɛ. Nɪɪ, 'sa -
bhlokpadɛ wa 'palɪa -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya,
-wa -galɪa aɪn 'yu, 'klɪyɪe 'wʊ.

-Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya mɪ zlɪ -yɔ gumu 'bhisa (Mk 4.21, 9.50; Lk 8.16, 14.34-35)

13 «Nɪɪ, amɪa, dʋdʋgʋ -nyɪmaa gumu 'bhisa a mɪa. Nɪɪ, gumu -ka 'nʋŋwɛ 'bhʋ, sa wa 'ka we namanɪa? We 'nɪ 'maslɛɛn -lu yabhlogbɔɔ 'wʋkʋ. Nɪɪ, 'pipee wa vitelia we, 'ɪn nyɪma nɔa we -gʋ.

14 «Nɪɪ, amɪa, dʋdʋgʋ -nyɪmaa zlɪ 'bhisa a mɪa. 'Gbe wa zʋa -gɔgɔ 'wlu, wa 'nɪ mneni wa 'ka we zize. 15 'Ɪn wa -yɔ 'napɛ -ka yi, wa'a dɪ we -solu zɔ la. Yalɪ wa dɪa we la, 'ɪn we yɪa nyɪma weee -gʋ la, we 'nɪ mʋʋ? 16 'Sa -bhlokpadɛ, amɪaa zlɪ 'kaa nyɪma 'yu lɪ, 'ɪn wa 'ka amɪaa lɛnʋgbʋ -zɔnʋ -yɔyɪ, 'ɪn wa 'ka amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪɪ 'ŋnɪ -mnɪnɪ.

-Zezu -yɔ -Lagɔɔ tite

17 «A 'na pʋpalɪ dlɪ zɔ la -nɪ, nɪɪ, *Moizɪɪ tite -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa wɛlɪ ɪn yia lasaa -nɪ. Ɪn 'nɪ we lasasɪee 'gbʋ yi. Yi ɪn yia, 'ɪn we 'ka gbʋzɔnʋ -zɛ.

18 «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʋzɔnʋ sa nɪɪ, dʋdʋ -yɔ yalɪ 'nɪ -slɔ labhʋ, -Lagɔɔ titee cɛlɪlɪɪ 'ya 'kienyi -lɛ 'na 'ka labhʋ, 'ɪn dʋdʋ 'kaa bhɪa. 19 We 'dɛɛ 'gbʋ, nyɪmɛ -ɔ mɪa 'kienyi -lɛ, -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la glaa, mɔ -wa nyɪmɛ -ɔ'ɔ zʋa -Lagɔɔ tite 'kienyi -lɛ 'nʋŋwɛ, 'ɪn ɔ slolua ɔ -lima sa wa'a zʋa we 'nʋŋwɛ. Nɪɪ, -ɔ slolua ɔ -lima -Lagɔɔ tite 'nʋŋwɛzʋzʋe, mɔ -wa kpasa, nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la glaa. 20 Ɪn nɛɛ aɪn -yla: a zʋ -Lagɔɔ tite 'nʋŋwɛ. A -zi -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma, we 'nɪ -mʋʋʋ, nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la, a 'na 'ka wa glaa -mɪ.

A -yɔ amɪaa bhelia suslolu 'wʋ

21 «A ka 'nʋ nɪɪ, wa nɛɛ amɪaa dʋkpasɪ -ylaɛ: ‹A 'na 'bhalɪ nyɪmɛ -nɪ. Nɪɪ, -ɔ ka ɔ bheli 'bha, gbʋwʋbhunya 'yu wa yia ɔ kwaa.› 22 Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: -ɔ -ka ɔ bheli -yɔ 'cɛpalɪ, gbʋwʋbhunya 'yu wa kwaa ɔ. -Ɔ -ka gba ɔ bheli -yla, -mɔɔ mɪ nyɪmɛ -kpʋa nya, nyɪma kpasɪ 'yu wa kwaa ɔ, 'ɪn wa bhua ɔ -yɔgbʋ 'wʋ. -Ɔ -ka ɔ bheli -yla gba: ‹Nyɔgʋgʋ›, ɔ ka we 'klʋ wa 'ka ɔ -kosu -we'e nyumoa 'wʋ kwa. 23 We -ka nɪɪ, -na wlawlalu -ɪn mɪ -Lagɔ kwada 'slakagʋsalɪlu 'yu, 'ɪn -ɪn yi ligbe nɪɪ, -ɪn -yɔ -na bheli 'sɔ ka gbʋ, 24 -ɪn tɪ -bha wee wlawlalu 'slakagʋsalɪlu 'yu, -ɪn mnɪ, -ɪn -yɔ -na bheli 'ka gbʋ -bhɪa, 'bhie, -ɪn 'ka wee wlawlalu -Lagɔ -la.

25 «Nɪɪ, nyɪmɛ -ka -mɪ gbʋ 'wluladɪlɪ, 'ɪn -ɪn -yɔ ɔ 'sɔ 'ka gbʋwʋbhunya 'yu mnɪda -mɪ, -ɪn -yɔ ɔ 'sɔ -bhɪa gbʋ slʋɪ, da a mɪa -slɔ 'yloogblʋ. Nɪɪ, we 'nɪ -mʋʋ, 'ɪn ɔ kwaa -mɪ gbʋwʋbhunya 'yu, 'ɪn gbʋwʋbhunya nyɛa -mɪ 'slʋja yoo, 'ɪn wa paa -mɪ -kaslʋ 'wʋ. 26 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʋzɔnʋ sa: -ɪn 'nɪ -slɔ ɔ tama 'wʋbhlolu -nʋ wla, -ɪn 'na 'ka -mɔ 'tla.

-Ɪn -yɔ nyɪmɛ -putuu 'ŋwnɔ 'na -dɪlɪ -budu 'wʋ -nɪ

27 «A ka 'nʋ nɪɪ, wa nɛɛ: ‹-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dɪlɪ -budu 'wʋ -nɪ›.* 28 Nɪɪ, -amɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla: nyɪmɛ -ka ɔ -libheyii 'ŋwnɔ yla, 'ɪn ɔ -budu 'wʋdɪ tʋ -ka ɔ 'bha, ɔ -yɔ ɔ ka -budu 'wʋdɪ ɔ dlɪ zɔ.

29 «We -ka nɪɪ, -na lilikwɛ -yliya kwa -mɪ gbʋnyuu lʋ, -sa -bha we, viteli we 'pɪpɪ. We nanɪ 'yli -ɪn 'ka -na kuu kibhe mnɔnʋ, we -zi wa 'ka -na ku weee viteli -kosu -we'e nyumoa 'wʋ. 30 We -ka nɪɪ, -na lilikwɛ -sɔ kwa -mɪ gbʋnyuu lʋ, dɪ -bha we, viteli we 'pɪpɪ. We nanɪ 'yli -ɪn 'ka -na 'lali yabhlo mnɔnʋ, we -zi -ɪn 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wʋpla -na -kpabhie nya.

A 'na -salɪ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -nɪ (Mt 9.9; Mk 10.11-12; Lk 6.18)

31 «Wa nɛɛ 'ya aɪn -ylaɛ: ‹Nyɪmɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -sa, ɔ 'nyɛ ɔ 'kwnɛ -sa -sɛbhɛ yoo.› 32 'Ɪn -amɪ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: nyɪmɛ 'nɪ mneni ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -sa, 'mʋ we 'nɪ ɔ mʋtnɪ kwɛ -kakɪe 'wʋbhʋ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ka ɔ 'ŋwnɔ 'kwnɛ -sa, ɔ gbʋnyuu lʋ -sulue -wa, -we ka gbʋ -wa, nʋkpasu -putu ɔ yia kwaa. 'Ɪn nyɪmɛ -mɔmɔ -ka 'kwnɛ -sa ŋwnɔ kwa, gbʋnyuu ɔ nʋa lɛ.

A 'na bili -nɪ

33 «A ka 'nʋ nɪɪ, wa nɛɛ amɪaa dʋkpasɪ -ylaɛ: ‹-Ɪn 'na bili yoyo sa -nɪ. -We -ɪn bia -Lagɔ 'yu, -ɪn nʋ we lɛ.› 34 Nɪɪ, -amɪ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: a 'na bili 'mnumnu -nɪ. A 'na bili yalɪ -nɪ, nɪɪ, mʋ -wa -Lagɔɔ 'ŋɪmnɪkpe. 35 A 'na bili dʋdʋ -nɪ, mʋ -gʋ ɔ dɪa bhʋ la. A 'na bili -Zeluzalɛmʋ -nɪ, nɪɪ, mʋ -wa -Lagɔnyɪma weee 'wlulapɪlɪnyɔɔ gbe. 36 -Ɪn 'na bili -na 'wlu -nɪ, nɪɪ, -ɪn 'nɪ mneni -ɪn 'ka -na 'wluo nyi -bhlogbɔɔ 'bhiti, we 'ka 'pʋpa -zɛ, we 'ka

* **5:27** Glɛkɪwɛlɪ 'wʋ, we ji -wa nɪɪ, -wa kʋkwalɪa, wa -yɔ nyɪma -putu 'na -dɪlɪ -budu 'wʋ -nɪ.

'ylukpa -zɛ. 37 We -ka ‹ɪɪn›, a gba ‹ɪɪn›, we -ka ‹-ɪnnya›, a gba ‹-ɪnnya›. -We -na yia we 'bɪgʊ zʊa, gbʊnyuuu didee -gbɛ we bhʊa.

A 'na nʊnʊ gbʊʊ 'lɛɛji lɛ -nɪ (Lk 6.29-30)

38 «A ka 'nʊ nɪɪ, wa nɛɛ: ‹'Ylii 'lɛɛji -wa yli, 'ɪn glaa 'lɛɛji -wa gla.› 39 Nɪɪ, -amɪ nɛɛ aɪn -yla: -ɔ nʊa -mɪ -yla gbʊ lɛ, -ɪn 'na nʊnʊ we 'lɛɛji lɛ -nɪ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ka -na lilikwɛ -yukwli 'kpa 'wʊsʊbha, -ɪn 'bhiti we -gʊdʊ, ɔ 'ka -bha yabhlo 'pa. 40 Nyɪmɛ -ka -mɪ gbʊwʊbhunya 'yu kwa, ɔ 'ka -na -bana 'wʊbhu, 'nyɛ ɔ 'yoo, ɔ 'ka -na -gʊslunaa 'wʊbhu. 41 -Laide -ka -mɪ 'gba 'wludɪ -ɪn 'ka kilo -bhlo lɛnʊ, -ɪn nʊ kilo 'sɔ lɛ. 42 Nyɪmɛ -ka -mɪ -lu -zlalɪ, 'nyɛ we ɔ. Nyɪmɛ -ka -na -lu -bhoa yi, -ɪn 'na palɪ ɔ -blɪgʊ -nɪ.

A -kalɪ amɪaa tʊnyɪmaa zɛ (Lk 6.27-28,32-36)

43 «A ka 'nʊ nɪɪ: ‹-Ɪn -kalɪ -na -libheyii zɛ, 'ɪn -na tʊnyɪmɛ mɪa, -ɪn 'ka -mɔɔ 'wʊnyɛ.› 44 Nɪɪ, -amɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla: a -kalɪ amɪaa tʊnyɪmaa zɛ, 'ɪn -wa palɪa aɪn 'klɪyɪe 'wʊ, a bhubhoe -Lagɔ wa 'ŋnɪ nya. 45 'Bhie, a 'ka amɪaa Dide, -ɔ mɪa yalɪɪ 'yua -zɛ. Nɪɪ, -Lagɔ sɔlʊa ɔ 'ylʊ 'wʊ nyɪma -zɔnʊ -yɔ nyɪma 'nyii -gʊ, 'ɪn -wa nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, we -yɔ -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, 'ɪn ɔ lʊalɪa wa -gʊ 'nyu.

46 «-Wa -kalɪa amɪaa zɛ, we -ka -maa -bhloo 'dɛɛ zɛ a -kalɪ, a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ 'klʊ -ka -Lagɔ 'yu. Nɪɪ, *nisʊn -gwɛzisanyaa 'dɛbhie -gbolu, 'sa -bhlokpadɛ wa nʊa. 47 A -ka amɪaa bheliaa 'dɛkpʊa fʊsa nɪ, gbʊ 'kadʊ a nʊa -bha lɛ yɪ? Nɪɪ, -wa 'nɪa -Lagɔ -yi, 'sa -bhlokpadɛ wa nʊa, we 'nɪ mʊʊ? 48 We 'dɛɛ 'gbʊ, amɪa, a -mɪ tɪklɪɪ sa amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ mɪa tɪklɪɪ 'bhisa.

6

Sa -a 'kaa bobabhanya 'nyɛ

1 «A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, a 'na nʊnʊ amɪaa -Lagɔgbʊ lɛ -zejila 'wʊ, nyɪma 'ka aɪn 'ylaa 'gbʊ -nɪ. A -ka 'sa we nʊ, a 'na 'ka -tnʊʊ 'yɪ amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ kwɛɛ.

2 «-Ɪn -ka 'gwɛzi bobabhanya 'nyɛ, -ɪn 'na bhlɪlɪ we lɛglɛ nya -nɪ. Nɪɪ, 'sa wɛlɪ 'sɔ -nyɪma nʊa -mɔ -Lagɔbudunya zɔ, we -yɔ 'yloogblʊ, wa 'ka wa 'ŋnɪ -zɔnʊ gbaa 'gbʊ. Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: wa ka wa -tnʊʊ 'yɪ 'gamʊ. 3 Nɪɪ, -mɪ, -ɪn -ka -na 'gwɛzi bobabhanya 'nyɛ -na lilisɔ nya, -na kɔpɛsɔ 'na yibheli we 'ji -nɪ. 4 Sa -ɪn wlaa -lu zizeda, -na Dide -Lagɔ, -ɔ yɪa we -yɔ, mɔ kwɛɛ -na yia -na -tnʊʊ 'yɪa.

Sa -a 'kaa -Lagɔ bhubhoe (Lk 11.2-4)

5 «A -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɪ, a 'na nʊnʊ wɛlɪ 'sɔ -nyɪma 'bhisa -nɪ. Nɪɪ, wamɪa, wa 'yɪbha wa 'ka 'yligbe, 'ɪn wa 'ka -Lagɔ bhubhoe -Lagɔbudunya zɔ -yɔ 'yoo 'wʊgbelida. 'Mʊ wa nʊa lɛ, 'ɪn nyɪma weee 'ka wa -yɔyɪ. Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: wa ka wa -tnʊʊ 'yɪ 'gamʊ. 6 Nɪɪ, -mɪ, -ɪn -ka -Lagɔ bhubhoea yi, -ɪn pla -na -budu zɔ, -ɪn kla we, 'ɪn -ɪn bhubhoe -na Dide da wa'a 'yɪa -mɪ -yɔ. -Ɪn -ka 'sa nʊ, -na Dide -ɔ yɪa -mɪ -yɔ zizeda, mɔ yia -na -tnʊʊ wlaa.

7 «A -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɪ, a 'na mnanɪ ŋwɛ la -nɪ, nɛɛ -wa 'nɪa -Lagɔ -yi. We mɪ wamɪaa dlɪ zɔ nɪɪ, wa gbagbawɛlɪ duuun 'gbʊ -Lagɔ pʊlʊa wa yukwli. 8 A 'na nʊnʊ wa 'bhisa -nɪ. Nɪɪ, a 'nɪ -slɔ ɔ -lu -zlalɪ, ɔ -yi amɪaa -yɔkpagbʊ.

9 «Sa a 'kaa -Lagɔ bhubhoe mʊ nɪ:
‹-Amɪaa Dide -ɔ mɪ yalɪ,
wa zʊ -bha -na -mɔwlʊ ŋnɪ.
10 -Na nyɪmaa 'wlulapɪlɪe yi.
Nyɪma nʊ -na dʊmagbʊ lɛ dʊdʊ -gʊ,
sa we mɪa yalɪ 'bhisa.
11 'Nyɛ -zɛɛn nʊʊ lililu -aɪn.
12 -Wa nʊa -aɪn gbʊnyuu 'wluo,
sa -a tɪa wa -yɔgbʊ 'wʊ,
-ɪn tɪ 'sa -amɪaa -yɔgbʊ 'wʊ.
13 -Ɪn 'na kwalɪ -aɪn laylagbʊ lʊ -nɪ.
-Ɪn -sa -aɪn gbʊnyuuu dide kwɛɛ.›
[Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪe klaa,
'tɪtɛ klaa, we -yɔ 'ŋnɪmnɪe,
we -mɪ -na -nʊ nya, bhla weee nya.
*-Amɛnɪ.]

14 Nɪɪ, amɪaa -lima -wa nʊa aɪn -yla gbʊnyuu lɛ, a -ka we 'wʊtɪ, amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ, 'ɪn ɔ tɪa amɪaa -yɔgbʊ 'wʊ. 15 'Ɪn a 'nɪ wa -yɔgbʊ 'wʊtɪ nɪ, amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ, ɔ 'na 'ka amɪaa -yɔgbʊ 'wʊtɪ.

Sa a 'kaa 'sun pla

16 «A -ka 'sun 'wʊ -mɪ, a 'na 'sulu 'klʊ wɛlɪ 'sɔ -cɪan 'bhisa -nɪ. 'Ɪn wa nʊa wa 'klʊ 'fuakaa, 'ɪn nyɪma weee 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, wa mɪ 'sun 'wʊ. Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ:

wa ka wa -tnʊʊ 'yı 'gamʊ. 17 Nıı, -mı, -ın -ka 'sun 'wʊ -mı, budo 'klʊ -yɔ, 'fla -na 'nyi, 18 nyıma yi we 'jiyibheli nıı, -ın mı 'sun 'wʊ. -Na Dide, -ɔ wa'a 'yıa -yɔ, -mɔ -bhlogbɔɔ yia we 'jiyibhelia. -We -ın nʊa zizeda lɛ, -na Dide, -ɔ yıa we -yɔ, mɔ yia -na -tnʊʊ wlaa.

'Ŋnımnılu -zɔnʊ (Lk 12.33-34)

19 «'Ŋnımnılu -we mıa dʊdʊ -gʊ, da 'glı -yɔ ŋwɔnʊ nyumɔa we, 'ın 'wienya wlaa -budu, 'ın wa ylia we, a 'na dılı we -zlo dʊdʊ -gʊ -nı. 20 Nıı, a dılı 'ŋnımnılu -Lagɔɔ -gbɛ la, da 'glı -yɔ ŋwɔnʊ 'na 'kaa we -nyumɔ, 'ın 'wienya 'na 'kaa we yli. 21 Nıı, mɔ -na 'ŋnımnılı mıa, -mɔ -na dlı mıa.

'Yli -wa kuu 'napɛ (Lk 11.34-36)

22 «'Ylı mı kuu 'napɛ nya. -Na 'yli -ka -yalı, -na ku weee mı zlı 'wʊ. 23 Nıı, -na 'yli -ka gu -yɔ -ka, -na ku weee mı nikpise 'wʊ. -We mıa -na zlı nya, we -ka nikpise 'bhisa -mı, -zugba nikpise -dlugba -wa.

'Gwɛzi -yɔ -Lagɔ, a -sa -bha (Lk 16.13)

24 «Nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka -cıan 'sɔ -yla lubho nʊ. We -ka 'sa -mı, 'yabhlo ɔ yia 'wʊnyɛa, 'ın ɔ 'ka 'yabhloo zɛkalı. 'Yabhlo -yɔ ɔ yia lanɛa, 'ın 'yabhlo 'ka ɔ dʊdʊnyumanı. A 'nı mneni a 'ka -Lagɔ -yɔ 'gwɛzi -yla lubho nʊ dabʊdʊ.

A 'na lʊlʊ dlı -nı (Lk 12.22-31)

25 «We 'dɛɛ 'gbʊ, ın nɛɛ aın -yla: a 'na lʊlʊ dlı amıaa 'yliɔgagıe -yɔ amıaa kuu 'gbʊ -nı. A 'na gbalı amıaa dlı zɔ -nıɛ: ‹Lɛɛ -lu -a 'ka lia? Lɛɛ -lu -a 'ka 'maa? -A yi 'naa 'yı -a 'ka 'wʊplaa?› Nıı, amıaa 'yliɔgagıe -zi lililu, 'ın amıaa ku -zi 'naa, we 'nı mʊʊ? 26 Nıı, zia mıa, we'e 'pa 'mnɔ, we'e -dı we, 'ın we'e bʊblʊ we -zlo -gbagbʊ 'wʊ. Nıı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, mɔ nyɛa we lililu. Nıı, amıa, a 'yli a -zi 'zia, we 'nı mʊʊ? 27 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ 'yliɔgagıee 'yli -gʊ palı ɔ dlılʊlʊe nya. 28 Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a lʊ dlı 'naa 'gbʊa? -Fliisuu -bʊı mıa, a dı we dlı 'wʊ nıı, we'e nʊ lubho, 'ın we'e lʊa 'naa. 29 Nıı, ın nɛɛ aın -yla: *Salomɔɔɔ 'dɛɛ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'wʊ, ɔ 'nı 'ylinanɔ -bana -bhlogbɔɔ 'yı suu -bʊınya nıı 'yabhlo 'bhisa. 30 Su -we mıa -zɛɛn kpaa, 'ın wa 'kaa -kosu 'wʊ viteli cızı, we -ka nıı, -Lagɔ ka we -bana -zɔnʊ 'nyɛ, -zugba -bana ɔ yia aın 'nyɛa, dlı 'kienyi -zʊnya! 31 A 'na 'yıbhalı amıaa 'dɛ la dlı -lʊlʊe nya -nıɛ: ‹Lɛɛ -lu -a 'ka lia? Lɛɛ -lu -a 'ka 'maa? -A yi -bana 'yı -a 'ka 'wʊpla -bhaa?› 32 -Lu weee mıa da, -wa talıa we da, 'ylı weee nya, nyıma -wa 'nıa -Lagɔ -yi, ma -wa. Amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ -yi we 'ji nıı, -we mıa dɛ, mʊ -wa amıaa -yɔkpagbʊ. 33 Tıada, a 'tide -Lagɔ 'yi, ɔ 'ka aın 'wlulapılı, 'ın a 'ka gbʊ tıklıı lɛnʊ. We 'bıgʊ, -Lagɔ 'ka aın -lu weee -mını 'nyɛ. 34 Nıı, a 'na lʊlʊ dlı cızı gbʊʊ 'gbʊ -nı. Nıı, cızı 'bhie, a 'ka cızı nʊʊ gbʊ 'wʊpla. Nıı, -zɛɛn nʊʊ sıasıe mıa, we -tʊ 'sa, a 'na palı we 'ylı -putuu -nʊ -gʊ -nı.»

7

A 'na 'bhulu nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ -nı (Lk 6.37-38,41-42)

1 «A 'na 'bhulu nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ -nı, -Lagɔ yi amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. 2 Nıı, sa a bhua nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ, 'sa -Lagɔ yia amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhua. -We a bhua 'wʊ, 'ın a yıbhɔlʊa nyıma, 'mʊ -Lagɔ yia 'wʊbhua ɔ 'ka aın yıbhɔlʊ.

3 «Bʊɛɛ gɔ -lɛ mıa -na bhelii 'yliya 'wʊ, 'mʊ -na yıa -yɔ, 'ın su -kibhe 'kadʊ -we mıa -na 'yliya 'wʊ, -ı'ın 'yı we -yɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa? 4 Su -kibhe 'kadʊ mı -na 'yliya 'wʊ, 'ın -ın nɛɛ -na bheli -yla: ‹Ŋwnu, ın 'ka -mı bʊɛɛ gɔ 'yliya 'wʊsaa?› We 'nı 'ylinanı. We 'nı mʊʊ? 5 Wɛlı 'sɔ -nyımɛ, -ın -sa -slɔ -na 'dɛ su -kibhe 'kadʊ 'yliya 'wʊ, -ın 'ka layı 'bhie, -ın 'ka bʊɛɛ gɔ -na bhelii 'yliya 'wʊsa.

6 «A 'na 'nyɛnı -Lagɔɔ -lu gwı yoo -nı, we 'nı -mʊʊ, 'ın we bhitia la, 'ın we mua aın. A 'na viteli amıaa -can gbʊa -bobo zɔ -nı, we 'nı -mʊʊ, 'ın we nɔa we -gʊ.

A bhubhoe amıaa Dide -ɔ mıa yalı (Lk 11.9-13)

7 «A -zla -lu, 'ın wa 'ka we aın 'nyɛ. A -talı -luu da, 'ın a 'ka we 'yı. A bhlı -budu, 'ın wa 'ka -bha -kalı aın -yla. 8 Nıı, -ɔ zlaa -lu, 'mɔ wa nyɛa we. -Ɔ talıa -luu da, mɔ yıa we. -Ɔ bhlıa -budu, mɔ -yla wa kalıa -bha. 9 Amıaa 'yu -ka aın 'floo -zlalı, a mneni a 'ka ɔ tʊkpa 'nyɛɛ? 10 'Ɪn ɔ -ka aın zibhi -zlalı, a mneni a 'ka ɔ tıbhɛ 'nyɛɛ? -Ɪnnya, we 'nı sa -mı. 11 Nıı, amıa -mama -wa nyıma 'nyii, a -yi amıaa

'yua -li -zɔnʊ 'nyɛ sa. We -ka 'sa -mɪ, a -mɪ we -gʊ nɪɪ, amɪaa Dide -ɔ mɪa yalɪ, -wa -ka ɔ -lu -zlalɪ, -lu -zɔnʊ ɔ yia wa 'nyɛa.

12 «-We a 'yɪbhaa nyɪma nʊ aɪn -yla lɛ, amɪa nʊ 'ya we wa -yla lɛ. Mʊ -wa Moizɪɪ tite -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyaa 'sɛbhɛɛ ji.

'Yoo 'sɔ
(Lk 13.24)

13 «A plalɪ klolo ŋwɛɛ poo 'wʊ. 'Yoo -we kwaa nyɪmɛ tlɪtlɪe 'wʊ, we gbʊ 'nɪ -yɔ -kalɪ, 'ɪn we klolo ŋwɛɛ 'ylia 'wʊ la. 'Ɪn -wa bhlia wee 'yoo, wa -zu 'wʊ. 14 Nɪɪ, 'yoo -we kwaa nyɪmɛ 'yliyɔgagɪe 'wʊ, we gbʊ -kalɪ -yɔ. 'Ɪn we ŋwɛɛ mɪa poo. -Wa yɪa we -yɔ, wa 'nɪ 'wʊzu.

Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia we
(Lk 6.43-44)

15 «Nyɪma -wa laa wa 'dɛ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya, a zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ wa gbɛgbɛɪn. Wa -ka yi, wa mɪ sa -dlɔɔ bhlabhlɛ 'bhisa, 'ɪn wa nʊkplɛ mɪa, -mɔ 'wlʊ -fliigwɪ -we mɪa vla 'wʊ. 16 Wa lɛnʊgbʊ -yɔ a yia wa yibhelia. Wa'a -sa *-dlɔya 'mnɛwia 'wlu, 'ɪn wa'a -sa magloo -kɔjɪ 'wlu. 17 Nɪɪ, su -zɔnʊ weee mɪa, 'bhue -zɔnʊ we paa, 'ɪn su 'nyuu mɪa, 'bhue 'nyuu we paa. 18 Su -zɔnʊ mɪa, we 'nɪ mneni we 'ka 'bhue 'nyuu 'pa. 'Ɪn su 'nyuu mɪa, we 'nɪ mneni we 'ka 'bhue -zɔnʊ 'pa. 19 Su weee nyɪdɪ, -we 'nɪ 'bhue -zɔnʊ 'pa, -dɪ wa -dɪa we, 'ɪn wa vitelia we -kosu 'wʊ. 20 'Sa a yia waa yocɪan yibhelia wa lɛnʊgbʊ 'wʊ.

-Zezuu nyɪma -zɔnʊ
(Lk 13.25-27)

21 «-Wa gbaa da: ‹Na -Kanyɔ, na -Kanyɔ›, we 'nɪ wa 'dɛ weee -Lagɔ yi 'sa 'wlulapɪlɪa. Nɪɪ, -wa nʊa ɔ dʊmagbʊ lɛ, ma 'wlu ɔ yia lapɪlɪa. 22 Zlɪ -Lagɔ yia nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, -bha nyɪma duun yia 'mɪ -yla gbaaɛ: ‹-Amɪaa -Kanyɔ! -Amɪaa -Kanyɔ! Nɪɪ, -a ka -Lagɔgbʊ gba -na 'ŋnɪ nya, -a ka zuzu 'nyii vu -na 'ŋnɪ nya, 'ɪn -a ka gwɛdigbʊ lɛnʊ -na 'ŋnɪ nya, we 'nɪ mʊʊ?› 23 Tɔʊn, -bha na yia wa -yla gbaa -zejila 'wʊɛ: ‹Ɪn 'nɪ aɪn -yi 'mnumnu. Nyɪma 'nyii, a bɛ lʊ!›

-Budu 'sɔɔ gbʊʊ nine
(Lk 6.47-49)

24 «Nɪɪ, -we weee ɪn gbaa dɛ nɪ, -ɔ -ka we yukwli pʊlʊ, 'ɪn ɔ 'ka we -gʊgbʊ lɛnʊ, ɔ 'wlʊ gbʊyilonyɔ -ɔ 'sʊbha ɔ -budu tʊkpa -gʊ. 25 Da 'nyu lʊa, 'nyu yea -bha, -pɪpɛ 'kadʊ 'plɪa, wee -budu 'nɪ bhli. -We ka gbʊ -wa, wa ka we 'sʊbha tʊkpa -gʊ. 26 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ 'nʊa na wɛlɪ, 'ɪn ɔ 'nɪa we -gʊgbʊ lɛnʊ, ɔ 'wlʊ nyɔgʊgʊ, -ɔ 'sʊbhaa ɔ -budu -bʊsɛ -gʊ. 27 Da 'nyu lʊa, we yea -bha, 'ɪn -pɪpɛ 'kadʊ 'plɪa, 'ɪn we yia we la bhlɪ, 'ɪn we yia -nyumɔ weee.»

28 -Zezu bhɪa gbʊ nɪ gbagbɪe, 'ɪn we yia nyɪma weee ŋwɛgaga -sʊbhalɪ. 29 Nɪɪ, ɔ 'nɪ wa gbʊ -slolu -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhisa, se -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya ɔ -slolua wa gbʊ.

8

*-Zezu puea *sɔlɪbhanyɔ*
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Da -Zezu mɪa -gɔgɔ kwlida, 'ɪn nyɪmaa -zlo yia ɔ 'bɪ yi. 2 Tɔʊn, *sɔlɪbhanyɔ yabhlo bɛa ɔ 'yu, 'ɪn ɔ yia 'kukolu 'sibhli, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, -na zukpa -wa: we -ka -mɪ dʊdʊ nanɪ, -ɪn mneni -ɪn 'ka 'mɪ jipe.»

3 -Zezu -gloa sɔ 'wʊ, ɔ zɪa ɔ kwɛ,* ɔ nɛɛ: «We nanɪ 'mɪ dʊdʊ, -ɪn 'pʊ!»

-Bha -bhlokpadɛ *sɔlɪ 'bhʊa ɔ ku -yɔ, 4 'ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn -ka mnɪ nɪ, -ɪn 'na -salɪ we 'dɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -nɪ. Mnɪ -na 'dɛ *-Lagɔbʊbɔnyɔ 'klʊslolua, 'ɪn -we Moizɪ gbaa nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka 'pʊ ɔ 'nyɛ -Lagɔ, -ɪn wla we, 'ɪn wa 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, -ɪn ka 'pʊ.»

-Zezu puea 'slʊjaa 'yugalɪnyɔɔ zɔyu
(Lk 7.1-10)

5 We bhla -Zezu plaa Kapɛnaumʊgbe nʊkplɛ, 'ɪn *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ yia ɔ -gbɛ yi. Nɪɪ, ɔ yia ɔ zukpa 'palɪ, -mɔɔ 'ka ɔ -yɔbɛ. 6 Ɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, na zɔyu ka gu -yɔ, ɔ ka 'kli, ɔ mɪ lapɪda -buduŋwɛɛ, ɔ mɪ sɪada duun.»

7 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «ɪn mɪ yida, ɪn 'ka ɔ jipe.»

8 'Ɪn 'slʊjaa 'yugalɪnyɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, ɪn 'nɪ we 'klʊ -ka, -ɪn 'ka na -budu zɔ pla. Nɪɪ, gba wɛlɪ yabhlo, 'ɪn na zɔyu 'ka 'pʊ. 9 Nɪɪ, -amɪ, ɪn mɪ na -cɪan zɔ, 'ɪn ɪn pɪlɪa 'slʊja tɔlʊa 'wlu la. Ɪn -ka 'yabhlo -yla gbaɛ: ‹-Ɪn mnɪ!› 'ɪn ɔ mnɪa. Ɪn -ka 'ya -bʊdʊ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn yi!› 'ɪn -mɔɔ yia. 'Ɪn ɪn -ka na zɔlubhonʊnyɔ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn nʊ -mɪnɪ lɛ!› 'ɪn ɔ nʊa we lɛ.»

* **8:3** Zuifʊʊ -gbɛ, -ɔ -ka sɔlɪ -yɔ -ka, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka nyɪmɛ kwɛzɪ, 'ɪn ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -Lagɔbudu zɔ mnɪ.

10 -Zezu 'nʋa we, 'ɪn we yia ɔ ŋwɛgaga -sʋbhalɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ -wa mɪa ɔ 'bɪ -yla: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʋzɔnʋ saɛ: nyɪmɛ, -ɔ zʋa sa dlɪ nɪ, ɪn 'nɪ -slɔ we -kanyɔ 'yɪ Izlaɛlɪ -dʋdʋʋ 'dɛbhie -gbolu -gʋ. 11 Ɪn nɛɛ aɪn -yla: nyɪma -duun yia yia. Tɔlʋa yia 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda 'bhʋa, 'ɪn tɔlʋa yia 'ylʋʋ bhlilida 'bhʋa. *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbe 'wʋ wa yia dabʋdʋ lia, wa -yɔ *Ablaamʋ klaa, *Izakɪ klaa, we -yɔ *Zakɔbʋ. 12 Nɪɪ, 'yua -wa 'wlu -Lagɔ 'ka 'yaa lapɪlɪ, 'ma wa yia 'pipee vitelia, nikpise 'wʋ. -Mɔ wa yia wilia, 'ɪn -mɔ wa yia gla 'wʋ lia.»

13 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ ɔɔ 'slʋjaa 'yugalɪnyɔ -yla: «Mnɪ -buduŋwɛɛ. -We -na dlɪ mɪa -gʋ we ka lɛnʋ.»

-Bha -bhlokpadɛ ɔɔ zɔyu 'pʋa.

-Zezu puea guzʋnya duun (Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

14 -Bha -Zezu mnɪa Pɪɛlɪɪ -buduŋwɛɛ. Ɔ nynia -mɔ, 'ɪn ɔ yia Pɪɛlɪɪ 'ŋwnɔɔ 'nyaa -yɔyɪ lapɪda. -Mɔɔ ku -su. 15 -Zezu zɪa ɔ sɔ kwɛ, 'ɪn -pɪpɛ yia ɔ ku zɔ 'plɪlɪ. Ɔ sɔa 'wʋ, 'ɪn ɔ yia wa -yla pipie bhli.

16 Jibhe 'ka zɔ, 'ɪn wa yia nyɪma duun -wa zuzu 'nyuu mɪa 'wʋ, ɔ -gbɛ -la. Ɔ wɛlɪ nya ɔ vua zuzu 'nyii, 'ɪn ɔ jipea guzʋnya weee. 17 'Mʋ ɔ nʋa lɛ, 'ɪn -we -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ Ezaii gbaa we 'ka gbʋzɔnʋ -zɛ:

«Ɔ ka -amɪaa sɪasɪe 'wʋbhu,
'ɪn ɔ yia -aɪn gu -yɔsa.»

Nyɪma 'yɪbhaa wa 'ka -Zezu 'bɪ mnɪ (Lk 9.57-62)

18 -Mʋʋ 'bɪgʋ, -Zezu 'yɪa nɪɪ, nyɪma duun mɪ ɔ kwesi, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla nɪɪ, wa mnɪ 'nyuu kakpe -putu -gʋ. 19 -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «-Slolunyɔ, da weee -na yia mnɪa, ɪn mɪ -mɪ 'bɪ.»

20 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Totonya ka 'bhʋka, 'ɪn zia kaa lʋlʋ. Nɪɪ, da *Nyɪmɛɛ 'Yu 'kaa ladɪlɪ, -bha 'nɪ -mɪ.»

21 'Ɪn ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -ɪn 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka na dide 'bhlua mnɪ 'bhie.»

22 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn yi 'mɪ 'bɪ, -ɪn 'tide tlɪtlɪnya 'yi, wa 'ka wa tlɪtlɪnya 'bhlu.»

-Zezu bɛlɪa -pɪpɛ 'kadʋ zɔ (Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 -Zezu -bhoa 'glʋ 'wʋ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia ɔ yoo kwa. 24 Tɔʋn, 'ɪn -pɪpɛ 'kadʋ yia 'plɪplɪe bhli, 'ɪn 'nyu -gbʋgbʋ yia 'glʋ 'wʋslo, -zugba -Zezu mɪ 'ylaa 'wʋ. 25 Ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, wa ganɔa ɔ, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -sa -aɪn gbʋ 'wʋ! -Amɪa tlɪa!»

26 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Dlɪ 'kienyi -zʋnya, lɛɛ -lu ka 'gbʋ a nʋ 'sa nyanɔa?»

Tɔʋn ɔ sɔa 'wʋ, 'ɪn ɔ yia -pɪpɛ -yɔ 'nyu 'wluo 'kpɪlɪ, 'ɪn -bha yia 'wʋtʋ blenyii. 27 Ŋwɛgaga -sʋbhalɪa wa 'dɛ weee, 'ɪn wa yia layɪbhalɪ -yɪbhalɪɛ: «Ɔɔ nyɪmɛ mɪa da, 'nyu -yɔ -pɪpɛ zʋa ɔ 'nʋŋwɛ, mɔɔ -nyɪmɛ nɪ da?»

-Zezu jipea nyɪma 'sɔ -wa kaa zuzu 'nyii 'wʋ (Mk 5.1-20; Lk 8.26-29)

28 We bhla -Zezu nynia 'nyuu kakpe yabhlo -gʋ, -mɔ -wa Gadale -nyɪmaa dʋdʋ -gʋ, 'ɪn nʋkpasia 'sɔ yia gbawla nyɪdɪ 'tla, 'ɪn wa yia ɔ yoo yi. Waa nʋkpasia mɪa, zuzu 'nyii mɪ wa 'wʋ. 'Cɛ wa paa -bhabha, 'ɪn wa bhɪtɪa nyɪma, we 'dɛɛ 'gbʋ nyɪma weee nʋa nyanɔ, 'ɪn wa'a 'plɪlɪa -slɛɛn wee 'yloogblʋ. 29 Tɔʋn wa 'kpɪa 'wʋ, wa nɛɛ: «-Mɪ, -Lagɔɔ 'Yu, -naa lɛɛ -gbʋ pɪlɪ -amɪaa gbʋ 'wʋla? We bhla 'nɪ -slɔ nyni, yi -ɪn yia, -ɪn 'ka -aɪn 'klɪyɪe 'wʋpa yɪ?»

30 Nɪɪ, wa kwesi, -boboo -zlo mɪ -bha lililuu datalɪda. 31 'Ɪn zuzu 'nyii yia ɔ zukpa 'palɪ, we nɛɛ: «-Ɪn -ka gba -ɪn 'ka -aɪn vu nɪ, -ɪn kwa -aɪn -bobonya nɪ 'wʋ.»

32 -Zezu nɛɛ: «A mnɪ.»

'Ɪn we yia waa nyɪma 'sɔ 'wʋtla, 'ɪn we yia -bobonya 'wʋpla. Tɔʋn, wee -bobonya yia -gɔgɔ kwli -gwagwɪe nya, we yia 'nyu lʋ slo, 'ɪn we yia 'nyu lʋ tlɪlɪ -nya. 33 -Bha -boboo 'yliyɔzʋnya mnɪa 'gbe 'kadʋ nʋkplɛ -gwagwɪe nya, 'ɪn -we weee ylɪa -bobonya -yɔ -wa kaa zuzu 'nyii 'wʋ, 'ɪn wa yia -mɔ we 'dɪ -sa. 34 Wee 'gbe nʋkpla -nyɪma weee 'tlaa, da -Zezu mɪa, 'ɪn wa yia -mɔ mnɪ. Wa 'yɪa ɔ, 'ɪn wa yia ɔ bhubhoe, 'ɪn wa nɛɛ nɪɪ, ɔ 'bhʋ wa dʋdʋ -gʋ.

9

-Zezu puea zɔlaslonyɔ (Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 -Zezu -bhoa 'glʋ 'wʋ, ɔ -dɪa 'nyu 'wʋ, 'ɪn ɔ yia Kapɛnaumʋ lʋ mnɪ. 2 'Ɪn nyɪma -yɔ zɔlaslonyɔ yia yi, -zugba ɔ mɪ 'sowli 'wʋ. -Zezu 'yɪa nɪɪ, wa ka ɔ dlɪ -gʋ zʋ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔɔ

zɔlaslonyɔ -yla: «Na 'yu, -ın 'tɛmanı dlı, ın ka -na gbʋnyii 'wʋtı.»
3 -Bha, -Lagɔɔ titee gwesanya pʋpalıa 'wlukʋʋn laɛ: «Nıı, nʋkpasu mıa dɛ, -Lagɔ ɔ vɛlıa.»
4 'Ɪn -we wa pʋpalıa 'wlukʋʋn la, -Zezu yia we yibheli, 'ın ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a pʋpalı 'wlukʋʋn la sa 'nyumɛɛa? 5 Ɪn 'ka gba: ‹Ɪn ka -na gbʋnyii 'wʋtı,› -mʋʋ -kalıa -yɔ yaayıı, ın 'ka gba: ‹-Ɪn -sɔ 'wʋ, -ın nɔ,› -mʋʋ -kalıa -yɔ yı? 6 A yibheli we 'ji nıı, Nyımɛɛ 'Yu ka se dʋdʋ -gʋ ɔ 'ka nyımaa gbʋnyii 'wʋtı.»
-Bha -Zezu gbaa ɔɔ zɔlaslonyɔ -ylaɛ: «-Sɔ 'wʋ, 'bhu -na 'sɔwli 'wʋ, mnı -na -buduŋwɛɛ.»
7 Ɔɔ nyımɛ -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia -buduŋwɛɛ mnı. 8 Waa nyıma 'yıa we -yɔ, 'ın nyanɔ yia wa dlı 'wʋ slo, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, nıı, -Lagɔ ka nyıma 'tıtɛ 'nyɛ wa 'ka 'sasʋkpa -gbʋ lɛnʋ.

-Zezu laa Matie
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 'Ylı yabhlo nya -Zezu 'bhʋa -bhadɛ, ɔ mı 'plıda, 'ın ɔ yia nyımɛ wa laa Matie -yɔyı, nıı, ɔ -dı 'gwɛzisabudu zɔ la. Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi 'mı 'bı.»
Matie -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'bı mnı.
10 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı lida Matiee -budu zɔ, -zugba *nisʋn -gwɛzisanya -yɔ gbʋnyuuu kwɛ -cıan duun mı 'ya wa glaa. 11 Falizınyıma 'yıa we -yɔ, 'ın wa nɛɛ -Zezuu 'bınɔnya -ylaɛ: «Amıaa -Kanyɔ mıa, lɛɛ -lu ka 'gbʋ ɔ -yɔ nisʋn -gwɛzisanya -yɔ gbʋnyuuu kwɛ -cıan lia?»
12 -Zezu 'nʋa we, ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyıma -wa -yalıa, wa'a mnı -dɔtlɔɔ -gʋ. Nıı, guzʋnya mnıa -dɔtlɔɔ -gʋ. 13 -We -Lagɔwɛlı nı gbaa, a mnı a 'ka we 'jii datalı, we nɛɛ:
‹-We ın 'yıbhaa mʋ -wa nıı,
nyıma 'ka nyazıdlı -ka,
we 'nı 'slaka -sasıe.›
Nıı, ın 'nı nyıma tıklıı laa yi, gbʋnyuu -lɛnʋnya ın yia laa.»

-Zezu -yɔ 'sun
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

14 'Zan -Batisıı 'bınɔnya bɛa -Zezu kwesi, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ, -amıa -yɔ Falizınyıma pla 'sun 'ylı tɔlʋa nya, 'ın -nanʋʋ 'bınɔnya'a nʋ we lɛa?»
15 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, 'ŋwnɔ kwa zlı, ɔ 'lowlii 'talea mıa, wa dlı 'nı mɛnı, gbʋzɔnʋ -wa yı? -Ɪnnya, yo -wa yo. Nıı, 'ylı yabhlo yia nynia, 'ın wa saa wa 'ŋwnɔɔ 'lowli glaa. Nıı, -mʋʋ zlı wa plaa 'sun.
16 «Nıı, -bana sʋa -ka yla nı, nyımɛ -ka we pıpɛda -mı, ɔ'ɔ zʋ we ylada 'naa lolu. Ɔ -ka 'sa we nʋ, 'ın 'naa lolu gbizea -bana sʋa 'wʋ, 'ın we ylada ylimanıa 'wʋla. 17 'Sa -bhlokpadɛ, wa'a palı nʋ lolu *bala sʋa 'wʋ. Wa -ka 'sa nʋ, 'ın bala wlɔa, 'ın nʋ jitea. Nıı, nʋ -lolu kaa bala lolu, 'ın we 'dɛ 'sɔ gwlɛa.»

-Zezu puea 'ŋwnɔ yabhlo, 'ın ɔ yia 'ŋwnɔyu yabhlo 'yliɔgagıe 'nyɛ
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Da -Zezu mıa -slɔ gbʋ gbada, 'ın Zuifʋʋ 'yugalınyɔ yabhlo yia yi. Ɔ 'sibhlia ɔ 'yu 'kukolu, 'ın ɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa, na 'ŋwnɔyu ka tlı, we 'bı 'nı -slɔ 'wʋgwlɛ, nıı, -ın yi, -ın 'ka ɔ sɔ -gʋ lapalı, 'ın ɔ 'ka 'yliɔgagıe 'yı.»
19 -Zezu -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya yia -mɔɔ 'bı mnı.
20-21 -Bha 'ŋwnɔ yabhlo mı -bha, mɔ palıa kwɛ, we li -zʋ kugbua lɛ 'sɔ ɔ -yɔ. Ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔ: «Ɪn -ka ɔ -bana kwɛ -zızıe mneni, 'ın na pʋa.»
We 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia -Zezu lʋʋ 'plılı, 'ın ɔ yia ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. 22 -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yıa ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «Na 'yu, a 'tɛmanı dlı, amaa dlı ka aın pue.» -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pʋa.
23 Tɔʋn, -Zezu nynia Zuifʋʋ 'yugalınyɔɔ -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia -mɔ guzɔ -gɔfı -bhlınya -yɔyı, -zugba nyıma duun zizli -bha -gʋ sɔ weee lʋ. 24 Ɔ nɛɛ: «A 'bhʋ -bha! Nıı, ɔɔ 'ŋwnɔyu 'nı tlı, 'ylaa 'wʋ ɔ mıa.»
'Ɪn wa yia ɔ gla palı. 25 Wa ka wa wleli weee 'bhie, -Zezu yia komi lʋʋ pla. Ɔ kpalıa ɔɔ 'ŋwnɔyu sɔ -yɔ, 'ın -mɔɔ yia 'wʋsɔ.
26 We dı mnenia wee dʋdʋ weee -gʋ la.

-Zezu puea 'lɔlɔnya 'sɔ

27 -Zezu 'bhʋa -mɔ, ɔ mı 'yloogblʋ, 'ın 'lɔlɔnya 'sɔ yia ɔ 'bı mnı. Wa 'kpıa 'wʋ, wa nɛɛ: «-Davidıı 'yuɔɔa, -ın 'ylı -aın nyazıɔɔ!»
28 Da ɔ plaa -budu zɔ, 'ın 'lɔlɔnya 'sɔ yia ɔ kwesi bɛ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee a zʋ dlı nıı, ın mneni ın 'ka we lɛnʋʋ?»
'Ɪn wa nɛɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, gbʋzɔnʋ -wa, -ın mneni we.»
29 Tɔʋn, -Zezu zıa wa 'yli kwɛ, 'ın ɔ nɛɛ: «Sa a zʋa dlı, a 'yı 'sa we!»

30 'Ɪn wa 'yli yia -blo. -Zezu nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cɪcɪ nya: «Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na yibheli we 'ji -nɪɛ.»
31 Tɔʊn, wa mnɪa, 'ɪn wa yia -Zezuu 'dɪ -sa wee dʊdʊ weee -gʊ.

-Zezu jipea bhobho yabhlo

32 Da wa mɪa mnɪda, 'ɪn wa yia -Zezu nyɪmɛ yabhlo -la. Nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ mɪa nɪ, ɔ 'nɪ gbagbɪe mneni, zuzu 'nyuu mɪ ɔ 'wʊʊ 'gbʊ.
33 -Zezu vua wee zuzu, -bha -bhlokpadɛ ɔɔ nyɪmɛ gbaa. 'Ɪn -wa mɪa -bha, ŋwɛgaga -sʊbhalɪ wa, 'ɪn wa nɛɛ: «Aya, -a 'nɪ -slɔ 'sasʊkpa -gbʊ -mʊnɪɪ da 'yɪ Izlaɛlɪ -dʊdʊ -gʊ.»
34 Nɪɪ, Falizɪnyɪma mɪa, -maa nɛɛ: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ 'nyɛa ɔ 'tɪtɛ, 'ɪn ɔ 'ka zuzu 'nyii vu!»

Nyɪmaa -zlo -laa -Zezu nyazɪ 'wʊ

35 -Zezu 'plɪlɪa -bha 'gbe 'kadɪ weee -yɔ 'gbe yua weee 'wʊ, ɔ plaa -Lagɔbudunya zɔ, 'ɪn ɔ yia -mɔ nyɪma gbʊ -slolu. -Lagɔgbʊ -we gbaa -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbʊ, 'mʊ ɔ gbaa wa -yla, 'ɪn ɔ yia gu weee -yɔ sɪasɪe weee jipe. 36 Nyɪmaa -zlo -wa mɪa sɪada, 'ɪn wa dlɪ 'nɪa mɛnɪ, -wa 'wlʊa bhlabhlɛ -we 'nɪ 'yliyɔzʊnyɔ -ka, ɔ 'yɪa wa -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ nyazɪ 'wʊla. 37 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «'Mnɔ ka zalɪ duun, we kpaa 'yli, 'ɪn we -dɪdɪnya 'nɪ 'wʊzu. 38 We 'gbʊ, a bhubhoe kpaa -Kanyɔ ɔ 'ka lubhonʊnya yoo 'pa, wa 'ka wee -lu -dɪ.»

10

-Zezuu tietienya kugbua lɛ 'sɔ
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-26)

1 -Zezu laa ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ, 'ɪn ɔ yia wa 'tɪtɛ 'nyɛ wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'ɪn wa 'ka gu weee -yɔ ku zɔ -sɪasɪe weee jipe. 2 Ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔɔ ŋnɪ nɪ: tɪada, 'Simɔɔ (-mɔɔ -baŋnɪ -wa Pɪɛlɪ), we -yɔ ɔ bheli Andlee klaa, Zebedee 'yua *'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan klaa, 3 Filipʊ -yɔ Batlemii klaa, Toma -yɔ nisʊn -gwɛzisanyɔ Matie klaa, Alɪfeee 'yu 'Zake -yɔ Tadee klaa, 4 'gbee *lʊpanyɔ 'Simɔɔ we -yɔ Zudasɪ Isɪkaliɔtʊ, nyɪmɛ -ɔ wlaa -Zezu ɔ tʊnyɪma -yla.

-Zezu tiea ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ
(Mk 6.7-13; Lk 3.1-6)

5-6 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu 'kaa ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ tie ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nɪɪ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ, a 'na mnɪnɪ wa dʊdʊ -gʊ -nɪ. A 'na mnɪnɪ 'ya Samalii -dʊdʊʊ 'gbe yabhlogbɔɔ 'wʊ -nɪ. Da a 'kaa mnɪ nɪ, mʊ -wa Izlaɛlɪnyɪmaa -gbɛ, ma 'wlʊa mnɔmnɔ -bhlabhlɛ. 7 A -ka 'yloogblʊ -mɪ, a gbaɛ: -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪ bhla ka cɪpa. 8 Guzʊnya mɪa, a jipe -maa. -Mama -ka tlɪ, a 'nyɛ -maa 'yliyɔgagɪe. Sɔlɪbhanya mɪa, a pue -maa, 'ɪn a vu zuzu 'nyuu. Bhe a 'yɪa wee 'tɪtɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ, a -sa nyɪma 'wʊ bhe. 9 A 'na 'bhulu -can klaa, 'gwɛzi klaa, we -yɔ tama yabhlogbɔɔ 'wʊ -nɪ. A 'na palɪ we amɪaa pɔsi 'wʊ -nɪ. 10 A -ka mnɪda -mɪ, *-bada klaa, -bana 'sɔnʊ klaa, -sakwla klaa, we -yɔ kɔɔsu, a 'na 'bhulu we 'yabhlogbɔɔ 'wʊ -nɪ. Lubhonʊnyɔ mɪa, ɔ ka ɔ lililuu 'klʊ.
11 «Nɪɪ, a -ka 'gbe 'kadɪ -mʊmʊ 'wʊ nyni, a -ka 'gbe yua -mʊmʊ 'wʊ nyni, nyɪmɛ -ɔ 'kaa aɪn kpa 'nanʊʊ, a -talɪ ɔ da. A 'nɪ -slɔ wee 'gbe 'wʊbhʊ, a -dɪ -bha la. 12 -Budu -mʊmʊ ŋwɛɛ a -ka nyni, a ŋwna wa 'nyu la, 'ɪn wa 'ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yɪ. 13 Wee -buduŋwɛɛ -nyɪma -ka amɪaa 'lakpasu kpa, amɪaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -tʊ wa -gʊ. 'Ɪn wa 'nɪ amɪaa 'lakpasu kpa, a -yɔ amɪaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'plɪ.
14 «Nɪɪ, -budu -mʊmʊ ŋwɛɛ we -yɔ 'gbe -mʊmʊ 'wʊ, wa 'nɪ amɪaa 'lakpasu kpa, wa 'nɪ aɪn yukwli pʊlʊ, a gbɔtɔ amɪaa bhʊ -yɔ *-bhubhui, 'ɪn a 'bhʊ -bha. 15 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, zlɪ -Lagɔ yia nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, wee 'gbe -mʊnɪɪ nʊkpla -nyɪma yia sɪa bhabha, we 'ka *Sodɔmʊ -nyɪma -yɔ *-Gomɔlʊ -nyɪma -nʊ 'wʊzi.

-We 'kaa -Zezuu 'bɪnɔnya ylɪ
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)

16 «A pʊ yukwli: nɪɪ, bhlabhlɛ 'bhisa na tiea aɪn -mɔ gbi glaa. We 'dɛɛ 'gbʊ a mna 'yli tɪbhɛ 'bhisa, 'ɪn a 'ka mɪ -dlɔɔ -kpakʊn 'bhisa. 17 Nɪɪ, gbʊwʊbhunya 'yu wa yia aɪn kwaa, 'ɪn wa 'ka aɪn sɛlɪ -mɔ -Lagɔbudunya zɔ. We 'dɛɛ 'gbʊ, a zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ. 18 Na 'gbʊ, wa yia aɪn dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnya -yɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya 'yu kwaa. Nɪɪ, -maa -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ, wa 'yu a yia na gbʊdayɪnya -zɛa. 19 Wa -ka aɪn gbʊwʊbhunya 'yu kwa, a 'na lʊlʊ dlɪ -nɪ, -we a 'kaa gba, 'ɪn sa a 'kaa we gba mʊ nɪ: wɛlɪ -we a 'kaa gba, we bhla a yɪa we. 20 Nɪɪ, wee wɛlɪ mɪa, we'e 'bhʊ amɪaa 'dɛ dlɪ zɔ, amɪaa Dide -Lagɔ yia we wlaa ɔ Zuzuu gbɛgbɛɪn.

21 «Nıı, bhelia yia wa bhelia wlaa wa 'ka wa 'bha, 'ın 'sa -bhlokpadɛ didea yia wa 'yua wlaa. Yua yia wa didea -yɔwʊsɔlʊa, 'ın wa 'ka wa 'bha. 22 Amıa, na 'gbʊ nyıma weee yia aın 'wʊnyɛa. -Ɔ ka dlı -ka 'mı -gʊ -tʊ, 'ın we 'ka we bhloluda nyni, 'ın -mɔɔ bhʊa gbʊ 'wʊ. 23 Wa -ka aın 'klıyıe 'wʊpalıda -mı 'gbe yabhlo 'wʊ, a mnı 'gbe -putu 'wʊ -gwagwıe nya. Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: a 'nı -slɔ *Izlaɛlıı 'gbe weee 'wʊplılıe bhıa, 'ın Nyımɛɛ 'Yu 'kaa lʊyi.

24 «'Kpıakpıanyɔ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -slolunyɔ 'wʊzi, 'ın gaylo yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -kanyɔ 'wʊzi. 25 Nıı, 'kpıakpıanyɔ -ka ɔ -slolunyɔ 'bhisa -mı, 'ın gaylo 'ka ɔ -kanyɔ 'bhisa -mı, we -tʊ sa. Wa -ka -buduŋwɛɛ -kanyɔ vɛlı, wa -ka ɔ 'ŋnı zʊ *Bɛlızebulı, ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma mıa, -maa -nʊ yia -bha -zia!

-Ɔ a 'kaa sɔ, mɔ nı (Lk 12.2-7)

26 «A 'na sɔlʊ nyıma -nı. Nıı, -lu weee mıa zizeda, zlı 'klʊ we yia 'tlaa, 'ın -we ka 'ji nyıma 'nıa -yi, 'ji wa yia we yibhelia. 27 -We ın gbaa aın -yla nikpise 'wʊ, a gba we zlı. -We ın gbaa aın -yla ŋwuŋweda, a wızı we nyıma weee -yla. 28 -Wa mnenia wa 'ka nyımɛɛ ku 'bha, 'ın wa 'nıa mneni wa 'ka nyımɛɛ zuzu 'bha, a 'na sɔlʊ wa -nı. Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ mneni ɔ 'ka nyımɛɛ ku -yɔ ɔ zuzu 'bha -kosu 'wʊ, we 'gbʊ a sɔ ɔ.

29 «Nyımaa 'yliya 'wʊ, bhuyua 'nı -valɛ -ka. Tama -bhloo 'gbʊ wa paa we 'sɔ pɛlʊ. 'Ɪn -mʊʊ bhla, amıaa Dide 'nı -slɔ we ŋwnu, we yabhlogbɔɔ'ɔ bhli dʊdʊ. 30-31 Nıı amıa, a 'yli -Lagɔɔ 'yliya 'wʊ, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wʊzi, nıı, -Lagɔ -yi amıaa 'wluo nyii ŋwɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı.

Nyımɛ -ɔ mıa -Zezuu -nʊ nya mɔ nı (Lk 12.8-9)

32 «Nıı, nyımɛ, -ɔ -ka gba ɔ mı na -nʊ nya -zejila 'wʊ, 'ın na gbaa na Dide -ɔ mıa yalı 'yu nıı, ɔ mı na 'bınɔnyɔ nya. 33 Nıı, -ɔ yia na gbʊ kpɛlıa -zejila 'wʊ, 'ın -amı na kpɛlıa ɔ gbʊ na Dide -ɔ mıa yalı 'yu.

-We -Zezu -laa dʊdʊ -gʊ mʊ nı (Lk 12.51-53, 14.26-27)

34 «Nıı, ın 'nı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -la dʊdʊ -gʊ. We 'nı -mʊʊ, ın 'nı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -la, nıı, tʊ ın -laa dʊdʊ -gʊ.

35 ‹Nıı, 'yu -yɔ ɔ dide klaa,
'ŋwnɔyu -yɔ ɔ 'nyaa klaa,
we -yɔ 'ŋwnɔ -yɔ ɔ 'lowlii 'nyaa,
'yli ın yia wa pʊpalıa.

36 Nyımɛɛ -buduŋwɛɛ -nyıma yia ɔ tʊnyıma -zɛa.›

37 «Nyımɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'yıbha we 'ka 'mı -zi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ nʊkpasuyu -yɔ ɔ 'ŋwnɔyu 'yıbha we 'ka 'mı -zi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 38 'Ɪn nyımɛ -ɔ 'nı ɔ sıasıee *su 'wʊbhu, ɔ 'ka 'mı 'bı yi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 39 Nıı, -ɔ -ka gba, ɔ 'ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'yı nı, tlıa ɔ yia. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe wla na 'gbʊ, 'ın -mɔɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.

-We -Lagɔ 'kaa nyıma 'nyɛ (Mk 9.41)

40 «Nyımɛ -ɔ -ka aın kpa 'nanʊʊ, -amı ɔ kpaa 'nanʊʊ. 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka 'mı kpa 'nanʊʊ, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʊʊ. 41 Nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ kpa 'nanʊʊ, ɔ mı -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ nyaa 'gbʊ, -we -Lagɔ 'kaa ɔ gbʊʊ -falıpanya 'nyɛ, 'yıa ɔ yia we. 'Ɪn -ɔ -ka nyımɛ mıa tıklıı -Lagɔ 'yu kpa 'nanʊʊ, ɔ mı tıklıı -Lagɔ 'yuu 'gbʊ, -we -Lagɔ 'kaa nyıma tıklıı 'nyɛ, 'yıa ɔ yia we. 42 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, nyımɛ -ɔ -ka 'nyu -wɔtʊʊ 'kɔpʊ yabhlogbɔɔ 'nyɛnyɛyua nıı 'yabhlo 'nyɛ, ɔ mı na 'bınɔnyɔ nyaa 'gbʊ, -Lagɔ yia we -tnʊʊ -mɔɔ 'nyɛa.»

11

1 Da -Zezu bhıa wee gbʊ gbagbıe, ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla, 'ın ɔ yia -bha 'bhʊ. Ɔ mnıa wee dʊdʊ -gʊʊ 'gbenya 'wʊ, ɔ gbaa -mɔ -Lagɔgbʊ, 'ın ɔ yia -mɔ nyıma gbʊ -slolu.

-Zezu gbaa 'Zan -Batisıı gbʊ (Lk 7.18-35)

2 'Zan -Batisı mıa, ɔ mı -kaslʊ 'wʊ, 'ın ɔ yia -Zezu Klisıı lɛnʊgbʊʊ 'dı 'nʊ. -Bha ɔ tiea ɔ 'bınɔnya tɔlʊa, wa 'ka ɔ layıbhaɛ: 3 «Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa yi, -a mıa wʊda, 'mɔ -ın -mıa yı, yaayıı, -a wʊ nyımɛ -putuu?»

4 -Zezu nɛɛ: «Nıı, -we a 'nʊa, -we a 'yıa -yɔ, a mnı, a -salı we Zaan lʊdı nya. 5 'Lɔlɔnya mı layıda, 'tıgıtıgınya mı nɔda 'nanʊʊ, sɔlıbhanya ka 'pʊ. 'Sulonya mı

'nʊda, tlɪtlɪnya ka tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ. Wa mɪ -Lagɔgbʊ gbada bobabhanya -yla. 6 Nyɪmɛ -ɔ 'nɪ 'mɪ dlɪ -gʊ -sa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ ɔ -nʊ nya.»

7 Da Zaaan 'bɪnɔnya 'bhitia lʊ, 'ɪn -Zezu yia Zaaan gbʊ gbagbɪe bhli nyɪma duun -yla. Ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu a mnɪ ylaa da bɛblɛɛa? Gblee -we -pɪpɛ mɪa zukluda, mʊ -wa yɪ? -Ɪnnya! 8 'Ɪn lɛɛ -lu a mnɪ -slɛɛn -mɔ ylaa? Nyɪmɛ -ɔ kaa -bana 'nanʊʊ 'wʊ, mɔ -wa yɪ? Nɪɪ, nyɪma -wa kaa -bana -zɔnʊ 'wʊ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔɔ -buduŋwɛɛ wa mɪa. 9 We -ka 'sa -mɪ, lɛɛ -lu a mnɪ -mɔ ylaa tɛnyɪɑ? -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -wa yɪ? Ɪɪn, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: ɔ 'yli, ɔ -zi -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔɔ 'dɛgbolu. 10 Nɪɪ, -Lagɔ nɛɛ ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ Zaaan daɛ:

‹-Mɪ 'yu na paa na tietienyɔ yoo,
ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazɪ.›

11 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪma -wa 'ŋwnɪ gwalɪa, wa glaa, nyɪmɛ -ɔ 'kaa 'yli, ɔ 'ka 'Zan -Batisɪ -zi, -mɔɔ -kanyɔ 'nɪ -mɪ. We mɪ 'sa 'bhie, nyɪmɛ -ɔ mɪa 'kienyi -lɛ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbe 'wʊ, -mɔɔ 'yli ɔ 'ka Zaan -zi. 12 We 'ka 'Zan -Batisɪɪ -Lagɔgbʊ -gba bhla 'bhʊ we 'ka -zɛɛn ylɪ, *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe mɪ 'yugbɛɪn mnɪda 'tɪtɛ nya, 'ɪn nyɪma 'tɪtɛ bhua we 'wʊ. 13 We 'ka Zaaan bhla nyni, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya weee -yɔ Moizɪɪ tite weee, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe gbʊ wa gbaa. 14 A -ka na wɛlɪ 'wʊŋwnu, ɔɔ *Elii -ɔ -Lagɔsɛbhɛ gbaa nɪɪ, yia ɔ yia, Zaan -wa. 15 -Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.

16 «Nyɪma -mama ɪn 'ka dɛslɛɛn -nyɪma nɪ 'wʊpalɪa? Wa 'wlʊ sa 'ylaasɪ -wa -dɪ -gblɔgblʊ 'wʊ la, -zugba tɔlʊa kpɪ 'wʊ wa -lima -yla, 17 'ɪn wa gbaɛ:

‹-A ka aɪn -yla -lili bhlɪ,
a 'nɪ lɪtɛ.
'Ɪn -a ka aɪn -yla guzɔlʊʊ bhlɪ,
'ɪn a 'nɪ -bhalɪ!›

18 'Sa Zaan yia, ɔ ka 'sun pla, ɔ 'nɪ nʊ 'ma, 'ɪn wa nɛɛ nɪɪ, ɔ ka zuzu 'nyuu 'bɪ! 19 Nyɪmɛɛ 'Yu yia, ɔ mɪ lida, ɔ mɪ 'mada, 'ɪn wa nɛɛ: ‹A -talɪ, nyɪmɛ mɪa dɛ, liligbʊ -yɔ nʊmagbʊ ɔ kaa. Nɪɪ, *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cɪan, wa 'tale ɔ -mɪa.› Nɪɪ, -Lagɔɔ gbʊyiloo lɛnʊgbʊnya -yɔ wa yibhelia we 'ji nɪɪ, we tɪklɪɪ.»

'Gbe -we 'nɪa -Zezuu gbʊ ŋwnu (Lk 10.13-15)

20 'Gbe -we 'wʊ ɔ nʊa gwɛdigbʊ lɛ, 'ɪn wa 'nɪa wa dlɪ 'bhiti, 'ɪn ɔ yia wa -yla gbʊ lapalɪe bhli: 21 «Kolazɛn -nyɪma, gbʊnyuu mɪ amɪaa -nʊ nya! Bɛtɪsaida -nyɪma, gbʊnyuu mɪ amɪaa -nʊ nya! Nɪɪ, gwɛdigbʊ -Lagɔ nʊa da lɛ aɪn nyɪdɪ, we 'ka 'yaa 'mʊ ɔ nʊ lɛ Tilɪ -yɔ Sidɔɔn, -zugba wa ka wa dlɪ 'bhiti pepe, 'ɪn wa plaa -gbɛnaa 'wʊ, 'ɪn wa slua 'tʊtɔ 'wluo, mʊ yia we slolua mnɪa. 22 We 'dɛɛ 'gbʊ ɪn nɛɛ, zlɪ -Lagɔ yia nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, amɪaa -nʊ ɔ yia 'wʊbhua we 'ka Tilɪ -yɔ Sidɔɔɔn -nʊ 'wʊzi.* 23 Amɪa, Kapɛnaumʊ -nyɪma, amɪaa dlɪ 'wʊ nɪɪ, 'wʊ a yia -sɔa yalɪ yɪ? -Ɪnnya, we 'nɪ -mʊʊ, zɔ -Lagɔ yia aɪn bɛlɪa, tlɪtlɪnyaa dʊdʊ -gʊ. We -ka nɪɪ, gwɛdigbʊ ɪn nʊa da aɪn nyɪdɪ lɛ, mʊ nʊ Sodɔmʊ lɛ, wa 'na 'ka 'yaa labhʊ, -zugba wa mɪ -zɛɛn -bha. 24 We 'dɛɛ gbʊ ɪn nɛɛ zlɪ -Lagɔ yia nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, amɪaa -nʊ ɔ yia 'wʊbhua we 'ka *Sodɔmʊ -nyɪmaa -nʊ 'wʊzi.»

A mnɪ -Zezuu -gbɛ ɔ 'ka aɪn 'gba 'wlu -sa (Lk 10.21-22)

25 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn -Zezu nɛɛ: «Dide, -na 'ŋnɪ na mnɪnɪa, yalɪ -yɔ dʊdʊʊ -Kanyɔ, ɪn 'pa -mɪ fuo. -We ka gbʊ -wa, -lu -we -ɪn zizea gbʊyilonya -yɔ 'ylimnanya kwɛɛ, 'mʊ -ɪn -slolua 'nyɛnyɛyua 'klʊ. 26 Gbʊzɔnʊ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yɪbhaa we -mɪ 'sa.

27 «Nɪɪ, na Dide ka 'mɪ -lu weee 'nyɛ. Ɔɔ Yu mɪa, we 'nɪ ɔ Dide 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi. 'Ɪn ɔɔ Dide mɪa, we 'nɪ ɔ 'Yu 'wʊbhʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi. Nɪɪ, nyɪma -wa ɔɔ 'Yu -slolua ɔ Dide, ma -yia ɔ.

28 «A 'dɛ weee kaa da 'gba 'kadɪ 'wlu, a yi na -gbɛ ɪn 'ka aɪn nyapɛda 'nyɛ. 29 -We ɪn 'bhua 'wʊ, amɪa 'bhu 'ya we 'wʊ, 'ɪn ɪn 'ka aɪn gbʊ -slolu. Nɪɪ, na dlɪ -dlɔɔ, 'ɪn ɪ'ɪn 'ylimanɪ na 'dɛ. -Bha a yia amɪaa 'dɛɛ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yɪa. 30 Sa na yia aɪn 'yugalɪa, we 'nɪ 'tɛ, 'ɪn 'gba na yia aɪn 'wlu dɪa we 'nɪ 'wʊwɔlʊ.»

12

*-Zezu -yɔ *Nyapɛylɪ (Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)*

* **11:22** Kapɛnaumʊʊ kwesi -gbe -wa Kolazɛn -yɔ Bɛtɪsaida, 'ɪn Sidɔɔn -yɔ Tilɪ mɪa, 'lakpa -gbe 'kadɪ -wa.

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Zuifʊʊ *Nyapɛylɪ yabhlo nya,
-Zezu 'plɪlɪa blekpaa, 'ɪn ŋwɔ yia ɔ 'bɪnɔnya
'bha, 'ɪn wa yia bleya 'kwa wa 'ka we li. 2 -
We wa mɪa lɛnʊda, Falizɪnyɪma 'yɪa we -yɔ,
'ɪn wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Talɪ, -we -amɪaa tite
gbaa wa 'na nʊnʊ Nyapɛylɪ nya lɛ -nɪ, 'mʊ -
na 'bɪnɔnya nʊa lɛ!»
3 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Ylɪ yabhlo nya, da
ŋwɔ mɪa *-Davidɪ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we
ɔ nʊa lɛ, a 'nɪ -slɔ we zɛlɪʊ? 4 'Ɪn ɔ yia -Lagɔɔ
bʊbɔbudu zɔ pla, 'ɪn 'floo -we wa 'nyɛa -
Lagɔ, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ yia we li. Nɪʊ,
wee 'floo mɪa, -Lagɔɔ tite nɛɛ wa 'nɪ mneni
wa 'ka we li: *-Lagɔbʊbɔnyaa 'dɛkpʊa 'ka
yaa we li. 5 We mɪ cɛlɪda Moizɪʊ tite 'wʊ
nɪʊ, Nyapɛylɪ nya, -Lagɔbʊbɔnya -ka lubho
nʊ *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -we wa 'na 'ka yaa
lɛnʊ, a 'nɪ -slɔ we zɛlɪ nɪʊ, -Lagɔ 'na 'ka wa
-yɔgbʊ 'wʊbhuu? 6 Nɪʊ, -we mɪa -seli we -
zi -Lagɔbudu 'kadʊ! 7 Nɪʊ, we mɪ cɛlɪda -
Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹-We ɪn 'yɪbhaa, mʊ -wa nɪʊ,
nyɪma 'ka nyazɪdlɪ -ka,
we 'nɪ 'slaka -sasɪe.›
«A -ka yaa we 'wʊlanʊ, a 'na 'ka yaa nyɪma
-wa 'nɪa gbʊnyuu lɛnʊ gbʊ -dɪlɪ. 8 Nɪʊ, Nyɪmɛɛ
Yu mɪa, mɔ -wa Nyapɛylɪʊ -Kanyɔ.»

-Zezu jipea nyɪmɛ Nyapɛylɪ nya (Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 -Zezu 'bhʊa -bha, 'ɪn ɔ yia *-Lagɔbudu zɔ
mnɪ. 10 Nɪʊ, nyɪmɛ yabhlo mɪa -bha, ɔ sɔ ka
'ku. -Wa mɪa -bha, wa 'yɪbha wa 'ka -Zezu
gbʊ 'wlu dɪ. We 'dɛɛ 'gbʊ wa yia ɔ layɪbhaɛ:
«-Amɪaa tite nʊkplɛ, 'lee, nyɪmɛ mneni ɔ 'ka
guzʊnyɔ jipe Nyapɛylɪ nyaa?»
11 -Zezu nɛɛ: «Aɪn glaa, nyɪmɛ yabhlo -ka
bhlabhlɛ -bhlo -ka nɪ, 'ɪn we -ka 'wʊtɔlɔ -
bhʊka 'wʊbho Nyapɛylɪ nya nɪ, -mɔ ɔ yia we
-saa, we 'nɪ mʊʊ? 12 Nɪʊ, nyɪmɛ mɪa, ɔ 'ylilo
-zi bhlabhlɛ. We -ka 'sa -mɪ, nyɪmɛ mneni
ɔ 'ka gbʊzɔnʊ lɛnʊ Nyapɛylɪ nya amɪaa tite
'wʊ.»
13 'Ɪn -Zezu nɛɛ -ɔ ka sɔ 'kua -yla: «-Glo -na
sɔ 'wʊ.» Ɔ -gloa we 'wʊ, 'ɪn we yia 'pʊ, 'ɪn we
yia 'wʊtʊ we -libheyi 'bhisa. 14 Falizɪnyɪma
mɪa wa glaa, wa 'tlaa, 'ɪn wa yia gbʊ zʊa
mnɪ, sa wa 'kaa -Zezu lasa, we -gʊ.
15 -Zezu 'nʊa we, 'ɪn ɔ yia -bha 'bhʊ.

-Lagɔɔ lubhonʊnyɔ ɔ -saa -bha

-Slɛɛn -Zezu mnɪa, 'ɪn nyɪma duun yia ɔ 'bɪ
mnɪ. Ɔ jipea guzʊnya weee, 16 'ɪn ɔ nɛɛ wa -
yla 'klʊ 'cɪcɪ nya nɪʊ, -ɔ ɔ -mɪa, wa 'na gbalɪ
we -nɪ. 17 'Sa we 'plɪa sa, 'ɪn -we -Lagɔgbʊʊ
-falɪpanyɔ Ezaii gbaa, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ. Ɔ
nɛɛ:
18 «Nɪʊ, -Lagɔ nɛɛ:
‹Na lubhonʊnyɔ ɪn -saa -bha, mɔ nɪ.
Ɔ zɛ ɪn -kalɪa, 'mɔ ɪn 'nyɛa na dlɪ weee yoo.
'Mɔ na yia na Zuzu 'nyɛa.
Sa ɪn 'kaa nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhu,
we gbʊ ɔ yia dʊdʊgʊ -nyɪma weee -yla
lapalɪa.
19 Ɔ -yɔ nyɪmɛ 'na 'ka kpɛlɪ.
'Ɪn ɔ 'na 'ka 'wʊkpɪ,
'ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka ɔ wɛlɪ 'nʊ
'yloogblʊ.
20 Gblee -we mɪa 'wʊkwnada,
ɔ 'na 'ka we 'kate,
'napɛ -we ka mɪɔ 'nɪa layɪda -mɪ 'nanʊʊ,
ɔ 'na 'ka we nyumonu.
'Sa ɔ yia nʊa 'ɪn nyɪma 'ka na gbʊzɔnʊ gbʊ
'wʊŋwnu.
21 Dʊdʊgʊ -nyɪma weee yia ɔ dlɪ 'wʊdɪa.› »

Nyɪma vɛlɪa -Zezu (Mk 3.22-30; Lk 11.14-23)

22 Nɪʊ, 'lɔlɔ -bhobho yabhlo -ɔ zuzu 'nyuu
mɪa 'wʊ, 'mɔ wa -laa -Zezu. -Zezu jipea ɔ,
'ɪn ɔɔ bhobho yia gba, 'ɪn ɔ yia layɪ. 23 We
-sʊbhalɪa nyɪma weee ŋwɛgaga, 'ɪn wa nɛɛ:
«Ɔɔ mɪa da nɪ, 'lee -Davidɪ 'yu ɔ -mɪa yɪ?»
24 Nɪʊ, Falizɪnyɪma 'nʊa we, wa nɛɛ: «Ɔɔ
nyɪmɛ mɪa da nɪ, we 'nɪ zuzu 'nyiii -kanyɔ
Bɛlɪzebulɪ 'nyɛ ɔ 'tɪtɛ nɪ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka
zuzu 'nyii vu.»
25 -We wa pʊpalɪa 'wlukʊʊn la, -Zezu -yi
we, we 'gbʊ ɔ nɛɛ: «Dʊdʊ -we ka -gʊ -nyɪma -
ka tʊgʊda -mɪ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪ, la wee dʊdʊ
bhʊa. -Budu -bhlo ŋwɛɛ -nyɪma -yɔ 'gbe -
bhlo 'wʊ -nyɪma -ka -yɔwʊsʊsɔlʊda -mɪ, we
'na 'ka -gwlɛ. 26 *-Saatan -ka -Saatan vu,
we 'dɛ -yɔ we -sɔlʊa 'wʊ, we -ka 'sa -mɪ, we
'na 'ka -gwlɛ. 27 Amɪa nɛɛ Bɛlɪzebulɪ nyɛa
'mɪ see 'gbʊ, na vua zuzu 'nyii. We -ka
'sa -mɪ, nyɔɔ 'nyɛ amɪaa -lima se, 'ɪn wa vu
zuzu 'nyiia? We 'gbʊ, amɪaa -limaa 'dɛbhiee
lɛnʊgbʊ slolua nɪʊ, -we a gbaa, yo -wa. 28 -
We -wa gbʊzɔnʊ, mʊ nɪ: nɪʊ, -Lagɔɔ Zuzuu
'tɪtɛ nya na vua zuzu 'nyii, -mʊʊ 'ji -wa nɪʊ,
-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe mɪ aɪn nyɪdɪ.

29 «Nıı, wa 'nı -slɔ latɛlɔnyɔ gbʋan, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -budu zɔ pla, wa 'ka ɔ 'gba labhu. Wa -ka ɔ gbʋan, 'bhie wa plaa ɔ -budu zɔ, 'ın wa bhua ɔ zʋzɔnʋ la.
30 «Nyımɛ -ɔ -yɔ 'mı 'nı -mı, na tʋnyɔ -wa. Nyımɛ -ɔ'ɔ -saa 'mı 'wʋ -a 'ka nyıma -yɔbıbɛlı, nyımaa lamumninyɔ ɔ -mıa. 31 We 'dɛɛ 'gbʋ ın nɛɛ aın -ylaɛ: -Lagɔ yia gbʋnyuu weee -yɔ vɛlılı weee 'wʋtıa. Nıı, nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔɔ Zuzu vɛlı, -Lagɔ 'na 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋtı. 32 Nyɔɔ -ka *Nyımɛɛ 'Yu daa gbʋnyuu gbaa, -mɔɔ -yɔgbʋ -Lagɔ tıa 'wʋ. Nıı, nyımɛ -ka Zuzu 'Pʋpa daa gbʋnyuu gbaa, we 'dɛ yi dɛslɛɛn -zɛoo, we 'dɛ yi bhla -we mıa yida nya -zɛoo, -Lagɔ 'na 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋtı.

Su -yɔ we 'bhue
(Mt 2.16-17; Lk 6.44-45)

33 «Su -zɔnʋ paa 'bhue -zɔnʋ, 'ın su 'nyuu paa 'bhue 'nyuu. Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia wee su. 34 Amıa mıa dɛ, 'mʋnımɛ a -mıa, a mneni a 'ka gbʋzɔnʋ gbaa? -Innya. -Lu -we yea nyımɛɛ dlı -zɔ, mʋ tlaa ɔ ŋwɛɛ. 35 Nyımɛ -zɔnʋ mıa, ɔ gbʋzɔnʋ mıa ɔ dibhe 'wʋ, 'mʋ ɔ wlelia. 'Ɪn nyımɛ 'nyuu mıa, ɔ gbʋ 'nyuu mıa ɔ dibhe 'wʋ, 'mʋ ɔ wlelia. 36 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: wɛlı weee -we nyıma yia gbaa, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, we 'ji wa yia gbaa. 37 Nıı, -na gbagbawɛlı -gʋ, -Lagɔ yia -mı gbʋ dılıa. 'Ɪn we -gʋ -na yia gbʋ 'wʋtlaa.»

Nyıma yıbhalıa -Zezu gwɛdigbʋ
(Mk 16.1-4; Mk 8.11-12; Lk 11.16,29-32)

38 Tɔʋn -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma nɛɛ -Zezu -yla: «-Slolunyɔ, -ın nʋ gwɛdigbʋ yabhlo lɛ, 'ın -a 'ka we 'jiyibheli zʋzɔnʋ sa nıı, -Lagɔ tiea -mı.»
39 -Zezu nɛɛ: «Dɛslɛɛn -nyıma mıa, nyıma 'nyii wa -mıa, 'ın wa'a zʋ -Lagɔ dlı -gʋ, 'ın wa yıbhalıa 'mı gwɛdigbʋ. Gwɛdigbʋ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lɛnʋ, 'mʋ we 'nı *Zonasıı gbʋ -zɛ. 40 Nıı, Zonası ka zlı ta sabɔ ta li, zibhi nʋkplɛ. 'Sa -bhlokpadɛ Nyımɛɛ 'Yu yia gwlu zlı ta sabɔ ta lia. 41 *Ninivʋ -nyıma 'nʋa *Zonasıı wɛlı, 'ın wa yia wa dlı 'bhiti. Nıı, nyımɛ -ɔ 'ylia -ɔ -zia Zonası, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʋ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, 'ın Ninivʋ -nyıma sɔa 'wʋ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın wa dılıa -maa gbʋ. 42 Sebaa 'wlulapılıŋwnɔ 'bhʋa dʋdʋʋ bhloluda, 'ın ɔ yia *Salomɔɔɔ gbʋyilo wɛlı yukwli pʋlʋa yi. Nıı, nyımɛ -ɔ -zia Salomɔɔ, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʋ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ sɔa 'wʋ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın ɔ dılıa -maa gbʋ.

Zuzu 'nyuu yia lʋ
(Lk 11.24-26)

43 «Nıı, zuzu 'nyuu 'tlaa nyımɛ yabhlo 'wʋ, we mnı, we yi, -mɔ yɛyɛ da, ladıdaa datalıe nya, we 'ka ladı. 44 We 'nı da 'yıı 'gbʋ, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: ‹Na -budu we zɔ ın 'bhʋa, -mɔ na bhitia lʋ.› We 'bhitia -mɔ lʋ, 'ın we yia -bha wee -budu ylı klo nya, -zugba we nʋkplɛ mı laylipeda, 'ın -mɔ mı lamnazıda. 45 Tɔʋn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nʋkplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemʋ, 'ın we yia -mʋʋ 'bʋmnı. 'Ɪn we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lʋyi, dabʋdʋ. 'Ɪn we yia -mɔ ladı duaa. -Slɛɛn, 'ın ɔɔ nyımɛɛ -kwıkwı yia 'ylinyumanı, 'ın we yia we tıanʋ 'wʋzi. Dɛslɛɛn -nyıma -wa ka nʋkplɛ 'nyua 'yli, we 'sasʋkpa -gbʋ yia wa ylıa.»

-Zezuu zʋayli -nyıma -zɔnʋ
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Da -Zezu mıa nyıma -yla gbʋ gbada nı, 'ın ɔ 'nyaa -yɔ ɔ bhelia yia yi, 'ın wa yia -buduŋwɛɛ 'yligbe. Wa 'yıbha wa 'ka ɔ -yla gbʋ gba. 47 'Ɪn nyımɛ yabhlo nɛɛ ɔ -yla: «-Na 'nyaa -yɔ -na -bhelia mı 'pipee, wa 'yıbha wa 'ka -mı -yla gbʋ gba.»
48 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɔɔ -wa na 'nyaa, nyɔɔ -wa na bhelia?»
49 Ɔ 'bhua sɔ 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'bınɔnya wa 'klʋslolu.
'Ɪn ɔ nɛɛ: «-Wa mıa da nı, ma -wa na 'nyaa -yɔ na bhelia. 50 Nıı, -ɔ nʋa na Dide -ɔ mıa yalıı dʋmagbʋ lɛ, mɔ -wa na bheli, mɔ -wa na bhɔlɔ, mɔ -wa na 'nyaa.»

13

'Mnɔpanyɔɔ gbʋʋ nine
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Wee 'ylı -bhlokpadɛ nya, -Zezu 'tlaa -budu zɔ, 'ın ɔ yia 'nyuu -gɔgɔ -gʋ ladıa mnı. 2 Nyımaa -zlo ka ɔ gbelii 'gbʋ, ɔ yia 'glʋ 'wʋbho, 'ın ɔ yia -mɔ ladı, -zugba nyımaa -zlo mı 'nyuu -gɔgɔ -gʋ. 3 Gbʋʋ nine nya ɔ -slolua wa gbʋ duun, ɔ nɛɛ: «Nıı, kpaapanyɔ yabhlo mnıa 'mnɔ 'paa. 4 Ɔ mıa wee 'mnɔ 'mnida, 'yaa -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli, 'ın 'zianya yia we li. 5 Tɔlʋa bhlilia

tʊkpa -dʊdʊ -gʊ, da bla 'nɪa -zu. Bla 'nɪ -bha -zuu 'gbʊ, we yia mi sa slʊɪ. 6 Nɪɪ, 'ylʊ -sɔa 'wʊ, we yia we -sie, 'ɪn we yia yɛ, we somi 'nɪ -tlʊlʊʊ 'gbʊ. 7 We 'ya tɔlʊa sloa -kpɔga glaa, 'ɪn -kpɔga yia we -gʊ palılı, 'ɪn we yia we 'tuntnu. We 'nɪ 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. 8 Tɔlʊa yia dʊdʊ -zɔnʊ -gʊ bhlili, 'ɪn we yia zʊ. We lakpa tɔlʊa wla 'ya glʊ -bhlo 'ya kugbua, tɔlʊa wla 'ya glʊ ta, 'ɪn tɔlʊa wla 'ya glʊ gbu. 9 -Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

-We ka 'gbʊ -Zezu paa gbʊʊ nine (Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ɪn wa yia ɔ layıbha: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na slolu wa gbʊʊ nine -papıe nya?»

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka ɔ nyɪmaa 'wlu-lapılıgbʊ mɪa zizeda aɪn 'klʊslolu, nɪɪ, ɔ 'nɪ we wamɪa 'klʊslolu. 12 Nɪɪ, -lukanyɔ mɪa, ɔ -nʊ wa yia -gʊpalɪa, 'ɪn we 'ka 'wʊzumanɪ. 'Ɪn nyɪmɛ -ɔ 'nɪa -lu duun -ka, we -sɛlɛ mɪa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.

13 «We 'dɛɛ 'gbʊ na gbaa wa -yla gbʊʊ nine -papıe nya. Wa -ka ylada -mɪ, wa'a 'yɪ la. Wa -ka yukwli pʊda -mɪ, wa'a 'nʊ. Nɪɪ, wa'a 'nʊ gbʊ yabhlogbɔɔ 'wʊla. 14 'Sa -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii gbaa, we -zɛa gbʊzɔnʊ wa gbɛgbɛɪn, ɔ nɛɛ:

‹Yukwli a yia pʊa 'nanʊʊ,
'ɪn a 'na 'ka we 'wʊlanʊ.
Ylaa a yia 'nanʊʊ,
'ɪn a 'na 'ka -lu -yɔyɪ.
15 Nɪɪ, waa nyɪma -manɪɪ 'wlukʊʊn ka 'wʊtʊ -dudluu.
Wa ka wa yukwli 'sumanɪ, wa ka wa 'yli 'mu,
wa yi layɪ, wa yi 'nʊ, wa yi gbʊ yibhelii 'gbʊ,
wa yi wa dlɪ 'bhitii 'gbʊ, ɪn yi wa gbʊ 'wʊsa.
'Sa -Lagɔ gbaa.›

16 Amɪa, amɪaa 'yli yɪ la, 'ɪn amɪaa yuk-wli nʊa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nʊ nya. 17 Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -Lagɔgbʊʊ -falıpanya -yɔ -Lagɔnyɪma tɪklɪɪ -zlo 'yɪbha -we a yɪa -yɔ, wa 'ka we -yɔyɪ, 'ɪn wa 'nɪ we -yɔyɪ, -we a nʊa, wa 'ka we 'nʊ, 'ɪn wa 'nɪ we 'nʊ.

'Mnɔpanyɔɔ gbʊʊ ninee 'ji (Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 «We 'dɛɛ 'gbʊ, amɪa, a 'nʊ mnɔpanyɔɔ gbʊʊ ninee ji nɪ 'wʊla. 19 -Wa 'nʊa *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapılıee wɛlɪ, 'ɪn wa'a 'nʊa we 'wʊla, wa 'wlʊ 'yoo ŋwɛ -yɔ da 'mnɔ bhlia. *Gbʊnyuuu dide -ka yi, -we wa faa wa dlɪ zɔ, 'ɪn we saa -mɔ we. 20 'Sa -bhlokpadɛ tɔlʊa mɪ -bha tʊkpa -dʊdʊ 'bhisa, da -Lagɔwɛlɪ bhlia. 'Ɪn wa -ka we 'nʊ nɪ, 'ɪn wa ŋwnua we gbʊ 'mʊna nya, 'ɪn wee 'mʊna'a -gwlɛ. 21 Nɪɪ, wa 'nɪ ŋwnu we 'ka somi fa wa dlɪ zɔ. Waa nyɪma mɪa, bhla -sɛlɛ nya wa ŋwnua we -yɔ, 'ɪn wa -ka wa sɪalıda -mɪ, wa -ka wa 'klɪyɪe 'wʊpalıda -mɪ -Lagɔwɛlɪɪ 'gbʊ, 'ɪn wa saa -Lagɔwɛlɪ dlɪ -gʊ. 22 Tɔlʊa 'wlʊ 'ya 'mnɔya -we -wa -Lagɔwɛlɪ -mɔ -kpɔga glaa. Wa 'nʊa wee wɛlɪ, 'ɪn dʊdʊ -gʊʊ dlılʊe klaa, wa 'gwɛzi -we nanɪa wa dʊdʊ, 'ɪn we nʊa wa -dawli 'wʊ klaa, mʊ palılıa we -gʊʊ 'gbʊ, we'e tnʊa. 23 'Ɪn nyɪma tɔlʊa mɪa, -maa 'wlʊa wee 'mnɔya -we -wa -Lagɔwɛlɪ -mɔ dʊdʊ -zɔnʊ -gʊ. Wa 'nʊa we, 'ɪn wa yia we -yɔŋwnu. Tɔʊn, wee wɛlɪ -we mɪa wa 'wʊ, 'ɪn we yia tnʊ. We lakpa yabhlo wla 'ya glʊ -bhlo 'ya kugbua, we tɔlʊa 'ya glʊ ta, 'ɪn we tɔlʊa wla 'ya glʊ gbu.»

-Petu 'nyuuu gbʊʊ nine

24 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbʊʊ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa, 'mʊ na yia da aɪn -yla gbaa. Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo 'paa ɔ kpaa 'mnɔ -zɔnʊ. 25 -Mʊʊ 'bɪgʊ, sabɔ, da nyɪma weee mɪa 'ylaa 'wʊ, ɔ tʊnyɪmɛ yia, 'ɪn ɔ yia -petuu 'ya glʊ wee 'mnɔ -kpaa, 'ɪn ɔ yia mnɪ. 26 Da wee 'mnɔ mia, 'ɪn we mɪa zʊda, -zugba wee -petu mi 'ya -mɔ we nyɪdɪ.

27 «Wee kpaa -kanyɔɔ lubhonʊnya yia yi, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Amɪaa -kanyɔ, 'lee, -ɪn 'nɪ zlɪmɛ da 'mnɔya -zɔnʊ 'paa? 'Ɪn da -petunya nɪ 'bhʊlʊa?›

28 «Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹Na tʊnyɪmɛ nʊa we lɛ.›

«'Ɪn ɔ lubhonʊnya nɛɛ ɔ -yla: ‹'Lee, -a mneni -a 'ka wee -petu 'tluu?›

29 «Ɔ nɛɛ: ‹-Ɪnnya, nɪɪ, a -ka wee -petu 'tlua yi, a mneni a 'ka 'mnɔ 'tlu -bha -bhlokpadɛ. 30 A 'tide we 'yi, we 'dɛ 'sɔ 'ka 'ylimanɪ. We -dɪdɪ bhla -ka bɛ, 'ɪn ɪn 'ka we -dɪdɪnya 'tʊlʊ nɪɪ, wa -dɪ -slɔ -petu, wa gbʊan we, 'ɪn wa 'ka we sie. -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa 'ka 'mnɔ -dɪ, 'ɪn wa 'ka we na -gbagbʊ 'wʊkwa.› »

-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee gbʊʊ nine (Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbʊʊ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wlʊ su -we wa laa *mutadı, we 'ya. 'Mʊ nyımɛ yabhlo 'bhua 'wʊ, 'ın ɔ yia we glʊ ɔ kpaa. 32 We 'kienyi we -zi dʊdʊ -gʊʊ su weee 'ya. Nıı, we -ka mi, 'ın we ylimanıa 'kadʊʊ, 'ın we zɛa su -we -zia su weee 'wʊ. Nıı, 'zianya yia we lʊlʊ 'sʊbhaa we 'klıya -nyıdı.»

(Lk 13.20-21)

33 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbʊʊ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wlʊ *gɔɔ 'ŋwnɔ yabhlo slua 'floo -bhʊbhʊʊ kilo glʊ -bhlo 'ya gbu lʊ, ɔ bhıtıa we, 'ın we yia 'ylı, mʊ.»

-We ka 'gbʊ -Zezu paa gbʊʊ nine (Mk 4.33-34)

34 Nıı, gbʊ weee mıa dɛ, gbʊʊ nine -papıe nya ɔ -slolua we nyımaa -zlo. We 'nı gbʊʊ nine -papıe 'wʊbhʊ, ɔ'ɔ -slolu nyıma gbʊ. 35 'Sa we 'plıa sa, 'ın -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ gbaa, we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ, ɔ nɛɛ:

«Nıı, gbʊʊ nine -papıe nya na yia wa -yla gbʊ
gbaa.
We 'ka dʊdʊʊ gwedıda 'bhʊ,
gbʊ -we -Lagɔ zizea, gbaa na yia we.»

36 Tɔʊn, -Zezu 'bhʊa nyıma glaa, 'ın ɔ yia -buduŋwɛɛ mnı. Ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ kwesi bɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Gba -aın -yla kpaa -petu 'nyuu nıı gbʊʊ ninee 'ji.»

37 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, -ɔ 'paa 'mnɔya -zɔnʊ, Nyımɛɛ Yu -wa. 38 'Ɪn kpaa mıa, mʊ -wa dʊdʊ -gʊ, 'ın 'mnɔya -zɔnʊ mıa, mʊ -wa nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la. -Petu mıa, mʊ -wa nyıma -wa gbʊnyuuu dide pılıa 'wlu la. 39 Ɔɔ tʊnyımɛ -ɔ glʊa wee -petu, -Saatan -wa. We -dıdı bhla mıa, -mʊʊ -wa dʊdʊʊ bhıalı da. We -dıdınya mıa, -mʊʊ -wa 'anzınya. 40 Sa wa tlua -petu, 'ın wa vitelia we -kosu 'wʊ, 'sa -bhlokpadɛ we yia dʊdʊ -bhıa bhla -mıa. 41 Ɔɔ Nyımɛɛ Yu yia ɔnʊʊ 'anzınya yoo 'paa. Nıı, -wa kwaa wa -lima gbʊnyuu lʊ we -yɔ -wa ka dɛ nʊa gbʊnyuu lɛ, we 'ka wa 'wʊgbızı, -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa. 42 'Ɪn we 'ka wa -kosu 'kadʊ 'wʊ viteli. -Mɔ wa wia, -mɔ wa lia gla 'wʊ. 43 -Wa nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, ma yia lıa 'ylʊ 'bhisa da wa Dide pılıa nyıma 'wlu la. -Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.

'Ŋnımnılu -we mıa zizeda

44 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa mʊ -wa 'ŋnımnılu yabhlo -we mıa zizeda kpaa. 'Mʊ nyımɛ yabhlo 'yıa, 'ın ɔ yia we zize lʊ. Ɔ plɛ mɛnı, 'ın ɔ mnıa, ɔ yia ɔ -lu weee pɛlʊ 'pa ɔ 'ka wee kpaa zɔ.

Tʊkpa -zɔnʊ -we ka -valɛ 'tɛa, we gbʊʊ nine

45 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa, mʊ -wa 'ya, -valɛpanyɔ -ɔ mıa tʊkpa -zɔnʊ -we ka -valɛ 'tɛaa datalıda. 46 Ɔ 'yıa wee 'ylinanʊ -tʊkpa, -we ka -valɛ 'tɛa -we -zia we -lima nı, ɔ mnıa, 'ın ɔ yia ɔ -lu weee pɛlʊ 'pa ɔ 'ka we zɔ.

Zibhi -bha -sowlii gbʊʊ nine

47 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlua, mʊ -wa 'ya, 'sowli -we wa viteli 'nyu lʊ, 'ın we yi zibhii 'yli -bhlo -bhlo kpa. 48 We yea, 'ın zibhibhanya yia we 'nyu lʊ gbize, 'ın wa yia we 'nyu -gɔgɔ -gʊ ladı, wa 'ka zibhi 'wʊgbızı. We zʊzɔnʊ wa gbızıa 'wʊ, -mʊʊ wa slua wa -cıcɛ 'wʊ, 'ın -we 'nıa 'ylinanı, 'ın wa yia we kwnɛɛ viteli. 49 'Sa -bhlokpadɛ we yia -mıa dʊdʊʊ bhıa zlı. Nyıma -wa nʊa gbʊnyuu lɛ -yɔ -wa nʊa gbʊ -zɔnʊ lɛ, 'anzınya yia yia we 'ka wa -yɔsısalı, 50 'ın -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, we 'ka -maa -kosu 'kadʊ 'wʊ viteli. -Mɔ wa yia wilia, -mɔ wa yia gla 'wʊ lia.»

Gbʊzɔnʊ sʊa -yɔ gbʊzɔnʊ lolu

51 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A ka we 'dɛ weee 'wʊlanʊʊ?»

Wa nɛɛ: «ılın, -a ka we 'wʊlanʊ.»

52 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nıı, -Lagɔɔ titee gwesanyɔ -ɔ yibhelia -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ, ɔ 'wlʊ nıı, -buduŋwɛɛ -kanyɔ yabhlo -ɔ wleli 'ŋnımnılu sʊa -yɔ 'ŋnımnılu lolu, ɔ -luu lazʊda.»

-Zezuu -zɔɔ -nyıma 'nı ɔ gbʊ -yɔŋwnu (Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

53 -Zezu ka gbʊʊ nine -papıe bhıa 'bhie, ɔ yia -bhadɛ 'bhʊ. 54 'Gbe -we 'wʊ ɔ 'ylimanıa, ɔ mnıa -mɔ, 'ın ɔ yia nyıma -slolu -mɔ -Lagɔbudu zɔ. -Wa weee mıa -bha, 'ın we yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalı. 'Ɪn wa nɛɛ: 55 «Ɔɔ nyımɛ mıa da nı, -budukʊnyɔɔ yu -wa, we 'nı mʊʊ? Ɔ 'nyaa mıa nı, Malii -wa. *'Zake klaa, *-Zɛzɛfʊ klaa, 'Simɔɔ klaa, we -yɔ Zudı, wa 'nı ɔ bheliaa? 56 Ɔ bhɔlɔa mı -aın glaa. Aya! Mɔ ɔ -salı gwɛdigbʊ lɛnʊ sea?»

57 We 'dɛɛ 'gbʊ, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ dlɪ -gʊ zʊ. Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «-Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -ka -mɪ, da weee wa zʊa -bha ɔ. Wa'a zʊ -bha ɔ, ɔ -zɔɔ we -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ.»
58 Nyɪma 'nɪ ɔ dlɪ -gʊ zʊʊ 'gbʊ, ɔ 'nɪ -bha gwɛdigbʊ duun lɛnʊ.

14

Sa 'Zan -Batisɪ tɪtlɪa 'wʊ la
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

1 We bhla, Galilee -dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Ewlodʊ 'nʊa -Zezuu 'dɪ. 2 Ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnya -yla: «'Zan -Batisɪ -wa! Nɪɪ, mɔ -sɔa tlɪtlɪnya glaa 'wʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ mnenia ɔ 'ka gwɛdigbʊ lɛnʊ.»
3-4 Nɪɪ, sa Zaaan tlɪtlɪgbʊ 'plɪa, mʊ mɪa da: Ewlodʊ kwaa ɔ bheli Filipʊʊ 'ŋwnɔ Ewlodiadɪ, 'ɪn Zaan nɛɛ ɔ -yla: «Nɪɪ, we 'nɪ 'ylinanɪ -Lagɔɔ tite 'wʊ, nyɪmɛ 'ka ɔ 'dɛɛ bheli 'ŋwnɔ glosa, 'ɪn ɔ 'ka ɔ kwa.»

We 'dɛɛ 'gbʊ Ewlodʊ yia nyɪma tie, wa 'ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ gbʊan, 'ɪn wa 'ka ɔ -kaslʊ 'wʊpa.
5 Ewlodʊ 'yɪbha ɔ 'ka Zaan 'bha. Nɪɪ, ɔ mɪ Zuifʊ sɔda, -maa nɛɛ nɪɪ, Zaan mɪa, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -wa.
6 Nɪɪ, Ewlodʊʊ gwalɪylɪɪ 'fɛtɪ nynia, 'ɪn Ewlodiadɪɪ 'ŋwnɔyu yia -wa mɪa 'fɛtɪ -gʊʊ 'yibadɪ lɪtɛ. 'Ɪn ɔ yia Ewlodʊ dʊdʊ namanɪ bhabha. 7 'Ɪn ɔ yia bi, ɔ nɛɛ: «-We a yia 'mɪ -zlalɪa, yoo na yia we aɪn 'nyɛa.»
8 Ɔ 'nyaaa wɛlɪ -gʊ ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'nyɛ 'mɪ 'Zan -Batisɪɪ 'wlu yoo -plaa -gʊ.»
9 We wlaa Ewlodʊ 'kʊayli la, nɪɪ, ɔ ka bi ɔ -limaa 'yibadɪɪ 'gbʊ, ɔ nɛɛ: «-We ɔ -zlalɪa 'mɪ, a 'nyɛ we ɔ yoo.»
10 'Ɪn ɔ yia 'slʊjayu yabhlo tie -mɔ -kaslʊ 'wʊ, ɔ 'ka Zaan 'wlu -gʊ -dɪ. 11 'Ɪn wa -yɔ ɔ 'wlu yia yi -plaa -gʊ. Wa 'nyɛa we ɔɔ 'ŋwnɔyu yoo, 'ɪn -mɔɔ yia we ɔ 'nyaa yoo 'nyɛ. 12 Tɔʊn, Zaaan 'bɪnɔnya yia, 'ɪn wa yia ɔ 'kwie 'bʊmnɪ, 'ɪn wa yia we 'bhʊka 'wʊfa, 'ɪn wa yia we 'dɪ -Zezu -salɪa mnɪ.

-Zezu 'nyɛa nyɪmaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu lililu
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Zn 6.1-14)

13 -Zezu 'nʊa we 'dɪ, 'ɪn ɔ yia 'glʊ 'wʊbho, ɔ -dɪa 'nyu 'wʊ, 'ɪn ɔ yia da bɛblɛɛ mnɪ, da nyɪma 'nɪa -mɪ, ɔ 'ka 'wʊnya.

Nyɪmaa -zlo 'nʊa we, wa 'tlaa wa 'gbe nʊkplɛ, 'ɪn wa yia ɔ 'bɪ mnɪ bhʊ -gʊ, 'nyu -gɔgɔ -gʊ yilie nya. 14 -Zezu 'tlaa 'glʊ 'wʊ, ɔ 'yɪa nyɪmaa -zlo -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ nyazɪ 'wʊla, 'ɪn ɔ yia wa guzʊnya jipe.
15 Jibhe zɔa, ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ɪn wa nɛɛ: «'Ylʊ ka -fla, 'ɪn da tlʊlʊ la. We 'dɛɛ 'gbʊ, 'nyɛ wa 'yoo wa 'ka 'gbenya 'wʊ lililu zɔa mnɪ.»
16 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Wa 'na 'ka mnɪ. Amɪaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu.»
17 'Ɪn wa nɛɛ: «We 'nɪ 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊbhʊ, -a 'nɪ lililu kwɛɛ -ka.»
18 'Ɪn ɔ nɛɛ: «A -yɔ we yi.»
19 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ nyɪmaa -zlo -yla nɪɪ, wa -dɪ -petu -gʊ la. Tɔʊn, ɔ bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊ, ɔ ylaa yalɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'Bhie, ɔ dlilia wee 'floo, ɔ 'nyɛa we ɔ 'bɪnɔnya yoo, 'ɪn -maa yia we nyɪma 'wʊladlili. 20 Wa 'dɛ weee lia, 'ɪn wa yia lʊ. We pnɪɪ -tʊa 'wʊ, -we nynia -cɪcɛ kugbua lɛ 'sɔ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya -yɔ we yia mnɪ. 21 Nyɪma -wa lia, wa nyni nʊkpasiaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu (5.000). Wa 'nɪ 'ŋwnɪ -yɔ 'nyɛnyɛyua zɛlɪ.

-Zezu nɔa 'nyu -gʊ
(Mk 6.45-52; Zn 6.15-21)

22 Tɔʊn, 'ɪn -Zezu yia wa tie, wa -galɪ ɔ 'yu, wa 'ka 'nyuu kakpe -putu -gʊ mnɪ, -zugba ɔ pa nyɪma wɛlɪ. 23 Ɔ 'paa wa wɛlɪ, 'ɪn ɔ yia -gɔgɔ 'wlu mnɪ ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe. Ɔ mɪ -bha ɔ 'dɛ -bhlo, 'ɪn sabɔ yia bɛ. 24 Nɪɪ, 'glʊ ka -slɛɛn -gɔgɔ -yɔ la tlʊmanɪ. -Pɪpɛ mɪ wa 'klʊ -yɔ -gbɛɪn bhʊlʊdaa 'gbʊ, 'nyuu -gbʊgbʊ sloa 'glʊ 'wʊ.
25 Tɪatɪa -kʊkɔ gboa, 'ɪn -Zezu yia ɔ 'bɪnɔnya 'bɪ mnɪ 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya. 26 Wa 'yɪa da ɔ -yɔ -nɔda -mɔ 'nyu -gʊ, 'ɪn wa yia nyanɔ nʊ, wa nɛɛ: «'Kuzu -wa!»

Wa mɪ nyanɔ nʊdaa 'gbʊ, wa yia 'wʊkpɪ. 27 Tɔʊn, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ, -amɪ -wa, a palɪ dlɪ la.»
28 'Ɪn Pɪɛlɪ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, we -ka -mɪ 'pɪɛɪn, 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka 'nyu -gʊ nɔ, ɪn 'ka -mɪ -yɔbɛ.»
29 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi!»

Pɪɛlɪ 'tlaa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia -Zezuu -gbɛ mnɪ 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya. 30 Nɪɪ, ɔ 'yɪa -pɪpɛ mɪ 'plɪda, 'ɪn ɔ yia nyanɔ nʊ, 'ɪn ɔ yia 'nyu glu

-plaplıe bhli. Ɔ 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, kpa 'mı!»
31 -Bha -bhlokpadɛ, -Zezu -gloa sɔ 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ kpa, 'ın ɔ nɛɛ: «Dlı 'kienyi -zʊnyɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na lʊ dlıa?»
32 Wa 'dɛ 'sɔ -bhoa 'glʊ 'wʊ, 'ın -pıpɛ yia zɔbɛ. 33 Tɔʊn, ɔ 'bınɔnya -wa mıa 'glʊ 'wʊ, 'ın wa yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli, wa 'ka ɔ 'ylimanı, wa nɛɛ: «-Mı, -ın mı -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie -gbolu nya!»

-Zezu jipea Zenezalɛtı guzʊnya (Mk 6.53-56)

34 Wa -dıa 'nyu 'wʊ, 'ın wa yia Zenezalɛtı -dʊdʊ -gʊ nyni. 35 -Bha nyıma weee yia -Zezu yibheli, 'ın ɔ 'dı yia wee dʊdʊ weee -gʊ lamneni. Wa yia ɔ guzʊnya weee -la. 36 'Ɪn wa palıa -Zezu zukpa nıı, ɔ 'ka wa guzʊnya 'yoo 'nyɛ wa 'ka ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. 'Ɪn -wa weee zıa we kwɛ, -maa yia 'pʊ.

15

-Zezu -yɔ Zuifʊʊ tite (Mk 7.1-13)

1 Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, 'ın wa yia -Zezuu -gbɛ yi, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: 2 «-Na 'bınɔnya mıa, wa'a budo kwɛ -amıaa titee sɔlʊ, 'ın wa lia. Nıı, -we -amıaa dʊkpası gbaa -a 'na nʊnʊ lɛ -nı, 'mʊ wa nʊa lɛ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa?»
3 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Amıa mıa da, amıaa bhlasabhla gbʊʊ 'gbʊ, a'a zʊa -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa? 4 Nıı, -Lagɔ nɛɛ:
‹Zʊ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nʊŋwɛ.›
Ɔ nɛɛ 'yaɛ:
‹-Ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa vɛlı,
'bha wa 'bhaa ɔ.›
5 'Ɪn amıa, a nɛɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yla gba nıı, -we ɔ 'ka yaa wa 'nyɛ, wa 'wʊsasıe saa, ɔ ka we -Lagɔ 'nyɛ, 6 ɔɔ nyımɛ'ɛ -sa ɔ dide 'wʊ. 'Sa a nʊa, 'ın a saa -Lagɔwɛlı la, amıaa bhlasabhla gbʊʊ 'gbʊ. 7 Wɛlı 'sɔ -nyıma a -mıa! -We Ezaii gbaa -benyi amıaa daa, gbʊzɔnʊ -wa. Ɔ nɛɛ:
8 ‹-Lagɔ nɛɛ: waa nyıma mıa,
ŋwɛɛ la wa nnanıa 'mı,
nıı, wa dlı 'nı 'mı -gʊ -mı.
9 Bhebhe wa ylimanıa 'mı.
Nıı, tite wa slolua,
-we wa laa -Lagɔɔ tite,
nyımaa -gbɛ we bhʊa.› »

-We plalıa nyıma pʊın, mʊ nı (Mk 7.14-23)

10 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu nɛɛ nyımaa -zlo -yla: «A bɛ -seli, -we na yia gbaa, a 'ka we 'nʊ. 11 Nıı, -we plaa nyımɛ ŋwɛɛ, we'e -plalı ɔ pʊın. Nıı, -we plalıa nyımɛ pʊın nı, mʊ -wa we bhʊa ŋwɛɛ.»
12 Tɔʊn, ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ -yɔ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn -yi we 'ji nıı, wɛlı -ın gbaa dɛ -bha, we ka Falizınyıma 'wʊ 'fnʊ?»
13 Ɔ nɛɛ: «Su, -we na Dide, -ɔ mıa -yalı, 'nıa fa nı, tlua wa yia we. 14 A 'tide wa 'yi nıı, 'lɔlɔnya wa -mıa, 'ın wa mıa 'lɔlɔnya 'yoo da -sloluda. Nıı, 'lɔlɔnyɔ -ka 'lɔlɔnyɔɔ su lakpa ɔ 'ka ɔ 'yoo da -slolu, 'ın wa 'dɛ 'sɔ bhlilia 'bhʊka 'wʊ.»
15 Piɛlı 'bhua wɛlı 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Wee gbʊʊ nine mıa da nı, sa we 'ji mıa?»
16 -Zezu nɛɛ: «Amıa, a 'nı 'ya -slɔ -mʊʊ 'wʊlanʊʊ? 17 Nıı, -lu weee -we plalıa nyımɛɛ ŋwɛɛ, ɔ nʊkplɛ we plılıa. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ plaa 'kwla -yɔ. A'a 'nʊ 'ya -mʊʊ 'wʊlaa? 18 Nıı, -we tlaa nyımɛ ŋwɛɛ, mʊ bhʊa ɔ dlı zɔ, 'ın -we plalıa nyımɛ pʊın, mʊ -wa. 19 Nıı, 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'nyuu bhʊa nyımɛɛ dlı zɔ. Tɔʊn, 'ın nyıma bhaa wa -lima, 'ŋwnı -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʊ,* wa kaa mʊtnı kwɛ, wa ylia 'wie, wa tʊbhʊa yo, 'ın wa saa wa -lima 'ŋnı.
20 Nıı, -we plalıa nyımɛ pʊın mʊ mıa dɛ. Nıı, nyımɛ 'nı kwɛ budo tıklıı ɔ 'ka li, -mʊʊ'ʊ -plalı nyımɛ pʊın.»

'Lakpaŋwnɔ ŋwnua -Zezuu gbʊ (Mk 7.24-30)

21 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu 'bhʊa -bha, 'ın ɔ yia Tilı -yɔ Sidɔɔn -dʊdʊ -gʊ mnı. 22 Kanaa -ŋwnɔ yabhlo -dılıa -mɔ la, 'ın ɔ yia ɔ -gbɛ mnı, -zugba ɔ wili ɔ -yɔ: «-Davidı 'yuoo, -ın 'yılı 'mı nyazıoo! Na -Kanyɔ, zuzu 'nyuu ka na 'ŋwnɔyu kpa, ɔ 'nı 'kʊayli -ka.»
23 -Zezu 'nı ɔ -gʊ -sa. Ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ -yɔ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «Vu ɔ, we 'nı -mʊʊ, ɔ mı -aın 'bı wiwie nya.»
24 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «Izlaɛlınyıma -wa 'wlʊa bhlabhlɛ -we mnɔ, wa 'dɛkpʊaa 'gbʊ ın yia yi.»
25 Nıı, ɔɔ 'ŋwnɔ 'sibhlia ɔ 'yu 'kukolu, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, bɛ 'mı -yɔ.»

* **15:19** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʊ.

26 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Ylaaslı -ka lida -mı, we 'nı tıklıı -mı wa 'ka 'ylaaslı lililu zɔ -sa, wa 'ka we gwı zɔ viteli, we 'nı mʊʊ?»

27 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, gbʊzɔnʊ -wa. Nıı, 'ylaaslı -ka lida -mı, 'ın gwı -ka 'tabhle zɔ -mı, wee lililu -we bhlia, gwı lia we, we 'nı mʊʊ?»

28 Ɔ nɛɛ: «Amaa dlızʊzʊe 'yli 'lɛ! -We a 'yıbhaa, mʊ yia aın -yla lɛnʊa.»

-Bha -bhlokpadɛ ɔ 'yu 'pʊa.

-Zezu jipea guzʊnyaa -zlo

29 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu 'bhʊa -bha, ɔ 'plılıa Galilenyu kwesi, ɔ -gblaa -gɔgɔ 'wlu, 'ın ɔ yia -mɔ ladı. 30 Tɔʊn, nyımaa -zlo -yɔ wa guzʊnya yia ɔ -gbɛ yi. Tɔlʊa tıgıa, tɔlʊa'a 'yı la, tɔlʊa 'kua, tɔlʊa'a 'nʊ, 'ın wa'a gba, we -yɔ guzʊnya duun -putu. 'Ɪn wa yia wa -Zezu -yɔ laslu, 'ın ɔ yia wa jipe. 31 Nyımaa -zlo 'yıa nıı, -wa mıa bhobhonya, wa ka gba, -wa 'kua, wa ka 'pʊ, -wa tıgıa, wa ka nɔ 'nanʊʊ, -wa 'lɔa, wa ka layı, we 'nı wa ŋwɛgaga -sʊbhalı -sɛ. 'Ɪn wa yia *Izlaɛlı -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını.

-Zezu 'nyɛa nyıma 'wlu glʊ -bhlo lililu (Mk 8.1-10)

32 -Zezu laa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ: «Nıı, nyazı nyıma nı laa 'mı 'wʊ. Wa 'ylı ta nı, -zugba wa mı 'mı 'bı, 'ın lililu ka bhıa. Nıı, wa 'nı -slɔ li, ın -ka gba wa mnı lʊ nı, wa mneni wa 'ka 'yloogblʊ bhli sıasıe kwɛɛ.»

33 -Bha ɔ 'bınɔnya 'yıbhaa ɔ laɛ: «-A mıa -flii 'pıpı, da -a ka 'floo 'yılı, 'ın -a 'ka nyımaa -zlo nı 'nyɛ, 'ın wa 'ka li, 'ın wa 'ka lʊa?»

34 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Floo zuma mı aın kwɛɛa?»

Wa nɛɛ: «'Floo gbesɔ, we -yɔ zibhi yua -sɛlɛ.»

35 Tɔʊn, ɔ nɛɛ nyımaa -zlo -yla nıı, wa -dı dʊdʊ la. 36 'Bhie, ɔ 'bhua 'floo gbesɔ -yɔ zibhi 'wʊ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı, 'ın ɔ yia we ɔ 'bınɔnya yoo 'nyɛ, 'ın -maa yia we nyımaa -zlo 'wʊladlili. 37 Wa 'dɛ weee lia, 'ın wa yia lʊ. -We wa sıalıa, we nyni -cıcɛ gbesɔ, 'mʊ ɔ 'bınɔnya -yɔ we mnıa. 38 Nıı, -wa lia wa nyni nʊkpasiaa 'wlu glʊ -bhlo (4.000). Wa 'nı 'ŋwnı -yɔ 'nyɛnyɛyua zɛlı. 39 Da -Zezu 'nyɛa wa 'yoo, 'ın ɔ yia 'glʊ 'wʊbho ɔ 'ka Magadan -dʊdʊ -gʊ mnı.

16

**Sadusenyıma -yɔ Falizınyıma 'yıbhalıa -Zezu gwɛdigbʊ (Mk 8.11-13; Lk 12.53-56)*

1 *Sadusenyıma -yɔ Falizınyıma bɛa -Zezu -yɔ, wa 'ka ɔ layla. Wa nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ın -a 'ka we 'jiyibheli nıı, -Lagɔ 'nyɛa -mı 'tıtɛ.»

2 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Ylʊ -ka bhli, yalı -ka lazamanı a nɛɛ da nanı 'yli. 3 'Ɪn zlʊkpɛ 'ylʊ -ka 'wʊsɔ, yalı -ka lazamanı, a nɛɛ 'nyu yia -zɛɛn lʊa. A -ka yalı yla, we -ka nıı, 'nyu yi lʊa, 'ın a yibhelia we 'ji. 'Ɪn -we mıa -zɛɛn 'plıda, a 'nı mneni a 'ka we yla, 'ın -we mıa yida a 'ka we yibheli. 4 Dɛslɛɛn -nyıma ka 'nyii, 'ın wa'a zʊ -Lagɔ dlı -gʊ. Wa 'yıbha ın nʊ wa -yla gwɛdigbʊ lɛ, we 'nı *Zonasıı gwɛdigbʊ 'wʊbhʊ, wa 'na 'ka gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ 'yı.»

Tɔʊn, ɔ tıa -bha wa, 'ın ɔ yia mnı.

Falizınyıma -yɔ Sadusenyımaa gɔɔ gbʊ (Mk 8.13-21)

5 Ɔ 'bınɔnya mıa 'nyu 'wʊdıda, wa ka 'floo 'wʊdlʊ. 6 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a 'na 'tideli amıaa 'dɛ 'yi Falizınyıma -yɔ Sadusenyımaa 'flooo *gɔɔ -yla -nı.»

7 -Bha ɔ 'bınɔnya gbʊgbalıa -ylaɛ: «Nıı, 'floo 'nı -aın kwɛɛ -mı, we 'gbʊ ɔ yi 'saa gba.»

8 -We mıa wa dlı zɔ, -Zezu yibhelia we 'ji, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dlı 'kienyi -zʊnya, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a gbʊgbalı -yla nıı, a 'nı 'floo kwɛɛ -kaa? 9 A 'nı -slɔ we 'wʊlanʊ nıı, 'floo gbu ın dlilia nyımaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu (5.000) 'wʊ laa? 'Ɪn -cıcɛ a 'bhua 'wʊ, a ka we 'wʊdlʊʊ? 10 'Ɪn 'floo gbesɔ ın dlilia nyımaa 'wlu glʊ -bhlo (4.000) 'wʊ la, 'ın -cıcɛ a 'bhua 'wʊ, a ka we 'wʊdlʊʊ? 11 Ɪn -ka aın -yla gba nıı, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ Sadusenyıma -yɔ Falizınyımaa gɔɔ kwɛɛ, ın 'nı 'floo gbʊ gba, sa a 'nʊ we 'wʊ laa?»

12 -Slɛɛn, ɔ 'bınɔnya yibhelia we 'ji nıı, -Zezu 'nı 'flooo *gɔɔ gbʊ gba. Gbʊ -we Falizınyıma -yɔ Sadusenyıma slolua, 'mʊ ɔ saa 'ŋnı.

Pıɛlı nɛɛ nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ (Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 -Zezu mnıa Sezalee Filipʊ -dʊdʊ -gʊ, ɔ nynia -mɔ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «'Lee, nyıma nɛɛ *Nyımɛɛ 'Yuu daa nyɔɔ ɔ -mıa?»

14 Wa nɛɛ: «Nyıma tɔlʋa nɛɛ, 'Zan -Batisı -ın -mıa, 'ın tɔlʋa nɛɛ, Elii -ın -mıa. 'Ɪn tɔlʋa nɛɛ 'ya nıı, Zelemi -ın -mıa, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -putu -ın -mıa.»
15 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Ɪn amıa, a nɛɛ, nyɔɔ ın -mıa?»
16 Simɔ Pıɛlı nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ın -mıa, -ın mı 'yliyɔga -Lagɔɔ 'Yu nya.»
17 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Simɔɔ, Zonasıı 'yu, -ın -tʋ 'wʋ -dlɔɔ, nıı, wee gbʋ mıa, nyımɛ 'nı -mı we -slolu. Na Dide -ɔ mıa yalı, mɔ -slolua -mı we. 18 Nıı, -mı wa laa Pıɛlı, we ji -wa tʋkpa. Wee tʋkpa -gʋ na yia na *Leglizı 'sʋbhaa. 'Ɪn tlıtlıee 'dɛbhie -gboluu 'tıtɛ 'na 'ka we -wlɔ. 19 *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbee -laklı na yia -mı yoo 'nyɛa. -We -na yia gbʋaan dʋdʋ -gʋ, gbʋaan wa yia we yalı. 'Ɪn -we -na yia -bloa dʋdʋ -gʋ, -bloa wa yia we yalı.»
20 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -yla 'klʋ 'cıcı nya: «A 'na gbalı nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla, ın mı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -nı.»

-Zezu nɛɛ tlıa ɔ yia, 'ın ɔ 'ka tlıtlınya glaa 'wʋsɔ
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

21 Nıı, we 'ka -bha 'bhʋ, -Zezu gbaa -slɛɛn ɔ 'bınɔnya -yla sa tıklıı, ɔ'ɔ zize 'maslɛɛn gbʋ, ɔ nɛɛ: «We mı nıı, ın mnı -Zeluzalɛmʋ, -mɔ Zuifʋʋ nyıma kpası klaa, *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, ma kwɛɛ na yia sıa bhabha. Ma yia 'mı wlaa wa 'ka 'mı 'bha. 'Ɪn 'ylı 'sɔ we tanʋ nya, tlıtlınya glaa na yia 'wʋsɔa.»
22 Tɔʋn, 'ın Pıɛlı yia ɔ -glima lalı, 'ın ɔ yia ɔ -yla gbʋ gba, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -Lagɔ 'na ŋwnunu we -nı. -Mʋʋ 'na nʋnʋ lɛ -nı.»
23 -Zezu 'bhitia la, ɔ nɛɛ Pıɛlı -yla: «*-Saatan, bɛ lʋ! 'Bhʋ 'mı kwesi. -Ɪn mı 'mı 'yoo -kʋlʋda. Nıı, -ı'ın pʋpalı 'wlukʋʋn la -Lagɔ 'bhisa, nyıma 'bhisa -na pʋpalıa 'wlukʋʋn la.»
24 Tɔʋn, ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mı 'bı nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlı, ɔ 'bhu ɔ sıasıee *su 'wʋ, 'ın ɔ 'ka 'mı 'bı yi. 25 Nıı, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʋgʋ nı, 'wʋ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʋbɔ na 'gbʋ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ -mɔɔ yia 'yıa. 26 Nıı, nyımɛ -ka dʋdʋ -gʋʋ zʋzɔnʋ weee 'yı, 'ın ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʋbɔ nı, lɛɛ -lu ɔ 'yı we 'wʋa? Nıı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka nyımɛɛ 'yliyɔgagıe zɔ. 27 Nıı, Nyımɛɛ Yu yia yia ɔ Didee 'ŋnımnıee san 'wʋ, ɔ -yɔ ɔ 'anzınya 'sɔ. 'Ɪn -we nyıma nʋa lɛ, we ŋwɛɛ ɔ yia wa 'pɛnıa. 28 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: amıa -wa mıa da -seli, aın glaa, nyıma tɔlʋa ka Nyımɛɛ 'Yu 'yı yida, ɔ 'ka nyıma 'wlulapılı, 'bhie wa 'kaa tlı.»

17

-Zezuu 'bınɔnya ta 'yıa ɔ 'tıtɛ
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 'Ylı gbu, we gbelibhlonʋ nya, -Zezu 'bhua Pıɛlı klaa, *'Zake klaa, we -yɔ 'Zakee bheli *Zaan 'wʋ, 'ın wa yia -gɔgɔ 'kadʋ 'wlu mnı. -Mɔ wa -nyaa 'wʋ. 2 -Mɔ, 'ın ɔ 'klʋ yia 'bhiti wa 'yliya 'wʋ, 'ın we yia lı 'ylʋ 'bhisa, 'ın ɔ -bana yia pɔmanı 'paınpaın zlı 'bhisa. 3 Tɔʋn, 'ın wa yia Moizı -yɔ *Elii 'sɔ -yɔyı, -zugba wa -yɔ -Zezu sa 'dı. 4 -Bha Pıɛlı gbaa -Zezu -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -amıaa -seli -mımıe nanı 'yli! We -ka -mı dʋdʋ nanı, palʋ yua ta na yia -seli 'sʋbhaa. -Na -nʋ -bhlo, Moizıı -nʋ -bhlo, Eliii -nʋ -bhlo.»
5 Ɔ mı gbada, tɔʋn yalıpʋpa -we lıa, 'ın we yia wa 'wʋwɛlı. 'Ɪn wɛlı yabhlo yia wee yalıpʋpa nyıdı 'tla, we nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, na Yu -wa, ın -kalı ɔ zɛ. 'Mɔ ın 'nyɛa na dlı weee yoo, a pʋlʋ ɔ yukwli.»
6 Ɔ 'bınɔnya 'nʋa wee wɛlı, nyanɔ sloa wa 'wʋ, 'ın wa yia 'klʋ lagbli. 7 -Zezu bɛa wa -yɔ, ɔ zıa wa kwɛ, ɔ nɛɛ: «A -sɔ 'wʋ, a 'na nʋnʋ nyanɔ -nı.» 8 Wa 'bhua 'klʋ 'wʋ, we 'nı -Zezu -bhlogbɔɔ 'wʋbhʋ, wa 'nı nyımɛ -putu -yɔyı.
9 Da wa mıa wee -gɔgɔ kwlida, -Zezu zʋa wa 'dı, ɔ nɛɛ: «-We a 'yıa da -yɔ nı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu 'nı -slɔ tlıtlınya glaa 'wʋsɔ, a 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.»
10 Tɔʋn, -Zezuu 'bınɔnya yia ɔ layıbha: «'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -Lagɔɔ titee gwesanya gba nıı, Elii 'kaa yi tıaa?»
11 Ɔ nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa: Elii yia yia tıa ɔ 'ka -lu weee we 'bı 'wʋla. 12 Nıı, ın nɛɛ aın -yla: Elii ka yi pepe, 'ın wa 'nı ɔ yibheli. Sa wa 'yıbhaa, 'ın wa yi 'saa ɔ nʋ. 'Sa -bhlokpadɛ wa yia Nyımɛɛ 'Yu sıalıa.» 13 -Bha ɔ 'bınɔnya yibhelia we 'ji nıı, 'Zan -Batisıı gbʋ ɔ mıa gbada.

-Zezu vua zuzu 'nyuuu 'tıtɛ
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

14 -Bha -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya nynia nyımaa -zlo kwesi, nyımɛ yabhlo 'tlaa -mɔ, ɔ 'sibhlia

'kukolu -Zezu 'yu, ɔ nɛɛ: 15 «Na -Kanyɔ, na yu mɪa, -ɪn 'yɪlɪ ɔ nyazɪ. Nɪɪ, ɔ 'wlukʊʊn ka -nyumɔ. 'Ylɪ tɔlʊa nya, ɔ bhlilia -kosu 'wʊ, ɔ bhlilia 'nyu lʊ. 16 Ɪn ka ɔ -na 'bɪnɔnya -la, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ jipe.»

17 -Zezu nɛɛ: «Dɛslɛɛn -nyɪma -wa'a zʊ dlɪ, nyɪma 'nyii, 'ylɪ zuma ɪn -yɔ aɪn 'sɔ 'ka lia? 'Ylɪ zuma ɪn 'ka amɪaa 'gba zɔ 'yligbeda -tʊa? A -yɔ ɔ 'sɔ yi -seli.»

18 -Zezu 'kpɪlɪa wee zuzu 'nyuu 'wluo, 'ɪn we yia ɔɔ 'yu 'yitide, 'ɪn ɔ yia 'pʊ. 19 'Bhie, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -nyaa 'wʊ, wa bɛa ɔ kwesi, 'ɪn wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -amɪa 'nɪ mneni -a 'ka wee zuzu 'nyuu nɪ vua?»

20 -Zezu nɛɛ: «-We ka gbʊ -wa, amɪaa dlɪzʊzʊe 'kienyi. Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: *mutadɪɪ 'ya -sɛ, amɪaa dlɪ 'ka yaa we 'bhisa -mɪ, a -ka gba -gɔgɔ -yla, ‹'Bhʊ da, mnɪ mɔ, 'ɪn we bhʊa -bha.› A mneni 'ya a 'ka -lu weee lɛnʊ. [21 'Sasʊkpa -zuzu 'nyii mɪa dɛ, we 'nɪ -Lagɔbhubhoe -yɔ 'sun -plaplɪe 'wʊbhʊ, wa 'nɪ mneni wa 'ka we vu.]»

-Zezu gba 'yaa ɔ tlɪtlɪgbʊ (Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22-23 'Ylɪ yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya gbelia 'wlu -mɔ Galilee, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu wa yia nyɪma yoo 'nyɛa, wa 'ka ɔ 'bha. Nɪɪ, 'ylɪ 'sɔ, we tanʊ nya, ɔ yia tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔa.» 'Ɪn wee gbʊ yia wa -gʊ 'wʊtɪ yuoo.

-Zezu plʊlʊa -Lagɔbudu 'kadʊʊ 'gwɛzi

24 -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya nynia Kapɛnaumʊ, *-Lagɔbudu 'kadʊʊ nisʊn -gwɛzisanya bɛa Pɪɛlɪ -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ layɪbhaɛ: «-Na -Kanyɔ mɪa, ɔ'ɔ plʊlʊ -Lagɔbuduu 'gwɛzi -wa yɪ?»

25 Pɪɛlɪ nɛɛ: «Plʊlʊ ɔ plʊlʊ we.»

Da Pɪɛlɪ plaa -budu zɔ, -Zezu gbaa tɪa, ɔ nɛɛ: «'Simɔɔ, -mɪ nɛɛ lɛa? Da nyɪmaa 'yugalɪnya mɪa 'gwɛzi -sada nɪ, nyɔɔ plʊlʊ wea? Wa yua -wa yaayɪɪ, 'lakpanya -wa yɪ?»

26 Pɪɛlɪ nɛɛ: «'Lakpanya -wa.»

-Zezu nɛɛ: «We -ka 'sa -mɪ, wa 'yua'a plʊlʊ we. 27 Nɪɪ, -a 'nɪ 'yɪbha -a 'ka wa nyeni. We 'dɛɛ 'gbʊ, mnɪ 'nyu -yɔ. -Ɪn -ka -mɔ nyni nɪ, -ɪn 'pa -kɔ. Zibhii tɪanʊ -ka we 'wʊbhua yi nɪ, gbize we 'wʊ. -Ɪn -ka we kpa, 'bha we ŋwɛɛ. -Mɔ -na yia tama yabhlo 'yɪa, -we 'kaa ɪn -yɔ -mɪ 'sɔɔ nʊ -Lagɔbuduu 'gwɛzi plʊlʊ. 'Bhu we 'wʊ, 'ɪn -ɪn 'ka -amɪaa -nʊ plʊlʊ.»

18

Nyɔɔ 'yli -Lagɔɔ 'yliya 'wʊa? (Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 We bhla, -Zezuu 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ɪn wa yia ɔ layɪbha: «Nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la, nyɔɔ 'yli wa glaaa?»

2 -Zezu laa 'yu yabhlo, 'ɪn ɔ yia wa 'yu ɔ 'yligbeli, 3 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: a 'bhiti amɪaa 'dɛ, 'ɪn a 'ka 'ylaaslɪ 'bhisa -mɪ. We 'nɪ -mʊʊ, nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la, a 'na 'ka wa glaa -mɪ.

4 «Nyɪmɛ -ɔ tɪa ɔ 'dɛ 'wʊ 'nyɛnyɛyu 'bhisa, nɪɪ, nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la, mɔ -wa wa kpasa. 5 'Yu -ɔ mɪa yu nɪ 'bhisa, nyɪmɛ -ɔ -ka ɔ kpa 'nanʊʊ na 'ŋnɪ nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanʊʊ.

Gbʊnyuu -lɛnʊnyaa -tnʊʊ (Mk 9.42-44; Lk 17.1-2)

6 «Nɪɪ, 'ylaaslɪ -wa mɪa sa yu nɪ 'bhisa, 'ɪn wa zʊa 'mɪ dlɪ -gʊ, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔɔ gbʊnyuu lʊkwa, we nanɪ 'yli -mɔɔ -nʊ nya wa 'ka -mɔɔ tʊkpa 'kadʊ -blɪ -yɔ gbʊanɪ, 'ɪn wa 'ka ɔ 'nyu lʊ viteli. 7 Gbʊnyuu mɪ dʊdʊgʊ -nyɪmaa -nʊ nya, gbʊ -we kwaa nyɪma gbʊnyuu lʊʊ 'gbʊ. Nɪɪ, gbʊ -we kwaa nyɪma gbʊnyuu lʊ, we mɪ la 'kɔmʊʊ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ ka -gbɛ wee gbʊnyuu -ka 'bhʊ, gbʊnyuu mɪ ɔ -nʊ nya. 8 We -ka -na bhʊ -yɔ -na sɔ 'ka -mɪ gbʊnyuu lʊ kwa nɪ, -dɪ -bha we, 'pa we kwnɛɛ. We nanɪ 'yli -ɪn 'ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ sɔ -bhlo -yɔ bhʊ -bhlo nya, we -zi -ɪn 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wʊ mnɪ sɔ 'sɔ -yɔ bhʊ 'sɔ nya. 9 We -ka -na yli 'ka -mɪ gbʊnyuu lʊ kwa, -sa -mɔ we, 'pa we kwnɛɛ. We nanɪ 'yli -ɪn 'ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mɪ -kosu -we'e nyumoa 'wʊ viteli 'yli 'sɔ nya.

Bhlabhlɛ -we mnɔaa gbʊʊ nine (Lk 15.3-7)

10 «A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ 'ylaaslɪ nɪɪ gbɛgbɛɪn, a 'na gbalɪ -nɪ nɪɪ, 'ylaaslɪ glaa, 'yu -bhlo 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ nya -mɪ. Nɪɪ, 'ylɪ weee nya, wa 'anzɪnya mɪ -bha yalɪ. 'Ɪn na Dide -ɔ mɪa yalɪ, mʊ 'yligbea ɔ 'yu wa 'gbʊ. [11 Nɪɪ, ɔɔ Nyɪmɛɛ Yu mɪa, -wa mnɔa, 'ma ɔ yia gbʊ 'wʊsaa.]

12 «Nɪɪ, a nɛɛ lɛa? Nyɪmɛ yabhlo -ka bhlabhlɛ glʊ gbu -ka, 'ɪn we 'yabhlo 'ka mnɔ, we glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa ɔ tɪa

-gɔgɔ 'wlu, 'ın ɔ mnıa we 'yabhloo datalıa. We 'nı mʊʊ? 13 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: ɔ -ka we 'yı, 'ın we laa ɔ 'mʊna 'wʊ, we -zi bhlabhlɛ glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa -we -tʊa -bha. 14 'Sa -bhlokpadɛ amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ'ɔ ŋwnu waa 'ylaaslı nıı 'yabhlogbɔɔ 'ka mnɔ.

-Na bheli -ka -mı gbʊ -yɔkpalı

15 «-Na bheli -ka -mı gbʊ -yɔkpalı, mnı ɔ 'yıa, 'ın gbʊ ɔ nʊa lɛ, -ın -yɔ ɔ 'sɔ 'ka 'wʊ -nya, -ın 'ka we ɔ -yla lapalı. Ɔ -ka we ŋwnu nı, -zugba ɔ ka 'ya na bheli -zɛ. 16 Ɔ 'nı we ŋwnu nı, -ın 'bhu nyımɛ -bhlo, nyıma 'sɔ 'wʊ, 'ın sa -Lagɔsɛbhɛ gbaa nıı, wa 'bhu gbʊ 'wʊ nyıma 'sɔ, nyıma ta 'yu, -ın nʊ 'sa. 17 Ɔ 'nı wa wɛlı 'wʊŋwnu nı, gba we -Lagɔnyıma weee 'yu. 'Ɪn ɔ 'nı -maa 'wʊŋwnu nı, -ın 'bhu ɔ 'wʊ *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ nyıma -putu -wa 'nıa -Lagɔ -yi 'bhisa.

A bhubhoe -Lagɔ dabʊdʊ

18 «Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, -we a yia gbʊan dʊdʊ -gʊ, gbʊan wa yia we -mɔ yalı -Lagɔɔ -gbɛ. 'Ɪn -we a yia -bhloa yia dʊdʊ -gʊ, -bhloa wa yia we -mɔ yalı -Lagɔɔ -gbɛ.

19 «Ɪn nɛɛ 'ya nıı, amıa mıa dʊdʊ -gʊ, aın glaa, nyıma 'sɔ -ka wɛlı bhlı, wa -ka -lu -mʊmʊ -zla, na Dide -ɔ mıa yalı, 'nyɛa ɔ yia we aın. 20 Nıı, da nyıma 'sɔ, nyıma ta -ka 'wlugbeli na 'ŋnı nya, ın mı wa glaa.»

Lubhonʊnyɔ -ɔ 'nıa ɔ -libheyii -yɔgbʊ 'wʊtı, ɔ gbʊʊ nine

21 Tɔʊn Piɛlı bɛa -Zezu -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ layıbhaɛ: «Na -Kanyɔ, na bheli -ka 'mı gbʊ -yɔkpalı, -zakpa zuma ın 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊtıa? We nyni -zakpa gbesɔ -wa yı?»

22 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪnnya, ın 'nı gba -zakpa gbesɔ. Ɪn nɛɛ: glʊ ta 'ya kugbua -zakpa gbesɔ (70 x 7).* 23 We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa mʊ nı. 24 Dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ yabhlo 'yıbha ɔ -yɔ ɔ lubhonʊnya 'ka wa kpagbʊ zɛlı. Ɔ bhlia we zɛlıe, ɔ lubhonʊnyɔ yabhlo yia, -mɔɔ 'ka miniɔn kpagbʊ 'wlu. 25 Ɔɔ nyımɛ 'nı -lu yabhlogbɔɔ kwɛɛ -ka, ɔ 'ka wee kpagbʊ -sa. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ 'ka ɔ pɛlʊ 'pa, ɔ 'ka gaylo -zɛ, ɔ 'ŋwnɔ -yɔ ɔ 'yua klaa, we -yɔ ɔ -kakalu weee, 'ın ɔ 'ka ɔ kpagbʊ -sa. 26 'Ɪn ɔɔ lubhonʊnyɔ yia ɔ -kanyɔ 'yu 'kukolu -kʊlʊ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹-Na zukpa -wa, -ın nʊ dlıtie lɛ na gbɛgbɛın, 'ın ın 'ka we 'dɛ weee 'pɛnı.› 27 'Ɪn ɔ -kanyɔ yia ɔ nyazı 'yılı, 'ın ɔ yia we 'bı 'bhʊ.

28 «Ɔɔ lubhonʊnyɔ 'tlaa, 'ın ɔ -yɔ ɔ -libheyi yabhlo yia gbeli. -Mɔɔ ka ɔnʊʊ kpagbʊ 'kienyi -lɛ 'wlu. Ɔ yia -mɔɔ -blı 'wʊbhli, 'ın ɔ yia ɔ 'tuntnu, ɔ nɛɛ: ‹-Sa na kpagbʊ.›

29 «Ɔ -libheyi bhlia ɔ gbʊ -yɔ, ɔ nɛɛ: ‹-Na zukpa -wa, -ın nʊ dlıtie lɛ na gbɛgbɛın, 'ın ın 'ka we 'dɛ weee 'pɛnı.›

30 «Ɔ 'nı we ŋwnu, 'ın ɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpa. Nıı, -mɔɔ 'nı -slɔ ɔ 'gwɛzi wla, -mɔɔ 'na 'ka -mɔ 'tla. 31 Da ɔ -lima -manı 'nʊa we, we 'nı wa -yɔkpa -sɛ. 'Ɪn -maa yia wa -kanyɔ we 'dı -salı. 32 Tɔʊn, 'ın wa -kanyɔ yia ɔɔ lubhonʊnyɔ la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹Nyiikanyɔ, -ın ka 'mı zukpa 'palı we 'dɛɛ 'gbʊ ın yia na kpagbʊ 'bı 'bhʊ. 33 Sa ın 'yılıa -mı nyazı, we mı nıı, -ın 'yılı yaa 'sa -na -libheyi nyazı.› 34 Ɔ -kanyɔ 'paa 'cɛ bhabha, 'ın ɔ yia ɔɔ lubhonʊnyɔ -kaslʊ 'wʊkwa, wa 'ka ɔ sıalı. Ɔ 'nı -slɔ ɔ kpagbʊ -sa, ɔ 'na 'ka -mɔ 'tla.

35 «Nıı, 'sa we 'plıa -sa. 'Sa -bhlokpadɛ, na Dide -ɔ mıa yalı yia aın -yla nʊa, we -ka nıı, aın glaa nyımɛ yabhlo 'nı ɔ -libheyii -yɔgbʊ 'wʊtı dlı weee nya.»

19

-Zezu gbaa 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa gbʊ (Mk 10.1-12)

1 -Zezu bhıa gbʊ nı gbagbıe, ɔ 'bhʊa Galilee, Zudee -dʊdʊ -we mıa Zudɛɛn nyu lʊʊ, 'ın ɔ yia -mɔ mnı. 2 Nyımaa -zlo mnıa ɔ 'bı, 'ın ɔ yia wa guzʊnya jipe.

3 Falizınyıma tɔlʊa bɛa ɔ -yɔ wa 'ka ɔ layla, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «-Amıaa tite nʊkplɛ, nʊkpasu mneni ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa gbʊ -kpʊaa 'gbʊʊ?»

4 Ɔ nɛɛ: «-We wa cɛlıa -Lagɔwɛlı 'wʊ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? Nıı, -lu weee gwedıda, 'ın -Lagɔ yia nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔ lala. 5 'Ɪn ɔ nɛɛ:

‹We 'dɛɛ 'gbʊ -nʊkpasu yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa
kwesi 'bhʊa,
'ın ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ 'ka 'wʊsuslolu,
'ın wa 'ka ku -bhlo -zɛ.›

* **18:22** We 'ji yabhlo -wa nıı, -zakpa glʊ ta 'ya kugbua lɛ gbesɔ (77).

6 -Slɛɛn, wa 'nɪ 'maslɛɛn nyɪma sɔ, nɪɪ, nyɪmɛ -bhlo wa -mɪa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -Lagɔ -ka 'ylijɪjlɪ, nyɪmɛ 'na sɪsalɪ we 'yli -nɪ.»
7 Falizɪnyɪma nɛɛ: «Nɪɪ, we -ka 'sa -mɪ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ Moizɪ gba nɪɪ, -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ 'nyɛ -mɔɔ kwnɛɛ -sa 'sɛbhɛ yooa? 'Ɪn ɔ 'tide ɔ 'yia?»
8 Ɔ nɛɛ: «Amɪaa yukwli -yɔ suloo 'gbʊ, Moizɪ yia aɪn 'yoo 'nyɛ a 'ka amɪaa 'ŋwnɪ kwnɛɛ -sa. Nɪɪ, we gwedɪda we 'nɪ 'sa -mɪ. 9 Ɪn nɛɛ aɪn -yla: nɪɪ, nyɪmɛ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, -zugba -mɔɔ 'nɪ nʊkpasu -putu nya -budu 'wʊdɪ, 'ɪn ɔ -ka 'ŋwnɔ -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa -mɔɔ -yla lɛ.»
10 Ɔ 'bɪnɔnya nɛɛ ɔ -yla: «Nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔɔ gbʊ -ka 'sa -mɪ, we nanɪ 'yli, nyɪmɛ 'na kwalɪ 'ŋwnɔ -nɪ.»
11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɪma weee 'nɪ we kwɛyɔmneni. Nɪɪ, -wa -Lagɔ 'nyɛa we 'tɪtɛ, wa mneni we kwɛyɔ. 12 Nɪɪ, nyɪma -tɔlʊa mɪa, wa'a kwa 'ŋwnɪ. -We ka gbʊ -wa, we 'ka wa gwalɪ bhla 'bhʊ, wa 'nɪ we kwɛyɔmneni. 'Ɪn tɔlʊa mɪa, wa'a kwa 'ŋwnɪ, wa ka wa lɛlɪɪ 'gbʊ. Nɪɪ, tɔlʊa'a kwa 'ŋwnɪ, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪee 'gbʊ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka we 'wʊlanʊ, ɔ 'nʊ we 'wʊ la.»

-Zezu ŋwnaa 'ylaaslɪ 'nyu la (Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 -Bha nyɪma kwaa -Zezu 'ylaaslɪ ɔ 'ka wa kwɛ 'wluo lapalɪ, 'ɪn ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe wa 'ŋnɪ nya. 'Ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia wa vuvue bhli wa 'wluo kpɪlɪe nya. 14 -Zezu nɛɛ: «A 'tide wa 'yi wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kʊlʊ wa 'yoo -nɪ. Nɪɪ, nyɪma -wa 'wlu -Lagɔ yia lapɪlɪa, waa 'ylaaslɪɪ -sʊkpa -nyɪma -wa.» 15 Ɔ palɪa wa sɔ 'wluo la, -mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn ɔ yia -bha 'bhʊ.

Nyɪmɛ -ɔ 'kaa -Zezu 'bɪ mnɪ, ɔ 'bhʊ ɔ -lu weee 'bɪ (Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 -Bha nyɪmɛ yabhlo bɛa -Zezu kwesi, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha: «-Slolunyɔ, lɛɛ -lu -zɔnʊ ɪn 'ka lɛnʊ, 'ɪn ɪn 'ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪa?»
17 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Lu -zɔnʊnya mɪa, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na yɪbha 'mɪ we gbʊ laa? -Lagɔ -bhlogbɔɔ mɪa nyɪmɛ -zɔnʊ nya. Nɪɪ, -ɪn 'ka 'yliyɔgagɪe 'yɪ, -ɪn zʊ ɔ *tite 'nʊŋwɛ.»
18 Ɔ nɛɛ: «Tite -mʊmʊ we -maa?»

-Zezu nɛɛ: «-Ɪn 'na 'bhalɪ nyɪmɛ -nɪ. -Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dɪlɪ -budu 'wʊ -nɪ.* -Ɪn 'na ylili 'wie -nɪ. -Ɪn 'na zʊlʊ nyɪmɛ yo -yɔ -nɪ. 19 -Ɪn zʊ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa, 'ɪn -ɪn -kalɪ -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»
20 Ɔɔ nyimesloyu nɛɛ ɔ -yla: «Ɪn ka wee titenya weee 'nʊŋwɛ zʊ, 'ɪn -mʊmʊ -tʊ 'wʊa?»
21 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn -ka gba -ɪn 'ka tɪklɪɪ -mɪ nɪ, -ɪn 'pa -na zʊzɔnʊ weee pɛlʊ, -ɪn 'nyɛ we -yɔ -gwɛzi bobabhanya, 'ɪn -ɪn 'ka 'ŋnɪmnɪe 'yɪ -Lagɔɔ -gbɛ. -Ɪn -ka we lɛnʊe bhɪa, -ɪn yi 'mɪ 'bɪ.»
22 Ɔɔ nyimesloyu 'nʊa we, 'ɪn ɔ yia lʊbhiti, 'klʊ -susue nya, nɪɪ, 'ŋnɪmnɪnyɔ -wa.
23 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: 'ŋnɪmnɪnyɔ 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbe 'wʊ mnɪ, 'tɛ we 'tɛa. 24 Ɪn nɛɛ 'ya aɪn -ylaɛ: 'ŋnɪmnɪnyɔ 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbe 'wʊpla, we -kalɪ -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenɪɪ 'bhʊka 'wʊplɪlɪe.»
25 Ɔ 'bɪnɔnya 'nʊa we, 'ɪn we yia wa -lʊɛlɪ. 'Ɪn wa nɛɛ: «Aya! We -ka 'sa -mɪ, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbʊ 'wʊbhʊa?»
26 -Zezu ylaa wa tenyii, ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ 'nɪ we mneni. Nɪɪ, -Lagɔ mɪa, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnʊ.»
27 Piɛlɪ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «-Talɪ, -a ka -amɪaa -lu weee -bha tɪ, 'ɪn -a yia -mɪ 'bɪ yi. Lɛɛ -lu -a 'ka we 'wʊ 'yɪa?»
28 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: dʊdʊ lolu yia yia, 'ɪn *Nyɪmɛɛ 'Yu 'ka ɔ 'ŋnɪmnɪkpe -zɔnʊ -gʊ ladɪ, ɔ 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ. We bhla, amɪa nyɪma kugbua lɛ sɔ nɔa 'mɪ 'bɪ, 'ŋnɪmnɪkpe -gʊ a yia ladɪa, a 'ka *Izlaɛlɪɪ *zʊa kugbua lɛ 'sɔɔ -yɔgbʊ 'wʊbhu. 29 -Wa weee tɪa -bha wa -budu klaa, wa bhelia klaa, wa bhɔlɔa klaa, wa dide klaa, wa 'nyaa klaa, wa 'yua klaa, we -yɔ wa kpaa, na 'gbʊ, 'yɪa wa yia we -zakpa glʊ gbu, we -yɔ 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka. 30 Nyɪmaa dumadu -wa -gaa 'yu, lʊ -maa yia -gaa. 'Ɪn -wa -gaa lʊ, 'yu -maa yia -gaa.»

20

'Ylɪwʊ -lubhonʊnyaa gbʊʊ nine

1 «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe 'wʊwlʊa, mʊ nɪ: nɪɪ, kpaapanyɔ yabhlo -wa, zlɪgʊ ɔ mnɪa 'ylɪwʊ -lubhonʊnyaa datalɪa,

* **19:18** Glɛkɪwɛlɪ 'wʊ, we ji -wa nɪɪ, -wa kʊkwalɪa, wa -yɔ nyɪma -putu 'na -dɪlɪ -budu 'wʊ -nɪ.

wa 'ka ɔ *-dlɔkpaaa lubho nʊ. 2 Ɔ -yɔ wa 'sɔ, 'ɪn wa yia wɛlɪ bhlɪ, ɔ 'ka wa tama -bhlo 'nyɛ 'ylɪ -bhlo, 'ɪn ɔ yia wee kpaa wa kwa. 3 Zlʊkpa -ylʊ 'tɪtɛ nya, ɔ 'tlaa lʊ, 'ɪn ɔ yia nyɪma tɔlʊa 'yɪ, -zugba wa slu lɔkɔ 'wʊ la sa bhe. 4 Ɔ nɛɛ wa -yla: ‹Amɪa mɪa da nɪ, a mnɪ na kpaa lubho nʊa, 'ɪn -we mɪa tɪklɪɪ, 'ɪn ɪn 'ka we aɪn 'nyɛ.› 5 'Ɪn wa yia mnɪ.

«Ɔɔ kpaapanyɔ 'tlaa 'ylʊ -gbagbʊ, we -yɔ jibheza ylʊ nya, 'ɪn ɔ yi 'yaa we -bhlokpadɛ lɛnʊ. 6 Jibheza ɔ 'tlaa, ɔ 'yɪa nyɪma, -zugba -maa mɪ 'ya lɔkɔ 'wʊ, ɔ nɛɛ wa -yla: ‹Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a -dɪ -seli la bhe, 'ɪn a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊda -mɪa?›

7 «Wa nɛɛ ɔ -yla: ‹Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -aɪn 'wʊbhu.›

«Ɔ nɛɛ wa -yla: ‹A mnɪ na kpaa.›

8 «Sabɔ bɛa, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ lubhonʊnyaa 'yugalɪnyɔ -ylaɛ: ‹La -na 'ylɪwʊ -lubhonʊnya. -Wa ɪn laa lʊgada, -ɪn 'pɛnɪ -maa tɪa, 'ɪn -wa ɪn laa tɪa, -ɪn 'ka -maa 'pɛnɪ lʊgada.› 9 -Wa ɔ 'bhua 'wʊ jibheza, -maa yia, 'ɪn wa yia tama -bhlo 'yɪ. 10 -Wa ɔ 'bhua 'wʊ tɪa, -maa nɛɛ -maa 'dɛ dlɪ zɔ nɪɪ, -maa -nʊ yia tama -bhlo 'wʊzia. Nɪɪ, tama -bhlo -maa 'yɪ 'yaa. 11 Wa 'yɪa we, 'ɪn wa yia ɔ -yɔ 'ŋwuŋweni. 12 Wa nɛɛ: ‹Nɪɪ, 'wʊbhlolu -nyɪma -wa nʊa lubho 'lɛlɪ -bhlo nya klaa, -amɪa -mama nʊa lubho 'ylɪ -bhlo 'ylʊ 'klʊ klaa, -a 'dɛ weee 'pɛnɪgwɛzi mɪa -bhlo yɪ? We 'nɪ 'ylinanɪ.›

13 «Ɔɔ kpaapanyɔ nɛɛ wa yabhlo -yla: ‹'Tale, ɪn 'nɪ -mɪ -dawli 'wʊnʊ. -A 'dɛ 'sɔ ka yaa wɛlɪ bhlɪ, -ɪn 'ka lubho nʊ tama -bhloo -nʊ nya, we 'nɪ mʊʊ? 14 Nɪɪ, -ɪn 'bhu -na 'gwɛzi 'wʊ, -ɪn -yɔ we mnɪ. We nanɪ 'mɪ dʊdʊ, ɪn 'ka -we ɪn 'nyɛa -mɪ, ɪn 'ka we -ɔ yia 'wʊbhloluda 'nyɛ. 15 Na 'gwɛzi -wa. -We ɪn 'yɪbhaa, ɪn 'nɪ mneni ɪn 'ka we nya we lɛnʊʊ? Yaayɪɪ na 'nanɪɪ 'gbʊ -na nʊa zenyi yɪ?›

16 «'Sa we mɪa sa, -wa -gaa lʊ, ma yia 'yu -gaa. 'Ɪn -wa -gaa 'yu, lʊ wa yia -gaa yia.»

-Zezu gbaa ɔ 'dɛɛ tlɪtlɪgbʊ -zakpa ta (Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 -Zezu mɪ -Zeluzalɛmʊ mnɪda, ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ -ylaɛ: «A bɛ -seli!» 'Ɪn da wa mɪa nɔda ɔ nɛɛ wa -yla: 18 «A -talɪ, -Zeluzalɛmʊ -a mɪa da mnɪda, -mɔ wa yia ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu wlaa -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa kwɛɛ. Ma yia ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ɪn wa 'ka gba wa 'bha ɔ. 19 'Ɪn wa 'ka ɔ 'lakpanya, -wa 'nɪa -Lagɔ -yi, yoo 'nyɛ, -maa 'ka ɔ gla palɪ, -maa 'ka ɔ sɛlɪ, 'ɪn wa 'ka ɔ *su -gʊ lakʊlʊ. 'Ɪn 'ylɪ 'sɔ we tanʊ nya, ɔ 'ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ.»

-Ɔ -ka gba ɔ 'ka nyɪmɛ 'kadʊ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhonʊnyɔ (Mk 10.35-45)

20 Tɔʊn, Zebedeee 'ŋwnɔ -yɔ ɔ nʊkpasuyua 'sɔ yia -Zezu -yɔbɛ. 'Ɪn ɔ yia ɔ 'yu 'wʊkwli, ɔ 'ka ɔ bhubhoe. -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-A 'nʊ -mɔ yɪ?»

21 Ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, na 'yua sɔ nɪ, zlɪ -ɪn -ka nyɪma 'wlulapɪlɪda -mɪ, -na zukpa -wa, -ɪn 'nyɛ wa 'yoo, yabhlo 'ka -na lilisɔlʊ ladɪ, 'ɪn yabhlo 'ka -na kɔpɛsɔlʊ ladɪlɪ.»

22 -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We a zlalɪa da 'mɪ, a 'nɪ we -yi. 'Lee, sɪasɪe -we zɔ na yia 'yligbea, a mneni a 'ka we zɔ 'yligbee?»

Wa nɛɛ: «lɪn, -a mneni we!»

23 Ɔ nɛɛ: «Cɪɪn, gbʊzɔnʊ -wa. Sɪa a yia 'mɪ 'bhisa. Nɪɪ, na lilisɔlʊ ladɪdɪe mɪa, we 'nɪ -amɪ 'ka -bha we -sa. Wee 'bɪnya mɪa, -wa -yla na dide mnazɪa we la, wa -nʊ -wa.»

24 Wa -lima kugbua 'nʊa we, 'ɪn wa yia wa bhelia 'sɔ -yɔ 'cɛ 'palɪ. 25 Tɔʊn, -Zezu yia wa 'dɛ weee la, ɔ nɛɛ: «A -yi we 'ji nɪɪ, dʊdʊgʊ -nyɪmaa 'yugalɪnya mɪa, -cɪan 'bhisa wa pɪlɪa nyɪma 'wlu la. 'Ɪn wa nyɪma 'kadɪ sɪalɪa wa zɔlubhonʊnya wa 'tɪtɛ nya. 26 Nɪɪ, aɪn glaa, we 'na 'ka 'sa -mɪ. Nɪɪ, -ɔ -ka gba ɔ 'ka nyɪmɛ 'kadʊ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhonʊnyɔ. 27 'Ɪn aɪn glaa, -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ -lima 'yugalɪ, ɔ -zɛ ɔ -limaa gaylo. 28 'Sa -bhlokpadɛ, ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu 'nɪ yi wa 'ka ɔ 'wʊsa. Nɪɪ, yi ɔ yia ɔ 'ka nyɪma 'wʊsa, 'ɪn ɔ 'ka tlɪ, nyɪma duun 'wʊzɪtɪee 'gbʊ.»

-Zezu -bloa nyɪma 'sɔɔ 'yli (Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Da wa 'bhʊa Zelikoo, 'ɪn nyɪmaa -zlo yia -Zezu 'bɪ mnɪ. 30 'Lɔlɔnya sɔ -dɪa 'yoo ŋwɛ -yɔ la, wa 'nʊa nɪɪ, -Zezu mɪ 'plɪda, 'ɪn wa yia 'wʊkpɪ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -Davidɪɪ 'yuɔɔ, -ɪn 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

31 'Ɪn nyɪma duun yia wa 'wluo 'kpɪlɪ, wa nɛɛ wa -yla: «A 'mu ŋwɛ -nya!» Tɔʊn, -bha -maa 'kpɪa 'wʊ 'tɪtɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -Davidɪɪ 'yu, -ɪn 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

32 -Zezu yia 'yligbe, ɔ laa wa, 'ɪn ɔ nɛɛ: «-A 'nʊ -mɔ, lɛɛ -lu a 'yɪbha ɪn nʊ lɛ aɪn -ylaa?»

33 Wa nɛɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -blo -amıaa
'yli!» 34 Wa -laa ɔ nyazı 'wʊ, 'ın ɔ yia wa 'yli
kwɛ zı. -Bha -bhlokpadɛ wa 'dɛsɔbhie 'yıa
la, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı.

21

-Zezu mnıa -Zeluzalɛmʊ
(Mk 11.1-12; Lk 10.28-40; Zn 12.12-19)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ, wa bɛa -
Zeluzalɛmʊ, wa nynia 'gbe -we wa laa
Bɛtıfaze, -we mıa *Olivʊsunyaa -gɔgɔ kwesi,
-bha -Zezu tiea ɔ 'bınɔnya 'sɔ. 2 Ɔ nɛɛ wa -
yla: «'Gbe -we mıa -mɛmɛ aın 'yu, a mnı -
mɔ. A -ka -mɔ nyni, tɔʊn, -sokofalıŋwnɔ a
yia -mɔ 'yıa, we mı lubhu -jıda, we 'yu mı we
kwesi. A -sa we lubhu, a -yɔ we 'dɛsɔbhie yi.
3 Wa -ka aın -yla gbʊ gba, a 'palı we 'bıgʊɛ: ‹-
Amıaa -Kanyɔ 'yıbha we.› -Bha -bhlokpadɛ
wa yia we aın yoo 'nyɛa, a -yɔ we 'ka yi.»
4 'Sa we 'plıa sa, 'ın -we -Lagɔgbʊʊ -
falıpanyɔ gbaa we 'ka gbʊzɔnʊ -zɛ.
5 «Nıı, a gba *Siɔngbe 'wʊ -nyıma -ylaɛ:
‹A -talı, amıaa 'wlulapılınyɔ mı amıaa -gbɛ
yida.
Ɔ'ɔ 'ylimanı ɔ 'dɛ.
Ɔ -dı -sokofalıŋwnɔ -gʊ la, nıı,
-sokofalıŋwnɔ -dɔgbʊ -wa.› »
6 Tɔʊn, ɔ 'bınɔnya 'sɔ mnıa, -we -Zezu
gbaa, 'mʊ wa nʊa lɛ. 7 Wa -laa wee -sokofalı
-yɔ we 'yu -Zezuu -gbɛ, 'ın wa yia wa 'naa
we -gʊ slʊ, 'ın ɔ yia we -gʊ ladı. 8 Nyımaa -
zlo slʊa wa 'naa 'yloogblʊ, tɔlʊa -dıa saʊn, 'ın
wa yia we 'yloogblʊ lapalı. 9 Nyıma -wa nɔa
ɔ 'yu we -yɔ wa nɔa ɔ lʊʊ, wa 'dɛ weee 'kpıa
'wʊ, wa nɛɛ:
«-A -mnını -Davidıı 'yuu 'ŋnı.
-Ɔ mıa Jejitapɛɛ 'ŋnı nya yida,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
-Wa mıa yalı, wa -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı!»
10 -Zezu plaa -Zeluzalɛmʊ, 'ın 'gbe 'wʊ -
nyıma weee yia gbugblolu. Wa nɛɛ: «Mɔɔ
-nyımɛ ɔ -mıa?»
11 Tɔlʊa nɛɛ: «Galilee -dʊdʊ -gʊ, Nazalɛtıyu
-Zezu -wa. Nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ ɔ -mıa.»

-Zezu vua -valɛpanya -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ
(Mk 11.15-18; Lk 19.45-48; Zn 2.13-22)

12 Nıı, -Zezu mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ,
'ın ɔ yia -valɛpanya -yɔ -valɛzɔnya -bha vu.
Ɔ yia 'gwɛzi -bhitinyaa 'tabhle labhlı, we -yɔ
-kpakʊn pɛlʊpanya kpenya. 13 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -
yla:
«We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Na -budu mıa, 'mʊ wa yia laa -
Lagɔbhubhoe -budu.›
'Ɪn 'mʊ amıa nʊa 'wienyaa zizeda 'wʊ.»
14 'Lɔlɔnya -yɔ 'tıgıtıgınya bɛa -Zezu -yɔ -
mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia wa jipe.
15 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwe-
sanya 'yıa -Zezuu ŋwɛgaga -sʊbhalı gbʊ -yɔ,
'ın wa 'nʊa 'ylaaslıı 'wʊkpıwɛlı -Lagɔbudu
'kadʊ ŋwɛɛ: «-A -mnını -Davidıı 'yuu 'ŋnı,»
'ın wa yia 'cɛ 'pa.
16 Wa nɛɛ -Zezu -yla: «-We wa mıa gbada,
-ı'ın 'nʊ wee?»
'Ɪn -Zezu nɛɛ: «lın, 'nʊ na nʊ we wa. Nıı,
-we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, a 'nı -slɔ we
zɛlıı? We nɛɛ:
‹-Mı nʊa we lɛ,
'ın 'ylaaslı -yɔ 'nyɛnyɛyua mıa -na 'ŋnı -
mnınıda.› »
17 Tɔʊn -Zezu 'bhʊa wa -yɔ, ɔ 'tlaa wee 'gbe
'wʊ, ɔ mnıa Betani, 'ın ɔ yia -mɔ -gʊ.

*-Zezu tıa *fıgısu mɛ -yɔ la*
(Mk 11.12-14,20-24)

18 Zlı zlıa, -Zezu mı -Zeluzalɛmʊ lʊmnıda,
'ın ŋwɔ yia ɔ 'bha. 19 Ɔ mı nɔda, 'ın ɔ yia
*fıgısu -yɔyı 'yoo ŋwɛ -yɔ. Ɔ bɛa we kwesi,
we kpıı 'dɛkpʊa mıa we 'wlu, 'ın ɔ nɛɛ fıgısu
-yla: «-Mı 'na 'palı 'maslɛɛn 'bhue -nı!»
-Bha -bhlokpadɛ wee fıgısu yɛa. 20 Ɔ
'bınɔnya 'yıa we -yɔ, 'ın we yia wa ŋwɛgaga
-sʊbhalı, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «Sa -mʊmʊ
wee su yɛ 'sa sa slʊıa?»
21 -Zezu nɛɛ: «ln nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ:
a -ka dlı zʊ, 'ın a 'nı dlı lʊ, -we ın nʊa da fıgısu
nı -yla lɛ, a mneni a 'ka we lɛnʊ. A mneni a
'ka -gɔgɔ 'kadʊ -yla gba: -ın 'bhʊ da, viteli -
na 'dɛ 'nyu lʊ, 'ın we nʊa we lɛ. 22 -We a zlalıa
-Lagɔ dlı weee nya, 'yıa a yia we.»

Nyɔɔ 'nyɛ -Zezu sea?
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

23 -Zezu mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ lʊ, 'ın
ɔ yia nyıma gbʊ -slolu. -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan
-yɔ Zuifʊʊ nyıma kpası bɛa -Zezu -yɔ, 'ın wa
yia ɔ layıbhaɛ: «Se -mʊmʊ nya -na nʊ gbʊnya
nı lɛa? 'Ɪn nyɔɔ 'nyɛ -mı we lɛnʊ sea?»
24 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Gbʊʊ gɔ -bhlo na yi
'yaa aın layıbhaa, a -ka we 'bıgʊpalı 'bhie,
'ın -ɔ 'nyɛa 'mı se, 'ın na gbaa ɔ 'ŋnı. 25 Nyɔɔ

tie Zaan ɔ batizee nyıma, -Lagɔ -wa yaayıı, nyıma -wa yı?»

'Ɪn wa yia we -gʊ kpɛlıe bhli, 'ın wa nɛɛ:
26 «-A -ka gba, ‹-Lagɔ tiea ɔ›, 'ın ɔ yıbhaa -aın laɛ: ‹Lɛɛ ka 'gbʊ a 'nı ɔ wɛlı 'wʊŋwnua?› -A -ka gba nıı, nyımɛ tiea ɔ, 'ın nyıma sɔlʊa -aın -yɔ 'wʊ. Nıı, wamıa nɛɛ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -wa.»
27 Tɔʊn wa nɛɛ -Zezu -yla: «-Ɔ tiea *Zaan, -a 'nı ɔ -yi.»

'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: «We -ka 'sa -mı, -ɔ 'nyɛa 'mı wee gbʊnya -mınıı lɛnʊ se, -amı 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ŋnı aın -yla gba.»

Nʊkpasuyua 'sɔɔ gbʊʊ nine

28 -Zezu nɛɛ: «Gbʊʊ nine -mʊnı, sa a gba we daa? Nıı, nyımɛ yabhlo mıa, ɔ ka nʊkpasuyua 'sɔ. Ɔ nɛɛ 'yabhlo -yla: ‹Na 'yu, -ın mnı -zɛɛn -dlɔkpaa lubho nʊa.›
29 «-Mɔɔ nɛɛ: ‹Ɪn 'nı mnıda -mı.› -Bha bɛa, ɔɔ 'yu yia dlı 'bhiti, 'ın ɔ yia wee kpaa mnı.
30 «Tɔʊn, 'ın ɔ dide yia wee wɛlı -bhlokpadɛ gba ɔ 'yu -putu -yla. 'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: ‹-Ao, mnıa na yia.› 'Ɪn -mɔɔ 'nı mnı.
31 «Nıı, waa 'yua 'sɔ nyıdı, nyɔɔ nʊ ɔ didee dʊmagbʊ lɛa?»

Wa nɛɛ: «Ɔ tıanʊ -wa.»

Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: da -Lagɔ yia nyıma 'wlulapılıa, nisʊn -gwɛzisanya -yɔ 'naabızıŋwnı yia aın 'yugalıa. 32 Nıı, 'Zan -Batisı yia amıaa -gbɛ, 'ın ɔ yia aın 'yoo tıklıı da -slolu, 'ın a 'nı we -yɔŋwnu. Nıı, nisʊn -gwɛzisanya -yɔ 'naabızıŋwnı mıa, -maa yia ɔ 'wʊŋwnu. 'Ɪn a 'yıa we -yɔ, -mʊʊ 'bıgʊ a 'nı -slɔ dlı 'bhiti, 'ın a 'ka ɔ 'wʊŋwnu.»

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

33 -Zezu nɛɛ: «A pʊlʊ gbʊʊ nine yabhlo nı yukwli. Nıı, nyımɛ yabhlo 'paa -dlɔkpaa. Wee kpaa ɔ bibelia 'suo, 'ın ɔ yia -dlɔyaa 'wʊnyazɔlu lɛnʊ. 'Ɪn da wa 'kaa 'yligbe, 'ın wa 'kaa kpaa -gʊtalı, ɔ yia -mʊʊ 'sʊbha. 'Ɪn ɔ yia we -gʊ -busalubhonʊnya lapalı, 'ın ɔ yia 'lakpa 'wʊ mnı. 34 -Dlɔya -sasa bhla bɛa, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʊnya tie ɔ -busalubhonʊnya 'bı, ɔ 'ka ɔnʊʊ kpaa -lu 'yı.
35 Waa -busalubhonʊnya kpaa ɔ tietienya, 'ın wa yia 'yabhlo bhıtı, 'yabhlo wa 'bhaa, 'ın wa yia wa tanʊ gbɔkʊ 'wʊbhalı. 36 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʊnya tɔlʊa tie. -Maa -zu 'wʊ, -maa -zi wa tıanʊ. Mʊ -bhlokpadɛ waa -busalubhonʊnya nʊ 'yaa wa -yla lɛ. 37 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ yia ɔ 'dɛɛ 'yu tie, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dlı zɔ: ‹Na yu mıa, 'mɔ wa yia 'nʊŋwɛ zʊa.›
38 «Nıı, waa -busalubhonʊnya 'yıa ɔɔ 'yu -yɔ, wa nɛɛ wa 'dɛ nyıdı: ‹-Ɔ 'kaa cı ɔɔ kpaaa -kanyɔ 'bı li, mɔ nı. -A mnı ɔ 'bhaa, 'ın -a 'ka ɔ 'bı li.› 39 Wa kpaa ɔ, 'ın wa yia ɔ kpaa lʊʊ viteli, 'ın wa yia ɔ 'bha.
40 «Nıı, ɔɔ kpaaa -kanyɔ -ka yi, lɛɛ -lu ɔ 'ka waa -busalubhonʊnya nʊnʊa?»
41 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Waa 'nyii -cıan mıa, 'nyii -sa ɔ yia wa 'bhaa. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ palıa -busalubhonʊnya -putu ɔ -dlɔkpaa -gʊ la, 'ın we -dıdı bhla -ka bɛ, 'ın ɔ yıa ɔ kpaa -luu 'ya.»
42 Tɔʊn -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda, a 'nı -slɔ we zɛlıı? We nɛɛ:

‹Tʊkpa -we -budusʊbhanya -saa kwnɛɛ,
mʊ -zɛa -buduu gwıgwıyli -tʊkpa -zɔnʊ.
-Ɔ nʊa gbʊ nı lɛ, Jejitapɛ -wa.
'Ɪn wee gbʊ mıa, -a -ka we 'yı,
'ın we namanıa -amıaa dlı.›

43 «We 'dɛɛ 'gbʊ ın nɛɛ aın -yla, -Lagɔ 'na 'ka 'maslɛɛn aın 'wlulapılı, ɔ nyazıdlı nya. -Wa nʊa ɔ dʊmagbʊ lɛ, 'ma ɔ yia 'wlulapılıa.
44 Wee tʊkpa mıa, nyɔɔ -ka we -gʊ bhlili, la ɔ wʊwlalıa. 'Ɪn -mɔmɔ -gʊ we -ka bhlili, ɔ tɔpʊ we saa.»
45 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma 'nʊa wee gbʊʊ ninenya nı, 'ın wa yia we 'jiyibheli nıı, 'ma ɔ saa 'ŋnı. 46 Wa ka 'klı 'yı wa 'ka ɔ kpa, 'ın wa yia nyımaa -zlo sɔ. -We ka gbʊ -wa, -maa nɛɛ nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ ɔ -mıa.

22

'Ŋwnɔkwafɛtı
(Lk 14.15-24)

1 -Zezu gbaa nyımaa -zlo -yla gbʊʊ nine -papıe nya, ɔ nɛɛ: 2 «-We -yɔ *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊwlʊa mʊ nı: dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ yabhlo mıa, ɔ yu kwaa 'ŋwnɔ. 'Ɪn ɔ 'yıbha ɔ 'ka we 'fɛtı -sa. 3 Ɔ laa nyıma, ɔ tiea ɔ zɔlubhonʊnya wa 'wʊ wa 'ka yi, wa nɛɛ nıı, wa 'nı yida -mı. 4 Ɔ yi 'yaa tɔlʊa tie, ɔ nɛɛ: ‹-Wa ın laa a gba wa -yla nıı, ın ka wa -yla pi. Ɪn ka na 'bhlinya -yɔ na 'kpı -ka -nıma 'bha wa -yla. We 'dɛ weee mı -bha. Wa yi 'ŋwnɔkwafɛtı 'wʊ.›
5 «Nıı, -wa ɔ laa, wa 'nı we -yɔŋwnu. 'Ɪn wa yia wa dʊmagbʊ lɛnʊa mnı. Tɔlʊa mnıa

kpaa, tɔlʋa mnɪa -valɛ 'paa. 6 'Ɪn tɔlʋa yia ɔ zɔlubhonʋnya kpa, wa sɪalɪa wa, 'ɪn wa yia wa 'bha.

7 «Nɪɪ, ɔɔ dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ yia 'cɛ 'pa, 'ɪn ɔ yia ɔ 'slʋja tie, -wa 'bhaa da nyɪmɛ, wa 'ka wa 'bha, 'ɪn wa 'ka wa 'gbe 'yli fa. 8 Tɔʋn, ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʋnya -yla: ‹'Ŋwnɔkwafɛtɪ -gʋ -lililu mɪ -bha. -Wa ɪn laa, wa 'nɪ we 'klʋ -ka wa 'ka we li. 9 We 'dɛɛ 'gbʋ, a 'plɪlɪ 'gbee 'yoo weee -gʋ, -wa a -ka 'yɪ, a la wa, wa 'ka yi.›

10 «Tɔʋn, ɔ zɔlubhonʋnya yia 'yoo weee 'wʋplɪlɪ, 'ɪn wa yia wa 'dɛ weee 'wlugʋgwlalɪ. 'Sa wa laa nyɪma duun, 'ɪn fɛtɪ -budu yia ye. 11 Tɔʋn, ɔɔ dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ plaa -mɔ ɔ 'ka -wa ɔ laa -gʋtalɪ, 'ɪn ɔ yia nyɪmɛ yabhlo 'yɪ -mɔɔ 'nɪ 'fɛtɪ -gʋ -bana 'wʋpla. 12 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹'Tale, -ɪn 'nɪ 'fɛtɪ -gʋ -bana 'wʋpla. Sa -ɪn pʋplalɪ -seli 'wʋlaa?› Ɔ 'nɪ gbʋ -gʋ -sa.

13 «Tɔʋn, ɔɔ 'wlulapɪlɪnyɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʋnya -yla: ‹A gbʋan ɔ bhʋ -yɔ ɔ sɔ. A viteli ɔ 'pipee -mɔ nikpise 'wʋ. Da wa wia, 'ɪn wa lia gla 'wʋ.›

14 «Nɪɪ, -Lagɔ laa nyɪma duun, 'ɪn -wa ɔ -saa -bha, -maa -sɛlɛ.»

*'Gwɛzi plʋlʋe *Sezaa kwɛɛ*
(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

15 Falizɪnyɪma gbelia 'wlu, wa 'ka 'klɪ 'yɪ, 'ɪn wa 'ka -Zezu -dawli 'wʋnʋ, 'ɪn ɔ 'dɛɛ gbagbawɛlɪ 'ka ɔ gbʋan. 16 Falizɪnyɪma tiea wa 'bɪnɔnya tɔlʋa -yɔ Ewlodʋʋ nyɪma tɔlʋa -Zezuu -gbɛ. -Maa nɛɛ ɔ -yla: «-Slolunyɔ, -a -yi we 'ji nɪɪ, gbʋzɔnʋ -na gbaa. 'Ɪn sa -Lagɔ 'yɪbhaa nyɪmɛ nʋ, 'mʋ -na slolua tɪklɪɪ. Nyɪmɛ -ka 'yli, -nanʋʋ -gbɛ, we bhe, we 'dɛɛ 'gbʋ, -ɪ'ɪn sɔ nyɪmɛ. 17 We -ka 'sa -mɪ, -ɪn nɛɛ lɛa? 'Lee, we mɪ tɪklɪɪ -amɪaa tite nʋkplɛ, -a plʋlʋ *Sezaa kwɛɛ *nisʋn -gwɛzii?»

18 Nɪɪ, -Zezu yibhelia wa 'wlukʋʋn lapʋpalɪ -gbʋ 'nyuu, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Wɛlɪ 'sɔ -nyɪma, lɛɛ -lu ka 'gbʋ a yla 'mɪ laa? 19 'Gwɛzi -we a plʋlʋa Sezaa kwɛɛ, a -slolu 'mɪ we 'klʋ.» 'Ɪn wa yia ɔ tama yabhlo yoo 'nyɛ. 20 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Lee, nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnɪ mɪ da we -gʋa?»

21 Wa nɛɛ: «Sezaa -wa.»

-Bha ɔ gbaɛ: «-We -ka Sezaaa -nʋ, a 'nyɛ we Sezaa yoo. 'Ɪn -we -ka -Lagɔɔ -nʋ, a 'nyɛ we -Lagɔ yoo.»

22 Wa 'nʋa wee wɛlɪ, 'ɪn we yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalɪ, 'ɪn wa yia ɔ -yɔbhʋ, 'ɪn wa yia mnɪ.

**Sadusenyɪma kpɛlɪa -Zezuu tlɪtlɪe -yɔ ɔ 'wʋsɔsʋee gbʋ -gʋ*
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 *Sadusenyɪma mɪa, wa nɛɛ nɪɪ, tlɪtlɪnya 'nɪ mneni wa 'ka tlɪtlɪe lʋ 'wʋsɔ.

Wee 'ylɪ -bhlokpadɛ nya, waa Sadusenyɪma tɔlʋa bɛa -Zezu kwesi. 24 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Slolunyɔ, Moizɪ nɛɛ: ‹Nɪɪ, nyɪmɛ -ka tlɪ, ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ 'nɪ 'yu gwalɪ, ɔ bheli kwa ɔ -dʋgbaŋwnɔ, 'ɪn ɔ -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bhelii zʋa lala 'ɪn -mɔɔ 'ŋnɪ 'ka dʋdʋ -gʋ -tʋ.›

25 «Nɪɪ, zlɪmɛ -amɪaa -gbɛ nyɪmɛ yabhlo ka nʋkpasuyua gbesɔ. Wa kpasa kwaa 'ŋwnɔ, ɔ -yɔ ɔ 'nɪ gwalɪ, 'ɪn ɔ yia tlɪ. 'Sa ɔɔ 'ŋwnɔ -tʋa ɔ bheli -yɔ. 26 'Sa -bhlokpadɛ we nʋa ɔ bhelii 'sɔnʋ nya, ɔ bhelii tanʋ nya, 'sa -bhlokpadɛ we nʋa waa bhelia gbesɔɔ -nʋ nya. 27 Wa 'dɛ weee 'bɪgʋ, 'ɪn ɔɔ 'ŋwnɔ yi 'yaa tlɪ.

28 «'Ylɪ -we nya waa tlɪtlɪnya yia 'wʋsɔa, waa bhelia gbesɔ glaa, nyɔɔ ka 'ŋwnɔ ɔ -mɪa? Nɪɪ, wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔ -bhlo -bhlo.»

29 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Amɪaa 'dɛ a nʋa -dawli 'wʋ. -We ka gbʋ -wa, a 'nɪ -Lagɔsɛbhɛ -yɔ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yi. 30 Nɪɪ, tlɪtlɪnya -ka 'wʋsɔ, nʋkpasia -yɔ 'ŋwnɪ 'na 'ka kʋkwalɪ. Nɪɪ, 'anzɪnya -we mɪa yalɪ, we 'bhisa wa yia -tʋa. 31 'Lee, -we -Lagɔ gbaa aɪn -yla tlɪtlɪnyaa 'wʋsɔgbʋʋ daa, a 'nɪ -slɔ we zɛlɪɪ? Ɔ nɛɛ:
32 ‹-Amɪ -wa *Ablaamʋʋ -Lagɔ,
*Izakɪɪ -Lagɔ, *Zakɔbʋʋ -Lagɔ.› »
'Ɪn -Zezu yia we -gʋdɪɛ: «-Lagɔ mɪa, 'yliyɔganyaa -Lagɔ -wa. Ɔ 'nɪ tlɪtlɪnyaa -Lagɔ.»

33 Nyɪmaa -zlo 'nʋa we nɪ, 'ɪn -we ɔ -slolua wa, 'ɪn we yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalɪ.

Tite weee 'kadʋ
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

34 Da Falizɪnyɪma 'nʋa nɪɪ, -Zezu ka Sadusenyɪma lu, -bha wa gbelia 'wlu. 35 Wa 'yabhlo mɪa, -Lagɔɔ titee gwesanyɔ mɔ. Ɔ 'yɪbha ɔ 'ka -Zezu layla, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: 36 «-Slolunyɔ, -amɪaa tite weee glaa, -mʋmʋ -wa we 'kadʋa?»

37 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: « ‹Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ, -ɪn -kalɪ ɔ zɛ -na dlɪ weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukʋʋn lapʋpalɪe weee nya.› 38 Mʋ -wa wee titee tɪanʋ. 'Ɪn we

'kadʊ we -mɪa. 39 'Ɪn wee titee 'sɔnʊ -we mɪa we 'kadʊ -mɪnɪ 'bhisa, mʊ nɪ: ‹-Ɪn -kalɪ -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.› 40 Nɪɪ, Moizɪɪ *tite weee -yɔ -we weee -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya -slolua, mʊ -gʊ wa -saa we.»

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ, nyɔɔ ɔ -maa?
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 Falizɪnyɪma mɪ 'wlugbelida -bhlokpadɛ, 'ɪn -Zezu yia wa layɪbhaɛ: 42 «A nɛɛ lɛa? -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mɪa, nyɔɔ ka 'yu ɔ -mɪa?»

Wa nɛɛ: «-Davidɪɪ yu -wa.»

43 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔɔ Zuzu 'sua -Davidɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ la ‹Na -Kanyɔ›, lɛɛ -lu ka 'gbʊa? 44 Nɪɪ, -Davidɪ nɛɛ:
‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -yla:
«-Ɪn -dɪ da la na lilisɔlʊ.
'Ɪn ɪn 'ka -na tʊnyɪma -na bhʊ zɔ lapalɪ.» ›
45 We -ka nɪɪ, -Davidɪ la ɔɔ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, ‹na -Kanyɔ›, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -Davidɪɪ 'yu -zɛ, we 'nɪ mʊʊ?»

46 -Ɔ mnenia ɔ 'ka ɔ wɛlɪɪ 'bɪgʊpalɪ, ɔ 'nɪ -mɪ. We 'bhʊ wee 'ylɪ 'wʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'yɪbha -slɛɛn ɔ la.

23

A 'na nʊnʊ -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma 'bhisa -nɪ
(Mk 12.38-39; Lk 11.43-46, 20.45-46)

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu gbaa nyɪmaa -zlo -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -yla, ɔ nɛɛ: 2 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma mɪa Moizɪɪ 'bɪgʊ, wa 'ka ɔ titee 'ji gba. 3 We 'dɛɛ 'gbʊ a zʊ wa 'nʊŋwɛ. 'Ɪn -we weee wa yia gbaa, a 'ka we lɛnʊ. Nɪɪ, -we wa nʊa lɛ, a 'na nʊnʊ we lɛ -nɪ. Nɪɪ, -we wa slolua, wa 'dɛ'ɛ nʊ we -gʊgbʊ lɛ. 4 'Gba 'kadʊ wa nʊa lɛ, 'ɪn wa dɪa we nyɪma 'wlu, 'ɪn -zugba wa -kwɪtaya -bhlogbɔɔ'ɔ 'tlili we. 5 -We weee wa nʊa lɛ, -zejila 'wʊ wa nʊa we lɛ, nyɪma 'ka wa -yɔyɪɪ 'gbʊ. -Lagɔwɛlɪ -kibhe wa gbʊan wa 'klɔɔ, wa sɔ -yɔ, -tʊkpʊ 'kadɪ 'wʊ wa zʊa we. Wa -banaa ŋwɛ wa lʊa, 'ɪn we tlʊmanɪa. 6 -Lagɔbudu zɔ -yɔ 'fɛtɪnya -gʊ, 'yugbɛɪn ladɪdɪe wa 'yɪbhaa kpe -zɔnʊnya -gʊ. 7 Nyɪma -ka wa fʊsa -zejila 'wʊ, wa 'nʊŋwɛzʊzʊe nya, wa -ka wa la ‹*Wlabi›, 'ɪn we namanɪa wa dʊdʊ.

8 «Nɪɪ, amɪa, a 'na ŋwnunu wa 'ka aɪn ‹Wlabi› la -nɪ. -We ka gbʊ -wa, bhelia a 'dɛkpʊa -mɪa, amɪaa -Slolunyɔ -bhlogbɔɔ. 9 A 'na lalɪ dʊdʊgʊ -nyɪmɛ yabhlogbɔɔ ‹Dide› -nɪ. Nɪɪ, amɪaa Dide -bhlogbɔɔ, ɔ mɪ yalɪ. 10 Amɪaa 'dɛkpʊa nyɪdɪ, a 'na lalɪ nyɪmɛ ‹-Kanyɔ› -nɪ. Amɪaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ. 11 -Ɔ 'kaa aɪn 'yugalɪ, ɔ -mɪ amɪaa zɔlubhonʊnyɔ nya.

12 «Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ ylimanɪa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlɪa, 'ɪn nyɪmɛ -ɔ bɛlɪa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanɪa -Lagɔ yia ɔ.»

(Mk 12.40; Lk 11.39-42,44,52, 20.47)

13 Ɔ nɛɛ 'ya: «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma, gbʊnyuu mɪ amɪaa -nʊ nya! Wɛlɪ 'sɔ -nyɪma a -mɪa. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbee 'yoo a kɪklalɪa. Amɪaa 'dɛ'ɛ pla -mɔ, 'ɪn -wa 'yɪbhaa wa 'ka -mɔ pla, 'ɪn a kʊlʊa wa 'yoo.

[14 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma, gbʊnyuu mɪ amɪaa -nʊ nya! Wɛlɪ 'sɔ -nyɪma a -mɪa. -We ka gbʊ -wa, -dʊgbaŋwnɪ a saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'Ɪn a bhubhoea -Lagɔ nyɪmaa 'yliya 'wʊ kpokpo, nyɪma tɪklɪɪ 'bhisa. We 'gbʊ, -Lagɔ yia amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ɪn amɪaa -kaslʊ 'ka nyɪma tɔlʊaa -nʊ 'wʊzi.]

15 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma, gbʊnyuu mɪ amɪaa -nʊ nya! Wɛlɪ 'sɔ -nyɪma a -mɪa! -We ka gbʊ -wa, dʊdʊ weee -yɔ 'nyu weee -gʊ a plɪlɪa, a 'ka nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'yɪ, ɔ 'ka amɪaa gbʊ -yɔŋwnu. A -ka -mɔɔ 'yɪ, 'ɪn amɪaa lɛnʊgbʊ zɛlɪa -mɔɔ nyɪmɛ 'nyuu. 'Ɪn -Lagɔ paa ɔ -kaslʊ 'wʊ, we 'ka amɪaa -nʊ -zi -zakpa 'sɔ.

16 «Amɪa, nyɪmaa 'yoo daslolunya, a ka 'lɔ, gbʊnyuu mɪ amɪaa -nʊ nya! A nɛɛ: ‹Nyɪmɛ -ka -Lagɔbudu 'kadʊ bi, we mɪ bhe. 'Ɪn -ɔ -ka -Lagɔbudu 'kadʊʊ -can bi, we mɪ nɪɪ, ɔ nʊ we lɛ tɛɪn.› 17 -Sabhɛ 'wlukʊʊn, 'lɔlɔnya! Nɪɪ, -Lagɔbudu 'yli we -zi -can, mʊ nʊa lɛ, 'ɪn -can yia -lu tɪklɪɪ -zɛ. A 'nɪ we 'ji -yii? 18 A nɛɛ 'yaɛ: ‹Nyɪmɛ -ka 'slakagʊsalɪlu bi, we bhe. Nɪɪ, nyɪmɛ -ka wlawlalu -we mɪa 'slakagʊsalɪlu -gʊ bi, we mɪ nɪɪ, ɔ nʊ we lɛ teɪn.› 19 'Lɔlɔnya, nɪɪ, 'slakagʊsalɪlu 'yli we -zi wlawlalu. Mʊ nʊa lɛ, 'ɪn wlawlalu yia -lu tɪklɪɪ -zɛ, a 'nɪ we 'ji -yii? 20 Nɪɪ, nyɪmɛ -ka 'slakagʊsalɪlu bi, 'slakagʊsalɪlu -yɔ -lu weee wa palɪa we -gʊ la, 'mʊ ɔ bia. 21 Nyɪmɛ -ka -Lagɔbudu 'kadʊ bi, -Lagɔbudu -yɔ -Lagɔ, -ɔ -dɪa -mɔ la, 'ma ɔ bia. 22 Nyɪmɛ -ka yalɪ bi, -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪkpe -yɔ -ɔ -dɪa we -gʊ la, 'ma ɔ bia.

23 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma,
gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma
a -mıa! -We ka gbʋ -wa, -titikpı -we mɛnıa:
'matı klaa, fɛnuwı klaa, we -yɔ kumɛ 'bhisa,
we kugbuaa -gʋ -bhlo -nʋ a bhua 'wʋ, 'mʋ
a nyɛa -Lagɔ. -Zugba a tide -Lagɔɔ titee gbʋ
'kadı 'yi, -we -wa: ‹A -mı tıklıı, a -ka nyazıdlı,
'ın a zʋ -Lagɔ dlı -gʋ.› -We mıa dɛ, 'mʋ a 'ka
yaa lɛnʋ tıa, 'ın a 'na dlʋlʋ -luu kugbua -gʋ
-bhlo -nʋʋ wlawlıe 'wʋ -nı. 24 Amıa, nyımaa
'yoo daslolunya, a ka 'lɔ! Amıaa 'mama nyu
a lloa 'wʋ, a 'ka -mɔ -knıknı -saa 'gbʋ. Tɔʋn,
'ın a mnaa *-nyɔmɛɛ, -glu!

25 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma,
gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma
a -mıa! -We ka gbʋ -wa, 'kɔpʋ -yɔ 'sɛtıı ku -
yɔ a wɔlʋa, 'ın -zugba 'wie -yliylie -yɔ 'nyii
ye we. 26 Falizınyımɛ, -ın ka 'lɔ. Tıada, -wɔlʋ
-slɔ wee 'kɔpʋʋ nʋkplɛ we 'ka tıklıı -mı.

27 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma,
gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -nyıma
a -mıa! -We ka gbʋ -wa nı, -we -yɔ aın
'wʋwlʋa, mʋ -wa gbawla -we -yɔ wa 'paa
pɛntlu 'pʋpa. We ku -yɔ mıa, 'yli we nanıa.
We nʋkplɛ mıa, we mı yeda 'kʋa klaa, 'kwie
klaa, we -yɔ zɛnzɛn -lu weee nya. 28 Sa
'bhisa, nyıma -ka aın 'yı nı, a mı tıklıı wa
'yliya 'wʋ, 'ın amıaa nʋkplɛ mıa, yo mı -mɔ,
'ın a 'nı tıklıı -mı.
(Lk 11.47-51)

29 «-Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma,
gbʋnyuu mı amıaa -nʋ nya! Wɛlı 'sɔ -
nyıma a -mıa! -We ka gbʋ -wa, -Lagɔgbʋʋ -
falıpanya -yɔ nyıma tıklııı gbawla a sʋbhaa,
'ın a namanıa we 'yli. 30 'Ɪn a nɛɛ: ‹-A -
ka yaa -amıaa dʋkpasıı bhla 'wlʋ, -a 'na
'ka yaa wa glaa -mı, -a 'ka -Lagɔgbʋʋ -
falıpanya lasa.› 31 'Sa a bhua amıaa 'dɛɛ -
yɔgbʋ 'wʋ. -Wa 'bhaa -Lagɔgbʋʋ -falıpanya
nı, wa 'yuaa 'dɛbhie -gbolu a -mıa. 32 We -ka
'sa -mı, -we amıaa dʋkpası dıa gwe, a bhıa
we. 33 Tıbhɛnya, 'mʋnımɛɛ -gnʋ! Amıaa
dlı 'wʋ nıı, a mneni a 'ka -Lagɔ amıaa -
Kosu 'wʋpapıe kwɛɛ 'tlaa? -Ɪnnya, a 'nı we
mneni. 34 We 'dɛɛ 'gbʋ, a pʋ yukwli. Nıı, -
Lagɔgbʋʋ -falıpanya klaa, gbʋyilonya klaa,
we -yɔ nyıma -wa 'kaa aın gbʋ -slolu, 'ma
na yia amıaa -gbɛ tiea. Tɔlʋa a yia 'bhaa,
tɔlʋa a yia *su -gʋ lakʋlʋa, tɔlʋa a yia sɛlıa
-Lagɔbudunya zɔ, 'ın a 'ka wa 'bı vu 'gbe -
bhlo -bhlo 'wʋ. 35 Gbʋ -we ka 'gbʋ ın yia wa
tie, mʋ -wa nıı, -Lagɔ yia aın -kaslʋ 'wʋpaa
nyıma tıklıı weee wa 'bhaa, wa 'gbʋ. Tıada,
wa 'bhaa *Abɛlı, nyımɛ tıklıı. We bhıalıda
-wa, Balasii 'yu Zakalii 'bhabhıe. 'Mɔ wa
'bhaa -Lagɔɔ -mɔwlʋda -yɔ 'slakagʋsalılu
nyıdı. 36 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: -we
weee mıa daa 'gbʋ, -Lagɔ yia dɛslɛɛn -nyıma
-kaslʋ 'wʋpaa.

-Zezu palıa -Zeluzalɛmʋ -nyıma -yla gbʋ la
(Lk 23.34-35)

37 «-Zeluzalɛmʋ -nyıma, -Zeluzalɛmʋ
-nyıma, amıa -wa bhaa -Lagɔgbʋʋ -
falıpanya, 'ın nyıma -Lagɔ paa aın yoo, -wa
bhaa wa gbɔkʋ 'wʋ. Sa nynu gʋgwlalıa we
'yua 'wlu we -kapue zɔ, 'ın we gblia we -gʋ
la, ın 'yıbha ın 'ka 'sa aın 'wlugʋgwlalı bhla
weee nya, 'ın a 'nı we -yɔŋwnu. 38 We 'gbʋ,
-Lagɔ yia amıaa -budu 'kadʋ sɔlʋ lapalılıa.
39 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mı 'yı,
'ın bhla -we nya a 'kaa gba nıı, ‹Nyımɛ -ɔ yia
Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya, -Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu
la›, 'ın we bhla 'kaa nyni.»

24

-Zeluzalɛmʋgbee -wlɔwlɔe -yɔ Nyımɛɛ 'Yuu yiyigbʋ
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 -Zezu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, ɔ mıa
mnıda, 'ın ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -yla: «Yla 'saa wee
-budu nı wa!» 2 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A yı
we -yɔ, we 'nı mʋʋ? Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ
saɛ: tʋkpanya -mını 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we
-libheyi -gʋ -tʋ. Jitea we 'dɛ weee yia.»
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

3 Ɔ -dıa Olivʋsunyaa -gɔgɔ 'wlu la, da wa
-nyaa 'wʋ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ kwesi bɛ, 'ın
wa yia ɔ layıbha: «Lɛbhla -mʋʋ 'ka lɛnʋa?
Lɛɛ -lu 'ka we -slolu nıı, -na yiyibhla -yɔ dʋdʋ
labhʋ bhla ka cıpaa? Gba we -aın -yla.»

4 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, -
mʋʋ yi 'wlʋ nıı, wa nʋ aın -dawli 'wʋ. 5 Nıı,
nyıma -duun yia na 'ŋnı -gʋ yia, 'ın wa 'ka
gbaɛ: ‹-Amı -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!› 'Ɪn wa
'ka nyıma duun -dawli 'wʋnʋ.

6 «A -ka 'nʋ nıı, wa mı tʋgʋda da -kwɛın,
'ın a -ka 'nʋ nıı, wa mı tʋgʋda da 'pıpı, a 'na
nʋnʋ nyanɔ -nı. We mı nıı, we nʋ lɛ, -mʋʋ
'nı -slɔ dʋdʋʋ bhıalıda. 7 Tʋ yia laga dʋdʋ 'sɔ

nyıdı 'wʊsɔa. 'Gbe yabhlo yia we -libheyi -yɔwʊsɔlʊa. Ŋwɔ yia yia da tɔlʊa, 'ın dʊdʊ 'ka zuklu. 8 Sa 'ŋwnɔ -ka gwalıa yi ɔ sıa, 'sa wee dʊdʊ bhıabhıee gwedıda yia -mıa.

9 «We bhla kpaa wa yia aın, 'ın wa 'ka aın 'klıyıe 'wʊpalı, 'ın wa 'ka aın 'bha. Na 'gbʊ, dʊdʊgʊ -nyıma weee yia aın 'wʊnyɛa. 10 -Mʊʊ bhla tɔlʊa yia 'mı dlı -gʊ -saa, 'ın wa 'ka wa -lima wla, wa 'ka wa kpa, 'ın wa 'ka wa -lima 'wʊnyɛ. 11 Nıı, nyıma duun yia yia, 'ın wa 'ka gba nıı, ma -wa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya. Yo -wa yo. 'Ɪn nyıma duun wa yia -dawli 'wʊnʊa. 12 'Ylinyunogbʊ yia zumanıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, nyımaa zɛkalıdlı yia -gʊdoa bhabha nyıma duuun dlı zɔ. 13 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ -sa, 'ın ɔ 'ka we bhloluda nyni, -Lagɔ yia ɔ gbʊ 'wʊsaa. 14 Nıı, wɛlı -zɔnʊ -we gbaa -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe gbʊ, 'mʊ wa yia gbaa dʊdʊ weee -gʊ, 'ın nyıma weee 'ka we 'nʊ. Tɔʊn, 'ın dʊdʊʊ bhıa bhla nynia.

(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

15 «Nıı, -lu -we -Lagɔ 'nıa 'yıbha, 'ın we saa -lu weee la, 'mʊ a yia 'yıa -mɔ -Lagɔɔ -mɔwlʊda. (Nyımɛ -ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, ɔ 'nʊ we 'wʊla.) Nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Danıɛlı gbaa wee gbʊ. 16 Nıı, nyıma -wa -ka Zudee -dʊdʊ -gʊ -mı, wa -yɔ -gwagwıe mnı zizea -gɔgɔnya 'wlu. 17 Nyımɛ -ɔ -ka nyapɛda -mı 'pipee, ɔ 'na mnıni ɔ -lu 'wʊbhua -budu zɔ -nı. 18 'Ɪn -mɔmɔ -ka kpaa -mı, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bʊ -zɔɔ -nı.

19 «Lɛɛ gbʊnyuu yi 'sa nʊkplabhue ŋwnı -yɔ 'ŋwnı -wa mıa 'yua 'nyɛnıda ylıa, wee 'ylınya -mını nya! 20 Nıı, -a bhubhoe -Lagɔ, we yi lɛnʊ ŋwɔtlɔyibhla, we -yɔ *Nyapɛylı nya. 21 Nıı, we bhla mıa, sıasıe 'kadʊ wa yia 'yıa. 'Lee, -a -ka bhaa 'wlʊ, we 'sasʊkpa -gbʊ ka -slɔ lɛnʊʊ, 'ın lɛ we yia nʊa yı? -Ɪnnya, we 'na 'ka lɛnʊ. 22 -Lagɔ 'nı yaa wee 'ylı -gʊsa, -zugba nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'pʊ. Nıı, ɔ nyıma ɔ -saa -bha, wa 'gbʊ ɔ yia wee 'ylı -gʊsa. 23 Nıı, nyımɛ -ka gba -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mı -seli, 'ın wa -ka gba nıı, ɔ mı mɔ, a 'na zʊlʊ we dlı -gʊ -nı. 24 Yocıan yia yia, 'ın wa 'ka gba nıı, ma -wa -Lagɔɔ -Bhasanya, 'ın tɔlʊa 'ka gba nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya wa -mıa. Gwɛdigbʊ -yɔ gbʊ 'kadı wa yia lɛnʊa. 'Ɪn -wa -Lagɔ -saa -bha, 'ın wa 'ka wa -dawli 'wʊnʊ, 'ın wa 'nı we mneni.

25 «A pʊ yukwli ın 'ka aın 'dızʊ. 26 Nıı, nyımɛ -ka gba: ‹Ɔ mı da bɛblɛɛ›, a 'na mnını -mɔ -nı, 'ın wa -ka gba: ‹Ɔ mı zizeda da -putu›, a 'na lalı we gbʊzɔnʊ -nı. 27 Sa 'nyu -ka 'yıka 'pa, 'ın we -nyumalıı yalı 'wʊdıdıe bhʊa 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, 'ın we nynia 'ylʊʊ bhlilida, 'sa *Nyımɛɛ 'Yu yia yia. 28 Da 'kwie -ka -mı, -bha -ŋwaaa -zlo mıa.

(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

29 «Tɔʊn, wee sıasıee 'ylınya nıı 'bıgʊ,

‹Nikpise yia kpaa,
'ylʊ 'na 'ka 'pʊ.
Nikpise yia kpaa,
'cʊ 'na 'ka lı.
Nikpise yia kpaa,
-zɛlı yia yalı 'bhʊa we 'ka bhli.
-Lu weee mıa yalı,
zuklua we yia.›

30 «Tɔʊn, -we slolua nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu mı yida, 'ın nyıma yıa we -yɔ yalı. Tɔʊn, 'ın dʊdʊgʊ -nyıma weee wazɛa, 'ın wa kpıa 'wʊ. -Slɛɛn, Nyımɛɛ 'Yu wa yia -yɔyıa yida yalıpʊpa 'wʊ, 'tıtɛ -yɔ zlı weee nya. 31 Nıı, lɛglɛ 'kadʊ -ka gba, 'ın ɔ paa ɔ 'anzınya yoo dʊdʊ weee -gʊ, -wa -Lagɔ -saa -bha 'gbe weee 'wʊ, we 'ka wa la.

(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

32 «-We figısu slolua, a 'nʊ we 'wʊla. We 'klıya -ka tlʊmanıda -mı, 'ın we -ka tɔpɔda -mı, a yibheli we 'ji nıı, 'nyu -lʊa bhla ka cıpa. 33 'Sa -bhlokpadɛ, a -ka 'sasʊkpa -gbʊ -mını lɛnʊda 'yı, a yibheli we 'ji nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yuu yiyibhla ka cıpa. Ɔ 'nı -slɛɛn latlʊlʊ. 34 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: dɛslɛɛn -nyımaa 'dɛ weee 'na 'ka tlı, 'ın wee gbʊnya -mını 'kaa lɛnʊ. 35 Nıı, la yalı -yɔ dʊdʊ yia 'bhʊa, na wɛlı 'na 'ka labhʊ 'mnumnu.

(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30,34-36)

36 «Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı wee sıasıee bhla -yɔ we 'ylı -yi. Yalıı 'anzınya -yɔ -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie, wa 'nı wee 'ylı -yi. Nıı, na Dide -bhlogbɔɔ -yia wee 'ylı. 37 -We 'plıa *Noweee bhla, zlı ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu yia yia, mʊ yia lɛnʊa. 38 Da 'nyu 'kadʊ 'nıa -slɔ nyıma lasa, -zugba wa mı lida, wa mı 'mada, wa mı kʊkwalıda, wa mı wa 'ŋwnıyua ylı zʊda. Tɔʊn, 'ın Nowee yia batoo 'kadʊ 'wʊgbla. 39 Zezeguda 'kaa wa lasaa yi, waa nyıma 'nı gbʊ yabhlogbɔɔ 'wʊlanʊ. 'Sa -bhlokpadɛ we yia -mıa ɔɔ Nyımɛɛ 'Yuu yiyizlı.

40 «Nyıma 'sɔ -ka kpaa -mı, 'yabhlo wa yia 'wʋbhua, 'ın wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı. 41 'Ŋwnı 'sɔ -ka bhuda -mı, 'yabhlo wa yia 'wʋbhua, 'ın wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı. 42 We 'dɛɛ 'gbʋ, a -tʋ 'yliyɔgada. 'Ylı -we nya amıaa -Kanyɔ 'kaa yi, a 'nı we -yi.

43 «A yibheli we 'ji nıı, bhla -we nya 'wienyɔ 'kaa -buduu -kanyɔɔ -gbɛ yi sabɔ, ɔ -ka we -yi, ɔ 'na 'ka 'ylaa ŋwɔ, 'ın ɔ kʋlʋa ɔ 'yoo, -mɔɔ yi -budu zɔ pla. 44 We 'dɛɛ 'gbʋ, a mnazı amıaa 'dɛ la. Nıı, bhla -we a 'nıa -tɔlʋ, we nya Nyımɛɛ 'Yu yia yia.

Zɔlubhonʋnyɔ -zɔnʋ -yɔ zɔlubhonʋnyɔ 'nyuuu gbʋʋ nine
(Lk 12.41-48)

45 «Zɔlubhonʋnyɔ, -ɔ zʋa ɔ -kanyɔ 'nʋŋwɛ, 'ın ɔ -yia gbʋ, sa ɔ mıa? Mɔ -wa, -ɔ, ɔ -kanyɔ tıa ɔ -lima -yɔ, 'ın lilibhla -ka bɛ, ɔ 'ka wa lililu 'nyɛ. 46 Ɔ -kanyɔ -ka lʋyi, ɔ -ka 'yı nıı, -mɔɔ mı ɔ lubho nʋda, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı ɔ -nʋ nya. 47 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: ɔ -kanyɔ yia -mɔɔ zʋzɔnʋ weee ɔ yoo 'nyɛa ɔ 'ka we 'yliyɔzʋ. 48 We -ka nıı, ɔɔ zɔlubhonʋnyɔɔ nʋkplɛ -nyu 'yli, 'ın ɔ gbaa ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: ‹Na -kanyɔ yia -mɔ -gwlɛa.› 49 'Ɪn ɔ bhlia ɔ -lima bhıtıe, ɔ -yɔ nʋmanya 'sɔ lia, 'ın wa maa. 50 'Ylı -we nya ɔ 'nıa ɔ -kanyɔ wʋda -mı, 'ın bhla ɔ 'kaa yi, ɔ 'nıa we -yi, we nya ɔ yia. 51 Ɔ -kanyɔ yia ɔ vua, 'ın sa -Lagɔ paa wɛlı 'sɔ -nyıma -kaslʋ 'wʋ, 'sa ɔ yia -mɔɔ -kaslʋ 'wʋpaa, mɔ wa wilia, 'ın wa lia gla 'wʋ.»

25

'Yiesia kugbuaa gbʋʋ nine

1 «Nıı, -we -yɔ -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'kaa 'wʋwlʋ, mʋ nı: mʋ -wa 'yiesia kugbua. 'Ŋwnɔkwafɛtıı zlı, ma 'tlaa, wa 'ka 'ŋwnɔɔ 'lowli yoo mnı. 2-4 Wa gbu 'nıa 'ylimna, wa -yɔ wa 'napɛ mnıa, wa 'nı wa 'napɛɛ 'nyu 'wʋbhu. Wa gbu -mama -yia gbʋ, -maa 'bhua -maa 'napɛ -yɔ -maa 'napɛɛ 'nyuu -tʋkpʋ 'sɔ 'wʋ. 5 Ɔɔ 'ŋwnɔɔ 'lowli 'nı yida -mı -pa. 'Ɪn 'kʋa yia wa 'yli lawla. 'Ɪn wa yia 'ylaa ŋwɔ.

6 «Sabɔ -nyıdı, 'ın nyımɛ yabhlo yia 'wʋkpı: ‹'Lowli ka yiɔɔ! A mnı ɔ yooɔɔ!› 7 Tɔʋn, waa 'yiesia ganɔa, 'ın wa yia wa 'napɛ lamnazı.

8 «-Wa 'nıa 'ylimna, wa nɛɛ -wa -yia gbʋ -yla: ‹-Amıaa 'napɛ mı nyumoda, a 'nyɛ -aın 'napɛɛ 'nyu.›

9 «-Wa -yia gbʋ, -maa nɛɛ wa -yla: ‹-Ɪnnya, 'napɛɛ 'nyu 'nı 'wʋzu amıaa -nʋ -yɔ -amıaa -nʋ -yla. A mnı we pɛlʋpanyaa -gbɛ, a 'ka amıaa -nʋ zɔ -bhlo.›

10 «Wa mnıa 'napɛɛ 'nyu zɔa, wa -manı -mɔ, 'ın 'ŋwnɔɔ 'lowli yia yi. -Wa mnazıa wa -nʋ la, 'ın wa -yɔ ɔɔ 'lowli yia 'fɛtıı -budu zɔ pla. 'Ɪn wa yia -bha kla.

11 «-Mʋʋ 'bıgʋ, wa tɔlʋa -manı yia yi, 'ın wa nɛɛ: ‹-Amıaa -kanyɔ, -amıaa -kanyɔ, -kalı -bha, -a 'ka pla.›

12 «Ɔɔ 'lowli nɛɛ: ‹Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ sa: ın 'nı aın -yi.› »

13 -Bha -Zezu bhlıa we -gʋɛ: «A -tʋ 'yliyɔgada, -we ka gbʋ -wa, a 'nı we 'ylı -yi -bhloo, 'ın a 'nı we bhla -yi.»

Zɔlubhonʋnya taa gbʋʋ nine
(Lk 19.11-27)

14 «-We -yɔ *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʋwlʋa, mʋ -wa nyımɛ yabhlo. Mɔ mıa 'lakpa 'wʋ mnıda, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnya la, ɔ 'ka wa ɔ 'ŋnımnılu yoo 'nyɛ, wa 'ka we 'yliyɔzʋ. 15 -We nyımɛ yabhlo mnenia ɔ 'ka 'yliyɔzʋ, 'mʋ ɔ 'nyɛa ɔ. Ɔ 'nyɛa yabhlo -can bi gbu, wa 'sɔnʋ -can bi 'sɔ, 'ın ɔ yia tanʋ -can bi -bhlo 'nyɛ. Tɔʋn, 'ın ɔ yia mnı.

16 «-Ɔ 'yıa -can bi gbu, ɔ tıtalıa we -gʋla -valɛpapıe nya, 'ın ɔ yi 'yaa -can bi gbu we -gʋpalı. 17 'Sa -bhlokpadɛ, -ɔ 'yıa -can bi 'sɔ, 'ın -mɔɔ yi 'yaa -can bi 'sɔ we -gʋpalı. 18 -Ɔ 'yıa -can bi -bhlo, ɔ mnıa, ɔ yia 'bhʋka 'bhlu, 'ın ɔ yia -mɔ ɔ -kanyɔɔ -can zize.

19 «We 'bı -gwlɛa 'wʋ, 'ın wa -kanyɔ yia yi ɔ 'ka ɔ -lu zɛlı wa nya. 20 -Ɔ 'yıa -can bi gbu, ɔ bɛa ɔ kwesi, 'ın ɔ yi 'yaa -mɔ -can bi gbu wleli. Ɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, -ın ka 'mı -yɔ -can bi gbu tı, ın 'ka we 'yliyɔzʋ. Ɪn ka -can bi gbu 'yı 'ya, mʋ mıa da.›

21 «Ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹We nanı 'yli, -ın mı zɔlubhonʋnyɔ -zɔnʋ nya, 'ın -na zʋa 'mı 'nʋŋwɛ. -Ɪn ka -lu -sɛlɛ 'yı, 'ın -ın yia we 'yliyɔzʋ tıklıı, we 'dɛɛ 'gbʋ na nyɛa -mı -lu duun, -ın 'ka we 'yliyɔzʋ. -Ɪn yi, ın -yɔ -mı 'sɔ 'ka 'mʋna li.›

22 «-Ɔ 'yıa -can bi 'sɔ, ɔ bɛa ɔ -kanyɔ -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, -ın ka 'mı -yɔ -can bi 'sɔ tı, ın 'ka we 'yliyɔzʋ. Nıı, ın ka -can bi 'sɔ 'yı 'ya, nıı, mʋ mıa da.›

23 «Ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ -yla: ‹We nanı 'yli, -ın mı zɔlubhonʋnyɔ -zɔnʋ nya, 'ın -na zʋa

'mɪ 'nʊŋwɛ. -Ɪn ka -lu -sɛlɛ 'yɪ, 'ɪn -ɪn yia we 'yliyɔzʊ tɪklɪu, we 'dɛɛ 'gbʊ, na nyɛa -mɪ -lu duun, -ɪn 'ka we 'yliyɔzʊ. -Ɪn yi, ɪn -yɔ 'mɪ 'sɔ 'ka 'mʊna li.›

24 «-Ɔ 'yɪa -can bi -bhlo, ɔ bɛa ɔ -kanyɔ -yɔ, ɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -ɪn 'tɛ, da -ɪn 'nɪa -lu gwlʊ, -mɔ -na kwaa we. 'Ɪn da -ɪn 'nɪa 'mnɔ 'pa, -mɔ -na dɪa we. 25 Ɪn mɪ -mɪ sɔdaa 'gbʊ, ɪn mnɪa, 'ɪn ɪn yia -na -can zize 'bhʊka 'wʊ. Nɪɪ, wee -na -can nɪ.›

26 «Ɔ -kanyɔ nɛɛ: ‹Na zɔlubhonʊnyɔ, -na nʊkplɛ -nyu 'yli, 'ya -ɪn 'yaa, -ɪn -yi we 'ji nɪɪ, da ɪn 'nɪa -lu gwlʊ, -mɔ na kwaa we, da ɪn 'nɪa 'mnɔ 'pa, -mɔ na dɪa we. 27 We -ka yaa 'sa -mɪ, -mʊmʊ ka 'gbʊ -ɪn 'nɪ na 'gwɛzi bankɪ 'wʊkwaa? 'Ɪn da ɪn -ka yi, 'ɪn ɪn 'ka -mɔ we -sa, -zugba we ka -gʊ -bhoa?›

28 «Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ lubhonʊnya -yla: ‹A -sa wee -can bi -bhlo ɔ kwɛɛ, 'ɪn -ɔ kaa -can bi kugbua, a 'ka we ɔ yoo 'nyɛ. 29 -Wa weee kaa -lu duun, wa -nʊ wa yia -gʊpalɪa, 'ɪn wa -nʊ 'ka 'wʊzumanɪ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ 'nɪa -lu duun -ka, we -sɛlɛ mɪa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa. 30 Ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ -ɔ ka nʊkplɛ -nyua 'yli, -ɔ mɪa da nɪ, a viteli ɔ 'pipee, nikpise 'wʊ, mɔ wa wilia, 'ɪn wa lia gla 'wʊ.›

31 «Ɔɔ Nyɪmɛɛ Yu yia yia, dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔɔ 'tɪtɛ nya, ɔ -yɔ ɔ 'anzɪ weee 'sɔ. -Bha ɔ yia ɔ 'ŋnɪmnɪkpe -gʊ ladɪa, 'ɪn ɔ 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ. 32 Laga weee yia ɔ 'yu 'wlugbelia, 'ɪn mɔ yia nyɪma -yɔsɪsalɪa. Sa nɪmɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ sɪsalɪa bhlabhlɛnya -yɔ wlinya -yɔ, 33 'sa ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu yia bhlabhlɛnya lilikwɛsɔlʊ zʊa, 'ɪn ɔ 'ka wlinya kɔpɛsɔlʊ zʊ. 34 -Slɛɛn, ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia gbaa -wa mɪa ɔ lilisɔlʊ -yla: ‹Amɪa, -mama na Dide palɪa sɔ -zɔnʊ -gʊ la, a yi. A yi, dʊdʊ -lolu na Dide mnazɪa la aɪn -yla, we 'ka dʊdʊʊ gwedɪda 'bhʊ, a yi a 'ka we -gʊladɪ. 35 Nɪɪ, ŋwɔ ka 'mɪ 'bha, 'ɪn a yia 'mɪ lililu 'nyɛ. 'Ɪn 'nyumatʊ yia 'mɪ 'bha, 'ɪn a yia 'mɪ 'nyu 'nyɛ. Ɪn mɪ zlɪmɛ 'lakpayu nya, 'ɪn a yia 'mɪ kpa sɔ 'sɔ nya. 36 Ɪn mɪ zlɪmɛ kpanʊ nya, 'ɪn a yia 'mɪ 'naa ku 'wʊgbalɪ. Ɪn ka zlɪmɛ gu -yɔ, 'ɪn a yia 'mɪ 'yuo 'paa yi. Ɪn mɪ zlɪmɛ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn a yia 'mɪ -yɔbɛ.›

37 «'Ɪn -wa mɪa tɪklɪu yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: ‹-Amɪaa -Kanyɔ, nɪɪ, -ɪn nɛɛ, ŋwɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'ɪn -a yia -mɪ lililu 'nyɛ, 'nyumatʊ mɪ -mɪ 'bhada, 'ɪn -a yia -mɪ 'nyu 'nyɛ. 38 Da -a 'yɪlɪ -mɪ 'lakpayu nya, 'ɪn -a yi -mɪ kpa sɔ 'sɔ nya? -Ɪn mɪ kpanʊ nya, 'ɪn -a yi -mɪ 'naa ku 'wʊgbalɪa? 39 -Ɪn ka gu -yɔ, -ɪn mɪ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn -a yi -mɪ -yɔbɛa? Labhla -a 'yɪ -mɪ, 'ɪn -a yi we lɛnʊa?›

40 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia gbaaɛ: ‹Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa, -we a nʊa lɛ na 'bɪsʊa bhelia -yla, na 'dɛ -yla a nʊa we lɛ.›

41 «Tɔʊn, ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia -wa mɪa ɔ kɔpɛsɔlʊ -yla gbaɛ: ‹Amɪa -Lagɔ tɪa mɛ -yɔ la, a bɛ lʊ! Nɪɪ, -kosu -we'e nyumoa, -we -Lagɔ mnazɪa la *'Kuzu -yɔ we 'anzɪnya -yla, a mnɪ -mɔ. 42 Ŋwɔ ka 'mɪ 'bha, 'ɪn a 'nɪ 'mɪ lililu 'nyɛ. 'Nyumatʊ mɪ 'mɪ 'bhada, a 'nɪ 'mɪ 'nyu 'nyɛ. 43 Ɪn mɪa 'lakpayu nya, a 'nɪ 'mɪ kpa sɔ 'sɔ nya. Ɪn mɪa kpanʊ nya, a 'nɪ 'mɪ 'naa ku 'wʊgbalɪ.›

44 «'Ɪn we 'bɪgʊ wa yia 'palɪa yiaɛ: ‹-Amɪaa -Kanyɔ, nɪɪ, -ɪn nɛɛ, ŋwɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'nyumatʊ mɪ -mɪ 'bhada, -ɪn mɪ 'lakpayu nya, -ɪn mɪ kpanʊ nya, -ɪn ka gu -yɔ, -ɪn mɪ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn -a 'nɪ -mɪ -yɔbɛ. Labhla -a 'yɪ -mɪa? Labhla -a 'nɪ we lɛnʊa?›

45 «Ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ yia we 'bɪgʊpalɪaɛ: ‹Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -we a 'nɪa lɛnʊ -wa mɪa -sɛsɛ -yla, -amɪ -yla a 'nɪa we lɛnʊ.›

46 «Nɪɪ, wamɪa, da wa paa wa -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn we'e bhɪa, -mɔ wa mnɪa. 'Ɪn -wa mɪa tɪklɪu, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'mʊ wa yia 'yɪa.»

26

Zuifʊʊ 'yugalɪnya zʊa -Zezuu -yɔgbʊ (Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

1 -Zezu bhɪa gbʊ weee nɪ gbagbɪe, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ:

2 «A -yi we 'ji nɪɪ, *'Wʊzɪtɪylɪu 'fɛtɪ ka cɪpa, we -tʊ 'wʊ 'ylɪ 'sɔ. Nɪɪ, ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu, 'mɔ wa yia wlaa, wa 'ka ɔ *su -gʊ lakʊlʊ.»

3 Nɪɪ, -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ gbelia 'wlu *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ Kaifʊʊ -buduŋwɛɛ, 4 'ɪn wa yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ, wa 'ka -Zezu kpa 'wiemɪ, 'ɪn wa 'ka ɔ 'bha. 5 Wa nɛɛ: «-A 'na kpalɪ ɔ 'fɛtɪu 'ylɪ nya -nɪ, we 'nɪ -mʊʊ, 'ɪn nyɪma gbugblolua.»

*'Ŋwnɔ yabhlo slua -Zezuu 'wluo *-lasiklɔ (Mk 14.3-9; Lk 7.36-50; Zn 12.1-8)*

6 Da -Zezu mıa Betani *sɔlıbhanyɔ 'Simɔɔɔ
-buduŋwɛɛ, 7 'ın 'ŋwnɔ yabhlo yia ɔ -yɔbɛ. Ɔ
ka -bhonyida kwɛɛ, *-lasiklɔ -zɔnʊ, -we 'ka
-valɛ 'tɛa, we mı we 'wʊ. -Zezu mıa lida, 'ın
ɔ yia wee -lasiklɔ ɔ 'wluo slu. 8 Ɔ 'bınɔnya
'yıa we -yɔ, 'ın wa yia 'cɛ 'pa, wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu
ka 'gbʊ ɔ nyumɔ 'sa sa wea? 9 A mneni yaa
a 'ka wee -lasiklɔ -zɔnʊ pɛlʊ 'pa, 'ın a 'ka we
'gwɛzi bobabhanya yoo 'nyɛ.»
10 -Zezu yibhelia we 'ji nıı, wa ka 'cɛ 'pa,
'ın ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a sıalı ɔɔ ŋwnɔ nıa?
-We ɔ nʊa 'mı -yla lɛ, gbʊzɔnʊ -wa. 11 Nıı,
bobabhanya -yɔ aın 'sɔ mı 'ylı weee nya.
Nıı, -amı mıa, we 'nı 'ylı weee nya ın mı aın
glaa. 12 Na gbawlaa 'gbʊ ɔ yia wee -lasiklɔ
na 'wluo slu. 13 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ:
da wa yia -Lagɔgbʊ gba dʊdʊ weee -gʊ, -
we ŋwnɔ nı nʊa da lɛ, gbaa wa yia we, 'ın ɔ
lɛnʊgbʊ 'ka nyımaa dlı 'wʊ -tʊ.»

Zudasɪ 'yıbha ɔ 'ka -Zezu wla
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Tɔʊn, -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ
glaa nyımɛ yabhlo wa laa Zudasɪ Isıkalıɔtʊ,
mɔ mnıa -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -gbɛ, 15 'ın ɔ
nɛɛ: «'Lee, ın -ka -Zezu wla nı, lɛɛ -lu a 'ka
'mı 'nyɛa?» 'Ɪn -maa yia ɔ tama glʊ -bhlo 'ya
kugbua 'nyɛ. 16 We 'bhʊ wee 'ylı 'wʊ, sa ɔ
'kaa nʊ ɔ 'ka -Zezu wla, -bha ɔ bhlia we 'yooo
datalıe.

-Zezu -yɔ ɔ wlawlanyɔ lia
(Mk 14.12-21; Lk 22.7-14, 21-23; Zn 13.21-30)

17 Nıı, Zuifʊʊ *'floo 'nıa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtıı
'ylıı tıanʊ nya, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ layıbha:
«Mɔ -ın 'yıbha -a mnı -mı -yla 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı
-gʊ -lililu pia?»
18 -Zezu nɛɛ: «A mnı -zɔɔ nyımɛ nıı -gbɛ,* a
gba ɔ -yla: ‹-Amıaa -Kanyɔ nɛɛ: «Na bhla ka
nyni. -Na -gbɛ na yia 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -saa, ın -
yɔ na 'bınɔnya 'sɔ.» › » 19 -We ɔ gbaa wa -yla,
'mʊ wa nʊa lɛ, 'ın wa yia wee 'fɛtı -gʊ -lililu
pi.
20 Jibhe zɔa, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia
ladı wa 'ka li. 21 Da wa mıa lida, 'ın ɔ nɛɛ: «Ɪn
nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, aın glaa, nyımɛ
yabhlo yia 'mı wlaa.»
22 'Ɪn we yia wa -yɔkpa, 'ın wa yia ɔ
layıbhayıbhıe bhli -bhlo -bhlo: «Na -Kanyɔ,
we 'nı -amı, we 'nı mʊʊ?»
23 Ɔ nɛɛ: «-Ɔ -yɔ 'mı 'sɔ -ka 'floo 'ŋwa zapʊ
lʊ, mɔ -wa. 24 Gbʊzɔnʊ -wa: sa we mıa cɛlıda
-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ ɔ daa, 'sa ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu yia
mnıa. Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'ın wa 'ka ɔ
'bha, gbʊnyuu mı -mɔɔ -nʊ nya. Wa 'nı yaa
-mɔɔ gwalı, we nanı 'yli.»
25 Zudasɪ -ɔ 'kaa -Zezu wla yia ɔ layıbha:
«Wlabi, we 'nı -amı, we 'nı mʊʊ?»
-Zezu nɛɛ: «-Mı gbaa dɛ -mʊʊ!»

-Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya lia
(Mk 14.22-26; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-26)

26 Wa mıa lida, 'ın -Zezu yia 'floo 'wʊbhu.
Ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı. Ɔ dlilia
we ɔ 'bınɔnya 'wʊla, 'ın ɔ nɛɛ: «A 'bhu we 'wʊ
a 'ka we li, na ku -wa.»
27 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia nʊ -kɔpʊ 'wʊbhu, ɔ
'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we wa yoo 'nyɛ, ɔ nɛɛ:
«A 'dɛ weee 'ma we. 28 Nıı, mʊ -wa na 'pıɔn
-we yia jitea nyıma duuun 'gbʊ, 'ın we 'ka
-Lagɔ -yɔ nyıma 'wʊsuslolu. 29 Nıı, gbʊzɔnʊ
-wa, zlı na Dide -ka dʊdʊ 'wlulapılı, we zlı
na maa nʊ lolu. We 'nı -mʊʊ, we 'ka -zɛɛn
'wʊbhʊ, ın 'na 'ka nʊ 'ma.»
30 Wa bhlıa -Lagɔ -lʊʊ 'bhie, wa yia 'tla, 'ın
wa yia *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu mnı.

-Zezu nɛɛ nıı, Pıɛlı yia ɔ gbʊ kpɛlıa
(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

31 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nıı, -zɛɛn
sabɔɔ 'dɛbhie -gbolu, a 'dɛ weee yia 'mı 'bı
'bhʊa. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ na yia 'bhaa,
'ın bhlabhlɛ 'ka lamnɔ.›
32 Nıı, ın -ka tlı, ın -ka 'wʊsɔ lʊ, Galilee na yia
aın wʊlʊa mnıa.»
33 'Ɪn Pıɛlı nɛɛ ɔ -yla: «Nyıma weee -ka -mı
'bı 'bhʊ, -amı 'na 'ka we lɛnʊ.»
34 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «ɪn nɛɛ -mı
-yla gbʊzɔnʊ saɛ: -zɛɛn sabɔ mıa, -na kpɛlı
na gbʊ 'wʊla -zakpa ta, -zugba -kʊkɔ 'nı -slɔ
gbo.»
35 Pıɛlı nɛɛ: «-Ɪnnya, we 'nı -mʊʊ, we -ka
'bha wa 'ka ın -yɔ -mı 'sɔ 'bha, ın 'na 'ka -na
gbʊ kpɛlı.»
'Sa -bhlokpadɛ, wa 'dɛ weee gbaa wee
wɛlı -bhlo.

-Zezu bhubhoea -Lagɔ Gɛtısemanee
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

* **26:18** A zɛlı Mk 14.13-15

36 -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, 'ɪn wa yia da wa laa Gɛtɪsemanee mnɪ. -Bha ɔ gbaa wa -ylaɛ: «A -dɪ da la, ɪn 'ka mɔ mnɪ, ɪn 'ka -Lagɔ bhubhoe.»
37 Ɔ -yɔ Piɛlɪ -yɔ Zebedee 'yua 'sɔ klaa, 'ɪn wa yia mnɪ. -Bha ɔ -gʋ yia, 'ɪn 'pɪɔn yia ɔ dlɪ 'wʋ slo. 38 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na dlɪ sulo mɪ 'mɪ 'bhada, a -tʋ 'yliyɔgada, a -yɔ 'mɪ 'sɔ.»
39 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, 'ɪn ɔ yia 'klʋ lagbli, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ bhubhoe, ɔ nɛɛ: «Na Dide, -ɪn -ka we 'yɪbha, -ɪn vlalɪ 'mɪ sɪasɪe 'kadʋ -mɪnɪ gwe. Nɪɪ, we 'na -zɛlɪ na dʋmagbʋ -nɪ, we -zɛ -na dʋmagbʋ.»
40 'Ɪn ɔ yia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ lʋyi, -zugba wa mɪ 'ylaa 'wʋ. Ɔ nɛɛ Piɛlɪ -yla: «A 'nɪ mneni a 'ka 'yliyɔgada -tʋ 'lɛlɪ -bhloo -kpʋa, a -yɔ 'mɪ 'sɔɔ? 41 A -tʋ 'yliyɔgada, a bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʋ lʋ bhlili. Nɪɪ, nyɪmɛɛ dlɪ 'yɪbha we 'ka -lu -zɔnʋ lɛnʋ, 'ɪn ku 'nɪ we mneni.»
42 Tɔʋn, ɔ 'bhʋ 'yaa wa -yɔ lʋ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. Ɔ nɛɛ: «We -ka nɪɪ, 'yoo -putu 'nɪ -mɪ, sɪasɪa -yoo 'nɪ ɪn 'ka bhli, -na dʋmagbʋ nʋ lɛ.»
43 Ɔ yia lʋ, -zugba wa mɪ 'ya 'ylaa 'wʋ, wa 'yli ka 'wʋwɔmanɪɪ 'gbʋ. 44 Ɔ 'bhʋa wa -yɔ lʋ, 'ɪn ɔ yia 'yu bɛ, 'ɪn ɔ tanʋ yia -Lagɔ bhubhoe -zugba ɔ gbaa wee wɛlɪ -bhlokpadɛ.
45 'Ɪn ɔ yia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ yi lʋ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mɪ 'ylaa 'wʋ -bhlokpadɛ, nyapɛda a mɪa yɪ? Da wa 'kaa Nyɪmɛɛ 'Yu wla gbʋnyuu -lɛnʋnya -yla, we bhla ka nyni. 46 A -sɔ 'wʋ, -a 'ka mnɪ! A -talɪ, nyɪmɛ -ɔ 'kaa 'mɪ wla, mɔ yia mɔ.»

-Zezu wa yia kpaa
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Zn 18.3-21)

47 Da -Zezu mɪa gbada, wɛlɪ mɪ ɔ ŋwɛɛ, tɔʋn Zudasɪ yia yi. Ɔɔ Zudasɪ mɪa, ɔ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa. 'Ɪn ɔ -yɔ nyɪmaa -zlo yia yi, tʋgʋgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ. Nɪɪ, -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan -yɔ nyɪma kpasɪ tiea wa. 48 -Ɔ 'kaa ɔ wla, sa ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ ka wa -yla we gba. Ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ ɪn -ka gbleli nɪ, mɔ -wa, a kpa ɔ.»
49 Tɔʋn, ɔ bɛa -Zezu -yɔ, ɔ nɛɛ: «*Wlabi» ɔ fʋsasɪe nya, 'ɪn ɔ yia ɔ gbleli.
50 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Tale, -we -ɪn yia lɛnʋa, -ɪn nʋ we lɛ slʋɪ.»
-Bha tɔlʋa bɛa -Zezu -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ kpa. 51 Nɪɪ, ɔ 'bɪnɔnyaa 'yabhlo -saa tʋgʋgblɛ tʋkpa 'wʋ, 'ɪn ɔ yia we -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ zɔlubhonʋnyɔ 'pa, 'ɪn we yia ɔ yukwli 'wlu -dɪ. 52 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ: «Fa -na -gblɛ we 'bɪgʋ. Nɪɪ, -ɔ -ka tʋgʋgblɛ 'wʋbhu, tʋgʋgblɛ 'yli ɔ mnɪnɪa. 53 -Ɪn yibheli we 'ji nɪɪ, ɪn mneni ɪn 'ka na Dide bhubhoe, -bha -bhlokpadɛ, ɔ 'ka 'mɪ 'anzɪnyaa -zakpa kugbua lɛ 'sɔ yoo 'pa, we 'ka gʋ. 54 We -ka 'sa -mɪ nɪ, sa -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ 'ka gbʋzɔnʋ -zɛa? Nɪɪ, we nɛɛ 'sa we yia 'plɪa.»
55 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Wienyɔ ɪn -mɪa, 'ɪn a yia 'mɪ kpaa yi tʋgʋgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yɪ? -Innya! 'Ylɪ weee nya, ɪn mɪ ladɪda -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ gbʋ -sloluda, 'ɪn a 'nɪ 'mɪ kpa. 56 Nɪɪ, 'sa we 'dɛ weee 'plɪa sa, 'ɪn -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyaa wɛlɪ -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, we 'ka gbʋzɔnʋ -zɛ.» Tɔʋn, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia -bha ɔ tɪ -gwagwɪe nya.

-Zezu wa kwaa gbʋwʋbhunya 'yu
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55,63-71; Zn 18.13-14,19-24)

57 Wa kpaa ɔ, 'ɪn wa yia ɔ -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ, -ɔ wa laa Kaifʋʋ -gbɛ kwa. Da -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, wa -yɔ nyɪma kpasɪ gbe-lia 'wlu. 58 Piɛlɪ mɪ -Zezu 'bɪ, ɔ 'nɪ ɔ -yɔ cɪpa, 'ɪn ɔ yia -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ -buduŋwɛɛ plalɪ, ɔ 'ka -bha 'yɪ.
59 -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan -yɔ gbʋwʋbhunya weee tɪtalɪa yoyogbʋ la -Zezu -yɔ, wa 'ka ɔ gbʋ 'wluladɪlɪ, 'ɪn wa 'ka ɔ 'bha, wa 'nɪ gbʋ yabhlogbɔɔ 'yɪ. 60 Nyɪma -wa yia -Zezu yo -gʋ la zʋlʋa, -maa -zu 'wʋ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ 'kaa wɛlɪ gba -we -yɔ wa 'kaa -Zezu 'bha, -mɔɔ 'nɪ -mɪ. -Slɛɛn, nyɪma 'sɔ -sɔa 'wʋ wa nyɪdɪ, 61 'ɪn -maa nɛɛ: «-Ɔ mɪa da nɪ, ɔ nɛɛ nɪɪ, ɔ mneni ɔ 'ka -Lagɔbudu 'kadʋ labhlɪ, 'ɪn ɔ 'ka we 'sʋbha 'yli ta zɔ.»
62 -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -sɔa 'wʋ, 'ɪn ɔ nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Nyɪma nɪ ka -mɪ gbʋ 'wluladɪlɪ, -ɪn 'nɪ mneni -ɪn 'ka gbʋ -gʋ -saa?»
63 -Zezu yia ŋwɛ -muda -tʋ. 'Ɪn -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn bi 'mɪ -yla, 'yliyɔga -Lagɔɔ 'ŋnɪ nya: 'lee, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, -Lagɔɔ 'Yu -ɪn -mɪa yɪ?»
64 -Zezu nɛɛ: «'Mʋ -ɪn gbaa dɛ! Ɪn nɛɛ 'ya aɪn -yla nɪɪ, Nyɪmɛɛ Yu yia 'tɪtɛ -ka -Lagɔɔ lilisɔlʋ ladɪa. 'Yɪa a yia ɔ, yalɪpʋpa -gʋ -zugba ɔ -yɔ we kwli.»

65 Tɔʊn, -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ yia ɔ
'naa yla 'cɛ nya, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Ɔ ka -Lagɔ vɛlɪ, a
'dɛ weee ka we 'nʊ. -A 'nɪ -slɛɛn gbʊdayɪnyɔɔ
gbʊ -ka. 66 'Ɪn amɪa, a nɛɛ lɛa?»
Wa nɛɛ: «Ɔ -yɔgbʊ -wa, wa 'bha ɔ.»
67 Tɔʊn, wa yia ɔ -dlɛ klɔɔ slu, 'ɪn wa yia ɔ
-kwli 'pa, -zugba tɔlʊa sʊbhaa ɔ 'kpa yukwli,
68 'ɪn wa nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ, nyɔɔ 'pa -mɪ
-lua? -Ɪn gba ɔ 'ŋnɪ!»

Piɛlɪ kpɛlɪa -Zezuu gbʊ
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18,25-27)

69 Nɪɪ, Piɛlɪ -dɪ -bha la, 'pipee -
budunŋwɛɛ, 'ɪn -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ
zɔlubhonʊŋwnɔ yabhlo yia ɔ -yɔbɛ, 'ɪn ɔ nɛɛ
ɔ -yla: «-Mɪ, -ɪn -yɔ Galileyu -Zezu 'sɔ mɪ ya.»
70 'Ɪn ɔ yia nyɪma weee 'yibadɪ kpɛlɪ, ɔ nɛɛ:
«-We a mɪa gbada, ɪn 'nɪ we -yi!»
71 Ɔ mnɪa 'suoo klolo -yɔ, 'ɪn zɔlubhonʊŋwnɔ
yabhlo yia ɔ 'yɪ, 'ɪn -mɔɔ nɛɛ nyɪma mɪa -bha
-yla: «-Ɔ mɪa dɛ nɪ, ɔ -yɔ Nazalɛtɪyu -Zezu 'sɔ
mɪ.»
72 'Ɪn Piɛlɪ yia we kpɛlɪ -tapa, ɔ nɛɛ bibie
nyaɛ: «ɪn 'nɪ nyɪmɛ nɪ -yi!»
73 -Bha bɛa -sɛ, -wa mɪa -bha, wa nɛɛ ɔ -
yla: «Nɪɪ, gbʊzɔnʊ -wa, -ɪn mɪ wa glaa. -Na
gbagbawɛlɪ -gʊ -a yibhelia we 'ji.»
74 Tɔʊn, Piɛlɪ yia bi, ɔ nɛɛ: «ɪn 'nɪ ɔɔ -nyɪmɛ
nɪ -yi! Ɪn -ka yo 'tʊbhʊ, -Lagɔ 'pa 'mɪ -kaslʊ
'wʊ!»
-Bha -bhlokpadɛ -kʊkɔ gboa. 75 'Ɪn Piɛlɪɪ
dlɪ yia -we -Zezu gbaa ɔ -yla -gʊ -bho: «Nɪɪ, -
na kpɛlɪ na gbʊ 'wʊla -zakpa ta, -zugba -kʊkɔ
'nɪ -slɔ gbo.»
Piɛlɪ 'tlaa, 'ɪn ɔ yia nyazɪwie wida -tʊ
kpokpo.

27

-Zezu wa kwaa Pilatɪ 'yu
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Zn 12.28-32)

1 Zlʊkpɛ -papa, -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ
Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ weee yia wɛlɪ bhlɪ, wa
'ka -Zezu 'bha. 2 Wa gbʊan ɔ, *Wlɔmʊ -
nyɪmɛ -ɔ pɪlɪa Zudee -dʊdʊ 'wlu la, wa laa
Pilatɪ, 'ɪn wa yia ɔ -mɔɔ -gbɛ kwa. 'Ɪn wa yia
ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ.

Zudasɪ tlɪa
(Lngb 1.18-19)

3 Zudasɪ, -ɔ wlaa -Zezu, ɔ 'yɪa nɪɪ, wa ka
ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhu wa 'ka ɔ 'bha, 'ɪn ɔ dlɪ yia
ɔ zukpa -sa. 'Ɪn wee tama glʊ -bhlo 'ya
kugbua mɪa, ɔ yia we -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan
-yɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ yoo 'nyɛ lʊ. 4 Ɔ nɛɛ:
«Nyɪmɛ -ɔ 'nɪa gbʊnyuu yabhlogbɔɔ 'ji -yi, ɪn
ka ɔ wla wa 'ka ɔ 'bha, gbʊnyuu ɪn nʊa lɛ.»
Wa nɛɛ ɔ -yla: «-Mʊʊ 'nɪ -amɪaa gbʊ. -Na
'dɛɛ gbʊ mʊ.»
5 Zudasɪ vitelia wee 'gwɛzi -mɔ -
Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, ɔ mnɪa, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ bɪzɪ.
6 -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan 'bhua wee 'gwɛzi la,
'ɪn wa nɛɛ: «Wee 'gwɛzi mɪa da nɪ, nyɪmɛɛ
'pɪɔɔn 'gwɛzi -wa, nɪɪ, -a 'nɪ mneni -a 'ka we
-Lagɔbuduu 'kadʊʊ 'kesu 'wʊzʊ.»
7 Wa bhlɪa wɛlɪ, 'ɪn wa yia wee 'gwɛzi
labhu, 'ɪn wa yia we nya nyidabhlanyɔɔ
kpaa zɔ, we 'ka 'lakpanyaa 'bhluluda -zɛ.
8 We 'dɛɛ 'gbʊ wa laa -zɛɛn ylɪ nya we
«nyɪmɛɛ 'pɪɔɔn kpaa». 9 Nɪɪ, -we -Lagɔgbʊʊ
-falɪpanyɔ Zelemi gbaa, mʊ nʊa lɛ.
«Nɪɪ, tama glʊ -bhlo 'ya kugbua,
mʊ -wa -valɛ -we -gʊ *Izlaɛlɪ -ylaaslɪ
bhlɪa wɛlɪ,
wa 'ka ɔ 'wʊzɔlʊ.
10 'Mʊ wa 'bhua 'wʊ,
'ɪn wa yia we nyidabhlanyɔɔ kpaa
'wʊzɔlʊ.
Sa na -Kanyɔ tiea 'mɪ,
'sa wa nʊa we lɛ.»

Pilatɪ 'bhua -Zezuu -yɔgbʊ 'wʊ
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Zn 18.33-38)

11 Wa 'yligbelia -Zezu Pilatɪ 'yu, 'ɪn -mɔɔ
nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ -ɪn -mɪa
yɪ?»
'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mʊ -ɪn gbaa dɛ.»
12 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ
Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ dɪlɪa ɔ gbʊ 'wlu la, ɔ 'nɪ
gbʊ -gʊ -sa. 13 Tɔʊn, Pilatɪ nɛɛ ɔ -yla: «-We
weee wa gbaa dɛ -na da nɪ, -ɪ'ɪn 'nʊ wee?»
14 -Zezu 'nɪ we 'yabhlogbɔɔ 'bɪgʊpalɪ, 'ɪn
we yia Pilatɪ ŋwɛgaga -sʊbhalɪ.

Pilatɪ nɛɛ nɪɪ, wa 'bha -Zezu
(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Zn 18.39-19.16)

15 Nɪɪ, Zuifʊʊ *'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ -ka nyni nɪ,
-ɔ nyɪmaa -zlo 'yɪbhaa, 'mɔ Wlɔmʊ -dʊdʊʊ
'wlulapɪlɪnyɔ saa -kaslʊ 'wʊ. 16 We bhla,
nyɪmɛ -ɔ nyɪma weee -yia, wa laa -Zezu -
Balabasɪ, mɔ mɪa -kaslʊ 'wʊ. 17 Da nyɪma
duun gbelia 'wlu Pilatɪɪ -gbɛ, 'ɪn ɔ yia wa

layıbhaɛ: «Nyɔɔ a 'yıbha ın 'tide 'yia? -Zezu -Balabası yaayıı, -Zezu wa laa -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ?»
18 Nıı, Pilatıı 'dɛ -yi we 'ji nıı, zenyidlı nya wa wlaa ɔɔ -Zezu. 19 Pilatı -dıa la, ɔ mı gbʋwʋbhuda, 'ın ɔ 'ŋwnɔ yia ɔ wɛlı yoo 'pa: «-In 'na plalı nyımɛ mıa nıı gbʋ 'wʋ -nı. Ɔ 'nı gbʋnyuu lɛnʋ. Nıı, -zɛɛn sabɔ mıa, -mɔ 'ylaa 'wʋ, ın ka ɔ 'gbʋ -zila 'yı.»
20 *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ nyıma kpası sumanıa nyımaa -zlo -yɔla, wa 'ka gba nıı, ɔ 'tide -Balabası 'yi, 'ın ɔ 'ka -Zezu 'bha. 21 Ɔɔ dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, nyımɛ yabhlo na yia 'yitidea. 'Lee, wa 'dɛsɔbhie glaa, nyɔɔ ın 'ka 'yitidea?»
Wa nɛɛ: «-Balabası!»
22 Pilatı nɛɛ: «We -ka 'sa -mı, -Zezu wa laa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, 'lee, lɛɛ -lu ın 'ka ɔ nʋnʋa?»
'In wa nɛɛ: «Kʋlʋ ɔ *su -gʋ la!»
23 Pilatı nɛɛ: «Gbʋnyuu -mʋmʋ ɔ nʋ lɛa?»
'In wa yia 'wʋkpı 'tıtɛ: «Kʋlʋ ɔ su -gʋ la!»
24 Da Pilatı 'yıa nıı, -we ɔ mıa lɛnʋda we bhe, 'ın 'gbe mıa gbugbloluda bhabha, ɔ 'bhua 'nyu 'wʋ, ɔ budoa kwɛ nyıma weee 'yibadı, 'ın ɔ nɛɛ: «Nyımɛ nıı tlıtlıee 'gba 'nı 'mı 'wlu -mı. Amıaa 'dɛɛ gbʋ -wa!»
25 Wa 'dɛ weee nɛɛ: «Ɔ tlıtlıe mıa, -amıaa -yɔ -amıaa 'ylaaslıı 'wlu -gbʋ -wa!»
26 Tɔʋn, 'ın Pilatı yia -Balabası -kaslʋ 'wʋsa. 'In ɔ nɛɛ 'slʋja -yla nıı, wa sɛlı -Zezu, 'ın wa 'ka ɔ su -gʋ lakʋlʋ.

'Slʋja nyanıa -Zezu
(Mk 15.16-20; Zn 19.2-3)

27 Pilatıı 'slʋja kwaa -Zezu dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔɔ -buduŋwɛɛ. 'Slʋja weee bibea ɔ, 28 'ın wa yia ɔ -bana 'wʋsa, 'ın wa yia ɔ 'naa zalʋ 'wʋpla. 29 Tɔʋn, wa maa 'wia -kloo, 'ın wa yia we ɔ 'wluo -pla, 'ın wa yia gblee ɔ lilisɔ 'wʋ zʋ. Wa 'sibhlia 'kukolu ɔ 'yu, 'ın wa yia ɔ nyanı. 'In wa nɛɛ: «Zuifʋʋ 'wlulapılınyɔ, -na fʋʋ!»
30 'In wa yia ɔ -dlɛ -gʋ slu. Wa 'bhua gblee 'wʋ, 'ın wa yia we ɔ 'wluo 'pa. 31 Da wa bhıa ɔ nyanıe, 'ın wa yia ɔ 'naa zalʋ 'wʋsa, 'ın wa yia ɔ 'dɛɛ -bana ɔ 'wʋpla, 'ın wa -yɔ ɔ yia mnı wa 'ka ɔ su -gʋ lakʋlʋ.

-Zezu wa kʋlʋa su -gʋ la
(Mk 15.21-35; Lk 23.26-43; Zn 19.17-27)

32 Da wa 'tlaa 'gbe, 'ın wa -yɔ Silɛnıyu 'Simɔɔ yia gbeli. 'Slʋja nɛɛ ɔ -yla -gla nya nıı, ɔ 'bhu -Zezuu su 'wʋ. 33 'In wa yia da yabhlo wa laa zuifʋwɛlı 'wʋ Gɔlʋgota nyni, we ji -wa nıı, 'wluu 'kʋaa da. 34 -Bha 'slʋja 'nyɛa -Zezu nʋ -we lʋ wa palıa kalɔ -nyakpɔ. -Zezu 'yıa we 'ŋwɛ, ɔ 'nı we 'ma. 35 Wa yia ɔ su -gʋ lakʋlʋ, 'ın wa yia -nıgbı 'pa, -we wa 'kaa 'yı -bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa 'gbʋ. 36 Tɔʋn, wa yia -bha ladı, wa 'ka ɔ 'yliyɔzʋ.
37 -We ka 'gbʋ wa yia ɔ 'bha, wa ka we cɛlı, 'ın wa yia we ɔ 'wlubita lakʋlʋ:

-Ɔ MIA DA
ZUIFƱƱ 'WLULAPILINYƆ -ZEZU -WA

38 Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su -gʋ lakʋlʋ ɔ kwesi. 'Yabhlo mı ɔ lilisɔlʋ, 'ın -gʋdʋ mıa ɔ kɔpɛsɔlʋ. 39 -Wa plılıa -bha, 'wlu wa bitea, 'ın wa vɛlıa -ɔ, 40 wa nɛɛ: «-Mı, -mı gbaa -ın 'ka -Lagɔbudu 'kadʋ -wlɔ, 'ın -ın 'ka we 'sʋbha 'ylı ta 'wʋ nı, -sa -na 'dɛ gbʋ 'wʋ. Nıı, -ın -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı, -ın 'bhʋ su -gʋ -ın 'ka lasibhli.»
41 'Sa -bhlokpadɛ, -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, we -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası nyanıa ɔ, wa nɛɛ: «Ɔ ka nyıma tɔlʋa pue, 42 ɔ 'nı -slɛɛn mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ pue. *Izlaɛlıı 'Wlulapılınyɔ ɔ -mıa yı? We -ka 'sa -mı, ɔ 'bhʋ su -gʋ ɔ 'ka lasibhli, 'ın -a 'ka ɔ dlı -gʋ zʋ. 43 'In ɔ nɛɛ: ‹In mı -Lagɔɔ 'Yu nya.› Nıı, -de -Lagɔ yi ŋwnu, ɔ 'ka ɔ gbʋ 'wʋsa, -bha -a yia 'yıa.»
44 'Sa -bhlokpadɛ, 'wienya, -wa wa kʋlʋa su -gʋ la ɔ kwesi, -maa vɛlıa ɔ.

-Zezuu tlıda
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

45 'Ylʋ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, nikpise kpaa dʋdʋ weee -gʋ, we li 'lɛlı ta. 46 We bhıalıda -Zezu 'kpıa 'wʋ 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: «Eli, Eli, lama sabakatani?» -Mʋʋ ji -wa nıı: na -Lagɔ, na -Lagɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -ın yi 'mı 'bı 'bhʋa?
47 Nyıma tɔlʋa -wa mıa -bha, -wa 'nʋa we, wa nɛɛ: «Ɔ mı Elii lada!»
48 Wa 'yabhlo 'bhua -fuu 'wʋ -gwagwıe nya, ɔ faa we kalɔ nʋ lʋ, 'ın ɔ yia we gblee 'yliya 'wʋ zʋ, 'ın ɔ yia we ɔ ŋwɛ -yɔdı ɔ 'ka 'ma.
49 Nıı, wa tɔlʋa nɛɛ: «-In wʋ -slɔ. -De Elii yi yi -mɔɔ 'ka ɔ gbʋ 'wʋsa, -a 'ka -bha 'yı!»
50 -Zezu yia 'wʋkpı lʋ 'tıtɛɛ, 'ın ɔ yia tlı. 51 -Bha -bhlokpadɛ, 'naa bızıa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ bhlia 'wʋylaylıe we nyıdı -mɔ yalı tıklıı, 'ın we yia zɔ nyni. Dʋdʋ yia zuklu, 'ın tʋkpanya yia 'wʋyla. 52 Gbawla yia ŋwɛ -kalı, 'ın -Lagɔnyıma tɔlʋa -wa tlıa, 'ın wa yia

tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. 53 'Ɪn wa yia wa gbawla 'wʊtla. Da -Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ, wa mnıa -Zeluzalɛmʊ, 'ın nyıma duun yia wa 'yı.

54 *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ -yɔ ɔ 'slʊja, -wa mıa -Zezu 'yliyɔzʊda, wa 'yıa dʊdʊ zukluda we -yɔ -lu weee -we 'plıa, 'ın wa yia nyanɔ nʊ, wa nɛɛ: «-Lagɔɔ 'Yu ɔ -mıa 'piɛın!»

55 'Ŋwnı -duun mıa -bha, -wa kwaa -Zezu yoo Galilee, 'ın -wa pia ɔ -yla, wa 'yligbe -mɔ 'pı, -zugba wa yla. 56 Wa glaa, Magıdala -ŋwnɔ Malii klaa, *'Zake -yɔ *-Zɛzɛfʊʊ 'nyaa Malii klaa, we -yɔ Zebedeee 'yuaa 'nyaa mı -bha.

*Alimateyu *-Zɛzɛfʊ faa -Zezu gbawla 'wʊ (Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)*

57 Jibhe mıa zɔda, 'ın Alimategbe 'wʊʊ 'ŋnımnınyɔ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, 'ın -mɔɔ yia yi. Nıı, -mɔɔ mı -Zezuu 'bınɔnyɔ nya. 58 Ɔ mnıa Pilatıı -gbɛ, 'ın ɔ yia -mɔɔ -Zezu 'kwie -zlalı. Tɔʊn, Pilatı yia ɔ 'yoo 'nyɛ ɔ -yɔ we 'ka mnı. 59 Ɔ 'bhua -Zezuu 'kwie 'wʊ, 'ın ɔ yia we 'naa lolu -yɔ zʊ. 60 'Bhʊka -we wa 'bhlua tʊkpa 'wʊ ɔ 'dɛɛ -yla, we nʊkplɛ ɔ faa wee 'kwie. We 'bıgʊ, ɔ glipea tʊkpa -boklo 'kadʊ, ɔ klaa gbawla ŋwɛ, 'ın ɔ yia mnı. 61 Magıdala -ŋwnɔ Malii -yɔ Malii -putu -dı -bha gbawla 'yu la.

'Slʊja -kʊa -Zezuu gbawla ŋwɛ

62 Zlı -ka zlı, mʊ -wa *Nyapɛylı. -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma yia Pilatıı -gbɛ mnı. 63 Wa nɛɛ: «-Amıaa -kanyɔ, -we ɔɔ yokanyɔ nı gbaa, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, -amıaa dlı ka we -gʊ lasibhli. Ɔ nɛɛ: ‹'Ylı 'sɔ, we tanʊ nya, na yia tlıtlınya glaa 'wʊsɔa.› 64 We 'dɛɛ 'gbʊ, -na zukpa -wa, tie -na 'slʊja, wa 'ka ɔ gbawla ŋwɛkʊ tıklıı 'ylı ta. Wa -ka 'sa nʊ, ɔ 'bınɔnya 'nı mneni wa 'ka ɔ 'kwie yli, 'ın wa 'ka gba nıı, ɔ ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. We 'nı -mʊʊ, yo -mʊmʊ wa yia tʊbhʊa, we -nyu 'yli we -zi tıanʊ.»

65 Pilatı nɛɛ: «'Slʊja nı, sa a -ka we ŋwɛkʊkʊe mneni, a mnı a 'ka 'sa we ŋwɛkʊ.»

66 Tɔʊn, wa yia mnı wa 'ka gbawla ŋwɛkʊ. Tʊkpa -we mıa we ŋwɛɛ, 'ın wa yia we -yɔ 'pa, 'ın wa yia -bha 'slʊja 'yligbeli, wa ka we 'yliyɔzʊ.

28

-Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ (Mk 16.1-11; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)

1 Nyapɛylı 'plıa, dimasıı zlʊkpɛ -papa, Magıdala -ŋwnɔ Malii -yɔ Malii -putu yia gbawla -gʊ mnı. 2 Tɔʊn, 'ın dʊdʊ yia zuklu sa -gligli. -We ka gbʊ -wa, Jejitapɛɛ 'anzı 'bhʊa yalı, mʊ 'sibhlia la, we glipea tʊkpa -boklo 'kadʊ, 'ın we yia we gbawla ŋwɛɛ -sa, 'ın we yia we -gʊ ladı. 3 Sa 'nyu 'kaa 'yıka 'pa, 'sa we 'klʊ mıa, 'ın we 'wʊ -bana lıa 'paın 'paın. 4 Waa 'slʊja nʊa nyanɔ, -zugba wa tɛlıa, 'ın wa yia bhli tlıtlınya 'bhisa.

5 Nıı, 'anzı nɛɛ 'ŋwnı -yla: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. Ɪn -yi we 'ji nıı, -Zezu -ɔ wa kʊlʊa *su -gʊ la, ɔ da a mıa -talıda. 6 Ɔ 'nı -seli -mı. Sa ɔ gbaa, ɔ ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ, ɔ -ga 'yliyɔ. A yi, da ɔ pıa zlımɛ la, a 'ka -bha 'yı. 7 A mnı -gwagwıe nya, a 'tʊlʊ ɔ 'bınɔnya nıı, ɔ ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ, ɔ ka aın 'yugalı Galilee. -Mɔ a yia ɔ 'yıa. Nıı, 'mʊ ın gbaa dɛ aın -yla.»

8 Wa 'bhʊa gbawla -yɔ slʊı, wa mı nyanɔ nʊda, -zugba 'mʊna 'kadʊ mı wa dlı 'wʊ. 'Ɪn wa yia mnı -gwagwıe nya, wa 'ka -Zezuu 'bınɔnya 'dı -salı. 9 Tɔʊn, 'ın -Zezu yia wa yoo yi, ɔ nɛɛ wa -yla: «Ka 'yuo 'pa!» Wa bɛa ɔ -yɔ, 'ın wa yia ɔ bhʊ lakpa, 'ın wa yia ɔ 'yliman ı. 10 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı, a mnı, a gba na bhelia -yla wa mnı Galilee, -mɔ wa yia 'mı 'yıa.»

'Dı 'slʊja -saa (Mt 27.62-66)

11 Da waa 'ŋwnı mıa -slɔ 'yloogblʊ, 'slʊja -wa -kʊa gbawla ŋwɛ, 'ın wa tɔlʊa yia 'gbe nʊkplɛ lʊmnı. -We weee 'plıa, 'mʊ wa gbaa -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yla. 12 -Maa -yɔ nyıma kpası gbelia 'wlu, 'ın wa yia wɛlı -bhlo bhlı. Wa 'nyɛa 'slʊja 'gwɛzii -zlo, 13 'ın wa nɛɛ: «-We a 'kaa gba nı, mʊ nı da: ‹Nıı, sabɔ, da -a mıa 'ylaa 'wʊ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia yi, 'ın wa yia ɔ 'kwie yli.› 14 Nıı, ɔɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ -ka we 'nʊ, -we -a 'kaa gba, -a -yi we. Gbʊ 'na 'ka aın ylı.»

15 'Slʊja -yɔ wa 'gwɛzi mnıa, -we wa gbaa wa -yla, mʊ wa nʊa lɛ. Wee 'dı wa zʊa 'slʊja, 'ın we yia lamneni Zuifʊʊ -gbɛ. -Zɛɛn ylı nya, wa mı -slɔ we gbada.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bɪnɔnya 'klʊ
(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Zn 20.19-23; Lngb 1.6-8)

16 Ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ -bhlo mnɪa Galilee, -gɔgɔ -we -Zezu -slolua wa 'klʊ, 'mʊ wa -gblaa. 17 Wa 'yɪa -Zezu -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ. Nɪɪ, wa tɔlʊa lʊa dlɪ. 18 -Zezu bɛa wa -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «-Lagɔ ka 'mɪ 'tɪtɛ weee 'nyɛ yalɪ -yɔ dʊdʊ -gʊ. 19 A mnɪ laga -dʊdʊ weee -gʊ, a -zɛlɪ -mɔ -nyɪma na 'bɪnɔnya. A batizee wa 'nyu nya, Dide klaa, 'Yu klaa, we -yɔ Zuzu 'Pʊpa, wa 'ŋnɪ nya. 20 Tite weee ɪn 'nyɛa aɪn, a -slolu wa we 'nʊŋwɛzʊzʊe. A yibheli we 'ji nɪɪ, ɪn -yɔ aɪn 'sɔ mɪ 'ylɪ weee nya, 'ɪn dʊdʊ 'kaa labhʊ.»

Malıkıı 'sɛbhɛ
Sa Malıkı gbaa -Zezuu
gbʊzɔnʊ gbʊ

Nıı, nyıma -wa cɛlıa -Zezuu -gʊgbʊ, Malıkı -wa wa tıanʊ. Ɔmɔ klaa, *Pɔlʊ klaa, we -yɔ Banabası, ma nʊa lubho dabʊdʊ. Wa ka Malıkıı -gʊgbʊ cɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnyaa 'sɛbhɛ 'wʊ. Ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka tıa -Lagɔnyıma -Zezu -slolu, 'ın -we ka 'gbʊ we mı yaa nıı, -Zezu tlı tɛın, ɔ 'ka we 'ji wa -yla gba.

*-We 'kaa lɛnʊ, 'mʊ 'Zan *-Batisı gbaa*

1 -Lagɔgbʊ -we gbaa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu *Klisıı gbʊ, we gwedıda nı. 2 *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ *Ezaii cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nıı, -Lagɔ nɛɛ:

‹-Mı 'yu na paa na *tietienyɔ yoo ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazı.›

3 Nyımɛ yabhlo 'kpıa 'wʊ -mɔ da bɛblɛɛ, ɔ nɛɛ:

‹Nıı, a mnazı Nyımaa -Kanyɔɔ 'yloogblʊ -yɔ. A nʊ 'yoo tıklıı ɔ 'yu.› »

4 'Sa wa 'yıa *Zaan -yɔ -mɔ da bɛblɛɛ, -zugba ɔ batizee nyıma 'nyu nya, ɔ kpı 'wʊ nıı, «A 'bhiti dlı, a yi ın 'ka aın batizee, 'ın -Lagɔ 'ka amıaa gbʊnyii 'wʊtı.»

5 Zudee -dʊdʊ -gʊ -nyıma weee -yɔ *-Zeluzalɛmʊ -nyıma weee yia Zaaan -gbɛ. Gbʊnyuu, -we wa nʊa lɛ, 'mʊ wa gbaa -zejila 'wʊ, 'ın ɔ batizea wa, Zudɛɛn nyu lʊ.

6 Nıı, ɔɔ Zaan mıa, ɔ 'wʊ -bana mı *-nyɔmɛɛ nyanı nya, 'ın ɔ -cɛsli mıa nımɛɛ ku nya. Lʊʊ 'kpı -yɔ -gangan ɔ lia. 7 Ɔ 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ yia 'mı 'bı yia, ɔ 'tıtɛ -zi na -nʊ. Ɪn 'nı we 'klʊ -ka ın 'ka 'wʊkwli, 'ın ın 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo. 8 'Nyu nya -amı na batizea aın. Mɔ yia aın batizea -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpa nya.»

Zaan batizea -Zezu
(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

9 -Bha -bhlokpadɛ -Zezu 'bhʊa Nazalɛtı Galilee -dʊdʊ -gʊ, 'ın Zaan yia ɔ batizee Zudɛɛn nyu lʊ. 10 -Zezu 'tlaa 'nyu lʊ, tɔʊn, ɔ yia -Lagɔɔ 'gbe -yɔyı ŋwɛ -kalıda. 'Ɪn -Lagɔɔ Zuzu -ɔ 'wlʊa -kpakʊn, -mɔɔ yia -Zezu -gʊ lasibhli. 'Ɪn wa yia wɛlı yabhlo 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ 'nʊ, we nɛɛ: 11 «Na 'Yu -ın -mıa, ın -kalı -na zɛ. -Mı ın 'nyɛa na dlı weee yoo.»

12 Tɔʊn, -Lagɔɔ Zuzu yia -Zezu da bɛblɛɛ 'sulu. 13 Ɔ li -mɔ 'ylı glʊ 'sɔ, 'ın *-Saatan yia ɔ layla, -zugba -Zezu mı -mɔ -fliinıma glaa, 'ın 'anzınya yia ɔ 'wʊsa.

-Zezu laa zibhibhanya -mnʊa
(Mt 4.12; Lk 4.14-15, 5.1-11)

14 Wa ka Zaan -kaslʊ 'wʊpa 'bhie, -Zezu yia Galilee -dʊdʊ -gʊ mnı. Ɔ nynia -mɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔgbʊ gbagbıe bhli. 15 Ɔ nɛɛ: «'Ylı -we -Lagɔ -saa -bha, we ka nyni. *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılı bhla ka cıpa. A 'bhiti amıaa dlı. A zʊ -Lagɔgbʊ dlı -gʊ.»

16 -Zezu mı Galilenyu kwesi 'plıda, 'ın ɔ yia 'Simɔɔ -yɔ ɔ bheli Andlee 'yı. Wa mı -bha wa 'sowli 'nyu lʊ vitelida. Nıı, zibhibhanya wa -mıa. 17 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A yi 'mı 'bı, sa a kpaa zibhi, ın 'ka 'sa aın nyımaa 'ylibılanɔnʊnya -zɛlı, 'ın a 'ka wa 'mı 'bıla.» 18 Tɔʊn, wa tıa -bha wa 'sowli, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı.

19 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, 'ın ɔ yia Zebedee -yɔ ɔ 'yua *'Zake -yɔ *Zaan -yɔyı, -zugba wa mı wa 'sowli mnazıda, -mɔ 'glʊ 'wʊ. 20 Ɔ laa wa, 'ın wa yia -bha wa dide -yɔ ɔ lubhonʊnya tı, -mɔ 'glʊ 'wʊ, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı.

-Zezu vua zuzu 'nyuu
(Lk 4.31-37)

21 -Zezu -yɔ ɔ *'bınɔnya mnıa Kapɛnaumʊ *Nyapɛylı nya, 'ın ɔ yia wa gbʊ -slolu *-Lagɔbudu zɔ. 22 Ɔ gbagba wɛlı ka wa ŋwɛgaga -sʊbhalı. Nıı, ɔ 'nı wa gbʊ -slolu -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhisa, se -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya ɔ -slolua wa gbʊ. 23 Tɔʊn, nyımɛ yabhlo, zuzu 'nyuu kpaa, 'mɔ wa 'yıa -yɔ -mɔ -budu zɔ, 'ın ɔ yia 'wʊkpı. 24 Ɔ nɛɛ: «-Mı, Nazalɛtıyu -Zezu, -naa lɛɛ -gbʊ pılı na gbʊ 'wʊla? -Amıaa lasasıee 'gbʊ -ın yia yi yı? Ɪn -yi -mı ŋwɛɛ ŋwɛɛ: -Lagɔɔ -Mɔwlʊnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -ın -mıa.»

25 -Zezu yia we, we ŋwɛɛ labhalı -gla nya: «'Mu ŋwɛ! 'Bhʊ ɔ 'wʊ.»

26 Tɔʊn, 'ın we yia ɔ lazuklu 'tıtɛɛ, 'ın we yia ɔ 'wʊtla 'wʊkpıkpıe nya. 27 Ŋwɛgaga yia wa 'dɛ weee sʊbha, 'ın wa yia la 'yıbhalı yıbhalıɛ: «Aya! Lɛɛ gbʊ nı daa? Wɛlı -lolu ɔ slolua nyıma 'tıtɛ nya. Nıı, ɔ pılı zuzu 'nyii 'wlu la, 'ın we zʊa ɔ 'nʊŋwɛ.»

28 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'ŋnı mnenia Galilee -dʋdʋ -gʋ la.

-Zezu jipea guzʋnyaa -zlo (Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

29 Wa 'tlaa tɔʋn, ɔmɔ klaa, 'Zake klaa, we -yɔ Zaan, wa yia Andlee -yɔ 'Simɔɔɔ -buduŋwɛɛ mnı. 30 Wa 'kaa -mɔ nyni, -zugba 'Simɔɔɔ 'ŋwnɔɔ 'nyaa mı lapıda. Ɔ ku -su. Wa yia we -Zezu -yla gba slʋı. 31 Ɔ bɛa ɔ kwesi, 'ın ɔ yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wʋbhulu, 'ın ɔ kusulo yia ɔ -gʋ 'bhʋ. 'Bhie, ɔ yia wa -yla pipie bhli.

32 Jibheza, da 'ylʋ bhlia, 'ın wa yia guzʋnya -yɔ nyıma -wa zuzu 'nyuu mıa 'wʋ -Zezuu -gbɛ -la. 33 'Ɪn, -zɔɔ -nyıma weee yia -bha wee -buduŋwɛɛ 'wlugbeli. 34 Ɔ yia nyıma, -wa kaa guu 'yli -bhlo -bhlo -yɔ jipe, 'ın ɔ yia zuzu 'nyii duun vu. Nıı, -ɔ ɔ -mıa, zuzu 'nyii -yi we, we 'dɛɛ 'gbʋ ɔ 'nı ŋwnu we 'ka gba.

-Zezu 'plılıa Galiledʋdʋ weee -gʋ (Lk 4.42-44)

35 Zlıgʋ -papa, 'ın -Zezu yia 'wʋsɔ, 'ın ɔ yia -flii mnı. -Mɔ ɔ bhubhoea -Lagɔ. 36 'Bhie, 'Simɔɔ -yɔ ɔ -lima yia ɔ 'ylibılanɔnʋa mnı. 37 Wa 'yıa ɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, nyıma weee mı -mı -yɔ layıbhada.»

38 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-A mnı 'ya da -putu, kwesi -gbenya 'wʋ, ın 'ka -mɛmɛ -Lagɔgbʋ gba. Nıı, we 'gbʋ ın yia yi.»

39 Ɔ yia Galilee -dʋdʋ weee -gʋ 'plılı, -zugba ɔ gba -Lagɔgbʋ -Lagɔbudunya zɔ, 'ın ɔ vu zuzu 'nyii.

*-Zezu jipea *sɔlıbhanyɔ (Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)*

40 -Bha *sɔlıbhanyɔ -bhlo bɛa ɔ 'yu, 'ın -mɔɔ yia 'kukolu 'sibhli. -Mɔɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa. We -ka -mı dʋdʋ nanı, -ın mneni -ın 'ka 'mı jipe.»

41 -Zezu 'yılıa ɔ nyazı, 'ın ɔ yia ɔ kwɛzı, 'ın ɔ nɛɛ: «We nanı 'mı dʋdʋ we 'ka -mı -yɔ 'bhʋ.» 42 Tɔʋn, 'ın we yia ɔ -yɔ 'bhʋ, 'ın ɔ yia 'pʋ. 43 -Bha ɔ gbaa ɔ -yla 'klʋ 'cıcı nyaɛ: 44 «-Ɪn -ka mnı nı, -ın 'na -salı we 'dı nyımɛ yabhlogbɔɔ -nı. Mnı -na 'dɛ *-Lagɔbʋbɔnyɔ 'klʋslolua. 'Ɪn, -we *Moizı gbaa nyımɛ -ɔ -ka 'pʋ -ɔ 'nyɛ -Lagɔ, -ın wla we, wa 'ka we 'jiyibheli nıı, *sɔlı ka -mı ku 'wʋ 'bhʋ.»

45 Ɔɔ nyımɛ mnıa, 'ın ɔ yia we gba nyıma weee -yla. We 'dɛɛ 'gbʋ -Zezu 'nı 'maslɛɛn mneni ɔ 'ka 'gbe nʋkplɛ pla. -Mɔ ɔ -dılıa -flii la, -zugba wa bhʋ da weee, wa yi ɔ -gbɛ.

2

-Zezu jipea zɔlaslonyɔ (Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1 'Ylı 'sɔlɛ 'plıa, 'ın -Zezu yia Kapɛnaumʋ lʋ yi. Wa ka 'nʋ nıı, ɔ mı -budu zɔ. 2 Nyıma duun yia -mɔ gbeli. Wa -zu 'wʋ -bhaa 'gbʋ, tɔlʋa 'nı mneni wa 'ka 'yligbeda 'yı -bha -buduŋwɛɛ. 'Ɪn, -zugba ɔ gbaa wa -yla -Lagɔwɛlı. 3 'Ɪn nyıma -yɔ zɔlaslonyɔ yia yi. Ɔ mı nyıma -mnʋa kwɛɛ 'sowli 'wʋ. 4 Nyıma -zu 'wʋʋ 'gbʋ, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -Zezu 'klʋslolu. We 'dɛɛ 'gbʋ wa -gblaa -budu 'wlu, wa 'fitea -bha, 'ın wa yia -bha ɔɔ zɔlaslonyɔ -lalı, -zugba ɔ mı 'sowli 'wʋ. 5 -Zezu 'yıa nıı, wa ka ɔ dlı -gʋ zʋ, ɔ nɛɛ ɔɔ zɔlaslonyɔ -yla: «Na 'yu, ın ka -na gbʋnyii 'wʋtı.»

6 -Lagɔɔ titee gwesanya tɔlʋa -dıa -bha la, -maa nɛɛ -maa 'dɛɛ dlı zɔɛ: 7 «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ nyımɛ -mɔnı gba 'sa sa? -Lagɔ ɔ vɛlıa. -Lagɔ -bhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka nyımɛɛ gbʋnyii 'wʋtı. We 'nı mʋʋ?»

8 'Ɪn gbʋ -we mıa wa 'wlukʋʋn, -Zezu yibhelia we, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a pʋpalı sa dlı laa? 9 Ɪn 'ka gba: ‹Ɪn ka -na gbʋnyii 'wʋtı›, -mʋʋ -kalıa -yɔ yaayıı, ın 'ka gba: ‹-Sɔ 'wʋ, 'bhu -na 'sowli 'wʋ, mnı -buduŋwɛɛ› -mʋʋ -kalıa -yɔ yı? 10 A yibheli we 'ji nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu ka se dʋdʋ -gʋ, ɔ 'ka nyımaa gbʋnyii 'wʋtı.» 11 -Bha ɔ gbaa ɔɔ zɔlaslonyɔ -yla: «-Sɔ 'wʋ, -ın 'bhu -na 'sowli 'wʋ, mnı -buduŋwɛɛ.»

12 Tɔʋn, nyıma weee mı ɔ ylada, 'ın ɔ yia 'wʋsɔ. Ɔ 'bhua ɔ 'sowli 'wʋ, 'ın ɔ yia mnı. We sʋbhalıa nyıma ŋwɛgaga, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wlʋ, -a 'nı -slɔ 'sasʋkpa -gbʋ -mınıı da 'yı.»

-Zezu laa Levii (Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 -Zezu mnıa lʋ, -mɔ 'nyu kwesi, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ 'bı yi, -zugba ɔ slolua wa gbʋ. 14 Ɔ mı 'plıda, 'ın ɔ yia Alıfeee 'yu Levii -yɔyı, -mɔɔ -dı 'gwɛzisabudu zɔ la. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Yi 'mı 'bı.» *Levii -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ 'bı mnı.

15 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı lida *Leviii -budu zɔ, -zugba *nisʋn -gwɛzisanya -yɔ gbʋnyuuu kwɛ -cıan tɔlʋa mı 'ya wa glaa.

Nıı, -maa -zu 'wʊ, 'ın wa mıa ɔ 'bı. 16 -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa -Zezu -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan nya lida, 'ın wa nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan lia?»
17 Ɔ 'nʊa we, ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyıma -wa -yalıa, wa'a mnı -dɔtlɔɔ -gʊ. Nıı, guzʊnya mnıa -dɔtlɔɔ -gʊ. Nıı, ın 'nı nyıma tıklıı laa yi, gbʊkpʊa -nyıma ın yia laa.»

-Zezu -yɔ 'sun
(Mt 9.4-17; Lk 5.33-39)

18 Zaaan 'bınɔnya -yɔ *Falizınyıma mı 'sun 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu layıbhaa mnı. Wa nɛɛ ɔ -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ Zaaan 'bınɔnya -yɔ Falizınyıma mı 'sun 'wʊ, 'ın -nanʊʊ 'bınɔnya 'nı 'sun 'wʊ -mıa?»
19 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «'Ŋwnɔɔ kwa zlı, ɔ 'lowlii -lima mneni wa 'ka lililu tı ɔ 'lowlii 'yibadıı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. Ɔ 'lowli -ka -bha -mı, wa 'nı mneni wa 'ka 'sun pla. 20 Nıı, 'ylı yabhlo yia nynia, 'ın wa saa wa 'ŋwnɔɔ 'lowli glaa. -Mʊʊ zlı wa plaa 'sun.
21 «Nıı, -bana sʊa -ka yla nı, nyımɛ -ka we pıpɛda -mı, ɔ'ɔ zʊ we ylada 'naa lolu. Ɔ -ka 'sa we nʊ, 'ın 'naa lolu gbizea -bana sʊa 'wʊ, 'ın we ylada ylimanıa 'wʊla.
22 «Nıı, wa'a palı nʊ lolu *bala sʊa 'wʊ. Wa -ka 'sa nʊ, 'ın nʊ lolu wlaa wee bala, 'ın we 'dɛ 'sɔ nyumoa. Nıı, nʊ -lolu kaa bala lolu.»

-Zezu -yɔ Nyapɛylı
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 *Zuifʊʊ Nyapɛylı yabhlo nya, -Zezu mı blekpaa 'plıda, 'ın ɔ 'bınɔnya yia bleya -kwakwıe bhli 'yooŋwɛ -yɔ. 24 -Bha Falizınyıma gbaa ɔ -yla: «-We -amıaa tite gbaa wa 'na nʊnʊ Nyapɛylı nya lɛ -nı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na 'bınɔnya nʊ we lɛa?»
25 Ɔ nɛɛ: «Da *-Davidı 'nıa -lu -ka, 'ın ŋwɔ mıa ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we ɔ nʊa lɛ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? 26 *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ Abiataa bhla, 'sa -Davidı plaa -Lagɔɔ bʊbɔbudu zɔ, 'ın 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, wee 'floo mıa nı, -Lagɔbʊbɔnya 'dɛkpʊa 'ka yaa we li, 'ın -Davidı yia we li, 'ın ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nʊ wla.
27 «-Lagɔ zʊa nyıma Nyapɛylı, wa zʊzɔnʊʊ 'gbʊ ɔ yia we lala, we 'nı Nyapɛylıı 'dɛkpʊaa 'nʊŋwɛzʊzʊee gbʊ. 28 We 'dɛɛ 'gbʊ, Nyımɛɛ Yu mıa, mɔ -wa Nyapɛylıı -Kanyɔ.»

3

Nyımɛ -ɔ ka sɔ 'kua
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 -Zezu yia -Lagɔbudu zɔ pla lʊ, -zugba nʊkpasu -ɔ ka sɔ 'kua ɔ mı -mɔ. 2 -Wa mıa -bha, -zugba wa wʊ 'saa -Zezu tenyii, -de ɔ yi nyımɛ jipe Nyapɛylı nya, 'ın wa 'ka sa ɔ'ɔ zʊa titee 'nʊŋwɛ, wa 'ka we gbʊ ɔ 'wlu dı. 3 Ɔ nɛɛ -ɔ ka sɔ 'kua -ylaɛ: «-Sɔ 'wʊ nyıma weee -zejila 'wʊ.»
4 Tɔʊn, ɔ yia wa layıbha: «Sa tite gbaa? We nɛɛ wa nʊ gbʊ -zɔnʊ lɛ Nyapɛylı nya yaayıı, wa nʊ gbʊ 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyımɛ yaayıı, wa 'bha nyımɛɛ?»
'Ɪn -bha yia 'wʊtʊ bhlenyii. 5 Waa nyımaa nʊkplɛɛ 'ylinyunoo 'gbʊ -Zezuu dlı yia 'wʊsɔ, -zugba ɔ ylaa wa 'cɛ dlı nya. 'Ɪn ɔ nɛɛ -ɔ ka sɔ 'kua -yla: «-Glo -na sɔ 'wʊ.» Ɔ -gloa ɔ sɔ 'wʊ, 'ın we yia 'pʊ. 6 Falizınyıma 'tlaa, wa -yɔ *Ewlodʊʊ nyıma yia ylı pla, wa yia gbʊ zʊ. Nıı, wa 'ka 'klı 'yı, wa 'ka ɔ 'bha.

Nyımaa -zlo yia -Zezu 'bı

7 -Zezu yia 'nyuu ŋwɛ -yɔ mnı, ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ. Nyımaa -zlo yia ɔ 'bı, Galilee klaa, Zudee klaa, we -yɔ Idumee dʊdʊ -gʊ wa 'bhʊa. 8 Tɔlʊa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, tɔlʊa 'bhʊa Idumee -dʊdʊ -gʊ, dʊdʊ -we mıa Zudɛɛn nyu lʊʊ, tɔlʊa 'bhʊa we -gʊ, tɔlʊa 'bhʊ 'yaa Tilı -yɔ Sidɔɔn kwesi gbe 'wʊ. Nıı, wa 'nʊa ɔ lɛnʊgbʊ, 'ın wa yia ɔ -gbɛ yi. 9 Ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A mnazı 'glʊ yabhlo la 'mı -yla. Nıı, nyımaa -zlo yi 'mı nınɛnı.»
10 Nıı, ɔ ka nyıma duun jipe, we 'dɛɛ 'gbʊ -wa kaa gu -yɔ, 'ın wa suslua wa 'ka ɔ kwɛzı. 11 'Ɪn zuzu 'nyii -ka ɔ 'yı, 'ın we kwlia 'wʊ ɔ 'yu, 'ın we kpıa 'wʊ: «Nıı, -Lagɔɔ 'Yu -ın -mıa.» 12 'Ɪn ɔ gbaa we -yla 'klʊ 'cıcı nya nıı, -ɔ ɔ -mıa, we 'na gbalı we -nı.

-Zezu -saa -bha ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın -Zezu yia -gɔgɔ 'wlu mnı, 'ın nyıma ɔ 'yıbhaa, ɔ yia wa la. 'Ɪn -maa yia ɔ -gbɛ mnı. 14 'Ɪn ɔ yia -bha nyıma kugbua lɛ 'sɔ -sa, 'ın ɔ yia -maa tie, -maa 'ka -Lagɔgbʊ gba. 15 'Ɪn ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ wa 'ka zuzu 'nyii vu. 16 Waa nyıma kugbua lɛ 'sɔ, ɔ -saa -bha, wa ŋnı nı: 'Simɔɔ, -mɔɔ -baŋnı ɔ zʊa Piɛlı, klaa, 17 Zebedeee 'yu 'Zake

-yɔ -mɔɔ 'bısʊa -bheli wa laa Zaan klaa, -maa -baŋnı ɔ zʊa Boanɛzɛsı, -mʊʊ ji -wa nyıma -wa 'wlʊa -dɛ, we -yɔ 18 Andlee klaa, Filipʊ klaa, Batlemii klaa, Matie klaa, Toma klaa, Alıfeee 'yu 'Zake klaa, Tadee klaa, 'gbee *lʊpanyɔ 'Simɔɔ klaa, 19 we -yɔ Zudası Isıkaliɔtʊ, nyımɛ -ɔ wlaa -Zezu, 'ın wa yia ɔ 'bha.

-Zezuu nyıma yia ɔ 'bı

20 'Ɩn wa yia -buduŋwɛɛ mnı lʊ. Nyıma duun yi 'yaa wa -gbɛ yi, we 'dɛɛ 'gbʊ wa 'nı mneni wa 'ka li. 21 Ɔ nyıma 'nʊa da we, wa nɛɛ nıı, -Zezu 'wlukʊʊn ka -nyumɔ. 'Ɩn wa yia ɔ 'bı yi.

-Lagɔɔ titee gwesanya dılıa -Zezu gbʊ
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

22 -Lagɔɔ titee gwesanya, -wa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, wa nɛɛ: «*Bɛlızebulı ka -Zezu kpa, wee zuzu 'nyiii -kanyɔɔ 'tıtɛ nya ɔ vua zuzu 'nyii.»

23 -Zezu yia wa la, ɔ nɛɛ wa -yla gbʊʊ nine -papıe nya: «Sa -Saatan 'ka we 'dɛ vua? 24 Dʊdʊ -we ka -gʊ -nyıma -ka tʊgʊda -mı wa 'dɛkpʊa nyıdı, la wee dʊdʊ bhʊa. 25 'Ɩn -budu -bhlo ŋwɛɛ -nyıma -ka -yɔwʊsʊsɔlʊda -mı, we 'na 'ka -gwlɛ. 26 'Ɩn -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwʊsɔlʊ, -zugba we ka we 'dɛ 'wʊdı, we 'na 'ka -gwlɛ, we -nʊ ka -mɔ bhıa.

27 «Nıı, wa 'nı -slɔ nyımɛ 'tıtɛ gbʊan, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -budu zɔ pla, wa 'ka ɔ 'gba labhu. Wa -ka ɔ gbʊan 'bhie wa plaa ɔ -budu zɔ, 'ın wa bhua ɔ 'gba la.

28 «Ɩn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: gbʊnyuu weee klaa, vɛlılınya klaa, -Lagɔ yia we 'wʊtıa. 29 Nıı, nyımɛ -ka Zuzu 'Pʊpa vɛlı, -Lagɔ 'na 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊtı. Gbʊnyuu -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ ɔ nʊa lɛ.»

30 -We ka 'gbʊ ɔ yi 'saa gbʊ nı gba, mʊ -wa nıı: wa nɛɛ 'ya, zuzu 'nyuu ka -Zezu kpa.

-Zezuu nyıma -zɔnʊ
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ 'bısʊayua yia ɔ 'bı. Wa yia -buduŋwɛɛ 'yligbe, 'ın wa yia nyımɛ tie, -mɔɔ 'ka ɔ la. 32 Nıı, nyıma duun ka ɔ gbeli, wa -dı -bha la. 'Ɩn -maa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Talı, nıı, -na 'nyaa -yɔ -na bhelia 'yligbe 'pipee, wa mı -mı lada.»

33 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɔɔ -wa na 'nyaa -yɔ na bheliaa?»

34 Ɔ ylaa -wa -dıa ɔ -yɔ la, ɔ nɛɛ: «-Wa mıa da nı, ma -wa na 'nyaa -yɔ na bhelia. 35 Nıı, nyımɛ -ɔ nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, mɔ -wa na 'nyaa, mɔ -wa na bheli, mɔ -wa na bhɔlɔ.»

4

'Mnɔpanyɔ -yɔ dʊdʊ
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 -Zezu bhlia nyıma slolue 'ya lʊ -mɔ 'nyu kwesi, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ -gbɛ mnı. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia 'glʊ 'wʊgbla, 'ın ɔ yia -mɔ ladı 'nyu -gʊ, -zugba nyımaa -zlo mı 'nyuu -gɔgɔ -gʊ. 2 Gbʊʊ nine -papıe nya ɔ -slolua wa gbʊ duun. Ɔ mıa wa -sloluda, ɔ nɛɛ: 3 «A pʊ yukwli. Nıı, kpaapanyɔ yabhlo mnıa 'mnɔ 'paa. 4 Ɔ mıa 'mnɔ 'mnida, 'ın we 'yaa -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli, 'ın 'zianya yia we li. 5 Tɔlʊa bhlilia tʊkpa -dʊdʊ -gʊ, da bla 'nıa -zu. Bla 'nı -bha -zuu 'gbʊ, we yia mi sa slʊı. 6 'Ylʊ 'pʊa, we yia we -sie, 'ın we yia yɛ, we somi 'nı -tlʊlʊʊ 'gbʊ. 7 -Zakpa -bhlo sloa -kpɔga glaa, 'ın -kpɔga yia we -gʊ palılı, 'ın we yia we 'tuntnu. We 'nı 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. 8 Tɔlʊa yia dʊdʊ -zɔnʊ -gʊ bhlili, 'ın -mʊʊ yia mi, 'ın we yia 'ylimanı, 'ın we yia zʊ. We lakpa tɔlʊa wla 'ya glʊ -bhlo 'ya kugbua, tɔlʊa wla 'ya glʊ ta, 'ın tɔlʊa wla 'ya glʊ gbu.

9 «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

-We ka 'gbʊ -Zezu paa gbʊʊ nine
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

10 Da nyıma duun mnɔa -Zezu -yɔla, -wa -tʊa -bha, 'ın wa yia ɔ gbeli we -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ, -maa yia wee gbʊʊ ninee 'ji layıbha.

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka aın ɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ -we mıa zizeda 'klʊslolu. Nıı, wa tɔlʊa -wa'a nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, gbʊ weee -maa nʊa gbʊʊ nine sɔlʊ. 12 We 'dɛɛ 'gbʊ:

‹'Ɩn wa -ka ylada -mı,
wa'a 'yı la.
Wa -ka yukwli pʊda -mı,
wa'a 'nʊ we 'wʊla.
We 'nı yaa 'sa -mı nı,
'ın wa 'bhitia wa dlı,
'ın -Lagɔ tıa wa -yɔgbʊ 'wʊ.› »

13 'Ɩn ɔ yia wa layıbhaɛ: «A 'nı gbʊʊ nine -mını 'wʊlanʊ 'lee, sa a 'ka we tɔlʊa 'wʊlanʊa?»

'Mnɔpanyɔɔ gbʋʋ ninee 'ji
(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

-Zezu nɛɛ 'yaɛ: 14 «'Mnɔya -we kpaapanyɔ
'paa, we 'wlʋ -Lagɔwɛlı. 15 Nyıma tɔlʋa 'wlʋ
'yoo ŋwɛ -yɔ, da -Lagɔwɛlı bhlia. Wa -ka
we 'nʋ tɔʋn, 'ın -Saatan yia, 'ın we saa
-mɔ -Lagɔwɛlı wa faa wa dlı zɔ. 16 'Sa
-bhlokpadɛ tɔlʋa mıa tʋkpa -dʋdʋ 'bhisa, da
-Lagɔwɛlı bhlia. -Maa -ka we 'nʋ, 'ın -maa
ŋwnua we gbʋ 'mʋna nya. 'In wee 'mʋna,
we'e -gwlɛ. 17 Nıı, wee wɛlı'ı fa somi -mɔ
wa dlı zɔ. Waa nyıma mıa, bhla -sɛlɛ nya
wa ŋwnua we -yɔ. 'In wa -ka wa sıalıda -mı,
wa -ka wa 'klıyıe 'wʋpalıda -mı -Lagɔwɛlıı
'gbʋ, 'ın wa saa -Lagɔwɛlı dlı -gʋ. 18 'In tɔlʋa
mı -kpɔga 'bhisa, -we glaa -Lagɔwɛlı 'mnia.
Wa -ka we 'nʋ, 19 dʋdʋ -gʋʋ dlıl ʋe klaa, wa
'gwɛzi wa -dawli 'wʋnʋnʋe klaa, we -yɔ wa
dlıwʋnynilu, mʋnya palılıa -Lagɔwɛlı -gʋ,
'ın we'e tnʋa. 20 'In tɔlʋa 'wlʋ dʋdʋ -zɔnʋ, da
-Lagɔwɛlı bhlia. Ma 'nʋa -Lagɔwɛlı, 'ın wa
yia we -yɔŋwnu, 'ın wee wɛlı -we mia wa
'wʋ, 'ın we yia tnʋ. We lakpa yabhlo wla glʋ
-bhlo 'ya kugbua, 'yabhlo glʋ ta, 'ın lakpa
yabhlo wla glʋ gbu.»

'Napɛɛ gbʋʋ nine
(Lk 8.16-18)

21 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nıı, wa -yɔ 'napɛ
-ka yi nı, 'lii zɔ wa faa we yı? -Solu zɔ wa
faa we yı? -Innya: yalı wa dıa we la, we 'nı
mʋʋ? 22 Nıı, -lu -we mıa zizeda, zlı 'klʋ we
yia 'tlaa. 'In -lu -we mıa nikpise 'wʋ, -yɔ wa
yia we 'yıa. 23 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka,
ɔ 'nʋ we.»

24-25 'In ɔ yi 'yaa we 'bıgʋpalıɛ: «-We a 'nʋa
da nı, a zʋlʋ we dlı zɔ la. -We a bhua 'wʋ, 'ın a
yıbhɔlʋa nyıma, 'mʋ -Lagɔ yia 'wʋbhua ɔ 'ka
aın yıbhɔlʋ. Nıı, -lukanyɔ mıa, ɔ -nʋ wa yia
-gʋpalıa, 'ın we 'ka 'wʋzumanı. 'In nyımɛ -ɔ
'nıa -lu duun -ka, we -sɛlɛ mıa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ
wa yia we ɔ -saa.»

'Mnɔɔ gbʋʋ nine

26 -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We -yɔ -Lagɔɔ
nyımaa 'wlulapılıe 'wʋwlʋa, mʋ nı: nyımɛ
yabhlo 'paa 'mnɔ ɔ kpaa. 27 Ɔ yi ylaa 'wʋ -mı
sabɔoo, ɔ yi 'yliyɔga zlıoo, mi we mi, 'ın we
ylimanıa. 'In sa we mimnia 'wʋla, -zugba
we ylimanı, we nacı 'nı ɔ dlı zɔ -mı.

28 «Nıı, dʋdʋ zʋlʋa 'mnɔ. Tıatıa, we kpı
tlaa. We kpı -ka 'tla 'bhie, we lakpa tlaa. We
lakpa -ka 'tla 'bhie, we zalıa. 29 We -ka zalı,
'ın wa dıa we -bhleka nya. -We ka gbʋ -wa,
we -dıdı bhla ka nyni.»

**-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee gbʋʋ nine*
(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

30 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «In 'ka aın -yla gbʋʋ nine
yabhlo 'pa 'ya. Lɛɛ -lu -a 'ka -Lagɔɔ nyımaa
'wlulapılıe 'wʋpalıa? Gbʋʋ nine -mʋmʋ nya
-a 'ka wee gbʋ gbaa? 31 We 'wlʋ su wa laa
*mutadı, we 'ya. Wa -ka we 'pada -mı, we
'kienyi, we -zi dʋdʋ -gʋʋ su weee 'ya. 32 Wa
-ka we glʋ nı, 'ın we mia. We -ka 'ylimanı
'kadʋʋ, 'ın we zia su weee 'wʋ, we paa 'klıya
'kadı, 'ın 'zianya dıa we zuzu 'wʋ la.»

Sa -Zezu gbaa nyıma -yla

33 Wee gbʋʋ nine nıı 'wʋwlʋnʋ nya -Zezu
gbaa wa -yla -Lagɔgbʋ. Sa wa 'kaa we
'wʋlanʋ. 34 We 'nı gbʋʋ nine -papıe 'wʋbhʋ,
ɔ'ɔ gba gbʋ bhe. Nıı, ɔ 'dɛ -bhlo -yɔ ɔ 'bınɔnya
-ka ladıda -mı, 'ın ɔ gbaa we 'ji weee wa -yla.

-Zezu bɛlıa -pıpɛ 'kadʋ zɔ
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

35 Wee 'ylı -bhlokpadɛɛ jibheza, -Zezu nɛɛ
ɔ 'bınɔnya -yla: «-A 'plılı 'nyuu kakpe -putu
-gʋ.»

36 Wa 'bhʋa nyıma duun glaa, 'ın -Zezu -
yɔ ɔ 'bınɔnya yia 'glʋ 'wʋbho. Da ɔ -dıa la,
'glʋ tɔlʋa mı ɔ kwesi. 37 Tɔʋn, -pıpɛ 'kadʋ
yia 'plıplıe bhli, 'ın 'nyuu -gbʋgbʋ yia 'glʋ
'wʋslo, -zugba we yeli we. 38 -Zezu -mɔɔ pı
'glʋʋ lʋgbɛın la. Ɔ 'wlu mı -sumu -gʋ. Ɔ mı
'ylaa 'wʋ. 'In ɔ 'bınɔnya yia ɔ ganɔ, wa nɛɛ ɔ -
yla: «-Amıaa -Kanyɔ, -amıa tlıa! We'e -la -mı
-sıan 'wʋʋ?»

39 Ɔ -sɔa 'wʋ tɔʋn, 'ın ɔ yia -pıpɛ 'wluo 'kpılı,
'ın ɔ nɛɛ 'nyu -yla: «'Yligbe! Bɛ zɔ!» Tɔʋn, -
pıpɛ yia zɔbɛ, 'ın 'nyu -gʋ yia 'wʋtʋ blenyii.
40 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Mʋmʋ ka 'gbʋ a nʋ 'sa
nyanɔa? A 'nı -slɔ 'mı dlı -gʋ zʋ -wa yı?»

41 Tɔʋn, nyanɔ 'kadʋ yia wa dlı 'wʋ slo. 'In
wa yia layıbhalı -yıbhalıe: «Mɔɔ -nyımɛ ɔɔ -
mɔnı -mı, 'ın 'nyu -yɔ -pıpɛ zʋ ɔ 'nʋŋwɛa?»

5

-Zezu vua zuzu 'nyii
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 'In -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia Galilenyuu
kakpe -putu -gʋ nyni, Zelazı -nyımaa dʋdʋ
-gʋ. 2 Ɔ 'bhʋa 'glʋ 'wʋ, 'ın ɔ yia lasibhli.

Nʋkpasu yabhlo 'tlaa gbawla nyıdı, 'ın ɔ yia ɔ -yɔyı. Nıı, ɔɔ nyımɛ mıa, zuzu 'nyuu mı ɔ 'wʋ. 3 Gbawla -gʋ ɔ gʋa. Nıı, wa 'nı -slɛɛn mneni wa 'ka ɔ gbʋan, wa 'dɛ yi nɛtɛ -llukpe 'wʋbhu. 4 Wa ka bha ɔ sɔ -yɔ -pɛklɛɛ zʋ, wa yia ɔ bhʋ gbʋan nɛtɛ -llukpe nya, ɔ yia nɛtɛ -llukpe -dı, 'ın ɔ yia -pɛklɛɛ -nyumɔ. Nyımɛ 'nı -slɛɛn ɔ kwɛyɔmneni. 5 Sabɔoo, zlıoo, 'ylı weee nya, ɔ mı -mɔ -gɔgɔnya 'wlu, -mɔ gbawla -gʋ 'wʋkpıda, -zugba ɔ nʋ ɔ 'dɛ lɛ tʋkpa nya.

6 Ɔ 'yıa -Zezu -yɔ -mɔ 'pı, ɔ mnıa ɔ -gbɛ -gwagwıe nya, 'ın ɔ yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. 7-8 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Zuzu 'nyuu, 'tide ɔ 'yi!»

'Ɪn ɔ yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ: «-Zezu, Yalı -Lagɔɔ 'Yu, -naa lɛɛ -gbʋ pılı na gbʋ 'wʋla? -Na zukpa -wa, 'na palı 'mı 'klıyıe 'wʋ -nı, -Lagɔɔ 'ŋnı nya.»

9 'Ɪn -Zezu yia ɔ layıbha: «'Lee, sa wa la -na 'ŋnıa?»

'Ɪn we yia we 'bıgʋpalıɛ: «Na 'ŋnı wa laa ‹'Slʋjaa -zlo.› Nıı, -a -zu 'wʋ.»

10 We yia ɔ zukpa 'palı bhabha nıı, ɔ 'na vulu we dʋdʋ nı -gʋ -nı. 11 -Zugba -boboo -zlo mı -bha lililuu datalıda, -gɔgɔɔ 'klʋ -yɔ. 12 'Ɪn zuzu 'nyii yia -Zezu zukpa 'palı, we nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, kwa -aın -bobonya mıa nı 'wʋ. 'Nyɛ -aın 'yoo -a 'ka we 'wʋpla.»

13 Ɔ yia we 'yoo 'nyɛ. Tɔʋn, wee zuzu 'nyii 'tlaa ɔɔ nʋkpasu 'wʋ, 'ın we yia -bobonya 'wʋpla. We kwlia -gɔgɔ -gwagwıe nya, 'ın we yia 'nyu lʋ slo, 'ın 'nyu yia we 'bha.

Nıı, wee -bobo ŋwɛɛ mneni we 'ka -bobo 'wlu kugbua nyni. 14 Tɔʋn, -boboo 'yliyɔzʋnya yia -gwa. Gbʋ -we ylıa wa, 'ın wa yia we gba kʋdanya -yɔ 'gbe 'kadı nʋkplɛ. 'Ɪn we 'dı yia da weee nyni. Nyıma yia -bha 'yıa mnı. 15 Wa nynia -Zezu kwesi, nyımɛ -ɔ kaa zuzu 'nyii duun 'wʋ wa 'yıa -mɔɔ -yɔ, -zugba -mɔɔ -dı -bha la, -bana nya 'wʋ, 'ın -mɔɔ 'wlukʋʋn ka ladolu, 'ın wa yia nyanɔ nʋ. 16 'Ɪn gbʋ ylıa zuzu 'nyii 'wʋkanyɔ -yɔ -bobonya, nyıma -wa 'yıa -bha, 'ın wa yia we 'dı -sa. 17 Wa yia -Zezu bhubhoe nıı, ɔ 'bhʋ wa dʋdʋ -gʋ.

18 Da -Zezu mıa 'glʋ 'wʋgblada, nyımɛ zuzu 'nyuu kpaa, ɔ yia ɔ zukpa 'palı nıı, ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -tʋ. 19 -Zezu 'nı we ŋwnu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mnı -na -buduŋwɛɛ, -na nyımaa -gbɛ, 'ın -we weee Nyımaa -Kanyɔ nʋa -mı -yla lɛ nyazıdlı nya, -ın 'ka we 'dı wa -salı.» 20 'Ɪn ɔ yia mnı. -We weee -Zezu nʋa ɔ -yla lɛ, ɔ yia we 'dı -sa 'Gbe Kugbua -dʋdʋ -gʋ, 'ın we yia wa 'dɛ weee ŋwɛgaga -sʋbhalı.

'Ŋwnɔ yabhlo -yɔ -Zalusıı 'ŋwnɔyuu gbʋ (Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 -Zezu mnıa 'nyuu kakpe yabhlo -gʋ 'glʋ nya, 'ın nyıma duun yia 'wlugbeli ɔ kwesi 'nyuu -gɔgɔ -gʋ. 22 -Bha *-Lagɔbuduu -kanyɔ yabhlo yia, 'mɔ wa laa -Zalusı. Ɔ 'yıa -Zezu, 'ın ɔ yia -mɔɔ bhʋ -yɔ bhlili, 23 'ın ɔ yia ɔ bhubhoe bhabha: «Nıı, -na zukpa -wa. Na 'ŋwnɔyulɛ mı tlıda. Yi, -ın 'ka ɔ sɔ -gʋlapalı, ɔ 'ka 'pʋ, ɔ 'ka 'yliyɔgagıe 'yı.»

24 'Ɪn -Zezu -yɔ ɔ 'sɔ yia mnı. Nyımaa -zlo kwaa ɔ yoo, nınɛnı wa nınɛnıa ɔ.

25 Nıı, 'ŋwnɔ yabhlo mı wa glaa, -mɔɔ kwɛpalıe li -zʋ kugbua lɛ 'sɔ -mɔɔ -yɔ. 26 -Dɔtlɔɔ -zlo jipea ɔ, wa yia ɔ sıalı. Ɔ ka ɔ 'gwɛzi weee -nyumɔ, ɔ 'nı 'pʋ. -Zugba we -yɔ ɔ sıalıe mnı. 27-28 Ɔ 'nʋa -Zezuu 'dı nı, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dlı zɔɛ: «Ɪn -ka ɔ -bana kwɛzı, ın mneni ın 'ka 'pʋ.»

Ɔ 'plılıa nyıma nyıdı -Zezu lʋʋ, 'ın ɔ yia ɔ -bana kwɛzı. 29 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pıɔn yia 'wʋkanı, 'ın ɔ yia we 'jiyibheli nıı, ɔ ka 'pʋ.

30 -Zezu yibhelia we 'ji nıı, ɔ 'tıtɛ ka lubho nʋ, 'ın ɔ yia labhiti -mɔ nyıma nyıdı, 'ın ɔ yia layıbhaɛ: «Nyɔɔ zı na -bana kwɛa?»

31 'Ɪn ɔ 'bınɔnya yia we 'bıgʋpalıɛ: «Aya! Nyımaa -zlo mıa da -mı nınɛnıda nı, 'lee sa -na yıbha la nıı, nyɔɔ zı -mı kwɛa?»

32 Ɔ yia ɔ 'dɛ -yɔ latıtalı. Nyımɛ -ɔ nʋa we lɛ, ɔ 'ka ɔ 'yı. 33 Ɔɔ 'ŋwnɔ ka nyanɔ nʋ, -zugba ɔ tɛlıa. -We ylıa ɔ, -mɔɔ ka we 'jiyibhelii 'gbʋ, 'ın ɔ yia -mɔɔ bhʋ -yɔ bhlili, 'ın ɔ yia we 'bıgʋ 'plılı -mɔɔ -yla. 34 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, amaa dlı ka aın pue. A mnı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı! Amaa gu bhıaoo!»

35 Da -Zezu mıa gbʋ -mını gbada, nyıma 'bhʋa -Zalusıı -buduŋwɛɛ, wa yia, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na sıalı Nyımaa -Kanyɔ -nı, -na 'ŋwnɔyu ka tlı.»

36 'Ɪn wɛlı, wa mıa gbada, -Zezu yia we yukwli -gʋlasalı, 'ın ɔ nɛɛ -Zalusı -ylaɛ: «-Ɪn 'na nʋnʋ nyanɔ -nı, -ın zʋ dlı!»

37 We 'nı Pıɛlı -yɔ *'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan 'wʋbhʋ, ɔ 'nı ŋwnu nyımɛ -putu 'ka wa yoo

kwa. 38 Wa nynia -Lagɔbuduu -kanyɔɔ -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia nyımaa -zlo -yɔyı -gʋzizlida sɔ weee lʋ, wie -yɔ 'wʋkpıkpıe nya. 39 Ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a gbugblolu -nya? Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a wi -nya? Ɔ 'nı tlı, 'ylaa 'wʋ ɔ mıa.» 40 'Ɪn wa yia ɔ gla palı.

-Bha ɔ wlelia wa 'dɛ weee. -Slɛɛn, ɔmɔ klaa, 'ŋwnɔyuu dide klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ 'bınɔnya ta, 'ın wa yia komi lʋʋ mnı, mɔ 'ŋwnɔyu pıa la. 41 'Ɪn ɔ yia ɔ sɔ lakpa, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Talita kumi.» (We ji -wa nıı: «'Yieslɔŋwnɔyu, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a -sɔ 'wʋ.») 42 Tɔʋn, ɔɔ 'ŋwnɔyu yia 'wʋsɔ, 'ın ɔ yia nɔ. We yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalı. Nıı, ɔ ka -zʋ kugbua lɛ 'sɔ. 43 -Zezu nɛɛ wa -yla 'klʋ 'cıcı nya: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı. A 'nyɛ ɔ lililu, ɔ 'ka li.»

6

-Zezuu -zɔɔ -nyıma 'nı ɔ gbʋ ŋwnu (Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 -Zezu 'bhʋa -bhɛdɛ, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ yia ɔ -zɔɔ mnı. 2-3 Wa *Nyapɛylı nya, 'ın -Zezu yia wa -Lagɔbudu zɔ mnı, 'ın ɔ yia -mɔ gbʋ -slolu. Nyıma, -wa ɔ mıa -sloluda, we -sʋbhalıa wa ŋwɛgaga, 'ın wa nɛɛ: «Ɔɔ mıa dɛ nı, ɔ 'nı Maliii yuu? 'Lee, ɔ 'nı 'Zake klaa, Zozee klaa, Zudı klaa, we -yɔ 'Simɔɔɔ bhelii? Ɔ bhɔlɔa 'nı da -aın glaa -mıı? Ɔɔ mıa dɛ nı, -budukʋnyɔ -wa. Wee gbʋ mıa dɛ nı, da ɔ salı wea? Gbʋyilo -mʋmʋ -Lagɔ 'nyɛ ɔmɔ, ɔ 'ka -aın -slolua? Nyɔɔ 'nyɛ ɔ 'tıtɛ, 'ın ɔ nʋ gwɛdigbʋ nı lɛa?»

We 'dɛɛ 'gbʋ, wa 'nı ɔ wɛlı 'wʋŋwnu. 4 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -ka -mı, da weee -bha wa zʋa ɔ. Nıı, wa'a zʋ -bha ɔ ɔ -zɔɔ, ɔ zʋayli we -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ.»

5 We 'nı, ɔ ka nyıma -bhlo -bhlo jipe, wa sɔ -gʋ lapalıe nya 'wʋbhʋ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gwɛdigbʋ lɛnʋ, 6 'ın ɔ nɛɛ: «Aya! Ɪn 'nı -slɔ 'sasʋkpa -nyıma, -wa'a zʋa -Lagɔ dlı -gʋ, 'yı.»

-Zezu tiea ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ (Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

-Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yia kwesi -gbenya 'wʋplılı nyıma gbʋslolue nya. 7 Ɔ laa ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ, ɔ 'ka wa tie 'sɔ 'sɔ, 'ın ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ, wa 'ka zuzu 'nyii vu. 8-9 Ɔ nɛɛ wa -yla: «We 'nı kɔɔsu -bhlogbɔɔ 'wʋbhʋ, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔɔ 'wʋ -nı. A 'na 'bhulu 'floo 'wʋ -nı. A 'na 'bhulu *-bada 'wʋ -nı. A 'na 'bhulu 'gwɛzi 'wʋ -nı. Nıı, a -pla -sakwla bhʋ 'wʋ, a -yɔ -banaa 'sɔnʋ 'na mnını -nı.

10 «A -ka 'gbe -mʋmʋ 'wʋ nyni, -budu -we ka ŋwɛɛ a -ka ladı, a -gʋ -bha. 'Ylı -we nya a 'nı -slɔ 'wʋsɔ, a 'na 'bhʋlʋ -bha -nı. 11 'Ɪn da -mʋmʋ wa 'nı amıaa 'lakpasu kpa, wa 'nı aın yukwli pʋlʋ, a gbɔtɔ amıaa bhʋ -yɔ *-bhubhui, 'ın nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, wa 'nı -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu.»

12 Wa mnıa, 'ın wa nɛɛ nyıma -yla nıı, wa 'bhiti wa dlı. 13 -Zugba wa vua zuzu 'nyiii -zlo, 'ın wa slua guzʋnya duun 'kpı 'wluo, 'ın -maa pʋa.

Ewlodʋ wlaa Zaan wa 'ka ɔ 'bha (Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 -Zezuu 'ŋnı mnenia da weee la, 'ın dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ *Ewlodʋ yia we 'nʋ. Ɔ nɛɛ: «'Zan -Batisı -wa. Nıı, mɔ -sɔa 'wʋ tlıtlınya glaa. We 'dɛɛ 'gbʋ ɔ mneni ɔ 'ka gwɛdigbʋ lɛnʋ.»

15 Nyıma tɔlʋa nɛɛ: «*Elii -wa.»

'Ɪn tɔlʋa nɛɛ: «-Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -wa, bhlasabhla -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa 'yabhlo 'bhisa.»

16 Nıı, Ewlodʋ 'nʋa we, 'ın ɔ nɛɛ: «Zaan -wa. -Amı wlaa ɔ, 'ın wa yi bhaa ɔ 'wlu -gʋ -dı. Mɔ -sɔa tlıtlınya glaa 'wʋ.»

17-20 Nıı, Ewlodʋ mıa, ɔ ka bha ɔ bheli Filipʋʋ 'ŋwnɔ Ewlodiadı -mɔɔ -glosa, 'ın ɔ yia -mɔɔ kwa. 'Ɪn Zaan nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, we 'nı 'ylinanı -Lagɔɔ tite 'wʋ, nyımɛ 'ka ɔ 'dɛɛ bhelii 'ŋwnɔ kwa.» -Bha Ewlodiadı 'paa 'cɛ. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka Zaan 'bha. Nıı, Ewlodʋ sɔa Zaan, 'ın ɔ -yi we 'ji nıı, -Lagɔnyımɛ tıklıı -wa. 'Ɪn Zaan -ka gbada -mı, we nanı Ewlodʋ dʋdʋ, 'ın we bhitia ɔ 'wlukʋʋn. We 'dɛɛ 'gbʋ Ewlodʋ 'yıbha ɔ 'ka Zaan 'wʋgʋ. 'Ɪn ɔ yia ɔ gbʋan, ɔ yia ɔ -kaslʋ 'wʋpa Ewlodiadı yi ɔ 'bhaa 'gbʋ.

21 Nıı, 'ylı yabhlo nya, 'ın Ewlodiadı yia -jɔlʋ 'yı. We zlı mıa, Ewlodʋʋ gwalıylı -wa. 'Ɪn ɔ yia 'gbee -cıan klaa, 'slʋjaa nyıma 'kadı klaa, we -yɔ Galilee -nyıma kpası la, wa 'ka 'fɛtı -sa. 22 Ewlodiadıı 'ŋwnɔyu plaa, 'ın ɔ yia lıtɛ, 'ın ɔ yia wa dʋdʋ namanı. -Bha ɔɔ dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ Ewlodʋ gbaa ɔ -yla: «Nıı, -we a -ka 'yıbha, a -zlalı 'mı we, 'ın ın 'ka we aın 'nyɛ.» 23 'Ɪn ɔ yia ɔ -yla biɛ: «Nıı, -lu weee a

yia 'mı -zlalıa, yoo na nyɛa we aın. We yi na dʋdʋ kibhe -zɛoo, 'nyɛa na yia we aın.»
24 Ɔɔ 'ŋwnɔyu 'tlaa, 'ın ɔ yia ɔ 'nyaa layıbha: «Lɛɛ -lu ın 'ka ɔ -zlalıa?»
'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: «A -zlalı ɔ 'Zan -Batisıı 'wlu.»
25 Ɔɔ 'ŋwnɔyu mnıa lʋ -gwagwıe nya, 'ın ɔ nɛɛ Ewlodʋ -yla: «-We ın 'yıbhaa nı, mʋ -wa 'Zan -Batisıı 'wlu. -Ɪn -la dɛslɛɛn 'mı we -plaa -gʋ.»
26 We wlaa ɔ 'kʋayli la, ɔ ka bi ɔ -limaa 'yibadıı 'gbʋ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gba nıı, ɔ 'nıa we ŋwnu. 27 Ɔ yia 'slʋjayu yabhlo la, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mnı, -ın -dı -bha 'Zan -Batisıı 'wlu, -ın -yɔ we yi.»
28 Ɔ mnıa -kaslʋ 'wʋ, ɔ yia Zaaan 'wlu -bha -dı, 'ın ɔ yia we -plaa -gʋ ladı, 'ın ɔ -yɔ we yia yi. Ɔ 'nyɛa we ɔɔ 'ŋwnɔyu yoo, 'ın -mɔɔ yia -mɔɔ 'nyaa we kwa.
29 Zaaan 'bınɔnya 'nʋa we 'dı, 'ın wa yia ɔ 'kwie 'bʋmnı, wa 'ka we gbawla 'wʋfa.

-Zezu 'nyɛa nʋkpasia 'wlu glʋ -bhlo 'wlu gbu lililu
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Zn 6.1-14)

30 -Zezuu tietienya yia lʋ, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ yia 'wlugbeli. Gbʋ weee wa nʋa lɛ, -we wa -slolua nyıma, 'ın wa yia we 'dı ɔ -salı. 31 Nyımaa -zlo, -wa yia, -wa mnıa, wa 'gbʋ, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'nı mneni wa 'ka li. 32 We 'gbʋ ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «-A mnı da mıa blenyii, -a 'ka -mɔ ladı.»
'Ɪn wa 'dɛkpʋa yia 'glʋ 'wʋ -bho, 'ın da nyıma 'nıa -mı, wa yia -mɔ mnı. 33 Nyıma duun 'yıa da wa -yɔ mnıda, 'ın wa yia wa yibheli. 'Ɪn 'gbe weee 'wʋ -nyıma yia ɔ 'yu zili bhʋ -gʋ -gwagwıe nya.
34 -Zezu 'tlaa 'glʋ 'wʋ, 'ın ɔ yia nyımaa -zlo -yɔyı. Wa 'wlʋ bhlabhlɛ -we 'nı 'yliyɔzʋnyɔ -ka. We 'gbʋ wa laa ɔ nyazı 'wʋ, 'ın ɔ yia wa gbʋ duun -slolu.
35 Jibhe zɔa, ɔ 'bınɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «Da -mını -tlʋlʋ la, 'ın 'ylʋ ka -fla. 36 Gba wa -yla, wa mnı kʋdanya -yɔ 'gbenya mıa da -aın kwesi 'wʋ, wa 'ka wa 'dɛɛ lililu zɔ.»
37 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu!»
Wa nɛɛ: «'Cʋ gbetaa lubho -gwɛzi 'nı mneni we 'ka wa 'floo zɔ.»
38 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «'Floo zuma mı aın kwɛɛa? A mnı a 'ka we zɛlı.»
Wa zɛlıa we, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «Nıı, 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya sɔ mıa -bha.»
39 -Bha ɔ gbaa wa -yla, -maa 'tʋlʋ nyıma nıı, wa -dı la -zlo ŋwɛɛ -petu kɔlı -gʋ. 40 'Ɪn wa yia -zlo ŋwɛɛ ladı. -Zlo yabhlo ka nyıma 'wʋ glʋ gbu, 'ın tɔlʋa ka 'wʋ glʋ 'sɔ 'ya kugbua.
41 -Zezu 'bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʋ, ɔ ylaa yalı, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, ɔ dıdlıa wee 'floo la, 'ın ɔ yia we ɔ 'bınɔnya yoo 'nyɛ, wa 'ka we nyıma 'wʋladlili. 'Sa -bhlokpadɛ ɔ dlilia nyıma weee zibhi 'wʋ la. 42 Wa 'dɛ weee lia, 'ın wa yia lʋ. 43 'Floo pnıı -yɔ zibhi -we wa sıalıa, we nyni -cıcɛ kugbua lɛ 'sɔ. 44 Nyıma -wa lia, wa nʋkpasia mıa wa glaa, wa nyni nyımaa 'wlu glʋ bhlo 'wlu gbu (5.000).

-Zezu nɔa 'nyu -gʋ
(Mt 14.22,32; Zn 6.15,21)

45 Tɔʋn, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A -bho 'glʋ 'wʋ, a -galı 'mı 'yu -mɔ Bɛtısaida mnıda. 'Ɪn ın 'ka waa nyıma wɛlı 'pa.» 46 Wa 'bhʋbhlʋa -yɔ, 'ın ɔ yia -gɔgɔ 'wlu mnı, ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe.
47 -Kwıtatʋkpa ylumanıa la, -zugba -Zezuu 'bınɔnya mı -mɔ 'nyu -nyıdı 'glʋ 'wʋ, 'ın ɔmɔ mıa dʋdʋ, ɔ 'dɛ -bhlo. 48 -Zezu 'yıa nıı, -maa mı sıada, -pıpɛ mı wa 'klʋ -yɔ -gbɛın bhʋlʋda, 'ın 'glʋ -papıe kalı -yɔ, tıatıa -kʋkɔ gboa, 'ın ɔ yia wa 'bı mnı 'nyu -gʋ -nɔnʋe nya, ɔ 'ka wa -gʋ ylı. 49-50 Wa 'yıa ɔ -yɔ nɔda -mɔ 'nyu -gʋ, wamıa nɛɛ 'sa 'kuzu -wa. Wa 'dɛ weee 'yıa ɔ -yɔ, 'ın wa yia nyanɔ nʋ. Wa 'kpıa 'wʋ, -Zezu nɛɛ: «A 'na nʋnʋ nyanɔ -nı, -amı -wa, a palı dlı la.»
51 'Ɪn ɔ yia wa lʋ -bho -mɔ 'glʋ 'wʋ, 'ın -pıpɛ yia zɔbɛ. Wee gbʋ 'nı wa ŋwɛgaga -sʋbhalı -sɛ. 52 Nıı, wa yukwli -yɔ 'tɛlaa 'gbʋ, -Zezu 'nyɛa nyımaa -zlo lililu gwɛdi sa, wa 'nı ɔ 'tıtɛ yibheli.
53 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya -dıa 'nyu 'wʋ, wa nynia Zenezalɛtı -dʋdʋ -gʋ, -mɔ wa jıa 'glʋ lubhu. 54 Wa mı 'glʋ 'wʋ lasibhlida, 'ın nyıma yia -Zezu yibheli. 55 Wa -yɔ 'pulo -pulue mı 'gbe weee 'wʋ 'plılıda, 'ın da wa -ka 'nʋ nıı, -Zezu mı -bha, 'ın wa mnıa -mɔ, wa -yɔ wa guzʋnya 'sɔ, -zugba -maa mı 'sowli 'wʋ. 56 Da ɔ -ka mnı, 'ın wa laa ɔ guzʋnya. We yi kʋda -zɛoo, we yi -zɔɔ -zɛoo, we yi 'gbe 'kadʋ 'wʋ -zɛoo, 'ın wa palıa wa guzʋnya -zejila 'wʋ la. 'Ɪn wa palıa -Zezu

zukpa nıı, ɔ 'ka wa guzʋnya 'yoo 'nyɛ wa 'ka ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. 'Ɪn -wa weee zıa we kwɛ, -maa yia 'pʋ.

7

-Zezu -yɔ Zuifʋʋ tite (Mt 15.1-9)

1-4 Bha Zuifʋʋ -yɔ Falizınyımaa -gbɛ, wa 'nı -slɔ kwɛ budo 'nanʋʋ, wa'a li. Nıı, wa dʋkpasıı tite -wa, 'mʋ wa zʋa 'nʋŋwɛ. Nıı, wa -ka lɔkɔ 'wʋbhʋ, wa 'nı -slɔ budo, wa'a li. Tite tɔlʋa wa dʋkpası tıa wa -yɔ, 'ın wa zʋ 'yaa -mʋʋ 'nʋŋwɛ. Sa 'bhisa, nyidanya klaa, -tʋkpʋnya klaa, we -yɔ 'wʋmanı -kɔpʋnyaa 'wʋ lawɔlʋe.

'Ylı yabhlo nya, Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'bhʋa -Zeluzalɛmʋ, 'ın wa yia -Zezuu -gbɛ 'wʋgbeli. -Bha wa 'yıa nıı, ɔ 'bınɔnya tɔlʋa mı kwɛ pʋın lilida. Nıı, -maa 'nı kwɛ budo. 5 Wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na 'bınɔnya lilia kwɛ pʋın. Wa 'nı -amıaa dʋkpasıı tite 'nʋŋwɛ zʋ. Lɛɛ -lu ka 'gbʋ wa yi 'sa nʋa?»

6 Ɔ yia we 'bıgʋpalıɛ: «Wɛlı 'sɔ -nyıma! -We -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Ezaii cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ 'wʋ, gbʋzɔnʋ -wa:

‹Waa nyıma mıa, ŋwɛɛ la wa nnanıa 'mı,
nıı, wa dlı 'nı 'mı -gʋ -mı.
7 Bhebhe wa ylimanıa 'mı.
Nıı, tite wa slolua,
'ın wa laa -Lagɔɔ tite,
nyımaa 'dɛkpʋaa -gbɛ we 'bhʋa.›

8 Nıı, a ka -slɛɛn -Lagɔɔ dʋmagbʋ 'yitide, 'ın a nʋa nyımaa dʋmagbʋ lɛ.»

9 Ɔ nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «A mna 'yli! A 'yıbha a 'ka amıaa dʋkpasıı tite 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ, a yia -Lagɔɔ tite 'yitide. 10 Moizı nɛɛ:

‹Zʋ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nʋŋwɛ.›

'Ɪn:

‹-Ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa vɛlı,
'bha wa bhaa ɔ.›

11 'Ɪn amıa, a nɛɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yla gba nıı, ‹-We ın 'ka yaa aın 'nyɛ, mʋ -wa «Kɔlʋban» › (we ji -wa ɔ ka we -Lagɔ 'nyɛ), 12 amıa 'nyɛa ɔ 'yoo, ɔ'ɔ nʋ -slɛɛn -lu yabhlogbɔɔ lɛ ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ -yla. 13 A -ka 'sa nʋda -mı nı, 'ın a saa -Lagɔwɛlı la, amıaa bhlasabhla gbʋʋ 'gbʋ. 'Ɪn a nʋa we 'gbʋ 'sasʋkpa -gbʋ duun tɔlʋa lɛ.»

-We plalıa nyımɛ pʋın mʋ nı (Mt 15.10-20)

14 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yia nyımaa -zlo la, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A pʋ yukwli, -we na yia gbaa a 'ka we 'nʋ. 15 Lililu nyımɛ lia nı, we'e -plalı ɔ pʋın. Nıı, gbʋ -we ɔ gbaa, -we 'bhʋa ɔ dlı zɔ, mʋ plalıa ɔ pʋın. [16 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʋ we.]»

17 Da -Zezu 'bhʋa nyıma glaa, ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ wee gbʋʋ ninee 'ji layıbha. 18 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıa'a 'nʋ 'ya -mʋʋ 'wʋlaa? A yibheli we 'ji nıı, -lu -we nyımɛ lia, we'e -plalı ɔ pʋın. 19 Nıı, wee lililu mıa, we'e mnı ɔ dibhe 'wʋ, ɔ nʋkplɛ we mnıa. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔ plaa 'kwla -yɔ.» -Bha ɔ gbaa nıı, wa mneni wa 'ka lililu weee li.

20 'Ɪn ɔ nɛɛ 'yaɛ: «Wee -lu -we bhʋa nyımɛɛ dlı zɔ, mʋ plalıa ɔ pʋın. 21 Wee -lu -we bhʋa nyıma 'wʋ, -mɔ wa dlı zɔ, mʋ -wa nıı: wa pʋpalı 'wlukʋʋn la 'nyumɛɛ, wa ka mʋtnı kwɛ, wa yli 'wie, wa bha nyımɛ, 22 'ın 'ŋwnı -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʋ.* Wa 'yıbha wa 'ka -gʋgalı. Gbʋnyuu wa nʋa lɛ, wa -lima wa nʋa -dawli 'wʋ. Wa'a zʋ tite 'nʋŋwɛ. Wa ka zenyi, 'ın wa saa nyımɛ 'ŋnı. Wa ylimanıa wa 'dɛ, wa 'wlukʋʋn ka -nyumɔ. 23 Wee gbʋnyii mıa dɛ, mʋ tlaa nyımɛɛ dlı zɔ, 'ın mʋ plalıa ɔ pʋın.»

'Lakpaŋwnɔ ŋwnua -Zezuu gbʋ (Mt 15.21-28)

24 Da -Zezu 'bhʋa -bha, 'ın ɔ yia Tilı -dʋdʋ -gʋ mnı, -mɔ ɔ plaa -budu zɔ. Ɔ 'nı 'yıbha nıı, nyımɛ 'yı ɔ, 'ın ɔ 'nı mneni ɔ 'ka zize. 25-26 Nıı, ɔ plaa -budu zɔ, tɔʋn, 'ŋwnɔ yabhlo yia ɔ -gbɛ yi. Ɔɔ ŋwnɔ mıa, 'lakpaŋwnɔ -wa: Silii -dʋdʋ yabhlo wa laa Fenisi, -mɔ wa gwalıa ɔ. Nıı, ɔ ka 'ŋwnɔyu, 'mɔ zuzu 'nyuu kpaa. 'Ɪn ɔɔ 'ŋwnɔ yia -Zezu -yɔbɛ, 'ın ɔ yia ɔ bhʋ -yɔ bhlili, ɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa, zuzu 'nyuu -we kpaa na 'yu nı, -ın vu we.»

27 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Ylaaslı -ka lida -mı, we 'nı tıklıı -mı wa 'ka 'ylaaslı lililu zɔsa wa 'ka we gwı zɔ viteli, we 'nı mʋʋ?»

28 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, gbʋzɔnʋ -wa. Nıı, gwı -ka 'tabhle zɔ -mı, 'ın 'ylaaslı -ka lida -mı, wee lililu -we bhlia, gwı lia we. We 'nı mʋʋ?»

* **7:22** Glɛkıwɛlı 'wʋ, we ji -wa nıı, -wa kʋkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu dıa -budu 'wʋ.

29 Ɔ nɛɛ: «-We a gbaa, gbʋzɔnʋ -wa. We
'gbʋ a 'bhiti lʋ. Nıı, zuzu 'nyuu -we kpaa
amaa 'yu, ın ka we vu.»
30 Ɔ mnıa lʋ, ɔ nynia ɔ -buduŋwɛɛ, -zugba
ɔ 'yu pı lii -gʋ la, zuzu 'nyuu ka ɔ 'yitide.

-Zezu jipea bhobho

31 -Zezu 'bhʋa Tilı -dʋdʋ -gʋ, ɔ -dıa
Sidɔɔn -yɔ 'Gbe Kugbua -dʋdʋ 'wʋ, 'ın ɔ yia
Galilenyu kwesi lʋyi. 32 Nyımɛ -ɔ'ɔ 'nʋa, 'ın
-ɔ'ɔ gbaa, -bha wa -yɔ ɔ yia, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ:
«-Na zukpa -wa, palı ɔ -na sɔ -gʋ la ɔ 'ka 'pʋ.»
33 -Zezu -yɔ ɔ 'sɔ 'bhʋa nyıma glaa, 'ın ɔ yia
ɔɔ guzʋnyɔɔ yukwlii 'yoo 'wʋ -kwɛtıya fa. -
Bha -Zezu tlia -dlɛ ɔ -kwɛtıya -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ
mıɔ kwɛzı. 34 Tɔʋn, 'ın ɔ yia yalı yla, 'ın ɔ yia
-nyii slu, 'ın ɔ nɛɛ ɔɔ guzʋnyɔ -yla: «Efata», -
mʋʋ ji -wa nıı: «-In -kalı.»
35 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'pʋa, 'ın ɔ yia gba, 'ın
ɔ yia 'nʋ. 36 -Zezu nɛɛ waa nyıma -yla: «A 'na
gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.»
'In sa ɔɔ -Zezu zʋa wa 'dı, nıı, wa'a gbalı
we -nı, wa 'nı 'sa nʋ. 37 'In wa -yɔ we gbagbıe
yia da weee mnı. Ŋwɛgaga ka wa -sʋbhalı,
'ın wa nɛɛ: «Aya! Ɔ lɛnʋlu weee mıa 'yli we
nanıa. -Wa'a 'nʋaoo, 'ın -maa nʋa, -wa'a
gbaaoo, 'ın -maa gbaa!»

8

-Zezu 'nyɛa nyıma 'wlu glʋ -bhlo lililu (Mt 15.32-39)

1 We bhla, 'ın nyıma duun yi 'yaa -Zezu 'bı
yi. Lililu 'nı -mı. -Bha -Zezu laa ɔ 'bınɔnya,
'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: 2 «Nıı, nyazı nyıma nı laa
'mı 'wʋ. Wa 'ylı ta nı -zugba wa mı 'mı 'bı, 'ın
lililu ka bhıa. 3 Wa 'nı -slɔ li. In -ka gba, wa
mnı lʋ nı, wa mneni wa 'ka 'yloogblʋ bhlili.
Nıı, tɔlʋa 'bhʋda -tlʋlʋ la.»
4 Ɔ 'bınɔnya yia we 'bıgʋpalıɛ: «Aya! -Amıa
-flii 'pıpı, da -a 'ka 'floo 'yı -a 'ka wa 'nyɛ, 'ın
wa 'ka lʋa?»
5 Ɔ nɛɛ: «'Floo zuma mı aın kwɛɛa?»
-Maa nɛɛ: «'Floo gbesɔ.»
6 'In ɔ nɛɛ nyıma -yla: «A -dı dʋdʋ la.»
Ɔ 'bhua wee 'floo 'wʋ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın
ɔ yia we ladıdlı. Ɔ 'nyɛa we ɔ 'bınɔnya yoo,
'ın -maa yia we nyıma 'wʋladlili. 7 Zibhi yua
tɔlʋa mıa -bha, ɔ 'bhua we 'wʋ, 'ın ɔ yia we
-Lagɔ kwɛɛ zʋ. Ɔ 'nyɛa we ɔ 'bınɔnya yoo, -
maa yia we nyıma 'wʋladlili. 8 Wa lia, 'ın
wa yia lʋ. -We wa sıalıa, we yia -cıcɛ gbesɔ
ye. 9 Nıı, -wa lia, wa mneni wa 'ka nyıma
'wlu glʋ -bhlo (4.000) nyni.

Falizınyıma ylaa -Zezu la (Mt 16.1-4)

10 -Zezu 'nyɛa wa 'yoo tɔʋn, ɔ yia 'glʋ
'wʋbho ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 'ın wa yia
Dalımanuta -dʋdʋ -gʋ mnı. 11 Falizınyıma
yia, 'ın wa yia -Zezu kpɛlı, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ:
«-In nʋ gwɛdigbʋ yabhlo lɛ, 'ın -a 'ka we
'jiyibheli nıı, -na 'tıtɛ mıa, -Lagɔ 'nyɛa -mı
we.»
12 -Zezu yia nyɔ laslu, 'ın ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -
lu ka 'gbʋ amıa dɛslɛɛn -nyıma 'yıbha 'sa
gwɛdigbʋa? In nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: waa
-manı 'na 'ka gwɛdigbʋ yabhlogbɔɔ 'yı.»

-Zezuu 'bınɔnya 'nı ɔ 'tıtɛ 'wʋlanʋ (Mt 16.5-12)

13 -Zezu yia -bha wa tı. Ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ,
wa yia 'glʋ 'wʋ -gbla, 'ın wa yia 'nyuu kakpe
yabhlo -gʋ mnı. 14 Ɔ 'bınɔnya ka dlʋ, wa 'nı
lililu 'wʋbhu. 'Floo yabhlo -tʋa -mɔ 'glʋ 'wʋ,
mʋ -bhlogbɔɔ -tʋa wa kwɛɛ. 15 -Zezu yia wa
gbʋ -yla lapalı: «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. A 'na
'tideli amıaa 'dɛ 'yi Falizınyımaa 'flooo *gɔɔ
-yɔ Ewlodʋʋ nyımaa -nʋ -yla -nı.»
16 -Bha ɔ 'bınɔnya gbʋgbalıa -yla: «Nıı,
'floo 'nı -aın kwɛɛ -mı. We 'gbʋ ɔ yi 'saa gba.»
17 -Zezu yibhelia we 'ji, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ:
«Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a gba 'sa? A 'nı 'floo 'wʋbhu -
wa yı? A 'nı -slɔ we 'wʋlanʋʋ? Amıaa yukwli
-yɔ 'tɛa la yı? 18 A ka 'yli 'klʋ -yɔ, 'ın a'a 'yı la.
A ka yukwli, 'ın a'a 'nʋ. Amıaa dlıı -bho we
-gʋ. 19 Nıı, ın ka zlımɛ 'floo gbu nyımaa 'wlu
glʋ -bhlo 'wlu gbu (5.000) 'wʋladlili. -Cıcɛɛ
yeye -nʋ zuma -tʋ zlımɛ 'wʋa?»
Wa nɛɛ: «-Cıcɛ kugbua lɛ 'sɔ.»
20 'In ɔ nɛɛ: «ın dlili 'yaa 'floo gbesɔ
nyımaa 'wlu glʋ -bhlo (4.000) 'wʋla naa?»
Wa nɛɛ: «-Cıcɛ gbesɔ.»
21 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Aya! A 'nı -slɔ we
'wʋlanʋʋ?»

-Zezu jipea 'lɔlɔnyɔ

22 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya nynia Bɛtısaida, 'ın
wa yia ɔ 'lɔlɔnyɔ -la. Zukpa wa palı ɔ zukpa
nıı, ɔ zı -mɔɔ kwɛ. 23 -Zezu kpaa ɔ sɔ la, 'ın ɔ
-yɔ ɔ 'sɔ yia 'gbe lʋʋ mnı. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ɔ yia
ɔ -dlɛ 'yli -gʋ tli, 'ın ɔ yia ɔ sɔ -gʋ lapalı. Ɔ nɛɛ
ɔ -ylaɛ: «-Na yı -lu yabhlo -yɔɔ?»
24 Ɔ -bloa 'yli, ɔ nɛɛ: «Nyıma na yıa -yɔ, wa
'wlʋ sunya. Nıı, wa mı nɔda.»

25 -Zezu palıa ɔ 'yli -gʊ sɔ la 'ya, 'ın ɔ 'yli yia -blo, 'ın ɔ yia layı 'vayıı. 26 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mnı -na -buduŋwɛɛ. -In 'na plalı -zɔɔ -nı.»

Piɛlı nɛɛ nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ (Mt 16.13-20; Lk 9.18-20)

27 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mnıa 'gbenya -we mıa Sezalee Filipʊ kwesi nʊkplɛ. Wa mı 'yloogblʊ nɔda, 'ın -Zezu yia wa layıbha: «'Lee, nyɔɔ nyıma palı 'mı 'wʊa?»

28 Wa 'palıa we 'bıgʊ, wa nɛɛ: «Nyıma nɛɛ nıı, 'Zan -Batisı -ın -mıa. Tɔlʊa nɛɛ, Elii -ın -mıa, 'ın tɔlʊa nɛɛ 'yaɛ, bhlasabhla -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'yabhlo -ın -mıa.»

29 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'In amıa, a nɛɛ, nyɔɔ ın -mıa?»

'In Piɛlı nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ın -mıa.»

30 -Zezu nɛɛ: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.»

-Zezu gbaa ɔ 'dɛɛ tlıtlıgbʊ (Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

31 Nıı, -Zezu bhlia ɔ 'bınɔnya gbʊslolue, ɔ nɛɛ wa -yla: «We mı nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu sıa bhabha. Nıı, Zuifʊʊ nyıma kpası klaa, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia ɔ kwnɛɛ -saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'ın 'ylı 'sɔ, we tanʊ nya, tlıtlınya glaa ɔ yia 'wʊsɔa.»

32 'Sa ɔ gbaa we sa bɛblɛɛ, 'ın Piɛlı yia ɔ -glima lalı, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-In 'na gbalı 'sa -nı.» 33 -Zezu 'bhitia la, ɔ ylaa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla 'klʊ 'cıcı nya: «*-Saatan, bɛ lʊ! 'Bhʊ 'mı kwesi. Nıı, -ı'ın pʊpalı 'wlukʊʊn la -Lagɔ 'bhisa, nyıma 'bhisa -na pʊpalıa 'wlukʊʊn la.»

34 Ɔ laa nyıma -yɔ ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mı 'bı nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlı, ɔ 'bhu ɔ sıasıee *su 'wʊ, 'ın ɔ 'ka 'mı 'bı yi. 35 Nıı, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʊgʊ nı, 'wʊ ɔ yia we bɔa. 'In -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʊbɔ -Lagɔgbʊ -yɔ na 'gbʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ -mɔɔ yia 'yıa. 36 Nıı, nyımɛ -ka dʊdʊ -gʊʊ zʊzɔnʊ weee 'yı, 'ın ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊbɔ nı, lɛɛ -lu ɔ 'yı we 'wʊa? 37 Nıı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka nyımɛɛ 'yliyɔgagıe zɔ. 38 Nıı, Nyımɛɛ Yu yia yia ɔ Didee 'ŋnımnıee san 'wʊ, ɔ -yɔ ɔ -mɔwlʊ -anzınya 'sɔ, -wa nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛɛ -gbɛ. Nıı, dɛslɛɛn -nyıma, -wa 'nıa tıklıı -mı, 'ın wa nʊa gbʊnyuu lɛ, wa glaa, -ɔ -ka ın -yɔ na wɛlıı zʊ nʊ, -amı, zlı ın -ka yi nı, 'ın na nʊ 'yaa ɔnʊʊ zʊ.»

9

1 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: amıa -wa mıa da -seli, aın glaa, tɔlʊa ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'yı yida 'tıtɛ nya, 'bhie, wa 'kaa tlı.»

-Zezuu 'bınɔnya ta 'yıa ɔ 'tıtɛ (Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 'Ylı gbu 'plıa, we gbelibhlonʊ nya, -Zezu laa Piɛlı klaa, *'Zake klaa, we -yɔ *Zaan, 'ın wa 'dɛ -mnʊa 'bhie yia -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu mnı. -Mɔ ɔ 'klʊ 'bhitia wa 'yliya 'wʊ. 3 'In ɔ 'wʊ -bana yia pɔmanı tenyii. Lı we lıa. Nyımɛ -ɔ 'kaa 'sa -bana pɔmanı dʊdʊ -gʊ, -mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. 4 -Bha wa 'yıa Moizı -yɔ Elii 'sɔ -yɔ, -zugba -maa -yɔ -Zezu mı 'dı -sada. 5-6 'In nyanɔ yia wa dlı 'wʊ slo. Wɛlı -we Piɛlı 'kaa gba, ɔ 'nı we -yi. -Bha ɔ gbaɛ: «*Wlabi, -amıaa -seli -mımıe nanı 'yli! Palʊ yua ta -a yia 'sʊbha, -na -nʊ -bhlo, Moizıı -nʊ -bhlo, Eliii -nʊ -bhlo.»

7 -Bha yalıpʊpa wɛlıa wa 'wʊ, 'ın wɛlı yabhlo yia wee yalıpʊpa nyıdı 'tla, we nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, na Yu -wa, ın -kalı ɔ zɛ. A pʊlʊ ɔ yukwli.»

8 Tɔʊn, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yia latıtalı, we 'nı -Zezu 'wʊbhʊ, wa'a 'yı nyımɛ yabhlogbɔɔ -yɔ.

9 Wa mıa -gɔgɔ kwlida, 'ın -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We a 'yıa da nı, nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu 'nı -slɔ tlıtlınya glaa 'wʊsɔ, a 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.»

10 Wɛlı -we -Zezu gbaa wa -yla, wa ka we 'nʊŋwɛ zʊ. 'In wa yıbhalıa -yıbhalıa la: nıı, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ 'ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. Sa -mʊʊ 'ji mıa?»

11 'In wa yia ɔ layıbha: «'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -Lagɔɔ titee gwesanya gba nıı, *Elii 'kaa yi tıaa?»

12 Ɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa: Elii 'kaa yi tıa ɔ 'ka -lu weee we 'bı 'wʊ la. We mı cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, nıı, ɔɔ Nyımɛɛ Yu yia sıa bhabha, 'ın wa 'ka ɔ vɛlı. -We ka 'gbʊ we mıa cɛlıda, a -yi we 'jii? 13 'In ın nɛɛ aın -yla: Elii ka yi pepe. 'In sa wa 'yıbhaa, 'sa wa sıalıa ɔ. Sa we mıa -benyi cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'sa we 'plıa.»

-Zezu vua zuzu 'nyuu
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 -Zezu klaa, Piɛlı klaa, 'Zakee klaa, Zaan klaa, da wa nynia wa -lima -gbɛ, wa -talıa -mɔ, -zugba nyımaa -zlo ka -maa gbeli. -Lagɔɔ titee gwesanya mı wa glaa. Wa -yɔ wa 'sɔ mı gbʊ gbada. 15 Wa 'yıa -Zezu, tɔʊn wa yia ŋwɛ -ga, 'ın wa yia ɔ -gbɛ mnı -gwagwıe nya, wa 'ka ɔ fʊsa.

16 -Zezu yia ɔ 'bınɔnya layıbha: «-A 'nʊ -seli? Lɛɛ gbʊ a gbaa?»

17-18 Nyımɛ yabhlo 'palıa we 'bıgʊɛ: «-Slolunyɔ, -mı ın -laa na 'yu. Nıı, zuzu 'nyuu ka ɔ kpa. We ka ɔ wɛlı 'wʊbhu, ɔ'ɔ gba. Da we -ka ɔ kpalı, la we bhlıa ɔ. 'Fufli tlaa ɔ ŋwɛɛ, ɔ lia gla 'wʊ, 'ın ɔ slɛlıa. In ka -na 'bınɔnya bhubhoe, wa 'ka wee zuzu 'nyuu vu. Wa 'nı we mneni.»

19 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Dɛslɛɛn -nyıma, -wa'a zʊ dlı, 'ylı zuma ın -yɔ aın 'sɔ 'ka lia? 'Ylı zuma ın 'ka amıaa 'gba zɔ 'yligbeda -tʊa? A -yɔ ɔɔ 'yu 'sɔ yi.»

20 'In wa -yɔ ɔ yia yi. Da ɔ 'yıa -Zezu, 'ın wee zuzu 'nyuu yia ɔ lazuklu 'tıtɛɛ, 'ın ɔ yia bhli, -zugba ɔ glipe, 'fufli tla ɔ ŋwɛɛ. 21 -Zezu yia ɔ dide layıbha: «We dıa gwe, we -zʊ zuma nıa?»

Ɔ dide nɛɛ: «Ɔ mı -sɛlɛ, 'ın we yia gwedı. 22 We 'ka ɔ 'bhaa 'gbʊ, 'ylı tɔlʊa zlı, 'ın we paa ɔ -kosu 'wʊ, 'ın we paa ɔ 'nyu lʊ. Nıı, -ın -ka mneni -ın 'ka -aın 'wʊsa, 'yılı -aın nyazı. Bɛ -aın -yɔ.»

-Zezu nɛɛ: 23 «Lɛɛ -lu 'ka 'gbʊ -na gba nıı, -ın -ka we mnenia? -Ɔ zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnʊ.»

24 -Bha ɔɔ 'yuu dide 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «In ka dlı -sɛlɛ -Lagɔɔ gbɛgbɛın, -sa 'mı 'wʊ, 'ın ın 'ka dlı zʊ weee.»

25 -Zezu 'yıa nıı, nyımaa -zlo mı ɔ -gbɛ yida, 'ın ɔ yia wee zuzu 'nyuu 'wluo 'kpılı: «-Mı zuzu 'nyuu, -mı nʊa we lɛ, 'ın nyımɛ'ɛ gbaa, ın ɔ'ɔ 'nʊa. In nɛɛ: 'tide ɔ 'yi. -In 'na kpalı 'maslɛɛn ɔ -nı.»

26 We zuklua ɔɔ 'yu la 'tıtɛɛ, 'ın we yia ɔ 'yitide 'wʊkpıkpıe nya, 'ın ɔ yia lapı 'kwie 'bhisa. We 'gbʊ tɔlʊa nɛɛ: «Ɔ ka tlı.»

27 -Zezu yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wʊbhulu. Ɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia 'yligbe.

28 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya plaa -budu zɔ, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Wee zuzu 'nyuu mıa dɛ nı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -a yi we vuvue sıalıa?»

29 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Sasʊkpa -zuzu 'nyii mıa dɛ nı, we 'nı -Lagɔɔ bhubhoe -bhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, wa 'nı mneni wa 'ka -mʊʊ vu.»

30 Wa 'bhʊa -bha, 'ın wa yia Galilee -dʊdʊ -gʊ 'plılı. -Zezu 'yıbha wa 'na yibheli ɔ da -nı. 31 Ɔ -slolua ɔ 'bınɔnya gbʊ, ɔ nɛɛ: «Ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu wa yia nyıma yoo 'nyɛa, 'ın wa 'ka ɔ 'bha. 'Ylı 'sɔ, we tanʊ nya ɔ yia tlıtlınya glaa 'wʊsɔa.»

32 Nıı, -we -Zezu gbaa, ɔ 'bınɔnya'a 'nʊ we 'wʊla. Wa mı nyanɔ nʊdaa 'gbʊ wa 'nı ɔ layıbha.

Sa nyımɛ 'ka nʊ, 'ın ɔ 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yua?

33 Wa nynia Kapɛnaumʊ, wa plaa -budu zɔ, 'ın -Zezu yia wa layıbha: «Mɔɔ -dı a -sa yaa 'yloogblʊa?» 34 'In wa -gʊ yia lasʊbha. -We ka gbʊ -wa, wa mıa nɔda, 'ın wa yia layıbhalı -yıbhalı: «'Lee, nyɔɔ 'yli -aın glaaa?»

35 Ɔ yia ladı, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A bɛ -seli. Nıı, -ɔ -ka gba ɔ 'ka amıaa kpasa -zɛ, ɔ -zɛ nyıma weee 'bısʊayu, 'ın ɔ 'ka wa zɔlubho nʊ.»

36 Ɔ 'bhʊa 'yu yabhlo 'wʊ, 'ın ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia ɔ 'bınɔnya nyıdı ladı, ɔ gblelia -mɔɔ, 'ın ɔ yia -mɔɔ ɔ bhʊ -gʊ ladı. Ɔ nɛɛ: 37 «'Yu -ɔ mıa yu nı 'bhisa, nyımɛ -ɔ -ka ɔ kpa 'nanʊʊ na 'ŋnı nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanʊʊ. -Ɔ -ka 'mı kpa 'nanʊʊ, we 'nı na 'dɛ ɔ kpa 'nanʊʊ, nıı, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʊʊ.»

38 Zaan nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Slolunyɔ, -a ka nyımɛ yabhlo 'yı, ɔ 'nı -aın glaa -nyımɛ, -zugba ɔ vua zuzu 'nyuu -na 'ŋnı nya. Ɔ 'nı -aın glaa -mıı 'gbʊ, -a yia ɔ 'yligbeli.»

39 -Zezu nɛɛ: «-Innya, a 'na 'yligbeli ɔ -nı. 'Lee, -ɔ -ka gwɛdigbʊ lɛnʊ na 'ŋnı nya, ɔ mneni ɔ 'ka 'mı vɛlıı? -Innya. 40 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı -amıaa tʊnyɔ, ɔ -yɔ -aın 'sɔ mı.

41 «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ɔ -ka aın 'nyu 'nyɛ -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ 'ŋnı nya, -Lagɔ yia ɔ -tnʊʊ 'nyɛa. 42 'Ylaaslı -wa mıa sa yu nı 'bhisa, 'ın wa zʊa 'mı dlı -gʊ, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔɔ gbʊnyuu lʊkwa, we nanı 'yli -mɔɔ -nʊ nya, wa 'ka ɔ tʊkpa 'kadʊ -blı -yɔ gbʊanı, 'ın wa 'ka ɔ 'nyu lʊ viteli. 43 We -ka -na sɔ 'ka -mı gbʊnyuu lʊ kwa nı, -dı -bha we. We nanı 'yli -ın 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı, sɔ -bhlo nya, we -zi -ın 'ka

-kosu -we'e nyumoa 'wʊ mnı sɔ 'sɔ nya. [44 -Mɛmɛ mıa, ‹nɔnya -we lia nyımɛɛ yıcɛ we'e tlı, 'ın -kosu'u nyumo -mɔ -gba›.]
45 «'Ɪn we -ka -na bhʊ 'ka -mı gbʊnyuu lʊ kwa nı, -dı -bha we. We nanı 'yli -ın 'ka 'yliyɔgagıe 'yı 'tıgıe nya, we -zi wa 'ka -mı -kosu -we'e nyumoa 'wʊ viteli -na bhʊ 'sɔ nya. [46 -Mɛmɛ mıa, ‹nɔnya -we lia nyımɛɛ yıcɛ we'e tlı, 'ın -kosu'u nyumo -mɔ -gba›.]
47-48 «We -ka -na yli 'ka -mı gbʊnyuu lʊ kwa, -ın -sa -mɔ we. We nanı 'yli -ın 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ mnı 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mı -kosu -we'e nyumoa 'wʊ viteli, da nɔ lia yıcɛ 'yli weee nya, 'yli 'sɔ nya.
49 «Sa wa palıa gumu lililu -yɔ, 'sa -bhlokpadɛ -Lagɔ yia nyıma -gʊ -kosu slua. 50 Gumu nanı 'yli. Mɛnı we mɛnıa. We 'nı -slɛɛn mɛnı nı, wa 'nı mneni wa 'ka we mɛnıe we -yɔ zʊ. Nıı, amıa, a mı gumu 'bhisa, a -tʊ 'wʊ -dlɔɔ.»

10

-Zezu gbaa 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa gbʊ (Mt 19.1-12; Lk 16.18)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mnıa Zudee -dʊdʊ -gʊ, 'ın wa yia Zudɛɛn nyu 'wʊdı. Nyımaa -zlo yia ɔ kwesi yi lʊ. Sa ɔ nʊa 'ylı weee nya, 'sa ɔ bhli 'yaa wa slolue lʊ.
2 Falizınyıma yia ɔ kwesi bɛ, wa 'ka ɔ layla. 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «'Lee, -amıaa tite nʊkplɛ, nʊkpasu mneni ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -saa?»
3 Ɔ nɛɛ: «'Lee, tite -mʊmʊ Moizı 'nyɛ aın a?»
4 Wa nɛɛ: «Moizı cɛlıa nıı, nyımɛ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ cɛlı wee gbʊ 'sɛbhɛ -gʊ, 'bhie ɔ 'ka ɔ kwnɛɛ -sa.»
5 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -yla: «Amıaa yukwli -yɔ suloo 'gbʊ, 'ın Moizı yia 'mʊ tite nı palı. 6 -Lu weee gwedıda,
‹'Ɪn -Lagɔ yia nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔ lala.›
7 ‹We 'dɛɛ 'gbʊ, nʊkpasu yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yɔbhʊa,
'ın ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ 'ka 'wʊsuslolu,
8 'Ɪn wa 'ka ku -bhlo -zɛ.›
-Slɛɛn, wa 'nı 'maslɛɛn nyıma sɔ, nıı, nyımɛ -bhlo wa -mıa. 9 We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -Lagɔ -ka 'ylijıjlı, nyımɛ 'na sısalı we 'yli -nı.»
10 Wa plaa -budu zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnya yia ɔ wee gbʊ nı 'ji layıbha. 11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ -ka 'ŋwnɔ -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa ɔ 'ŋwnɔɔ tıanʊ -yla lɛ. 12 'Sa -bhlokpadɛ, 'ŋwnɔ -ka ɔ 'lowli -glʊbhʊ, 'ın ɔ -ka nʊkpasu -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ.»

-Zezu ŋwnaa 'ylaaslı 'nyu la (Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Nyıma mı -Zezuu -gbɛ 'ylaaslı kwada, ɔ 'ka wa 'nyulaŋwna wa kwɛ -gʊ lapalıe nya, 'ın ɔ 'bınɔnya yia wa vuvue bhli wa 'wluo kpılıe nya. 14 -Zezu 'yıa wa -yɔ, 'ın we yia ɔ -yɔkpa. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «A 'tide 'ylaaslı 'yi wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kʊlʊ wa 'yoo -nı. Nıı, nyıma mıa sa 'ylaaslı nı 'bhisa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı -maa -nʊ nya. 15 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ, -ɔ 'nı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ -yɔŋwnu 'yıslɔkpilɛ 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔɔ -gbɛ pla.» 16 Ɔ 'bhua wa 'wʊ, ɔ yia wa sɔ 'wluo lapalı, 'ın ɔ yia wa 'nyulaŋwna.

Nyımɛ -ɔ 'kaa -Zezu 'bı mnı ɔ 'bhʊ ɔ -lu weee 'bı (Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Nıı, -Zezu mı mnıda, 'ın nyımɛ yabhlo yia ɔ 'bıgwalı, 'ın ɔ yia 'kukolu 'sibhli ɔ 'yu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -slolunyɔ -zɔnʊ, sa ın 'ka nʊ, zlı ın -ka tlı, 'ın ın 'ka -Lagɔ kwɛɛ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yıa?»
18 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Mʊmʊ ka 'gbʊ -na la 'mı nyımɛ -zɔnʊa? We 'nı -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, nyımɛ -zɔnʊ 'nı -mı. 19 Nıı, -na 'dɛ -yi -Lagɔɔ *titenya:
‹-Ɪn 'na 'bhalı nyımɛ -nı.
-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.*
-Ɪn 'na ylili 'wie -nı.
-Ɪn 'na zʊlʊ nyımɛ yo -yɔ -nı.
-Ɪn 'na lili nyıma 'wlu -dawli nya -nı.
-Ɪn zʊ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.› »
20 Ɔ nɛɛ: «-Slolunyɔ, ın mı nyimeslɔ nya, 'ın ın yia tite -mını 'nʊŋwɛzʊzʊe bhli.»
21 -Zezu ylaa ɔ zɛkalıdlı nya, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lu yabhlo -tʊa 'wʊ, -ın 'nı -slɔ -mʊʊ lɛnʊ. Mnı, -ın 'pa -na -kakali weee pɛlʊ, -ın 'nyɛ we 'gwɛzi bobabhanya yoo, 'ın -ın 'ka 'ŋnımnıe 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. -Ɪn -ka we lɛnʊe bhıa, -ın yi 'mı 'bı.»

* **10:19** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

22 Ɔ 'nʋa wee wɛlı nı, 'ın 'kʋa yia ɔ 'yli lawla, 'ın ɔ yia lʋbhiti 'klʋ -susue nya. Nıı, 'ŋnımnınyɔ -wa.
23 -Zezu ylaa ɔ 'bınɔnya -wa gbelia ɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «'Ŋnımnınya 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʋ pla -yɔ we -kalıa.»
24 Wee wɛlı yia -Zezu 'bınɔnya ŋwɛgaga -sʋbhalı. 'In ɔ nɛɛ 'ya wa -yla: «Na 'yua, nyımɛ 'ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʋ pla, we 'nı 'tɛ -sɛ. 25 'Ŋnımnınyɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʋ pla, we -kalı -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenıı 'bhʋka 'wʋplılıe.»
26 We yia ɔ 'bınɔnya -lʋɛlı. Wa nɛɛ: «Aya! We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbʋ 'wʋbhʋa?»
27 -Zezu ylaa wa, 'ın ɔ nɛɛ: «Nyımɛ 'nı we mneni, nıı, -Lagɔ mneni we. -Lagɔ mıa, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnʋ.»
28 -Bha Pıɛlı gbaa: «-Talı, -a ka -amıaa -lu weee -bha tı, 'ın -a yia -mı 'bı yi.»
29-30 -Zezu 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ -lu weee -bha tı na 'gbʋ, 'ın ɔ 'ka -Lagɔgbʋ gba, we 'lɛɛji -mɔɔ yia 'yıa -zakpa glʋ gbu. -Ɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ bhɔlɔa klaa, ɔ 'nyaa klaa, ɔ dide klaa, ɔ 'yua klaa, we -yɔ ɔ kpaa -bha tı, bhla -we 'wʋ -a mıa da -budunya klaa, bhelia klaa, bhɔlɔa klaa, 'nyaanya klaa, didea klaa, 'yua klaa, we -yɔ kpaanya ɔ yia 'yıa, -zugba nyıma sıalı ɔ. 'In bhla -we yia yia, we nya ɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.
31 «Nyımaa dumadu -wa -gaa 'yu, lʋ -maa yia -gaa. 'In -wa -gaa lʋ, 'yu -maa yia -gaa.»

-Zezu gbaa ɔ tlıtlıgbʋ (Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ, wa mıa -Zeluzalɛmʋ mnıda, -Zezu -galı wa 'yu 'yloogblʋ, -zugba ɔ 'bınɔnya lʋ dlı. -Wa mıa wa 'bı, -maa mı 'ya nyanɔ nʋda. Ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla: «A bɛ -seli.»
'In -we 'kaa lɛnʋ, ɔ yia we wa -yla gba. 33 Ɔ nɛɛ: «A -talı, -Zeluzalɛmʋ -a mnıa da. Nıı, -mɔ wa yia ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu wlaa. -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya kwɛɛ wa yia ɔ pɛlʋ 'paa. 'In wa 'ka ɔ gbʋ 'wluladılı, 'ın wa 'ka wɛlı -bhlo bhlı wa 'ka ɔ 'bha. 'In 'lakpanya -wa 'nıa -Lagɔ -yi, wa 'ka ɔ -maa yoo 'nyɛ. 34 -Maa yia ɔ gla palıa, -maa yia ɔ -dlɛ -gʋ slua, -maa yia ɔ sɛlıa, 'ın -maa 'ka ɔ 'bha. 'Ylı 'sɔ, we tanʋ nya, 'ın ɔ 'ka gbawla 'wʋtla.»

-Ɔ -ka gba, ɔ 'ka nyımɛ 'kadʋ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔyu (Mt 20.20-28)

35 We 'bıgʋ, Zebedeee 'yua *'Zake -yɔ Zaan yia -Zezu -yɔbɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Slolunyɔ, -we -a yia -mı -zlalıa, -a 'yıbha -ın nʋ we lɛ.»
36 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu a 'yıbhaa ın nʋ aın -yla lɛa?»
37 Wa nɛɛ: «Da nyıma weee -ka we 'jiyibheli nıı, -ın pılı nyıma 'wlu la, 'nyɛ -aın 'yoo -a 'ka -mı kwesi ladı. 'Yabhlo 'ka -na lilisɔlʋ ladı, 'ın 'yabhlo 'ka -na kɔpɛsɔlʋ ladı.»
38 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nıı, -we a -zlalıa 'mı, a 'nı we -yi. 'Lee, sıasıe -we zɔ na yia 'yligbea, a mneni a 'ka we zɔ 'yligbee? Yaayıı batizea wa yia 'mı sıasıe lʋ, a mneni a 'ka ŋwnu wa 'ka 'sa aın batizee?»
39 'In wa nɛɛ ɔ -yla: «lın, -a mneni we.»
-Zezu yia we 'bıgʋpalıɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa. Sıa a yia 'mı 'bhisa. Sıasıe -we lʋ wa yia 'mı batizea, we lʋ wa yia aın batizea. 40 Nıı, we -ka na lilisɔlʋ -yɔ na kɔpɛsɔlʋʋ ladıdıe, -amı 'nı mneni ın 'ka we wla. Nıı, wee ladıda mıa, -Lagɔ ka we lamnazı nyıma tɔlʋaa -nʋ nya. Nıı, ma yia -bha ladıa.»
41 Wa -lima kugbua 'nʋa we, 'ın wa yia wa -yɔ 'cɛ 'palı. 42 -Zezu yia wa 'dɛ weee la, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, dʋdʋgʋ -nyımaa 'wlulapılınya mıa, wa 'tıtɛ nya wa sıalıa wa zɔlubhonʋnya. 43 Aın glaa, we 'na -mını 'sa -nı. -Ɔ -ka gba ɔ 'ka nyımɛ 'kadʋ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhonʋnyɔ. 44 'In aın glaa, -ɔ -ka gba ɔ 'ka nyıma 'yugalı, ɔ -zɛ ɔ -limaa gaylo. 45 Nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu 'nı yi wa 'ka ɔ 'wʋsa. Yi ɔ yia ɔ 'ka nyıma 'wʋsa, 'ın ɔ 'ka tlı nyıma duuun 'wʋzıtıee 'gbʋ.»

-Zezu -bloa 'lɔlɔnyɔɔ 'yli (Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya nynia Zelikoo, wa mı wee 'gbe 'tlada, 'ın nyıma duun yia wa 'bı yi. 'Lɔlɔnyɔ yabhlo wa laa Batimee, Timeee 'yu nya, ɔ -dı 'yoo ŋwɛ -yɔ la. Nıı, -zlazlanyɔ -wa. 47 Ɔ 'nʋa nıı, Nazalɛtıyu -Zezu mı 'plıda, 'ın ɔ yia 'wʋkpı, ɔ nɛɛ: «*-Davidıı 'yu -Zezuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ!»
48 'In nyıma duun yia ɔ 'wluo 'kpılı. Wa nɛɛ ɔ -yla: «'Mu ŋwɛ!»

-Mʊʊ bhla ɔmɔ 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ: «-Davidıı 'yuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ.»
49 Tɔʊn, -Zezu yia 'yligbe, 'ın ɔ nɛɛ: «A la ɔ.»
'Ɪn wa yia ɔ la, -zugba wa gba ɔ -yla: «-Na 'yuo. -Ɪn -sɔ wʊ, ɔ mı -mı lada.»
50 'Lɔlɔnyɔ vitelia ɔ 'naa, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ -gwagwıe nya, ɔ yia -Zezu -yɔbɛ. 51 'Ɪn -Zezu yia ɔ layıbha: «Lɛɛ -lu -ın 'yıbha ın nʊ -mı -yla lɛa?»
'Ɪn ɔ nɛɛ: «*Wlabi, -ın -blo na 'yli, ın 'ka layı lʊ.»
52 Ɔ nɛɛ: «'Bhiti lʊ, -na dlızʊzʊe ka -mı pue.» Tɔʊn, ɔ 'yli yia -blo, 'ın ɔ yia -Zezu 'bı mnı.

11

-Zezu mnıa -Zeluzalɛmʊ (Mt 21.1-11; Lk 19.28-40)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya cıpaa -Zeluzalɛmʊ -yɔ, -mɔ Bɛtıfaze -yɔ Betani kwesi, 'ın wa yia *Olivʊsunyaa -gɔgɔ ylı, -bha -Zezu tiea ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 2 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Gbe -we mıa -mɛmɛɛ aın 'yu, a mnı -mɔ. Nıı, lɛbhla a 'ka -mɔ nyni, -sokofalı -dɔgbʊ yabhlo a yia -bha ylıa lubhu -jıda. Wee -sokofalı mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ we -gʊ ladı. A -sa we lubhu, a -yɔ we yi. 3 Nıı, wa -ka aın layıbha: lɛɛ -lu ka 'gbʊ a nʊ 'sa? A gba wa -ylaɛ: -amıaa -kanyɔ 'yıbha ɔ 'ka we -gʊ ladı, nıı, dɛslɛɛn ɔ laa we lʊ.»
4 Wa mnıa, 'ın wa yia -sokofalı -dɔgbʊ yabhlo 'yı lubhu -jıda -bha 'yooo ŋwɛ -yɔ -bha 'pipee -budu yabhloo ŋwɛ -yɔ. 'Ɪn wa yia we lubhu -sa. 5 Nyıma mıa -bha, wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a sa wee -sokofalı lubhua?»
6 'Ɪn sa -Zezu zʊa wa 'dı, 'ın wa yi 'saa gba. 'Ɪn wa yia wa kwɛ -yɔ -sa, 'ın wa yia mnı. 7 Wa -laa wee -sokofalı -dɔgbʊ -Zezu, wa slʊa wa 'naa we -gʊ, 'ın ɔ yia we -gʊ ladı. 8 Tɔlʊa slʊa wa 'naa 'yloogblʊ, 'ın tɔlʊa -dıa suu kpı -mɔ kpaa, 'ın -maa yia we 'yloogblʊ laslu. 9 Nyıma nɔa ɔ 'yu we -yɔ -wa nɔa ɔ lʊʊ, wa 'dɛ weee 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ:
«-A -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.
-Ɔ mıa Jejitapɛɛ 'ŋnı nya yida,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
10 Nyımɛ -ɔ mıa yida,
ɔ 'ka -aın 'wlulapılı -Davidıı 'bıgʊ,
-Lagɔ 'palı 'sa ɔ sɔ -zɔnʊ -gʊ la.
-Wa mıa yalı,
wa -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.»
11 -Zezu plaa -Zeluzalɛmʊ, 'ın ɔ yia *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ mnı, 'ın ɔ yia da weee yla. Jibhe zɔa, we 'gbʊ ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia Betani mnı.

*-Zezu bhlıa *figısu gwɛzɛ (Mt 21.18-19)*

12 Zlı zlıa, -Zezu mı Betani 'bhʊda, 'ın ŋwɔ yia ɔ 'bha. 13 Tɔʊn, ɔ yia *figısu -we kaa kpı 'wlu -yɔyı -mɔ 'yu, 'ın ɔ yia we -yɔ bɛ, -de ɔ yi we 'bhue 'wlu 'yıı. Ɔ 'ka -bha nyni, we kpıı 'dɛkpʊa mıa we 'wlu. Nıı, we 'bhue -pa bhla 'nı -slɔ nyni. 14 -Bha ɔ gbaa wee su -yla: «-Mı'ı 'palı -slɛɛn 'bhue -nı.»
Ɪn ɔ 'bınɔnya yia we 'nʊ.

-Zezu vua -valɛpanya (Mt 21.12-17; Lk 19.45-48)

15 Wa nynia -Zeluzalɛmʊ, tɔʊn -Zezu yia -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ mnı. -Wa mıa -bha, -valɛpanya -yɔ -lizɔnya, 'ın -Zezu yia wa vuvue bhli. Ɔ yia 'gwɛzi -bhitinyaa 'tabhle -yɔ -kpakʊʊn pɛlʊpanyaa kpenya labhlı. 16 Ɔ 'nı ŋwnu nyımɛ yabhlogbɔɔ -yɔ -lu 'ka -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ 'plılı. 17 Ɔ -slolua wa gbʊ, ɔ nɛɛ:
«We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Na -budu mıa, 'mʊ wa yia laa dʊdʊgʊ -nyıma weee -Lagɔ bhubhoe -budu.›
'Ɪn 'mʊ amıa nʊa 'wienyaa zizeda 'wʊ.»
18 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'nʊa ɔ 'dı, 'ın wa yia nyanɔ nʊ, -we ka gbʊ -wa, ɔ gbagbawɛlı ka nyıma duun ŋwɛgaga -sʊbhalı. We 'dɛɛ 'gbʊ wa mıa 'klı 'yıda wa 'ka ɔ 'bha.
19 Jibhe zɔa, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia 'gbe nʊkplɛ 'bhʊ, 'ın wa yia mnı.

-Zezu -yɔ tlıtlı -figısu (Mt 21.20-22)

20 Zlı zlıa, wa mı 'yloogblʊ 'plıda, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yia wee figısu -yɔyı, -zugba we ka yɛ weee. 21 -We -Zezu gbaa, Piɛlı dlı 'sibhlia we -gʊ la, ɔ nɛɛ: «Wlabi, -ın yla figısu -ın bhlıa dɛ gwɛzɛ, we ka yɛ.»
22 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A zʊ -Lagɔ dlı -gʊ. 23 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ka -gɔgɔ -yla gba: ‹'Bhʊ da, viteli -na 'dɛ 'nyu lʊ,› 'ın ɔ dlı 'ka -we ɔ gbaa da lɛnʊee -gʊ -mı, 'ın ɔ 'nı dlı lʊ, 'ın we nʊa lɛ. 24 We 'dɛɛ 'gbʊ ın nɛɛ aın -yla, -we weee a yia -Lagɔ -zlalıa yia

bhubhoe nya, a zʋ we dlı -gʋ nıı, 'yıa a yia we, 'ın -Lagɔ 'ka we aın 'nyɛ.
25 «Nıı, a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, 'ın nyımɛ yabhloo gbʋ -ka aın dlıı -mı, a tı ɔ -yɔgbʋ 'wʋ, 'ın amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ 'ka amıaa gbʋnyuu 'wʋtı. [26 A 'nı nyımɛɛ -yɔgbʋ 'wʋtı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, ɔ 'na 'ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋtı.]»

Mɔ -Zezuu 'tıtɛ bhʋa?
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mnı 'yaa -mɔ -Zeluzalɛmʋ lʋ. Wa mı -zieda -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ ŋwɛɛ, 'ın -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, we -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası, wa yia -Zezu -yɔ bɛ. 28 Wa yia ɔ layıbha: «Se -mʋmʋ nya -na nʋ gbʋnya nı lɛa? 'Ɪn nyɔɔ 'nyɛ -mı we lɛnʋ sea?»
29 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbʋʋ gɔ -bhlo na yia aın layıbhaa, a -ka we 'bıgʋpalı 'bhie, -ɔ 'nyɛa 'mı se, 'ın na gbaa ɔ 'ŋnı. 30 Nyɔɔ tie *Zaan ɔ batizee nyıma, -Lagɔ -wa yaayıı, nyıma -wa yı? A gba 'mı -yla we.»
31 'Ɪn wa yia we -gʋ kpɛlıe bhli, 'ın wa nɛɛ: «-A -ka gba, ‹-Lagɔ tiea ɔ›, 'ın ɔ yıbhaa -aın laɛ: ‹Lɛɛ ka 'gbʋ a 'nı ɔ wɛlı 'wʋŋwnua?› »
32 Wa mı nyıma sɔda, nıı, -maa nɛɛ Zaan mıa -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -wa. We 'dɛɛ 'gbʋ wa 'nı mneni wa 'ka gba nıı, nyıma tiea ɔ.
33 We 'dɛɛ 'gbʋ, wa nɛɛ -Zezu -yla: «-Ɔ tiea Zaan, -a 'nı ɔ -yi.»
'Ɪn -Zezu nɛɛ: «We -ka 'sa -mı, -ɔ 'nyɛa 'mı wee gbʋnya -mınıı lɛnʋ se, -amı 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ŋnı aın -yla gba.»

12

-Zezu 'paa gbʋʋ nine ɔ -yɔwʋsɔlʋnya -yla
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yia wa -yla gbʋ gbagbıe bhli gbʋʋ nine -papıe nya: «Nıı, nyımɛ yabhlo 'paa *-dlɔkpaa. Wee kpaa mıa, 'mʋ ɔ bibelia 'suo. Ɔ nʋa *-dlɔyaa 'wʋnyazɔlu lɛ, 'ın ɔ yia kpaagʋtalı -gbagbʋ 'sʋbhaa. Ɔ 'bhua -busalubhonʋnya 'wʋ, -zugba -maa lo wee kpaa. 'Ɪn ɔ yia 'lakpa 'wʋ mnı.
2 «Tɔʋn, -dlɔya -sa bhla 'ka bɛ, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnyɔ yabhlo tie waa -busalubhonʋnya 'bı, wa 'ka ɔ -nʋ wla. 3 Wa sloa -mɔɔ 'wluo, wa bhıtıa -mɔɔ, 'ın wa yia -mɔɔ vu kwɛ klo nya. 4 Ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʋnyɔ -putu tie. -Mɔɔ mnıa, -mɔɔ wa bhıtılıa 'wluo, 'ın wa yia -mɔɔ vɛlı. 5 Ɔɔ kpaa -kanyɔ yi 'yaa nyımaa tanʋ tie, 'ın wa yia -mɔɔ 'bha. 'Sa ɔ tiea nyımaa -zlo, tɔlʋa wa bhıtıa, 'ın wa yia tɔlʋa 'bha.
6 «Nyımɛ -bhlogbɔɔ -tʋa ɔ kwesi, mɔ -wa ɔ 'yu -ɔ -ka zɛ ɔ -kalıa. -Mɔɔ ɔ tiea wa -gbɛ lʋgada, -zugba ɔ pʋpalıa dlı la nıı, -mɔɔ wa yia 'nʋŋwɛ zʋa. 7 -Bha waa -busalubhonʋnya gbʋgbalıa -ylaɛ: ‹-Ɔ 'kaa cı ɔɔ kpaa -kanyɔ 'bı li, mɔ nı. -A mnı ɔ 'bhaa, 'ın wee kpaa 'ka -amıaa -nʋ -zɛ.› 8 Wa sloa ɔ 'wluo. Wa 'bhaa ɔ, 'ın wa yia ɔ 'kwie viteli kpaa lʋʋ.
9 «'Lee, sa ɔɔ kpaa -kanyɔ 'ka nʋa? Ɔ 'dɛ yia yia, ɔ 'ka nyıma tie, wa 'ka waa -busalubhonʋnya 'bha, 'ın ɔ 'ka kpaa nyıma -putu yoo 'nyɛ.
10 «-We mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ cɛlıda, a 'nı -slɔ we zɛlıı? We nɛɛ:
‹Tʋkpa, -we -budusʋbhanya -saa kwnɛɛ,
mʋ -zɛa gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ.
11 -Ɔ nʋa gbʋ nı lɛ, Jejitapɛ -wa.
'Ɪn wee gbʋ mıa, -a -ka we 'yı,
'ın we namanıa -amıaa dlı.› »
12 Wee gbʋʋ nine mıa, Zuifʋʋ 'yugalınya -yi we 'ji nıı, ma -yɔ -Zezu -saa we. Wa ka 'klı 'yı, wa 'ka ɔ kpa. Nıı, nyımaa -zlo wa mıa sɔdaa 'gbʋ, wa yia ɔ -yɔ 'bhʋ, 'ın ɔ yia mnı.

*'Gwɛzi plʋlʋe *Sezaa kwɛɛ*
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Falizınyıma tɔlʋa -yɔ Ewlodʋʋ nyıma, 'ma wa tiea -Zezu -gbɛ, wa 'ka ɔ zɔ bhli, 'ın ɔ 'dɛɛ gbagbawɛlı 'ka ɔ gbʋan. 14 Wa yia, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Slolunyɔ, -a -yi we 'ji nıı, -we -na gbaa, gbʋzɔnʋ -wa. -Ɪ'ın sɔ gbʋʋ 'yli, 'ın -ı'ın sɔ nyımɛ 'ylilo -ŋwɛɛ. Nıı, sa -Lagɔ 'yıbhaa nyımɛ -mı, 'mʋ -na slolua gbʋzɔnʋ sa. We mı tıklıı nıı, -amıaa tite nʋkplɛ, -a plʋlʋ *Sezaa kwɛɛ *nisʋn -gwɛzii? -A plʋlʋ we yaayıı, -a 'na plʋlʋ we -nıı?»
15 -Zezu -yi we 'ji nıı, wa gbagbawɛlı -yɔ wa 'wlukʋʋn la pʋpalıe 'nı -mı -bhlo. Ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a bhli 'mı zɔa? A -la 'mı *Wlɔmʋ -tama yabhlo, ın 'ka we 'yı.» 16 Wa 'nyɛa ɔ tama yabhlo yoo, 'ın ɔ yia wa layıbha: «'Lee, nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnı mı da we -gʋa?»
'Ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «Sezaa -wa.»

17 -Bha ɔ gbaa wa -yla: «-We -ka Sezaaa -nʊ, a 'nyɛ we Sezaa yoo, 'ın -we -ka -Lagɔɔ -nʊ, a 'nyɛ we -Lagɔ yoo.»

'Ɪn ɔ gbʊʊ 'bıgʊpalı wɛlı yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalı.

*Sadusenyıma kpɛlıa tlıtlınyaa tlıtlıe lʊ 'wʊsɔgbʊ
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 *Sadusenyıma mıa, wa nɛɛ nıı, tlıtlınya 'nı mneni wa 'ka tlıtlıe lʊ 'wʊsɔ.

Wa tɔlʊa yia -Zezuu -gbɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: 19 «-Slolunyɔ, -we mıa cɛlıda Moizıı tite 'wʊ, mʊ mıa da. Nıı, nyımɛ -ka 'ŋwnɔ kwa, ɔ -yɔ ɔ 'nı gwalı, ɔ -ka tlı, ɔɔ ŋwnɔ -tʊa ɔ 'bıgʊ, ɔ bheli kwaa ɔ, 'ın ɔ -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bhelii zʊa lala, 'ın -mɔɔ 'ŋnı 'ka dʊdʊ -gʊ -tʊ. 20 Sa 'bhisa, nyımɛ yabhlo ka nʊkpasuyua gbesɔ, 'ın wa kpasa yia 'ŋwnɔ kwa. Ɔ -yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın ɔ yia tlı. 21 Wa 'sɔnʊ kwaa ɔ bhelii -dʊgbaŋwnɔ, -mɔɔ -yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın -mɔɔ yi 'yaa tlı. Ɔɔ 'ŋwnɔ -bhlokpadɛ yia waa bheliaa tanʊ kwa. 22 'Sa wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔɔ 'ŋwnɔ -bhlo -bhlo, wa -yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın wa yia tlı. Wa 'bıgʊ, ɔɔ 'ŋwnɔ yi 'yaa tlı.

23 «'Lee, 'ylı -we nya tlıtlınya yia 'wʊsɔa, nyɔɔ ka 'ŋwnɔ ɔ -maa? Nıı, wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔ -bhlo -bhlo.»

24 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A ka 'yoo mnɔ, -we ka gbʊ -wa, a 'nı -Lagɔsɛbhɛ -yi, 'ın a 'nı -Lagɔɔ 'tıtɛ -yi. 25 Tlıtlınya -ka 'wʊsɔ, nʊkpasia -yɔ 'ŋwnı 'na 'ka kʊkwalı, nıı, 'anzınya -we mıa yalı, we 'bhisa wa yia -tʊa. 26 'Lee, we -ka tlıtlınyaa 'wʊsɔgbʊ, -we mıa cɛlıda Moizıı 'sɛbhɛ 'wʊ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? Da misagʊsu pilɛɛ -bhoa 'yli, 'ın -Lagɔ nɛɛ Moizı -ylaɛ: ‹-Amı -wa *Ablaamʊʊ -Lagɔ, *Izakıı -Lagɔ, *Zakɔbʊʊ -Lagɔ.› » 27 'Ɪn -Zezu yia we -gʊdıɛ: «-Lagɔ mıa, 'yliyɔganyaa -Lagɔ ɔ -mıa. Ɔ 'nı tlıtlınyaa -Lagɔ. A ka mnɔ bhabha.»

-Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo gbaa gbʊzɔnʊ
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 Wa mı -Zezu laylada, 'ın -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo yia we 'nʊ. Ɔ 'yıa nıı, -Zezu mı wa wɛlı 'bıgʊpalıda 'nanʊʊ, ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ layıbhaɛ: «-Lagɔɔ tite weee glaa, -mʊmʊ -wa we 'kadʊa?»

29 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «Tite weee glaa, -we -wa we 'kadʊ mʊ mıa da: ‹*Izlaɛlınyıma, a pʊ yukwli. Nıı, Jejitapɛ mıa, -amıaa -Lagɔ -wa, ɔ -bhlogbɔɔ. 30 Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ, -ın -kalı ɔ zɛ -na dlı weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukʊʊn lapʊpalıe weee nya, -na 'tıtɛ weee nya.› 31 Wee titee 'sɔnʊ nı: ‹-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.› Tite, -we 'kaa tite sɔ nı 'wʊzi, we 'nı -mı.»

32 Ɔɔ titee gwesanyɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa. -Lagɔ -bhlogbɔɔ, ɔ 'nı 'sɔ -mı. 33 Nyımɛ -ka -Lagɔɔ zɛkalı ɔ dlı weee nya, ɔ 'wlukʊʊn lapʊpalıe weee nya, ɔ 'tıtɛ weee nya, ɔ 'dɛ weee nya, 'ın ɔ -ka ɔ -limaa zɛkalı ɔ 'dɛ 'bhisa, -mʊʊ nanı 'yli we -zi 'slaka weee, we -zi nyımɛ 'ka wlawlalu sie -Lagɔ -yla.»

34 Ɔ 'palıa we 'bıgʊ gbʊyilo nya, -Zezu 'yıa we -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lagɔɔ -na 'wlulapılıe 'nı -slɛɛn latlʊlʊ.»

-Mʊʊ 'bıgʊ, nyımɛ, -ɔ 'kaa 'tıtɛ 'yı ɔ -yɔ -Zezu 'ka kpɛlı, -mɔɔ 'nı 'yıe.

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ: nyɔɔ ɔ -mıa?
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 -Zezu mı nyıma gbʊsloluda -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, 'ın ɔ nɛɛ: «Waa -Lagɔɔ titee gwesanya nɛɛ nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, -Davidıı yu -wa. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ wa yi 'sa gbaa? 36 Nıı, -Davidıı 'dɛbhie -gbolu, -ɔ Zuzu 'Pʊpa 'nyɛa 'tıtɛ, ɔ nɛɛ:

‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -yla:
«-Ɪn -dı da la na lilisɔlʊ.
'Ɪn ın 'ka -na tʊnyıma -na bhʊ zɔ lapalı.» ›
37 Nıı, -Davidıı 'dɛ -ka ɔɔ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ la ‹na -Kanyɔ›, sa ɔ mneni ɔ 'ka ɔ 'yu -zɛa?»

(Mt 23.1-12; Lk 20.45-47)

Nyımaa -zlo mıa -bha, 'ın ɔ gbagbawɛlı yia wa 'mʊna 'wʊla. 38 Ɔ mıa wa -sloluda, ɔ nɛɛ: «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa gbɛgbɛın. Wa 'yıbha tlʊlo -bana 'kadı 'wʊplaplıe, -zugba wa zie we nya. Wa 'yıbha wa -sa wa fʊ wa 'nʊŋwɛzʊzʊe nya -zejila 'wʊ. 39 -Lagɔbudu zɔ -yɔ 'fɛtınya -gʊ, 'yugbɛın ladıdıe wa 'yıbhaa kpe -zɔnʊnya -gʊ. 40 -Dʊgbaŋwnı wa saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'Ɪn wa bhubhoea -Lagɔ nyıma 'ylia 'wʊ kpokpo, nyıma tıklıı 'bhisa. We 'gbʊ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhu, 'ın wanʊʊ -kaslʊ 'ka nyıma tɔlʊaa -nʊ 'wʊzi.»

-Lagɔɔ 'nyɛnyıe -zɔnʊ
(Lk 21.1-4)

41 -Zezu -dı 'gwɛzii -gbo kwesi la, -zugba ɔ yla nyıma -maa palı -mɔ 'gwɛzi -dɔlʊ -gʊ. Nıı, 'ŋnımnınyaa -zlo palıa -mɔ 'gwɛzi duun.
42 Bobabha -dʊgbaŋwnɔ yabhlo yia, ɔ palı -mɔ tamayua 'sɔ -we 'nıa -valɛ -ka.
43 -Bha -Zezu gbaa ɔ 'bınɔnya -yla: «ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: bobabha -dʊgbaŋwnɔ mıa dɛ nı, 'gwɛzi ɔ wlaa dɛ, we -zi nyıma weee -nʊ 'wʊ. 44 'Ŋnımnınya mıa, 'gwɛzi -we wa gbʊ 'nıa 'wʊ -mı, 'mʊ wa wlaa. Nıı, ɔɔ ŋwnɔ mıa, ɔ boba 'wʊ, 'gwɛzi -we ɔ 'kaa lili, 'mʊ ɔ wlaa.»

13

-We slolua dʊdʊʊ bhıa bhla, mʊ nı

1 -Zezu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ın ɔ 'bınɔnyɔ yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ: yi 'saa wa, tʊkpa -zɔnʊ, we -budu nanı 'yli 'lɛ!»
2 'In ɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, tʊkpanya -na yıa dɛ -yɔ -gʊladıdlıda, we 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -libheyi -gʊ -tʊ. Jitea we 'dɛ weee yia.»
3 Wa mnıa Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu, -mɔ wa -dıa la, -zugba wa yla -Lagɔbudu 'kadʊ. Da wa -nyaa 'wʊ, Piɛlı klaa, 'Zake klaa, Zaan klaa, we -yɔ Andlee, 'ın wa yia ɔ layıbha:
4 «Lɛbhla -mʊʊ 'ka lɛnʊa? 'In lɛɛ -lu 'ka we -aın -slolu, nıı, we bhla ka cıpaa?»

(Mt 24.4-14; Lk 21.8-19)

5 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, wa nʊ aın -dawli 'wʊ. 6 Nyıma -duun yia na 'ŋnı -gʊ yia, 'ın wa 'ka gbaɛ: ‹-Amı -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!› 'ın wa 'ka nyıma duun -dawli 'wʊnʊ.
7 «A -ka 'nʊ nıı, wa mı tʊgʊda da -kwɛın, 'ın a -ka 'nʊ nıı, wa mı tʊgʊda da 'pıpı, a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. We mı nıı, we nʊ lɛ, -mʊʊ 'nı -slɔ dʊdʊʊ bhıalıda. 8 Tʊ yia laga 'sɔ nyıdı 'wʊsɔa. 'In nyımaa 'wlulapılınyɔ yabhlo 'ka nyımaa 'wlulapılınyɔ -gʊdʊ -yɔwʊsɔlʊ. Dʊdʊ yia zuklua da tɔlʊa, 'ın ŋwɔ 'ka yi. Sa 'ŋwnɔ -ka gwalıa yi ɔ sıa, 'sa wee dʊdʊʊ bhıabhıee gwedıda yia -mıa.
9 «Amıa mıa dɛ, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. Gbʊwʊbhunya 'yu wa yia aın kwaa. Bhıtıa wa yia aın -Lagɔbudunya zɔ. Dʊdʊʊ 'wlulapılınya -yɔ nyımaa 'wlulapılınya 'yu wa yia aın laa na 'gbʊ, 'ın na gbʊdayınya a yia -zɛa wa 'yu. 10 Tıada, -Lagɔgbʊ wa yia gbaa 'lakpanya weee -yla. 11 Wa -ka aın gbʊwʊbhunya 'yu kwa, a 'na lʊlʊ dlı -nı, -we a 'kaa gbaa 'gbʊ. -Mʊʊ bhla, wɛlı -we a 'kaa gba, -Lagɔ yia we aın ŋwɛɛ zʊa. We'e 'bhʊ amıaa 'dɛɛ 'wlukʊʊn, Zuzu 'Pʊpa wlaa we.
12 «Nyımɛ yia ɔ bheli wlaa wa 'ka ɔ 'bha. 'Sa -bhlokpadɛ, dide yia ɔ 'yu wlaa. 'Yua yia wa didea -yɔwʊsɔlʊa wa 'ka wa 'bha. 13 Na 'gbʊ, nyıma weee yia aın 'wʊnyɛa. Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ -sa, 'ın ɔ 'ka we bhloluda nyni, -Lagɔ yia ɔ gbʊ 'wʊsaa.

(Mt 24.15-31; Lk 17.23-24, 21.20-28)

14 «Nyımɛ -ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, ɔ 'nʊ we 'wʊla. Nıı, -lu -Lagɔ 'nıa 'yıbha, 'ın -we saa -lu weee la, -ɔ -ka we -yɔyı ladıda, da we 'na 'ka yaa -mı, -ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, ɔ 'nʊ we 'wʊla. Nyıma -wa -ka Zudee -dʊdʊ -gʊ -mı, wa -yɔ -gwagwıe mnı zizea -gɔgɔnya 'wlu. 15 Nyımɛ, -ɔ -ka nyapɛda -mı 'pipee, ɔ 'na mnını ɔ -lu 'wʊbhua -budu zɔ -nı. 16 'In -mɔmɔ -ka kpaa -mı, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bhʊ -zɔɔ -nı. 17 Lɛɛ gbʊnyuu yi 'sa nʊkplabhue ŋwnı -yɔ 'ŋwnı -wa mıa 'yua 'nyɛnıda ylıa, wee 'ylınya -mını nya! 18 A bhubhoe -Lagɔ, we yi lɛnʊ ŋwɔtlɔyibhla.
19 We bhla mıa, sıasıe 'kadʊ wa yia 'yıa. 'Lee, -a -ka 'bhaa 'wlʊ, we 'sasʊkpa -nʊ ka -slɔ lɛnʊʊ? 'In lɛ we yia nʊa yı? -Innya, we 'na 'ka lɛnʊ.
20 «-Lagɔ 'nı yaa wee 'ylı -gʊsa, -zugba nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka we kwɛɛ -dı. Nıı, nyıma ɔ -saa -bha, wa 'gbʊ ɔ yia wee 'ylı -gʊsaa. 21 Wa -ka gba nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mı -seli, 'ın wa -ka gba nıı, ɔ mı mɔ, a 'na lalı we gbʊzɔnʊ -nı. 22 Yocıan yia yia, wa 'ka gba, nıı, ma -wa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya -yɔ ɔ -Bhasanya. Gwɛdigbʊ -yɔ gbʊ 'kadı wa yia lɛnʊa, 'ın -wa -Lagɔ -saa -bha, wa 'ka wa -dawli nʊ. Nıı, wa 'na 'ka we mneni. 23 'Mʊ ın gbaa da aın -yla 'gamʊ. Nıı, amıa mıa dɛ, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ.»
24-25 'In -Zezu nɛɛ:

«We bhla, wee sıasıee 'bıgʊ,
‹Nikpise yia kpaa,
'ylʊ 'na 'ka 'pʊ.
Nikpise yia kpaa,
'cʊ 'na 'ka lı.
Nikpise yia kpaa,
-zɛlı yia yalı 'bhʊa we 'ka bhli.
-Lu weee mıa yalı, zuklua we yia.›

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

26 «-Mʊʊ 'bıgʊ wa yia ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu -yɔyıa yida -mɔ yalıpʊpa 'wʊ, 'tıtɛ -yɔ zlı weee nya. 27 -Bha ɔ yia 'anzınya yoo 'paa, dʊdʊ weee -gʊ. 'Ɪn, -wa -Lagɔ -saa -bha 'gbe weee 'wʊ, wa 'ka wa la.
28 «-We figısu slolua aın, a 'nʊ we 'wʊla. We 'klıya -ka tlʊmanıda -mı, 'ın we -ka tɔpɔda -mı, a -yi we 'ji nıı, 'nyu -lʊa bhla ka cıpa. 29 'Sa -bhlokpadɛ a -ka 'sasʊkpa -gbʊ -mını 'yı lɛnʊda, a yibheli we 'ji nıı, ɔɔ *Nyımɛɛ 'Yu ka cıpa, ɔ 'nı -slɛɛn latlʊlʊ.
30 «Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: dɛslɛɛn -nyımaa 'dɛ weee 'na 'ka tlı, 'ın wee gbʊnya -mını 'kaa lɛnʊ. 31 Yalı -yɔ dʊdʊ mıa, la we yia 'bhʊa, nıı, na wɛlı 'na 'ka labhʊ 'mnumnu. 32 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı wee sıasıee bhla -yɔ we 'ylı -yi. Yalı -anzınya -yɔ -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie 'nı wee 'ylı -yi. Nıı, na Dide -bhlogbɔɔ -yia we 'ylı.
33 «We 'dɛɛ 'gbʊ, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. A -tʊ 'yliyɔgada. 'Ylı -we nya gbʊ nı 'kaa lɛnʊ, a 'nı we -yi. 34 We 'wlʊ saɛ, nyımɛ yabhlo -ɔ mı 'lakpa 'wʊ mnıda. Ɔ 'kaa mnı, ɔ yia ɔ zɔ -nyıma lubho 'wʊladlili. 'Ɪn ɔ nɛɛ kloloo ŋwɛkʊnyɔ -yla: ‹-Ɪn 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı.› 35 We 'dɛɛ 'gbʊ, a -tʊ 'yliyɔgada, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı. Bhla -we nya -buduu -kanyɔ 'kaa yi, -de jibhezaoo, -de sabɔoo, -de zlıgʊoo, -de zlʊkpɛoo, a 'nı we -yi. 36 Ɔ -ka aın 'tlalı, ɔ 'na ylılı aın ylaa ŋwɔda -nı. 37 -We ın mıa da aın -yla gbada, mʊ na gbaa nyıma weee -yla. A -tʊ 'yliyɔgada.»

14

Zuifʊʊ -cıan zʊa -Zezuu -yɔgbʊ (Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

1 Nıı, we -tʊ 'wʊ 'ylı 'sɔ *'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -yɔ Zuifʊʊ 'floo 'nıa *gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtı 'ka nyni. -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia -Zezuu -yɔylı pla wa 'ka ɔ kpa -dawli nya, 'ın wa 'ka ɔ 'bha. 2 Wa nɛɛ: «-A 'na kpalı ɔ 'fɛtıı 'ylı nya -nı. We 'nı -mʊʊ, 'ın 'gbe gbugblolua.»

*'Ŋwnɔ yabhlo slua -Zezu 'wluo *-lasiklɔ (Mt 26.6-13; Zn 12.1-8)*

3 -Zezu mıa Betani, sɔlıbhanyɔ 'Simɔɔɔ -budu zɔ, da ɔ mıa lida, 'ın 'ŋwnɔ yabhlo yia -mɔ pla. Ɔɔ 'ŋwnɔ, ɔ ka -bhonyida kwɛɛ. *-Lasiklɔ -zɔnʊ, -we ka -valɛ 'tɛa, we mı we 'wʊ. Ɔ -dıa wee -bhonyida -blı ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia wee -lasiklɔ -Zezuu 'wluo slu.* 4 Nyıma tɔlʊa mıa -bha, 'ın -maa yia 'cɛ 'pa, -zugba wa 'yıbhalı yıbhalı la: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ nyumɔ -lasiklɔ nıa? 5 Wa mneni yaa wa 'ka we pɛlʊ 'pa 'gwɛzi duun lʊ, -we nyımɛ 'kaa 'yı -zʊ ŋwɛɛ, 'ın wa 'ka we bobabhanya 'nyɛ.»
'Ɪn wa yia ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ 'cɛpalı. 6 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ a sıalı ɔa? A 'tide ɔ 'yi. -We ɔ nʊa 'mı -yla lɛ, gbʊ -zɔnʊ -wa. 7 Nıı, bobabhanya mı aın glaa 'ylı weee nya. Da a -ka 'yıbhalı, a mneni a 'ka wa 'nanı 'wʊnʊ. Nıı, -amı mıa, ın 'nı aın glaa -mı 'ylı weee nya. 8 -We ɔ mnenia, 'mʊ ɔ nʊa 'mı -yla lɛ. Nıı, -lasiklɔ ɔ tlia 'mı -yɔ gbawlaa 'gbʊ 'gamʊ. 9 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: da wa yia -Lagɔgbʊ gbaa dʊdʊ weee -gʊ, -we ŋwnɔ nı nʊa da lɛ, gbaa wa yia we, 'ın ɔ lɛnʊgbʊ 'ka nyımaa dlı 'wʊ -tʊ.»

Zudası 'yıbha ɔ 'ka -Zezu wla (Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa, nyımɛ yabhlo, wa laa Zudası Isıkaliɔtʊ, mɔ mnıa -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -gbɛ, ɔ 'ka -Zezu wla. 11 Wa 'nʊa we, 'ın we yia wa 'mʊna 'wʊla. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -yla: «'Gwɛzi -a yia -mı 'nyɛa.» Sa ɔ 'kaa nʊ ɔ 'ka -Zezu wla, -bha ɔ bhlia we 'yooo datalıe.

-Zezuu 'bınɔnya pia 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu (Mt 26.17-25; Lk 22.7-14; Zn 13.21-30)

12 'Floo 'nıa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtı ka nyni. We 'ylıı tıanʊ -we nya wa bhaa *bhlabhlɛyua 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu nya, wee 'ylı nya -Zezuu 'bınɔnya 'yıbhaa ɔ laɛ: «Mɔ -ın 'yıbha -a mnı -mı -yla 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu pia?»
13 -Zezu tiea ɔ 'bınɔnya 'sɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «A mnı -zɔɔ. A -ka -mɔ nyni, nyımɛ -ɔ 'nyunyida mıa 'wlu, a -yɔ ɔ yia 'wʊgbelia, a mnı ɔ 'bı. 14 Ɔ -ka -budu -mʊmʊ zɔ pla, a gba wee -buduu -kanyɔ -yla: ‹-Amıaa -Kanyɔ nɛɛ, «'Lee, -buduu 'yu -we zɔ -a 'kaa -amıaa 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu li nı, mɔ we mıa?» › 15 'Ɪn ɔ slolua aın -buduu 'yu 'kadʊ yabhlo 'klʊ, -mɔ -budu 'wlu, -we zɔ -gʊladı -li

* **14:3** Wee -lasiklɔɔ -bhonyida mıa, tʊkpa wa laa alibatlı, mʊ nya wa nʊa we lɛ. Wee -lasiklɔ, wa laa nalıdı.

-zɔnʊ mıa. -Mɔ a 'kaa -amıaa 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu pili.»
16 Wa mnıa, wa nynia -zɔɔ, 'ın sa -Zezu gbaa wa -yla, 'ın wa yi 'saa we ylı. 'In wa yia wa 'fɛtı -gʊ -lililu pi.

-Zezu -yɔ ɔ wlawlanyɔ lia (Mt 26.20-25; Lk 22.14; Zn 13.21-30)

17 Jibhe zɔa, 'ın -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya kug-bua lɛ 'sɔ yia yi. 18 Da wa mıa lida 'tabhle -gʊ, -Zezu nɛɛ: «In nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: aın glaa, nyımɛ yabhlo ın -yɔ ɔ mıa da lida nı, mɔ yia 'mı wlaa.»
19 Tɔʊn, wa plɛ sumanıa, 'ın wa yia ɔ layıbha -bhlo -bhlo. «We 'nı -amı, we 'nı mʊʊ?»
20 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Amıa kugbua lɛ 'sɔ glaa nyımɛ yabhlo -wa. In -yɔ ɔ 'sɔ mı 'floo 'ŋwada zapʊ -bhlo lʊ. 21 Gbʊzɔnʊ -wa: sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ ɔ daa, 'sa ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu yia mnıa. Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, gbʊnyuu mı -mɔɔ -nʊ nya. Wa 'nı yaa -mɔɔ gwalı, we nanı 'yli.»

-Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya lia (Mt 26.26-30; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-25)

22 Wa mıa lida, 'ın -Zezu yia 'floo 'wʊbhu. Ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we ladıdlı. Ɔ dlilia we ɔ 'bınɔnya 'wʊla, 'ın ɔ nɛɛ: «A 'bhu we 'wʊ, na ku -wa.»
23 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia nʊ -kɔpʊ 'wʊbhu, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ yia we wa yoo 'nyɛ -bhlo -bhlo, 'ın wa 'dɛ weee yia we 'ma. Ɔ nɛɛ:
24 «-We mıa da nı, mʊ -wa na 'pıɔn -we yia jitea nyıma duuun 'gbʊ, 'ın we 'ka -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔ 'wʊsuslolu. 25 Nıı, ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: zlı -Lagɔ -ka dʊdʊ 'wlulapılı, we zlı na maa nʊ lolu. We 'ylı 'nı -slɔ nyni, ın 'na 'ka nʊ 'ma.»
26 Wa bhlıa -Lagɔ -lʊʊ 'bhie, wa yia 'tla, 'ın wa yia *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu mnı.

-Zezu nɛɛ nıı, Pıɛlı yia ɔ gbʊ kpɛlıa (Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

27 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Bı a yia 'mı 'bhʊa. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ:
‹Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyɔ na yia 'bhaa,
'ın bhlabhlɛnya 'ka lamnɔ.›
28 Nıı, ın -ka tlı, ın -ka 'wʊsɔ lʊ, Galilee na yia aın wʊlʊa mnıa.»
29 Pıɛlı nɛɛ ɔ -yla: «Nyıma weee -ka -mı 'bı 'bhʊ, -amı 'na 'ka we lɛnʊ.»
30 'In -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «In nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -zɛɛn sabɔ mıa, -na kpɛlı na gbʊ 'wʊla -zakpa ta, -zugba -kʊkɔ 'nı -slɔ -zakpa 'sɔnʊ gbo.»
31 Pıɛlı nɛɛ -bhlokpadɛɛ: «-Innya, we 'nı -mʊʊ! We -ka 'bha wa 'ka -ın -yɔ 'mı 'sɔ 'bha, ın 'na 'ka -na gbʊ kpɛlı.»
Tɔʊn, wa 'dɛ weee yia wee wɛlı -bhlo gba.

-Zezu bhubhoea -Lagɔ Gɛtısemanee (Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ nynia Gɛtısemanee, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «A -dı dɛ la. In 'ka -Lagɔ bhubhoe.»
33 Ɔ -yɔ Pıɛlı klaa, *'Zake klaa, we -yɔ *Zaan, wa yia mnı. -Bha ɔ -gʊ yia, 'ın 'pıɔn yia ɔ dlı 'wʊ slo. 34 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na dlı ka sumanı bhabha. A -tʊ -seli, a -tʊ 'yliyɔgada.»
35-36 Ɔ bɛa 'yu -sɛ, ɔ -gblia dʊdʊ la, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe, ɔ nɛɛ: «*Aba! Dide! -In mneni -ın 'ka -lu weee lɛnʊ. -In -ka we 'yıbha nı, -ın vlalı 'mı sıasıe 'kadʊ -mını gwe. Nıı, we 'na -zɛlı na dʊmagbʊ -nı: we -zɛ -na dʊmagbʊ.»
37 Ɔ yia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ lʊ, -zugba wa mı 'ylaa 'wʊ. Ɔ nɛɛ Simɔ Pıɛlı -yla: «'Ylaa -na ŋwɔa yı? -In 'nı mneni -ın 'ka 'yliyɔgada -tʊ 'lɛlı -bhloo -kpʊaa? 38 A -tʊ 'yliyɔgada, a bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʊ lʊ bhlili. Nıı, nyımɛɛ dlı 'yıbha we 'ka -lu -zɔnʊ lɛnʊ, 'ın ɔ ku 'nı we mneni.»
39 Tɔʊn, ɔ 'bhʊ 'yaa wa -yɔ lʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe wɛlı -bhlokpadɛ nya. 40 Ɔ yia lʊ, -zugba wa mı 'ya 'ylaa 'wʊ, wa 'yli ka 'wʊwɔmanıı 'gbʊ. Wɛlı -we wa 'kaa ɔ -yla gba, we 'nı -mı.
41 Ɔ yia lʊ -zakpa tanʊ nya, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mı 'ylaa 'wʊ -bhlokpadɛ, nyapɛda a mıa yı? We -tʊ 'sa. Da wa 'kaa Nyımɛɛ 'Yu wla gbʊnyuu -lɛnʊnya -yla, we bhla ka nyni. 42 A -sɔ 'wʊ, -a 'ka mnı. A -talı, nyımɛ -ɔ 'kaa 'mı wla, mɔ yia mɔ.»

-Zezu wa yia kpaa (Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Zn 18.3-12)

43 Da -Zezu mıa gbada, wɛlı mı ɔ ŋwɛɛ, tɔʊn Zudası yia yi. Ɔɔ Zudası mıa, ɔ mı -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa. 'In ɔ -yɔ nyımaa -zlo yia yi, tʊgʊgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ. Nıı, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, we -yɔ nyıma kpası, ma tiea wa. 44 Zudası, -ɔ 'kaa -Zezu wla, sa

ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ ka we wa -yla gba. Ɔ nɛɛ: «Nyımɛ ın -ka gbleli nı, mɔ -wa. A kpa ɔ, a -yɔ ɔ 'sɔ mnı, a zʋ ɔ 'yliyɔ 'nanʋʋ.»
45 Zudası nynia -Zezu kwesi, 'ın ɔ nɛɛ: «*Wlabi.» 'Ɪn ɔ yia ɔ gbleli. 46 -Bha wa yibhelia -Zezu, 'ın wa yia ɔ kpa. 47 Ɔ 'bınɔnyɔ yabhlo -saa tʋgʋgblɛ tʋkpa 'wʋ tɔʋn, ɔ yia *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ zɔlubhonʋnyɔ yabhlo yukwli 'wlu -dı.
48 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Wienyɔ ın -mıa, 'ın a yia 'mı kpaa yi tʋgʋgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yı? 49 -Ɪnnya, 'ylı weee nya, ın mı aın glaa gbʋ -sloluda -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, 'ın a 'nı 'mı kpa. Sanɛɛ a kpaa 'mı, 'ın -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, we 'ka gbʋzɔnʋ -zɛɛ 'gbʋ.»
50 Tɔʋn, 'ın ɔ 'bınɔnya yia -bha ɔ tı -gwagwıe nya. 51-52 Nyimesləyu yabhlo yia ɔ 'bı, ɔ ka 'naa -bhlogbɔɔ -gʋ. Wa kpaa wee 'naa, 'ın ɔ yia we wa kwɛɛ tı, 'ın ɔ yia -gwa kpanʋ nya.

-Zezu wa kwaa gbʋwʋbhunya 'kadı 'yu
(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55,63-71; Zn 18.13-14,19-24)

53 Wa yia -Zezu -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ -gbɛ kwa. Da -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, nyıma kpası klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya weee, wa gbelia 'wʋ. 54 Pıɛlı mı -Zezu 'bı, ɔ 'nı ɔ -yɔ cıpa. Ɔ plalıa -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia -kosu -yɔ ladı, ɔ -yɔ 'slʋja 'sɔ.
55 -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ gbʋwʋbhunya weee tıtalıa -Zezu -yɔ la wa 'ka ɔ gbʋ -dılı, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, wa 'nı gbʋ yabhlogbɔɔ 'yı. 56 Nyıma -duun zʋlʋa ɔ yo -yɔ, 'ın -maa wɛlı 'nı bhli -bhlo.
57 Tɔlʋa -sɔa 'wʋ, -maa dılıa ɔ yo gbʋ 'wlu la, 'ın -maa nɛɛ: 58 «Gbʋ ɔ gbaa, -a ka we 'nʋ. Ɔ nɛɛ nıı, -Lagɔbudu 'kadʋ, -we nyıma 'sʋbhaa da nı, -wlɔa ɔ yia we. 'Ɪn 'ylı ta zɔ we -putu -we nyımɛɛ sɔ 'nıa 'tlili, ɔ 'ka -mʋʋ 'sʋbha.» 59 Wee gbʋ nı -gʋ, wa'a gba wɛlı -bhlo.
60 -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -sɔa 'wʋ wa nyıdı, 'ın ɔ yia -Zezu layıbha: «Nyıma nı mı -mı gbʋ 'wluladılıda. -Ɪn 'nı mneni -ın 'ka we -gʋ -saa?» 61 -Zezu 'nı ŋwɛ gba. Ɔ -sɔ yaa 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ layıbha: «'Lee, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ın -mıa yı? -Lagɔ ka 'ŋnı -a mnınıa, ɔ 'Yu -ın -mıa yı?»
62 -Zezu yia we 'bıgʋpalı: «Cıın, 'mɔ ın -mıa. Nyımɛɛ Yu yia 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ lilisəlʋ ladıa. 'Yıa a yia ɔ yalıpʋpa -gʋ we nya kwlida.»
63-64 -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ yia ɔ 'naa yla 'cɛ nya. Ɔ nɛɛ: «Ɔ ka -Lagɔ vɛlı, a 'dɛ weee ka we 'nʋ. -A 'nı -slɛɛn gbʋdayınyɔɔ gbʋ -ka.»
Ɔ nɛɛ wa -yla: «Amıa nɛɛ lɛa?»
Wa nɛɛ: «Ɔ ka gbʋnyuu lɛnʋ.»
-Zugba wa kpıa 'wʋ: «A 'bha ɔ! A 'bha ɔ! A 'bha ɔ!»
65 Nyıma tɔlʋa slua ɔ -dlɛ -gʋ. Wa -gblia ɔ 'naa 'yli -gʋ, 'ın wa yia ɔ bhıtı -kwli nya, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nyɔɔ 'pa -mı -lua? -Ɪn gba ɔ 'ŋnı!» 'Ɪn 'slʋja yia ɔ 'kpa yukwli 'wʋ sʋbha.

Pıɛlı kpɛlıa -Zezuu -gʋgbʋ
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18,25-27)

66-67 Nıı, da Pıɛlı mıa 'wɔlɔda -mɔ wee -buduŋwɛɛ, 'ın -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ zɔlubhonʋŋwnɔ yia yi. Ɔ 'yıa Pıɛlı, 'ın ɔ yia ɔ yla tenyii, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Mı mıa da, -ın -yɔ Nazalɛtıyu -Zezu 'sɔ mı -benyi.»
68 Pıɛlı nɛɛ: «Yo -wa yo, ın 'nı ɔ -yi. -We a gbaa dɛ nı, ı'ın 'nʋ we 'wʋla.»
Tɔʋn, 'ın ɔ yia 'wʋsɔ, ɔ yia klolo ŋwɛɛ 'yligbe. 'Ɪn -kʋkɔ yia gbo. 69 Ɔɔ 'ŋwnɔ 'yı 'yaa ɔ, -wa mıa -bha, ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ nʋkpasu mıa da nı, ɔ mı waa nyıma nı glaa.»
70 Pıɛlı nɛɛ: «Yo -wa yo.»
Tɔʋn, -wa mıa -bha, wa nɛɛ Pıɛlı -yla: «Gbʋzɔnʋ -wa, -ın mı wa glaa. Nıı, Galilee -nyımɛ -ın -mıa.»
71 'Ɪn Pıɛlı yia bi, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ a saa dɛ 'ŋnı, ın 'nı ɔ -yi, ın -ka yo 'tʋbhʋ, -Lagɔ 'pa 'mı -kaslʋ 'wʋ!»
72 -Bha -bhlokpadɛ, -kʋkɔ yia -zakpaa 'sɔnʋ gbo, 'ın Pıɛlıı dlı yia -Zezuu wɛlı -gʋ -bho, nıı, ɔ kpɛlı -Zezu gbʋ 'wʋla -zakpa ta, -zugba -kʋkɔ 'nı -slɔ -zakpaa 'sɔnʋ gbo. 'Ɪn Pıɛlı yia wie bhli.

15

Pilatı 'bhua -Zezuu -yɔgbʋ 'wʋ
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Zn 18.28-38)

1 Zlʋkpɛ -papa, *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, nyıma kpası klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, waa gbʋwʋbhunya weee, ma bhlıa wɛlı -bhlo. Wa gbʋan -Zezu, *Wlɔmʋ -nyımɛ -ɔ pılıa Zudee -dʋdʋ 'wlu la, wa laa

Pilatı, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ -gbɛ kwa, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ.

2 -Bha Pilatı 'yıbhaa ɔ la: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ -ın -mıa yı?»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mʊ -ın gbaa dɛ.»

3 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan dılıa -Zezu gbʊ duun 'wlu la. 4 'Ɪn Pilatı yia ɔ -zakpa 'sɔnʊ layıbha: «'Lee, gbʊʊ -zlo wa dılıa dɛ -mı 'wlu la nı, -na nʊ we, 'ın -ı'ın -sa we -gʊʊ?»

5 -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʊpalı, 'ın we yia Pilatı ŋwɛgaga -sʊbhalı.

6 Nıı, Zuifʊʊ 'fɛtı -ka nyni nı, -kaslʊnyımɛ -ɔ nyımaa -zlo 'yıbhaa, 'mɔ Pilatı tidea 'yi. 7 -Mɔ wee -kaslʊ 'wʊ, nyımɛ yabhlo wa laa -Balabası -yɔ ɔ -lima mı -mɔ. Ma -yɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınya gʊ bhaa tʊ, 'ın wa yia nyımɛ 'bha. 8 -Bha wa gbaa Pilatı -yla: «-We -na nʊ bhaa 'fɛtıı 'ylı nya lɛ, -ın nʊ we lɛ.»

9 Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ mıa, 'mɔ ın 'kaa 'yitide yı?»

10 Pilatıı 'dɛ -yi we 'ji nıı, zenyidlı nya -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan wlaa -Zezu. 11 Ma zʊlʊa nyıma ŋwɛ nıı, wa sumanı we 'wʊ Pilatı 'ka -Balabası -kaslʊ 'wʊsa.

12 -Bha Pilatı gbaɛ: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ mıa dɛ nı, lɛɛ -lu ın 'ka ɔ nʊnʊa?»

13 Wa 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ: «Kʊlʊ ɔ *su -gʊ la!»

14 Pilatı nɛɛ: «Gbʊnyuu -mʊmʊ ɔ nʊ lɛa?»

'Ɪn wa yia 'wʊkpı 'tıtɛɛ: «Kʊlʊ ɔ su -gʊ la!»

15 Nıı, Pilatı 'yıbha ɔ 'ka nyımaa -zloo dʊmagbʊ lɛnʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia -Balabası 'yitide. Tɔʊn, ɔ nɛɛ 'slʊja -yla: «A sɛlı -Zezu.» 'Ɪn ɔ yia wa 'yoo 'nyɛ, wa 'ka -Zezu su -gʊ lakʊlʊ.

'Slʊja nyanıa -Zezu
(Mt 27.27-31; Zn 19.2-3)

16 'Slʊja kwaa -Zezu yoo -mɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔɔ gbʊwʊbhu -buduŋwɛɛ, 'ın wa yia wa -lima weee la 17 wa 'ka ɔ nyanı. Wa yia ɔ nyımaa 'wlulapılınyɔɔ -bana zalʊ 'wʊpla, 'ın wa yia 'wia -kloo ma, 'ın wa yia we ɔ 'wluo -pla, 18 'ın wa yia ɔ fʊsa ɔ glapalıe nya: «Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ, -na fʊʊ.»

19 Wa bhıtıa ɔ 'wlu gblee nya, -zugba wa slua ɔ -dlɛ -gʊ, 'ın wa sibhlia 'kukolu ɔ 'yu, wa tıa wa 'dɛ 'wʊ 'kienyi. 20 Da wa bhıa ɔ nyanıe, wa -saa ɔ -bana zalʊ 'wʊ, 'ın wa yia ɔ 'dɛɛ -bana ɔ 'wʊpla. 'Ɪn wa -yɔ ɔ yia mnı, wa 'ka ɔ su -gʊ lakʊlʊ.

-Zezu wa kʊlʊa su -gʊ la
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Zn 19.17-27)

21 Wa mıa mnıda, 'ın wa -yɔ Silɛnıyu 'Simɔɔ yia gbeli, -zugba ɔ bhʊ kpaa. Nıı, Alɛzandlı -yɔ Wlufusıı dide -wa. -Bha 'slʊja gbaa ɔ -yla -gla nya nıı, ɔ 'bhu -Zezuu su 'wʊ. 22 Wa yia -Zezu da wa laa Gɔlʊgota kwa. (-Mʊʊ ji -wa 'wluu kʊaa da.) 23 Wa 'nyɛa ɔ nʊ -we lʊ wa slua *milı, ɔ 'nı we 'ma. 24 Tɔʊn, wa yia ɔ su -gʊ lakʊlʊ, 'ın wa yia -nıgbı 'pa, -we wa 'kaa 'yı -bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa 'gbʊ.

25 Zlʊkpa ylʊ nya wa kʊlʊa ɔ su -gʊ la. 26 -We ka 'gbʊ wa yia ɔ 'bha, wa cɛlıa we, 'ın wa yia we ɔ 'wlu -bita lakʊlʊ. 'Mʊ wa cɛlıa:

-Ɔ MIA DA
ZUIFUU 'WLULAPILINYƆ -WA

27 Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su -gʊ lakʊlʊ. 'Yabhlo mı ɔ lilisɔlʊ, 'ın -gʊdʊ mıa ɔ kɔpɛsɔlʊ. [28 Nıı, sanɛɛ 'sa -Lagɔsɛbhɛɛ bɛta yabhlo gbaa, bɛta -we gbaaɛ: «Wa ka ɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan glaa zɛlı».]

29 Nyıma mıa 'plıda, -zugba wa bite 'wlu, wa vɛlıa ɔ, wa nɛɛ: «Aya, -mı gbaa -ın 'ka -Lagɔbudu 'kadʊ -wlɔ, 'ın -ın 'ka we 'sʊbha 'ylı ta zɔ nı, 30 -sa -na 'dɛ gbʊ 'wʊ, 'bhʊ su -gʊ -ın 'sibhli la.»

31 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, ma gbʊgbalı 'yaa -yla ɔ nyanıe nya, -maa nɛɛ: «Nıı, ɔ ka nyıma tɔlʊa pue, ɔ 'nı -slɛɛn mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ pue! 32 Ɔmɔ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, *Izlaɛlıı 'Wlulapılınyɔ, ɔ -ka su -gʊ 'bhʊ ɔ -ka lasibhli nı, -a -ka ɔ -yɔyı, 'ın -a zʊa ɔ dlı -gʊ.»

-Wa mıa su -gʊ ɔ kwesi, -maa ka 'ya ɔ vɛlı.

-Zezuu tlıda
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

33 'Ylʊ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, nikpise yia kpa dʊdʊ weee -gʊ, we li 'lɛlı ta. 34 We bhla -bhlokpadɛ, -Zezu 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: «Eloi, Eloi, lama sabakatani?» -Mʊʊ ji -wa: «Na -Lagɔ, na -Lagɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın yi 'mı 'bı 'bhʊa?»

35 Nyıma tɔlʊa -wa mıa -bha, -wa 'nʊa we, wa nɛɛ: «Aya, ɔ mı Elii lada!»

36 Wa lʊ nyımɛ yabhlo -yɔ -gwagwıe mnıa, ɔ 'bhua -fuu 'wʊ, ɔ yia we kalɔ nʊ lʊ fa. Ɔ zʊa we gbleee 'yliya 'wʊ, 'ın ɔ yia we ɔ ŋwɛ -yɔdı, -de -mɔɔ yi we ŋwʊŋwɔnʊʊ, 'ın ɔ nɛɛ: «A wʊ -slɔ. -De Élii yi yi, -mɔɔ 'ka ɔ lasibhlii, -a 'ka -bha 'yı.»

37 -Zezu 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ, 'ın ɔ yia tlı.
38 'Naa bızıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, mʊ bhlia
'wʊylaylıe we nyıdı -mɔ yalı tıklıı, 'ın we yia
zɔ nyni.
39 Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ -ɔ
'yligbea -Zezu 'yu, 'ın ɔ yia ɔ 'wʊkpıwɛlı 'nʊ,
'ın sa ɔ tıtlıa 'wʊla, 'ın ɔ yia -bha 'yı, ɔ nɛɛ: «Ɔɔ
nyımɛ mıa da nı, -Lagɔɔ Yu -wa 'pıɛın.»
40-41 Magıdala -ŋwnɔ Malii klaa, 'Zake -
yulɛ -yɔ Zozee 'nyaa Malii klaa, we -yɔ Sa-
lomee, ma mıa ɔ 'bı. Nıı, ma pia -benyi ɔ -
yla da wa mıa Galilee. Wa -yɔ 'ŋwnı duun
tɔlʊa -yɔ -Zezu ka bha -Zeluzalɛmʊ mnı. Wa
'yligbe -mɔ 'pıpı, -zugba wa yla ɔ.

*-Zɛzɛfʊ zʊa -Zezuu 'kwie gbawla nʊkplɛ (Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)

42-43 Jibheza ylʊ nya, Alimateyu *-Zɛzɛfʊ
yia yi. Ɔ mı *Zuifʊʊ gbʊwliwʊdınyaa glaa
-nyımɛ yabhlo, -ɔ wa zʊa -bha nya. Bhla -
we nya -Lagɔ 'kaa dʊdʊ 'wlulapılı, ɔ mı we
wʊda.
We zlı mıa, Zuifʊ mı wa -lu lamnazıda, 'ın
zlı -ka zlı, mʊ -wa wa *Nyapɛylı. We 'dɛɛ
'gbʊ -Zɛzɛfʊ yia dlı 'tɛmanı, ɔ yia Pilatıı -gbɛ
mnı ɔ 'ka -Zezuu 'kwie -mɔɔ -zlalı. 44 Pilatı
nɛɛ ɔ dlı zɔ: «Aya! Ɔ ka tlı -papa -bhlo.»
'Ɪn ɔ yia Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ
la, 'ın ɔ yia ɔ layıbha: «'Lee, ɔ tlıtlı bı ka
'wʊgwlɛɛ?»
45 -Mɔɔ ŋwnua we -yɔ, 'ın ɔ yia -Zɛzɛfʊ ɔ
'kwie yoo 'nyɛ. 46 -Zɛzɛfʊ zɔa 'naa -zɔnʊ, ɔ -
saa -Zezuu 'kwie su -gʊ, ɔ zʊa we 'naa -yɔ,
'ın ɔ yia we 'bhʊka 'wʊ fa. Wee 'bhʊka mıa,
wa ka bha we 'bhlu tʊkpa 'wʊ. Tɔʊn, ɔ glipea
tʊkpa -boklo, 'ın ɔ yia wee gbawla ŋwɛkla.
47 Da wa zʊa -Zezuu 'kwie gbawla nʊkplɛ,
Magıdala -ŋwnɔ Malii -yɔ Zozee 'nyaa Malii
ka -bha 'yı.

16

-Zezu -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa (Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)

1 Nyapɛylı 'plıa, Magıdala -ŋwnɔ Malii
klaa, *'Zakee 'nyaa Malii we -yɔ Salomee,
ma zɔa -lasiklɔ, -we ka ŋnɛ mɛnıa, wa 'ka we
-Zezuu 'kwie -yɔtli.
2 Dimasıı zlʊkpɛ -papa, da 'ylʊ -sɔa 'wʊ,
'ın wa yia gbawla -gʊ mnı, 3 -zugba wa
'yıbhalıa yıbhalıa laɛ: «'Lee, tʊkpa 'kadʊ mıa
da gbawla ŋwɛɛ, nyɔɔ 'ka we glipe -aın -
yla?»
4 Wa -talıa -mɔ, 'ın wa yia wee tʊkpa -
boklo 'kadʊ -yɔyı. Nıı, wa ka 'cın we glipe.
5 Wa plaa gbawla nʊkplɛ, ın wa yia -mɔ
nyimesləyu yabhlo 'yı. Ɔɔ nyimesləyu -dılı
lilisəlʊ la. Ɔ -bana pəlʊ. Nyanɔ yia wa dlı
'wʊslo.
6 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı.
Nazalɛtıyu -Zezu, -ɔ wa kʊlʊa *su -gʊ la, ɔ da
a talıa yı? Nıı, ɔ ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa. Ɔ 'nı
-seli -mı. A -talı, da wa palıa ɔ la, -bha nı da.
7 Nıı, ɔ ka aın 'yugalı Galilee. -Mɔ a yia ɔ 'yıa,
saa 'dɛ ɔ gbaa zlımɛ aın -yla, 'sa. Nıı, a mnı,
a 'tʊlʊ ɔ 'bınɔnya -yɔ Pıɛlı.»
8 -Bha wa 'tlaa gbawla nʊkplɛ -gwagwıe
nya, -zugba wa tɛlıa nyanɔ nya. Wa mı
nyanɔ nʊdaa 'gbʊ, wa 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔ
-yla gbʊ gba.

Magıdala -ŋwnɔ Malii 'yıa -Zezu (Mt 28.9-10; Zn 20.11-18)

[9 -Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ dimasıı
zlʊkpɛ. Magıdala -ŋwnɔ Malii, -ɔ 'wʊ ɔ vua
zuzu 'nyii gbesɔ, ɔ yia ɔ 'dɛ -mɔɔ 'klʊslolu tıa.
10-11 -Wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa 'cın, -bha Malii
mnıa wa -gbɛ. Wa mı wida. Ɔ 'tʊlʊa wa
nıı, ɔ ka -Zezu 'yı, ɔ -ga 'yliyɔ. Wa 'nı we la
gbʊzɔnʊ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'sɔ 'klʊ (Lk 24.13-35)

12 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezuu 'bınɔnyaa glaa -
nyıma 'sɔ mıa kpaa -yloogblʊ nɔda, 'ın ɔ yia
ɔ 'dɛ -maa 'klʊslolu sa -putu sa. 13 Wa 'bhitia
lʊ, 'ın wa yia wa -lima 'tʊlʊ, -maa 'nı 'ya we
la gbʊzɔnʊ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ -bhlo 'klʊ (Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Zn 20.19-23; Lngb 1.1-8)

14 -Slɛɛn, ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ -bhlo mı
lida, 'ın -Zezu yia ɔ 'dɛ wa 'klʊslolu. Ɔ nɛɛ
wa -ylaɛ: «Nyıma nɛɛ aın -yla nıı, ın ka 'wʊsɔ
tlıtlınya glaa, 'ın wa yia 'mı 'yı. A 'nı we la
gbʊzɔnʊ. Lɛɛ ka 'gbʊ a 'nı 'mı dlı -gʊ zʊa? Lɛɛ
ka 'gbʊ a su sa yukwli -yɔa?»
15 Tɔʊn, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'plılı dʊdʊ
weee -gʊ, a 'ka -mɔ -Lagɔgbʊ gba nyıma
weee -yla. 16 Nyımɛ, -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'ın
wa -ka ɔ batizee, -Lagɔ yia ɔ gbʊ 'wʊsaa. Nıı
nyımɛ, -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ zʊ, -Lagɔ yia ɔ gbʊ

dılıa. 17 -Wa zʋa 'mı dlı -gʋ, gwɛdigbʋ wa yia
lɛnʋa, mʋ nı: na 'ŋnı nya wa yia zuzu 'nyuu
vua. Wɛlı -we wa 'nıa -yi, 'mʋ wa yia gbaa.
18 Wa yi tıbhɛ 'wʋbhuoo, wa yi gu 'maoo,
gbʋ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa ylı. Wa yi nyıma
sɔ -gʋlapalıoo, 'ın -maa pʋa.»
19 Nyımaa -Kanyɔ -Zezu bhıa gbʋ gbagbıe,
-Lagɔ 'bhua ɔ 'wʋ, ɔ mnıa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ
lilisɔlʋ ladı. 20 'In ɔ 'bınɔnya yia -Lagɔgbʋ
gbaa mnı, da weee. 'In Nyımaa -Kanyɔ saa
wa 'wʋ wa lubho 'wʋ. Ɔ yia wa 'tıtɛ 'nyɛ wa
'ka gwɛdigbʋ lɛnʋ. Mʋ yia we -slolua, 'ın
nyıma weee 'ka we 'jiyibheli nıı, wa wɛlı mı
gbʋzɔnʋ nya.]

Lukıı 'sɛbhɛ
Sa Lukı gbaa -Zezuu gbʋzɔnʋ gbʋ

-Dɔtlɔyu -ɔ -yɔ *Pɔlʋ mnıa 'lakpa 'wʋ, mɔ -wa. Lukıı 'sɛbhɛ ɔ cɛlıa, we gwedıda ɔ nɛɛ nıı, -we ka 'gbʋ ɔ yia 'sɛbhɛ nı cɛlı, mʋ -wa nıı, nyıma 'ka -Zezu -gʋgbʋʋ 'dɛbhie yibheli.

-We ka 'gbʋ Lukı yia 'sɛbhɛ nı cɛlı mʋ nı

1 Teofilı 'kadʋ, -na fʋʋ! -We plıa -seli -aın glaa, nyıma duun ka we cɛlıcɛlıe layla. 2 Nyıma, -wa 'yıa wee gbʋʋ gwedılıda, 'ın wa yia -Lagɔwɛlıı gbagbanya -zɛ nı, -we wa gbaa -aın -yla nı, 'mʋ wamıa cɛlıa. 3 Na 'dɛbhie -gbolu, da wee gbʋ dılıa gwe, sa we 'pıplıa 'wʋla, 'ın ın yia we layıbha. Sa we mımnıa 'wʋla, 'ın ın yia we yibheli ŋwɛɛ ŋwɛɛ. We 'gbʋ, Teofilı, we nanı 'mı dʋdʋ, 'mʋ ın cɛlıa da 'sɛbhɛ 'wʋ, 'ın ın yia -mı we yoo 'pa. 4 Ɪn 'nı -mı 'wʋcɛlı bhebhe. -Zezuu wɛlı wa -slolua -mıı, sa we -zɛa wɛlı -zɔnʋ, -ın 'ka we 'jiyibhelii 'gbʋ, ın yia -mı 'wʋcɛlı.

Zakalii -yɔ Elizabɛtıı 'yugwalıgbʋ

5 Bhla -we nya dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ *Ewlodʋ pılı bhaa Zudee -dʋdʋ 'wlu la nı, *-Lagɔbʋbɔnyɔ yabhlo, -ɔ mı bhaa -bha, 'mɔ wa laa Zakalii. *-Lagɔbʋbɔnyaa zʋa wa laa Abia, -mɔ wa nyıdı ɔ mıa. Ɔ 'ŋwnɔɔ 'ŋnı wa laa Elizabɛtı. 'Ɪn ɔ yia -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ *-Awlɔɔɔn zʋayli 'bhʋ. 6 Zakalii -yɔ Elizabɛtı 'sɔɔ nɔnɔbhʋ tıklıı -Lagɔ 'yliya 'wʋ. 'Ɪn wa zʋa -bha -Lagɔɔ tite sazɔnʋ sa, we -yɔ ɔ wɛlı 'dɛ weee 'sɔ. 7 -Gblo Elizabɛtı -tʋaa 'gbʋ, wa 'nı 'yu -ka, 'ın wa 'dɛ 'sɔ yia gɔ.

8 'Ylı yabhlo nya, 'ın Zakaliii nʋ -Lagɔbʋbɔ zʋaa 'ylı yia nyni. 'Ɪn Zakalii yia ɔ -Lagɔbʋbɔ -lubho nʋa mnı, -mɔ *-Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. 9 -Lagɔbʋbɔnyaa lɛnʋgbʋ 'cın 'wʋ, wa -ka gba wa 'ka wa libho dlili nı, -nıgbı wa paa. -Mʋʋ zlı mıa, wa 'paa wee -nıgbı nı, Zakalii -gʋ we bhlilia, ɔ 'ka -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ pla, ɔ 'ka -mɔ 'wlı -siee 'gbʋ. 10 Wee 'wlıı -sie bhla nynia nı, -zugba -Lagɔɔ nyımaa -zlo -dı -bha 'pipee la, wa mı -Lagɔ bhubhoeda.

11 Zakalii mı -Lagɔ bʋbɔda, Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia ɔ 'klʋtlalı. We 'yligbe -bha 'slakagʋsalılu, -we -gʋ wa siea 'wlınya, we lilisɔlʋ. 12 Da Zakalii 'yıa wee 'anzı -yɔ, 'pıɔn sloa ɔ dlıı, 'ın -nyanıgbɔ yia ɔ -kpalı. 13 'Anzı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zakalii, -ın 'na nʋnʋ nyanɔ -nı. -Lagɔ ka -na -Lagɔ -bhubhoewɛlı 'wʋŋwnu. Nʋkpasuyu -na 'ŋwnɔ Elizabɛtı yia gwalıa -mı -yla. Ɔ -ka ɔ gwalı, 'ın -ın 'ka ɔ 'ŋnı zʋ *Zaan. 14 Ɔɔ 'yuu 'gbʋ, 'mʋna 'kadʋ yia -mı 'wʋ yia. Nyıma -duun ɔ gwalıgwalıe yia 'mʋna 'wʋlaa. 15 -We ka gbʋ -wa nı, -bha Jejitapɛ 'yu, nyımɛ 'kadʋ ɔ yia -zɛa. Ɔ 'na 'ka -dlɔ zalʋ 'ma, ɔ 'na 'ka nʋ kalo 'ma. Ɔ mı -mɔ ɔ 'nyaaa nʋkplɛ nı, 'ın -Lagɔɔ Zuzu 'Pʋpa 'kaa ɔ ye. 16 *Izlaɛlınyıma -duun ɔ yia Jejitapɛ, -ɔ -wa wa -Lagɔɔ -gbɛ lʋlaa. 17 Nyımaa -Kanyɔɔ 'yugalınyɔ ɔ -mıa, 'ın zuzu -yɔ 'tıtɛ, -we mı bhaa *Elii -gʋ nı, mʋ yia ɔ -gʋ yia. Ɔ 'ka we lɛnʋ, 'ın didea -yɔ 'yua 'sɔ 'ka 'yıbhalı -yıbhalı. 'Bhie, -wa'a zʋa -Lagɔ 'nʋŋwɛ, ɔ 'ka wa nyıma tıklıı gbʋyilo 'nyɛ. Ɔ 'ka 'sa wa -yɔmnazı Nyımaa -Kanyɔɔ -nʋ nya.»

18 -Lagɔɔ 'anzı gba 'saa, Zakalii nɛɛ: «-Amı ka gɔ, 'ın na 'ŋwnɔ mı ŋwnɔkaa nya, -na wɛlı -ın gbaa da 'lee, sa we 'ka 'wʋlapıplıa?»

19 'Anzı yia we 'bıgʋpalı, we nɛɛ: «-Amı -wa Gablie. -Lagɔ -ɔ 'yu na yligbea, mɔ tiea 'mı, nıı, ın yi, ın 'ka -mı -yla wɛlı nı -yɔ gbʋzɔnʋ -gbʋ nı gba. 20 Wɛlı -we ın gbaa dɛ -mı -yla, -ın 'nı we dlı 'wʋdıı 'gbʋ nı, we 'bhʋ -zɛɛn 'wʋ, bhobho -na yia -zɛa, wɛlı 'na 'ka -mı ŋwɛɛ 'tla. 'Ylı -we -Lagɔ 'paa ŋwɛɛ, we -ka nyni 'bhie, 'ın -ın 'kaa gba.»

21 Zakalii mı -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ -gwlɛda kplokploo 'gbʋ, -Lagɔɔ nyıma -wa mıa -bha 'pipee ɔ wʋlʋda, ŋwɛgaga ka wa sʋbha. 22 Nıı, ɔ 'tlaa, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka wa -yla gba. 'Ɪn nyıma yia we -yɔyı nıı, -lu yabhlo ka ɔ 'klʋ 'tlalı -mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. 'Ɪn -zugba ɔ paa wa -yla sɔ. Ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gbʋ -gʋsa. 23 Ɔnʋʋ -Lagɔɔ bʋbɔ ylı bhıa nı, 'ın ɔ yia ɔ -zɔɔ lʋmnı.

24 'Ylı 'sɔ -lɛ 'plıa, 'ın Zakaliii 'ŋwnɔ Elizabɛtı yia nʋkpla pla. 'Cʋ gbu 'wʋ, -zugba ɔ zize ɔ 'dɛ. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: 25 «-Aa! -Lagɔ ka 'mı nyazı 'yılı, ɔ ka 'mı zʋ 'klʋ -sa nyıma 'yliya 'wʋ. 'Ɪn ın yia gwalı ŋwnɔ -zɛ.»

Sa 'anzı kwaa Malii -Zezuu gwalıgbʋʋ 'dı

26 Elizabɛtı plaa nʋkpla, ɔ ka 'cʋ gbelibhlo, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'anzı Gablie tie -mɔ Nazalɛtı,

Galilee -dʋdʋ -gʋ. 27 -Mɔ 'yieslɔŋwnɔyuu -gbɛ ɔ tiea we. Ɔ 'ŋnı wa laa Malii. Ɔ 'nı -slɔ nʋkpasu -yi. Nıı, nyımɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʋ, ɔ bhoyi -wa. Nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı zʋayli -nyımɛ yabhlo -wa. 28 -Lagɔɔ 'anzı plaa ɔ -gbɛ, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii, a fʋʋ! A li 'mʋna. Ama -Lagɔ 'nyɛa ɔ zʋzɔnʋ, ama na saa fʋ, -Lagɔ -yɔ aın 'sɔ mı.»

29 Malii 'nʋa wɛlı -mını, we ka ɔ dlı sumanı. 'In ɔ yia ɔ 'dɛ layıbha 'lee: «Fʋ -mʋmʋ we -saa dɛ 'mı, sa -mʋʋ 'ji mıa?» 30 'Anzı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii, nyanɔ 'na slolu aın dlıı -nı. -Lagɔ ka ɔ zʋzɔnʋ aın 'nyɛ. 31 A -talı, nʋkpla a yia plaa, a 'ka nʋkpasuyu gwalı, 'ın a 'ka ɔ 'ŋnı zʋ -Zezu. 32 Nyımɛ 'kadʋ ɔ yia -zɛa, 'ın wa 'ka ɔ la Yalı -Lagɔɔ 'Yu. 'Mɔ Jejitapɛ yia ɔ dʋkpasa -Davidıı 'ŋnımnıkpe 'wʋladıa, 'ın ɔ 'ka nyıma 'wlulapılı. 33 Mɔ yia Izlaɛlınyıma weee 'wlulapılıa 'kɔmʋʋ, 'ın ɔ nyımaa 'wlulapılıe 'nı bhloluda -ka.»

34 Malii nɛɛ 'anzı -ylaɛ: «Ɪn 'nı nʋkpasu -yi, sa we 'ka 'wʋlanʋnnʋa?»

35 'Anzı yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «Zuzu 'Pʋpa yia aın -gʋ yia, 'ın Yalı -Lagɔɔ 'tıtɛ yia aın -gʋgblia zuzu 'bhisa. We 'gbʋ, ɔɔ 'yu a yia gwalıa, ɔ mı -mɔwlʋda, 'mɔ wa yia laa -Lagɔɔ 'Yu. 36 Ama zʋayli ŋwnɔ Elizabɛtı mı nʋkpla, nıı, ɔ ka gɔ. Nʋkpasuyu ɔ yia gwalıa, -ɔ wa laa zlımɛ -gblotʋ ŋwnɔ, ɔ 'cʋ gbelibhlo mıa da. 37 -We ka gbʋ -wa nı, -lu yabhlogbɔɔ 'kaa -Lagɔ sıalı, we 'nı -mı.»

38 Tɔʋn, 'ın Malii nɛɛ: «Jejitapɛɛ lubhonʋŋwnɔ ın -mıa. Sa -ın gbaa dɛ, we nʋ 'sa na -nʋ nya.» 'In 'anzı yia ɔ kwesi 'bhʋ, 'ın we yia mnı.

Malii mnıa Elizabɛtı 'yıa

39 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Malii -sɔa 'wʋ -gwagwıe nya, 'ın ɔ yia Zudee -dʋdʋʋ da -gɔgɔ -zuaa 'gbe yabhlo 'wʋ mnı. 40 Ɔ plaa Zakaliii -budu zɔ, 'ın ɔ yia Elizabɛtı fʋsa. 41 Da Elizabɛtı 'nʋa Maliii fʋsawɛlı nı, yu mıa ɔ nʋkplɛ, 'ın ɔ yia lazuklu. 'In Zuzu 'Pʋpa yia Elizabɛtı ye. 42 'In ɔ yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ:

«Malii! -Lagɔ ka aın 'nyulaŋwna, we 'ka 'ŋwnı weee -zi. 'In ɔ ka 'ya 'yu -ɔ mıa aın nʋkplɛ 'nyulaŋwna. 43 Aya! Nyɔɔ ın -mıa, 'ın na -Kanyɔɔ 'nyaa yi na -gbɛ yia? 44 Nıı, a yı -yɔɔ! In 'nʋa amaa na fʋsawɛlı, tɔʋn, 'yu -ɔ mıa 'mı nʋkplɛ, 'ın ɔ yia lazuklu 'mʋna 'kadʋ nya. 45 Gbʋ Jejitapɛ gbaa aın -yla, a ka we dlı 'wʋdı nıı, lɛ we yia nʋaa 'gbʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı amaa -nʋ nya.»

Malii -mnınıa -Lagɔɔ 'ŋnı

46 Elizabɛtı gba 'saa, -bha -bhlokpadɛ Malii nɛɛ:

«Cıın, Jejitapɛ 'yli,
ɔ 'ŋnı na yia -mnınıa.
47 'Mʋna ka na dlı ye,
na Gbʋwʋsanyɔ -Lagɔɔ 'gbʋ.
48 -We ka gbʋ -wa,
-Lagɔ ka 'mı 'yli -gʋ 'pa,
ɔ nyazıdlı nya.
-Amı, ɔ lubhonʋŋwnɔ,
-ɔ 'nıa -lu yabhlogbɔɔ nya -mı.
We 'gbʋ, we 'bhʋ -zɛɛn 'wʋ,
bhla weee nya, nyıma yia na daa gbaa:
‹'Ŋwnɔ, -ɔ -Lagɔ ŋwna 'nyu la.›
49 -Lagɔ -ɔ ka 'tıtɛ pılıa 'tıtɛ weee 'wlu la,
ɔ ka 'mı gbʋ 'kadı -yla lɛnʋ.
Ɔ 'ŋnı mı -mɔwlʋda.
50 Nyıma -wa zʋa ɔ 'nʋŋwɛ,
bhla weee nya ɔ yılıa wa nyazı.
51 Ɔ sɔɔ 'tıtɛ ɔ -slolua,
'ın -wa ka dlı zɔ,
'dɛɛ 'ylimanıe mıa,
ɔ yia wa -yɔsısalı.
52 -Lagɔ ka dʋdʋʋ 'wlulapılınya wa 'ŋnımnıkpe -gʋ -sa.
'In ɔ yia nyıma -sɛ -sɛ 'bı 'kadʋ 'nyɛ.
53 Nyıma -wa 'klı mıa 'bhada,
ɔ ka wa -lu -zɔnʋ 'nyɛ duun,
'ın ɔ yia 'ŋnımnınya vu, wa kwɛ klo nya.
54-55 Ɔ ka ɔ lubhonʋnyɔ *Izlaɛlı -yɔbɛ.
'In ɔ 'nı ɔ nyazıdlıı lɛnʋgbʋ 'wʋdlʋ,
*Ablaamʋ -yɔ ɔ 'yuoyuaa gbɛgbɛın,
-zʋ weee nya.
Sa ɔ gbaa -amıaa dʋkpası -yla,
'sa ɔ mıa we nʋda.»

56 Malii -dılıa Elizabɛtıı -gbɛ la, we li sa 'cʋ ta, 'bhie, ɔ yia ɔ -zɔɔ lʋmnı.

*'Zan *-Batisıı gwalıgbʋ*

57 Bhla -we nya Elizabɛtı 'kaa 'wlusa we nynia, 'ın ɔ yia nʋkpasuyu gwalı. 58 Elizabɛtıı kwesinyıma -yɔ ɔ zʋayli -nyıma 'nʋa nıı, Jejitapɛ ka Elizabɛtı nyazı 'kadʋ 'yılı, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ yia we 'mʋna li.

59 Da 'yu lia lɔkɔwlu -bhlo, wa yia ɔ knı 'wʋ 'paa, 'ın wa nɛɛ, wa 'ka ɔ dide Zakaliii 'ŋnı ɔ zʋ. 60 'In ɔ 'nyaa nɛɛ: «-Innya! 'Mɔ wa laa Zaan.»

61 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Ŋnı -mını 'nı amaa
zʋayli -mı.»
62 'Ɪn wa yia ɔ dide layıbha sɔ nyaɛ: «Sa -
ın 'ka ɔ 'ŋnı zʋa?» 63 Zakalii 'yıbhalıa wa -
boklo falʋ nı, 'ın ɔ yia we -gʋ cɛlı nıı: «'Yuu
ŋnı -wa Zaan.» 'Ŋnı -we ɔ cɛlıa, wa 'yıa we
-yɔ nı, 'ın ŋwɛgaga yia wa 'dɛ weee sʋbha.
64 -Bha -bhlokpadɛ Zakaliii mıɔ -bloa, 'ın
ɔ yia gbagbıe bhli, -zugba ɔ mnını -Lagɔɔ
'ŋnı. 65 Tɔʋn, nyanɔ yia ɔ kwesinyıma weee
'wʋslo, -zugba nyıma weee, -wa mıa Zudee -
gɔgɔ -dʋdʋ -gʋ, gbʋgbalı we -yla. 66 -Wa weee
'nʋa wee gbʋ -mını, dlı zɔ wa dılıa we la,
'ın wa yıbhalı -yıbhalıa laɛ: «'Ao! Nyɔɔ 'yu
-mɔnı 'ka cı -zɛa?» Nıı, -Lagɔɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ 'sɔ
mı.

Gbʋzɔnʋ -gbʋ, -Lagɔ nʋa lɛ, Zakalii 'paa we -falı

67 Zuzu 'Pʋpa yea ɔɔ 'yuu dide Zakalii, 'ın
ɔ yia gbʋʋ -falıpapıe bhli:
68 «Jejitapɛ, -ɔ -wa Izlaɛlınyımaa -Lagɔ,
-a -mnını ɔ 'ŋnı. Mɔ bɛa ɔ nyıma -yɔ,
'ın ɔ yia wa gbʋ 'wʋsa.
69 Nyımaa Gbʋwʋsanyɔ 'kadʋ,
-ɔ 'bhʋa -Lagɔɔ lubhonʋnyɔ -Davidıı
zʋayli,
ɔ ka ɔ -aın 'nyɛ.
70 -Lagɔ ka 'cın we gba ɔ -mɔwlʋ gbʋʋ -
falıpanyaa ŋwɛ nya.
71 Nıı, mɔ yia -aın -amıaa tʋnyıma kwɛɛ -saa,
'ın ɔ 'ka -aın -wa weee nyɛa -aın 'wʋ,
wa 'tıtɛ zɔ -sa.
72 'Sa -Lagɔ -slolua sa ɔ nyazıdlı -amıaa
dʋkpası 'klʋ.
'Ɪn ɔ ligbea ɔ -yɔ ɔ nyıma 'sɔɔ -mɔwlʋ
*'wʋsuslolugbʋ.
73 -Lagɔ ka zlımɛ -amıaa dʋkpasa Ablaamʋ
-yla bi, nıı,
74 -amıaa tʋnyıma kwɛɛ ɔ yia -aın -saa,
'ın ɔ 'ka -aın nyanɔ dlıı -sa,
-a 'ka ɔ lubho nʋ,
75 -mɔwlʋwlʋe -yɔ 'wʋtʋtʋe tıklıı nya ɔ
'yu,
bhla -a -gaa 'yliyɔ.
76 'Ɪn -mı, na 'yu, wa yia laa,
Yalı *-Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ.
Nıı, -mı yia Nyımaa -Kanyɔ 'yu nɔa,
'ın -ın 'ka ɔ 'yloogblʋnya -yɔ mnazı.
77 'Ɪn -ın 'ka ɔ nyıma -yla we 'wʋyleli nıı,
-Lagɔ -ka wa -yɔgbʋ 'wʋtı, mʋ slolua wa
'pʋpʋe.
78 -Amıaa -Lagɔɔ nyazıdlı 'kadʋʋ 'gbʋ,
ɔ yia yalıı san -we -yɔ zlʋkpa ylʋʋ san
'wʋwlʋa,
-aın -gʋ 'mnia,
79 we 'ka -wa mıa nikpise 'wʋ ladıda -yɔ -wa
mıa tlıtlıee zuzu 'wʋ ladıda, glaa layı.
'Ɪn we 'ka -aın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ 'yloogblʋ
dasloluu 'gbʋ.»
80 'Yulɛ mı 'ylimanıda, 'ın ɔ 'wlukʋʋn mı
ladoluda. 'Ɪn ɔ yia da bɛblɛɛ ladılıa mnı ɔ 'dɛ
-bhlo tıklıı 'bhie, 'ylı -we nya ɔ -slolua ɔ 'dɛ
Izlaɛlınyıma 'klʋ, 'ın we yia nyni.

2

-Zezuu gwalıgbʋ (Mt 1.18-25)

1 -Mʋʋ bhla, nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ
*Sezaa Ogusı palıa tite yabhlo, nıı, wa zɛlı
ɔ nyıma weee, dʋdʋ weee -gʋ. 2 Bhla -we
nya Kiliniusʋ mıa Siliii -dʋdʋ -gʋ nyımaa
'wlulapılınyɔ nya, we bhla wa zɛlıa nyıma
tıanʋ. 3 Nyıma weee yia wa 'dɛɛ -zɔɔ wa 'ŋnı
cɛlıa mnı -bhlo -bhlo.
4 *-Zɛzɛfʋ -mɔɔ yi 'yaa Nazalɛtıgbe 'wʋ
'bhʋ, Galilee -dʋdʋ -gʋ, 'ın ɔ yia -Davidıı 'gbe
wa laa Bɛtılɛmʋ nʋkplɛ mnı, Zudee -dʋdʋ
-gʋ. -Davidıı zʋayli -yɔ ɔ -budu zɔ -nyımɛ
ɔ -mıa, -Davidıı -budu zɔ. 5 Ɔ -yɔ ɔ bhoyi
Malii, -ɔ mıa 'wlʋwlʋ -nʋkpla 'sɔ, 'ın wa yia
mnı, wa 'ka wa 'ŋnı cɛlıı 'gbʋ. 6 Wa mı
Bɛtılɛmʋ, 'bhie, Maliii 'wlusabhla yia nyni.
7 'Ɪn ɔ yia ɔ 'wʋkpıalı yu gwalı, nʋkpasuyu
nya. Ɔ bibelia ɔ 'naa -yɔla nı, 'ın ɔ yia ɔ
nımaa 'wʋlili -gbo 'wʋ lapılı. Nıı, wa 'nı 'bı
'yı 'lakpanyaa -budu zɔɔ 'gbʋ.

-Lagɔɔ 'anzı yabhlo -laa bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnya 'dızɔnʋ

8 -Mɔ wee dʋdʋ -bhlokpadɛ -gʋ nı, kpaa
bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnya gʋa. Sabɔ, -zugba wa
kʋ wa bhlabhlɛɛ -zlo ŋwɛ. 9 -Jejitapɛɛ 'anzı
yabhlo yia wa 'klʋtlalı, 'ın -Lagɔɔ 'ŋnımnıee
san 'kadʋ yia wa gbeli. 'Ɪn -nyanıgbɔ yia
wa -kpalı. 10 'Anzı nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na
nyamanı -nı, nıı, 'dızɔnʋ ın -laa aın. Mʋ yia
nyıma weee 'mʋna 'kadʋ dlı zɔ slua. 11 -Zɛɛn
sabɔ, wa ka amıaa Gbʋwʋsanyɔ gwalı, -mɔ -
Davidıı -zɔɔ. Mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, 'ın

mɔ -wa Nyımaa -Kanyɔ. 12 -Lu -we 'kaa ɔ -slolu, 'bhie, a 'ka ɔ yibheli mʊ nı: 'yuyolu yabhlo a yia 'yıa, 'naa mı ɔ -yɔlabibelida, -zugba ɔ pı nımaa 'wʊlili -gbo 'wʊ la.»
13 Tɔʊn, yalı 'anzıı -zlo yia 'anzı -gʊbho, -Lagɔɔ 'ŋnımnınıe nya, -zugba we gbaa:
14 «-Lagɔɔ 'ŋnı 'yli -mɔ yalı 'pıpı,
'ın nyıma -wa -Lagɔ 'yıbhaa,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı wa -nʊ nya dʊdʊ -gʊ.»

Bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnya mnıa Bɛtılɛmʊ

15 Da -Lagɔɔ 'anzınya 'bhʊa wa kwesi, 'ın we 'dɛ weee yia yalı mnı nı, -bha bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnya zʊzlʊa 'dı, wa nɛɛ: «-A mnı Bɛtılɛmʊ, gbʊ -we nʊa -mɔ lɛ, Jejitapɛ -slolua -aın 'klʊ, -a 'ka we 'yı.»
16 Wa -sɔa 'wʊ -gwagwıe nya, 'ın wa yia -mɔ mnı. 'Ɪn wa yia -mɔ Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ ylı. 'Yuyolu pı nımaa 'wʊlili -gbo 'wʊ la, 'ın wa yia ɔ 'yı. 17 Da wa 'yıa ɔɔ 'yuyolu nı, -we 'anzı gbaa wa -yla ɔɔ 'yuu daa, 'ın wa yia we 'dısasıe bhli nyıma tɔlʊa -yla. 18 Gbʊ -we bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnya gbaa, -wa weee 'nʊa we, ŋwɛgaga sʊbhaa wa. 19 Gbʊ weee 'plıa, Malii yia we dlı zɔ ladılı. Ɔ -ka ladı, -zugba ɔ pʊpalı we -gʊ 'wlukʊʊn la. 20 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnya yia lʊmnı, -Lagɔɔ 'ŋnı ylimanıe -yɔ ɔ 'ŋnı mnınıe nya. -We wa 'nʊa klaa, 'ın wa 'yıa -yɔ klaa, nıı, sa 'anzı gbaa we wa -yla, 'sa we nʊa.

Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ 'sɔ yia -Zezu -slolua mnı, -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ

21 'Yuu lɔkɔwlu -bhlo nynia, 'ın wa yia ɔ knı 'wʊpa. 'Ɪn wa yia ɔ 'ŋnı zʊ -Zezu. Wa 'nı -slɔ ɔ nʊkpla pla, 'ŋnı -we 'anzı gbaa ɔ 'nyaa -yla nı, 'mʊ wa zʊa ɔ.
22 'Ɪn da Maliii -yɔwɔlʊ ylı nynia, sa we mıa cɛlıda *Moizıı tite 'wʊ, 'sa -Zɛzɛfʊ -yɔ Malii kwaa 'yu *-Zeluzalɛmʊ, wa 'ka ɔ Jejitapɛ 'klʊslolu. 23 Nıı, we mı cɛlıda Jejitapɛɛ tite 'wʊɛ:
«'Wʊkpıalı nʊkpasuyu wa yia -bha -saa Jejitapɛɛ -nʊ nya.»
24 Wee tite -bhlokpadɛ gbaa wa bʊbɔ -Lagɔ, -de gbele sɔɔ, -de -kpakʊn yua sɔɔ, we nya, 'ın Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ -yɔ we yia mnı.

'Simeɔɔ 'paa -Lagɔ fuo -Zezuu 'gbʊ

25 Nıı, nyımɛ yabhlo mı bhaa -Zeluzalɛmʊ, 'mɔ wa laa 'Simeɔɔ. Nyımɛ tıklıı -wa, 'ın ɔ zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ mıa *Izlaɛlıı Gbʊwʊsanyɔ wʊda. Zuzu 'Pʊpa mı ɔ -gʊ. 26 -Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla 'cıɛn, nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ ɔ yia yoo 'paa, ɔ 'nı -slɔ -mɔɔ 'yı, ɔ 'na 'ka tlı. 27 -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'Simeɔɔ 'wʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ mnı. We bhla, -Zezuu didea ka wa 'yu -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ kwa. 'Ɪn -we Jejitapɛɛ tite gbaa, wa 'ka we lɛnʊ ɔ -yla. 28 'Simeɔɔ 'bhua 'yu 'wʊ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın ɔ nɛɛ:
29 «Jejitapɛ, -we -ın gbaa, we ka lɛnʊ.
-Slɛɛn -ın mneni -ın 'ka -na lubhonʊnyɔ 'yitide,
ɔ 'ka tlı -dlɔɔ.
30 Nıı, *nyımaa Gbʊwʊsanyɔ -ın 'paa yoo,
ın ka ɔ 'yı na 'yli 'sɔ nya.
31 Nıı, nyımɛ -ɔ -ın nʊa lɛ,
nyımaa Gbʊwʊsanyɔ nya,
nyıma weee 'yu, ın ka ɔ 'yı.
32 Mɔ -wa, zlı -we 'kaa dʊdʊgʊ -nyıma weee nikpise 'wʊsa.
Izlaɛlınyıma -ın -saa -bha,
wa 'ŋnı 'ka mnı ɔ 'gbʊ.»

'Simeɔɔɔ -falıpagbʊ

33 Gbʊ 'Simeɔɔ mıa gbada -Zezuu daa, we ka ɔ 'nyaa -yɔ ɔ dide 'sɔ ŋwɛgaga -sʊbhalı. 34 'Simeɔɔ ŋwnaa wa 'nyu la, 'ın ɔ nɛɛ -Zezuu 'nyaa Malii -ylaɛ: «A -talı, 'yu -mɔnıı 'gbʊ, nyıma -duun yia bhlia, 'ın nyıma -duun yia 'wʊsɔa *Izlaɛlı -dʊdʊ -gʊ. Mɔ yia -Lagɔ -slolua, 'ın nyıma tɔlʊa 'na 'ka ɔ gbʊ -yɔŋwnu. 35 'Ɪn nyıma duuun dlı zɔ lapʊpalıgbʊnya mıa, wa dlı zɔ zizeda, sanɛɛ ɔ yia we zlı 'klʊ wlelia bɛblɛɛ. 'Ɪn ama, Malii, gbʊ -we yia aın ylıa, -yɔ we yia aın 'cɔnɔa, nɛɛ 'yli 'sɔ tʊgʊgblɛ wa fa amaa dibhe 'wʊ.»

Anı 'paa -Lagɔ fuo -Zezuu 'gbʊ

36 We bhla, Fanuɛlıı 'yu Anı, -ɔ -wa -Lagɔgbʊʊ -falıpaŋwnɔ, Asɛlıı zʊayli, -mɔɔ mı 'ya wee -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -zugba ɔ ka gɔ. Ɔ -dɔgbʊ bhla, ɔ -kʊa ylı, we li -zʊ gbesɔ, 'ın ɔ 'lowli yia tlı. 37 Ɔ ka -zʊʊ glʊ -mnʊa -zʊ -mnʊa, 'ın -zugba ɔ mı -dʊgbaŋwnɔ nya. Ɔ mı -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ 'kɔmʊʊ, 'ın ɔ nʊa -mɔ -Lagɔɔ lubho zlʊkpɛ, jibheza, -zugba ɔ pla 'sun, 'ın ɔ bhubhoe -Lagɔ. 38 Da 'Simeɔɔ mıa Malii -yɔ -Zɛzɛfʊ 'sɔ -yla gbʊ gbada, we bhla Anı plaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, ɔ 'yıa -Zezu nı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe bhli. 'Ɪn -zugba nyıma weee -wa mıa -Zeluzalɛmʊʊ 'wʊzıtıylı wʊda, ɔ gba -maa -yla -Zezuu gbʊ.

-Zezu -yɔ ɔ nyıma 'sɔ 'bhitia lʋ Nazalɛtı

39 Gbʋ -we Jejitapɛɛ tite gbaa, -Zezuu
nyıma bhıa we lɛnʋe, 'ın wa yia wa 'gbe
nʋkplɛ lʋbhiti, Nazalɛtı, Galilee -dʋdʋ -gʋ.
40 Wa mı -mɔ, -zugba 'yu ylimanı, ɔ tɛmanı
la. 'Ɪn gbʋyilo yia ɔ ye, 'ın -Lagɔɔ 'nanı yia ɔ
nya -tʋ.

-Zezu ka -zʋ kugbua lɛ 'sɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ mnı

41 -Zʋ weee nya, -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ
dide mnıa *Zuifʋʋ *'Wʋzıtıylıı 'fɛtı* -gʋ -
Zeluzalɛmʋ. 42 -Zʋ yabhlo nya, da -Zezu 'yıa
-zʋ kugbua lɛ 'sɔ, sa wa mnıa 'cın 'Wʋzıtıylıı
'fɛtı -gʋ nı, 'ın ɔ -yɔ ɔ nyıma 'sɔ yi 'saa -mɔ
mnı. 43 'Fɛtı bhıa, wa mı Nazalɛtı lʋyida,
'ın wa 'yu -Zezu yia -Zeluzalɛmʋ -tʋ. Ɔ
didea 'nı we 'jiyibheli. 44 Wamıa dlıı nıı,
-Zezu mı wa nɔnɔnya glaa. Wa nɔa 'ylı -
bhlo, 'ın wa yia ɔ datalıe bhli wa nyıma -
yɔ wa 'talea nyıdı. 45 Nıı, wa 'nı ɔ 'yıda -
mıı 'gbʋ, 'ın wa yia -Zeluzalɛmʋ lʋbhiti, wa
'ka -mɔ ɔ datalı. 46 We 'ylı tanʋʋ zlı, 'ın wa
yia ɔ 'yı -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. -Zugba ɔ -dı
titee gwesanya nyıdı la, ɔ pʋlʋ wa yukwli,
'ın ɔ yıbha wa gbʋnya la. 47 Nyıma -wa
pʋlʋa ɔ wɛlı yukwli ŋwɛgaga ka wa sʋbha,
ɔ 'ylimnee -yɔ ɔ gbʋʋ 'bıgʋpalıee 'gbʋ. 48 Da ɔ
nyıma 'yıa ɔ nı, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʋbha. 'Ɪn
ɔ 'nyaa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, lɛ ka 'gbʋ -ın yi 'sa
-aın -yla nʋa? -Ɪn -talı, ın -yɔ -na dide mıa -na
datalıda, -amıaa dlı ka sumanı bhabha.»
49 'Ɪn ɔ yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka
'gbʋ a nɔnʋ 'mı 'ylibıla? A 'nı we 'ji -yi nıı, na
Didee -budu zɔ ın 'kaa -mıı?» 50 Nıı, ɔ nyıma
'nı gbʋ -we ɔ gbaa wa -yla 'wʋlanʋ.
51 -Zezu -yɔ ɔ nyıma 'sɔ yia Nazalɛtı
lʋbhiti, 'ın ɔ yia wa 'nʋŋwɛ zʋ. 'Ɪn ɔ 'nyaa
yia gbʋnya -mını dlı zɔ lazʋ. 52 -Zezu mı 'yli-
manıda, -zugba ɔ gbʋyilo ylimanı -gʋwʋla,
'ın ɔ namanı -Lagɔ -yɔ nyıma dʋdʋ.

3

'Zan -Batisı mnazıa Nyımaa -Kanyɔɔ 'yloogblʋ -yɔ

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Zn 1.19-28)

1-2 Nıı, Tibɛɛ Sezaaa nyımaa 'wlulapılıee
-zʋ kugbua lɛ gbunʋ nya nı, we bhla,
Pɔnsı Pilatı mı dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ nya
Zudee. Ewlodʋ mı nyımaa 'wlulapılınyɔ
nya Galilee, 'ın ɔ bheli Filipʋ mıa Itulee -yɔ
Tlakonitı -dʋdʋ -gʋ, -zugba Lizaniası -mɔɔ
mı Abilɛnı -nyımaa 'wlulapılınyɔ nya. 'Ɪn
Anası -yɔ Kaifʋ 'sɔ mı *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan
'kadı nya. We bhla, Zakaliii 'yu *Zaan -ɔ
dılıa da bɛblɛɛ la, 'ın -Lagɔ yia ɔ -yla gbʋ
gba. 3 'Ɪn Zaan yia Zudɛɛn gbʋa dʋdʋ weee
-gʋ 'plılıe bhli, -zugba ɔ gba nyıma -ylaɛ: «A
'bhiti dlı, a yi ın 'ka aın batizee, 'ın -Lagɔ
'ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋtı.» 4 Sa *-Lagɔgbʋʋ -
falıpanyɔ *Ezaii cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ nʋkplɛ, 'sa we
nʋa. Ɔ nɛɛ:
«Nyımɛ yabhlo kpıa 'wʋ da bɛblɛɛ, ɔ nɛɛ:
‹Nıı, a mnazı Nyımaa -Kanyɔɔ 'yloogblʋ -yɔ,
a nʋ ɔ 'yu 'yoo tıklıı.
5 'Gbiwlu weee yia klaa,
-gɔgɔ weee -yɔ 'kpida weee yia sloa.
'Yloogblʋ 'wʋkanɔdanya yia 'wʋslamanıa,
'ylinyuno -yloogblʋnyaa -gʋ yia
'wʋmnenia ylɔɔylɔɔ.
6 'Ɪn *Nyımaa Gbʋwʋsanyɔ -Lagɔ 'paa yoo,
dʋdʋgʋ -nyıma weee yia ɔ 'yıa.› »
7 Nyımaa -zlo mı Zaaan -gbɛ yida, ɔ 'ka
wa batizee, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Tıbhɛ -gnʋ!
-Dawlicıan! -Lagɔɔ gbʋwʋbhuylı ka cıpa.
Nyɔɔ -salı aın 'dı, 'ın a pʋpalı 'wlukʋʋn la
nıı, a mneni a 'ka -Lagɔɔ 'cɛ -we mıa yida
kwɛɛ 'tlaa? 8 A 'bhiti amıaa dlı, 'ın a -slolu
we amıaa lɛnʋgbʋnya 'wʋ sazɔnʋ sa. A 'na
gbalı amıaa 'dɛɛ dlı zɔ -nıɛ: ‹Nıı, Ablaamʋ mı
-amıaa dʋkpasa nyaa 'gbʋ, -a ka gbʋwʋbhʋ
-nı›. Nıı, ın nɛɛ aın -ylaɛ, -Lagɔ mneni, ɔ 'ka
tʋkpanya nı Ablaamʋʋ 'yua -zɛlı. 9 -Lagɔɔ
'nɛnɔ gbee 'yli -dı sunyaa bhʋ -yɔ la pepe. Su
weee -we'e 'paa 'bhue -zɔnʋnya nı, -dıa ɔ yia
we, ɔ 'ka we -kosu 'wʋ viteli.»
10 Tɔʋn, 'ın waa nyımaa -zlo yia Zaan
layıbhaɛ: «Sa -a 'ka -ylɛɛ nʋ ya?»
11 Zaan yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «-Ɔ -ka
-bana 'sɔ -ka, ɔ 'nyɛ 'yabhlo nyımɛ -ɔ 'nıa -
bana -ka. 'Ɪn -ɔ -ka lililu duun -ka, ɔ dlili
we.»
12 *Nisʋn -gwɛzisanya tɔlʋa yia Zaaan -
gbɛ, ɔ 'ka wa batizee. 'Ɪn wa yia Zaan
layıbhaɛ: «-Amıaa -kanyɔ, sa -a 'ka nʋa?»
13 'Ɪn Zaan yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ:
«'Gwɛzi -we a 'kaa -sa, amıaa 'dɛ -yi we, a 'na
palı we -gʋ -nı.»

* **2:41** 'Mʋ wa laa -tuauwɛlı 'wʋ: «Pâques».

14 'Ɪn 'slʊja yia ɔ layıbha 'yaɛ: «Sa -amıa 'ka nʊa?»
Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na -salı nyıma 'gwɛzi kwɛɛ -gla nya -nı, a 'na lili wa -bi 'wʊ -nı. Amıaa 'pɛnıgwɛzi namanı aın dʊdʊ.»
15 Nyıma, -wa mıa wʊda, maa yıbhaa -maa 'dɛ la dlı zɔ, «Zaan mıa dɛ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'kaa yi, -de mɔɔ?» 16 Nıı, Zaan nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «-Amı, 'nyu nya na batizea aın. Nıı, -ɔ mıa yida, ɔ 'tıtɛ -zi na -nʊ. Ɪn 'nı we 'klʊ -ka, ın 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo. Mɔ yia aın batizea Zuzu 'Pʊpa -yɔ -kosu nya. 17 Ɔ ka ɔ bʊtɛ kwɛɛ, ɔ 'ka ɔ 'mnɔ 'wʊpʊ, 'ın, ɔ 'ka we 'ya -yɔ we vavi -yɔsısalı. 'Ɪn ɔ 'ka we 'ya -zɔnʊnya -gbagbʊ 'wʊ slu, 'bhie, ɔ 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wʊ viteli.»
18 Zaan mı nyıma 'dı duun zʊda, -zugba ɔ gba wa -yla -Lagɔwɛlı -zɔnʊ. 19 Nıı, we bhla Zaan palıa dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ Ewlodʊ -yla gbʊ la, ɔ bhelii 'ŋwnɔ Ewlodiadı ɔ -saa -mɔɔ -glo, 'ın ɔ yia ɔ kwa, we -yɔ gbʊnyuu -duun ɔ nʊa lɛɛ 'gbʊ. 20 Nıı, 'ın Ewlodʊ yi 'yaa gbʊnyuu yabhlo lɛnʊ -tapa: ɔ ka Zaan -kaslʊ 'wʊpa.

Zaan batizea -Zezu (Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

21 Da wa 'nıa -slɔ Zaan -kaslʊ 'wʊpa, we bhla ɔ batizea nyıma duun -yɔ -Zezuu 'dɛbhie -gbolu. Ɔ batizee bhla, -Zezu mı -Lagɔ bhubhoeda, 'ın yalı yia ŋwɛ -kalı. 22 'Ɪn Zuzu 'Pʊpa yia ɔ -gʊ lasibhli, ɔ 'wlʊ sa -kpakʊn. 'Ɪn wa yia wɛlı yabhlo 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ 'nʊ, we nɛɛ: «Na 'Yu -ın -mıa, ın -kalı -na zɛ. -Mı ın 'nyɛa na dlı weee yoo.»

-Zezuu dʊkpasıı 'ŋnınya nı (Mt 1.1-17)

23-38 -Zezu ka sa -zʊ glʊ -bhlo -zʊ kug-bua, 'bhie, ɔ yia ɔ lubhoo nʊnʊe gwedı. Ɔ dʊkpasıı ŋnı nı:
*-Adaan dide -wa -Lagɔ.
-Adan gwalıa Sɛtı, Sɛtı gwalıa Enɔsʊ.
Enɔsʊ gwalıa Kainamʊ, Kainamʊ gwalıa Maleleɛlı.
Maleleɛlı gwalıa -Zalɛdı, -Zalɛdı gwalıa Enɔkʊ.
Enɔkʊ gwalıa Matuzala, Matuzala gwalıa Lamɛkı.
Lamɛkı gwalıa *Nowee, Nowee gwalıa Sɛmʊ.
Sɛmʊ gwalıa Alıfakısadı, Alıfakısadı gwalıa Kainamʊ.
Kainamʊ gwalıa Sala, Sala gwalıa Ebɛlı.
Ebɛlı gwalıa Falɛkı, Falɛkı gwalıa Wlago.
Wlago gwalıa Selukʊ, Selukʊ gwalıa Nakɔɔ.
Nakɔɔ gwalıa Tala, Tala gwalıa Ablaamʊ.
Ablaamʊ gwalıa Izakı, Izakı gwalıa Zakɔbʊ.
Zakɔbʊ gwalıa Zuda, Zuda gwalıa Falɛsı.
Falɛsı gwalıa Eslɔmʊ, Eslɔmʊ gwalıa Alıni.
Alıni gwalıa Adımɛ, Adımɛ gwalıa Ami-nadabʊ.
Aminadabʊ gwalıa Naasɔn, Naasɔn gwalıa Sala.
Sala gwalıa -Boazı, -Boazı gwalıa Obɛdı.
Obɛdı gwalıa -Zesee, -Zesee gwalıa -Davidı.
-Davidı gwalıa Natan, Natan gwalıa Matata.
Matata gwalıa Mena, Mena gwalıa Me-lea.
Melea gwalıa Ɛliakimʊ, Ɛliakimʊ gwalıa -Zonamʊ.
-Zonamʊ gwalıa -Zɛzɛfʊ, -Zɛzɛfʊ gwalıa Zuda.
Zuda gwalıa 'Simeɔɔ, 'Simeɔɔ gwalıa *Levii.
Levii gwalıa Matatı, Matatı gwalıa Zolimʊ.
Zolimʊ gwalıa Ɛliezɛɛ, Ɛliezɛɛ gwalıa -Zezu.
-Zezu gwalıa Elı. Elı gwalıa Ɛlımadamʊ.
Ɛlımadamʊ gwalıa Kozamʊ, Kozamʊ gwalıa Adii.
Adii gwalıa Mɛlıkii, Mɛlıkii gwalıa Neli.
Neli gwalıa Salatiɛlı, Salatiɛlı gwalıa Zolobabɛlı.
Zolobabɛlı gwalıa Wlesa, Wlesa gwalıa Yoana.
Yoana gwalıa Zoda, Zoda gwalıa Zozɛkı.
Zozɛkı gwalıa Semeinı, Semeinı gwalıa Matatiası.
Matatiası gwalıa Matı, Matı gwalıa Na-gai.
Nagai gwalıa Esıli, Esıli gwalıa Naumʊ.
Naumʊ gwalıa Amɔsʊ, Amɔsʊ gwalıa Matatiası.
Matatiası gwalıa -Zɛzɛfʊ, -Zɛzɛfʊ gwalıa Zanai.
Zanai gwalıa Mɛlıkii, Mɛlıkii gwalıa Levii.
Levii gwalıa Matatı, Matatı gwalıa Eli.
Eli gwalıa -Zɛzɛfʊ. 'Ɪn we mı nyıma dlıı nıı, -Zɛzɛfʊʊ nʊkpasuyu -wa -Zezu.

4

*'Kuzu ylaa -Zezu la (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

1 Zuzu 'Pʋpa yea -Zezu tɔʋn, 'ın ɔ yia Zudɛɛɛn -gɔgɔ -gʋ 'bhʋ, 'ın ɔɔ Zuzu 'Pʋpa yia ɔ da bɛblɛɛ kwa. 2 'Ɪn *'Kuzu yia -mɔ ɔ layla, 'ylı glʋ 'sɔ nʋkplɛ. Wee 'ylınya -mını nya, ɔ 'nı -lu yabhlogbɔɔ li. Wee 'ylınya 'plıa, 'ın ŋwɔ yia ɔ -yɔkpa.

3 'Kuzu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı 'pıɛın, -ın gba tʋkpa mıa nı -yla, we -zɛ 'floo.»

4 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı we -ylaɛ: «We mı cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹We 'nı lililu -bhlogbɔɔ -gʋ nyımɛɛ 'yliyɔgagıe tlili.› »

5 'Kuzu yia -Zezu 'wʋpa -gɔgɔ 'kadʋ 'wlu kwa, -bha -bhlokpadɛ we -slolua ɔ dʋdʋʋ 'ŋnımnı -da weee 'klʋ. 6 'Ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Tıtɛ weee nı klaa, 'ın dʋdʋ -gʋʋ 'ŋnımnıe weee klaa, ın 'ka -mı we 'nyɛ. Wa ka 'mı we 'dɛ weee yoo 'nyɛ. Nyımɛ -ɔ ın -ka 'yıbha, 'mɔ ın mnenia ın 'ka we 'nyɛ. 7 -Ɪn -ka 'mı 'yu 'kukolu 'sibhli, -ın -ka 'mı bʋbɔ nı, 'ın we 'dɛ weee zɛa -na -nʋ.»

8 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı we -ylaɛ: «We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹-Ɪn bʋbɔ Jejitapɛ,
-ɔ -wa -na -Lagɔ,
'ın -ın nʋ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yla lubho.› »

9 'Kuzu yia -Zezu -Zeluzalɛmʋ kwa. We dıa ɔ -Lagɔbudu 'kadʋ 'wlu la, 'ın we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı 'pıɛın, -ın -blu 'wʋ, -ın 'ka lasibhli. 10 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹-Na 'gbʋ, gbaa ɔ yia ɔ 'anzınya -yla we zʋ -mı 'yliyɔ.

11 'Ɪn we 'ka we sɔnya -mı zɔ laslʋlʋ,
-na bhʋ yi tʋkpa gozoo 'gbʋ.› »

12 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı 'Kuzu -ylaɛ: «-Lagɔsɛbhɛ nɛɛ,

‹Jejitapɛ -ɔ -wa -na -Lagɔ,
-ın 'na ylalı ɔ la -nı.› »

13 'Kuzu bhıa -Zezuu laylaylıe sɔ weee lʋ nı, 'ın we yia ɔ gwevla -sɛ.

-Zezu dıa ɔ lubhoo gwe Galilee -dʋdʋ -gʋ (Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

14 -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ mı -Zezu yeda, 'ın ɔ yia Galilee lʋyi. 'Ɪn ɔ 'ŋnı yia lamneni Galilee -dʋdʋ weee -gʋ. 15 Nyıma ɔ slolua *-Lagɔbudunya zɔ, 'ın nyıma weee kwalıa ɔ 'ŋnı.

Nazalɛtı -nyıma 'nı -Zezuu gbʋ -yɔŋwnu (Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 -Zezu ka Nazalɛtı mnı, -mɔ wa zʋa ɔ. *Nyapɛylı nya nı, sa ɔ plaa 'cın -Lagɔbudu zɔ nı, 'ın ɔ yi 'saa -mɔ pla. Ɔ yia 'wʋsɔ -Lagɔsɛbhɛɛ zɛlızɛlıee 'gbʋ. 17 'Ɪn wa yia ɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Ezaiii 'sɛbhɛ yoo 'nyɛ glıda, ɔ yia we 'wʋkalı, da wɛlı nı mıa cɛlıda nı, 'ın ɔ yia we 'yı, 'ın ɔ yia we zɛlıɛ:

18 «Jejitapɛɛ Zuzu mı 'mı -gʋ.
Ɔ ka -bha 'mı -sa,
ın 'ka nyazınya -yla -Lagɔgbʋ gba.
Ɔ ka 'mı tie, ın 'ka -kaslʋnyıma -yla gba nıı:
‹Amıaa -kaslʋ ka -zɛɛn bhıa.›
‹Lɔlɔnya, amıaa 'yli ka -zɛɛn -blo.›
‹Amıa wa nyɛa 'wʋ, a ka -zɛɛn gbʋ 'wʋbhʋ.›
19 'Ɪn, -zʋ -we nya Jejitapɛ 'kaa ɔ zʋzɔnʋ lɛnʋ,
ın 'ka we 'dı wa -salı.»

20 -Zezu glıa wee 'sɛbhɛ, 'ın ɔ yia we -Lagɔbudu zɔɔ lubhonʋnyɔ yoo 'nyɛ, 'ın ɔ yia ladı. Nyıma weee -wa mıa -bha, -maa yia ɔ ylada -tʋ sa tenyii. 21 Tɔʋn, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We 'sɛbhɛɛ 'ya gbaa, we ka -zɛɛn lɛnʋ, amıa pʋlʋa da 'mı yukwli, amıaa 'yibadı.»

22 -We wa 'dɛ weee yıa -yɔ -Zezuu gbɛgbɛın, 'ın wa yia we gbagbıe bhli. 'Ɪn gbʋzɔnʋ -gbʋnya ɔ mıa gbada, we ka wa ŋwɛgaga -sʋbhalı. 'Ɪn wa nɛɛ: «Nyımɛ mıa dɛ, ɔ 'nı -Zɛzɛfʋʋ yuu?» 23 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Nine 'nı a yia 'mı -yla 'paa, gbʋzɔnʋ sa. Gbaa a yia: ‹-Dɔtlɔɔ, -ın jipe -na 'dɛ.› 'Ɪn gbaa a yi 'yaa 'mı -ylaɛ: ‹-We weee -ın nʋa lɛ Kapɛnaumʋ nı, -a ka we 'dı 'nʋ. -Ɪn nʋ wee gbʋnya -bhloo 'dɛ lɛ -na 'dɛɛ dʋdʋ -gʋ -seli.› »

24 -Zezu nɛɛ wa -yla 'yaɛ: «Cıın, gbʋzɔnʋ -wa, wa'a -tɔlʋ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ nyımɛ, ɔ 'dɛɛ dʋdʋ -gʋ. 25 Gbʋzɔnʋ na gbaa da aın -yla. -Dʋgbaŋwnı duun mı Izlaɛlı -dʋdʋ -gʋ zlımɛ, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Eliii bhla. -Zugba 'nyu'u lʋa -zʋ ta 'cʋ gbelibhlo, 'ın ŋwɔ 'kadʋ yabhlo yia wee dʋdʋ weee -gʋ yi. 26 'Ɪn -mʋʋ bhla, -Lagɔ 'nı Elii tie -dʋgbaŋwnı mıa Izlaɛlı -dʋdʋ -gʋʋ -gbɛ, 'ın ɔ 'ka wa 'yabhlo 'wʋsa. Nıı, -dʋgbaŋwnɔ -ɔ mıa Salɛpʋtagbe nʋkplɛ, Sidɔɔn -dʋdʋ -gʋ, ɔ -gbɛ -Lagɔ tiea

Elii. 27 -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Elizeee bhla, -zugba *sɔlıbhanya duun mı Izlaɛlı -dʊdʊ -gʊ. Elizee 'nı wa 'yabhlogbɔɔ jipe, nıı, Silii -yu Naamaa ɔ jipea.»

28 Nyıma weee -wa mıa -Lagɔbudu zɔ, wa 'nʊa wee wɛlınya -mını, 'ın we yia wa 'cɛdlɔ la. 29 Wa 'dɛ weee -sɔa 'wʊ, 'ın wa -yɔ -Zezuu 'susue yia 'gbe -glima mnı. 'Ɪn -gɔgɔ -we kwesi wa 'gbe mıa 'sʊbhada, 'ın wa yia we 'wlu ɔ kwa, wa 'ka ɔ zɔ vitelii 'gbʊ. 30 Nıı, 'ın -Zezu yia wa nyıdı 'plılı, 'ın ɔ yia mnı.

-Zezu puea nyımɛ -ɔ kaa zuzu 'nyuu 'bı (Mk 1.21-28)

31 Tɔʊn, -Zezu mnıa Kapɛnaumʊ, Galilee -dʊdʊʊ 'gbe yabhlo nʊkplɛ, 'ın ɔ yia nyıma -Lagɔgbʊ -slolu Nyapɛylı weee nya, -Lagɔbudu zɔ. 32 Ɔ nyıma -slolu sɔ ka wa ŋwɛgaga -sʊbhalı. Nıı, se -we -Lagɔ 'nyɛa -Zezu, we nya ɔ gbaa.

33 -Mɔ -Lagɔbudu zɔ, nyımɛ yabhlo kaa pʊın -ka -zuzu 'nyuu 'bı, mɔ 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ, ɔ nɛɛ: 34 «'Aaa! Nazalɛtıyu -Zezu, -naa lɛɛ -gbʊ pılı -amıaa gbʊ 'wʊ la? -Amıaa lasasıee 'gbʊ -ın yia yi yı? Ɪn -yi -mı ŋwɛɛ ŋwɛɛ: -Lagɔɔ -Mɔwlʊnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -ın -mıa.»

35 -Zezu yia we, we ŋwɛɛ labhalı -gla nya. Ɔ nɛɛ we -ylaɛ: «'Mu ŋwɛ, 'bhʊ ɔ 'wʊ!» Zuzu 'nyuu yia ɔɔ nʊkpasu labhlı dʊdʊ, nyıma weee -zejila 'wʊ, 'ın we yia ɔ 'wʊtla, we 'nı ɔ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ -yla lɛnʊ.

36 Ŋwɛgaga yia wa 'dɛ weee sʊbha, 'ın wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdıɛ: «Mɔɔ -wɛlı mʊ dɛa? Se -yɔ 'tıtɛ nya ɔɔ nyımɛ gbaa zuzu 'nyii -yla gbʊ, 'ın we tlaa nyıma 'wʊ!» 37 'Ɪn -Zezuu 'ŋnı yia lamneni wee dʊdʊ weee -gʊ.

-Zezu jipea guzʊnya (Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

38 -Zezu 'bhʊa -Lagɔbudu zɔ nı, 'ın ɔ yia 'Simɔɔɔ -budu zɔ mnı. -Zugba 'Simɔɔɔ 'ŋwnɔɔ 'nyaaa ku -su sa -glagla, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ zukpa -wa, ɔ jipe ɔ. 39 -Zezu kwlia ɔ -gʊ 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ kusulo -yla wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Ɪn 'bhʊ ɔ -gʊ la.» Ɔ gba 'saa tɔʊn, 'ın we yia ɔ -gʊ labhʊ. -Bha -bhlokpadɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia wa -yla pipie bhli.

40 Jibheylʊ nya, -wa kaa guzʊnyaa 'yli -bhlo -bhlo nı, 'ın -maa -yɔ -maa guzʊnya yia -Zezuu -gbɛ yi. Ɔ yia wa kwɛzı -bhlo -bhlo, 'ın ɔ yia wa jipe. 41 Zuzu 'nyii yi 'yaa guzʊnya duun 'wʊtla 'wʊkpıkpıe nya: «-Lagɔɔ 'Yu -ın -mıa!» -We ka gbʊ -wa, wa -yi we 'ji -nya nıı, -Zezu mıa, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -wa. 'Ɪn -Zezu yia we wa ŋwɛɛ labhalı -nya, ɔ 'nı ŋwnu wa 'ka gba.

-Zezu mnıa -Lagɔgbʊ gbaa dʊdʊ weee -gʊ (Mk 1.35-39)

42 Zlı 'ka 'wʊladolua mnı tɔʊn, 'ın -Zezu yia 'gbe nʊkplɛ 'tla, 'ın ɔ yia da yabhlo mnı -flii. 'Ɪn nyımaa -zlo yia ɔ 'yli 'bı lanɔnʊe bhli, da ɔ mıa nı, 'ın wa yia -bha nyni. Wa 'yıbha ɔ 'na 'bhʊlʊ wa -yɔ -nı, 'ın wa yia ɔ lakpʊkpalı. 43 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «We mı 'ya nıı, ın gba *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ 'gbe tɔlʊa 'wʊ. We 'gbʊ, -Lagɔ yia 'mı tie.» 44 'Ɪn ɔ gbaa -Lagɔgbʊ, -Lagɔbudunya zɔ, dʊdʊ weee -gʊ.

5

*-Zezu laa ɔ *'bınɔnyaa tıanʊ (Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)*

1 'Yli yabhlo nya, -Zezu mı Zenezalɛtı* -nyu 'kadʊ yabhloo -gɔgɔ -gʊ, 'ın nyıma duun yia ɔ gbeli, wa 'ka -Lagɔwɛlı 'nʊʊ 'gbʊ. 2 'Ɪn 'glʊ sɔ mıa 'nyuu -gɔgɔ ŋwɛ -yɔ, -Zezu yia we -yɔyı, -zugba zibhi -bhanya ka we 'wʊtla, wa mı wa 'sowlinya -wɔlʊda. 3 Wee 'glʊ sɔbhie glaa, 'yabhlo -wa 'Simɔɔɔ -nʊ. -Zezu -gblaa we 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Simɔɔ, -ın vla gwe 'nyuu -gɔgɔ -yɔ -sɛ.» -Zezu mı wee 'glʊ nʊkplɛ, -zugba ɔ slolu nyıma -Lagɔwɛlı.

4 Da ɔ bhıa gbagbıe, ɔ nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Ɪn bɛ 'nyuu 'wʊtɔlʊda 'glʊ nya, 'bhie, a 'ka amıaa 'sowlinya viteli.»

5 'Ɪn 'Simɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -a ka sıada -tʊ sabɔ weee, -a 'nı -lu yabhlogbɔɔ 'yı. Nıı, -mı gbaa -a nʊ we lɛɛ 'gbʊ, vitelia na yia wee 'sowlinya.»

6 Wa vitelia wee 'sowlinya, 'ın wa yia zibhii -zlo 'pli, wa 'nı we 'wʊgbizee mneni, 'ın wa 'sowli yia ylaylıe gwedı. 7 We 'dɛɛ 'gbʊ, wa -lima mıa 'glʊ yabhlo 'wʊ, 'ın wa yia wa la sɔ -papıe nya, -maa 'ka wa 'wʊsa. 'Ɪn wa -yɔ wa 'glʊ yia yi. 'Ɪn wa yia wee zibhi wee 'glʊ sɔbhie 'wʊslu. We ka we ye kɛkɛɛ 'gbʊ, we fɛlı 'nyu glu mnıa. 8 Nıı, Simɔ Pıɛlı 'yıa gbʊ -mını -yɔ nı, 'ın ɔ yia 'kukolu 'sibhli -Zezu 'yu, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn vla gwe 'mı

* **5:1** 'Mʊ wa la 'yaa Galilee.

-yɔ, na -Kanyɔ! -We ka gbʊ -wa, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ ın -mıa.»

9 Zibhi -duun wa 'bhaa, da wa 'yıa we -yɔ nı, 'ın -nyanıgbɔ yia Simɔ Pıɛlı -kpalı, we -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ. 10 Nıı, Zebedeee 'yua *'Zake -yɔ Zaan -wa mıa 'Simɔɔɔ nɔnɔnya nya, 'sa -bhloo 'dɛ -nyanıgbɔ -kpalıa -maa.

'Ɪn -Zezu nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ nyanɔ -nı, nıı, sa na kpaa da zibhi nı, -slɛɛn, nyımaa -zlo -na yia -Lagɔɔ -gbɛ laa.» 11 Nıı, wa -laa wa 'glʊ 'nyuu -gɔgɔ -yɔ lʊ, 'ın wa yia -bha -lu weee tı, 'ın wa yia -Zezu 'bı mnı.

-Zezu jipea sɔlıbhanyɔ yabhlo (Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı 'gbe yabhlo nʊkplɛ, nyımɛ -ɔ ka ku sɔlı 'bhua la sa -kan, 'ın ɔ yia -Zezu 'yı. Ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia dʊdʊ lagbli ɔ 'yu. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, na -Kanyɔ. -Ɪn -wɔlʊ 'mı -yɔ. Nıı, we -ka -mı dʊdʊ nanı, -ın mneni -ın 'ka 'mı jipe.»

13 -Zezu -gloa sɔ 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔɔ sɔlıbhanyɔɔ ku kwɛzı, 'ın ɔ nɛɛ: «We nanı 'mı dʊdʊ, we 'ka -mı -yɔ 'bhʊ!» -Zezu gba 'saa tɔʊn, -bha -bhlokpadɛ wee sɔlı 'bhʊa ɔɔ nyımɛɛ ku -yɔ. 14 -Zezu nɛɛ ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «-Ɪn -ka mnı nı, -ın 'na -salı we 'dı nyımɛ yabhlogbɔɔ -nı. Nıı, -ın mnı -na 'dɛ -Lagɔbʊbɔnyɔ 'klʊslolua. Ɔ -ka -mı 'yı, 'ın 'slaka Moizı gbaa -na -sʊkpa -nyımɛ wla nı, -ın 'ka we wla. 'Ɪn nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, sɔlı ka -mı ku 'wʊ 'bhʊ.»

15 Nıı, -Zezu gba 'saa da ɔ -ylaoo, -mʊʊ bhla ɔ 'ŋnı -yɔ lamnenie mnıa bhabha. 'Ɪn nyımaa -zlo yia ɔ gbeli, wa 'ka ɔ wɛlı yukwli pʊlʊ, 'ın ɔ 'ka 'ya wamıa jipe. 16 'Ɪn -Zezu bhʊa wa glaa 'kɔmʊʊ, 'ın ɔ mnıa -Lagɔ bhub-hoea da bɛblɛɛ.

-Zezu jipea zɔlaslonyɔ yabhlo (Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı -Lagɔgbʊ nyıma -sloluda, -zugba *Falizınyıma -yɔ titee -cıan -dı ɔ kwesi la, wa pʊlʊ ɔ yukwli. Waa nyıma -manı, Galilee -yɔ Zudee -dʊdʊʊ 'gbe weee nʊkplɛ wa 'bhʊa. Tɔlʊa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ. Jejitapɛɛ 'tıtɛ -yɔ -Zezu 'sɔ mı, -zugba ɔ jipe 'sa we nya guzʊnya. 18 Nyımaa -zakpa -bhlo -yɔ zɔlaslonyɔ yabhlo yia yi, -zugba ɔ mı 'sowli 'wʊ. -Budu -we zɔ -Zezu mıa, wa 'yıbha wa -yɔ zɔlaslonyɔ 'ka -mɔ pla, 'ın wa 'ka ɔ -Zezu 'yu ladı. 19 Nyımaa -zloo 'gbʊ, da wa 'kaa 'plılı -bha 'nı -mı. Tɔʊn, 'ın wa yia wee -budu 'wlu -gbla. Wa yia -bha ŋwɛ -dı, wa -lalıa -bha ɔ, 'ın wa yia wee -budu zɔ ɔ lasibhli nyımaa -zlo nyıdı -Zezu 'yu tɛın. 20 -Zezu 'yıa nıı, wa ka ɔ dlı -gʊ zʊ, ɔ nɛɛ ɔɔ guzʊnyɔ -ylaɛ: «'Tale, ın ka -na gbʊnyii 'wʊtı.»

21 -Zezu gba 'saa da tɔʊn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma yia 'ŋwuŋwue ŋwuŋwue bhli: «Nyɔɔ ɔɔ nyımɛ -mɔnı -mıa, 'ın ɔ vɛlı -Lagɔa? Nyɔɔ mneni ɔ 'ka nyımaa gbʊnyii 'wʊtıa? -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia we, we 'nı mʊʊ?»

22 Gbʊ -we wa mıa dlı zɔ lapʊpalıda, -Zezu yibhelia we 'ji nı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʊ a pʊpalı sa gbʊ -mını dlı zɔ la? 23 Ɪn 'ka gba: ‹Ɪn ka -na gbʊnyii 'wʊtı›, -mʊʊ -kalıa -yɔ yaayıı ın 'ka gba: ‹-Ɪn -sɔ 'wʊ, -ın 'ka nɔ›, -mʊʊ -kalıa -yɔ yı? 24 Ɪn 'yıbha a yibheli we 'ji nıı, *Nyımɛɛ 'Yu ka we se dʊdʊ -gʊ, ɔ 'ka nyımaa gbʊnyii 'wʊtı.» Tɔʊn, 'ın ɔ nɛɛ zɔlaslonyɔ -ylaɛ: «-Sɔ 'wʊ, 'bhu -na 'sowli 'wʊ, mnı -budunŋwɛɛ.»

25 -Bha -bhlokpadɛ, zɔlaslonyɔ -sɔa 'wʊ nyıma weee 'yibadı. Ɔ 'sowli -we -gʊ ɔ pı yaa la, ɔ 'bhua we 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ -budunŋwɛɛ mnı, -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe nya. 26 Nyıma weee -wa mıa -bha, ŋwɛgaga yia wa sʊbha, 'ın -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. Wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, 'ın wa nɛɛ: «-Yıa! -A ka -zɛɛn gwɛdigbʊnyaa da 'yı!»

-Zezu laa Levii, ɔ 'ka ɔ 'bı nɔ (Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

27 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu 'tlaa, ɔ mı sa -zieda, 'ın ɔ yia *nisʊn -gwɛzisanyɔ yabhlo 'yı, -zugba -mɔɔ -dı -mɔɔ lubhonʊ -budu zɔ la. 'Mɔ wa laa Levii. 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Yi 'mı 'bı.» 28 Tɔʊn, *Levii -sɔa 'wʊ, ɔ tıa -bha ɔ -lu weee, 'ın ɔ yia -Zezu 'bı mnı.

29 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın Levii yia -Zezu -yla lililu 'kadʊ pi ɔ -budu zɔ. -Zugba nisʊn -gwɛzisanya duun -yɔ nyıma tɔlʊa mı -bha, 'ın wa yia li dabʊdʊ. 30 Falizınyıma -yɔ wa -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia wa zɔ ŋwuŋwenie bhli. 'Ɪn wa nɛɛ -Zezuu 'bınɔnya -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʊ a -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan tɔlʊa 'sɔ li, 'ın a -yɔ wa 'sɔ maa?»

31 -Zezu 'bhua wɛlı 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyıma -wa -yalıa, wa'a mnı -dɔtlɔɔ -gʊ, nıı,

guzʋnya mnıa -dɔtlɔɔ -gʋ. 32 Ɪn 'nı nyıma -wa laa wa 'dɛ nyıma tıklıı lalıee 'gbʋ yi. Nıı, gbʋnyuu -lɛnʋnyaa 'gbʋ ın yia yi, wa 'ka wa dlı 'bhiti.»

-Lagɔɔ gbʋzɔnʋ -yɔ nyımaa lɛnʋgbʋ 'cı'ın nɔ dabʋdʋ (Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

33 'Ɪn nyıma tɔlʋa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Zaaan 'bınɔnya plaa 'sun, 'ın wa bhubhoea -Lagɔ, 'sa Falizınyımaa 'bınɔnya nʋ 'yaa. 'Ɪn -nanʋʋ 'bınɔnya mı lida, -zugba wa ma!»

34 -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Nyımɛ -ka ɔ 'ŋwnɔ -kwa -fɛtı -sada -mı, ɔ -ka ɔ 'talea la, a mneni a 'ka gba wa -yla wa pla 'sun, -zugba ɔɔ 'ŋwnɔɔ 'lowli mı wa glaa? 35 Bhla yabhlo yia nynia, 'ın wa 'ka 'ŋwnɔkwanyɔ wa glaa -sa. Wee 'ylınya -mını nya, wamıa 'kaa 'sun pla.»

36 'Ɪn -Zezu yi 'yaa wa gbʋʋ nine -mını 'palı. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'naa lolu yla, 'ın ɔ 'ka we 'pı 'naa sʋa -yɔlanɛnı, 'ın ɔ 'ka we pıpɛ. We -ka -mʋʋ, -zugba yla wa ylaa wee 'naa lolu bhe. We 'yli 'na 'ka 'wʋwlʋ. 37 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka nʋ lolu *bala sʋa 'wʋ slu. Ɔ -ka 'sa nʋ, 'ın we wlɔa. 'Ɪn wee nʋ jitea dʋdʋ, -zugba wee balanya ka -nyumɔ. 38 We 'gbʋ, a slu nʋ lolu bala lolu 'wʋ. 39 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka nʋ sʋa 'ma, nʋ loluu 'ma tʋ'ʋ 'bha ɔ. -We ka gbʋ -wa, gbaa ɔ yia nıı: ‹Nʋ sʋa nanı 'yli.› »

6

-Zezu mı Nyapɛylıı -Kanyɔ nya (Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

1 Zuifʋʋ Nyapɛylı yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı blekpaanya* 'plıda, ɔ 'bınɔnya -ka bleya 'kwa, wa -ka we 'titli, -zugba wa li we. 2 Wa mı 'sa nʋda, Falizınyıma tɔlʋa 'yıa wa -yɔ nı, 'ın wa yia wa layıbhaɛ: «-We -amıaa tite gbaa, wa 'na nʋnʋ Nyapɛylı nya lɛ -nı, lɛɛ ka 'gbʋ a nʋ we lɛa?»

3 -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «-We nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidı nʋa lɛ, -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, a 'nı -slɔ we zɛlıı? 'Ylı yabhlo nya, 'ın ŋwɔ yia ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'bha, 4 -Davidı plaa -Lagɔɔ bʋbɔbudu zɔ, 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, ɔ 'bhua we 'wʋ, ɔ lia we, 'ın ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nʋ wla, 'ın -maa yia we li. Wee 'floo -mını, -amıaa tite nɛɛ, -Lagɔbʋbɔnyaa 'dɛkpʋa 'ka yaa we li.» 5 -Zezu nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «Nyımɛɛ Yu mıa, mɔ -wa Nyapɛylıı -Kanyɔ.»

Nyapɛylı nya -Zezu jipea nyımɛ ka sɔ 'kua (Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Nyapɛylı yabhlo nya 'ya, -Zezu plaa -Lagɔbudu zɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔwɛlıı -sloluslolue bhli. -Zugba nyımɛ -ɔ ka lilikwɛsɔ 'kua, ɔ mı wee -budu zɔ. 7 -Zugba -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma wʋa -Zezu tenyii, -de ɔ yi nyımɛ jipe Nyapɛylı nya, 'ın sa ɔ'ɔ zʋa tite 'nʋŋwɛ, wa 'ka we gbʋ ɔ 'wlu dı. 8 Nıı, -Zezu -yi wa 'wlukʋʋn lapʋpalıgbʋ, we 'gbʋ, ɔ nɛɛ ɔɔ nyımɛ ka sɔ 'kua -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʋ, -ın 'yligbe nyıma weee -zejila 'wʋ.» Ɔɔ nyımɛ yia 'wʋsɔ, 'ın ɔ yia 'yligbe. 9 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Wɛlı 'nı na yıbhaa sa aın la. Sa tite gbaa? We nɛɛ wa nʋ gbʋ -zɔnʋ lɛ *Nyapɛylı nya yaayıı, wa nʋ gbʋ 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyımɛ yaayıı, wa 'bha ɔɔ?» 10 -Zezu ylaa wa 'dɛ weee -gʋ -ylilii, 'ın ɔ nɛɛ ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «-Glo -na sɔ 'wʋ.» -Mɔɔ nʋ 'saa -Zezuu wɛlı -gʋ, 'ın -mɔɔ sɔ yia 'pʋ. 11 -We -Zezu nʋa lɛ, 'ın we yia -Lagɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma 'cɛ 'nyuu dlɔ la. 'Ɪn -we wa 'kaa -Zezu 'wluo nʋ, 'ın wa yia we pʋpalı wa 'dɛkpʋa nyıdı.

-Zezu -saa -bha ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ (Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 We bhla, -Zezu yia -Lagɔ bhubhoee 'gbʋ -gɔgɔ 'wlu mnı, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoeda -tʋ zlı yia ɔ -zlılı. 13 Zlı zlıa, ɔ yia ɔ 'bınɔnya la. Wa glaa, 'ın ɔ yia nyıma kugbua lɛ 'sɔ -bha -sa. 'Ɪn ɔ yia wa la ɔ tietienya. 14 Wa ŋnı nı: 'Simɔɔ (-ɔ ka -baŋnı ɔ zʋa Piɛlı) -yɔ -mɔɔ bheli Andlee, 'Zake -yɔ *Zaan, Filipʋ -yɔ Batlemii, 15 Matie -yɔ Toma, Alıfeee 'yu 'Zake -yɔ 'Simɔɔ wa laa *Zelɔtʋ, 16 'Zakee 'yu Zudası -yɔ Zudası Isıkaliɔtʋ, -ɔ 'kaa -Zezu wla ɔ tʋnyıma kwɛɛ.

-Zezu mı nyımaa -zlo -sloluda, -zugba ɔ jipe 'sa guzʋnya (Mt 4.23-25)

17 -Zezu -yɔ ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ 'bhʋa -gɔgɔ 'wlu, 'ın ɔ yia da ylalaa yabhlo 'yligbe, -zugba ɔ 'bınɔnya tɔlʋaa -zlo mı -bha dɛ. Nyıma -duun 'bhʋa Zudee -yɔ -Zeluzalɛmʋ -dʋdʋ -gʋ, we -yɔ Tilı -yɔ Sidɔɔn -gbenya mıa

* **6:1** 'Flooya wa laa -tuauwɛlı 'wʋ: «bl'e».

gumunyuu -gɔgɔ -gʊ. 18 Wa 'dɛ weee yia, -Zezuu wɛlıı yukwli pʊlʊe -yɔ ɔ 'ka wa jipee 'gbʊ. Nıı, -wa zuzu 'nyii mıa sıalıda, -Zezu ka wa jipe. 19 Nyıma duun 'yıbha wa 'ka ɔ kwɛzı, -we ka gbʊ -wa, 'tıtɛ bhʊa ɔ 'wʊ, we mı wa 'dɛ weee jipeda.

'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ gbʊnyuuu gbʊ (Mt 5.1-12)

20 -Zezu ylaa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ:
«Amıa bobabhanya,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya,
nıı, -Lagɔ pılı aın 'wlu la.
21 Amıa ŋwɔ mıa da 'bhada,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, lʊa a yia.
Amıa mıa da wida,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya,
-we ka gbʊ -wa, nyaa a yia.
22 Nyıma -ka aın 'wʊnyɛ,
wa -ka aın kwnɛɛ -sa, wa -ka aın vɛlı,
'ın wa -ka amıaa daa gbʊnyuu gba Nyımɛɛ 'Yuu 'gbʊ,
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya.
23 «-Mʊʊ 'sasʊkpa -gbʊnya -ka aın ylı, a lıtɛ 'mʊna nya. Nıı, amıaa -tnʊʊ 'kadı mı -mɔ aın wʊda -Lagɔɔ -gbɛ. Nıı, 'sa wa dʊkpası palı bhaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanya 'klıyıe 'wʊ.
24 Amıa, 'ŋnımnınya,
gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya,
a ka amıaa zʊzɔnʊnya kwɛɛ -seli dʊdʊ -gʊʊ 'gbʊ.
25 Amıa -wa lʊa da,
gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya, -we ka gbʊ -wa,
ŋwɔ yia aın 'bhaa yia.
Amıa -wa mıa da nyada,
gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya, -we ka gbʊ -wa,
gu yia aın 'wʊwlʊa, 'ın a 'ka wi.
26 Nyıma weee -ka amıaa gbʊzɔnʊ gbada -mı,
-zugba gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya.
Nıı, 'sa wa dʊkpası nʊ bhaa
yoyogbʊʊ -falıpanya.

A -kalı amıaa nyıma 'nyiii zɛ (Mt 5.38-48, 7.12)

27 «Amıa -wa pʊlʊa da 'mı yukwli, ın nɛɛ aın -ylaɛ: a -kalı amıaa tʊnyımaa zɛ, -wa nyɛa aın 'wʊ, a nʊ wa zʊzɔnʊ 'wluo. 28 -Wa bhlıa aın gwɛzɛ, a ŋwna wa 'nyu la, -wa palıa aın 'klıyıe 'wʊ, a bhubhoe -Lagɔ wa 'ŋnı nya. 29 Nyımɛ -ka -na yukwli yabhlo 'kpa 'wʊsʊbha, -ın 'bhiti ɔ -yla we -bʊdʊ. 'In ɔ -ka -na -gʊslunaa 'wʊbhu, -ın 'na 'tʊtɔlʊ -na -bana ɔ kwɛɛ -nı. 30 Nyɔɔo nyɔɔ -ka -mı -lu -zlalı, -ın 'nyɛ we ɔ. 'In nyɔɔ -ka -na -lu 'wʊbhu, -ın 'na 'yıbhalı we -yɔ la -nı. 31 -We a 'yıbhaa nyıma nʊ aın -yla lɛ, amıa nʊ 'ya we lɛ wa -yla.

32 «-Wa -kalıa amıaa zɛ, we -ka -maa -bhloo 'dɛɛ zɛ a -kalı, a 'na pʊpalı 'wlukʊʊn la -nı nıı, -Lagɔ yia aın 'pɛnıa we 'gbʊ -nı. Gbʊnyuu -lɛnʊnya -kalı 'ya -wa -kalıa wamıaa zɛ, we 'nı saa? 33 -Wa nʊa aın 'nanı 'wʊ, a -ka maa -bhloo 'dɛ 'nanı 'wʊnʊ, -Lagɔ 'nıa aın 'pɛnıa yi. 'Sa gbʊnyuu -lɛnʊnya -maa nʊ 'ya, we 'nı mʊʊ? 34 Nyıma -wa saa amıaa kpagbʊ, a -ka -maa -bhloo 'dɛ kpagbʊ -yɔfa, lɛɛ -lu a 'ka 'yı we 'pɛnıe nya -Lagɔɔ kwɛɛa? Gbʊnyuu -lɛnʊnya mıa nı, gbʊnyuu -lɛnʊnya wa fa kpagbʊ -yɔ. 'In wa 'ka we 'bıgʊpalı -nʊ 'yıı 'gbʊ! 35 We 'gbʊ, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a -kalı amıaa tʊnyımaa zɛ. A nʊ zʊzɔnʊ lɛ. A fa kpagbʊ, amıaa dlı 'na -tʊlʊ we 'bıgʊpalı -nʊ -yla -nı. Nıı, Yalı -Lagɔ yia aın 'pɛnıa, 'ın a 'ka ɔ 'yua -zɛ. -Lagɔ mı zʊzɔnʊʊ lɛnʊnyɔ nya, -wa 'nıa 'nanı -yi -yɔ nyıma 'nyiii gbɛgbɛın. 36 Sa amıaa Dide -Lagɔ kaa nyazıdlı nı, amıa -ka 'ya 'sa nyazıdlı.

A 'na 'bhulu nyıma -putuu -yɔgbʊ 'wʊ -nı (Mt 7.1-5)

37 «A 'na 'bhulu nyıma -putuu -yɔgbʊ 'wʊ -nı, -Lagɔ yi amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. A 'na dılı nyıma wa gbʊnyuuu 'gba 'wlu -nı, -Lagɔ yi amıaa -nʊ aın 'wlu dı. A tı nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ, 'ın -Lagɔ 'ka amıaa -yɔgbʊ 'wʊtı. 38 A 'nyɛ nyıma, 'ın -Lagɔ 'ka aın 'nyɛ. A -ka 'sa nʊ, 'ın -Lagɔ slua amıaa bi 'wʊ -lu, 'ın wa bhua we, 'ın we kʊa, 'bhie, we sloa gwe -yɔ la. Sa a nyɛa nyıma, 'sa -Lagɔ yia aın 'nyɛa.»

39 'In -Zezu yi 'yaa wa gbʊʊ nine yabhlo 'palı: «'Lɔlɔnyɔ mneni ɔ 'ka 'lɔlɔnyɔɔ su lakpa, 'ın ɔ 'ka ɔ 'yoo da -sloluu? Wa -ka 'sa nʊ, 'ın wa 'dɛ 'sɔ bhlilia 'bhʊka 'wʊ, we 'nı mʊʊ?

40 «Nıı, 'kpıakpıanyɔ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -slolunyɔ 'wʊzi. 'Kpıakpıanyɔ -ɔ -ka 'wʊsibhli, ɔ -kanyɔ ɔ -yɔ ɔ mnenia 'wʊ.

41 «Bʊɛɛ gɔ -lɛ mıa -na bhelii 'yliya 'wʊ, 'mʊ -na yıa -yɔ, 'ın su -kibhe 'kadʊ -we mıa -na 'yliya 'wʊ, -ı'ın 'yı we -yɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa?

42 -Mı, -mɔmɔ kaa su -kibhe 'kadʊ 'yliya 'wʊ, 'ın -ı'ın 'yıa we -yɔ, sa -na gba -na bheli -ylaɛ: ‹Na bheli, -ın 'tide 'mı 'yi, ın 'ka -mı wee bʊɛɛ gɔ 'yliya 'wʊ -saa?› Wɛlı 'sɔ -nyımɛ, -ın -sa -slɔ -na 'dɛ su -kibhe 'kadʊ 'yliya 'wʊ, -ın 'ka layı, 'bhie, -ın 'ka bʊɛɛ gɔ -na bhelii 'yliya 'wʊ -sa.

Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia we (Mt 7.16-20, 12.33-35)

43 «Su -zɔnʊ'ʊ tnʊ 'bhue 'nyuu, 'ın su 'nyuu'u tnʊ 'bhue -zɔnʊ. 44 Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia we. Wa'a -sa magloo mnɛwia 'wlu, 'ın wa'a -sa *-dlɔya 'ylılıı su 'wlu. 45 Nyımɛ -zɔnʊ mıa, gbʊzɔnʊ mıa ɔ dibhe 'wʊ, 'mʊ ɔ nʊa lɛ. 'Ɪn nyımɛ 'nyuu mıa, gbʊnyuu mıa ɔ dibhe 'wʊ, 'mʊ ɔ nʊa lɛ. Nıı, gbʊnya bhʊa nyımɛɛ dibhe 'wʊ, mʊ tlaa ɔ ŋwɛɛ.

-Budu 'sɔɔ gbʊʊ nine (Mt 7.24-27)

46 «Lɛɛ ka 'gbʊ, a la 'mı ‹-amıaa -Kanyɔ, -amıaa -Kanyɔ›, 'ın -we na gbaa aın -yla, 'ın a'a nʊ we lɛa? 47 Nyımɛ -ɔ yia na -gbɛ, -ɔ pʊlʊa na wɛlı yukwli, 'ın ɔ nɔa we -gʊ, ɔ 'wʊwlʊ na yia aın 'klʊslolua. 48 Ɔ 'wlʊ sa nyımɛ -ɔ yia ɔ -budu 'sʊbhaa, 'ın ɔ yia 'wʊtɔlɔ -bhʊka 'bhlu, 'ın ɔ yia we gwe glu palı tʊkpa -gʊ, mɔ. 'Nyu 'kadʊ lʊa, we -gbligbli yilia wee -budu -yɔ, we 'nı we -wlɔ, wee -budu mı 'sʊbhada 'nanʊʊʊ 'gbʊ. 49 'Ɪn nyımɛ -ɔ pʊlʊa na wɛlı yukwli, 'ın ɔ'ɔ nɔa we -gʊ nı, ɔ 'wlʊ sa nyımɛ -ɔ 'sʊbhaa ɔ -budu dʊdʊ klo -gʊ, 'ın ɔ 'nıa we gwe glu 'pa, mɔ. 'Nyu 'kadʊ lʊa, we -gbligbli yia, 'ın we yia we -wlɔ -bha -bhlokpadɛ. 'Ɪn wee -budu yia lamumni weee.»

7

-Zezu jipea 'slʊjaa 'yugalınyɔɔ zɔlubhonʊnyɔ (Mt 8.5-13)

1 Da -Zezu bhıa wɛlınya -mını gbagbıe, nyımaa -zlo -wa mıa ɔ yukwli pʊlʊda -yla, 'ın ɔ yia Kapɛnaumʊ gbe nʊkplɛ mnı. 2 -Mɔ Kapɛnaumʊ, *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ ka zɔlubhonʊnyɔ yabhlo ɔ 'yıbhaa bhabha. Ɔɔ zɔlubhonʊnyɔ ka gu -yɔ, we -tʊ 'wʊ -sɛ, ɔ 'ka tlı. 3 Da ɔɔ 'slʊjaa 'yugalınyɔ 'nʊa -Zezuu 'dı, 'ın ɔ yia Zuifʊʊ nyıma kpası tɔlʊa ɔ 'wʊtie, nıı, ɔ yi ɔ 'ka ɔ zɔlubhonʊnyɔ jipe. 4 Wa mnıa, 'ın wa yia -Zezuu -gbɛ nyni, wa bhubhoea ɔ bhabha, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ mıa da, nyımɛ -zɔnʊ -wa, ɔ ka we 'klʊ, -ın 'ka ɔ -yɔbɛ. 5 Ɔ kalı -amıaa nyıma weee zɛ, 'ın mɔ 'sʊbhaa -amıaa -Lagɔbudu.» 6 'Ɪn -Zezu -yɔ wa 'sɔ yia mnı.

Wa 'ka ɔ -budu -yɔ cıpaa yi, 'ın ɔɔ 'slʊjaa 'yugalınyɔ yia ɔ 'talea tie, nıı, wa mnı -Zezu yoo wa gbaɛ: «Na -Kanyɔ, -ın 'na sıalı -na 'dɛ -nı, ın 'nı we 'klʊ -ka, -ın 'ka na -budu zɔ pla. 7 Ɪn 'nı we 'klʊ -kaa 'gbʊ, na 'dɛ 'nıa -na -gbɛ mnı. -Mʊʊ 'gbʊ, -ın gba wɛlı yabhlogbɔɔ, 'ın na zɔyu 'ka 'pʊ. 8 Nıı, ın ka 'wlulapılınya, 'ın na zʊa wa 'nʊŋwɛ. Ɪn ka 'slʊja, -wa 'wlu ın pılıa la. Ɪn -ka 'yabhlo -yla gbaɛ: ‹-Ɪn mnı!›, 'ın ɔ mnıa. Ɪn -ka 'ya -bʊdʊ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn yi!›, 'ın -mɔɔ yia. 'Ɪn ın -ka na zɔlubhonʊnyɔ -yla gbaɛ: ‹-Ɪn nʊ -mını lɛ!›, 'ın ɔ nʊa we lɛ.»

9 Da -Zezu 'nʊa wɛlınya -mını, 'ın ɔ yia ɔɔ 'slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ 'ŋnı kwalı. 'Ɪn nyımaa -zlo mıa ɔ 'bı, ɔ 'bhitia wa -gbɛ la, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: nyımɛ, -ɔ zʊa sa dlı nı, ın 'nı -slɔ we -kanyɔ 'yı Izlaɛlı -dʊdʊʊ 'dɛbhie -gbolu -gʊ.» 10 -Zezu gba 'saa tɔʊn, 'slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔɔ tietienya yia ɔ -gbɛ lʊbhiti, wa 'kaa yi, -zugba ɔ zɔlubhonʊnyɔ kaa gu -yɔ, ɔ ka 'pʊ.

-Zezu 'bhua -dʊgba ŋwnɔɔ nʊkpasuyu yabhlogbɔɔ 'wʊ tlıtlıe lʊ

11 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ylı yabhlo nya, 'gbe yabhlo wa laa Nainı, 'ın -Zezu yia -mɔ mnı, -zugba ɔ 'bınɔnya -yɔ nyımaa -zlo -yɔ ɔ 'sɔ mı nɔda. 12 Ɔ 'ka wee 'gbee 'suo ŋwɛ -yɔ cıpaa mnı, -dʊgba -ŋwnɔ yabhloo nʊkpasuyu yabhlogbɔɔ tlıa, wa mı ɔ 'bhluda mnıda. -Zugba wee 'gbee nʊkpla -nyıma duun -yɔ ɔɔ -dʊgba ŋwnɔ nɔ, wa mnı 'bhʊka -gʊ. 13 Da Nyımaa -Kanyɔ 'yıa ɔɔ -dʊgba -ŋwnɔ -mɔnı -yɔ, 'ın -mɔɔ yia ɔ nyazı 'wʊla bhabha. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A -gɔlʊ 'wʊ, a 'na wili -nı.» 14 'Bhie, ɔ bɛa -bha, 'ın ɔ yia 'kwiee -gbo kwɛzı. 'Ɪn we 'wʊbhunya yia 'yligbe. -Zezu nɛɛ: «Nyimeslɔyu, ın nɛɛ, -ın -sɔ 'wʊ!» 15 -Zezu gbaa 'sa tɔʊn, 'ın ɔɔ tlıtlınyɔ yia 'wʊsɔ, 'ın ɔ yia gbagbıe bhli. 'Ɪn -Zezu yia ɔ 'nyaa ɔ yoo 'nyɛ.

16 -Nyanıgbɔ yia nyıma weee -kpalı. 'Ɪn wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı ylimanıe bhli, wa nɛɛ: «-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ 'kadʊ yabhlo ka -aın glaa yi. -Lagɔ ka ɔ nyıma 'wʊsaa yi.» 17 -Zezuu 'ŋnı -zɔnʊ yia lamneni Zudee -dʊdʊ weee -yɔ we kwesi -gbe weee -gʊ.

'Zan -Batisı tiea nyıma -Zezuu -gbɛ (Mt 11.2-19)

18 -We weee 'plıa, 'Zan -Batisıı 'bınɔnya yia we ɔ -salı lʊdı nya. 'Ɪn 'Zan -Batisı yia wa glaa nyıma 'sɔ la. 19 'Ɪn ɔ yia wa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu -gbɛ tie, wa 'ka ɔ layıbha 'lee: «Nyımɛ -ɔ 'kaa yi, -a mıa wʊda, 'mɔ -ın -mıa yı, yaayıı, -a wʊ nyımɛ -putuu?»

20 Ɔɔ 'Zan -Batisıı 'bınɔnya nynia -Zezuu -gbɛ, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Zan -Batisı tiea -aın -na -gbɛ, -a 'ka -mı layıbha 'lee: ‹-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɔ 'kaa yi, -a mıa wʊda, 'mɔ -ın -mıa yı, yaayıı, -a wʊ nyımɛ -putuu?› »

21 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, -Zezu jipea guzʊnya duun -yɔ 'kukunya, 'ın nyıma -wa kaa zuzu 'nyii 'bı, ɔ yia we wa 'bı vu, 'ın ɔ yia 'lɔlɔnya duuun 'yli -blo. 22 'Bhie, ɔ nɛɛ 'Zan -Batisıı tietienya 'sɔ -ylaɛ: «A mnı, -we a 'yıa -yɔ, 'ın a 'nʊa, a -salı we 'Zan -Batisı lʊdı nya: ‹Nıı, 'lɔlɔnya mı layıda, 'tıgıtıgınya mı nɔda 'nanʊʊ, *sɔlıbhanya ka 'pʊ, 'sulonya mı 'nʊda, tlıtlınya ka tlıtlıe lʊ 'wʊsɔ, 'ın wa mı -Lagɔgbʊ gbada bobabhanya -yla.› 23 Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı dlı -gʊ -sa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya.»

-Zezu gbaa 'Zan -Batisıı gbʊ ɔ 'bınyımaa -zlo -yla

24 Da 'Zan -Batisıı tietienya 'bhitia lʊ, -bha -Zezu bhlia 'Zan -Batisıı gbʊ gbagbıe nyımaa -zlo -yla. Ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu a mnı ylaa da bɛblɛɛa? Gblee -we -pıpɛ mıa zukluda, mʊ -wa yı? -Ɪnnya! 25 'Ɪn lɛɛ -lu a mnı -slɛɛn -mɔ ylaa? Nyımɛ -ɔ -plaa 'ŋnımnı naa 'wʊ, mɔ -wa yı? A -yi we 'ji nıı, nyıma -wa plaa 'ŋnımnı -naa -zɔnʊnya 'wʊ, 'ın wa mıa 'ŋnımnı -li nyıdı nı, nyımaa 'wlulapılınyaa -budu zɔ wa -dılıa la. 26 Lɛɛ -lu a mnı -mɔ ylaa tɛnyıa? -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -wa yı? Ɪın, ın nɛɛ aın -ylaɛ: ɔ 'yli, ɔ -zi -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔɔ 'dɛgbolu. 27 Nıı, -Lagɔ nɛɛ ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ 'Zan -Batisıı daaɛ:

‹-Mı 'yu na paa na *tietienyɔ yoo,
'ın ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazı.›

28 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: nyıma -wa 'ŋwnı gwalıa, wa glaa, nyımɛ -ɔ 'kaa 'yli, ɔ 'ka 'Zan -Batisı -zi, -mɔɔ 'nı -mı. -Zugba, nyıma -wa -Lagɔ pılıa 'wlu la glaa, nyımɛ 'kienyilɛ 'yli, -mɔɔ -zi ɔ 'wʊ.»

29 Nyıma weee -yɔ nisʊn -gwɛzisanya -wa pʊlʊa 'Zan -Batisıı wɛlı yukwli, wa ka we 'jiyibheli nıı, -Lagɔ tıklıı, 'ın wa yia wa 'dɛ 'Zan -Batisı yoo 'nyɛ, 'ın -mɔɔ yia wa batizee. 30 Nıı, Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya ka zʊzɔnʊ -Lagɔ 'kaa wa -yla lɛnʊ kwnɛɛ -sa, 'ın wa 'nı ŋwnu 'Zan -Batisı 'ka wa batizee.

31 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Waa dɛslɛɛn -nyıma, nyɔɔ ın 'ka wa 'wʊpalıa? Nyɔɔ wa -yɔ ɔ 'wʊwlʊa? 32 Wa 'wlʊ sa 'ylaası -dıa la -gblɔgblʊ 'wʊ, ma. -Zugba wa lılalı, 'ın wa gba wa -lima -ylaɛ:

‹-A ka aın -yla -lili bhlı,
a 'nı lıtɛ!
'Ɪn -a yia aın -yla guzɔ -lʊʊ bhlı,
a 'nı wi!›

33 Nıı, 'Zan -Batisı yia, ɔ'ɔ lia lililu -zɔnʊ, ɔ'ɔ 'maa nʊ, 'ın a nɛɛ: ‹Ɔ ka zuzu 'nyuu 'bı.› 34 *Nyımɛɛ 'Yu yia nı, ɔ li, 'ın ɔ maa. 'Ɪn a nɛɛ: ‹A -talı, nyımɛ mıa dɛ, liligbʊ -yɔ nʊmagbʊ ɔ kaa. *Nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan, wa 'tale ɔ -mıa.› 35 Nıı, -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, ma yibhelia we 'ji, -Lagɔɔ gbʊyilo mıa, we tıklıı.»

-Zezu tıa gbʊnyuuu lɛnʊ -ŋwnɔ yabhloo -yɔgbʊ 'wʊ

36 Falizınyımɛ yabhlo laa -Zezu, wa 'ka li dabʊdʊ. 'Ɪn -Zezu yia ɔɔ Falizınyımɛɛ -budu zɔ pla, 'ın ɔ yia lililu gwe ladı. 37 -Mʊʊ bhla, gbʊnyuuu lɛnʊ -ŋwnɔ yabhlo mı wee 'gbe -mʊʊ nʊkplɛ. Ɔ 'nʊa nıı, -Zezu mı Falizınyımɛɛ -gbɛ lida, ɔ -yɔ *-lasiklɔ -zɔnʊʊ -bhonyidaa yeyenʊ yia -mɔ mnı. 38 'Ɪn ɔ yia -Zezu lʊʊ ladı, -mɔɔ bhʊnya -yɔ, -zugba ɔ wi. 'Ɪn ɔ 'mıɔ yia -Zezuu bhʊ wɔtɔlʊ. 'Bhie, ɔ yia we -yɔsɛ ɔ 'nyi nya, ɔ yia we gbleli, 'ın ɔ yia -lasiklɔ ɔ bhʊ -yɔ slu. 39 Falizınyımɛ, -ɔ laa -Zezu wa 'ka li dabʊdʊ, ɔ 'yıa we -yɔ, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı -ka yaa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ 'pieın, 'ŋwnɔ -ɔ mıa dɛ ɔ kwɛzıda, sa ɔ mıa, -zugba, ɔ ka yaa ɔ yibheli gbʊnyuu lɛnʊ ŋwnɔ nya.»

40 -Zezu 'bhua wɛlı 'wʊ, ɔ nɛɛ ɔɔ Falizınyımɛ -ylaɛ: «'Simɔɔ, ın 'yıbha ın 'ka -mı -yla gbʊ yabhlo gba.»

'Simɔɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -ın gba.»

41 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «Nyımɛ yabhloo kpagbʊ mıa nyıma 'sɔ -yɔ. 'Yabhlo ka tamaa 'wlu glʊ gbu -zakpa gbu 'wlu (500.000), 'ın -gʊdʊ kaa 'wlu glʊ 'sɔ 'wlu kugbua 'wlu (50.000). 42 Nıı, waa nyıma 'sɔ 'na 'ka wee kpagbʊ -saa 'gbʊ, 'ın ɔɔ nyımɛ yi 'saa we tı. 'Lee wa 'dɛ 'sɔ glaa nıı, nyɔɔ 'ka ɔɔ nyımɛ 'yıbha bhabha?»

43 'Ɪn 'Simɔɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Amı dlıı nı, -ɔ kaa 'gwɛzi 'kadʊ 'wlu, mɔ 'kaa ɔ 'yıbha bhabha.»
'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Gbʊ -zɔnʊ -ın gbaa.» 44 Tɔʊn, -Zezu 'bhitia la 'ŋwnɔɔ -gbɛ, 'ın ɔ nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Na yı 'mɔ ŋwnɔ nı -yɔɔ? Ɪn plaa -na -budu zɔ, -ın 'nı 'mı 'nyu 'nyɛ, ın 'ka bhʊ -yɔ budo. Nıı, mɔ budoa na bhʊ -yɔ ɔ 'mıɔ nya, 'ın ɔ yia we -yɔ sɛ ɔ 'nyi nya. 45 -Ɪn 'nı 'mı gbleli, nıı, ɔ plaa, mɔ -tʊa na bhʊ gblelida. 46 -Ɪn 'nı 'mı 'kpı 'wluo slu, nıı, mɔ slua na bhʊ -yɔ -lasiklɔ. 47 We 'gbʊ, ın nɛɛ -mı -ylaɛ: -Lagɔɔ zɛ ɔ kalıa bhabhaa 'gbʊ, -Lagɔ ka ɔ gbʊnyuu duun 'wʊtı. Nıı, nyımɛ -ɔ nʊa gbʊnyuu 'kienyi lɛ, 'ın -Lagɔ yia ɔ -yɔgbʊ 'wʊtı, ɔ -Lagɔɔ zɛkalıdlı -sɛ.»
48 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -ylaɛ: «ın ka amaa gbʊnyii 'wʊtı.»
49 -Wa -yɔ ɔ 'sɔ mıa lida, -maa nɛɛ -mɔ dlı zɔɛ: «Mɔɔ -nyımɛ mɔa, 'ın -mɔɔ tı nyımɛɛ gbʊnyuu 'wʊa?»
50 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -ylaɛ: «Amaa dlı ka aın pue, a mnı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı!»

8

'Ŋwnı -wa nɔa -Zezu 'bı

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu yia 'gbe 'kadı -yɔ 'gbe yua 'wʊ mnı, *-Lagɔɔ nyımaa 'wlu-lapılıee gbʊzɔnʊnyaa gbagbıe nya, -zugba ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yɔ ɔ mı. 2 'Ɪn, 'ŋwnı tɔlʊa ɔ vua zuzu 'nyii 'bı, -yɔ ɔ jipea, -maa mı 'ya -bha. Wa ŋnı nı: Magıdalaa -ŋwnɔ Malii zuzu 'nyii gbesɔ 'tlaa 'wʊ, 3 Ewlodʊʊ lubhonʊnyɔ 'kadʊ Kuzaa 'ŋwnɔ Zanı, -yɔ 'Suzanı -yɔ 'ŋwnı dumadu, -wa -saa -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'wʊ, wa zʊzɔnʊ nya.

'Mnɔpanyɔɔ gbʊʊ nine
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Nyımaa -zlo 'bhʊa 'gbe -bhlo -bhlo 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu -yɔ 'wlugbeli. 'Ɪn ɔ yia gbʊʊ nine -mını wa 'palı. 5 «Nıı, kpaapanyɔ mnıa ɔ 'mnɔ 'paa. Ɔ mı ɔ 'mnɔ 'pada, ɔ 'mnia we, 'ın we -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli. 'Plıplınya nɔa we -gʊ, 'ın 'zianya yia we li. 6 Tɔlʊa yia tʊkpa -dʊdʊ -gʊ bhli, we mia, -bhaa bla 'nı 'nyu 'wʊlakaa 'gbʊ, 'ın we yia yɛ. 7 Tɔlʊa yia -kpɔga glaa bhli, 'ın -mʊʊ -yɔ we 'sɔ yia 'wʊsɔ, 'ın -mʊʊ yia we -gʊ palılı, 'ın we yia we 'tuntnu. 8 Tɔlʊa yia dʊdʊ -zɔnʊ -gʊ bhli, 'ın we yia mi, we 'paa lakpa, we lakpa -bhlo -sa -mɔ 'yaa glʊ gbu.»
'Ɪn -Zezu yia we -gʊ dı wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

-Mʊmʊ ka 'gbʊ -Zezu pa gbʊʊ ninea?
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

9 Ɔ 'bınɔnya ka ɔ wee gbʊʊ nine -mınıı 'ji layıbha. 10 'Ɪn ɔ yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «-Lagɔ ka ɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ mıa zizeda aın 'klʊslolu. 'Ɪn nyıma tɔlʊa -nʊ mıa, gbʊʊ nine nya wa 'paa we wa -yla.
‹Wa -ka -lu yla, wa'a 'yı we -yɔ,
'ın wa -ka gbʊ 'nʊ,
wa'a 'nʊ we 'wʊla.›

-Zezu gbaa wee gbʊʊ ninee 'ji
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

11 «Wee gbʊʊ ninee ji nı: 'mnɔya mıa, we 'wlʊ -Lagɔwɛlı. 12 Nyıma tɔlʊa 'wlʊ 'yoo ŋwɛ -yɔ da 'mnɔya bhli: wa -ka -Lagɔwɛlı 'nʊ nı, 'ın *'Kuzu yia, 'ın we saa we wa dibhe 'wʊ, wa yi we dlı -gʊ zʊ, 'ın wa yi gbʊ 'wʊbhʊʊ 'gbʊ. 13 -Mʊmʊnya mia tʊkpa -bita -gʊ: -mʊʊ 'wlʊ nyıma -tɔlʊa, -wa nʊa -Lagɔwɛlı, 'ın wa ŋwnua -bha we -yɔ 'mʊna nya nı, wa'a 'tide we 'yi, we'e fa wa 'wʊ somi. Bhla -sɛlɛ nya, wa ŋwnua we -yɔ, 'ın laylagbʊnya -ka yi, 'ın wa dlı bhʊa we -gʊ. 14 Nyıma tɔlʊa 'wlʊ 'mnɔya -we bhli -kpɔga glaa: wa -ka -Lagɔwɛlı 'nʊ, bhla -gʊdʊ -ka nyni, 'ın wa tidea wa 'dɛ 'yi -sɛ -sɛ, 'ın dlılʊe -yɔ 'ŋnımnı -li, dʊdʊ -gʊʊ 'mʊna -li tuntnua wa, 'ın wa'a wla 'ya, -mʊʊ'ʊ zalı. 15 'Mnɔya -we bhlia dʊdʊ -zɔnʊ -gʊ, -mʊʊnya 'wlʊ nyıma -wa nʊa -Lagɔwɛlı dlı -zɔnʊ nya, 'ın wa zʊa we la, wa dlı weee nya, 'ın wa paa 'ya bhla weee nya.

'Napɛɛ gbʊʊ nine -yɔ -Lagɔwɛlıı yukwli pʊlʊ sɔ
(Mk 4.21-25)

16 «Nyımɛ -ka 'napɛ -nyuma, ɔ'ɔ -gbli we -solu 'wluo, 'ın ɔ'ɔ fa we 'lii zɔ. Nıı, yalı ɔ dıa we la -budu zɔ, 'ın -wa -ka pla, wa 'ka we san -yɔyı. 17 Nıı, -we weee mıa zizeda, zlı 'klʊ we yia 'tlaa, 'ın -we weee mıa 'wiemı -lu nya, 'ji wa yia we yibhelia, 'ın we 'ka 'bhlewlʊ weee. 18 We 'gbʊ, a zʊ amıaa gbʊʊ yukwli pʊlʊ sɔ 'yliyɔ. Nıı, -lukanyɔ mıa, ɔ -nʊ wa yia -gʊpalıa, 'ın nyımɛ -ɔ 'nıa -lu duun -ka, we -sɛlɛ -we -gʊ ɔ dlı mıa, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.»

-Mama -wa -Zezuu bhelia -yɔ ɔ 'nyaa? (Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 -Zezuu bhelia -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ yia ɔ 'yıa nı, nyıma duuun 'gbʊ, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ ylı. 20 'Ɪn wa yia -Zezu 'dı kwaɛ: «-Na 'nyaa -yɔ -na bhelia mı 'pipee. Wa 'yıbha wa 'ka -mı 'yı.»

21 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «-Wa pʊlʊa -Lagɔwɛlı yukwli, 'ın wa nɔa we -gʊ nı, ma -wa, na 'nyaa -yɔ na bhelia.»

-Zezu 'yligbelia -pıpɛ 'kadʊ (Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 'Ylı yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya -gblaa 'glʊ yabhlo 'wʊ nı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-A 'plılı 'nyuu kakpe -putu -gʊ.» 'Ɪn wa yia mnı. 23 Da wa mıa 'nyu 'wʊdıda, 'ın -Zezu yia 'ylaa ŋwɔ. Tɔʊn, -pıpɛ 'kadʊ yia 'nyu -gʊ 'plıplıe bhli. 'Nyu mı 'glʊ yeda, we -tʊ 'wʊ -sɛ, wa 'ka 'nyu glu mnı.

24 -Zezuu 'bınɔnya bɛa ɔ kwesi, 'ın wa yia ɔ ganɔ. 'Ɪn wa nɛɛ 'wʊkpıkpıe nya: «-Slolunyɔ, -Slolunyɔ, -amıa tlıa!»

-Zezu ganɔa, 'ın ɔ yia -pıpɛ 'wluo 'kpılı. 'Ɪn 'nyuu -gbʊgbʊ yia zɔbɛ, we yia 'yligbe blenyii. 'Ɪn -bha yia 'wʊku.

25 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Mɔ amıaa dlızʊzʊe mıa?»

-Nyanıgbɔ -kpalıa wa nı, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 'Ɪn wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdıɛ: «Mɔɔ -nyımɛ ɔɔ -mɔnı -mıa, 'ın ɔ gba 'nyu -yɔ -pıpɛ -yla, 'ın we zʊ ɔ 'nʊŋwɛa?»

-Zezu -saa nyımɛ yabhlo zuzu 'nyii 'bı (Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya -dıa 'nyu 'wʊ, Zelazı -nyımaa dʊdʊ* mıa nyuu kakpe yabhlo -gʊ, Galilee 'klʊ, -mɔ wa nynia. 27 Da -Zezu 'bhʊa 'glʊ 'wʊ ɔ 'sibhlia la, 'ın wee 'gbee nʊkpla -nyımɛ yabhlo yia ɔ yoo yi. Ɔɔ nyımɛ mıa, zuzu 'nyii mıa ɔ 'wʊ. 'Bı ka 'wʊgwlɛ, ɔ'ɔ -pla -bana 'wʊ, 'ın ɔ'ɔ -gʊ -budu zɔ, nıı, gbawla -nyıdı ɔ gʊa. 28 Da ɔ 'yıa -Zezu -yɔ, 'ın ɔ yia 'wʊkpı, 'ın ɔ yia ɔ bhʊ -yɔ bhlili. 'Ɪn ɔ nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Naa lɛɛ -gbʊ pılı na gbʊ 'wʊla, -Zezu, Yalı -Lagɔɔ 'Yu? -Mı na bhubhoea, -ın 'na palı 'mı 'klıyıe 'wʊ -nı!» 29 -We ka 'gbʊ ɔɔ nyımɛ yi 'saa gba, zuzu 'nyuu mıa ɔ 'wʊ, 'mʊ -Zezu gbaa we 'tla ɔ 'wʊ. Wee zuzu 'nyuu mıa, 'wʊ we bhua ɔ -zakpa duun nya. Wa -ka ɔ sɔnya gbʊan nɛtɛllikpe nya, 'ın wa -ka ɔ gbloko bhʊ 'wʊ fa, 'ın ɔ dıa we 'dɛ weee. 'Ɪn wee zuzu 'nyuu kwaa ɔ -flii.

30 -Zezu yia ɔ layıbhaɛ: «Sa wa la -na 'ŋnıa?»

'Ɪn ɔ nɛɛ: «Na 'ŋnı wa laa ‹'Slʊjaa -zlo› ». -We ka gbʊ -wa, zuzu 'nyii duun mı ɔ 'wʊ. 31 'Ɪn wee zuzu 'nyii nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, -ın 'na kwalı -aın *glukaslʊ 'wʊ -nı!»

32 -Zugba -boboo -zlo mı we lililuu datalıda -gɔgɔɔ nʊkpla -gʊ. 'Ɪn wee zuzu 'nyii nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, -ın kwa -aın -bobonya mıa nı 'wʊ!» 'Ɪn -Zezu yia we 'yoo 'nyɛ nıı, we pla we 'wʊ. 33 Tɔʊn, zuzu 'nyii yia ɔɔ nyımɛ 'wʊ 'tla, 'ın we yia -bobonya 'wʊ pla. 'Ɪn wee -bobo weee yia -gɔgɔ kwli -gwagwıe nya, 'ın we yia 'nyu lʊ slo, 'ın we yia tlı -nya.

34 Da wee -boboo 'yliyɔzʊnya 'yıa gbʊ 'plıa nı -yɔ, 'ın wa -yɔ -gwagwıe yia 'gbe 'kadı -yɔ kʊdanya 'wʊ we 'dı lamneni. 35 Da wee gbʊ -mını 'plıa, 'ın nyıma yia -mɔ 'yıa mnı. Wa nynia -Zezu kwesi, nyımɛ -ɔ 'wʊ zuzu 'nyii 'tlaa, 'ın wa yia ɔ 'yı, -zugba ɔ -dı -Zezuu bhʊ -yɔ la, -bana mı ɔ 'wʊ, 'ın ɔ 'wlukʊʊn ka ladolu. 'Ɪn -nyanıgbɔ yia wa -kpalı weee. 36 Sa ɔɔ zuzu 'nyii 'wʊ -nyımɛ 'pʊa nı, -wa 'yıa wee gbʊ weee da, 'ın -maa yia we 'dı -sa wa -yla. 37 Tɔʊn, Zelazı -nyıma weee nɛɛ -Zezu -yla, ɔ 'bhʊ wa dʊdʊ -gʊ. Nıı, -nyanıgbɔ ka wa -kpalı. 'Ɪn -Zezu yia 'glʊ 'wʊgbla, ɔ 'ka lʊmnı.

38 Nyımɛ -ɔ zuzu 'nyii 'tlaa 'wʊ, bhubhoea -Zezu, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ın -yɔ -mı 'sɔ 'ka mnı.» 'Ɪn -Zezu yia ɔ lʊlabhitili, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: 39 «Mnı -na -buduŋwɛɛ. -We weee -Lagɔ nʊa -mı -yla lɛ, -ın gba we nyıma -yla.» Ɔɔ nyımɛ mnıa, -we weee -Zezu nʊa ɔ -yla lɛ, 'ın ɔ yia we 'dı lamneni, wee 'gbe 'kadʊ nʊkplɛ weee.

-Zezu puea 'ŋwnɔ yabhlo, 'ın ɔ yia -Zalusıı 'ŋwnɔyu 'yliyɔgagıe 'nyɛ (Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Da -Zezu yia lʊ 'nyuu kakpe -putu -gʊ, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ yoo -sa, wa mı ɔ wʊdaa 'gbʊ. 41 We bhla, nyımɛ -ɔ wa laa -Zalusı nynia -Zezuu -gbɛ. -Lagɔbuduu -kanyɔ yabhlo ɔ -mıa. 'Ɪn ɔ yia -Zezuu bhʊ -yɔ bhlili, ɔ yia ɔ bhubhoe nıı, ɔ yi ɔ -buduŋwɛɛ.

* **8:26** 'Mʊ wa la 'yaa Gadale -nyımaa dʊdʊ.

42 -We ka gbʊ -wa, ɔ 'ŋwnɔyu yabhlogbɔɔ kaa
-zʊ kugbua lɛ 'sɔ, mɔ mıa tlıda.

Da -Zezu mıa -mɔ mnıda, -zugba nyımaa
-zlo tuntnu 'saa ɔ sɔ weee lʊ. 43 Wa nyıdı,
'ŋwnɔ yabhlo mıa -bha, ɔ kwɛpalıe li ɔ -yɔ -zʊ
kugbua lɛ 'sɔ. 'Ɪn ɔ yia 'gwɛzi weee -nyumɔ.
-Dɔtlɔɔ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ jipe. 44 Ɔ 'plılıa -
Zezu lʊʊ, 'ın ɔ yia ɔ -banaa ŋwɛ kwɛzı. -Bha
-bhlokpadɛ ɔ 'pıɔn yia 'wʊkanı.

45 'Ɪn -Zezu yia layıbhaɛ: «Nyɔɔ zı 'mı
kwɛa?»

Wa 'dɛ weee mı we kpɛlıdaa 'gbʊ, 'ın Pıɛlı
nɛɛ: «Na -Slolunyɔ, nyıma -wa gbelia -mı,
ma tuntnua -mı sɔ weee lʊ!»

46 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «Nyımɛ yabhlo ka 'mı
kwɛzı, ın ka we 'jiyibheli nıı, na 'tıtɛ ka
lubho nʊ.»

47 Ɔɔ 'ŋwnɔ 'yıa we -yɔ nıı, wa ka we
'jiyibheli, 'ın ɔ -yɔ tɛlıtɛlıe yia -Zezuu bhʊ -
yɔ bhlia mnı. 'Ɪn -we ka 'gbʊ, ɔ yia ɔ kwɛzı,
'ın sa ɔ 'pʊa -bha -bhlokpadɛ, ɔ yia we gba ɔ -
yla, nyıma weee 'yibadı. 48 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ:
«Na 'yu, amaa dlı ka aın pue, a mnı, 'wʊtʊtʊe
-dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı!»

49 Da -Zezu mıa gbʊ -mını gbada, nyımɛ
yabhlo 'bhʊa -Zalusıı -buduŋwɛɛ, ɔ yia 'ın ɔ
nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na sıalı Nyımaa -Kanyɔ -nı,
-na 'ŋwnɔyu ka tlı.»

50 -Zezu 'nʊa we nı, ɔ nɛɛ -Zalusı -ylaɛ: «-Ɪn
'na nʊnʊ nyanɔ -nı, -ın zʊ dlı! 'Pʊa ɔ yia.»

51 -Zezu nynia wee -buduŋwɛɛ, ɔ 'nı ŋwnu
nyıma -putu 'ka wee -budu zɔ pla, 'mʊ we
'nı Pıɛlı klaa, *Zaan klaa, *'Zake klaa, we -yɔ
'yuu dide -yɔ ɔ 'nyaa 'wʊbhʊ. 52 Nyıma weee
mı wida, -zugba wa bhalı ɔɔ 'ŋwnɔyuu 'gbʊ.
'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na wili -nı, ɔ 'nı tlı,
'ylaa 'wʊ ɔ mıa.»

53 'Ɪn wa -yi we 'ji nıı, 'yu ka tlıı 'gbʊ, wa
yia ɔ gla palı. 54 -Zezu kpalıa ɔ sɔ -yɔ, 'ın ɔ
yia 'wʊkpı, ɔ nɛɛ: «Na 'yu, a -sɔ 'wʊ!» 55 Ɔ
zuzu 'sibhlia ɔ -gʊ la, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ -bha -
bhlokpadɛ. -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'nyɛ ɔ
lililu.» 56 -We 'plıa, 'ın we yia ɔɔ 'ŋwnɔyuu
'nyaa -yɔ ɔ dide ŋwɛgaga -sʊbhalı. 'Ɪn -
Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbalı we nyımɛ
yabhlogbɔɔ -yla -nı!»

9

-Zezu tiea ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu gbelia ɔ 'bınɔnya
kugbua lɛ 'sɔ 'wlu, 'ın ɔ yia wa se -yɔ 'tıtɛ
'nyɛ, wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'ın wa 'ka gu
nyıma -yɔ -sa. 2 'Bhie, ɔ yia wa tie, wa 'ka
-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ gba. 'Ɪn wa 'ka
guzʊnya jipe. 3 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka
nɔa mnıa yi nı, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔɔ
'wʊ -nı: kɔɔsu, *-bada, 'floo -yɔ 'gwɛzi 'na
-mını aın kwɛɛ -nı. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ
'na 'bhulu -bana 'sɔ 'wʊ -nı. 4 -Budu -we
ŋwɛɛ a -ka mnı, wa -ka amıaa 'lakpasu
kpa, a -tʊ -bha tıklıı, 'ın amıaa lʊbhiti ylı
'ka nyni. 5 -Budu -we ŋwɛɛ a -ka mnı,
wa 'nı amıaa 'lakpasu kpa, a 'tla wee 'gbe
nʊkplɛ. A gbɔtɔ amıaa bhʊ -yɔ *-bhubhui, 'ın
nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, wa 'nı -Lagɔgbʊ
-yɔŋwnu.» 6 -Zezuu 'bınɔnya yia mnı. 'Ɪn wa
yia 'gbe weee 'wʊ 'plılı, -Lagɔgbʊʊ gbagbıe
-yɔ guzʊnyaa jipee nya da weee.

Ewlodʊ lʊa dlı -Zezuu 'gbʊ
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

7 We bhla, -we weee mıa 'plıda, 'ın
Galileee 'wlulapılınyɔ Ewlodʊ yia we 'nʊ.
-We ɔ 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalı, we 'nı -mı.
Nıı, nyıma -tɔlʊa nɛɛ: «'Zan -Batisı -sɔa 'wʊ
tlıtlınya glaa.»

8 'Ɪn nyımaa -zakpa -bhlo nɛɛ: «Elii yia
lʊ dʊdʊ -gʊ.» 'Ɪn tɔlʊa nɛɛ 'yaɛ: «Bhabenyii
-Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'yabhlo -sɔa 'wʊ
tlıtlınya glaa.»

9 Ewlodʊ nɛɛ: «Na wɛlı -gʊ, wa ka Zaan
'wlu -gʊ -dı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ ka -gʊgbʊ na nʊa dɛ,
nyɔɔ mɔa?» 'Ɪn ɔ yia -Zezu 'ylibılanɔnʊ, ɔ 'ka
ɔ 'yı.

-Zezu 'nyɛa nyımaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu lililu
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Zn 6.1-14)

10 -Zezuu tietienya yia ɔ -gbɛ lʊ, -we wa
nʊa lɛ, 'ın wa yia we 'dı ɔ -salı. Ɔ -yɔ wa
'sɔ vlaa gwe, 'ın wa yia 'gbe -we wa laa
Bɛtısaida kwesi mnı. 11 Nyımaa -zlo 'nʊa
we, 'ın wa yia ɔ 'bı mnı. -Zezu yia wa kpa
sɔ 'sɔ nya, 'ın ɔ yia wa -yla -Lagɔɔ nyımaa
'wlulapılıgbʊ gba. Nyıma -wa 'yıbhaa ɔ jipe
wa, 'ın ɔ yia -maa jipe.

12 Da jibhe mıa zɔda, 'ın -Zezuu 'bınɔnya
kugbua lɛ 'sɔ yia ɔ kwesi bɛ. 'Ɪn wa nɛɛ
ɔ -ylaɛ: «Da -a mıa -seli, -bha tlʊlʊ la. -Ɪn
gba nyıma -manı -yla, wa mnı 'gbenya -yɔ

kʊdanya mıa kwesi 'wʊ, wa 'ka lililunya -yɔ lapıda 'yı.»
13 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu!»
'Ɪn wa yia we 'bıgʊpalıɛ: «'Floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ -a kaa kwɛɛ. -Ɪn 'yıbha, nıı, -amıa mnı nyımaa -zlo -manıı lililu zɔaa?» 14 (Nıı, sa, nyımaa 'wlu glʊ -bhlo 'wlu gbu mıa -bha (5.000)).
'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla, wa dı wa la sa glʊ 'sɔ 'ya kugbua, kugbua ŋwɛɛ.
15 Wa nʊ 'saa, 'ın wa yia wa 'dɛ weee ladı. 16 -Zezu 'bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wʊ, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. Ɔ dıdlıa we la, 'ın ɔ yia we ɔ 'bınɔnya yoo 'nyɛ, wa 'ka we nyımaa -zlo 'wʊladlili. 17 Wa 'dɛ weee lia, 'ın wa yia lʊ. 'Ɪn -we -tʊa 'wʊ, wa -yɔ we -cıcɛɛ yeye -nʊ kugbua lɛ 'sɔ yia mnı.

Pıɛlı nɛɛ -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ (Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

18 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı -Lagɔ bhubhoeda, ɔ 'dɛ -bhlo, -zugba ɔ 'bınɔnya mı ɔ kwesi. 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «Nyɔɔ nyımaa -zlo palı 'mı 'wʊa?»
19 'Ɪn wa yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Zakpa -bhlo nɛɛ, 'Zan -Batisı -ın -mıa. Tɔlʊa nɛɛ, Elii -ın -mıa, 'ın tɔlʊa nɛɛ 'yaɛ, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya mı bhaa bhlasabhla, wa 'yabhlo -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa.»
20 'Ɪn -Zezu yia wa layıbhaɛ: «'Ɪn amıa, a nɛɛ, nyɔɔ ın -mıa?»
'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɔ ka gbʊ ɔ gbaa, 'mɔ -ın -mıa.»

-Zezu 'paa ɔ tlıtlıe -falı (Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)

21 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -yla 'klʊ 'cıcı nyaɛ: «A 'na gbalı we nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla -nı.» 22 'Ɪn ɔ yia we -gʊdıɛ: «We mı nıı, ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu sıa bhabha. 'Ɪn Zuifʊʊ nyıma kpası klaa, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia ɔ kwnɛɛ -saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'ın 'ylı 'sɔ we tanʊ nya, tlıtlınya glaa ɔ yia 'wʊsɔa.»

Sa wa 'ka -Zezu 'bı nɔa

23 'Bhie, ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mı 'bı nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlı, ɔ 'bhu ɔ sıasıee *su 'wʊ, 'ylı weee nya, 'ın ɔ 'ka 'mı 'bı yi. 24 Nıı, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʊgʊ nı, 'wʊ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagıe 'wʊbɔ na 'gbʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ -mɔɔ yia 'yıa. 25 Nyımɛ -ka dʊdʊ -gʊʊ zʊzɔnʊ weee 'yı, 'ın ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊbɔ, ɔ -ka ɔ 'dɛ lasa dʊdʊ -gʊ, lɛɛ -lu ɔ 'ka we 'wʊ 'yıa? 26 Nyımɛ -ɔ -ka ın -yɔ na wɛlı 'sɔ zʊ nʊ, zlı Nyımɛɛ 'Yu yia yia ɔ -yɔ ɔ Dide -yɔ -mɔɔ -mɔwlʊ -anzınyaa 'ŋnımnıe 'wʊ, we zlı -mɔɔ nʊ 'yaa ɔnʊʊ zʊ. 27 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -wa mıa da -seli, wa tɔlʊa ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe da 'yı, 'bhie, wa 'kaa tlı.»

-Zezu bhitilia 'wʊla (Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 -Zezu gbaa wɛlı -mını, we 'bıgʊ, lɔkɔwlu -bhlo 'plıa sa, -Zezu -yɔ Pıɛlı, Zaan -yɔ 'Zake 'sɔ mnıa, 'ın ɔ yia -gɔgɔ 'wlu -Lagɔ bhubhoea mnı. 29 Da -Zezu mıa -Lagɔ bhubhoeda, 'ın ɔ 'klʊ yia 'bhiti, 'ın ɔ 'wʊ -bana yia pɔmanı, -zugba we lı 'bıbı. 30 -Bha -bhloo 'dɛ, 'ın nyıma 'sɔ yia ɔ 'klʊ 'tlalı, -zugba ɔ -yɔ wa 'sɔ gba. Moizı -yɔ Elii sɔ -wa. 31 Ma 'tlaa -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san -nyıdı. Sa -Zezu 'kaa ɔ lubho 'wlubha -Zeluzalɛmʊ, ɔ tlıtlıe nya, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ yia we -gʊgbʊ gba. 32 Pıɛlı -yɔ ɔ -lima 'sɔ ka -gblo 'ylaa nya. Da wa ganɔa, 'ın wa yia -Zezuu 'ŋnımnıee san -yɔyı, we -yɔ nyıma sɔ mıa ɔ kwesi. 33 Da waa nyıma mıa -Zezu kwesi 'bhʊda, 'ın Pıɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -a -ka -seli -tʊ we nanı 'yli. Palʊ yua ta -a yia 'sʊbhaa, -na -nʊ -bhlo, Moizıı -nʊ -bhlo, Eliii -nʊ -bhlo.» (Nıı, -we Pıɛlı mıa gbada, ɔ 'nı we -yi.)
34 Da ɔ mı 'saa gbada nı, 'ın yalıpʊpa yia wa -gʊgbli. We -gblia wa -gʊ, 'ın -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. 35 'Ɪn wɛlı yabhlo yia wee yalıpʊpa nyıdı 'tla, we nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, na Yu -wa, 'mɔ ın -saa -bha, a pʊlʊ ɔ yukwli!»
36 Da wa 'nʊa wɛlı -mını, -mʊʊ 'bıgʊ, -Zezuu 'dɛbhlogbɔɔ wa 'yıa -yɔ. 'Ɪn ɔ 'bınɔnya yia ŋwɛ 'mu 'cɛ, -we wa 'yıa -yɔ, wa 'nı we 'dı -sa nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla, we bhla.

-Zezu vua zuzu 'nyuu, 'yu yabhlo 'bı (Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

37 Zlı zlıa, 'ın wa yia -gɔgɔ 'wlu 'bhʊ. Nyımaa -zlo yia -Zezu yoo yi. 38 -Mɔ nyımaa -zlo nyıdı, nyımɛ yabhlo yia 'wʊkpı: «Na -Kanyɔ, -mı na bhubhoe, -ın yla na 'yu, mɔ -wa na 'yu yabhlogbɔɔ! 39 -Ɪn -talı, zuzu 'nyuu -ka ɔ kpa, 'ın ɔ kpıa 'wʊ, -bha -bhlokpadɛ, we zuklua ɔ 'tıtɛɛ, 'ın we wlelia ɔ 'fufli gbʊa ŋwɛɛ. We -ka ɔ sıalı kplokplo,

'bhie, we bhʋa ɔ -gʋ. 40 Ɪn ka -na 'bınɔnya bhubhoe nıı, wa vu wee zuzu 'nyuu ɔ 'bı, wa 'nı we kwɛ -yɔ mneni.»
41 -Zezu yia 'wʋkpı: «Dɛslɛɛn -nyıma -wa'a zʋ dlı, nyıma 'nyii, 'ylı zuma ın -yɔ aın 'sɔ 'ka lia? 'Ylı zuma ın 'ka amıaa 'gba zɔ 'yligbeda -tʋa? -Ɪn -yɔ -na 'yu yi -seli.»
42 Bhla -we nya 'yu mıa -Zezu kwesi bɛda, 'ın zuzu 'nyuu yia ɔ labhlı, we yia ɔ lazuklu 'tıtɛɛ. 'Ɪn -Zezu yia wee zuzu 'nyuu 'wlu-okpılı. 'Ɪn ɔ yia ɔɔ 'yu jipe, ɔ yia ɔ dide ɔ yoo 'nyɛ. 43 'Ɪn -wa weee mıa -bha, -Lagɔɔ 'tıtɛ 'kadʋ yia wa ŋwɛgaga -sʋbhalı.

-Zezu gbaa ɔ tlıtlıee gbʋ 'ya 'sɔ (Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

-We weee -Zezu nʋa lɛ, we ka wa ŋwɛgaga -sʋbhalı -bhlo -bhloo 'gbʋ, ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: 44 «Amıa, -we na gbaa da a 'nʋ we, *Nyımɛɛ 'Yu wa yia nyıma yoo 'nyɛa.» 45 -Zezu gbaa wɛlı -mını, ɔ 'bınɔnya 'nı we 'wʋlanʋ. We 'ji mı zizeda wa -yla, wa yi we 'wʋlanʋʋ 'gbʋ. 'Ɪn wa 'ka we -Zezu layıbha, nyanɔ mı wa dlıı.

Nyɔɔ 'ylia? (Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

46 'Ylı yabhlo nya, -Zezuu 'bınɔnya yia kpɛlıe bhli wa 'dɛkpʋa nyıdı. 'Ɪn wa nɛɛ 'lee: «Nyɔɔ 'yli -aın glaa?» 47 -Zezu yibhelia -we -gʋ wa mıa kpɛlıdaa 'ji, 'ın ɔ yia 'yulɛ 'wʋbhu, 'ın ɔ yia -mɔɔ ɔ 'dɛ kwesi 'yligbeli. 48 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Ɔ -ka 'yu -mɔnı kpa 'nanʋʋ na 'ŋnı nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanʋʋ. 'Ɪn -ɔ -ka 'mı kpa 'nanʋʋ, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'ya 'nanʋʋ. Nıı, -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wʋbhu 'kienyi, mɔ -wa nyımɛ 'kadʋ aın glaa.»

Nyımɛ -ɔ 'nıa amıaa tʋnyımɛ, amıaa nyımɛ -wa (Mk 9.38-40)

49 Zaan 'bhua wɛlı 'wʋ, ɔ nɛɛ: «-Amıaa -Slolunyɔ, -a ka nyımɛ yabhlo 'yı, zuzu 'nyuu ɔ vua -na 'ŋnı nya. -A 'yıbha yaa -a 'ka ɔ 'yligbeli, ɔ -yɔ -aın 'sɔ 'nı -mıı 'gbʋ.»
50 Nıı, -Zezu yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «A 'na 'yligbeli ɔ -nı. -We ka gbʋ -wa, -ɔ 'nı amıaa tʋnyımɛ, amıaa nyımɛ -wa.»

Samalii -gbe yabhlo 'nı -Zezuu gbʋ -yɔŋwnu

51 Da -Zezuu dʋdʋ -gʋ -bhʋ -ylınya cıpaa, 'ın ɔ nɛɛ, -Zeluzalɛmʋ ɔ mnıa -kpɔ. 52 Ɔ yia nyıma tie ɔ 'dɛ 'yu. -Maa mnıa, 'ın -maa yia Samalii -gbe yabhlo nʋkplɛ pla, wa 'ka da ɔ 'kaa -gʋ lamnazıı 'gbʋ. 53 Ɔ mı -Zeluzalɛmʋ mnıdaa 'gbʋ, *Samalii -nyıma 'nı ɔ gbʋ -yɔŋwnu. 54 -Zezuu 'bınɔnya 'Zake -yɔ Zaan 'nʋa we, 'ın wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -ın 'yıbha -a gba -kosu 'bhʋ yalı, we 'ka wa lasaa?»
55 -Zezu 'bhitia la wa -gbɛ, 'ın ɔ yia wa -yla gba 'klʋ 'cıcı nyaɛ: [«Dlı -we zʋa wɛlı -mını aın ŋwɛɛ, a 'nı we -yi. 56 Nıı, Nyımɛɛ 'Yu 'nı dʋdʋ -gʋ yi nyımaa lasasıee 'gbʋ. Nyımaa puepuee 'gbʋ ɔ yia yi.»] 'Ɪn -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia 'gbe -putu 'wʋ mnı.

-Wa 'yıbhaa wa 'ka -Zezu 'bı nɔ (Mt 8.19-22)

57 Da wa mıa mnıda 'yloogblʋ, 'ın nyımɛ yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Dao da -ın -ka mnıda -mı, ın mı -mı 'bı.»
58 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Totonya ka 'bhʋka, 'ın 'zianya kaa lʋlʋ. Nıı, da Nyımɛɛ 'Yu 'kaa ladılı, -bha 'nı -mı.»
59 'Ɪn -Zezu nɛɛ nyımɛ yabhlo -ylaɛ: «-Ɪn yi 'mı 'bı.»
'Ɪn -mɔɔ nɛɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -ın 'nyɛ 'mı 'yoo, ın 'ka na dide 'bhlua mnı 'bhie.»
60 -Zezu yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'tide tlıtlınya 'yi, wa 'ka wa tlıtlınya 'bhlu. Nıı -mı, -ın mnı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ gbaa.»
61 'Yabhlo nɛɛ 'ya ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, 'bı na yia -mı nɔa, nıı, -ın 'tide -slɔ 'mı 'yi, ın 'ka na nyıma wɛlı 'paa mnı.»
62 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ -ɔ kpaa gʋgwlɛɛ kʋkʋ la, 'ın ɔ dıa lubhoo gwe, 'bhie ɔ -talıa lʋ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ pla.»

10

-Zezu tiea ɔ 'bınɔnya glʋ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu laa ɔ 'bınɔnya, 'ın ɔ yia wa glaa glʋ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ -bhasa. 'Ɪn 'gbenya -yɔ da ɔ 'dɛ 'ka yaa mnı, 'ın ɔ yia -mɔ wa tie 'sɔ 'sɔ ɔ 'dɛ 'yu.
2 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «'Mnɔ ka zalı duun, we kpaa 'yli, 'ın we -dıdınya 'nı 'wʋzu. We 'gbʋ, a bhubhoe kpaa -kanyɔ, 'ın ɔ 'ka lub-honʋnya yoo 'pa, wa 'ka ɔ 'mnɔ -dı. 3 A mnı, bhlabhlɛyua 'bhisa na tiea aın gbi glaa. 4 A 'na 'bhulu 'gwɛzi klaa, -bada klaa, we -yɔ

-sakwla 'wʊ -nı. 'Ɪn a 'na -gwlɛlı 'yloogblʊ fʊsasıee 'gbʊ -nı. 5 A -ka -budu -mʊmʊ ŋwɛɛ nyni, a gba tıaɛ: ‹'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -mı -budu -mını ŋwɛɛ.› 6 We -ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyımɛ yabhlo mı wee -buduŋwɛɛ, amıaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ a gbaa ɔ -yla, we -tʊ ɔ -gʊ. We 'nı -mʊʊʊ, amıaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ yi amıaa -gbɛ lʊ. 7 A -tʊ wee -budu -mını ŋwɛɛ, -we wa -ka aın 'nyɛ a li, 'ın a 'ma. Nıı, lubhonʊnyɔ mıa, ɔ 'pɛnılu ɔ yıa. A 'na 'plılı -budu -bhlo -bhlo ŋwɛɛ -nı. 8 Da a -ka 'gbe -mʊmʊ 'wʊ pla, wa -ka aın kpa 'nanʊʊ wa 'lakpanya nya, -we wa -ka aın 'nyɛ, a li we. 9 A jipe wee 'gbee guzʊnya. 'Ɪn a gba -mɔ -nyıma -ylaɛ: ‹*-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka aın -yɔ cıpa.› 10 Nıı, 'gbe -we 'wʊ a -ka mnı, -mɔ -nyıma 'nı amıaa 'lakpasu kpa, a 'tla -gblɔgblʊ 'kadʊ 'wʊ. A gba wa -ylaɛ: 11 ‹Amıaa 'gbee nʊkpla -bhubhui -we sloa -aın bhʊ -yɔ, 'mʊ -a yia aın -gʊ gbɔtɔlʊa. 'Ɪn a yibheli we 'ji nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka cıpa.› 12 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'gbe -mınıı nʊkpla -nyıma yia sia bhabha, we 'ka *Sodɔmʊ -nyımaa -nʊ 'wʊzi.

'Gbenya 'nıa -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu (Mt 11.20-24)

13 «Kolazɛn -nyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Bɛtısaida -nyıma, gbʊnyuu mı amıaa -nʊ nya! Ninee 'ŋnıpalıgbʊ -Lagɔ nʊa lɛ amıaa -gbɛ, we -ka yaa nıı, Tilı -yɔ Sidɔɔn 'sɔ ɔ nʊ we lɛ, -zugba -mɔ -nyıma ka yaa wa dlı 'bhiti pepe. 'Ɪn wa ka yaa we -slolu, -gbɛnaa 'wʊplaplıe -yɔ 'tʊtɔɔ 'wluo -sluslue nya. 14 We 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, amıaa -nʊ ɔ yia 'wʊbhua, we 'ka Tilı -yɔ Sidɔɔɔn -nʊ 'wʊzi. 15 'Ɪn amıa, Kapɛnaumʊ -nyıma, amıa dlıı nıı, 'wʊ a yia -sɔa yalı yı? -Ɪnnya, we 'nı -mʊʊ, zɔ -Lagɔ yia aın bɛlıa tlıtlınyaa dʊdʊ -gʊ.»

16 -Zezu nɛɛ 'ya ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka aın yukwli pʊlʊ, -amı ɔ pʊlʊa yukwli. -Ɔ 'nı aın kpa 'nanʊʊ, -amı ɔ 'nıa kpa 'nanʊʊ. 'Ɪn -ɔ 'nı 'mı kpa 'nanʊʊ, -zugba, -ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ 'nıa kpa 'nanʊʊ.»

-Zezuu 'bınɔnyaa glʊ ta 'ya kugbua lɛ sɔ yia lʊ

17 -Mʊʊ 'bıgʊ, waa tietienyaa glʊ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ yia lʊyi 'mʊna nya. 'Ɪn wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -a -ka gbʊ gba zuzu 'nyii -yla, -na 'ŋnı -gʊ, 'ın we zʊa -aın 'nʊŋwɛ.»

18 -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «Ɪn ka *-Saatan -yɔyı yalı -bhʊda nɛɛ nyu 'pa 'yıka, 'ın we yia bhli. 19 A yla, ın ka aın se 'nyɛ, a 'ka tıbhɛ -yɔ -klagbeta -gʊ nɔ. 'Ɪn a 'ka 'ya amıaa tʊnyımɛɛ 'tıtɛ lawlalı, 'ın -lu yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka aın gbʊnyuu 'wluo nʊ. 20 A 'na lili 'mʊna zuzu 'nyii ka aın 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ -nı. Nıı, amıaa 'ŋnı -Lagɔ cɛlıa yalı, a li -mʊʊ 'gbʊ 'mʊna.»

-Zezu lia 'mʊna (Mt 11.25-27, 13.16-17)

21 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Zuzu 'Pʊpa yia -Zezu 'mʊna yeli. 'Ɪn ɔ yia 'wʊkpı: «Dide, -na 'ŋnı na mnınıa, yalı -yɔ dʊdʊʊ -Kanyɔ, ın 'pa -mı fuo. -We ka gbʊ -wa, -lu -we -ın zizea gbʊyilonya -yɔ 'ylimnanya kwɛɛ, 'mʊ -ın -slolua 'nyɛnyɛyua 'klʊ. Gbʊzɔnʊ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yıbhaa we -mı 'sa.

22 «Na Dide ka 'mı -lu weee 'nyɛ. Ɔɔ Yu mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -yi, we 'nı ɔ Didee 'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ. 'Ɪn ɔ Dide mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ -yi, we 'nı ɔ 'Yu 'wʊbhʊ, we -yɔ -wa ɔ 'Yu -slolua ɔ 'klʊ, ma -yia ɔ.»

23 'Bhie, -Zezu 'bhitia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ la, 'ın ɔ nɛɛ -maa 'dɛkpʊa -ylaɛ: «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya, -we a mıa da -yɔyıda, a ka we -yɔyıı 'gbʊ! 24 Nıı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: -Lagɔgbʊʊ -falıpanya duun -yɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınya 'yıbha bhaa, -we a yıa -yɔ, wa 'ka we -yɔyı, 'ın wa 'nı we -yɔyı. -We a nʊa, wa 'ka we 'nʊ, 'ın wa 'nı we 'nʊ.»

-Ɪn -kalı -Lagɔ -yɔ -na -libheyii zɛ

25 -Bha -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo -sɔa 'wʊ, ɔ 'ka -Zezu laylaa 'gbʊ. 'Ɪn ɔ yia ɔ layıbhaɛ: «-Slolunyɔ, sa ın 'ka nʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'ın ın 'ka we 'yıa?»

26 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa we mı cɛlıda titee 'sɛbhɛ 'wʊa, 'ın -ın -ka we zɛlı sa -na nʊ we 'wʊla?»

27 'Ɪn ɔɔ nyımɛ yia we 'bıgʊpalıɛ:
«Jejitapɛ, -ɔ -wa -na -Lagɔ,
-ın -kalı ɔ zɛ -na dlı weee nya,
-na zuzu weee nya, -na 'tıtɛ weee nya,
-na 'wlukʊʊn lapʊpalıe weee nya.
'Ɪn -ın -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»

28 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn ka we 'bıgʊpalı tıklıı. -Ɪn nʊ 'sa, 'ın -ın 'ka 'yliyɔgagıe 'yı.»

29 Nıı, ɔɔ -Lagɔɔ titee gwesanyɔ 'yıbha ɔ 'ka zukpa 'yıı 'gbʊ, 'ın ɔ yia -Zezu layıbhaɛ: «Nyɔɔ -wa na -libheyia?»

30 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «Nyımɛ yabhlo 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, ɔ mı Zelikogbe 'wʊ mnıda, 'ın 'wienya yia ɔ 'yligbeli. Wa 'bhua ɔ -lu weee 'wʊ, wa bhıtıa ɔ, ɔ -gbloa, 'ın wa yia -bha ɔ tı, 'ın wa yia mnı. 31 Sa 'bhisa, -Lagɔbʊbɔnyɔ yabhlo bhlia wee 'yloogblʊ, ɔ 'yıa ɔɔ nyımɛ -yɔ lapıda, 'ın ɔ yia ɔ -yɔlabhlılı, 'ın ɔ yia mnı. 32 'Sa -bhlokpadɛ *Leviii zʊaylinyımɛ yabhlo nynia 'ya -bha. Ɔ 'yıa ɔɔ nyımɛ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ -yɔlabhlılı, 'ın ɔ yia mnı.

33 «Nıı, Samalii -nyımɛ yabhlo mıa 'lakpa 'wʊ mnıda. Ɔ nynia ɔɔ nyımɛ -yɔ, ɔ 'yıa -mɔɔ -yɔ, 'ın -mɔɔ yia ɔ nyazı 'wʊla. 34 Ɔ nynia -mɔɔ -yɔla -tapa, 'ın ɔ yia -mɔɔ danya lɛ nʊa, 'kpı -yɔ nyakpɔ palı, 'ın ɔ yia we gbʊan. 'Bhie, ɔ yia ɔ 'wʊbhu ɔ -sokofalı -gʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'lakpanyaa -budu zɔ kwa. -Mɔ ɔ gwlʊlʊa ɔ -yɔ. 35 We zlı zlıa, ɔ -saa -mɔ 'gwɛzi* , 'ın ɔ yia we wee -buduu -kanyɔ yoo 'nyɛ. 'Ɪn ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylaɛ: ‹-Ɪn gwlʊ nyımɛ nı -yɔ, da ın -ka -seli lʊyi, -na 'gwɛzi -we -ın -ka we -gʊpalı, ın 'ka we kpagbʊ -sa na 'dɛ nya.› »

36 -Zezu yia we -gʊdıɛ: «Waa nyıma ta -manı glaa, -mı dlıı, nyɔɔ -wa nyımɛ 'wienya bhıtıaa -libheyia?»

37 -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Nyımɛ -ɔ 'yılıa ɔ nyazı, mɔ -wa.»

'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn mnı, -ın nʊ 'sa».

-Zezu mnıa Maatı -yɔ Malii fʊsaa

38 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya mı 'yloogblʊ, 'ın ɔ yia 'gbe yabhlo nʊkplɛ pla. 'Ŋwnɔ yabhlo mıa -bha, wa laa Maatı, mɔ kpaa ɔ 'lakpasu ɔ 'dɛɛ -budu zɔ. 39 Maatıı bhɔlɔ wa laa Malii, mɔ -dıa Nyımaa -Kanyɔɔ bhʊ -yɔ la, -zugba ɔ pʊlʊ ɔ nyımaa gbʊslolu wɛlı yukwli. 40 Maatıı 'yligwe -su la pipie nya. Ɔ yia -Zezu kwesi, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, na bhɔlɔ tılıa na 'dɛ -bhlo lubho weee, we'e -la -mı -sıan 'wʊ? -Ɪn gba ɔ -yla nıı, ɔ -sa 'mı 'wʊ!»

41 Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Maatı, Maatı, amaa 'dɛɛ dlı a sumanıa bhe, 'ın a palıa amaa 'dɛ -bıabı 'yligwe gbʊ duuun 'gbʊ. 42 Nıı, -lu yabhlogbɔɔ mı -lu -zɔnʊ nya. -We nanıa 'yli, 'mʊ Malii -saa -bha. 'Ɪn nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka we ɔ kwɛɛ -sa.»

11

-Zezu slolua -Lagɔbhubhoe ɔ 'bınɔnya (Mt 6.9-13, 7.7-11)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı -Lagɔ bhubhoeda da yabhlo. Da ɔ bhıa, ɔ 'bınɔnyaa 'yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -ın -slolu -aın -Lagɔbhubhoe, sa 'Zan -Batisı -slolua ɔ 'bınɔnya.»

2 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, a gbaɛ:
‹Dide,
wa zʊ -bha -na -mɔwlʊ ŋnı,
-na nyımaa 'wlulapılıe yi.
3 'Ylı -we -ka -mı,
-ın 'nyɛ we lililu -aın.
4 -Ɪn tı -amıaa -yɔgbʊ 'wʊ.
-Wa nʊa -aın gbʊnyuu 'wluo,
sa -a tıa wa -yɔgbʊ 'wʊ, 'sa.
-Ɪn 'na kwalı -aın laylagbʊ lʊ -nı.› »

Nyımɛ -ɔ mnıa ɔ 'tale 'floo -zlalıa

5 -Zezu nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «Sa 'bhisa, aın glaa, 'yabhlo ka 'tale yabhlo. Ɔ -ka ɔ -gbɛ mnı zlı -nyıdı, ɔ 'ka ɔ -yla gbaɛ: ‹'Tale, -ın fa 'mı 'floobhakʊ taa kpagbʊ -yɔ. 6 Nıı, dɛslɛɛn, na 'tale yabhlo 'bhʊa 'lakpa 'wʊ, 'ın ɔ yia na -gbɛ yi. Ɪn 'nı -lu yabhlogbɔɔ -ka, 'ın ın 'ka we ɔ 'nyɛ.›

7 «'Ɪn sa 'bhisa, ɔ 'tale -mɔɔ yia we 'bıgʊpalı -budu zɔɛ: ‹-Ɪn 'tide 'mı 'yi 'cɛ! Ɪn ka -budu kla -laklı nya, we 'bı ka 'wʊgwlɛ. Ɪn -yɔ na 'yua mı lapıda, ın 'nı mneni ın 'ka 'wʊsɔ, 'ın ın 'ka -mı 'floo yoo 'nyɛ!› 8 Ɪn nɛɛ aın -yla, ɔ 'na 'ka 'wʊsɔ, ɔ 'ka wee 'floonya wla ɔ 'tale -ŋwɛɛ. Nıı, -mɔɔ mı we -zlazlagbʊ kpada sɔ 'sɔ nya -klii 'gbʊ, 'wʊ ɔ yia -sɔa, -we weee -mɔɔ -ka 'yıbha, ɔ 'ka we -mɔɔ yoo 'nyɛ.

9 «We 'gbʊ, -amı nɛɛ aın -ylaɛ: a -zla -lu, 'ın wa 'ka we aın 'nyɛ. A -talı -luu da, 'ın a 'ka we 'yı. A bhlı -budu, 'ın wa 'ka -bha -kalı aın -yla. 10 Nıı, -ɔ zlaa -lu, 'mɔ wa nyɛa we. -Ɔ talıa -luu da, mɔ yıa we. -Ɔ bhlıa -budu, mɔ -yla wa kalıa -bha.

11 «Aın glaa, 'yabhlo -ka 'yuu dide nya -mı, ɔ 'yu -ka ɔ ['floo -zlalı, ɔ yi ɔ tʊkpa 'nyɛɛ? Yaayıı, ɔ -ka ɔ] zibhi -zlalı, ɔ yi ɔ tıbhɛ 'nyɛɛ? 12 'Ɪn ɔ 'yu -ka ɔ nynugan -zlalı, ɔ yi

* **10:35** 'Ylı 'sɔɔ lubhoo 'gwɛzi -wa.

ɔ -klagbeta 'nyɛɛ? 13 Nıı, amıa -mama -wa nyıma 'nyii, a -yi amıaa 'yua -li -zɔnʊ 'nyɛ sa. We -ka 'sa -mı, amıaa Dide -ɔ mıa yalı, -ɔ kaa 'nanı, -wa zlalıa ɔ Zuzu 'Pʊpa, ɔ 'na 'ka we wa 'nyɛɛ?»

-Zezu nɛɛ nıı, ɔ 'tıtɛ'ɛ 'bhʊ -Saataan -gbɛ (Mt 12.22-30; Mk 3.22-27)

14 'Ylı yabhlo nya, zuzu 'nyuu -we -zɛlıa nyımɛ yabhlo bhobho, -Zezu mı we vuda, da wee zuzu 'tlaa -mɔɔ 'wʊ, 'ın -mɔɔ yia gbagbıe bhli -bha -bhlokpadɛ. Tɔʊn, nyımaa -zlo -wa mıa -bha, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 15 Nıı, nyıma -tɔlʊa -wa mıa -bha, wa nɛɛ: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ *Bɛlızebulı nyɛa ɔ se, ɔ 'ka zuzu 'nyii vu.» 16 Tɔlʊa 'yıbha wa 'ka ɔ laylaa 'gbʊ, wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ın wa 'ka we 'jiyibheli nıı, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bhʊa.

17 'Ɪn -Zezu -yi wa 'wlukʊʊn lapʊpalıee 'gbʊ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dʊdʊ -we ka -gʊ -nyıma -ka tʊ -gʊ wa 'dɛkpʊa nyıdı, la wee dʊdʊ bhʊa. 'Ɪn -budu -bhlo ŋwɛɛ -nyıma -ka -yɔwʊsʊsɔlʊda -mı, bhlia wee -budu yia. 18 A nɛɛ, zuzu 'nyii na vua, Bɛlızebulı nyɛa 'mı we se. -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwʊsɔlʊ, sa we dʊdʊ 'ka 'wʊlatʊtlʊa? 19 Bɛlızebulı -ka -amı se 'nyɛ, ın -ka zuzu 'nyii vu, nyɔɔ nyɛ amıaa -lima se, 'ın -maa vu wee zuzu 'nyiia? We 'gbʊ, amıaa -limaa 'dɛbhiee lɛnʊgbʊ slolua nıı, -we a gbaa yo -wa. 20 Gbʊzɔnʊ sa, -Lagɔɔ sɔ nya na vua zuzu 'nyii, we ji -wa nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı aın nyıdı.

21 «Latɛlɔnyɔ -ɔ kaa 'li -yɔ -gblɛ kwɛɛ, ɔ -ka ɔ kʊda 'wʊkʊda -mı nı, ɔ zʊzɔnʊ weee mı 'wʊpada 'cɛ. 22 'Ɪn, nyımɛ 'tɛa la, -ɔ zia ɔ, -mɔɔ -ka yi, 'ın -mɔɔ -ka ɔ ŋwɛ -zi, 'ın ɔ 'li -yɔ -gblɛ -we ɔ dı yaa dlı 'wʊ, 'ın -mɔɔ saa we ɔ kwɛɛ. 'Ɪn -we weee -mɔɔ -saa ɔ kwɛɛ, 'ın -mɔɔ dlilia we. 23 Nyımɛ -ɔ -yɔ 'mı 'nı -mı, na tʊnyɔ -wa. Nyımɛ ɔ'ɔ -saa 'mı 'wʊ, -a 'ka nyıma -yɔbıbɛlı, la ɔ mumnia wa.

Zuzu 'nyuu lʊyiyie (Mt 12.43-45)

24 «Nıı, zuzu 'nyuu 'tlaa nyımɛ yabhlo 'wʊ, we mnı, we yi, -mɔ yɛyɛ da, ladıdaa datalıe nya, we 'ka ladı. We 'nı da 'yıı 'gbʊ, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: ‹Na -budu -we zɔ ın 'bhʊa, -mɔ na bhitia lʊ.› 25 'Ɪn da we 'bhitia -mɔ lʊ, we yia -bha wee -budu ylı, -zugba we nʊkplɛ mı laylipeda, 'ın -mɔ mı lamnazıda. 26 Tɔʊn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nʊkplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemʊ, 'ın we yia -mʊʊ 'bʊmnı. 'Ɪn we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lʊyi, dabʊdʊ. 'Ɪn we yia -mɔ ladı duaa. -Slɛɛn, 'ın ɔɔ nyımɛɛ -kwıkwı yia 'ylinyumanı, 'ın we yia we tıanʊ 'wʊzi.»

'Mʊnaa 'dɛgbolu

27 Da -Zezu gba 'saa, 'ın 'ŋwnɔ yabhlo nɛɛ ɔ -yla, -mɔ nyıma -nyıdı wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «'Ŋwnɔ -ɔ plaa -na nʊkpla, 'ın ɔ yia -mı 'nyɛnı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya.»

28 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «A gba saɛ: nyıma -wa pʊlʊa -Lagɔwɛlı yukwli, 'ın wa zʊa we 'nʊŋwɛ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı wa -nʊ nya.»

Nyıma 'yıbhalıa -Zezu gwɛdigbʊ (Mt 12.38-42)

29 Da nyımaa -zlo gbelia -Zezu, 'ın ɔ yia gbagbıe bhli wa -ylaɛ: «Dɛslɛɛn -nyıma mı nyıma 'nyii nya. Ma yıbhalıa 'mı gwɛdigbʊ. Gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lɛnʊ, 'mʊ we 'nı *Zonasıı gbʊ -zɛ. 30 Sa *Zonası -zɛa we 'yli -slolunyɔ *Ninivʊ -nyıma -yla, 'sa Nyımɛɛ 'Yu yia we 'yli -slolunyɔ -zɛa dɛslɛɛn -nyımaa -nʊ nya. 31 Sebaa 'wlulapılıŋwnɔ 'bhʊa dʊdʊʊ bhloluda, 'ın ɔ yia *Salomɔɔɔ gbʊyilowɛlı yukwli pʊlʊa yi. Nıı, nyımɛ -ɔ zia Salomɔɔ, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ sɔa 'wʊ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın ɔ dılıa -maa gbʊ. 32 Ninivʊ -nyıma 'nʊa Zonasıı wɛlı, 'ın wa yia wa dlı 'bhiti. Nıı, nyımɛ -ɔ 'ylia -ɔ -zia Zonası, ɔ mı da. We 'dɛɛ 'gbʊ, zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın Ninivʊ -nyıma sɔa 'wʊ dɛslɛɛn -nyıma 'yu, 'ın wa dılıa -maa gbʊ.»

'Napɛɛ gbʊʊ nine (Mt 5.5-15, 6.22-23)

33 -Zezu 'paa wa -yla gbʊʊ nine yabhlo 'ya, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ka 'napɛ -nyuma, ɔ'ɔ zize we, 'ın ɔ'ɔ zʊ we -solu zɔ. Nıı, yalı ɔ dıa we la, 'ın -wa -ka -budu zɔ pla, 'ın wa yıa we san -yɔ. 34 -Na 'yli mı -na kuu 'napɛ nya. We -ka nıı, -na 'yli -yalı, -na ku -kpabhie mı zlı 'wʊ. We -ka -na 'yli ka gu -yɔ, -na ku mı nikpise 'wʊ. 35 Nıı, -ın zʊ -na 'dɛ 'yliyɔ, zlı -we mıa -mı 'wʊ, we 'na -zɛlı nikpise -nı. 36 -Na ku weee -ka zlı 'klʊ -mı, we kibhe 'nı nikpise 'wʊ -mı, we -kpabhie mıa zlı 'klʊ. Sa 'napɛɛ san dolua -mı -yɔ la bɛblɛɛ, 'sa.»

-Zezu dia Falizinyima -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya gbʋ 'wlu
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

37 -Zezu bhia gbagbie, Falizinyimɛ yabhlo yia ɔ la, ɔ -yɔ ɔ 'ka li. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, 'in wa yia lilie bhli. 38 Falizinyimɛ 'yia nii, -Zezu 'ni kwɛ budo, 'in ɔ yia lilie bhli, we yia ɔ ŋwɛgaga -sʋbhali.

39 Nii, Nyimaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa amia Falizinyima mia, mʋ ni: 'kɔpʋ -yɔ 'wʋliliknaa ku -yɔ a wɔlʋa, -zugba 'wie -yliylie -yɔ 'nyii mi amiaa dibhe yeda. 40 -Gʋwʋtʋnya! -Lagɔ -ɔ nʋa -luu ku -yɔ lɛ, mɔ nʋa we nʋkplɛ lɛ 'ya, we 'ni mʋʋ? 41 -Lu -we mia amiaa 'kɔpʋ -yɔ amiaa knanya 'wʋ, a 'nyɛ we bobabhanya. 'In we 'dɛ weee 'ka -mɔwlʋ amiaa -nʋ nya.

42 «Amia Falizinyima, gbʋnyuu mi amiaa -nʋ nya! Amiaa -titikpi weee -we mɛnia, 'mati -yɔ wluu* 'bhisa, we kugbua -gʋ -bhlo a nyɛa -Lagɔ. 'In gbʋ tikliinya -we nania -Lagɔ dʋdʋ -yɔ amiaa -Lagɔɔ zɛkalie, a ka we 'yli latlili, 'mʋ a 'ka yaa lɛnʋ tia. 'In a 'na dlʋlʋ -luu kugbua -gʋ -bhloo wlawlie 'wʋ -ni.

43 «Amia Falizinyima, gbʋnyuu mi amiaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, 'yugbɛin ladidie a 'yibhaa -Lagɔbudu zɔ. 'In a 'yibha, wa -sa ain fʋ -zejila 'wʋ amiaa 'nʋŋwɛzʋzʋe nya.

44 «Gbʋnyuu mi amiaa -nʋ nya! A 'wlʋ sa gbawla wa'a 'yi -yɔ, wa -ka we -gʋ nɔda -mi, wa 'ni we 'ji -yi.»

45 -Lagɔɔ titee gwesanyaa 'yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -in -ka 'sa gbada -mi, -amia -in mi 'yaa vɛlida!»

46 -Zezu yia we 'bigʋpalie: «Titee gwesanya, gbʋnyuu mi 'ya amiaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, 'gba 'kadʋ -we ka didie -kalia -yɔ, 'mʋ a dia nyima 'wlu, 'in amiaa 'dɛɛ -kwitaya -bhlogbɔɔ'ɔ 'tlili we.

47 «Gbʋnyuu mi amiaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, -Lagɔgbʋʋ -falipanyaa gbawla a paa, 'in amiaa didea 'bhaa wa. 48 -We a mia lɛnʋda, mʋ slolua we nii, -we amiaa didea nʋa lɛ, we nani ain dʋdʋ. Amiaa dʋkpasi 'bhaa -Lagɔgbʋʋ -falipanya, 'in amia mia wa gbawla 'pada. 49 We 'gbʋ, -Lagɔɔ Gbʋyilo nɛɛ: ‹Wa -gbɛ na yia gbʋʋ -falipanya -yɔ tietienya tiea. 'In -maa glaa tɔlʋa wa yia 'bhaa, 'in wa 'ka tɔlʋa 'klɪyie 'wʋpali.› 50 Nii, we 'ka dʋdʋʋ gwedilida -yɔ 'bhʋ, -Lagɔgbʋʋ -falipanya wa 'bhaa, -wa ka 'pion wa jitea, wa 'pion -Lagɔ yia dɛslɛɛn -nyima layibhaa. 51 Tia, wa ka *Abɛli 'bha, 'in 'wʋbhloluda wa yia Zakalii 'bha, 'slakagʋsalilu -yɔ -Lagɔɔ -mɔwlʋda nyidi. Ciin, in nɛɛ ain -ylaɛ: dɛslɛɛn -nyima -Lagɔ yia we 'gba 'wlu dia.

52 «Amia titee gwesanya, gbʋnyuu mi amiaa -nʋ nya! -We ka gbʋ -wa, -laklɪ -we kalia gbʋyilo ŋwɛɛ, 'mʋ a 'bhua 'wʋ, 'in amiaa 'dɛ 'ni -mɔ pla. 'In -mama 'yibhaa -maa 'ka -mɔ pla, 'in a yia -maa 'yoo -kʋlʋ.»

53 Da -Zezu 'tlaa wee -budu zɔ, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizinyima yia ɔ -yɔ 'cɛ 'nyuu 'pali. 'In wa yia gbʋ duun ɔ layibha. 54 Ɔ zɔbhlibhlie nya, 'in gbʋ -kpʋa wɛli -ka ɔ ŋwɛɛ 'tla, wa 'ka we nya ɔ gbʋ -lueli.

12

A 'na -zɛli wɛli 'sɔ -nyima -ni
(Mt 10.26-27)

1 We bhla, nyimaa 'wlu -nyaciin yia 'wlugbeli -Zezu kwesi. Wa 'wʋzuloo 'gbʋ, bhʋ ladida'a 'yi. -Zezu nɛɛ ɔ 'binɔnya -yla tiaɛ: «A zʋ amiaa 'dɛ 'yliyɔ Falizinyimaa 'flooo *gɔɔɔ gbɛgbɛin. Nii, wa wɛli 'sɔ 'sɔ. 2 Nii, -we weee mia zizeda, zli 'klʋ we yia 'tlaa, 'in -we ka 'ji nyima 'nia -yi, 'ji wa yia we yibhelia. 3 We 'gbʋ, -we weee a gbaa nikpise 'wʋ, 'nʋa wa yia we zli 'klʋ. 'In -we weee a ŋwuŋwea nyimɛ -yla komi lʋʋ, -budu 'wlu wa yia we wizia.»

A sɔ -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ
(Mt 10.28-31)

4 'In -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Na 'talea, in nɛɛ amia -ylaɛ: -wa mnenia wa 'ka nyimɛɛ ku 'bha, 'in wa 'nia we 'bigʋ gbʋ yabhlogbɔɔ lɛnʋe mneni, a 'na sɔlʋ wa -ni. 5 -Ɔ a 'kaa sɔ, 'mɔ na yia ain 'klʋslolua: a sɔ -Lagɔ, amiaa tlitlie 'bigʋ, mɔ kaa we se, ɔ 'ka ain -kosu 'wʋ viteli. Ciin, in nɛɛ ain -ylaɛ: 'mɔ a 'kaa sɔ!

6 «Nyima 'yliya 'wʋ, bhuyua 'ni -valɛ -ka. Tama 'sɔ lʋ wa paa we gbu pɛlʋ. 'In -mʋʋ bhla, -Lagɔ'ɔ dlʋ we 'yabhlogbɔɔ 'wʋ. 7 -Lagɔ -yi amiaa 'wluo nyii ŋwɛɛ. We 'gbʋ, a 'na nʋnʋ nyanɔ -ni. A 'yli -Lagɔ 'yliya 'wʋ, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wʋzi.

* **11:42** 'Mati -yɔ wluu mia: -titikpi -we Zuifʋnya pali bhaa zapʋ lʋ, mʋ -wa.

-Wa ŋwnua -Zezuu gbʋ -yɔ 'ın -wa'a ŋwnua -Zezuu gbʋ -yɔ
(Mt 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

8 «Ɩn nɛɛ aın -ylaɛ: -ɔ -ka gba na daa -zejila 'wʋ, nıı, ɔ mı na -nʋ nya, gbaa *Nyımɛɛ 'Yu yia ɔ daa, -Lagɔɔ 'anzınya 'yu, ɔ mı ɔ -nʋ nya. 9 -Ɔ yia na gbʋ kpɛlıa -zejila 'wʋ, nıı, Nyımɛɛ Yu yia ɔ gbʋ kpɛlıa -Lagɔɔ 'anzınya 'yu. 10 Nyɔɔ -ka Nyımɛɛ 'Yuu daa wɛlı 'nyuu gba, -mɔɔ -yɔgbʋ -Lagɔ tıa 'wʋ. Nıı, -ɔ -ka Zuzu 'Pʋpa vɛlı, -Lagɔ 'na 'ka -mɔɔ -yɔgbʋ 'wʋtı.

11 «Wa -ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋbhua yi, wa -ka aın -Lagɔbudunya zɔ kwa, 'ın wa -ka aın nyımaa 'yugalınya -yɔ 'gbee 'wlulapılınya 'yu kwa, sa a 'kaa we amıaa 'dɛ -gʋ -sa, 'ın -we a 'kaa gba, a 'na lʋlʋ we 'gbʋ dlı -nı. 12 Nıı, -we a 'kaa gba, we bhla, Zuzu 'Pʋpa yia we aın ŋwɛɛ zʋa.»

'Ŋnımnınyɔɔ -gʋwʋtʋnʋʋ gbʋʋ nine

13 -Mɔ waa nyımaa -zlo nyıdı, nyımɛ yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -ın gba na bheli -yla, 'bı -amıaa dide tıa, ɔ dlili we, ɔ 'ka na -nʋ wla.»

14 -Zezu yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «'Tale, nyɔɔ palı 'mı la amıaa gbʋwʋbhunyɔ -yɔ amıaa zʋzɔnʋʋ dlinyɔ nya?» 15 -Mʋʋ 'bıgʋ, ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, 'ŋnımnıluu dlı 'wʋnyninyniee gbɛgbɛın. Nıı, 'yliyɔgagıee 'dɛgbolu mıa, we'e 'bhʋ nyımɛɛ 'ŋnımnıluu -gbɛ, saa 'dɛ ɔ yi 'ŋnımnınyɔ 'kadʋ -zɛ.»

16 'Ɩn -Zezu yia wa gbʋʋ nine yabhlo 'palıɛ: «'Ŋnımnınyɔ yabhlo mı -bha, ɔ ka kpaanya -we tnʋa ɔ -yla duun. 17 Ɔ pʋpalıa 'wlukʋʋn la, ɔ yia ɔ 'dɛ layıbhaɛ: ‹Sa ın 'ka da we nʋa? Da ın 'kaa na kpaa -li slu, -bha 'nı -mı.› 18 'Ɩn ɔ yia we -gʋdıɛ: ‹-We ın 'kaa lɛnʋ, mʋ nı! Na wlʋnya na yia -yɔmnazıa, 'ın ın 'ka we 'wʋlaylimanı. 'Ɩn ın 'ka -mɔ na 'mnɔ -yɔ na -lu -zɔnʋʋ tɔlʋa slu. 19 'Ɩn na yia na 'dɛ -yla gbaaɛ: «Na nyımɛ, -ın ka zʋzɔnʋʋ -zlo, -zʋ duuun -nʋ nya. -Ɩn -dı la, -ın nyapɛ, -ın li, -ın 'ma, -ın li 'mʋna!» › 20 'Ɩn -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Gʋwʋtʋnyɔ, -zɛɛn sabɔ -na tlıa. 'Ɩn -we weee -ın gʋgwlalıa 'wlu -na 'dɛ -yla, nyɔɔ -yla we 'ka -tʋa?› »

21 -Zezu yia we -gʋdıɛ: «Nyımɛ -ɔ gʋgwlalıa zʋzɔnʋnya 'wlu ɔ 'dɛ -yla, 'sa we mıa ɔ -nʋ nya. 'Ɩn -mɔɔ 'nı 'ŋnımnınyɔ nya -mı -Lagɔ 'yliya 'wʋ.»

A zʋ -Lagɔ dlı -gʋ
(Mt 6.25-34)

22 'Ɩn -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «We 'gbʋ, ın nɛɛ aın -ylaɛ: -we a 'kaa li, 'ın a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı, a 'na lʋlʋ we 'gbʋ dlı -nı. 'Naanya a 'kaa 'wʋpla, a 'na lʋlʋ we 'gbʋ dlı -nı. 23 -We ka gbʋ -wa, nyımɛɛ 'yliyɔgagıe -zi lililu, 'ın nyımɛɛ ku -zi 'naa. 24 A yla 'ŋwaa: we'e 'pa 'mnɔ, 'ın we'e -dı we, 'ın we'e bʋblʋ we wlʋ 'wʋ. Nıı, -Lagɔ nyɛa we lililu. Amıa 'yli a -zi 'zianya! 25 Aın glaa, nyɔɔ mneni ɔ 'ka ɔ dlılʋe nya, ɔ 'yliyɔgagıee 'ylı -gʋ palıa? 26 'Ɩn amıa 'nıa mneni, a 'ka wee -lu 'kienyilɛ -mını lɛnʋ, lɛɛ ka 'gbʋ a lʋ we pnıı 'gbʋ dlıa?

27 «A yla -fliisuu -bʋı: we'e nʋ lubho, 'ın we'e lʋa 'naa. Ɩn nɛɛ aın -yla nıı: *Salomɔɔɔ 'dɛɛ 'ŋnımnıe 'kadʋ 'wʋ, ɔ 'nı 'ylinanɔ -bana -bhlogbɔɔ 'yı suu -bʋınya nıı 'yabhlo 'bhisa. 28 Dlı 'kienyi -zʋnya! Su -we mıa -flii -zɛɛn, 'ın wa 'kaa -kosu 'wʋ viteli cızı, -Lagɔ -ka sa -mʋʋ -kpeli, -zakpa zuma ɔ 'na 'ka 'sa amıa -kpelia! 29 -We a 'kaa li, 'ın -we a 'kaa 'ma, a 'na sumanı amıaa 'dɛɛ dlı -mʋʋ 'gbʋ -nı. 30 Nıı, dʋdʋgʋ -nyıma weee, -wa 'nıa -Lagɔ -yi, ma talıa -luu da 'kɔmʋʋ. 'Ɩn amıa mıa, amıaa Dide -Lagɔ -yi -we -wa amıaa -yɔkpagbʋ. 31 A -talı -Lagɔɔ amıaa 'wlulapılıe da tıa, 'bhie, -Lagɔ 'ka aın -lu weee -mını 'nyɛ.

A dı amıaa 'ŋnımnılı -Lagɔ kwesi la
(Mt 6.19-21)

32 «Na kwiiyua, a 'na nʋnʋ nyanɔ -nı. Nıı, we nanı amıaa Dide -Lagɔ dʋdʋ, ɔ 'ka aın ɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ kwa. 33 A 'pa amıaa zʋzɔnʋnya pɛlʋ, 'ın a 'nyɛ we -yɔ -gwɛzi bobabhanya. 'Gwɛzi -bhɔtɔ -we'e -nyumɔa, a nʋ we lɛ. A gʋgwlalı amıaa 'ŋnımnılı 'wlu -Lagɔ kwesi, da we 'na 'kaa mnɔ. 'Wienya 'nı mneni wa 'ka we 'wʋbhu, 'ın ŋwɔnʋ 'nı mneni we 'ka we li. 34 -We ka gbʋ -wa, mɔ -na 'ŋnımnılı mıa, -mɔ -na dlı mıa.

A mnazı amıaa 'dɛ la, 'ın a 'ka -Zezu wʋ

35 «A mnazı amıaa 'dɛ la, a jı -jlaa, amıaa 'napɛ -tʋ -nyumada. 36 Zɔlubhonʋnya mıa wa -kanyɔ mnıa 'ŋwnɔkwafɛtı -gʋ wʋda, a mı wa 'bhisa. Da ɔ -ka lʋyi, ɔ -ka kɔkɔ bhlı, 'ın wa 'ka -bha -kalı ɔ -yla -bha -bhlokpadɛ. 37 Zɔlubhonʋnya -manıı -kanyɔ -ka wa 'yliyɔgada ylı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı wa -nʋ nya! Ɩn nɛɛ aın -yla, gbʋzɔnʋ -wa: ɔ -jlaa ɔ

yia jıa, ɔ 'ka wa ladı, lililuu 'gbʋ. 'Ɪn ɔ 'ka we wa 'wʋladlili. 38 Ɔ -ka lʋyi, -de zlı -nyıdıı, -de zlı -gʋʋ, ɔ -ka wa 'yliyɔgada ylı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı wa -nʋ nya! 39 -We mıa da, a 'nʋ we 'wʋla: bhla -we nya 'wienyɔ 'kaa yi, -buduu -kanyɔ -ka yaa we -yi, ɔ 'na 'ka ɔ 'yitide, ɔ 'ka ɔ -budu zɔ pla. 40 Amıa, a mnazı amıaa 'dɛ la 'yaɛ. Nıı, bhla -we a 'nıa -tɔlʋ, we nya Nyımɛɛ 'Yu yia yia.»

Zɔlubhonʋnyɔ -zɔnʋ -yɔ zɔlubhonʋnyɔ 'nyuu
(Mt 24.45-51)

41 Piɛlı yia ɔ layıbhaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -amıa -bhlo -na palıa wee gbʋʋ nine yaayıı, nyıma weee -ın mıa we 'palıda yı?»

42 Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «-Ɔ -wa zɔlubhonʋnyɔ tıklıı, 'ın ɔ -yia gbʋ, sa ɔ mıa? Mɔ -wa, -ɔ, ɔ -kanyɔ tıa -budu -yɔ, ɔ 'ka we 'yliyɔzʋ. 'Ɪn lilibhla -ka bɛ, ɔ 'ka zɔlubhonʋnya tɔlʋa lililu 'nyɛ. 43 'Wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı ɔɔ zɔlubhonʋnyɔɔ -nʋ nya. Ɔ -kanyɔ -ka lʋyi, 'ın ɔ 'ka ɔ 'yı, -zugba ɔ mı wee lubho nʋda. 44 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: ɔ -kanyɔ yia -mɔɔ zʋzɔnʋ weee ɔ yoo 'nyɛa, ɔ 'ka we 'yliyɔzʋ. 45 We -ka nıı, ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ nɛɛ dlı zɔɛ: ‹Na -kanyɔ mı -mɔ -gwlɛda.› 'Ɪn ɔ yia zɔlubhonʋnya -yɔ lubhonʋŋwnı tɔlʋa bhıtıe bhli, ɔ yia li, ɔ yia 'ma, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ nʋ 'bhalı. 46 'Ylı -we nya ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ -mɔnı 'nıa ɔ -kanyɔ wʋda -mı, 'ın bhla -we ɔ 'nıa -tɔlʋ, we nya -mɔɔ yia yia. Vua ɔ -kanyɔ yia ɔ, 'ın ɔ 'ka ɔ -kaslʋ 'wʋpa. Sa -Lagɔ paa wa'a ŋwnua ɔ gbʋ -yɔ -kaslʋ 'wʋ, 'sa. 47 Zɔlubhonʋnyɔ -ɔ -yia ɔ -kanyɔɔ dʋmagbʋ, 'ın ɔ'ɔ mnazıa ɔ 'dɛ la, ɔ 'ka we lɛnʋ, gan -duun wa yia ɔ 'paa. 48 Zɔlubhonʋnyɔ -ɔ 'nıa ɔ -kanyɔɔ dʋmagbʋ -yi, 'ın ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, gan -sɛ wa paa ɔ. 'Ɪn nyımɛ -ɔ wa 'nyɛa -lu duun yoo, 'mɔ wa yia -lu duun layıbhaa. 'Ɪn nyımɛ -ɔ kwɛɛ wa zʋa -lu duun la, 'mɔ wa yia -lu duun layıbhaa bhabha.

-Zezuu 'gbʋ -yɔbhʋbhlʋe yia nyıma nyıdı -bhoa
(Mt 10.34-36)

49 «-Kosu ın -laa dʋdʋ -gʋ, 'ın na dlı 'yıbha 'yaa nıı, we -nyuma -bha -bhlokpadɛ. 50 Sıasıe -we -wa na batizee -gbʋ, we lɛnʋe ın mıa wʋda dlılʋe nya. 51 Amıa dlıı nıı, dʋdʋgʋ -nyıma nyıdı ın -laa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ yı? -Ɪnnya, ın nɛɛ aın -ylaɛ, -yɔbhʋbhlʋe ın -laa wa nyıdı. 52 We 'bhʋ -zɛɛn 'wʋ, nyıma gbu -ka -budu yabhlo zɔ -mı, -yɔ wa yia 'bhʋbhlʋa. Ta yia 'sɔ -yɔ gwe 'paa, 'ın 'sɔ 'ka ta -yɔ gwe 'pa. 53 Dide yia ɔ 'yu -yɔwʋsɔlʋa, 'ın 'yu 'ka ɔ dide -yɔwʋsɔlʋ. 'Nyaa yia ɔ 'ŋwnɔyu -yɔwʋsɔlʋa, 'ın 'ŋwnɔyu 'ka ɔ 'nyaa -yɔwʋsɔlʋ. 'Lowlii 'nyaa yia ɔ 'yuu 'ŋwnɔ -yɔwʋsɔlʋa, 'ın 'yuu 'ŋwnɔ 'ka ɔ 'lowlii 'nyaa -yɔwʋsɔlʋ.»

A 'nʋ bhlaa 'ji 'wʋ la
(Mt 16.2-3)

54 -Zezu nɛɛ 'ya nyımaa -zlo -ylaɛ: «Da yalı -ka laylumanı, 'ın a gbaa -bha -bhlokpadɛ nyu yia lʋa, 'ın we lʋa 'saa 'pıɛın* . 55 'Ɪn da 'ylʋ -ka 'wʋsɔ zlʋkpɛ -papa, a nɛɛ: ‹Sloo yia yia›, 'ın we yi 'saa 'pıɛın, we 'nı mʋʋ?† 56 Wɛlı 'sɔ -nyıma! -We weee plıa dʋdʋ -gʋ -yɔ yalı, a -yi we 'ji. 'Ɪn -we mıa dɛslɛɛn 'plıda, a'a 'nʋ -mʋʋ 'wʋ la!

-Ɪn -yɔ -na tʋnyɔ 'nʋnnʋ 'wʋla?
(Mt 5.25-26)

57 «Lɛɛ ka 'gbʋ, gbʋ mıa tıklıı a 'nı we 'wʋsısalıda dayia? 58 Nyımɛ -ka -mı gbʋ 'wlu ladılı, ɔ -yɔ -mı 'sɔ -ka gbʋwʋbhunya 'yu mnıda -mı, da a mıa -slɔ 'yloogblʋ, -ın 'yı 'klı, -ın -yɔ ɔ 'sɔ 'ka gbʋ -bhıa. Ɔ yi -mı gbʋwʋbhunyɔ 'yu kwa, 'ın -mɔɔ yi -mı 'slʋja yoo 'nyɛ, 'slʋja yi -mı -kaslʋ 'wʋpa. 59 Ɪn nɛɛ -mı -ylaɛ: -ın 'nı -slɔ ɔ 'wʋbhlolu -su wla, -ın 'na 'ka -mɔ 'tla.»

13

A 'bhiti amıaa dlı, we 'nı -mʋʋʋ, 'ın a tlıa

1 We bhla, Galilee -nyıma -wa mıa 'slaka -sada, sa dʋdʋʋ 'wlulapılınyɔ Pilatı 'bhaa wa, 'ın nyıma tɔlʋa yia we gbaa yi -Zezu -yla. 2 -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Amıa dlıı nıı, waa Galilee -nyıma wa 'bhaa, ma -wa gbʋnyuu -lɛnʋnya, we 'ka Galilee -nyıma tɔlʋa 'wʋzi yı? 3 -Ɪnnya, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a 'nı amıaa dlı 'bhiti, a 'dɛ weee yia tlıa wa 'bhisa. 4 'Ɪn nyıma kugbua lɛ gbeta, -wa -gʋ Siloe we -wa tlʋlobudu 'kadʋ bhlilia, 'ın we yia wa 'bha, amıa dlıı nıı, ma nʋa gbʋnyuu

* **12:54** Wee dʋdʋ -mʋʋ -gʋ, 'ylʋʋ bhlilida 'nyu bhʋlʋa 'kɔmʋʋ. † **12:55** Wee dʋdʋ -mʋʋ -gʋ, 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋdaa lilisɔlʋ -pıpɛ laa slo.

lɛ, ma -zia -Zeluzalɛmʊ -nyıma tɔlʊa yı? 5 -Ɪnnya, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a 'nı amıaa dlı 'bhiti, a 'dɛ weee yia tlıa wa 'bhisa.»

*Gblotʊsu wa laa *figısuu gbʊʊ nine*

6 -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbʊʊ nine, ɔ nɛɛ: «Nʊkpasu yabhlo faa ɔ *-dlɔkpaa *figısu. 'Ylı yabhlo nya, ɔ yia we 'bhuee da mnı, 'ın ɔ 'nı we 'bhue yabhlogbɔɔ 'wlu ylı. 7 Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ kpaaa lubhonʊnyaa -kanyɔ -ylaɛ: ‹-Ɪn yla, we -zʊ ta nı, -zugba na yi figısu -mınıı 'bhuee da, ı'ın 'yı we 'bhue yabhlogbɔɔ. -Ɪn -dı we -gʊ! Lɛɛ ka 'gbʊ we klalı dʊdʊ 'wʊ bhea?›

8 «Ɔ kpaaa lubhonʊnyaa -kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Na -kanyɔ, -ın tı -bha we, -zʊ -mını nya -slɔ, ın 'ka we -yɔ 'bhlu, 'ın ın 'ka -ylikpee zɛnzɛnnʊ we gwe -yɔ slu. 9 -De we yi 'sa -mɔ tnʊ lʊgadaa. We 'nı tnʊ, 'ın -ın 'ka 'mı -yla gba, ın -dı we -gʊ.› »

-Zezu jipea 'kwɛgʊŋwnɔ yabhlo

10 Zuifʊʊ Nyapɛylı yabhlo nya, -zugba -Zezu mı nyıma gbʊ -sloluda -Lagɔbudu yabhlo zɔ. 11 We bhla, 'ŋwnɔ yabhlo kaa gu -yɔ, ɔ mı -bha. -Zʊ kugbua lɛ gbeta 'wʊ 'kwɛzuzu 'kwnaa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'wʊglo tıklıı. 12 Da -Zezu 'yıa ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ, ɔ yia ɔ la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A ka amaa gu kwɛɛ 'tla!» 13 -Zezu palıa ɔ sɔ -gʊ la, -bha -bhlokpadɛ ɔ -gloa 'wʊ tıklıı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe bhli.

14 -Zezu ka 'ŋwnɔ -mɔnı jipe Zuifʊʊ *Nyapɛylı nyaa 'gbʊ, -Lagɔbuduu 'yu-galınyɔ yia 'cɛ 'pa. Ɔ nɛɛ nyımaa -zlo -ylaɛ: «-A ka 'ylı gbelibhlo -a 'ka we nya lubho nʊ. A yi -mʊʊ nya amıaa 'dɛ jipea. We 'na -zɛlı Nyapɛylı nya -nı!»

15 Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Wɛlı 'sɔ -nyıma, Nyapɛylı nya a'a -sa amıaa 'bhli -yɔ amıaa -sokofalı lubhu we 'wʊlili -gbo -yɔ -bhlo -bhloo, 'ın a'a kwa we 'madaa, we 'nı mʊʊ? 16 'Ɪn Ablaamʊʊ zʊayliŋwnɔ -mɔnı, 'mɔ -Saatan gbʊan, we -zʊ kugbua lɛ gbeta nı, ın nɛɛ aın -yla 'lee, we mı nıı, wa 'ka ɔ -blo Nyapɛylı nyaa?» 17 -Zezu gbaa wɛlı -mını, tɔʊn, zʊ yia ɔ tʊnyıma weee 'bha. 'Ɪn -zugba gbʊ 'kadı weee ɔ mıa lɛnʊda, nyımaa -zlo li we 'mʊna.

*Su wa laa *mutadı, we 'yaa gbʊʊ nine*
(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

18 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu nɛɛ: «Lɛɛ -lu -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe -yɔ we 'wʊwlʊa, 'ın lɛɛ ın 'ka we 'wʊpalıa? 19 Su wa laa *mutadı, -we ka 'ya nyımɛ yabhlo glʊa ɔ kpaa, 'mʊ we -yɔ we 'wʊwlʊa: we mia, we yia su -zɛ, 'ın 'zianya yia we 'klıya -nyıdı lʊlʊ 'sʊbha.»

'Flooo gɔɔɔ gbʊʊ nine
(Mt 13.33)

20 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Lɛɛ -lu ın 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊpalıa? 21 Gɔɔ 'ŋwnɔ yabhlo slua 'floo -bhʊbhʊʊ kilo glʊ -bhlo 'ya gbu lʊ, ɔ bhıtıa we, 'ın we yia 'ylı, 'mʊ *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe -yɔ we 'wʊwlʊa.»

Plalıda poo
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 -Zezu mı -Zeluzalɛmʊ -gbɛın mnıda, -zugba ɔ -yɔ nyımaa -sloluslolue mnı 'gbe 'kadı -yɔ 'gbe yua nʊkplɛ. 23 'Ɪn nyımɛ yabhlo yia ɔ layıbhaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, nyıma -wa 'kaa gbʊ 'wʊbhʊ, wa 'na 'ka 'wʊzuu?»

-Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: 24 «A 'tɛmanı amıaa 'dɛ la, a 'ka plalıda poo 'wʊ 'plılı. Ɪn nɛɛ aın -yla, nıı, nyıma -duun yia -bhaa 'plılıe laylaa, 'ın wa 'na 'ka we mneni. 25 Da -buduu -kanyɔ -ka 'wʊsɔ, ɔ -ka ɔ -budu -gbalı, 'ın a tʊa 'pipee. A bhlia -buduu bhlıbhlıe, 'ın a gbaaɛ: ‹Nyımaa -Kanyɔ, -ın -kalı -bha -aın -yla.› We 'bıgʊ ɔ yia 'palıa aın -ylaɛ: ‹Ɪn 'nı amıaa 'bhʊlʊda da -yi!› 26 Tɔʊn, 'ın a gbaa ɔ -ylaɛ: ‹-A -yɔ -mı 'sɔ ka li, 'ın -a yia 'ma dabʊdʊ, 'ın -ın yia -amıaa 'gbee -gblɔgblʊ 'wʊ nyıma -slolu!› 27 Gbaa ɔ yi 'yaa aın -ylaɛ: ‹Ɪn 'nı amıaa 'bhʊlʊda da -yi. Amıa weee nʊa gbʊnyuu lɛ, a vla 'mı gwe!› 28 Da a yia *Ablaamʊ, *Izakı, *Zakɔbʊ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanya weee 'yıa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ, 'ın wa 'ka amıa 'pipee viteli, -bha a yia wia, 'ın a 'ka gla 'wʊli! 29 'Ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, 'ylʊʊ bhlilida, 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊdaa lilisɔlʊ -yɔ kɔpɛsɔlʊ, -mɔ nyıma yia 'bhʊa, 'ın wa 'ka dabʊdʊ li -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ. 30 'Ɪn -slɛɛn da, -wa -gaa lʊ, tɔlʊa yia 'yuganya -zɛa, 'ın -wa -gaa 'yu, -maa tɔlʊa yia lʊganya -zɛa.»

-Zezu wia -Zeluzalɛmʊʊ 'gbʊ
(Mt 23.37-39)

31 We bhla, Falizınyıma tɔlʋa bɛa -Zezu kwesi, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In 'bhʋ da, -ın mnı da -putu. Nıı, Ewlodʋ 'yıbha ɔ 'ka -mı 'bha.»
32 -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «A mnı, a gba -totoo -bho -nyımɛ mıa nı -ylaɛ: zuzu 'nyii na vua, 'ın na jipea guzʋnya -zɛɛn -yɔ cızı. 'In we 'ylı taa zlı na bhıa na lubho.
33 Nıı, -zɛɛn, cızı -yɔ cızıelʋ, we mı nıı, ın zʋ na nɔnʋe 'yliyɔ. Nıı, wa 'ka -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ 'bha 'gbe -putu -gʋ, we 'nı 'yli nanı, 'mʋ we 'nı -Zeluzalɛmʋ 'wʋbhʋ.
34 «-Zeluzalɛmʋ -nyıma, -Zeluzalɛmʋ -nyıma, amıa -wa bhaa -Lagɔgbʋʋ -falıpanya, 'ın nyıma -Lagɔ paa aın yoo, -wa bhaa wa gbɔkʋ 'wʋ. Bhla weee nya, sa nynu gʋgwlalıa we 'yua 'wlu we -kapue zɔ, 'ın we gblia we -gʋ la, ın 'yıbha ın 'ka 'sa aın 'wlugʋgwlalı, 'ın a 'nı we -yɔŋwnu.
35 We 'gbʋ, -Lagɔ yia amıaa -budu 'kadʋ sɔlʋ lapalılıa. 'In ın nɛɛ aın -ylaɛ: a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mı 'yı tıklıı, 'ın bhla -we nya a 'kaa gba nıı,
‹Nyımɛ -ɔ yia Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya,
-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la›,
'ın we bhla 'kaa nyni.»

14

-Zezu jipea guzʋnyɔ yabhlo, Zuifʋʋ Nyapɛylı nya

1 Zuifʋʋ Nyapɛylı yabhlo nya, Falizınyımaa 'yugalınyaa 'yabhlo laa -Zezu ɔ 'dɛɛ -gbɛ, ɔ -yɔ ɔ 'ka li dabʋdʋ. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, -zugba Falizınyıma -wa mıa -bha, -maa yla ɔ tenyii.
2 -Zugba nyımɛ yabhlo kaa 'ylıylıgu -yɔ, -mɔɔ 'yligbe ɔ 'yu.
3 'In -Zezu yia -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizınyıma layıbhaɛ: «'Lee, -amıaa tite nyɛ nyımɛ 'yoo yaayıı, we'e 'nyɛ ɔ 'yoo, ɔ 'ka nyımɛ jipe Nyapɛylı nyaa?»
4 'In wa 'nı 'yıbha wa 'ka we 'bıgʋpalı. -Zezu 'bhitia ɔɔ guzʋnyɔɔ -gbɛ la, 'ın ɔ yia ɔ jipe. 'In ɔ nɛɛ ɔ -yla: -ın mnı.
5 'Bhie, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Aın glaa -nyımɛ yabhlo, -de ɔ yuu, ɔ -ka -klɔ 'wʋbho, ɔ 'na 'ka -mɔ ɔ -saa, yaayıı -de ɔ bhlii, we -ka -klɔ 'wʋbho, ɔ 'na 'ka -mɔ we -sa Nyapɛylı nyaa?»
6 Da -Zezu gba 'saa, wa 'nı mneni wa 'ka we 'bıgʋpalı ɔ -yla.

-In 'na 'bhulu -na 'dɛ 'wʋ nyımɛ 'kadʋ 'bhisa -nı

7 -Wa wa laa wee 'fɛtı -gʋ, -wa mıa 'bı -zɔnʋ 'wʋbhuda, -Zezu 'yıa wa -yɔ, 'ın ɔ yia wa gbʋʋ nine -mını 'palı:
8 «Da nyımɛ yabhlo -ka -mı la 'ŋwnɔkwafɛtı -gʋ, -ın -ka -mɔ nyni, -ın 'na -dılı 'bı -zɔnʋ mıa 'yugbɛın -gʋ la -nı. -We ka gbʋ -wa, nyımɛ -ɔ ka -vacı -zia -mı, -de wa ka -mɔɔ laa!
9 'In nyımɛ -ɔ laa a 'dɛ 'sɔ wee 'fɛtı -gʋ, ɔ -ka yi, 'ın ɔ 'ka -mı -yla gbaɛ: ‹-In 'nyɛ ɔ 'bı -mını›, zʋ nya -na yia 'wʋsɔa, 'ın -ın 'ka lʋgbɛın ladıa mnı.
10 Nıı, da nyımɛ -ka -mı la 'fɛtı -gʋ, -ın -ka -mɔ nyni, -ın mnı -ın -dı lʋgbɛın la. 'In -ɔ laa -mı da ɔ -ka yi, 'ın ɔ 'ka -mı -yla gba: ‹'Tale, yi, -ın 'ka 'bı -zɔnʋ -gʋ ladı.› Tɔʋn, 'ın -mʋʋ ylimanıa -na 'ŋnı, nyıma -wa -ın -yɔ wa 'sɔ mıa lililu gwe 'yliya 'wʋ.
11 Nıı, nyımɛ -ɔ ylimanıa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlıa, 'ın nyımɛ -ɔ bɛlıa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanıa -Lagɔ yia ɔ.»

-Wa a 'kaa la lililu -yɔ

12 'Bhie -Zezu nɛɛ -ɔ laa ɔ -ylaɛ: «Da -ın -ka lililu lɛnʋ, -ın 'na lalı -na 'talea, -na bhelia, -na zʋaylinyıma -yɔ -na -lima 'ŋnımnınyaa 'dɛkpʋa -nı. Nıı, zlı wanʋʋ 'ylı -ka nyni wa -ka -mı la, -zugba -we -ın nʋa lɛ we 'bıgʋ wa 'palıa.
13 Nıı, -ın -ka 'fɛtıı lililu lɛnʋ, -ın la bobabhanya, 'kukunya, 'tıgıtıgınya -yɔ 'lɔlɔnya.
14 Nıı, -ın -ka 'sa nʋ, -zugba, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı -na -nʋ nya. Wa 'nı mneni wa 'ka -mı -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ we 'bıgʋ. Nıı, -Lagɔ yia we 'bıgʋpalıa -mı -yla. Da nyıma tıklıı yia tlıtlınya glaa 'wʋsɔa, we zlı.»

'Fɛtı 'kadʋʋ gbʋʋ nine (Mt 22.1-10)

15 -Mʋʋ 'bıgʋ, nyıma -wa mıa lililu gwe, wa glaa -nyımɛ yabhlo 'nʋa wɛlınya -mını, ɔ nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Nyımɛ -ɔ yia lia -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı -mɔɔ -nʋ nya.»
16 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ yabhlo -saa 'fɛtı 'kadʋ, 'ın ɔ yia nyıma duun la.
17 Lilibhla bɛa, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnyɔ yabhlo tie, ɔ gba -wa ɔ laa -ylaɛ: ‹A yi, nıı, lililuu pipie ka bhıa.›
18 «'In wa 'dɛ weee yia gbagbıe bhli -bhlo -bhlo nıı, ‹-In tı -amıaa -yɔgbʋ 'wʋ›. Tıanʋ nɛɛ ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ -ylaɛ: ‹In ka kpaa yabhlo zɔ, 'mʋ na mnıa 'yıa -kpɔ. We 'gbʋ, -mı na bhubhoe, -ın tı na -yɔgbʋ 'wʋ.›
19 'In 'yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹In ka 'bhli kugbua zɔ, 'mʋ na

mnıa laylalıa. -Mı na bhubhoe, -ın tı na -yɔgbʊ 'wʊ.› 20 -Bʊdʊ nɛɛ 'ya ɔ -ylaɛ: ‹Dɛslɛɛn na bhʊa da 'ŋwnɔ kwada. We 'gbʊ, ın 'nı mneni ın 'ka mnı.›

21 «Zɔlubhonʊnyɔ 'bhitia lʊ ɔ -kanyɔɔ -gbɛ, 'ın ɔ yia we 'bıgʊ -dınya ɔ -salı. 'In -buduu -kanyɔ yia 'cɛ -papıe bhli. 'In ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnyɔ -yla: ‹-In mnı 'gbe nʊkplɛ slʊı, -mɔ we -gblɔgblʊnya -yɔ we -gwelenya -gʊ, -ın -yɔ bobabhanya, 'kukunya, 'lɔlɔnya -yɔ 'tıgıtıgınya yi.› 22 -Mʊʊ 'bıgʊ, zɔlubhonʊnyɔ yia, 'ın ɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, -we -ın gbaa ın nʊ lɛ, ın ka we lɛnʊ. 'In 'bıı tɔlʊa yi 'yaa 'wʊtʊ.› 23 'In -buduu -kanyɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnyɔ -ylaɛ: ‹-In mnı, -ın 'plılı -gwelenya -gʊ, we -yɔ kpaa -yoonya 'wʊ, 'ın -wa -ın -ka 'yı, -ın gba wa -yla -gla nya, wa yi na -gbɛ. 'In na -budu 'ka ye. 24 In nɛɛ aın -ylaɛ: waa tıanyıma -wa ın laa, wa 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka na 'fɛtı -gʊ -lu lı.› »

Sa wa 'kaa -Zezu 'bı nʊ, mʊ nı (Mt 10.37-38)

25 Nyımaa -zlo -yɔ -Zezu mı 'yloogblʊ nʊda, ɔ 'bhitia wa -gbɛ, 'ın ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: 26 «Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'bı yi, ın namanı ɔ dʊdʊ, we 'ka ɔ dide, ɔ 'nyaa, ɔ 'ŋwnɔ, ɔ 'yua, ɔ bhelia, ɔ bhɔlɔa -yɔ ɔ 'dɛbhie -gbolu 'wʊzi. We 'nı -mʊʊʊ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ. 27 'In nyımɛ -ɔ 'nı ɔ sıasıee *su 'wʊbhu, ɔ 'ka 'mı 'bı yi, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ.

28 «Nıı, amıaa lʊ -nyımɛ -mɔmɔ, -ɔ gba ɔ 'ka -budu 'kadʊ 'sʊbha, 'ın ɔ'ɔ -dı la, ɔ'ɔ zɛlı 'gwɛzi -we mıa ɔ kwɛɛa? 'In -de wee 'gwɛzi mneni we 'ka wee -budu bhıaa? 'In ɔ'ɔ yibheli we 'jia? 29 We 'nı -mʊʊʊ, ɔ -ka wee -buduu gwe glu palı, ɔ sɔ -ka we 'sʊbhasʊbhee -yɔbhıalı, -wa weee yia -bha 'yıa, 'ın wa bhlia ɔ nyanıe? 30 Gbaa wa yiaɛ: ‹Nyımɛ -mɔnı bhlia -buduu sʊbhasʊbhee, 'ın ɔ sɔ yia we -yɔbhıalı.›

31 «'Sa -bhlokpadɛ, nyımaa 'wlulapılınyɔ yabhlo kaa 'slʊja 'wlu glʊ 'sɔ 'wlu kugbua, ɔ -ka gba, ɔ 'ka nyımaa 'wlulapılınyɔ -putu -ɔ kaa ɔnʊʊ 'slʊja -zakpa 'sɔɔ -gbɛ tʊ kwa, la ɔ dıa, 'ın ɔ yıbhaa ɔ 'dɛ la: ‹'Lee, ın mneni ın -yɔ ɔ 'ka tʊ gʊʊ?› 32 We -ka ɔ 'nı we mneni, 'ın ɔ tiea nyıma, nyımaa 'wlulapılınyɔ -mɔnıı -gbɛ. Da -mɔɔ -tlʊlʊa -slɔ ɔ -yɔ la, 'ın ɔ 'ka -mɔɔ -yla gba 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -tʊ wa nyıdı.

33 «'Sa -bhlokpadɛ, nyɔɔo nyɔɔ -ka amıaa lʊ -nyımɛ nya -mı, ɔ 'nı ɔ -kakalu weee -blı -gʊ 'palı, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka na 'bınɔnyɔ -zɛ.»

Gumu -we 'bhʊa 'nʊŋwɛ (Mt 5.13; Mk 9.50)

34 'In -Zezu yia we -gʊdıɛ: «Gumu mıa, -lu -zɔnʊ -wa. 'In gumu -ka 'nʊŋwɛ 'bhʊ, sa wa 'ka we namanıa? 35 We 'nı 'ylinanı, dʊdʊʊ -nʊ nya, we 'nı 'ylinanı -ylikpeduduu -nʊ nya. 'Pipee wa vitelia we.

«-Ɔ -ka we 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.»

15

Bhlabhlɛ mnɔaa gbʊʊ nine (Mt 18.12-14)

1 'Ylı yabhlo nya, *nisʊn -gwɛzisanya -yɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan tɔlʊa bɛa -Zezu kwesi, wa 'ka ɔ wɛlı yukwli pʊlʊ. 2 Falizınyıma -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya saa -Zezuu 'ŋnı, wa nɛɛ: «Nyımɛ -mɔnı kpaa gbʊnyuuu kwɛ -cıan sɔ 'sɔ nya, 'ın ɔ -yɔ wa lia dabʊdʊ!»

3 'In -Zezu yia wa gbʊʊ nine -mını 'palı: 4 «Amıaa lʊ -nyımɛ yabhlo -ka bhlabhlɛɛ glʊ gbu -ka, we lʊ -bhlabhlɛ yabhlo -ka mnɔ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa lida tıı? Ɔ 'ka wee -bhlo mnɔa 'ylibılanɔnʊa mnı, 'ın ɔ ka we 'yıı? 5 'In da ɔ 'yıa wee bhlabhlɛ, ɔ dlı namanıa, ɔ yia we -blı gba lapalı. 6 Ɔ nynia ɔ -buduŋwɛɛ, tɔʊn, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladınya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A -yɔ 'mı 'sɔ li 'mʊna. Nıı, na bhlabhlɛ mnɔa, ın ka we 'yı!›

7 «In nɛɛ aın -yla, 'sa -bhlokpadɛ, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhʊa ɔ gbʊnyuu 'bıı 'gbʊ, 'mʊna 'kadʊ mı yalı. Nyıma tıklıı glʊ -mnʊa 'ya kugbua lɛ gbomnʊa, -wa pʊpalıa 'wlukʊʊn la nıı, wa gbʊ 'nı dlıı 'bhiti gbʊ 'wʊlapılı, wee 'mʊna -zi wa -nʊ 'wʊ.

'Gwɛzii tama mnɔaa gbʊʊ nine

8 «Yaayıı, 'ŋwnɔ yabhlo kaa 'gwɛzi tama kugbua, 'ın we 'yabhlo -ka mnɔ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'napɛ -nyuma, 'ın ɔ 'ka -budu zɔ laylipe, ɔ 'ka we datalı ylɛlɛɛ, 'ın ɔ 'ka we 'yıı? 9 'In da ɔ 'yıa wee 'gwɛzii tama -bhlo, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladınya, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A -yɔ 'mı 'sɔ li 'mʊna. Nıı, na 'gwɛzi tama -bhlo mnɔa, ın ka we 'yı!›

10 «ɪn nɛɛ aın -yla 'sa -bhlokpadɛ, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhʊa ɔ gbʊnyuu 'bıı 'gbʊ, 'mʊna 'kadʊ mı -Lagɔɔ 'anzı nyıdı.»

Mnɔmnɔyuu gbʊʊ nine

11 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Nyımɛ yabhlo ka nʊkpasiyua 'sɔ. 12 'Bısʊbhayu nɛɛ ɔ dide -ylaɛ: ‹Dide, -na 'bı -ın 'ka yaa -aın -yɔ tı nı, -ın dlili we, 'ın -ın 'ka na -nʊ wla.› 'Ɪn wa dide yia wee 'bı ɔ 'yua sɔbhie 'wʊladlili.

13 «'ʏlı 'sɔ -lɛ 'plıa, 'ın ɔɔ nyimesləyu yia ɔnʊʊ wee 'bı pɛlʊ 'pa. Ɔ 'bhua we 'gwɛzi 'wʊ, 'ın ɔ yia dʊdʊ -putu -gʊ mnı 'pıpı. -Mɔ ɔ -nyumɔnʊa wee 'gwɛzi, pʊınplagbʊʊ lɛnʊe nya. 14 Da ɔ bhıa ɔ 'gwɛzi weee nyumoe, 'ın ŋwɔ 'kadʊ yia wee dʊdʊ -gʊ yi. Tɔʊn, ɔ 'nı lililu -kaa 'gbʊ, 'ın ŋwɔ yia ɔ 'bhabhıe bhli. 15 -Bha ɔ mnıa -slɛɛn wee dʊdʊ -gʊʊ nyımɛ yabhloo -gbɛ lubho nʊa. 'Ɪn -mɔɔ yia ɔ -mɔɔ kpaa kwa, ɔ 'ka -bobo ŋwɛkʊ. 16 Ɔ 'yıbha yaa gwesi -we -bobo lia, ɔ 'ka we li. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'nyɛ we ɔ.

17 «Tɔʊn, ɔ dlı -saa ɔ zukpa, 'ın ɔ nɛɛ: ‹Na didee lubhonʊnya ka lililu duun, wa 'nı mneni, wa 'ka we li. 'Ɪn, -zugba, -amı, na tlı ŋwɔ nya -seli. 18 Didee -gbɛ na yia lʊbhitia, 'ın ın 'ka ɔ -yla gbaɛ: «Dide, ın ka gbʊnyuu lɛnʊ -Lagɔ -yla, 'ın ın yia -mı -yla we lɛnʊ. 19 Ɪn 'nı -slɛɛn we 'klʊ -ka, -ın 'ka 'mı la -na 'yu. Nıı, 'bhu 'mı 'wʊ -na lubhonʊnyaa 'yabhlo 'bhisa.» › 20 Ɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ didee -gbɛ lʊbhiti.

«Da ɔ -tlʊlʊa -slɔ -buduŋwɛɛ -yɔ la, ɔ dide yia ɔ -yɔyı. 'Ɪn nyazı yia ɔ 'wʊ yi bhabha, ɔ -yɔ -gwagwıe mnıa ɔ yoo, 'ın ɔ yia ɔ gbleli. 21 Tɔʊn, ɔ 'yu nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Dide, ın ka -Lagɔ -yla gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın, ın yia -mı -yla we lɛnʊ. Ɪn 'nı -slɛɛn we 'klʊ -ka, -ın 'ka 'mı la -na 'yu.›

22 «'Ɪn ɔ dide nɛɛ ɔ zɔlubhonʊnya -yla: ‹A 'pulo! A -la ɔ 'ylinanɔ -bana yabhlo. A -pla we ɔ 'wʊ, a fa ɔ sɔwʊlu sɔ 'wʊ, a -pla ɔ -sakwla bhʊ 'wʊ. 23 'Bhli -dɔgbʊ palıa dɛ 'kpı, a -yɔ we yi. A 'bha we, 'fɛtı -wa! -A 'ka li! 24 Nıı, na yu mıa da, ɔ ka tlı, 'ın ɔ yia ganɔ, ɔ ka mnɔ, 'ın ın yia ɔ 'yı.› 'Ɪn wa yia 'fɛtı -sasıee gwedı.

25 «We bhla, -zugba ɔ 'yu kpasa mı lubho nʊda kpaa. Ɔ mı -zɔɔ yida, da ɔ cıpaa -buduŋwɛɛ, 'ın ɔ yia lʊʊ -yɔ -lilii wɛlı 'nʊ. 26 Ɔ laa zɔlubhonʊnyɔ yabhlo, 'ın ɔ yia ɔ layıbha: ‹'Lee, lɛɛ -lu nʊ lɛa?› 27 Zɔlubhonʊnyɔ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹-Na bheli yia lʊ, we 'gbʊ, 'kpıkabhlii -dɔgbʊ -a 'sialıa, 'ın -na dide yia we 'bha. -We ka gbʊ -wa, ɔ ka 'kʊayli, 'ın ɔ yia ɔ 'yı.›

28 «'Ɪn ɔɔ 'yu kpasa yia 'cɛ 'pa, ɔ nɛɛ ɔ 'nıa -buduŋwɛɛ nyni. Ɔ dide 'tlaa, 'ın ɔ yia ɔ bhubhoe nıı, ɔ mnı -buduŋwɛɛ. 29 'Ɪn 'yu yia we 'bıgʊpalı ɔ dide -ylaɛ: ‹-Talı, ın ka -mı -yla lubho nʊ -zʊ duun nya. Ɪn 'nı -slɔ -na wɛlı yabhlogbɔɔ 'nʊŋwɛ -sa. 'Ɪn -zugba, -ın 'nı -slɔ -amı wliyu yabhlogbɔɔ 'nyɛ, ın -yɔ na -lima 'ka 'fɛtı -sa. 30 -Na 'yu -ɔ -nyumɔa -na -li 'naabızıŋwnı nya nı, mɔ yia lʊʊ 'gbʊ, 'ın -ın yia 'kpıkabhlii -dɔgbʊ 'kadʊ -a 'sialıa nı 'bha!›

31 «Ɔ dide nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Na 'yu, -mı -yɔ 'mı mı 'ylı weee nya. -Lu weee ın kaa, we mı 'ya -na -nʊ nya. 32 Nıı, -na bheli -na yıa da -yɔ, ɔ ka tlı, 'ın ɔ yia ganɔ. Ɔ ka mnɔ, 'ın ın yia ɔ 'yı. We 'gbʊ, -a mneni, -a 'ka 'fɛtı 'kadʊ -sa 'mʊna nya.› »

16

-Luu 'yliyɔzʊnyɔ 'nyuuu gbʊʊ nine

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «'ʏlı yabhlo nya, 'ŋnımnınyɔ yabhlo ka ɔ zʊzɔnʊʊ 'yliyɔzʊnyɔ yabhlo, 'ın nyıma yia ɔ -yla fɛn 'tʊbhʊa mnı nıı: ‹-Na zʊzɔnʊʊ 'yliyɔzʊnyɔ mı -na zʊzɔnʊ -nyumɔda.› 2 Tɔʊn, ɔ yia ɔ zʊzɔnʊʊ 'yliyɔzʊnyɔ la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Ɪn ka 'dı 'nyuu 'nʊ -na gbɛgbɛın. Lubho -we -ın nʊa, -ın -slolu 'mı we 'klʊ. -We ka gbʊ -wa, -ın 'na 'ka -slɛɛn na zʊzɔnʊʊ 'yliyɔzʊnyɔ -zɛ.›

3 «'Ɪn ɔɔ lubhonʊnyɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dlı zɔɛ: ‹Na -kanyɔ -ka 'mı kwnɛɛ -sa, sa ın 'ka we nʊa? Ɪn 'nı latɛ, ın 'ka kpaalubho nʊ. 'Ɪn, ın 'ka -kʊn, zʊ -mʊʊ bhalıa 'mı. 4 Aa! Da na -kanyɔ -ka 'mı kwnɛɛ -sa, -we ın 'kaa lɛnʊ, 'ın nyıma tɔlʊa 'ka 'mı 'bı 'nyɛ, ın -yi we!›

5 «'Ɪn -wa ɔ -kanyɔɔ kpagbʊ mıa 'wlu, ɔ yia wa la -bhlo -bhlo. Ɔ yia tıanʊ la, 'ın ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylaɛ: ‹Na -kanyɔɔ kpagbʊ zuma mı -mı 'wlua?›

6 «-Mɔɔ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹'Kpı -balii glʊ gbu mıa 'mı 'wlu.›

«'Ɪn ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylaɛ: ‹-Na 'sɛbhɛ nı, -ın -dı la slʊı, -ın cɛlı glʊ 'sɔ 'ya kugbua.›

7 «-Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔɔ lubhonʊnyɔ yia 'yabhlo layıbhaɛ: ‹'Ɪn -mı, kpagbʊ zuma -ın ka 'wlua?›

«'Ɪn -mɔɔ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹'Mnɔ bii glʊ gbu.›

«Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Na 'sɛbhɛ nı, -ın cɛlı glʊ -mnʊa.›
8 «Nıı, -luu 'yliyɔzʊnyɔ 'nyuuu -kanyɔ yia ɔ 'ŋnı kwalı ɔ nacıkakıe 'gbʊ.» 'Ɪn -Zezu yia we 'wlubha, gbagbıe nyaɛ: «Nıı, dʊdʊ nı -gʊ -nyıma ka nacı 'nyuu wa 'dɛkpʊa nyıdı, we 'ka zlı 'klʊ -nyıma -zi.»
9 -Zezu yia we -gʊdıɛ: «ın nɛɛ aın -ylaɛ: a dılı nyıma 'tale, dʊdʊgʊʊ 'ŋnımnılu nya. Zlı we yia aın 'wʊbɔa, 'ın wa 'ka amıaa 'lakpasu kpa, -Lagɔɔ -zɔɔ.
10 «Nyımɛ -ɔ mıa tıklıı -li yua -sɛsɛɛ lɛnʊda, ɔ tıklıı 'ya -li 'kadıı lɛnʊda. Nyımɛ -ɔ 'nıa -mı tıklıı -li yua -sɛsɛɛ lɛnʊda, ɔ 'nı 'ya tıklıı -mı -li 'kadıı lɛnʊda. 11 A 'nı -mı tıklıı, 'ın a 'ka dʊdʊ -gʊʊ 'ŋnımnılı -we bhʊa la kpa, nyɔɔ 'ka aın 'ŋnımnılu -zɔnʊ yoo 'nyɛa? 12 'Ɪn a 'nı -mı tıklıı, a 'ka nyıma -putuu -lu kpa sa -yibheli, -we -wa amıaa -nʊ, nyɔɔ 'ka we aın 'nyɛa?

A 'na 'bhulu 'gwɛzi 'wʊ amıaa -kanyɔ nya -nı

13 «Lubhonʊnyɔ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -cıan 'sɔ -yla lubho nʊ. Nıı, 'yabhlo ɔ yia 'wʊnyɛa, 'ın ɔ 'ka -bhloo zɛkalı. 'Yabhlo -yɔ ɔ yia lanɛa, 'ın -bhlo 'ka ɔ dʊdʊnyumanı. A 'nı mneni a 'ka -Lagɔ -yɔ 'gwɛzi -yla lubho nʊ dabʊdʊ.»

-Zezu gbalıa Falizınyıma -gʊ (Mt 11.12-13, 5.31-32; Mk 10.11-12)

14 'Gwɛzi nanı Falizınyıma dʊdʊʊ 'gbʊ, wa 'nʊa wɛlınya -mını, -zugba wa palı -Zezu gla. 15 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıa nʊa amıaa 'dɛ nyıma tıklıı 'wʊ nyıma 'yliya 'wʊ, 'ın -Lagɔ -yi amıaa dlı. Nıı, -we mıa 'kadʊʊ nyıma 'yliya 'wʊ, 'wʊ -Lagɔ nyɛa we.
16 «We 'ka 'Zan -Batisıı bhla ylı, -zugba Moizıı titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ mı la. We 'ka wee bhla 'wʊbhʊ, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ wa gba. 'Ɪn nyıma duun gʊa la, wa 'ka we zɔ pla. 17 Nıı, yalı -yɔ dʊdʊ mneni we 'ka labhʊ. 'Ɪn titee cɛlılıı 'ya yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka 'sa labhʊ.
18 «Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ -ka 'ŋwnɔ -putu kwa, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ. 'Ɪn -ɔ -ka kwnɛɛsaŋwnɔ kwa, gbʊnyuu -mɔɔ nʊa lɛ.»

'Ŋnımnınyɔ -yɔ bobabhanyɔ -Lazalı

19 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu yia wa gbʊʊ nine -mını 'palı: «'Ŋnımnınyɔ yabhlo mı bhaa, 'ylinanɔ -naanya ka -valɛ 'tɛa, 'mʊ ɔ plaa 'wʊ. 'Ɪn 'ylı weee zlı, ɔ saa 'fɛtı 'mʊna nya. 20 -Mʊʊ bhla, bobabhanyɔ yabhlo wa laa -Lazalı, -ɔ ka ku 'gbia 'bhua la, -mɔɔ pı ɔɔ 'ŋnımnınyɔɔ -buduŋwɛɛ la. 21 'Ɪn lililunya -we bhlia ɔɔ 'ŋnımnınyɔɔ 'tabhle zɔ, -Lazalı 'yıbha yaa ɔ 'ka we li. 'Ɪn -zugba gwınya mɛnı ɔ 'gbia 'yli la.
22 «'ʏlı yabhlo nya, bobabhanyɔ yia tlı. 'Ɪn -Lagɔɔ 'anzınya yia ɔ Ablaamʊ kwesi kwa. 'Ŋnımnınyɔ -mɔɔ yi 'yaa tlı, 'ın wa yia ɔ 'bhlu. 23 'Ŋnımnınyɔ mı sıada -mɔ tlıtlınyaa dʊdʊ -gʊ, ɔ 'bhua 'wlu 'wʊ, 'ın ɔ yia Ablaamʊ -yɔyı 'pıpı, -zugba -Lazalı mı -mɔɔ kwesi. 24 Tɔʊn, 'ın ɔ yia 'wʊkpı: ‹Dide Ablaamʊ, -ın 'yılı 'mı nyazı, -ın tie -Lazalı, ɔ 'ka ɔ -kwıtayaa 'mnɛ 'nyu lʊ fa, 'ın ɔ 'ka na mıɔ -gʊ lawɔtɔlʊ. Nıı, ın mı sıada bhabha -seli -kosu 'wʊ.›
25 «'Ɪn Ablaamʊ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹Na 'yu, -ın 'pa -bha dlı nıı, -ın ka -nanʊʊ zʊzɔnʊ weee 'yı zlımɛ dʊdʊ -gʊ, -zugba -Lazalı sıa. -Slɛɛn, wa mı -Lazalıı dlı -bɛlʊ -yɔpalıda -seli, -zugba -mı -na sıa. 26 'Ɪn 'ya, 'gbiwlu 'kadʊ mı a -yɔ -aın 'sɔ nyıdı. We 'gbʊ, nyıma -wa 'yıbhaa wa 'ka -amıaa -gbɛ 'bhʊ, wa 'ka amıaa -gbɛ mnı, wa 'nı we mneni. 'Sa -bhloo 'dɛ, da -ın mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni -mɔɔ 'ka 'ya -mɔ 'bhʊ, 'ın -mɔɔ 'ka -amıaa -gbɛ yi.›
27 «'Ɪn ɔɔ 'ŋnımnınyɔ nɛɛ: ‹Dide, -mı na bhubhoe, we -ka 'sa -mı, -ın tie -Lazalı na didee -buduŋwɛɛ. 28 Nıı, ın ka bhelia gbu, -Lazalı kwa wa wɛlı, wamıa yi 'ya sıasıada -mını yi.›
29 «Ablaamʊ yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: ‹-Na bhelia ka Moizıı titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ kwɛɛ, -we we gbaa wa -yla, wa zʊ we 'nʊŋwɛ!›
30 «'Ɪn ɔɔ 'ŋnımnınyɔ nɛɛ: ‹Dide Ablaamʊ, gbʊzɔnʊ -wa, mʊ -nanʊ -wa 'bhie, nıı, nyımɛ yabhlo -ka -seli 'bhʊ tlıtlınyaa -gbɛ, ɔ -ka wa wɛlı kwa, 'ın wa 'bhitia wa dlı.›
31 «'Ɪn Ablaamʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-We Moizıı titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ gbaa, wa 'nı we 'nʊŋwɛ zʊ, nyımɛɛ 'dɛ yi 'wʊsɔ tlıtlınya glaa, ɔ yi wa wɛlı kwaoo, wa 'na 'ka ɔ wɛlı 'wʊŋwnu.› »

17

Gbʊnyuu -yɔ nyımɛɛ -yɔgbʊ 'wʊtıtıe (Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Gbʊ -we 'kaa
nyıma gbʊnyuu lʊkwa, we mı la 'kɔmʊʊ.
Nyımɛ -ɔ ka -gbɛ wee gbʊnyuu -ka 'bhʊ,
gbʊnyuu mı ɔ -nʊ nya. 2 'Ɪn wa -ka ɔ tʊkpa
'kadʊ -blı -yɔ gbʊanı, wa -ka ɔ gumunyu lʊ
viteli, we nanı 'yli ɔ -nʊ nya. Ɔ yi 'ylaası -
manıı 'yabhlo gbʊnyuu lʊkwa. 3 A zʊ amıaa
'dɛ 'yliyɔ!

«-Na bheli -ka gbʊnyuu lɛnʊ, -ın palı we ɔ
-yla la. Ɔ -ka we yibheli, -ın tı ɔ -yɔgbʊ 'wʊ.
4 -Na bheli -ka -mı -yla gbʊnyuu lɛnʊ -zakpa
gbesɔ 'ylı -bhlo nʊkplɛ, 'ın ɔ -ka -na -gbɛ yi, ɔ -
ka we yibheli, wee 'ylı -bhloo 'dɛ nya -zakpa
gbesɔ, -ın tı ɔ -yɔgbʊ 'wʊ.»

-Ɪn 'ylimanı -amıaa dlızʊzʊe -gʊwʊla

5 'Ylı yabhloo zlı, -Zezuu tietienya nɛɛ ɔ -
ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -ın 'ylimanı -amıaa
dlızʊzʊe -gʊwʊla.»

6 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ yia we 'bıgʊpalıɛ:
«Amıaa dlızʊzʊe -ka -mı 'kienyi mutadıı 'ya
'bhisa, a mneni a 'ka su -mını -yla gba: ‹-Ɪn
'tlu, -ın 'ka -na 'dɛ faa mnı gumunyu lʊ›, 'ın
we zʊa aın 'nʊŋwɛ.

Lubhonʊnyɔɔ nʊnʊ -lubho

7 «Sa 'bhisa: aın glaa, nyımɛ yabhlo
ka lubhonʊnyɔ yabhlo, kpaapanyɔ nya,
'nɔɔluu 'yliyɔzʊnyɔ nya. Da -mɔɔ -ka kpaa
'bhʊ, ɔ -ka -mɔɔ -yɔyı, ɔ yi -mɔɔ -yla gba: ‹-Ɪn
yi slʊı, -ın 'ka lii›? 8 -Ɪnnya, nıı, gbaa ɔ yia ɔ
-ylaɛ: ‹-Ɪn pi na lililu, -ın 'bhiti -na -bana. -
Ɪn wla na lililu, ın -ka lilie bhıa 'bhie, -ın 'ka
-na -nʊ li.› 9 Ɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ lubhonʊnyɔ
fuo 'pa, -we ɔ gbaa -mɔɔ -yla, -we -mɔɔ nʊa
lɛɛ 'gbʊ, we 'nı mʊʊ? 10 'Sa we mı 'yaa amıaa
-nʊ nya: -we weee -Lagɔ gbaa a nʊ lɛ, a -ka
we lɛnʊ, a gbaɛ: ‹Lubhonʊnya -kpʊa -amıa
-mıa, -we -Lagɔ gbaa -a nʊ lɛ, 'mʊ -a nʊa lɛ.›
»

*-Zezu jipea *sɔlıbhanya kugbua*

11 Da -Zezu mıa -Zeluzalɛmʊ mnıda,
'ın ɔ yia Samalii -yɔ Galileee 'wʊgbelida
'plılı. 12 Da ɔ plaa 'gbe yabhlo nʊkplɛ, 'ın
*sɔlıbhanya kugbua yia ɔ yoo yi. 13 Wa -tlʊlʊ
ɔ -yɔla, 'ın wa yia 'wʊkpıkpıe bhli: «-Zezu, -
Slolunyɔ, -ın 'yılı -aın nyazı!»

14 -Zezu 'yıa wa -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A
mnı amıaa 'dɛ -Lagɔbʊbɔnya 'klʊslolua.»

Da wa mıa mnıda, 'ın wa yia 'pʊ. 15 Wa
glaa, 'yabhlo yibhelia we 'ji nıı, ɔ ka 'pʊ,
'ın ɔ yia lʊbhiti, -zugba ɔ mnını -Lagɔɔ 'ŋnı,
'wʊkpıkpıe nya. 16 Ɔ bhlia -Zezuu bhʊ -yɔ,
ɔ yia ɔ 'wlu zɔfa, 'ın ɔ yia ɔ fuo 'pa. Ɔɔ
nyımɛ mıa, *Samalii -nyımɛ -wa. 17 Tɔʊn,
-Zezu nɛɛ: «'Lee, nyıma kugbua 'nı 'pʊʊ,
wa gbomnʊa pnıı 'na? 18 'Mʊ we 'nı 'lak-
payu -mɔnı 'wʊbhʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı
'wlukʊʊn lapʊpalı, ɔ 'ka -Lagɔ fuo 'paa yii?»
19 'Bhie, -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʊ, -ın
mnı. -Na dlızʊzʊe ka -mı pue.»

-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı aın nyıdı (Mt 24.23-28,37-41)

20 Falizınyıma yia -Zezu layıbha 'lee:
«Lɛbhla -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıbhla 'ka
nynia?» 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ:
«-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mıa, wa'a 'yı we
-yɔ 'yli nya. 21 Wa 'na 'ka gba nıı, ‹A -talı, -
Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı -seli!› 'ın ‹We
mı mɔ!› A yibheli we 'ji nıı, *-Lagɔɔ nyımaa
'wlulapılıe mı aın nyıdı.»

'Ylı -we nya Nyımɛɛ 'Yu 'kaa yi

22 'Bhie, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «Bhla
yabhlo yia nynia, 'ın a 'ka gba, a 'ka
*Nyımɛɛ 'Yu 'yı, 'ylı -bhlogbɔɔ nya, 'ın a 'na
'ka ɔ 'yı. 23 Nyıma -ka gba: ‹Ɔ mı -seli›, 'ın
wa -ka gba, ‹Ɔ mı mɔ›, a 'na dılı we dlı 'wʊ
-nı, 'ın a 'na mnını -mɔ -gwagwıe nya -nı.
24 Sa 'nyu -ka 'yıka 'pa, we -nyumalı bhʊa
yalıı gwedılıda, 'ın we mnıa we bhıalıda, zlı
Nyımɛɛ 'Yu yia yia, 'sa ɔ yia -mıa. 25 We mı
nıı, ɔ sıa -slɔ bhabha, 'ın dɛslɛɛn -nyıma 'ka
ɔ sɔlʊ lapalı.

26 «-We 'plıa *Noweee bhla, Nyımɛɛ Yuu
yiyizlı, mʊ -bhloo dɛ yia lɛnʊa. 27 Noweee
bhla, nyıma mı lida, wa mı 'mada, wa mı
kʊkwalıda, wa mı wa 'ŋwnıyua ylı zʊda, 'ın
Noweee batoo 'wʊ -gbla ylı yia nyni. Nowee
-gblaa batoo 'wʊ, tɔʊn, zezeguda lʊa, 'ın
'nyu yia nyıma lasa.

28 «*Lɔtʊʊ bhla 'sa -bhlokpadɛ we nʊa:
nyıma mı lida, wa mı 'mada, -zugba, wa
zɔ lu, 'ın wa pa -valɛ, wa pa kpaa, 'ın wa
sʊbha -budu. 29 'Ɪn 'ylı -we nya Lɔtʊ 'bhʊa
*Sodɔmʊ, wee 'ylı nya -Lagɔ kwlilia -kosu -
yɔ -bhubhui slo, 'ın we yia wa lasa.

30 «'Ylı -we nya Nyımɛɛ 'Yu yia 'bhlewlʊa,
'sa -bhlokpadɛ we yia nʊa.

31 «Wee 'ylı nya, -ɔ -ka nyapɛda -mı 'pipee,
ɔ 'na mnını ɔ 'gba 'wʊbhua -budu zɔ -nı.

'Sa -bhlokpadɛ, -ɔ -ka kpaa -mı, -mɔɔ 'na bhitili lʊ -zɔɔ -nı. 32 A 'pa Lɔtʊʊ 'ŋwnɔ dlı -gʊ. 33 Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊgʊ, 'wʊ ɔ yia we bɔa. 'Ɪn -ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊbɔ, kwɛɛ we yia ɔ -tʊa. 34 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: wee 'ylı -mınıı sabɔ, nyıma 'sɔ -ka lapıda -mı, 'yabhlo wa yia 'wʊbhua, 'ın wa 'ka -bha -gʊdʊ tı. 35 'Ŋwnı 'sɔ -ka -lu bhuda -mı, 'yabhlo wa yia 'wʊbhua, 'ın wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı. [36 Nyıma 'sɔ -ka kpaa -bhlo 'wʊ -mı, 'yabhlo wa yia 'wʊbhua, wa 'ka -bha ɔ -libheyi tı.]»

37 'Ɪn -Zezuu 'bınɔnya yia ɔ layıbha 'lee: «Nyımaa -Kanyɔ, da gbʊ -mını 'ka lɛnʊa?»

'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «Da 'kwie -ka -mı, -bha -ŋwaaa -zlo mıa.»

18

Gbʊwʊbhunyɔ 'nyuu -yɔ -dʊgbaŋwnɔ

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu yia wa gbʊʊ nine 'palı, ɔ 'ka we wa 'klʊslolu nıı, -Lagɔ wa 'kaa bhubhoeda -tʊ 'kɔmʊʊ, 'kʊa 'na wlalı wa 'ylila -nı. 2 «Gbʊwʊbhunyɔ yabhlo mıa 'gbe yabhlo 'wʊ, ɔ'ɔ sɔ -Lagɔ, 'ın ɔ'ɔ zʊ nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nʊŋwɛ. 3 Wee 'gbe -bhloo 'dɛ 'wʊ, -dʊgbaŋwnɔ yabhlo mı -bha 'ya. 'Kɔmʊʊ ɔ mnıa ɔɔ gbʊwʊbhunyɔɔ -gbɛ, 'ın ɔ gbaa ɔ -ylaɛ: ‹-Ɪn 'bhu ın -yɔ na tʊnyɔ 'sɔɔ nyıdı gbʊ 'wʊ›.

4 «'Ylı weee nya, ɔɔ gbʊwʊbhunyɔ'ɔ ŋwnu we -yɔ. 'Bhie, 'ylı yabhlo nya, 'ın ɔ yia 'wlukʊʊn lapʊpalı, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: ‹Ɪ'ın sɔ -Lagɔ, 'ın ı'ın zʊ nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nʊŋwɛ, gbʊzɔnʊ -wa. 5 Nıı, -dʊgbaŋwnɔ -mɔnı mı 'mı sıalıda duuun 'gbʊ, ɔ gbʊ na yia 'wʊbhua. We 'nı -mʊʊʊ, 'ın ɔ yia 'mı sıalıa 'ylı weee nya.› »

6 'Bhie, Nyımaa -Kanyɔ yia we -gʊdıɛ: «-We ɔɔ gbʊwʊbhunyɔ 'nyuu gbaa, a pʊlʊ we yukwli! 7 'Ɪn -Lagɔ naa, -mɔɔ -bhasanya -ka ɔ gbɛgbɛın 'wʊkpıda -mı zlʊkpɛ -yɔ jibheza, -mɔɔ 'na 'ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhu tıklıı? 'Lee, we 'bı ɔ yia 'wʊgwlɛlıa yı? 8 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: -ınnya, wa gbʊ ɔ yia 'wʊbhua slʊı. 'Ɪn da Nyımɛɛ 'Yu -ka yi, ɔ yi dlızʊnya dʊdʊ -gʊ ylıı?»

Falizınyımɛ -yɔ nisʊn -gwɛzisanyɔɔ gbʊʊ nine

9 Nyıma -wa yıa wa 'dɛ tıklıı -Lagɔ 'yliya 'wʊ, 'ın wa tlilia nyıma tɔlʊa 'ylila, ma -yla -Zezu 'paa gbʊʊ nine -mını: 10 «Nyıma sɔ mnıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ -Lagɔ bhubhoea. 'Yabhlo -wa Falizınyımɛ, 'ın -bʊdʊ -wa nisʊn -gwɛzisanyɔ.

11 «'Ɪn Falizınyımɛ -mɔnı yia -Lagɔ bhubhoe ɔ 'dɛɛ dlı zɔɛ: ‹'Oo -Lagɔ, nyıma -tɔlʊa -wa 'wienya, tɔlʊa 'nı -mı tıklıı, 'ın tɔlʊa -yɔ 'ŋwnı -putu dıa -budu 'wʊ. -Amı 'nı -maa 'bhisa -mı, 'ın 'dɛbhie, ın 'nı nisʊn -gwɛzisanyɔ -mɔnı 'bhisa mıı 'gbʊ, na paa -mı fuo. 12 Lɔkɔwlu -bhlo 'wʊ na pla 'sun 'ylı 'sɔ, 'ın -lu weee na yıa, 'ın na nyɛa -mı we kugbua -gʊ -bhlonʊ.›

13 «Nisʊn -gwɛzisanyɔ -mɔɔ vlaa gwe, ɔ 'nı 'yıbha ɔ 'ka yalı yla, ɔ kpaa 'wlu la, 'ın ɔ nɛɛ: ‹'Oo -Lagɔ, -ın 'yılı -amı gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ nyazı.› »

14 'Ɪn -Zezu yia we -gʊdıɛ: «Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: ɔɔ nyımɛ -mɔnı, da ɔ mıa ɔ -buduŋwɛɛ mnıda, ɔ -yɔ -Lagɔ ka wɛlı -bhlo, we 'ka Falizınyımɛ -zi, -Lagɔ ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊtıı 'gbʊ. Nıı, nyımɛ -ɔ ylimanıa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlıa, 'ın nyımɛ -ɔ bɛlıa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanıa -Lagɔ yia ɔ.»

-Zezu ŋwnaa 'ylaası 'nyu la
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 'Ylı yabhlo nya, nyıma yia -Zezu 'yuyolua -la, ɔ 'ka wa 'nyulaŋwna, wa kwɛ -gʊ lapalıe nya. -Zezuu 'bınɔnya 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia waa nyıma vuvue bhli wa 'wluo kpılıe nya. 16 'Ɪn -Zezu yia waa 'yuyolua ɔ 'dɛ -yɔbɛlı, 'ın ɔ nɛɛ: «A 'tide 'yua 'yi, wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kʊlʊ wa 'yoo -nı. Nıı, nyıma mıa sa 'ylaası nı 'bhisa, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mı -maa -nʊ nya. 17 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -ɔ 'nı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ -yɔŋwnu 'yıslɔkpilɛ 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔɔ -gbɛ pla.»

'Ŋnımnı nyimeslɔyu
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 'Ylı yabhlo nya, Zuifʊʊ 'yugalınyɔ yabhlo 'yıbhaa -Zezu laɛ: «Na -slolunyɔ -zɔnʊ, lɛɛ -lu ın 'ka lɛnʊ, 'bhie, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'ın ın 'ka we 'yıa?»

19 -Zezu yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na la 'mı nyımɛ -zɔnʊa? We 'nı -Lagɔɔ

* **18:20** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı: -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

'dɛbhlogbɔɔ 'wʊbhʊ, nyımɛ -zɔnʊ 'nı -mı. 20 -Ɪn -yi -Lagɔɔ *titenya: ‹-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı* , -ın 'na 'bhalı nyımɛ -nı, -ın 'na ylili 'wie -nı, -ın 'na zʊlʊ nyımɛ yo -yɔ -nı, -ın zʊ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.› »

21 Ɔɔ nyımɛ nɛɛ: «Na -kanyɔ, ın mı ny-imeslɔ nya, 'ın ın yia tite -mını 'nʊŋwɛzʊzʊe bhli.»

22 -Zezu 'nʊa gbʊ -mını, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Lu -we -ın 'kaa lɛnʊ, we -tʊ 'wʊ -bhlo: -ın 'pa -na zʊzɔnʊ weee pɛlʊ, 'ın -ın 'ka we 'gwɛzi bobabhanya 'wʊladlili. 'Ɪn -ın 'ka 'ŋnımnıe 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. -Ɪn -ka we lɛnʊe bhıa, -ın yi 'mı 'bı.»

23 Nıı, ɔɔ nyımɛ 'nʊa wɛlı -mını, ɔ mı 'ŋnımnınyɔ 'kadʊ nyaa 'gbʊ, 'ın we yia ɔ dlı sumanı. 24 -Zezu 'yıa we -yɔ nıı, ɔɔ nyımɛɛ dlı ka sumanı, 'ın ɔ nɛɛ: «'Ŋnımnınya 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla, -yɔ we -kalıa! 25 'Ŋnımnınyɔ 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbe 'wʊ pla, we -kalı -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenıı 'bhʊka 'wʊplılıe.»

26 Nyıma -wa mıa -Zezu yukwli pʊlʊda, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Aya! We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbʊ 'wʊbhʊa?»

27 -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «-We ka lɛnʊe nyıma 'nıa mneni, -Lagɔ mneni we lɛnʊe.»

28 Tɔʊn, Pıɛlı nɛɛ -Zezu -yla: «-Ɪn -talı, -a ka -amıaa -lu weee -bha tı, 'ın -a yia -mı 'bı yi.»

29 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıee 'gbʊ, nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ 'ŋwnɔ klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ didea -yɔ ɔ 'yua -bha tı, 30 -lu -duun ɔ yia 'yıa bhla -mını nya, we 'ka -bha 'wʊzi. 'Ɪn -mʊʊ 'bıgʊ, bhla -we yia yia, 'ın ɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.»

-Zezuu -zakpa tanʊ gbaa ɔ tlıtlıe -yɔ ɔ 'wʊsɔ gbʊ

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

31 -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ mı mnıda, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -talı, -Zeluzalɛmʊ -a mnıa da. Gbʊ -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanya cɛlıa Nyımɛɛ 'Yuu daa, -mɔ we yia lɛnʊa. 32-33 Nıı, nyıma -wa 'nıa -Lagɔ -yi, -maa -yla wa yia ɔ wlaa. 'Ɪn -maa 'ka ɔ gla palı, -maa 'ka ɔ vɛlı, 'ın -maa 'ka ɔ -dlɛ -gʊ slu. Sɛlıa wa yia ɔ, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, we 'ylı taa zlı, 'ın ɔ 'ka 'wʊsɔ tlıtlınya glaa.»

34 Nıı, wɛlı -we -Zezu gbaa, we 'ji mı zizedaa 'gbʊ, ɔ 'bınɔnya 'nı we 'wʊlanʊ.

-Zezu jipea 'lɔlɔnyɔ yabhlo Zelikoo gbe nʊkplɛ

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

35 -Zezu 'ka Zelikoo kwesi bɛa yi, 'lɔlɔnyɔ -dı yoo ŋwɛ -yɔ la, -zugba ɔ zla. 36 Ɔɔ 'lɔlɔnyɔ 'nʊa 'plıplınyaa wɛlı, 'ın ɔ yia layıbha, lɛɛ nʊ lɛa?

37 'Ɪn -maa nɛɛ ɔ -yla: «Nazalɛtıyu -Zezu mıa 'plıda.»

38 Tɔʊn, ɔ yia 'wʊkpı: «*-Davidıı 'Yu -Zezuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ!»

39 Nyıma -wa mıa -Zezu 'yu nɔda, 'ın -maa yia ɔ 'wluo 'kpılı, wa nɛɛ ɔ -yla: «'Mu ŋwɛ!» 'Ɪn ɔ yi 'yaa 'wʊkpı 'tıtɛɛ: «-Davidıı 'Yuɔɔ, -ın 'yılı 'mı nyazıɔɔ!»

40 -Zezu 'yligbea, 'ın ɔ nɛɛ nyıma -yla, wa -yɔ ɔ 'sɔ yi. Da 'lɔlɔnyɔ bɛa ɔ kwesi, 'ın -Zezu yia ɔ layıbha: 41 «Lɛɛ -lu -ın 'yıbha ın nʊ lɛ -mı -ylaa?»

-Mɔɔ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Na -Kanyɔ, -ın -blo na 'yli, ın 'ka layı lʊ.»

42 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na 'yli -bloɛ, -na dlızʊzʊe ka -mı pue.» 43 -Bha -bhlokpadɛ, ɔ bhlia layıyıe, 'ın ɔ yia -Zezu 'bı mnı, -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe nya. Nyımaa -zlo 'yıa we -yɔ, 'ın -maa yi 'yaa -Lagɔɔ 'ŋnı mnınıe bhli.

19

-Zezu -yɔ -Zasee

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu plaa Zelikoo, ɔ mı wee 'gbe 'wʊdıda, 2 'ŋnımnınyɔ yabhlo mıa -bha, *nisʊn -gwɛzisanyaa -kanyɔ nya, 'mɔ wa laa -Zasee. 3 Ɔ mı 'klı 'yıda, -de nyɔɔ -wa -Zezuu, ɔ 'ka ɔ -yɔyıı 'gbʊ. Ɔ mı nyımɛ kibhe nya, nyımaa -zloo 'gbʊ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ -yɔyı. 4 'Yoo -we -Zezu mıa kwada, -Zasee tlia -gwagwıe la, su wa laa sikomɔlʊ -we 'yligbea wee 'yoo ŋwɛ -yɔ, 'ın ɔ yia we -gbla. -Zezu yia -bha 'plılıa, ɔ 'ka ɔ 'yıı 'gbʊ.

5 -Zezu nynia wee su zɔ, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ nɛɛ -Zasee -ylaɛ: «-Ɪn 'sibhli la slʊı, -na -gbɛ ın 'kaa -zɛɛn -gʊ.» 6 -Zasee 'sibhlia la -gwagwıe nya, 'ın ɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ mnı 'mʊna nya.

7 -Wa weee 'yıa -bha, 'ın -maa yia -Zezu zɔ ŋwuŋwenie bhli, wa nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ ka gbʊnyuuu kwɛ -kanyɔɔ -gbɛ -gʊa mnı.»

8 'Ɪn -Zasee yia Nyımaa -Kanyɔ 'yu bɛ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, ın 'yıbha ın 'ka bobabhanya na zʊzɔnʊʊ kibhe 'nyɛ. 'Ɪn nyɔɔ

ın -ka 'gwɛzi duun kwɛɛ -sa, ın 'ka -mɔɔ we -zakpa -mnʋa 'nyɛ.»
9 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Pʋpʋe ka -zɛɛn -budu -mını zɔ pla. -We ka gbʋ -wa, -mı mı 'ya Ablaamʋʋ zʋaylinyımɛ nya.
10 Nıı, nyıma -wa mnɔa, 'ma Nyımɛɛ 'Yu yia 'ylibılanɔnʋa, 'ın ɔ 'ka wa gbʋ 'wʋsa.»

Zɔlubhonʋnya taa gbʋʋ nine (Mt 25.14-30)

11 Da nyıma mıa -Zezuu wɛlı yukwli pʋlʋda, 'ın ɔ yi 'yaa wa -yla gbʋʋ nine yabhlo 'pa. -We ka gbʋ -wa, da ɔ cıpaa -Zeluzalɛmʋ -yɔ, 'ın wa yia we 'wlukʋʋn lapʋpalı nıı, dɛslɛɛn -Lagɔ slolua ɔ nyımaa 'wlulapılıe.
12 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Ŋnımnınyaa zʋaylinyımɛ yabhlo mnıa dʋdʋ -putu -gʋ, wa 'ka ɔ nyımaa 'wlulapılınyɔ -zɛlı, 'ın ɔ 'ka lʋyi. 13 Da ɔ 'kaa mnı, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnya glaa nyıma kugbua la. 'Ɪn ɔ yia wa -can gbʋa -bhlo -bhlo 'wʋladlili. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A 'palı we -valɛ, 'ın na lʋyibhla 'ka 'sa nyni.›
14 «'Ɪn ɔ dʋdʋ -gʋ nyıma mı ɔ 'wʋnyɛdaa 'gbʋ, wa yia nyıma ɔ 'bı tie, 'ın wa nɛɛ: ‹-A 'nı 'yıbha nyımɛ -mɔnı pılı -aın 'wlu la.›
15 «Wa -zɛlıa ɔ nyımaa 'wlulapılınyɔ, 'ın ɔ yia ɔ dʋdʋ -gʋ lʋyi. Tɔʋn, ɔ zɔlubhonʋnya ɔ 'nyɛa zlımɛ 'gwɛzi yoo, 'ın ɔ yia wa la. 'Ɪn -we wa 'yıa, ɔ 'ka we ŋwɛɛ yibheli.
16 «Ɔ zɔlubhonʋnyaa tıanʋ yia, 'ın ɔ nɛɛ: ‹Na -Kanyɔ, 'gwɛzi -we -ın 'nyɛa 'mı yoo, we -zakpa kugbua ka we -gʋbho.›
17 «Nyımaa 'wlulapılınyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹We nanı 'yli, zɔlubhonʋnyɔ -zɔnʋ -ın -mıa. -Ɪn ka -lu -sɛlɛɛ lɛnʋe 'yliyɔzʋʋ 'gbʋ, 'gbe kugbua na yia -mı yoo 'nyɛa, -ın 'ka we 'wlulapılı.›
18 «Ɔ zɔlubhonʋnyaa 'sɔnʋ yia, 'ın -mɔɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, 'gwɛzi -we -ın 'nyɛa 'mı yoo, we -zakpa gbu ka we -gʋbho.›
19 «Nyımaa 'wlulapılınyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Mı -mɔnı, 'gbe gbu na yia -mı yoo 'nyɛa, -ın 'ka we 'wlulapılı.›
20 «Ɔ zɔlubhonʋnyaa tanʋ yia, 'ın -mɔɔ nɛɛ: ‹Na -kanyɔ, -na 'gwɛzi ın zizea 'naa pı 'wʋ mʋ nı. 21 Ɪn mı -mı sɔdaa 'gbʋ, ın yi 'saa nʋ. Nıı, -ın mı dlıtɛlɔnyɔ nya. -Lu -we -ın 'nı ladı, 'mʋ -na bhua 'wʋ. 'Ɪn da -ın 'nı 'mnɔ 'pa, -bha -na dıa 'mnɔ.›
22 «Nyımaa 'wlulapılınyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹Zɔlubhonʋnyɔ 'nyuu -ın -mıa. -Na 'dɛɛ ŋwɛɛ wɛlı -gʋ, na yia -na -yɔgbʋ 'wʋbhua. -Ɪn yi we 'ji nıı, dlıtɛlɔnyɔ ın -mıa, 'ın -lu -we ın 'nı ladı, 'mʋ na bhua 'wʋ, 'mnɔ -we ın 'nı 'pa, 'mʋ na dıa. 23 Lɛɛ ka 'gbʋ -ın 'nı na 'gwɛzi bankı 'wʋ kwa, we 'ka -gʋbhoa? 'Ɪn ın -ka lʋyi, ın 'ka -mɔ we -saa?›
24 «-Mʋʋ 'bıgʋ, nyıma -wa mıa -bha, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹A -sa 'gwɛzi ɔ kwɛɛ, -ɔ 'yıa we -zakpa kugbua a 'nyɛ we -mɔɔ yoo.›
25 «Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Amıaa -kanyɔ, -mɔɔ ka 'cın we kugbua kwɛɛ!›
26 «'Ɪn ɔ yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: ‹Ɪn nɛɛ, -wa weee kaa -lu duun, wa -nʋ wa yia -gʋpalıa. 'Ɪn nyımɛ -ɔ 'nıa -lu duun -ka, we -sɛlɛɛ dɛ mıa ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.
27 -Slɛɛn, na tʋnyıma 'nıa 'yıbha ın pılı wa 'wlu la, a -yɔ wa yi -seli, 'ın a -dı wa -blıı na 'yibadı.› »

-Zezu nynia -Zeluzalɛmʋ (Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Zn 12.12-19)

28 -Zezu bhıa sa gbagbıe, -mʋʋ 'bıgʋ, ɔ yia nyımaa -zlo 'yugalı, 'ın ɔ yia -Zeluzalɛmʋ mnı. 29 Da ɔ mıa Bɛtıfazee -yɔ Betani kwesi bɛda, -gɔgɔ wa laa *Olivʋsunyaa -gɔgɔ kwesi, 'ın ɔ yia ɔ 'bınɔnya 'sɔ tie ɔ 'dɛ 'yu. 30 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Gbe -we mıa -mɛmɛ -aın 'yu, da a -ka -mɔ nyni nı, -sokofalı -dɔgbʋ a yia lubhu -jıda ylıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ we -gʋ ladı, a -sa we lubhu, a -yɔ we yi -seli. 31 We -ka nyımɛ yabhlo ka aın layıbhaɛ: ‹Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a sa we lubhua?› A gba ɔ -ylaɛ: ‹-Amıaa -Kanyɔ 'yıbha we.› »
32 Waa tietienya mnıa, saa 'dɛ -Zezu gbaa we wa -yla, 'ın wa yi 'saa we ylı. 33 Wa mı wee -sokofalı -dɔgbʋ lubhu -sada, 'ın we -cıan yia wa layıbhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a sa we lubhua?»
34 'Ɪn wa yia we 'bıgʋpalıɛ: «-Amıaa -Kanyɔ 'yıbha we.» 35 'Bhie, wa -yɔ wee -sokofalı yia -Zezuu -gbɛ yi. 'Ɪn wa yia we wa 'naanya -gʋ lapalı. 'Ɪn wa yia -Zezu we -gʋ -gblalı.
36 Da -Zezu mıa mnıda, -zugba nyıma -yɔ 'naa -slʋslʋe mnı 'yloogblʋ ɔ 'yu.
37 Ɔ 'plılıa Olivʋsunyaa -gɔgɔɔ yoo 'wʋ, ɔ 'ka -Zeluzalɛmʋ cıpaa yi, 'mʋna yea ɔ 'bınɔnyaa -zlo, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnımnınıe bhli, wɛlı 'tıtɛ nya, ninee 'ŋnıpalıgbʋ weee ka da wa 'yıaa 'gbʋ. 38 'Ɪn wa nɛɛ:
«Nyımaa 'wlulapılınyɔ mıa yida Jejitapɛɛ
'ŋnı nya,

-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
'Wʋtʋtʋe -dlɔɔ -mı yalı,
'ın -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı!»
39 Falizınyıma -tɔlʋa mıa nyımaa -zlo glaa, wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Slolunyɔ, -ın gba -na 'bınɔnya -yla wa 'mu ŋwɛ.»
40 -Zezu yia we 'bıgʋpalıɛ: «ın nɛɛ aın -ylaɛ, wa -ka ŋwɛ 'mu, 'ın tʋkpanya kpıa 'wʋ!»

-Zezu wia -Zeluzalɛmʋʋ 'gbʋ

41 -Zezu nynia -Zeluzalɛmʋ kwesi, ɔ -talıa wee 'gbe -gʋ, 'ın ɔ yia we 'gbʋ wi. 42 Ɔ nɛɛ: «Cıın, -Zeluzalɛmʋ, -we 'kaa -mı 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'nyɛ, -ın -ka yaa -zɛɛn ylı nya we yibheli, we nanı 'yli. Nıı, -slɛɛn we mı zizeda -mı kwɛɛɛ 'gbʋ, -ın 'nı mneni -ın 'ka we 'yı. 43 -We ka gbʋ -wa, bhlanya yia nynia -na -nʋ nya, 'ın -na tʋnyıma 'ka -mı 'suo bibeli. 'Ɪn wa 'ka -mı 'wʋkla sɔ weee lʋ. 44 Nıı, la wa yia -ın -yɔ -na nyıma 'sɔ -saa. -Na -budunya wa yia wlaa, we tʋkpa 'na 'ka -gʋ ladıdlıda -tʋ. -We ka gbʋ -wa, bhla -we nya -Lagɔ 'yılıa -mı nyazı, 'ın ɔ yia -mı 'wʋsaa yi, -ın 'nı we yibheli.»

-Zezu vua -valɛpanya -Lagɔbudu 'kadʋ ŋwɛɛ
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Zn 2.13-22)

45 -Zezu mnıa -Lagɔbudu 'kadʋ ŋwɛɛ, 'ın ɔ yia -valɛpanyaa vuvue bhli. 46 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:
‹Na -budu mıa, -Lagɔ -bhubhoe -budu -wa›.
'Ɪn 'mʋ amıa nʋa 'wienyaa zizeda 'wʋ.»
47 'Kɔmʋʋ, -Zezu slolua nyıma -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, -zugba, *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Zuifʋʋ 'yugalınya yıa 'klı, wa 'ka ɔ 'bha. 48 'Ɪn sa wa 'kaa nʋ, wa 'ka ɔ 'bha, 'sa 'nı -mı. -We ka gbʋ -wa, nyıma duun ka ɔ ŋwɛɛ wɛlı -zɔnʋʋ yukwli pʋlʋe -manı.

20

Da -Zezuu gbʋlɛnʋ se 'bhʋlʋa?
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1 'Ylı yabhlo nya, -Zezu mı nyıma gbʋ -sloluda -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, -zugba ɔ gba wa -yla -Lagɔgbʋ. 'Ɪn -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Zuifʋʋ nyıma kpası yia ɔ -gbɛ yi. 2 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «Se -mʋmʋ nya -na nʋ gbʋnya -mını lɛa, -ın gba we -aın -yla. 'Ɪn nyɔɔ 'nyɛ -mı we lɛnʋ sea?»
3 -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Gbʋʋ gɔ -bhlo na yi 'yaa amıa layıbhaa. 4 Nyɔɔ tie *Zaan ɔ batizee nyıma, -Lagɔ -wa yaayıı, nyıma -wa yı? A gba 'mı -yla we.»
5 'Ɪn wa yia we -gʋ kpɛlıe bhli wa 'dɛkpʋa nyıdı, 'ın wa nɛɛ: «-A -ka gba, ‹-Lagɔ tiea ɔ›, 'ın ɔ yıbhaa -aın laɛ: ‹Lɛɛ ka 'gbʋ a 'nı Zaaan wɛlı 'wʋŋwnua?› 6 'Ɪn -a -ka gba: ‹Nyımɛ tiea ɔ›, 'ın nyımaa -zlo bhaa -aın gbɔkʋ 'wʋ. -We ka gbʋ -wa, nyıma -yi we 'ji nıı, Zaan mı -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ nya.» 7 We 'gbʋ, wa yia we 'bıgʋpalı -Zezu -ylaɛ: «-Ɔ tiea Zaan, -a 'nı ɔ -yi.»
8 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «-Aa. We -ka 'sa -mı, -ɔ 'nyɛa 'mı wee gbʋnya -mınıı lɛnʋ se, -amı 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ŋnı aın -yla gba.»

Nʋkplɛ 'ylinyunonya -wa nʋa -dlɔkpaa lubho
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

9 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu yia nyımaa -zlo gbʋʋ nine -mını 'palı: «Nyımɛ yabhlo 'paa -dlɔkpaa, 'ın ɔ yia we -gʋ -busalubhonʋnya lapalı. 'Ɪn ɔ yia -mɔ -gwlɛ -lakpa 'wʋ mnı. 10 Da -dlɔya -sa bhla nynia, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonʋnyɔ yabhlo tie -busalubhonʋnya 'bı, wa 'ka ɔ -nʋ wla. 'Ɪn waa -busalubhonʋnya -manı yia ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ -mɔnı bhıtı, 'bhie, wa yia ɔ vu kwɛ klo nya. 11 'Ɪn ɔɔ kpaaa -kanyɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʋnyɔ -putu tie. 'Ɪn waa -busalubhonʋnya yi 'yaa -mɔɔ bhıtı, wa yia ɔ vɛlı, 'ın wa yia ɔ vu kwɛ klo nya. 12 Ɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonʋnyaa tanʋ tie. Wa nʋ 'yaa -mɔɔ lɛ, 'ın wa yia -mɔɔ kpaa -gnima viteli.
13 «Ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ nɛɛ: ‹Sa ın 'ka nʋa? Na yu, -ɔ ka zɛ ın -kalıa, 'mɔ na yia tiea. Na dlı zɔ nıı, -bha wa yia ɔ zʋa.›
14 «Nıı, da -busalubhonʋnya 'yıa ɔɔ 'yu, wa nɛɛ wa 'dɛkpʋa nyıdıɛ: ‹-Ɔ 'kaa cı ɔɔ kpaaa -kanyɔɔ 'bı li, mɔ nı. -A 'bha ɔ, 'ın wee kpaa 'ka -amıaa -nʋ -zɛ.› 15 'Ɪn wa yia ɔ kpaa -gnima viteli, 'ın wa yia ɔ 'bha.»
'Ɪn -Zezu yia layıbhaɛ: «'Lee, sa ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ 'ka wa nʋa? 16 Yia ɔ yia, ɔ 'ka ɔ -busalubhonʋnya -manı 'bha, 'ın ɔ 'ka wee kpaa nyıma -putu yoo 'nyɛ.»

Da nyıma 'nʋa wee wɛlı -mını, 'ın wa nɛɛ:
«-Gbaa! -Mʋʋ 'na 'ka lɛnʋ!»
17 'Ɪn -Zezu ylaa wa, ɔ nɛɛ: «Wɛlı mıa da
cɛlıda, sa we 'ji mıa?
‹Tʋkpa -we -budusʋbhanya -saa kwnɛɛ,
mʋ -zɛa -buduu gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ›.
18 Nyɔɔo nyɔɔ -ka wee tʋkpa -mını -gʋ bhlili,
la ɔ wʋwlalıa. 'Ɪn wee tʋkpa -ka nyɔɔ -gʋ
bhlili, ɔ tɔpʋ we saa.»

Nisʋn -gwɛzii plʋlʋe Sezaa kwɛɛ (Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

19 -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, -
Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, wa ka we 'jiyib-
heli nıı, ma -yɔ -Zezu -saa wee gbʋʋ nine.
Wa mı 'klı 'yıda, wa 'ka -Zezu kpa -bha -
bhlokpadɛ, 'ın wa yia nyımaa -zlo sɔ. 20 Wa
mı sa -Zezu -kʋda, -mʋʋ 'bıgʋ, 'ın wa yia ɔ
'wiemı gbʋʋ lɛnʋnya yoo 'pa, -wa nʋa wa 'dɛ
nyıma tıklıı 'bhisa. Waa nyıma -manı 'ka
ɔ zɔbhli, ɔ layıbhıe nya. 'Ɪn wɛlı -kpʋa -ka
ɔ ŋwɛɛ 'tla, wa 'ka ɔ gbʋ 'wlu dı, 'ın dʋdʋʋ
'wlulapılınyɔ kaa 'tıtɛ -yɔ se, wa 'ka ɔ -mɔɔ
yoo 'nyɛ. 21 'Ɪn wa yia ɔ gbʋ -mını layıbhaɛ:
«-Amıaa -Slolunyɔ, -we -na gbaa, 'ın -na
slolua, -a -yi we 'ji nıı, we tıklıı. -I'ın yla
nyımɛɛ -kwıkwı. Sa -Lagɔ 'yıbhaa nyımɛ -
mı, 'mʋ -na slolua gbʋzɔnʋ sa. 22 'Yoo -amıaa
tite nyɛ -aın, -a plʋlʋ *Sezaa kwɛɛ nisʋn -
gwɛzi yaayıı, -a 'na plʋlʋ we -nıı?»
23 -Zezu yibhelia wa -dawlii 'ji, 'ın ɔ nɛɛ
wa -ylaɛ: 24 «A -slolu 'mı *Wlɔmʋ -tama
yabhlo 'klʋ. Nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnı mı we -
gʋa?»
'Ɪn wa nɛɛ: «Sezaa -wa.»
25 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We -ka *Sezaaa -nʋ,
a 'nyɛ we Sezaa yoo. 'Ɪn -we -ka -Lagɔɔ -nʋ,
a 'nyɛ we -Lagɔ yoo.»
26 Wɛlı -we ɔ mıa gbada nyımaa -zlo 'yu,
we -mʋmʋ -gʋ wa 'kaa ɔ kpalı, -mʋʋ 'nı 'yı.
Nıı, ɔ gbʋʋ 'bıgʋpalı wɛlı ka wa ŋwɛgaga -
sʋbhalıı 'gbʋ, wa yia ŋwɛ 'muda -tʋ.

'Lee, tlıtlınya yi 'wʋsɔɔ? (Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 *Sadusenyıma, -wa gbaa tlıtlınya 'nı
mneni wa 'ka tlıtlıe lʋ 'wʋsɔ, ma bɛa -Zezu
kwesi, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: 28 «-Amıaa -kanyɔ,
Moizı ka we cɛlı -aın -yla titee 'sɛbhɛ 'wʋɛ:
‹Nyımɛ -ka 'ŋwnɔ -ka, ɔ -ka tlı, ɔ 'nı 'yu -
ka, ɔ bheli kwa ɔ -dʋgbadaa. 'Ɪn ɔ -yɔ ɔɔ
'ŋwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bhelii zʋa lala, 'ın -mɔɔ 'ŋnı 'ka
dʋdʋ -gʋ -tʋ.› 29 Nıı, zlımɛ nyımɛ yabhlo ka
nʋkpasuyua gbesɔ. Wa kpasa kwaa 'ŋwnɔ,
ɔ 'nı gwalı, 'ın ɔ yia tlı. 30 Wa 'sɔnʋ yia ɔɔ
'ŋwnɔ kwa. 31 'Bhie, wa tanʋ yia ɔ kwa. 'Sa
we nʋa waa bhelia gbesɔɔ -nʋ nya, wa 'dɛ
weee -yɔ ɔ 'nı gwalı, 'ın wa yia tlı. 32 Wanʋʋ
'bıgʋ, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ -mɔɔ yi 'yaa tlı. 33 Nıı, waa
bhelia gbesɔ ka ɔɔ 'ŋwnɔ -mɔnı kwa -bhlo
-bhlo. 'Ɪn 'ylı -we nya tlıtlınya yia 'wʋsɔa,
nyɔɔ ka 'ŋwnɔ ɔ -mıa?»
34 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʋpalı wa -ylaɛ: «Bhla
-mınıı nyıma mı kʋkwalıda. 35 Nıı, nyıma
-wa -Lagɔ -saa -bha, 'ın -wa kaa we 'klʋ,
wa 'ka 'wʋsɔ tlıtlınya glaa, 'ın wa 'ka dʋdʋ
lolu -gʋ mnı, wa 'na 'ka kʋkwalı. 36 Nıı, wa
'nı -slɛɛn mneni wa 'ka tlı, -we ka gbʋ -wa,
wa 'wlʋ -Lagɔɔ 'anzınya. Wa mı -Lagɔɔ 'yua
nya. -Lagɔ ka wa 'wʋbhu tlıtlınya lʋ, 'ın wa
yia 'yliyɔgagıe 'yı. 37 Moizı ka we -slolu vaa,
nıı, tlıtlınya yia 'wʋsɔa, 'ın wa 'ka 'yliyɔgagıe
'yı. Da misagʋsu pilɛɛ -bhoa 'yli, 'ın ɔ yia
Jejitapɛ la: ‹Ablaamʋʋ -Lagɔ, Izakıı -Lagɔ,
Zakɔbʋʋ -Lagɔ.› »
38 'Ɪn -Zezu yia we -gʋdıɛ: «Wɛlı -mını slolua
nıı, -Lagɔ mıa, 'yliyɔganyaa -Lagɔ -wa, ɔ
'nı tlıtlınyaa -Lagɔ. Nıı, wa 'dɛ weee mı
'yliyɔganya nya -Lagɔ 'yliya 'wʋ.»
39 -Lagɔɔ titee gwesanya tɔlʋa nɛɛ -Zezu
-ylaɛ: «-Amıaa -slolunyɔ, -we -ın gbaa,
gbʋzɔnʋ -wa.» 40 'Ɪn waa nyıma 'nı 'maslɛɛn
'yıbha, wa 'ka gbʋ -putu ɔ layıbha.

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mı -Davidıı -Kanyɔ nya (Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

41 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʋ wa
gba -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, -Davidıı yu -wa?
42 Nıı, -Davidıı 'dɛbhie -gbolu nɛɛ Lʋʋsɛbhɛ
'wʋɛ:
‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -ylaɛ:
«-Ɪn -dı da la na lilisɔlʋ.
43 'Ɪn ın 'ka -na tʋnyıma -na bhʋ zɔ la-
palı,
-ın 'ka wa -gʋ nɔ.» ›
44 Nıı, sa ɔɔ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'ka 'ya -Davidıı
'yu -zɛa?»

A 'na nʋnʋ -Lagɔɔ titee gwesanyaa lɛnʋgbʋ lɛ -nı (Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

45 Da nyıma weee -wa mıa -bha, wa mıa
-Zezu yukwli pʋlʋda, 'ın ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -
ylaɛ: 46 «A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ -Lagɔɔ titee

gwesanyaa gbɛgbɛın. Wa 'yıbha tlʊlo -bana 'kadı 'wʊplaplıe, -zugba wa zie we nya. 'Ɪn wa 'yıbha wa -sa wa fʊ, wa 'nʊŋwɛzʊzʊe nya -zejila 'wʊ. -Lagɔbudu zɔ -yɔ 'fɛtınya -gʊ, 'yugbɛın ladıdıe wa 'yıbhaa kpe -zɔnʊnya -gʊ. 47 -Dʊgbaŋwnı wa saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'Ɪn wa bhubhoea -Lagɔ nyıma 'yliya 'wʊ kpokpo, nyıma tıklıı 'bhisa. We 'gbʊ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua, 'ın wanʊʊ -kaslʊ 'ka nyıma tɔlʊaa -nʊ 'wʊzi.»

21

Bobabha -dʊgbaŋwnɔ
(Mk 12.41-44)

1 -Zezu ylaa ɔ 'dɛ kwesi, 'ŋnımnınya mıa 'gwɛzi -gbo 'wʊ palıda -bhlo -bhlo, -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ın ɔ yia wa -yɔyı. 2 Wee bhla -bhlokpadɛ nya, bobabha -dʊgbaŋwnɔ mıa wee -gbo 'wʊ tamayua 'sɔ palıda, 'ın ɔ yi 'yaa -mɔɔ -yɔyı. 3 -Bha -Zezu gbaa: «ın nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ, bobabha -dʊgbaŋwnɔ -mɔnı wlaa duun, mɔ -zia wa 'dɛ weee 'wʊ. 4 'Ŋnımnınya mıa, 'gwɛzi -we wa gbʊ 'nıa 'wʊ -mı, 'mʊ wa wlaa. 'Ɪn ɔmɔ, ɔ boba 'wʊ, 'gwɛzi -we ɔ 'kaa lili, 'mʊ ɔ wlaa.»

-Zezu gbaa -Lagɔbudu 'kadʊʊ -wlɔwlɔee gbʊ
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 -Mʊʊ 'bıgʊ, nyıma tɔlʊa mı -Lagɔbudu 'kadʊʊ 'ylinanɔ gbʊ gbada. Tʊkpa 'nanı wa 'sʊbhalıa we klaa, 'ın -lu 'nanı wa 'nyɛa -Lagɔ, -we nya wa namanıa we zɔ 'yli, we 'gbʊ. 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: 6 «'ʏlınya yia yia, -buduu tʊkpanya a yıa dɛ -yɔ -gʊladıdlıda, we 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -libheyi -gʊ -tʊ. Jitea we 'dɛ weee yia.»

Gbʊnyii 'kaa lɛnʊ dʊdʊʊ bhıabhıe 'yu
(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

7 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «-Amıaa -slolunyɔ, lɛbhla -mʊʊ 'ka lɛnʊa? Lɛɛ -lu 'ka wee -li -mınıı lɛnʊbhla -slolua?»

8 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalıɛ: «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nyımɛ 'na nʊnʊ aın -dawli -nı. Nıı, nyıma -duun yia na 'ŋnı -gʊ yia, 'ın wa 'ka gbaɛ: ‹-Amı -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!› 'Ɪn: ‹We bhla ka nyni!› Nıı, a 'na nɔnʊ wa 'bı -nı. 9 Da a -ka tʊgʊgʊe -yɔ -yɔwʊsʊsɔlʊee 'dı 'nʊ, a 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. We mı nıı, we nʊ lɛ tıa. Nıı, -mʊʊ 'nı dɛslɛɛn dʊdʊʊ bhıalıda.»

10 'Bhie, ɔ yia we -gʊdıɛ: «Tʊ yia laga 'sɔ nyıdı 'wʊsɔa. 'Ɪn nyımaa 'wlulapılınyɔ yabhlo 'ka nyımaa 'wlulapılınyɔ -gʊdʊ -yɔwʊsɔlʊ. 11 Dʊdʊ yia zuklua, ŋwɔ yia yia, 'ın gu 'kadı yia nyıma -yɔbhoa dʊdʊʊ da weee. -Nanagbʊnya -yɔ gwɛdigbʊnya wa yia -yɔyıa yalı, 'ın we 'ka nyıma -nyanıgbɔ -gʊ -la.

-We 'kaa -Zezuu 'bınɔnya ylı mʊ nı

12 «'Ɪn -mʊʊ weee 'yu, kpaa wa yia aın, wa 'ka aın 'klıyıe 'wʊpalı, wa 'ka aın -Lagɔbudunya zɔ kwa, wa 'ka amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu, 'ın wa 'ka aın -kaslʊ 'wʊpa. Nyımaa 'wlulapılınya -yɔ dʊdʊʊ 'wlulapılınya 'yu wa yia aın kwaa na 'gbʊ. 13 -We weee mıa dɛ yia lɛnʊa, 'ın na gbʊnya ka da a 'yıa, a 'ka we gba. 14 -We a 'kaa gba, a 'ka amıaa 'dɛ gbʊ -gʊ -sa, a 'na pʊpalı we 'wlukʊʊn la -nı. 'Ɪn a 'na lʊlʊ we 'gbʊ dlı -nı. 15 Nıı, na 'dɛbhie -gbolu yia aın gbʊyilo wɛlı ŋwɛɛ zʊa. Sa amıaa tʊnyıma 'na 'kaa we kpɛlı, 'ın wa 'na 'kaa we 'bıgʊpalı wɛlı 'yı, 'sa. 16 Nıı, amıaa didea -yɔ amıaa 'nyaanya, amıaa bhelia, amıaa nyıma -yɔ amıaa 'talea yia aın wlaa. 'Ɪn wa 'ka aın glaa nyıma duun 'bha. 17 Na 'gbʊ, nyıma weee yia aın 'wʊnyɛa. 18 Nıı, amıaa 'wluonyii gɔ yabhlogbɔɔ 'nıa mnɔa yi. 19 We 'dɛɛ 'gbʊ, a kpa amıaa 'dɛ la -kli, 'ın a 'ka 'yliyɔgagıe -zɔnʊ 'yı.

-Zezu gbaa -Zeluzalɛmʊʊ -wlɔwlɔee gbʊ
(Mt 24.15-21; Mk 13.14-19)

20 «Da a -ka we -yɔyı, -Zeluzalɛmʊʊ tʊnyımaa 'slʊja ka we gbeli, -zugba a yib-heli we 'ji nıı, -Zeluzalɛmʊ gbee labhʊbhla ka cıpa. 21 -Mʊʊ bhla, -wa -ka Zudee -dʊdʊ -gʊ -mı, -maa -yɔ -gwagwıe mnı zizea -gɔgɔnya 'wlu. -Wa -ka -Zeluzalɛmʊgbe nʊkplɛ -mı, -maa 'tla wee 'gbe nʊkplɛ. 'Ɪn -wa -ka kpaa -mı, -maa 'na yili -zɔɔ -nı. 22 Sa -Lagɔ 'kaa ɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhu, wee 'ylınya nʊkplɛ mʊ nı. We mı cɛlıda, 'ın lɛ we yia nʊa. 23 Lɛɛ gbʊnyuu yi 'sa, nʊkplabhue ŋwnı -yɔ -wa mıa 'yua 'nyɛnıda ylıa, wee 'ylınya -mını nya! Nıı, sıasıe 'kadʊ yia wee dʊdʊ -gʊ yia. 'Ɪn -Lagɔɔ 'cɛ 'ka -mɔ -nyıma -yɔwʊsɔlʊ. 24 'Bhaa wa yia tɔlʊa tʊgʊgblɛ nya, 'ın wa 'ka tɔlʊa dʊdʊ -putunya -gʊ kwa galı nya. Nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, -gʊ wa yia -Zeluzalɛmʊ nɔa, wa 'ka we su, 'bhie, wanʊʊ bhla 'ka 'saa bhıa.

Nyımɛɛ 'Yuu yiyie
(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

25 «Gwɛdili wa yia -yɔyıa, 'ylʊ klaa, 'cʊ -yɔ -zɛlı klaa, we -gʊ. Gumunyuu saju -pa -jiji 'kadʊ yia lɛnʊa, 'ın dʊdʊgʊ -nyıma weee dlı 'ka sumanı, nyanɔ 'ka wa 'wʊslo. 26 'Ɪn -we weee yia lɛnʊa dʊdʊ -gʊ, 'mʊ nyıma mıa 'wlukʊʊn lapʊpalıda, we dlı -sulo yia wa 'bhaa. Nıı, yalıı 'tıtɛ weee yia zuklua. 27 Nıı, Nyımɛɛ 'Yu wa yia -yɔyıa yida yalıpʊpa -gʊ, ɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ 'ŋnımnıe nya. 28 Da wee gbʊnya -mını lɛnʊe -ka gwedı, a 'yligbe gege, 'ın a 'bhu 'wlu 'wʊ. Nıı, -Lagɔɔ amıaa gbʊwʊsaylı ka cıpa -kwɛın.»

-We figısu slolua mʊ nı
(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

29 'Ɪn ɔ yia wa gbʊʊ nine -mını 'palı. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A yla figısu -yɔ su -tɔlʊa weee -mını! 30 Da a -ka we -yɔyı nıı, we mı tɔpɔda, a yibheli we 'ji nıı, 'nyu -lʊa bhla ka cıpa. 31 'Sa -bhlokpadɛ, da a -ka gbʊnya -mınıı lɛnʊe -yɔyı, a yibheli we 'ji nıı, -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe ka cıpa. 32 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: dɛslɛɛn -nyımaa 'dɛ weee 'na 'ka tlı, 'ın wee gbʊnya -mını 'kaa lɛnʊ. 33 Nıı, la yalı -yɔ dʊdʊ yia 'bhʊa, na wɛlı 'na 'ka labhʊ 'mnumnu.

A -tʊ 'yliyɔgada

34 «A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ! A 'na yeli amıaa dibhe 'fɛtınya -yɔ nʊ bhabhaa mamıe -nı, 'ın a 'na lʊlʊdlı dʊdʊ -gʊʊ -lii 'gbʊ -nı. We 'nı -mʊʊʊ, 'ın Nyımɛɛ 'Yuu yiyiylı tlalıa aın. 35 Nıı, sa 'sowli tlalıa zibhi, 'sa -bhlokpadɛ wee ylı -mını yia dʊdʊgʊ -nyıma weee 'tlalıa. 36 We 'dɛɛ 'gbʊ, a -tʊ 'yliyɔgada, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı. A -tʊ -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmʊʊ, a 'ka 'tıtɛ 'yı, 'ın gbʊ weee yia yia, a 'ka we lu. 'Ɪn a 'ka Nyımɛɛ 'Yu 'klʊ 'yligbee mneni.»

37 Zlı, -Zezu slolua nyıma -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ. 'Ɪn jibheza, ɔ mnıa lapıa -gɔgɔ wa laa *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu. 38 Zlʊkpɛ 'tutu, 'ın nyımaa -zlo yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, ɔ wɛlı yukwli pʊlʊa.

22

Zuifʊʊ 'yugalınya zʊa -Zezuu -yɔgbʊ
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Zn 11.45-53)

1 *'Floo -we 'nıa gɔɔ -yɔ -ka, -we ka 'fɛtı dıa gwe *'Wʊzıtıylıı 'fɛtıı zlı, we ka cıpa. 2 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'yıa 'klı, wa 'ka -Zezu 'bha. Nyımaa -zlo gbelia -Zezu, wa sɔsʊee 'gbʊ, wa 'nı we mneni.

Zudası nʊa -Zezu -dawli 'wʊ
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

3 Nıı, -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ lʊ -nyımɛ yabhlo wa laa Zudası Isıkaliɔtʊ, -Saatan ka ɔ 'wʊ pla. 4 Sa Zudası 'kaa -Zezu wla, 'ın ɔ yia we gbaa mnı -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ 'slʊja kʊa -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ -cıan -yla. 5 We yia wa 'mʊna 'wʊla. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -yla, wa 'ka ɔ 'gwɛzi 'nyɛ. 6 Zudası ŋwnua we -yɔ, 'ın sa ɔ 'kaa wa -Zezu yoo 'nyɛ, 'ın nyımaa -zlo 'na 'kaa we 'jiyibheli, -zugba ɔ talıa we 'yoo da.

-Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya pi 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu
(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Zn 13.21-30)

7 Ylı -we nya wa 'kaa 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ *bhlabhlɛyua 'bha, we -yɔ 'Floo -we 'nıa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtı, we 'ylı ka nyni. 8 'Ɪn -Zezu yia Piɛlı -yɔ Zaan tie, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mnı -aın -yla 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu pia, -a 'ka we li.»

9 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «Mɔ -ın 'yıbha -a mnı we pilia?»

10 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Bhla -we nya a -ka -zɔɔ plaa yi nı, nyımɛ yabhlo a -yɔ ɔ yia gbelia, ɔ ka 'nyunyida 'wlu. -Budu -we zɔ ɔ yia plaa, a pla ɔ 'bı. 11 A gba -buduu -kanyɔ -ylaɛ: ‹-Amıaa -slolunyɔ nɛɛ, -buduu 'yu -we zɔ ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'kaa 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu li, da we mıa?› 12 -Buduu 'yu 'kadʊ mıa we 'wlu, -we kaa -gʊladı -li -zɔnʊ zɔ, 'ın ɔ slolua we aın da. -Bha a yia wee -amıaa lililu pia.»

13 'Ɪn wa yia mnı, 'ın sa -Zezu gbaa wa -yla, 'ın wa yi 'saa we ylı. 'Ɪn wa yia 'fɛtı -gʊ lililu pi.

Nyımaa -Kanyɔɔ -mɔwlʊ -lililu
(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kol 11.23-25)

14 Da lilibhla nynia, 'ın -Zezu -yɔ ɔ tietienya yia lililu gwe ladı. 15 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «ın 'yıbha ın -yɔ aın 'ka 'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -lililu li dlı weee nya, 'bhie, na sıasıa ylı 'ka nyni! 16 Nıı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: we 'bhʊ -zɛɛn

'wʊ, ın 'nıa lililu nıı -putu lia yi. Zlı a -ka wee lililuu 'ji 'wʊlanʊ kpɛɛn kpɛɛn, -mɔ -Lagɔɔ 'wlulapılıgbe 'wʊ, we zlı na lia we.»

17 -Zezu 'bhua nʊ -kɔpʊ 'wʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «A 'bhu 'kɔpʊ nı 'wʊ, a dlili we nʊkpla -lu a 'dɛkpʊa nyıdı. 18 Nıı, ın nɛɛ aın -ylaɛ: we 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ, ın 'na 'ka 'maslɛɛn nʊ 'ma, 'ın -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'kaa yi.»

19 -Mʊʊ 'bıgʊ, ɔ 'bhua 'floo 'wʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. Ɔ dıdlıa we la, 'ın ɔ yia we wa 'wʊladlili. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «-We mıa da na ku -wa, 'mʊ ın wlaa amıaa 'gbʊ. A li wee 'floo -mını, 'ın a 'ka 'mı ligbeda -tʊ bhla weee nya.» 20 Wa bhıa lilie, 'ın -Zezu yi 'yaa 'sa wa nʊ -kɔpʊ yoo 'nyɛ. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Wee 'kɔpʊ -mını -wa -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔɔ *'wʊsuslolue -lolu, -we ka 'gbʊ na 'pıɔn yia jite amıaa 'gbʊ.

21 «'Ɪn a yla: -ɔ 'kaa 'mı pɛlʊ 'pa nyıma kwɛɛ, ɔ mı da. Na sɔ -yɔ ɔ sɔ mı lililu lʊ kna -bhlogbɔɔ 'wʊ. 22 Gbʊzɔnʊ -wa, sa -Lagɔ 'yıbhaa we, 'sa Nyımɛɛ 'Yu yia mnıa. Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'ın wa 'ka ɔ 'bha, gbʊnyuu mı -mɔɔ -nʊ nya.» 23 'Ɪn wa yia layıbhalıe bhli: «-Aın glaa nyɔɔ 'ka -mʊʊ lɛnʊa?»

-Aın glaa nyɔɔ -wa 'kadʊa?

24 -Zezuu 'bınɔnya nyıdı kpɛlıe 'kadʊ yia -bha -bho. Wa 'yıbha, -ɔ -wa wa glaa 'kadʊ, wa 'ka ɔ yibheli. 25 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Dʊdʊgʊ -nyımaa 'wlulapılınya pılı wa 'wlu la, 'tıtɛ weee nya. 'Ɪn -wa kaa wa, -maa 'yıbha wa la -maa gbʊzɔnʊʊ lɛnʊnya.» 26 'Ɪn amıa 'na nʊnʊ 'sa -maa 'bhisa -nı. Nıı, -ɔ -wa 'kadʊ aın glaa, ɔ -mı 'yıslɔkpilɛ 'bhisa. 'Ɪn -ɔ -wa amıaa -kanyɔ, ɔ -mı amıaa zɔlubhonʊnyɔ 'bhisa. 27 Nıı, nyımɛ -ɔ -dıa lililu gwe la, mɔ 'ylia yaayıı, -ɔ mıa lililu dlilida -mɔɔ 'ylia yı? -Ɔ -dıa lililu gwe la mɔ 'ylia. We 'nı mʊʊ? We nanı 'yli! -Mʊʊ bhla, -amı mı aın nyıdı nyımɛɛ zɔlubhonʊnyɔ 'bhisa!

28 Da wa mıa 'mı sıalıda, amıa mıa da, amıa -tʊa 'mı kwesi 'ylı weee nya. 29 Sa na Dide 'nyɛa 'mı nyımaa 'wlulapılıe se, 'sa -bhlokpadɛ -amı na nyɛa 'ya we amıa. 30 -Mɔ na 'wlulapılıgbe 'wʊ, lia a -yɔ 'mı 'sɔ yia, 'ın a -yɔ 'mı 'sɔ 'ka 'ma. 'Ɪn 'ŋnımnıkpe -gʊ a yia ladıa, 'ın a 'ka *Izlaɛlıı *zʊa kugbua lɛ 'sɔɔ -yɔgbʊ 'wʊbhu.

-Zezu nɛɛ Pıɛlı yia ɔ gbʊ kpɛlıa (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Zn 13.36-38)

31 «'Simɔɔ, 'Simɔɔ, -ın pʊ yukwli! *-Saatan 'yıbha ɔ 'ka aın 'wʊbhlı, sa wa bhlıa 'mnɔ 'wʊ, 'ın sa wa sısalıa we 'ya -yɔ we flı 'wʊ, 'sa. 32 Ɪn ka -Lagɔ bhubhoe -na 'gbʊ, dlızʊzʊe yi -mı 'wʊbɔɔ 'gbʊ. 'Ɪn 'ylı -we nya -ın -ka lʊbhiti na -gbɛ, -ın 'tɛmanı -na bheliaa dlı la.»

33 Pıɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, ın ka dlı -sa, -ın 'ka -kaslʊ 'wʊ mnıoo, ın -yɔ -mı 'sɔ. -Ɪn -ka tlıoo, ın -yɔ -mı 'sɔ.»

34 'Ɪn -Zezu yia we 'bıgʊpalı: «ın nɛɛ -mı -ylaɛ: -zɛɛn -ylı -mını nya, -kʊkɔ 'na 'ka gbo, 'ın -na kpɛlıa na gbʊ -zakpa ta. 'Ɪn -na gbaa, -ın 'nı 'mı -yi.»

A mnazı la, a 'ka tʊ gʊ

35 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Da ın tiea aın, 'ın a 'nıa 'gwɛzi -bhɔtɔ, -bada -yɔ -sakwla 'wʊbhu, -lu ka aın 'wʊbɔɔ?»

'Ɪn -maa yia we 'bıgʊpalı: «-Ɪnnya, -lu yabhlogbɔɔ 'nı -aın 'wʊbɔ.»

36 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, -slɛɛn -ɔ -ka 'gwɛzi -ka, ɔ 'bhu we 'wʊ. -Ɔ -ka -bada -ka, ɔ 'bhu we 'wʊ. 'Ɪn -ɔ 'nı tʊgʊgblɛ -ka, -mɔɔ 'pa -mɔɔ -bana 'kadʊ pɛlʊ, 'ın ɔ 'ka we 'yabhlo zɔ. 37 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: wɛlı -we wa cɛlıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, -we gbaa:

‹Wa ka ɔ gbʊnyuuu kwɛ -cıan glaa zɛlı,›

na 'gbʊ wa yia we cɛlı. Nıı, -we wa cɛlıa na 'gbʊ, we mı nıı, we nʊ lɛ, -bha -tʊ 'wʊ -sɛ.»

38 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, tʊgʊgblɛ sɔ nı.»

'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «We -tʊ sa!»

-Zezu bhubhoea -Lagɔ Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu (Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

39 -Zezu 'tlaa, 'ın ɔ yia *OlivʊsunyaaA -gɔgɔ 'wlu mnı, ɔ -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ. Sa ɔ nʊa -benyi 'sa. 40 Da ɔ nynia wee da, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʊ lʊ bhlili.»

41 'Bhie, sa nyımɛ -ka gbɔkʊ viteli da we bhlia, 'ın ɔ yi 'saa wa gwevla. Ɔ 'sibh-lia 'kukolu, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. 42 Ɔ nɛɛ: «Dide, -ın -ka we 'yıbha, -ın vlalı 'mı sıasıe 'kadʊ -mını gwe. We 'na -zɛlı nanʊʊ dʊmagbʊ -nı, we -zɛ -na dʊmagbʊ.» [43 Tɔʊn, -Lagɔɔ 'anzı yabhlo 'bhʊa yalı, 'ın we yia ɔ 'klʊtlalı, we 'ka ɔ dlı latɛmanıı 'gbʊ. 44 -Zezuu dlı sumanıa tenyi tenyii, 'ın ɔ yi 'yaa

-Lagɔ bhubhoe 'tıtɛɛ. 'Ɪn ɔ -yɔɔ sloo 'wlʊa 'pıɔn, we yia bhlida -tʊ dʊdʊ.]

45 Da ɔ bhıa -Lagɔ bhubhoe, ɔ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'bınɔnyaa -gbɛ lʊyi. 'Ɪn ɔ yia wa 'ylaa -ŋwɔda ylı, -we ka gbʊ -wa, wa dlı -su. 46 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbʊ a ŋwɔ 'ylaa? A -sɔ 'wʊ, 'ın a bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbʊ lʊ bhlili.»

-Zezu wa kpaa
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Zn 18.3-11)

47 -Zezu mı ɔ 'bınɔnya -yla gbʊ gbada, 'ın nyımaa -zlo yia ɔ 'tlalı. Ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ 'yabhlo wa laa Zudası, mɔ -galıa wa 'yu. 'Ɪn ɔ yia -Zezu kwesi bɛ, ɔ 'ka ɔ gbleli. 48 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zudası, -ın 'ka *Nyımɛɛ 'Yu pɛlʊ 'paa 'gbʊ -na gblelia ɔ yı?»

49 Gbʊ -we 'kaa -Zezu ylı, da ɔ 'bınɔnya 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia ɔ layıbhaɛ: «Nyımaa -Kanyɔ, -a 'pa waa nyıma nı tʊgʊgblɛɛ?» 50 Tɔʊn, 'ın wa lʊ -nyımɛ yabhlo yia -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ zɔlubhonʊnyɔɔ lilikwɛ -yukwli ɔ 'wlu -dı.

51 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «A 'tide we 'yi, we -tʊ 'sa!» Ɔ zıa ɔɔ nyımɛɛ yukwli kwɛ, 'ın ɔ yia ɔ jipe.

52 'Bhie, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan, -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnyaa -cıan, -yɔ -Lagɔbudu zɔɔ nyıma kpası, -wa yia -Zezu kpaa, -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «'Wienyɔ ın -mıa, 'ın a yia 'mı kpaa yi tʊgʊgblɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yı? 53 Ɪn -yɔ aın 'sɔ mı 'kɔmʊʊ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, a 'nı 'mı kpa. Nıı, wee bhla -mını mı amıaa -nʊ nya, 'ın we mıa -Saataan 'tıtɛ mıa nikpise 'wʊʊ -nʊ nya.»

Pıɛlı nɛɛ ɔ 'nı -Zezu -yi
(Mt 26.57-58,69-75; Mk 14.53-54,66-72; Zn 18.12-18,25-27)

54 Wa kpaa -Zezu, wa -yɔ ɔ mnıa, 'ın wa yia ɔ *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ -budu zɔ 'pa, -zugba Pıɛlı mı -Zezu 'bı, ɔ 'nı ɔ -yɔ cıpa. 55 Wa -dıa -kosu 'yi wee -buduŋwɛɛ, nyıma -wa mıa 'wɔlɔda, 'ın Pıɛlı yia wa nyıdı ladı. 56 Zɔlubhonʊŋwnɔ 'yıa ɔ -kosu ŋwɛ -yɔ ladıda, ɔ ylaa ɔ tenyii, 'ın ɔ nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı mı 'ya -Zezuu 'bınɔnyɔ nya zlımɛ.»

57 'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔɔ 'ŋwnɔ -ylaɛ: «We 'nı gbʊzɔnʊ, ın 'nı ɔ -yi.»

58 -Bha bɛa -sɛ, nyımɛ yabhlo mıa -bha, ɔ ylaa Pıɛlı tenyii, ɔ nɛɛ: «-Mı mıa dɛ, -ın mı 'ya ɔ 'bınɔnyaa glaa -nyımɛ yabhlo nya.»

'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «-Ɪnnya, -amı 'nı ɔ 'bınɔnyɔ.»

59 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'lɛlı -bhlo 'plıa sa, 'ın nyımɛ yabhlo yi 'yaa we ŋwɛ -yɔkpalıɛ: «Cıın, gbʊzɔnʊ -wa, ɔɔ nyımɛ mıa dɛ, ɔ -yɔ ɔ 'sɔ mı zlımɛ, nıı, Galilee -nyımɛ -wa.»

60 'Ɪn Pıɛlı yia we 'bıgʊpalı ɔɔ nyımɛ -ylaɛ: «'Tale, lɛɛ -ın 'yıbha -ın 'ka gba -bha? I'ın 'nʊ -na wɛlı 'wʊla.» Pıɛlı mı -slɔ gbada, tɔʊn, 'ın -kʊkɔ yia gbo. 61 Nyımaa -Kanyɔ 'bhitia, 'ın ɔ yia Pıɛlı yla tenyii. Tɔʊn, wɛlı -we Nyımaa -Kanyɔ gbaa, 'ın Pıɛlıı dlı yia we -gʊ -bho, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Pıɛlı, nyıma -yla -na yia gbaa nıı, -ın 'nı 'mı -yi, -zakpa ta, 'bhie, -kʊkɔ 'kaa -zɛɛn gbo.»

62 Pıɛlı 'tlaa, 'ın ɔ yia nyazıwie wida -tʊ kpokpo.

-Zezu wa vɛlıa, 'ın wa yia ɔ bhıtı
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Nyıma -wa mıa -Zezu ŋwɛkʊda, -zugba wa palı ɔ gla, 'ın wa bhıtı ɔ. 64 Wa -gblia ɔ 'naa 'yli -gʊ, 'ın wa yia ɔ layıbha: «Nyɔɔ 'pa -mı -lua? -Ɪn gba ɔ 'ŋnı!» 65 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ vɛlı, wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo nya.

-Zezu wa kwaa gbʊwlıwʊdınya 'yu
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Zn 18.19-24)

66 Da zlı zlıa, Zuifʊʊ nyıma kpası, -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia 'wlu gbeli. 'Ɪn wa yia -Zezu gbʊwlıwʊdınya 'yu kwa. 67 'Ɪn wa yia ɔ layıbha: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ın -mıa yı? -Ɪn gba we -aın -yla.»

-Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «ɪn -ka we gba aın -yla, a 'nıa we gbʊzɔnʊ laa yi. 68 Ɪn -ka aın layıbha, a 'na 'ka we 'bıgʊpalı 'mı -yla. 69 Nıı, dɛslɛɛn 'dɛbhie -gbolu, Nyımɛɛ 'Yu dıa 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ lilisɔlʊ la.»

70 Tɔʊn, 'ın wa 'dɛ weee yia 'wʊkpı: «-Zugba, -Lagɔɔ 'Yu -ın -mıa yı?»

'Ɪn ɔ yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «'Mʊ a gbaa dɛ: 'mɔ ın -mıa.»

71 'Ɪn wa nɛɛ: «-A 'nı we dayınyaa gbʊ -ka! -A ka -amıaa 'dɛ nya ɔ ŋwɛɛ wɛlı 'nʊ feifei.»

23

-Zezu wa kwaa Pilatı 'yu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Zn 18.28-38)

1 Nyıma weee -sɔa 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu Pilatı 'yu kwa. 2 'Ɪn wa yia ɔ gbʊ 'wluladılıe

bhli -mɔ. Wa nɛɛ: «-A 'kaa nyımɛ -mɔnı 'yı, -zugba ɔ mı -amıaa nyıma mnɔnʋda. Ɔ nɛɛ -aın -yla, -a 'na 'pɛnı Sezaa *nisʋn -gwɛzi -nı. 'Ɪn ɔ nɛɛ, ɔ dɛ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa nyımaa 'wlulapılınyɔ.»

3 Pilatı yia ɔ layıbhaɛ: «'Lee, Zuifʋʋ 'wlulapılınyɔ -ın -mıa yı?»

-Zezu yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «'Mʋ -ın gbaa dɛ.»

4 'Ɪn Pilatı nɛɛ -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ nyımaa -zlo -ylaɛ: «Gbʋ -we ka 'gbʋ ın 'kaa nyımɛ -mɔ nı -kaslʋ 'wʋpa, ı'ın 'yı we -yɔ.»

5 'Ɪn wa nɛɛ 'ya wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Ɔ gbʋslolu wɛlı -gʋ nyımaa -zlo sɔlʋa nyımaa 'wlulapılınya -yɔ 'wʋ. Galilee dʋdʋ -gʋ ɔ dılıa we gwe, 'ın ɔ -yɔ we yia Zudee -dʋdʋ -gʋ 'plılı, 'bhie, ɔ -yɔ we 'sɔ yia -zɛɛn da -seli nyni -Zeluzalɛmʋ -dʋdʋ -gʋ.»

-Zezu wa kwaa Ewlodʋ 'yu

6 Pilatı 'nʋa wa ŋwɛɛ Galileee 'ŋnı, 'ın ɔ yia layıbha: «Ɔɔ nyımɛ -mɔ nı, Galilee -nyımɛ -wa yı?» 7 Ɔ 'nʋa nıı, dʋdʋ -we Ewlodʋ pılıa 'wlu la, -mɔ -Zezu 'bhʋa, 'ın ɔ nɛɛ, wa kwa ɔ Ewlodʋ. -Mʋʋ bhla, -zugba Ewlodʋ mı -slɔ -Zeluzalɛmʋ -dʋdʋ -gʋ.

8 Ewlodʋ 'yıa -Zezu, 'ın ɔ yia 'mʋna li. Nıı, wa ka -Zezuu gbʋ -gbada -gwlɛ, -zugba ɔ nʋ we. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka ɔ 'yı, -mʋʋ 'bı ka 'wʋgwlɛ. 'Ɪn ɔ 'yıbha ɔ 'ka ɔ gwɛdigbʋ yabhloo lɛnʋda 'yı. 9 Ɔ yia ɔ gbʋ duun layıbha, 'ın -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʋpalı. 10 -Mʋʋ bhla, -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya mı -bha, -zugba wa dılı -Zezu gbʋ 'wlu la -gla nya. 11 Ewlodʋ -yɔ 'slʋja palıa -Zezu gla, 'ın wa yia ɔ gbʋ -kpʋa -nyımɛ 'wʋnʋ. 'Ɪn ɔ nɛɛ, wa -pla ɔ 'ylinanɔ -bana 'wʋ, wa kwa ɔ Pilatıı -gbɛ lʋ. 12 -Benyi, Ewlodʋ -yɔ Pilatı 'sɔ mı tʋnyıma nya. Wee 'ylı -bhlokpadɛ nya, wa -zɛa 'tale -yɔ 'tale.

Zuifʋ 'yıbha -Zezuu tlıtlıe (Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Zn 18.39-19.16)

13 -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan klaa, nyımaa 'yugalınya kpası -yɔ 'gbee nʋkpla -nyıma weee, Pilatı gbelia 'wlu. 14 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -laa 'mı nyımɛ -mɔ nı, 'ın a nɛɛ, ɔ mı nyıma mnɔnʋda. Mʋ mıa! 'Mɔ ın yıbhaa dɛ la aın 'yu. 'Ɪn gbʋnyii a dılıa ɔ 'wlu la, ın 'nı ɔ 'yı we 'yabhlogbɔɔ lɛnʋnyɔ nya. 15 'Ɪn Ewlodʋ -mɔɔ 'nı 'ya ɔ 'yı we lɛnʋnyɔ nya. We 'gbʋ, ɔ yia ɔ lʋla -amıaa -gbɛ. -Mʋʋ 'bıgʋ, nyımɛ -mɔ nı, gbʋnyuu -we ɔ nʋa lɛ, -we ka 'gbʋ ɔ 'kaa tlı, -mʋʋ 'nı -mı. 16 We 'gbʋ, gbaa na yia wa sɛlı ɔ -pnı nya bhabha, 'bhie, ın 'ka ɔ 'yitide.» [17 Sa *'Wʋzıtıylıı 'fɛtı nynia -bhlo, 'sa Zuifʋʋ tite gbaa Pilatı 'tide wa -yla -kaslʋnyımɛ yabhlo 'yi.]

18 'Ɪn Pilatı 'yıbha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbʋ, wa 'dɛ weee yia 'wʋkpı: «-Ɪn 'bha ɔɔ nyımɛ -mɔ nı, 'ın 'tide -aın -yla -Balabasıı 'yi!» 19 Zlımɛ -Balabasıı -sɔlʋa dʋdʋʋ 'wlulapılınya -yɔ 'wʋ -Zeluzalɛmʋgbe nʋkplɛ, 'ın ɔ yia nyımɛ 'bha. We 'gbʋ, wa yia ɔ -kaslʋ 'wʋpa.

20 Pilatı 'yıbha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbʋ, ɔ yi 'yaa wɛlı 'wʋbhu 'sɔ, 'ın ɔ yia waa nyımaa -zlo -yla gbʋ gba. 21 'Ɪn wa yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ ɔ -yla: «Kʋlʋ ɔ *su -gʋ la! Kʋlʋ ɔ su -gʋ la!»

22 Pilatı 'bhua wɛlı -zakpa tanʋ 'wʋ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbʋnyuu -mʋmʋ ɔ nʋ lɛa? Gbʋnyuu -we ɔ nʋa lɛ, -we ka 'gbʋ ɔ 'kaa tlı, ı'ın 'yı we -yɔ. We 'gbʋ, gbaa na yia wa sɛlı ɔ -pnı nya bhabha, 'bhie, ın 'ka ɔ 'yitide.»

23 'Ɪn wa yia 'wʋkpı, -zugba wa kpalı wee gbʋ -bhloo 'dɛ ŋwɛ, wa kʋlʋ -Zezu su -gʋ la. 'Ɪn wa ŋwɛ -yɔtɛlɔ yia Pilatı 'wʋzi. 24 We 'gbʋ, -we wa 'yıbhaa, 'ın Pilatı yia we lɛnʋgbʋ -yɔŋwnu. 25 Nyımɛ -ɔ -sɔlʋa nyımaa 'wlulapılınya -yɔ 'wʋ, 'ın ɔ yia nyımɛ 'bha, 'mɔ wa 'yıbhaa wa tide 'yi. 'Ɪn Pilatı yia -mɔɔ 'yitide. 'Ɪn ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, 'ın -we wa -ka 'yıbha, wa 'ka we ɔ nʋnʋ.

-Zezu wa kʋlʋa su -gʋ la (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Zn 19.17-27)

26 Da wa -yɔ -Zezu mıa mnıda, 'ın Silɛnıyu 'Simɔɔ, wa -yɔ -mɔɔ yia gbeli, -zugba ɔ bhʋ kpaa. 'Slʋja yia ɔ kpa, 'ın wa yia ɔ -Zezuu su -blıgba 'wʋlapalı, ɔ 'ka we ɔ 'bı kwa. 27 Nyımaa -zlo mı ɔ 'bı. 'Ɪn ŋwnı mıa wa glaa, -zugba -maa bhıtı kıklı, 'ın wa bhalı ɔ 'gbʋ.

28 -Zezu 'bhitia la wa gbɛgbɛın, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Zeluzalɛmʋ -ŋwnı, a 'na wili na 'gbʋ -nı, a wi amıaa 'dɛ -yɔ amıaa 'yuaa 'gbʋ! 29 Nıı, we bhla yia nynia, 'ın wa 'ka gbaɛ: ‹'Ŋwnı -wa 'nıa mneni wa 'ka 'yu gwalı, -wa 'nıa -slɔ gwalı, 'ın -wa 'nıa -slɔ 'yu 'nyɛnı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı -maa -nʋ nya!› 30 Nıı, nyıma yia gbaa -gɔgɔnya -yla:
‹A bhlili -aın -gʋ!› 'Ɪn wa 'ka gba 'kpidanya -yla:

‹A zize -aın!›
31 Nıı, we -ka 'sa wa nʊ sa su yalʊ, 'ın lɛɛ -lu 'ka suu yɛyɛnʊ ylıa?»
32 Wee bhla -bhlokpadɛ nya, nyıma sɔ mıa gbʊnyuu -lɛnʊnya nya, 'ın 'slʊja -yɔ -maa yi 'yaa yi, wa 'ka wa -yɔ -Zezu 'bha dabʊdʊ. 33 Da wa nynia da ka 'ŋnı wa laa «'Wluu 'kʊa», -bha 'slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la. 'Ɪn wa yi 'yaa -bha gbʊnyuu -lɛnʊnya 'sɔ su -gʊ lakʊlʊ. 'Yabhlo mı ɔ lilisɔlʊ, 'ın -gʊdʊ mıa ɔ kɔpɛsɔlʊ. 34 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ, «Dide, -ın tı wa -yɔgbʊ 'wʊ, -we wa mıa lɛnʊda, wa 'nı we -yi.»
'Ɪn wa yia -nıgbı 'pa, -zugba wa dlili ɔ -bana, wa 'dɛkpʊa nyıdı.
35 Nyımaa -zlo mıa -bha, -zugba wa yla -we mıa 'plıda. Zuifʊʊ 'yugalınya yia ɔ gla palı, -zugba wa gbaɛ: «Ɔ ka nyıma tɔlʊa pue, ɔ pue -slɛɛn ɔ 'dɛ, -zugba *Klisı -ɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, ɔ -ka ɔ nya -mı!»
36 'Slʊja yi 'yaa -Zezu gla palı. Wa bɛa ɔ kwesi, 'ın wa yia ɔ kalɔ nʊ 'nyɛ. 37 'Ɪn wa nɛɛ: «We -ka Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ -ın -mı, -ın -sa -na 'dɛ gbʊ 'wʊ.»
38 Ɔ 'wlu -bita, wa yia -bha cɛlı:

-Ɔ MIA DA
ZUIFƱƱ 'WLULAPILINYƆ -WA

39 'Ɪn waa gbʊnyuu -lɛnʊnyaa 'yabhlo mıa su -gʊ lakʊlʊda, -mɔɔ yia -Zezu vɛlı. Ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ? -Ɪn pue -na 'dɛ, 'ın -ın 'ka -amıa pue!»
40 'Ɪn, ɔɔ gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ -gʊdʊ yia ɔ -libheyi -yla gbʊ lapalı. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪ'ın sɔ -Lagɔɔ? Nyımɛ -ɔ -a -yɔ ɔ 'sɔ mıa da tlıtlı -kaslʊ -bhlo 'wʊ, ɔmɔ 'nı gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ. 41 We klʊ -wa -amıa 'ka -kaslʊ -mını pla, gbʊnyii -a nʊa lɛ, we 'pɛnıe -wa. 'Ɪn ɔmɔ 'nı gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ.» 42 'Bhie, ɔ yia we -gʊdıe: «-Zezu, zlı -ın -ka -na nyıma 'wlulapılıa yi, -ın ligbe 'mı.»
43 -Zezu yia we 'bıgʊpalı ɔ -ylaɛ: «ɪn nɛɛ -mı -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -zɛɛn -ylı -mını nya, -ın -yɔ 'mı 'sɔ mı -Lagɔɔ dʊdʊ -gʊ.»

-Zezuu tlıtlıe
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Zn 19.28-30)

44 'Ylʊ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, we nyumoa 'wʊ, 'ın nikpise yia kpa dʊdʊ weee -gʊ. We li 'lɛlı ta. 45 'Ɪn 'naa bızıa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, we yia 'wʊyla 'sɔ we nyıdı. 46 -Zezu 'kpıa 'wʊ wɛlı 'tıtɛ nya, 'ın ɔ nɛɛ: «Dide, -mı kwɛɛ na zʊa na zuzu.» Ɔ bhıa 'saa gbagbıe, tɔʊn, 'ın ɔ yia tlı.
47 -We weee 'plıa, *Wlɔmʊ -slʊja glʊ gbuu 'yugalınyɔ 'yıa we -yɔ, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını, 'ın ɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, ɔɔ nyımɛ -mɔnı, nyımɛ tıklıı -wa 'pıɛın!»
48 Nyıma -duun -wa yia gbʊ -mını ylaa, -we weee 'plıa, 'ın wa yia we -yɔyı. 'Ɪn ŋwɔtlɔ yia wa -gʊ slu, 'ın wa -yɔ kıklı bhıtıe yia nyazı nya wa -zɔɔ lʊbhiti. 49 -Zezuu 'talea weee -yɔ 'ŋwnı -wa -yɔ ɔ 'bhʊa Galilee, 'ın wa yia ɔ yoo kwaa, wa 'yligbe 'pıpı, -zugba wa yla -we weee mıa 'plıda.

**-Zɛzɛfʊ 'bhlua -Zezu*
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Zn 19.38-42)

50-51 Zuifʊʊ 'gbe yabhlo wa laa Alimatee, we nyımɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, -mɔɔ mı 'ya -bha. Nyımɛ -zɔnʊ -yɔ nyımɛ tıklıı -wa. Ɔ mı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe wʊda, 'ın ɔ mıa Zuifʊʊ gbʊwliwʊdınyaa glaa -nyımɛ yabhlo nya. -We gbʊwliwʊdınya tɔlʊa pʊpalıa, 'ın wa nʊa lɛ, ɔ -yɔ wa 'sɔ 'nı we -gʊ wɛlı -bhlo -ka. 52 Ɔɔ -Zɛzɛfʊ mnıa Pilatıı -gbɛ, 'ın ɔ yia -mɔɔ -Zezuu 'kwie -zlalı. 53 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia wee 'kwie su -gʊ -sa, 'ın ɔ yia we 'naa -yɔ zʊ. 'Bhʊka -we wa 'bhlua tʊkpa 'wʊ, 'ın wa 'nıa -slɔ 'kwie nʊkplɛ fa, we nʊkplɛ ɔ faa wee 'kwie. 54 'Ylı -we nya wa mnazıa wa 'dɛ la, wee 'ylı nya -Zɛzɛfʊ faa wee 'kwie 'bhʊka 'wʊ. 'Ɪn we nya *Nyapɛylı dıa gwe.
55 'Ŋwnı -wa -yɔ -Zezu 'bhʊa Galilee -dʊdʊ -gʊ, -maa -yɔ -Zɛzɛfʊ yia 'bhʊka -gʊ mnı. Wa yia wee 'bhʊka 'wʊ -talı, 'ın sa wa palıa -Zezuu 'kwie la, 'ın wa yia we -yɔyı. 56 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın wa yia wa -zɔɔ lʊbhiti. 'Ɪn ŋnɛ -ka kpı -yɔ -lasiklɔ -we ka ŋnɛ mɛnıa, wa yia we pi, -we wa 'kaa 'kwiee ku -yɔ 'pa. Wa tite nɛɛ, Zuifʊʊ Nyapɛylı nya, wa 'na nʊnʊ lubho -nı. We 'gbʊ, wa yia nyapɛda -tʊ.

24

-Zezu -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Zn 20.1-10)

1 Dimasıı zlʊkpɛ -papa, 'ın 'ŋwnı yia kpı -we ka ŋnɛ mɛnıa wa pia, we nya gbawla -gʊ mnı. 2 Bhla waa 'ŋwnı 'ka -bha nyni, -zugba tʊkpa -boklo 'kadʊ 'nı gbawla ŋwɛɛ -mı, wa ka we glipe. 3 Wa -talıa gbawla nʊkplɛ, wa 'nı Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'kwie 'yı. 4 -We waa 'ŋwnı 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalı, wa 'nı

we -yi. Tɔʋn, nyıma sɔ kaa lılıbana 'pʋpa 'ylıylı 'wʋ, -maa yia wa 'klʋtlalı. 5 Nyanɔ sloa 'ŋwnı 'wʋ, 'ın wa yia 'wlu lagbli. Waa nyıma 'sɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a talı 'yliyɔganyɔɔ da tlıtlınya glaa? 6 Ɔ 'nı -seli -mı. Ɔ ka 'wʋsɔ tlıtlınya glaa. Da ɔ mıa zlımɛ Galilee, -we ɔ gbaa aın -yla, a ligbe we: 7 ‹We mı nıı, wa 'nyɛ *Nyımɛɛ 'Yu gbʋnyuu -lɛnʋnya yoo. Wa 'ka ɔ su -gʋ lakʋlʋ, 'ın 'ylı 'sɔ we taa zlı, ɔ 'ka tlıtlınya glaa 'wʋsɔ.› »

8 'Ɪn waa 'ŋwnı yia -Zezuu wɛlınya ligbe. 9 Wa 'bhʋa gbawla -gʋ, 'ın wa yia we gbaa mnı -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ -bhlo -yla, we -yɔ nyıma -tɔlʋa -yɔ wa 'sɔ mıa. 10 'Ŋwnı -wa -laa wee 'dı -mını -Zezuu tietienya, wa ŋnı nı: Magıdala -ŋwnɔ Malii, Zanı, *'Za-kee 'nyaa Malii -yɔ 'ŋwnı -tɔlʋa -yɔ wa 'sɔ mıa. 11 'Ɪn waa -Zezuu tietienya nɛɛ wa 'dɛɛ dlı zɔɛ, -we waa 'ŋwnı mıa gbada, gbʋ -kpʋa -waa 'gbʋ, wa 'nı wa dlı 'wʋdı. 12 -Bha Pıɛlı -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ -yɔ -gwagwıe yia gbawla -gʋ mnı. Ɔ kwlia 'wʋ, ɔ -talıa 'bhʋka 'wʋ, 'naapınya wa bibelia 'kwie -yɔ la, we 'dɛkpʋa ɔ 'yıa -yɔ. 'Ɪn ŋwɛgaga yia ɔ sʋbha, -we weee 'plıaa 'gbʋ. 'Ɪn ɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ lʋmnı.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'sɔ 'klʋ (Mk 16.12-13)

13-14 'Gbe -we wa laa Emausı, we -yɔ -Zeluzalɛmʋ 'sɔ, kilo kugbua lɛ -bhlo mıa we nyıdı. Wee 'ylı -bhlokpadɛ nya, -Zezuu 'bınɔnya glaa -nyıma 'sɔ mıa -mɔ mnıda. -We weee 'plıa, -zugba wa -yɔ we 'dısasıe mnı 'yloogblʋ. 15 Bhla -we nya wa mıa gbada, 'ın wa mıa kpɛlıda, -Zezuu 'dɛbhie -gbolu yia wa kwesi bɛ, 'ın ɔ -yɔ wa yia bhʋ 'wʋ mnı dabʋdʋ. 16 -Zezuu 'bınɔnya 'yıa ɔ -yɔ, 'ın -lu yabhlo'o ŋwnu, wa 'ka ɔ yibheli.

17 'Ɪn -Zezu yia wa layıbha: «'Lee, lɛɛ gbʋ -gʋ a kpɛlı nɔda 'yloogblʋa?»

Tɔʋn, wa dlı yia sumanı, 'ın wa yia 'yligbe. 18 Wa 'dɛ 'sɔ glaa 'yabhlo wa laa Kleopası, -mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na 'dɛ -bhlo -wa -Zeluzalɛmʋ -nyımɛ, -ɔ 'nıa gbʋ 'plıa 'wʋbhlolu -ylınya nı nyaa 'ji -yi yı?»

19 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «Mɔɔ -gbʋ we -ma?»

'Ɪn wa yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «Gbʋ -we 'ylıa Nazalɛtıyu -Zezu, mʋ -wa! -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ 'tıtɛ ɔ -mıa. Ɔ ka we -slolu ɔ lɛnʋgbʋnya -yɔ ɔ wɛlınya 'wʋ, -Lagɔ -yɔ nyıma 'yu. 20 -Amıaa *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ -amıaa 'yugalınya ka -Zezu wla, wa 'bha ɔ, 'ın wa yia ɔ *su -gʋ lakʋlʋ. 21 -Amıa dı we dlı 'wʋ nıı, mɔ 'ka yaa Izlaɛlınyıma gbʋ 'wʋsa. 'Ɪn -mʋʋ weee -gʋ, gbʋnya 'plıa, we 'ylı taa zlı mıa -zɛɛn. 22 Gbʋzɔnʋ -wa, -amıa glaa ŋwnı tɔlʋa ka -aın ŋwɛgaga -sʋbhalı. Zlʋkpɛ -papa, 'ın wa yia gbawla -gʋ mnı. 23 Wa 'nı ɔ 'kwie 'yı. 'Ɪn wa yia lʋyi, -bha wa gbaa -aın -ylaɛ, -Lagɔɔ 'anzınya ka wa 'klʋtlalı, 'ın we nɛɛ wa -ylaɛ: ‹-Zezu -ga 'yliyɔ!› 24 -Amıa lʋ -nyıma tɔlʋa ka gbawla -gʋ mnı, 'ın gbʋ -we 'ŋwnı gbaa, wa yi 'saa we ylı. Wa 'nı -Zezuu 'dɛ 'yı.»

25 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyıma -wa 'nı 'ylimna, 'ın gbʋ -we -Lagɔgbʋʋ -falıpanya gbaa, -wa'a 'nʋ we 'wʋla -pa! 26 We mı nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sıa sa, 'bhie, -Lagɔ 'ka ɔ 'ŋnımnıe ɔ yoo 'nyɛ.» 27 -Mʋʋ 'bıgʋ, -we wa cɛlıa ɔ daa, -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, ɔ yia we gwe -sa wa -yla. Ɔ dıa we gwe Moizıı 'sɛbhɛ -gʋ, 'ın ɔ -yɔ we yia -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa 'sɛbhɛ weee 'wʋ pla.

28 'Gbe -we 'wʋ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mıa mnıda, da wa nynia we kwesi, 'ın -Zezu yia nʋ nɛɛ, da 'pıpı ɔ mı mnıda. 29 'Ɪn wa yia ɔ -klolu, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -yɔ -aın 'sɔ -tʋ! Jibhe ka zɔ, 'ın sabɔ ka bɛbee bhıa.» 'Ɪn ɔ yia -budu zɔ pla, ɔ -yɔ wa 'sɔ 'ka -tʋ.

30 Ɔ -yɔ wa -dıa lililu gwe la, ɔ 'bhua 'floo 'wʋ, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. -Mʋʋ 'bıgʋ, ɔ dıdlıa we la, 'ın ɔ yia we wa 'wʋladlili. 31 Tɔʋn, wa 'yli -bloa, 'ın wa yia ɔ yibheli. -Bha -bhlokpadɛ, ɔ yia wa 'yligwe mnɔnʋ. 32 'Ɪn wa nɛɛ, wa 'dɛkpʋa nyıdıɛ: «Da -a mıa 'yloogblʋ, ɔ mıa -aın -yla gbʋ gbada, -zugba ɔ sa -aın -yla -Lagɔsɛbhɛ gwe, 'mʋna ka -aın dlı zɔ ye, we 'nı mʋʋ?»

33 Wa -sɔa 'wʋ -bha -bhlokpadɛ, 'ın wa yia -Zeluzalɛmʋ lʋmnı, -mɔ wa ylıa -Zezuu tietienya kugbua lɛ -bhlo -yɔ wa -lima 'wlu gbelida. 34 'Ɪn -maa nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa, Nyımaa -Kanyɔ ka tlıtlınya glaa 'wʋsɔ. Nıı, ɔ ka 'Simɔɔ 'klʋtlalı.» 35 'Ɪn -maa 'sɔ yia -we 'plıa 'yloogblʋʋ 'dı -sa wa -yla. Sa wa yibhelia -Zezu, -zugba ɔ mı 'floo ladıdlıda, 'ın wa yi 'yaa -mʋʋ gba wa -yla.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'klʋ
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Zn 20.19-23; Lngb 1.6-8)

36 Da wa mıa -slɔ gbada, 'ın -Zezu yia ɔ 'dɛ
-slolu wa nyıdı. 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Wʋtʋtʋe
-dlɔɔ -yɔ aın 'sɔ -mı!»
37 -Nyanıgbɔ -kpalıa wa, 'ın wa yia nyanɔ
nʋ. Wamıa nɛɛ yaa 'sa nıı, nyımɛzuzu -wa.
38 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu sumanı amıaa
dlıa? 'Ɪn lɛɛ ka 'gbʋ a lʋ sa dlıa? 39 A yla na -
kwıtɛ -yɔ na bhʋpatʋnya, -amı -wa, gbʋzɔnʋ
sa! A zı 'mı kwɛ, 'ın a yla, nıı, nyımɛzuzu 'nı
yıcɛ -yɔ 'kʋa -ka. Sa a yıa dɛ 'mı -yɔ 'bhisa.»
40 Ɔ gba 'saa, 'bhie, ɔ yia ɔ -kwıtɛ -yɔ ɔ
bhʋpatʋnya wa 'klʋslolu. 41 'Mʋna ka wa ye,
'ın ŋwɛgaga yia wa sʋbhaa 'gbʋ, -we -Zezu
mıa wa -yla gbada, wa 'nı mneni wa 'ka we
dlı 'wʋdı. 'Ɪn ɔ yia wa layıbhaɛ: «-Lu -we a
'kaa li, we mı -seli aın kwɛɛ?» 42 'Ɪn wa yia
ɔ llalla -zibhii kibhe 'nyɛ. 43 Ɔ 'bhua we 'wʋ,
'ın ɔ yia we li wa 'yibadı.
44 -Mʋʋ 'bıgʋ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Da ın -yɔ
aın 'sɔ mıa -benyi, ın nɛɛ aın -ylaɛ: we mı
nıı, -we weee wa cɛlıa na daa, Moizıı titee
'sɛbhɛ 'wʋ, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa 'sɛbhɛ -
yɔ Lʋʋsɛbhɛ 'wʋ, we nʋ lɛ.» 45 'Ɪn ɔ yia
wa 'wlukʋʋn ladolu, wa 'ka -Lagɔsɛbhɛ
'wʋlanʋ. 46 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We mıa
cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ mʋ nı: we mı nıı, -
Lagɔɔ -Bhasanyɔ sıa, 'ın ɔ 'ka tlı. Wa -ka
ɔ gbawla 'wʋfa, 'ylı 'sɔ we taa zlı, 'ın ɔ 'ka
'wʋsɔ tlıtlınya glaa. 47 Ɔ 'ŋnı nya, -Lagɔgbʋ
-we 'kaa nyımaa dlı 'bhiti, 'ın -Lagɔ 'ka wa -
yɔgbʋ 'wʋtı, a bhli we gbagbıe -Zeluzalɛmʋ,
'ın a -yɔ we 'ka dʋdʋ weee -gʋ mnı. 48 Nıı,
amıa -wa we dayınya. 49 'Ɪn Zuzu -ɔ Dide
gbaa ɔ 'ka aın 'nyɛ, -amı yia we aın yoo 'paa.
We 'dɛɛ 'gbʋ, amıa, a -tʋ wee gbe nı nʋkplɛ
tıklıı, 'ın -Lagɔɔ 'tıtɛ 'ka aın -gʋ lasibhli.»

-Zezu mnıa yalı
(Mk 16.19-20; Lngb 1.9-11)

50 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia
Betani kwesi mnı, ɔ yia sɔ 'wʋbhu, 'ın ɔ
yia wa 'nyulaŋwna. 51 Da ɔ mıa wa 'nyu-
laŋwnada, ɔ yia wa gwevla, 'ın -Lagɔ yia ɔ
'wʋbhu, ɔ yia yalı mnı. 52 Wa 'ylimanıa
ɔ, 'bhie, wa yia -Zeluzalɛmʋ lʋbhiti 'mʋna
'kadʋ nya. 53 'Kɔmʋʋ, wa mı -Lagɔbudu
'kadʋ zɔ, -zugba wa mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.

Zaaan 'sɛbhɛ
Sa Zaan gbaa -Zezuu gbʊzɔnʊ gbʊ

-Zezuu -gʊgbʊ *Zaan cɛlıa, mʊ -wa. Nıı, Zaan mı -Zezuu *'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo nya. 'Mɔ wa laa «'bınɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalı» wee 'sɛbhɛɛ da tɔlʊa. -We ka 'gbʊ Zaan yia 'sɛbhɛ nı cɛlı, mʊ -wa nıı, nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa -Lagɔɔ Yu, 'ın -ɔ -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın -mɔɔ yıa 'yliyɔgagıe ɔ 'ŋnı nya.

Wɛlı -zɛa nyımɛ

1 -Lagɔ 'nıa -slɔ -lu weee lala, -ɔ wa laa Wɛlı ɔ mı la. Wee Wɛlı -yɔ -Lagɔ 'sɔ mı. Wee Wɛlı -yɔ -Lagɔ mı -bhlo. 2 -Lu weee gwedıda, ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ mı. 3 Ɔ gbɛgbɛın -Lagɔ -laa -lu weee la. -Lu -we mıa lalada ɔ 'bıgʊ we 'nı -mı. 4 Nıı, ɔ -gʊ 'yliyɔgagıe 'bhʊa, 'ın wee 'yliyɔgagıe mıa, we ka nyıma zlı -la. 5 Wee zlı mı lıda nikpise 'wʊ, 'ın nikpise 'nı we nyumonu.*

6 -Lagɔ ka nyımɛ yabhlo tie, 'mɔ wa laa *Zaan,† 7 mɔ -wa gbʊdayınyɔ, mɔ yia ɔ 'ka zlıı -gʊgbʊ gba. Yi ɔ yia nyıma -ka ɔ wɛlı 'nʊ, 'ın wa 'ka dlı zʊ. 8 Ɔ 'dɛ 'nı wee zlı nya -mı, nıı, yi ɔ yia ɔ 'ka wee zlıı -gʊgbʊ gba. 9 -We mıa da nı, mʊ -wa zlıı 'zayli, wee zlı yia dʊdʊ -gʊ, we san mı 'mnida nyıma weee -gʊ.

10 Ɔɔ Wɛlı ka dʊdʊ -gʊ yi. Ɔ gbɛgbɛın -Lagɔ -laa dʊdʊ la, we mı 'sa 'bhie, dʊdʊgʊ -nyıma 'nı ɔ yibheli. 11 Ɔ yia ɔ 'dɛɛ nyımaa -gbɛ nı, wa 'nı ɔ kpa 'nanʊʊ. 12 Nıı, tɔlʊa 'paa ɔ yi, 'ın wa yia ɔ dlı -gʊ zʊ. -Maa mıa, -maa ɔ 'nyɛa 'yoo wa 'ka -Lagɔɔ 'yua -zɛ. 13 Sa nyıma gwalıa wa 'yua dʊdʊ -gʊ, we 'nı 'sa -manı -zɛ -Lagɔɔ 'yua. We 'nı nyımɛ mı wa dide nya. Nıı, -Lagɔ 'nyɛa wa 'yliyɔgagıe.

14 Ɔɔ Wɛlı ka nyımɛ -zɛ, 'ın ɔ yia -aın glaa ladı. Ɔ 'gbʊ -a yia 'nanıdlı -yɔ -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ yibheli. -A ka ɔ yla, 'ın sa ɔ 'ŋnı mnıa -Lagɔɔ 'ŋnı 'bhisa, -a ka we -yɔyı. Nıı, 'ŋnımnıe -we -Lagɔɔ 'Yu -bhlo 'yıa ɔ Dide kwɛɛ, mʊ -wa. 15 Zaan mı ɔ gbʊdayınyɔ nya, ɔ 'kpıa 'wʊ, ɔ nɛɛ: «Da ın gbaa: ‹-Ɔ yia na 'bıgʊ, ɔ 'ŋnımnıe -zi na -nʊ, -we ka gbʊ -wa, bhla ın 'ka 'wlʊ ɔ mı -bha› 'mɔ ın saa 'ŋnı.»

16 'Nanıdlı duun ɔ kaa, we nya ɔ ŋwnaa -a 'dɛ weee 'nyu la. Ɔ palıa -aın sɔ -zɔnʊ -gʊ la, 'ın ɔ yia we -gʊpalı. 17 Nıı, -Lagɔ palıa ɔ tite *Moizıı gbɛgbɛın, nıı, -Zezu *Klisıı gbɛgbɛın -a yibhelia ɔ 'nanıdlı -yɔ ɔ gbʊzɔnʊ. 18 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -Lagɔ 'yı, nıı, ɔ 'Yu -bhlogbɔɔ -ɔ -yɔ ɔ mıa -bhlo, 'ın -ɔ mıa ɔ Dide kwesi, mɔ slolua -aın -Lagɔ.

*'Zan *-Batisıı dayıgbʊ*
(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

19-20 *Zuifʊʊ 'yugalınya -wa mıa *-Zeluzalɛmʊ, ma tiea -Lagɔbʊbɔnya -yɔ wa -yɔbɛnya *Leviii zʊaylinyıma tɔlʊa, wa 'ka Zaan layıbha nyɔɔ ɔ -mıa. Zaan 'nı kalı 'pa, 'sa ɔ 'palıa we 'bıgʊ sa tıklıı. -We ka da ɔ 'yıa, 'mʊ ɔ gbaa, mʊ -wa nıı: «-Amı, ın 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -mı.»

21 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ layıbha: «We -ka 'sa -mı, nyɔɔ -ın -mıa? *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ *Elii -ın -mıa yı?»

Ɔ nɛɛ: «-Ɪnnya, ın 'nı -mɔɔ.»

Wa nɛɛ 'yaɛ: «Ɔɔ -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -putu -a mıa wʊda nı, 'mɔ -ın -mıa yı?»

Ɔ nɛɛ: «-Ɪnnya.»

22 We 'dɛɛ 'gbʊ wa nɛɛ ɔ -yla: «Nyɔɔ -ın -mıa? -A -ka mnı, -wa tiea -aın, -a 'ka wa 'dı -salı, -ın nɛɛ -na 'dɛɛ daa lɛa?»

23 Wɛlı -we -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ *Ezaii gbaa, 'mʊ Zaan palıa:

« ‹Nyımɛ yabhlo -ɔ 'kpıa 'wʊ -mɔ da bɛblɛɛ:
a nʊ Nyımaa -Kanyɔɔ 'yoo tıklıı ɔ 'yu›,
'mɔ ın -mıa.»

24 Nyıma -wa wa tiea Zaaan -gbɛ, *Falizınyıma mı wa glaa. 25 Wa 'yıbhaa ɔ la: «Nıı, -ın 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -mı, -ın 'nı -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Elii, 'ın -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -putu -a mıa wʊda, -ın 'nı -mɔɔ, we -ka 'sa -mı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na batizee nyıma?»

26 Ɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, -amı mıa, nyıma na batizea 'nyu nya. Nıı, aın nyıdı, nyımɛ yabhlo mı -bha, a 'nı ɔ -yi. 27 Mɔ yia 'mı 'bı yia, ın 'nı mneni ın 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo.»

28 -We weee mıa da, Betani we nʊa lɛ, -mɔ Zudɛɛn nyu 'ylʊʊ 'wʊsɔlʊda, da Zaan batizea nyıma.

---

* **1:5** We 'ji yabhlo -waɛ: 'ın nikpise 'nı we 'wʊlanʊ. † **1:6** Nıı, 'Zan -Batisı -wa.

-Zezu, saa -bha nyıma gbʋnyuu

29 Zlı zlıa, -Zezu mı Zaaan gbɛgbɛın yilida, 'ın Zaan yia ɔ -yɔyı, 'ın ɔ nɛɛ: «A yla, -Lagɔɔ *Bhlabhlɛyu nı, ɔ mı dʋdʋgʋ -nyıma gbʋnyuu -bhasada. 30 Da ın gbaa nıı, nyımɛ yia 'mı 'bı yia, ɔ 'tıtɛ -zi na -nʋ, nıı, wa 'nıa -slɔ 'mı gwalı, ɔ mı la, 'mɔ ın saa 'ŋnı. 31 Zlımɛ, ın 'nı ɔ -yi, ın 'ka ɔ *Izlaɛlınyıma -slolu wa 'ka ɔ yibheli, we 'gbʋ ın yia nyıma batizea yi 'nyu nya.»

32-33 Zaan ka 'ya ɔ gbʋʋ da 'yı, ɔ nɛɛ: «Nıı, zlımɛ, ın 'nı ɔ -yi, nıı, -Lagɔ -ɔ tiea 'mı ın 'ka nyıma batizee 'nyu nya, ɔ nɛɛ 'mı -yla: ‹-Ɔ -gʋ -ın -ka -Lagɔɔ Zuzu 'yı kwlida, 'ın we 'ka bha -tʋ, mɔ -wa nyımɛ -ɔ 'kaa nyıma batizee -Lagɔɔ Zuzu 'Pʋpa nya. Nıı, -amı -wa ɔ gbʋdayınyɔ. Ɪn ka -Lagɔɔ Zuzu -yɔyı. Ɔ 'bhʋa yalı, ɔ 'sibhlia ɔ -gʋ la -kpakʋn 'bhisa, 'ın ɔ yia -bha -tʋ.› 34 -Amı, ın ka ɔ -yɔyı, mʋ 'gbʋ ın yia gba nıı, ɔɔ nyımɛ mıa da, -Lagɔɔ 'Yu ɔ -mıa.»

-Zezu laa ɔ 'bınɔnyaa tıanʋ

35 Zlı zlıa, Zaan -yɔ ɔ 'bınɔnya 'sɔ mı 'ya -bha, 36 'ın -Zezu yia 'plıa yi. Zaan ylaa ɔ, ɔ nɛɛ: «A -talı, -Lagɔɔ Bhlabhlɛyu nı.»

37 Ɔ 'bınɔnya 'sɔ 'nʋa -we ɔ gbaa, 'ın wa yia -Zezu 'bı mnı. 38 -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yıa nıı, wa mı ɔ 'bı, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka da a talıa?» Wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, mɔ -ın -dılı la?» (Nıı, Wlabii ji -wa zuifʋwɛlı 'wʋ: «Gbʋslolunyɔ».)

39 Ɔ nɛɛ: «A yi, 'ın a 'ka -bha 'yı.»

Wa mnıa da ɔ -dılıa la, 'ın wa yia -bha 'yı, -zugba jibhezaa -lɛlı -mnʋanʋ ka nyni. 'Ɪn wa yia wee 'ylıı pnıı bhıa ɔ -gbɛ.

40 Wa 'dɛsɔbhie glaa, -wa 'nʋa Zaaan wɛlı, 'ın wa yia -Zezu 'bı mnı, wa 'yabhlo -wa Simɔ Piɛlıı bheli Andlee. 41 Tıada, mɔ yia ɔ bheli 'Simɔɔ laa, 'ın ɔ nɛɛ: «-A ka Mesi 'yı.» (We ji -wa «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ».)

42 'Ɪn ɔ -yɔ -mɔɔ 'sɔ yia -Zezuu -gbɛ mnı. -Zezu ylaa ɔ, 'ın ɔ nɛɛ: «-Mı -wa 'Simɔɔ, -na dide wa laa Zaan. -Na 'ŋnı wa yia zʋa Sefası.» ('Mʋ wa bhitia 'wʋla Piɛlı, -mʋʋ ji -wa tʋkpa.)

-Zezu laa Filipʋ -yɔ Natanaɛlı

43 Zlı zlıa, -Zezu 'yıbha ɔ 'ka Galilee -dʋdʋ -gʋ mnı. Ɔ -yɔ Filipʋ gbelia, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Yi 'mı 'bı.» 44 Filipʋ mıa, Bɛtısaida -dʋdʋ -gʋ ɔ 'bhʋa, Andlee -yɔ Piɛlı klaa 'ya. 45 -Mʋʋ 'bıgʋ, Filipʋ -yɔ Natanaɛlı yia 'wʋgbeli, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lagɔɔ titee 'sɛbhɛ 'wʋ, Moizı ka nyımɛ yabhloo gbʋ gba, -Lagɔgbʋʋ -falıpanya ka 'ya ɔ gbʋ gba wee 'sɛbhɛ 'wʋ. -A ka ɔ 'yı. Nıı, mɔ -wa *-Zɛzɛfʋʋ 'yu -Zezu, Nazalɛtıgbe 'wʋ ɔ 'bhʋa.»

46 -Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, -lu -zɔnʋ mneni we 'ka Nazalɛtı 'bhʋʋ?»

Filipʋ nɛɛ: «Yi -na 'dɛ 'ka -bha 'yı.»

47 Nıı, Natanaɛlı yia -Zezuu -gbɛ yi. Ɔ bɛa ɔ -yɔ, -Zezu 'yıa ɔ -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ daa: «A yla, *Izlaɛlınyımɛɛ 'dɛbhie -gbolu nı, ɔɔ nyımɛ mıa, kalı 'nı ɔ dlı 'wʋ -mı.»

48 Natanaɛlı nɛɛ: «Sa -ın yibheli 'mı 'wʋ la?»

Ɔ nɛɛ: «Da Filipʋ 'nıa -slɔ -mı la nı, ın ka -mı 'yı, -zugba -ın mı *figısu zɔ.»

49 -Bha Natanaɛlı gbaɛ: «Wlabi, -ın mı -Lagɔɔ 'Yu nya, Izlaɛlınyımaa 'wlulapılınyɔ -ın -mıa.»

50 -Zezu 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «ɪn gbaa nıı, ın ka -mı 'yı figısu zɔ, we 'gbʋ -ın yia 'mı dlı -gʋ zʋ, mʋ -wa yı? -Li 'kadı -we -zia -mʋnı 'yıa -na yia we. 51 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ, yalı a yia 'yıa ŋwɛ -kalıda. 'Anzınya a yia 'yıa kwlida -yɔ -gblada *Nyımɛɛ 'Yu -gʋ.»

2

-Zezu 'bhitilia 'nyu nʋ 'wʋla

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ylı 'sɔ 'plıa, 'ın wa yia 'ŋwnɔkwafɛtı -sa Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wʋ. -Zezuu 'nyaa mı -bha. 2 'Ɪn wa yi 'yaa -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya la wee 'fɛtı 'wʋ. 3 -Bha bɛa, 'ın nʋ yia bhıa, 'ın -Zezuu 'nyaa nɛɛ ɔ -yla: «Nʋ ka bhıa.»

4 -Zezu 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «'Maa, amaa nʋ gbʋ -wa yaayıı, na nʋ gbʋ -wa yı? Bhla -we nya wa 'kaa na 'tıtɛɛ 'dɛbhie -gbolu 'yı, we 'nı -slɔ nyni.»

5 -Zezuu 'nyaa nɛɛ lililuu dlilinya -yla: «-We weee ɔ yia aın -yla gbaa, a nʋ we lɛ.»

6 'Ɪn tʋkpa nyida 'kadı gbelibhlo mı -bha wa kwesi. -Mʋʋ 'wʋ wa plia 'nyu, 'ın wa budoa: 'sa Zuifʋʋ tite gbaa. Nıı, we 'yabhlo bhu 'wʋ litlı glʋ gbu. 7 -Zezu nɛɛ waa lililuu dlilinya -yla: «Nyidanya mıa da nı, a yeli we 'nyu.» 'Sa wa yelia we sa kɛ! kɛ! kɛ!

8 -Zezu nɛɛ: «A 'pli -slɛɛn we, a 'ka we 'fɛtıı 'yugalınyɔ kwa.» 'Ɪn wa yia we ɔ kwa. 9 Ɔɔ 'fɛtıı 'yugalınyɔ 'yıa wee 'nyu ŋwɛ, -zugba we ka nʋ 'wʋlabhitili. Da wee nʋ 'bhʋlʋa, ɔ

'nɪ -bha da -yi, nɪɪ, -wa 'plia 'nyu, wa -yi -bha da. 'Ɪn ɔɔ 'fɛtɪɪ 'yugalɪnyɔ yia 'ŋwnɔ -kwanyɔ la. 10 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Da weee, nʊ -zɔnʊ wa wlaa -slɔ tɪa, wa -ka 'ma duun 'bhie, wa wlaa kalɔ nʊ. 'Ɪn -mɪ, -ɪn yia nʊ -zɔnʊ ladɪ, 'ɪn sɛnɛɛ bhla yia we ylɪ.»

11 Nɪɪ, gwɛdigbʊʊ tɪanʊ -we -slolua ɔ 'ŋnɪmnɪee 'tɪtɛ, Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wʊ ɔ nʊa we lɛ. 'Sa ɔ -slolua ɔ 'ŋnɪmnɪee 'tɪtɛ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia ɔ dlɪ -gʊ zʊ. 12 We 'bɪgʊ, 'ɪn ɔ yia Kapɛnaumʊ mnɪ, ɔ -yɔ ɔ 'nyaa klaa, ɔ bhelia klaa, we -yɔ ɔ 'bɪnɔnya. 'Ɪn wa yia -mɔ 'ylɪ ya 'sɔlɛ li.

*-Zezu vua -valɛpanya *-Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ*

(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

13 Nɪɪ, Zuifʊʊ *'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ ka cɪpa, 'ɪn -Zezu yia -Zeluzalɛmʊ mnɪ. 14 Ɔ plaa *-Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, nyɪma -wa paa 'bhli klaa, bhlabhlɛ klaa, we -yɔ -kpakʊn pɛlʊ, 'ma ɔ ylɪa -bha, 'ɪn ɔ yi 'yaa 'gwɛzi -bhitinya -bha ylɪ, wa -dɪ wa 'tabhle -yɔ la. 15 Ɔ 'pnaa 'llukpe -yɛlɪpɛ 'bhisa, 'ɪn ɔ yia nyɪma weee vu -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ ŋwɛɛ, we -yɔ wa 'bhli -yɔ wa bhlabhlɛnya 'sɔ. Ɔ 'mnia 'gwɛzi -bhitinyaa 'gwɛzi, 'ɪn ɔ yia wa 'tabhle labhlɪ. 16 Ɔ nɛɛ -kpakʊʊn pɛlʊpanya -yla: «A -sa da we, a 'na nʊnʊ na Didee -budu -valɛ -budu 'wʊ -nɪ.»

17 -We *-Lagɔsɛbhɛ gbaa, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnyaa dlɪ yia we -gʊ -bho:

«'A! Na -Lagɔ, -na -budu ɪn 'yɪbhaa,
we 'tʊ mɪ 'mɪ 'bhada.»

18 Tɔʊn, 'ɪn Zuifʊʊ 'yugalɪnya yia ɔ layɪbha: «Sanɛɛ -na nʊa yɪ? -Ɪn nʊ gwɛdigbʊ yabhlo lɛ, 'ɪn -a 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, -Lagɔ ka -mɪ 'yoo 'nyɛ.»

19 -Zezu 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «Wee -Lagɔbudu 'kadʊ mɪa, a -sa we la, 'ɪn ɪn 'ka we 'yligbeli 'ylɪ ta nya.»

20 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Aya! Wa 'kaa -budu nɪ 'sʊbha, wa li -zʊ glʊ 'sɔ -zʊ gbelibhlo, 'ɪn -mɪ, -ɪn nɛɛ -ɪn 'ka we 'sʊbha 'ylɪ ta nyaa?» 21 Nɪɪ, -budu -zɔnʊ -Zezu saa 'ŋnɪ, ɔ 'dɛɛ kuu gbʊ ɔ gbaa. 22 We 'dɛɛ 'gbʊ, da -Zezu -ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ, ɔ 'bɪnɔnyaa dlɪ yia we -gʊ -bhoa, -we ɔ gbaa we -yɔ -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'mʊ wa zʊa dlɪ -gʊ.

-We mɪa nyɪmaa dlɪ zɔ, -Zezu -yi we

23 Zuifʊʊ 'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ nya -Zezu mɪ -Zeluzalɛmʊ. Ɔ gwɛdigbʊnya -we slolua ɔ 'tɪtɛ, 'mʊ ɔ nʊa lɛ, nyɪma duun 'yɪa we -yɔ, 'ɪn wa yia ɔ dlɪ -gʊ zʊ. 24 -Zezu 'nɪ wa dlɪ -gʊ zʊ, -we ka gbʊ -wa, ɔ -yi wa 'dɛ weee dlɪ. 25 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka ɔ -limaa gbʊ lapalɪ ɔ -yla, -Zezu 'nɪ -mʊʊ gbʊ -ka, nɪɪ, -we mɪa nyɪmɛɛ dlɪ zɔ, ɔ 'dɛ -yi we.

3

-Zezu -yɔ 'Nikodɛmʊ

1 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo wa laa 'Nikodɛmʊ, -ɔ mɪa Falizɪnyɪmaa sɔ lʊ, 'ɪn ɔ mɪa Zuifʊʊ 'yugalɪnyɔ yabhlo nya, 2 mɔ yia -Zezuu -gbɛ sabɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Wlabi, -a -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔ ka -mɪ tie, -ɪn 'ka -aɪn gbʊ -slolu. -Lagɔ -yɔ -mɪ 'sɔ 'nɪ -mɪ nɪ, -ɪn 'nɪ mneni -ɪn 'ka 'sasʊkpa -gwɛdigbʊnya nɪ lɛnʊ.»

3 Ɔ nɛɛ 'Nikodɛmʊ -ylaɛ: «Ɪn nɛɛ -mɪ -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ ka 'lulolu* wa 'nɪ gwalɪ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka nyɪma -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la glaa -mɪ.»

4 'Nikodɛmʊ nɛɛ: «Sa wa 'ka nyɪmɛ kpasaa 'lulolu gwalɪa? Nɪɪ, ɔ mneni ɔ 'ka ɔ 'nyaa nʊkplɛ pla, wa 'ka ɔ 'sɔnʊ gwalɪɪ?»

5 -Zezu 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, ɪn nɛɛ -mɪ -yla gbʊzɔnʊ saɛ: we -ka nɪɪ, wa 'nɪ nyɪmɛɛ 'lulolu gwalɪ, 'nyu -yɔ -Lagɔɔ Zuzu nya, -mɔɔ 'nɪ mneni -mɔɔ 'ka -wa -Lagɔ pɪlɪa 'wlu la glaa -mɪ. 6 -We ka gbʊ -wa, -wa 'nyaa -yɔ dide gwalɪa, wa mɪ nyɪmaa nyɪma nya, 'ɪn -wa -Lagɔɔ Zuzu gwalɪa, wa mɪ -Lagɔɔ Zuzuu nyɪma nya. 7 We -ka 'sa -mɪ, ɪn -ka gba nɪɪ, wa gwalɪ amɪaa 'lulolu, we 'na sʊbhalɪ -mɪ ŋwɛgaga -nɪ. 8 Nɪɪ, da -pɪpɛ 'yɪbhaa we 'ka 'plɪ, -bha we plɪlɪa, 'ɪn -na nʊa we -jiji, nɪɪ, da we bhʊlʊa, mɔ we mnɪa, -ɪn 'nɪ -bha da -yi. Sa -pɪpɛ mɪa, -wa -Lagɔɔ Zuzu gwalɪa, 'sa wa mɪa.»

9 'Nikodɛmʊ nɛɛ: «Sa -mʊʊ 'ka 'wʊ la 'pɪplɪa?»

10 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «Gbʊslolunyɔ, -ɔ ka 'ŋnɪ wa -yia *Izlaɛlɪ -dʊdʊ -gʊ, 'mɔ -ɪn -mɪa, 'ɪn -ɪn 'nɪ wee gbʊ nɪ -yii? 11 Nɪɪ, ɪn nɛɛ -mɪ -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -we ka 'ji -a -yia, we -gʊgbʊ -a gbaa. -We ka da -a 'yɪa, we 'dɪ -a saa. 'Ɪn a 'nɪ 'yɪbha a 'ka -amɪaa -bhayɪgbʊ -yɔŋwnu. 12 Ɪn ka aɪn -yla dʊdʊgʊ gbʊ gba, a 'nɪ we -yɔŋwnu. We -ka 'sa -mɪ nɪ, da na yia aɪn -yla

* **3:3** 'Lulolu: wɛlɪ 'bhitie tɔlʊa nɛɛ yalɪ.

yalı gbʊ gbaa, a 'na 'ka we -yɔŋwnu, we 'nı mʊʊ? 13 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -Lagɔɔ -gbɛ -gbla, we 'nı ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu 'wʊbhʊ, mɔɔ 'bhʊa yalı.

14 «Nıı, Moizı ka nɛtɛ -tıbhɛ 'wʊbhu yalı da bɛblɛɛ nyıma weee 'yu, 'sa -bhlokpadɛ wa yia Nyımɛɛ 'Yu 'wʊbhua yalı, 15 'ın -wa weee -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, wa 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı. 16 We 'dɛɛ 'gbʊ, 'sa -Lagɔ -kalıa dʊdʊgʊ -nyımaa zɛ, 'ın ɔ yia ɔ 'Yu yabhlogbɔɔ wla, 'ın -wa -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, wa 'na 'ka labhʊ. 'Yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ wa yia 'yıa. 17 Nıı, -Lagɔ 'nı ɔ 'Yu tie dʊdʊ -gʊ ɔ 'ka nyıma gbʊ dılı, nıı, ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa, we 'gbʊ ɔ yia ɔ tie. 18 -Ɔ -ka ɔɔ 'Yu dlı -gʊ zʊ, -Lagɔ 'na 'ka ɔ gbʊ dılı, 'ın -ɔ 'nı ɔ dlı -gʊ zʊ, -Lagɔ ka ɔ gbʊ dılı pepe. -We ka gbʊ -wa, ɔ 'nı -Lagɔɔ 'Yu -bhlogbɔɔ dlı -gʊ zʊ. 19 Sanɛɛ -Lagɔ bhua nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ, nıı, zlı ka dʊdʊ -gʊ yi, 'ın nyıma 'nı we -yɔŋwnu, nıı, wa 'yıbha nikpise, -we ka gbʊ -wa, gbʊnyuu wa nʊa lɛ. 20 -Wa weee nʊa gbʊnyuu lɛ, zlı wa nyɛa 'wʊ, 'ın wa'a 'tla zlı 'klʊ. -We ka gbʊ -wa, wa mı nyanɔ nʊda, nyımɛ yi wa lɛnʊgbʊ yibheli. 21 Nıı, -wa nʊa -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, zlı 'klʊ wa tlaa. 'Sa nyıma yıa wa lɛnʊgbʊ -yɔ sa tenyii, 'ın wa yibhelia we 'ji nıı, wa mı -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊda.»

Zaan nɛɛ -Zezu -galı ɔ 'yu

22 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya yia Zudee -dʊdʊ -gʊ mnı, 'ın ɔ yia wa -gbɛ 'ylı 'sɔlɛ li, -zugba ɔ batizea nyıma. 23 'Ɪn Zaan mıa, -mɔɔ mı 'ya nyıma batizeda: ɔ mı Enɔɔ, Salimʊ kwesi, da 'nyu -zua, -zugba nyıma yi ɔ -gbɛ ɔ batizee wa. 24 Nıı, wa 'nı -slɔ Zaan -kaslʊ 'wʊpa. 25 -Bha kpıkpɛlıe -bhoa Zaaan 'bınɔnya -yɔ Zuifʊ yabhlo nyıdı, sa Zuifʊʊ tite gbaa wa budo wa 'ka -mɔwlʊ, we -gʊ. 26 We 'gbʊ wa bɛa Zaan -yɔ, 'ın wa nɛɛ: «Wlabi, nyımɛ -ɔ -yɔ -mı 'sɔ mıa Zudɛɛn nyu lʊ, 'ın -ın yia ɔ -gʊgbʊ gba -aın -yla, ɔmɔ, ɔ mı nyıma batizeda, 'ın nyıma weee mı ɔ -gbɛ mnıda.»

27 'Ɪn Zaan nɛɛ: «-Lagɔ 'nı nyımɛ -lu 'nyɛ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we 'yı. 28 Amıaa 'dɛ mı na gbʊdayınya nya, a ka 'mı ŋwɛɛ 'nʊ nıı, -amı, ın 'nı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, nıı, -Lagɔ tiea 'mı ɔ 'yu. 29 -We ka gbʊ -wa, we -ka nanʊʊ gbʊ, nıı, nyımɛ -ɔ mıa 'ŋwnɔ kwada, ɔ 'tale -ɔ mnazıa -lu weee, 'ın 'fɛtı 'ka nna, 'mɔ ın -mıa. 'Ɪn da ɔɔ 'ŋwnɔkwanyɔ -ka wee fɛtı 'wʊ yi nı, ɔ 'tale -ka ɔ yiyi dı 'nʊ nı, 'ın 'mʊna bhaa ɔ. -Amı mıa, ın mı 'mʊna lida sa duun, 'sa nanʊʊ gbʊ mıa. 30 Ɔmɔ, ɔ 'bhu 'bı 'wʊ, 'ın -amı 'ka zɔbɛ.

31 «Nıı, -ɔ bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, ɔ -galı nyıma weee 'yu. -Ɔ bhʊa dʊdʊ -gʊ, dʊdʊgʊ -nyımɛ ɔ -mıa, 'ın ɔ gbaa dʊdʊgʊ gbʊ. Ɔmɔ, -ɔ bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, ɔ -galı nyıma weee 'yu. 32 -We ɔ 'yıa, -we ɔ 'nʊa, we -gʊgbʊ ɔ gbaa. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ ŋwnu ɔ gbʊʊ dayıgbʊ -yɔ. 33 -Ɔ -ka ɔ gbʊʊ dayıgbʊ -yɔŋwnu, mɔ slolua nıı, -we -Lagɔ gbaa, gbʊzɔnʊ -wa. 34 Nıı, -ɔ -Lagɔ -ka tie, -Lagɔwɛlı ɔ gbaa, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ nyɛa ɔ ɔ Zuzu kplo! kplo! 35 Dide -Lagɔ -kalı ɔ 'Yuu zɛ, 'ın ɔ ka ɔ 'tıtɛ ɔ kwɛɛ zʊ -lu weee -gʊ. 36 -Ɔ -ka ɔ 'Yu dlı -gʊ zʊ, ɔ ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. Nıı, -ɔ'ɔ zʊa ɔ 'Yu 'nʊŋwɛ, ɔ 'na 'ka 'yliyɔgagıe 'yı. -Lagɔɔ 'cɛ zɔ ɔ tʊa.»

4

-Zezu -yɔ Samalıŋwnɔ

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, Falizınyıma ka 'nʊ nıı, nyıma duun mı -Zezu 'bıyida ɔ 'ka wa batizee we -zi Zaan. 2 (Nıı, we 'nı ɔ dɛ, ɔ 'bınɔnya batizea nyıma). Da -Zezu yibhelia we 'ji, 3 -bha ɔ 'bhʊa Zudee, 'ın ɔ yia Galilee lʊ mnı.

4 Ɔ 'ka Galilee mnı, we mı nıı, ɔ -dı Samalii -dʊdʊ 'wʊ. 5-6 Da ɔ mıa Samalii -dʊdʊ -gʊ 'plılıda, 'gbe yabhlo wa laa Sikaa, -bha ɔ nynia we nʊkplɛ. Wee gbe mıa, da *Zakɔbʊ ka bhaa dʊdʊ kibhe, 'ın ɔ yia -bha -klɔ 'bhlu, wee dʊdʊ -we ɔ 'nyɛa ɔ 'yu *-Zɛzɛfʊ, we kwesi we mıa. -Zezu sıa nɔnʊe kwɛɛ, 'ın ɔ yia wee -klɔ -yɔ ladı. Nıı, 'ylʊgbagbʊ -wa.

7 -Bha Samalıŋwnɔ yabhlo yia 'nyu 'plia, 'ın -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A 'nyɛ 'mı 'nyu ın 'ka 'ma.» 8 (Nıı, ɔ 'bınɔnya ka lililu zɔa mnı 'gbe nʊkplɛ.)

9 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -Mı Zuifʊ zlalıa -amı Samalıŋwnɔ 'nyu yı?» Nıı, Zuifʊ -yɔ *Samalii -nyıma'a* 'nʊnnʊ 'wʊla.

10 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A 'nı -Lagɔɔ wlawlalu -yi, 'ın a 'nı -ɔ mıa aın 'nyu -zlalıda -yi. A -ka yaa we 'ji -yi, ama yi yaa ɔ 'wlʊwlʊnyu -zlalıa, 'ın ɔ 'ka we aın 'nyɛ.»

* **4:9** Zuifʊ 'nı mneni wa 'ka Samalii -nyımaa kna kwɛzı.

11 Ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -ɪn 'nɪ floko kwɛɛ -ka, 'ɪn -klɔ -tɔ 'wʊ, sa -ɪn 'ka 'mɪ wee 'wlʊwlʊnyu 'nyɛa? 12 -Amɪaa dʊkpasa Zakɔbʊ 'bhlua wee -klɔ, ɔ 'dɛ ka we 'nyu 'ma, we -yɔ ɔ 'yua -yɔ ɔ 'nɔɔlii -gnʊʊ -zlo. -Mɪ dlɪ 'wʊ nɪɪ, -mɪ 'ylia -mɪ -zia ɔ yɪ?»

13 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪmɛ -ɔ -ka nyu nɪ 'ma, 'nyumatʊ yia ɔ 'bhaa lʊ. 14 Nɪɪ, 'nyu -we na yia wlaa, nyɪmɛ -ɔ -ka we 'ma, 'nyumatʊ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'Ɪn wee 'nyu zɛa ɔ 'wʊ 'wlʊwlʊnyu, da 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, we bhʊa.»

15 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, 'nyɛ 'mɪ wee 'nyu, 'nyumatʊ yi -slɛɛn 'mɪ 'bha, ɪn yi 'maslɛɛn -seli 'nyu 'plia yi.»

16 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A mnɪ amaa 'lowli laa, a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka yi.»

17 Ɔ nɛɛ: «ɪn 'nɪ 'lowli -ka.»

Ɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ a gbaa, nɪɪ, a 'nɪ 'lowli -ka. 18 Nɪɪ, a 'yɪ 'lowlia gbu. -Mɔmɔ a -yɔ ɔ 'sɔ mɪa dɛ nɪ, ɔ 'nɪ amaa 'lowli. Gbʊzɔnʊ -wa.»

19 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ: «Cɪɪn, na -Kanyɔ, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ -ɪn -mɪa. 20 -Gɔgɔ 'kadʊ nɪ 'wlu -amɪaa dʊkpasɪ bʊbɔ bhaa -Lagɔ, 'ɪn amɪa nɛɛ: -Zeluzalɛmʊ wa 'kaa -Lagɔ bʊbɔ.»

21 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Bhɔlɔ, a zʊ 'mɪ dlɪ -gʊ. Bhla yabhlo yia bɛa, we 'nɪ -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu, 'ɪn we 'nɪ -Zeluzalɛmʊ wa 'ka Dide -Lagɔ bʊbɔ. 22 Nɪɪ, amɪa *Samalii -nyɪma, -we a bʊbɔa, a 'nɪ we -yi. 'Ɪn -we -amɪa Zuifʊ bʊbɔa, -a -yi we. -We ka gbʊ -wa, Gbʊwʊsanyɔ mɪa, Zuifʊʊ -gbɛ ɔ bhʊa. 23 Nɪɪ, bhla -we nya -wa bʊbɔa Dide -Lagɔ tɪklɪɪ, wa 'kaa ɔ bʊbɔ Zuzu nya sazɔnʊ sa, we bhla ka cɪpa, 'ɪn we ka nyni. Nɪɪ, we 'sasʊkpa -nyɪmaa da -Lagɔ talɪa, wa 'ka ɔ bʊbɔ. 24 -Lagɔ mɪ Zuzu nya. -Wa 'kaa ɔ bʊbɔ, wa bʊbɔ ɔ Zuzu nya sazɔnʊ sa.»

25 Ɔɔ 'ŋwnɔ nɛɛ ɔ -yla: «ɪn -yi we 'ji nɪɪ, Mesi yia yia. (We ji -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.) Ɔ -ka yi nɪ, mɔ yia we 'dɛ weee 'wʊsɪsalɪa.»

26 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɔ mɪa da aɪn -yla gbada.»

27 -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'bɪnɔnya yia lʊ. 'Ɪn wa yia -Zezu -yɔ 'ŋwnɔ yabhlo -yɔyɪ 'dɪ -sada. 'Ɪn we yia wa ŋwɛgaga -sʊbhalɪ, -zugba wa gba -mɔ dlɪ zɔɛ: «Lɛɛ -lu ɔ yɪbhalɪ ɔɔ 'ŋwnɔa? Lɛɛ -gbʊ ɔ gba ɔ -yla?» Nɪɪ, 'sasʊkpa -layɪbhawɛlɪ nɪ 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ ŋwɛɛ 'tla.

28 Tɔʊn, ɔɔ 'ŋwnɔ tɪa -bha ɔ 'nyu -nyida, 'ɪn ɔ yia 'gbe nʊkplɛ pla. Ɔ nɛɛ nyɪma -yla: 29 «A yi! A yi -nya, a 'ka nyɪmɛ yabhlo 'yɪ! Mɔ gbaa na lɛnʊgbʊ weee. We 'wlʊ sa mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» 30 Tɔʊn, wa yia 'gbe nʊkplɛ 'tla, 'ɪn wa yia -Zezuu gbɛgbɛɪn mnɪnɪ.

31 We bhla, ɔ 'bɪnɔnya mɪ ɔ bhubhoeda ɔ 'ka li. 32 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lililu -we ɪn 'kaa li, a 'nɪ we -yi.»

33 'Ɪn ɔ 'bɪnɔnya nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪ: «Aya! Nyɔɔ 'nyɛ ɔ lililua?»

34 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Na yoopanyɔɔ dʊmagbʊʊ 'nʊŋwɛzʊzʊe -yɔ ɔ lubhoo 'wlubhabhɪe, mʊ -wa na lililu. 35 Amɪa, a nɛɛ nɪɪ, we -tʊ 'wʊ 'cʊ -mnʊa, 'ɪn -luu -dɪdɪ bhla 'ka nyni, -amɪ nɛɛ aɪn -yla, nɪɪ, we -dɪdɪ bhla ka -slɛɛn nyni. A -talɪ kpaa -gʊ, we 'ya ka zalɪ. 36 -Ɔ -ka -luu -dɪdɪnyɔ nya -mɪ, ɔ ka ɔnʊʊ -tnʊʊ 'yɪ. Nɪɪ, ɔ mɪ nyɪma 'wlugʊgwlalɪda, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, -Lagɔ 'ka we wa 'nyɛ. 'Ɪn we glʊglʊnyɔ -yɔ we -dɪdɪnyɔ 'ka 'mʊna li dabhlo. 37 Nɪɪ, nine yabhlo nɛɛ: ‹Nyɪmɛ yabhlo glʊa, 'ɪn nyɪmɛ -putu dɪa.› Gbʊzɔnʊ -wa. 38 Kpaa -we 'wʊ a 'nɪa lubho nʊ, -mɔ ɪn tiea aɪn we -luu -dɪdɪ bhla. Tɔlʊa ka -mɔ lubho nʊ, 'ɪn wa yia sɪa. 'Ɪn -amɪa yɪa we 'wʊ -tnʊʊ.»

39 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔɔ 'ŋwnɔɔ gbagbawɛlɪ -gʊ Samalii -nyɪma duun zʊa -Zezu dlɪ -gʊ. Ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ nyɪmɛ nɪ gbaa 'mɪ -yla na lɛnʊgbʊ weee.» 40 We 'dɛɛ 'gbʊ, Samalii -nyɪmaa -zlo yia -Zezuu -gbɛ yi. 'Ɪn wa yia ɔ -bɛlʊ -yɔpalɪ, ɔ -yɔ wa 'ka -tʊ. Ɔ li -bha 'ylɪ 'sɔ.

41 'Ɪn tɔlʊa yia wa -gʊ -bho dlɪzʊzʊe nya, ɔ 'dɛɛ ŋwɛɛ wɛlɪ 'gbʊ. 42 Wa nɛɛ ɔɔ 'ŋwnɔ -yla: «We 'nɪ -slɛɛn amaa wɛlɪ -bhlogbɔɔ 'gbʊ -a yi ɔ dlɪ -gʊ zʊ. Nɪɪ, -amɪaa 'dɛ ka ɔ ŋwɛɛ wɛlɪ 'nʊ. Nɪɪ, -a -yi -slɛɛn we 'ji nɪɪ, mɔ -wa dʊdʊgʊ -nyɪma weee Gbʊwʊsanyɔɔ 'dɛbhie.»

-Zezu jipea nyɪmɛ 'kadʊ yabhloo 'yu

43 -Zezu li -bha 'ylɪ 'sɔ, we tanʊʊ zlɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'yoo bhli, ɔ 'ka Galilee -dʊdʊ -gʊ lʊ mnɪ. 44 (Nɪɪ, -Zezuu 'dɛ ka gba nɪɪ, wa'a zʊ -bha -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ ɔ 'dɛɛ -zɔɔ.) 45 Tɔʊn, ɔ nynia Galilee, 'ɪn nyɪmaa -zlo yia ɔ yoo -saa yi. -We ka gbʊ -wa, gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ -Zeluzalɛmʊ 'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪɪ bhla, wa ka -bha 'yɪ.

46 'Bhie ɔ yia Kana lʊ mnɪ, Galilee -dʊdʊ -gʊ, da ɔ 'bhitilia 'nyu nʊ 'wʊla. Nɪɪ, *Ewlodʊʊ

nyɪmɛ 'kadʊ yabhlo mɪa Kapɛnaumʊ, ɔ 'yu ka gu -yɔ. 47 Ɔ 'nʊa nɪɪ, -Zezu ka Zudee 'bhʊ, ɔ ka Galilee mnɪ, 'ɪn ɔɔ nyɪmɛ yia Kana mnɪ, ɔ 'ka ɔ 'yɪ. Ɔ nynia ɔ -gbɛ, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Na zukpa -wa! -A mnɪ Kapɛnaumʊ, -ɪn 'ka na 'yu jipe, ɔ yi tlɪ.»

48 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «We 'nɪ gwɛdigbʊnya 'wʊbhʊ, a 'nɪ mneni a 'ka 'mɪ dlɪ -gʊ zʊ.»

49 Ɔɔ nyɪmɛ 'kadʊ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, -a mnɪ -mɔ, na 'yu yi tlɪ.»

50 Ɔ nɛɛ: «Mnɪ -buduŋwɛɛ, nɪɪ, -na 'yu ka 'pʊ.»

'Ɪn ɔɔ nyɪmɛ yia -Zezuu wɛlɪ dlɪ -gʊ zʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ mnɪ. 51 Ɔ mɪ mnɪda, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ zɔyua yia gbeli 'yloogblʊ. -Maa nɛɛ ɔ -yla: «-Na 'yu ka 'pʊ.»

52 'Ɪn ɔ yia wa layɪbhaɛ: «'Lee, bhla -mʊmʊ nya ɔ yili 'wʊa?»

Wa nɛɛ: «Zʊbha 'ylʊgbagbʊʊ 'lɛlɪɪ tɪanʊ nya ɔ 'pʊa.»

53 Ɔɔ 'yuu dide yia we 'jiyibheli nɪɪ, wee bhla -bhlokpadɛ nya, -Zezu gbaa ɔ -ylaɛ: «-Na 'yu ka 'pʊ.» -Bha ɔ -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ -nyɪma weee zʊa -Zezu dlɪ -gʊ.

54 Wee gwɛdigbʊʊ 'sɔnʊ ɔ nʊa dɛ lɛ ɔ Zudee -bhʊda, ɔ 'ka Galilee mnɪ.

5

*-Zezu jipea guzʊnyɔ yabhlo *Nyapɛylɪ nya*

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Zuifʊʊ 'fɛtɪ yabhlo nynia, 'ɪn -Zezu yia 'wʊsɔ, ɔ 'ka -Zeluzalɛmʊ mnɪ. 2 Nɪɪ, -mɔ -Zeluzalɛmʊ, klolo 'kadʊ yabhlo mɪ -bha, 'mʊ wa laa Bhlabhlɛɛ Klolo. -Bha wee klolo kwesi, 'nyu yabhlo mɪ -bha, 'mʊ wa laa zuifʊwɛlɪ 'wʊ Betɛsɪda. Nɪɪ, palʊʊ bhʊ gbu gbelia we. 3 Nɪɪ, guzʊnyaa -zlo slu we -yɔ la: 'lɔlɔnya klaa, 'tɪgɪtɪgɪnya klaa, we -yɔ zɔlaslonya mɪ -bha. [Nɪɪ, 'nyuu zuklue wa mɪa wʊda. 4 -We ka gbʊ -wa, bhla tɔlʊa nya, 'anzɪ sibhlia wee 'nyu lʊ la, 'ɪn we zuklua we 'klʊ. 'Ɪn -ɔ -ka -mɔ -bho tɪa, guo gu -we -ka ɔ -yɔ -mɪ, 'ɪn ɔ pʊa.]

5 Nɪɪ, wa glaa, nyɪmɛ yabhlo ka gu -yɔ, we -zʊ glʊ -bhlo 'ya kugbua lɛ gbeta nɪ. 6 Da -Zezu 'plɪlɪa -mɔ, ɔ 'yɪa ɔ, 'ɪn ɔ yia 'nʊ nɪɪ, wee gu ka ɔ -yɔ -gwlɛ. Ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha: «-Ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka 'pʊʊ?»

7 'Ɪn ɔɔ guzʊnyɔ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Na -kanyɔ, 'nyu -ka zuklu, nyɪmɛ -ɔ 'kaa -mɔ 'mɪ 'pa, ɔ 'nɪ -mɪ. Bhla ɪn 'ka 'wʊsɔ, nyɪmɛ yabhlo ka 'mɪ 'yugalɪ.»

8 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Sɔ 'wʊ! -Ɪn 'bhu -na -bita 'wʊ, -ɪn mnɪ.» 9 -Bha -bhlokpadɛ, ɔɔ nyɪmɛ 'pʊa, ɔ -sɔa 'wʊ, ɔ 'bhua -bita 'wʊ, 'ɪn ɔ yia mnɪ.

Nɪɪ, *Nyapɛylɪ nya we nʊa lɛ. 10 -Bha Zuifʊʊ 'yugalɪnya gbaa -ɔ wa jipea -yla: «Nɪɪ, -zɛɛn mɪa, Nyapɛylɪ -wa. 'Ɪn -amɪaa tite nɛɛ, -ɪn 'nɪ mneni -ɪn 'ka -na -bita 'wʊbhu, -ɪn 'ka nɔ.»

11 Ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɪmɛ -ɔ jipea 'mɪ, ɔ nɛɛ 'mɪ -yla: ‹-Ɪn 'bhu -na -bita 'wʊ, -ɪn 'ka mnɪ.› »

12 -Bha wa 'yɪbhaa ɔ laɛ: «Nyɔɔ gba -mɪ -yla, 'bhu -na -bita 'wʊ -ɪn mnɪa?» 13 Nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ -ɔ jipea ɔ, ɔ 'nɪ ɔ -yi. Nɪɪ, -Zezu ka ɔ 'yligwe lamnɔnʊ, nyɪma -zu -bhaa 'gbʊ.

14 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu plaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, ɔ 'yɪa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn ka -slɛɛn 'pʊ, -ɪn 'na nʊnʊ 'maslɛɛn gbʊnyuu lɛ -nɪɛ. We 'nɪ -mʊʊʊ, -we yia -mɪ ylɪa, we -nyu 'yli.»

15 -Bha ɔɔ nyɪmɛ mnɪa, 'ɪn ɔ nɛɛ Zuifʊ -ylaɛ: «-Ɔ puea 'mɪ nɪ, -Zezu -wa.» 16 Nɪɪ, Nyapɛylɪ nya ɔ jipea nyɪmɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia ɔ -yɔwʊsɔlʊ, wa 'ka ɔ sɪalɪ.

17 Nɪɪ, -Zezu nɛɛ wa -yla: «Bhla weee nya, na Dide mɪ lubho nʊda, ɔ 'bhisa -amɪ mɪ 'yaa lubho nʊda.» 18 We 'dɛɛ 'gbʊ Zuifʊʊ 'yugalɪnya yia ɔ -yɔwʊsɔlʊ, wa 'ka ɔ 'bha. We 'nɪ wa Nyapɛylɪ -bhlogbɔɔ ɔ 'nɪ 'nʊŋwɛ zʊʊ gbʊ, ɔ nɛɛ 'ya nɪɪ, -Lagɔ -wa ɔ Dide, 'ɪn ɔ yɪbhɔlʊa ɔ 'dɛ -Lagɔ.

-Zezu wlaa 'yliɔgagɪe

19 -Zezu 'palɪa we 'bɪgʊ ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: 'Yuu 'dɛbhlo 'nɪ mneni ɔ 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, nɪɪ, -we ɔ 'yɪa ɔ Dide lɛnʊda, we 'dɛkpʊa ɔ nʊa lɛ. -We Dide nʊa lɛ, 'mʊ 'Yu nʊ 'yaa lɛ. 20 Nɪɪ, Dide -kalɪ ɔ 'Yuu zɛ, 'ɪn ɔ slolua ɔ ɔ lɛnʊgbʊ weee. Cɪɪn, gbʊ 'kadɪ -we 'ylia -we -zia -we a 'yɪa, 'mʊ ɔ yia ɔ -slolua, 'ɪn we 'ka aɪn ŋwɛgaga -sʊbhalɪ. 21 Sa Dide ganɔa tlɪtlɪnya, 'ɪn ɔ nyɛa wa 'yliɔgagɪe, 'sa -bhlokpadɛ 'Yu nyɛa 'yliɔgagɪe nyɪma -wa ɔ 'yɪbhaa ɔ 'ka we 'nyɛ. 22 Dide'e 'bhu nyɪmɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ, ɔ ka we 'dɛ weee ɔ 'Yu yoo 'nyɛ, 23 'ɪn nyɪma weee 'ka 'Yu 'nʊŋwɛ zʊ ɔ Dide 'bhisa. -Ɔ 'nɪ 'Yu 'nʊŋwɛ zʊ nɪ, ɔ Dide, -ɔ tiea ɔ, ɔ 'nɪ -mɔɔ 'nʊŋwɛ zʊ.

24 «Ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -ɔ -ka na
wɛlɪ yukwli pʊlʊ, 'ɪn -ɔ tiea 'mɪ, ɔ 'ka ɔ dlɪ -
gʊ zʊ, ɔ ka 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa -bhloluda -ka.
Gbʊdɪlɪe 'na 'ka ɔ -nʊ nya -mɪ. Nɪɪ, ɔ ka tlɪtlɪe
'wʊbhʊ, 'ɪn ɔ yia 'yliyɔgagɪe 'wʊplɪlɪ. 25 Ɪn nɛɛ
aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: da tlɪtlɪnya 'kaa -Lagɔɔ
'Yuu wɛlɪ 'nʊ, 'ɪn -wa yia we 'nʊa, 'yliyɔgagɪe
wa yia 'yɪa, we bhla ka cɪpa, 'ɪn we ka nyni.
26 Sa Dide kaa 'yliyɔgagɪe 'wʊ, 'sa 'Yu kaa
'yliyɔgagɪe 'wʊ. Nɪɪ, Dide 'nyɛa we ɔ 'Yu.
27 'Ɪn ɔ yia ɔ 'Yu se 'nyɛ, ɔ 'ka nyɪmaa -yɔgbʊ
'wʊbhu. -We ka gbʊ -wa nɪ, ɔ mɪ *Nyɪmɛɛ 'Yu
nya. 28 Gbʊnya nɪ 'na sʊbhalɪ aɪn ŋwɛgaga
-nɪ. 29 We bhla mɪ yida, da tlɪtlɪnya weee -
wa wa 'bhlua, wa yia ɔ wɛlɪ 'nʊa, 'ɪn wa 'ka
wa gbawla 'wʊtla. -Wa nʊa gbʊ -zɔnʊ lɛ, wa
-ka tlɪtlɪnya glaa 'wʊsɔ, 'yliyɔgagɪe wa yia
'yɪa. 'Ɪn -wa 'nɪa gbʊ -zɔnʊ lɛnʊ, wa -ka 'wʊsɔ,
gbʊdɪlɪe yia wa -nʊ nya -mɪa.

-Zezuu gbʊdayɪnya

30 «Nɪɪ, ɪn 'nɪ mneni ɪn 'ka -lu yabhlogbɔɔ
lɛnʊ na 'dɛ nya. Sa Dide gbaa, 'sa na
bhua nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊ, we 'gbʊ, na
gbʊwʊbhubhue mɪa tɪklɪɪ. -We ka gbʊ -wa,
ɪ'ɪn -talɪ na 'dɛɛ dʊmagbʊʊ da, -ɔ tiea 'mɪ, ɔ
dʊmagbʊʊ da na talɪa.

31 «We -ka na dɛ mɪ na gbʊdayɪnyɔ nya,
-we na yia gbaa, a 'na 'ka we la gbʊzɔnʊ.
32 Nɪɪ, na gbʊdayɪnyɔ yabhlo mɪ -bha. 'Ɪn,
ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -we ɔ gbaa na daa gbʊzɔnʊ
-wa. 33 Na 'gbʊ a yia nyɪma tie Zaaan -gbɛ,
wa 'ka ɔ layɪbha. -We ɔ gbaa aɪn -yla na
daa, gbʊzɔnʊ -wa. 34 -Amɪ, ɪn 'nɪ we gbʊ -
ka, nyɪmɛ 'ka na gbʊdayɪnyɔ -zɛ. Nɪɪ, Zaaan
gbʊ na gbaa aɪn -yla, a 'ka gbʊ 'wʊbhʊʊ gbʊ
-wa. 35 Zaan 'wlʊa lɪlɪnapɛ, 'ɪn a yia ŋwnu a
'ka 'mʊna lɪ ɔ san 'wʊ, bhla -bhlo nya. 36 Nɪɪ,
ɪn ka gbʊdayɪnyɔ yabhlo -ɔ 'ylia -ɔ -zia Zaan.
Sa wa 'kaa we 'jiyibheli nɪɪ, Dide tiea 'mɪ,
mʊ -wa nɪɪ, lubho -we ka 'gbʊ ɔ yia 'mɪ tie, ɪn
mɪ we nʊda. 37 'Ɪn ɔɔ Dide -ɔ tiea 'mɪ, ɔ 'dɛ mɪ
na gbʊdayɪnyɔ nya. Nɪɪ, a 'nɪ -slɔ ɔ wɛlɪ 'nʊ,
'ɪn a 'nɪ -slɔ ɔ 'klʊ 'yɪ. 38 Ɔ wɛlɪ 'nɪ aɪn 'wʊ -mɪ,
-ɔ ɔ tiea, a'a zʊ ɔ dlɪ -gʊʊ 'gbʊ. 39 -Lagɔsɛbhɛ
'wʊ a talɪa, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka,
a 'ka we 'yɪ we nʊkplɛ. Nɪɪ, gbʊzɔnʊ -wa, wee
wɛlɪɪ dɛ gbaa na -gʊgbʊ. 40 'Ɪn a'a yi na -gbɛ,
a 'ka 'yliyɔgagɪe -zɔnʊ 'yɪ.

41 «Ɪn 'nɪ nyɪmaa 'ŋnɪ kwalɪe datalɪda -
mɪ. 42 Nɪɪ, ɪn -yi aɪn, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔɔ
zɛkalɪe 'nɪ aɪn 'wʊ -mɪ. 43 -Amɪ -mɔmɔ yia
na Didee 'ŋnɪ nya, a'a ŋwnu na gbʊ -yɔ, 'ɪn
nyɪmɛ -putu -ka yi, ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya, ɔ gbʊ a
ŋwnua -yɔ. 44 'Ŋnɪ kʊkwalɪe da a talɪa, nɪɪ, -
Lagɔ -bhlogbɔɔ 'ka amɪaa 'ŋnɪ 'ylimanɪ, a'a
-talɪ -mʊʊ da. -We mɪa daa 'gbʊ, a'a zʊa 'mɪ
dlɪ -gʊ. 45 'Lee, -amɪ yia aɪn gbʊ dɪlɪa -Lagɔ
'yu yɪ? -Ɪnnya, we 'nɪ -amɪ yi aɪn gbʊ dɪlɪa -
Lagɔ 'yu, nɪɪ, a ka Moizɪ dlɪ 'wʊ dɪ, mɔ yia
aɪn gbʊ dɪlɪa. 46-47 A -ka yaa Moizɪ dlɪ -gʊ
zʊ nɪ, -zugba a ka 'mɪ dlɪ -gʊ zʊ. Lɛɛ -lu ka
'gbʊa? -We ka gbʊ -wa nɪ, Moizɪ ka na daa
cɛlɪ -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ nɪɪ, -we ɔ cɛlɪa a 'nɪ we
dlɪ -gʊ zʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ a'a zʊa na 'dɛɛ wɛlɪ dlɪ
-gʊ.»

6

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu mnɪa Galilenyu kwesi,
'ɪn ɔ yia wee 'nyu 'wʊdɪ. (Nɪɪ, wee nyu mɪa,
'mʊ wa la 'yaa Tibeliadɪ). 2 'Ɪn nyɪmaa -
zlo yia -Zezu 'bɪ yi, nɪɪ, gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ
nyɪmaa jipee nya, wa ka we -yɔyɪɪ 'gbʊ. 3 -
Bha ɔ -gblaa -gɔgɔ yabhlo 'wlu, 'ɪn ɔ yia -
mɔ ladɪ, ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ. 4 Nɪɪ, Zuifʊʊ
*'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ ka cɪpa. 5 -Zezu -talɪa -bha
tɔʊn, 'ɪn ɔ yia nyɪmaa -zlo -yɔyɪ ɔ -gbɛ yida,
'ɪn ɔ nɛɛ Filipʊ -ylaɛ: «Da -a 'ka 'floo zɔ, 'ɪn
nyɪma nɪ 'ka lia?» 6 -We -Zezu 'kaa lɛnʊ, ɔ
'dɛ -yi we. Nɪɪ, la ɔ ylaa Filipʊ, we 'gbʊ ɔ yia
we ɔ layɪbha.

7 Filipʊ nɛɛ: «Aya! 'Cʊ gbetaa lubhoo
'pɛnɪgwɛzii 'dɛbhie nya, -a 'nɪ mneni -a 'ka
'floo zɔ, 'ɪn wa 'dɛ weee 'ka li -sɛsɛ.»

8 -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa
laa Andlee, Simɔ Piɛlɪɪ bheli -wa. Ɔ nɛɛ:
9 «Nʊkpasuyu yabhlo mɪa da, ɔ ka *lɔzɪfloo
gbu -yɔ zibhi 'sɔ kwɛɛ. Zibhinya -yɔ 'floonya
nɪ 'nɪ 'wʊzu, wa 'dɛ weee 'ka li. We 'nɪ mʊʊ?»

10 -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A 'tʊlʊ wa, wa
-dɪ la.» Nɪɪ, wee da mɪa, -petu -zu -bha. Waa
nyɪma -dɪa la, wa nyni nʊkpasiaa 'wlu glʊ -
bhlo 'wlu gbu (5.000). 11 Ɔ 'bhua 'floo 'wʊ, ɔ
'paa -Lagɔ fuo, -wa mɪa ladɪda, 'ɪn ɔ yia we
wa 'wʊla dlili. 'Sa ɔ dlili 'yaa wa zibhi 'wʊla,
'ɪn wa yia li wa dlɪɪ da. 12 Da wa 'dɛ weee
lʊa nɪ, 'ɪn -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A 'bhu
we pnɪɪ la, a -yɔ we yi, we 'ya yabhlogbɔɔ yi
mnɔ.» 13 Wee 'floo gbu nyɪma lia, 'ɪn wa yia
lʊ. We pnɪɪ -we -tʊa 'wʊ, 'mʊ ɔ 'bɪnɔnya 'bhua
la, mʊ yea -cɪcɛ kugbua lɛ 'sɔ.

14 Gwɛdigbʊ ɔ nʊa lɛ, wa 'yıa we -yɔ, 'ın wa nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -ɔ 'kaa yi nı, 'mɔ ɔ -mıa.» 15 -Zezu -yi we 'ji nıı, wa 'yıbha wa 'ka ɔ 'wʊbhu -gla nya, wa 'ka ɔ wa 'wlulapılınyɔ -zɛlı. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia wa gwevla, 'ın ɔ 'dɛbhlo yia -gɔgɔ 'wlu mnı.

-Zezu nɔa 'nyu -gʊ
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

16 Jibhe zɔa, -bha ɔ 'bınɔnya kwlia -gɔgɔ 'nyu kwesi. 17 -Bha wa -bhoa 'glʊ 'wʊ, wa 'ka 'nyu 'wʊdı, 'ın wa 'ka Kapɛnaumʊ mnı, -zugba -Zezu 'nı -slɔ wa glaa -mı, 'ın sabɔ yia bɛ. 18 Nıı, 'nyuu -gbʊgbʊ yia zuklue bhli, -pıpɛ 'kadʊ mı 'plıdaa 'gbʊ. 19 We bhla, kilomɛtlı gbu, kilomɛtlı gbelibhlo wa nʊa lɛ -mɔ 'nyu -gʊ. Nıı, wa mı 'nyu 'wʊdıda, 'ın wa yia -Zezu -yɔyı yida wa gbɛgbɛın 'nyu -gʊ -nɔnʊe nya. -Bha wa nʊa nyanɔ. 20 'Ɪn -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «-Amı -wa. A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı.» 21 Ɔ 'bınɔnya 'yıbha wa 'ka ɔ 'wʊbhu 'glʊ 'wʊ. Tɔʊn, mɔ wa mıa mnıda, 'ın wa 'glʊ yia -bhaa dʊdʊ ylı.

22 Zlı zlıa, nyımaa -zlo -wa -tʊa 'nyuu kakpe yabhlo -gʊ, 'ın wa yia we 'jiyibheli nıı, 'glʊ -bhlogbɔɔ mıa -bha. 'Ɪn nyıma -yi we 'ji nıı, -Zezuu 'bınɔnya ka 'glʊ 'wʊbho, 'ın wa yia mnı, -zugba ɔ 'nı wa glaa -mı. 23 -Slɛɛn, nyıma -wa 'bhʊa Tibeliadıgbe nʊkplɛ, 'ın wa yia 'glʊ tɔlʊa 'wʊbho, 'ın wa yia mnı. Wa mnıa, da Nyımaa -Kanyɔ bhubhoea -Lagɔ, 'ın nyımaa -zlo yia 'floo li, 'ın wa yia -bha nyni. 24 Nyımaa -zlo mıa -bha, wa yibhelia we 'ji nıı, -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'nı -bha -mı, wa -bhoa 'glʊnya 'wʊ, 'ın wa yia -Zezu 'yli 'bı lanɔnʊa mnı Kapɛnaumʊ.

-Zezu -wa 'floo -we nyɛa nyıma 'yliyɔgagıe

25 Wa ylıa -Zezu kakpe -putu -gʊ, 'ın wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, 'lee, lɛbhla -ın nyni -selia?»

26 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: a ka 'floo li, 'ın a 'nı lʊ -sɛ, we 'gbʊ a talıa na da. We 'nı nıı, na gwɛdigbʊnya ın nʊa lɛ, we 'ji a 'nʊ 'wʊlaa gbʊ. 27 Lililu -we nyumɔa, a 'na nʊnʊ we 'gbʊ lubho -nı. Nıı, lililu -we gwlɛa, 'ın we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, a nʊ we 'gbʊ lubho. Wee lililu nı, Nyımɛɛ Yu yia we aın 'nyɛa. Nıı, 'mɔ Dide -Lagɔ zʊa ɔ yibhelida -yɔ.»

28 -Bha wa 'yıbhaa ɔ laɛ: «'Lee, sa -a 'ka nʊ, lubho -we nanıa -Lagɔ dʊdʊ, 'ın -a 'ka we nʊa?»

29 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Lubho -we -Lagɔ 'yıbhaa a nʊ, mʊ -wa -ɔ ɔ tiea, a zʊ ɔ dlı -gʊ.»

30 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Gwɛdigbʊ -mʊmʊ -ın 'ka lɛnʊ, -a 'ka -yɔyı, 'ın -a 'ka -mı dlı -gʊ zʊa? Sa -ın 'ka nʊa? 31 Nıı, da -amıaa dʊkpası -dılı bhaa da bɛblɛɛ la -bhlo -bhlo, wa ka *manı li. 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

‹'Floo -we 'bhʊa yalı,
ɔ ka we wa 'nyɛ,
wa 'ka we li.› »

32 Ɔ nɛɛ: «ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -ɔ 'nyɛa aın yalıı 'floo nı, we 'nı Moizı: nıı, na Dide nyɛa aın yalıı 'flooo 'zayli. 33 Nıı, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔɔ nʊ 'floo mıa, mʊ -wa -ɔ 'bhʊa yalı, 'ın ɔ nyɛa dʊdʊgʊ -nyıma 'yliyɔgagıe.»

34 -Slɛɛn, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Kanyɔ, wee 'floo mıa nı, 'nyɛ we -aın 'ylı weee nya.»

35 -Bha -Zezu gbaa wa -ylaɛ: «Nıı, 'floo -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe, -amı -wa. -Ɔ -ka na -gbɛ yi, ŋwɔ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'Ɪn -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'nyumatʊ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 36 Nıı, ın ka we aın -yla gba: amıa, a ka 'mı 'yı, 'ın a'a zʊ 'mı dlı -gʊ. 37 -Wa weee na Dide nyɛa 'mı, na -gbɛ wa yia yia. 'Ɪn nyɔɔo nyɔɔ yia na -gbɛ, ın 'na 'ka ɔ 'pipee viteli. 38 Nıı, ın 'nı yalı 'bhʊ ın 'ka na 'dɛɛ dʊmagbʊ lɛnʊa yi, -ɔ tiea 'mı, -mɔɔ dʊmagbʊ ın yia lɛnʊa. 39 -Ɔ tiea 'mı, ɔ dʊmagbʊ -wa nıı, nyıma ɔ 'nyɛa 'mı yoo, ın 'na mnɔnʊ wa 'yabhlogbɔɔ -nı. Nıı, dʊdʊʊ bhıa zlı, ın -sɔlʊ wa 'wʊ tlıtlınya glaa. 40 Cıın, na Didee dʊmagbʊ nı: -wa -ka 'Yu 'yı, 'ın wa -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ wa yıa, 'ın dʊdʊʊ bhıa zlı, ın -sɔlʊ wa 'wʊ tlıtlınya glaa.»

41 Tɔʊn, Zuifʊ yia -Zezu -yɔ ŋwuŋwenie bhli, -we ka gbʊ -wa, ɔ nɛɛ nıı, ɔ mı 'floo -we 'bhʊa yalı nya. 42 Wamıa nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ nı, -Zezu -wa. We 'nı mʊʊ? -A -yi ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa. Nıı, *-Zɛzɛfʊʊ 'yu ɔ -mıa. Sa ɔ gba -slɛɛn nıı, yalı ɔ 'bhʊa?»

43 -Bha -Zezu 'palıa wa wɛlıı 'bıgʊɛ: «A 'na 'ŋwuŋweni a 'dɛkpʊa nyıdı -nı. 44 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka na -gbɛ yi, 'mʊ we 'nı nıı, na Dide -ɔ tiea 'mı, mɔ gbize ɔ 'wʊ. 'Ɪn -ɔ -ka na -gbɛ yi nı, dʊdʊʊ bhıa zlı, 'ın na sɔlʊa ɔ 'wʊ tlıtlınya glaa. 45 -We mıa cɛlıda

-Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa 'sɛbhɛ 'wʊ, mʊ nı: ‹-Lagɔ yia wa 'dɛ weee gbʊ -slolua.› Nyıma weee -wa nʊa na Didee wɛlı, 'ın -we ɔ slolua, 'ın wa ŋwnua we -yɔ, ma yia na -gbɛ. 46 Nıı, -ɔ 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'yıa Dide. We 'nı ɔmɔ 'wʊbhʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ Dide 'yı. 47 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ɔ zʊa 'mı dlı -gʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, we mı ɔ -nʊ nya. 48 Nıı, 'floo -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe, -amı -wa. 49 Da bɛblɛɛ mıa, amıaa dʊkpası ka -mɔ *manı li, we mı 'sa 'bhie, 'ın wa yia tlı. 50 Nıı, -mʊʊ -ka wee 'floo -we bhʊa yalı nı, nyımɛ -ɔ -ka we li, ɔ 'nıa tlıa yi. 51 Ɪn nɛɛ, 'floo -we 'bhʊa yalı, -we wlaa 'yliyɔgagıe, -amı -wa. Wee 'floo mıa, nyımɛ -ɔ -ka we li nı, 'ın ɔ yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. Nıı, 'floo na yia wlaa, mʊ -wa na yıcɛ, 'mʊ na yia wlaa dʊdʊgʊ -nyımaa 'yliyɔgagıee 'gbʊ.»

52 -Bha Zuifʊʊ kpıkpɛlıe sumanıa 'wʊ, 'ın wa nɛɛ: «'Lee, sa nyımɛ nı 'ka ɔ yıcɛ -aın 'nyɛ lililu 'bhisaa?»

53 Tɔʊn, -Zezu nɛɛ: «ɩn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, a 'nı Nyımɛɛ 'Yuu yıcɛ li, 'ın a 'ka ɔ 'pıɔn 'ma, 'yliyɔgagıe 'na 'ka aın 'wʊ -mı. 54 Nyımɛ -ɔ lia na yıcɛ, 'ın -ɔ maa na 'pıɔn, ɔ ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. 'Ɪn dʊdʊʊ bhıa zlı nı, -amı na sɔlʊa ɔ 'wʊ tlıtlınya glaa. 55 Nıı, na yıcɛ mıa lililu -zɔnʊ -wa, 'ın na 'pıɔn mıa, 'mamalu -zɔnʊ -wa. 56 Nyımɛ -ɔ -ka na yıcɛ li, 'ın ɔ -ka na 'pıɔn 'ma, ɔ mı 'mı 'wʊ, 'ın -amı mı ɔ 'wʊ. 57 Sa Dide -ɔ tiea 'mı, ɔ -gaa 'yliyɔ, 'ın ın yia 'yliyɔgagıe 'yı ɔ 'gbʊ, 'sa -bhlokpadɛ -ɔ -ka 'mı lida -tʊ, 'ın -mɔɔ yıa 'yliyɔgagıe na 'gbʊ. 58 Nıı, -we -wa 'floo -we 'bhʊa yalı nı, mʊ nı: wee 'floo mıa, we -yɔ amıaa dʊkpasıı lilifloo 'nı 'wʊwlʊ. Nıı, wamıa ka tlı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka wee 'floo nı li, ɔ mı 'yliyɔgada 'ylı weee nya.»

59 Nıı, gbʊ weee -we mıa dɛ, -mɔ Kapɛnaumʊʊ *-Lagɔbudu zɔ ɔ -slolua we.

Nyımaa -zlo jlaa -Zezu 'bı

60 Da -Zezuu 'bınɔnya 'nʊa ɔ wɛlı, 'ın wa glaa nyıma duun nɛɛ: «Nyɔɔ mneni ɔ 'ka ɔ wɛlı nı -yɔŋwnua? Wee wɛlı nı 'nı 'tɛ -sɛ.»

61 Da -Zezuu yibhelia we 'ji nıı, -we ɔ gbaa, ɔ 'bınɔnya mı we 'gbʊ 'ŋwuŋweda, ɔ nɛɛ wa -yla: «-We mıa da nı, mʊ dıa amıaa 'kʊa 'wʊ yı? 62 'Ɪn da a -ka -slɛɛn *Nyımɛɛ 'Yu -yɔyı yalı lʊmnıda, sa a 'ka gbaa? 63 Nıı, -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'yliyɔgagıe, we 'nı -mʊʊ nı, nyımɛɛ 'dɛ -bhlo 'nı we mneni. Wɛlı -we ın gbaa da aın -yla, -Lagɔɔ Zuzu nya ın gbaa we, 'ın we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe. 64 We mı 'sa 'bhie, nyıma tɔlʊa mı aın glaa, wa'a zʊ 'mı dlı -gʊ.» Nıı, we bhlili we gwedıda, nyıma -wa 'nıa ɔ dlı -gʊ zʊ, we -yɔ nyımɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, wa 'ka ɔ 'bha, -Zezuu 'dɛ -yi wa. 65 -Bha ɔ gba 'yaɛ: «We 'gbʊ ın yia da aın -yla gba nıı, nyımɛ -ɔ Dide 'nı 'yoo 'nyɛ ɔ 'ka na -gbɛ yi, ɔ 'nı we mneni.»

66 We 'bhʊ we bhla nı 'wʊ, ɔ 'bınɔnya glaa, nyıma duun yia ɔ 'bı 'bhʊ. Wa -yɔ ɔ'ɔ bhli -slɛɛn 'yoo -bhlo. 67 -Slɛɛn, -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla: «'Ɪn amıa naa, amıa 'nı 'ya 'yıbha a 'ka mnıı?»

68 Simɔ Piɛlı 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, 'lee, nyɔɔ ka -gbɛ -a 'ka mnıa? Nıı, wɛlı -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -mı kwɛɛ we mıa. 69 Nıı, -amıa mıa, -a ka dlı zʊ, 'ın -a yia we 'jiyibheli nıı, -Lagɔɔ -Mɔwlʊnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -ın -mıa.»

70 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıa nyıma kug-bua lɛ sɔ mıa dɛ nı, -amı -saa -bha aın, we 'nı mʊʊ? Nıı, aın glaa, nyımɛ yabhlo mıa *'Kuzuu -nʊ mɔ!» 71 Ɔ mıa we gbada, Simɔ Isıkaliɔtʊʊ 'yu Zudası ɔ saa 'ŋnı. Nıı, ɔɔ Zudası mıa, ɔ mı -Zezuu 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa, 'bhie, mɔ yia ɔ wlaa.

7

-Zezuu bhelia 'nı ɔ dlı -gʊ zʊ

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Zezu yia Galilee -dʊdʊ -gʊ mnı, -zugba ɔ plılı 'gbenya 'wʊ. Nıı, ɔ 'nı 'yıbha ɔ 'ka Zudee -dʊdʊ -gʊ nyni, Zuifʊʊ 'yugalınya mı ɔ 'bhabhıee 'klı 'yıdaa 'gbʊ. 2 Zuifʊ -fɛtı -we wa laa -fa -fɛtı, we ka cıpa, 3 'ın ɔ bhelia nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn 'bhʊ -seli, -ın 'ka Zudee mnı, 'ın -na 'bınɔnya 'ka -na lɛnʊgbʊ -yɔyı. 4 Nyımɛ -ɔ 'yıbhaa nıı, wa yibheli ɔ, ɔ'ɔ zize ɔ lɛnʊgbʊ. -Slɛɛn, -ın mı gbʊnya nı lɛnʊdaa 'gbʊ, -ın -slolu -na 'dɛ dʊdʊgʊ -nyıma 'klʊ wa 'ka -mı -yɔyı.» 5 Nıı, -Zezuu bheliaa 'dɛbhie 'nı ɔ dlı -gʊ zʊ.

6 'Ɪn -Zezu nɛɛ: «-Amı mıa, nanʊ 'ylı -zɔnʊ 'nı -slɔ nyni. Amıa, 'ylı weee nanı 'yli amıaa -nʊ nya. 7 Dʊdʊgʊ -nyıma 'nı mneni wa 'ka aın 'wʊnyɛ, nıı, -amı wa nyɛa 'wʊ, -we ka gbʊ

-wa, ın ka wa lɛnʊgbʊ 'yliyɔlabhlı, 'ın ın nɛɛ nıı, wa lɛnʊgbʊ -nyu 'yli. 8 Nıı, amıa, a mnı 'fɛtı nı -gʊ. Nanʊʊ 'ylı 'nı -slɔ nynii 'gbʊ, -amı 'na 'ka mnı.» 9 Ɔ bhıa -we mıa dɛɛ gbagbıe, 'ın ɔ yia Galilee -tʊ.

10 Nıı, ɔ bhelia mnıa wee 'fɛtı -gʊ, 'ın -Zezuu 'dɛbhie yia -mɔ mnı zizewiemı. Ɔ 'nı -zejila 'wʊ 'tla. 11 Wa mı 'fɛtı -sada, -zugba Zuifʊʊ 'yugalınya nɔnʊ ɔ 'ylibıla, 'ın wa gbaa: «Da ɔɔ nyımɛ nı mıa?»

12 -Bha nyıma duun kpɛlıa ɔ -gʊ, tɔlʊa nɛɛ: «Gbʊ -zɔnʊ ɔ nʊa lɛ», tɔlʊa nɛɛ: «-Innya, we 'nı 'sa -mı, nyıma ɔ nʊa -dawli 'wʊ.» 13 Nıı, wa mı Zuifʊʊ 'yugalınya sɔdaa 'gbʊ, -ɔ 'kaa -Zezuu gbʊ gba -zejila 'wʊ, we -kanyɔ 'nı -mı.

-Fa -fɛtıı 'ylı nya -Zezu -slolua nyıma gbʊ

14 Da 'fɛtıı 'ylı ya 'sɔlɛ 'plıa, -Zezu plaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ın ɔ yia -mɔ nyıma gbʊslolue bhli. 15 -Bha ŋwɛgaga -sʊbhalıa Zuifʊ, 'ın wa nɛɛ: «Ɔmɔ nyımɛ 'nıa 'sɛbhɛ 'kpıa, 'lee, sa ɔ nʊ, 'ın ɔ -yi 'sɛbhɛa?»

16 Ɔ nɛɛ: «Na gbʊslolue mıa, we'e 'bhʊ na 'dɛɛ -gbɛ. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ we bhʊa. 17 Nıı, nyımɛ -ɔ -saa dlı ɔ 'ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛnʊ, 'ji ɔ yia we yibhelia nıı, wee gbʊslolue mıa, -de -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊʊ, 'ın -de na 'dɛɛ 'ŋnı nya na gbaa. 18 Nyımɛ -ɔ gbaa ɔ 'dɛɛ 'ŋnı nya, ɔ 'dɛɛ 'ylimanıee da ɔ talıa. Nıı, nyımɛ -ɔ talıa -ɔ tiea ɔ, -mɔɔɔ 'ŋnıı 'ylimanıee da, gbʊzɔnʊ ɔ gbaa, ɔ'ɔ 'tʊbhʊ yo. 19 Moizı palıa tite aın -yla, we 'nı mʊʊ? 'Ln wee tite mıa, aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we 'nʊŋwɛ zʊda -mı. Nıı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a 'ka 'mı 'bhaa?»

20 -Bha waa nyımaa -zlo gbaa: «Zuzu 'nyuu kpaa -mı yı? 'Lee, nyɔɔ gba ɔ 'ka -mı 'bhaa?»

21 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Gwɛdigbʊ -bhlogbɔɔ ın nʊa lɛ, mʊ sʊbhalıa dɛ a 'dɛ weee ŋwɛgaga. 22 Nıı, Moizı ka aın knı -plaplıe -slolu. ('Ln wee knı -plaplıe mıa, we 'nı Moizı -la we la, ɔ dʊkpası* -wa.) We 'gbʊ, amıa, *Nyapɛylı nyaoo, 'ın a paa nʊkpasu knı 'wʊ. 23 Amıa -ka nyımɛ *knı 'wʊpa Nyapɛylı nya, Moizıı tite 'nʊŋwɛzʊzʊee saa nı, -slɛɛn, -amı -ka nyımɛ -kpabhie jipe Nyapɛylı nya nı, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a palı 'mı -yɔ 'cɛa? 24 Sa a yıa -lu -yɔ, a 'na 'bhulu 'sa we -yɔgbʊ 'wʊ -nı, a 'bhu gbʊ 'wʊ sa tıklıı.»

-Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yı?

25 -Bha -Zeluzalɛmʊ -nyıma tɔlʊa gbaɛ: «Nyımɛ -ɔ ka da wa mıa -talıda wa 'ka ɔ 'bha, mɔ 'nı da -mıı? 26 Mɔɔ gbaa -slɛɛn dɛ gbʊ -zejila 'wʊ, 'ın wa'a -sa ɔ -gʊ! 'Ji -amıaa 'yugalınya yibhelia we nıı, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -zɔnʊ yı? 27 Nıı, ɔmɔ, -ɔ mıa da, -a -yi ɔ 'bhʊlʊda da. 'Ln -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, ɔ -ka yi, da ɔ yia 'bhʊa, nyımɛ 'nı -bha da -yi.»

28 Da ɔ mıa nyıma gbʊ -sloluda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -bha ɔ 'kpıa 'wʊ 'tıtɛɛ: «A nɛɛ nıı, a -yi 'mı, 'ın da ın 'bhʊa a -yi -bha da. We mı 'sa 'bhie, we 'nı na 'dɛ nya ın yi. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ mı tıklıı. Amıa 'nı ɔ -yi, 29 -amı ın -yi ɔ, -we ka gbʊ -wa, ɔ -gbɛ na bhʊa, 'ın mɔ tiea 'mı.» 30 We 'dɛɛ 'gbʊ wa 'yıbha wa 'ka ɔ kpa. Nıı, ɔ 'ylı 'nı -slɔ nynii 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ kwɛzı.

31 Waa nyıma glaa, nyıma duun ka ɔ dlı -gʊ zʊ. -Maa nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, ɔ -ka yi nı, gwɛdigbʊ nyımɛ nı nʊa dɛ lɛ, ɔmɔ -nʊ 'na 'ka -mɔɔ -zi.»

32 -We nyıma duun mıa 'ŋwuŋweda ɔ daa, Falizınyıma 'nʊa we, -bha *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ Falizınyıma tiea -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya wa 'ka ɔ kpa.

33 -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «ın -yɔ aın 'sɔ mı -slɔ da bhla -sɛlɛ nya, -mʊʊ 'bıgʊ, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ na yia lʊ 'bhitia. 34 Nıı, na da a yia -talıa yia, 'ın a 'nıa 'mı 'yıa yi, -we ka gbʊ -wa, da na mnıa, amıa, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.»

35 -Bha Zuifʊ gbʊgbalıa -ylaɛ: «Mɔ ɔ 'ka mnıa, 'ın -a 'na 'ka ɔ 'yıa? 'Lee, Zuifʊ mıa -glɔgʊ -mɔ *Glɛkı glaa, wa glaa ɔ yia mnıa yı? 'Lee, waa Glɛkı ɔ yia -slolua mnıa yı? 36 Wɛlı -we mıa da nı, sa we 'ji mıa? Ɔ nɛɛ: ‹Na da a yia -talıa, 'ın a 'nıa 'mı 'yıa yi,› 'ın: ‹Da ın mıa mnıda, amıa, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.› »

37 Nıı, 'fɛtıı 'wʊbhlolu -ylı mıa, -we -wa wee 'ylıı 'kadʊ, we nya -Zezu bɛa nyıma 'yu, 'ın ɔ nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Nyımɛ -ɔ 'nyumatʊ -ka 'bha, ɔ yi na -gbɛ, 'ın ɔ 'ka 'ma. 38 Nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'wlʊwlʊnyu -we wlaa 'yliyɔgagıe, mʊ yia ɔ dlı zɔ 'wlʊa, 'sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ.» 39 'Nyu -we ka gbʊ ɔ gbaa, -Lagɔɔ Zuzu -wa. Nyıma -wa zʊa ɔ dlı -gʊ nı, 'mʊ -Lagɔ yia wa 'nyɛa. Nıı, -Lagɔ 'nı -slɔ Zuzu yoo 'pa, ɔ 'nı -slɔ -Zezu 'ŋnıylilo 'nyɛɛ 'gbʊ.

* **7:22** Dʊkpası: nıı, Ablaamʊ -Lagɔ 'nyɛa knı -plaplıe tıa.

40 Nıı, nyıma duun 'nʋa -Zezuu wɛlı, wa
tɔlʋa nɛɛ: «-Ɔ mıa dɛ, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ
-a mıa wʋda, mɔ -wa.»
41 Nyıma tɔlʋa nɛɛ 'ya: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ
mıa, mɔ -wa,» nıı, tɔlʋa nɛɛ: «-Lagɔɔ -
Bhasanyɔ 'na 'ka Galilee 'bhʋ, we 'nı mʋʋ?
42 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa,
*-Davidıı zʋayli ɔ yia 'bhʋa. Bɛtılɛmʋ -
Davidıı -zɔɔ mıa, -mɔ ɔ yia 'bhʋa.»
43 Ɔɔ -Zezuu 'gbʋ waa nyıma nı yia -
yɔ 'bhʋbhlʋ. Wa 'nı 'maslɛɛn wɛlı -bhlo -
ka. 44 Nyıma tɔlʋa 'yıbha wa 'ka ɔ kpa.
Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ kwɛzı. 45 Da
waa -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnya 'bhʋa we
ŋwɛɛ, 'ın wa yia -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -
yɔ Falizınyımaa -gbɛ lʋ mnı. -Bha -maa
'yıbhaa wa laɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a 'nı -Zezu
kpa, 'ın a -yɔ ɔ 'ka yia?»
46 Wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wlʋ, nyımɛ 'nıa -
slɔ nyımɛ nı 'bhisa gba.»
47 'Ɪn Falizınyıma nɛɛ wa -yla: «Amıa,
ɔ ka 'ya aın -dawli 'wʋnʋ, we 'nı mʋʋ?
48 Zuifʋʋ 'yugalınya -yɔ Falizınyıma glaa,
nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ dlı -gʋ zʋ. 49 'Ɪn waa
nyıma mıa dɛ, wa 'nı -amıaa tite -yi, 'ın -Lagɔ
ka wa mɛ -yɔ la tı.»
50 Nıı, Falizınyımɛ yabhlo mı wa glaa, 'mɔ
wa laa 'Nikodɛmʋ. (Ɔɔ 'Nikodɛmʋ, -ɔ mnıa
-Zezu 'yıa zlımɛ, mɔ -wa.) Ɔ nɛɛ wa -yla:
51 «-Amıaa tite 'nı gba nıı, -a 'bhu sa nyımɛɛ
-yɔgbʋ 'wʋ. -A 'nʋ -slɔ ɔ wɛlı, 'ın -we ɔ nʋa lɛ,
-a 'ka we yibheli 'bhie, -a 'ka ɔ gbʋ dılı.»
52 Nıı, tɔlʋa palıa ɔ ŋwɛɛ, wa nɛɛ: «-Mı mıa
dɛ, Galilee -nyımɛ -mı mı 'yaa yı? -Ɪn -talı -
slɔ -Lagɔwɛlı zɔ, 'ın -na yıa nıı, -Lagɔgbʋʋ -
falıpanyɔ yabhlogbɔɔ 'na 'ka Galilee 'bhʋ.»
[53 -Slɛɛn, -mɔmɔ -ka 'wʋsɔ, 'ın -mɔɔ mnıa
-mɔɔ -buduŋwɛɛ.

8

'Ŋwnɔ -ɔ wa kpaa nʋkpasu -putu nya

1 Nıı, -Zezu mnıa *Olivʋsunyaa -gɔgɔ 'wlu,
2 zlı zlıa, we zlʋkpɛ -papa, -bha ɔ mnıa -
Lagɔbudu 'kadʋ zɔ lʋ, 'ın nyıma weee yia ɔ
-gbɛ yi. 'Ɪn -Zezu yia ladı ɔ 'ka nyıma gbʋ
-slolu. 3 -Slɛɛn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ
Falizınyıma -laa ylıkwʋŋwnɔ yabhlo -Zezu
'yu. Ɔɔ ŋwnɔ mıa, 'mɔ wa kpaa, -zugba ɔ -
yɔ nʋkpasu -putu mı -budu 'wʋdıda. -Bha
wa 'yligbelia ɔ wa 'dɛ weee nyıdı. 4 -Maa nɛɛ
-Zezu -ylaɛ: «-Slolunyɔ, nıı, 'ŋwnɔ -ɔ mıa da
nı, ɔ -yɔ nʋkpasu -putu mı -budu 'wʋdıda,
'ın wa yia ɔ kpa. 5 Moizı nɛɛ tite 'wʋ nıı,
'sasʋkpa -ŋwnɔ mıa, wa 'bha ɔ gbɔkʋ 'wʋ. 'Ɪn
-mı, -ın nɛɛ saa?»
6 Ɔ zɔbhlilie nya wa gbaa dɛ wɛlı nı, ɔ 'dɛɛ
wɛlı 'ka ɔ kpa, 'ın wa 'ka ɔ gbʋ dılı. Nıı, -
Zezu kwlia 'wʋ, 'ın ɔ yia -di la tli dʋdʋ ɔ -
kwıtɛya nya. 7 Wa mı ɔ layıbhadaa 'gbʋ, ɔ
-sɔa 'wʋ, ɔ nɛɛ: «Aın glaa, nyımɛ -ɔ 'nıa -slɔ
gbʋnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʋ, -mɔɔ 'pa ŋwnɔ nı
gbɔkʋ tıa.» 8 'Bhie, ɔ yi 'yaa 'wʋkwli, -zugba
ɔ cɛlı dʋdʋ.
9 Da wa 'nʋa ɔ wɛlı, 'ın wa yia mnımnıe
bhli -bhlo -bhlo, we bhlili nyıma kpası -
gʋ, 'ın -Zezuu 'dɛbhlo yia -bha -tʋ we -yɔ ɔɔ
'ŋwnɔ. 10 -Slɛɛn, -Zezu -sɔa 'wʋ, ɔ nɛɛ: «Bhɔlɔ,
da wa mıa? Da amaa gbʋdılınyaa 'dɛbhie
mıa? 'Lee, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -tʋ ɔ 'ka aın
gbʋ -dılıı?»
11 Ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı
da -tʋ ɔ 'ka 'mı gbʋ -dılı.»
'Ɪn -Zezu nɛɛ: «'Ɪn -amı, ı'ın -dılı 'ya aın
gbʋ. Nıı, a mnı -buduŋwɛɛ. We 'bhʋ -zɛɛn
'wʋ, ama -putu 'na nʋnʋ gbʋnyuu lɛ -nıɛ.»]

-Zezu mı dʋdʋgʋ -nyımaa zlı nya

12 -Slɛɛn, -Zezu nɛɛ 'ya nyıma -yla: «-Amı
-wa dʋdʋgʋ -nyımaa zlı. Nyımɛ -ɔ yia 'mı 'bı
nɔa, ɔ 'nıa nikpise 'wʋ nɔa yi. Nıı, zlı -we
wlaa 'yliyɔgagıe, 'mʋ ɔ yia 'yıa.»
13 -Bha Falizınyıma gbaɛ: «-Na 'dɛ -wa -na
gbʋdayınyɔ, wɛlı -we -na yia gbaa, -a 'na 'ka
we gbʋzɔnʋ la.»
14 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «Nıı, na 'dɛ yi na
gbʋdayınyɔ nya -mıoo, gbʋzɔnʋ -wa. -We ka
gbʋ -wa, mɔ na bhʋa, we -yɔ mɔ na mnıa,
ın -yi -bha da. We mı 'sa 'bhie, amıa, da na
bhʋa, a 'nı -bha da -yi, 'ın mɔ na mnıa, a 'nı
-bha da -yi. 15 Sa dʋdʋgʋ -nyıma bhua gbʋ
'wʋ, 'sa a bhua nyımaa -yɔgbʋ 'wʋ. Nıı, -amı
mıa, ı'ın 'bhu nyımɛ yabhlogbɔɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ.
16 Nıı, we -ka nyımɛɛ -yɔgbʋ ın 'ka 'wʋbhu,
na gbʋwʋbhubhue mı tıklıı. -We ka gbʋ -wa,
we 'nı na 'dɛbhlogbɔɔ bhu wee gbʋ 'wʋ, Dide
-ɔ tiea 'mı, ın -yɔ ɔ 'sɔ mı. 17 We mı amıaa
tite 'wʋ cɛlıda nıı, -we gbʋdayınya 'sɔ -ka gba
wɛlı -bhlo nya, a mneni a 'ka we dlı -gʋ zʋ.»
18 -Amı mı na gbʋdayınyɔ nya, 'ın Dide, -ɔ
tiea 'mı, -mɔɔ mı 'yaa na gbʋdayınyɔ nya.
19 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Da -na Dide mıa?»

-Zezu nɛɛ: «Amıa, a 'nı 'mı -yi, 'ın a 'nı na Dide -yi, a -ka yaa 'mı -yi, -zugba a -yi yaa na Dide.» 20 Nıı, wee gbʊ nı -Zezu gbaa, -zugba ɔ mı nyıma gbʊ -sloluda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, da wa palıa -Lagɔgwɛzi, we kwesi. Ɔnʊʊ 'ylı 'nı -slɔ nynii 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ɔ kpa.

-Zezu nɛɛ nıı, mnıa ɔ yia

21 -Zezu nɛɛ 'ya wa -yla: «Mnıa na yia, 'ın na da a yia -talıa. Nıı, amıaa gbʊnyuu lʊ a yia tlılıa. Da ın mıa mnıda a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.»

22 -Slɛɛn, Zuifʊʊ 'yugalınya nɛɛ: «Ɔ 'dɛ ɔ yia 'bhaa yı? -We ka gbʊ -wa, ɔ nɛɛ: ‹Da ın mıa mnıda, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı.› »

23 Ɔ 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «Amıa, dʊdʊʊ -nʊ a -mıa, 'ın -amı, yalıı -nʊ ın -mıa. Dʊdʊgʊ -nyıma a -mıa, 'ın -amı 'nı dʊdʊgʊ -nyımɛ. 24 We 'dɛɛ 'gbʊ ın yia gba nıı, amıaa gbʊnyii lʊ a yia tlılıa. 'Ɪn tlıa a yia amıaa gbʊnyii lʊ, we -ka nıı, a 'nı we dlı -gʊ zʊ nıı, -ɔ ın -mıa, 'mɔ ın -mıa.»

25 -Bha wa 'yıbhaa ɔ laɛ: «Nyɔɔ -ın -mıa?»

Ɔ nɛɛ: «We 'bhʊ we gwedıda, ın mı we aın -yla gbada. 26 Ɪn mneni ın 'ka gbʊ duun gba amıaa daa, 'ın ın 'ka aın gbʊ dılı. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ mı tıklıı, 'ın -we ın 'nʊa ɔ -gbɛ, 'mʊ na gbaa dʊdʊgʊ -nyıma -yla.»

27 Wa 'nı we 'wʊ la 'nʊ nıı, ɔ Didee gbʊ ɔ mıa gbada. 28 We 'gbʊ, ɔ nɛɛ wa -yla: «A -ka Nyımɛɛ 'Yu 'wʊbhu yalı 'bhie, a yibhelia we 'ji nıı, -ɔ ın -mıa, 'mɔ ın -mıa. 'Ji a yia we yibhelia nıı, ı'ın nʊ -lu yabhlogbɔɔ lɛ na 'dɛ -bhlo, nıı, -we Dide -slolua 'mı, 'mʊ na gbaa. 29 Nıı, -ɔ tiea 'mı ɔ -yɔ 'mı 'sɔ mı. 'Ylı weee nya, -we nanıa ɔ dʊdʊ 'mʊ na nʊa lɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ 'nı na 'dɛ -bhlo tı.»

30 Da ɔ gbaa gbʊ nı, -bha nyıma duun zʊa ɔ dlı -gʊ.

Galıı 'zayli

31 -Zezu nɛɛ Zuifʊ -wa zʊa ɔ dlı -gʊ -ylaɛ: «A -ka na wɛlı -gʊ nɔ, a mı na 'bınɔnya -zɔnʊ nya. 32 'Ɪn a yibhelia gbʊzɔnʊ, 'ın wee gbʊzɔnʊ saa aın gaylo 'wʊ.»

33 Wa nɛɛ: «Nıı, *Ablaamʊʊ 'yuoyua -a -mıa, -amıaa klu -ka bhaa 'wlʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -aın galı -zɛlı. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na gba -slɛɛn nıı, -ın 'ka -aın gayloflii -saa?»

34 -Zezu -saa wa -gʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, gbʊnyuu gaylo ɔ -mıa. 35 Gaylo mıa, yiyinyɔ -wa, ɔ 'nı -buduŋwɛɛ -nyımɛ 'ylı weee -nʊ nya. 'Ɪn, -buduŋwɛɛɛ -kanyɔɔ 'yu mıa, -buduŋwɛɛ -nyımɛ ɔ -mıa 'ylı weee nya. 36 Nıı, -Lagɔɔ 'Yu -ka aın gayloflii -sa nı, gayloflii a 'bhʊaa 'dɛbhie -gbolu. 37 Ablaamʊʊ 'yuoyua a -mıa, ın -yi we 'ji. Nıı, a 'yıbha a 'ka 'mı 'bha, -we ka gbʊ -wa, a'a ŋwnu na wɛlı -yɔ. 38 -Amı mıa, -we ın 'yıa Didee -gbɛ, 'mʊ na gbaa. 'Ɪn amıa, -we a 'nʊa amıaa didee -gbɛ, 'mʊ a nʊa lɛ.»

39 Wa nɛɛ: «-Amıaa dide mıa, Ablaamʊ -wa.»

Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka Ablaamʊʊ 'yua nya -mı gbʊzɔnʊ saa, -we ɔ nʊa lɛ, a ka yaa we lɛnʊ. 40 Nıı, -slɛɛn mıa, na 'bhabhıee da a mıa -talıda, 'ın ın ka -nanʊ aın -yla gbʊzɔnʊ gba, gbʊzɔnʊ -we ın 'nʊa -Lagɔɔ -gbɛ. Wee gbʊ mıa, Ablaamʊ 'nı we 'sasʊkpa -nʊ lɛnʊ. 41 Nıı, amıa mı amıaa didee lɛnʊgbʊ lɛnʊda.»

-Bha wa gbaɛ: «-A 'nı bhoyi -gʊ yua nya -mı. -A 'dɛ weee ka Dide -bhlo, -Lagɔ -wa.»

42 Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ -ka yaa amıaa Dide, -zugba a -kalı yaa na zɛ. -We ka gbʊ -wa, ɔ -gbɛ na bhʊa, 'ın ɔ 'gbʊ ın mıa -seli. We 'nı na 'dɛ nya ın yi, mɔ tiea 'mı. 43 A 'nı na wɛlı 'wʊlanʊda -mı, lɛɛ -lu ka 'gbʊa? -We ka gbʊ -wa, a 'nı mneni a 'ka na wɛlı 'nʊ. 44 Nıı, amıaa dide -wa 'Kuzu, 'ın a 'yıbha a 'ka 'Kuzuu dʊmagbʊ lɛnʊ. We 'bhʊ we gwedıda, we mı nyımɛbhanyɔ nya. Gbʊzɔnʊ 'nı -slɔ we ŋwɛɛ 'wlʊ. Gbʊzɔnʊ 'nı we 'wʊ -mıı 'gbʊ. We 'dɛɛ wɛlı mıa, mʊ -wa yoyowɛlı. We mı *yokanyɔ nya, 'ın we mıa *yoo dide nya. 45 'Ɪn -amı, gbʊzɔnʊ na gbaa 'gbʊ, a'a ŋwnu na gbʊ -yɔ. 46 Aın glaa, nyɔɔ 'ka we -slolu nıı, ın ka gbʊnyuu lɛnʊa? Nıı, ın -ka gbʊzɔnʊ gba nı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a'a ŋwnu we -yɔa? 47 Nıı, nyımɛ -ka -Lagɔɔ -nʊ nı, -Lagɔɔ wɛlı ɔ nʊa. A 'nı -Lagɔɔ -nʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ a 'nıa wee wɛlınya 'nʊda -mı.»

-Zezu -yɔ Ablaamʊ 'sɔ nyıdı, nyɔɔ 'ylia?

48 -Slɛɛn, Zuifʊ nɛɛ: «-A -ka gba nıı, Samaliyu -ın -mıa, 'ın zuzu 'nyuu mı -mı 'wʊ, -a 'nı yo 'tʊbhʊ, we 'nı mʊʊ?»

49 -Zezu nɛɛ: «-Ɪnnya, we 'nı nıı, zuzu 'nyuu mı 'mı 'wʊ. Nıı, na Dide na zʊa -bha. Amıa'a zʊ -bha 'mı. 50 I'ın 'ylimanı na 'dɛ, -ɔ

'yıbhaa na 'ŋnı 'ylimanı, ɔ mı -bha, mɔ bhua gbʋ 'wʋ. 51 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: nyımɛ -ɔ zʋa na wɛlı 'nʋŋwɛ, ɔ 'na 'ka tlıtlıe 'yı.»

52 Zuifʋ nɛɛ: «Nıı, -a -yi -slɛɛn we 'ji nıı, zuzu 'nyuu mı -mı 'wʋ. Ablaamʋ -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanya ka tlı. 'Ɪn -mı, -ın nɛɛ, nyımɛ -ɔ -ka -na wɛlı 'nʋŋwɛ zʋ, ɔ 'na 'ka tlıtlıe 'yı. 53 Nıı, -amıaa dide Ablaamʋ ka tlı. 'Lee, -mı 'ylia -mı -zia -amıaa dide Ablaamʋ yı? -Lagɔgbʋʋ -falıpanya ka 'ya tlı. Sa -na bhu -na 'dɛ 'wʋa?»

54 -Zezu nɛɛ: «ɪn -ka na 'dɛ 'ylimanı, -mʋʋ 'nı 'ji -ka. Nıı, na Dide 'ylimanıa na 'ŋnı, na Dide -ɔ ka daa a gbaa: ‹Mɔ -wa -amıaa -Lagɔ.› 55 'Ɪn, a 'nı ɔ -yi, -amı -yi ɔ. Ɪn -ka gba nıı, ın 'nı ɔ -yi, -zugba amıa 'bhisa ın mıa yokanyɔ nya. Nıı, ın -yi ɔ, 'ın na nɔa ɔ wɛlı -gʋ. 56 'Mʋna ka amıaa dide Ablaamʋ ye, nıı, 'ylı -we nya ın 'kaa yi, ɔ 'ka -bha 'yıı 'gbʋ. Ɔ 'yıa wee 'ylı -yɔ, 'ın ɔ yia 'mʋna li.»

57 Zuifʋ nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -Ɪn 'nı -slɔ -zʋ glʋ 'sɔ 'ya kugbua li, 'ın -ın yia Ablaamʋ 'yı yı?»

58 -Zezu nɛɛ: «ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: Ablaamʋ 'nıa -slɔ 'wlʋ, -amı mı.»* 59 -We mıa daa 'gbʋ, wa yia gbɔkʋ labhu, wa 'ka we ɔ 'wʋbha. Nıı, -Zezu zizea, 'ın ɔ yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ 'tla.

9

-Zezu -bloa 'lɔlɔnyɔɔ 'yli

1 Da -Zezu mıa mnıda, nyımɛ yabhlo wa 'kaa gwalı, -ɔ 'lɔa, 'ın ɔ yia ɔ 'yı. 2 -Bha ɔ 'bınɔnya 'yıbhaa ɔ laɛ: «Wlabi, nyımɛ mıa dɛ nı, wa 'kaa ɔ gwalı, ɔ mı 'lɔda. 'Lee, mɔ nʋa gbʋnyuu lɛ yaayıı, ɔ 'nyaa -yɔ ɔ dide -wa yı?»

3 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «Ɔmɔ klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ dide, we 'nı wa gbʋnyuuu gbʋ. Nıı, 'lɔ ɔ 'lɔa da nı, -Lagɔɔ lubho 'ka we 'dɛ -slolu ɔ gbɛgbɛıın gbʋ -wa. 4 Da zlı mıa -slɔ da, we mı nıı, -ɔ tiea 'mı -a 'ka ɔ lubho nʋ. Nıı, sabɔ mı yida, da nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nıa mneni ɔ 'ka lubho nʋ. 5 Da ın mıa -slɔ dʋdʋ -gʋ, dʋdʋgʋ -nyımaa zlı ın -mıa.»

6 -Zezu bhıa gbʋ nı gbagbıe, ɔ 'paa -dlɛ dʋdʋ, ɔ nʋa plaplı lɛ we nya, 'mʋ ɔ tlia 'lɔlɔnyɔɔ 'yli -gʋ. 7 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Mnı budoa 'nyu -we wa laa Siloe lʋ. (Siloee ji -wa: pa yoo.) Ɔ mnıa -mɔ, ɔ budoa wee 'nyu lʋ, ɔ 'kaa lʋyi, -zugba ɔ mı la 'yıda sa 'vayıı.»

8 Ɔ -zɔɔ -bhelia -yɔ -wa yıa 'cın ɔ zlada, -maa nɛɛ: «-Ɔ mıa da nı, nyımɛ -ɔ zladaa mɔ, we 'nı mɔɔ?» 9 Nyıma tɔlʋa nɛɛ: «Mɔ -wa mɔ!» Tɔlʋa nɛɛ 'ya: «-Ɪnnya, we 'nı ɔmɔ, ɔ 'wʋwlʋ -wa.»

-Bha ɔ 'dɛ gbaɛ: «-Amı -wa gbʋzɔnʋ sa.»

10 Wa nɛɛ ɔ -yla: «Sa -na 'yli -bhlolu 'wʋlaa?»

11 Ɔ nɛɛ: «Nyımɛ wa laa -Zezu, ɔ nʋa plaplı lɛ, 'mʋ ɔ tlia na 'yli -gʋ. 'Ɪn ɔ nɛɛ nıı, ın mnı budoa Siloe lʋ. Ɪn mnıa -mɔ, ın budoa, 'ın na 'yli yia -blo.»

12 Wa nɛɛ: «Da ɔɔ nyımɛ mıa?»

Ɔ nɛɛ: «ɪn 'nı ɔ da -yi!»

13 -Slɛɛn, 'lɔlɔnyɔ -ɔ ka 'yli -Zezu -bloa, 'mɔ wa kwaa Falizınyımaa 'yu. 14 Nıı, 'ylı -we nya -Zezu nʋa plaplı lɛ ɔ -dlɛ nya, 'ın ɔ yia 'lɔlɔnyɔɔ 'yli -blo nı, Nyapɛylı -wa. 15 We 'dɛɛ 'gbʋ, da wa kwaa ɔɔ 'lɔlɔnyɔ Falizınyımaa 'yu, sa ɔ 'yli -blolua 'wʋla, 'ın -maa yi 'yaa we ɔ la 'yıbha. Ɔ nɛɛ: «Ɔ tlia na 'yli -gʋ plaplı, ın budoa, 'ın ın yia layı.»

16 Waa Falizınyıma glaa, tɔlʋa nɛɛ: «Nyımɛ mıa da nı, ɔ 'nı -Lagɔɔ -gbɛ 'bhʋ, we 'dɛɛ 'gbʋ ɔ'ɔ zʋa Nyapɛylıı tite 'nʋŋwɛ.»

Nıı, tɔlʋa nɛɛ 'ya: «Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka 'sasʋkpa -gwɛdigbʋ lɛnʋ.» Gbʋ nı -gʋ wa 'nı wɛlı -bhlo -ka.

17 -Slɛɛn, wa yi 'yaa ɔɔ 'lɔlɔnyɔ layıbhaɛ: «'Ɪn -mı naa, -ɔ -bloa -na 'yli, sa -na gba ɔ daa?»

Ɔ nɛɛ: «-Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -wa.»

18 Nıı, waa Zuifʋʋ 'yugalınya 'nı we -yɔŋwnu nıı, ɔɔ nyımɛ ka zlımɛ 'lɔ, 'ın -slɛɛn, ɔ mı layıda. -We mıa da, we 'dɛɛ 'gbʋ wa yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa la. 19 'Ɪn wa yia wa layıbhaɛ: «'Lee, nyımɛ nı mı amıaa 'yu nya gbʋzɔnʋ saa? A nɛɛ nıı, a 'kaa ɔ gwalı, ɔ mı 'lɔdaa? Lɛɛ -lu nʋ lɛ 'ın ɔ yı -slɛɛn laa?»

20 -Maa nɛɛ: «-A -yi we 'ji nıı, -amıaa yu -wa, nıı, -a 'kaa ɔ gwalı, ɔ mı 'lɔda. 21 -We nʋa lɛ 'ın ɔ yıa -slɛɛn la, 'ın -ɔ -bloa ɔ 'yli, -a 'nı we -yi. A 'yıbha ɔ 'dɛ la. Sa we 'plıa ɔ gbɛgbɛın ɔ 'dɛ 'ka we gba, nıı, ɔ 'nı 'nyɛnyɛyu.» 22 Ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa mı Zuifʋʋ 'yugalınya sɔdaa 'gbʋ, wa yi 'saa gba. -Maa ka we zʋ nıı, nyımɛ -ɔ -ka gba nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, wa

* **8:58** Wee wɛlı nı -Zezu gbaa da nı, we -yɔ 8.24 'sɔɔ 'ji -bhlo. Nıı, -Lagɔɔ -mɔwlʋ ŋnıı 'dɛbhie ɔ zʋa ɔ 'dɛ. Zuifʋʋ 'wlukʋʋn nıı, -Lagɔ ɔ vɛlıa.

'ka ɔ -Lagɔbudu zɔ vu. 23 We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa nɛɛ: «Ɔ 'nɪ 'nyɛnyɛyu, a 'yɪbha ɔ 'dɛ la.»
24 Falizɪnyɪma laa ɔ -zakpa 'sɔnʊ, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn gba gbʊzɔnʊ -Lagɔ 'yu, -amɪa -yi we 'ji nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ mɪa, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ -wa.»
25 Ɔ nɛɛ: «Ɔ -ka gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ, ɪn 'nɪ we 'ji -yi. Gbʊ -we ɪn -yia 'ji, we -bhlogbɔɔ: ɪn ka 'lɔ, 'ɪn -slɛɛn, ɪn mɪ layɪda.»
26 -Maa nɛɛ: «Mɔɔ -lu ɔ nʊ -mɪ -yla lɛa? Sa ɔ nʊ, 'ɪn ɔ yi -na 'yli -bloa?»
27 Ɔ 'palɪa wa wɛlɪɪ 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn ka yaa we aɪn -yla gba, 'ɪn a 'nɪ na wɛlɪ yukwli pʊlʊ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a 'yɪbha 'ya a ka we 'nʊa? 'Lee a 'yɪbha a 'ka ɔ 'bɪnɔnya -zɛ -wa yɪ?»
28 Wa vɛlɪa ɔ, wa nɛɛ: «-Mɪ -wa ɔ 'bɪnɔnyɔ. -Amɪa mɪa, Moizɪɪ 'bɪnɔnya -a -mɪa. 29 -We ka 'ji -a -yia, mʊ -wa nɪɪ, -Lagɔ ka Moizɪ -yla gbʊ gba. 'Ɪn ɔmɔ mɪa, da ɔ bhʊlʊa, -a 'nɪ -bha da -yi.»
30 Ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ wa -yla: «-We sʊbhalɪa nyɪmɛ ŋwɛgaga mʊ nɪ: amɪa 'nɪ ɔ 'bhʊlʊda da -yi, 'ɪn ɔ yia na 'yli -blo! 31 Nɪɪ, -a -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔ'ɔ 'nʊ gbʊnyuu -lɛnʊnyɔɔ wɛlɪ. Nyɪmɛ -ɔ mɪa -Lagɔnyɪmɛɛ 'zayli nya, 'ɪn ɔ nʊa ɔ dʊmagbʊ lɛ, ɔ wɛlɪ -Lagɔ nʊa. 32 -A 'nɪ -slɔ 'nʊ -gba nɪɪ, nyɪmɛ wa 'kaa gwalɪ, -ɔ 'lɔa, nyɪmɛ yabhlo ka ɔ 'yli -blo. 33 Nyɪmɛ -ɔ nʊa gbʊ nɪ lɛ, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bhʊa, we 'nɪ yaa we gbʊ, ɔ 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ mneni.»
34 Waa Falizɪnyɪma nɛɛ: «We 'bhʊ -na gwalɪ bhla, -na -kpabhie mɪ gbʊnyuu lʊ. -Mɪ 'nɪ mneni -ɪn 'ka -amɪa gbʊ -slolu!» -Bha Falizɪnyɪma vua ɔ.

'Lɔlɔnyaa 'zayli

35 Nɪɪ, -Zezu ka 'nʊ nɪɪ, wa ka ɔɔ nyɪmɛ vu. Ɔ 'yɪa -mɔɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee -mɪ, Nyɪmɛɛ 'Yu -na zʊ dlɪ -gʊʊ?»
36 Ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ: «Na -kanyɔ, nyɔɔ ɔ -mɪa? Gba we, 'ɪn ɪn 'ka ɔ dlɪ -gʊ zʊ.»
37 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mɔ -na yɪa da -yɔ, 'ɪn mɔ mɪa da -mɪ -yla gbada.»
38 -Bha ɔ gbaɛ: «Na -Kanyɔ, dlɪ na zʊa -mɪ -gʊ.» 'Ɪn ɔ yia ɔ bʊbɔ ɔ 'yu 'kukolu sibhlie nya.
39 We 'bɪgʊ, -Zezu nɛɛ: «-We -wa nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue, -we ka 'gbʊ ɪn yia dʊdʊ -gʊ yi nɪ, mʊ -wa nɪɪ, nyɪma -wa'a 'yɪa la, wa 'ka layɪ, 'ɪn -wa yɪa la, wa 'ka 'lɔ.»
40 Falizɪnyɪma tɔlʊa -wa mɪa -bha, wa 'nʊa we, 'ɪn wa nɛɛ: «-Amɪa naa, 'lɔlɔnya -a -mɪa yɪ?»
41 -Zezu nɛɛ: «A -ka yaa 'lɔlɔnya nɪ, a 'na 'ka ya gbʊnyuu 'wlu -ka. -Slɛɛn, a nɛɛ: ‹-A yɪ la› we 'dɛɛ 'gbʊ amɪaa gbʊnyuu mɪ aɪn 'wlu.»

10

Bhlabhlɛɛ 'yliɔzʊnyɔ -zɔnʊ

1 «Nɪɪ, ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ 'nɪa 'suoo ŋwɛɛ plalɪ, -ɔ -gblalɪa 'suoo da -putu, 'wienyɔ -yɔ nyɪmɛ 'nyuu ɔ -mɪa. 2 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ plalɪa 'suoo ŋwɛɛ, mɔ -wa bhlabhlɛɛ 'yliɔzʊnyɔ. 3 'Ɪn bhlabhlɛɛ 'suoo ŋwɛkʊnyɔ kalɪa klolo ɔ -yla, 'ɪn bhlabhlɛ nʊa we 'yliɔzʊnyɔɔ wɛlɪ. Bhlabhlɛ -mʊʊ -ka -mɪ, we 'ŋnɪ -yɔ ɔ lalɪa we, 'ɪn ɔ kwaa wee bhlabhlɛnya 'pipee. 4 Ɔ -ka we 'dɛ weee wleli, 'ɪn ɔ nɔa we 'yu. Ɔ mɪ -slɛɛn we 'yu, 'ɪn we nɔa ɔ 'bɪ, -we ka gbʊ -wa, we -yi ɔ wɛlɪ. 5 We'e nɔ nyɪmɛ -putu 'bɪ. Nɪɪ, kwɛɛ we gwaa ɔ, we 'nɪ ɔ wɛlɪ -yii 'gbʊ.» 6 Gbʊʊ nine ɔ 'paa da -zugba ɔ mɪ gbada, nyɪma 'nɪ we 'wʊlanʊ.
7 -Bha -Zezu gba 'yaɛ: «ɪn nɛɛ aɪn -yla gbʊzɔnʊ sa nɪɪ, -amɪ -wa bhlabhlɛɛ 'suoo ŋwɛɛ. 8 Ɪn 'nɪa -slɔ yi, -wa weee yia, 'wienya wa -mɪa, 'ɪn wa mɪa nyɪma 'nyii nya. Nɪɪ, bhlabhlɛ 'nɪ wa wɛlɪ 'nʊ. 9 'Ɪn bhlabhlɛɛ 'suoo ŋwɛɛ mɪa, -amɪ -wa. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka na -gbɛ plalɪ, 'ɪn ɔ bhʊa gbʊ 'wʊ. Wee 'suoo ŋwɛɛ ɔ yia plalɪa, 'ɪn -bha ɔ yia 'tlalɪa 'bhie, ɔ 'ka lililu 'yɪ. 10 'Wienyɔ mɪa, ɔ -ka yi nɪ, 'wie klaa, 'bhabhɪe klaa, we -yɔ lasasɪe, we 'gbʊ ɔ yia. -Amɪ mɪa, nyɪma 'ka 'yliɔgagɪe 'yɪɪ 'gbʊ ɪn yia yi. 'Ɪn wee 'yliɔgagɪe mɪa, wa 'ka we 'yɪ duun.
11 «Nɪɪ, -amɪ -wa bhlabhlɛɛ 'yliɔzʊnyɔ -zɔnʊ. Bhlabhlɛɛ 'yliɔzʊnyɔ -zɔnʊ mɪa, ɔ 'dɛɛ 'yliɔgagɪe ɔ saa dlɪ -gʊ ɔ bhlabhlɛɛ 'gbʊ. 12 Nɪɪ, lubhonʊnyɔ -ɔ 'nɪa bhlabhlɛɛ 'yliɔzʊnyɔ, 'ɪn bhlabhlɛ 'nɪa ɔ -nʊ, -fliigwɪ -ka yida -mɪ, ɔ -ka we -yɔyɪ, 'ɪn ɔ tɪa -bha wee bhlabhlɛ -gwagwɪe nya. We -ka bhlabhlɛ tɔlʊa kpa, 'ɪn we pnɪɪ mumnia la. 13 -We ka gbʊ -wa, lubhonʊnyɔ -ɔ mɪa 'gwɛzii datalɪda, ɔ'ɔ sɪalɪ ɔ 'dɛ bhlabhlɛɛ 'gbʊ. 14 Nɪɪ, -amɪ -wa bhlabhlɛɛ 'yliɔzʊnyɔ -zɔnʊ. Sa ɪn -yia na bhlabhlɛ, 'ɪn na bhlabhlɛ -yia 'mɪ nɪ, 15 'sa Dide -yia 'mɪ, 'ɪn, ɪn -yia na Dide. 'Ɪn na palɪa na 'yliɔgagɪe la na bhlabhlɛɛ 'gbʊ.

16 Bhlabhlɛ tɔlʊa ɪn kaa, -mʊmʊnya mɪa da
suo nɪ 'wʊ, we 'nɪ -slɔ -mʊʊ glaa -mɪ. We
mɪ nɪɪ, ɪn gʊgwlalɪ we 'wlu. Na wɛlɪ we yia
'nʊa, 'ɪn we 'dɛ weee 'ka -zlo -bhlo -we kaa
'yliyɔzʊnyɔ -bhlo -zɛ.
17 «Nɪɪ, na Dide -kalɪ na zɛ. -We ka gbʊ -
wa, ɪn ka na 'yliyɔgagɪe lapalɪ. 'Ɪn 'wʊ na yia
we 'bhua. 18 Wee na 'yliyɔgagɪe mɪa, nyɪmɛ
yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka 'mɪ we kwɛɛ -sa,
na dlɪɪ da ɪn palɪa we la. Ɪn ka we se ɪn 'ka we
lapalɪ, 'ɪn, ɪn ka we se ɪn 'ka 'ya we 'wʊbhu.
Tite na Dide tɪa 'mɪ -yɔ, mʊ mɪa dɛ.»
19 -Zezuu wɛlɪ nɪ sɪsalɪa Zuifʊ -yɔ. 20 Wa
glaa, nyɪma duun nɛɛ: «Zuzu 'nyuu mɪ ɔ 'wʊ,
-sabhɛ mɪ ɔ 'bhada, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a pʊlʊ ɔ
yukwlia?»
21 Tɔlʊa nɛɛ: «Wɛlɪ -we ɔ gbaa dɛ nɪ, Zuzu
'nyuuu 'wʊmɪnyɔɔ wɛlɪ 'nɪ 'sa -mɪ. 'Lee,
zuzu 'nyuu mneni we 'ka 'lɔlɔnyɔɔ 'yli -
bloo?»

-Zezu nɛɛ ɔ mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya

22 Nɪɪ, -Lagɔbudu 'kadʊʊ -kalɪylɪɪ 'fɛtɪ ka
nyni -Zeluzalɛmʊ. -Zʊo -zʊ, -sa wa saa
we. 'Ɪn, ŋwɔtlɔyibhla -wa. 23 -Lagɔbudu
'kadʊ ŋwɛɛ, da wa laa Salomɔɔɔ palʊ 'kadʊ,
we bhʊnya -yɔ -Zezu mɪa -zieda. 24 -Slɛɛn,
Zuifʊ gbelia ɔ, 'ɪn wa nɛɛ: «Lɛbhla -ɪn 'ka -
amɪaa dlɪ yalɪ -saa? Nɪɪ, -mɪ, ɪn -ka -Lagɔɔ
-Bhasanyɔ, gba we -aɪn -yla sa 'vayɪɪ.»
25 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «ɪn ka we aɪn -yla
gba, 'ɪn a 'nɪ we dlɪ -gʊ zʊ. Nɪɪ, gbʊ na nʊa
lɛ na Didee 'ŋnɪ nya, mʊ -wa na gbʊdayɪnya.
26 Nɪɪ, a 'nɪ na bhlabhlɛ glaa -mɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ
a'a zʊa 'mɪ dlɪ -gʊ. 27 Na bhlabhlɛ mɪa, na
wɛlɪ we nʊa. -Amɪ -yi we, 'ɪn we nɔa 'mɪ 'bɪ.
28 'Yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'mʊ na
nyɛa we. We 'na 'ka labhʊ -bhlɔkɔɔ -gba, 'ɪn
nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mɪ we kwɛɛ -sa.
29 Na Dide -ɔ 'nyɛa 'mɪ we yoo, ɔ 'yli ɔ -zi -
lu weee. 'Bhie, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni
ɔ 'ka we na Dide kwɛɛ -sa.* 30 -Amɪ -yɔ na
Dide 'sɔ, -a -bhlo.»†
31 -Bha, Zuifʊ 'bhu 'yaa gbɔkʊ la wa 'ka we
ɔ 'wʊbha. 32 We 'dɛɛ 'gbʊ -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ:
«Libho -zɔnʊʊ -zlo, -we 'bhʊa na Didee -gbɛ,
ɪn nʊa lɛ amɪaa 'yibadɪ, a 'yɪa -yɔ, we glaa,
-mʊmʊ ka 'gbʊ a 'ka 'mɪ 'bha gbɔkʊ nyaa?»
33 Zuifʊ nɛɛ ɔ -yla: «We 'nɪ lubho -zɔnʊʊ
'gbʊ -a 'yɪbha -a 'ka -mɪ 'bha gbɔkʊ nya, nɪɪ,
-Lagɔ -ɪn vɛlɪa, we gbʊ -wa. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɪn -
mɪa, 'ɪn -na bhua -na 'dɛ 'wʊ -Lagɔ 'bhisa!»
34 -Zezu nɛɛ: «We mɪ cɛlɪda amɪaa tite 'wʊ
nɪɪ, -Lagɔ nɛɛ:
‹-lagɔnya a -mɪa.›
35-36 -A -yi we 'ji nɪɪ, -we mɪa cɛlɪda -
Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, nyɪmɛ 'nɪ mneni ɔ 'ka we
lasa. -Wa ka -nʊ nya -Lagɔwɛlɪ mɪa cɛlɪda, ɔ
-ka -maa la ‹-lagɔnya› nɪ, 'ɪn -amɪ, -Lagɔ -ka
-bha 'mɪ -sa, 'ɪn ɔ -ka 'mɪ tie dʊdʊ -gʊ nɪ, 'lee,
sa a mneni a 'ka gba nɪɪ, ɪn ka -Lagɔ vɛlɪa, nɪɪ,
ɪn nɛɛ ɪn mɪ -Lagɔɔ 'Yu nyaa 'gbʊʊ? 37 Nɪɪ, ɪn
'nɪ na Didee lubho nʊ nɪ, a 'na zʊlʊ 'mɪ dlɪ -gʊ
-nɪ. 38 Nɪɪ, ɪn -ka we lɛnʊ nɪ, 'ɪn a 'nɪ yaa 'mɪ
dlɪ -gʊ zʊa yioo, wee libho -zɔnʊ mɪa, a zʊ we
dlɪ -gʊ. 'Ɪn a 'ka we 'jiyibheli 'nanʊʊ nɪɪ, Dide
mɪ 'mɪ 'wʊ, 'ɪn ɪn mɪ ɔ 'wʊ.» 39 Wee gbʊ nɪɪ
'gbʊ, wa 'yɪbha 'ya wa 'ka ɔ kpa, 'ɪn ɔ yia wa
kwɛɛ 'tla.
40 -Slɛɛn, -Zezu yia Zudɛɛn nyuu -kakpe
yabhlo -gʊ mnɪ. Da Zaan batizee bhaa
nyɪma, -bha ɔ -dɪa la. 41 Nyɪma duun yia ɔ
-gbɛ, wa nɛɛ: «Zaan 'nɪ gwɛdigbʊ yabhlogbɔɔ
lɛnʊ, nɪɪ, -we weee ɔ gbaa nyɪmɛ nɪɪ daa, we
mɪ gbʊzɔnʊ nya.» 42 -We mɪa nɪ -gʊ, nyɪma
duun zʊa ɔ dlɪ -gʊ.

11

-Lazalɪɪ tlɪtlɪgbʊ

1-2 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo wa laa -Lazalɪ, ɔ -zɔɔ
-wa Betani. Malii -yɔ Maatɪ 'sɔ mɪ 'ya Betani,
ɔ bhɔlɔa wa -mɪa. (Malii -ɔ 'kaa Nyɪmaa -
Kanyɔ *-lasiklɔ bhʊ -yɔ tli, 'ɪn ɔ 'kaa we -
yɔsɛ ɔ 'dɛɛ 'nyi nya nɪ, ɔɔ Malii -wa.) Nɪɪ, 'ylɪ
yabhlo nya, 'ɪn -Lazalɪ yia gu bhli. 3 We 'dɛɛ
'gbʊ, ɔ bhɔlɔa yia nyɪmɛ tie, wa 'ka -Zezu la.
Ɔ mnɪa -Zezuu -gbɛ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, -
na jijli -tale ka gu -yɔ.»
4 Da -Zezu 'nʊa we, ɔ nɛɛ: «Nɪɪ, gu -we yia
-Lazalɪ -yɔ, we 'nɪ ɔ 'bhabhɪee 'gbʊ we yi ɔ
-yɔyi, we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪee 'tɪtɛ -sloluu
gbʊ -wa. -Bha wa yia -Lagɔɔ 'Yuu 'ŋnɪ -
mnɪnɪa.»
5 Nɪɪ, -Zezu 'nɪ Maatɪ klaa, ɔ bhɔlɔ klaa, we
-yɔ -Lazalɪɪ zɛkalɪ -sɛ. 6 'Ɪn ɔ 'nʊa nɪɪ, -Lazalɪ
ka gu -yɔ, wa laa ɔ, ɔ 'nɪ -mɔ mnɪ. Da ɔ mɪa, ɔ

* **10:29** 'Sɛbhɛ tɔlʊa nɛɛ: «-We na Dide 'nyɛa 'mɪ yoo, we 'yli we -zi -lu weee.» † **10:30** Nɪɪ, -Zezu -ka gba nɪɪ, ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ -bhlo, -Lagɔ ɔ vɛlɪa Zuifʊʊ 'wlukʊʊn, wa titee sɔlʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ wa 'yɪbha wa 'ka ɔ 'bha.

li -bha 'ylı 'sɔ. 7 'Ɩn ɔ nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla: «-A mnı Zudee lʊ.»

8 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ: «*Wlabi, daylıda, Zuifʊ 'yıbha wa 'ka -mı 'bha gbɔkʊ nya, 'ın -na gbaa -ın 'ka -mɔ lʊmnı yı?»

9 Ɔ nɛɛ: «We bhlili zlıgʊ, jibhe 'ka zɔ, mʊ -wa 'ylıı zlı. Nyımɛ -ɔ nɔa zlı, ɔ'ɔ gozo, -we ka gbʊ -wa, zlıı san mı -bha. 10 Nıı, we -ka sabɔ ɔ nɔ, 'ın ɔ gozoa, -we ka gbʊ -wa, san 'nı -bha -mı.» 11 Wɛlınya nıı 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «-Amıaa 'tale -Lazalı ka 'ylaa ŋwɔ, nıı, mnıda ın mıa ın 'ka ɔ ganɔ.»

12 Ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -yla: «-Amıaa -Kanyɔ, we -ka 'ylaa ɔ ŋwɔ, 'pʊa ɔ yia.» 13 -We -Zezu 'yıbhaa ɔ 'ka gba, mʊ -wa nıı, -Lazalı ka tlı. Nıı, ɔ 'bınɔnya nɛɛ 'sa nıı, 'ylaa 'dɛbhie ɔ saa 'ŋnı.

14 -Bha -Zezu gbaa wa -yla sa tıklıɛ: «-Lazalı ka tlı. 15 Nıı, ɔ ka tlı, 'ın ın 'nı -mɔ -mı, we 'dɛɛ 'gbʊ na lia 'mʊna amıaa daa. 'Ɩn, a 'ka 'mı dlı -gʊ zʊʊ gbʊ -wa. Nıı, -a mnı ɔ -gbɛ.»

16 -We mıa nı -gʊ, Toma wa laa -Zluya nɛɛ -Zezuu 'bınɔnya tɔlʊa -yla: «-A -yɔ ɔ 'sɔ mnı, 'ın -a 'ka dabhlo tlılı.»

17 Nıı, da -Zezu mnıa -mɔ, 'ın ɔ yia 'nʊ nıı, wa ka -Lazalıı 'kwie gbawla 'wʊfa, we li 'ylı -mnʊa.* 18 Nıı, Betani mı -Zeluzalɛmʊ kwesi, we nyıdı mneni we 'ka kilomɛtlı ta nyni. 19 We 'dɛɛ 'gbʊ Zuifʊ duun yia Maatı -yɔ Malii -gbɛ yi, wa 'ka wa 'yuo 'pa wa bhelii tlıtlıee 'gbʊ.

20 Da Maatı 'nʊa nıı, -Zezu mı yida, 'ın ɔ yia ɔ yoo -saa mnı, -zugba Malii -mɔɔ -dı -budu zɔ la. 21 Maatı -yɔ ɔ gbelia 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, nıı, -ın -ka yaa -seli -mı, na bheli 'na 'ka yaa tlı. 22 Nıı, ın -yi -slɛɛn we 'ji nıı, -we -na yia -Lagɔ -zlalıa, 'nyɛa ɔ yia -mı we.»

23 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Wʊ amaa bheli yia -sɔa.»

24 -Mɔɔ nɛɛ: «ɪn -yi we 'ji nıı, dʊdʊʊ bhıa zlı mıa, ɔ -yɔ tlıtlınya yia 'wʊsɔa.»

25 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Tlıtlınyaa 'wʊsɔlʊnyɔ mıa, -amı -wa, 'ın -ɔ nyɛa nyıma 'yliyɔgagıe, -amı -wa. Nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, ɔ 'dɛ yi tlıoo, 'yliyɔ ɔ yia -gaa. 26 'Ɩn nyımɛ -ɔ -gaa 'yliyɔ, 'ın -ɔ zʊa 'mı dlı -gʊ, ɔ 'na 'ka tlı. -We ın gbaa dɛ, 'lee, a zʊ we dlı -gʊʊ?»

27 Ɔ nɛɛ: «ɪın, na -Kanyɔ, ın ka we dlı -gʊ zʊ nıı, -ın mı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, 'ın -ın mı -Lagɔɔ 'Yu -ɔ 'kaa dʊdʊ -gʊ yi nya.»

28 Wɛlı nı -gʊ ɔ mnıa ɔ bhɔlɔ Malii laa, 'ın ɔ yia ɔ ŋwuŋwenıɛ: «-Amıaa -Slolunyɔ mı da, ɔ nɛɛ a mnı.» 29 Malii 'nʊa we, -bha ɔ -sɔa 'wʊ sa slʊı, 'ın ɔ yia ɔ -gbɛ mnı, 30 -zugba -Zezu 'nı -slɔ wee -zɔɔ pla, da Maatı tıa ɔ, -bha ɔ mıa. 31 Zuifʊ tɔlʊa -yɔ Malii -dı -mɔ -budu zɔ la, -zugba wa pa ɔ 'yuo. Malii -sɔa 'wʊ sa slʊı, ɔ 'tlaa, wa 'yıa ɔ -yɔ, 'ın wa yia yıylalı, 'ın wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdı nıı, gbawla -gʊ ɔ mnıa ɔ 'ka -mɔ wili, -bha wa mnıa ɔ 'bı.

32 Da -Zezu mıa, Malii nynia -bha, ɔ 'yıa ɔ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ bhʊ -yɔ bhlili, -bha ɔ gbaɛ: «Na -Kanyɔ, -ın 'ka yaa -seli -mı nı, na bheli 'na 'ka yaa tlı.»

33 Da -Zezu 'yıa ɔ wida, 'ın Zuifʊnya -wa -laa ɔ yoo, -maa mı 'yaa wida, -bha -gbagbı sloa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ dlı yia sumanı. 34 Ɔ nɛɛ: «Da a zʊ ɔ 'kwiea?»

Wa nɛɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -ın yi -ın 'ka -bha 'yı.»

35 -Bha -Zezu wia.

36 'Ɩn Zuifʊ nɛɛ: «A -talı, ɔ 'nı ɔ zɛkalı -sɛ!»

37 Nıı, wa glaa nyıma tɔlʊa nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ -bloa 'lɔlɔnyaa 'yli, lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ 'nı mneni ɔ 'ka yaa -Lazalıı tlıtlıe 'yoo -kʊlʊa?»

-Zezu -sɔlʊa -Lazalı 'wʊ tlıtlınya glaa

38 'Ya -bhlokpadɛ, -gbagbı sloa -Zezuu kuzɔ, 'ın ɔ yia gbawla -gʊ mnı. Nıı, wee gbawla mıa, tʊkpaa gbacızɔ we mıa, 'ın tʊkpa -boklo 'kadʊ mıa we ŋwɛɛ. 39 Ɔ nɛɛ: «A -sa -bha wee tʊkpa.»

'Ɩn -ɔ tlıa, ɔ bhɔlɔ Maatı nɛɛ: «Na -Kanyɔ, ɔ 'nı -bha ŋnɛ 'pa -slɛɛn? Ɔ tlıa, we 'ylı -mnʊanʊ nı -zɛɛn.»

40 Nıı, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, ın 'nı aın -yla gba nıı, a -ka 'mı dlı -gʊ zʊ, 'ın a yıa -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -yɔɔ?»

41 -Bha wa -saa -bha tʊkpa. -Zezu 'bhua 'klʊ 'wʊ yalı, ɔ nɛɛ: «Dide, -Mı na paa fuo, -we ka gbʊ -wa, -ın ka na wɛlı -yɔŋwnu. 42 Nıı, ın -yi we 'ji nıı, 'wʊ -na ŋwnua na wɛlı 'ylı weee nya. Gbʊzɔnʊ mʊ, nyıma duun -wa gbelia da 'mıı 'gbʊ na gbaa we, wa 'ka dlı zʊ nıı, -mı tiea 'mı.» 43 Ɔ gbaa wɛlı nı, 'ın ɔ nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Lazalı, 'tla -mɔ!» 44 -Lazalı, -ɔ tlı yaa, ɔ 'tlaa -mɔ, -zugba ɔ bhʊ -yɔ ɔ sɔnya mı

* **11:17** Nıı, Zuifʊʊ -gbɛ, nyımɛ -ka tlı, 'ın wa faa ɔ 'kwie gbawla 'wʊ wee 'ylı -bhlokpadɛɛ zlı.

gbʋanda 'naa kibhe nya. 'Naa mɪ ɔ 'klʊ -yɔ bibeda.

-Bha -Zezu gbaa nyɪma -yla: «-We weee mɪa dɛ ɔ -yɔ, a -blo we, a 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka mnɪ.»

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Zuifʊnya -wa yia Malii -gbɛ, 'ɪn -we -Zezu nʋa lɛ, -wa 'yɪa we -yɔ, wa glaa, nyɪma duun yia ɔ dlɪ -gʊ zʋ. 46 Nɪɪ, tɔlʋa mnɪa Falizɪnyɪmaa -gbɛ, -we -Zezu nʋa lɛ, 'ɪn wa yia -maa 'dɪ -salɪ. 47 -Bha -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ Falizɪnyɪma laa wa -lima gbʋwʊbhunya wa 'dɛ weee 'ka 'wlugbeli, 'ɪn wa nɛɛ: «Nyɪmɛ nɪ mɪ gwɛdigbʊ duun lɛnʋda, 'lee, sa -a 'ka ɔ nʋa? 48 Nɪɪ, -a -ka ɔ 'yitide, ɔ -yɔ we lɛnʋe 'ka mnɪda -mɪ, 'ɪn nyɪma weee zʋa ɔ dlɪ -gʊ. Wa -ka ɔ dlɪ -gʊ zʋ, 'ɪn *Wlɔmʊ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya yia, 'ɪn wa saa -amɪaa bʊbɔlʊda -yɔ -amɪaa klu la.»

49 Waa Zuifʊ glaa, yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Kaifʊ. *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ ɔ -mɪa wee -zʊ nɪ nya. Ɔ nɛɛ: «A'a 'nʊ -lu yabhlogbɔɔ 'wʊla! 50 We 'dɛɛ 'gbʊ a pʊpalɪ 'wlukʊʊn la 'nanʊʊ! We nanɪ 'yli amɪaa -nʊ nya nɪɪ, nyɪmɛ -bhlo tlɪ -amɪaa kluu 'gbʊ. -A -ka 'sa nʊ, -Zuifʊ weee 'na 'ka labhʊ.» 51 Nɪɪ, wɛlɪ -we Kaifʊ gbaa, we 'nɪ ɔ 'dɛɛ -gbɛ 'bhʊ. Nɪɪ, wee -zʊ nɪ nya, mɔ -wa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ. -Bha -Lagɔ zʋa ɔ wɛlɪ ŋwɛɛ, 'ɪn ɔ nɛɛ nɪɪ, -Zezu yia tlɪa Zuifʊ weee 'gbʊ. 52 We 'nɪ Zuifʊ -bhlogbɔɔ 'gbʊ ɔ 'ka tlɪ, nɪɪ, -Lagɔɔ 'yua weee mɪa dʊdʊ weee -gʊ, ɔ 'ka wa 'wlugʊgwlalɪ, 'ɪn ɔ 'ka wa nyɪma -bhlo -zɛlɪɪ gbʊ -wa 'ya.

53 Nɪɪ, we 'bhʊ wee 'yli 'wʊ, -bha Zuifʊʊ 'yugalɪnya pʊpalɪa -slɛɛn gbʊ nɪɪ, wa 'ka -Zezu 'bha. 54 -We mɪa 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ'ɔ -zie -slɛɛn Zuifʊ glaa zlɪ 'klʊ. Nɪɪ, 'gbe -we wa laa Eflaimʊ, -we mɪa -mɔ da bɛblɛɛ, -mɔ ɔ mnɪa, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ yia -mɔ ladɪ.

55 Zuifʊʊ *'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ ka cɪpa. Wee 'fɛtɪ 'nɪ -slɔ nyni, 'ɪn nyɪma duun yia da weee 'bhʊ, 'ɪn wa yia -Zeluzalɛmʊ yi. Nɪɪ, wa 'ka wa 'dɛ lamnazɪlɪ, 'ɪn wa 'ka -mɔwlʊ, wa 'ka wee 'fɛtɪ -sa. 56 Wa mɪ -mɔ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -zugba wa talɪa -Zezuu da, 'ɪn wa gbʊgbalɪ -ylaɛ: «'Lee, nyɪmɛ nɪ 'nɪa fɛtɪ 'wʊ yia yi -wa yɪ? Sa amɪa yɪ wea?» 57 -Slɛɛn, -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ Falizɪnyɪma zʋa gbʊ, 'mʊ wa gbaa nyɪma -yla: «Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ -ka -Zezu da -yi, ɔ yi ɔ 'ka we gba, 'ɪn wa 'ka ɔ kpa.»

12

Malii tlia -lasiklɔ -Zezuu bhʊ -yɔ
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Nɪɪ, we -tʊ 'wʊ 'ylɪ gbelibhlo, 'ɪn 'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ 'ka nyni. -Bha -Zezu -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia Betani mnɪ. Wee Betani -Lazalɪ mɪa, nyɪmɛ -ɔ -Zezu -sɔlʋa zlɪmɛ tlɪtlɪnya glaa 'wʊ, mɔ -wa. 2 -Bha wa pia ɔ -yla, 'ɪn Maatɪ mɪa we dlilida. -Wa -yɔ -Zezu 'sɔ mɪa lida, ɔɔ -Lazalɪ mɪ wa glaa. 3 Wa mɪ lida nɪ, Malii bɛa -Zezu -yɔ, -lasiklɔ -zɔnʊʊ litlɪ -kibhe -we ka -valɛ 'tɛa, ɔ 'bhua we 'wʊ, ɔ tlia we -mɔɔ bhʊ -yɔ, 'ɪn ɔ yia we -yɔsɛ ɔ 'nyi nya. 'Ɪn wee -lasiklɔɔ ŋnɛ yia -budu zɔ ye.

4 Nɪɪ, -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo wa laa Zudasɪ Isɪkaliɔtʊ, -ɔ 'kaa cɪ ɔ wla, ɔ 'bhua gbʊ 'wʊ, ɔ nɛɛ: 5 «-Lasiklɔ nɪɪ -valɛ 'tɛ, we -valɛ mneni we 'ka lubhonʊnyɔɔ -zʊ -bhloo 'pɛnɪgwɛzi nyni. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -a 'nɪ we pɛlʊ 'pa -a 'ka we 'gwɛzi bobabhanya 'nyɛa?» 6 -We ɔ gbaa da nɪ, we 'nɪ nɪɪ, bobabhanyaa daa ɔ ka nyazɪdlɪ, nɪɪ, 'wienyɔ ɔ -mɪaa gbʊ -wa. Nɪɪ, 'gwɛzii lazʊnyɔ ɔ -mɪa, 'ylɪ weee nya -zugba ɔ sa -bha zizewiemɪ.

7 'Ɪn -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Bhʊ ɔ -yɔ! Nɪɪ, -we ɔ tlia da 'mɪ -yɔ nɪ, na ku ɔ mnazɪa la zlɪ wa 'kaa 'mɪ gbawla 'wʊ fa, we 'gbʊ. 8 Bobabhanya mɪa nɪ, -maa -yɔ aɪn 'sɔ mɪ 'ylɪ weee nya. Nɪɪ, -amɪ mɪa nɪ, ɪn 'na 'ka aɪn glaa -tʊ 'ylɪ weee nya.»

9 Zuifʊʊ -zlo 'nʊa nɪɪ, -Zezu mɪ Betani, 'ɪn wa yia -mɔ mnɪ. -We ka 'gbʊ wa yia -mɔ mnɪ nɪ, we 'nɪ ɔ 'dɛbhloo gbʊ, nɪɪ, wa 'yɪbha 'ya wa 'ka -Lazalɪ 'yɪ, -ɔ ɔ -sɔlʋa tlɪtlɪnya glaa 'wʊ. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan yi 'yaa -Lazalɪɪ 'bhabhɪe pʊpalɪ. 11 Nɪɪ, nyɪmaa -zlo mɪ wa -gbɛ 'bhʊda ɔ 'gbʊ, -zugba wa zʊ -Zezu dlɪ -gʊ.

Nyɪmaa -zlo -saa -Zezu yoo
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Zlɪ zlɪa, nyɪmaa -zlo, -wa yia 'fɛtɪ nɪ -gʊ, wa 'nʊa nɪɪ, -Zezu mɪ -Zeluzalɛmʊ yida, 13 wa 'tlaa wee 'gbe 'wʊ, yoo wa mnɪa ɔ -saa saʊn nya kwɛɛ. Wa 'kpɪa 'wʊ, wa nɛɛ:
«-A -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ!
-Ɔ mɪa Jejitapɛɛ 'ŋnɪ nya yida,

-Lagɔ ŋwna ɔ 'nyu la.
-Lagɔ ŋwna Izlaɛlınyımaa 'Wlulapılınyɔ 'nyu la.»
14 -Zezu 'yıa -sokofalı -dɔgbʊ, 'ın ɔ yia we -gʊ -gbla, 'sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
15 «A 'na nʊnʊ nyanɔ -nı, *Siɔn -gbe!
A -talı, amaa 'wlulapılınyɔ mı yida!
Ɔ -dı -sokofalı -dɔgbʊ -gʊ la.»
16 We gwedıda, -we mıa 'plıda, ɔ 'bınɔnya 'nı -slɔ we 'wʊla 'nʊ. Nıı, -Zezu -ka -slɛɛn ɔ 'ŋnıylilo 'yı 'bhie, wa dlı bhlilia -bha nıı, -we weee mıa dɛ nı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'ın ɔ -gʊgbʊ we gbaa.
17 Nyımaa -zlo, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa gbawla ŋwɛɛ, da ɔ gbaɛ: «-Lazalı, 'tla -mɔ», 'ın ɔ yia ɔ 'wʊsɔlʊ tlıtlınya glaa, -we wa 'yıa -yɔ, wa mı we 'dı -sada. 18 We 'dɛɛ 'gbʊ nyımaa -zlo ka -Zezu yoo -saa yi. Nıı, wa ka 'nʊ nıı, ɔ ka wee gwɛdigbʊ lɛnʊ. 19 Tɔʊn, Falizınyıma nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdıɛ: «'Lee, a 'nı mneni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊʊ? Mʊ mıa dɛ, nyıma weee mı ɔ 'bıbholuda!»
20 Nıı, Glɛkı tɔlʊa yia -Zeluzalɛmʊ wa 'ka -Lagɔ bʊbɔ 'fɛtıı bhla. 21 Ma yia Filipʊʊ -gbɛ, -Zezuu 'bınɔnyɔ -ɔ 'bhʊa Bɛtısaida, Galilee -dʊdʊ -gʊ, mɔ -wa. 'Ɪn wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, -a 'yıbha -a 'ka -Zezu 'yı.»
22 Filipʊ gbaa we Andlee -yla, 'ın -mʊʊ 'bıgʊ, wa 'dɛsɔbhie yia we -Zezu -yla gbaa mnı. 23 Ɔ nɛɛ: «-Slɛɛn, we bhla ka nyni, bhla -we nya -Lagɔ 'kaa *Nyımɛɛ 'Yuu 'ŋnı 'yliманı, we ka nyni. 24 Nıı, bleya -we bhlia dʊdʊ, tlı we tlıa, we 'nı -mʊʊ, 'ın we tʊa 'wʊ -bhlo. We -ka tlı nı, 'ın we wlaa 'yaa -zlo. 25 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagıe 'yıbha, kwɛɛ we yia ɔ 'tlaa. Nıı, nyımɛ -ɔ nyɛa ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊ dʊdʊ nı -gʊ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, mʊ yia ɔ -nʊ nya -mıa. 26 -Ɔ -ka gba ɔ 'ka na lubho nʊ, ɔ nɔ 'mı 'bı, 'ın da ın -ka -mı, na lubhonʊnyɔ mı 'ya -bha. Nyımɛ -ɔ -ka na lubho nʊ nı, na Dide yia ɔ -bha zʊa.»
27 «-Slɛɛn, na dlı ka sumanı bhabha. 'Lee, sa ın 'ka gbaa? 'Sa ın 'kaa gba: ‹Dide, -ın -sa 'mı sıasıa bhla nı 'wʊ yı?› -Ɪnnya! Nıı, we 'dɛɛ 'gbʊ ın yia yi. 28 Dide, 'yliманı -na 'dɛɛ 'ŋnı!»
Wɛlı yabhlo 'bhʊa yalı, we nɛɛ: «ɪn ka we 'yliманı pepe, 'ın 'yliманıa na yia we lʊ.»
29 Nyımaa -zlo -wa mıa -bha, 'ın -wa 'nʊa wee wɛlı, wa nɛɛ: «Dɛɛ -gangan -jiji -wa!»
Tɔlʊa nɛɛ: «'Anzı ka ɔ -yla gba!»
30 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «We 'nı na 'dɛɛ 'gbʊ wɛlı nı yi gba, nıı, amıaa gbʊ -wa. 31 Bhla -we nya -Lagɔ 'kaa dʊdʊgʊ -nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhu, we bhla ka nyni. 'Ɪn bhla -we nya ɔ 'kaa dʊdʊgʊ -nyımaa 'yugalınyɔ 'nyuu* vu, we bhla ka nyni.
32 «'Ɪn -amı mıa, wa -ka 'mı 'wʊsɔlʊ dʊdʊ -gʊ, 'ın na gbizea nyıma weee 'wʊ na gbɛgbɛın.» 33 Wee wɛlınya ɔ gbaa da nı, nıı, sa ɔ 'kaa tlı 'mʊ ɔ mıa -sloluda.
34 Nyımaa -zlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Titee 'sɛbhɛ nɛɛ nıı, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mıa, 'ylı weee nya ɔ yia -bha -tʊa, we nı mʊʊ? Nıı, sa -ın mneni -ın ka gba nıı, Nyımɛɛ 'Yu wa yia 'wʊsɔlʊa? Ɔɔ Nyımɛɛ 'Yu, nyɔɔ ɔ -maa?»
35 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Bhla -sɛlɛ nı nya, zlı mı -slɔ aın glaa. A nɔ -nya, da zlı mıa -slɔ -bha, nikpise yi aın -kpalı. -We ka gbʊ -wa, nyımɛ -ɔ nɔa nikpise 'wʊ, mɔ ɔ mnıa, ɔ 'nı -bha da -yi. 36 Da a kaa da zlı, a zʊ we dlı -gʊ, 'ın a 'ka zlıı 'yua -zɛ.» Da ɔ bhıa gbagbıe, 'ın ɔ yia wa kwɛɛ zizea mnı.

Zuifʊ'ʊ zʊ -Zezu dlı -gʊ

37 -Zezu ka gwɛdigbʊ duun lɛnʊ Zuifʊʊ 'yibadı, 'ın wa'a zʊ ɔ dlı -gʊ. 38 Sa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii gbaa, 'sa we 'plıa, ɔ nɛɛ: «Nıı, Jejitapɛ, nyɔɔ zʊ -amıaa wɛlı dlı -gʊa? 'Ɪn nyɔɔ Jejitapɛ -slolu ɔ 'tıtɛ 'klʊa?»
39 We 'gbʊ Zuifʊ 'nı mneni wa 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ. Sa Ezaii gbaa we da -putu sa -wa:
40 «-Lagɔ ka wa 'lɔlʊ.
Ɔ ka wa dlı 'wʊkla,
-mʊʊ yi 'wlʊ nıı, wa 'yli 'yı la,
'ın wa dlı 'nʊ gbʊ 'wʊla.
We 'dɛɛ 'gbʊ wa'a 'bhitia -Lagɔɔ -gbɛ la
ɔ 'ka wa pue.»
41 -We ka 'gbʊ Ezaii yia wee wɛlı nı gba, mʊ -wa nıı, ɔ ka -Zezuu 'ŋnımnıe -yɔyı, 'ın ɔ mıa ɔ gbʊ gbada.
42 Nıı, -mɔ Zuifʊʊ 'yugalınya glaa, nyıma duun ka -Zezu dlı -gʊ zʊ. Nıı, wa'a 'wlʊ 'klʊla we gbagbıe nya Falizınyımaa 'gbʊ. Wa mı sɔda wa yi wa vu -Lagɔbudu zɔ. 43 Wa 'yıbha nyıma kwalı wa 'ŋnı we -zi -Lagɔ 'ka wa 'ŋnı kwalı.

-Zezuu wɛlı bhʊa ɔ Didee -gbɛ

* **12:31** Nıı, -Saatan wa saa 'ŋnı.

44 -Zezu 'kpıa 'wʋ, ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka 'mı
dlı -gʋ zʋ, we 'nı na 'dɛbhlo ɔ zʋ dlı -gʋ, nıı,
-ɔ tiea 'mı, 'mɔ ɔ zʋ 'yaa dlı -gʋ. 45 'Ɪn nyımɛ
-ɔ yıa 'mı -yɔ, -yɔ ɔ yıa -ɔ tiea 'mı. 46 Nıı, zlı ın
-mıa, ın ka dʋdʋ -gʋ yi, 'ın nyımɛ -ɔ -ka 'mı dlı
-gʋ zʋ, ɔ 'na 'ka nikpise 'wʋtʋ. 47 Nıı, nyımɛ -ɔ
nʋa na wɛlı, 'ın ɔ'ɔ zʋa we 'nʋŋwɛ, -amı, ı'ın
dılı ɔ gbʋ. Nıı, we 'nı nyımaa gbʋdılıee 'gbʋ
ın yi yi, ın 'ka wa gbʋ 'wʋsaa 'gbʋ ın yia yi.
48 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı 'mı -yɔŋwnu, 'ın ɔ -ka na
wɛlı kpɛla 'wʋnʋ, ɔ gbʋwʋbhunyɔ mı -bha.
Dʋdʋʋ bhıa zlı, wɛlı -we ın gbaa, mʋ yia ɔ -
yɔgbʋ 'wʋbhua. 49 Wɛlı ın gbaa, we 'nı na
'dɛɛ -gbɛ 'bhʋ. Nıı, Dide -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ we
'bhʋa. Gbʋ ın 'kaa gba, 'ın sa ın 'kaa we gba,
ɔ 'dɛ ka 'mı we -slolu. 50 'Ɪn, ın -yi we 'ji nıı,
Didee tite mıa, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda
-ka, 'mʋ we wlaa. Wɛlı weee na gbaa, sa
Dide gbaa 'mı -yla we, 'sa na gbaa we.»

13

-Zezu -wɔlʋa ɔ 'bınɔnyaa bhʋ -yɔ

1 Nıı, we -tʋ 'wʋ 'ylı -bhlo, Zuifʋʋ 'Wʋzıtıylıı
'fɛtı 'ka nyni. -Zezu -yi we 'ji nıı, 'ylı -we
nya ɔ 'kaa dʋdʋ -gʋ 'bhʋ, 'ın ɔ 'kaa ɔ Didee
-gbɛ mnı, we 'ylı ka nyni. Ɔ -kalı ɔ dʋdʋ -
gʋ -bheliaa zɛ, 'ın -slɛɛn, ɔ -kalı wa zɛ ɔ dlı
weee nya. 2 Nıı, jibhe ka zɔ, 'ın -Zezu -yɔ ɔ
'bınɔnya 'sɔ mı lida. *'Kuzu ka 'cın Zudası,
Simɔ Isıkaliɔtʋʋ 'yuu dlı zɔ -Zezuu wlawlıe
zʋ. 3 -Zezu -yi we 'ji nıı, ɔ Dide ka ɔ -lu weee
kwɛɛ zʋ. 'Ɪn ɔ -yi we 'ji nıı, Didee -gbɛ ɔ 'bhʋa,
'ın ɔ -gbɛ ɔ yia lʋmnıa. 4 Da wa mıa lida, ɔ -
sɔa 'wʋ, ɔ -saa ɔ -bana 'wʋ, ɔ 'bhua 'naa 'wʋ,
'ın ɔ yia we zleti -gba. 5 -Mʋʋ 'bıgʋ, ɔ slua
'nyu kna 'wʋ, ɔ -wɔlʋa ɔ 'bınɔnyaa bhʋ -yɔ,
'naa -we ɔ -gbaa zleti, 'ın ɔ yia we -yɔ sɛ we
nya.

6 Tɔʋn, ɔ nynia Simɔ Pıɛlı -gʋ, 'ın -mɔɔ nɛɛ
ɔ -ylaɛ: «Aya! Na -Kanyɔ, nanʋʋ bhʋ -yɔ -mı
na yia -wɔlʋa yı?»

7 Ɔ nɛɛ: «-We ın mıa lɛnʋda, -ı'ın 'nʋ -slɔ we
'wʋla. Nıı, cıcı -ın 'kaa we 'wʋlanʋ.»

8 Pıɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪnnya, -ın 'na 'ka na bhʋ
-yɔwɔlʋ -gba!»

Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ın 'nı -na bhʋ -yɔwɔlʋ, -ın 'na
'ka -lu 'yabhlogbɔɔ 'yı 'mı kwɛɛ.»

9 Simɔ Pıɛlı nɛɛ: «Na -Kanyɔ, we -ka 'sa -mı
nı, -ın 'na -wɔlʋ na bhʋ -bhlo -yɔ -nı. Nıı, -ın
-wɔlʋ 'ya na sɔ -yɔ na 'wlu -yɔ!»

10 Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka budo nı, ɔ
'nı -yɔwɔlʋe gbʋ -ka, we 'bhʋ ɔ bhʋ 'wʋ, ɔ
ka -mɔwlʋ 'lılı. We 'dɛɛ 'gbʋ, amıa, a mı -
mɔwlʋda, 'ın, we 'nı a 'dɛ weee.» 11 Nıı, -ɔ
'kaa ɔ wla, ɔ -yi ɔ, we 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia gba nıı:
«A 'dɛ weee 'nı -mɔwlʋda -mı.»

12 Da -Zezu bhıa ɔ 'bınɔnyaa bhʋ -yɔwɔlʋe,
ɔ -plaa ɔ -bana 'wʋ, 'ın ɔ yia ladı. Ɔ nɛɛ wa
-ylaɛ: «'Lee, -we ın nʋa da aın -yla lɛ, a nʋ
we 'wʋlaa? 13 -Amı a laa ‹-Slolunyɔ› we -yɔ ‹-
Kanyɔ›, 'ın amıaa gbʋ mɛnı, nıı, 'mɔ ın -mıa.
14 Nıı, -amı -wa amıaa -Kanyɔ, we -yɔ amıaa
-Slolunyɔ, 'ın ın ka amıaa bhʋ -yɔ -wɔlʋ, we
'dɛɛ 'gbʋ a 'dɛkpʋa 'kaa bhʋ -yɔ wʋwɔlʋ. 15 Ɪn
ka we 'yli aın -slolu: sa ın nʋa aın -yla, a nʋ
'sasʋkpa -gbʋ lɛ. 16 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ sa
nıı, lubhonʋnyɔ 'nı 'nʋŋwɛ -ka ɔ 'ka ɔ -kanyɔ
-zi, tietienyɔ 'nı 'lɛ -ka -ɔ tiea ɔ, ɔ 'ka -mɔɔ -zi.
17 -Slɛɛn, a -yi we 'dɛ weee 'ji. Nıı, a -ka we
lɛnʋ nı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı amıaa -nʋ nya.

18 «Nıı, ın 'nı a 'dɛ weee 'ŋnı sa -nya. -Wa
ın -saa -bha, ın -yi wa. Wɛlı -we mıa cɛlıda
-Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, lɛ we yia nʋa. We nɛɛ:

‹Nyımɛ -ɔ -yɔ 'mı 'sɔ lia,
ɔ ka na tʋnyımɛ -zɛ.›

19 Da we 'nıa -slɔ da 'plı nı, gba na gbaa -
slɛɛn we aın -yla. Nıı, we bhla -ka nyni nı,
'ın a 'ka dlı zʋ nıı, -amı mıa, ‹-ɔ ın -mıa, 'mɔ ın
-mıa.› 20 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: nyımɛ
-ɔ -ka na tietienyɔ kpa 'nanʋʋ, -amı ɔ kpaa
'nanʋʋ. 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka 'mı kpa 'nanʋʋ, -ɔ
tiea 'mı, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʋʋ.»

-Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnyɔ yabhlo yia ɔ wlaa (Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 -Zezu bhıa gbʋnya nı gbagbıe, 'ın ɔ dlı
yia sumanı, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla sa tıklıı: «ın nɛɛ
aın -yla gbʋzɔnʋ saɛ: aın glaa, nyımɛ yabhlo
yia 'mı wlaa.»

22 Nıı, -Zezuu 'bınɔnya yia yıylalı, -ɔ ɔ saa
'ŋnı, wa 'nı ɔ -yi. 23 Da wa mıa lida, ɔ 'bınɔnyɔ
yabhlo, -ɔ ka zɛ ɔ -kalıa, -mɔɔ mı ɔ kwesi.
24 Simɔ Pıɛlı yia ɔ -yla 'yıka 'pa, ɔ 'ka -Zezu
layıbha nıı, nyɔɔ ɔ sa 'ŋnıa.

25 -Mɔɔ pıa -Zezuu gbɛgbɛın 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ
layıbha 'ŋwuŋwe wɛlı 'wʋɛ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ
'ka -mı wlaa?»

26 Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «'Floo -kibhe na
yia zapʋ lʋ 'ŋwaa, -ɔ ın -ka we yoo 'nyɛ, mɔ
'kaa 'mı wla.»

Tɔvn, ɔ 'ŋwaa 'floo -kibhe zapʋ lʋ, 'ın ɔ yia we Simɔ Isıkaliɔtʋv 'yu Zudası yoo 'nyɛ. 27 Da -mɔɔ 'bhua wee 'floo -kibhe 'wʋ, -bha -bhlokpadɛ *-Saatan plaa -mɔɔ 'wʋ. -Mʋv 'bıgʋ, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-We -ın 'kaa lɛnʋ, -ın nʋ we lɛ slʋı.» 28 -Wa mıa -bha lida, wa 'nı we 'wʋlanʋ. -We ka 'gbʋ -Zezu yia we ɔ -yla gba, wa glaa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we -yi. 29 -Zezu gbaa wɛlı mıa dɛ nı, -zugba nyıma tɔlʋa pʋpalıa 'wlukʋvn laɛ: «'Sa ɔ 'yıbhaa ɔ 'ka gba nıı, ɔ mnı 'fɛtıgʋli zɔa yaayıı, ɔ mnı bobabhanya 'gwɛzi 'nyɛa yı?» Zudası mı 'gwɛzii lazʋnyɔ nyaa 'gbʋ. 30 Zudası 'bhua wee 'floo -kibhe 'wʋ, -bha -bhlokpadɛ ɔ 'tlaa -budu zɔ, -zugba sabɔ ka bɛ.

Tite lolu

31 Zudası mnıa 'bhie, -Zezu nɛɛ: «-Slɛɛn, Nyımɛɛ 'Yu ka 'ŋnıylilo 'yı. Ɔ 'wʋ wa yia -Lagɔɔ 'ŋnıylilo yibhelia. [32 'Ɪn wa -ka -Lagɔɔ 'ŋnıylilo yibheli ɔ 'wʋ nı,] Nıı, ɔɔ 'Yu -ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı nı, 'ın -Lagɔɔ 'dɛbhie slolua ɔɔ 'Yuu 'ŋnıylilo ɔ 'dɛ 'wʋ, 'ın daylı ɔ slolua we. 33 Na 'ylaaslıı, ın -yɔ aın 'sɔ mı -slɔ bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya. 'Ɪn -mʋv 'bıgʋ, na da a yia -talıa. -We ka gbʋ -wa, da na yia mnıa, a 'nı mneni a 'ka -mɔ mnı. Nıı, ın ka zlımɛ we Zuifʋ -yla gba. 'Ɪn, 'mʋ na gbaa -slɛɛn aın -yla. 34 Nıı, tite lolu na palıa aın -yla, mʋ nı: a kıkalı zɛ. Cıın, sa ın -kalıa amıaa zɛ, a kıkalı 'sa zɛ. 35 We -ka 'sa -mı, a -ka zɛkıkalı, 'ın nyıma weee yibhelia we 'ji nıı, a mı na 'bınɔnya nya.»

-Zezu nɛɛ Piɛlı yia ɔ gbʋ kpɛlıa (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

36 Simɔ Piɛlı nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Kanyɔ, mɔ -na mnıa?»

Ɔ 'palıa we 'bıgʋ, ɔ nɛɛ: «'Mɔ na mnıa, -ın 'nı -slɔ mneni -ın 'ka 'mı 'bı yi, nıı, cıcı -ın 'kaa 'mı 'bı yi.»

37 Piɛlı nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, ın 'nı -slɛɛn mneni ın 'ka -mı 'bı yii? 'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbʋa? Nıı, ın mneni ın 'ka na 'dɛɛ 'yliyɔgagıe wla -na 'gbʋ!»

38 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn mneni -ın 'ka -na 'dɛɛ 'yliyɔgagıe wla na 'gbʋ 'pıɛın? Ɪn nɛɛ -mı -yla gbʋzɔnʋ sa nıı, -kʋkɔ 'na 'ka gbo, 'ın -na kpɛlıa na gbʋ -zakpa ta.»

14

-Zezu -wa 'Yoo -we mnıa Didee -gbɛ

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -ylaɛ: «A 'na lʋlʋ dlı -nı. A zʋ -Lagɔ dlı -gʋ, 'ın a zʋ 'ya 'mı dlı -gʋ. 2 -Buduu -zlo mı na Didee -buduŋwɛɛ. We 'nı ya 'sa -mı nı, ın 'na 'ka aın -yla gba nıı, amıaa ladıda na mnıa la mnazıa, we 'nı mʋv? 3 'Ɪn, ın -ka aın -yla ladıda la mnazı nı, lʋ na yia yia ın -yɔ aın 'sɔ 'ka mnı, 'ın da ın mıa, a 'ka -bha -mı. 4 'Ɪn da na mnıa, 'yoo -we mnıa -mɔ, a -yi we.»

5 Toma nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, da -na mnıa -a 'nı -bha da -yi! 'Lee, sa -a mneni -a 'ka -bhaa 'yoo da -yia?»

6 Ɔ nɛɛ: «Nıı, -amı -wa yoo, gbʋzɔnʋ we -yɔ 'yliyɔgagıe. Nyımɛ -ɔ 'nı 'mı 'wʋplılı nı, ɔ 'na 'ka Didee -gbɛ mnı. 7 A -ka 'mı -yi, -zugba a -yi na Dide. 'Ɪn we 'bhʋ -slɛɛn 'wʋ, a -yi ɔ, 'ın a ka ɔ 'yı.»

8 Filipʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -na zukpa -wa, -slolu -aın -na Dide 'klʋ. -Ɪn -ka we lɛnʋ, 'ın -amıaa dlı pıa la.»

9 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Filipʋ, 'ylıı -zlo ın -yɔ aın 'sɔ lia da nı, 'lee, -ın 'nı 'mı -yii? Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'yı, ɔ ka na Dide 'yı. 'Ɪn, -mı nɛɛ: ‹-Slolu -aın -na Dide 'klʋ!› 10 Nıı, ın mı Dide 'wʋ, 'ın Dide mı 'mı 'wʋ. 'Lee, -ı'ın zʋ we dlı -gʋv? Wɛlınya na gbaa da aın -yla, we'e 'bhʋ na 'dɛɛ -gbɛ, nıı, na Dide -ɔ -dılıa 'mı 'wʋla, mɔ nʋa ɔ lubho.

11 «Ɪn -ka aın -yla gba nıı, ın mı Dide 'wʋ, 'ın Dide mı 'mı 'wʋ, a zʋ 'mı dlı -gʋ. We 'nı -mʋv nı, a zʋ -ylɛɛ dlı na gwɛdigbʋnyaa 'gbʋ. 12 Ɪn nɛɛ aın -yla gbʋzɔnʋ sa nıı, -ɔ -ka 'mı dlı -gʋ zʋ nı, 'ın ɔ nʋa na lɛnʋgbʋnya lɛ. Cıın, ɔ lɛnʋgbʋnya yia na -nʋ -zia, -we ka gbʋ -wa, Didee -gbɛ na mnıa. 13 -Lu weee a -ka na 'ŋnı nya -zla, lɛ na yia we nʋa. We -ka 'sa -mı nı, 'ın 'Yu mnınıa ɔ Didee 'ŋnı. 14 Nıı, -lu -mʋv a -ka 'mı -zlalı na 'ŋnı nya, lɛ na yia we nʋa.

-Yɔbɛnyɔ yia yia

15 «Nıı, a -ka na zɛkalı -nya nı, 'ın a zʋa na titenya 'nʋŋwɛ. 16 'Ɪn ın 'ka Dide -yɔbhubhoe ɔ 'ka aın -Yɔbɛnyɔ -putu 'nyɛ. Mɔ 'kaa aın -yɔbɛ, 'ın mɔ -yɔ aın 'sɔ 'kaa -tʋ 'ylı weee nya. 17 Nıı, mɔ -wa Zuzu -ɔ 'kaa aın -Lagɔɔ gbʋzɔnʋ 'wʋkwa. Ɔɔ Zuzu mıa nı, dʋdʋgʋ -nyıma 'nı mneni wa 'ka ɔ -yɔŋwnu, -we ka gbʋ -wa, wa'a 'yı ɔ -yɔ, 'ın wa 'nı ɔ -yi. Nıı, amıa mıa, a -yi ɔ, ɔ -yɔ aın 'sɔ -dı dabhlo la, 'ın aın 'wʋ ɔ yia ladılıa.

18 «Ɩn 'na 'ka aın 'wʊtı kwiiyua 'bhisa, nıı,
amıaa -gbɛ na yia yia. 19 'Ɩn bhla -sɛlɛ -ka 'plı
nı, dʊdʊgʊ -nyıma 'na 'ka 'mı 'yı. Nıı, amıa
mıa nı, 'yıa a yia 'mı. 'Ɩn a yıa 'yliyɔgagıe,
-amı ka 'yliyɔgagıee 'gbʊ. 20 Zlı we 'ylı -ka
nyni nı, 'ın a yibhelia we 'ji nıı, ın mı Dide
'wʊ, a mı 'mı 'wʊ, 'ın ın mı aın 'wʊ.
21 «Nyımɛ -ɔ -ka na titenya -yɔŋwnu, 'ın ɔ -
ka we 'nʊŋwɛ zʊ nı, -zugba -mɔɔ -kalı na zɛ.
Ɔɔ nyımɛ -ɔ -kalıa na zɛ, ɔ zɛ na Dide yia -
kalıa. -Amı, ɔ zɛ na yia -kalıa, 'ın ın 'ka ɔ na
'dɛ -slolu.»
22 Zudası (-ɔ 'nıa Zudası Isıkaliɔtʊ) nɛɛ ɔ
-ylaɛ: «Na -Kanyɔ, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın
'ka -aın -na 'dɛ -slolu, 'ın, -ı'ın -slolu -na 'dɛ
dʊdʊgʊ -nyıma weeea?»
23 Ɔ nɛɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka na zɛkalı nı, na wɛlı
ɔ zʊa 'nʊŋwɛ. 'Ɩn na Dide kalıa ɔ zɛ, 'ın -amı
-yɔ na Dide sɔ yia ɔ 'wʊ la -dılıa. 24 Nyımɛ -ɔ
'nıa na zɛkalı, ɔ'ɔ zʊ na wɛlı 'nʊŋwɛ. -We na
gbaa da aın -yla, we 'nı na 'dɛɛ wɛlı, nıı, na
Dide -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ we bhʊa.
25 «Wee wɛlı na gbaa aın -yla, da ın mıa -slɔ
aın glaa. 26 Nıı, ın -ka mnı nı, 'ın na Dide paa
aın Zuzu 'Pʊpa yoo na 'ŋnı nya, mɔ 'kaa aın
'wʊsa. Ɔɔ Zuzu 'kaa aın gbʊ weee -slolu, 'ın
ɔ ligbea aın gbʊ weee -we ın gbaa aın -yla.

'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -zɔnʊ

27 «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ na tıa aın -yɔ. Na
'wʊtʊtʊe -dlɔɔ na nyɛa aın. Sa ın kaa 'wʊtʊtʊe
-dlɔɔ nı, 'sa na nyɛa we aın. Ɩ'ın wla we
dʊdʊgʊ -nyımaa -luwla sɔlʊ. A palı dlı la, a
'na nʊnʊ nyanɔ -nı. 28 A ka 'mı ŋwɛɛ 'nʊ nıı:
‹Mnıa na yia, 'ın amıaa -gbɛ na yia lʊ yia.› A
-ka yaa na zɛkalı nı, -zugba a ka yaa 'mʊna
li, nıı, na Didee -gbɛ na mnıa. -We ka gbʊ
-wa, Dide 'yli ɔ -zi 'mı. 29 Da -we -nya mıa
dɛ 'nıa -slɔ 'plı nı, gba na gbaa we aın -yla
'gamʊ. Nıı, we bhla -ka nyni, a 'ka we dlı -gʊ
zʊ. 30 Ɩn -yɔ aın 'sɔ 'na 'ka gba duun, -we ka
gbʊ -wa, dʊdʊgʊ -nyımaa 'yugalınyɔ 'nyuu*
mı yida. Ɔ 'nı 'mı kwɛyɔmneni. 31 We -ka 'sa
-mı nı, dʊdʊgʊ -nyıma 'ka we 'jiyibheli nıı, ın
-kalı na Didee zɛ. Ɩn -kalı ɔ zɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ -
lu weee ɔ gbaa ın nʊ lɛ, 'ın na nʊa we lɛ. A
-sɔ 'wʊ, -a 'ka mnı.»

15

**-Dlɔsuu 'zayli*

1 «Nıı, *-dlɔsuu 'zayli, -amı -wa. 'Ɩn na
Dide mıa, we kpaapanyɔ ɔ -mıa. 2 Na 'klıya
-we'e tnʊa, 'mʊ ɔ dıa, 'ın 'klıya -we tnʊa, ɔ
mnazıa we -yɔ, 'ın we 'ka tnʊ duun. 3 Wɛlı
-we ın gbaa aın -yla, we ka aın -yɔmnazı, 'ın
we yia aın -mɔwlʊlʊ.
4 «A -dılı 'mı 'wʊla, sa ın -dılıa aın 'wʊla
'bhisa. Sa suu 'klıya -we 'nıa suu 'gblʊ -yɔ
-mı, we 'nıa mneni we 'ka tnʊ we 'dɛ -bhlo
nı, 'sa -bhlokpadɛ, a 'nı 'mı 'wʊladılı, a 'na
'ka tnʊ.
5 «Nıı, -amı -wa -dlɔsu, 'ın amıa -wa we
'klıya. Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'wʊladılı, sa -amı -
dılıa ɔ 'wʊla 'bhisa nı, ɔɔ nyımɛ, tnʊa ɔ yia
duun. -We ka gbʊ -wa, ın 'nı aın -yɔbɛ, a 'nı
mneni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊ. 6 Nyımɛ
-ɔ 'nı 'mı 'wʊladılı nı, suu 'klıya 'bhisa wa
vitelia ɔ. Wee suu 'klıya -ka yɛ nı, 'mʊ wa
bhua la, 'ın wa paa we -kosu 'wʊ, 'ın we
sia. 7 A -ka 'mı 'wʊladılı, 'ın na wɛlınya -ka
amıaa dlı 'wʊtʊ nı, -lu weee a -ka 'yıbha, a
-zlalı we Dide, 'ın ɔ nyɛa we aın. 8 A -ka tnʊ
duun, mʊ slolua na Didee 'ŋnımnıe -yɔ a mı
na 'bınɔnya -zɔnʊ nya.
9 «Nıı, sa Dide -kalıa na zɛ, 'sa -bhlokpadɛ
ın -kalıa amıaa zɛ. A -tʊ na zɛkalıe 'wʊ.
10 Ɩn ka na Didee titenya 'nʊŋwɛ zʊ, 'ın ın
yia ɔ zɛkalıe 'wʊtʊ. 'Sa -bhlokpadɛ, a -ka na
titenya 'nʊŋwɛ zʊ nı, 'ın a tʊa na zɛkalıe 'wʊ.
11 «-We mıa dɛ, 'mʊ ın gbaa aın -yla, 'ın
sa 'mʊna mıa 'mı dlı 'wʊ, we 'ka 'sa aın dlı
'wʊ -mı. Cıın, 'ın amıaa 'mʊna 'ka -bha -
gʊ zi. 12 Na tite nı: sa ın -kalıa amıaa zɛ,
a kıkalı 'sa zɛ. 13 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ
'yliyɔgagıe wla ɔ -limaa 'gbʊ, zɛkalıe -we -zia
-mʊʊ, we 'nı -mı. 14 -We ın gbaa a nʊ lɛ, a -
ka we 'nʊŋwɛ zʊ, a mı na 'talea nya. 15 Ɩ'ın
la 'maslɛɛn aın na lubhonʊnya, -we ka gbʊ -
wa, lubhonʊnyɔ 'nı ɔ -kanyɔɔ gbʊnya -yi. 'Ɩn
amıa mıa, na 'talea na laa aın, -we ka gbʊ
-wa, gbʊ weee ın 'nʊa Didee -gbɛ, ın ka we
aın -slolu. 16 'Lee, amıa -saa -bha 'mı yı? -
Ɩnnya, we 'nı -mʊʊ, -amı -saa -bha aın. Nıı,
ın ka aın 'yoo 'nyɛ a 'ka tnʊa mnı, 'ın we 'ya
'ka -gwlɛ. 'Ɩn -lu weee a -ka Dide -zla na 'ŋnı
nya, ɔ 'ka we aın 'nyɛ. 17 Nıı, tite ın palıa aın
-yla, mʊ nı: a kıkalı zɛ.

Dʊdʊgʊ -nyıma nyɛa -Zezu -yɔ ɔ 'bınɔnya 'wʊ

* **14:30** Nıı, -Saatan wa saa 'ŋnı.

18 «Nıı, dʊdʊgʊ -nyıma -ka aın 'wʊnyɛ nı, a
'na dlʊlʊ -nı nıı, wa ka 'mı 'wʊnyɛ tıa. 19 A -yɔ
dʊdʊgʊ -nyıma 'sɔ 'nı -mı -bhlo. A -ka yaa -mı
-bhlo, 'ın wa yıbhaa aın, wa 'dɛɛ nyıma wa
'yıbhaa 'gbʊ. Nıı, ın ka -bha aın -sa dʊdʊgʊ
-nyıma glaa, 'ın a -yɔ wa 'sɔ 'nı -mı -bhlo,
we 'dɛɛ 'gbʊ wa nyɛa aın 'wʊ. 20 A ligbe na
wɛlı, nıı, lubhonʊnyɔ 'nı 'yli ɔ 'ka ɔ -kanyɔ -
zi. Dʊdʊgʊ -nyıma ka 'mı 'klıyıe 'wʊpalı. 'In
wa -ka 'mı 'klıyıe 'wʊpalı nı, 'klıyıe 'wʊ wa
yia aın palıa. 'In wa -ka na wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ,
'ın wa zʊa amıaa -nʊ 'nʊŋwɛ. 21 Nıı, 'sa wa
yia aın kpaa na 'gbʊ. -We ka gbʊ -wa, -ɔ tiea
'mı, wa 'nı ɔ -yi. 22 In 'nı yaa yi, 'ın ın 'ka
wa -yla gba nı, -zugba wa 'nı yaa gbʊnyuuu
'gba 'wlu -ka. Nıı, -slɛɛn wa 'nı zizeda -ka wa
gbʊnyuu 'yu. 23 Nyımɛ -ɔ -ka 'mı 'wʊnyɛ, na
Dide ɔ nyɛa 'wʊ. 24 Gwɛdigbʊnya -we nyımɛ
yabhlogbɔɔ 'nıa -slɔ lɛnʊ, ın ka -mʊʊ lɛnʊ wa
'yibadı. We 'nı yaa 'sa -mı, -zugba wa 'na
'ka yaa gbʊnyuu 'gba 'wlu -ka. Nıı, -slɛɛn,
gwɛdigbʊnya ın nʊa lɛ, wa ka we -yɔyı, 'ın
wa nyɛa ın -yɔ na Dide 'sɔ 'wʊ. 25 -We mıa
cɛlıda wa tite 'wʊ, nɛɛ:
‹Wa ka 'mı 'wʊnyɛ bhe.›
'Wʊ wa nyɛa -aın, -we mıa cɛlıda we 'ka
lɛnʊʊ 'gbʊ.

26 «Nıı, -Yɔbɛnyɔ yia yia. Mɔ -wa Zuzu -ɔ
'kaa aın gbʊzɔnʊ 'wʊkwa. Didee -gbɛ ɔ bhʊa,
yoo na yia ɔ aın 'paa. Nıı, ɔ -ka yi nı, mɔ yia
na gbʊdayınyɔ -zɛa. 27 'In amıa yi 'yaa na
gbʊdayınya -zɛa, -we ka gbʊ -wa, we bhlili
we gwedıda, a -yɔ 'mı 'sɔ mı.»

16

1 «Nıı, a yi 'yoo -zɔnʊ -gʊ labhʊlʊ, we 'gbʊ ın
yia aın -yla gbʊ -mını gba. 2 -Lagɔbudunya
zɔ wa yia aın vua. 'In we bhla ka cıpa, da
nyıma -wa mnenia wa 'ka aın 'bha, wa yia
gbaa wa 'dɛɛ dlı 'wʊ nıı, 'sa wa nʊa -Lagɔɔ
lubho. 3 'Sa wa yia nʊa, -we ka gbʊ -wa,
wa 'nı Dide -yi, 'ın wa 'nı 'mı -yi. 4 Da we
bhla 'nıa -slɔ nyni, gbʊnya nı na gbaa aın -
yla 'gamʊ. 'In we bhla -ka nyni nı, a 'ka ligbe
nıı, ın ka we aın -yla gba.

-Yɔbɛnyɔ yia yia

«Nıı, ın 'nı we aın -yla gba we gwedıda, -
we ka gbʊ -wa, ın -yɔ aın 'sɔ mı -slɔ.

5 «-Slɛɛn, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbɛ na mnıa. 'In
aın glaa, nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'yıbha 'mı laɛ:
‹Mɔ -na mnıa?› 6 Nıı, -slɛɛn ın 'tʊlʊa da aın
nı, we 'dɛɛ 'gbʊ amıaa -gʊ yia 'wʊtʊ yuo. 7 'In
gbʊzɔnʊ -nanʊ ın mıa aın -yla gbada: In -ka
mnı nı, -mʊʊ nanı 'yli amıaa 'gbʊ. -We ka
gbʊ -wa, ın 'nı mnı, -Yɔbɛnyɔ 'na 'ka aın -yla
yi. Nıı, ın -ka mnı nı, 'ın na paa ɔ aın yoo.
8 'In, ɔ -ka yi nı, 'ın ɔ slolua dʊdʊgʊ -nyıma
sa wa nʊa wa 'dɛ -dawli 'wʊ wa gbʊnyuu
klaa, -we mıa tıklıı klaa, we -yɔ -Lagɔɔ
gbʊwʊbhubhuee daa. 9 Nıı, dʊdʊgʊ -nyıma
mı wa 'dɛ -dawli 'wʊnʊda tıada gbʊnyuuu
daa, wa'a zʊ 'mı dlı -gʊʊ 'gbʊ. 10 'In, we 'sɔnʊ
nya, wa mı wa 'dɛ -dawli 'wʊnʊda, -we mıa
tıklıı daa. -We ka gbʊ -wa, Didee -gbɛ na
mnıa, 'ın a 'na 'ka 'mı 'yı. 11 Dʊdʊgʊ -nyıma
mı wa 'dɛ -dawli 'wʊnʊda we tanʊ nya, -
Lagɔɔ gbʊwʊbhubhuee daa. -We ka gbʊ
-wa, -Lagɔ ka dʊdʊgʊ -nyımaa 'yugalınyɔ
'nyuuu -yɔgbʊ 'wʊbhu pepe.

12 «Nıı, ın ka -slɔ wɛlı duun ın 'ka we aın
-yla gba. 'In a 'nı -slɛɛn mneni a 'ka we zɔ
'yligbe. 13 Gbʊzɔnʊ -Zuzu -ka yi nı, mɔ 'kaa
aın gbʊzɔnʊʊ 'dɛbhie 'wʊkwa. -We ka gbʊ -
wa, ɔ 'na 'ka ɔ 'dɛɛ 'ŋnı nya gba, nıı, -we weee
ɔ 'nʊa, 'mʊ ɔ gbaa, 'ın -we 'nıa -slɔ 'plı nı, 'mʊ
ɔ palıa aın zlı. 14 -We mıa na -nʊ nya, 'mʊ
Zuzu yia 'yıa, 'ın ɔ palıa aın zlı. 'Sa ɔ mnınıa
na 'ŋnı. 15 -We weee na Dide kaa, we mı 'ya
na -nʊ nya. We 'dɛɛ 'gbʊ, ın yia aın -yla gba
nıı, -we mıa na -nʊ nya, 'mʊ Zuzu yia 'yıa, 'ın
we zlı ɔ yia aın 'palıa.

-Zezu nɛɛ nıı, mnıa ɔ yia

16 «Bhla -sɛlɛ nya, a 'na 'ka 'mı 'yı, 'bhie,
bhla -sɛlɛ nya, 'ın a yıa 'mı.»

17 -Zezuu 'bınɔnya glaa, tɔlʊa gbʊgbalıa -
ylaɛ: «Ɔ nɛɛ -aın -yla: ‹Bhla -sɛlɛ nya, a 'na
'ka 'mı 'yı, 'bhie, bhla -sɛlɛ nya, 'ın a yıa 'mı.›
Ɔ nɛɛ 'ya -aın -ylaɛ: ‹Na Didee -gbɛ na mnıaa
'gbʊ,› 'lee, sa we 'ji mıa?»

18 'In wa nɛɛ 'yaɛ: «Ɔ -ka gba ‹Bhla -sɛlɛ› nı,
'lee, sa -mʊʊ 'ji mıa? -We ɔ gbaa, -a'a 'nʊ we
'wʊla.»

19 -Zezu -yi we 'ji nıı, ɔ 'bınɔnya 'yıbha wa
'ka ɔ layıbha, tɔʊn, ɔ nɛɛ wa -yla: «In nɛɛ aın
-yla: ‹Bhla -sɛlɛ nya, a 'na 'ka 'mı 'yı, 'bhie,
bhla -sɛlɛ nya, 'ın a yıa 'mı.› We 'jii da a
mıa -talıda a 'dɛkpʊa nyıdı, we 'nı mʊʊ? 20 In
nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ sa nıı, wia a yia, 'ın -
gle a yia 'paa. Nıı, dʊdʊgʊ -nyıma yia 'mʊna
lia, -zugba amıaa dlı sumanı, 'ın amıaa dlıı

sumanıe yia 'mʊna -zɛa. 21 'Ŋwnɔ -ka luzi -bho, ɔ dlı -su, -we ka gbʊ -wa, ɔ sıasıa bhla ka nyni. Nıı, ɔ -ka gwalı nı, 'ın ɔ dlʊa ɔ sıasıe 'wʊ. 'Ɪn ɔ lia 'mʊna, ɔ ka 'yu gwalıı 'gbʊ. 22 'Sasʊkpa sa, -slɛɛn amıaa dlı -su, nıı, ın -ka aın 'yı lʊ nı, 'ın a lia 'mʊna. 'Ɪn, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka wee 'mʊna aın kwɛɛ -sa. 23 Nıı, wee 'ylı -ka nyni nı, a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mı gbʊ yabhlogbɔɔ layıbha. Ɪn nɛɛ aın -yla gbʊzɔnʊ saɛ: -lu weee a -ka Dide -zlalı na 'ŋnı nya, 'nyɛa ɔ yia we aın. 24 A 'nı -slɔ -lu na Dide -zlalı na 'ŋnı nya. Nıı, a -zla, a -ka -zla nı, 'ın a yıa we, 'ın amıaa 'mʊna 'ka -bha -gʊ zi.

-Zezu ka dʊdʊ lu

25 «Nıı, -we weee mıa dɛ, ın ka we aın -yla gba gbʊʊ nine nya. We bhla ka cıpa, bhla -we nya ın 'na 'kaa gbʊ gba gbʊʊ nine nya, 'ın ın 'kaa aın -yla Didee gbʊ gba sa 'vayı. 26 Wee 'ylı -ka nyni nı, 'ın a bhubhoea na Dide na 'ŋnı nya. 'Ɪn, ın 'nı gba aın -yla nıı, bhubhoea na yia ɔ amıaa 'gbʊ. -Ɪnnya, we 'nı -mʊʊ. 27 -We ka gbʊ -wa, Didee 'dɛbhie -kalı amıaa zɛ. A -kalı na zɛ, 'ın a zʊa dlı nıı, Dide -Lagɔɔ -gbɛ na bhʊa, we 'gbʊ ɔ -kalıa amıaa zɛ. 28 Nıı, Didee -gbɛ ın 'bhʊa, 'ın ın yia dʊdʊ -gʊ yi. -Slɛɛn, dʊdʊ -gʊ na yia 'bhʊa ın 'ka Didee -gbɛ lʊmnı.»

29 'Ɪn ɔ 'bınɔnya nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Mʊ mıa dɛ, -slɛɛn -ı'ın gba gbʊʊ nine nya, nıı, sa tıklıı -na gbaa. 30 -Slɛɛn, -a -yi we 'ji nıı, -ın -yi gbʊ weee 'ji. Nıı, -a 'nı -slɔ -mı gbʊ yabhlogbɔɔ layıbha, 'ın -ın -yia -we -a 'kaa -mı layıbha. We 'gbʊ -a zʊa dlı nıı, -Lagɔɔ -gbɛ -na bhʊa.»

31 -Zezu 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dlı a zʊ -slɛɛn 'mı -gʊʊ? 32 Ɪn nɛɛ, we bhla mı bɛda, 'ın we ka nyni, da a 'kaa lamumni, 'ın -ɔ -ka -mı, ɔ 'kaa ɔ da lʊmnı, 'ın a 'kaa -bha na 'dɛ -bhlo tı. Nıı, we 'nı na 'dɛbhlo mı, Dide -yɔ 'mı 'sɔ mıı 'gbʊ.

33 «-We mıa dɛ ın gbaa aın -yla a 'ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yı 'mı 'wʊ. Sıa a yia dʊdʊ -gʊ. Nıı, a 'tɛmanı dlı: ın ka dʊdʊ lu.»

17

-Zezu bhubhoea -Lagɔ

1 Nıı, -Zezu bhıa -we weee mıa dɛɛ gbagbıe, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. Ɔ nɛɛ:

«Dide, we bhla ka nyni. -Slolu -na 'Yuu 'ŋnıylilo, 'ın -na 'Yu 'ka -na 'ŋnıylilo -slolu. 2 Nıı, -ın ka ɔ 'yoo 'nyɛ nyıma weee -gʊ. 'Ɪn waa nyıma weee -wa -ın 'nyɛa ɔ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, ɔ 'ka we -maa 'nyɛ. 3 Nıı, nyıma -ka -mı -yi, -mı, -ɔ ka 'dɛ -bhlo mıa -Lagɔɔ 'zayli nya, 'ın wa -ka -Zezu Klisı, -ɔ -ın tiea -yi nı, mʊ -wa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka. 4 Ɪn ka -na 'ŋnımnıe -slolu dʊdʊ -gʊ, 'ın lubho, -we -ın 'nyɛa 'mı, ın ka we bhıa. 5 Dide, dʊdʊ 'nıa -slɔ la -mı, na 'ŋnı mnıa 'cın -na -gbɛ. Nıı, 'nyɛ -slɛɛn 'mı wee 'ŋnımnıe -bhlokpadɛ -mı kwesi.

6 «Nıı, nyıma -wa -ın -saa -bha dʊdʊgʊ -nyıma glaa, 'ın -ın yia 'mı wa 'nyɛ, ın ka -maa -na 'ŋnı -slolu. Wa mı -na -nʊ nya, 'ın -ın yia wa 'mı 'nyɛ, 'ın wa yia -na wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ. 7 -Slɛɛn, wa -yi we 'ji nıı, -we weee -ın 'nyɛa 'mı, -na -gbɛ we bhʊa. 8 -We ka gbʊ -wa, wɛlı -ın zʊa 'mı ŋwɛɛ, ın gbaa we wa -yla, 'ın wa yia we -yɔŋwnu. 'Ɪn wa ka we yibheli sazɔnʊ sa nıı, -na -gbɛɛ na bhʊa, 'ın wa yia dlı zʊ nıı, -mı tiea 'mı.

9 «Nıı, wa 'gbʊ na bhubhoea -mı. Ɪn 'nı dʊdʊgʊ -nyımaa 'gbʊ -mı bhubhoeda -mı, nıı, -wa -ın 'nyɛa 'mı, wa 'gbʊ na bhubhoea -mı. -We ka gbʊ -wa, wa mı -na -nʊ nya. 10 Nıı, -wa weee mıa na -nʊ nya, wa mı -na -nʊ nya. 'Ɪn nyıma weee mıa -na -nʊ nya, wa mı na -nʊ nya, 'ın wa mnınıa na 'ŋnı. 11 Wamıa mıa, dʊdʊ -gʊ wa yia -slɔ -gwlɛa, nıı, -amı mıa, ın 'na 'ka dʊdʊ -gʊ -gwlɛ: -na -gbɛ na yia mnıa. -Mɔwlʊ -Dide, zʊ wa 'yliyɔ -na 'ŋnıı 'tıtɛ nya, 'ŋnı -we -ın 'nyɛa 'mı, wa 'ka 'wʊtʊ -bhlo, sa -amı -yɔ -mı 'sɔ mıa -bhlo 'bhisa. 12 Bhla -we nya ın mıa wa glaa, ın ka wa 'yliyɔzʊ -na 'ŋnıı 'tıtɛ nya, 'ŋnı -we -ın 'nyɛa 'mı. Ɪn ka wa 'yliyɔzʊ, 'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mnɔ wa glaa, we 'nı -ɔ 'kaa mnɔ 'wʊbhʊ. Mɔ 'kaa mnɔ, 'ın -we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊ.

13 «'Ɪn -slɛɛn, ın mı -na -gbɛ mnıda. Da ın mıa -slɔ dʊdʊ -gʊ, wɛlınya nı na gbaa, wa 'ka na 'mʊna dlı 'wʊ -ka, 'ın we 'ka -bha -gʊzi. 14 Ɪn ka wa -na wɛlı 'nyɛ, 'ın dʊdʊgʊ -nyıma yia wa 'wʊnyɛ. -Maa -yɔ wa 'sɔ 'nı -mı -bhlo, 'sa -bhlokpadɛ ın -yɔ dʊdʊgʊ -nyıma 'nıa -mı -bhlo, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia

-maa 'wʋnyɛ. 15 Ɪn 'nɪ -mɪ bhubhoeda -mɪ nɪɪ, -ɪn 'ka wa dʋdʋ -gʋ -sa. -Ɪnnya, nɪɪ, bhubhoe na bhubhoea -mɪ -ɪn 'ka wa 'yliyɔzʋ gbʋnyuuu dide kwɛɛ. 16 Wa -yɔ dʋdʋgʋ -nyɪma 'sɔ 'nɪ -mɪ -bhlo, -amɪ 'bhisa. 17 -Sa wa dʋdʋgʋ -nyɪma kwesi -na 'dɛ -yla gbʋzɔnʋ nya. Nɪɪ, -na wɛlɪ mɪ gbʋzɔnʋ nya. 18 Sa -ɪn tiea 'mɪ dʋdʋgʋ -nyɪmaa -gbɛ, 'sa -bhlokpadɛ na tiea na 'bɪnɔnya dʋdʋgʋ -nyɪmaa -gbɛ. 19 Na 'dɛ na wlaa -mɪ -yla wa 'gbʋ, 'ɪn wa 'ka 'ya -mɪ -yla -mɪ 'pɪɛɪn.

20 «Nɪɪ, ɪn 'nɪ -maa 'dɛbhloo 'gbʋ bhubhoeda -mɪ. Bhubhoe na bhubhoe 'yaa nyɪma -wa yia -maa wɛlɪɪ 'gbʋ 'mɪ dlɪ -gʋ zʋa, wa 'gbʋ. 21 Bhubhoeda ɪn mɪa wa 'dɛ weee 'ka -mɪ -bhlo, nɛɛ -mɪ -amɪ 'wʋ, 'ɪn -amɪ -mɪ 'wʋ, nɪɪ, Dide, wa -yɔ -aɪn 'sɔ -mɪ -bhlo. We -ka 'sa -mɪ nɪ, 'ɪn dʋdʋgʋ -nyɪma zʋa dlɪ nɪɪ, -mɪ tiea 'mɪ. 22 'Ŋnɪmnɪe -we -ɪn 'nyɛa 'mɪ, ɪn ka we wa 'nyɛ, wa 'ka -mɪ -bhlo, -amɪ -yɔ -mɪ 'sɔ 'bhisa. 23 -Amɪ mɪ wa 'wʋ, 'ɪn -mɪ mɪ -amɪ 'wʋ, we -ka 'sa -mɪ nɪ, -bhlo wa yia -mɪa sazɔnʋ sa. 'Ɪn wa -ka -slɛɛn -bhlo -mɪ, 'ɪn dʋdʋgʋ -nyɪma yibhelia we 'ji nɪɪ, -ɪn ka 'mɪ tie, 'ɪn sa -ɪn -kalɪa na zɛ, 'sa -ɪn -kalɪa wa zɛ.

24 «Dide, dʋdʋ 'nɪa -slɔ la -mɪ, -ɪn -kalɪ na zɛ, we 'dɛɛ 'gbʋ -ɪn yia 'mɪ 'ŋnɪmnɪe 'nyɛ. -Slɛɛn, ɪn 'yɪbha nɪɪ, -maa -ɪn 'nyɛa 'mɪ, wa -yɔ 'mɪ 'sɔ -mɪ 'ya da na mnɪa, wa 'ka wee 'ŋnɪmnɪe -yɔyɪ.

25 «Dide tɪklɪɪ, dʋdʋgʋ -nyɪma 'nɪ -mɪ -yi, nɪɪ, -amɪ -yi -mɪ, 'ɪn na 'bɪnɔnya -yia we 'ji nɪɪ, -mɪ tiea 'mɪ. 26 Ɪn ka wa -na 'ŋnɪ -slolu, 'ɪn -sloluda na yia we -tʋa, 'ɪn sa -ɪn -kalɪa na zɛ, wee zɛkalɪe 'ka wa 'wʋ -mɪ, 'ɪn -amɪ 'ka wa 'wʋ -mɪ.»

18

'Slʋja kpaa -Zezu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

1 -Zezu bhɪa -Lagɔ bhubhoe, ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -sɔa 'wʋ, 'ɪn wa yia mnɪ. Wa mɪa mnɪda, -gbʋa -we wa laa Sedlɔn, 'ɪn wa yia we 'wʋdɪ. Nɪɪ, su -kpaa yabhlo mɪ -mɔ, -bha -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya plaa.

2 Zudasɪ, -ɔ mɪa -Zezu wlada, ɔ -yi -mɔ da, -we ka gbʋ -wa, -mɔ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya gbelia 'wlu zlɪ tɔlʋaa zlɪ. 3 Nɪɪ, -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnya -wa *-Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan -yɔ Falizɪnyɪma tiea, we -yɔ Wlɔmʋ -slʋja, Zudasɪ -galɪ wa 'yu, 'ɪn wa yia wee su -kpaa mnɪ. Wa 'kaa -mɔ nyni nɪ, wa -yɔ 'napɛ -yɔ ylɔ yia yi, -zugba 'slʋja ka tʋgʋgblɛ kwɛɛ.

4 -We weee 'kaa -Zezu ylɪ, ɔ 'dɛ -yi we, we 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia wa gbɛgbɛɪn mnɪ, 'ɪn ɔ yia wa layɪbhaɛ: «'Lee, nyɔɔ ka da a talɪa?»

5 Wa nɛɛ: «Nazalɛtɪyu -Zezu, ɔ da -a mɪa -talɪda.»

Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Amɪ -wa.» (-Zugba Zudasɪ, -ɔ mɪa ɔ wlada, mɪ -maa glaa.)

6 Da -Zezu gbaa wa -yla: «-Amɪ -wa» nɪ, waa 'slʋja yilia gwe tɔʋn, 'ɪn wa yia bhli.

7 Ɔ yia wa layɪbha -zakpa 'sɔɛ: «Nyɔɔ ka da a talɪa?»

'Ɪn wa nɛɛ: «Nazalɛtɪyu -Zezu, ɔ da -a mɪa -talɪda.»

8 'Ɪn -Zezu yia we 'bɪgʋpalɪ wa -ylaɛ: «ɪn ka we aɪn -yla gba pepe, -amɪ -wa. Nɪɪ, we -ka na da a mɪ -talɪda, a 'tide -maa mɪa dɛ 'yi, wa 'ka mnɪ.»

9 -We mɪa da, 'mʋ ɔ gbaa, ɔ wɛlɪ -we ɔ gbaa 'cɪn we 'ka lɛnʋʋ 'gbʋ: «Dide, nyɪma -wa -ɪn 'nyɛa 'mɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mnɔ wa glaa.»

10 Nɪɪ, Simɔ Pɪɛlɪ ka tʋgʋgblɛ kwɛɛ. Ɔ -saa we we tʋkpa 'wʋ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ zɔlubhonʋnyɔ we pa, 'ɪn ɔ yia -mɔɔ lilikwɛ -yukwli -bha -dɪ. (Ɔɔ zɔlubhonʋnyɔ wa laa Malɪkusɪ.)

11 Nɪɪ, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Fa -na tʋgʋgblɛ we tʋkpa 'wʋ. -Mɪ dlɪ 'wʋ, sɪasɪe 'kadʋ -we Dide dɪa 'mɪ -yla la, ɪn 'nɪa we zɔ 'yligbea yi -wa yɪ?»

(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Waa 'slʋja -yɔ wa 'yugalɪnyɔ, we -yɔ Zuifʋʋ -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnya kpaa -Zezu, 'ɪn wa yia ɔ gbʋan. 13 Nɪɪ, Anasɪ -gbɛ wa kwaa -ɔ tɪa. -We ka gbʋ -wa, Anasɪ -wa Kaifʋʋ 'ŋwnɔɔ dide. Wee -zʋ nya, Kaifʋ -wa *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ. 14 Nɪɪ, Kaifʋ zʋa Zuifʋʋ 'yugalɪnya 'dɪ, ɔ nɛɛ: «We nanɪ 'yli nɪɪ, nyɪmɛ -bhlo tlɪ -amɪaa nyɪmaa 'gbʋ.»

Pɪɛlɪɪ tɪa kpɛlɪe nɪɪ, ɔ 'nɪ -Zezu -yi
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Simɔ Pɪɛlɪ -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo yia -Zezu 'bɪ mnɪ. Nɪɪ, -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -yi ɔɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo -mɔnɪ, we 'dɛɛ 'gbʋ -mɔɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔɔ -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ -buduŋwɛɛ pla. 16 Nɪɪ, Pɪɛlɪ yia 'pipee -tʋ, 'yoo ŋwɛɛ.

Tɔʊn, ɔɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo, -ɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yia, 'ɪn -mɔɔ yia 'tla. Ɔ gbaa 'yoo ŋwɛkʊŋwnɔ -yla gbʊ, 'ɪn ɔ yia Pɪɛlɪ -plalɪ. 17 Ɔɔ 'yoo ŋwɛkʊŋwnɔ nɛɛ Pɪɛlɪ -ylaɛ: «Ɔɔ nyɪmɛɛ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -ɪn -mɪa, we 'nɪ mʊʊ?»

Pɪɛlɪ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «-Ɪnnya, -gba! -gba!»

18 Nɪɪ, ŋwɔtlɔ mɪ yida. We 'dɛɛ 'gbʊ lubhonʊnya -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya yia -kosu 'yidɪ, -zugba wa wɔlɔ. Pɪɛlɪ mɪ 'ya wa glaa 'wɔlɔda -kosu -yɔ.

-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ yɪbhaa -Zezu la

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Nɪɪ, -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ mɪ -Zezu layɪbhada, ɔ 'bɪnɔnya -yɔ -we ɔ slolua -gʊ. 20 Ɔ 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «Ɪn ka nyɪma weee -yla gba -zejila 'wʊ. Nɪɪ, 'ylɪ weee nya na slolua -Lagɔbudunya zɔ we -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ da Zuifʊ weee gbelia 'wlu. Ɪ'ɪn gba gbʊ yabhlogbɔɔ 'wiemɪ. 21 'Lee, -amɪ -na yɪbhaa la yɪ? Nyɪma -wa ɪn -slolua, wa -yi -we ɪn gbaa, 'yɪbha we wa la.»

22 -Zezu gbaa -we mɪa dɛ nɪ, -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnyɔ yabhlo mɪa -bha, ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'kpa yukwli 'wʊ sʊbha. 'Ɪn ɔ nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «'Lee, sanɛɛ -na gbaa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yla yɪ?»

23 Ɔ nɛɛ -buduu ŋwɛkʊnyɔ -ylaɛ: «'Lee, gbʊ 'nyuu -mʊmʊ ɪn gbaa, -slolu 'mɪ we 'klʊ, 'ɪn we -ka nɪɪ, ɪn 'nɪ gbʊ 'nyuu gba nɪ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na pa 'mɪ -lua?» 24 Tɔʊn, 'ɪn Anasɪ yia 'slʊja 'yoo 'nyɛ, wa 'ka -Zezu -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ Kaifʊʊ -gbɛ kwa, -zugba ɔ mɪ gbʊanda.

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Nɪɪ, Simɔ Pɪɛlɪ mɪ wee -buduŋwɛɛ 'wɔlɔda. Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Mɪ mɪa 'dɛ ɔɔ nyɪmɛɛ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -ɪn -mɪa, we 'nɪ mʊʊ?»

Ɔ kpɛlɪa we, ɔ nɛɛ: «-Ɪnnya, yo -wa yo!»

26 -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊʊ gaylo yabhlo mɪ -bha, nyɪmɛ -ɔ ka yukwli Pɪɛlɪ -dɪa -bha, ɔ kʊda -nyɪmɛ yabhlo -wa. Ɔɔ lubhonʊnyɔ nɛɛ Pɪɛlɪ -yla: «Nɪɪ, -mɪ ɪn 'yɪa da su -kpaa, -ɪn -yɔ -Zezu 'sɔ, we 'nɪ mʊʊ?» 27 Nɪɪ, 'ɪn Pɪɛlɪ yia we -zakpa tanʊ kpɛlɪ. Wee kpɛlɪe mɪ ɔ ŋwɛɛ, 'ɪn -kʊkɔ yia -bha -bhlokpadɛ gbogboe bhli.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 Nɪɪ, we 'bɪgʊ, wa -yɔ -Zezu yia Kaifʊʊ -gbɛ 'bhʊ. *Wlɔmʊ -nyɪmɛ Pilatɪ, -ɔ pɪlɪa Zuifʊʊ dʊdʊ 'wlu la, -mɔɔ -buduŋwɛɛ wa kwaa ɔ. Zlʊkpɛ tutu -wa, Zuifʊʊ 'yugalɪnya 'nɪ wee -budu zɔ pla. Wa -ka -mɔ pla, -zugba wa ka pʊɪn pla wa tite 'yu. 'Ɪn wa -ka pʊɪn -ka nɪ, wa 'nɪ mneni wa 'ka *'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪ -gʊ -lu li. 29 We 'dɛɛ 'gbʊ wa yia 'pipee -tʊ, 'ɪn Pilatɪ, -ɔ pɪlɪa Zuifʊ 'wlu la yia 'tla. Ɔ nynia wa -yɔ la, 'ɪn ɔ yia wa layɪbha: «'Lee, gbʊ -mʊmʊ a dɪlɪ nyɪmɛ nɪa?»

30 Wa 'palɪa we 'bɪgʊ, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-A -ka -mɪ nyɪmɛ mɪa dɛ -la nɪ, -zugba gbʊnyumonyɔ -wa.»

31 Pilatɪ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wʊ, 'ɪn a 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhu amɪaa titee sɔlʊ.»

Tɔʊn, 'ɪn wa nɛɛ: «We -ka nyɪmɛɛ -yɔgbʊ -a 'bhu 'wʊ, -a 'nɪ we 'klʊ -ka, -a 'ka ɔ tlɪtlɪe -dɪlɪ.»

32 'Sa -mʊʊ 'plɪa, -Zezuu wɛlɪ 'ka gbʊzɔnʊ -zɛɛ 'gbʊ. Sa ɔ 'kaa tlɪ, wee wɛlɪ ka we -slolu. 33 Pilatɪ plaa -budu zɔ, 'ɪn ɔ yia -Zezu la. -Mɔɔ bɛa ɔ 'yu, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, Zuifʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ -ɪn -mɪa yɪ?»

34 -Zezu 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na yɪbha 'mɪ we laa? 'Lee, -na 'dɛ yɪbhaa 'mɪ we la yaayɪ, nyɪma -putu la 'saa 'mɪ yɪ?»

35 Pilatɪ nɛɛ: «'Lee, Zuifʊ ɪn -mɪa yɪ? Nɪɪ, -na 'dɛɛ Zuifʊbhelia -yɔ -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan ka -mɪ 'mɪ -la. 'Lee, lɛɛ -lu -ɪn nʊ lɛa?»

36 Ɔ nɛɛ: «Na 'wlulapɪlɪee se mɪa, we'e 'bhʊ dʊdʊgʊ -nyɪmaa -gbɛ. We -ka yaa wa -gbɛ we 'bhʊ nɪ, -zugba na lubhonʊnya ka yaa jɛlɪgba gʊ, -mʊʊ yi 'wlʊ nɪɪ, Zuifʊʊ 'yugalɪnya kpa 'mɪ. Nɪɪ, -ɪnnya, we'e 'bhʊ dʊdʊgʊ -nyɪmaa -gbɛ.»

37 Pilatɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -ɪn -mɪa, we 'nɪ mʊʊ?»

Ɔ nɛɛ: «'Mʊ -ɪn gbaa dɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ wa yia 'mɪ gwalɪ. Ɪn 'ka gbʊzɔnʊʊ dayɪnyɔ nya -mɪɪ 'gbʊ ɪn yia dʊdʊ -gʊ yi. -Wa weee mɪa gbʊzɔnʊʊ -nʊ nya, na wɛlɪ wa pʊlʊa yukwli.»

(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

38 Pilatɪ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ, lɛɛ -lu we -mɪa?» Pilatɪ bhɪa -we mɪa dɛ gbagbɪe, 'ɪn ɔ yia -budu zɔ 'tla. Ɔ mnɪa 'pipee Zuifʊʊ -gbɛ, ɔ

nɛɛ wa -ylaɛ: «Nıı, -we ka 'gbʊ ın 'kaa nyımɛ nı gbʊ dılı, ı'ın 'yı we -yɔ. 39 Amıaa lɛnʊgbʊ 'cın 'yıbha nıı, ın 'tide -kaslʊnyımɛ yabhlo 'yi 'Wʊzıtıylıı 'fɛtıı bhla. 'Lee, a 'yıbha nıı, ın 'tide aın -yla Zuifʊʊ 'Wlulapılınyɔ 'yii?»

40 Wa 'kpıa 'wʊ, wa nɛɛ: «-Ɪnnya! -Ɪn 'na 'tide -mɔɔ mıa dɛ 'yi -nı. 'Tide -Balabası 'yi -aın -yla!» -Zugba ɔɔ -Balabası mıa, nyımɛ 'nyuuu 'dɛbhie -wa.

19

1 Tɔʊn, 'ın Pilatı nɛɛ wa -yla nıı, wa 'bhu -Zezu 'wʊ wa 'ka ɔ sɛlıa mnı. 2 'Slʊja maa 'wia -kloo, 'ın wa yia we -Zezu 'wluo -pla. 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ -bana zalʊ 'wʊpla, nyımaa 'wlulapılınyɔ 'bhisa. 3 Wa -ka ɔ -yɔ lanyni -bhlo, -zugba wa nyanıa ɔ. Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ, -na fʊʊ.» 'Ɪn wa sʊbhaa ɔ 'kpa yukwli 'wʊ.

4 Pilatı 'tlaa lʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A pʊ yukwli -nya, nıı, lʊ na laa ɔ aın 'pipee, 'ın a 'ka we 'wʊlanʊ nıı, -we ka 'gbʊ ın 'kaa nyımɛ nı gbʊ dılı, ı'ın 'yı we -yɔ.» 5 Tɔʊn, 'ın -Zezu yia 'tla, ɔ ka wee -bana zalʊ 'wʊ, 'ın 'wia -kloo mıa ɔ 'wluo. 'Ɪn Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Ɔɔ nyımɛ nı!»

6 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ ŋwɛkʊnya 'yıa -Zezu -yɔ, 'ın wa yia 'wʊkpıkpıe bhli. Wa nɛɛ: «Kʊlʊ ɔ *su -gʊ la! Kʊlʊ ɔ su -gʊ la!»

Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wʊ, 'ın a 'ka ɔ su -gʊ lakʊlʊ. Nıı, -we ka 'gbʊ ın 'kaa ɔ gbʊ dılı, ı'ın 'yı we -yɔ.»

7 Zuifʊ nɛɛ ɔ -yla: «-A ka tite yabhlo, 'ın wee tite nɛɛ nıı, wa 'bha ɔ, -we ka gbʊ -wa, ɔ nɛɛ nıı, -Lagɔɔ 'Yu ɔ -mıa.»

8 Da Pilatı 'nʊa wa wɛlı nı, 'ın ɔ nyanɔ yia -gʊbho. 9 Ɔ plaa -budu zɔ, 'ın ɔ yia -Zezu layıbha: «Mɔ -na bhʊa?» Nıı, -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgʊpalı. 10 Tɔʊn, 'ın Pilatı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪ'ın sısalı ŋwɛ -gʊ -amı -ylaa? -Amı, ın ka we se ın 'ka -mı 'yitide, 'ın ın ka 'ya we se ın 'ka -mı su -gʊ la kʊlʊ, 'lee, -ın 'nı we 'ji -yi -wa yı?»

11 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Ɪn 'nı -lu yabhlogbɔɔ se -ka 'mı -gʊ, we 'nı -we ka se -Lagɔ 'nyɛa -mı 'wʊbhʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ -mɔmɔ -laa 'mı -mı 'yu, ɔ gbʊnyuu 'yli we 'ka -na -nʊ -zi.»

12 Wee wɛlı nıı 'bıgʊ, Pilatı 'yıbha yaa ɔ 'ka -Zezu 'yitide, 'ın Zuifʊ yia 'wʊkpıkpıe bhli. Wa nɛɛ: «-Ɪn -ka nyımɛ mıa dɛ 'yitide nı, -zugba -ın 'nı Wlɔmʊʊ 'wlulapılınyɔ 'kadʊʊ 'tale! Nıı, nyımɛ -ɔ -ka gba: ‹Nyımaa 'wlulapılınyɔ ın -mıa› -zugba -mɔɔ mı nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊʊ tʊnyımɛ nya.»

13 Pilatı 'nʊa wɛlınya nı, 'ın ɔ yia -Zezu la ɔ 'ka 'tla. We 'bıgʊ, 'ın Pilatı yia gbʊwʊbhukpe -gʊ ladı. -Buduŋwɛɛɛ da -lɛ wa mnazıa la tʊkpa nya, -bha -wa. 'Mʊ wa laa «Gabata» zuifʊwɛlı 'wʊ.

14 Nıı, 'ylı -we nya wa mnazıa wa 'dɛ la 'Wʊzıtıylıı 'fɛtıı 'gbʊ, wee ylı -wa. 'Ylʊ nynia -glɔnyıdı, 'ın Pilatı nɛɛ Zuifʊ -yla: «Amıaa 'wlulapılınyɔ nı.»

15 'Ɪn wa yia 'wʊkpıkpıe bhli. Wa nɛɛ: «'Bha ɔ! 'Bha ɔ! Kʊlʊ ɔ su -gʊ la!»

Pilatı nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee, ın kʊlʊ amıaa 'wlulapılınyɔ su -gʊ laa?»

'Ɪn -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan yia we 'bıgʊpalıɛ: «-Amıaa 'wlulapılınyɔ -bhlogbɔɔ, Wlɔmʊʊ 'wlulapılınyɔ 'kadʊ -wa.»

16 Tɔʊn, 'ın ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, wa 'ka ɔ su -gʊ lakʊlʊ.

'Slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

'Ɪn wa -yɔ -Zezu 'sɔ yia mnı. 17 Wa 'kaa 'gbe 'tla nı, su -we -gʊ wa 'kaa ɔ la kʊlʊ, ɔ 'dɛ ka we -blıgba. Wa mı mnıda, 'ın wa yia da -we wa laa 'Wluu 'Kʊaa da nyni. (-Bha wa laa «Gɔlʊgota» zuifʊwɛlı 'wʊ.) 18 -Bha 'slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la. 'Ɪn wa yi 'yaa nyıma -putu 'sɔ su -gʊ lakʊlʊ. 'Yabhlo mı -Zezuu lilisɔlʊ, 'ın 'yabhlo mıa ɔ kɔpɛsɔlʊ.

19 Pilatı nʊa su falʊ lɛ, 'ın wa yia we -Zezuu su -gʊ lakʊlʊ. Wee su falʊ -gʊ ɔ cɛlıa:

NAZALƐTƖYU -ZEZU
ZUIFƲƲ 'WLULAPILINYƆ

20 Nıı, Zuifʊ duun zɛlıa -we mıa wee su falʊ -gʊ cɛlıda. -We ka gbʊ -wa, da wa zʊa -Zezu su -gʊ, -bha cıpa 'gbe 'kadʊ -yɔ, 'ın wa cɛlı we -zakpa ta: tıa zuifʊwɛlı 'wʊ, we 'bıgʊ wlɔmʊwɛlı 'wʊ, 'bhie glɛkıwɛlı 'wʊ. 21 *-Lagɔbʊbɔnyaa -cıan zɛlıa we, -bha wa mnıa Pilatıı -gbɛ, 'ın wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Mı cɛlıa: ‹Zuifʊʊ 'Wlulapılınyɔ› nıı, we 'nı mneni we 'ka 'sa -tʊ! -Ɪn cɛlı nıı: ‹Nyımɛ nı nɛɛ: -Amı -wa Zuifʊʊ 'wlulapılınyɔ.› »

22 Pilatı 'palıa we 'bıgʊ, ɔ nɛɛ: «-We ın cɛlıa, cɛlıda we tʊa.»

23 Da 'slʊja kʊlʊa -Zezu su -gʊ la, 'ın wa yia ɔ 'wʊplali dlili. Wa dlili we 'wʊ la -mnʊa,

'slʊjayu -mɔmɔ -ka -mɪ, -mɔɔ ka -mɔɔ -nʊ. 'Ɪn wa yi 'yaa ɔ -banaa zɔbana -zɔnʊ 'wʊbhu. Nɪɪ, wee -bana mɪ lʊada 'naa kibhe -bhlo nya, we 'bhʊ -blɪ -yɔ we 'ka bhʊ -yɔ nyni. We 'nɪ pɪpɛda -mɪ. 24 Wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪɛ: «-A 'na ylalɪ wee -bana -zɔnʊ -nɪ, nɪɪ, -a 'pa -nɪgbɪ, 'ɪn -ɔ ka -nʊ -yɔ we -ka -tʊ nɪ, -mɔɔ 'ka we 'wʊbhu.»

Nɪɪ, 'sa -we mɪa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlɪda 'kaa sa 'plɪ. We nɛɛ:

«Wa ka na 'wʊplali dlili wa 'dɛkpʊa nyɪdɪ.
'Ɪn wa yia -nɪgbɪ 'pa,
-ɔ yia na -bana 'bhaa,
wa 'ka ɔ yibheli.»

Nɪɪ, -we 'slʊja nʊa lɛ, mʊ mɪa dɛ.

25 -Zugba -Zezuu 'nyaa klaa, ɔ 'nyaa bhɔlɔ klaa, Klopasɪɪ 'ŋwnɔ Malii klaa, we -yɔ Magɪdala -ŋwnɔ Malii mɪ -bha wee *su kwesi. 26 Nɪɪ, 'ɪn -Zezu yia ɔ 'nyaa -yɔyɪ. Ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -ɔ ka zɛ ɔ -kalɪa, -mɔɔ mɪ ɔ 'nyaa kwesi. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «'Maa, amaa yu nɪ.» 27 We 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ 'bɪnɔnyɔ -ylaɛ: «-Na 'nyaa nɪ.» Tɔʊn, we 'bhʊ -bha 'wʊ, 'ɪn ɔɔ 'bɪnɔnyɔ yia ɔ, ɔ 'dɛɛ -gbɛ bɛlɪ.

-Zezuu tlɪtlɪe
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

28 We 'bɪgʊ, -Zezu -yi -slɛɛn we 'ji nɪɪ, -lu weee ka gba. 'Ɪn -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊʊ 'gbʊ, ɔ nɛɛ: «ɪn 'ka 'ma.»

29 Wee da mɪa, kalɔ nʊʊ nyida mɪ -bha. Wa faa -fuu wee kalɔ nʊ lʊ, wa bɪzɪa we suu* 'yliya 'wʊ, 'ɪn wa yia we -Zezuu ŋwɛ -yɔ bɛlɪ. 30 Nɪɪ, ɔ 'maa wee kalɔ nʊ nɪ, we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «We ka bhɪa!» Ɔ -laa 'wlu zɔ tɔʊn, 'ɪn ɔ yia tlɪ.

31 Nɪɪ, 'ylɪ -we nya wa mnazɪa wa 'dɛ la wa Nyapɛylɪɪ 'gbʊ, wee ylɪ -wa. Wee *Nyapɛylɪ mɪa, 'ylɪ -zɔnʊʊ 'dɛbhie -wa. We 'dɛɛ 'gbʊ Zuifʊ 'nɪ 'yɪbha nɪɪ, 'kwie -tʊ su -gʊ wee Nyapɛylɪ nya. We 'gbʊ wa 'yugalɪnya yia Pilatɪ 'yoo -zlalɪa mnɪ, wa 'ka waa nyɪmaa bhʊ 'kate, 'ɪn wa 'ka wa 'kwie su -gʊ -sa. 32 Tɔʊn, wee da wa kʊlʊa waa nyɪma su -gʊ la, 'ɪn 'slʊja yia -mɔ mnɪ. Wa nynia -mɔ nɪ, 'ɪn wa yia waa nyɪma sɔ 'sɔ lʊ mɪa -Zezu kwesi bɛ. Wa 'katea yabhloo bhʊnya, 'bhie, wa yia 'sɔnʊʊ -nʊ 'kate. 33 Wa nynia -Zezu -yɔ la, 'ɪn wa yia we -yɔyɪ nɪɪ, ɔ ka tlɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ wa 'nɪ ɔ bhʊnya 'kate. 34 Nɪɪ, 'ɪn 'slʊjayu yabhlo yia -Zezuu gbacɪ zɔ tnʊ ɔ 'li nya. -Bha -bhlokpadɛ 'pɪɔn -yɔ 'nyu 'tlaa ɔ 'wʊ. 35 Nyɪmɛ -ɔ mɪa -bha we zlɪ, 'ɪn -we 'plɪa, -ɔ 'yɪa we -yɔ, -mɔɔ -wa we dayɪnyɔ. Nɪɪ, wee gbʊnya nɪ ɔ gbaa, 'ɪn a 'ka 'ya we dlɪ -gʊ zʊ. Ɔ gbʊdayɪwɛlɪ mɪ gbʊzɔnʊ nya, 'ɪn ɔ -yi we 'ji nɪɪ, -we ɔ gbaa gbʊzɔnʊ -wa.

36 -We weee mɪa dɛ 'plɪa, 'ɪn -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊ. We nɛɛ: «Wa 'na 'ka ɔ 'kʊa yabhlogbɔɔ 'kate.» 37 'Ɪn wee 'sɛbhɛɛ kibhe yabhlo nɛɛ: «'Ɪn, ylaa wa yia -ɔ ka gbacɪ -zɔ wa tnʊa.»

38 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfʊ, Alimateyu -wa, ɔ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo nya zizewiemɪ. -We ka gbʊ -wa, ɔ mɪ Zuifʊʊ 'yugalɪnya sɔda. Ɔɔ nyɪmɛ nɪ mnɪa Pilatɪ 'yoo -zlalɪa ɔ 'ka -Zezuu 'kwie 'wʊbhu. 'Ɪn Pilatɪ yia we -yɔŋwnu. Tɔʊn, -Zɛzɛfʊ yia lʊ nɪ, 'ɪn ɔ yia -Zezuu 'kwie 'wʊbhu. 39 Nyɪmɛ yabhlo wa laa 'Nikodɛmʊ, -mɔɔ yi 'yaa ɔ 'bɪ mnɪ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ mnɪa zlɪmɛ -Zezu 'yɪa sabɔ, mɔ -wa. Ɔ mɪa mnɪda, ɔ -yɔ -lasiklɔɔ bɔtɔlʊ -nʊ 'sɔ, 'ɪn wa yia mnɪ. 'Mʊ wa laa *milɪ -yɔ aluɛsɪ. We 'wʊwɔlʊe mneni we 'ka kilo glʊ -bhlo 'ya kugbua nyni. 40 -Zɛzɛfʊ -yɔ 'Nikodɛmʊ yia -Zezuu 'kwie 'wʊbhu. 'Ɪn wa yia ɔ 'naapɪnya -we wa slua wee bɔtɔlʊ -lasiklɔ -gʊ, -yɔ labibeli. Nɪɪ, 'sa Zuifʊ mnazɪa 'kwie -yɔ, 'bhie wa faa we gbawla 'wʊ.

41 Da wa kʊlʊa -Zezu *su -gʊ la, su -kpaa mɪ -bha. Wee su -kpaa, 'bhʊka -lolu, -we 'wʊ wa 'nɪa -slɔ 'kwie yabhlogbɔɔ fa, we mɪ -bha. 42 Nɪɪ, 'ylɪ -we nya Zuifʊ mnazɪa wa 'dɛ la wa Nyapɛylɪɪ 'gbʊ, wee ylɪ -waa 'gbʊ, 'ɪn wee 'bhʊka cɪpa -bhaa 'gbʊ, wa yia -Zezuu 'kwie -mɔ fa.

20

-Zezu 'nɪ gbawla 'wʊ -mɪ
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Nɪɪ, 'ylɪ 'plɪ -bhlo, we 'sɔnʊʊ zlɪgʊ, dimasɪɪ nya, da zlɪ 'nɪa -slɔ ladolu, 'ɪn Magɪdala -ŋwnɔ Malii yia gbawla -gʊ mnɪ. Nɪɪ, wa ka zlɪmɛ we kla tʊkpa -boklo 'kadʊ nya, 'ɪn Malii -talɪa -bha nɪ, ɔ 'nɪ wee tʊkpa -yɔyɪ we ŋwɛɛ. 2 Tɔʊn, 'ɪn ɔ -yɔ -gwagwɪe yia Simɔ Pɪɛlɪ -yɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo, -ɔ ka zɛ -Zezu -kalɪa, 'dɪ kwa. Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Wa ka -amɪaa -Kanyɔ gbawla 'wʊsa, 'ɪn da wa zʊa ɔ, -a 'nɪ -bha da -yi.»

* **19:29** Wee su mɪa dɛ, *isɔpʊsu -wa.

3 Piɛlı -yɔ ɔɔ -Zezuu 'bınɔnyɔ yabhlo nı -sɔa 'wʊ, 'ın wa yia wee gbawla -gʊ mnı. 4 -Gwagwıe nya wa 'dɛsɔbhie mıa -mɔ mnıda. 'Ln ɔɔ 'bınɔnyɔ -mɔnıı -gwagwıe -zi Piɛlı. Mɔɔ nynia -mɔ tıa. 5 Ɔ kwlia 'wʊ, 'ın ɔ yia 'naapınya -yɔyı -bha lasluda, nıı, ɔ 'nı -mɔ pla. 6 Simɔ Piɛlı yia ɔ 'bı, ɔ nynia, ɔ plaa gbawla nʊkplɛ, 'ın ɔ yia -mɔ 'naapınya -yɔyı, -bha lasluda. 7 Ɔ ka 'ya 'naa -we wa gbʊanıa -Zezuu 'wlu -yɔla -yɔyı. Nıı, wee 'naapı 'nı we -lima glaa -mı, we mı glıda we 'dɛɛ saa da -putu. 8 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'bınɔnyɔ -ɔ nynia tıa, ɔ yi 'yaa gbawla nʊkplɛ pla. Ɔ 'yıa we -yɔ, 'ın ɔ yia dlı zʊ. 9 (Nıı, -we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda, wa 'nı -slɔ we 'wʊlanʊ: nıı, 'wʊ -Zezu yia -sɔa tlıtlınya glaa.)

-Zezu 'tlalıa Malii 'klʊ (Mk 16.9-11)

10 Tɔʊn, 'bınɔnya sɔbhie yia -buduŋwɛɛ lʊbhiti. 11 Nıı, Malii mı -bha gbawla kwesi -zugba ɔ wi. Ɔ mı wida, 'ın ɔ yia 'wʊkwli ɔ 'ka gbawla nʊkplɛ 'ylilabhlı. 12 'Ln ɔ yia -mɔ 'anzı 'sɔ -yɔyı ladıda da wa palıa -Zezuu 'kwie la. Yabhlo mı ɔ 'wluu 'bıgʊ, 'ın yabhlo mıa ɔ bhʊnyaa 'bıgʊ. 'Wʊplalu 'pʊpa mıa we 'wʊ. 13 Nıı, 'ın wee 'anzı yia Malii layıbha. We nɛɛ: «Bhɔlɔ, lɛɛ -lu wili aın a?»

Ɔ nɛɛ we -yla: «Wa ka na -Kanyɔ -bha lasalı, 'ın da wa zʊa ɔ, ın 'nı -bha da -yi.» 14 Ɔ mı -we mıa dɛ gbada, ɔ 'bhitia la, 'ın ɔ yia -Zezu -yɔyı, ɔ 'nı we 'jiyibheli nıı, -Zezu -wa.

15 'Ln -Zezu yia ɔ layıbha: «Bhɔlɔ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a wia? Nyɔɔ a nɔnʊ 'ylibıla?»

Maliii dlı 'wʊ nıı, su -kpaaa lubhonʊnyɔ -wa. Tɔʊn, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, we -ka nıı, -mı 'bhu ɔ 'kwie 'wʊ, gba 'mı -yla da -ın zʊa ɔ, 'ın ın 'ka ɔ 'bʊmnı.»

16 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii!»

Malii 'bhitia ɔ gbɛgbɛın la, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -yla zuifʊwɛlı 'wʊɛ: «Wlaboni!» We ji -wa: «-Slolunyɔ.»

17 Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «A 'na kpalı 'mı la -nı, ın 'nı -slɔ Didee -gbɛ mnıı 'gbʊ. Nıı, a mnı a 'ka na bhelia -yla gbaɛ: na Dide, -ɔ mıa amıaa Dide nya, na -Lagɔ, -ɔ mı 'yaa amıaa -Lagɔ nya, ɔ -gbɛ na mnıa.»

18 Tɔʊn, 'ın Magıdala -ŋwnɔ Malii yia -Zezuu 'bınɔnyaa -gbɛ mnı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Ln ka -amıaa -Kanyɔ 'yı!» 'Ln ɔ yia -we -Zezu gbaa ɔ -yla, we 'dı wa -salı.

-Zezu 'tlalıa ɔ 'bınɔnya 'klʊ (Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

19 Wee 'ylı -bhlokpadɛɛ jibheza, 'bınɔnya yia 'wlugbeli -budu zɔ. Nıı, wa ka -buduu klolo -gbalı, wa mı Zuifʊʊ 'yugalınya sɔdaa 'gbʊ. 'Ln -Zezu yia wa glaa yi. Ɔ 'yligbe wa nyıdı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ!» 20 Ɔ bhıa we gbagbıe, 'ın ɔ yia ɔ -kwıtɛ wa 'klʊslolu, we -yɔ ɔ gbacı zɔ. Wa 'yıa Nyımaa -Kanyɔ -yɔ, 'ın wa yia 'mʊna li.

21 Ɔ nɛɛ wa -yla -zakpa 'sɔnʊ nyaɛ: «-Lagɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ! Nıı, sa Dide tiea 'mı, 'sa -bhlokpadɛ na tiea aın.» 22 Wee wɛlınya nıı 'bıgʊ, ɔ 'paa wa -pıpɛ -gʊ, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla: «Zuzu 'Pʊpa -mı amıaa -nʊ nya. 23 A -ka nyımaa gbʊnyuu 'wʊtı nı, 'ın we 'gba bhʊa wa 'wlu. Nıı, a 'nı nyımaa gbʊnyuu 'wʊtı nı, 'ın we tʊa wa 'wlu.»

-Zezu -yɔ Toma

24 Da -Zezu yia wee -budu zɔ, -zugba ɔ 'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa yabhlo wa laa Toma (-ɔ ka 'ŋnıı -yɔgbalıŋnı -wa -Zluya), ɔ 'nı -bha -mı. 25 Tɔʊn, 'bınɔnyaa pnıı nɛɛ ɔ -yla: «-A ka -amıaa -Kanyɔ 'yı.»

Nıı, Toma nɛɛ wa -ylaɛ: «We -ka nıı, ın 'nı poɛndee 'bı 'yı ɔ -kwıtɛ, 'ın ın 'nı we 'bı 'wʊ na -kwıtaya fa, 'ın ın 'nı ɔ gbacı zɔ na sɔ fa nı, ın 'na 'ka we dlı -gʊ zʊ.»

26 Lɔkɔwlu 'plı -bhlo, 'ın -Zezuu 'bınɔnya yi 'yaa 'wlugbeli -budu zɔ. Nıı, Toma mı -bha. Wa ka -buduu klolonya -gbalı, 'ın -Zezu yia wa glaa yi. Ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ!» 27 'Ln ɔ nɛɛ Toma -ylaɛ: «Dı da -na -kwıtaya, 'ın yla da na -kwıtɛ: bɛlıda -na sɔ, 'ın fa we na gbacı zɔ. 'Bhʊ dlılʊlʊe 'bı, 'ın -ın 'ka dlı zʊ!»

28 Toma nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, na -Lagɔ!»

29 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-In ka 'mı 'yı, we 'gbʊ -na zʊa dlı, we 'nı mʊʊ? -Wa 'nıa 'mı 'yı, 'ın wa zʊa dlı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı -maa -nʊ nya.»

Wee 'sɛbhɛɛ wlu nı

30 -Zezu ka gwɛdigbʊnya tɔlʊaa -zlo lɛnʊ ɔ 'bınɔnyaa 'yibadı, nıı, -mʊʊ 'nı cɛlıda -mı 'sɛbhɛ nı 'wʊ. 31 Nıı, -we -nya mıa da cɛlıda nı, -bha we mıa a 'ka dlı zʊ nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -yɔ -Lagɔɔ Yu. 'In, a -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı ɔ 'ŋnı nya.

21

-Zezu 'tlalıa ɔ 'bınɔnya 'klʋ Tibeliadınyu kwesi

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -Zezu yi 'yaa ɔ 'dɛ ɔ 'bınɔnya 'klʋslolu Tibeliadınyu kwesi. Sa we 'plıa mʋ nı: 2 Simɔ Piɛlı klaa, Toma (-ɔ wa laa -Zluya) klaa, Natanaɛlı (Galileee Kanagbe 'wʋ yu) klaa, Zebedeee 'yua klaa, we -yɔ -Zezuu 'bınɔnya -putu 'sɔ mı -bha. 3 Simɔ Piɛlı nɛɛ wa -yla: «'Nyu na mnıa -dɔa.» Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Amıa mı 'ya yida -a -yɔ -mı 'sɔ 'ka mnı.» Wa mnıa, 'ın wa yia 'glʋ 'wʋbho. Nıı, sabɔ weee 'plıa nı, wa 'nı zibhi yabhlogbɔɔ 'bha.

4 Zlı bhlia zlızlıe, -zugba -Zezu mı -bha wee 'nyuu ŋwɛ -yɔ. Nıı, ɔ 'bınɔnya 'nı we 'jiyibheli nıı, mɔ -wa. 5 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «ın! Nyimesia, a 'nı zibhi 'bha -nyaa?»

Wa 'palıa we 'bıgʋ, wa nɛɛ: «lın, -a 'nı zibhi yabhlogbɔɔ 'yı!»

6 Ɔ nɛɛ wa -yla: «A viteli 'sowli amıaa 'glʋʋ lilisɔlʋ, 'yıa a yia.» Wa vitelia 'sowli, tɔʋn, zibhii -zlo -we wa 'bhaa, we 'wʋzuloo 'gbʋ, wa 'nı 'maslɛɛn 'sowli 'nyu lʋ -sasıe mneni.

7 'Bınɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalıa nɛɛ Piɛlı -yla: «-Amıaa -Kanyɔ -wa!» Simɔ Piɛlı 'nʋa «-Amıaa -Kanyɔ -wa!» tɔʋn, 'ın ɔ yia ɔ -banaa -gʋbana 'wʋpla, nıı, ɔ ka we 'wʋsaa 'gbʋ, 'ın ɔ yia 'nyu lʋ -bho. 8 'Ɪn 'bınɔnyaa pnıı -yɔ 'glʋ yia yi, -zugba 'sowli mıa yeda zibhi nya, wa gbize we 'wʋ. Nıı, wa 'nı yaa 'nyuu ŋwɛ -yɔ latlʋlʋ, sa 'bhisa 'mɛtlı glʋ gbu sısalıa wa -yɔ. 9 Wa 'tlaa -gɔgɔ -gʋ, 'ın wa yia -bha -kapʋ 'yı. Zibhi mı 'yli, 'ın 'floo mıa -bha.

10 -Zezu nɛɛ wa -yla: «Zibhi -we a 'bhaa da nı, a -yɔ we tɔlʋa yi.»

11 Simɔ Piɛlı -gblaa 'glʋ 'wʋ tɔʋn, 'ın ɔ yia 'sowli 'wʋgbize dʋdʋ. We mı yeda zibhi 'kadı nya, we ŋwɛ nyni zibhi glʋ gbesɔ 'ya kugbua lɛ ta (153). Nıı, wee zibhi -zu 'wʋ, 'ın wee sowli'i yla. 12 -Zezu nɛɛ wa -yla: «A yi a 'ka li!» Waa 'bınɔnya glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı ŋwɛ -ka ɔ 'ka ɔ layıbhaɛ: «Nyɔɔ -ın -mıa?» Wa -yi we 'ji nıı, Nyımaa -Kanyɔ -wa. 13 -Zezu bɛa wa kwesi, ɔ 'bhua 'floo 'wʋ, ɔ dlilia we wa 'wʋla, 'ın ɔ yia wa zibhi 'nyɛ. 14 Nıı, -Zezu -sɔa tlıtlınya glaa 'wʋ, ɔ 'dɛɛ slolue ɔ 'bınɔnya -ylaa -zakpa tanʋ mıa dɛ.

15 Wa bhıa lilie, -Zezu nɛɛ Simɔ Piɛlı -yla: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -ın -kalı na zɛ we -zi waa?»

Ɔ nɛɛ ɔ -yla: «lın, na -Kanyɔ, -ın -yi we 'ji nıı, ın -kalı na zɛ.»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Nyɛ na bhlabhlɛyua.»

16 Ɔ nɛɛ ɔ -yla -zakpa 'sɔnʋ nyaɛ: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -ın -kalı na zɛɛ?»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «lın, na -Kanyɔ, -ın -yi we 'ji nıı, ın -kalı -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Zɛ na bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnyɔ.»

17 'Ɪn ɔ yia ɔ layıbha -zakpa tanʋ nyaɛ: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -ın -kalı na zɛɛ?»

Piɛlıı -gʋ yia 'wʋ -tʋ -kɔʋn, nıı, ɔ ka ɔ layıbha -zakpa ta: «'Lee, -mı, -ın -kalı na zɛɛ?» We 'gbʋ, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, -ın -yi -lu weee 'ji: -ın -yi we 'ji nıı, ın -kalı -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Nyɛ na bhlabhlɛ. 18 Ɪn nɛɛ -mı -yla gbʋzɔnʋ sa nıı, da -ın mıa ny-imesləyu nya nı, -na dɛ gbaa -na -cɛsli, 'ın -na mnıa mɔ -ın 'yıbhaa. Nıı, -ın -ka gɔ nı, -na sɔ -na yia 'wʋbhua, 'ın nyıma -putu yia -na -cɛsli -gbaa, 'ın wa kwaa -mı da -ın 'nıa 'yıbha.» 19 (-We -Zezu gbaa dɛ nı, sa Piɛlı 'kaa tlı, 'ın ɔ 'kaa -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını ɔ -tlıtlıe 'wʋ, 'mʋ ɔ mıa -sloluda.) 'Bhie, -Zezu nɛɛ Piɛlı -ylaɛ: «Yi 'mı 'bı.»

20 Piɛlı 'bhitia la, 'ın ɔ yia wa 'lʋʋ -gbɛın 'bınɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalıa -yɔyı wa 'bıyida. (Nyımɛ -ɔ, wa mıa zlımɛ lida, -ɔ pılıa -Zezuu gbɛgbɛın 'wʋ, 'ın ɔ yia ɔ layıbha nıı, nyɔɔ 'ka ɔ wla nı, mɔ -wa.) 21 Piɛlı 'yıa ɔɔ 'bınɔnyɔ -yɔ, 'ın ɔ yia -Zezu layıbhaɛ: «'Ɪn -mɔɔ mıa da na?»

22 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ln -ka 'yıbha nıı, ɔ -tʋ -bha, 'ın ın 'ka lʋ yi nı, 'lee, lɛɛ -lu -mʋʋ 'ka -mı nʋnʋa? -Mı, nɔ 'mı 'bı!» 23 Tɔʋn, 'ın we 'dı yia 'mni 'bınɔnya glaa nıı, ɔɔ 'bınɔnyɔ -mɔnı 'na 'ka tlı. Nıı, -Zezu 'nı gbaɛ: «Ɔ 'na 'ka tlı.» Nıı, ɔ nɛɛ: «ln -ka 'yıbha nıı, ɔ -tʋ -bha, 'ın ın 'ka lʋ yi nı, 'lee, lɛɛ -lu -mʋʋ 'ka -mı nʋnʋa?»

24 Nıı, ɔɔ 'bınɔnyɔ -bhlokpadɛ -wa we dayınyɔ, 'ın mɔ cɛlıa we. -A -yi we 'ji nıı, -we ɔ gbaa, gbʋzɔnʋ -wa.

25 -Zezu ka gbʋʋ -zloo tɔlʋa lɛnʋ. Nıı, sa we 'plıa, we -ka 'sa wa cɛlı we -bhlo -bhlo nı, we 'wʋzuloo 'gbʋ, wee 'sɛbhɛnya 'na 'ka yaa dʋdʋ weee -gʋ mneni.

-Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ -we Lukı cɛlıa, mʊ -wa. Sa tıa *-leglizınyaa gbʊ dıa gwe, 'mʊ we gbaa -aın -yla. Nyıma 'sɔɔ -gʊgbʊ we gbaa -aın -yla tenyi tenyii: Piɛlı -yɔ *Pɔlʊ. Gbʊ ta wee 'sɛbhɛ nı slolua -aın: -we tıa -Lagɔnyıma zʊa dlı -gʊ, sa *Zuifʊ 'nıa wee gbʊ -yɔŋwnu, we -yɔ -we Wlɔmʊ -nyıma nʊa -Lagɔnyıma 'wluo.

-Zezu nɛɛ, ɔ 'ka -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpa yoo 'pa

1 Na bheli Teofilı, -na fʊʊ! Na 'sɛbhɛ tıanʊ 'wʊ, -we weee -Zezu nʊa lɛ, 'ın ɔ -slolua, we 'ka we gwedıda 'bhʊ, we 'ka ɔ yalımnıbhla ylı, ın ka we cɛlı. 2 Nyıma -wa ɔ -saa -bha ɔ tietienya nya ɔ 'kaa yalı mnı, -we ɔ gbaa wa -yla Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya, mʊ nı. 3 -Zezu tlıa, we 'bıgʊ, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya 'klʊslolu -zakpa duun, wa we slolue nya nıı, ɔ 'nı tlı, ɔ -ga 'yliyɔ. Ɔ li 'ylı glʊ 'sɔ, -zugba ɔ tlalı wa 'klʊ, ɔ gba *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʊ wa -yla.

4 'Ylı yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ tietienya 'sɔ mı lida, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na 'bhʊlʊ *-Zeluzalɛmʊgbe nʊkplɛ -nı. -We Dide gbaa ɔ 'ka aın yoo 'pa, -we ka gbʊ ın gbaa zlımɛ aın -yla, a wʊ we. 5 Nıı, *Zaan -mɔɔ ka nyıma batizee 'nyu nya, -bha -tʊ 'wʊ -sɛ, 'ın -Lagɔ 'ka aın batizee Zuzu 'Pʊpa nya.»

Da -Zezu mnıa yalı

6 -Mʊʊ 'bıgʊ, -wa gbelia 'wlu -Zezu kwesi, wa yia ɔ layıbha, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, wee bhla -mını nya, -na yia *Izlaɛlınyıma wa dʊdʊʊ 'wlulapılıe yoo 'nyɛa lʊ yı?»

7 -Zezu yia we 'bıgʊpalı wa -ylaɛ: «We bhla -yɔ we ylı mıa nı, we 'nı amıanʊʊ gbʊ. Na Dide ka we zʊ. 'Ɪn ɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka we lɛnʊ ɔ 'dɛɛ se nya. 8 Nıı, amıa yia 'tıtɛ 'yıa, Zuzu 'Pʊpa yia aın -gʊ lasibhlia, 'ın a zɛa na gbʊdayınya -Zeluzalɛmʊgbe nʊkplɛ, Zudee -yɔ Samalii -dʊdʊ -gʊ, 'ın we 'ka dʊdʊʊ bhloluda nyni.»

9 Da ɔ bhıa wee gbʊnya -mını gbagbıe, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu yalı, -zugba ɔ tietienya mı ɔ 'bı ylada sa tenyii. -Mʊʊ 'bıgʊ, yalıpʊpa yia ɔ 'wʊzize. Wa'a 'yı 'maslɛɛn ɔ -yɔ. 10 Da -Zezu mıa -mɔ 'yu bɛda, 'ın ɔ tietienya mıa ɔ 'bıtalıda yalı, -bha -bhlokpadɛ, nʊkpasia sɔ kaa -bana 'pʊpa 'wʊ, 'tlalıa wa 'klʊ. 11 -Maa nɛɛ wa -ylaɛ: «Galilee -nyıma, -bhadɛ a 'yligbea, -zugba a yla yalı yı, lɛɛ ka 'gbʊa? Ɔɔ -Zezu, -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu aın glaa, ɔ ka yalı mnı. Sa a 'yıa da ɔ mnıda yalı, 'sa -bhlokpadɛ ɔ yia lʊyia.»

12 Tɔʊn, -Zezuu tietienya 'bhʊa -gɔgɔ wa laa *Olivʊsunyaa -gɔgɔ 'wlu, 'ın wa yia -Zeluzalɛmʊ lʊmnı. Wee -gɔgɔ mı -Zeluzalɛmʊ kwesi, we 'dɛ 'sɔ nyıdı ka sa kilo -bhloo -kpʊa nyni. 13 Wa plaa -Zeluzalɛmʊ nı, 'ın wa yia komi yabhlo, -we mıa -budu 'wlu zɔ mnı. -Mɔ wa dılıa la -benyi. Piɛlı klaa, *Zaan klaa, *'Zake -yɔ Andlee klaa, Filipʊ -yɔ Toma klaa, Batlemii -yɔ Matie klaa, Alıfeee 'yu 'Zake klaa, 'Simɔ *Zelɔtʊ -yɔ 'Zakee 'yu Zudası klaa, -maa mı 'ya wee -budu zɔ. 14 Wamıa klaa, 'ŋwnı klaa, -Zezuu 'nyaa Malii -yɔ -Zezuu bhelia klaa, 'zlabhue zɔ wa 'dɛ weee gbelia 'wlu, 'ın wa bhubhoea -Lagɔ dlı -bhlogbɔɔ nya dabʊdʊ.

Matiası wa -saa -bha Zudasıı 'bıgʊ

15 'Ylı yabhlo nya, -Lagɔbhelia gbelia 'wlu, wa mneni wa 'ka nyımaa glʊ gbelibhlo nyni. Piɛlı -sɔa 'wʊ, ɔ 'yligbea wa nyıdı, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: 16 «Na bhelia, wɛlı -we Zuzu 'Pʊpa gbaa 'cın, 'ın wa cɛlıa *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, we mı nıı, we nʊ lɛ. Zuzu 'Pʊpa ka Zudasıı gbʊ gba nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı ŋwɛ nya 'cın. Nyıma -wa kpaa -Zezu, ɔɔ Zudası -galıa wa 'yu. 17 Zudası mı zlımɛ -amıaa lʊnyımɛ yabhlo nya. Tietie -lubho -a nʊa, ɔ yia ɔ -nʊ 'yı.» (18 'Gwɛzi wa 'pɛnıa ɔ, ɔ gbʊnyuuu 'gbʊ, 'ın ɔ yia we kpaa yabhlo 'wʊzɔlʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ 'bha. Ɔ 'sibhlia 'wlu, ɔ nʊkpla yia ŋwanı, 'ın ɔ 'mʊı weee yia 'pipee 'mni. 19 -Zeluzalɛmʊ -nyıma weee yia we 'nʊ. We 'gbʊ, wa yia wee kpaaa 'ŋnı zʊ wa wɛlı 'wʊ, «Akɛlıdama.» We ji -wa «'Pıɔn -Kpaa.»)

20 «Nıı, we mı Lʊʊsɛbhɛ 'wʊ cɛlıdaɛ:
‹Ɔ -budu -tʊ klo nya,
nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na -dılı we zɔ la -nı.›
'Ɪn we mı 'ya cɛlıdaɛ:
‹Nyımɛ -putu nʊ ɔ 'bıgʊ lubho.›
21 We 'gbʊ, nyımɛ yabhlo -bho -aın glaa, 'ın sa Nyımaa -Kanyɔ -Zezu -sɔa 'wʊ tlıtlıe lʊ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka we dayınya -zɛ. Nyıma -wa -yɔ

-aın 'sɔ nɔa, -zugba -amıaa -Kanyɔ -Zezu -yɔ -aın 'sɔ mı dʊdʊ weee -gʊ 'plılıda, ɔɔ nyımɛ -zɛ wa lʊnyımɛ yabhlo, 22 'ylı -we nya Zaan batizea -Zezu, we 'bhʊ we -yɔ, 'ın we 'ka -Zezuu yalı -mnı bhla ylı.»

23 'Ɪn wa yia nyıma 'sɔ wla: Matiası -yɔ *-Zɛzɛfʊ wa laa Balısabası, 'ın wa la 'yaa Zutusı. 24 'Bhie, 'ın wa 'dɛ weee yia -Lagɔ bhubhoe dabʊdʊ, wa nɛɛ: «Jejitapɛ, -mı -yia nyıma weee dlı, waa nyıma sɔ nı glaa, -ɔ -ın -saa -bha, -ın -slolu ɔ -aın 'klʊ, 25 ɔ 'ka *tietienyɔ -zɛ Zudasıı 'bıgʊ. 'Ɪn lubho -we -mɔɔ 'tidea 'yi, ɔ 'ka we nʊ. Nıı, 'bı -we ka 'klʊ Zudası kaa, 'ın ɔ yia -mʊʊ -gʊ mnı.»

26 -Mʊʊ 'bıgʊ, wa yia -nıgbı 'pa, we yia Matiası -gʊ bhlili. 'Ɪn ɔ yia -Zezuu tietienya kugbua lɛ -bhlo glaa -bho.

2

-Lagɔ 'paa ɔ Zuzu 'Pʊpa yoo

1 *Pantıkɔtʊʊ 'ylı nynia nı, 'ın -Lagɔnyıma weee yia 'wlugbeli da yabhlo. 2 Tɔʊn, -jiji yabhlo yia yalı gba. We 'wlʊ sa -pıpɛ 'kadʊ -we mı 'plıda, 'ın we yia -budu -we ka zɔ wa -dıa la ye weee. 3 -Bha -bhlokpadɛ, -we wa 'yıa -yɔ, we 'wlʊ sa -kosuu mıɔnya. We 'bhʊbhlʊa -yɔ, 'ın we yia wa -gʊ ladı -bhlo -bhlo. 4 'Ɪn Zuzu 'Pʊpa yia wa ye. Wa yia wɛlı -putunya gbagbıe bhli. Sa Zuzu zʊa we wa ŋwɛɛ, 'sa wa gbaa we.

5 Nıı, Zuifʊ -wa zʊa -bha -Lagɔ, -wa 'bhʊa dʊdʊ weee -gʊ, -Zeluzalɛmʊ wa -dıa la. 6 -Jiji -we gbaa yalı da wa 'nʊa we, wa -zlo -yɔ -gwagwıe yia -mɔ 'wlugbelia mnı, -we nʊa lɛ, wa 'ka we 'yı. Wa nynia -mɔ, we ka wa ŋwɛgaga -sʊbhalı. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔnyıma mı wa wɛlı gbada -bhlo -bhlo, -zugba wa nʊ we. 7 We ka wa -lʊɛlı, 'ın wa yia -folu. 'Ɪn wa nɛɛ: «Aya, -mʊʊ 'nı -slɔ gbʊzɔnʊ! Nyıma -wa mıa dɛ -amıaa wɛlı gbada -nya, wa 'nı Galilee -nyımaa? 8 Sa we nʊ, 'ın wa gba -amıaa wɛlı -bhlo -bhlo, -zugba -a nʊ wea? 9 -Aın glaa, nyıma -tɔlʊa mı Paati -nyıma nya, tɔlʊa mıa Medi -yɔ Elamʊ -nyıma nya. 'Ɪn tɔlʊa bhʊa Mezopotami, Zudee -yɔ Kapadɔsʊ -dʊdʊ -gʊ, Pɔɔn -yɔ -Azii -dʊdʊ -gʊ, 10 Flizii -yɔ Panfilii, Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, we -yɔ Silɛnıgbe 'wʊ Libii -dʊdʊ -gʊ. Nyıma -tɔlʊa 'bhʊa *Wlɔmʊ, 11 Zuifʊ -yɔ nyıma -wa zʊa Zuifʊʊ -Lagɔ dlı -gʊ. Klɛtı -nyıma -yɔ Alabʊnya mı -bha, 'ın -zugba -a nʊ -Lagɔɔ lɛnʊgbʊ 'kadı wa ŋwɛɛ -amıaa 'dɛɛ wɛlı 'wʊ!» 12 We ka wa -lʊɛlı. Sa wa 'kaa 'wlukʊʊn lapʊpalı, 'sa 'nı -mı. 'Ɪn wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdıɛ: «Sa -mʊʊ 'ji mıa?»

13 'Ɪn nyıma tɔlʊa yia wa glapalıe bhli, 'ın wa nɛɛ: «Nʊ wa lʊa 'wʊ, mʊ mıa wa 'bhada!»

Pıɛlı gbaa nyımaa -zlo -yla gbʊ

14 Pıɛlı -yɔ tietienya kugbua lɛ -bhlo -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ yia nyımaa -zlo -yla gbʊ -gbagbıe bhli wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Amıa Zuifʊ, 'ın amıa weee dılıa -Zeluzalɛmʊ la, -we mıa 'plıda, a 'nʊ we 'wʊla. 'Ɪn -we na yia gbaa, a pʊlʊ we yukwli 'nanʊʊ. 15 Sa a pʊpalıa dɛ we 'wlukʊʊn la, we 'nı 'sa -mı. Nʊ 'nı nyıma nı 'bhada -mı, nıı, zlʊkpa -lɛlı gbomnʊanʊ 'wʊ -a mıa da. 16 Nıı, -we *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ -Zowɛlı gbaa, mʊ mıa -slɛɛn da lɛnʊda. Ɔ nɛɛ nıı, -Lagɔ nɛɛ:

17 ‹-We 'kaa lɛnʊ 'wʊbhlolu -ylınyaa zlı mʊ
nı.
Na Zuzu na yia nyıma weee -gʊ lamnenia.
Amıaa nʊkpasiyua -yɔ amıaa 'ŋwnıyua
yia gbʊʊ -falı 'paa.
Amıaa nyimesia yia -li -yɔyıa wa 'yli 'wʊ,
'ın amıaa nyısʊı 'ka 'ylaanya yla.
18 Cıın, wee 'ylınya -mını nya,
na Zuzu na yia na lubhonʊnya
-yɔ na lubhonʊŋwnı -gʊ slua,
'ın wa 'ka gbʊʊ -falı 'pa.
19 Gbʊ 'kadı na yia lɛnʊa yalı.
'Ɪn ın 'ka gwɛdigbʊ lɛnʊ dʊdʊ -gʊ.
'Pıɔn klaa, -kosu klaa,
gbeylo -ylukpa klaa, mʊ -wa.
20 Nikpise yia 'ylʊ 'yliya 'wʊ kpaa,
'ın 'cʊ 'ka zamanı nɛɛ 'pıɔn.
-Mʊʊ 'bıgʊ, 'bhie, Nyımaa -Kanyɔɔ yiyiylı
'kadʊ
ka 'ŋnımnıa 'kaa yi.
21 'Ɪn nyɔɔo nyɔɔ -ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı la,
-Lagɔ 'ka ɔ gbʊ 'wʊsa.› »

22 Pıɛlı nɛɛ 'yaɛ: «Izlaɛlıı nyıma, -we na yia aın -yla gbaa, a pʊlʊ we yukwli: -Lagɔ ka Nazalɛtıyu -Zezuu 'tıtɛ aın 'klʊslolu. -Zezuu gbɛgbeın -Lagɔ nʊa ninee 'ŋnıpalıgbʊ klaa, gbʊ 'kadı klaa, we -yɔ gwɛdigbʊ lɛ aın nyıdı. Amıaa 'dɛ -yi we 'ji. 23 Wa 'kaa aın -Zezu yoo 'nyɛ -Lagɔ -yi we 'ji, 'ın ɔ dʊmagbʊ -wa, ɔ ka we 'wlukʊʊn lapʊpalı 'cın. A ka -Zezu 'bha, a ka ɔ gbʊnyuu -lɛnʊnya yoo 'nyɛ, 'ın wa yia

ɔ *su -gʋ lakʋlʋ. 24 -Lagɔ ka -Zezu 'wʋbhu
tlɪtlɪe lʋ, 'ɪn ɔ yia ɔ tlɪtlɪee sɪasɪee 'llukpe -
yɔdɪ, we se 'nɪ -mɪ, ɔ 'ka tlɪtlɪee 'tɪtɛ zɔ -tʋ.
25 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ nɛɛ -Zezu
daaɛ:
‹'Kɔmʋʋ na yɪa Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ na 'dɛ 'yu.
Ɔ mɪ na lilisɔlʋ, ɪn yi bhlii 'gbʋ.
26 We 'gbʋ, na dlɪ 'wlʋ gumu,
'ɪn na ŋwɛɛ wɛlɪ mɪ yeda 'mʋna nya.
'Ɪn na ku -ka tlɪ, -zugba nyapɛda we mɪa:
na dlɪ 'tɛ 'wʋ -Lagɔ -gʋ.
27 Nɪɪ, na -kanyɔ, -ɪn 'na 'ka 'mɪ tlɪtlɪe lʋtɪ
tlɪtlɪnyaa dʋdʋ -gʋ.
-Ɪn 'na 'ka -na -mɔwlʋnyɔ 'yitide
ɔ 'ka 'bhʋka 'wʋ zɛnɪ.
28 -Ɪn ka 'mɪ 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -
kaa
'yoo daslolu.
Ɪn -ka -mɪ 'yu -mɪ,
'mʋna -na yia 'mɪ yelia.› »
29 Piɛlɪ nɛɛ 'yaɛ: «Na bhelia, amɪaa zukpa
-wa, a 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka -amɪaa dʋkpasa
-Davidɪɪ -gʋgbʋ gba kpɛɛn kpɛɛn. Ɔ ka tlɪ,
wa ka ɔ 'bhlu. 'Ɪn ɔ gbawla mɪ -zɛɛn ylɪ
nya -aɪn nyɪdɪ. 30 Bhla -we nya, nyɪmaa
'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ -gaa 'yliyɔ nɪ, ɔ mɪ
-Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ nya. 'Ɪn ɔ -yi we
'ji, -Lagɔ ka ɔ -yla bi: nɪɪ, ɔ 'yuoyu -kpɔ
yia ɔ 'ŋnɪmnɪbɪ 'wʋbhua. 31 Nyɪmaa 'wlu-
lapɪlɪnyɔ -Davidɪ ka we -yɔyɪ -mɔ 'yugbɛɪn
nɪɪ, *Klisɪ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia 'wʋsɔa tlɪtlɪe
lʋ. We 'gbʋ, ɔ nɛɛ nɪɪ, -Lagɔ 'nɪa ɔ tlɪtlɪnyaa
dʋdʋ -gʋ 'wʋbanɪa yi. 'Ɪn ɔ ku 'na 'ka zɛn
gbawla nʋkplɛ. 32 Ɔɔ -Zezu, -ɔ ka gbʋ ɪn mɪa
da gbada, -Lagɔ ka ɔ 'wʋbhu tlɪtlɪe lʋ, -amɪa
-mama mɪa da, -a 'dɛ weee mɪ we -bhayɪnya
nya. 33 -Lagɔ ka ɔ 'wʋbhu ɔ lilisɔlʋ, 'ɪn ɔ yia
Zuzu 'Pʋpa 'yɪ, -ɔ Dide -Lagɔ gbaa zlɪmɛ ɔ
'ka yoo 'pa. 'Ɪn ɔ yia ɔ Zuzu -aɪn -gʋ slu,
'mʋ a mɪa -yɔyɪda, 'ɪn 'mʋ a mɪa 'nʋda -slɛɛn.
34-35 Nɪɪ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ 'nɪ cɪ
yalɪ mnɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ nyaɛ:
‹Jejitapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -ylaɛ:
«-Ɪn -dɪ na lilisɔlʋ la,
'ɪn ɪn 'ka -na tʋnyɪma -na bhʋ zɔ lapalɪ,
-ɪn 'ka wa -gʋ nɔ.» ›
36 «Izlaɛlɪnyɪma weee yibheli we 'ji sazɔnʋ
sa: nɪɪ, ɔɔ -Zezu a kʋlʋa su -gʋ la, 'mɔ -Lagɔ
nʋa Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ -Bhasanyɔ 'wʋ.»
37 Da wa 'nʋa wɛlɪnya -mɪnɪ, 'ɪn we yia
wa dlɪ kwɛzɪ bhabha. 'Ɪn wa nɛɛ Piɛlɪ -yɔ
tietienya tɔlʋa -ylaɛ: «Bhelia, sa -a 'ka we
nʋa?»
38 Piɛlɪ nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'bhiti amɪaa dlɪ,
'ɪn wa batizee a 'dɛ weee -bhlo -bhlo -Zezu
Klisɪɪ 'ŋnɪ nya. 'Ɪn -Lagɔ 'ka amɪaa gbʋnyii
'wʋtɪ, 'ɪn ɔ 'ka ɔ Zuzu 'Pʋpa aɪn 'nyɛ, ɔ kwɛlu
nya. 39 Nɪɪ, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, we mɪ
amɪa -yɔ amɪaa 'yuaa -nʋ nya. We mɪ 'ya
nyɪma -wa mɪa 'pɪpɪɪ -nʋ nya, we mɪ nyɪma
weee -nʋ nya, -wa Jejitapɛ, -amɪaa -Lagɔ
'kaa la.»
40 Piɛlɪ ka wa -yla wɛlɪ tɔlʋa gba duun, ɔ
'ka wa lu, 'ɪn ɔ 'ka wa dlɪ latɛmanɪɪ 'gbʋ. Ɔ
nɛɛ wa -ylaɛ: «A ŋwnu 'pʋpʋee gbʋ -yɔ, a vla
mnɔmnɔnya gwe.»
41 Wa glaa nyɪma duun yia Piɛlɪɪ wɛlɪ -
yɔŋwnu, 'ɪn wa yia wa batizee. Wee 'ylɪ nya,
nyɪma -wa 'nyɛa wa 'dɛ -Lagɔ yoo, wa yi sa
nyɪmaa 'wlu kugbua lɛ gbu nyni (3.000), 'ɪn
wa yia -Lagɔnyɪma 'cɪn -gʋbhlɪ.

-Lagɔnyɪmaa gbʋlɛnʋ sɔ

42 'Kɔmʋʋ, wa pʋlʋa tietienyaa gbʋ -
sloluwɛlɪ yukwli, 'ɪn wa tʋa dabʋdʋ, bhelia
-yɔ bhɔlɔa 'bhisa. Dabʋdʋ wa lia, 'ɪn wa dɪa
wa 'floo 'wʋ, 'ɪn wa bhubhoea -Lagɔ dabʋdʋ.
43 -Nyanɪgbɔ ka wa -kpalɪ -bhlo -bhlo, gbʋ
'kadɪ -yɔ gwɛdigbʋ -duunnya tietienya mɪa
lɛnʋdaa 'gbʋ. 44 -Wa weee plaa -Lagɔ, we
bhla dabhlo wa mɪa, 'ɪn dabʋdʋ wa -lu weee
mɪa. 45 Wa -kakali -yɔ wa zʋzɔnʋnya wa
paa pɛlʋ, 'ɪn wa dlilia we 'gwɛzi wa 'dɛkpʋa
nyɪdɪ. Sa -mɔmɔ ka -yɔgbʋ -ka -mɪ, 'sa wa
nyɛa -mɔɔ.
46 'Ylɪ weee nya, *-Lagɔbudu 'kadʋ zɔ wa
gbelia 'wlu. 'Ɪn wa lia ladɪdlɪfloo wa -
buduŋwɛɛ dabʋdʋ,* 'ɪn wa lia wa 'sukwe
'mʋna -yɔ dlɪ -dlɔɔ nya. 47 -Lagɔɔ 'ŋnɪ wa
mnɪnɪa, 'ɪn -zugba nyɪma weee -wa mɪa
wee 'gbe nʋkplɛ, kwalɪ wa 'ŋnɪ. 'Ɪn 'ylɪ weee
nya, Jejitapɛ saa nyɪma gbʋ 'wʋ, 'ɪn ɔ palɪa
wa -Lagɔnyɪma -gʋ.

3

'Kukunyɔ yabhlo 'yia 'pʋpʋe

1 'Ylɪ yabhlo nya, -Lagɔ -bhubhoe bhla
bɛa, Piɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ yia dabʋdʋ -Lagɔbudu

* **2:46** 'Sa -Lagɔnyɪma ligbea -Zezuu tlɪtlɪe, sa ɔ -slolua we wa 'wʋbhlolu -lililuu lida.

'kadʋ zɔ mnɪ, wa 'ka -Lagɔ bhubhoe jib-heylʋʋ 'lɛlɪɪ tanʋ nya. 2 -Lagɔbudu 'kadʋʋ plalɪda wa laa Plalɪda -Zɔnʋ, we kwesi nʋkpasu yabhlo ɔ 'nyaa gwalɪa, -zugba ɔ mɪ 'kuda, -bha ɔ dɪa la. 'Ylɪ weee nya, ɔ nyɪma -yɔ ɔ yia -bha, 'ɪn wa dɪa -bha ɔ la, ɔ 'ka nyɪma -wa plaa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ 'gwɛzi -zlalɪɪ 'gbʋ. 3 Ɔ 'yɪa Pɪɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ plada -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, 'ɪn ɔ yia wa -lu -zlalɪ. 4 Pɪɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ 'bhitia la, wa ylaa ɔ tenyii, 'ɪn Pɪɛlɪ nɛɛ: «Yla -aɪn.» 5 'Ɪn ɔɔ nʋkpasu yia wa ylada -tʋ. Ɔmɔ dlɪɪ nɪɪ, -lu yabhlo wa yia ɔ 'nyɛa.

6 'Ɪn Pɪɛlɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «ɪn 'nɪ 'gwɛzi -ka, ɪn 'nɪ -can -ka. Nɪɪ, -we ɪn kaa, 'mʋ na yia -mɪ 'nyɛa: Nazalɛtɪyu -Zezu Klisɪɪ 'ŋnɪ nya, -sɔ 'wʋ, nɔ!» 7 'Ɪn ɔ yia ɔ lilisɔ -yɔ kpalɪ, ɔ yia ɔ 'wʋbhu. -Bha -bhlokpadɛ, ɔɔ 'kukunyɔɔ bhʋnya -yɔ we -kwɪkwɪanya 'tɛmanɪa la. 8 Ɔ -blu 'wʋ -bhlogbɔɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ bhʋ 'sɔ -gʋ 'yligbe, ɔ yia nɔnʋe bhli. 'Ɪn ɔ -yɔ wa 'sɔ yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ pla, nɔnʋe nya, 'wʋblublue nya, we -yɔ -Lagɔɔ 'ŋnɪ -zɔnʋʋ mnɪnɪe nya. 9 'Ɪn nyɪma weee mɪa -bha, 'ɪn wa yia ɔ -yɔyɪ nɔda, -zugba ɔ mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ -zɔnʋ. 10 Wa ka ɔɔ nʋkpasu yibheli. Mɔ -dɪa -benyi -Lagɔbudu 'kadʋʋ Plalɪda -Zɔnʋ la, -zugba ɔ zla -li. 'Ɪn nyanɔ yia wa 'wʋslo, 'ɪn we yia wa -lʋɛlɪ, -we ylɪa ɔɔ nʋkpasuu 'gbʋ.

Pɪɛlɪ gbaa nyɪma -yla gbʋ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ

11 Ɔɔ nyɪmɛ 'nɪ Pɪɛlɪ -yɔ Zaan 'bɪ 'bhʋda -mɪ, 'ɪn nyɪma weee ŋwɛgaga sʋbhaa, -maa -yɔ gwagwɪe yia wa gbɛgbɛɪn mnɪ, -Lagɔbudu 'kadʋʋ -kapue kaa bhʋ, wa lalɪa *Salomɔɔɔ 'ŋnɪ, we zɔ. 12 Da Pɪɛlɪ 'yɪa gbʋ -mɪnɪ -yɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ nyɪmaa -zlo -ylaɛ: «Izlaɛlɪɪ nyɪma, lɛɛ ka 'gbʋ nyɪmɛ -mɔnɪɪ 'pʋpʋe sʋbhalɪ aɪn ŋwɛgaga? Lɛɛ ka 'gbʋ a yla -aɪn nɛɛ -amɪaa 'dɛɛ 'tɪtɛ -yɔ -amɪaa -Lagɔɔ -yɔlanɛnɪe nya -a jipe ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪa? 13 *Ablaamʋ, *Izakɪ -yɔ *Zakɔbʋʋ -Lagɔ, -amɪaa dʋkpasɪɪ -Lagɔ ka ɔ lubhonʋnyɔ -Zezuu 'ŋnɪ 'ylimanɪ. Amɪaa 'dɛ ka ɔ wla nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya -yla, 'ɪn a yia ɔ kwnɛɛ -sa Pilatɪ 'yu, -zugba -mɔɔ 'yɪbha yaa -mɔɔ 'ka ɔ 'yitide. 14 A ka -Mɔwlʋnyɔ mɪa Nyɪmɛ Tɪklɪɪ nya kwnɛɛ -sa, 'ɪn a nɛɛ Pilatɪ -yla, ɔ 'tide nyɪmɛbhanyɔ 'yi aɪn -yla. 15 Sanɛɛ 'sa, a 'bhaa 'yliyɔgagɪee -Kanyɔ. 'Ɪn -Lagɔ ka ɔ 'wʋbhu tlɪtlɪnya glaa, -a mɪ we dayɪnya nya. 16 Nyɪmɛ a yɪa dɛ -yɔ, 'ɪn a -yia, -Zezuu 'ŋnɪɪ 'tɪtɛ -yɔ ɔ dlɪ -gʋzʋzʋe 'nyɛa ɔ latɛlɔ. -Zezuu dlɪ 'wʋzʋzʋe jipea ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ kpɛɛn kpɛɛn, sa a 'dɛ weee yɪa dɛ we -yɔ.

17 «'Ɪn -slɛɛn, na bhelia, ɪn -yi we 'ji zʋzɔnʋ sa nɪɪ, a -yɔ amɪaa 'yugalɪnya 'sɔ, gbʋ -we a nʋa lɛ -Zezuu gbɛgbɛɪn, a 'nɪ we 'wʋyii 'gbʋ, a yia we lɛnʋ. 18 'Ɪn gbʋ -we -Lagɔ gbaa zlɪmɛ ɔ gbʋʋ -falɪpanya weee ŋwɛ nya, ɔ ka 'sa we lɛnʋ. Ɔ nɛɛ zlɪmɛ nɪɪ, sɪa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia. 19 Ɪn nɛɛ, a 'bhiti amɪaa dlɪ, a yi -Lagɔɔ -gbɛ lʋ, 'ɪn ɔ 'ka amɪaa gbʋnyii lamumni. 20 'Ɪn Jejitapɛ 'ka aɪn nyapɛbhla 'nyɛ, -pɪpɛ 'ka aɪn -yɔplɪlɪ. 'Ɪn Klisɪ, -Lagɔ -saa -benyi -bha amɪaa -nʋ nya, ɔ 'ka ɔ aɪn yoo 'pa, mɔ -wa -Zezu. 21 We mɪ nɪɪ, yalɪ -Zezu Klisɪ yia -slɔ -tʋa, 'ɪn -lu weee lamnazɪ bhla 'kaa nyni. Sa -Lagɔ gbaa we zlɪmɛ, ɔ gbʋʋ -falɪpanyaa -mɔwlʋ nʋʋ ŋwɛ nya, 'sa.

22 «'Ɪn, *Moizɪ nɛɛ:

‹Jejitapɛ -ɔ -wa amɪaa -Lagɔ, mɔ yia aɪn glaa
ɔ gbʋʋ -falɪpanyɔ yabhlo -bha -saa, -amɪ 'bhisa.
Amɪaa 'dɛɛ bheli yabhlo ɔ yia -zɛa.
-We weee ɔ yia aɪn -yla gbaa,
yukwli a yia we pʋlʋa.
23 Nyɔɔo nyɔɔ 'nɪ ɔɔ -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ -mɔnɪɪ
wɛlɪ yukwli pʋlʋ,
-Lagɔɔ nyɪma glaa wa yia ɔ -saa,
'ɪn ɔ 'ka labhʋ.›

24 'Ɪn we 'ka Samuɛlɪ -gʋ gwedɪ, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya -wa gbaa -bhlo -bhlo, wa 'dɛ weee ka 'ylɪnya -mɪnɪɪ gbʋ gba. 25 -Lu -we -Lagɔ 'kaa wla, ɔ gbaa ɔ gbʋʋ -falɪpanyaa ŋwɛ nya, we mɪ amɪaa -nʋ nya. 'Ɪn *'wʋsuslolue -we ka wɛlɪ -Lagɔ -yɔ amɪaa dʋkpasɪ bhlɪa, -mʋʋ mɪ 'ya amɪaa -nʋ nya. Da ɔ gbaa Ablaamʋ -ylaɛ:

‹-Na 'yuoyuaa 'gbʋ na yia
dʋdʋgʋ -nyɪma weee 'nyulaŋwnaa.›

26 'Ɪn tɪa -Lagɔ ka ɔ lubhonʋnyɔ yoo 'pa amɪaa 'gbʋ. Ɔ ka ɔ tie, ɔ 'ka aɪn 'nyulaŋwna, 'ɪn ɔ 'ka aɪn amɪaa lɛnʋgbʋ 'nyii 'bɪsa -bhlo -bhlo.»

4

*Pɪɛlɪ -yɔ Zaan wa kwaa *Zuifʋʋ gbʋwliwʋdɪnya 'yu*

1 Da Piɛlı -yɔ Zaan mıa nyımaa -zlo -yla gbʋ gbada, 'ın -Lagɔbʋbɔnya klaa, -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnyaa -kanyɔ -yɔ *Sadusenyıma yia -bha wa ylı. 2 'Ɪn wa yia 'cɛ 'pa, da Piɛlı -yɔ Zaan 'sɔ mıa nyımaa -zlo -sloluda nıı, -Zezu ka tlıtlınya glaa 'wʋsɔ, mʋ slolua we nıı, tlıtlınya mneni wa 'ka tlıtlıe lʋ 'wʋsɔ. 3 Wa kpaa wa, jibhe ka zɔɔ 'gbʋ, wa yia wa -kaslʋbudu zɔ -gueli. 4 -Mʋʋ bhla, nyımaa -zlo -wa 'nʋa -Lagɔgbʋ, yia we -yɔŋwnu. Wa nyni sa nyımaa 'wlu glʋ -bhlo 'wlu gbu. (5.000)

5 -Mʋʋ zlı zlıa, Zuifʋʋ 'yugalınya klaa, nyıma kpası -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia 'wlugbeli -Zeluzalɛmʋ. 6 Nyıma -wa mıa -bha wa ŋnı nı: *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ Anası, Kaifʋ, Zaan, Alɛzandlı we -yɔ -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋʋ zʋaylinyıma weee. 7 'Ɪn wa yia Piɛlı -yɔ Zaan kwa wa 'yu, 'ın wa yia wa layıbhaɛ: «Se -mʋmʋ nya a jipe ɔɔ 'kukunyɔa? 'Ɪn nyɔɔ ka 'ŋnı -gʋ a nʋ we lɛa?»

8 Zuzu 'Pʋpa yea Piɛlı, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Yugalınya, nyıma kpası, 9 -a ka guzʋnyɔ -mɔnı zʋzɔnʋ -yla lɛnʋʋ 'gbʋ, wa yıbhaa -zɛɛn ylı nya -aın la, sa -a jipeli ɔɔ nyımɛ 'wʋla? 10 A 'dɛ weee yibheli we 'ji, 'ın Izlaɛlınyıma yibheli we 'jiɛ: Nazalɛtıyu -Zezu Klisı a kʋlʋa su -gʋ la, 'ın -Lagɔ 'bhua 'wʋ tlıtlınya glaa, ɔ 'ŋnı nya nyımɛ -mɔnı 'pʋa, 'ın ɔ 'yligbea da aın 'yu. 11 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ -Zezuu daaɛ:

‹Tʋkpa -we amıa -budusʋbhanya -saa kwnɛɛ,
mʋ -zɛa -buduu gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ.›
»

12 Piɛlı nɛɛ 'yaɛ: «Ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -gbɛ wa yıa 'pʋpʋe. Nıı, dʋdʋ weee -gʋ, nyıma weee glaa, -Lagɔ 'nı nyımɛ -putuu 'ŋnı wla, ɔ 'ka -aın gbʋ 'wʋsa.»

13 Da *Zuifʋʋ gbʋwliwʋdınya 'yıa Piɛlı -yɔ Zaaan dlı tɛlɔ -yɔ, 'ın ŋwɛgaga yia wa sʋbha. 'Ɪn wa yia we -yɔyı nıı, nyıma -kpʋa -yɔ -wa 'nıa 'sɛbhɛ -yi, ma -wa. 'Ɪn wa -yi 'ya wa -Zezuu nɔnɔnya 'cın nya. 14 'Ɪn wa yi 'yaa nyımɛ -ɔ wa jipea -yɔyı 'yligbeda wa kwesi. 'Ɪn wa 'nı wɛlı -ka, wa 'ka we 'bıgʋpalı. 15 'Ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'tla gbʋwʋbhu -budu zɔ!» 'Ɪn wa 'dɛkpʋa yia kpɛlıe bhli. 16 Wa nɛɛ: «Sa -a 'ka waa nyıma -manı nʋa? Wa ka gwɛdigbʋ lɛnʋ, -Zeluzalɛmʋ -nyıma weee ka -bha 'yı, 'ın -a 'nı mneni -a 'ka we kpɛlı. 17 Nıı, wee gbʋ -mını yi lamneni nyıma -nyıdı -tapaa 'gbʋ, -a 'yligbeli wa -glawɛlı nya! Nyɔɔo nyɔɔ -ɔ -ka -mı, wa yi ɔ -yla gbʋ gba -Zezuu 'ŋnı nya.»

18 Wa laa Piɛlı -yɔ Zaan, 'ın wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbalı nyıma -yla gbʋ -Zezuu 'ŋnı nya -nı, 'ın a 'na -slolu wa gbʋ we nya 'mnumnu -nı.» 19 'Ɪn Piɛlı -yɔ Zaan nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'yıbha -slɔ amıaa 'dɛ la. We nanı 'yli, -Lagɔ 'yu, -a zʋ amıa 'nʋŋwɛ yaayıı, -a zʋ -Lagɔ 'nʋŋwɛɛ? 20 'A! Gbʋ -we ka da -a 'yıa, 'ın -a 'nʋa, -a 'nı mneni, -a 'ka gba -a 'nıa we gba.»

21 Gbʋwliwʋdınya yia wa 'cɛ -yɔ 'palı 'ya 'sɔ. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın wa yia wa 'yitide. Gbʋ -we ka 'gbʋ wa 'kaa wa 'klıyıe 'wʋpalı, wa 'nı we 'yı. Nyıma weee mı -Lagɔɔ 'ŋnı -mnınıda, -we nʋa lɛɛ 'gbʋ. 22 Nyımɛ -ɔ 'pʋa gwɛdi sa, ɔ -zʋ mneni we 'ka -zʋʋ glʋ 'sɔ -gʋzi.

-Lagɔnyıma bhubhoea -Lagɔ

23 Da wa 'tidea Piɛlı -yɔ Zaan 'yi, 'ın wa yia wa bheliaa -gbɛ mnı. 'Ɪn -we *-Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ nyıma kpası gbaa wa -yla, wa yia we -sa lʋdı nya. 24 Da waa -Lagɔbhelia 'nʋa gbʋ -mını, 'ın -maa yia -Lagɔ bhubhoe bhli dabʋdʋ. 'Ɪn wa nɛɛ: «-Amıaa -Kanyɔ, -mı nʋa yalı -yɔ dʋdʋ -yɔ gumunyu lɛ, 'ın -we weee mıa we -gʋ -yɔ we nʋkplɛ, -mı nʋa we lɛ. 25 -Mı gbaa, Zuzu 'Pʋpa nya, -amıaa dʋkpasa -Davidı -ɔ -wa -na lubhonʋnyɔ, ɔ ŋwɛ nyaɛ:

‹Lɛɛ ka 'gbʋ dʋdʋgʋ -nyıma weee
dı -zlɛ la 'dɛɛ 'ylimanıe nya?
Lɛɛ ka 'gbʋ wa pʋpalı gbʋ -kpʋa gbʋa?
26 Dʋdʋʋ 'wlulapılınya -sɔa 'wʋ tʋ nya,
'ın nyımaa 'yugalınya yia gwe 'pa,
Jejitapɛ -yɔ ɔ -Bhasanyɔ -yɔ.›

27 Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, -na lubhonʋnyɔ -Zezu -ɔ mıa -mɔwlʋda, -ın -saa -bha, 'ın -ın slua 'kpı 'wluo, *Ewlodʋ klaa, Pɔnsı Pilatı klaa, 'lakpanya -yɔ *Izlaɛlıı zʋaylinyıma ka ɔ -yɔ gwe 'palı, wee dʋdʋ -gʋ. 28 -We weee -ın gbaa -na 'tıtɛ -yɔ -na dʋmagbʋ nya pepe, 'mʋ wa nʋa dɛ lɛ. 29 'Ɪn Jejitapɛ, sa wa 'palıa -aın 'cɛ -yɔ, -ın yla we. 'Ɪn -ın 'tɛmanı -na lubhonʋnyaa dlı la, wa 'ka -na gbʋ gba. 30 -Ɪn -glo -na sɔ 'wʋ, 'ın nyımaa jipee -yɔ gwɛdigbʋ -yɔ gbʋ 'kadı 'kadı nʋ lɛ, -na lubhonʋnyɔ -Zezu mıa -mɔwlʋdaa 'ŋnı nya. We -mı 'sa.»

31 Bhla -we nya wa bhıa -Lagɔ bhubhoe, da wa -dıa la, 'ın -bha yia zuklu. 'Ɪn Zuzu 'Pʋpa yia wa 'dɛ weee ye, tɔʋn, wa yia -Lagɔwɛlı gbagbıe bhli, dlı tɛlɔ nya.

-Lagɔnyıma suslolua wa zʋzɔnʋli 'wʋ da yabhlo

32 Nyıma weee -wa zʋa -Zezu dlı -gʋ, wa dlı -yɔ wa 'wlukʋʋn lapʋpalıe -bhlo. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ gba nıı, ɔnʋʋ zʋzɔnʋnya mıa, ɔ 'dɛ -bhloo -nʋ -wa. Nıı, wa zʋzɔnʋ weee mıa, 'wʋ wa suslolua we da yabhlo. 33 'Tıtɛ 'kadʋ yabhlo nya, -Zezuu tietienya gbaa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'wʋsɔgbʋ tlıtlınya glaa. 'Ɪn -Lagɔɔ 'nanı 'kadʋ yia wa 'dɛ weee -gʋ kwlili. 34 Wa glaa bobabhanyɔ 'nı -mı. -Wa weee kaa kpaa -yɔ -budunya, pɛlʋ wa paa we, 'ın wa -yɔ we -yɔgwɛzi yia. 35 'Ɪn wa -yɔ wee 'gwɛzi yia, -zugba wa nyɛ we -Zezuu tietienya yoo. -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -maa dlilia we wa 'wʋla -bhlo -bhlo, sa wa -yɔgbʋ -ka -mı, 'ın wa bhıa we.

36 Siplʋyu *-Zɛzɛfʋ, -ɔ -wa *Leviii zʋaylinyımɛ, -ɔ ka 'ŋnı -Zezuu tietienya zʋa Banabasɪ, 'sa ɔ mıa. (Wee Banabasıı ji -wa, nyımaa dlı latɛmanınyɔ.) 37 Kpaa yabhlo ɔ kaa, 'ın ɔ yia we pɛlʋ 'pa. Ɔ -yɔ we 'gwɛzi yia -Zezuu tietienyaa -gbɛ mnı, 'ın ɔ yia we wa yoo 'nyɛ.

5

Ananiasɪ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Safilaa gbʋ

1 Cıın, nyımɛ yabhlo -ɔ ka ŋnı -wa Ananiasɪ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Safilaa 'paa wa kpaa pɛlʋ. 2 'Ɪn ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ bhlıa wɛlı -bhlo, ɔ yia we 'gwɛzii kibhe 'wʋtı ɔ -nʋ nya, 'ın ɔ -yɔ we tɔlʋa yia -Zezuu tietienyaa -gbɛ mnı.

3 'Ɪn Pıɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Ananiasɪ, lɛɛ ka 'gbʋ *-Saatan yi -na dlı yea? -Ɪn ka Zuzu 'Pʋpa -yla yotʋbhʋ, 'ın -ın yia wee kpaa 'gwɛzi tɔlʋa 'wʋtı -na -nʋ nya. 4 Da -ın 'nıa -slɔ wee kpaa pɛlʋ 'pa, we mı -na -nʋ nya. 'Ɪn -ın 'paa we pɛlʋoo, we 'gwɛzi mıa, -na -nʋ -wa, we 'nı mʋʋ? Lɛɛ ka 'gbʋ -ın yi sanɛɛ -sʋkpa gbʋ pʋpalıa? We 'nı nyıma -yla -ın 'tʋbhʋ yo, -Lagɔ -yla -ın 'tʋbhʋa we.»

5 Ananiasɪ 'nʋa wee wɛlınya -mını, ɔ bhlia, -bha ɔ tlılıa. -Wa weee 'nʋa we, -nyanıgbɔ yia wa -kpalı. 6 Nyimesia yia 'wʋsɔ, 'ın wa yia ɔ 'naa -yɔzʋ, wa -yɔ ɔ yia mnı, 'ın wa yia ɔ lazʋ.

7 'Lɛlı ta 'plıa, 'ın ɔ 'ŋwnɔ Safilaa yia pla, -zugba -we nʋa lɛ, ɔ 'nı we 'ji -yi. 8 Pıɛlı yia ɔ layıbha, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A gba 'mı -yla gbʋzɔnʋ, -valɛ nı nya a 'paa amıaa kpaa pɛlʋ yı?»

'Ɪn ɔ nɛɛ: «ılın, we nya -a 'paa we pɛlʋ.»

9 Tɔʋn, Pıɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa we mıa, 'ın a -yɔ amaa 'lowli yi wɛlı -bhlo bhlıa, 'ın a yi -Lagɔɔ Zuzu laylaa? A -talı, -wa 'bhʋa amaa 'lowli lazʋda, wa 'yligbe -buduŋwɛɛ, ma yi 'yaa ama yoo kwaa.»

10 -Bha -bhlokpadɛ, ɔ bhlia Pıɛlıı bhʋ -yɔ, ɔ yia tlı. Nyimesia 'kaa pla, -zugba ɔ ka tlı, wa 'bhua ɔ 'wʋ, wa -yɔ ɔ 'sɔ mnıa, 'ın wa yia ɔ lazʋ ɔ 'lowli kwesi. 11 *Legliz ı weee -yɔ nyıma -tɔlʋa weee, -wa 'nʋa wee gbʋ -mını, -nyanıgbɔ yia wa -kpalı.

-Zezuu tietienya nʋa gwɛdigbʋ 'kadı lɛ

12 -Zezuu tietienya ka gwɛdigbʋ -yɔ gbʋ 'kadı duun lɛnʋ nyıma nyıdı. -Lagɔbudu 'kadʋʋ -kapue wa lalıa Salomɔɔɔ palʋ 'kadʋ, we zɔ -Lagɔnyıma gbelia 'wlu, we bhla wa ka dlı -bhlo. 13 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'yı dlı ɔ 'ka wa lʋbho, 'ın -zugba nyıma duun mnını wa 'ŋnı. 14 'Ɪn nyımaa -zlo, nʋkpasia -yɔ 'ŋwnı, -wa ŋwnua Nyımaa -Kanyɔɔ gbʋ -yɔ, 'ın -maa yia -Lagɔnyıma -gʋbho. 15 'Ɪn nyıma yia guzʋnya 'yloogblʋ wlelie bhli. Wa yia wa -gbato -yɔ -bitanya -gʋ lapılı. 'Ɪn bhla -we nya Pıɛlı -ka 'plıa yi, ɔ zuzu 'ka -ylɛɛ 'yabhloo -kpʋa -gʋ 'plılı wa glaa. 16 Nyımaa -zlo yi 'yaa 'gbenya mıa -Zeluzalɛmʋ kwesi 'bhʋ, 'ın wa -yɔ guzʋnya -yɔ nyıma -wa zuzu 'nyii mıa 'klıyıe 'wʋpalıda yia yi, 'ın wa 'dɛ weee yia 'pʋ.

Wa kpaa -Zezuu tietienya

17 -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -yɔ -wa mıa ɔ kwesi -wa weee -wa *Sadusenyıma, zenyidlı yia wa 'wʋbho -Zezuu tietienyaa gbɛgbɛın. 'Ɪn -we wa 'kaa lɛnʋ, wa yia we wɛlı bhlı. 18 Wa kpaa -Zezuu tietienya, 'ın wa yia wa -kaslʋ 'wʋpa. 19 Nıı, sabɔ, -Jejitapɛɛ 'anzı yabhlo yia, 'ın we yia -Zezuu tietienya ŋwɛ -kaslʋbudu -kalı. We wlelia wa, 'ın we nɛɛ wa -ylaɛ: 20 «A mnı -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. 'Ɪn -we weee -wa 'yliyɔgagıe loluu gbʋ, a gba we nyıma -yla.» 21 -Zezuu tietienya zʋa we wɛlı 'nʋŋwɛ, 'ın zlʋkpɛ -papa,

wa yia -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ mnɪ, 'ɪn wa yia nyɪma slolue bhli.

-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -yɔ -wa mɪa ɔ kwesi, wa yia gbʋwliwʋdɪnya -yɔ Zuifʋʋ nyɪma kpasɪ la, gbʋwʋbhubhue 'kadʋ -yɔ. 'Bhie, wa yia nyɪma tie -kaslʋbudu zɔ, wa mnɪ -Zezuu tietienya 'bʋ. 22 'Ɪn da 'slʋja ny-nia -kaslʋbudu zɔ, -maa 'nɪ -mɔ wa ylɪ. 'Ɪn -maa yia gbʋwʋbhunyaa -gbɛ lʋbhiti, wa yia lʋdɪ -sa. 23 Wa nɛɛ: «-A ka -kaslʋbudu klada ylɪ 'nanʋʋ, -zugba we ŋwɛkʋnya 'yligbe we ŋwɛɛ. Nɪɪ, da -a -kalɪa we, -a 'nɪ -mɔ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ ylɪ.» 24 Da -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnyaa -kanyɔ -yɔ -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan 'nʋa gbʋnya -mɪnɪ, -we wa 'kaa 'wlukʋʋn lapʋpalɪ, wa 'nɪ we -yi. 'Ɪn wa yia wa 'dɛ layɪbhaɛ: «Lɛɛ -lu ylɪ -Zezuu tietienya?»

25 Tɔʋn, nyɪmɛ yabhlo 'tlalɪa -bha, 'ɪn -mɔɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -talɪ! Nyɪma -wa a 'paa -kaslʋ 'wʋ, wa mɪ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ nyɪma gbʋ -sloluda.» 26 'Bhie, -Lagɔbudu 'kadʋʋ ŋwɛkʋnyaa -kanyɔ -yɔ ɔ 'slʋja yia -Zezuu tietienya 'bʋmnɪ sa -dlɔɔ, wa 'nɪ we nʋ -gla nya, nyɪma yi wa gbɔkʋ 'wʋbhaa 'gbʋ, nyanɔ mɪ wa dlɪɪ.

Wa kwaa -Zezuu tietienya gbʋwliwʋdɪnya 'yu

27 Da wa -yɔ wa yia lʋ, 'ɪn wa yia wa gbʋwliwʋdɪnya 'yu kwa. -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -yɔ -wa mɪa ɔ kwesi, yia wa layɪbhayɪbhɪe bhli. 28 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-A ka aɪn -yla gba 'klʋ 'cɪcɪ nya da nɪɪ, a 'na -slolu nyɪma gbʋ nyɪmɛ -mɔnɪɪ 'ŋnɪ nya -nɪ. 'Ɪn -mʋmʋ a nʋ dɛ lɛa? A ka amɪaa nyɪmaa gbʋslolue lamneni -Zeluzalɛmʋ -gbe -kpabhie nʋkplɛ. 'Ɪn a 'yɪbha a 'ka -aɪn ɔ 'bhabhagbʋ 'wludɪ.»

29 Piɛlɪ -yɔ -Zezuu tietienya tɔlʋa yia we 'bɪgʋpalɪɛ: «-Lagɔ -a 'kaa 'nʋŋwɛ zʋ, we 'ka nyɪma -zi. 30 Amɪa 'bhaa -Zezu, ɔ su -gʋ lakʋlʋe nya. 'Ɪn -amɪaa dʋkpasɪɪ -Lagɔ yia ɔ 'wʋbhu tlɪtlɪnya glaa. 31 Nɪɪ, -Lagɔ ka ɔ 'wʋbhu ɔ lilisɔlʋ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'yligbeli nyɪmaa 'Yugalɪnyɔ -yɔ wa Gbʋwʋsanyɔ nya. 'Ɪn ɔ 'ka *Izlaɛlɪ 'yoo 'nyɛ, wa 'ka wa dlɪ 'bhiti, 'ɪn -Lagɔ 'ka wa gbʋnyii 'wʋtɪ. 32 Wee gbʋnya -mɪnɪ, -amɪa mɪ we dayɪnya nya, 'ɪn Zuzu 'Pʋpa -ɔ -Lagɔ 'nyɛa -wa zʋa ɔ 'nʋŋwɛ, ɔ mɪ 'ya we dayɪnyɔ nya.»

33 Gbʋwliwʋdɪnya 'nʋa gbʋnya -mɪnɪ, 'ɪn we yia wa 'cɛ dlɔ la. Wa 'yɪbha wa 'ka -Zezuu tietienya 'bha we 'gbʋ. 34 Wa glaa, *Falizɪnyɪmɛ yabhlo wa laa Gamalɪɛlɪ, -Lagɔɔ titee gwesanyɔ -wa, nɪɪ, nyɪma weee zʋa ɔ 'nʋŋwɛ, ɔ -sɔa 'wʋ gbʋwliwʋdɪnya nyɪdɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ, wa wleli -slɔ -Zezuu tietienya -sɛ.

35 -Mʋʋ 'bɪgʋ, ɔ nɛɛ waa gbʋwliwʋdɪnya -ylaɛ: «Izlaɛlɪɪ nyɪma, gbʋ -we a 'kaa lɛnʋ waa nyɪma -manɪɪ gbɛgbɛɪn, a zʋ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ we 'gbʋ. 36 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlo wa laa Tedasɪ, ɔ 'tlaa, we 'bɪ 'nɪ 'wʋgwlɛ, ɔ yia ɔ 'dɛ la nyɪmɛ -zɔnʋ. Sa 'bhisa, nyɪmaa 'wlu 'sɔ yia ɔ 'bɪ -bholu. Wa yia ɔ 'bha, 'ɪn -wa weee -bholua ɔ 'bɪ, -maa yia lamnɔ. 'Ɪn gbʋ -we ɔ 'kaa lɛnʋ, we yia 'wʋtʋ bhe. 37 -Mɔɔ 'bɪgʋ, nyɪmaa zɛlɪbhla, Galileyu Zudasɪ yia 'tla, 'ɪn nyɪmaa -zlo yia ɔ 'bɪbholu. 'Ɪn wa yi 'yaa -mɔɔ 'bha. 'Ɪn -wa weee -bholua ɔ 'bɪ, -maa yia lamnɔ. 38 -Slɛɛn, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: a 'na ylalɪ nyɪma -manɪ 'maslɛɛn -nɪ, a 'tide wa 'yi, wa 'ka mnɪ. We -ka wa 'wlukʋʋn lapʋpalɪgbʋ -yɔ wa lɛnʋgbʋ mɪa, nyɪmaa -gbɛ we bhʋ, la we yia 'bhʋa. 39 Nɪɪ, we -ka -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋ 'pɪɛɪn, a 'nɪ mneni a 'ka we lasa. A zʋ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, a -yɔ -Lagɔ 'na gʋlʋ tʋ -nɪ!»

'Ɪn gbʋwliwʋdɪnya yia Gamalɪɛlɪɪ wɛlɪ 'wʋŋwnu. 40 Wa laa -Zezuu tietienya, 'ɪn wa yia wa sɛlɪ, 'ɪn wa nɛɛ wa -yla, wa 'na gbalɪ 'maslɛɛn -Zezuu 'ŋnɪ nya gbʋ -nɪ. 'Bhie, wa yia wa 'yitide. 41 'Ɪn -Zezuu tietienya -yɔ 'mʋna yia gbʋwliwʋdɪnyaa -gbɛ 'bhʋ, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔ ka we -yɔyɪ nɪɪ, wa ka we 'klʋ, wa 'ka wa 'klɪyɪe 'wʋpalɪ -Zezuu 'ŋnɪ nya. 42 'Ɪn sa zlɪ zlɪa, 'sa wa tʋa -Lagɔwɛlɪ -sloluda, 'ɪn wa tʋa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -Zezuu Gbʋzɔnʋ -gbada -Lagɔbudu 'kadʋ -yɔ wa -budunya zɔ.

6

Wa -sa -bha nyɪma gbesɔ, wa 'ka -Zezuu tietienya 'wʋsa

1 We bhla, 'ɪn -Zezuu *'bɪnɔnya yia -gʋbho. -Lagɔnyɪma -wa gbaa *glɛkɪwɛlɪ, ma palɪa -Lagɔnyɪma -wa gbaa zuifʋwɛlɪ -yla gbʋ laɛ: «'Ylɪ weee nya, wa -ka lililu dlilia yi, 'ɪn wa dlʋa -amɪaa -dʋgbaŋwnɪ 'wʋ.» 2 -Zezuu tietienya kugbua lɛ 'sɔ gbelia -Zezuu 'bɪnɔnya weee 'wlu, 'ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «-A -ka -Lagɔwɛlɪɪ sloluee 'yitide lililuu dliliee

'gbʊ, we 'nɪ 'ylinanɪ. 3 We 'dɛɛ 'gbʊ, bheliaɪn, a -sa -bha -mɔ aɪn glaa nyɪma gbesɔ, -wa ka 'ŋnɪ -zɔnʊ nyɪma gbaa, -wa -Lagɔɔ Zuzu yea, -wa -yia gbʊ, 'ɪn -a 'ka wa wee lubho kwɛɛ zʊ. 4 'Ɪn -amɪa 'ka -Lagɔ bhubhoe -yɔ -Lagɔwɛlɪ -sloluda -tʊ.»

5 -We wa gbaa, -wa weee mɪa -bha, 'ɪn -maa yia we -yɔŋwnu. 'Ɪn Etiɛnɪ -ɔ zʊa dlɪ, Zuzu 'Pʊpa mɪa yeda, 'ɪn wa yia -bha ɔ -sa, we -yɔ Filipʊ, Plokɔɔ, Nikanɔɔ, Timɔ, Palɪmenasɪ -yɔ Antiɔsʊ -yu 'Nikolaa, -ɔ zʊ bhaa Moizɪɪ tite 'nʊŋwɛ. 6 'Bhie, wa yia wa -Zezuu tietienya 'yu kwa. 'Ɪn -maa yia wa sɔ 'wluo lapalɪ, 'ɪn wa yia -Lagɔ bhubhoe.

7 'Ɪn -Lagɔgbʊ -yɔ lamnenie yia mnɪ -tapa. 'Ɪn -Zezuu 'bɪnɔnya yia -gʊbho duun -Zeluzalɛmʊ. 'Ɪn *-Lagɔbʊbɔnyaa -zlo yia -Zezuu gbʊ -yɔŋwnu dlɪ weee nya.

Wa kpaa Etiɛnɪ

8 Etiɛnɪ, -ɔ kaa -Lagɔɔ 'nanɪ -yɔ ɔ 'tɪtɛ 'wʊ, mɔ nʊa gbʊ 'kadɪ 'kadɪ -yɔ gwɛdigbʊ lɛ nyɪma -nyɪdɪ. 9 *-Lagɔbudu wa lalɪa «Galɪ wa 'tidea 'yii» 'ŋnɪ nya, we zɔ nyɪma tɔlʊa -sɔlʊa Etiɛnɪ -yɔ 'wʊ. Waa nyɪma -yɔ Etiɛnɪ kpɛlɪa, ma nɪ: Silɛnɪ -yɔ Alɛzandlii gbee Zuifʊ, we -yɔ 'ya Silisi -yɔ -Aziii Zuifʊ. 10 Nɪɪ, gbʊyilo -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa ɔ, we nya ɔ gbaaa 'gbʊ, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ lu.

11 'Ɪn wa yia nyɪma 'wʊplalɪ nɪɪ, wa gbaɛ: «Ɔ mɪ Moizɪ -yɔ -Lagɔ vɛlɪda, 'ɪn -a yia we 'nʊ.» 12 'Sa wa 'bhua sa nyɪmaa -zlo, nyɪma kpasɪ -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa dlɪ 'wʊ, 'ɪn -maa yia Etiɛnɪ kwesi bɛ, wa yia ɔ kpa. 'Ɪn wa yia ɔ gbʊwliwʊdɪnya 'yu kwa. 13 Yogbʊʊ dayɪnya wa -yɔ wa yi 'yaa, 'ɪn -maa nɛɛ: «Ɔɔ nyɪmɛ -mɔ nɪ, -amɪaa -mɔwlʊ -Lagɔbudu 'kadʊ -yɔ Moizɪɪ titee da ɔ gbaa gbʊnyuu 'kɔmʊʊ. 14 -A ka 'nʊ ɔ ŋwɛɛ nɪɪ, ɔɔ Nazalɛtɪyu -Zezu yia -amɪaa -Lagɔbudu 'kadʊ lamumnia, 'ɪn tite Moizɪ 'nyɛa -aɪn, ɔ 'ka we 'bhiti.»

15 Gbʊwliwʊdɪnya weee -wa -dɪa -bha la, wa ylaa Etiɛnɪ tenyii, 'ɪn wa yia ɔ 'klʊ -yɔyɪ nɛɛ -Lagɔɔ 'anzɪ yabhloo klʊ.

7

Etiɛnɪ gbaa -Lagɔgbʊ

1 *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ yia Etiɛnɪ layɪbhaɛ: «-We weee wa gbaa da -na daa, gbʊzɔnʊ -wa yɪ?»

2 'Ɪn Etiɛnɪ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Na bhelia -yɔ na didea, a pʊlʊ 'mɪ yukwli! 'Ŋnɪmnɪ -Lagɔ ka -amɪaa dʊkpasa Ablaamʊ 'klʊtlalɪ Mezopotami -dʊdʊ -gʊ. We ka lɛnʊ 'bhie, Ablaamʊ yia Alaan -dʊdʊ -gʊ mnɪ. 3 -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ:

‹-Ɪn 'bhʊ -na nyɪmaa -gbɛ,
-na dʊdʊ -gʊ,
'ɪn dʊdʊ -we na yia -mɪ 'klʊslolua,
-ɪn mnɪ we -gʊ.›

4 Ablaamʊ 'bhʊa Kalɪdee -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn ɔ yia Alaan mnɪ.

«Ɔ dide tlɪa, -mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu Alaan -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn dʊdʊ -we -gʊ a dɪa -zɛɛn da la, 'ɪn ɔ yia -bha ɔ -la. 5 -Mʊʊ bhla, -Lagɔ 'nɪ Ablaamʊ -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ. Dʊdʊʊ kibhe 'kienyilɛ -we 'wlʊa bhʊʊ 'bɪ, ɔ 'nɪ 'dɛbhie -gbolu we ɔ 'nyɛ. 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ Ablaamʊ -yla, wee dʊdʊ ɔ yia ɔ 'nyɛa, 'ɪn we 'ka ɔ 'yuoyua 'lʊʊ -yuoyuaa -nʊ -zɛ, ɔ 'bɪgʊ. 'Ɪn -zugba Ablaamʊ 'nɪ 'yu yabhlogbɔɔ -ka. 6 -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: ‹-Na 'yuoyua yia 'lakpa -dʊdʊ -gʊ ladɪa. 'Ɪn wa 'ka -mɔ galɪ -zɛ, wa 'ka wa 'klɪyɪe 'wʊpalɪ -zʊʊ 'wlu 'sɔ nʊkplɛ.› 7 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:

‹Nyɪma -wa ka galɪ wa yia -zɛa,
-maa -yɔgbʊ na yia 'wʊbhua.
-Mʊʊ 'bɪgʊ, lʊ wa yia yia,
'ɪn wa 'ka 'mɪ bʊbɔ -seli.›

8 'Bhie, -Lagɔ yia *'wʊsuslolue ɔ -yɔ Ablaamʊ nyɪdɪ zʊ. -We -slolua we mʊ -wa *knɪ 'wʊpapɪe. 'Sa Ablaamʊ gwalɪa ɔ 'yu Izakɪ, we 'ylɪ gbetaa zlɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ knɪ 'wʊpa, 'ɪn Izakɪ yia -mɔɔ 'yu Zakɔbʊ knɪ 'wʊpa, 'ɪn Zakɔbʊʊ 'yua kugbua lɛ sɔ mɪa -amɪaa dʊkpasɪ nya, 'ɪn ɔ yia wa knɪ 'wʊpa.

9 «-Amɪaa dʊkpasɪ nʊa *-Zɛzɛfʊʊ zenyi, 'ɪn wa yia ɔ pɛlʊ 'pa gaylo nya Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ. 'Ɪn -Lagɔ -yɔ -Zɛzɛfʊ 'sɔ mɪ. 10 -Lagɔ ka -Zɛzɛfʊ sɪasɪe 'wʊsa, 'ɪn ɔ yia ɔ gbʊyilo 'nyɛ, ɔ 'ka Ezipʊtʊʊ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ *Falaɔn dʊdʊnamanɪ. 'Ɪn -mɔɔ yia ɔ Ezipʊtʊʊ zʊzɔnʊ weee -yɔ -mɔɔ 'dɛɛ -buduu 'yliyɔzʊnyɔ 'wʊnʊ.

11 «ŋwɔ 'kadʊ ka Ezipʊtʊ weee -yɔ Kanaa -dʊdʊ -gʊ yi. We mɪ sɪasɪe 'kadʊ nya. -Amɪaa dʊkpasɪ'ɪ 'yɪ lililu wa'a li. 12 Da Zakɔbʊ 'nʊa nɪɪ, lililu mɪ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn ɔ yia -mɔ -amɪaa dʊkpasɪ tie tɪa -bhlo. 13 Da wa -zakpa 'sɔnʊ mnɪa, 'ɪn -Zɛzɛfʊ yia ɔ 'dɛ -slolu ɔ bhelia -yla. -Bha Falaɔn yibhelia -Zɛzɛfʊʊ

zʊaylinyɪma. 14 'Ɪn -Zɛzɛfʊ yia nyɪma tie,
wa mnɪ ɔ dide Zakɔbʊ -yɔ ɔ zʊaylinyɪma 'bʊ.
Wa nyɪmaa glʊ ta 'ya kugbua lɛ gbu. 15 'Ɪn
Zakɔbʊ yia Ezipʊtʊ mnɪ, -mɔ ɔ tlɪlɪa, 'ɪn -mɔ
-amɪaa dʊkpasɪ tɔlʊa tlɪlɪ 'yaa. 16 'Ɪn wa yia
wa 'kwie Sisɛmʊgbe 'wʊ kwa, 'ɪn 'bhʊka -we
Ablaamʊ zɔa 'gwɛzi nya Amɔɔɔ 'yua kwɛɛ,
'ɪn wa yia we 'wʊ wa 'bhlulu -mɔ Sisɛmʊ.

17 «Gbʊ -Lagɔ gbaa zlɪmɛ Ablaamʊ -yla,
da we lɛnʊ bhla nynia, 'ɪn Zuifʊ yia zu-
manɪ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ. 18 Nyɪmaa 'wlu-
lapɪlɪnyɔ -lolu -ɔ 'nɪa -Zɛzɛfʊ yibheli, 'ɪn -
mɔɔ yia Ezipʊtʊ -dʊdʊ 'wlulapɪlɪ. 19 'Ɪn
ɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -mɔnɪ yia -amɪaa
nyɪma -dawli 'wʊnʊ. Ɔ nɛɛ -gla nya, wa 'tide
wa 'yuyolua 'yi -maa 'ka tlɪ.

20 «We bhla wa gwalɪa Moizɪ. Ɔ nanɪ 'yli,
'ɪn ɔ nanɪa -Lagɔ dʊdʊ bhabha. Wa 'nyɛnɪ ɔ
'cʊ ta ɔ didee -budu zɔ. 21 Da ɔ didea palɪa
ɔ la, wa 'bhʊa ɔ lʊʊ, Falaɔɔn 'ŋwnɔyu yia ɔ
'wʊbhu. 'Ɪn ɔ yia ɔ zʊ ɔ 'dɛɛ 'yu 'bhisa. 22 'Sa
wa -slolua Moizɪ gbʊ weee Ezipʊtʊ -nyɪma -
yia. 'Ɪn ɔ yia nyɪmɛ 'tɪtɛ -zɛ, ɔ ŋwɛɛ wɛlɪ -yɔ ɔ
lɛnʊgbʊnya 'wʊ.

23 «Da ɔ 'yɪa -zʊʊ glʊ 'sɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ, ɔ
bhelia Izlaɛlɪnyɪma ɔ mnɪa 'yɪa. 24 Moizɪ
'yɪa Ezipʊtʊ -nyɪmɛ yabhlo, -zugba ɔ mɪ
Izlaɛlɪnyɪmɛ yabhlo 'klɪyɪe 'wʊpada, 'ɪn ɔ
yia -mɔɔ lʊpa, 'ɪn ɔ yia Ezipʊtʊ -nyɪmɛ 'bha.
25 Ɔmɔ dlɪɪ, 'wʊ ɔ bhelia yia we lanʊa nɪɪ, 'mɔ
-Lagɔ yia 'wʊbhua, 'ɪn ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa.
'Ɪn wa 'nɪ we 'wʊlanʊ. 26 -Mʊʊ 'bɪgʊ, zlɪ zlɪa,
'ɪn Moizɪ yia Izlaɛlɪ -ylaasɪ 'sɔ gʊda ylɪ. 'Ɪn ɔ
'yɪbha ɔ 'ka wa 'wʊsuslolu, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ:
‹Na 'talea, amɪa mɪ bhelia nya, lɛɛ ka 'gbʊ a
pʊpalɪ 'klɪyɪe 'wʊa?›

27 «'Ɪn -ɔ mɪa ɔ -libheyi 'klɪyɪe 'wʊpalɪda,
'ɪn -mɔɔ yia Moizɪ 'su, 'ɪn ɔ nɛɛ Moizɪ -ylaɛ:
‹-Ɪn 'bhʊlʊ 'mɪ 'yula!
Nyɔɔ palɪ -mɪ la -amɪaa 'yugalɪnyɔ
-yɔ -amɪaa gbʊwʊbhunyɔ nya?
28 Sa -ɪn 'bhaa Ezipʊtʊyu zʊbha,
-ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka 'sa -amɪ 'bhaa?›
29 Moizɪ 'nʊa wɛlɪnya -mɪnɪ, tɔʊn, ɔ yia -flii
-bho, 'ɪn ɔ yia Madian -dʊdʊ -gʊ mnɪ. -Mɔ ɔ
gwalɪa nʊkpasia 'sɔ.

30 «-Zʊʊ glʊ 'sɔ 'plɪa, da bɛblɛɛ *Sinaii -gɔgɔ
mɪa -bha -Lagɔɔ 'anzɪ yabhlo 'tlalɪa Moizɪ
'klʊ, misa -gʊ -su tɛklɛɛ mɪa sida we -kosuu
mɪɔ 'wʊ. 31 Da Moizɪ 'yɪa we -yɔ, 'ɪn ŋwɛgaga
yia ɔ sʊbha. Ɔ mɪ -bha bɛda ɔ 'ka we yla, 'ɪn
ɔ yia Jejitapɛɛ wɛlɪ 'nʊ, mʊ nɛɛ ɔ -ylaɛ:
32 ‹-Amɪ -wa -na dʊkpasɪɪ -Lagɔ.
-Amɪ -wa Ablaamʊ,
Izakɪ -yɔ Zakɔbʊʊ -Lagɔ.›
'Ɪn Moizɪ yia tɛlɪe bhli nyanɔ nya ɔ 'nɪ
'maslɛɛn 'yɪbha ɔ 'ka -bha -talɪ. 33 Jejitapɛ
nɛɛ ɔ -ylaɛ:
‹-Ɪn -sa -na -sakwla bhʊ 'wʊ.
Da -ɪn mɪa dɛ, -mɔwlʊ -da -wa.
34 Ɪn ka na nyɪmaa sɪasɪe -yɔyɪ Ezipʊtʊ -dʊdʊ
-gʊ.
'Ɪn ɪn yia wa wiewɛlɪ 'nʊ,
'ɪn ɪn yia lasibhli,
ɪn 'ka wa gbʊ 'wʊsa.
-Ɪn yi, ɪn 'ka -mɪ tie Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ.›

35 «Ɔɔ Moizɪ -ɔ Izlaɛlɪnyɪma -saa zlɪmɛ
kwnɛɛ, 'ɪn wa yia ɔ -yla gbaɛ: ‹Nyɔɔ
palɪ -mɪ la -amɪaa 'yugalɪnyɔ -yɔ -amɪaa
gbʊwʊbhunyɔ nya?›, 'mɔ Jejitapɛ tiea wa
'yugalɪnyɔ -yɔ wa gbʊwʊsanyɔ nya, -Lagɔɔ
'anzɪ -ɔ 'tlalɪa ɔ 'klʊ misa -gʊ -su tɛklɛɛ nyɪdɪ,
ɔ sɔ nya. 36 Moizɪ -saa Izlaɛlɪnyɪma Ezipʊtʊ -
dʊdʊ -gʊ. 'Ɪn ɔ yia gbʊ 'kadɪ -yɔ gwɛdigbʊnya
lɛnʊ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, *gumunyu Zalʊ -gʊ,
we -yɔ da bɛblɛɛ zʊʊ glʊ 'sɔ nʊkplɛ.

37 «Ɔɔ Moizɪ gba 'yaa Izlaɛlɪnyɪma -ylaɛ:
‹-Lagɔ yia aɪn ɔ gbʊʊ -falɪpanyɔ yabhlo yoo
'paa,
'mɪ 'bhisa.
Amɪaa zʊaylinyɪmɛ yabhlo ɔ yia -mɪa.›
38 Da Izlaɛlɪnyɪma gbelia 'wlu da bɛblɛɛ,
ɔɔ Moizɪ mɪ -bha. Mɔ -zɛa 'kɔlʊ, -Lagɔɔ
'anzɪ gbaa ɔ -yla gbʊ Sinaii -gɔgɔ 'wlu -yɔ -
amɪaa dʊkpasɪ nyɪdɪ. Mɔ -yla -Lagɔ gbaa
'yliyɔgawɛlɪ, 'ɪn ɔ yia we -aɪn -yla gba.

39 «'Ɪn -amɪaa dʊkpasɪ 'nɪ 'yɪbha wa 'ka ɔ
'nʊŋwɛ zʊ. 'Ɪn wa yia ɔ kwnɛɛ -sa, wa dlɪ
'yɪbha wa 'ka Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ lʊbhiti. 40 Wa
nɛɛ *-Awlɔɔn -ylaɛ:
‹-Ɪn nʊ -aɪn -yla -Lagɔnya lɛ,
we 'ka -aɪn 'yugalɪ.
Nɪɪ, ɔɔ Moizɪ -ɔ -saa -aɪn Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ,
-we ylɪa ɔ, -a 'nɪ we -yi.›
41 Tɔʊn, wa yia 'bhliyu bhla, 'ɪn wa yia we
bʊbɔ. Wa sɔɔ lɛnʊlu ka wa 'mʊna 'wʊlaa
'gbʊ, 'ɪn wa yia we 'fɛtɪ -sa. 42 'Ɪn -Lagɔ yia
wa -blɪgʊ palɪ. Ɔ yia wa kwɛ -yɔsa, wa 'ka
yalɪli bʊbɔ. We mɪ 'sa cɛlɪda -Lagɔgbʊʊ -
falɪpanyaa 'sɛbhɛ 'wʊɛ:
‹Izlaɛlɪnyɪma, 'lee -amɪ a 'nyɛa 'nɔɔlunya

-yɔ -zila bʋbɔluu tɔlʋa,
-zʋʋ glʋ 'sɔ nʋkplɛ da bɛblɛɛ yı?
43 -Innya! A ka amıaa -lagɔ wa laa Molɔkʋʋ
'naabudu
-yɔ -lagɔ wa laa Wlefanıı zuzu 'wʋbhu.
Nıı, -li a nʋa lɛ, a 'ka we bʋbɔ, mʋ -wa.
We 'gbʋ na yia aın galı -zɛlıa dʋdʋ -putu -gʋ,
Babilɔnʋgbe lʋʋ 'pıpı.› »
44 Etiɛnı nɛɛ 'yaɛ: «-Amıaa dʋkpası ka
bhaa *'naabudu yabhlo kaa 'wʋlanʋnnʋee
'sɛbhɛɛ 'gba zɔ, -mɔ da bɛblɛɛ. Sa -Lagɔ 'paa
we ŋwɛɛ Moizı -yla, 'sa wa nʋa we. Nıı, ɔ
nɛɛ Moizı -yla, we 'yli -we ɔ 'yıa -yɔ, ɔ nʋ
we lɛ. 45 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın -amıaa dʋkpasıı 'yua
yia wee *'naabudu 'wʋbhu -maanʋ nya. *-
Zozue -galı wa 'yu, nyıma -Lagɔ vua wa 'yu,
'ın wa yia -maa dʋdʋ -gʋ ladıa mnı. 'Ɩn wa
-yɔ wee 'naabudu yia -mɔ mnı. 'Ɩn we yia
-bha -tʋ tıklıı, 'bhie, nyımaa 'wlulapılınyɔ
-Davidıı nʋ bhla yia nyni. 46 -Davidı ka -
Lagɔɔ 'nanı 'yı, 'ın ɔ yia -Lagɔ 'yoo -zlalı ɔ 'ka
Zakɔbʋʋ -Lagɔɔ -budu 'sʋbha. 47 'Ɩn nyımaa
'wlulapılınyɔ *Salomɔɔ 'sʋbhaa wee -budu
-Lagɔ -yla.
48 «'Ɩn, -zugba, Yalı -Lagɔ'ɔ -dılı nyımɛ
'sʋbha 'sʋbha -budu zɔ la. Sa -Lagɔgbʋʋ -
falıpanyɔ gbaa we 'sa. 49 Jejitapɛ nɛɛ:
‹Yalı -wa na 'ŋnımnıkpe,
'ın dʋdʋ -gʋ na dıa na bhʋ la.
-Budu -mʋmʋ a mneni a 'ka 'mı -yla 'sʋbha?
'Ɩn da ın mneni ın 'ka ladıa?
50 'Lee -amı 'nı we 'dɛ weee lalaa?› »
51 Etiɛnı nɛɛ 'yaɛ: «-Glacıaan yuk-
wliyɔsulonya, amıaa dlı -yɔ amıaa yukwli
mı 'wʋsuluda -Lagɔɔ lalawɛlı -yla. 'Ɩn a
zʋa -gla Zuzu 'Pʋpa -yla 'kɔmʋʋ. A 'wlʋ sa
amıaa dʋkpası! 52 -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ -
mɔmɔ amıaa dʋkpası 'nı 'klıyıe 'wʋpalıa?
'Ɩn -wa gbaa zlımɛ Nyımɛ Tıklıı yabhlogbɔɔɔ
yiyigbʋ, wa ka -maa 'bha. 'Ɩn -slɛɛn, 'mɔ a
wlaa, 'ın a yia ɔ 'bha. 53 -Lagɔ ka ɔ tite aın
yoo 'nyɛ -Lagɔɔ 'anzıı sɔ nya. 'Ɩn a 'nı we
'nʋŋwɛ zʋ.»

Etiɛnıı tlıtlıe

54 Da gbʋwliwʋdınya 'nʋa wɛlınya -mını,
'ın 'cɛ yia wa dlɔ yi. Wa lia gla 'wʋ, 'ın
wa yia Etiɛnı 'cɛ -yɔ 'palı. 55 Zuzu 'Pʋpa mı
Etiɛnı yedaa 'gbʋ, ɔ ylaa yalı, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ
'ŋnımnıe 'kadʋ -yɔyı, -zugba -Zezu 'yligbe
-Lagɔɔ lilisɔlʋ. 56 'Ɩn ɔ nɛɛ: «A -talı, na yı
yalı -yɔ ŋwɛ -kalıda, 'ın, -zugba, *Nyımɛɛ 'Yu
'yligbe -Lagɔɔ lilisɔlʋ.»
57 Tɔʋn, wa yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ, 'ın wa yia
yukwli 'wʋsulu. 'Ɩn wa 'dɛ weee yia ɔ -
gʋslo dabʋdʋ. 58 'Ɩn wa -yɔ ɔ 'susue yia
'gbe -gnima mnı, -zugba wa bha ɔ gbɔkʋ
'wʋ. 'Ɩn -bhayınya yia -maa -bananya ny-
imesləyu yabhlo wa laa Sɔlʋ -yɔtı, -mɔɔ 'ka
we 'yliyɔzʋ.
59 Da wa mıa Etiɛnı gbɔkʋ 'wʋbhada, 'ın
ɔ yia -Lagɔ bhubhoe, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ -
Zezu, -ın 'bhu na zuzu 'wʋ.» 60 -Mʋʋ 'bıgʋ,
ɔ yia 'kukolu 'sibhli, 'ın ɔ yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ:
«Jejitapɛ, -ın 'na dılı gbʋnyuu -mınıı 'gba wa
'wlu -nı!» Ɔ bhıa 'sa gbagbıe tɔʋn, ɔ yia 'yli
'mu.

8

*Sɔlʋ palıa -Zeluzalɛmʋʋ *leglizı 'klıyıe 'wʋ*

1 Sɔlʋ -yɔ -wa 'bhaa Etiɛnı ka dlı -bhlo.
Wee 'ylı -bhloo 'dɛ nya, wa bhlia -
Zeluzalɛmʋʋ leglizı 'klıyıe 'wʋpalıe. 'Ɩn -
Lagɔnyıma weee yia lamneni Zudee -yɔ
Samalii -dʋdʋ -gʋ. -Zezuu tietienya 'dɛkpʋa
-tʋa -Zeluzalɛmʋ. 2 'Ɩn nyıma -wa zʋa -bha
-Lagɔ, yia Etiɛnıı 'kwie -gʋ wili bhabha, 'ın
wa yia ɔ 'bhlu.
3 Sɔlʋ 'tɛmanıa 'kʋa la, ɔ 'ka leglizı lasa, -
zugba ɔ mnı -budunya zɔ -bhlo -bhlo, 'ın ɔ
kpa -Lagɔnyıma, nʋkpasia -yɔ 'ŋwnı ɔ pa wa
-kaslʋ 'wʋ.

Filipʋ gbaa -Lagɔgbʋ Samalii -dʋdʋ -gʋ

4 -Lagɔnyıma -wa mnenia la dʋdʋ weee -
gʋ, wa mnı mɔ, wa yi mɔ, -Lagɔgbʋʋ gbagbıe
nya. 5 Filipʋ yia Samaliii 'gbe 'kadʋ yabhlo
nʋkplɛ mnı, 'ın ɔ yia -mɔ nyıma -yla -Lagɔɔ
-Bhasanyɔɔ gbʋ -gbagbıe bhli. 6 Nyımaa -
zlo pʋlʋa Filipʋʋ wɛlı yukwli flılıı, -we wa
'nʋa, 'ın gwɛdigbʋ ɔ nʋa lɛ, wa yıa -yɔɔ 'gbʋ.
7 Nıı, zuzu 'nyii yia guzʋnyaa -zlo 'wʋtla
'wʋkpıkpıe nya, 'ın 'kukunya -yɔ 'tıgıtıgınya
duun yi 'yaa 'pʋ. 8 'Ɩn we yia 'mʋna 'kadʋ -zɛ,
wee 'gbe -mını nʋkplɛ.
9 We bhla, nyımɛ yabhlo mı 'cın wee
'gbe nʋkplɛ, 'mɔ wa laa 'Simɔɔ. -Dlabhia -
nyakpɔɔ nʋnyɔ -wa. 'Ɩn ɔ sʋbhalıa *Samalii
-nyıma weee ŋwɛgaga. 'Ɩn ɔ laa ɔ 'dɛ nyımɛ
-zɔnʋ. 10 'Ɩn we 'ka 'nyɛnyɛyua -yɔbhu, we
'ka nyıma kpası ylı, wa 'dɛ weee pʋlʋa ɔ
yukwli flılıı. Wa nɛɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı,

-Lagɔɔ 'tɪtɛ -wa, -we wa laa 'Tɪtɛ 'Kadʊ.» 11 Ɔ ka -dlabhia -nyakpɔ nʊda -gwlɛ, -zugba we sʊbhalɪ nyɪma ŋwɛgagaa 'gbʊ, wa pʊlʊa ɔ wɛlɪ yukwli flɪlɪɪ. 12 'Ɪn -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbʊ -yɔ -Zezu Klisɪ gbʊ -zɔnʊ Filipʊ gbaa. -Wa weee ŋwnua we -yɔ, nʊkpasia -yɔ 'ŋwnɪ, 'ɪn ɔ yia wa batizee. 13 'Simɔɔɔ 'dɛ ka we -yɔŋwnu, 'ɪn wa yia ɔ batizee. Ɔ yia Filipʊ kwesi -tʊ. Gwɛdigbʊ -yɔ gbʊ 'kadɪ mɪa lɛnʊda, -we ɔ yɪa -yɔ, 'ɪn we yia ɔ ŋwɛgaga -sʊbhalɪ.

14 -Zezuu tietienya mɪa -Zeluzalɛmʊ 'nʊa nɪɪ, Samalii -nyɪma ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, 'ɪn wa yia wa -gbɛ Pɪɛlɪ -yɔ *Zaan tie. 15 Da Pɪɛlɪ -yɔ Zaan nynia Samalii -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn -maa yia -Lagɔ bhubhoe, -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, wa 'ka Zuzu 'Pʊpa 'yɪɪ 'gbʊ. 16 Nɪɪ, Zuzu 'Pʊpa 'nɪ wa glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -gʊ la-sibhli -slɔ. Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ nya -bhlogbɔɔ wa batizea wa. 17 'Ɪn Pɪɛlɪ -yɔ Zaan 'sɔ yia wa sɔ 'wluo lapalɪ, 'bhie, wa yia Zuzu 'Pʊpa 'yɪ.

18 Da 'Simɔɔ 'yɪa we -yɔ nɪɪ, -Zezuu ti-etienya -ka nyɪma -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ sɔ 'wluo lapalɪ, 'ɪn wa yɪa -Lagɔɔ Zuzu nɪ, 'ɪn ɔ yia Pɪɛlɪ -yɔ Zaan 'gwɛzi -la. 19 'Ɪn ɔ nɛɛ: «A 'nyɛ 'ya -amɪ wee se -mɪnɪ, 'ɪn -ɔ ɪn -ka sɔ 'wluo lapalɪ, -mɔɔ 'ka Zuzu 'Pʊpa 'yɪ!»

20 'Ɪn Pɪɛlɪ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -yɔ -na 'gwɛzi 'bhʊ la dabʊdʊ! -We ka gbʊ -wa, -mɪ dlɪɪ, -Lagɔɔ wlawlalu mɪa, wa mneni wa 'ka we zɔ 'gwɛzi nya! 21 -Na dlɪ 'nɪ 'ylinanɪ -Lagɔ 'yliya 'wʊʊ 'gbʊ, -ɪn 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ -ka gbʊ -mɪnɪ 'wʊ. 22 -Ɪn 'bhiti -na dlɪ, -ɪn bhubhoe Jejitapɛ, -de ɔ mneni ɔ 'ka -na 'wlukʊʊn lapʊpalɪe 'nyuu -yɔgbʊ 'wʊtɪ? 23 Na yɪ we -yɔ nɪɪ, -ɪn 'tɛ dlɪ kalɔ, 'ɪn -ɪn mɪ gbʊnyuuu gaylo nya.»

24 'Ɪn 'Simɔɔ nɛɛ Pɪɛlɪ -yɔ Zaan -ylaɛ: «Amɪaa 'dɛ bhubhoe -Lagɔ na -nʊ nya. -Delee gbʊ -we a gbaa da, we yi 'mɪ ylɪ.»

25 -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa bhɪa -we ka da wa 'yɪa, we -yɔ -Lagɔgbʊʊ gbagbɪe, 'ɪn waa -Zezuu tietienya 'sɔ yia lʊbhiti -Zeluzalɛmʊ. Wa mɪ mnɪda, -zugba wa -yɔ -Lagɔgbʊʊ gbagbɪe mnɪa Samaliii 'gbe duun nʊkplɛ.

Filipʊ -yɔ Etiopiyu gbelia

26 Jejitapɛɛ 'anzɪ yabhlo nɛɛ Filipʊ -ylaɛ «'Ylʊʊ 'wʊsɔlʊda lilisɔlʊ, 'yoo -we 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn we yia -Gazaagbe 'wʊ mnɪ, -ɪn -sɔ 'wʊ, -ɪn mnɪ -mɔ.» -Bʊsɛ -dʊdʊ bɛblɛɛ -gʊ -wa.

27 -Bha -bhlokpadɛ, Filipʊ -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia mnɪ. 'Ɪn ɔ -yɔ nyɪmɛ yabhlo yia gbeli, lɛlɪlɛlɪnyɔ yabhlo -wa. Etiopii -dʊdʊ -gʊʊ 'wlulapɪlɪŋwnɔ Kandasɪ lubho ɔ nʊa, 'ŋnɪmnɪlii 'yliyɔzʊnyɔ 'kadʊ -wa. -Zeluzalɛmʊ ɔ yia, ɔ 'ka -Lagɔ bʊbɔ, 28 'ɪn ɔ mɪa ɔ dʊdʊ -gʊ lʊmnɪda. Ɔ mɪ ɔ nɪmɛsʊʊn -wotloo 'wʊ, -zugba ɔ zɛlɪ 'sɛbhɛ -we -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ *Ezaii cɛlɪa. 29 -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ Filipʊ -ylaɛ «-Ɪn mnɪ, -ɪn nyni -wotloo mɪa nɪ -yɔ.»

30 Filipʊ -yɔ -gwagwɪe yia we -yɔnyni, ɔ 'nʊa -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ Ezaiii 'sɛbhɛ Etiopiyu mɪa zɛlɪda nɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbha. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-We -na zɛlɪa dɛ, -na nʊ we 'wʊlaa?»

31 -Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ 'nɪ 'mɪ -yla we gwe -sa, sa ɪn 'ka we 'wʊlanʊa?» 'Ɪn ɔ nɛɛ Filipʊ -ylaɛ: «-Ɪn -gbla -wotloo 'wʊ, -ɪn -dɪ 'mɪ kwesi la.» 32 -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya -we ɔ mɪa zɛlɪda mʊ nɪ:

«Ɔ 'wlʊ sa bhlabhlɛ -we wa kwa we 'bhalɪda,
ɔ 'nɪ ŋwɛ gba.
'Ɪn ɔ 'wlʊ sa *bhlabhlɛyu -we'e gba,
we nyanɪɪ -gʊdɪnyɔ 'yu,
ɔ 'nɪ ŋwɛ gba.
33 Wa ka ɔ 'wʊtɪ 'kienyi,
ɔ 'nɪ -gʊgbʊgbanyɔ tɪklɪɪ 'yɪ.
Nyɔɔ 'ka ɔnʊʊ 'yuaa 'dɪ -sa?
Nɪɪ, wa ka ɔ lasa dʊdʊ -gʊ.»

34 Etiopiyu nɛɛ Filipʊ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, nyɔɔ ka gbʊ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ gba sa? Ɔ 'dɛɛ gbʊ -wa yaayɪɪ, nyɪmɛ -putuu gbʊ ɔ gbaa yɪ?» 35 Tɔʊn Filipʊ yia we -gʊsa. 'Ɪn ɔ yia wee -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya kibhe -mɪnɪ -gʊ -Zezuu gbʊ -zɔnʊʊ gbagbɪe bhli ɔ -yla. 36 Wa mɪ sa mnɪda, 'ɪn wa yia 'yloogblʊʊ da yabhlo 'nyu ylɪ, 'ɪn Etiopiyu nɛɛ: «Nyu mɪa da! Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ɪn 'na 'ka 'mɪ batizea?» [37 Filipʊ nɛɛ ɔ -yla: «Wa mneni wa 'ka -mɪ batizee, -zugba -ɪn -ka -Zezu dlɪ -gʊ zʊ dlɪ weee nya.» Etiopiyu nɛɛ: «Ɪn zʊ we dlɪ -gʊ nɪɪ, -Zezu Klisɪ mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya.»]

38 Tɔʊn, ɔ yia -wotloo 'yligbeli, 'ɪn Filipʊ -yɔ ɔ 'sɔ yia 'nyu lʊ -bho, 'ɪn Filipʊ yia ɔ batizee. 39 Da wa 'tlaa 'nyu lʊ nɪ, 'ɪn -Lagɔɔ Zuzu yia Filipʊ -bha lasalɪ, Etiopiyu 'nɪ 'maslɛɛn ɔ 'yɪ. Tɔʊn, 'ɪn ɔ yia ɔ 'yloogblʊ 'wʊbhu 'mʊna nya. 40 Filipʊ mɪa nɪ, -mɔɔ

mɪ Azɔtʋ! -Lagɔgbʋ -zɔnʋ ɔ gbaa 'gbenya nʋkplɛ. Danya ɔ plɪlɪa tɪklɪı, ɔ 'ka Sezalee nyni.

9

Sɔlʋ 'bhitia dlɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ -Zezu yoo 'nyɛ (Lngb 22.6-16, 26.12-18)

1 We bhla, Sɔlʋ gbaa 'kɔmʋʋ ɔ 'ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'bɪnɔnya 'bha, 'ɪn ɔ yia *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ 'yɪa mnɪ -Zeluzalɛmʋ. 2 'Ɪn ɔ nɛɛ -mɔɔ -yla, -mɔɔ cɛlɪ 'sɛbhɛnya *-Lagɔbudunya 'wʋ -Damasɪgbe nʋkplɛ. Nyɪma -wa mɪa -Zezuu 'Yloogblʋ -gʋ, ɔ -ka -mɔ wa ylɪ, ɔ kpa wa, we yi nʋkpasia -zɛoo, we yi 'ŋwnɪ -zɛoo, ɔɔ Sɔlʋ 'ka wa 'llukpe palɪ, 'ɪn ɔ 'ka wa -Zeluzalɛmʋ kwa.

3 Ɔ mɪ sa -Damasɪ mnɪda, ɔ 'ka wee 'gbee ŋwɛ -yɔbɛa yi, tɔʋn, san yabhlo yia yalɪ 'bhʋ, 'ɪn we -nyumalɪ yia ɔ gbeli. 4 'Ɪn ɔ yia bhli dʋdʋ, 'ɪn ɔ yia wɛlɪ yabhlo 'nʋ. -Mʋʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sɔlʋ, Sɔlʋ, lɛɛ ka 'gbʋ -na palɪ 'mɪ 'klɪyɪe 'wʋa?»

5 'Ɪn ɔ yia we 'bɪgʋpalɪ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ -ɪn -mɪa?»

«-Amɪ -Zezu, -ɪn mɪa 'klɪyɪe 'wʋpalɪda, -amɪ -wa. 6 -Ɪn -sɔ 'wʋ, -ɪn pla gbe nɪ 'wʋ, 'ɪn -we -ɪn 'kaa lɛnʋ, wa 'ka we -mɪ -yla gba.»

7 Nyɪma -wa -yɔ Sɔlʋ 'sɔ mɪa, wa yia 'yligbe, wa'a -sa gbʋ -gʋ nyanɔ nya. Wɛlɪ -we gbaa 'nʋ wa nʋ we, 'ɪn wa'a 'yɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yɔ. 8 Sɔlʋ 'kaa dʋdʋ 'wʋsɔ, ɔ 'yli mɪ -bloda, -zugba ɔ'ɔ 'yɪ -lu yabhlogbɔɔ -yɔ. Ɔ sɔ wa kpaa la, 'ɪn wa -yɔ ɔ 'sɔ yia -Damasɪ pla. 9 Ɔ li 'ylɪ ta, ɔ'ɔ 'yɪ la, 'ɪn ɔ'ɔ li, ɔ'ɔ 'ma.

10 -Zugba -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo wa laa Ananiasɪ ɔ mɪ -Damasɪ. Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -yla -mɔ ɔ 'yli 'wʋ: «Ananiasɪ!»

'Ɪn ɔ yia ŋwnu, ɔ nɛɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -amɪ nɪ.»

11 Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʋ dɛslɛɛn, -gwele wa laa 'Wʋsna -Gwele, -ɪn 'plɪlɪ we -gʋ. -Ɪn mnɪ Zudasɪı -budu zɔ, Talɪsɪyu yabhlo wa laa Sɔlʋ, ɔ mɪ -Lagɔ bhubhoeda, -ɪn 'yɪbha ɔ -yɔla. 12 'Ɪn -mɔ ɔ 'yli 'wʋ, ɔ ka nʋkpasu yabhlo wa laa Ananiasɪ -yɔyɪ plada, 'ɪn -mɔɔ yia ɔ sɔnya -gʋ lapalɪ, 'ɪn ɔ 'ka lalolu 'yɪ.»

13 Ananiasɪ yia we 'bɪgʋpalɪ: «'A! Na -Kanyɔ, ɪn ka 'nʋ nyɪma duun ŋwɛɛ nɪı, nyɪmɛ nɪ ka -na nyɪma tɪklɪı gbʋnyuu 'wluo nʋ -Zeluzalɛmʋ. 14 'Ɪn -seli ɔ yia da, -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan ka we se ɔ 'nyɛ, nɪı, nyɪma weee, -wa gbaa -na 'ŋnɪ, ɔ kpa wa, 'ɪn ɔ 'ka wa 'llukpe palɪ.»

15 Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn mnɪ! Nɪı, ɪn ka -bha nyɪmɛ -mɔnɪ -sa na lubhonʋlu yabhlo nya. Nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ klaa, wa dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnya klaa, Izlaɛlɪnyɪma klaa, ɔ 'ka wa na 'ŋnɪ -slolu. 16 Sa ɔ 'kaa sɪa na 'ŋnɪı 'gbʋ, na dɛ yia -mʋʋ ɔ -slolua.»

17 Tɔʋn, Ananiasɪ yia mnɪ. Ɔ nynia wee -budu zɔ, 'ɪn ɔ yia Sɔlʋ sɔnya -gʋ lapalɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sɔlʋ, na bheli, da -ɪn mɪa yida nɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu ka -mɪ 'klʋtlalɪ 'yloogblʋ. Mɔ tiea 'mɪ, -ɪn 'ka lalolu 'yɪ, 'ɪn Zuzu 'Pʋpa 'ka -mɪ ye.» 18 -Bha -bhlokpadɛ, -lu yabhlo 'bhʋa Sɔlʋ 'yliya 'wʋ gaza -kwɪkwɪ 'bhisa, we yia bhli, 'ɪn ɔ yia layɪyɪe lolu bhli. Ɔ -sɔa 'wʋ, 'ɪn wa yia ɔ batizee. 19 Tɔʋn, ɔ bhɪa lilie, 'ɪn 'kʋa yia ɔ 'yli yi.

Sɔlʋ gbaa -Lagɔgbʋ -Damasɪ

Sɔlʋ -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnya ka -tʋ 'ylɪ sanɪmɛ nya -Damasɪ. 20 Ɔ yia -bha -bhlokpadɛ -Zezuu gbʋʋ gbagbɪe bhli *-Lagɔbudu zɔ. Ɔ nɛɛ: «-Zezu mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya.» 21 Nyɪma -wa 'nʋa ɔ wɛlɪ, ŋwɛgaga yia wa sʋbha, 'ɪn wa nɛɛ: «Nyɪmɛ -ɔ palɪdaa nyɪma -wa gba -Zezuu 'ŋnɪ 'klɪyɪe 'wʋ, mɔ 'nɪ dɛ mɪı? 'Ɪn gbʋ -gble sa, ɔ 'nɪ dɛ wa kpaa yi, 'ɪn ɔ 'ka wa -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan kwaa?»

22 'Ylɪ weee nya, Sɔlʋ gbaa -Zezuu gbʋ 'tɪtɛ nya. Da ɔ gbaa -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nɪ, Zuifʋnya mɪa -Damasɪ, -we wa 'kaa gba, we 'nɪ -mɪ.

23 'Ylɪ sanɪmɛ plɪa, 'ɪn Zuifʋ yia 'wʋlanʋnnʋ, wa 'ka Sɔlʋ 'bha. 24 'Ɪn Sɔlʋ yia we 'nʋ. 'Ylɪ weee nya, zlɪ -yɔ sabɔ, -zugba wa mɪ gbee plalɪdanya ŋwɛgʋda, wa 'ka ɔ 'bhaa 'gbʋ. 25 'Ylɪ yabhlo nya, sabɔ, nyɪma -wa -yɔ Sɔlʋ 'sɔ mɪa, wa yia ɔ -cɪcɛ 'wʋ ladɪ. 'Ɪn wa yia ɔ 'suo -we gbelia 'gbe, we 'wlubita -lalɪ, 'ɪn wa yia ɔ we lʋʋ lasibhli.

Sɔlʋ mɪ -Zeluzalɛmʋ

26 Sɔlʋ nynia -Zeluzalɛmʋ nɪ, 'ɪn ɔ yia -Zezuu 'bɪnɔnya lʋbhobhoe layla. -Maa weee yia ɔ sɔsʋe bhli. Wa 'yabhlo 'nɪ we dlɪ 'wʋdɪ nɪı, Sɔlʋ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ nya. 27 Banabasɪ yia ɔ 'wʋbhu, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia tietienyaa -gbɛ mnɪ. 'Ɪn ɔ yia wa -yla Sɔlʋʋ gbʋ gba. Sa Sɔlʋ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ 'sɔ

gbelia, 'ın ɔ yia ɔ -yla gbʋ gba klaa, 'ın sa Sɔlʋ gbaa -Lagɔgbʋ -Zezuu 'ŋnı nya -Damasɪ, -zugba nyanɔ 'nı ɔ dlıı -mı, Banabasɪ yi 'yaa -mʋʋ gba wa -yla. 28 -Mʋʋ bhla, Sɔlʋ -yɔ tietienya mı. Ɔ mnı, 'ın ɔ yia wa -gbɛ -Zeluzalɛmʋ, -zugba ɔ gba -Lagɔgbʋ Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya, nyanɔ 'nı ɔ dlıı -mı. 29 Zuifʋ -wa gbaa glɛkıwɛlı, ɔ -yɔ wa yia 'wʋgbeli, 'ın wa yia wɛlı 'wʋsısalı. Nıı, -maa mı ɔ dideda, wa 'ka ɔ 'bha. 30 -Lagɔnyıma 'nʋa sa we, 'ın wa yia Sɔlʋ Sezalegbe 'wʋ kwa. 'Bhie, wa yia ɔ yoo 'pa Talısıgbe nʋkplɛ.

31 -Mʋʋ bhla -leglizıı -yɔ -dlɔɔ, Zudee -yɔ Galilee -yɔ Samalii -dʋdʋ weee -gʋ. -Zugba wa tɛmanı dlı, 'ın wa zʋ Nyımaa -Kanyɔ 'nʋŋwɛ. 'Ɪn Zuzu 'Pʋpa yia wa 'wʋsa, 'ın wa yia 'wʋzumanıe bhli.

Eneee puepuegbʋ

32 We -ka Piɛlı, -mɔɔ mıa dʋdʋ weee -gʋ 'plılıda -Lagɔnyıma 'wʋtalıe nya. 'Ylı yabhlo nya, 'ın ɔ yia -Lagɔnyıma -wa mıa Lidaagbe nʋkplɛɛ -gbɛ mnı. 33 'Ɪn ɔ yia -mɔ nyımɛ yabhlo wa laa Enee 'yı, -zugba -mɔɔ pı -mɔɔ -bita -gʋ la -zʋ gbeta, ɔ 'kukuee 'gbʋ. 34 Piɛlı nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Enee! -Zezu Klisı ka -mı pue. -Ɪn -sɔ 'wʋ, -ın glı -na -bita -na 'dɛ nya.» -Bha -bhlokpadɛ Enee -sɔa 'wʋ. 35 Lidaa -nyıma weee -yɔ Salɔɔn -dʋdʋ -gʋ -nyıma weee 'yıa ɔ -yɔ nɔda nı, 'ın wa yia -Lagɔ pla.

Tabitaa sɔa 'wʋ tlıtlıe lʋ

36 Nıı, 'ŋwnɔ yabhlo mı -Zopeegbe 'wʋ, -Zezuu 'bınɔŋwnɔ ɔ mıa. 'Mɔ wa laa Tabitaa, we ji -wa «lue»* glɛkıwɛlı 'wʋ. 'Ylı weee nya, ɔ nʋa gbʋzɔnʋ gbʋ lɛ, 'ın ɔ bɛa bobabhanya -yɔ. 37 'Ylı yabhlo nya, 'ın ɔ yia gu bhli, 'ın ɔ yia tlı. Wa budoa ɔ 'kwie, wa yia we lapalı -budu 'wlu, -mɔ komi yabhlo zɔ. 38 -Zezuu 'bınɔnya -wa mıa -Zopee, wa ka 'nʋ nıı, Piɛlı mı Lidaagbe 'wʋ, -we mıa -Zopee kwesi. Wa yia nyıma 'sɔ tie, nıı, wa mnı ɔ laa wɛlı nı nya: «-Na zukpa -wa, -ın 'na -gwlɛlı -mɔ -nı. -Ɪn yi!»

39 Tɔʋn, Piɛlı -sɔa 'wʋ, 'ın ɔ -yɔ wa yia mnı. Da ɔ nynia -mɔ, 'ın wa yia ɔ wee komi -we mıa -budu 'wlu zɔ kwa. -Dʋgbaŋwnı weee bɛa ɔ kwesi wie nya. Zɔbana -yɔ -bana -we Tabitaa nʋa lɛ, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, 'mʋ wa -slolua ɔ 'klʋ. 40 Piɛlı wlelia nyıma weee -budu zɔ, ɔ kʋlʋa 'kukolu 'yli, 'ın ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. Ɔ 'bhitia 'kwiee gbɛgbɛın, 'ın ɔ nɛɛ: «Tabitaa, a -sɔ 'wʋ!» Tabitaa -bloa 'yli, ɔ 'yıa Piɛlı -yɔ, 'ın ɔ yia 'wʋsɔ, ɔ yia ladı. 41 Piɛlı kpalıa ɔ sɔ -yɔ, 'ın ɔ yia ɔ 'wʋbhu. Ɔ laa -Lagɔnyıma -yɔ -dʋgbaŋwnı, 'ın ɔ yia ɔ wa 'klʋslolu, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ. 42 -Zopeegbe 'wʋ -nyıma weee yia we 'nʋ. -Bha nyıma duun zʋa Nyımaa -Kanyɔ dlı -gʋ. 43 Piɛlı ka 'ylı sanımɛ li -mɔ -Zopee, -zelibhanyɔ yabhlo wa laa 'Simɔɔɔ -gbɛ.

10

Kɔlʋnɛıı 'ylikakıe Sezalegbe 'wʋ

1 -Mɔ Sezalee, nʋkpasu yabhlo mı -mɔ, 'mɔ wa laa Kɔlʋnɛı. Wlɔmʋʋ 'slʋjaa 'wlu ta lʋ -slʋja glʋ gbu -zakpa -bhlo wa laa Italii -nyıma, wa 'yugalınyɔ ɔ -mıa. 2 Nʋkpasu -mɔnı, -Lagɔ ɔ zʋa -bha. 'Ɪn ɔ -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma sɔ sɔa -Lagɔ. Zuifʋʋ bobabhanya duun ɔ saa 'wʋ. 'Ɪn ɔ bhubhoea -Lagɔ 'kɔmʋʋ. 3 'Ylı yabhlo nya, jibheza, lɛlıı tanʋ nya, -Lagɔɔ 'anzı yabhlo yia ɔ 'klʋtlalı ɔ 'yli 'wʋ. Kɔlʋnɛı yia we -yɔyı vaa. 'Ɪn -mʋʋ yia ɔ -gbɛ pla. 'Ɪn we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Kɔlʋnɛı!»

4 Ɔ ylaa -Lagɔɔ 'anzı tenyii, 'ın -nyanıgbɔ yia ɔ -kpalı. Ɔ nɛɛ we -ylaɛ: «Na -Kanyɔ, lɛɛ -lu we -ma?»

-Lagɔɔ 'anzı yia we 'bıgʋpalı ɔ -ylaɛ: «-Na -Lagɔɔ bhubhoe wɛlı -yɔ zʋzɔnʋnya -ın nʋa bobabhanya -yla lɛ, -Lagɔ ka we gbʋ -yɔŋwnu. Ɔ 'nı -mı 'wʋdlʋ. 5 -Ɪn tie dɛslɛɛn nyıma -Zopee, nyımɛ yabhlo mı -bha, 'mɔ wa laa Simɔ Piɛlı. Wa -yɔ ɔ 'ka yi. 6 -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, -ɔ ka -budu mıa gumunyuu -gɔgɔ -gʋ nı, ɔ -gbɛ Piɛlı mıa.» 7 Da -Lagɔɔ 'anzı -we -laa ɔ wɛlı mnıa, tɔʋn, 'ın Kɔlʋnɛı yia ɔ zɔlubhonʋnya 'sɔ -yɔ ɔ 'slʋjayu yabhlo mıa ɔ lubho nʋda la. Nıı, ɔɔ 'slʋjayu mıa, -Lagɔ -mɔɔ zʋ 'yaa -bha. 8 Gbʋ -we 'plıa, ɔ gbaa we 'bıgʋ wa -yla weee 'bhie, ɔ yia wa tie -Zopee.

Piɛlıı 'ylikakıe -Zopeegbe nʋkplɛ

9 We zlı zlıa, da wa mıa -slɔ 'yloogblʋ, 'ın wa mı -Zopee -yɔ cıpada, -bha Piɛlı -gblaa -budu 'wlu* . Midiii gbɛgbɛın, ɔ -gblaa -mɔ, 'ın ɔ 'ka -Lagɔ bhubhoe. 10 -Slɛɛn, ŋwɔ

* **9:36** -Dɔkasɪ. * **10:9** Wee -buduu -ba -bɛdlɛɛ.

'bhaa ɔ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka li. Da wa mıa ɔ -yla lililu pida, -bha -lu yabhlo -Lagɔ 'paa yoo yia ɔ 'yli -gʊ. 11 Ɔ 'yıa yalı -yɔ ŋwɛ -kalıda, -bha -lu yabhlo 'bhʊa -mɔ. Wee -lu mıa, we 'wlʊ sa 'naa 'kadʊ, mʊ 'bhʊa yalı, nɛɛ -lu wa kpa la gwıgwı -mnʊa 'yli, 'ın we yia kwli. 12 'Ɪn nıma weee -we kaa 'lali -mnʊa klaa, lagbizeli -nıma klaa, we -yɔ zia weee mı we 'wʊ. 13 Wɛlı yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Pıɛlı, -ın -sɔ 'wʊ, -ın 'bha, 'ın -ın 'ka li!»

14 Nıı, Pıɛlı 'palıa we 'bıgʊ: «'Ao! -Ɪnnya! Na -Kanyɔ, -we ka gbʊ -wa, ın 'nıa -slɔ pʊınkanımɛ -yɔ -na -gba li.»

15 Wee wɛlı -bhlokpadɛ -zakpa 'sɔnʊ yia gba, we nɛɛ: «-We -Lagɔ tıa 'wʊ 'wlalaa nı, -mı 'na 'yılı we pʊınkalu 'bhisa -nı.» 16 We 'plılı 'wʊ la -zakpa ta, 'ın wee -lu yia yalı lʊmnı.

17 Nıı, -we ɔ 'yıa dɛ ɔ 'yli 'wʊ, we 'ji Pıɛlı 'yıbhaa ɔ 'dɛ la, 'lee sa -mʊʊ 'ji 'ka -mıa? Wee bhla nı nya, nyıma -wa Kɔlʊnɛı tiea, wa yia 'Simɔɔɔ -budu -yɔlayıbha. Nıı, -slɛɛn wa mı ɔ -buduu klolo ŋwɛɛ. 18 Wa laa, 'ın wa yia layıbha: «'Lee -budu nı ŋwɛɛ Simɔ Pıɛlı mıa yı?»

19 Pıɛlı mı -slɔ -we ɔ 'yıa ɔ 'yli 'wʊ, we 'ji -gʊ 'wlukʊʊn lapʊpalıda, -bha -Lagɔɔ Zuzu gbaa ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -talı, nyıma ta mı -na da -talıda. 20 -Ɪn -sɔ 'wʊ, -ın 'sibhli la. 'Ɪn -ın 'na kpekeli -nı, -ın -yɔ wa 'sɔ mnı, -amı tiea wa.»

21 Pıɛlı 'sibhlia la, 'ın ɔ nɛɛ waa nyıma -ylaɛ: «Nyımɛ yabhloo da a mıa -talıda yı? -Amı -wa. -A 'nʊ -mɔ? Lɛɛ gbʊ 'wʊ a yi -nya?»

22 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Kɔlʊnɛı -ɔ -wa Wlɔmʊʊ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalınyɔ nı, mɔ tiea -aın. Nyımɛ tıklıı -wa, 'ın ɔ zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ. Zuifʊʊ dʊdʊ -gʊ -nyıma weee saa ɔ zʊzɔnʊʊ 'dı. 'Ylı yabhlo nya, -Lagɔɔ 'anzı yabhlo yia ɔ 'tʊlʊa yi. Nıı, ɔ tie -mı nyıma 'wʊ. Wa la -mı, -ın yi ɔ -gbɛ, 'ın wɛlınya -ın 'kaa gba, ɔ 'ka we yukwli pʊlʊ.» 23 Tɔʊn, Pıɛlı yia wa 'wʊbhu ɔ 'lakpanya nya, 'ın wa yia ɔ -gbɛ -gʊ.

Zlı zlıa, 'ın Pıɛlı yia 'wʊsɔ. 'Ɪn ɔ -yɔ wa 'sɔ yia mnı. -Lagɔbhelia -tɔlʊa -wa mıa -Zopee, -maa yia wa yoo kwa. 24 We zlıı 'sɔnʊ zlıa nı, 'ın wa yia Sezalee nyni. Kɔlʊnɛı ka ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma -yɔ ɔ jijli -talea la. Wa ka 'wlugbeli ɔ -budu zɔ, -zugba wa wʊ Pıɛlı. 25 Da Pıɛlı nynia Kɔlʊnɛıı -buduŋwɛɛ, ɔ 'ka plaa yi, -bha Kɔlʊnɛı yia ɔ yoo -saa. 'Ɪn ɔ yia 'wʊkwli tenyii, ɔ 'ka Pıɛlı fʊsa, -mɔɔ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya. 26 'Ɪn Pıɛlı yia ɔ 'wʊbhu. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʊ, nıı, nyımɛ -amı -mı 'ya.» 27 'Bhie, ɔ yia gbada -tʊ Kɔlʊnɛı nya. 'Ɪn ɔ yia -budu zɔ pla. Pıɛlı yia nyımaa -zlo -yɔyı 'wlugbelida. 28 Ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -yi we 'ji nıı, we se 'nı Zuifʊ -yla -mı, ɔ -yɔ -ɔ 'nıa -Lagɔ -yi 'ka ladı. 'Ɪn ɔ 'nı we se -ka, ɔ 'ka -mɔɔ -budu zɔ pla. -Lagɔ ka 'mı we 'klʊslolu nıı, ın 'na ylalı nyımɛ yabhlogbɔɔ pʊınkanyɔ -yɔ titinanyɔ 'bhisa -nı. 29 We 'dɛɛ 'gbʊ, da a laa 'mı, 'ın ın yia yi, 'ın ın 'nıa -gla zʊ. -We ka 'gbʊ a yia 'mı la, ın 'yıbha ın 'ka we 'nʊ.»

30 Kɔlʊnɛı yia we 'bıgʊpalı: «We 'ylı -mnʊa nı, wee lɛlı -bhlokpadɛ nya, 'ylʊgbagbʊ lɛlıı tanʊ nya, ın mı -Lagɔ bhubhoeda na 'dɛɛ -gbɛ. -Bha -bhlokpadɛ nyımɛ yabhlo kaa lılıbana 'wʊ tlalıa 'mı 'klʊ. 31 'Ɪn ɔ nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹Kɔlʊnɛı, -Lagɔ ka -na -Lagɔɔ bhubhoe wɛlı -yɔŋwnu. Ɔ 'nı zʊzɔnʊ -we -ın nʊa bobabhanya -yla lɛ 'wʊdlʊ. 32 -Ɪn tie nyıma -Zopee, Simɔ Pıɛlıı -gbɛ wa -yɔ ɔ 'ka yi. -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, -ɔ ka -budu mıa gumunyuu -gɔgɔ -gʊ nı, ɔ -gbɛ Pıɛlı mıa.› 33 -Bha -bhlokpadɛ ın tiea nyıma, wa mnı -mı 'bʊ, 'ın -ın yia yiyigbʊ -yɔŋwnu. -A 'dɛ weee mı -slɛɛn -seli -Lagɔ 'yu, -a 'ka -we Nyımaa -Kanyɔ zʊa -mı ŋwɛɛ yukwli pʊlʊ.»

Pıɛlı gbaa Kɔlʊnɛıı -buduŋwɛɛ

34 Tɔʊn, Pıɛlı 'bhua wɛlı 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ: «-Slɛɛn, ın ka we 'jiyibheli gbʊzɔnʊ sa nıı, -Lagɔ'ɔ gbızı nyıma 'wʊ. 35 Nıı, wɛlıı -gnʊ -bhlo -bhlo 'wʊ, nyımɛ -ɔ zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ nʊa gbʊ tıklıı lɛ, mɔ nanıa -Lagɔ dʊdʊ. 36 -Lagɔ ka ɔ wɛlı Izlaɛlınyıma yoo 'pa. Nıı, wɛlı -zɔnʊ -wa. 'Ɪn -Zezu Klisıı 'gbʊ, -a 'ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yı -Lagɔɔ -gbɛ. Ɔɔ -Zezu -wa nyıma weee -Kanyɔ. 37 Bhla -we nya 'Zan *-Batisı gbaa nyıma -yla: ‹A yi, ın 'ka aın batizee›, we bhla wee wɛlı -mını dıa gwe Galilee. 'Ɪn, -mʊʊ 'bıgʊ, -we nʊa lɛ Zudee -dʊdʊ -gʊ da weee, amıaa 'dɛ -yi we 'ji. 38 Sa -Lagɔ ŋwnaa Nazalɛtıyu -Zezu Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya, a -yi we 'ji. Sa -Zezu 'plılıa dʊdʊ weee -gʊ gbʊzɔnʊʊ lɛnʊe nya, 'ın sa ɔ jipea nyıma weee -wa *'Kuzu mıa 'klıyıe 'wʊpalıda, a -yi 'ya -mʊʊ 'ji. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ -yɔ ɔ 'sɔ mı.

39 «-We weee ɔ nʊa lɛ Zuifʊʊ dʊdʊ -gʊ -yɔ -Zeluzalɛmʊ, -amıa mı we dayınya nya. Wa

ka 'ya ɔ 'bha ɔ *su -gʋ lakʋlʋe nya. 40 'Ɪn 'ylɪ 'sɔ we taa zlɪ, -Lagɔ yia ɔ 'wʋbhu tlɪtlɪnya lʋ. 'Ɪn ɔ yia we lɛnʋ, ɔ 'ka -amɪa ɔ tietienya 'klʋtlalɪ. 41 We 'nɪ nyɪma weee 'yɪ ɔ, -amɪa -Lagɔ -saa -bha 'cɪn ɔ gbʋʋ dayɪnya nya, -amɪa -wa. Da -Lagɔ 'bhua ɔ 'wʋ tlɪtlɪnya lʋ, -amɪa -yɔ ɔ lia, 'ɪn -a -yɔ ɔ yia 'ma. 42 -Zezu nɛɛ -aɪn -yla, -a gba -Lagɔgbʋ nyɪma -yla, 'ɪn -a gba nɪɪ, 'mɔ -Lagɔ palɪa la, ɔ 'ka tlɪtlɪnya -yɔ 'yliyɔganyaa -yɔgbʋ 'wʋbhu. 43 -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya weee ka ɔ gbʋʋ dayɪgbʋ gba. Wa nɛɛ: ‹Nyɪmɛ -ɔ -ka -Zezu dlɪ -gʋ zʋ, 'ɪn -Lagɔ tɪa -mɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ, -Zezuu 'ŋnɪɪ 'tɪtɛɛ 'gbʋ.› »

Nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, Zuzu 'Pʋpa ka wa -gʋ lasibhli

44 Bhla -we nya Pɪɛlɪ mɪa gbada, -wa mɪa ɔ wɛlɪ yukwli pʋlʋda, 'ɪn Zuzu 'Pʋpa yia wa -gʋ lasibhli. 45 Zuifʋʋ -Lagɔnyɪma -wa -yɔ Pɪɛlɪ 'sɔ nɔa, -maa 'yɪa we -yɔ nɪɪ, -Lagɔ ka -wa 'nɪa Zuifʋ Zuzu 'Pʋpa -gʋ lamneni, 'ɪn ŋwɛgaga yia wa sʋbha. 46 'Ɪn -Lagɔnyɪma yia waa nyɪma ŋwɛɛ wɛlɪ -putunya 'nʋ, -zugba wa mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'kadʋ.

47 'Ɪn Pɪɛlɪ nɛɛ: «Nyɪma Zuzu 'Pʋpa 'sibhlia -gʋ la -aɪn 'bhisa, -a mneni -a 'ka gba wa 'na batizeli wa 'nyu nya -nɪɪ?» 48 'Ɪn Pɪɛlɪ nɛɛ, wa batizee wa -Zezu Klisɪɪ 'ŋnɪ nya. 'Ɪn wa 'dɛ weee nɛɛ Pɪɛlɪ -yla, ɔ -yɔ wa 'sɔ -tʋ 'ylɪ sanɪmɛ nya.

11

**Pɔlʋ saa 'bɪgʋ dɪ -Zeluzalɛmʋʋ leglizɪ -yla*

1 -Zezuu tietienya -yɔ -Lagɔbhelia -wa mɪa Zudee -dʋdʋ -gʋ ka 'nʋ nɪɪ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, wa ka -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu. 2 Da Pɪɛlɪ yia lʋ -Zeluzalɛmʋ, -Lagɔnyɪma -wa mɪa Zuifʋ nya, 'ɪn -maa yia ɔ tʋ dɪlɪ. 3 Wa nɛɛ: «-Ɪn ka nyɪma 'nɪa knɪ 'wʋ mɪɪ -gbɛ pla* , 'ɪn -ɪn -yɔ wa 'sɔ yia li!»

4 -Bha Pɪɛlɪ gbaa wa -yla, -we 'plɪa -bhlo -bhlo, we bhlili we gwedɪda, ɔ nɛɛ wa -yla: 5 «'Ylɪ yabhlo nya, ɪn mɪ -Zopeegbe 'wʋ, da ɪn mɪa -Lagɔ bhubhoeda, 'ɪn -lu yabhlo -Lagɔ 'paa yoo yia na 'yli -gʋ yi. Wee 'yli 'wʋ, ɪn 'yɪa -lu yabhlo -yɔ, -zugba we sibhli la na gbɛgbɛɪn. Wee -lu 'wlʋ sa 'naa 'kadʋ. We mɪ lakpada we gwɪgwɪ -mnʋa 'yli, -zugba we bhʋ yalɪ, 'ɪn we yia 'mɪ kwesi nyni. 6 Ɪn ylaa we nʋkplɛ tenyii, 'ɪn ɪn yia nɪma kaa 'lali -mnʋa klaa, -fliinɪma klaa, lagbizeli -nɪma klaa, 'zianya klaa -yɔyɪ. 7 Tɔʋn, 'ɪn ɪn yia wɛlɪ yabhlo 'nʋ, we nɛɛ 'mɪ -yla: ‹Pɪɛlɪ, -ɪn -sɔ 'wʋ, -ɪn 'bha, 'ɪn -ɪn 'ka li!›

8 «'Ɪn ɪn nɛɛ: ‹'Ao, na -Kanyɔ, -ɪnnya! Ɪn -ka bhaa 'wlʋ, pʋɪnkalu -yɔ -na -gba 'nɪ -slɔ na ŋwɛɛ pla.›

9 «'Ɪn we 'sɔnʋ nya, wee wɛlɪ yia yalɪ 'bhʋ, 'ɪn we nɛɛ 'mɪ -yla: ‹-We -Lagɔ tɪa 'wʋ 'wlalaa nɪ, -mɪ 'na 'yɪlɪ we pʋɪnkalu 'bhisa -nɪ.› 10 We nʋ 'sa -zakpa ta. 'Bhie, we 'dɛ weee yia yalɪ lʋmnɪ.

11 «We bhla tɔʋn, nyɪma ta -wa 'bhʋa Seza-lee, -wa wa tiea 'mɪ 'wʋ, -budu -we ŋwɛɛ ɪn mɪa, 'ɪn wa yia -bha nyni. 12 -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: ‹-Ɪn 'na gbɪzɪlɪ nyɪma 'wʋ -nɪ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ mnɪ.› -Amɪaa -Lagɔbhelia gbelibhlo -wa -yɔ 'mɪ 'sɔ yia da -seli nɪ, ma kwaa 'mɪ yoo Sezalee. 'Ɪn -a 'dɛ weee yia Kɔlʋnɛɪ -budu zɔ pla. 13 -We ylɪa Kɔlʋnɛɪ nɪ, ɔ yia we gba -aɪn -yla. Sa ɔ 'yɪa ɔ -budu zɔ -Lagɔɔ 'anzɪ 'yligbeda, 'ɪn -mʋʋ yia ɔ -yla gba: ‹-Ɪn tie nyɪma -Zopee, nyɪmɛ wa laa Simɔ Pɪɛlɪ, wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka yi. 14 Sa -ɪn 'kaa nʋ, 'ɪn -ɪn -yɔ -na -buduŋwɛɛ -nyɪma 'kaa gbʋ 'wʋbhʋ, ɔ 'ka -mɪ -yla we gba.›

15 «Da ɪn bhlia wa -yla gbʋ -gbagbɪe, 'ɪn Zuzu 'Pʋpa yia wa -gʋ lasibhli. Sa we 'sibh-lia -amɪa -gʋ la we gwedɪlɪda, 'sa. 16 Tɔʋn, Nyɪmaa -Kanyɔɔ wɛlɪ ɔ gbaa zlɪmɛ, 'ɪn we yia 'mɪ dlɪɪ lasibhli: ‹*Zaan ka batizee 'nyu nya, nɪɪ, -Lagɔ 'ka aɪn batizee Zuzu 'Pʋpa nya.› 17 Zlɪ -a ŋwnua Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ gbʋ -yɔ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ Zuzu 'Pʋpa -aɪn 'nyɛ. 'Sa -Lagɔ 'nyɛ 'yaa wamɪa ɔ Zuzu 'Pʋpa. Nyɔɔ -amɪ mɪa, 'ɪn ɪn 'ka gba -we -Lagɔ 'kaa lɛnʋ, ɔ 'na nʋnʋ we lɛ -nɪa?»

18 -Lagɔnyɪma 'nʋa wɛlɪnya -mɪnɪ, 'ɪn we yia wa dlɪ zɔbɛlɪ -dlɔɔ. Wa -mnɪnɪa -Lagɔɔ 'ŋnɪ, 'ɪn wa nɛɛ: «Gbʋzɔnʋ -wa, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, -Lagɔ ka se wa 'nyɛ, wa 'ka wa dlɪ 'bhiti, 'ɪn wa 'ka 'yliyɔgagɪe -zɔnʋ 'yɪ.»

Antɪɔsʋʋ -Lagɔnyɪma

19 Etiɛnɪɪ tlɪtlɪe 'bɪgʋ, 'ɪn wa yia -Lagɔnyɪma 'klɪyɪe 'wʋpalɪe bhli. 'Ɪn -maa yia lamneni da weee. Tɔlʋa mnɪ Fenisi, Siplʋ -yɔ Antɪɔsʋ. 'Ɪn wa -ka -Lagɔgbʋ gbaa

* **11:3** Glɛkɪwɛlɪ nɛɛ «knɪplanya».

mnɪ, Zuifʊʊ 'dɛkpʊa -yla wa gbaa we. 20 -Mʊʊ bhla, Siplʊ -yɔ Silɛnɪɪ -Lagɔnyɪma tɔlʊa ka Antiɔsʊ yi, -zugba wa gba Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu gbʊzɔnʊ gbʊ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ -yla. 21 -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yɔ wa 'sɔ mɪɪ 'gbʊ, nyɪma duun yia wa wɛlɪ -gʊ laŋwnunu. 'Ɪn wa yia wa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ.

22 -Zeluzalɛmʊʊ *leglizɪ 'nʊa gbʊnya -mɪnɪ, tɔʊn, wa yia Banabasɪ tie Antiɔsʊ. 23 Da ɔ nynia -mɔ, sa -Lagɔ nʊa -Lagɔnyɪma 'nanɪ 'wʊ, ɔ 'yɪa we -yɔ, ɔ yia we 'mʊna li. 'Ɪn ɔ yia wa 'dɛ weee 'kʊayli 'pa, nɪɪ, wa -tʊ -Lagɔ 'wʊ dlɪ weee nya tɪklɪɪ. 24 Banabasɪ mɪ nyɪmɛ -zɔnʊ nya, Zuzu 'Pʊpa ka ɔ ye, 'ɪn ɔ kaa dlɪ. 'Ɪn we 'gbʊ nyɪmaa -zlo yi 'yaa -maa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ.

25 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Banabasɪ yia Sɔlʊʊ datalɪa mnɪ Talɪsɪ. 26 Da ɔ 'yɪa ɔ, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia Antiɔsʊ yi. Wa 'dɛ 'sɔ li -bha -zʊ -bhlo waa -Lagɔnyɪmaa -gbɛ, -zugba wa slolu nyɪmaa -zlo dlɪ -zʊ gbʊ. Nɪɪ, Antiɔsʊgbe 'wʊ wa laa -Zezuu 'bɪnɔnya Kletiɛn tɪatɪa.

27 We bhla, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya tɔlʊa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn wa yia Antiɔsʊ yi. 28 Wa 'yabhlo wa laa Agabusɪ -sɔa 'wʊ -Lagɔɔ Zuzu nya, ɔ nɛɛ, ŋwɔ 'kadʊ yia daylɪ yia dʊdʊ weee -gʊ. 'Ɪn wee ŋwɔ yia yi bhla -we nya Klodʊ mɪa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ nya. 29 'Ɪn, -Zezuu 'bɪnɔnya yia gbʊ pʊpalɪ nɪɪ, -ɔ -ka -mɪ -we ɔ -ka 'yɪ, ɔ wla we, wa 'ka we yoo 'pa, -Lagɔnyɪma mɪa Zudeee dʊdʊ -gʊ wa 'wʊsalu nya. 30 'Sa waa -Zezuu 'bɪnɔnya nʊa we. -We wa 'yɪa, 'ɪn wa yia we Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ yoo 'nyɛ, 'ɪn -maa yia we leglizɪɪ nyɪma kpasɪ kwa Zudee.

12

*Wa 'bhaa *'Zake, 'ɪn wa yia Piɛlɪ -kaslʊ 'wʊpa*

1 We bhla, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Ewlodʊ bhlia leglizɪɪ nyɪma tɔlʊa 'klɪyɪe 'wʊpalɪe. 2 'Ɪn ɔ yia Zaaan bheli *'Zake 'bha tʊgʊgblɛ nya. 3 'Ɪn da ɔ 'yɪa we -yɔ nɪɪ, we nanɪ Zuifʊ dʊdʊ, 'ɪn ɔ yi 'yaa Piɛlɪ kpa, *'Floo -we 'nɪa gɔɔ -yɔ -kaa 'fɛtɪɪ bhla. 4 Ewlodʊ kpaa Piɛlɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpa. 'Ɪn ɔ nɛɛ 'slʊja -mnʊaa -zakpa -mnʊa -yla, -maa -kʊ ɔ ŋwɛ. Ɔ 'yɪbha ɔ 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhu nyɪma 'yu, *'Wʊzɪtɪylɪɪ 'fɛtɪɪ bhɪa zlɪ. 5 'Slʊja mɪ Piɛlɪ ŋwɛkʊda -kaslʊbudu zɔ, 'ɪn leglizɪ yia -Lagɔ bhubhoeda -tʊ tɪklɪɪ ɔ 'gbʊ.

-Lagɔɔ 'anzɪ -saa Piɛlɪ -kaslʊbudu zɔ

6 Ylɪ -we nya Ewlodʊ 'kaa Piɛlɪɪ -yɔgbʊ 'wʊbhu, we sabɔ, -zugba Piɛlɪ mɪ 'ylaa 'wʊ 'slʊja 'sɔ nyɪdɪ. Ɔ mɪ nɛtɛllukpe 'sɔ 'wʊ gbʊanda, -zugba -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnya 'yligbe -kaslʊbudu ŋwɛɛ. 7 -Bha -bhlokpadɛ Jejitapɛɛ 'anzɪ 'tlalɪa -bha -kaslʊbudu zɔ, 'ɪn zlɪ yia -mɔ slo. Ɔ zɪa Piɛlɪɪ bɛta yabhlo kwɛ, ɔ ganɔa ɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʊ slʊɪ!» Tɔʊn, nɛtɛllukpenya yia Piɛlɪɪ sɔ 'wʊbhʊ, 'ɪn we yia laslo.

8 'Ɪn -Lagɔɔ 'anzɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn jɪ -na -jlaa, -ɪn -pla -na -sakwla 'bhʊ 'wʊ, -ɪn -gba we 'llukpe!» Piɛlɪ yia we 'nʊŋwɛ zʊ. 'Ɪn -Lagɔɔ 'anzɪ yia we -gʊdɪ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -pla -na -bana 'wʊ, 'ɪn -ɪn yi 'mɪ 'bɪ.»

9 Piɛlɪ mɪ -Lagɔɔ 'anzɪ 'bɪ, 'ɪn ɔ yia -kaslʊbudu zɔ 'tla. -We -Lagɔɔ 'anzɪ mɪa lɛnʊda, ɔmɔ dlɪɪ we 'nɪ gbʊzɔnʊ, 'ylaa -ylada ɔ mɪa. 10 Wa zia -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyaa tɪanʊ -yɔ 'sɔnʊ -gʊ, 'ɪn nɛtɛ -klolo -we -galɪa 'gbe, 'ɪn wa yia we -yɔ nyni. Wee klolo -kalɪa we 'dɛ nya wa 'yu, 'ɪn wa yia 'tla. Wa kwaa yoo yabhlo -sɛ, tɔʊn, 'ɪn -Lagɔɔ 'anzɪ yia Piɛlɪ kwesi 'bhʊ.

11 Tɔʊn, -we 'plɪa Piɛlɪ yibhelia we 'ji, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ dlɪ zɔɛ: «-Slɛɛn na yɪ we -yɔ nɪɪ, gbʊzɔnʊ -wa: Jejitapɛ ka ɔ 'anzɪ tie, 'ɪn ɔ yia 'mɪ Ewlodʊʊ 'tɪtɛ kwɛɛ -sa. Gbʊnyuu Zuifʊ pʊpalɪa na 'gbʊ, 'ɪn ɔ yi 'yaa 'mɪ -mʊʊ zɔ -sa.»

12 Da Piɛlɪ 'nʊa wee gbʊ 'wʊla, 'ɪn ɔ yia Zaan wa laa Malɪkɪɪ 'nyaa Maliii -buduŋwɛɛ mnɪ. Da -Lagɔnyɪma duun gbelia 'wlu, -zugba wa bhubhoe -Lagɔ ɔ 'gbʊ. 13 Piɛlɪ bhlɪa -buduu klolo, lubhonʊŋwnɔ wa laa Wlodʊ, 'ɪn -mɔɔ yia -bha -talɪa yi. 14 Ɔ yibhelia Piɛlɪɪ wɛlɪ, ɔ mɪ 'mʊna lidaa 'gbʊ, ɔ 'nɪ -budu -kalɪ. 'Ɪn ɔ -yɔ gwagwɪe yia gbaa mnɪ nyɪma tɔlʊa -ylaɛ: «Piɛlɪ mɪ -buduŋwɛɛ!» 15 Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Sabhɛ bhaa aɪn yɪ?» 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «Gbʊzɔnʊ -wa!» Tɔʊn, 'ɪn wa nɛɛ: «-Zugba ɔ zuzu -wa!»

16 -Mʊʊ bhla, -zugba Piɛlɪ bhlɪa klolo -bhloo 'dɛ. Da wa -kalɪa -bha, wa 'yɪa ɔ -yɔ, 'ɪn ŋwɛgaga yia wa sʊbha. 17 'Ɪn Piɛlɪ yia wa -yla sɔ 'pa, a 'mu ŋwɛ. 'Ɪn sa Jejitapɛ wlelia ɔ -kaslʊbudu zɔ, 'ɪn ɔ yia we 'bɪgʊ gba wa -yla.

'Ɪn ɔ nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «A gba we 'Zake -yɔ -Lagɔbhelia tɔlʊa -yla.» 'Bhie, ɔ 'tlaa, 'ɪn ɔ yia da -putu mnɪ.

18 Da zlɪ zlɪa, 'ɪn 'slʊja yia gbugblolu, -zugba wa yɪbhalɪa yɪbhalɪa laɛ, lɛɛ -lu ylɪ Piɛlɪa. 19 Ewlodʊ nɛɛ wa -talɪ ɔ da. Wa -talɪa ɔ da, wa 'nɪ ɔ 'yɪ. 'Ɪn Ewlodʊ yia waa -buduu ŋwɛkʊ -slʊja layɪbha, 'ɪn ɔ nɛɛ wa 'bha wa.

-Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ 'bhʊa Zudee, 'ɪn ɔ yia Sezalee ladɪa mnɪ bhla -sɛlɛɛ -nʊ nya.

Ewlodʊ ka tlɪ

20 Tilɪ -yɔ Sidɔɔn -nyɪmaa lililu mɪa, Ewlodʊʊ dʊdʊ -gʊ we bhʊa. -Mʊʊ bhla, Ewlodʊ ka wa -yɔ 'cɛ 'palɪ. Wa bhlɪa wɛlɪ -bhlo, 'ɪn wa yia ɔ komii ŋwɛkʊnyɔ Blasɪtusɪ ɔ 'wʊkulu. 'Ɪn wa nɛɛ Ewlodʊ -ylaɛ: «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -tʊ -aɪn nyɪdɪ.»

21 'Ɪn Ewlodʊ yia wa -yla 'ylɪ zʊ. Wee 'ylɪ nynia, ɔ yia ɔ 'ŋnɪmnɪ -bana 'wʊpla, 'ɪn ɔ yia ɔ gbʊwʊbhukpe 'wʊ ladɪ. 'Bhie, ɔ yia wa -yla gbʊ lapalɪ -zejila 'wʊ. 22 'Ɪn nyɪma yia 'wʊkpɪ: «-Lagɔ yabhlo mɪa dɛ gbada, -mɔɔ 'nɪ nyɪmɛ!» 23 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Jejitapɛɛ 'anzɪ yia Ewlodʊ bhɪtɪ, ɔ 'nɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ 'gbʊ. 'Ɪn -mna yia ɔ li, 'ɪn ɔ yia tlɪ.

24 We bhla, -zugba -Lagɔwɛlɪ -yɔ -gʊwʊlaylimanɪe mnɪ, 'ɪn nyɪma nyɛ wa 'dɛ -Lagɔ yoo.

25 Da Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ bhɪa wa lubho, 'ɪn wa yia -Zeluzalɛmʊ lʊbhiti. Wa yia 'Zan Malɪkɪ 'wʊbhu, 'ɪn wa -yɔ ɔ 'sɔ yia mnɪ.

13

Zuzu 'Pʊpa tiea Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ

1 Antiɔsʊʊ leglizɪ 'wʊ, -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya -yɔ nyɪmaa gbʊslolunya mɪa -bha. Wa ŋnɪ nɪ: Banabasɪ, 'Simeɔɔ wa laa nyɪmɛ -ylukpa, Silɛnɪyu Lusiusʊ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Ewlodʊ Antipasɪ jijli -tale Manaɛɛ -yɔ Sɔlʊ. 2 'Ylɪ yabhloo zlɪ, da wa mɪa -Lagɔ bhubhoeda, -zugba wa pla 'sun, Zuzu 'Pʊpa nɛɛ wa -ylaɛ: «A -sa -bha Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ wa 'dɛ saa, lubho -we ka 'gbʊ ɪn yia wa la, wa 'ka we nʊ.» 3 Wa yia 'sun -plada -yɔ -Lagɔ -bhubhoeda -tʊ. -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn wa yia Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ sɔ 'wluo lapalɪ, 'bhie, wa yia wa 'yitide, 'ɪn wa yia mnɪ.

4 Zuzu 'Pʊpa tiea Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ, 'ɪn wa yia Selusii mnɪ, -bha wa 'bhua 'glʊ 'wʊ. 'Ɪn 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Siplʊ, wa yia -mɔ mnɪ. 5 Da wa nynia Salaminɪ, 'ɪn wa yia -Lagɔgbʊʊ gbagbɪe bhli Zuifʊʊ -Lagɔbudunya zɔ. 'Zan Malɪkɪ -yɔ wa 'sɔ mɪ, -zugba ɔ sa wa 'wʊ.

6 Wa -dɪa 'nyunyɪdɪdʊdʊ 'wʊ, 'ɪn wa yia Pafɔsʊgbe nʊkplɛ nyni. -Mɔ wa -yɔ -dlabhia -lɛnʊnyɔ yabhlo wa laa Baalɪ -Zezu gbelia. Zuifʊ, -ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ, mɔ -wa. 7 'Nyunyɪdɪdʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Sɛlɪjiusʊ Pɔlusʊʊ -gbɛ ɔ -dɪlɪa la, 'ylimnanyɔ mɔ. Ɔɔ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ laa Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka -Lagɔwɛlɪ 'nʊʊ 'gbʊ. 8 Nɪɪ, -dlabhia -lɛnʊnyɔ wa laa glɛkɪwɛlɪ 'wʊ Elimasɪ, -mɔɔ 'nɪ 'yɪbha, 'nyunyɪdɪdʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ ŋwnu -Lagɔgbʊ -yɔ, we 'gbʊ ɔ yia Banabasɪ -yɔ Sɔlʊ tʊ dɪlɪ. 9 Zuzu 'Pʊpa yea Sɔlʊ wa la 'yaa *Pɔlʊ, ɔ ylaa ɔɔ Elimasɪ 'yliya 'wʊ tenyii, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: 10 «-Dawli bhabha -yɔ 'nyii -kanyɔ, 'Kuzuu 'yu, -ɔ -wa gbʊzɔnʊ weee tʊnyɪmɛ! -Ɪn 'nɪa -Lagɔɔ lɛnʊgbʊʊ da 'wʊlasalɪe 'yligbelia yii? 11 -Slɛɛn -ɪn pʊ yukwli: Jejitapɛ yia -mɪ bhɪtɪa, -ɪn 'ka 'lɔ. 'Ɪn -ɪn 'na 'ka 'ylʊ -yɔyɪ bhla yabhlo nya.»

-Bha -bhlokpadɛ, Elimasɪ 'lɔa, 'ɪn ɔ yia nikpise 'wʊ -tʊ, -zugba ɔ bhubhuli sɔ la, nyɪmɛ -ɔ 'kaa ɔ sɔ lakpaa datalɪe nya. 12 Da 'nyunyɪdɪdʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ 'yɪa -we 'plɪa -yɔ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ -plagbʊ -yɔŋwnu. 'Ɪn -Lagɔgbʊ wa mɪa -sloluda, we yia ɔ dlɪ kwɛzɪ bhabha.

Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ 'sɔ mnɪa Antiɔsʊ Pisidii -dʊdʊ -gʊ

13 Pafɔsʊgbe 'wʊ, Pɔlʊ -yɔ ɔ nɔnɔnya -bhoa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn wa yia Pɛlɪzɪgbe nʊkplɛ mnɪ, Panfilii -dʊdʊ -gʊ. -Bha 'Zan Malɪkɪ 'bhʊa wa 'bɪ, 'ɪn ɔ yia -Zeluzalɛmʊ lʊmnɪ. 14 -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa 'bhʊa Pɛlɪzɪ, 'ɪn wa yia Antiɔsʊ mnɪ Pisidii -dʊdʊ -gʊ, bhʊ -gʊ. Zuifʊʊ *Nyapɛylɪ nya, 'ɪn wa yia -Lagɔbudu zɔ pla, 'ɪn wa yia ladɪ. 15 Da wa bhɪa tite -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyaa 'sɛbhɛ zɛlɪzɛlɪe, 'bhie, -Lagɔbuduu -cɪan nɛɛ Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ -yla: «Bheliaɪn, we -ka gbʊ a 'ka gba, 'ɪn a 'ka nyɪmaa dlɪ latɛmanɪ, a mneni a 'ka we gba!»

16 Pɔlʊ -sɔa 'wʊ, ɔ 'paa sɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Izlaɛlɪu nyɪma, amɪa bʊbɔa -Lagɔ, a pʊlʊ 'mɪ yukwli! 17 Izlaɛlɪnyɪmaa -Lagɔ -sa -bha -amɪaa dʊkpasɪ, 'ɪn ɔ yia wa zumanɪ da laga 'wʊ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ. 'Bhie, ɔ yia wa Ezipʊtʊ -sa ɔ 'tɪtɛ nya. 18 'Ɪn ɔ yia wa zʊ dʊdʊ bɛblɛɛ

-gʊ, we mneni we 'ka -zʊʊ glʊ 'sɔ ŋwɛɛ nyni.
19 'Ɪn ɔ yia zʊa gbesɔ lasa Kanaa -dʊdʊ -gʊ.
'Ɪn ɔ yia -maa dʊdʊ ɔ nyɪma 'wʊladlili, 'ɪn we
yia -maanʊ -zɛ. 20 -Mʊʊ li -zʊʊ 'wlu sɔ -zʊʊ glʊ
'sɔ 'ya kugbua (450).

«'Bhie, ɔ yia -amɪaa dʊkpasɪ gbʊwʊbhunya
'nyɛda -tʊ tɪklɪı, 'ɪn we yia -Lagɔgbʊʊ -
falɪpanyɔ Samuɛlɪı bhla ylɪ.

21 «-Mʊʊ 'bɪgʊ, -amɪaa dʊkpasɪ yia -Lagɔ
wa 'wlulapɪlɪnyɔ -zlalɪ. 'Ɪn -Lagɔ yia wa Kisɪı
'yu Saulʊ 'nyɛ, Bɛzamɛɛɛ zʊaylinyɪmɛ nya.
-Mɔɔ pɪlɪ wa 'wlu la -zʊʊ glʊ 'sɔ. 22 -Mʊʊ
'bɪgʊ, -Lagɔ -saa Sɔlʊ kwnɛɛ, 'ɪn ɔ yia -Davidɪ
ɔ 'bɪgʊpalɪ. 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ -Davidɪı daaɛ: ‹Ɪn ka
-Zeseee 'yu -Davidɪ 'yɪ na dlɪı da -nyɪmɛ nya.
-We weee ɪn 'yɪbhaa, lɛ ɔ yia we nʊa.›

23 «-Davidɪı zʊaylinyɪmɛ yabhlo -wa -Zezu,
'mɔ -Lagɔ -saa -bha *Izlaɛlɪı Gbʊwʊsanyɔ
nya. Sa ɔ gbaa zlɪmɛ we 'sa. 24 -Zezuu
yiyie 'yu, Zaan yia Izlaɛlɪnyɪma weee la. Ɔ
nɛɛ wa -yla: ‹A 'bhiti amɪaa dlɪ, 'ɪn wa 'ka
aɪn batizee.› 25 Da Zaan mɪa ɔ lubhoo 'wlu
'bhada, 'ɪn ɔ nɛɛ: ‹Amɪa dlɪı, nyɔɔ ɪn -mɪa? -
Lagɔɔ -Bhasanyɔ, -ɔ a mɪa wʊda we 'nɪ -amɪ.
A -talɪ, yia ɔ yia 'mɪ lʊʊ, 'ɪn, ɪn 'nɪ we 'klʊ -ka
ɪn 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo.›

26 «Na bhelia, amɪa Ablaamʊʊ zʊaylinyɪma,
'ɪn amɪa mɪa -seli -Lagɔ bʊbʊee 'gbʊ, -a 'dɛ
weee -yla -Lagɔ 'paa nyɪmaa gbʊwʊsawɛlɪ
-mɪnɪ yoo. 27 Nɪı, -Zeluzalɛmʊ -nyɪma -yɔ
wa 'yugalɪnya 'nɪ -Zezu yibheli *nyɪmaa
Gbʊwʊsanyɔ nya. 'Ɪn -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyaa
wɛlɪ -we wa zɛlɪa Zuifʊʊ Nyapɛylɪ weee nya,
wa 'nɪ -mʊʊ 'wʊlanʊ. 'Ɪn wa yia we lɛnʊe
gbalɪ -Zezuu 'bhabhɪe nya. 28 'Ɪn wɛlɪ -we
-gʊ wa 'kaa ɔ 'bha wa 'nɪ we 'yɪ. 'Ɪn wa nɛɛ
Pilatɪ -yla, -mɔɔ 'bha ɔ. 29 -We -Lagɔsɛbhɛ
gbaa -Zezuu daa, wa bhɪa we lɛnʊe, wa -
saa ɔ *su -gʊ, 'ɪn wa yia ɔ gbawla 'wʊ ladɪ.
30 'Ɪn -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu tlɪtlɪnya glaa. 31 'Ɪn
nyɪma -wa -yɔ -Zezu 'sɔ 'bhʊa Galilee -dʊdʊ
-gʊ, 'ɪn wa yia -Zeluzalɛmʊ mnɪ, ɔ ka ɔ 'dɛ -
maa 'klʊslolu 'ylɪ duun nya. -Maa mɪa -slɛɛn
ɔ gbʊdayɪnya, -zugba wa -yɔ ɔ gbʊ -gbagbɪe
mnɪ Izlaɛlɪnyɪma -yla.

32 «'Ɪn gbʊzɔnʊ -we -Lagɔ gbaa zlɪmɛ -
amɪaa dʊkpasɪ -yla, 'mʊ -a yia aɪn -yla gbaa.
33 -Amɪa, wa 'yuoyua -yla -Lagɔ nʊa -slɛɛn
we lɛ, -Zezuu 'wʊbhubhue nya tlɪtlɪnya
glaa. We mɪ cɛlɪda Lʊʊsɛbhɛɛ lʊʊʊ 'sɔnʊ 'wʊɛ:
‹-Mɪ -wa na yu,
'ɪn we 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ,
-amɪ -wa -na dide.›
34 -Lagɔ ka zlɪmɛ we gba. Nɪı, -Zezu ɔ yia
'wʊbhua tlɪtlɪnya glaa, 'ɪn ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn
tlɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ wee gbʊ -mɪnɪ daɛ:
‹-Mɔwlʊlu -zɔnʊnya ɪn gbaa ɪn 'ka -Davidɪ
'nyɛ,
'mʊ na yia aɪn 'nyɛa.›
35 We 'gbʊ, we mɪ 'ya cɛlɪda Lʊʊsɛbhɛɛ da
yabhloɛ:
‹-Ɪn 'na 'ka -na -mɔwlʊnyɔ 'yitide
ɔ 'ka 'bhʊka 'wʊ zɛnɪ.›
36 Da nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ -gaa
'yliyɔ, sa -Lagɔ 'yɪbhaa, 'ɪn ɔ yi 'saa ɔ lubho
nʊ. Ɔ tlɪa, wa 'bhlua ɔ, ɔ dʊkpasɪ kwesi, 'ɪn ɔ
yia zɛn.

37 «-Zezu 'nɪ glu zɛnɪ, -Lagɔ ka ɔ 'wʊbhu
tlɪtlɪnya glaa. 38 Amɪa, bhelia, -a nɛɛ aɪn -
ylaɛ: -Zezuu 'gbʊ -Lagɔ tɪa nyɪmaa -yɔgbʊ
'wʊ. 39 Nɪı, nyɔɔo nyɔɔ -ka -Zezuu gbʊ -
yɔŋwnu, ɔ 'gbʊ -na gbʊnyuuu 'gba bhʊa -mɪ
'wlu. Moizɪı tite 'nɪ mneni we 'ka we aɪn
'wlu -sa. 40 A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, gbʊ -we -
Lagɔgbʊʊ -falɪpanya gbaa, we yi aɪn ylɪ. 41 -
Lagɔ nɛɛ:
‹A -talɪ gbʊʊ 'ylilatlilinya,
ŋwɛgaga sʊbha aɪn,
'ɪn a 'bhʊ la.
Nɪı, gwɛdigbʊ na yia lɛnʊa amɪaa bhla.
Wa -ka we 'dɪ aɪn -salɪ,
a 'na 'ka we la gbʊzɔnʊ.› »

42 Da Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ mɪa -Lagɔbudu
zɔ 'tlada, 'ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪa -a
bhubhoe, Zuifʊʊ Nyapɛylɪ -putu -ka nyni, a
yi a 'ka wee gbʊ -bhloo 'dɛ gba -aɪn -yla!»
43 Wa bhɪa 'wlugbelie, Zuifʊʊ -zlo -yɔ nyɪma
-putu -wa bʊbɔa Zuifʊʊ -Lagɔ, 'ɪn wa yia Pɔlʊ
-yɔ Banabasɪ yoo kwa. Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ mɪ
wa -yla gbʊ -gbada, -zugba wa tɛmanɪ wa
dlɪ la nɪı, wa 'na 'tideli -Lagɔɔ 'nanɪ 'yi -nɪ.

Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ gbaa gbʊ nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ -yla

44 Zuifʊʊ Nyapɛylɪ -putu nynia, -wa yia -
Lagɔwɛlɪ yukwli pʊlʊa, we -tʊ 'wʊ -sɛ, wa 'ka
wee 'gbee nʊkpla -nyɪma ŋwɛɛ nyni. 45 Zuifʊ
'yɪa nyɪmaa -zlo -manɪ -yɔ, 'ɪn zenyidlɪ yia
wa 'wʊbho. 'Ɪn -we Pɔlʊ mɪa gbada, wa
bhitia we saputu sa, -zugba wa vɛlɪ ɔ.

46 Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ nɛɛ wa -yla dlɪ 'tɪtɛ
nyaɛ: «We mɪ nɪı, amɪa Zuifʊ -yla wa 'ka yaa

-Lagɔgbʋ gba tıa. 'Ɪn a mı we kwnɛɛ -sada, 'ın a nɛɛ amıaa 'dɛ nya nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, a 'nı we 'yıyıe 'klʋ -kaa 'gbʋ, nyıma -wa 'nıa Zuifʋ, wa gbɛgbɛın -a yia mnıa!

47 «-We Jejitapɛ gbaa -aın -yla, mʋ nı:
‹Ɪn ka -mı 'yligbeli,
dʋdʋgʋ -nyıma weee zlı nya.
'Ɪn, -ın 'ka nyıma gbʋwʋsa wɛlı gba dʋdʋʋ da weee.› »

48 Da nyıma -wa 'nıa Zuifʋ 'nʋa wɛlınya -mını, 'ın wa yia 'mʋna li, wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını ɔ wɛlı -zɔnʋʋ 'gbʋ. 'Ɪn -wa -Lagɔ -saa -bha 'cın, wa 'ka 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'yı, 'maa yia -Lagɔ dlı -gʋ zʋ.

49 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔɔ wɛlı yia wee dʋdʋ weee -gʋ lamneni. 50 Zuifʋ 'paa 'ŋnımnı -ŋwnı -wa zʋa -Lagɔ -bha -yɔ 'gbee nyıma 'kadıı dlı yalı nıı, wa palı Pɔlʋ -yɔ Banabası 'klıyıe 'wʋ. 'Ɪn wa yia -maa vu wa dʋdʋ -gʋ. 51 Da Pɔlʋ -yɔ Banabası 'kaa wee 'gbe nʋkplɛ 'bhʋ, 'ın -maa yia -maa bhʋ -yɔ *-bhubhui gbɔtɔ wa 'gbʋ. 'Bhie, wa yia Ikoniumʋ mnı. 52 'Ɪn 'mʋna -yɔ Zuzu 'Pʋpa yia -Zezuu 'bınɔnya ye -mɔ Antiɔsʋ -dʋdʋ -gʋ.

14

Pɔlʋ -yɔ Banabası mı Ikoniumʋ

1 Da Pɔlʋ -yɔ Banabası nynia Ikoniumʋ, 'ın wa yi 'yaa -mɛmɛ Zuifʋʋ -Lagɔbudu zɔ pla. Wa gbaa -mɔ -Lagɔgbʋ sa kpɛɛn kpɛɛn, Zuifʋ duun -yɔ -wa 'nıa Zuifʋ, -maa yia -Lagɔ pla. 2 Zuifʋ -wa 'nıa -Lagɔgbʋ -yɔŋwnu, -maa 'bhua nyıma -tɔlʋa -wa 'nıa Zuifʋʋ dlı 'wʋ, 'ın wa 'ka -Lagɔbhelia -yla gbʋnyuu lɛnʋ. 3 'Ɪn Pɔlʋ -yɔ Banabası yia -mʋʋ bhla Ikoniumʋ -tʋ -daan, -zugba wa gba -Lagɔgbʋ, nyanɔ yabhlogbɔɔ 'nı wa 'wʋ -mı. 'Ɪn -Lagɔ yia wa se 'nyɛ, wa 'ka gwɛdigbʋnya -yɔ gbʋ 'kadı lɛnʋ. Wa gbaa ɔ 'nanıı -gʋ gbʋ, 'ın -Lagɔ yia we -slolu nıı, wa wɛlı mı gbʋzɔnʋ nya.

4 'Ɪn wee 'gbee nʋkpla -nyıma yia 'wʋdı 'sɔ: tɔlʋa -zɛa Zuifʋʋ -nʋ, 'ın tɔlʋa yia -Zezuu tietienyaa -nʋ -zɛ. 5 Zuifʋ -yɔ -wa 'nıa Zuifʋ, we -yɔ wa 'yugalınya pʋpalıa gbʋ, wa 'ka Pɔlʋ -yɔ Banabası 'klıyıe 'wʋpa, 'ın wa 'ka wa gbɔkʋ 'wʋbha. 6 Da waa nyıma 'sɔ 'nʋa gbʋ -mını, 'ın wa yia -flii -bho. 'Ɪn wa yia Likaoni -dʋdʋʋ 'gbenya wa laa Lisıtlı -yɔ Dɛlıbʋ mnı, we -yɔ we kwesi -gbenya 'wʋ. 7 'Ɪn wa yi 'yaa -mɛmɛ -Lagɔgbʋ gba.

Pɔlʋ -yɔ Banabası mı Lisıtlı

8 Nyımɛ yabhlo mı Lisıtlı, ladıda ɔ tʋa 'kɔmʋʋ, -we ka gbʋ -wa, ɔ bhʋ ka 'ku. 'Ɪn wee 'kukue wa gwalılıa ɔ, ɔ tıanʋ 'nı -slɔ nɔ. 9 'Ylı yabhlo nya, -zugba ɔ pʋlʋ Pɔlʋʋ wɛlı yukwli. 'Ɪn Pɔlʋ yia we -yɔyı nıı, ɔ dlı mı -Zezu -gʋʋ 'gbʋ, ɔ mneni ɔ 'ka 'pʋ. 10 Pɔlʋ nɛɛ ɔ -yla wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «-Ɪn sɔ 'wʋ, -ın 'yligbe -na bhʋ -gʋ tıklıı!» 'Ɪn ɔɔ nyımɛ yia 'wʋblu, ɔ yia nɔnʋe bhli -bha -bhlokpadɛ.

11 Gbʋnya Pɔlʋ nʋa lɛ da, nyımaa -zlo 'yıa we -yɔ, 'ın wa yia 'wʋkpı Likaoni -nyımaa wɛlı nya: «-Lagɔnya ka nyıma -zɛ, we ka -amıaa -gbɛ lasibhli!» 12 Banabası wa laa -Zeusʋ, 'ın Pɔlʋ -wa gbʋgbanyɔɔ 'gbʋ, wa yia -mɔɔ la Ɛlımɛsı. 13 -Lagɔ wa laa -Zeusʋ, we -budu 'yligbe wee 'gbee ŋwɛ -yɔ. 'Ɪn we bʋbɔnyɔ -yɔ bhligblɔnya yia yi, 'ın ɔ yia we -kpeli suu -bʋı nya. Ɔ -yɔ ɔ nyımaa -zlo 'yıbha wa 'ka Banabası -yɔ Pɔlʋ -zila -yɔ bʋbɔlʋ.

14 'Ɪn da -Zezuu tietienya Banabası -yɔ Pɔlʋ 'nʋa wee gbʋ -mını, 'ın wa yia wa 'wʋ *-bananya yla. 'Ɪn wa -yɔ gwagwıe yia nyımaa -zlo glaa mnı 'wʋkpıkpıe nyaɛ: 15 «'Oo! Bheliaın, lɛɛ -lu ka 'gbʋ a nʋ 'sa? Nıı, nyıma -amıa -mıa 'ya amıa 'bhisa. -Lagɔgbʋ -a yia aın -yla gbaa. Nıı, a 'bhʋ -sini -kpʋanya -mını 'bı, a 'bhiti 'yliyɔga -Lagɔɔ gbɛgbɛın! Mɔ nʋa yalı klaa, dʋdʋ klaa, gumunyu -yɔ we lʋ -lu weee lɛ. 16 Bha, bhlasabhla, -Lagɔ ka dʋdʋgʋ -nyıma weee 'yitide, 'ın wa yia wa 'dɛɛ nʋʋ 'yoo bhli. 17 'Ɪn -mʋʋ bhla, -Lagɔ yia ɔ 'dɛ -slolu aın -yla, ɔ zʋzɔnʋlɛnʋe nya 'kɔmʋʋ: ɔ lʋalı yalınyu, 'ın amıaa kpaa -li zʋa. 'Ɪn ɔ nyɛa aın lililu duun, ɔ yelia 'mʋna aın dlı zɔ.» 18 Banabası -yɔ Pɔlʋ ka 'klı 'yı, 'ın wa yia gbʋ weee 'bıgʋ 'plılı waa nyıma -zlo -yla, nıı, wa 'na bʋbɔlʋ wamıa -nı, 'bhie -maa yia we -yɔŋwnu lʋgada.

19 We bhla Zuifʋnya 'bhʋa Antiɔsʋ Pisidii -yɔ Ikoniumʋ -dʋdʋ -gʋ, wa nynia Lisıtlı, 'ın wa yia nyımaa -zlo lʋbho. 'Ɪn wa yia -maa dlı 'wʋbhu, 'ın wa yia Pɔlʋ gbɔkʋ 'wʋbha, wa 'ka ɔ 'bhaa 'gbʋ. 'Bhie, wa yia ɔ 'gbe -gnima kwa, wa mıa dlıı nıı, ɔ ka tlı. 20 'Ɪn da -Lagɔnyıma gbelia Pɔlʋ, ɔ yia 'wʋsɔ, 'ın ɔ yia wee 'gbe nʋkplɛ lʋmnı. -Mʋʋ zlı zlıa, 'ın ɔ -yɔ Banabası 'sɔ yia Dɛlıbʋ mnı.

Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ 'bhitia lʊ Silii -dʊdʊ -gʊ

21 Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ gbaa -Lagɔgbʊ Dɛlɪbʊgbe nʊkplɛ, 'ɪn nyɪma duun yia -mɔ -Lagɔ pla. 'Bhie, wa yia lʊbhiti Lisɪtlɪ, Ikoniumʊ, we -yɔ Antiɔsʊ Pisidii -dʊdʊ -gʊ. 22 'Ɪn wa tɛmanɪa -Lagɔnyɪmaa dlɪ la, -zugba wa pa wa 'kʊayli, nɪɪ, wa zʊ dlɪ gege. 'Ɪn wa nɛɛ wa -ylaɛ: «We mɪ nɪɪ, -a 'plɪlɪ sɪasɪe duun lʊ 'bhie, -a 'ka *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪe zɔ pla.» 23 'Ɪn Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ yia nyɪma kpasɪ lapalɪ *leglizɪ -bhlo -bhlo zɔ. Wa plaa 'sun, wa bhubhoea -Lagɔ, 'bhie, wa yia waa -Lagɔnyɪma -wa zʊa -Lagɔ dlɪ -gʊ, -Lagɔ kwɛɛ zʊ.

24 -Mʊʊ 'bɪgʊ, wa 'plɪlɪa Pisidii -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn wa yia Panfilii nyni. 25 Wa gbaa -Lagɔgbʊ Pɛlɪzɪgbe nʊkplɛ, -mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn wa yia Atalii mnɪ. 26 -Mɔ wa -gblaa 'glʊ 'wʊ Atalii, 'ɪn wa yia Antiɔsʊ lʊbhiti Silii -dʊdʊ -gʊ. -Mɔ wa zʊa zlɪmɛ wa -Lagɔɔ 'nanɪ kwɛɛ, lubho -we wa bhɪa da nʊnʊee 'gbʊ.

27 Da wa nynia Antiɔsʊ, 'ɪn wa yia leglizɪ weee 'wlugbeli. -We weee -Lagɔ nʊa lɛ wa sɔ nya, 'ɪn sa -Lagɔ -kalɪa -wa 'nɪa Zuifʊ -yla 'yoo, 'ɪn -maa 'ka 'ya -Lagɔ pla, wa yia we -sa 'bɪgʊ dɪ nya. 28 'Ɪn Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ yia Antiɔsʊ -tʊ -daan -Zezuu 'bɪnɔnya nya.

15

Antiɔsʊgbee -Lagɔnyɪma kpɛlɪa Moizɪ tite -gʊ

1 We bhla -bhlokpadɛ nya, nyɪma -tɔlʊa 'bhʊa Zudee -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn wa yia Antiɔsʊ mnɪ. Da wa nynia -mɔ, wa yia -Lagɔbhelia gbʊ -mɪnɪ slolue bhli, wa nɛɛ: «Sa Moizɪ tite gbaa, wa 'pa nyɪma knɪ 'wʊ, a 'nɪ 'sa knɪ pla, a 'nɪ mneni a 'ka gbʊ 'wʊbhʊ!» 2 Pɔlʊ -yɔ Banabasɪ 'nɪ wa wɛlɪ -yɔŋwnu -gbaa, 'ɪn wa -yɔ wa 'sɔ yia wee gbʊ -mɪnɪ -gʊ kpɛlɪ bhabha. We 'gbʊ, wa yia Pɔlʊ, Banabasɪ -yɔ Antiɔsʊ -nyɪma tɔlʊa tie -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn wa -yɔ -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ 'ka wee gbʊ -mɪnɪ gba.

3 We 'gbʊ, wa mɪ mnɪmnɪe -gʊ, 'ɪn leglizɪ yia wa -yɔbɛ, 'ɪn wa yia wa yoo kwa. 'Ɪn wa yia Fenisi -yɔ Samalii -dʊdʊ -gʊ 'plɪlɪ, sa nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ plaa -Lagɔ, -zugba wa -yɔ we gbagbɪe mnɪ. 'Ɪn wee 'dɪzɔnʊ -mɪnɪ yia -Lagɔbhelia weee 'mʊna 'kadʊ 'wʊla.

4 Da wa nynia -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn leglizɪ klaa, -Zezuu tietienya klaa, we -yɔ nyɪma kpasɪ yia wa 'lakpasu kpa. 'Ɪn -we -Lagɔ nʊa lɛ wa sɔ nya, wa yia we -sa 'bɪgʊdɪ nya -maa -yla.

5 Zuifʊʊ -zakpa -bhlo wa laa Falizɪnyɪma wa glaa -nyɪma tɔlʊa, -wa zʊa -Zezu dlɪ -gʊ -sɔa 'wʊ, 'ɪn wa nɛɛ: «-Lagɔnyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ, wa 'pa wa knɪ 'wʊ, 'ɪn wa gba wa -yla, wa zʊ Moizɪ tite 'nʊŋwɛ!»

-Lagɔnyɪmaa 'wlugbelie -Zeluzalɛmʊ

6 'Ɪn -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ yia 'wlugbeli, wa 'ka wee gbʊ -mɪnɪ 'wʊsɪsalɪ. 7 Wa kpɛlɪa kpokpo, Piɛlɪ -sɔa 'wʊ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na bhelia, amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, -Lagɔ ka -bha 'mɪ -sa aɪn glaa, we 'bɪ ka 'wʊgwlɛ, 'ɪn -wa 'nɪa Zuifʊ, ɪn 'ka wa -yla -Lagɔgbʊ gba, wa -ka we 'nʊ, wa 'ka -Zezu dlɪ -gʊ zʊ. 8 -Lagɔ -ɔ -yia nyɪmaa dlɪ, ɔ ka we -slolu nɪɪ, -wa 'nɪa Zuifʊ, ɔ ka wa gbʊ -yɔŋwnu, 'ɪn ɔ yi 'yaa wamɪa Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ, -amɪa 'bhisa. 9 -Lagɔ 'nɪ nyɪmɛ 'wʊgbɪzɪ, -a -yɔ wa 'sɔ nyɪdɪ. -We ka gbʊ -wa, ɔ ka wa dlɪ -yɔwɔlʊ, wa ka -Zezu dlɪ -gʊ zʊʊ 'gbʊ. 10 'Ɪn -slɛɛn, lɛɛ -lu ka 'gbʊ a yla -Lagɔ la? 'Ɪn 'gba 'kadʊ -amɪaa dʊkpasɪ -yɔ -amɪaa 'dɛ 'nɪa mneni -a 'ka 'wʊbhu, 'ɪn a dɪ we -Zezuu 'bɪnɔnya 'wlua? 11 -Ɪnnya! -A dɪ we dlɪ 'wʊ nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'nanɪɪ 'gbʊ, -a yia 'pʊ, wamɪa 'bhisa!»

12 Tɔʊn, nyɪma weee yia ŋwɛ 'mu, -zugba wa pʊlʊ Banabasɪ -yɔ Pɔlʊ 'sɔ yukwli. Gwɛdigbʊ -yɔ gbʊ 'kadɪ -Lagɔ nʊa lɛ wa sɔ nya -wa 'nɪa Zuifʊ nyɪdɪ, -zugba wa gba we waa nyɪma -yla.

**'Zake gbaa nyɪma -yla gbʊ*

13 Da wa bhɪa gbagbɪe, 'ɪn *'Zake yia wɛlɪ 'wʊbhu, ɔ nɛɛ: «Na bhelia, a pʊlʊ 'mɪ yukwli. 14 Sa -Lagɔ ylaa tɪatɪa nyɪma 'nɪa Zuifʊ, 'ɪn ɔ yia -bha nyɪmaa -zakpa -bhlo -sa wa glaa, -maa 'ka ɔ -nʊ -zɛ, we gbʊ 'Simɔɔ gbaa -aɪn -yla. 15 'Ɪn wee wɛlɪ -mɪnɪ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyaa wɛlɪ yia bhli -bhlo. Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

16 ‹Jejitapɛ nɛɛ:
«-Mʊʊ 'bɪgʊ,
lʊ na yia yia cɪ,
'ɪn -Davidɪ -budu bhlia,
ɪn 'ka we 'sʊbha lʊ.
Ɪn 'ka we 'sʊbha lʊ we 'ku -gʊ,
'ɪn ɪn 'ka we 'yligbeli.

17 'Ɪn nyɪmaa pnɪɪ weee yia Jejitapɛɛ 'yoo
datalɪa.
Cɪɪn, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ ɪn laa
wa 'ka na -nʋ -zɛ, ma -wa.»
18 -We Jejitapɛ gbaa mʋ mɪa dɛ.
Ɔ ka wee gbʋnya -mɪnɪ -slolu 'cɪn,
-mʋʋ 'bɪ ka 'wʋgwlɛ,
'ɪn 'sa ɔ mɪa we lɛnʋda.› »
19 'Zake yia we -gʋdɪɛ: «We 'gbʋ, -we na
yɪa -yɔ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ, -wa plaa -
Lagɔ, -a 'na sɪalɪ wa -nɪ. 20 Nɪɪ, -a cɛlɪ wa
'wʋɛ: wa 'na lili -zila -bʋbɔnɪmɛ -nɪ, we ka
pʋɪn. 'Ɪn wa 'na nʋnʋ mʋtnɪgbʋ lɛ -nɪ. Nɪmɛ
-we 'pɪɔn 'nɪa 'wʋtla, we -yɔ nɪmɛɛ 'pɪɔn -
tʋkpa, wa 'na lili we -nɪ. 21 -We ka gbʋ -
wa, bha bhlasabhla, nyɪma slolua Moizɪɪ
tite 'gbe -bhlo -bhlo 'wʋ, -zugba wa zɛlɪ we
-Lagɔbudunya zɔ, *Nyapɛylɪ weee nya.»

'Sɛbhɛ wa 'paa -Lagɔnyɪma 'nɪa Zuifʋ yoo

22 Tɔʋn, -Zezuu tietienya -yɔ nyɪma kpasɪ
-yɔ leglizɪ weee yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ nɪɪ, wa
-sa -bha nyɪma wa glaa, 'ɪn wa 'ka wa -yɔ
Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ tie Antiɔsʋ. 'Ɪn wa yia -
bha Zudasɪ wa laa Balɪsabasɪ -yɔ Silasɪ -sa.
Wamɪa nyɪma 'sɔ -manɪ, -bha -Lagɔbhelia
zʋa wa. 23 'Sɛbhɛ wa cɛlɪa wa zʋa wa kwɛɛ
we nʋkpla -wɛlɪ nɪ:

Amɪa, -amɪaa bhelia -Lagɔnyɪma 'nɪa
Zuifʋ, -wa mɪa Antiɔsʋgbe nʋkplɛ, Silii -yɔ
Silisi -dʋdʋ -gʋ, -amɪa -Zezuu tietienya -yɔ
nyɪma kpasɪ saa aɪn fʋ.

24 -A ka 'nʋ nɪɪ, nyɪma ka -amɪaa -gbɛ
'bhʋ, 'ɪn wa yia amɪaa dlɪ sumanɪa mnɪ
wa ŋwɛɛ wɛlɪnya nya. -Amɪa 'nɪ wa tie -
mʋʋ 'wʋ. 25 We 'gbʋ, -a yia wɛlɪ -bhlo bhlɪ,
'ɪn -a yia -bha nyɪma -sa, -a 'ka wa tie. 'Ɪn
wa 'ka -amɪaa jijli -talea Banabasɪ -yɔ Pɔlʋ
yoo kwa amɪaa -gbɛ. 26 Waa nyɪma 'sɔ
ka wa 'pʋpʋe dlɪ -sa, -amɪaa -Kanyɔ -Zezu
Klisɪɪ lubhoo nʋnʋee 'gbʋ. 27 We 'gbʋ, -a
yia Zudasɪ -yɔ Silasɪ tie amɪaa -gbɛ. 'Ɪn -we
-a cɛlɪa aɪn 'wʋ da, wa 'ka we 'wʋsɪsalɪ aɪn -
yla. 28 Nɪɪ, Zuzu 'Pʋpa -yɔ -aɪn 'sɔ 'nɪ 'yɪbha
wa dɪ 'gba 'kadʋ aɪn 'wlu. Nɪɪ, titenya mɪa
da, a zʋ we 'nʋŋwɛ, -gla -wa: 29 a 'na lili
-zila -bʋbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pʋɪn. Nɪmɛɛ
'pɪɔn -tʋkpa -yɔ nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nɪa 'wʋtla,
a 'na lili we -nɪ. 'Ɪn a 'na nʋnʋ mʋtnɪgbʋ lɛ
-nɪ. A -ka we 'nʋŋwɛ zʋ, -zugba gbʋzɔnʋ a
nʋa lɛ.

-A -sa aɪn fʋ.

-Zezuu tietienya nynia Antiɔsʋgbe 'wʋ

30 Wa 'tidea waa nyɪma -mnʋa -manɪ
'yi, 'ɪn -maa yia Antiɔsʋ mnɪ. Wa yia -
Lagɔnyɪma weee 'wlugbeli, 'ɪn wa yia wee
'sɛbhɛ -maa yoo 'nyɛ. 31 Wa zɛlɪa wee 'sɛbhɛ,
we yia wa 'mʋna 'wʋla, we nʋkplawɛlɪ ka
wa 'kʋayli 'paa 'gbʋ. 32 Zudasɪ -yɔ Silasɪ -
wa ka dɛ mɪa -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya nya, wa
zʋa -Lagɔbhelia 'dɪ kpokpo, 'ɪn wa yia wa
'kʋayli 'pa, 'ɪn wa yia wa dlɪ latɛmanɪ. 33 'Ylɪ
sanɪmɛ 'plɪa, 'ɪn -Lagɔbhelia yia wa 'yoo 'nyɛ
-dlɔɔ. Wa yia -wa tiea zlɪmɛ wa -gbɛ lʋbhiti.
[34 Nɪɪ, we nanɪ Silasɪ dʋdʋ ɔ 'ka wa -gbɛ -
tʋ, 'ɪn ɔ yia -bha -tʋ.] 35 We bhla, Pɔlʋ -yɔ
Banabasɪ ka Antiɔsʋ -tʋ. Wa -yɔ nyɪmaa -
zlo 'sɔ, -zugba wa slolu nyɪma, 'ɪn wa gba
-Lagɔgbʋ.

Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ 'bhʋbhlʋa -yɔ

36 'Ylɪ sanɪmɛ 'plɪa, 'ɪn Pɔlʋ nɛɛ Banabasɪ -
ylaɛ: «'Gbe weee -we nʋkplɛ -a -yɔ -Lagɔgbʋʋ
gbagbɪe 'plɪa -a 'bhiti -mɔ lʋ. -A 'ka -amɪaa
bhelia 'yɪ, -de sa wa mɪ -mɔɔ.» 37 Da wa
mɪa mnɪda, *Zaan wa laa Malɪkɪ, Banabasɪ
'yɪbha wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mnɪ. 38 'Ɪn Pɔlʋ 'nɪ we
-yɔŋwnu, -we ka gbʋ -wa, Malɪkɪ ka zlɪmɛ
wa 'bɪbhʋ Panfilii -dʋdʋ -gʋ, 'ɪn ɔ 'nɪ wa
kwalɪ, wa -Lagɔlubho 'wʋ. 39 Kpɛlɪe 'kadʋ
yia Pɔlʋ -yɔ Banabasɪ nyɪdɪ -bho, 'ɪn wa yia -
yɔbhʋbhlʋ. Banabasɪ yia Malɪkɪ 'wʋbhu, 'ɪn
wa yia 'glʋ 'wʋbho, 'ɪn 'nyunyɪdɪdʋdʋ wa laa
Siplʋ, wa yia we -gʋ mnɪ. 40 'Ɪn, Pɔlʋ -mɔɔ
yia -bha Silasɪ -sa. 'Ɪn -Lagɔnyɪma yia -Lagɔ
bhubhoe wa 'dɛ 'sɔɔ -nʋ nya, nɪɪ, Nyɪmaa -
Kanyɔ nʋ wa 'nanɪ 'wʋ, 'bhie, wa yia mnɪ.
41 'Ɪn wa yia Silii -yɔ Silisi -dʋdʋ -gʋ 'plɪlɪ, -
zugba wa -yɔ leglizɪnyaa 'kʋaylipapɪe mnɪ.

16

Pɔlʋ 'bhua Timotee 'wʋ

1 Pɔlʋ nynia Dɛlɪbʋ -yɔ Lisɪtlɪ -gbenya
nʋkplɛ, -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo wa laa Tim-
otee, -zugba ɔ mɪ -mɔ. Zuifʋŋwnɔ -ɔ zʋa -
Zezu dlɪ -gʋ, ɔ yu -wa, 'ɪn ɔ dide mɪa *Glɛkɪyu
nya. 2 -Lagɔnyɪma mɪa Lisɪtlɪ -yɔ Ikoniumʋ
-gbenya nʋkplɛ, ma gbaa Timotee gbʋzɔnʋ
gbʋ. 3 Pɔlʋ 'yɪbha ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mnɪ. Ɔ
'bhua ɔ 'wʋ, 'ɪn ɔ yia ɔ *knɪ 'wʋpa, Zuifʋ -
wa mɪa wee dʋdʋ -gʋʋ 'gbʋ. -We ka gbʋ
-wa, -maa weee -yi ɔ dide Glɛkɪyu nya.
4 Da wa mɪa 'gbenya -gʋ 'plɪda -bhlo -bhlo,

gbʊnya -Zezuu tietienya -yɔ -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyɪma kpasɪ pʊpalɪa, -zugba wa -yɔ we gbagbɪe mnɪ -Lagɔnyɪma -yla nɪɪ, wa zʊ we 'nʊŋwɛ. 5 'Ɪn leglizɪnya yia latɛmanɪ dlɪzʊzʊe 'wʊ. 'Ɪn sa zlɪ zlɪa, -zugba wa bho -gʊ.

Masedʊanɪ -nyɪmɛ 'tlalɪa Pɔlʊ 'klʊ

6 Da Zuzu 'Pʊpa gbaa wa 'na gbalɪ -Lagɔgbʊ -Azii -dʊdʊ -gʊ -nɪ, 'ɪn wa yia Flizii -yɔ -Galasii -dʊdʊ -gʊ 'plɪlɪ. 7 Da wa nynia Mizii -yɔ Bitiniii 'wʊgbelida, wa ka Bitiniii dʊdʊ -gʊ -mnɪmnɪe layla. 'Ɪn -Zezuu Zuzu 'nɪ we ŋwnu wa -yla. 8 We 'gbʊ, wa 'plɪlɪa Mizii -dʊdʊ -gʊ, 'ɪn wa yia Tloasɪgbe nʊkplɛ mnɪ. 9 Sabɔ, Pɔlʊ yia Masedʊanɪ -nyɪmɛ yabhlo -yɔyɪ 'yligbeda ɔ 'yli 'wʊ. 'Ɪn -mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Na zukpa -wa, -ɪn 'plɪlɪ Masedʊanɪ -dʊdʊ -gʊ, -ɪn 'ka -aɪn 'wʊsa.» 10 Wee gbʊ -mɪnɪ 'bhʊa Pɔlʊ 'yli -gʊ, -bha -bhlokpadɛ -a gbaa -a 'ka Masedʊanɪ mnɪ. -We ka gbʊ -wa, -a ka we -yɔyɪ nɪɪ, -Lagɔ ka -aɪn la, -a 'ka -mɔ -nyɪma -yla -Lagɔgbʊ gba.

Lidii ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ Filipʊgbe 'wʊ

11 -A -gblaa 'glʊ 'wʊ Tloasɪ, 'ɪn -a yia 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Samotlasɪ -gʊ mnɪ tɪklɪɪ. -Mʊʊ 'bɪgʊ zlɪ zlɪa, 'ɪn -a yia Neapoli nyni. 12 -Mɔ -a 'bhʊa, 'ɪn Masedʊanɪ -dʊdʊ -gʊʊ 'gbe 'kadʊ wa laa Filipʊ, -we Wlɔmʊ -nyɪma pɪlɪa 'wlu la, 'ɪn -a yia -mɔ mnɪ. -A ka 'ylɪ duun li wee 'gbe nʊkplɛ.

13 Nyapɛylɪ nynia, 'ɪn -a yia 'gbe nʊkplɛ 'tla, -a yia -gbʊa ŋwɛ -yɔ mnɪ. Da -a zʊa we dlɪ -gʊ nɪɪ, -mɔ Zuifʊ bhubhoelia 'cɪn -Lagɔ. 'Ŋwnɪ -wa gbelia -bha 'wlu, -a -dɪa la, 'ɪn -a yia wa -yla gbʊ gba. 14 Waa 'ŋwnɪ glaa 'yabhlo wa laa Lidii, Tiatilɪgbe 'wʊ wa gwalɪlɪa ɔ, 'naa -zalʊ ka -valɛ 'tɛa, 'mʊ ɔ paa pɛlʊ, 'ɪn ɔ bʊbɔa -Lagɔ. Ɔ mɪ -aɪn yukwli pʊlʊda, 'ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ yia ɔ dlɪ 'wʊkalɪ, -zugba -we Pɔlʊ mɪa gbada ɔ nʊ we. 15 Da -a batizea ɔ -yɔ ɔ nyɪma 'sɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ -aɪn -ylaɛ: «We -ka aɪn dlɪɪ -mɪ, nɪɪ, ɪn ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu 'pɪɛɪn, a yi na -gbɛ ladɪlɪa.» 'Ɪn ɔ nɛɛ -a ŋwnu we -yɔ -kpɔ.

Filipʊgbe nʊkplɛ, wa 'paa Pɔlʊ -yɔ Silasɪ -kaslʊ 'wʊ

16 'Ylɪ yabhlo nya, da wa bhubhoelia -Lagɔ, -a mɪ -mɔ mnɪda, 'ɪn gayloŋwnɔ yabhlo yia -aɪn yoo yi. Ɔ ka -zatɪbhɛ -zuzu -gʊ, mʊ nya ɔ bhlɪa kwɛ la. Wee ɔ kwɛ labhlɪlɪe -yɔ ɔ yɪa 'gwɛzi duun ɔ -cɪan -yla. 17 'Ɪn ɔ yia -a -yɔ Pɔlʊ 'sɔ 'bɪ -bholu, 'wʊkpɪkpɪe nya: «Waa nyɪma mɪa da, Yalɪ -Lagɔɔ lubhonʊnya -wa. Sa -Lagɔ 'kaa aɪn gbʊ 'wʊsa, we 'yoo wa mɪa da aɪn dasloluda.» 18 'Sa ɔɔ 'ŋwnɔ nʊa 'kɔmʊʊ. We bhɪalɪda, 'cɛ yia Pɔlʊ dɔlɔ, ɔ 'bhitia, 'ɪn ɔ nɛɛ wee zuzu -ylaɛ: «-Zezu Klisɪ 'ŋnɪ nya, ɪn nɛɛ -mɪ -ylaɛ, -ɪn 'tla ɔ 'wʊ!» -Bha -bhlokpadɛ, 'ɪn wee zuzu yia ɔ 'wʊtla.

19 Ɔɔ gayloŋwnɔɔ -cɪan yia we -yɔyɪ nɪɪ, ɔ 'nɪ 'maslɛɛn mneni, ɔ 'ka wa -yla 'gwɛzi 'yɪ. 'Ɪn wa yia Pɔlʊ -yɔ Silasɪ kpa, 'ɪn wa yia wa -zejila 'wʊ kwa nyɪmaa 'yugalɪnyaa -gbɛ, -gla nya. 20 Wa kwaa wa Wlɔmʊʊ gbʊwʊbhunya 'yu, wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «Nyɪma mɪa da, wa ka -amɪaa 'gbe gbugblolu. Zuifʊnya -wa, 21 'ɪn wa zʊayli -gbʊ, -amɪa Wlɔmʊ -nyɪmaa tite gbaa -a 'na ŋwnunu -yɔ -nɪ, 'ɪn -a 'na nʊnʊ lɛ nɪ, 'mʊ wa slolua.» 22 'Ɪn nyɪmaa -zlo yi 'yaa wa 'cɛ -yɔ 'palɪ.

Wlɔmʊ -nyɪmaa gbʊwʊbhunya nɛɛ wa -sa Pɔlʊ -yɔ Silasɪ -bana 'wʊ, 'ɪn wa 'ka wa sɛlɪ. 23 Wa sɛlɪa wa bhabha, 'bhie, wa yia wa -kaslʊ 'wʊpa. 'Ɪn wa nɛɛ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ -yla, ɔ zʊ wa 'yliyɔ 'nanʊʊ. 24 Wa gbaa sa wɛlɪ -mɪnɪ ɔɔ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ -yla, 'ɪn -mɔɔ yia wa -kaslʊbuduu nyɪdɪ -komi zɔ 'pa. 'Ɪn ɔ yia wa gbloko bhʊ 'wʊ palɪ.

25 -Mɔ zlɪ -nyɪdɪ, Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'sɔ mɪ -Lagɔ bhubhoeda, wa mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ lʊʊ nya, -zugba -kaslʊnyɪma tɔlʊa pʊlʊ wa yukwli. 26 -Bha -bhlokpadɛ, dʊdʊ yia zuklu 'tɪtɛɛ, 'ɪn -kaslʊbuduu -klu yia lazuklu. Tɔʊn, 'ɪn we klolo weee yia -kalɪ, 'ɪn -kaslʊnyɪma weee gbloko yia ladɪdlɪ. 27 Da ɔɔ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ ganɔa, 'ɪn ɔ yia klolonya -yɔyɪ -kalɪda. Ɔmɔ dlɪɪ nɪɪ, waa -kaslʊnyɪma ka -gwa. 'Ɪn ɔ yia -mɔ ɔ tʊgʊgblɛ -sa, ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'bha. 28 'Ɪn Pɔlʊ yia 'wʊkpɪ 'tɪtɛɛ, ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ -na 'dɛ gbʊnyuu -yla lɛ -nɪ, -a 'dɛ weee mɪ -bha!»

29 Tɔʊn, -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ yia 'napɛ -yɔlayɪbha, 'ɪn ɔ yia gwagwɪe -yɔ tɛlɪtɛlɪe nya -buduu komi zɔ pla, 'ɪn ɔ yia Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'sɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. 30 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ wlelia wa, 'ɪn ɔ yia wa layɪbha: «Na -cɪan, sa ɪn 'ka nʊ, 'ɪn ɪn 'ka gbʊ 'wʊbhʊa?»

31 'Ɪn Pɔlʊ -yɔ Silasɪ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn zʊ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu dlɪ -

gʊ, 'ɪn -ɪn -yɔ -na zʊaylinyɪma 'sɔ 'ka gbʊ 'wʊbhʊ.» 32 'Ɪn wa yia ɔ -yɔ ɔ zʊaylinyɪma weee -yla -Lagɔgbʊ gba. 33 Sabɔ, bhla -bhloo 'dɛ nya, 'ɪn ɔɔ -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ -yɔ Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'sɔ yia ɔ 'dɛɛ -gbɛ mnɪ. 'Ɪn ɔ yia wa 'gbia glʊ, 'ɪn -maa yia -bha -bhlokpadɛ ɔ -yɔ ɔ zʊaylinyɪma weee batizee. 34 Ɔ -yɔ Pɔlʊ -yɔ Silasɪ mnɪa ɔ -buduŋwɛɛ, 'ɪn ɔ yia wa lililu 'nyɛ. 'Ɪn ɔɔ nyɪmɛ -yɔ ɔ zʊaylinyɪma yia 'mʊna li, -Lagɔɔ dlɪ -gʊzʊzʊee 'gbʊ.

Pɔlʊ -yɔ Silasɪ wa -saa -kaslʊ 'wʊ

35 Da zlɪ zlɪa, Wlɔmʊ -nyɪmaa gbʊwʊbhunya yia 'slʊja tie -kaslʊbuduu ŋwɛkanyɔɔ -gbɛ nɪɪ, wa 'tide waa nyɪma -manɪ 'yi. 36 'Ɪn -kaslʊbuduu ŋwɛkʊnyɔ yia we wɛlɪ Pɔlʊ kwa, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Gbʊwʊbhunya ka nyɪma tie, wa nɛɛ, ɪn 'tide aɪn 'yi. We 'gbʊ, a mneni a 'ka 'tla, 'ɪn a 'ka mnɪ -dlɔɔ.»

37 'Ɪn Pɔlʊ nɛɛ waa 'slʊja -ylaɛ: «-Amɪa -wa Wlɔmʊ -nyɪma, wa 'nɪ -amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhu sazɔnʊ sa, 'ɪn wa yia -aɪn bhɪtɪ -zejila 'wʊ, 'bhie, 'ɪn wa yia -aɪn -kaslʊ 'wʊpa. 'Ɪn -slɛɛn wa 'yɪbha wa 'ka -aɪn -kaslʊ 'wʊ -sa 'wiemɪ? -Ɪnnya, we 'na 'ka lɛnʊ. Wa yi, wa 'ka -aɪn wleli wa 'dɛ nya!»

38 'Ɪn 'slʊja yia we 'dɪ Wlɔmʊ -nyɪmaa gbʊwʊbhunyaa -gbɛ kwa. -Maa 'nʊa nɪɪ, Pɔlʊ -yɔ Silasɪ mɪ Wlɔmʊ -nyɪma nya, 'ɪn we yia -maa nyanɔ dlɪ 'wʊslu. 39 'Ɪn wa yia wa bhubhoea yi, 'bhie, wa yia wa -kaslʊ 'wʊ -sa. 'Ɪn wa nɛɛ: «Amɪa zukpa -wa, a 'tla 'gbe nʊkplɛ!» 40 Da Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'tlaa -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn wa yia Lidiii -buduŋwɛɛ mnɪ. Wa 'yɪa -Lagɔbhelia, 'ɪn wa yia wa 'kʊayli 'pa, 'bhie, wa yia mnɪ.

17

Pɔlʊ -yɔ Silasɪ sɔ gbaa -Lagɔgbʊ Tɛsalonikɪgbe nʊkplɛ

1 Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'sɔ 'plɪlɪa Anfipolisɪ -yɔ Apoloni -gbenya nʊkplɛ, 'ɪn wa yia Tɛsalonikɪ nyni. -Mɔ Zuifʊʊ *-Lagɔbudu mɪa. 2 'Ɪn Pɔlʊ yia -mɔ pla sa ɔ nʊa 'cɪn 'sa. 'Ɪn Zuifʊʊ Nyapɛylɪ ta nya, 'ɪn ɔ -yɔ wa yia -Lagɔsɛbhɛ -gʊ kpɛlɪlɪ. 3 'Ɪn ɔ yia we 'ji gba, 'bhie, ɔ yia we wa 'klʊslolu nɪɪ, wee 'sɛbhɛ nɛɛ, we mɪ nɪɪ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sɪa, ɔ 'ka tlɪ, 'ɪn ɔ 'ka 'wʊsɔ tlɪtlɪnya glaa. Ɔ nɛɛ nɪɪ: «Ɔɔ -Zezu -ɔ ka gbʊ na gbaa da aɪn -yla, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» 4 Wee wɛlɪ zɪa wa lʊ Zuifʊ tɔlʊʊ dlɪ kwɛ, wa yia we -yɔŋwnu, 'ɪn wa yia Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'bɪbholu. 'Sa -bhlokpadɛ, *Glɛkɪ -duun -wa bʊbɔa Zuifʊʊ -Lagɔ nʊa, we -yɔ 'ŋnɪmnɪ zʊayliŋwnɪɪ -zlo.

5 'Ɪn Zuifʊ yia we zenyi nʊ, wa yia gbʊkpʊa -nyɪma labhu 'yloogblʊ, 'ɪn wa yia -zlɛ ladɪ 'gbe nʊkplɛ. 'Ɪn wa yia Pɔlʊ -yɔ Silasɪɪ da mnɪ, Zasɔɔn -buduŋwɛɛ, wa 'ka wa -zejila 'yu kwa. 6 'Ɪn wa 'nɪ Pɔlʊ -yɔ Silasɪ 'yɪɪ 'gbʊ, wa yia Zasɔn -yɔ -Lagɔbhelia tɔlʊa 'gbee 'wlulapɪlɪnya 'yu kwa. 'Ɪn wa yia 'wʊkpɪkpɪe bhli: «Nyɪma -manɪ ka dʊdʊ weee gbugblolu, 'ɪn wa yi 'yaa -slɛɛn -seli yi! 7 Zasɔn ka wa 'bɪ 'nyɛ ɔ 'dɛɛ -gbɛ! Waa nyɪma wee'e zʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ *Sezaaa titenya 'nʊŋwɛ, 'ɪn wa nɛɛ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -putu mɪ, 'mɔ wa laa -Zezu.» 8 'Ɪn wee wɛlɪnya -mɪnɪ yia nyɪmaa -zlo -yɔ gbee 'wlulapɪlɪnyaa dlɪ 'wʊbhu, 9 'ɪn wa nɛɛ Zasɔn -yɔ -Lagɔbhelia tɔlʊa -yla, wa plʊlʊ 'gwɛzi 'kadʊ yabhlo. Wa wlaa we, 'bhie, wa yia wa 'yitide.

Pɔlʊ -yɔ Silasɪ gbaa -Lagɔgbʊ Beleegbe nʊkplɛ

10 Da sabɔ bɛa, 'ɪn -Lagɔnyɪma yia -bha -bhlokpadɛ Pɔlʊ -yɔ Silasɪ yoo kwa Belee. Da wa nynia -mɔ, 'ɪn wa yia Zuifʊʊ -Lagɔbudu zɔ mnɪ. 11 Belee -Zuifʊʊ dlɪ nanɪ 'yli, we 'ka Tɛsalonikɪ -Zuifʊ 'wʊzi. Wa ka -Lagɔgbʊ yukwli pʊlʊ, 'ɪn wa yia we -yɔŋwnu gwagwɪe nya slʊɪ 'mʊna nya. 'Ylɪ weee nya, wa kpɪa -Lagɔsɛbhɛ, 'ɪn wa 'ka we -yɔyɪ nɪɪ, -de -we Pɔlʊ gbaa gbʊzɔnʊʊ. 12 'Ɪn waa Zuifʊ glaa -nyɪma duun yia -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu. 'Ɪn Glɛkɪ glaa 'ŋnɪmnɪ zʊayliŋwnɪ -yɔ nʊkpasia duun yi 'yaa -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu.

13 Da Tɛsalonikɪ -Zuifʊ 'nʊa nɪɪ, Pɔlʊ mɪ Belee -nyɪma -yla -Lagɔgbʊ gbada 'ya, tɔʊn, 'ɪn wa yia wee gbee nʊkpla -nyɪmaa dlɪɪ yalɪ 'paa mnɪ, 'ɪn -maa yia gbugblolu. 14 'Ɪn -bha -bhlokpadɛ -Lagɔbhelia yia Pɔlʊ yoo kwa gumunyu -yɔ -gbɛɪn. 'Ɪn Silasɪ -yɔ Timotee yia Belee -tʊ. 15 -Wa kwaa Pɔlʊ yoo, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia Atɛnɪgbe nʊkplɛ nyni. Wa 'bhitia lʊ la, 'ɪn Pɔlʊ yia wa wɛlɪ zʊ, nɪɪ, Silasɪ -yɔ Timotee ylɪ -mɔ ɔ slʊɪ.

Pɔlʊ gbaa -Lagɔgbʊ Atɛnɪgbe nʊkplɛ

16 Da Pɔlʊ mıa Silası -yɔ Timotee wʊda Atɛnı, ɔ 'yıa we -yɔ nıı, wee 'gbee nʊkpla -nyıma, yoyolagɔ wa bʊbɔa duun, 'ın ɔ dlı yia 'wʊsɔ. 17 'Ɪn Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, -wa bʊbɔa -Lagɔ, 'ma ɔ -yɔ wa kpɛlıa -Lagɔgbʊ -gʊ -Lagɔbudu zɔ. 'Ɪn sa zlı zlıa -bhlo, 'sa ɔ gbaa -Lagɔgbʊ 'plıplınya -yla -gblɔgblʊ 'wʊ. 18 'Sɛbhɛ -yilonya 'kadı wa laa Epikulıı 'bınyıma -yɔ Sıtoisınyıma, -maa -yɔ ɔ bhlia kpɛlıkpɛlıe 'ya. Tɔlʊa nɛɛ: «Zlɛsanyɔ mıa nı nɛɛ -bha saa?» Tɔlʊa nɛɛ: «We 'wlʊ sa 'lakpa -Lagɔnyaa gbʊ ɔ mı gbada.» Nıı, -Zezuu gbʊ -yɔ tlıtlınya glaa 'wʊsɔgbʊ Pɔlʊ mıa gbada, 'mʊ wa 'nʊa. 19 Da wa kpaa Pɔlʊ, 'ın wa -yɔ ɔ yia wa gbʊwʊbhunya 'yu mnı, -gɔgɔ wa laa Aleopazı 'wlu. 'Ɪn wa yia ɔ layıbhaɛ: «Gbʊ -lolu -ın mıa dɛ -sloluda, -ın mneni -ın 'ka we 'ji gba -aın -ylaa? 20 -We ka gbʊ -wa, -nanagbʊnya -na gbaa dɛ -aın -yla, -a 'yıbha -a 'ka we 'ji 'wʊlanʊ.»

21 Nıı, Atɛnı -nyıma weee -yɔ wa 'lakpanya tʊa -bha bhla duun nya, 'wʊbhlolugbʊnyaa kpɛlıe -yɔ we yukwli pʊlʊe nya.

22 -Mɔ Aleopazı 'wlu Pɔlʊ -sɔa 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ: «Atɛnı -nyıma, na yı we -yɔ nıı, amıaa bʊbɔli nanı aın dʊdʊ bhabha. 23 Da ın mıa amıaa 'gbe nʊkplɛ -zieda, ın ka amıaa bʊbɔlii *-bada 'yı. Amıaa -zilagʊbʊbɔlʊlu yabhlo ın 'yıa -bha wa cɛlıaɛ: -LAGƆ -Ɔ NÝIMA 'NIA -YI. 'Ɪn -we a 'nıa -yi, a bʊbɔa, we gbʊ ın yia da aın -yla gbaa. 24 'Ɪn -Lagɔ -ɔ nʊa dʊdʊ -yɔ we -gʊ -lu weee lɛ, mɔ -wa yalı -yɔ dʊdʊʊ -Kanyɔ. Ɔ'ɔ -dılı nyımaa 'sʊbha 'sʊbha zilabʊbɔ -budu zɔ la. 25 -Lagɔ 'nı 'yıbha nyıma 'nyɛ ɔ -lu yabhlogbɔɔ, nıı, mɔ nyɛa nyıma 'yliyɔgagıe, nyapɛlı, we -yɔ -lu weee. 26 Nyımɛ yabhlogbɔɔ ɔ -laa la, 'ın wɛlı weee yia layi -mɔɔ 'gbʊ, 'ın wa yia dʊdʊ weee -gʊ ladı. 'Ɪn ɔ yia -zʊʊ 'wʊsısalıda lɛnʊ wa -yla, 'ın ɔ yia dʊdʊ wa 'kaa -gʊ ladıı bɔlʊ palı. 27 Nyıma 'ka -Lagɔɔ datalıı 'gbʊ, ɔ yi 'saa nʊ. Wa -ka sıada -mı, ɔ datalıe nya, 'ın wa 'ka ɔ 'yı. 'Ɪn -zugba -Lagɔ 'nı -aın -yɔbhʊda -mı 'pıpı. 28 ‹Ɔ 'gbʊ -a -gaa 'yliyɔ, -a nɔa, 'ın -a mıa la.› Amıaa gbalınyaa tɔlʊa ka we gba: ‹-Amıa mı 'ya ɔ 'yua nya.›

29 «-A mı -Lagɔɔ 'yua nyaa 'gbʊ, -a 'na palılı -can, 'gwɛzi -yɔ tʊkpa -we nyıma tɛlıa wa 'ylimnee nya -Lagɔ 'wʊ -nı. 30 Da nyıma 'nıa gbʊ yabhlogbɔɔ -yi, 'sa wa nʊa, 'ın -Lagɔɔ gbʊ 'nı -mʊʊnya 'wʊlapılı. Nıı, -slɛɛn, dʊdʊgʊ -nyıma weee ɔ laa, da wa -ka -mı, wa 'ka wa dlı 'bhiti. 31 Ɔ ka 'ylı yabhlo zʊ, ɔ 'ka nyımɛ yabhlo ɔ -saa -bha, ɔ 'ka ɔ -gʊ 'plılı, 'ın ɔ 'ka dʊdʊgʊ -nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhu tıklıı. Ɔ ka we nyıma weee 'klʊslolu, ɔɔ nyımɛɛ 'wʊbhubhue nya tlıtlınya glaa.»

32 Da wa 'nʊa tlıtlıe lʊʊ 'wʊsɔ gbʊ, Pɔlʊ ŋwɛɛ, 'ın -zakpa -bhlo yia ɔ gla palı, 'ın tɔlʊa nɛɛ: «'Ylı -putu nya, 'bhie, -a 'ka -mı yukwli pʊlʊ, wee gbʊ -mınıı 'gbʊ.» 33 'Ɪn Pɔlʊ yia wa glaa 'bhʊ. 34 Nyıma -tɔlʊa -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, 'ın -maa yia Pɔlʊ 'bı mnı. Wa glaa Atɛnıı gbʊwʊbhunyaa lʊnyımɛ yabhlo wa laa Denisı klaa, 'ŋwnɔ yabhlo wa laa Damalisı, we -yɔ nyıma tɔlʊa, ma -wa.

18

Pɔlʊ mı Kolɛntıgbe nʊkplɛ

1 -Mʊʊ 'bıgʊ, Pɔlʊ 'bhʊa Atɛnı, 'ın ɔ yia Kolɛntı mnı. 2 Zuifʊ yabhlo wa laa Akilası, wa gwalıa Pɔɔn -dʊdʊ -gʊ, 'ın ɔ yia -mɔ ɔ ylı, -zugba ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Plisilı ka Italii -dʊdʊ -gʊ 'bhʊ 'lulolu. -We ka gbʊ -wa, nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊ Klodʊ nɛɛ, Zuifʊ 'bhʊ Wlɔmʊgbe nʊkplɛ. 'Ɪn Pɔlʊ yia wa -gbɛ mnı. 3 Nıı, wa nʊnʊ -lubhoo 'yli -bhlo, *'naabuduu 'naa wa lʊa, we 'gbʊ, ɔ yia wa -gbɛ ladılıa mnı, -zugba wa nʊa lubho dabʊdʊ. 4 Sa *Nyapɛylı nynia -bhlo, 'sa Pɔlʊ bhua wɛlı 'wʊ -Lagɔbudu zɔ, 'ın ɔ gbaa, ɔ yıa 'klı, ɔ 'ka Zuifʊ -yɔ Glɛkı lu.

5 Da Silası -yɔ Timotee 'bhʊa Masedʊanı, Pɔlʊ yia bhla weee nya -Lagɔgbʊ gbada -tʊ, -zugba ɔ gba Zuifʊnya -yla, nıı, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ. 6 'Ɪn Zuifʊ yia Pɔlʊ -yɔwʊsɔlʊ, -zugba wa vɛlı ɔ. 'Ɪn ɔ yia ɔ -bana 'wʊvu wa -gʊ* , ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka mnɔ, amıaa 'dɛɛ 'bıgʊ -wa, we 'nı na gbʊ. Nıı, we 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ, -wa 'nıa Zuifʊ, wa -gbɛ na yia mnıa.»

7 Pɔlʊ 'tlaa -Lagɔbudu zɔ, 'ın nyımɛ yabhlo wa laa Titiusı Zutusı -ɔ bʊbɔa -Lagɔ, 'ın -ɔ ka -budu mıa -Lagɔbudu kwesi, 'ın ɔ yia -mɔɔ -gbɛ mnı. 8 -Lagɔbuduu 'yugalınyɔ Klisıpusı zʊa Nyımaa -Kanyɔ dlı -gʊ, we -yɔ ɔ zʊaylinyıma. Kolɛntı -nyımaa -zlo -wa pʊlʊa

* **18:6** Mʊ slolua nıı, ɔ ka -mɔ ɔ sɔ -sa.

Pɔlʊʊ wɛlɪ yukwli, 'ɪn -maa yi 'yaa -Lagɔ dlɪ -gʊ zʊ, 'ɪn wa yia wa batizee.

9 Sabɔ yabhlo nya, Nyɪmaa -Kanyɔ 'tlalɪa Pɔlʊ 'klʊ ɔ 'yli 'wʊ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ, -ɪn -tʊ gbada. -Ɪn 'na 'munu ŋwɛ -nɪ. 10 Nɪɪ, ɪn -yɔ -mɪ 'sɔ mɪ. Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka -mɪ kwɛzɪ, 'ɪn ɔ 'na 'ka -mɪ -yla gbʊnyuu lɛnʊ. -We ka gbʊ -wa, gbe nɪ nʊkplɛ, -wa mɪa na -nʊ nya wa -zu 'wʊ.» 11 Pɔlʊ li Kolɛntɪ -zʊ -bhlo 'cʊ gbelibhlo, -zugba ɔ slolu -mɔ nyɪma -Lagɔwɛlɪ.

12 Bhla -we nya Wlɔmʊ -nyɪmɛ Galiɔɔn pɪlɪa Akai 'wlu la, 'ɪn Zuifʊnya yia Pɔlʊ -yɔ gwe 'pa, 'ɪn wa -yɔ ɔ yia gbʊwʊbhu -zejila 'yu mnɪ. 13 'Ɪn wa nɛɛ: «Ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ, sa -amɪaa tite 'nɪa gba, 'sa ɔ gbaa nyɪma bʊbɔ -Lagɔ.»

14 Pɔlʊ 'ka ŋwɛ gbaa yi, 'ɪn Galiɔɔn nɛɛ Zuifʊ -ylaɛ: «We -ka nɪɪ, ɔɔ nyɪmɛ ka tite mnɔ, 'ɪn ɔ yi gbʊ 'kadʊ -nyumɔ, -zugba ɪn ka yaa dlɪ lapalɪ, 'ɪn ɪn ka amɪa Zuifʊ yukwli pʊlʊ. 15 -We ka gbʊ -wa, wɛlɪ klaa, 'ŋnɪ klaa, we -yɔ amɪaa 'dɛɛ tite -gʊ a mɪa kpɛlɪlɪdaa 'gbʊ, amɪaa 'dɛɛ gbʊ mʊ. Ɪn 'nɪ 'yɪbha ɪn 'ka sanɛɛ -sʊkpa gbʊwʊbhunyɔ -zɛ!» 16 'Ɪn Galiɔɔn yia wa vu gbʊwʊbhu -zejila 'yu. 17 Tɔʊn, Zuifʊ weee kpaa -Lagɔbuduu 'yugalɪnyɔ Sɔsɪtɛnɪ, 'ɪn wa yia ɔ bhɪtɪ -bha gbʊwʊbhu -zejila 'yu.

'Ɪn Galiɔɔn 'nɪ we 'yabhlogbɔɔ -gʊsa.

Pɔlʊ bhitia Antiɔsʊ lʊ

18 Pɔlʊ ka 'ya Kolɛntɪ -gwlɛ kplokplo. 'Bhie, ɔ yia -Lagɔbhelia wɛlɪ 'pa, 'ɪn ɔ yia 'glʊ 'wʊ -gblaa, ɔ yia Silii -dʊdʊ -gʊ mnɪ, ɔ -yɔ Plisilɪ -yɔ Akilasɪ 'sɔ. Da wa 'kaa 'glʊ 'wʊ -gbla, 'ɪn ɔ yia ɔ 'nyi kpla Sankleegbe nʊkplɛ. -We ka gbʊ -wa, ɔ ka -Lagɔ -yla bi. 19 Wa nynia Efɛzɪ, -bha Pɔlʊ tɪa Plisilɪ -yɔ Akilasɪ. 'Ɪn ɔ yia -Lagɔbudu zɔ mnɪ, 'ɪn ɔ -yɔ Zuifʊ yia kpɛlɪ. 20 'Ɪn -maa nɛɛ ɔ -yla, ɔ -tʊ wa -gbɛ -slɔ, ɔ 'nɪ we -yɔŋwnu. 21 Ɔ 'paa wa wɛlɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔ -ka ŋwnu, 'ɪn na yia amɪaa -gbɛ lʊ.» 'Ɪn ɔ yia 'glʊ 'wʊ -gbla Efɛzɪ, ɔ yia mnɪ. 22 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ nynia Sezalee, 'ɪn ɔ yia -Lagɔnyɪma fʊsaa mnɪ -Zeluzalɛmʊ.

'Bhie, ɔ yia Antiɔsʊ mnɪ. 23 Ɔ lia -bha 'ylɪ sanɪmɛ Antiɔsʊ, 'bhie, ɔ yia lʊmnɪ. Ɔ 'plɪlɪa -Galasii -yɔ Flizii -dʊdʊ -gʊ -bhlo -bhlo, -zugba ɔ pa -Zezuu 'bɪnɔnya weee 'kʊayli.

Apolɔsʊ

24 Zuifʊ -ɔ wa gwalɪa Alɛzandli, wa laa Apolɔsʊ, yia Efɛzɪ yi. Gbagbanyɔ -zɔnʊ -wa, 'ɪn ɔ -yia -Lagɔsɛbhɛ 'nanʊʊ. 25 Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'Yloogblʊ wa -slolua zlɪmɛ ɔ, -slɛɛn dlɪ weee nya ɔ gbaa, 'ɪn ɔ slolua -Zezuu gbʊ kpɛɛn kpɛɛn. 'Ɪn Zaaan nyɪmaa batizee -gbʊ -bhlo ɔ -yia. 26 'Ɪn Apolɔsʊ yia -Lagɔgbʊʊ gbagbɪe bhli dlɪ tɛlɔ nya, Zuifʊʊ -Lagɔbudu zɔ. Da Plisilɪ -yɔ Akilasɪ pʊlʊa ɔ yukwli, wa yia ɔ 'wʊbhu, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia wa 'dɛɛ -gbɛ mnɪ. 'Ɪn wa yia ɔ -Lagɔɔ 'Yloogblʊ -slolu kpɛɛn kpɛɛn.

27 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Apolɔsʊ 'yɪbha ɔ 'ka Akai mnɪ. 'Ɪn -Lagɔbhelia yia ɔ 'kʊayli 'pa, 'ɪn -maa yia wee dʊdʊ -mʊʊ -gʊ -Lagɔnyɪma 'sɛbhɛ yoo 'pa nɪɪ, wa kpa ɔ 'nanʊʊ wa 'lakpa yu nya. Da ɔ nynia -mɔ, -wa plaa -Lagɔ, -Lagɔɔ 'nanɪ nya, 'ɪn ɔ yia wa 'wʊsa bhabha. 28 Ɔ ka -Lagɔsɛbhɛ zɛlɪ Zuifʊ -yla, 'ɪn ɔ yia wa -slolu tɪklɪɪ nɪɪ, -Zezu mɪ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, 'ɪn ɔ 'nɪ Zuifʊʊ wɛlɪ -yɔŋwnu, ɔ yia wa lu -zejila 'wʊ.

19

Pɔlʊʊ -zakpa 'sɔnʊ mnɪa Efɛzɪ

1 Bhla -we nya Apolɔsʊ mɪa Kolɛntɪ, 'ɪn Pɔlʊ yia -Aziii* -gɔgɔ -ka -dʊdʊʊ yalɪ -gbɛɪn 'plɪlɪ, 'ɪn ɔ yia Efɛzɪ nyni. 'Ɪn ɔ yia -mɔ -Zezuu 'bɪnɔnya tɔlʊa ylɪ. 2 'Ɪn ɔ yia wa layɪbhaɛ: «Da a zʊa dlɪ -Zezu -gʊ, Zuzu 'Pʊpa ka aɪn -gʊ kwlilii?»

'Ɪn wa yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «-A 'nɪ -slɔ 'nʊ nɪɪ, Zuzu 'Pʊpa mɪ.»

3 'Ɪn Pɔlʊ yia wa layɪbhaɛ: «-Zugba, sa wa batizee aɪan?»

'Ɪn wa yia we 'bɪgʊpalɪ: «Zaaan nyɪmɛɛ batizee batizee sɔlʊ wa batizea -aɪn.»

4 Pɔlʊ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyɪma -wa ŋwnua wa dlɪ 'bhitigbʊ, 'ma *Zaan batizea. 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: ‹Nyɪmɛ -ɔ yia 'mɪ lʊʊ yia, a zʊ ɔ dlɪ -gʊ, mɔ -wa -Zezu.› » 5 Da waa Efɛzɪ -nyɪma 'nʊa wɛlɪ -mɪnɪ, 'ɪn wa yia wa 'dɛ wla, wa batizee wa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ nya. 6 Pɔlʊ palɪa wa sɔ -gʊ la, 'ɪn Zuzu 'Pʊpa yia wa -gʊ kwlili. 'Ɪn wa yia wɛlɪ -putunyaa gbagbɪe bhli, -zugba wa paa -Lagɔgbʊʊ -falɪ.

7 Wa 'dɛ weee mneni wa 'ka sa nyɪma kugbua lɛ 'sɔ ŋwɛɛ nyni.

* **19:1** 'Mʊ wa laa -zɛɛn «Asie Mineure» -tuauwɛlɪ 'wʊ.

8 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Pɔlʊ plaa -Lagɔbudu zɔ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔgbʊ gbada -tʊ 'cʊ ta nʊkplɛ dlɪ tɛlɔ nya, -zugba ɔ gba -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbʊ, 'ɪn ɔ yɪ 'klɪ, -wa mɪa ɔ yukwli pʊlʊda ɔ 'ka wa lu. 9 'Ɪn duun yia yukwli -yɔsumanɪ, -maa 'nɪ -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, 'ɪn wa yia -Zezuu 'Yloogblʊ gla palɪ -zejila 'wʊ. 'Ɪn Pɔlʊ yia wa -yɔ 'bhʊ, ɔ -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnya yia mnɪ, -zugba ɔ slolu wa -Lagɔgbʊ 'kɔmʊʊ, Tilanusɪɪ lakɔnɪ -budu zɔ. 10 'Sa ɔ -tʊa nʊda -zʊ 'sɔ nʊkplɛ. 'Ɪn Zuifʊ -yɔ Glɛkɪ sɔ mɪa -Azii -dʊdʊ -gʊ, -maa yia Nyɪmaa -Kanyɔɔ gbʊ 'nʊ.

Sevaaa nʊkpasuyua

11 'Ɪn -Lagɔ yia gwɛdigbʊ 'kadɪ 'kadɪ lɛnʊ, Pɔlʊʊ sɔ nya. 12 'Ɪn 'klʊɔ -sɛlɪ -mislɔ -yɔ 'naa -kibhenya bhlɪa ɔ ku ŋwɛ, 'mʊ wa kwaa guzʊnya. 'Ɪn -maa gu yia -maa -yɔ 'bhʊ, zuzu 'nyii -we -dɪlɪa wa 'wʊ la, 'ɪn we yia wa 'wʊ 'tla.

13 Zuifʊ tɔlʊa -wa jɪjlɪa 'gbe, zuzu 'nyii vuvue nya guzʊnya 'wʊ, -maa yi 'yaa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ laylalɪ, we vuvue nya. 'Ɪn wa nɛɛ zuzu 'nyii -yla: «-Zezu ka gbʊ Pɔlʊ gbaa da, -a nɛɛ, ɔ 'ŋnɪ nya a 'tla wa 'wʊ!» 14 Zuifʊʊ -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ mɪ -bha, 'mɔ wa laa Sevaa. Ɔ ka nʊkpasuyua gbesɔ, ma nʊ 'saa.

15 'Ɪn zuzu 'nyuu yia we 'bɪgʊpalɪ wa -yla: «ɪn -yi -Zezu, 'ɪn -ɔ Pɔlʊ -mɪa, ɪn -yi -mɔɔ. 'Ɪn amɪa naa, nyɔɔ amɪa -mɪa?»

16 Nyɪmɛ kaa zuzu 'nyuu 'wʊ, -mɔɔ yia wa -gʊbho. 'Ɪn ɔ yia we -slolu nɪɪ, ɔ 'tɛla, ɔ -zi wa. Ɔ nʊa wa lɛ, 'ɪn ɔ yia wa -bana yla, 'ɪn wa -yɔ gwagwɪe yia ɔ -budu zɔ 'tla kpanʊ nya. 17 Zuifʊ -yɔ Glɛkɪ mɪa Efɛzɪ 'nʊa gbʊ -mɪnɪ, 'ɪn nyanɔ yia wa 'wʊslo. 'Ɪn wa yia Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ 'ylimanɪ. 18 Nyɪma -duun -wa ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, 'ɪn wa yia wa gbʊnyuu gbaa yi 'tɪtɛɛ nyɪma -zejila 'wʊ. 19 -Dlabhia -lɛnʊnya duun -yɔ wa 'sɛbhɛɛ -zlo yia yi, 'ɪn wa yia we -sie nyɪma weee 'yu. Wa zɛlɪa we -valɛ we nyni 'gwɛzii 'wlu glʊ ta 'wlu kugbua lɛ gbu† . 20 'Sa -Lagɔgbʊ mnenia la, 'ɪn we yia -gʊwʊlaylimanɪ, Jejitapɛɛ 'tɪtɛ slolue nya.

-Zlɛ 'kadʊ mɪ Efɛzɪ

21 Gbʊnya -mɪnɪɪ 'bɪgʊ, Pɔlʊ nɛɛ Masedʊanɪ -yɔ Akai ɔ plɪlɪa ɔ 'ka -Zeluzalɛmʊ mnɪ. Ɔ nɛɛ: «-Mʊʊ 'bɪgʊ, ɪn -ka -mɔ nyni, we mɪ nɪɪ, ɪn mnɪ 'ya *Wlɔmʊ 'yɪa.» 22 Timotee -yɔ Elasɪtɪ -wa -wa ɔ 'wʊsanya, 'ɪn ɔ yia -maa sɔbhie tie Masedʊanɪ, 'ɪn ɔ 'dɛ yia -Azii -tʊ 'ylɪ yasɔlɛ nya.

23 -Mʊʊ bhla, 'ɪn gbʊ 'kadʊ yia bhli -Zezuu 'Yloogblʊʊ 'gbʊ. 24 Nyɪmɛ yabhlo wa laa Demetliusʊ, 'gwɛzi nya ɔ bhlaa -lu yua -sɛsɛ. Nyɪmaa -lagɔ wa laa Atemisɪ‡ we -buduu 'wʊwlʊ -yua -sɛsɛ ɔ bhlaa. Mʊ -yɔ, ɔ -yɔ ɔ lubhonʊnya yɪa 'gwɛzi duun. 25 'Ylɪ yabhlo nya, Demetliusʊ gbelia ɔ lubhonʊnya -yɔ -wa -yɔ ɔ kaa lubhoo 'yli -bhlo 'wlu, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Taleaɪn, amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, 'mʊ lubho nɪ -yɔ -a yɪlɪa -amɪanʊʊ 'gwɛzi. 26 -We mɪa 'plɪda, a yɪ we -yɔ, 'ɪn a nʊ we. Ɔɔ Pɔlʊ nɛɛ nɪɪ, -lagɔ -we nyɪma tɛlɪa, we 'nɪ -lagɔ -zɔnʊnya. Ɔ ka nyɪma duuun 'wlu -nyumɔ. We 'nɪ -seli Efɛzɪ -bhlo, we -tʊ 'wʊ -sɛ, we 'ka -Azii -dʊdʊ weee -gʊ lamneni. 27 -Mʊʊ mneni we 'ka -amɪaa lubho -nyumɔ, 'ɪn we 'ka Atemisɪ 'kadʊʊ -budu -yɔ we 'ŋnɪ lasa. 'Ɪn nyɪma 'na 'ka -slɛɛn we 'ylimanɪ. 'Ɪn 'mʊ wa bʊbɔa -Azii -yɔ -dʊdʊ weee -gʊ.»

28 Da nyɪma 'nʊa wee gbʊ -mɪnɪ, wa 'paa 'cɛ, 'ɪn wa yia 'wʊkpɪkpɪe bhli: «Efɛzɪ -nyɪmaa Atemisɪ 'ylia! » 29 'Ɪn 'gbe -kpabhie yia gbugblolu. 'Ɪn Masedʊanɪ -nyɪma 'sɔ wa laa Gayusɪ -yɔ Alisɪtakɪ, -wa -wa Pɔlʊʊ nɔnɔnya, 'ɪn wa yia -maa kpa, 'ɪn wa -yɔ wa 'sɔ yia -gblɔgblʊ 'wʊ mnɪ gwagwɪe nya.

30 Pɔlʊ 'yɪbha ɔ 'ka wa nyɪdɪ 'tla -zejila 'wʊ, 'ɪn -Zezuu 'bɪnɔnya nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na nʊnʊ we lɛ -nɪ. 31 -Aziii lubhonʊnya 'kadɪ -tɔlʊa -wa mɪa Pɔlʊʊ 'talea nya, -maa yi 'yaa wee wɛlɪ -bhlokpadɛ ɔ yoo 'pa, nɪɪ, ɔ 'na 'sibhli wee -zejila 'wʊ la -nɪ.

32 -Mʊʊ bhla, nyɪma yiyli -gʊ, -zugba gbʊ bidi -bidi bidi wa nʊa lɛ. Nyɪma tɔlʊa kpɪ 'wʊ wɛlɪ yabhlo nya, 'ɪn tɔlʊa kpɪa 'wʊ 'ya wɛlɪ -putu nya. 'Ɪn -we ka 'gbʊ wa yia 'wlugbeli, wa glaa -nyɪma duun 'nɪ we -yi. 33 We bhla Zuifʊ yabhlo wa laa Alɛzandlɪ mɪ -bha. 'Ɪn nyɪma tɔlʊa yia we 'ji gba ɔ -yla, -zugba Zuifʊ tɔlʊa sua ɔ, ɔ 'ka gba. 'Ɪn Alɛzandlɪ yia sɔ 'wʊbhu, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka waa nyɪmaa -zlo -yla gbʊ gba. 34 Wa yibhelia ɔ Zuifʊ nya, 'ɪn wa 'dɛ weee yia 'wʊkpɪda -tʊ wɛlɪ -bhlogbɔɔ

† **19:19** 'Ylɪ glʊ 'sɔ 'ylɪ kugbuaa lubhoo 'pɛnɪgwɛzi -wa. ‡ **19:24** 'Ŋwnɔlagɔ -wa.

nya 'lɛlɪ 'sɔ nʊkplɛɛ: «Efɛzɪ -nyɪmaa Atemisɪ 'ylia! Atemisɪ 'ylia!»

35 'Ɪn wee 'gbee fɛngblɛ yia nyɪma weee ŋwɛ 'munu. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Efɛzɪ -nyɪma, nyɪma weee -yi we 'ji nɪɪ, Efɛzɪ -gbe -wa Atemisɪɪ bʊbɔ -budu 'kadʊ -yɔ we tɛlɪtɛlɪ -tʊkpa, -we 'bhʊa yalɪɪ ŋwɛkʊnyɔ. 36 Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka gbʊ -mɪnɪ kpɛlɪ. We 'gbʊ, a 'mu ŋwɛ, a 'na slolu gbʊ lʊ -nɪ. 37 'Ɪn nyɪma -wa a -laa -seli, wa 'nɪ we -budu zɔ -lu yabhlogbɔɔ yli, 'ɪn wa 'nɪ -amɪaa -Lagɔ vɛlɪ. 38 We -ka Demetliusʊ -yɔ ɔ lubhonʊnya 'yɪbha wa 'ka nyɪmɛ 'klamanɪ, wa mnɪ gbʊwʊbhunya 'yu, gbʊwʊbhu ylɪ nya. Mɔ wa 'kaa nyɪmɛ 'klamanɪ -mɔ mɪa dɛ. 39 We -ka nɪɪ, a ka 'ya gbʊ yabhlo, a 'ka we layɪbha, -a mneni -a 'ka -mʊʊ gba -a 'dɛ weee 'wlugbeliylɪ nya. 40 -A fɛlɪ -amɪaa 'dɛ gbʊ 'nyɛa, 'ɪn wa 'ka -aɪn gbʊ 'wludɪ, nɪɪ, -amɪa sɔlʊa -amɪaa 'wlulapɪlɪnya -yɔ 'wʊ, gbʊ -we 'plɪa -zɛɛn daa 'gbʊ. Wee 'wlugbelie -mɪnɪ 'nɪ 'ji tɪklɪɪ -ka, 'ɪn gbʊ -we -a 'kaa gba, -mʊʊ 'nɪ -mɪ.»

41 Da ɔɔ fɛngblɛ gba 'saa, 'ɪn ɔ nɛɛ nyɪma -yla, wa mnɪ wa -buduŋwɛɛ.

20

*Pɔlʊ mnɪa Masedʊanɪ -yɔ *Glɛsɪ -dʊdʊ -gʊ*

1 Da -zlɛ bhɪa, -mʊʊ 'bɪgʊ, Pɔlʊ yia -Zezuu 'bɪnɔnya 'wlugbeli. Ɔ zʊa wa 'dɪ, 'bhie, ɔ yia wɛlɪ 'pa, 'ɪn ɔ yia Masedʊanɪ mnɪ. 2 Ɔ 'plɪlɪa wee dʊdʊ -mɪnɪ -gʊ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔnyɪma 'dɪ duun zʊ. -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ yia *Glɛsɪ nyni, 3 'ɪn ɔ li -mɔ Glɛsɪ -dʊdʊ -gʊ 'cʊ ta. Da ɔ mɪa 'glʊ 'wʊ -gblada, ɔ 'ka Silii mnɪ, 'ɪn ɔ yia 'nʊ nɪɪ, Zuifʊ mɪ ɔ -yɔgbʊ zʊda, wa 'ka ɔ 'bha. Tɔʊn, ɔ yia ɔ 'dɛɛ dlɪ zɔ lapʊpalɪ nɪɪ, ɔ 'ka Masedʊanɪ -dʊdʊ -gʊ lʊbhiti. 4 -Wa -yɔ Pɔlʊ mnɪa, wa ŋnɪ nɪ: Belee -nyɪmɛ Pilusɪɪ 'yu Sopatɛɛ, Tɛsalonikɪ -nyɪma Alisɪtakɪ -yɔ Sekɔndusɪ, Dɛlɪbʊ -nyɪmɛ Gayusɪ, 'ɪn Timotee, we -yɔ 'ya -Azii -dʊdʊ -gʊ -nyɪma Tisikɪ -yɔ Tlofimʊ. 5 Nyɪma -manɪ -galɪa -aɪn 'yu, 'ɪn wa yia -aɪn wʊ Tloasɪgbe nʊkplɛ. 6 *'Floo -we 'nɪa gɔɔ -yɔ -ka, we 'fɛtɪ 'plɪa, 'ɪn -amɪa yia Filipʊgbe nʊkplɛ 'glʊ 'wʊ -gbla. -A li 'nyu 'klʊɔ 'ylɪ gbu, 'ɪn -a yia wa -gbɛ nyni Tloasɪ, -a li -mɔ lɔkɔwlu -bhlo.

Pɔlʊ mɪ Tloasɪ

7 Samidii jibheza, -a gbelia 'wlu, -a 'ka 'floo ladɪdlɪ dabʊdʊ, 'ɪn Pɔlʊ yia gbʊ -gbagbɪe bhli -Lagɔnyɪma -yla. 'Ɪn zlɪ -ka zlɪ mnɪa ɔ yiaa 'gbʊ, 'ɪn ɔ yia gbada -tʊ tɪklɪɪ, 'ɪn zlɪ -gʊ yia bɛ. 8 -Buduu yu mɪa yalɪ, -we zɔ -a gbelia 'wlu, 'napɛɛ -zlo mɪ -mɔ -nyumada. 9 Nyimeslɔyu wa laa Etikɪ -dɪa fɪnɛtlɪɪ ŋwɛ -gʊ la. Pɔlʊ ka gbagbɪe latlʊmanɪɪ 'gbʊ, Etikɪ yia 'ylaa ŋwɔ. Ɔ zilia 'ylaa 'wʊ, 'ɪn ɔ yia 'tazɪ tanʊʊ fɪnɛtlɪ 'yli 'bhʊ, 'ɪn ɔ yia bhli. Wa 'ka ɔ 'wʊbhu, -zugba ɔ ka tlɪ. 10 Pɔlʊ 'sibhlia la, ɔ kwlia ɔ -gʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'wʊbhu, ɔ nɛɛ: «Amɪaa dlɪ 'na sumanɪ -nɪ, ɔ -ga 'yliyɔ!» 11 -Mʊʊ 'bɪgʊ, Pɔlʊ -gblaa 'tazɪ 'wlu, ɔ dɪdlɪa 'floo la, 'ɪn ɔ yia we li. Ɔ gba 'yaa kplokplo, zlɪ dolua 'wʊla, 'ɪn ɔ yia mnɪ. 12 'Ɪn wa -yɔ ɔɔ nyimeslɔyu yia mnɪ, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, we yia wa 'dɛ weee dlɪ lapalɪ.

Pɔlʊ 'bhʊa Tloasɪ, 'ɪn ɔ yia Milee mnɪ

13 -A -gaa 'yu, -a yia 'glʊ 'wʊ -gbla, 'ɪn -a yia Asɔsʊ mnɪ. -Mɔ -a 'kaa Pɔlʊ 'wʊbhu, -we ka gbʊ -wa, ɔ nɛɛ ɔ 'ka -mɔ mnɪ bhʊ -gʊ. 14 Pɔlʊ ylɪa -aɪn Asɔsʊ, 'ɪn -a yia ɔ 'wʊbhu 'glʊ 'wʊ, 'ɪn -a -yɔ ɔ 'sɔ yia Mitilɛnɪ mnɪ. 15 -Bha -a -gblaa 'glʊ 'wʊ, 'ɪn -a yia lʊbhiti gumunyu -gʊ. -Mʊʊ zlɪ zlɪa, 'ɪn -a yia Kio 'klʊ nyni. -Mʊʊ 'bɪgʊ zlɪ zlɪ 'yaa, 'ɪn -a yia Samɔsʊ nyni, -mʊʊ 'bɪgʊ zlɪ zlɪa, 'ɪn -a yia Milee nyni. 16 Nɪɪ, Pɔlʊ nɛɛ, Efɛzɪ ɔ plɪlɪa, ɔ 'nɪa -bha 'yligbea yi, ɔ yi bhla lanyumɔnʊ -Azii -dʊdʊ -gʊ. Ɔ 'yɪbha ɔ 'ka *Pantɪkɔtʊʊ 'ylɪ nya -Zeluzalɛmʊ -mɪ, sao sa we -ka -mɪ. We 'gbʊ, ɔ yia kwɛlapulo.

Pɔlʊ 'paa Efɛzɪɪ leglizɪɪ nyɪma kpasɪ wɛlɪ

17 Pɔlʊ mɪ Milee, 'ɪn ɔ yia nyɪma Efɛzɪ tie nɪɪ, wa 'ka *leglizɪɪ nyɪma kpasɪ laa mnɪ. 18 Da wa nynia Pɔlʊ kwesi, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na tɪanʊ nynia -Azii -dʊdʊ -gʊ, sa ɪn -yɔ aɪn 'sɔ -dɪa la, amɪaa 'dɛ -yi we. 19 Ɪn ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ lubho nʊ na 'dɛɛ 'wʊtɪtɪe nya 'kienyi, sɪasɪe -yɔ 'mɪɔ nya 'yliya 'wʊ, na -yɔgbʊ Zuifʊ zʊaa 'gbʊ. 20 Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, ɪn 'nɪ gbʊ yabhlogbɔɔ aɪn -yɔ zizeli. -We weee 'kaa aɪn 'wʊsa, ɪn ka we aɪn -yla gba, 'ɪn ɪn ka we aɪn -slolu -zejila 'wʊ we -yɔ amɪaa -budu zɔ. 21 Ɪn ka Zuifʊ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ la, wa 'ka wa dlɪ 'bhiti -Lagɔ 'yu, 'ɪn wa 'ka -amɪaa -Kanyɔ -Zezu dlɪ -gʊ zʊ.

22 «'Ɪn -slɛɛn, -Zeluzalɛmʊ na mnɪa. -Lagɔɔ Zuzu gbaa, ɪn nʊ 'sa -gla nya. -We 'kaa -mɔ

'mɪ ylɪ, ɪn 'nɪ we -yi. 23 Nɪɪ, -we ka 'ji ɪn -yia -bhlogbɔɔ, 'gbe -bhlo -bhlo 'wʋ, Zuzu 'Pʋpa ka 'mɪ 'tʋlʋ nɪɪ, -kaslʋ -yɔ sɪasɪe mɪ 'mɪ wʋda. 24 Ɪn 'ka tlɪoo, ɪn 'ka 'pʋoo, -mʋʋ 'nɪ 'mɪ dlɪɪ gbʋ yabhlogbɔɔ. -We -wa 'mɪ dlɪɪ gbʋ, mʋ -wa nɪɪ, lubho -we Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu tɪa 'mɪ -yɔ, ɪn nʋ we, ɪn 'ka we bhɪa. Wee lubho mɪa, -Lagɔɔ 'nanɪɪ gbʋzɔnʋ gbʋʋ gbagbɪe -wa.

25 «ɪn ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbʋʋ gbagbɪe nya aɪn glaa 'plɪlɪ. 'Ɪn -slɛɛn, ɪn -yi we 'ji nɪɪ, amɪaa 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'maslɛɛn na 'klʋ 'yɪ. 26 We 'gbʋ, ɪn nɛɛ aɪn -yla -zɛɛn ɛ: amɪaa 'yabhlo -ka mnɔ, we 'nɪ na 'wlu -gbʋ. 27 Nɪɪ, ɪn ka -Lagɔɔ dʋmagbʋ weee aɪn -yla gba. Ɪn 'nɪ we 'yabhlogbɔɔ aɪn -yɔ zizeli. 28 A zʋ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, 'ɪn a zʋ leglizɪ weee 'yliyɔ. Wa 'wlʋ sa bhlabhlɛnya, -wa Zuzu 'Pʋpa 'nyɛ aɪn yoo, a 'ka wa 'yliyɔzʋnya -zɛ. -Lagɔ ka wa 'wʋzɪtɪ ɔ 'Yuu 'pɪɔn nya, wa 'ka ɔ -nʋ -zɛ. 29 Na mnɪmnɪee 'bɪgʋ, gɔbhɛɛ -bho -nyɪma yia aɪn glaa plaa, 'ɪn wa 'ka wee bhlabhlɛnya gbʋnyuu -yla lɛnʋ. 30 'Ɪn 'dɛbhie aɪn nyɪdɪ, nyɪma -tɔlʋa yia yotʋbhʋa, 'ɪn -Zezuu 'bɪnɔnya 'ka wa 'bɪbholu. 31 A -tʋ 'yliyɔgada, 'ɪn a ligbe we nɪɪ, ɪn ka aɪn 'dɪzʋda -tʋ zlʋkpɛ -yɔ jibheza, -zʋ ta 'wʋ, 'mɪɔ nya 'yli.

32 «'Ɪn -slɛɛn, -Lagɔ -yɔ ɔ 'nanɪwɛlɪ kwɛɛ na zʋa aɪn. 'Ɪn ɔ ka we se, ɔ 'ka aɪn 'ylimanɪ dlɪzʋzʋe 'wʋ, 'ɪn 'bɪ -we ɔ zʋa la, -wa weee mɪa ɔ -nʋ nya -yla, ɔ 'ka we aɪn 'nyɛ. 33 Na dlɪ 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔɔ 'gwɛzi, ɔ -can -yɔ ɔ 'naanya 'wʋnyni. 34 Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, -li -we ka 'tʋ mɪa ɪn -yɔ na nɔnɔnya -yɔ, na 'dɛɛ sɔɔ lubho nya na yɪa we. 35 Sa a 'kaa lubho nʋ, 'ɪn a 'ka bobabhanya 'wʋyi, ɪn ka we aɪn -slolu. 'Ɪn -a 'ka wɛlɪ -we Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'dɛ gbaa ligbe: ‹Nyɪmɛ -lu -nyɛnyɪɛ ka 'mʋna, we -zi -lu 'yɪyɪe nyɪmɛ kwɛɛ.› »

36 Pɔlʋ bhɪa gbagbɪe, -mʋʋ 'bɪgʋ, ɔ -yɔ wa 'dɛ weee 'sibhlia 'kukolu, 'ɪn wa yia -Lagɔ bhubhoe. 37 Wa 'dɛ weee bhlia wie, wa gblelia Pɔlʋ, 'ɪn wa yia ɔ wɛlɪ 'pa. 38 'Ɪn wa -gʋ yia 'wʋtʋ -kɔʋn, -we ka gbʋ -wa, ɔ nɛɛ wa -yla wa -putu 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'klʋ 'yɪ. Wa kwaa ɔ yoo, 'ɪn wa yia ɔ 'glʋ -yɔ -nyneni -kpɔ.

21

Pɔlʋ mnɪa -Zeluzalɛmʋ

1 -A 'bhʋa Efɛzɪɪ -Lagɔnyɪma kpasɪɪ -gbɛ, -a -gblaa 'glʋ 'wʋ, 'ɪn -a yia 'nyunyɪdɪdʋdʋ wa laa Kɔsʋ -gʋ mnɪ tɪklɪɪ. -Mʋʋ zlɪ zlɪa, -a nynia Wlodʋ, 'bhie, -a yia Patalaa mnɪ. 2 'Glʋ yabhlo mɪa Fenisi dʋdʋ -gʋ mnɪda, -mɔ -a ylɪa we. Tɔʋn, -a -gbla we 'wʋ, 'ɪn -a yia mnɪ. 3 -A nynia gumunyuu nyɪdɪ, 'ɪn -a yia 'nyunyɪdɪdʋdʋ wa laa Siplʋ -yɔyɪ kɔpɛsɔlʋ. -A mnɪa Silii -dʋdʋ -gʋ -gbɛɪn, 'ɪn -a yia Tilɪgbe nʋkplɛ lasibhli, -bha 'glʋ 'kaa we nʋkpla -gba weee lasibhli. 4 -Mɔ Tilɪ -a ylɪa -Zezuu 'bɪnɔnya, 'ɪn -a yia wa -gbɛ -tʋ lɔkɔwlu -bhlo. Gbʋ -we 'kaa Pɔlʋ ylɪ, -Lagɔɔ Zuzu gbaa we wa -yla, 'ɪn wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na mnɪnɪ -Zeluzalɛmʋ -nɪ. 5 Da wee lɔkɔwlu -bhlo bhɪa, 'ɪn -a yia 'yoo 'wʋbhu, wa 'dɛ weee yia -aɪn yoo kwa. Wa -yɔ wa 'ŋwnɪ -yɔ wa 'yua, 'ɪn -a yia 'gbe nʋkplɛ 'tla, 'bhie, -a yia 'kukolu 'sibhli gumunyuu -gɔgɔ -gʋ, 'ɪn -a yia -Lagɔ bhubhoe. 6 -Mʋʋ 'bɪgʋ, -a 'pʋpalɪa wɛlɪ, 'bhie, -amɪa -gblaa 'glʋ 'wʋ, 'ɪn -Zezuu 'bɪnɔnya yia -buduŋwɛɛ lʋbhiti.

7 -A 'bhʋa Tilɪgbe 'wʋ 'glʋ nya, 'ɪn -a yia Pʋtolemaisɪ -amɪaa nɔnʋe 'wlubha. -A -saa wee 'gbe nʋkplɛɛ -Lagɔbhelia fʋ, 'ɪn -a yia 'ylɪ -bhlo li wa nya.

8 -Mʋʋ 'bɪgʋ zlɪ zlɪa, -a 'bhitia lʋ, 'ɪn -a yia Sezalee nyni. -Bha -a plaa -Lagɔɔ gbʋgbanyɔ Filipʋʋ -budu zɔ, 'ɪn -a yia ɔ -gbɛ ladɪlɪ. Nɪɪ, ɔɔ Filipʋ mɪ nyɪma gbesɔ -wa -a -saa zlɪmɛ -bha -Zeluzalɛmʋ, wa lʋnyɪmɛ yabhlo nya. 9 Ɔ ka 'ŋwnɪyua -mnʋa, 'yieslɔŋwnɪ nya, wa 'nɪ ylɪ -mɪ. -Lagɔgbʋʋ -falɪ wa paa.

10 -A ka -bha 'ylɪ duun li, 'bhie, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ yabhlo 'bhʋa Zudee, wa laa Agabusɪ, 'ɪn ɔ yia -bha yi. 11 Ɔ yia -aɪn 'yɪa, ɔ 'bhua Pɔlʋʋ -jlaa 'wʋ, ɔ gbʋan ɔ 'dɛɛ bhʋ 'sɔ -yɔ sɔ 'sɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Wɛlɪ Zuzu 'Pʋpa gbaa, mʋ nɪ: ‹Nyɪmɛ ka -jlaa mɪa da, sa ɪn gbʋan da na 'dɛ, 'sa Zuifʋ yia ɔ gbʋaan -Zeluzalɛmʋ. 'Ɪn wa 'ka ɔ nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ yoo 'nyɛ.› »

12 Da -a 'nʋa gbʋ -mɪnɪ, 'ɪn -amɪaa 'dɛ -yɔ Sezaleee -Lagɔbhelia yia Pɔlʋ bhubhoe, nɪɪ, ɔ 'na mnɪnɪ -Zeluzalɛmʋ -nɪ. 13 'Ɪn Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪɛ: «Lɛɛ ka 'gbʋ a wi, 'ɪn a sumanɪ na dlɪa? Wa 'ka 'mɪ gbʋan -Zeluzalɛmʋoo, wa 'ka 'mɪ 'bha 'dɛbhie -gbolu Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪɪ 'gbʋoo, ɪn mɪ 'cɪn lam-nazɪda.»

14 Nɪɪ, ɔ 'nɪ -amɪaa wɛlɪ 'wʊŋwnuda -mɪɪ
'gbʊ, -a yia ɔ bhubhoe 'yitide. 'Ɪn -a nɛɛ:
«Nyɪmaa -Kanyɔɔ dʊmagbʊ nʊ lɛ!»
15 -A lia 'ylɪ sanɪmɛ wee da, 'ɪn -a yia -
amɪaa 'gbanya -mɔzʊ, -a yia -Zeluzalɛmʊ
mnɪ. 16 -Zezuu 'bɪnɔnya tɔlʊa mɪa Sezalee,
-maa yia -aɪn yoo kwa. 'Ɪn wa yia -aɪn Siplʊ
-nyɪmɛ yabhlo, -ɔ 'kaa -aɪn -gʊda 'nyɛ, -ɔ
wa laa Mnasɔɔɔn -buduŋwɛɛ kwa. -Zezuu
'bɪnɔnyɔ -wa, we 'bɪ ka 'wʊgwlɛ.

Pɔlʊ -yɔ -Lagɔnyɪma kpasɪ gbelia 'wlu -Zeluzalɛmʊ

17 Da -a nynia -Zeluzalɛmʊ, -Lagɔbhelia
yia -amɪaa 'lakpasu kpa 'mʊna nya. 18 -Mʊʊ
'bɪgʊ zlɪ zlɪa, Pɔlʊ -yɔ -aɪn 'sɔ yia *'Zakee -gbɛ
mnɪ. -Mɔ leglizɪɪ nyɪma kpasɪ weee gbelia
'wlu. 19 Pɔlʊ -saa wa fʊ, 'bhie, -we weee -
Lagɔ nʊa lɛ nyɪma 'nɪa Zuifʊʊ -gbɛ, 'ɪn ɔ yia
we 'dɪ -sa wa -yla kpɛɛn kpɛɛn.
20 Da wa 'dɛ weee 'nʊa wɛlɪ -mɪnɪ, 'ɪn wa
yia -Lagɔɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ. 'Ɪn wa nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ:
«Bheli -ɪn -talɪ, Zuifʊʊ 'wlu sanɪmɛ ka -Zezu
dlɪ -gʊ zʊ, 'ɪn wa mɪa Moizɪɪ tite -yɔlanɛda.
21 -We wa mɪa gbada wa -yla -na daa mʊ nɪ:
Zuifʊ -wa mɪa 'lakpanya glaa, -ɪn nɛɛ wa -
yla wa palɪ Moizɪɪ tite -blɪgʊ, wa 'na 'palɪ wa
'yua knɪ 'wʊ -nɪ, 'ɪn wa 'bhʊ -Zuifʊʊ lɛnʊgbʊ
'cɪn 'bɪ. 22 Sa -a 'ka we nʊa? 'Nʊa wa yia we
-kpɔ, nɪɪ, -ɪn ka yi. 23 We 'gbʊ, -we -a yia da
-mɪ -yla gbaa, -ɪn nʊ we lɛ. Nʊkpasia -mnʊa -
wa bia -Lagɔ -yla mɪ -aɪn glaa -seli. 24 -Ɪn -yɔ
wa mnɪ, -ɪn -yɔ wa 'ka wa -yɔwɔlʊgbʊ lɛnʊ,
-ɪn plʊlʊ wa 'wlu, 'ɪn wa 'ka wa 'nyi -sa. -
Ɪn -ka 'sa nʊ, 'ɪn nyɪma weee yibhelia we 'ji
nɪɪ, -we wa gbaa -na daa, we 'nɪ gbʊzɔnʊ. 'Ɪn
wa 'ka we -yɔyɪ, nɪɪ, Moizɪɪ tite -mɪ -na zʊ 'ya
'nʊŋwɛ. 25 We -ka nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ, -wa
zʊa -Zezu dlɪ -gʊ, gbʊ -we ka wɛlɪ -a bhlɪa, -a
ka we cɛlɪ, 'ɪn -a yia we wa yoo 'pa: ‹A 'na lili
-zila -bʊbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pʊɪn. Nɪmɛɛ 'pɪɔn
-tʊkpa -yɔ nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nɪa 'wʊtla, a 'na lili
we -nɪ. 'Ɪn a 'na nʊnʊ mʊtnɪgbʊ lɛ -nɪ.› »
26 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, tɔʊn, Pɔlʊ -yɔ waa nyɪma
-mnʊa yia mnɪ. 'Ɪn ɔ -yɔ wa yia -yɔwɔlʊgbʊ
lɛnʊ dabʊdʊ. -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'ɪn ɔ mnɪa -
Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn 'ylɪ -we nya wee -
yɔwɔlʊgbʊ 'kaa bhɪa, ɔ yia we gba. We ji -wa
nɪɪ, bhla -we nya wa 'kaa wa -zila bʊbɔ -bhlo
-bhlo.

Pɔlʊ wa kpaa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ

27 Wee -yɔwɔlʊ ylɪ gbesɔ 'ka bhɪa mnɪ,
'ɪn -Azii -dʊdʊ -gʊʊ Zuifʊ yia Pɔlʊ -yɔyɪ -
Lagɔbudu 'kadʊ zɔ. Tɔʊn, wa 'paa nyɪma
-zloo dlɪ yalɪ, 'ɪn wa yia ɔ kpa, 'wʊkpɪkpɪe
nyaɛ: 28 «Izlaɛlɪɪ nyɪma, a bɛ -aɪn -yɔ! Nyɪmɛ
-ɔ mɪa da, da weee -yɔ nyɪma weee ɔ slolua
gbʊ -we -wa Izlaɛlɪnyɪma klaa, we -yɔ Moizɪɪ
tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊʊ -yɔ -tʊ. 'Ɪn -slɛɛn,
nyɪma -wa 'nɪa Zuifʊ, ɔ ka wa -Lagɔbudu
'kadʊ zɔ -la, sanɛɛ 'sa ɔ plalɪa wee -mɔwlʊ da
pʊɪn -llɛllɛ!»
29 -We ka 'gbʊ, wa yia 'sa nʊ, wa ka Efɛzɪyu
Tlofimʊ 'yɪ Pɔlʊ nya -Zeluzalɛmʊgbe nʊkplɛ.
Nɪɪ, wamɪa dlɪɪ, Pɔlʊ -yɔ ɔ 'sɔ ka -Lagɔbudu
'kadʊ zɔ pla.
30 'Ɪn wee 'gbee nʊkpla -nyɪma weee
gbugblolua, 'ɪn wa -yɔ -gwagwɪe yia da
weee 'bhʊ. 'Ɪn wa yia Pɔlʊ kpa, wa -yɔ ɔ
lagbizelie yia -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ 'tla, 'ɪn wa
yia -bha kla, -bha -bhlokpadɛ. 31 Zuifʊ mɪ
'klɪ 'yɪda, wa 'ka Pɔlʊ 'bha, 'ɪn nyɪma yia wɛlɪ
Wlɔmʊʊ 'slʊja -zloo -kanyɔ 'kadʊ kwa, nɪɪ,
-Zeluzalɛmʊ -nyɪma weee ka gbugblolu. 32 -
Bha -bhlokpadɛ, ɔ 'bhua 'slʊja -yɔ 'slʊjaa glʊ
gbuu 'yugalɪnya 'wʊ, 'ɪn ɔ -yɔ -gwagwɪe yia
nyɪmaa -zloo gbɛgbɛɪn mnɪ. Da wa 'yɪa ɔ -yɔ
'slʊja 'sɔ -yɔ, 'ɪn wa yia Pɔlʊʊ bhɪtɪe 'yitide.
33 Ɔɔ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ bɛa Pɔlʊ -yɔ, ɔ kpaa
ɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ, wa gbʊan ɔ nɛtɛllukpe 'sɔ nya.
'Bhie, ɔ yia wa layɪbhaɛ: «Nyɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ
-mɪa? Lɛɛ -lu ɔ nʊ lɛa?» 34 'Ɪn nyɪmaa -zloo
glaa, -zakpa -bhlo kpɪ 'wʊ -maa 'dɛɛ sa, 'ɪn
tɔlʊa kpɪa 'wʊ, wɛlɪ -putu nya. Nɪɪ, 'slʊjaa -
kanyɔ 'kadʊ 'nɪ mneni ɔ 'ka wɛlɪ yabhlogbɔɔ
'wʊlanʊ, wee -zlɛ duun glaa. 'Ɪn ɔ nɛɛ, wa -yɔ
Pɔlʊ 'sɔ mnɪ 'slʊjaa -budu 'kadʊ zɔ. 35 Da Pɔlʊ
-yɔ wa nynia wee -buduu sɪkalie kwesi, 'ɪn
'slʊja yia ɔ 'wʊbhu nyɪma 'wlu yalɪ, nyɪmaa -
zlo glaa, 'cɛ 'kadʊ wa mɪa 'padaa 'gbʊ. 36 Nɪɪ,
nyɪma weee mɪ ɔ 'bɪ, 'wʊkpɪkpɪe nya: «A
'bha ɔ!»

Pɔlʊ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ

37 Bhla -we nya wa -yɔ Pɔlʊ 'kaa 'slʊjaa -
budu 'kadʊ zɔ pla, ɔ nɛɛ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ
-ylaɛ: «ɪn mneni ɪn 'ka -mɪ -yla wɛlɪ yabhlo
gbaa?»
'Ɪn -mɔɔ yia we 'bɪgʊpalɪ ɔ -ylaɛ: «ɪ'ɪn, aya!
Glɛkɪwɛlɪ -na gbaa? 38 Ezipʊtʊyu -ɔ 'bhua
nyɪmaa dlɪ 'wʊ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -yɔ,
we 'bɪ 'nɪ -slɔ 'wʊgwlɛ, 'ɪn ɔ -yɔ 'bɪnɔnya 'wlu

glʊ -bhlo (4.000) yia da bɛblɛɛ ladılıa mnı, we 'nı -mıı?»
39 Pəlʊ yia we 'bıgʊpalıɛ: «Zuifʊ ın -mıa, Talısıgbe nʊkplɛ, Silisi -dʊdʊ -gʊ. Gbe ka 'ŋnı mıa mnıda, we nʊkpla -nyımɛ ın -mıa. -Mı na bhubhoea, -ın 'nyɛ 'mı 'yoo, ın 'ka nyıma -yla gbʊ gba.»
40 'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ yia ɔ 'yoo 'nyɛ. Pəlʊ 'yligbea sıkalie 'wlu, 'ın ɔ yia sɔ 'pa nyıma -yla, nıı, wa 'mu ŋwɛ. Da wa 'dɛ weee 'mua ŋwɛ blenyii, 'ın Pəlʊ yia wa -yla gbʊ gba zuifʊwɛlı 'wʊ:

22

1 «Na bhelia -yɔ na didea, a pʊ yukwli, na 'dɛɛ gbʊ 'wʊsawɛlı na yia -slɛɛn da aın -yla gbaa.»
2 Da Pəlʊ mıa gbada wa -yla, wa 'nʊa we zuifʊwɛlı 'wʊ, 'ın wa yia ŋwɛ 'mu blenyii.
Tɔʊn, 'ın Pəlʊ nɛɛ: 3 «Zuifʊ ın -mıa, Talısıgbe 'wʊ wa gwalıa 'mı, Silisi -dʊdʊ -gʊ. 'Ɪn -seli wa zʊa 'mı -Zeluzalɛmʊ. Gamalıɛlı -wa na -slolunyɔ, mɔ -slolua 'mı -amıaa dʊkpasıı tite kpɛɛn kpɛɛn. -Lagɔɔ gbʊ mı 'ya -amı dlıı 'kadʊʊ, a 'dɛ weee 'bhisa -zɛɛn. 4 Nyıma -wa mıa -Zezuu 'Yloogblʊ -gʊ, ın ka wa 'klıyıe 'wʊpalı, ın ka wa 'bha. 'Ɪn ın yia wa 'llukpe palı, we yi nʊkpasia -zɛoo, we yi 'ŋwnı -zɛoo, -zugba na pa wa -kaslʊ 'wʊ. 5 *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -yɔ Zuifʊʊ nyıma kpası weee mneni wa 'ka gba, nıı, gbʊzɔnʊ na gbaa. Wa ka 'mı 'sɛbhɛnya yoo 'nyɛ, na bhelia Zuifʊ mıa -Damasıgbe nʊkplɛɛ 'gbʊ. 'Ɪn ın yia wee 'gbe nʊkplɛ mnı, waa -Lagɔnyıma mıa -mɔ, ın 'ka wa 'llukpe 'palı, ın 'ka wa -mɔ -Zeluzalɛmʊ kwa, 'ın wa 'ka wa -kaslʊ 'wʊpa.

Pəlʊ gbaa ɔ -Lagɔplagbʊ (Lngb 9.1-19, 26.12-18)

6 «'Ɪn, ın mı 'yloogblʊ, ın 'ka -Damasıgbe -yɔ cıpaa yi, 'ylʊgbagbʊ ylʊ nya tɔʊn, san 'kadʊ yabhlo 'bhʊa yalı, 'ın we yia 'mı gbeli. 7 Ɪn bhlia dʊdʊ, 'ın ın yia wɛlı yabhlo 'nʊ, we nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹Səlʊ, Səlʊ, lɛɛ ka 'gbʊ -na palı 'mı 'klıyıe 'wʊa?›
8 «'Ɪn ın yia layıbhaɛ: ‹Na -Kanyɔ, nyɔɔ -ın -mıa?›
«'Ɪn wee wɛlı yia we 'bıgʊpalıɛ: ‹-Amı Nazalɛtıyu -Zezu, -ın mıa 'klıyıe 'wʊpalıda, -amı -wa.› 9 Na nɔnɔnya ka wee san -yɔyı, 'ın -ɔ mıa 'mı -yla gbʊ gbada, wa'a 'nʊ -mɔɔ wɛlı.
10 «Tɔʊn, ın yia layıbhaɛ: ‹Na -Kanyɔ, sa ın 'ka nʊa?›
«'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹-Ɪn -sɔ 'wʊ, -ın mnı -Damasıgbe nʊkplɛ, 'ın -we weee -Lagɔ gbaa, -ın nʊ lɛ, -mɔ wa yia -mı -yla we gbaa.› 11 Ɪn ka 'lɔ wee saan 'tıtɛ -mınıı 'gbʊ, na nɔnɔnya kpaa na sɔ la, 'ın wa yia 'mı -Daması kwa.
12 «-Mɔ -Daması, nyımɛ yabhlo mı -bha, 'mɔ wa laa Ananiası. Nyımɛ -ɔ zʊa -bha -Lagɔ, 'mɔ ɔ -mıa, 'ın ɔ zʊa Moizıı tite 'nʊŋwɛ. -Damasıgbee Zuifʊ weee gbaa gbʊzɔnʊ gbʊ ɔ daa. 13 Ananiası yia na -gbɛ, ɔ 'yligbea 'mı kwesi, 'ın ɔ nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹Səlʊ, na bheli, -na 'yli -blo!› -Bha -bhlokpadɛ, na 'yli -bloa, 'ın ın yia ɔ -yɔyı vaa.
14 «'Ɪn ɔ yia we -gʊdı 'mı -ylaɛ: ‹-Amıaa dʊkpasıı -Lagɔ ka -bha -mı -sa 'cın, -ın 'ka ɔ dʊmagbʊ yibheli, 'ın -ɔ -wa Nyımɛ Tıklıı, -ın 'ka ɔ -yɔyı, -ın 'ka ɔ 'dɛɛ wɛlı 'nʊ. 15 Nıı, ɔ gbʊdayınyɔ -na yia -zɛa. 'Ɪn -we -ın 'yıa -yɔ, 'ın -ın 'nʊa, -ın 'ka we gba dʊdʊgʊ -nyıma weee -yla. 16 'Ɪn -slɛɛn, lɛɛ ka 'gbʊ -na wʊa? -Ɪn -sɔ 'wʊ, -ın yi, -ın la Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı, wa 'ka -mı batizee, -Lagɔ 'ka -mı -yɔwɔlʊ, -na gbʊnyii 'ka -mı kwɛyli 'bhʊ.›

Pəlʊ gbaa sa -Lagɔ tiea ɔ, nyıma 'nıa Zuifʊ, wa -gbɛɛ gbʊ

17 «-Mʊʊ 'bıgʊ, ın yia lʊbhiti -Zeluzalɛmʊ. 'Ylı yabhlo nya, ın mı -Lagɔ bhubhoeda -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ın Nyımaa -Kanyɔ yia 'mı 'klʊtlalı na 'yli 'wʊ. 18 'Ɪn, ın 'yıa Nyımaa -Kanyɔ -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹-Ɪn 'pulo kwɛ la, -ın 'bhʊ -Zeluzalɛmʊ slʊı! Nıı, na gbʊ -na yia gbaa, -mɔ -nyıma 'na 'ka we -yɔŋwnu.›
19 «Ɪn yia we 'bıgʊpalıɛ: ‹Nyımaa -Kanyɔ, wa 'dɛ -yi we 'ji nıı, ın ka -Lagɔbudunya zɔ 'plılı, 'ın nyıma -wa ŋwnua -na gbʊ -yɔ, -zugba na pa wa -kaslʊ 'wʊ, 'ın na sɛlı wa. 20 'Ɪn da wa 'kaa -na gbʊdayınyɔ Etiɛnı 'bha, -amı mı 'ya -bha. -Wa mıa ɔ 'bhada, ın ka wa ŋwnunu, 'ın ın yia wa -bananya 'yliyɔzʊ.›
21 «'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹-Ɪn mnı, nıı, tiea na yia -mı 'pıpı, nyıma -wa 'nıa Zuifʊʊ gbɛgbɛın!› »

Pəlʊ nɛɛ Wlɔmʊʊ 'slʊjaa -kanyɔ -yla nıı, Wlɔmʊ -dʊdʊwlakpɛ ɔ -mıa.

22 Nyımaa -zlo pʋlʋa Pɔlʋ yukwli tıklıı, tɔʋn, ɔ yia wɛlınya -mınıı gbagbıe bhıa. 'Ɪn wa yia 'wʋkpıkpıe bhliɛ: «A -sa nyımɛ nı la! A 'bha ɔ! Ɔ 'nı we 'klʋ -ka, ɔ 'ka 'yliyɔgada -tʋ, dʋdʋ nı -gʋ!» 23 Wa 'kpıa 'wʋ 'tıtɛɛ, wa vitelia wa -bananya, 'ın wa yia bla yalı 'mni. 24 Wlɔmʋʋ 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ nɛɛ, wa 'pa Pɔlʋ 'slʋjaa -budu 'kadʋ zɔ. Wa 'ka ɔ sɛlı, 'ın gbʋ -we ka 'gbʋ nyımaa -zlo mıa sa ɔ 'wluo 'kpılıda, ɔ 'ka we gba, 'ın -mɔɔ 'ka we 'nʋ. 25 'Ɪn da wa gbʋan Pɔlʋ wa 'ka ɔ sɛlıa yi, tɔʋn, 'slʋjaa glʋ gbuu 'yugalınyɔ mıa -bha, Pɔlʋ yia ɔ layıbha 'lee: «We se mı aın -yla, a 'ka *Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ sɛlı, -zugba a 'nı -slɔ ɔ -yɔgbʋ 'wʋbhuu?»

26 Da ɔɔ 'slʋjayu 'nʋa wɛlı -mını, 'ın ɔ yia 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ wɛlı kwa, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Lɛɛ -lu -na yi yaa dɛ lɛnʋa? Ɔɔ nyımɛ -mɔnı, Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ -wa!»

27 'Slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ yia Pɔlʋ 'yıa, ɔ bɛa ɔ -yɔ. Ɔ yia ɔ layıbhaɛ: «Gba gbʋzɔnʋ, Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ -ın -mıa 'pıɛın yı?»

Pɔlʋ yia we 'bıgʋpalı: «ıın, 'mɔ ın -mıa.»

28 'Ɪn 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ nɛɛ: «'Gwɛzi 'kadʋ ın plʋlʋa 'bhie, ın yia Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ -zɛ.»

'Ɪn Pɔlʋ yia we 'bıgʋpalı: «-Amı mıa, gwalı wa gwalılıa 'mı we.»

29 -Bha -bhlokpadɛ, -wa 'ka yaa Pɔlʋ sɛlı, 'ın ɔ 'ka gba, -maa yia ɔ gwevla. Da 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ yibhelia we 'ji nıı, Pɔlʋ -ɔ ɔ gbʋan, -mɔɔ mı Wlɔmʋ -dʋdʋwlakpɛ nya, 'ın ɔ 'dɛ yia nyanɔ nʋ.

Pɔlʋ mı gbʋwliwʋdınya 'yu

30 Gbʋ -we Zuifʋ dıa Pɔlʋ 'wlu, 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ 'yıbha ɔ 'ka we 'wʋlanʋ kpɛɛn kpɛɛn. We 'gbʋ, zlı zlıa, 'ın ɔ yia ɔ gbʋan -llukpe 'wʋsa. 'Ɪn ɔ yia -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ gbʋwliwʋdınya 'wlugbeli. 'Bhie, ɔ -yɔ Pɔlʋ yia wa 'yu yi.

23

1 Pɔlʋ ylaa gbʋwliwʋdınya flılıı, ɔ nɛɛ: «Bheliaın, ın ka -Lagɔ 'yu nɔ 'nanʋʋ, na dlı 'nı 'mı gbʋ 'nyɛ, 'ın we yia -zɛɛn ylı -mını ylı.»

2 'Ɪn -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ Ananiası nɛɛ -wa mıa Pɔlʋ kwesi -ylaɛ: «A 'pa ɔ ŋwɛ -gʋ -lu!»

3 Tɔʋn, Pɔlʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Wɛlı 'sɔ -nyımɛ, -mı -Lagɔ yia bhıtıa! -Bha -ın -dıa la, -zugba -na bhu na -yɔgbʋ 'wʋ titee sɔlʋ, 'ın -ın nɛɛ, wa bhıtı 'mı. Tite 'nı 'sa gba.»

4 -Wa mıa Pɔlʋ kwesi, -maa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ -na vɛlıa yı?»

5 Pɔlʋ yia we 'bıgʋpalıɛ: «Na bhelia, ın 'nı we 'ji -yi nıı, -Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ ɔ -mıa. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

‹-Ɪn 'na gbalı gbʋnyuu -na nyımaa 'yu-galınyɔ -yla -nı!› »

6 Pɔlʋ -yi we 'ji nıı, nyımaa -zakpa sɔ -wa gbʋwliwʋdınya. -Zakpa -bhlo -wa *Sadusenyıma, 'ın -zakpa 'sɔnʋ -wa Falizınyıma. We 'dɛɛ 'gbʋ ɔ yia 'wʋkpı 'tıtɛɛ wa 'yuɛ: «Bhelia, Falizınyımɛ ın -mıa, 'ın Falizınyımɛɛ 'yu ın -mıa. Tlıtlınyaa 'wʋsɔsʋe ın dıa dlı 'wʋʋ 'gbʋ, wa mıa da na -yɔgbʋ 'wʋbhuda.»

7 Da Pɔlʋ gba 'saa, Falizınyıma -yɔ Sadusenyıma yia kpɛlıe bhli, 'ın wa yia 'wʋdo 'sɔ. 8 Nıı, Sadusenyıma nɛɛ, tlıtlınyaa 'wʋsɔsʋe 'nı -mı, 'anzınya -yɔ zuzu 'nı la -mı, 'ın -zugba Falizınyıma yibhelia we nıı, we 'dɛ weee mı la. 9 'Ɪn nyımaa -zlo mı 'wʋkpıda 'tıtɛɛ, 'ın Falizınyımaa tɔlʋa -wa -wa -Lagɔɔ titee gwesanya, -maa yia Pɔlʋ lʋpa 'kʋa 'tıtɛ nya. Wa nɛɛ: «-A yı we -yɔ nıı, nyımɛ -mɔnı 'nı gbʋnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʋ. -De zuzu yabhloo, -de 'anzı yabhlo gba ɔ -yla gbʋʋ, nyɔɔ -yi we 'jia?»

10 Wee -zlɛ kpʋkpalıa 'wʋ, wa yi Pɔlʋ 'ylisısalıı 'gbʋ, nyanɔ yia 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ dlıı slo. 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'slʋja -ylaɛ, -maa -sa Pɔlʋ wa nyıdı, wa kwa ɔ 'slʋjaa -budu 'kadʋ zɔ lʋ.

11 -Mʋʋ 'bıgʋʋ sabɔ bɛa, Nyımaa -Kanyɔ yia Pɔlʋ 'klʋtlalı, 'ın ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn 'tɛmanı dlı! -Ɪn ka na gbʋ gba -seli -Zeluzalɛmʋ, we mı nıı, -ın gba 'ya we Wlɔmʋgbe nʋkplɛ.»

Zuifʋ zʋa Pɔlʋʋ 'bhabhagbʋ

12 -Mʋʋ zlı zlıa zlʋkpɛ, Zuifʋʋ -zakpa -bhlo yia wɛlı -bhlo bhlı, 'ın wa yia bi -Lagɔ 'yu nıı, wa 'nı -slɔ Pɔlʋ 'bha, wa 'na 'ka li 'ın wa 'na 'ka 'ma. 13 Nyıma -wa bhlıa wɛlı -mını, wa ka nyımaa glʋ 'sɔ -gʋzi. 14 'Ɪn wa yia -Lagɔbʋbɔnyaa -cıan -yɔ nyıma kpasıı -gbɛ mnı. 'Ɪn wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «-A ka bi -Lagɔ 'yu, nıı, -a 'nı -slɔ Pɔlʋ 'bha, -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ li. 15 'Ɪn -slɛɛn, amıa -yɔ gbʋwliwʋdınya bhlı wɛlı -bhlo, 'ın a 'ka 'slʋjaa -kanyɔ 'kadʋ -yla gba nıı, ɔ -la aın Pɔlʋ -dawli nya, a 'yıbha a 'ka ɔ -yɔgbʋ 'wʋsısalı

tɪklɪɪ. We -ka -amɪa, -a ka -amɪaa 'dɛ lamnazɪ -a 'ka ɔ 'bha, 'bhie, ɔ 'ka -seli nyni.»
16 'Ɪn wɛlɪ wa bhlɪa Pəlʊ daa, ɔ bhəlɔə 'yu 'nʊa we, 'ɪn ɔ yia 'slʊjaa -budu 'kadʊ zɔ Pəlʊ 'dɪ -salɪa mnɪ. 17 Təʊn, Pəlʊ laa 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ yabhlo, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn kwa nyimesləyu nɪ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊʊ -gbɛ, nɪɪ, ɔ ka gbʊ yabhlo ɔ 'ka we gba ɔ -yla.»
18 Ɔɔ 'slʊja -yɔ ɔɔ nyimesləyu yia 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊʊ -gbɛ mnɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Kaslʊnyɪmɛ Pəlʊ laa 'mɪ, ɔ nɛɛ: ɪn -la -mɪ nyimesləyu nɪ. -Məɔ ka gbʊ yabhlo ɔ 'ka -mɪ -yla we gba.»
19 'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ kpaa nyimesləyuu sɔ la, ɔ -yɔ ɔ vlaa gwe -sɛ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «Lɛɛ -gbʊ -ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka 'mɪ -yla gbaa?»
20 'Ɪn nyimesləyu yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Zuifʊ ka wɛlɪ -bhlo bhlɪ nɪɪ, -ɪn kwa cɪzɪ Pəlʊ gbʊwliwʊdɪnya 'yu. Gbaa wa yia -dawli nya nɪɪ, gbʊwliwʊdɪnya 'yɪbha wa 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊsɪsalɪ tɪklɪɪ. 21 'Ɪn -ɪn 'na 'nʊnʊ wa wɛlɪ -nɪ! Nɪɪ, -wa zizea ɔ 'bhabhɪee 'gbʊ, wa mneni nyɪmaa glʊ 'sɔ -gʊzi. Wa ka bi -Lagɔ 'yu, wa nɛɛ, wa 'nɪ -slɔ Pəlʊ 'bha, wa 'na 'ka li, 'ɪn wa 'na 'ka 'ma. Nɪɪ, -slɛɛn, wa ka lamnazɪ, -na wɛlɪ wa mɪa wʊda.»
22 Da ɔɔ 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ gbaa nyimesləyu -yla nɪɪ: «-We -ɪn gbaa da 'mɪ -yla, -ɪn 'na gbalɪ we nyɪmɛ yabhlogbəə -yla -nɪ.» 'Bhie, ɔ yia -məɔ 'yitide, 'ɪn -məɔ yia mnɪ.

'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ kwaa Pəlʊ Felisɪɪ -gbɛ

23 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ laa ɔ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnya 'sɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Slʊjaa 'wlu -bhlo (200) klaa, nɪmɛsʊʊn -gʊʊ 'slʊjaa glʊ ta 'ya kugbua (70) -yɔ 'slʊjaa 'wlu -bhlo kaa 'li kwɛɛ, a gbeli da wa 'wlu. 'Ɪn a 'dɛ weee mnazɪ la, jibheza lɛlɪɪ gbomnʊanʊ nya, a 'ka Sezalegbe nʊkplɛ mnɪ. 24 A mnazɪ nɪmasʊʊn -yɔ, 'ɪn a 'ka Pəlʊ 'wʊbhu we -gʊ, 'ɪn a 'ka ɔ dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪɪ -gbɛ kwa -dləə.»
25 'Ɪn ɔ yia 'sɛbhɛ cɛlɪɛ:
26 Dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'kadʊ,
-amɪ Klodʊ Lizias saa -mɪ fʊ.
27 Nyɪmɛ -ɔ ɪn 'paa dɛ -mɪ yoo, Zuifʊ ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ 'bha. 'Ɪn da ɪn 'nʊa nɪɪ, Wlɔmʊ -dʊdʊwlakpɛ -wa, 'ɪn ɪn -yɔ na 'slʊja yia mnɪ, ɪn yia ɔ wa kwɛɛ -sa. 28 Ɪn 'yɪbha gbʊ -we Zuifʊ dɪa ɔ 'wlu, ɪn 'ka we 'ji 'nʊ. We 'gbʊ, ɪn yia ɔ wa gbʊwliwʊdɪnya 'yu kwa. 29 Ɪn ka we -yɔyɪ nɪɪ, wa 'dɛɛ titee 'gbʊ, wa dɪa ɔ gbʊ 'wlu. 'Ɪn wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ gbʊ yabhlogbəə -yla lapalɪ, -we ka 'gbʊ wa 'kaa ɔ 'bha, 'ɪn wa 'kaa ɔ -kaslʊ 'wʊpa, we 'nɪ 'yɪe. 30 'Bhie, wa yia 'mɪ wɛlɪ kwaɛ, Zuifʊ ka ɔ -yɔgbʊ zʊ. -Bha -bhlokpadɛ, ɪn 'paa ɔ yoo -na -gbɛ. 'Ɪn ɪn nɛɛ ɔ gbʊwludɪnya -ylaɛ, wa 'kla ɔ -na -gbɛ.
31 -We 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ gbaa, ɔ 'slʊja ka we lɛnʊ. Wa 'bhua Pəlʊ 'wʊ sabɔ, 'ɪn wa -yɔ ɔ yia Antipatlisɪgbe nʊkplɛ mnɪ. 32 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, 'ɪn 'slʊja mɪa bhʊ -gʊ nɔda, -maa yia 'slʊjaa -budu 'kadʊ zɔ lʊbhiti. 'Ɪn wa yia 'slʊja mɪa nɪmasʊʊn -gʊ 'yitide, -maa -yɔ Pəlʊ yia 'yoo 'yliyɔzʊ. 33 'Slʊja mɪa nɪmasʊʊn -gʊ nynia Sezalee, 'ɪn wa yia dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ 'sɛbhɛ yoo 'nyɛ, 'bhie, wa yia ɔ Pəlʊ 'klʊslolu. 34 Dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ zɛlɪa wee 'sɛbhɛ, 'ɪn ɔ yia Pəlʊ layɪbha: «Dʊdʊ -mʊmʊ ka nyɪmɛ -ɪn -mɪa?» 'Ɪn Pəlʊ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Silisi -nyɪmɛ ɪn -mɪa.» 35 'Ɪn ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Wa dɪa -mɪ gbʊ 'wlu, wa -ka yi, 'ɪn na yɪbhaa -mɪ la.» 'Ɪn ɔ nɛɛ, wa kwa Pəlʊ Ewlodʊʊ gbʊwʊbhubudu 'kadʊ zɔ.

24

Zuifʊ dɪa Pəlʊ gbʊ 'wlu Felisɪ 'yu

1 'Ylɪ gbu 'plɪa, -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ Ananias yia Sezalee nyni. Ɔ -yɔ nyɪma kpasɪ tɔlʊa -yɔ *lʊpanyɔ yabhlo wa laa Tɛlɪtulɪ. 'Ɪn wa yia Pəlʊ 'klaa yi dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'yu.
2 Wa laa ɔ, 'ɪn Tɛlɪtulɪ yia ɔ gbʊ 'wludɪdɪe bhli dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'yu: «Felisɪ 'kadʊ! -Na 'gbʊ -a kaa da 'wʊtʊtʊe -dlɔə weee. 'Ɪn gbʊnya -ɪn 'bhitia gbʊyilo nya, mʊ saa -amɪaa nyɪma 'wʊ. 3 -Lu -zɔnʊ weee -a yɪa, da weee, 'ylɪ weee nya, we 'gbʊ -a paa -mɪ fuo dlɪ weee nya. 4 'Ɪn ɪn 'nɪ 'yɪbha, ɪn 'ka -na 'bɪ 'wʊgwlɛlɪ, we 'dɛɛ 'gbʊ, -mɪ na bhubhoe, -ɪn 'nyɛ -aɪn bhla -sɛlɛ, -na dlɪ -zɔnʊ nya, -ɪn 'ka -aɪn yukwli pʊlʊ.
5 «-A ka we -yɔyɪ nɪɪ, nyɪmɛ -mɔnɪ, nyɪmɛ 'nyuuu 'dɛgbolu -wa. Nyɪmaa -zakpa -bhlo wa laa Nazalɛtɪ -nyɪma, wa 'yugalɪnyɔ -wa. Zuifʊ weee ɔ pʊpalɪa 'wʊ dʊdʊ weee -gʊ. 6 'Ɪn ɔ ka we layla 'dɛbhie nɪɪ, ɔ 'ka -amɪaa -mɔwlʊ -Lagɔbudu 'kadʊʊ 'ŋɪ -nyumɔ, 'ɪn -a yia ɔ kpa. [-A 'yɪbha -a 'ka ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhu -amɪaa titee sɔlʊ. 7 'Ɪn 'slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ

Liziasɪ yia yi, 'ɪn ɔ yia ɔ -aɪn kwɛɛ -sa -gla nya. 8 'Bhie, Liziasɪ nɛɛ Pɔlʊʊ gbʊwludɪnya -yla, wa yi -mɪ 'yu.] We -ka -na dɛ 'yɪbha ɔ la, 'ɪn -ɪn 'kaa we 'jiyibheli nɪɪ, gbʊ -we -a dɪa ɔ 'wlu, gbʊzɔnʊ -wa.»

9 'Ɪn Zuifʊ -maa yi 'yaa Tɛɛtulusɪɪ wɛlɪ -gʊ 'yligbe, 'ɪn wa nɛɛ: «Cɪɪn, -we ɔ gbaa dɛ, gbʊzɔnʊ -wa.»

Pɔlʊ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ

10 'Ɪn dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ yia Pɔlʊ -yla sɔ 'pa, nɪɪ, ɔ gba. 'Ɪn Pɔlʊ nɛɛ:

«Ɪn -yi we 'ji, -ɪn ka -zʊ duun li, -zugba -na bhu -amɪaa nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊ. We 'gbʊ, na dlɪ 'tɛ 'wʊ, ɪn 'ka na 'dɛɛ -gʊgbʊ gba.

11 «-Ɪn mneni -ɪn 'ka we 'wʊsɪsalɪ -na 'dɛ nya, nɪɪ, -amɪ nynia -Zeluzalɛmʊ, ɪn 'ka -Lagɔ bʊbɔ, we 'ylɪ kugbua lɛ 'sɔ 'nɪ -slɔ 'plɪ. 12 Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'yɪ, -zugba na -yɔ nyɪmɛ kpɛlɪ -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ. 'Ɪn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'wʊtlalɪ, -zugba na bhu nyɪmaa -zloo dlɪ 'wʊ -Lagɔbudunya zɔ -yɔ daputu, 'gbe nʊkplɛ. 13 'Ɪn -slɛɛn, gbʊ -we nyɪma -manɪ dɪa da 'mɪ 'wlu, wa 'nɪ mneni wa 'ka we 'wʊyleli -mɪ -yla. 14 -Mʊʊ bhla, -we ɪn ŋwnua -yɔ -mɪ 'yu, mʊ nɪ: -amɪaa dʊkpasɪɪ -Lagɔ na bʊbɔa, 'Yloogblʊ -lolu -we ka gbʊ wa'a laa gbʊzɔnʊ, we -gʊ -nɔnʊe nya. 'Ɪn -we weee mɪa cɛlɪda Moizɪɪ titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyaa 'sɛbhɛ 'wʊ, 'ɪn na zʊa we dlɪ -gʊ. 15 Sa wamɪa dɪa -Lagɔ dlɪ 'wʊ, 'sa -amɪ na dɪa -Lagɔ dlɪ 'wʊ. Nɪɪ, nyɪma tɪklɪɪ -yɔ nyɪma 'nyii 'sɔ, 'wʊ wa yia -sɔa tlɪtlɪnya glaa. 16 We 'gbʊ na gʊa la 'ylɪ weee nya, 'ɪn na dlɪ yi 'mɪ gbʊ 'nyɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ, 'ɪn 'ya nyɪma 'yliya 'wʊ.

17 «Da ɪn lia -zʊ duun daputu, 'ɪn ɪn yia -Zeluzalɛmʊ lʊyi 'gwɛzi nya, na nyɪma 'wʊsasɪe -yɔ 'slaka -lii wlawlɪe -Lagɔ -ylaa 'gbʊ. 18 Da ɪn mɪa -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, 'ɪn -Aziii Zuifʊ yia -mɔ 'mɪ ylɪ, -we ɪn mɪa lɛnʊda mʊ nɪ, ɪn mɪ -mɔwlʊgbʊ lɛnʊda. Nyɪmaa -zlo 'nɪ 'mɪ 'bɪ -mɪ, 'ɪn -zlɛ 'nɪ 'mɪ kwesi -mɪ. 19 'Ɪn we -ka yaa nɪɪ, -Aziii Zuifʊ -tɔlʊa mɪa zlɪmɛ -bha, -maa ka yaa na gbɛgbɛɪn gbʊ dlɪɪ, ma 'kaa 'mɪ 'kla -na -gbɛ. 20 Da wa kwaa 'mɪ gbʊwliwʊdɪnya 'yu, gbʊnyuu ɪn nʊa lɛ wa 'yɪa -yɔ, nyɪma -wa 'yligbea dɛ, wa gba we -mɪ -yla. 21 Ɪn 'yligbea gbʊwliwʊdɪnya 'yu, 'ɪn ɪn nɛɛ wa -yla wɛlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: ‹Tlɪtlɪnya yia 'wʊsɔa tlɪtlɪe lʊ! We nya wa -laa 'mɪ aɪn 'yu, a 'ka na -yɔgbʊ 'wʊbhu.› -De mʊʊ.»

22 Dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ -yia -Zezuu 'Yloogblʊʊ -gʊgbʊ 'ji kpɛɛn kpɛɛn, 'ɪn ɔ yia we 'wʊlanʊ, -mɔɔ yia wee gbʊwʊbhu ylɪ lʊbɛlɪ. 'Ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Slʊjaa -kanyɔ 'kadʊ Liziasɪ -ka yi 'bhie, ɪn 'ka amɪaa gbʊ 'wʊbhu.» 23 Ɔ nɛɛ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ -ylaɛ: «-Ɪn dɪ Pɔlʊ la -kaslʊbudu zɔ. -Ɪn 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka ɔ 'dɛ -yla -tʊ. -Ɪn 'nyɛ ɔ 'talea 'yoo, wa 'ka ɔ -yla -li lɛnʊ.»

Wa ka Pɔlʊ Felisɪ -yɔ Dlusilɪ 'yu kwa

24 'Ylɪ sanɪmɛ 'plɪa, Felisɪ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Dlusilɪ yia yi, Zuifʊŋwnɔ -wa. Ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlʊ yi, 'ɪn ɔ 'ka ɔ -Zezu Klisɪɪ dlɪ -gʊzʊ wɛlɪ yukwli pʊlʊ. 25 'Ɪn da Pɔlʊ bhlia nyɪmɛɛ nɔnɔbhʊ tɪklɪɪ klaa, 'dɛɛ dlɪ lakpakpɪe -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhuee gbʊ gbagbɪe, 'ɪn Felisɪ yia nyanɔ nʊ. 'Ɪn ɔ nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-Ɪn mneni, -ɪn 'ka -slɛɛn mnɪ. 'Ɪn da ɪn -ka bhɪa, ɪn 'ka -mɪ la lʊ.» 26 Dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ dɪ yaa we dlɪ 'wʊ nɪɪ, 'gwɛzi Pɔlʊ yi yaa ɔ 'nyɛa. We 'gbʊ, ɔ laa Pɔlʊ bhla weee nya, ɔ -yɔ ɔ 'ka 'dɪ -sa.

27 -Zʊ 'sɔ 'plɪa, Pɔsiusʊ Fɛsɪtusʊ yia Felisɪɪ 'bɪgʊplɪlɪ. 'Ɪn Felisɪ 'yɪbha ɔ 'ka Zuifʊ dʊdʊnamanɪɪ 'gbʊ, ɔ yia Pɔlʊ -kaslʊ 'wʊ tɪ.

25

Wa ka Pɔlʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ Fɛsɪtusʊ 'yu kwa

1 Da ɔ nynia wee dʊdʊ -gʊ, we 'ylɪ ta 'plɪa, Fɛsɪtusʊ 'bhʊa Sezalee, 'ɪn ɔ yia -Zeluzalɛmʊ mnɪ. 2 -Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ yia Pɔlʊ 'kla ɔ -gbɛ. 3 Wa nɛɛ Fɛsɪtusʊ -yla, ɔ nʊ wa 'nanɪ 'wʊ, 'ɪn wa yia we ŋwɛ -yɔkpalɪ nɪɪ, ɔ -la Pɔlʊ -Zeluzalɛmʊ lʊ. Nɪɪ, wa ka Pɔlʊʊ -yɔgbʊ zʊ, wa 'yɪbha wa 'ka ɔ 'bha 'yloogblʊ. 4 'Ɪn Fɛsɪtusʊ yia we 'bɪgʊpalɪ wa -ylaɛ: «Pɔlʊ mɪ -kaslʊ 'wʊ Sezalee, 'ɪn daylɪ na 'dɛgbolu bhitia -mɔ lʊ.» 5 'Ɪn ɔ yia we -gʊdɪɛ: «Amɪaa -cɪan kwa 'mɪ yoo, we -ka nɪɪ, nyɪmɛ -mɔnɪ ka gbʊnyuu lɛnʊ, wa 'ka -mɔ we gba.»

6 Fɛsɪtusʊ li wa -gbɛ sa 'bhisa 'ylɪ gbomnʊa. 'Bhie, ɔ yia Sezalee lʊbhiti. -Mʊʊ zlɪ zlɪa, 'ɪn ɔ yia gbʊwʊbhu -zejila 'yu ladɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlʊ yi. 7 Da Pɔlʊ yia, Zuifʊ -wa 'bhʊa -Zeluzalɛmʊ, -maa yia ɔ gbeli. 'Ɪn wa yia ɔ gbʊnyii 'kadɪɪ -zlo 'wludɪ, 'ɪn wa 'dɛ 'nɪ

mneni wa 'ka we 'wʊsɪsalɪ tɪklɪɪ. 8 Pɔlʊ mɪa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gbada, ɔ nɛɛ: «Ɪn 'nɪ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, Zuifʊʊ tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadʊ -yɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ *Sezaa gbɛgbɛɪn.»

9 Fɛsɪtusʊ 'yɪbha ɔ 'ka Zuifʊ dʊdʊ namanɪɪ 'gbʊ, 'ɪn ɔ nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-Ɪn 'yɪbha -ɪn 'ka -Zeluzalɛmʊ mnɪɪ? Wa 'ka -mɔ -na -yɔgbʊ 'wʊbhu 'mɪ 'yuu?»

10 Pɔlʊ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Sezaaa gbʊwʊbhu -zejila 'yu ɪn 'yligbea da, 'ɪn -bha wa 'kaa na -yɔgbʊ 'wʊbhu. Ɪn 'nɪ Zuifʊ -yla gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, 'ɪn -na 'dɛ -yi we 'ji zʊzɔnʊ sa. 11 We -ka na -yɔgbʊ, 'ɪn gbʊ -we ka 'gbʊ wa 'kaa nyɪmɛ 'bha, ɪn -ka we lɛnʊ, ɪn 'na 'ka tlɪtlɪee daa gba ‹-ɪnnya›. 'Ɪn we -ka nɪɪ, gbʊ nyɪma -manɪ mɪa da 'mɪ 'wludɪda, we 'nɪ gbʊzɔnʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka 'mɪ wa yoo 'nyɛ. Ɪn ka na gbʊ Sezaa 'yu kwa.»

12 Nɪɪ, Fɛsɪtusʊ -yɔ ɔ gbʊwliwʊdɪnya bhɪa gbagbɪe, 'ɪn ɔ nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-Ɪn ka -na gbʊ Sezaa 'yu kwa, we 'gbʊ, Sezaa 'yu -na yia mnɪa!»

Wa ka Pɔlʊ Aglipa 'yu kwa

13 'Ylɪ sanɪmɛ 'plɪa, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yɔ ɔ bhɔlɔ Belenisɪ yia Fɛsɪtusʊ fʊsaa yi Sezalee. 14 Wa mɪ -bha 'ylɪ duun lida, 'ɪn Fɛsɪtusʊ yia nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yla Pɔlʊʊ gbʊ gba. Ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ yabhlo Felisɪ tɪa -kaslʊ 'wʊ, ɔ mɪ da. 15 Da ɪn mnɪa -Zeluzalɛmʊ, *-Lagɔbʊbɔnyaa -cɪan -yɔ Zuifʊʊ nyɪma kpasɪ yia ɔ 'kla nɪɪ, ɪn 'pa ɔ -kaslʊ 'wʊ.

16 «'Ɪn ɪn yia we 'bɪgʊpalɪ wa -ylaɛ: ‹-Amɪa, Wlɔmʊ -nyɪma 'nɪ we bhlabhʊ, -a 'ka nyɪmɛ ɔ gbʊwludɪnya yoo 'nyɛ, -zugba ɔ 'nɪ ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gba gbʊwʊbhunyɔ 'yu.› 17 'Ɪn waa nyɪma -yɔ 'mɪ 'sɔ yia -seli yi dabʊdʊ. 'Ɪn ɪn 'nɪ kpeke, -mʊʊ zlɪ zlɪa, ɪn -dɪa gbʊwʊbhu -zejila 'wʊ la, 'ɪn ɪn nɛɛ na 'slʊja -yla, wa -yɔ ɔɔ nyɪmɛ yi. 18 Ɔ gbʊwludɪnya yia yi. 'Ɪn gbʊnyii ɪn pʊpalɪ yaa 'wlukʊʊn la, nɪɪ, 'mʊ wa yi ɔ 'wlu dɪa, wa 'nɪ -mʊʊ ɔ 'wlu dɪ. 19 Nɪɪ, wa 'dɛɛ -Lagɔbʊbʊe -yɔ nyɪmɛ yabhlo wa laa -Zezuu gbʊ -gʊ wa -yɔ ɔ 'sɔ kpɛlɪa. Ɔɔ nyɪmɛ ka tlɪ, 'ɪn Pɔlʊ nɛɛ, ɔ 'nɪ tlɪ, ɔ -ga 'yliyɔ. 20 Sa ɪn 'kaa gba gbʊ -mɪnɪ 'wʊ, ɪn 'nɪ we -yi. Tɔʊn, 'ɪn ɪn nɛɛ Pɔlʊ -yla, ɔ -ka 'yɪbha ɔ 'ka -Zeluzalɛmʊ mnɪ, 'ɪn wa 'ka -mɔ ɔ -yɔgbʊ 'wʊbhulu, gbʊ -mɪnɪ -gʊ. 21 'Ɪn Pɔlʊ yia ɔ gbʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ Sezaa 'yu kwa. Ɔ 'yɪbha nɪɪ, -mɔɔ 'bhu ɔ -yɔgbʊ 'wʊ. 'Ɪn ɪn nɛɛ, wa tɪ ɔ -kaslʊbudu zɔ bhla -sɛlɛ nya. -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɪn 'ka ɔ Sezaa 'yu kwa.»

22 Aglipa nɛɛ Fɛsɪtusʊ -ylaɛ: «Na 'dɛ 'yɪbha ɪn 'ka ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪɪ wɛlɪ 'nʊ.»

Fɛsɪtusʊ yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Cɪzɪ -na nʊa ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪɪ wɛlɪ.»

23 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, Aglipa -yɔ Belenisɪ -yɔ nyɪmaa -dɔlʊ yia -budu 'kadʊ zɔ pla, we -yɔ 'slʊjaa -cɪan -yɔ wee 'gbee nyɪma kpasɪ. 'Ɪn Fɛsɪtusʊʊ wɛlɪ -gʊ, wa -yɔ Pɔlʊ yia yi. 24 'Ɪn Fɛsɪtusʊ nɛɛ: «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, 'ɪn amɪa weee -yɔ -aɪn mɪa da, a yla 'mɔ nyɪmɛ nɪ. Zuifʊ weee ka ɔ 'klaa yi na -gbɛ -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn wa yi 'yaa -seli 'mɪ 'bɪ yi, -zugba wa kpɪ 'wʊ, wa 'bha ɔ. 25 -Amɪ ka we -yɔyɪ nɪɪ, ɔ 'nɪ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, 'ɪn wa 'ka -mʊʊ 'gbʊ ɔ 'bha. 'Ɪn ɔ 'dɛ yia ɔ gbʊ Sezaa 'yu kwa. We 'gbʊ, ɪn nɛɛ wa kwa ɔ -mɔɔ -gbɛ. 26 'Ɪn -we ɪn 'kaa cɛlɪ -kpɔ na -kanyɔ 'wʊ ɔ 'gbʊ, we 'nɪ -mɪ. We 'gbʊ, ɪn -yɔ ɔ yia aɪn 'yu yi, we -yɔ -mɪ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipaa 'dɛbhie 'yu. -Ɪn 'yɪbha ɔ la, 'ɪn -we ɔ -ka gba, ɪn 'ka we cɛlɪ. 27 Nɪɪ, we 'nɪ 'ylinanɪ -amɪ 'yliya 'wʊ, ɪn 'ka -kaslʊnyɪmɛ Wlɔmʊ kwa, -zugba gbʊ -we ɔ nʊa lɛ, wa dɪa ɔ 'wlu, ɪn 'nɪ mneni ɪn 'ka we gba tɪklɪɪ.»

26

Pɔlʊ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa 'yu

1 Aglipa nɛɛ Pɔlʊ -ylaɛ: «-A ka -mɪ 'yoo 'nyɛ, -ɪn 'ka -na 'dɛɛ -gʊgbʊ gba.»

Tɔʊn, Pɔlʊ 'paa sɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ gba, ɔ nɛɛ: 2 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, na dlɪ mɛnɪ -zɛɛn bhabha. Nɪɪ, gbʊ weee Zuifʊ dɪa 'mɪ 'wlu, ɪn 'ka we na 'dɛ 'wlu -sa -mɪ 'yu. 3 -We ka gbʊ -wa, -ɪn -yi Zuifʊʊ lɛnʊgbʊ 'cɪn 'nanʊʊ, we -yɔ gbʊ -we -gʊ wa kpɛlɪlɪa. We 'gbʊ, -mɪ na bhubhoea, -ɪn pʊlʊ 'mɪ yukwli dlɪtie nya.

4 «Sa ɪn mɪmnɪa 'wʊla na nyɪma weee nyɪdɪ, we -yɔ -Zeluzalɛmʊ, 'ɪn we 'ka gwedɪ na nyimeslɔ bhla na lɛnʊgbʊ mɪa, Zuifʊ weee -yi we. 5 Wa -yi 'mɪ -mʊʊ 'bɪ ka 'wʊgwlɛ, wa mneni wa 'ka we gba, -zugba wa -ka we 'yɪbha. Falizɪnyɪma ka kwɛɛ -amɪaa -Lagɔɔ gbʊ -sua 'wʊ, wa lʊnyɪmɛ

yabhlo ɪn -mɪa. 6 'Ɪn -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -amɪaa dʋkpasɪ 'nyɛ, ɪn dɪa dlɪ 'wʋʋ 'gbʋ, wa mɪa na -yɔgbʋ 'wʋbhuda -slɛɛn. 7 -Amɪaa nyɪmaa *zʋa kugbua lɛ 'sɔɔ dlɪ mɪ we -gʋ, wa 'ka wɛlɪ nɪɪ lɛnʋda 'yɪ. 'Ɪn wa bhubhoea -Lagɔ 'kʋa 'tɪtɛ nya, zlʋkpɛ jibheza. Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, wee wɛlɪ -mɪnɪ ɪn dɪa dlɪ 'wʋʋ 'gbʋ, Zuifʋ yia 'mɪ gbʋ 'wludɪ! 8 Lɛɛ ka 'gbʋ, we mɪ amɪa Zuifʋ dlɪɪ nɪɪ, -Lagɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka tlɪtlɪnya 'wʋbhu tlɪtlɪe lʋa?

9 «Na 'dɛgbolu ka 'wlukʋʋn lapʋpalɪ nɪɪ, ɪn mneni ɪn 'ka Nazalɛtɪyu -Zezuu 'ŋnɪ lasa sɔ weee lʋ. 10 'Mʋ ɪn nʋa lɛ -Zeluzalɛmʋ. -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan ka 'mɪ 'yoo 'nyɛ, 'ɪn ɪn 'ka -Lagɔnyɪmaa -zlo -kaslʋ 'wʋpa. 'Ɪn -wa gbaa wa 'ka wa 'bha, 'ɪn na -yɔ -maa paa gwe. 11 Zlɪ tɔlʋa zlɪ, 'ɪn na plɪlɪa -Lagɔbudu zɔ. 'Ɪn na palɪa wa 'klɪyɪe 'wʋ, 'ɪn na gbaa -gla nya, wa vɛlɪ -Zezu. 'Cɛ na palɪ bhaa wa -yɔ 'nyumɛɛ 'gbʋ mʋ nʋa lɛ, 'ɪn na mnɪa wa 'klɪyɪe 'wʋpalɪa laga -gʋ.

Pɔlʋ gbaa sa Nyɪmaa -Kanyɔ laa ɔ, we gbʋ (Lngb 9.1-19, 22.6-16)

12 «-Mʋʋ 'gbʋ, 'ylɪ yabhloo zlɪ, 'ɪn ɪn yia -Damasɪ mnɪ. -Lagɔbʋbɔnyaa -cɪan 'nyɛa 'mɪ we se, 'ɪn wa yia 'mɪ tie nɪɪ, ɪn kpa -Lagɔnyɪma. 13 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, 'ylʋgbagbʋ ɪn mɪ 'yloogblʋ, 'ɪn ɪn yia san bhʋa yalɪ -yɔyɪ. We -nyumalɪ -zi 'ylʋ, 'ɪn we -nyumalɪ yia 'mɪ gbeli, we -yɔ na nɔnɔnya. 14 -A 'dɛ weee ka bhli dʋdʋ, 'ɪn ɪn yia wɛlɪ yabhlo 'nʋ, -mʋʋ nɛɛ 'mɪ -yla zuifʋwɛlɪ 'wʋɛ: ‹Sɔlʋ, Sɔlʋ, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na palɪ 'mɪ 'klɪyɪe 'wʋa? Lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na zʋ -gla bhea, nɛɛ bhli zʋ -gla we -kanyɔɔ 'pa 'pa -pnɪ zɔa?›

15 «'Ɪn ɪn yia layɪbhaɛ: ‹Na -Kanyɔ, nyɔɔ -ɪn -mɪa?›

«'Ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ yia we 'bɪgʋpalɪ 'mɪ -ylaɛ: ‹-Amɪ -Zezu, -ɪn mɪa 'klɪyɪe 'wʋpalɪda, -amɪ -wa. 16 -Ɪn -sɔ 'wʋ, -ɪn 'yligbe -bhadɛ! -We ka 'gbʋ ɪn yia na 'dɛ -mɪ 'klʋslolu, mʋ nɪ: ɪn ka -bha -mɪ -sa, -ɪn 'ka na lubhonʋnyɔ -zɛ. 'Ɪn -ɪn 'ka 'ya na gbʋdayɪnyɔ -zɛ. 'Ɪn -we -ɪn 'yɪa -zɛɛn -yɔ klaa, we -yɔ -we na yia cɪ -mɪ 'klʋslolua klaa, -ɪn 'ka we gba. 17 Zuifʋ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʋ -wa ka -gbɛ ɪn tiea -mɪ, na 'dɛ yia -mɪ 'yliyɔzʋa wa gbɛgbɛɪn. 18 Wa -gbɛ na tiea -mɪ, -ɪn 'ka wa 'yli -blo, -ɪn 'ka wa nikpise 'wʋsa, -ɪn 'ka wa zlɪ 'klʋ -la. -Ɪn 'ka wa -Saataan 'tɪtɛ zɔ -sa, 'ɪn -ɪn 'ka wa -Lagɔɔ -gbɛ -la. 'Ɪn wa -ka 'mɪ dlɪ -gʋ zʋ, -Lagɔ 'ka wa gbʋnyuu 'wʋtɪ, 'ɪn wa 'ka 'bɪ 'yɪ -Lagɔɔ -mɔwlʋ -nyɪma glaa.›

Pɔlʋ gbaa lubho -we ɔ mɪa nʋdaa gbʋ

19 «We 'gbʋ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, 'ylikakɪe -we 'bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ, ɪn 'nɪ we 'nʋŋwɛ -sa. 20 'Ɪn -Damasɪ -nyɪma -yɔ -Zeluzalɛmʋ -nyɪma -yla ɪn gbaa -Lagɔgbʋ tɪa. 'Bhie, ɪn yia Zudee -dʋdʋ weee -gʋ -nyɪma -yɔ nyɪma -wa 'nɪa Zuifʋ we -yla gba. Ɪn nɛɛ wa -yla, wa 'bhiti wa dlɪ, wa yi -Lagɔɔ -gbɛ, 'ɪn wa lɛnʋgbʋ -slolu wa 'bhitibhitie sazɔnʋ sa. 21 -We ka 'gbʋ Zuifʋ yia 'mɪ kpa, -zugba ɪn mɪ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, 'ɪn wa yia 'klɪ 'yɪ, wa 'ka 'mɪ 'bha, mʋ nɪ. 22 'Ɪn -Lagɔ zʋa 'mɪ 'yliyɔ, 'ɪn we yia -zɛɛn ylɪ. Ɪn mɪ -slɔ -bha, ɪn 'ka ɔ gbʋdayɪnyɔ -zɛ nyɪma weee 'yu, nyɪma -kpʋa -yɔ nyɪma 'kadɪ. Gbʋ -we -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya -yɔ Moizɪ gbaa nɪɪ, lɛ we yia nʋa, mʋ -bhloo 'dɛ -amɪ na gbaa. 23 Ɪn nɛɛ sa bheɛ, sɪa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia. Mɔ yia tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔa tɪa, 'ɪn mɔ yia -Lagɔɔ zlɪɪ gbʋ gbaa Zuifʋ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʋ -yla.»

Pɔlʋ nɛɛ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yla, ɔ pla -Lagɔ

24 Pɔlʋ mɪ sa ɔ 'dɛɛ -gʋgbʋ gbada, 'ɪn dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪnyɔ Fɛsɪtusʋ yia 'wʋkpɪ: «Pɔlʋ, -sabhɛ bhaa -mɪɪ! -Ɪn ka 'sɛbhɛ 'kpɪa duun, we ka -mɪ -sabhɛ 'wlu palɪ!»

25 Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪ ɔ -ylaɛ: «Fɛsɪtusʋ 'kadʋ, -sabhɛ 'nɪ 'mɪ 'wlu -mɪ. Wɛlɪnya ɪn mɪa da gbada, gbʋzɔnʋ -yɔ gbʋyilo -wɛlɪ -wa. 26 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yi we 'dɛ weee 'ji. 'Ɪn we 'gbʋ, ɪn mneni ɪn 'ka ɔ -yla wee gbʋ gba dlɪ tɛlɔ nya. Na dlɪ mɪ we -gʋ nɪɪ, ɔ -yi wee gbʋ weee 'ji, -we ka gbʋ -wa, we 'nɪ lɛnʋ da yabhlo zizewiemɪ. 27 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, gbʋ -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya gbaa, -na zʋ we dlɪ -gʋʋ? Dlɪ -na zʋ we -gʋ, ɪn -yi we 'ji!»

28 Aglipa yia we 'bɪgʋpalɪ Pɔlʋ -ylaɛ: «-Mɪ dlɪɪ nɪɪ, -Lagɔ 'wʋ -na yia 'mɪ 'paa bhla -sɛ nɪ nya yɪ?»

29 'Ɪn Pɔlʋ yia we 'bɪgʋpalɪɛ: «We yi dɛslɛɛn -zɛoo, we yi cɪ -zɛoo, -Lagɔ na bhubhoea, we 'nɪ -na 'dɛ -bhloo gbʋ, 'ɪn 'ya amɪa weee -wa mɪa da 'mɪ yukwli pʋlʋda -zɛɛn, sa ɪn mɪa

da, amɪa 'ka 'sa -mɪ, we 'bhʊ 'llukpenya -mɪnɪ 'wʊ. Nɪɪ, ɪn 'nɪ 'yɪbha wa gbʊan aɪn -amɪ 'bhisa!»
30 Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ klaa, dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ klaa, Belenisɪ -yɔ -wa weee -yɔ wa dɪa -bha la, 'ɪn wa yia 'wʊsɔ. 31 Wa 'tlaa, 'ɪn wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyɪdɪɛ: «Nyɪmɛ -mɔnɪ 'nɪ gbʊ yabhlogbɔɔ mnɔ, 'ɪn wa 'ka -mʊʊ 'gbʊ ɔ -kaslʊ 'wʊpa, 'ɪn wa 'ka ɔ 'bha.»
32 'Ɪn Aglipa nɛɛ Fɛsɪtusʊ -ylaɛ: «Nyɪmɛ -mɔnɪ 'nɪ yaa ɔ gbʊ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊ Sezaaa -gbɛ kwa, -zugba -ɪn ka ɔ 'yitide.»

27

Wa kwaa Pɔlʊ Wlɔmʊ

1 Da wa gbaa, 'glʊ 'kadʊ 'wʊ -a yia -gblaa -a 'ka Italii -dʊdʊ -gʊ mnɪ, 'ɪn Wlɔmʊʊ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ yabhlo wa laa Zuliusʊ*, 'mɔ wa 'nyɛa Pɔlʊ -yɔ -kaslʊnyɪma tɔlʊa yoo. 2 Adlamitɪɪ 'glʊ 'kadʊ yabhlo 'kaa -Azii -dʊdʊ -gʊʊ 'glʊʊ 'yligbedanya 'plɪlɪ, -a -gblaa we 'wʊ, 'ɪn -a yia mnɪ. Tɛsalonikɪyu Alisɪtakɪ 'bhʊa Masedʊanɪ, ɔ -yɔ -aɪn 'sɔ mɪ.
3 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, 'ɪn -a yia Sidɔɔngbe nʊkplɛ nyni. Zuliusʊ -ɔ mɪa Pɔlʊ kpada 'nanʊʊ, -mɔɔ yia Pɔlʊ 'yoo 'nyɛ, ɔ 'ka ɔ 'talea 'yɪa mnɪ, 'ɪn -we Pɔlʊ -ka 'yɪbha, wa 'ka we ɔ 'nyɛ. 4 Da -a 'bhʊa -bha dɛ, -a nynia 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Siplʊ kwesi, 'ɪn -a yia we kakpe yabhlo -gʊ 'plɪlɪ, -pɪpɛ mɪ -aɪn yoo yidaa 'gbʊ. 5 'Bhie, -a -dɪa Silisi -dʊdʊ -yɔ Panfilii -dʊdʊʊ gumunyu 'wʊ, 'ɪn a yia Milaa nyni, Lisii -dʊdʊ -gʊ. 6 -Bha Wlɔmʊʊ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalɪnyɔ ylɪa Alɛzandlii gbee 'glʊ 'kadʊ mɪa Italii mnɪda, 'ɪn ɔ yia -mɔ -aɪn 'pa.
7 'Ylɪ duun nya, -a -tʊa 'nyu -gʊ nɔda ylɛlɛɛ 'glʊ nya, 'ɪn -a yia sɪa bhabha, 'bhie, -a yia 'gbe wa laa Sinidɪ 'klʊ nyni. -Pɪpɛ 'nɪ ŋwnu, -a 'ka -mɔ -gbɛɪn mnɪɪ 'gbʊ, -a yia Salɪmonee 'plɪlɪ, 'ɪn -a yia 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Klɛtɪɪ zɔgbɛɪn mnɪ. 8 Sɪasɪe duun nya -a nɔnʊa wee 'nyuu kakpe, 'ɪn da wa laa «'Glʊʊ 'yligbelida -zɔnʊnya», -a yia -bha dɛ nyni, Lazegbe kwesi.
9 -Amɪaa bhla duun ka lanyumɔnʊ, 'ɪn 'glʊʊ 'wʊ -nɔnʊe yia 'ylinyumanɪ -aɪn -yla, -we ka gbʊ -wa, Zuifʊʊ 'sun -pla bhla ka 'plɪplɪe bhɪa, pepe† . We 'gbʊ, Pɔlʊ yia glʊʊ nʊkplɛɛ -lubhonʊnya tɔlʊa -yla gbʊ lapalɪ: 10 «Na 'talea, ɪn ka we -yɔyɪ nɪɪ, -amɪaa nɔnʊe yia -ylinyumanɪa, nɪɪ, 'glʊ -yɔ we nʊkplɛɛ 'gbanya yia -nyumɔa. 'Ɪn -a 'nɪ nʊ 'nanʊʊ, -amɪaa 'dɛbhie -gbolu yɪa -bha tlɪtlɪe.» 11 'Ɪn Wlɔmʊʊ 'slʊjaa 'yugalɪnyɔ yia 'glʊ 'kadʊʊ 'papanyɔ -yɔ 'glʊʊ -kanyɔɔ wɛlɪ dlɪ 'wʊdɪ, we 'ka Pɔlʊʊ wɛlɪ 'wʊzi. 12 Nɪɪ, wee 'glʊʊ 'yligbelidaa ladɪlɪe 'nɪ 'ylinanɪ ŋwɔtlɔyibhla. We 'gbʊ, nyɪma duun nɛɛ, wa 'bhʊ -bhadɛ. Wa 'yɪ 'klɪ, wa 'ka 'glʊʊ 'yligbelida Fenisɪ mnɪ, -mɔ 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Klɛtɪ -gʊ. Wee dʊdʊʊ 'klʊ mɪ 'ylʊʊ bhlilidaa sɔ 'sɔ lʊ. -Mɔ wa yia ladɪa ŋwɔtlɔyibhla.

-Pɪpɛ 'kadʊ 'plɪa gumunyu -gʊ

13 'Ylʊʊ bhlilida kɔpɛsɔlʊ, -pɪpɛ yia 'plɪplɪe bhli -dlɔɔ. -Wa mɪa 'glʊ 'kadʊ 'wʊ, we mɪ wa dlɪɪ nɪɪ, -we wa pʊpalɪa, lɛ we yia nʊa. Wa 'bhua 'glʊʊ 'yligbelinɛtɛ 'wʊ yalɪ, wa mnɪa, 'ɪn wa yia 'nyunyɪdɪdʊdʊ wa laa Klɛtɪ -gʊ 'plɪlɪ. 14 'Ɪn 'bɪ 'nɪ 'wʊgwlɛ, tɔʊn, -pɪpɛ 'kadʊ yabhlo wa laa Elakilɔɔn, we yia 'nyunyɪdɪdʊdʊʊ -gɔgɔ 'wlu 'bhʊ. 15 -Pɪpɛ yia 'glʊ kwa, 'ɪn nyɪmɛ 'nɪ mneni ɔ 'ka we layligbeli tɪklɪɪ 'gbʊ, -a yia -amɪaa 'dɛ 'yitide, 'ɪn -pɪpɛ yia -aɪn kwa. 16 -A 'plɪlɪa 'nyunyɪdɪdʊdʊ 'kienyi wa laa Kodaaa zɔgbɛɪn, 'ylʊʊ bhlilida kɔpɛsɔlʊ, 'ɪn -a nynia -bha, we yia -aɪn 'wʊpa -sɛ. 'Ɪn -a 'yɪa sa 'klɪɪ -zlo, 'ɪn -a yia gbʊwʊsaglʊ -yulɛ yabhlo bɪzɪa 'glʊ 'kadʊ 'wlu 'wʊbhu. 17 'Ɪn 'glʊ 'kadʊʊ nʊkplɛɛ lubhonʊnya yia we -gblalɪ. 'Ɪn wa yia 'glʊ 'kadʊ gbʊan nyɪmaa -yɔbɛ -llukpe nya. Wa mɪ sɔda, wa yi Libii -dʊdʊ -gʊʊ -bʊsɛ -kakpe -gʊ bhlii 'gbʊ, 'ɪn wa yia 'glʊ 'kadʊʊ 'naa 'wʊyɔglɔlʊ, 'ɪn wa yia 'sa wa 'dɛ 'yitide, -pɪpɛ yia wa kwa.
18 -Mʊʊ zlɪ zlɪa, -pɪpɛ 'kadʊ mɪ -aɪn lazukluda 'tɪtɛɛ -bhloo 'dɛ, 'glʊʊ nʊkpla -nyɪma yia gbanyaa vitelivitelie bhli, gumunyu lʊ. 19 We 'ylɪɪ tanʊʊ zlɪ, wa yia 'glʊ 'kadʊ 'dɛɛ -yɔlunyaa vitelie bhli gumunyu lʊ, wa 'dɛɛ sɔ nya. 20 'Ylɪ duun nya, -a'a 'yɪ 'ylʊ -yɔ -zɛlɪ -yɔ, -zugba wee -pɪpɛ 'kadʊ plɪ 'saa 'tɪtɛɛ. 'Ɪn -a yia -amɪaa 'dɛɛ tlɪtlɪe dlɪ -sa.
21 'Bɪ ka 'wʊgwlɛ, 'ɪn -wa mɪa 'glʊ 'kadʊ nʊkplɛ, wa 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ lɪ. Tɔʊn, Pɔlʊ 'yligbea wa nyɪdɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylaɛ:

* **27:1** Zuliusʊʊ 'slʊja wa laa «nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadʊʊ 'slʊja». † **27:9** Wee 'ylɪ -mɪnɪɪ 'bɪgʊ, glʊʊ 'papɪe yia 'ylinyumanɪ bhlaa 'ylinyunoo 'gbʊ.

«Na 'talea, ın nɛɛ yaa, -a 'na 'bhʊlʊ Klɛtı -nı. A -ka yaa na wɛlı 'wʊŋwnu, -zugba -li 'na 'ka yaa sa -nyumɔ. 22 'Ɪn -slɛɛn, 'kʊa na paa aın 'yli, a 'tɛmanı dlı. Nıı, amıaa lʊnyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka tlı, 'glʊ 'kadʊʊ 'dɛbhlogbɔɔ yia -nyumɔa. 23 -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ -ɔ ka -nʊ ın -mıa, 'ın -ɔ ka lubho na nʊa, ɔ 'anzı ka 'mı 'klʊtlalı -zɛɛn sabɔ. 24 'Ɪn we nɛɛ 'mı -ylaɛ: ‹Pɔlʊ, -ın 'na nʊnʊ nyanɔ -nı! Nıı, we mı nıı, -ın 'tla *Sezaa 'yu, wa 'ka -na -yɔgbʊ 'wʊbhu. 'Ɪn -Lagɔ ka -mı 'nanı 'wʊnʊ, -na 'gbʊ, -wa weee -ın -yɔ wa mıa 'glʊ 'kadʊ 'wʊ, -Lagɔ yia wa puea.› 25 We 'gbʊ, na 'talea, a 'tɛmanı dlı! Nıı, na dlı mı -Lagɔ -gʊ. Gbʊ -we -Lagɔ gbaa 'mı -yla, lɛ we yia nʊa. 26 Nıı, bhlia -a yia, 'nyunyıdıdʊdʊ yabhloo -gɔgɔ -gʊ.»

'Glʊʊ -wlɔwlɔe 'nyu -gʊ

27 'Ylı kugbua lɛ -mnʊanʊʊ sabɔ, -zugba -pıpɛ 'kadʊ mı -aın kwada -bhlokpadɛ Adli-atikı -gumunyu -gʊ. -Mɔ zlı -nyıdı, 'ın we yia 'glʊʊ nʊkplɛɛ lubhonʊnya dlıı lasibhli nıı, -a ka dʊdʊ -yɔcıpa. 28 'Ɪn wa vitelia 'nyuu yıbhɔlʊ -llukpe 'nyu glu, we -tɔ 'wʊ 'mɛtlı glʊ -bhlo 'ya kugbua lɛ gbesɔ. Wa bɛa 'yugbɛın -sɛ, wa viteli 'yaa we, we -tɔ 'wʊ 'mɛtlıı glʊ -bhlo 'ya gbeta. 29 'Ɪn wa mı nyanɔ nʊda nıı, -amıaa 'glʊ 'kadʊ yi tʊkpa -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu bhuu 'gbʊ, wa yia 'glʊʊ 'yligbelinɛtɛ -mnʊa 'nyu lʊ viteli 'glʊʊ lʊgbɛın, 'ın wa yia zlıı zlızlıe wʊda -tʊ dlı sulo nya. 30 'Ɪn -mʊʊ bhla, 'glʊ nʊkplɛɛ lubhonʊnya 'yıbha wa 'ka -flii -bho. 'Ɪn wa yia gbʊwʊsaglʊ -yulɛ kwlili 'nyu lʊ. 'Ɪn wa nɛɛ -dawli nya, 'glʊ 'kadʊʊ 'yligbelinɛtɛ wa vitelia we 'yugbɛın. 31 'Ɪn Pɔlʊ nɛɛ Wlɔmʊʊ 'slʊjaa glʊ gbuu 'yugalınyɔ -yɔ 'slʊja -ylaɛ: «Nyıma -manı 'nı 'glʊ 'kadʊ nʊkplɛ -tʊ, a 'na 'ka 'pʊ.»

32 Tɔʊn, 'slʊja yia 'glʊ -yulɛ 'llukpenya -yɔdı, 'ın wa yia we 'yitide, we 'ka gumunyu -gʊ mnı.

33 Zlıı zlızlıe 'yu, Pɔlʊ laa wa 'dɛ weee lililu -yɔ, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Amıaa 'ylı kugbua lɛ -mnʊa nı -zɛɛn, dlı sulo nya, -zugba a'a 'bhu lililu yabhlogbɔɔ 'wʊ, a'a li we. 34 We 'gbʊ na laa aın, a 'ka li. Nıı, we nanı 'yli a 'ka li, 'bhie, a 'ka 'pʊ. Amıaa lʊnyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'nyii gɔ yabhlo 'nıa mnɔa yi!» 35 Wɛlınya -mınıı 'bıgʊ, Pɔlʊ 'bhua 'floo 'wʊ, 'ın ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa wa 'dɛ weee 'yibadı. 'Bhie, ɔ -dıa we 'wʊ, 'ın ɔ yia lilie bhli. 36 Tɔʊn, wa 'dɛ weee 'tɛmanıa dlı, 'ın wamıa yi 'yaa li. 37 -Amıa mıa wee 'glʊ 'kadʊ nʊkplɛ, -a 'dɛ weee nyni nyımaa 'wlu -bhlo glʊ ta 'ya kugbua lɛ gbelibhlo. 38 Da wa lʊa, 'ın wa yia bleyanya 'nyu lʊ viteli 'glʊ 'ka 'wʊtʊ fefee 'gbʊ.

39 Da zlı zlıa, 'glʊʊ nʊkplɛɛ lubhonʊnya 'nı dʊdʊ yibheli, 'ın wa yia gumunyuu sɔ yabhlo -yɔ -bʊsɛ -gɔgɔ -yɔyı. 'Ɪn wa nɛɛ wa 'ka -mɔ 'glʊ 'yligbelia mnı, -de wa yi we mnenii. 40 Wa -bloa 'glʊʊ 'yligbelinɛtɛnya, 'ın wa yia we 'yitide gumunyu lʊ. 'Ɪn 'payli -we nya wa paa 'glʊ, wa yia we 'llukpe -blo. 'Bhie, wa yia 'naa wee 'glʊʊ 'yugbɛın zʊ, -pıpɛ 'ka we kwaa 'gbʊ, 'ın wa yia -bʊsɛ -gɔgɔ -gʊ -gbɛın mnını. 41 'Ɪn wa nynia gumunyuu sɔ 'sɔɔ nyıdı -bʊsɛɛ -zlo -gʊ, 'ın 'glʊ yia -bha zı. 'Ɪn wee 'glʊʊ 'yugbɛın yia -bʊsɛ 'wʊ pla, we 'nı mneni we 'ka nɔ, -zugba gumunyuu -gbʊgbʊ 'tıtɛ wla we lʊgbɛın.

42 'Ɪn 'slʊja 'yıbha wa 'ka -kaslʊnyıma 'bha, -maa 'yabhlogbɔɔ yi -flii -bho llolloe nyaa 'gbʊ. 43 'Ɪn wa 'yugalınyɔ 'yıbha ɔ 'ka Pɔlʊ gbʊ 'wʊsaa 'gbʊ, gbʊ 'slʊja pʊpalıa, ɔ nɛɛ wa 'na nʊnʊ we lɛ -nı. 'Ɪn -wa -yia llo sa, ɔ nɛɛ -maa -yla, -maa -bho 'nyu lʊ tıa, 'ın wa 'ka -gɔgɔ -gʊ mnı, 44 'ın tɔlʊ mnı wa 'bı, sufalʊnya -yɔ 'glʊʊ falʊ -yɔlanɛnıe nya. Sanɛɛ 'sa, wa 'dɛ weee 'tlaa -gɔgɔ -gʊ -dlɔɔ, 'ın wa yia 'pʊ.

28

Pɔlʊ mı Malıtı

1 Da -a 'pʊa, 'ın -a yia 'nʊ nıı, wee 'nyunyıdıdʊdʊ wa laa Malıtı. 2 Wee 'gbee nʊkpla -nyıma ka -amıaa 'lakpasu kpa 'nanʊʊ. 'Nyu mı lʊada, 'ın ŋwɔtlɔ mıı 'gbʊ, wa -dıa -kosu 'kadʊ 'yi, 'ın wa yia -a 'dɛ weee 'bı 'nyɛ, we kwesi.

3 Pɔlʊ 'bhua -gbalı pipi 'wʊ, ɔ yia we -kosu 'wʊ 'pa. 'Ɪn 'mʊnımɛ yia -kosuu sloo 'gbʊ -gbalı pipi 'wʊ 'tla! We yia Pɔlʊʊ sɔ mu, 'ın we yia we -yɔlanɛ! 4 Da 'nyunyıdıdʊdʊ -gʊ -nyıma 'yıa wee 'mʊnımɛ -yɔ bızıda Pɔlʊʊ sɔ -yɔ, 'ın wa nɛɛ wa 'dɛkpʊa nyıdıɛ: «Ɔɔ nyımɛ -mɔnı, nyımɛbhanyɔ -wa 'pıɛın. Ɔ ka gumunyu kwɛɛ -dı, 'ın -Lagɔ 'nı ɔ 'pʊpʊgbʊ -yɔŋwnu.»

5 Tɔʊn, Pɔlʊ vua sɔ 'wʊ, 'ın wee tıbhɛ yia -kosu 'wʊ -bho, ɔ ku 'nı glopo. 6 Tɔlʊa dlıı nıı, 'ylıa Pɔlʊ yia, 'ın bhlia ɔ yia -bha -bhlokpadɛ,

ɔ 'ka tlı. 'Ɪn wa yia we -yɔyı nıı, 'bı mı 'wʋgwlɛda, gbʋ yabhlogbɔɔ 'nı Pɔlʋ ylıda -mı. Tɔʋn, wa yia wɛlı 'bhiti, 'ın wa nɛɛ: «-Lagɔ yabhlo -wa.»

7 'Nyunyıdıdʋdʋ -mınıı 'wlulapılınyɔ wa laa Publiusʋ, ɔ dʋdʋ mı wee da -mını kwesi. Mɔ kpaa -amıaa 'lakpasu 'ylı ta, 'ın ɔ yia -aın ɔ -budu zɔ -gueli, ɔ 'talea 'bhisa. 8 Publiusʋʋ dide mı lapıda, ɔ ku -su, 'ın ɔ kaa kakpa -yɔ. Pɔlʋ mnıa ɔ 'yıa, 'ın ɔ yia ɔ sɔ ɔ 'wluo lapalı, ɔ yia ɔ 'gbʋ -Lagɔ bhubhoe, 'ın ɔ yia ɔ jipe. 9 -Mʋʋ 'bıgʋ, wee 'nyunyıdıdʋdʋ -gʋʋ guzʋnya tɔlʋa yia yi, 'ın Pɔlʋ yia wa jipe. 10 Wa ka -aın 'ylimanı sɔ weee lʋ. 'Ɪn -amıaa mnıbhla bɛa, -a -gblaa 'glʋ 'wʋ, -we weee -a 'nıa -ka, 'ın wa yia we -aın 'nyɛ.

Pɔlʋ mnıa Wlɔmʋ

11 'Cʋ ta 'plıa, 'ın -a yia Alɛzandlii 'glʋ yabhlo wa laa «-Zluya -Lagɔ» 'wʋ -gbla. 'Nyunyıdıdʋdʋʋ 'glʋʋ 'yligbelida yabhlo wee 'glʋ -tʋa 'yligbeda ŋwɔtlɔyibhla. 12 -A nynia Silakuzıgbe 'wʋ, 'ın -a yia -bhadɛ -tʋ 'ylı ta. 13 -A 'bhʋa -bhadɛ, -a mı 'nyu -gɔgɔ nɔnʋda, 'ın -a yia Wleziogbe nʋkplɛ nyni. -Mʋʋ 'bıgʋ, zlı zlıa, 'ylʋʋ bhlilida kɔpɛsɔlʋʋ -pıpɛ yia 'plıplıe bhlii 'gbʋ, -a li 'ylı 'sɔ 'yloogblʋ, 'bhie, -a yia Puzɔlʋgbe nʋkplɛ nyni. 14 Wee 'gbe nʋkplɛ -a ylıa -Lagɔnyıma, 'ın -maa nɛɛ, -a li wa -gbɛ lɔkɔwlu -bhlo. Sanɛɛ 'sa, -a mnıa Wlɔmʋ. 15 Wlɔmʋʋ -Lagɔnyıma 'nʋa nıı, -a mı -mɔ yida, 'ın wa yia -aın yoo -saa yi tıklıı Apiusʋʋ lɔkɔ 'wʋ, we -yɔ wee 'gbee da wa laa 'Lakpanyaa Zɔgʋbudu Ta. Da Pɔlʋ 'yıa wa -yɔ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'ın we yia ɔ 'kʋayli 'pa. 16 Da -a nynia Wlɔmʋ, wa yia Pɔlʋ 'yoo 'nyɛ nıı, ɔ -yɔ 'slʋjayu mıa ɔ ŋwɛkʋda -dılı -budu yabhlo zɔ la wa 'dɛɛ sa.

Pɔlʋ gbaa -Lagɔgbʋ Wlɔmʋ

17 'Ylı ta 'plıa, 'ın Pɔlʋ yia Zuifʋ mıa Wlɔmʋ, wa 'yugalınya la. Da wa gbelia 'wlu, 'ın ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na bheliaın, ın 'nı gbʋ yabhlogbɔɔ lɛnʋ, -amıaa nyıma -yɔ -amıaa dʋkpasıı lɛnʋgbʋ 'cınnyaa gbɛgbɛın, 'ın wa yia 'mı kpa -Zeluzalɛmʋ, 'ın wa yia 'mı Wlɔmʋ -nyıma yoo 'nyɛ. 18 Da -maa 'yıbhaa 'mı la, -maa 'yıbha yaa -maa 'ka 'mı 'yitide. -We ka gbʋ -wa, gbʋ -we ın nʋa lɛ, -we ka 'gbʋ wa 'kaa 'mı -kaslʋ 'wʋpa, 'ın wa 'ka 'mı 'bha, we 'nı -mı. 19 Da -maa gbaa -maa 'ka 'mı 'yitide, Zuifʋ yia we -yɔwʋsɔlʋʋ 'gbʋ, mʋ 'sua 'mı, 'ın ın yia na gbʋ -nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ 'yu kwa. 'Ɪn -zugba, ın 'nı 'yıbha ın 'ka na nyıma gbʋ 'wlu ladılı. 20 -We ka 'gbʋ, ın yia aın la, 'ın ın 'ka aın -yla gbʋ gba, mʋ nı. Nıı, nyımɛ -ɔ Izlaɛlınyıma mıa wʋda, ɔ 'gbʋ ın mıa da gbʋan -llukpe -mını 'wʋ.»

21 'Ɪn Zuifʋ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na -yɔsɛbhɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ Zudee -dʋdʋ -gʋ 'bhʋ, 'ın we 'ka -amıaa -gbɛ yi. 'Ɪn -amıaa bheli yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ mɔ 'bhʋ, ɔ 'ka -na gbʋnyuu gbaa yi -aın -yla. 22 -Mʋʋ bhla, -a 'yıbha gbʋnya -na pʋpalıa 'wlukʋʋn la, -ın gba we, -a 'ka we 'nʋ. -A -yi we 'ji nıı, da weee, nyıma sɔlʋa -na zʋa -yɔ 'wʋ.»

23 Wa -yɔ Pɔlʋ yia 'ylı yabhlo zʋ, 'ın wee 'ylı nynia, da ɔ -gʋa, 'ın wa -zlo yia -bha yi. We 'ka zlʋkpɛ -yɔbhʋ, we 'ka jibhe ylı, Pɔlʋ yia -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ gba wa -yla, 'ın ɔ yia wa -yla we 'ji gba. Ɔ 'yıbha ɔ 'ka wa lu -Zezuu gbʋ nyaa 'gbʋ, ɔ yia Moizıı tite -yɔ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyaa 'sɛbhɛ zɛlı wa -yla. 24 Gbʋ ɔ mıa gbada, we ka -zakpa -bhlo lu, 'ın tɔlʋa nɛɛ -maa 'nıa we -yɔŋwnu. 25 'Ɪn wa mı kpɛlıda, -zugba wa mnı. Pɔlʋ nɛɛ wa -yla bheɛ: «Zuzu 'Pʋpa ka zlımɛ zukpa, da ɔ gbaa amıaa dʋkpası -yla gbʋ -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ Ezaiii ŋwɛ nya! Ɔ nɛɛ nıı:

26 ‹-Ɪn mnı, -ın gba nyıma nı -ylaɛ:
«Gbʋnya a yia 'nʋa sa 'nanʋʋ,
'ın a 'na 'ka we 'ji 'wʋlanʋ.
-Li a yia ylaa sa 'nanʋʋ,
'ın a 'na 'ka we -yɔyı.»
27 Cıın, waa nyıma -manı ka wa dlı 'tɛmanı,
wa ka wa yukwli 'wʋsulu,
'ın wa yia wa 'yli 'mu.
Wa yi layı wa 'yli nya,
wa yi 'nʋ wa yukwli nya,
'ın wa yi gbʋ 'wʋlanʋ wa dlı nya.
Wa 'nı 'yıbha wa 'ka na -gbɛ lʋbhiti,
ın 'ka wa pue.› »

28 'Ɪn Pɔlʋ yi 'yaa we -gʋdıɛ: «A yibheli we 'ji nıı, nyıma -wa 'nıa Zuifʋ, -Lagɔ ka wa nyımaa gbʋwʋsawɛlı yoo 'pa. 'Nʋa -maa yia we.» [29 Da Pɔlʋ gbaa wɛlınya -mını, Zuifʋ -yɔ kpɛlıkpɛlıe 'tıtɛ yia mnı wa 'dɛkpʋa nyıdı.]

30 -Budu -we Pɔlʋ 'pɛnıa, ɔ li we zɔ zʋ 'sɔ, 'ın -wa weee yia ɔ 'yıa wee -budu zɔ, sɔ 'sɔ nya ɔ kpaa wa. 31 -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıgbʋ

Pəlʊ gbaa, 'ın ɔ slolua Nyımaa -Kanyɔ -Zezu
Klisıı gbʊ, dlı -tɛlɔ weee nya, sa -dlɔɔ.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Wlɔmʊ -nyıma yoo

Nıı, -Lagɔnyıma mıa Wlɔmʊgbe 'wʊ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ nɛɛ wa -yla wee 'sɛbhɛ 'wʊ nıı, nyıma 'nı mneni wa 'ka -Lagɔ -yɔlanyni wa 'dɛɛ lagʊgʊe nya. Nıı, nyıma -ka -Zezu *Klisı dlı -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ tıa wa gbʊnyii 'wʊ, 'ın ɔ nyɛa wa 'yliyɔgagıe lolu.

Fʊsawɛlı

1 -Amı, -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ, *Pɔlʊ, -amı cɛlıa aın 'wʊ. -Lagɔ laa 'mı, ın 'ka ɔ *tietienyɔ -zɛ, mɔɔ -saa -bha 'mı ɔ gbʊʊ gbada.

2 Wee -Lagɔgbʊ mıa dɛ nı, -Lagɔ ka bha we gba ɔ gbʊʊ -falıpanyaa gbɛgbɛın, 'ın wa yia we cɛlı *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ. 3 Ɔ 'Yuu -gʊgbʊ we gbaa. Nıı, 'mɔ wa gwalıa ɔ dʊkpasa, nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı zʊayli, nyımɛ -kpʊa 'bhisa. 4 Zuzu 'Pʊpa -slolua 'tıtɛ nya nıı, mɔ -wa -Lagɔɔ Yu, ɔ ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔɔ 'gbʊ. 5 Ɔɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı mıa nı, ɔ gbɛgbɛın -Lagɔ nʊa -aın 'nanı 'wʊ, 'ın -a yia ɔ tietienya -zɛ ɔ 'ŋnıı 'gbʊ -a 'ka dʊdʊgʊ -nyıma weee ɔ 'tıtɛ -slolu, 'ın wa 'ka ɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ dlızʊzʊe nya. 6 -Wa ɔ -saa -bha wa 'ka ɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, a mı wa glaa, -we ka gbʊ -wa, ɔ ka 'ya amıa la -Zezu Klisıı -nʊ nya.

7 Amıa weee, -mɔ *Wlɔmʊ, amıa -wa ka zɛ -Lagɔ -kalı, 'ın amıa -wa ɔ laa a 'ka -mı tıklıı, nıı, -amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ 'yıbha ɔ 'ka Wlɔmʊ -nyıma 'yı

8 Tıatıa mıa, -Lagɔ na paa fuo -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, a 'dɛ weee 'gbʊ. -We ka gbʊ -wa, dlı a zʊa, we 'dı ka 'gbe weee -gʊlamneni. 9 -Lagɔ, -ɔ ka lubho ın mıa nʊda na dlı weee nya -Lagɔgbʊʊ gbagbıe nya, ɔ -yi we 'ji nıı, -we na gbaa gbʊzɔnʊ -wa. We 'gbʊ, ın -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, amıaa 'ŋnı'ı bɔ -mɔ. 10 Zlabhuezɔ, na bhubhoea ɔ, ɔ 'ka 'mı 'yoo 'nyɛ, ın 'ka amıaa -gbɛ mnı. 11 Nıı, amıaa 'yıyıee 'tʊ mı 'mı 'bhada. Ɪn -ka amıaa -gbɛ yi, -Lagɔɔ Zuzuu wlawlalu a yia 'yıa na gbɛgbɛın, 'ın a 'ka dlı 'tɛmanı. 12 Nıı, ın 'yıbha ın -mı aın glaa, 'ın -a 'ka 'kʊayli 'pʊpalı nanʊʊ dlızʊzʊe -yɔ amıaa -nʊ 'sɔɔ gbɛgbɛın.

13 Bheliaın, -we ın 'yıbhaa a yibheli 'ji, mʊ -wa nıı, amıaa -gbɛ na yi yaa yia -zakpa duun, 'ın ın 'nı -slɔ we 'yoo 'yı. Ɪn -ka -mɔ nyni nı, ın 'yıbha nıı, na lubho mıa, sa we 'yıa -tnʊʊ laga -dʊdʊ -putu -gʊ, we nʊ 'ya 'sa amıanʊʊ -gbɛ. 14 -We ın 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, ın mnı dʊdʊ weee -gʊ, -wa ka 'yli -bloa klaa, -wa ka 'yli 'nıa -blo klaa, -wa -yia 'sɛbhɛ we -yɔ -wa 'nıa we -yi, wa -gbɛ. 15 We mı 'saa 'gbʊ nı, na dlı mı amıaa -gbɛ nynida -mɔ Wlɔmʊ, ın 'ka aın -yla -Lagɔgbʊ gba.

-Lagɔgbʊ, mʊ nı

16 Nıı, ın -ka -Lagɔgbʊ gbada -mı, we'e 'bhalı 'mı zʊ. -Lagɔɔ 'tıtɛ -wa, 'ın -wa zʊa ɔ dlı -gʊ, 'ma ɔ saa gbʊ 'wʊ: *Zuifʊ ɔ saa gbʊ 'wʊ tıa, 'bhie ɔ saa nyımaa pnıı gbʊ 'wʊ. 17 -We wee -Lagɔgbʊ slolua, mʊ nı: nyıma -wa zʊa ɔ dlı -gʊ, nyıma tıklıı nya ɔ bhua wa 'wʊ. Dlızʊzʊe -bhlogbɔɔ nya nyımɛ bhʊa gbʊ 'wʊ. We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «-Ɔ -Lagɔ yibhelia nyımɛ tıklıı nya dlızʊzʊee 'gbʊ, 'yliyɔgagıe -mɔɔ yia 'yıa.»

Nyıma weee ka gbʊnyuuu 'gba 'wlu -Lagɔ 'yu

18 Nıı, -Lagɔ mı ɔ 'cɛ -we bhʊa yalı -sloluda, -we ka gbʊ -wa, dʊdʊgʊ -nyıma mı gbʊnyuu lɛnʊda, 'ın -we wa nʊa lɛ, we 'nı tıklıı -mı. 'Ɪn wa lɛnʊgbʊ 'nyii nya wa tuntnua -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ. 19 Nıı, -we -yɔ wa mnenia wa 'ka -Lagɔɔ gbʊ yibheli, we mı wa 'yu: -Lagɔ ka we wa 'klʊslolu 'nanʊʊ.

20 -Lagɔɔ 'tıtɛ, we'e bhıa, 'ın wa'a 'yı we -yɔ, 'ın sa -Lagɔ mıa, wa 'nı mneni wa 'ka 'sa ɔ -yɔyı. Nıı, da -Lagɔ -laa dʊdʊ la, wa mneni wa 'ka wee gbʊ yibheli. -A -ka -Lagɔɔ lalalu yla, -amıaa 'wlukʊʊn mneni we 'ka -Lagɔ -yɔ ɔ 'tıtɛ -yɔyı. We 'gbʊ nyıma 'nı zizelida -ka. 21 Wa yibhelia -Lagɔ, wa 'nı ɔ 'ŋnı -mnını, 'ın wa 'nı ɔ fuo 'pa. 'Ɪn, 'mʊ nyımɛ 'ka yaa -Lagɔ -yla lɛnʊ. -Slɛɛn, wa 'wlukʊʊn lapʊpalıe bhe, wa 'nı gbʊyilo dlı -ka, we mı nikpise 'wʊ. 22 Wamıa nɛɛ, wa -yi gbʊ, 'ın -zugba wa nʊ -sabhɛbhagbʊ lɛ. 23 -Lagɔ, -ɔ'ɔ tlıa, -ɔ ka 'ŋnı wa 'kaa -mnını, wa tı -bha -mɔɔ, 'ın wa bʊbɔa tɛlıtɛlıli -we 'wlʊa nyıma -wa tlıtlıe mnenia -yɔ blublunıma klaa, 'lal-imnʊanıma klaa, we -yɔ dlıınɔnʊnıma.

24 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔ yia wa kwɛbısa wa dlıwʊnynili 'bı, 'ın wa plalıa wa 'dɛ pʊın, zʊbhalıgbʊʊ lɛnʊe nya. 25 Wa ka -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ -blıgʊpalı, 'ın wa yia yonya -yɔŋwnu. 'Ɪn -Lagɔ -ɔ ka 'ŋnı nyıma 'kaa 'ylimanı sazɔnʊ sa 'ylı weee nya, wa yia -bha -mɔɔ 'dɛ tı, -zugba wa bʊbɔ ɔ lalali ɔ 'bıgʊ.

26 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia wa kwɛbısa wa zʊbhalı gbʊʊ 'tʊ 'bı. Nıı, wa 'ŋwnı -yɔ wa 'lowlia'a -dı -slɛɛn -budu 'wʊ, 'ŋwnı -putu wa -yɔ wa dıa -budu 'wʊ. 'Sasʊkpa gbʊʊ lɛnʊe mıa, we 'nı 'ylinanı dʊdʊ -gʊ. 27 'Sa -bhlokpadɛ nʊkpasia -yɔ wa 'ŋwnı'ı -dıa -budu 'wʊ. Nʊkpasiaa tʊ bhaa wa. Wa -lima wa -yɔ wa dıa -budu 'wʊ, zʊ we kaa. -We mıa dɛɛ 'gbʊ, -lu -we ka 'klʊ wa lɛnʊgbʊ 'nyuu kaa, 'mʊ wa yıa.

28 Nıı, wa 'nı ŋwnu wa 'ka -Lagɔ yibhe-lii 'gbʊ, ɔ yia wa kwɛbısa wa 'ka wa 'dɛɛ 'wʊkanɔ gbʊ lɛnʊ. 'Ɪn -we nyımɛ 'na 'kaa lɛnʊ, 'ın wa nʊa we lɛ. 29 'Ylinyunogbʊʊ 'yli -bhlo -bhlo yea wa: nyıma 'nyii wa -mıa, wa -limaa kwɛlu wa dlı nynia 'wʊ, wa nʊklɛ -nyu 'yli. Zenyi yea wa dlı zɔ, 'ın nyıma -bhabhıe nanıa wa dʊdʊ. Wa ka -zlɛ, wa -lima wa nʊa -dawli 'wʊ, gbʊkpʊa -gbʊ wa nʊa lɛ. Nyıma wa saa 'ŋnı, 30 gbʊnyuu wa gbaa wa -limaa gbɛgbɛın, -Lagɔɔ tʊnyıma wa -mıa, wa -lima wa vɛlıa, wa 'dɛ wa ylimanıa, wa 'dɛ wa ylılıa, nacı weee da wa talıa wa 'ka gbʊnyuu lɛnʊ. Wa'a zʊ wa dide -yɔ wa 'nyaa 'nʊŋwɛ. 31 Wa 'nı 'wlukʊʊn -ka, wa'a nɔ wa 'dɛɛ gbagbawɛlı -gʊ, wa 'tɛ, wa 'nı nyazıdlı -ka. 32 Wa -yi -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue 'ji: -wa nʊa we 'sasʊkpa -gbʊ nı lɛ, tlıtlıe -wa wa -nʊ. We mı 'sa 'bhie, -zugba wa nʊ we lɛ, 'ın 'dɛbhie, tɔlʊa -ka we lɛnʊda -mı, 'ın wa ŋwnunu 'yaa -maa.

2

-Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue

1 We 'dɛɛ 'gbʊ, -mı bhua dɛ -na nyımaa -yɔgbʊ 'wʊ, nyɔɔo nyɔɔ -ın -ka -mı, -ın 'nı zizelida -ka. Nyımaa -yɔgbʊ -na bhua 'wʊ, 'ın -we wa nʊa lɛ, mʊ -bhlokpadɛ -na nʊa lɛ. Nıı, -ın -ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhu, -na 'dɛ -ın -luelia gbʊ. 2 'Ɪn -a -yi we 'ji nıı, -wa nʊa 'sasʊkpa gbʊ lɛ, -Lagɔ bhua wa -yɔgbʊ 'wʊ sazɔnʊ sa. 3 -Mı, -mı bhua -wa nʊa we 'sasʊkpa gbʊ lɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ, 'ın -we wa nʊa lɛ, 'mʊ -na nʊa lɛ. Nıı, -mı dlı 'wʊ nıı, -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue yia -mı -gʊzia yı? 4 -Lagɔ ka 'nanı bhabha, ɔ dlı tie, ɔ yi wʊsa. 'Lee, nyanı -na nyanıa ɔ yı? 'Lee, -ın 'nı we 'ji -yi nıı, -Lagɔ -ka sa 'nanı -ka -na daa, nıı, -ın 'ka -na dlı 'bhitii gbʊ -waa? 5 -Ɪn -su yukwli -yɔ, -ın 'nı 'yıbha -ın 'ka -na dlı 'bhiti. We 'dɛɛ 'gbʊ -na zumanıa -Lagɔɔ 'cɛ 'wʊ -na 'dɛ -yɔ. Wee cɛ mıa, -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhu -zlı, -na yıa we. Nıı, we zlı -Lagɔ yia nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue -slolua sazɔnʊ sa. 6 -We nyımɛ -ka lɛnʊ, we -tnʊʊ ɔ yia 'yıa -Lagɔ kwɛɛ. 7 Nıı, nyıma tɔlʊa -wa tɛmanıa dlı gbʊzɔnʊʊ lɛnʊe 'bı, -wa talıa 'ŋnımnıe klaa, 'ŋnıkwalıe klaa, we -yɔ 'yliyɔgagıee da -Lagɔ kwɛɛ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ -Lagɔ yia wa 'nyɛa. 8 'Ɪn, nyıma -putu -wa sɔlʊa -Lagɔ -yɔ 'wʊ, -wa'a zʊa ɔ gbʊzɔnʊ 'nʊŋwɛ, 'ın wa zʊa 'ylinyunogbʊ 'nʊŋwɛ, ma -yɔ -Lagɔ yia ɔ 'cɛ 'kadʊ 'paa. 9 Sıasıe 'kadʊ -yɔ dlısulo yia nyıma weee -wa nʊa gbʊnyuu lɛ bhıtıa. Zuifʊ -gʊ we yia gwedılıa, 'bhie we 'ka -wa 'nıa Zuifʊ -gʊ nyni. 10 'Ɪn -wa nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, wa 'ŋnı -Lagɔ yia -mnınıa, 'ın ɔ 'ka wa 'ŋnı kwalı, 'bhie ɔ 'ka wa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'nyɛ. Zuifʊ -gʊ we yia gwedılıa, 'bhie we 'ka -wa 'nıa Zuifʊ -gʊ nyni. 11 Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ'ɔ gbızı nyıma 'wʊ.

12 -Wa 'nıa *Moizıı tite -yi, 'ın wa nʊa gbʊnyuu lɛ nı, wa 'nı we -yioo, tlıa -maa yi 'yaa. 'Ɪn -wa weee -yia wee tite, 'ın wa nʊa gbʊnyuu lɛ, wee titee gbɛgbɛın -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua. 13 Nıı, -wa mıa tıklıı -Lagɔ 'yu, ma -wa nyıma -wa zʊa tite 'nʊŋwɛ, we 'nı nıı, -wa pʊlʊa we yukwli, 'ın wa'a nʊa we -gʊgbʊ lɛ. 14 'Ɪn, -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'nı tite -yi. We mı 'sa 'bhie, -we wee tite gbaa, tɔlʊa nɔa we -gʊ. Waa nyıma mıa, wa 'nı tite -ka. Wa 'dɛ -wa wa 'dɛɛ tite. 15 Wa nɔnɔbhʊ slolua nıı, lɛnʊgbʊ -we tite 'yıbhaa, we mı cɛlıda -mɔ wa dlı zɔ. Wa 'wlukʊʊn mı we dayınyɔ nya. Mʊ nya wa 'dɛɛ 'wlukʊʊn lapʊpalıe bhua wa -yɔgbʊ 'wʊ, nıı, wa ka gbʊnyuu lɛnʊ, nıı, wa ka gbʊzɔnʊ lɛnʊ. 16 GbʊwʊbhU zlı, wa yia we -yɔyıa. Nıı, -Lagɔgbʊ ın mıa da gbada, we nɛɛ nıı, we zlı, -we weee nyıma zizea, -Lagɔ yia we gbʊ 'wʊbhua -Zezu Klisıı gbɛgbɛın.

Zuifʊ -yɔ tite

17 Nıı, -mı, -mı laa -na 'dɛ Zuifʊ, 'ın -na dıa
tite dlı 'wʊ, 'ın -na bhua -na 'dɛ 'wʊ 'kadʊʊ,
-na -Lagɔɔ 'gbʊ. 18 -Ɪn -yi -Lagɔɔ dʊmagbʊ,
'ın tite ka -mı -slolu nıı, -we mıa 'nanʊʊ -
ın yibheli we. 19 'Ɪn -na bhua -na 'dɛ 'wʊ
'lɔlɔnyaa 'yoo da -slolunyɔ nya, we -yɔ -wa
mıa nikpise 'wʊ wa zlı nya. 20 -Ɪn nɛɛ nıı, -
wa 'nıa 'sɛbhɛ -yi, -mı -wa wa -slolunyɔ, 'ın
-ın mıa 'nyɛnyɛyuaa 'yliyɔzʊnyɔ nya, -we ka
gbʊ -wa, -ın mı we -gʊ nıı, tite slolua -mı
gbʊzɔnʊ -yɔ -luyilo sa tıklıı. 21 Nıı, -mı slolua
nyıma. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ, -ı'ın -slolu -na 'dɛa?
-Ɪn nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na ylili 'wie -nı», 'ın -
zugba -mı, -na 'dɛ -na yli 'wiee? 22 -Ɪn nɛɛ:
«-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı*
», 'ın -mı -na nʊa we lɛ yı? Yoyolagɔ -na nyɛa
'wʊ, 'ın -na ylia -we mıa wa yoyolagɔɔ -budu
zɔ yı? 23 -Na 'dɛ -na bhua 'wʊ titee yilonyɔ
nya, 'ın -ı'ın zʊ we 'nʊŋwɛ. -Ɪn -ka 'sa nʊda
-mı nı, -Lagɔɔ 'ŋnı -na bɛlıa zɔ. 24 Nıı, we
mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «Amıaa 'gbʊ, -wa
'nıa Zuifʊ, 'ın wa gbaa -Lagɔɔ 'ŋnı 'nyuu.»

Knı 'wʊpapıee 'zayli

25 Knı 'wʊpapıe mıa, -ın -ka Moizıı tite
'nʊŋwɛ zʊ, we ka 'ji. 'Ɪn -ın 'nı wee tite
'nʊŋwɛ zʊ, we 'wlʊ sa wa 'nı yaa -mı *knı
'wʊpa. 26 Sa 'bhisa, wa 'nı nyımɛ yabhlo
knı 'wʊpa, 'ın -zugba ɔ zʊ -we tite yıbhalıa
nyımɛ 'nʊŋwɛ, 'lee, -Lagɔ 'na 'ka ɔ 'wʊbhu
nyımɛ wa 'paa knı 'wʊ 'bhisaa? 27 Nyımɛ, -ɔ
wa 'nıa knı 'wʊpa ku -yɔ, 'ın ɔ zʊa tite 'nʊŋwɛ
sazɔnʊ sa, -mı'ı zʊa da tite 'nʊŋwɛ, mɔ yia
-na -yɔgbʊ 'wʊbhua. 'Ɪn -zugba wa ka -mı
knı 'wʊpa, 'ya tite -we mıa cɛlıda, we mı -mı
kwɛɛ. 28 Nıı, -ɔ mıa Zuifʊʊ 'zayli nya, we 'nı
nyımɛ -ɔ wa yibheli ku -yɔ, 'ın wa 'pa knı 'wʊ
ku -yɔ, mɔ. 29 Zuifʊʊ 'zayli mıa nı, -mɔ ɔ 'wʊ
wa yibhelia we. -We -wa *knı 'wʊpapıee
'zayli nı, mʊ -wa dlıı -nʊ, -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ
we bhʊa, nıı, we'e 'bhʊ tite -we mıa cɛlıdaa
-gbɛ. Ɔɔ nyımɛ mıa nı, we 'nı nyıma kwalı ɔ
'ŋnı, -Lagɔ kwalıa ɔ 'ŋnı.

3

Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa mı gbʊnyuu -lɛnʊnya nya

1 'Lee, Zuifʊ mıa, lɛɛ -lu -zɔnʊ ɔ ka, -we -
zi -ɔ 'nıa Zuifʊa? 'Lee, knı 'wʊpapıe ka 'jii?
2 Cıın, we nanı 'yli da weee. Tıada mıa, Zuifʊ
-yla -Lagɔ wlaa ɔ wɛlı. 3 Zuifʊ tɔlʊa 'nı yaa -
Lagɔɔ wɛlı -gʊ nɔ, 'lee, -a yi yaa gba nıı, -Lagɔ
'na 'ka ɔ wɛlı -gʊ -tʊʊ? 4 -Ɪnnya, we 'nı sa -
mı. -A yibheli we 'ji nıı, -Lagɔ mıa, gbʊzɔnʊ
-gbanyɔ -wa, -zugba nyıma weee ka yo. -
Lagɔsɛbhɛ ka we -gʊgbʊ gba -Lagɔɔ daɛ:

«Wa yibheli -mı tıklıı -na gbagbawɛlı 'wʊ,
'ın wa -ka -mı gbʊwʊbhuda kwa,
'ın -na galıa wa -gʊ.»

5 Gbʊnyuu -we -a nʊa lɛ, mʊ slolua nıı, -
Lagɔ tıklıı. We -ka 'sa -mı, -Lagɔ -ka -aın
'cɛ -yɔpalı nı, 'lee, -a mneni -a 'ka gba nıı, -
Lagɔ 'nı tıklıı -mıı? (Ɪn -ka 'sa gba, dʊdʊgʊ -
nyıma 'bhisa ın gbaa we.) 6 -Ɪnnya, we 'nı 'sa
-mı. -Lagɔ 'nı yaa tıklıı -mı, sa ɔ 'ka nyımaa
-yɔgbʊ 'wʊbhua? 7 'Ɪn na yotʊbhʊe -ka -
slolu nıı, -Lagɔ gbaa gbʊzɔnʊ, 'ın nyıma -ka
ɔ 'ŋnı -mnını we 'gbʊ, lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ dılı 'mı
gbʊ, gbʊnyuu -lɛnʊnyɔ 'bhisaa? 8 'Sa tɔlʊa
vɛlıa -aın, 'ın wa gbaa nıı, -amıa nɛɛ: «-A nʊ
gbʊnyuu lɛ, 'ın zʊzɔnʊ -nʊ 'ka -bha 'tlalı!»
Nıı, -maa -cıan mıa dɛ, -kaslʊ 'wʊpapıe mı
wa -nʊ nya.

9 Saa nya? 'Lee, -amıa Zuifʊ 'ylia, -amıa -
zia nyıma tɔlʊa yı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. Ɪn
ka 'cın we -slolu nıı, Zuifʊ -yɔ nyıma -putu,
gbʊnyuu ka 'tıtɛ wa 'dɛ weee -gʊ. 10 Nıı, we
mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nyımɛ -ɔ mıa tıklıı, ɔ 'nı -mı.
Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı tıklıı -mı.
11 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı gbʊyilonyɔ nya -mı.
Nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ -talı -Lagɔɔ da.
12 Nyıma weee ka 'yoo -zɔnʊ -gʊlabhʊlʊ,
wa ka -nyumo.
Nyımɛ -ɔ 'kaa gbʊzɔnʊ lɛnʊ, ɔ 'nı -mı.
13 -We tlaa wa ŋwɛɛ we 'wlʊ, gbawla -kalı
ŋwɛ.
Wa mıɔ nya wa nʊa wa -lima -dawli
'wʊ.
-We tlaa wa ŋwɛɛ, 'mʊnımɛɛ -dlɛ -wa.
14 Mɛlatıwɛlı 'nyuu yea wa ŋwɛɛ.
'Ɪn wa wɛlı nʊa nyımɛ lɛ.
15 -Gwagwıe nya wa mnıa nyımɛ 'bhaa.
16 Da wa -ka 'plılı, -lu wa saa la,
'ın wa tıa -bha sıasıe.
17 Wa 'nı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ 'yoo -yi.
18 -Lagɔɔ sɔsʊe 'nı wa dlı zɔ -mı.»

* **2:22** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

19 -A -yi we 'ji nıı, -we weee tite gbaa, -wa -yia tite, wa -nʊ nya we mıa. We -ka 'sa -mı nı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı zizelida -ka. Nıı, nyıma weee ka gbʊnyuuu 'gba 'wlu -Lagɔ 'yu. 20 We 'dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔ 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'ylibılanɔnʊe nya. -We tite nʊa lɛ, mʊ slolua nıı, gbʊnyuu -lɛnʊnya nyıma -mıa.

Sanɛɛ -Lagɔ zɛlıa nyıma nyıma tıklıı

21 'Ɪn -slɛɛn mıa, sa -Lagɔ 'kaa -aın nyıma tıklıı -zɛlı, ɔ ka we -aın 'klʊslolu. Ɔ -ka -aın nyıma tıklıı -zɛlıa yi, ɔ'ɔ yla -amıaa titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'ylibılanɔnʊe. Nıı, tite -yɔ *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya mı we gbʊdayınya nya, wa ka bha we gba: 22 -Zezu Klisıı dlıgʊzʊzʊee gbɛgbɛın -Lagɔ nʊa nyımɛ tıklıı. -Wa weee zʊa Klisı dlı -gʊ, 'ma ɔ nʊ 'saa. -We ka gbʊ -wa, 'wʊgbızıe 'nı wa nyıdı -mı: 23 nıı, nyıma weee ka gbʊnyuu lɛnʊ. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -yɔcıpa. 24 Nıı, -Lagɔ mıa, ɔ zʊzɔnʊ nya, ɔ nʊa nyımɛ tıklıı sa bhe, -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. Mɔ saa nyıma gbʊnyuuu gaylo 'wʊ.

25-26 -Lagɔ 'yıbha nıı, -Zezu slu ɔ 'pıɔn la 'slaka 'bhisa. 'Ɪn ɔ 'slaka nya, -Zezu yia nyımaa gbʊnyuu lamumni, 'ın -wa zʊa ɔ dlı -gʊ, wa 'ka tıklımımıe 'yı. Sanɛɛ -Lagɔ 'yıbhaa ɔ 'ka -slolu nıı, ɔ mı tıklıı. Nıı, ɔ ka dlıtie lɛnʊ bha, 'ın ɔ 'nı we bhla nyıma -kaslʊ 'wʊpa wa gbʊnyuu lɛnʊee 'gbʊ. 'Ɪn -slɛɛn mıa, -Lagɔ slolua nyıma nıı, ɔ mı tıklıı, 'ın ɔ 'ka nyıma, -wa zʊa -Zezu dlı -gʊ, tıklıı nʊ.

27 'Ɪn -amıa ka -bha wɛlı yabhlo -a 'ka -amıaa 'dɛ 'ylimanıı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. Lɛɛ -lu ka 'gbʊa? -We ka gbʊ -wa, -we nanıa 'yli, we 'nı titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'ylibılanɔnʊe -amıaa 'dɛɛ lagʊgʊe nya, nıı, -Zezu dlıgʊzʊzʊe -wa. 28 -We -gʊ -a pʊpalıa 'wlukʊʊn la, mʊ nı: nyıma mı tıklıı -Lagɔ 'yu, -we ka gbʊ -wa, wa ka -Zezu dlı -gʊ zʊ. We 'nı titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ -Lagɔ yi wa 'yı nyıma tıklıı nya ɔ 'dɛ 'yu. 29 Nıı, -Lagɔ mıa, Zuifʊ -bhlogbɔɔɔ -nʊ ɔ -mıa yaayıı 'lakpanyaa -Lagɔ ɔ -mı 'yaa yı? 'Lakpanyaa -Lagɔ ɔ -mı 'yaa: 30 nıı, -Lagɔ mı -bhlogbɔɔɔ 'gbʊ nı, mɔ yia Zuifʊ nyıma tıklıı -zɛlıa wa dlızʊzʊee 'gbʊ, 'ın mɔ -bhlokpadɛ yia 'lakpanya nyıma tıklıı -zɛlıa wa dlızʊzʊee 'gbʊ. 31 'Lee, we -ka 'sa -mı nı, dlızʊzʊe -gʊ, tite mı bhee? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı, mʊ nʊa we lɛ, 'ın tite kaa 'nʊŋwɛ.

4

**Ablaamʊ zʊa -Lagɔ dlı -gʊ*

1 We -ka 'sa -mı, sa -a 'ka -amıaa dʊkpasa *Ablaamʊʊ daa gbaa? Lɛɛ -lu ɔ 'yı ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊa? 2 Nıı, -Lagɔ -ka yaa Ablaamʊ yibheli nyımɛ tıklıı nya ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊ, ɔ mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı. 'Bhie, we 'nı -Lagɔ yu. 3 Nıı, -LagɔwɛlI nɛɛ: «Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. Ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ -Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.» 4 Nıı, nyımɛ -ka lubho nʊ nı, 'pɛnı wa pɛnıa ɔ, 'ın -we ɔ 'yıa, we 'nı bhe ɔ 'yı we, ɔ ka we 'klʊ. 5 Nıı, nyımɛ -ɔ'ɔ dıa ɔ lɛnʊ -lubho dlı 'wʊ, -Lagɔ, -ɔ zɛlıa gbʊnyuu -lɛnʊnya nyıma tıklıı, 'ın ɔ zʊa dlı -gʊ nı, ɔɔ nyımɛ mıa, -Lagɔ yibhelia ɔ nyımɛ tıklıı nya ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ. 6 'Sa -bhlokpadɛ, -Davidı gbaa ɔɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyımɛɛ gbʊ, 'mɔ -Lagɔ yıa nyımɛ tıklıı nya, we 'nı ɔ lɛnʊgbʊʊ gbʊ. Ɔ nɛɛ:

7 «'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyıma, ma nı:
-wa ka -yɔgbʊ -Lagɔ tıa 'wʊ,
'ın ɔ yia wa gbʊnyuu lamumni, ma -wa.
8 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -nyımɛ mıa, mɔ nı:
Jejitapɛ'ɛ yla -slɛɛn ɔ gbʊnyuu.»

9 Wee 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mıa nı, 'lee, Zuifʊ -bhlogbɔɔɔ -nʊ -wa yı? -Ɪnnya, -wa 'nıa Zuifʊ wa -nʊ -wa 'ya* . -A nɛɛ nıı: «Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.» 10 Lɛɛ -bhla -Lagɔ gba nıı, Ablaamʊ mı nyımɛ tıklıı nyaa? Da wa 'nıa -slɔ ɔ *knı 'wʊpa -wa yaayıı da wa 'paa ɔ knı wʊ -wa yıı? We 'nı nıı, da wa 'paa ɔ knı wʊ. Da wa 'nıa -slɔ ɔ knı 'wʊpa, we bhla -wa. 11 Nıı, da wa 'nıa -slɔ ɔ knı 'wʊpa nı, Ablaamʊ mı nyımɛ tıklıı nya -Lagɔ 'yu, ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ɔ yia knı 'wʊpapıe 'yı -luu -slolulu nya. Wee knıı bı -slolua nıı, -Lagɔ ka ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya. Nyıma weee -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, -bha Ablaamʊ -zɛa wa dide: wa 'dɛ 'nı knı 'wʊ -mıoo, ɔ mı wa dide nya. 12 Ɔ yi 'yaa nyıma -wa wa 'paa knı 'wʊʊ dide -zɛ. We 'nı nıı, -wa wa 'paa knı 'wʊ ku -yɔ -bhlogbɔɔ, nıı, -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ Ablaamʊ 'bhisa -zugba wa 'nı -slɔ wa knı 'wʊpa, ma -wa. Ɔmɔ, ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'bhie wa yia ɔ knı 'wʊpa.

* **4:9** Nıı, glɛkıwɛlı 'wʊ -wa mıa knı 'wʊ -yɔ -wa 'nıa knı 'wʊ -mıı gbʊ we gbaa.

13 -Lagɔ nɛɛ Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yua -yla nıı, 'ma ɔ yia dʊdʊ 'nyɛa. -We -Lagɔ gbaa dɛ nı, we 'nı nıı, Ablaamʊ zʊa tite 'nʊŋwɛɛ 'gbʊ, nıı, -we ka gbʊ -wa, ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ ɔ yia ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya. 14 We -ka yaa nıı, zʊzɔnʊ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ -amıa -bhlogbɔɔ yı we nı, -zugba, dlızʊzʊe mıa, bhe -wa, 'ın -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka nyımɛ 'nyɛ, we 'nı 'ji -ka. 15 Tite laa -Lagɔɔ 'cɛ la, nıı, tite 'nı -mı nı, we 'nʊŋwɛzʊzʊe 'nı -mı.

16 We 'gbʊ dlızʊzʊe nya -a yıa -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aın 'nyɛ. Nıı, wla ɔ wlaa we bhe. -Wa weee mıa Ablaamʊʊ 'yua nya, ma yıa we. 'Ɪn -wa mıa Ablaamʊ 'yua nya, we 'nı nıı, -wa zʊa tite 'nʊŋwɛ -bhlogbɔɔ, nıı, -wa zʊa dlı Ablaamʊ 'bhisa, ma -wa. Nıı, Ablaamʊ mı -a 'dɛ weee dide nya. 17 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «Nıı, -mı mıa, -mı ın -zɛlıa laga -nyımaa -zloo dide.» Sanɛɛ Ablaamʊ mıa -amıaa dide nya, -Lagɔ -ɔ ɔ zʊa dlı -gʊ, -mɔɔ 'yu. -Lagɔ -ɔ nyɛa tlıtlınya 'yliyɔgagıe, 'ın -we 'nıa lamı, 'ın ɔ laa we la, mɔ. 18 Ablaamʊʊ dlı 'tɛ -Lagɔ -gʊ 'wʊ, da wa 'nıa mneni wa 'ka -lu yabhlogbɔɔ wʊ, 'ın ɔ yia wʊ. Ɔ mıa wʊda, ɔ dlı mı -Lagɔ -gʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yia laga -nyımaa -zloo dide -zɛ. Nıı, -Lagɔwɛlı nɛɛ: «-Wa -na yia gwalıa nı, wa -zu 'wʊ.» 19 Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın ɔ yia dlı 'tɛmanı. Nıı, ɔ -zʊ glʊ gbu, 'ın ɔ zɛlıa ɔ ku tlıtlıli glaa, 'ın ɔ 'ŋwnɔ *Sala mı -gblotʊ ŋwnɔ nya. 20 We mı 'sa 'bhie, ɔ 'nı dlı -Lagɔɔ gbagbawɛlı -gʊsa. Nıı, ɔ dlızʊzʊe 'tɛmanıa ɔ la, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı. 21 Ɔ mı we -gʊ nıı, -Lagɔ ka 'tıtɛ, 'ın -we ɔ gbaa, ɔ mneni ɔ 'ka we lɛnʊ. 22 -We mıa dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia Ablaamʊ 'yı nyımɛ tıklıı nya. 23 -Lagɔwɛlı nɛɛ: «-Lagɔ ka ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya», 'ya we 'nı ɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'gbʊ we mı cɛlıda. 24 -Amıa ka dlızʊzʊe -gʊ, -Lagɔ -ɔ -sɔlʊa -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'wʊ tlıtlınya glaa yia -aın yibhelia nyıma tıklıı nya, 'sa -bhlokpadɛ we mıa -amıa weee -nʊ nya. 25 -Amıaa gbʊnyuuu 'gbʊ wa yia ɔ 'bha, 'ın -Lagɔ 'ka -aın 'yı nyıma tıklıı nyaa 'gbʊ ɔ yia ɔ tlıtlınya glaa 'wʊsɔlʊ.

5

-Lagɔ ka -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊsuslolu -Zezuu gbɛgbɛın

1 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ yia -aın 'yı nyıma tıklıı nya -amıaa dlızʊzʊee 'gbʊ. -Slɛɛn, -a -yɔ ɔ 'sɔ mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'wʊ, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. 2 -A -ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, -Zezuu gbɛgbɛın -a mneni -a 'ka 'nanıdlı -ka -Lagɔ -yɔlanyni. 'Ɪn -slɛɛn, -a mı ɔ 'nanıdlı 'wʊ. -A mı 'mʊna lida, -we ka gbʊ -wa, -amıaa dlı mı we -gʊ nıı, -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -a yia 'yıa ɔ kwɛɛ. 3 We bhlı -mʊʊ -gʊ, -amıaa 'dɛ yi sıada -mıoo, -a mı 'mʊna 'wʊ. -We ka gbʊ -wa, -a -yi we 'ji nıı, -a -ka sıada -mı, 'bhie -a zɛa dlıtie -cıan. 4 -A -ka dlıtie -ka, 'bhie -a tɛmanıa la 'yıyıgbʊ 'wʊ. -A -ka latɛmanı 'yıyıgbʊ 'wʊ, -we -a wʊa, mʊ -wa -we -Lagɔ yia -aın -yla lɛnʊa. 5 -A -ka -Lagɔɔ kwɛlu wʊda -mı, we 'na 'ka -aın -dawli 'wʊnʊ, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ ka -aın ɔ Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ, 'ın mʊ 'kaa ɔ zɛkalıe -amıaa dlı zɔ yeli.

6 Cıın, bhla -we nya -a 'nıa 'tıtɛ yabhlogbɔɔ -ka, 'ın Klisı yia tlı gbʊnyuu -lɛnʊnyaa 'gbʊ, wee bhla mıa, -Lagɔ 'paa we ŋwɛɛ. 7 Wa 'ka nyımɛ tıklııı 'gbʊ tlıtlıe -yɔŋwnu we -kalı -yɔ. Nyımɛ yabhlo -ɔ nʊa 'nanı, wa mneni yaa wa 'ka tlı ɔ 'gbʊ. 8 Nıı, Klisı yia tlı -amıaa 'gbʊ, da -a mı bhaa gbʊnyuu lɛnʊda, mʊ -slolua -aın sa -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ. 9 -Slɛɛn, ɔ 'pıɔɔn 'gbʊ -Lagɔ yıa -aın nyıma tıklıı nya. We -ka 'sa -mı nı, -a mı we -gʊ nıı, mɔ yia -aın -Lagɔɔ 'cɛ 'wʊsaa. 10 Nıı, da -a mı bhaa -Lagɔɔ tʊnyıma nya, 'ın ɔ yia -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊsuslolu ɔ 'Yuu tlıtlıe nya. Ɔ -ka -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊsuslolu sanɛɛ, sa we -ka -mı, mɔ yi 'yaa -aın gbʊ 'wʊsaa ɔ 'Yuu 'yliyɔgagıe -gʊ. 11 We 'nı 'sa -tʊ. -A mı 'mʊna lida -Lagɔ 'wʊ, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın, -we ka gbʊ -wa, mɔɔ suslolua -a -yɔ -Lagɔ 'sɔ 'wʊ.

*-Zezu Klisıı lɛnʊgbʊ 'yli we -zi *-Adaan -nʊ*

12 Gbʊnyuu yia la dʊdʊ -gʊ nyımɛ yabhlogbɔɔ 'gbʊ, mɔ -wa *-Adan. 'Ɪn wee gbʊnyuu yia tlıtlıe lala, tɔʊn, 'ın tlıtlıe yia lamneni nyıma weee -gʊ, -we ka gbʊ -wa, dʊdʊgʊ -nyıma weee ka gbʊnyuu lɛnʊ. 13 Da -Lagɔ 'nıa -slɔ Moizı tite 'nyɛ, wemʊ gbʊnyuu mı la dʊdʊ -gʊ see. Nıı, tite 'nı bha -slɔ lamıı 'gbʊ, -Lagɔ 'nı gbʊnyuuu 'gba nyımɛ 'wlu dı. 14 'Ɪn tlıtlıe -nanʊ yia nyıma 'wlulapılı, we 'bhʊ -Adan -gʊ we 'ka Moizı ylı. -Adan -ɔ 'nıa -Lagɔɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, -mama 'nıa ɔ -bho -gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın tlıtlıe yia -maa 'bha.

Nıı, -Adan -wa -ɔ 'kaa yii nʊ 'wʊwlʊ. 15 'Ɪn, -Lagɔɔ wlawlalu bhe -yɔ -Adaan gbʊnyuu mı -yɔbhʊbhlʊda tenyi tenyii. Nyımaa -zlo yia tlı nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbʊnyuuu 'gbʊ, gbʊzɔnʊ -wa. Nıı, -Lagɔɔ wlawlalu bhe kaa 'ŋnı tenyi tenyii, -Lagɔ wlaa we nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbɛgbɛın, mɔ -wa -Zezu Klisı. 'Sa -Lagɔ bʊbanıa ɔ zʊzɔnʊ lɛnʊe la sa bhe, nyımaa -zlo glaa. 16 -Lagɔɔ wlawlalu, we -yɔ ɔɔ nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbʊnyuu, we 'nı -tnʊʊ -bhlo -ka. Ɔɔ nyımɛɛ gbʊnyuuu -tnʊʊ -wa nyımaa -kaslʊ 'wʊpapıe -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhuee gbɛgbɛın. Nıı, ɔ wlawlalu bhee -tnʊʊ -wa -Lagɔ yıa nyıma nyıma tıklıı nya. 17 Gbʊzɔnʊ sa, nyımɛ -bhlogbɔɔɔ 'gbʊ, nyımɛ -bhlogbɔɔɔ 'wlu -gbʊnyuuu 'gbʊ, 'ın tlıtlıe yia dʊdʊ weee bhıtı. Nıı, ɔɔ -Zezu Klisıı 'dɛbhloo gbɛgbɛın nyıma yıa -lu duun -Lagɔ kwɛɛ. Mɔ nyɛa wa zʊzɔnʊ sa duun, 'ın ɔ gbaa nıı, wa mı nyıma tıklıı nya. 'Yliyɔgagıe wa yia 'yıa -Zezu Klisıı 'gbʊ, 'ın wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -lu weee 'wlulapılı.

18 Nıı, nyımɛ -bhlogbɔɔɔ gbʊnyuu 'paa nyıma weee -kaslʊ 'wʊ. 'Sa -bhlokpadɛ, -bhlogbɔɔɔ lɛnʊgbʊ tıklıı tıa nyıma weee 'wʊ tıklıı, 'ın we yia wa 'yliyɔgagıe 'nyɛ. 19 Bha -benyi, nyımɛ -bhlogbɔɔ 'nıa -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ, -bha nyımaa -zlo -zɛa gbʊnyuu -lɛnʊnya. 'Sa -bhlokpadɛ, nyımɛ -bhlogbɔɔ zʊa ɔ 'nʊŋwɛ, 'ın -Lagɔ yia nyıma duun 'yı nyıma tıklıı nya.

20 Tite ka yi, 'ın gbʊnyuu yia 'wʊzumanı tenyii. 'Ɪn gbʊnyuu -ka 'wʊzumanı tenyii nı, -Lagɔɔ 'nanıdlı ka -gʊwʊlaylimanıı, 'ın we yia we ŋwɛlazili. 21 Nıı, gbʊnyuu ka tlıtlıe la, 'ın we yia nyıma 'wlulapılı. 'Sa -bhlokpadɛ, -Lagɔɔ zʊzɔnʊ pılıa nyıma 'wlu la, 'ın we yia wa nyıma tıklıı -zɛlı. 'Sa -a yıa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın.

6

Gbʊnyuu 'nı -slɛɛn se -ka -aın -gʊ

1 Wee gbʊ mıa, sa -a 'ka we daa gba? 'Lee, -a zʊ gbʊnyuu lɛnʊe 'yliyɔ, 'bhie -Lagɔɔ 'nanıdlı 'ka -gʊwʊlaylimanıı? 2 -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. Tlıtlıe yabhlo -we 'wʊ -a 'plılıa, we ka -a -yɔ gbʊnyuu 'sɔ -yɔsısalı. We -ka 'sa -mı, -a 'nı mneni -a 'ka gbʊnyuu lɛnʊda -tʊ. 3 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, da wa batizea -aın, -a -yɔ -Zezu Klisı ka 'wʊtʊ -bhlo, 'ın -a -yɔ ɔ 'sɔ mı -bhlo ɔ tlıtlıe 'wʊ. 4 Da wa batizea -aın, we 'wlʊ sa nıı, wa ka -a -yɔ ɔ 'sɔ gbawla 'wʊfa. 'Ɪn Didee 'tıtɛ 'kadʊ yia ɔɔ Klisı ganɔ -mɔ tlıtlıe 'wʊ. 'Sa -bhlokpadɛ, -amıa 'ya, -a 'ka 'yliyɔgagıe lolu 'yıı 'gbʊ, ɔ yi 'saa nʊ.

5 We -ka nıı, -a -yɔ ɔ 'sɔ mı -bhlo bhla -we nya -a -yɔ ɔ tlıa, 'wʊ -a -yɔ ɔ yia -tʊa -bhlo ɔ 'yliyɔgagıe 'wʊlalı bhla. 6 -A yibheli we 'ji nıı, -amıaa -mımısɔ 'cın -yɔ Klisı mı *su -gʊ lakʊlʊda. -Slɛɛn, gbʊnyuuu -kpabhiee 'tıtɛ ka labhʊ, -a yi 'maslɛɛn gbʊnyuuu galı nya -mı. 7 Nıı, nyımɛ -ka tlı, gbʊnyuu 'nı 'maslɛɛn 'tıtɛ -ka ɔ -gʊ.

8 Cıın, -a -yɔ Klisı -ka tlı nı, -amıaa dlı mı we -gʊ nıı, 'yliyɔgada -a -yɔ ɔ 'sɔ yi 'yaa -mıa. 9 Nıı, -a -yi we 'ji nıı, -Zezu Klisı ka tlıtlınya glaa 'wʊsɔ, 'ın ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn tlı, we ji -wa nıı, tlıtlıe 'nı 'maslɛɛn 'tıtɛ -ka ɔ -gʊ. 10 Cıın, ɔ ka tlı, 'ın wee tlıtlıe yia ɔ -yɔ gbʊnyuu -yɔsısalı -zakpa -bhlogbɔɔ 'kuteyi. -Slɛɛn, ɔ -ga 'yliyɔ, 'ın ɔ 'yliyɔgagıe weee mı -Lagɔɔ -nʊ nya. 11 'Sa -bhlokpadɛ, amıa 'ya, a yla amıaa 'dɛ tlıtlınya 'bhisa. We ji -wa nıı, a -yɔ gbʊnyuu ka -yɔbhʊbhlʊ, 'ın a -ga 'yliyɔ -Lagɔɔ -nʊ nya, -Zezu Klisı 'wʊ.

12 We 'dɛɛ 'gbʊ, amıaa ku -we 'kaa tlı, gbʊnyuu 'na pılı we 'wlu la -nı, a yi 'maslɛɛn we dlıwʊnynigbʊ lɛnʊ. 13 A 'na tılı 'maslɛɛn amıaa ku gbʊnyuuu lɛnʊe 'wʊ -nı, we yi gbʊnyuu lɛnʊ. Nıı, -we a 'kaa lɛnʊ, mʊ nı: a 'nyɛ amıaa 'dɛ -Lagɔ yoo, nɛɛ nyıma -wa 'bhʊ tlıtlıe lʊ, 'ın wa yi 'yliyɔgagıe 'wʊplılı. A bhu amıaa 'lali 'wʊ a 'ka gbʊzɔnʊ lɛnʊ. 14 Nıı, gbʊnyuu 'na -kalı aın -nı. -We ka gbʊ -wa, a 'nı tite zɔ -mı, nıı, -Lagɔɔ 'nanıdlı zɔ a mıa.

-Lagɔɔ galı a -mıa

15 Nıı, -we zɔ -a mıa nı, we 'nı -slɛɛn tite, nıı, -Lagɔɔ 'nanıdlı zɔ -a mıa. 'Lee, we -ka 'sa -mı, -a mneni -a 'ka -amıaa 'dɛ gbʊnyuu lɛnʊe tılıı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. 16 -We a 'kaa 'jiyibheli, mʊ nı: a -ka amıaa 'dɛ wla nyımɛ yabhlo -yla ɔ 'ka amıaa -kanyɔ -zɛ, ɔɔ nyımɛ a mıa 'nʊŋwɛ -zʊda, -mɔɔ galı a -zɛa. We 'dɛɛ 'gbʊ, a mneni a 'ka gbʊnyuuu galı -zɛ. We 'nı -mʊʊ, a mneni a 'ka -Lagɔɔ galı -zɛ. Gbʊnyuu mıa, mʊ kwaa aın tlıtlıe 'wʊ. Nıı, a -ka -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ, 'ın ɔ yıa aın nyıma tıklıı nya. 17 -A 'pa -Lagɔ fuo. Tıada mıa, a mı gbʊnyuuu galı nya, 'ın, -slɛɛn mıa, a ka

gbʊzɔnʊ wa -slolua aın 'nʊŋwɛ zʊ, dlı weee nya. 18 Nıı, -Lagɔ ka aın gbʊnyuuu 'tıtɛ kwɛɛ -sa, 'ın, -we mıa tıklıı, a yia we galı -zɛ. 19 -We ka 'gbʊ na gbaa sa we, amıaa 'nʊnʊe -kalı -yɔ. Sa a wla bhaa amıaa ku pʊınplagbʊ -yɔ gbʊnyuuu 'yli -bhlo -bhloo lɛnʊe -yla, galı 'bhisa, 'ın gbʊnyii weee yia aın 'wlulapılı nı, 'sa -bhlokpadɛ, a wla -slɛɛn amıaa 'dɛ galı nya, -we mıa tıklıı -yla. Nıı, mʊ wlʊlʊa -mɔ aın -Lagɔɔ 'yliya 'wʊ.

20 Da a mıa gbʊnyuuu galı nya, gbʊ tıklıı lɛnʊee 'tʊ'ʊ 'bha aın. 21 -We a nʊa lɛ, lɛɛ -lu we 'nyɛ aın -nya? -Slɛɛn mıa, zʊ bhaa aın, wee gbʊ nı kwaa nyımɛ tlıtlıe 'wʊʊ 'gbʊ. 22 Nıı, -slɛɛn mıa, a mı amıaa 'dɛ -yla, 'ın, gbʊnyuu 'nı aın -ka. A ka -Lagɔɔ galı -zɛ, 'ın we -tnʊʊ -wa nıı, -a mı -mɔwlʊee 'yoo -gʊ. Mʊ kwaa aın -Lagɔɔ 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'wʊ. 23 Gbʊzɔnʊ -wa: gbʊnyuu lɛnʊe mıa, we -tnʊʊ -wa tlıtlıe. 'Ɪn -we -Lagɔ wlaa sa bhe, mʊ -wa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ.

7

1 Na bhelia, ın -yi we 'ji nıı, -we na yia gbaa, a ka we 'wʊlanʊnnʊe bhıa, -we ka gbʊ -wa, a -yi tite. Tite mıa, nyımɛ -ka 'yliyɔga nı, we pılı ɔ 'wlu la. 2 We 'wlʊ sa ylıkwʊŋwnɔ -yɔ ɔ 'lowlii gbɛgbɛın gbʊ. Ɔ -ka ɔ 'lowlii -gbɛ -mı, -mɔɔ -ka 'yliyɔga nı, tite -galı ɔ -gʊ. 'Ɪn -mɔɔ -ka tlı, tite 'nı -slɛɛn ɔɔ 'ŋwnɔ -gʊ -mı. 3 Da ɔɔ 'ŋwnɔɔ 'lowli -gaa -slɔ 'yliyɔ, ɔ -ka nʊkpasu -putu kwa, -zugba gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ. 'Ɪn ɔ 'lowli -ka tlı nı, tite 'nı -slɛɛn ɔɔ 'ŋwnɔ -gʊ -mı. Ɔ mneni ɔ 'ka nyımɛ -putuu 'ŋwnɔ -zɛ, -mʊʊ 'nı -slɛɛn gbʊnyuu. 4 Na bhelia, 'sa -bhlokpadɛ we mıa amıaa -nʊ nya. A -yɔ Klisı mı -bhlo. Mɔ tlıa -amıaa 'gbʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ a -yɔ tite ka -yɔbhʊbhlʊ. -Slɛɛn mıa, -ɔ -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ, ɔ -nʊ a -mıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a mneni -a 'ka -Lagɔɔ lubho nʊ. 5 -Benyi mıa, da -a nʊa -amıaa 'dɛɛ dʊmagbʊ lɛ, -Lagɔɔ tite saa -amıaa dlıwʊnynili 'nyii gwlu. Mʊʊ nʊa -amıaa ku zɔ lubho, 'ın we kwaa -aın tlıtlıee 'yloogblʊ. 6 Nıı, -slɛɛn mıa, -a 'nı 'maslɛɛn titee galı nya -mı. -We kwɛɛ -a mıa -kaslʊ 'wʊ -benyi, -a ka tlı -mʊʊ sɔlʊ. -A mneni -a 'ka -Lagɔɔ lubho nʊ lubhonʊsɔ lolu lʊ, ɔ Zuzu 'nʊŋwɛzʊzʊe nya. Sa -a nʊa -benyi ɔ lubho, tite -we mıa cɛlıda we galı -mımıe nya, -a 'nı 'maslɛɛn -mʊʊ -gʊ -mı.

-Mʊʊ tite nʊ lɛa?

7 Sa -a 'ka -slɛɛn gbaa? 'Lee, tite -yɔ gbʊnyuu 'sɔ, -lu -bhlo -wa yı? -Ɪnnya, we 'nı -lu -bhlo. Nıı, -we gbʊnyuu -mıa -slolu, tite ka 'mı we -slolu. We 'nı ya nıı, tite nɛɛ nıı, -na -limaa -luu 'tʊ 'na 'bhalı -mı -nı, nyıma -putuu -luu tʊ mıa, ın 'na 'ka yaa we yibheli. 8 Nıı, da tite yia, -bha gbʊnyuu 'yıa -jɔlʊ, 'ın we yia na dlı zɔ dlıwʊnyniluu 'yli -bhlo -bhlo fa. -We ka gbʊ -wa, tite 'nı -mı nı, gbʊnyuu ka tlı. 9 Bha, da tite 'nıa lamı, ın -ga 'yliyɔ. -Slɛɛn, tite ka yi, 'ın gbʊnyuu yia ganɔ, 10 -bha -bhlokpadɛ, 'ın ın yia tlı. -Slɛɛn, tite -mʊmʊ 'ka yaa 'yliyɔgagıe la, we 'nı we lɛnʊ, tlıtlıe we laa. 11 Gbʊnyuu 'yıa -jɔlʊ, 'ın we yia tite 'wʊplılı we 'ka 'mı -dawli 'wʊnʊ. Gbʊnyuu ka 'mı 'bha titee sɔlʊ.

12 Nıı, -Lagɔɔ tite mı -mɔwlʊda, 'ın ɔ titenya mı -mɔwlʊda, we tıklıı, 'ın we nanı 'yli. 13 'Lee, -lu -zɔnʊ mneni we 'ka 'mı tlıtlıe -laa? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı: gbʊnyuu nʊa we lɛ. We ka -lu -zɔnʊ 'wʊplılı, we 'ka 'mı 'bha. Nıı, tite slolua -aın nıı, gbʊnyuu -nyu 'yli.

-Gɔlʊ mı gʊda nyımɛ 'wʊ

14 Cıın, gbʊzɔnʊ -wa: -a -yi we 'ji nıı, tite mıa, -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ we 'bhʊa. 'Ɪn -amı mıa, nyımɛ -ɔ wa paa pɛlʊ gaylo 'bhisa gbʊnyuu kwɛɛ, 'mɔ ın -mıa. 15 Yee! -We na nʊa lɛ, ı'ın 'nʊ we 'wʊla. Nıı, -we ın 'yıbhaa ın 'ka lɛnʊ, ı'ın nʊ -mʊʊ lɛ, 'ın -we na nyɛa 'wʊ, -mʊʊ na nʊa lɛ. 16 -We na nʊa lɛ, we -ka nıı, ın 'nı we 'yıbha, mʊ slolua nıı, ın ka ŋwnu nıı, tite nanı 'yli. 17 We -ka 'sa -mı, we 'nı na dɛ nʊ we lɛ, gbʊnyuu, -we mıa 'mı 'wʊ, mʊ nʊa we lɛ. 18-19 Cıın, ın -yi we 'ji, zʊzɔnʊ 'nı 'mı 'wʊ -mı. -Amı, -ɔ mıa nyımɛ nya, nıı, zʊzɔnʊ -nʊnʊe mı na dlı zɔ, 'ın ın 'nı mneni ın 'ka we lɛnʊ: zʊzɔnʊ -we ın 'yıbhaa ın 'ka lɛnʊ, ı'ın nʊ we lɛ, gbʊnyuu -we ın 'nıa 'yıbha, 'ın na nʊa -mʊʊ lɛ. 20 -Slɛɛn mıa, -we ın 'nıa 'yıbha, ın -ka we lɛnʊ nı, we 'nı nıı, na dɛ nʊ we lɛ, nıı, gbʊnyuu -we -dılıa 'mı 'wʊla, mʊ nʊa we lɛ.

21 Sanɛɛ na tlalıa sa tite nı -gʊ: ın -ka gba ın 'ka zʊzɔnʊ lɛnʊ, gbʊnyuu lɛnʊe -bhlogbɔɔ ın mnenia. 22 -Mɔ na dlı zɔ, -Lagɔɔ tite nanı 'mı dʊdʊ. 23 Nıı, -mɔ na ku zɔ mıa, tite -putu mıa -mɔ. Wee tite mıa, mʊ -yɔ tite, -we na 'wlukʊʊn ŋwnunua sɔ gʊa, 'ın mʊ zɛlıa 'mı tite 'nyuu, -we mıa 'mı 'wʊʊ -kaslʊnyımɛ. 24 -Amı mıa -slɛɛn da nyazınyɔ nya. Nyɔɔ

mneni ɔ 'ka 'mı na ku -we kwaa 'mı tlıtlıe 'wʊ kwɛɛ -saa? 25 -A 'pa -Lagɔ fuo -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya. Na 'ylimnee nya na ŋwnua -Lagɔɔ tite -yɔ, 'ın na zʊa gbʊnyuu 'nʊŋwɛ na -mımısɔ 'wʊ.

8

-Lagɔɔ Zuzu saa -aın gaylo -flii

1 -Slɛɛn mıa, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ mıa 'wʊsusloluda nyımɛ -bhlo nya, gbʊdılıe 'nı wa -nʊ nya -mı. 2 Nıı, -Lagɔɔ Zuzuu tite, -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe -Zezu Klisı 'wʊ, -mʊʊ ka 'mı gbʊnyuuu tite -yɔ tlıtlıe kwɛɛ -sa. 3 Nyımaa 'wʊyɔlʊee 'gbʊ Moizıı tite mıa, we 'nı mneni we 'ka wa gbʊ 'wʊsa. Nıı, -Lagɔ ka we lɛnʊ: ɔ 'ka nyımaa gbʊnyuuu -yɔgbʊ 'wʊbhuu 'gbʊ, ɔ 'dɛɛ 'Yu ɔ 'paa yoo dʊdʊ -gʊ, 'ın -mɔɔ yia yi nyımɛ 'bhisa, -mɔɔ ku 'ka gbʊnyuu -lɛnʊnyɔɔ ku nya 'wʊwlʊ. 'Sa -Lagɔ 'bhua gbʊnyuuu -yɔgbʊ 'wʊ ɔ 'Yuu gbɛgbɛın. 4 -We ka 'gbʊ ɔ yi 'saa nʊ, mʊ -wa nıı: -we tite palıa gbʊ tıklıı nya -aın 'wʊ, we 'ka gba. Nıı, -slɛɛn mıa, -a mı -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ nɔda, -a'a nɔ 'maslɛɛn -amıaa dlıwʊnynili 'bı. 5 -Wa nɔa nyımaa dlıwʊnynili 'bı, wa dlı tʊa we -gʊ, 'ın -wa nɔa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ, wa dlı tʊa we -gʊ. 6 Nyıma -wa ka dlı tʊa wa dlıwʊnynili 'bı, tlıtlıee 'yoo -gʊ wa mıa. Nyıma -wa ka dlı tʊa -Lagɔɔ Zuzu -gʊ, 'yliyɔgagıe -yɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ 'yoo -gʊ wa mıa. 7 Cıın, nyıma -wa ka dlı tʊa wa dlıwʊnynili 'bı, -Lagɔɔ tʊnyıma wa -mıa: wa'a zʊ -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ, nıı, wa 'nı we mneni. 8 Nıı, -wa nɔa wa 'dɛɛ dlıwʊnynili 'bı, wa 'nı mneni wa 'ka -Lagɔ dʊdʊ namanı.

9 'Ɪn amıa, a'a nɔ amıaa dlıwʊnynilii sɔlʊ, nıı, -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ a nɔa, -we ka gbʊ -wa, ɔ mı aın 'wʊ. Nyımɛ -ɔ 'nı Klisıı Zuzu 'wʊ -ka, ɔ 'nı Klisıı -nʊ nya -mı. 10 Nıı, Klisı -ka aın 'wʊ -mı, amıaa kuu 'dɛ yi tlıtlıee -nʊ nya -mı gbʊnyuuu 'gbʊ, -slɛɛn -Lagɔɔ Zuzu yia aın 'yliyɔgagıe 'nyɛa, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ nɛɛ nıı, a mı nyıma tıklıı nya. 11 We -ka nıı, -Lagɔɔ Zuzu mı aın 'wʊ, -Lagɔ -ɔ -sɔlʊa -Zezu Klisı 'wʊ tlıtlınya glaa, amıaa ku -we tlıa, mɔ yia we 'yliyɔgagıe 'nyɛa ɔɔ Zuzu -ɔ mıa aın 'wʊʊ gbɛgbɛın.

12 Bheliaın, wee mıa dɛɛ 'gbʊ, kpagbʊ yabhlo mı -aın 'wlu. Wee kpagbʊ mıa, we 'nı -amıaa dlıwʊnynilii gbɛgbɛın, 'bhie -a 'ka we sɔlʊ nɔ. 13 A -ka amıaa dlıwʊnynilii sɔlʊ nɔ nı, tlıa a yia. 'Ɪn a -ka we 'bha -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ nya nı, 'ın a yıa 'yliyɔgagıe. 14 -Wa mıa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ nɔda, ma -wa -Lagɔɔ yua. 15 -Lagɔ ka aın ɔ Zuzu 'nyɛ, 'ın ɔɔ Zuzu'u -zɛlı aın galı, ɔ'ɔ 'nyɛ aın nyanɔdlı. Nıı, -Lagɔɔ 'yua ɔ zɛlıa aın. Ɔɔ Zuzuu 'gbʊ, -a kpıa 'wʊ -Lagɔɔ gbɛgbɛın gbagbıe nya: «Aba!* Dide!» 16 -Lagɔɔ Zuzu bhlıa -amıaa 'dɛɛ zuzu -gʊ, 'ın ɔ ŋwnunua -aın nıı, -a mı -Lagɔɔ 'yua nya. 17 'Ɪn -a -ka -Lagɔɔ 'yua nya -mı, -lu -zɔnʊ -we -Lagɔ zʊa la ɔ nyımaa -nʊ nya, 'yıa -a yia we. Cıın, -a -yɔ Klisı sɔ yia we dlilia. Nıı, -a -yɔ ɔ 'sɔ -ka sıada -mı, -a -yɔ ɔ 'sɔ, 'ın -amıaa 'ŋnı mnı 'yaa.

-Lagɔ yia -aın ɔ 'ŋnı 'kadʊ 'nyɛa

18 -Amıaa -zɛɛn -sıasıe -yɔ -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -we ɔ yia -aın 'klʊslolua, -a -ka we 'dɛsɔbhie yıbhɔlʊ, ın mı we -gʊ nıı, -amıaa sıasıe 'kienyi. 19 Cıın, -lu weee -Lagɔ -laa la, bhla -we nya -Lagɔ 'kaa ɔ 'yuaa 'ŋnı 'kadʊ -slolu, we mı we wʊda, 'ın we 'tʊ mı we 'bhada. 20 Nıı, 'tıtɛ -we nʊa lɛ, 'ın lalalu kamanıa -yɔ, we kwɛɛ dʊdʊ -tʊa. We 'nı lalalu 'yıbha we, -Lagɔɔ dɛ -wa. We mı 'sa 'bhie, -lu -zɔnʊ dʊdʊ mıa wʊda. 21 Wee 'tıtɛ -we nʊa lɛ, 'ın lalalu mıa -nyumoda, 'ın -we nʊa dʊdʊ gaylo 'wʊ, la we yia 'bhʊa. Gaylo 'wʊ dʊdʊ yia 'bhʊa, 'ın 'yıa we yia 'ŋnı 'kadʊ -we -Lagɔɔ 'yua 'kaa 'yı. 22 -A -yi we 'ji nıı, -lu weee -Lagɔ -laa la, we mı -zɛɛn -bhlokpadɛ kluda sıasıe kwɛɛ, 'ŋwnɔ -ɔ mı 'wlusada 'bhisa. 23 Nıı, we 'nı lalaluu 'dɛbhlogbɔɔ: -amıa mı 'ya kluda -amıaa dlı zɔ. -Lagɔɔ 'yuaa -zɛzıee 'tʊ mı -aın 'bhada, ɔ 'ka -amıaa ku gaylo 'wʊsa. We mı 'sa 'bhie, -a ka -Lagɔɔ wlawlaluu tıanʊ 'yı, mʊ -wa ɔ Zuzu. 24 -A ka gbʊ 'wʊbhʊ, nıı, -a 'nı -slɔ we 'dɛ weee 'yı: -a mı we wʊda. -We -a dıa dlı 'wʊ, -a -ka we -yɔyı nı, wa'a la -slɛɛn we dlıwʊdıdıe. -We -a yıa -yɔ, we 'nı dlıwʊdıdıee gbʊ -ka. 25 -We -a'a 'yıa -yɔ, -a -ka we dlı 'wʊdı nı, 'ın -a wʊa we dlıtie nya.

26 We bhlı mʊʊ -gʊ, -amıa 'nıa da 'wʊtɛ nı, -Lagɔɔ Zuzu yia, 'ın ɔ bɛa -aın -yɔ. Sa -a 'kaa -Lagɔ bhubhoe sazɔnʊ sa, -a 'nı we sa -yi. Tɔʊn, 'ın Zuzu bhubhoea -Lagɔ -amıaa -nʊ nya, klukluwɛlı -we ŋwɛ 'nıa mneni we 'ka gba nya. 27 Nıı, -Lagɔ mıa, -mɔ nyımɛɛ dibhe

* **8:15** Aba: we ji -wa «Dide» zuifʊwɛlı 'wʊ.

'wʊ ɔ yıa la, 'ın ɔ -yi -we Zuzu yıbhalıa ɔ, -we ka gbʊ -wa, sa ɔ 'yıbhaa, 'sa Zuzu bhubhoea, -wa mıa ɔ -nʊ nya, wa 'gbʊ.

28 -A -yi we 'ji nıı, nyıma -wa -kalıa -Lagɔɔ zɛ, -wa ɔ laa ɔ dʊmagbʊʊ 'gbʊ, gbʊo gbʊ -we ylıa wa, -Lagɔ bhaa we 'wlu -maa nʊ zʊzɔnʊ nya. 29 -Wa -Lagɔ -saa -bha we gwedıda, ɔ ka dlı -sa 'cın ɔ 'ka wa ɔ 'Yuu 'wʊwlʊ -zɛlı. 'Ɪn ɔ 'Yu 'ka kpasa -zɛ bhelia duun glaa. 30 -Wa -Lagɔ -saa -bha tıatıa, ɔ 'ka 'ya wa la. -Wa ɔ laa, ɔ ka wa nyıma tıklıı -zɛlı, 'ın -wa ɔ -zɛlıa nyıma tıklıı, ɔ ka 'ya wa ɔ 'ŋnı 'kadʊ 'nyɛ.

Gbʊ yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka -aın -Lagɔɔ zɛkalıe -yɔsa

31 Nıı, lɛɛ -lu -a 'ka gbʊnya -mınıı 'bıgʊpalıa? -Lagɔ -yɔ -aın -ka -mı, nyɔɔ mneni -aın a? -Mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. 32 Ɔ 'Yuu 'dɛbhie, -Lagɔ 'nı ɔ sıasıe gwevlalı. Nıı, -a 'dɛ weee 'gbʊ ɔ yia ɔ wla wa 'ka ɔ 'bha. Ɔ -ka ɔ 'Yu wla nı, -lu weee ɔ yia wlaa sa bhe. 33 -Wa -Lagɔ -saa -bha, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka wa gbʊ 'wluladılı. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ nɛɛ wa mı nyıma tıklıı nya. 34 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka wa gbʊ -lueli. Nıı, -Zezu Klisı ka tlı, we 'nı 'sa -tʊ, 'ın ɔ yia tlıtlınya glaa 'wʊsɔ. Ɔ -dı -Lagɔɔ lilisɔlʊ la, -zugba ɔ bhubhoe -mɔɔ -amıaa -nʊ nya. 35 Nyɔɔ 'ka -aın Klisıı zɛkalıe -yɔsaa? 'Lee, sıasıe -wa yı? Dlılʊe -wa yı? 'Klıyıe 'wʊpalıe -wa yı? Ŋwɔ -yɔ boba -wa yı? -Naanagbʊ -we ylıa nyımɛ -wa yı? We -yɔ -amıaa 'bhabhıe -wa yı? 36 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«-Na 'gbʊ -a plılıa tlıtlıee ŋwɛɛ 'ylı weee nya.
Bhlabhlɛnya -we wa 'kaa 'bha nı,
sa wa nʊa we, 'sa wa nʊa -aın.»

37 Nıı, -we weee ylıa -aın, 'ın -a lua we sa kpɛɛn kpɛɛn, -ɔ -kalıa -amıaa zɛ, ɔ 'ŋnı nya. 38-39 'Ɪn ın mı we -gʊ nıı, gbʊ yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka -aın -Lagɔɔ zɛkalıe -yɔsa. We 'dɛ yi tlıtlıe -zɛoo, we yi 'yliyɔgagıe -zɛoo, we yi 'anzınya -zɛoo, we yi zuzunya -zɛoo, we -yɔ -lu -we mıa -slɛɛn -bha -zɛoo, 'ın -lu -we mıa yida -zɛoo, we 'nı we mneni. We yi -lu weee -we kaa 'tıtɛ -we mıa yalı -zɛoo, -we mıa dʊdʊ -zɛoo, we -yɔ -li weee mıa lalali nya -zɛoo, we 'yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka -aın -Lagɔɔ zɛkalıe -we ɔ -slolua -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ, -yɔsa.

9

*-Lagɔ -saa -bha *Izlaɛlınyıma*

1 Nıı, gbʊzɔnʊ na gbaa, -we ka gbʊ -wa, ın mı Klisı 'wʊ, ı'ın 'tʊbhʊ yo. Na dlı, -we Zuzu 'Pʊpa slolua 'yoo da, mʊ gbaa 'mı -yla nıı, gbʊzɔnʊ na gbaa. 2 -Mɔ na nʊkplɛ, plɛɛ sulo 'nyuu -yɔ sıasıe -we 'nıa bhloluda -ka mı -mɔ. 3 -We mıa na bhelia Zuifʊʊ -nʊ nya, -wa ın -yɔ wa 'sɔ mıa nyıma -bhlo nya yıcɛ 'wʊ, ın 'yıbha yaa -Lagɔ -sa 'mı kwnɛɛ, 'ın ın 'ka Klisı -yɔbhʊ wa zʊzɔnʊʊ 'gbʊ. 4 *Izlaɛlınyıma wa -mıa. -Lagɔ ka wa ɔ 'yua -zɛlı, ɔ ka wa ɔ 'ŋnı 'kadʊ 'klʊslolu, ɔ -yɔ wa 'sɔ ka 'wʊsuslolu, ɔ ka wa -yla ɔ tite palı, ɔ yia wa ɔ bʊbʊe -slolu, 'ın -li 'kadı ɔ 'kaa wa 'nyɛ, ɔ yia we wa -yla gba. 5 Ɔ ka wa dʊkpası 'kadı 'nyɛ, 'ın wa yia Klisı gwalı nyımɛ 'bhisa wa zʊayli, Klisı -ɔ mıa -Lagɔ nya nyıma weee 'wlu, -a 'ylimanı ɔ 'ylı weee nya. *-Amɛnı.

-Lagɔɔ 'yuaa 'zayli

6 We 'nı nıı, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wa 'nyɛ, we 'na 'ka nyni, nıı, -wa wa gwalıa Izlaɛlınyıma nya, wa 'dɛ weee 'nı 'sa Izlaɛlınyımaa 'zayli. 7 'Ɪn -wa wa gwalıa Ablaamʊʊ zʊayli, wa 'dɛ weee 'nı 'sa ɔ 'yuaa 'zayli. -Lagɔ nɛɛ Ablaamʊ -ylaɛ: «'Yua ın gbaa nıı, 'yıa -na yia wa, *Izakıı zʊaa gbɛgbɛın -na yia wa 'yıa.» 8 Wee wɛlı 'ji -wa nıı, -wa mıa -Lagɔɔ 'yuaa 'zayli nya, we 'nı 'yua -wa wa gwalı nyımaa sɔlʊ -bhlogbɔɔ, ma: 'yua -wa -Lagɔ gbaa ɔ 'yua wa yia -zɛa, ma -wa. 9 Nıı, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka lɛnʊ, mʊ -wa nıı: «-Zʊ -bhlo 'ka 'plı nı, yia na yia, wee bhla -bhlokpadɛ nya, -zugba *Sala ka 'yu gwalı.»*

10 Nıı, we 'nı we bhıalıda, *Wlebeka mı 'ya -bha. Ɔ 'yı 'yua 'sɔ nʊkpla -bhlo 'wʊ -amıaa dʊkpasa Izakı nya. 11-12 'Ɪn -Lagɔ -yi ɔ nyıma -bhasa sa ɔ dʊmagbʊ nya, we 'nı wa lɛnʊgbʊʊ gbʊ, nıı, la ɔ laa wa. *Wlebeka 'nıa -slɔ ɔ 'yua 'sɔ gwalı nı, -zugba wa 'nı gbʊzɔnʊ -yɔ gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın -Lagɔ nɛɛ ɔ -yla: «Kpasa yia ɔ 'bısʊayu zɔ lubho nʊa.» 13 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«*Zakɔbʊʊ zɛ ın -kalıa,
ın 'nı *Ezauu zɛkalı.»

* **9:9** Nıı, Izakıı gwalıgbʊ we gbaa dɛ.

14 Sa mʊʊ 'ji mıa? 'Lee, -Lagɔ 'nı tıklıı -mı -wa
yı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı. 15 'Ya, ɔ nɛɛ Moizı
-yla:
«-Ɔ ın 'kaa nyazı 'yılı,
nyazı na yılıa ɔ.
'Ɪn -mɔmɔ ın 'kaa zʊzɔnʊ 'wluo nʊ,
zʊzɔnʊ na nʊa ɔ 'wluo.»
16 We -ka 'sa -mı nı, -Lagɔɔ zʊzɔnʊ -lɛnʊe
mıa, we'e 'bhʊ nyımaa dʊmagbʊʊ -gbɛ, 'ın
we'e 'bhʊ wa lagʊgʊee -gbɛ, nyazıdlı -ka -
Lagɔ -bhlogbɔɔɔ -gbɛ we bhʊa. 17 Nıı, -mɔ -
Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, -Lagɔ nɛɛ -ɔ pılıa Ezipʊtʊ 'wlu
la -ylaɛ: «Nyımaa 'Wlulapılınyɔ ın nʊa da -
mı 'wʊ nı, ın 'ka na 'tıtɛ -slolu -mı 'wʊʊ gbʊ
-wa, 'ın -ın 'ka we lɛnʊ, wa 'ka 'mı yibheli
dʊdʊ weee -gʊ.» 18 -Bha wa yia we -yɔyıa nıı,
-ɔ -Lagɔ 'yıbhaa ɔ 'ka nyazı 'yılı, 'mɔ ɔ yılıa
nyazı, 'ın -ɔ ka dlı ɔ 'yıbhaa ɔ 'ka 'wʊkla, ɔ dlı
ɔ klaa 'wʊ.

-Lagɔ -saa ɔ nyıma -bha ɔ dʊmagbʊ nya

19 Gbaa wa yia 'mı -ylaɛ: «We -ka 'sa
-mı nı, sa -Lagɔ 'ka gba nıı, nyımɛ ka
gbʊnyuu lɛnʊa? Nyɔɔ 'ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ
'klʊyligbea?» 20 'Ɪn -mı, nyımɛ, nyɔɔ -ın -mı,
'ın -na kpɛlı -Lagɔa? 'Lee, nyida mneni we
'ka we manyɔ -yla gbaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ -ın
yi sa 'mı ma?» 21 Nyidamanyɔ mneni ɔ 'ka
ɔ mamɛ nya -we ɔ 'yıbhaa ma. We 'nı mʊʊ?
Wee mamɛ -pue -bhlokpadɛ nya ɔ mneni ɔ
'ka nyida -zɔnʊ ma, 'ın ɔ mneni ɔ 'ka nyida
-kpʊa ma.

22 Nıı, -Lagɔ 'yıbha ya ɔ 'ka ɔ 'cɛ -yɔ ɔ 'tıtɛ
-slolu, we 'dɛɛ 'gbʊ nyıma -wa -gʊ ɔ 'cɛ mı
yaa, 'ın ɔ 'kaa lasa, ɔ ka wa 'gba 'wʊbhʊ dlıtie
nya. 23 Nıı, -Lagɔ 'yıbha sa ɔ 'ŋnı mnıa, ɔ
'ka we -slolu, we 'dɛɛ 'gbʊ, -wa ɔ 'yılıa nyazı,
'ma ɔ mnazıa la ɔ 'ŋnımnıee -nʊ nya. 24 Waa
nyıma ɔ laa, -amıa -wa. We 'nı nıı, Zuifʊ -
bhlogbɔɔ nyıdı ɔ -sa -aın, 'ın ɔ yi -aın la, nıı,
-wa 'nıa Zuifʊ wa glaa -wa 'ya. 25 'Sa we mıa
cɛlıda Ozeee 'sɛbhɛ 'wʊ nıı, -Lagɔ nɛɛ:
«Nyıma -wa 'nıa na nyıma glaa -mı,
laa na yia wa na nyıma.
'Ɪn -wa 'nıa na dlıwʊnyninya,
'ma na yia laa na dlıwʊnyninya.»
26 Ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«Da -mʊmʊ wa gbaa zlımɛ wa -ylaɛ:
‹A 'nı na nyıma -nı›,
'ma wa yia -slɛɛn laa 'yliyɔga -Lagɔɔ
'yua.»
27 *Ezaii 'kpıa 'wʊ, -mɔɔ nɛɛ Izlaɛlınyımaa
daɛ: «Izlaɛlınyıma yi 'wʊzumanı gumunyuu
ŋwɛyɔ -bʊsɛ 'bhisaoo, wa falʊ yabhlogbɔɔ
yia 'gbʊ 'wʊbhʊa. 28 Nıı, -we Jejitapɛ gbaa ɔ
'ka dʊdʊ -gʊ lɛnʊ, slʊı ɔ yia we lɛnʊa, 'ın we
'ka we bhloluda nyni.» 29 'Ɪn Ezaii ka 'ya we
gba tıada:
«'Tıtɛ -ka -Lagɔ ka -aın 'yua -yɔtı.
Ɔ 'nı yaa we lɛnʊ nı,
sa *Sodɔmʊ -nyıma -yɔ *-Gomɔlʊ -
nyıma mıa,
'sa -a yia -mıa.»
30 Sa -mʊʊ 'ji mıa? Nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, -
wa 'nıa tıklımımıee datalıda -mı, -Lagɔ nɛɛ
wa mı nyıma tıklıı nya, wa ka -Lagɔ dlı -
gʊ zʊʊ 'gbʊ. We bhla, wa 'nı tıklımımıee
datalıda -mı. 31 We 'nı 'sa -mı Izlaɛlınyımaa
-nʊ nya, titee gbɛgbɛın wa talıa tıklımımıee
da, 'ın -we tite 'yıbhaa wa 'nı we ylı. 32 -
We ka 'gbʊ wa 'nıa we kwɛyɔmneni nı, wa
lɛnʊgbʊʊ gbɛgbɛın wa talıa we da, wa 'nı -
Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya wa gozoa «tʊkpa -
we bhlıa nyıma la.» 33 Wee tʊkpa mıa, we
mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ we daɛ:
«Nıı, *Siɔngbe 'wʊ, na dıa tʊkpa 'kadʊ
yabhlo
-we nyıma gozoa la,
-we bhlıa nyıma la.
-Ɔ -ka ɔ dlı -gʊ zʊ nı,
-mɔɔ 'na ka dlı lʊ.»

10

Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa -Kanyɔ -bhlo

1 Bheliaın, ın 'yıbha na dlı weee nya nıı,
-Lagɔ -sa Zuifʊ gbʊ 'wʊ, 'ın ın mı we 'gbʊ -
Lagɔ bhubhoeda. 2 Nıı, ın mneni ın 'ka gba,
wa -gʊ mı ladoluda wa 'ka -Lagɔɔ lubho nʊ,
'ın sa wa 'kaa we nʊ, wa 'nı we -yi. 3 Sa -Lagɔ
nʊa, 'ın nyıma mıa tıklıı ɔ 'dɛ 'yu, wa 'nı we
'wʊlanʊ, 'ın wa 'yıbhaa wa 'ka wa 'dɛɛ nʊ saa
we nʊ. Wa -ka 'sa nʊda -mı, -zugba sa -Lagɔ
zɛlıa nyıma nyıma tıklıı, wa 'nı we zɔlapılı.
4 Nıı, Klisı -wa Moizıı titee 'wlubhalıda. -
Slɛɛn mıa, -wa weee zʊa -Zezu Klisı dlı -gʊ,
'ma -Lagɔ zɛlıa nyıma tıklıı.*
5 Moizı -ka tıklımımıe -we bhʊa titee
gbɛgbɛın gbʊ gbada -mı nı, ɔ nɛɛ: «-Wa zʊa

* **10:4** A zɛlı -Galasi -nyıma 3.25-27

tite gbagbawɛlı 'nʊŋwɛ, ma yıa 'yliyɔgagıe we gbɛgbɛın.» 6 Nıı, -we wa gbaa tıklımımıe -Lagɔ 'yuu daa dlızʊzʊe 'wʊ, mʊ nı: «-Ɪn 'na gbalı -mɔ -na dlı zɔ -nı, nyɔɔ 'ka yalı -gbla?» (-Ɪn -ka 'sa gba, Klisı -ın 'sibhlia la.) 7 -Ɪn 'na gbalı 'ya -nıɛ, nyɔɔ 'ka -mɔ glu pla? -Ɪn -ka 'sa gba, Klisı -ın -sɔlʊa 'wʊ tlıtlınya glaa. 8 'Ɪn sanɛɛ Moizı gbaa we daa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ: «Wɛlı mı -na 'dɛ kwesi, -na ŋwɛɛ, -na dlı zɔ.» Wee wɛlı mıa, dlızʊzʊee gbʊ -we -a gbaa aın -yla, mʊ -wa. 9 -Ɪn -ka nyıma weee 'yibadı we ŋwɛɛ wleli nıı, -Zezu -wa Nyımaa -Kanyɔ, 'ın -ın -ka we dlı -gʊ zʊ nıı, -Lagɔ ka ɔ tlıtlınya glaa 'wʊsɔlʊ, -Lagɔ yia -mı gbʊ 'wʊsaa. 10 Nıı, -ın -ka -Zezu -na dlı weee -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ yıa -mı nyımɛ tıklıı nya. -Ɪn -ka we ŋwɛɛ wleli nıı, -na dlı mı ɔ -gʊ, gbʊ ɔ yia -mı 'wʊsaa. 11 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «Nyɔɔo nyɔɔ -ka ɔ dlı -gʊ zʊ, ɔ 'na 'ka dlı lʊ.» 12 We -ka 'sa -mı, Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'nı -yɔbhʊbhlʊda -mı. Wa 'dɛ weee -Kanyɔ -bhlo. -Wa weee laa ɔ 'ŋnı, ɔ zʊzɔnʊ ɔ nyɛa wa sa duun. 13 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «-Wa weee laa Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnı, gbʊ 'wʊ ɔ saa wa.»

14 'Ɪn nyıma 'nı mneni wa 'ka ɔ 'ŋnı la, -zugba wa dlı 'nı ɔ -gʊ -mı. We 'nı mʊʊ? Wa 'nı mneni wa 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ, -zugba wa 'nı -slɔ ɔ -gʊgbʊ 'nʊ. 'Ya, wa 'nı mneni wa 'ka ɔ -gʊgbʊ 'nʊ, -zugba nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ wa -yla -Lagɔgbʊ gba, we 'nı mʊʊ? 15 'Ɪn nyıma 'nı mneni wa 'ka -Lagɔgbʊ gba, -zugba wa 'nı -slɔ wa tie wa 'ka we gba. We 'nı mʊʊ? We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «-Wa gbaa gbʊʊ nʊ zʊzɔnʊ, wa -ka yi, -a li 'mʊna.» 16 'Ɪn nyıma weee 'nı 'sa wee -Lagɔgbʊ -zɔnʊ -yɔŋwnu. Ezaii ka we gba: «Jejitapɛ, wɛlı -we -ın tie -aın 'wʊ, nyɔɔ zʊ we dlı -gʊa?» 17 -Lagɔgbʊ -zɔnʊ -we wa 'nʊa nı, we -gʊ dlızʊzʊe 'bhʊa. 'Ɪn wee gbʊzɔnʊ mıa, Klisıı wɛlı -wa.

18 'Lee, Zuifʊ 'nı wee wɛlı 'nʊʊ? Lɛɛ 'gbʊa, wa ka we 'nʊ. -Lagɔwɛlı nɛɛ:

«Wa ka wa wɛlı 'nʊ dʊdʊ weee -gʊ,
'ın wa gbagbawɛlı yia dʊdʊʊ bhloluda nyni.»

19 'Ɪn we -ka 'sa -mı nı, Izlaɛlınyıma 'nı we 'wʊlanʊʊ? Lɛɛ 'gbʊa. Tıatıa -Lagɔ nɛɛ Moizıı ŋwɛ nyaɛ:

«Zenyidlı na yia aın 'nyɛa,
-wa 'nı bhaa na nyıma, wa gbɛgbɛın.
'Cɛ na yia aın 'palıa waa nyıma -wa 'nıa gbʊ -yi,
wa gbɛgbɛın.»

20 'Ɪn Ezaii 'tɛmanıa dlı, ɔ nɛɛ -Lagɔɔ 'ŋnı nyaɛ:

«Nyıma -wa 'nıa na datalıda -mı,
ma 'yıa 'mı.
'Ɪn -wa 'nıa 'mı -yɔlayıbhada -mı,
'ın ın yia na 'dɛ wa 'klʊslolu.»

21 Nıı, -Lagɔ nɛɛ Izlaɛlınyımaa daɛ:

«We 'ka 'ylʊ 'wʊsɔlʊ bhla 'wʊbhʊ we 'ka we bhlilida nyni,
nyıma wa'a zʊa 'mı 'nʊŋwɛ,
'ın wa kpɛlıa 'mı,
na sɔ mı wa -yla slʊda.»

11

-Lagɔ 'yılıa Izlaɛlınyıma nyazı

1 We -ka 'sa -mı, na 'dɛ na yıbhaa la 'lee, -Lagɔ ka ɔ nyıma sɔ zɔlasalı 'kuteyii? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı! *Izlaɛlınyımɛ na 'dɛ -mıa. Nıı, Ablaamʊʊ 'yuoyu ın -mıa, 'ın ın mıa Bɛzamɛɛɛ -glıgbɔ 'yli -nyımɛ nya. 2 -Lagɔ 'nı ɔ nyıma ɔ -saa -bha we gwedıda sɔ zɔlasalı 'kuteyii. -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, da *Elii mıa Izlaɛlınyımaa gbʊ lapalıda -Lagɔ -yla, wɛlı -we ɔ gbaa, amıaa 'dɛ -yi we. 3 Ɔ nɛɛ: «Jejitapɛ, wa ka -na gbʊʊ -falıpanya 'bha, wa ka -na bʊbɔlʊda lasa. Na 'dɛbhlogbɔɔ -tʊa -bha, wa 'yıbha wa 'ka 'ya 'mı 'bha.» 4 'Ɪn sa -Lagɔ 'palı we 'bıgʊa? Ɔ nɛɛ: «Nyıma 'wlu glʊ -bhlo 'wlu kugbua lɛ gbu ın zʊa la na -nʊ nya. -Maa 'nı yoyolagɔ -Baalı 'yu 'kukolu 'sibhli.» 5 Mʊ -bhlokpadɛ mı 'yaa -zɛɛn ylı nya. Nyıma -sɛlɛ -tʊa 'wʊ, 'nanıdlı nya -Lagɔ -saa -bha wa. 6 Nıı, -Lagɔ -ka -bha wa -sa 'nanıdlı nya, we 'nı wa lɛnʊgbʊʊ gbʊ. We 'nı -mʊʊ, -Lagɔɔ 'nanıdlı mıa, we bhe.

7 -We mıa dɛ nı, sa -mʊʊ 'ji mıa? -We ka da Izlaɛlınyıma talıa, wa 'nı we 'yı. 'Ɪn -wa -Lagɔ -saa -bha, ma -bhlogbɔɔ 'yıa we. Nyıma -putu mıa, -maa 'nı mneni -maa 'ka we 'wʊlanʊ. 8 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ: «-Lagɔ ka wa dlı 'ylaa 'wʊpalı. Ɔ ka nikpise wa 'yliya 'wʊkpalı wa yi layı, 'ın ɔ yia wa yukwli 'wʊsulu wa yi 'nʊ, 'sa -bhlokpadɛ we mıa we 'ka -zɛɛn ylı.» 9 Nyımaa 'wlulapılınyɔ -Davidı nɛɛ 'yaɛ:

«Wa 'fɛtı -sasıe -zɛ lubhu yabhlo we 'ka wa 'dɛ kpa.

'Ɪn we 'ka 'bhʊka yabhlo -zɛ,
wa 'ka -mɔ bhlili,
'ın we 'ka -kaslʊ -zɛ wa -yla.
10 Wa -zɛ 'lɔlɔnya,
wa 'na 'yılı -lu yabhlogbɔɔ -yɔ -nı.
Kwlanı wa kaʊn 'wʊ 'kɔmʊʊ.»
11 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, ın yia layıbhaɛ: 'lee, Zuifʊ mıa nı, bhli wa bhlia dɛ weee yı? -Ɪnnya, we 'nı 'sa -mı, nıı, wa gbʊnyuuu 'gbʊ, 'lakpanya yia gbʊ 'wʊbhʊ. 'Ɪn we 'ka Izlaɛlınyıma zenyi palı. 12 Zuifʊʊ gbʊnyuu nʊa we lɛ, 'ın zʊzɔnʊ 'kadʊ yia dʊdʊ -gʊ lɛnʊ. 'Ɪn wa bhlibhlie yia nyıma -wa 'nıa Zuifʊ zʊzɔnʊ 'kadʊ 'nyɛ. Nıı, da Zuifʊ weee -ka 'wʊsɔ, zʊzɔnʊ 'kadʊ yi 'yaa -gʊwʊlaylimanıa.

-Wa 'nıa Zuifʊ, sa -Lagɔ -saa wa gbʊ 'wʊ

13 Amıa 'nıa Zuifʊ, amıa na salıa da 'dı -slɛɛn. -Wa 'nıa Zuifʊ, wa -gbɛ -Lagɔ tiea 'mı. 'Ɪn wee lubho -mını mı na 'mʊna nya. 14 Ɪn 'yıbha wee na lubho 'nyɛ na bhelia Zuifʊ zenyidlı, 'ın wa tɔlʊa 'ka gbʊ 'wʊbhʊ. 15 Nıı, da -Lagɔ palıa wa sɔlʊ la, 'ın ɔ -yɔ dʊdʊgʊ -nyıma yia 'wʊsuslolu. Ɔ -ka Zuifʊ kpa 'nanʊʊ nı, 'lee, lɛɛ -lu we 'ka lɛnʊa? -Wa tlıa ma yia 'yliyɔgagıe 'yıa.

-Fliisu -yɔ fafasu

16 Nıı, 'floo kibhee tıanʊ -ka -Lagɔɔ -nʊ nya -mı, we -kpabhie mı 'ya ɔ -nʊ nya. 'Ɪn suu somi -ka -Lagɔɔ -nʊ nya -mı, we 'klıyanya mı 'ya ɔ -nʊ nya. 17 Izlaɛlınyıma 'wlʊ fafasu -we ka 'klıya tɔlʊa wa -dı. -Mı, -ın 'wlʊ sa -fliisu yabhloo 'klıya -we wa -dı, 'ın wa yi we fafasuu 'klıyaa 'bıgʊ lagbʊanı. -Slɛɛn mıa, -mı, -fliisuu 'klıya, fafasuu somii 'nyu -na -yɔ we 'klıyanya dlilia. 18 -Ɪn 'na 'ylimanı -na 'dɛ fafasuu 'klıyanya -yɔ -nı. -Ɪn mı -fliisuu 'klıya nya, 'ın we 'nı -mı nyɛ somi 'nyu, nıı, somi nyɛa -mı 'nyu. We 'dɛɛ 'gbʊ, -ın 'nı mneni -ın 'ka -na 'dɛ 'ylimanı.
19 'Ɪn -mı, gbaa -na yia 'mı -ylaɛ: «Nıı, wa ka wee fafasuu 'klıya tɔlʊa -dı, wa 'ka 'mı we 'bı 'wʊlagbʊanı.» 20 Gbʊzɔnʊ -wa, wa 'nı dlı zʊʊ 'gbʊ wa yia wa -dı. 'Ɪn -mı, -na dlızʊzʊee 'gbʊ wa yia -mı we 'bı 'wʊ lagbʊanı. -Ɪn 'na 'ylimanı -na 'dɛ -nı, -ın sɔ -Lagɔ. 21 Nıı, -Lagɔ -ka fafasuu 'klıya 'wʊdı nı, ɔ mneni ɔ 'ka 'sa -mı nʊ. 22 -Ɪn -talı, -Lagɔɔ dlı nanı 'yli, 'ın ɔ -suŋwɛ. -Wa bhlia, ɔ -suŋwɛ wa -nʊ nya, nıı, ɔ dlı nanı 'yli -na gbɛgbɛın. -Tʊ ɔ dlıı 'ylinanɔ zɔ. We 'nı 'sa -mı, sa ɔ -dıa dɛ fafasuu 'klıya, 'sa ɔ dı 'yaa -mı. 23 Nıı, 'ylı yabhlo nya, Zuifʊ -ka dlızʊzʊee gbʊ -yɔŋwnu nı, -Lagɔ ka 'tıtɛ ɔ 'ka wa wa 'bıgʊ lagbʊanı lʊ. 24 Nıı, -mı, -ın mı zlımɛ -fliisuu 'klıya nya, wa ka -mı -dı, 'ın wa yia -mı fafasu -yɔlagbʊanı, we 'nı 'sa -ın 'wlʊ. We -ka 'sa -mı, Zuifʊ -wa mıa, wee fafasuu 'klıya nya, -Lagɔ mneni ɔ 'ka -maa wee suu da ɔ -dıa wa lagbʊanı lʊ.

Izlaɛlınyıma weee yia gbʊ 'wʊbhʊa

25 Na bheliaın, -Lagɔɔ zizelu yabhlo mıa, ın 'yıbha a yibheli we, a yi amıaa 'dɛ 'wʊbhu gbʊyilonya 'bhisa. Izlaɛlınyımaa falʊ yabhlo ka dlı 'wʊkla bhla -sɛlɛɛ -nʊ nya -Lagɔ -yla. 'Sa we yia -mıa, we 'ka 'lakpanya -wa 'kaa gbʊ 'wʊbhʊʊ ŋwɛ -gbalı bhla ylı. 26 We bhla mıa, Izlaɛlınyıma weee yia gbʊ 'wʊbhʊa. 'Sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ nıı:
«Gbʊwʊsanyɔ yia *Siɔn 'bhʊa.
Mɔ yia *Zakɔbʊʊ -glıgbɔ 'yli -nyımaa 'ylinyunogbʊ wa -gʊsaa.
27 A yla! Ɪn -ka -bha wa gbʊnyuu -sa,
'ın na nʊa wee *'wʊsuslolue nı lɛ wa nya.»
28 Wa 'nı -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia -Lagɔɔ tʊnyıma -zɛ. 'Ɪn -mʊʊ yia aın 'wʊsa. Nıı, wa dʊkpasıı 'gbʊ -Lagɔ -kalı wa zɛ, 'ın ɔ yia -bha wa -sa wa 'ka ɔ nyıma -zɛ. 29 'Ɪn -we -Lagɔ 'nyɛa nyıma, ɔ'ɔ 'bhu we 'wʊ lʊ: -wa ɔ laa, ɔ'ɔ 'tide wa 'yi. 30 Tıada, a 'nı -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ. Nıı, -slɛɛn mıa, -Lagɔ ka aın nyazı 'yılı Zuifʊ 'nı ɔ 'nʊŋwɛ zʊʊ 'bıgʊ. 31 'Sa -bhlokpadɛ, wanʊʊ -Lagɔ wa 'nıa 'nʊŋwɛ zʊ, we -ka amıanʊʊ ɔ nyazıdlıı 'yıyıe -zɛ nıı, ɔ 'ka wa nyazı 'yılı 'yaa gbʊ -wa. 32 Nıı, sa nyıma 'na 'kaa -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊ, ɔ ka we wa kwɛɛ tı, 'ın ɔ 'ka wa 'dɛ weee ɔ nyazıdlı -slolu.

-A 'ylimanı -Lagɔɔ 'ŋnı

33 -Lagɔɔ 'nanıdlı 'yli -gʊwʊla. Ɔ gbʊyilo -yɔ ɔ 'wlukʊʊn -tɔ 'wʊ. Nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka -we mıa ɔ dlı 'wʊ 'wʊlanʊ. Sa ɔ nʊa gbʊ lɛ, nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka we 'wʊlanʊ. 34 -Lagɔwɛlı nɛɛ:
«Nyɔɔ -yi Jejitapɛɛ 'wlukʊʊn lapʊpalı gbʊa?
Nyɔɔ 'ka ɔ 'dızʊa?
35 Nyɔɔ 'nyɛ -Lagɔ -lu tıada,
'ın ɔ yi we 'bıgʊpalıa?»
36 Cıın, -lu weee mıa, ɔ -gbɛ we bhʊa. Mɔ -laa -lu weee la, 'ın we mıa ɔ -nʊ nya. -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı 'ylı weee nya. -Amɛnı.

12

1 Na bheliaın, -Lagɔ mı yeda 'nanı nya -amıaa -nʊ nya. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we ın 'yıbha a nʊ lɛ, mʊ -wa nıı, a wla amıaa ku 'yliyɔga -slaka nya. Mʊ -wa -mɔwlʊ -slaka -we nanıa -Lagɔ dʊdʊ. -We mıa da, mʊ -wa amıaa -Lagɔbʊbʊe tıklıı. 2 A 'na mnını dʊdʊgʊ gbʊ 'bı -nı, nıı, a 'tide -Lagɔ 'yi, ɔ 'ka amıaa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'bhiti. Ɔ -ka we 'bhiti nı, 'ın a yibhelia -we ɔ 'yıbhaa 'ji: mʊ nanıa 'yli, mʊ nanıa ɔ dʊdʊ, mʊ'ʊ bɔa -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ.

3 -Lagɔ ka 'mı ɔ zʊzɔnʊ 'nyɛ sa bhe. We 'dɛɛ 'gbʊ ın nɛɛ aın -yla -bhlo -bhloɛ: a 'na 'bhulu amıaa 'dɛ 'wʊ 'kadʊʊ -nı, nıı, -mɔmɔ -ka -mı, dlızʊzʊe -we ɔ 'yıa -Lagɔ kwɛɛ, ɔ 'bhu 'sa ɔ 'dɛ 'wʊ. 4 Nyımɛ mıa, ɔ ka 'lali duun, 'ın wee 'lali wee'e nʊ lubho -bhlo. 5 'Sa we mıa -amıaa -nʊ nya. -A -zu 'wʊ, 'ın -a mıa nyımɛ -bhlogbɔɔ nya, -we ka gbʊ -wa, -a -yɔ Klisı 'sɔ -bhlo. -A 'dɛ weee mı 'wʊsusloluda, 'ın, -ɔ -ka -mı, ɔ ka ɔ 'bı, kuu 'lali 'bhisa. 6 -Lagɔ ka -aın lubho 'nyɛ 'nanıdlı nya. -Lubho -we ɔ 'nyɛa -aın we 'yli -bhlo -bhlo. 'In -ɔ ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ gbagba -lubho 'nyɛ, ɔ nʊ we lɛ -Lagɔɔ dlıgʊzʊzʊe nya. 7 -Ɔ -ka nyımaa 'wʊsa dlı -ka nı, ɔ -sa wa 'wʊ. -Ɔ -ka nyımaa -slolu -lubho -ka nı, ɔ -slolu wa. 8 -Ɔ -ka nyımaa 'kʊayli -papıee 'tıtɛ -ka, ɔ 'pa wa 'kʊayli. -Ɔ -ka nyımaa -lu -nyɛ dlı -ka, ɔ 'na zɛlı we -nı, ɔ nʊ we lɛ. -Ɔ -ka nyımaa 'yugalınyɔ nya -mı, ɔ nʊ we lɛ -gʊladolue nya. -Ɔ -ka bobabhanyaa 'wʊsa dlı -ka nı, ɔ nʊ we lɛ 'mʊna nya.

9 Zɛkalıe mıa, we -mı sa tıklıı, we'e nʊnʊ -dawli lɛ -nı. A nyɛ gbʊnyuu 'wʊ, a nɛ 'nanı -nʊnʊe -yɔla. 10 A 'yıbhalı -yıbhalı, dlı weee nya nɛɛ -Lagɔbhelia. A 'yı 'klı a 'dɛkpʊa 'ka -bhazʊzlʊ. 11 A nʊ -amıaa -Kanyɔɔ lubho -gʊladolue -yɔ dlı weee nya, nıı, a 'na 'ya-manı -nı. 12 A li 'mʊna, -we ka gbʊ -wa, a mı -Kanyɔ wʊda. A -ka sıasıe 'wʊ -mı, a nʊ dlıtie, a bhubhoe -Lagɔ 'zlabhue zɔ. 13 Amıa -Lagɔnyıma sısalı 'wʊ, 'ın -wa -ka amıaa -gbɛ yi nı, a kpa wa sa 'nanʊʊ.

14 -Wa -ka aın 'klıyıe 'wʊpalıda -mı, a bhubhoe -Lagɔ ɔ 'ka wa 'nyulaŋwna. A ŋwna wa 'nyu la, a 'na bhlılı wa gwɛzɛ -nı. 15 -Wa mıa 'mʊna lida, a -yɔ wa 'sɔ li 'mʊna. -Wa mıa wida, a -yɔ wa 'sɔ wi. 16 A -ka wɛlı -bhlo a 'dɛkpʊa nyıdı. A 'na 'bhulu amıaa 'dɛ 'wʊ 'kadʊʊ -nı, a ŋwnu lubho -ylaasıı nʊnʊe -yɔ. A 'na 'bhulu amıaa 'dɛ 'wʊ gbʊyilonya 'bhisa -nı.

17 Nyımɛ -ɔ -ka aın gbʊnyuu -yla lɛnʊ, a 'na nʊnʊ we 'lɛɛji lɛ -nı. Nıı, a 'yı 'klı a 'ka gbʊzɔnʊ gbʊ lɛnʊ nyıma weee 'yliya 'wʊ. 18 We -ka yaa amıaa -gbɛ we bhʊ nı, sa a mnenia a -yɔ nyıma weee 'ka 'wʊtʊ -dlɔɔ, a nʊ 'sa. 19 Na 'talea, a 'na -salı amıaa 'dɛɛ kpa -nı, nıı, a 'tide -Lagɔɔ 'cɛ 'yi, we 'ka amıaa kpasa. -We ka gbʊ -wa, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ, Jejitapɛ nɛɛ: «Kpasasıe mıa, na -nʊ -wa. -We ka 'klʊ nyımɛ kaa, -amı wlaa we.» 20 'In -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:

«ŋwɔ -ka -na tʊnyımɛ 'bhada -mı,
-ın 'nyɛ ɔ lililu,
'nyumatʊ -ka ɔ 'bhada -mı,
-ın 'nyɛ ɔ 'nyu ɔ 'ka 'ma.
-In -ka 'sa nʊ nı,
we 'wlʊ -kapʊ -ın slu ɔ 'wluo.»

21 Gbʊnyuu 'na pılı -mı 'wlu la -nı, nıı, -ın pılı gbʊnyuu 'wlu la zʊzɔnʊ nya.

13

A zʊ nyımaa 'yugalınya 'nʊŋwɛ

1 -Wa pılıa 'gbe 'wlu la, nyıma weee pılı wa zɔla, -we ka gbʊ -wa, 'gbee 'wlulapılınyɔ -ɔ -Lagɔ 'nıa lapalı, ɔ 'nı -mı, 'ın -wa ɔ palıa la, 'ın ɔ yia we 'yoo wa 'nyɛ. 2 Nıı, ɔ -ka wa we 'yoo 'nyɛ nı, nyımɛ -ɔ -ka wa -yɔwʊsɔlʊ, -zugba -Lagɔ -yɔ ɔ -sɔlʊa 'wʊ. 'In -mama -ka 'sasʊkpa gbʊ lɛnʊ, -kaslʊ 'wʊ wa paa -maa. 3 -Ɔ -ka 'nanınʊnyɔ nya -mı, ɔ 'na 'ka 'gbee 'wlulapılınya kwɛɛ nyanɔ nʊ. Nıı, we -ka gbʊnyuu nyımɛ nʊ lɛ, 'ın ɔ nʊa wa kwɛɛ nyanɔ. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -ın 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa 'nanı -nʊnʊe, 'ın wa 'ka -mı 'ŋnıkwalı. 4 'Gbee 'wlulapılınya mıa nı, -Lagɔlubho, -we nanıa 'yli -na -nʊ nya, 'mʊ wa mıa nʊda. 'In -ın -ka gbʊnyuu lɛnʊ, -ın sɔ wa, -we ka gbʊ -wa, wa ka 'tıtɛ, wa 'ka -mı -kaslʊ 'wʊpa. -Lagɔɔ lubhonʊnya wa -mıa, 'ın wa slolua -Lagɔɔ 'cɛ -wa nʊa gbʊnyuu lɛ -yla. 5 We 'dɛɛ 'gbʊ, -ın pılı wa zɔla, we 'nı -Lagɔɔ 'cɛ -bhlogbɔɔ gbʊ, nıı, -mɔ -na 'dɛɛ 'wlukʊʊn, 'yoo -zɔnʊ -wa 'yaa 'gbʊ.

6 We 'dɛɛ 'gbʊ a 'pɛnı 'ya *nisʊn -gwɛzi. -Wa saa we, -Lagɔ 'nyɛa wee lubho wa, 'ın we 'ka -mı tıklıı. 7 -We a kaa kwɛɛ nyıma -putuu -nʊ nya, a 'nyɛ we wa yoo. We -ka nisʊn -gwɛzi, a 'pɛnı we. We -ka -sasa -lu

nı, a 'pɛnı we. -Wa a 'kaa 'nʊŋwɛ zʊ, a zʊ wa 'nʊŋwɛ. Nyımɛ -ɔ mıa -bhazʊnyɔ nya, a -zʊ -bha ɔ.

A kıkalı zɛ

8 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔɔ kpagbʊ 'na -mı -nı aın 'wlu -nı. Kpagbʊ -we 'kaa aın 'wlu -mı, we -zɛ zɛkalıdlı -bhlogbɔɔ: mʊ 'kaa aın nyıdı -mı. Nıı, -ɔ -kalıa ɔ -libheyii zɛ, -Lagɔɔ tite ɔ zʊa dɛ 'nʊŋwɛ sa 'cɛ. 9 Amıaa 'dɛ -yi *titenya: -ın -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.* -In 'na 'bhalı nyımɛ -nı, -ın 'na ylili 'wie -nı, -lu -we 'nıa -na -nʊ, -na dlı 'na nynini we 'wʊ -nı. Wee titenya mıa dɛ nı, we -yɔ we pnıı weee 'sɔ mı wɛlı nı 'wʊ, mʊ -waɛ: -ın -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa. 10 -In -ka -na -libheyii zɛkalı, -ın 'nı mneni -ın 'ka gbʊnyuu ɔ -yla lɛnʊ. We -ka 'sa -mı, mʊ -wa -Lagɔɔ titee 'nʊŋwɛzʊzʊe sa 'cɛ.

A 'bhʊ nikpise 'wʊ -gbʊnya 'bı

11 Amıaa 'dɛ -yi bhla -we -a mıa dɛ 'wʊ. A ganɔ, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa -nı. Nıı, da -a dıa dlızʊzʊee gwe, -amıaa gbʊwʊbhʊylı tlʊlʊ -aın -yɔla, nıı, we ka -slɛɛn cıpa. 12 Sabɔ ka -mɔ 'yu bɛ, zlı ka cıpa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a 'bhʊ nikpise 'wʊ -gbʊnya 'bı, -a 'tide we 'yi. -A mnazı -amıaa 'dɛ la, -a 'ka zlı tʊ gʊ. 13 -A zʊ -amıaa 'dɛɛ 'yliyɔ sa 'nanʊʊ, zlı 'wʊ -nɔnʊe 'bhisa. Nʊ 'na 'bhalı -aın -nı. -A -yɔ nyıma weee 'na -dılı -budu 'wʊ -nı. -A bhʊ mʊtnı -nʊnʊe 'bı. -We weee nanıa -aın dʊdʊ, -a 'na nʊnʊ 'sa we lɛ -nı. -A 'bhʊ -zlɛ -yɔ zenyi 'bı. 14 A nɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı nɔnɔbhʊ. Amıaa 'wlukʊʊn 'na -tʊlʊ amıaa dlıwʊnynilii lɛnʊe 'bı -nı.

14

A 'na 'bhulu amıaa bheliaa -yɔgbʊ 'wʊ -nı

1 Nıı, -ɔ ka dlı 'nı 'wʊtɛ -Lagɔ -gʊ, a ŋwnu ɔ gbʊ -yɔ. Sa ɔ yıa gbʊ -yɔ, a -yɔ ɔ 'na -salı -zlɛ we -gʊ -nı. 2 Sa 'bhisa, -ɔ ka dlı 'tɛa 'wʊ, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee li, 'ın -ɔ ka dlı 'nıa 'wʊtɛ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka nımɛ li. 3 -Ɔ lia -lu weee, ɔ 'na nyɛnı -ɔ'ɔ lia nımɛ 'wʊ -nı. -Ɔ'ɔ lia nımɛ, ɔ 'na 'bhulu -ɔ lia -lu weee -yɔgbʊ 'wʊ 'nyumɛɛ -nı, nıı, -Lagɔ ka ɔ gbʊ -yɔŋwnu. 4 Nyɔɔ -ın -mı, 'ın -na bhu nyımɛ -putuu lubhonʊnyɔɔ -yɔgbʊ 'wʊa? Ɔ 'ka bhlioo, ɔ 'ka 'yligbeda -tʊoo, ɔ -kanyɔɔ gbʊ -wa. Nıı, 'yligbeda ɔ yia -tʊa, -we ka gbʊ -wa, -Kanyɔ kaa ɔ la.

5 Nıı, nyıma -tɔlʊa pʊpalıa 'wlukʊʊn la nıı, 'ylı tɔlʊa mı 'nanʊʊ we -zi we tɔlʊa. 'In nyımaa -zakpa -bhlo -ka 'wlukʊʊn lapʊpalı, -maa nɛɛ, 'ylı weee -bhlo. -Ɔ -ka -mı, -we -gʊ ɔ pʊpalıa 'wlukʊʊn la, ɔ -mı we -gʊ nıı, gbʊzɔnʊ -wa. 6 -Ɔ sısalıa wee 'ylınya -yɔ, -Kanyɔ -yla ɔ nʊa we lɛ. -Ɔ lia -lu weee, -Kanyɔ -yla ɔ nʊa we lɛ, 'ın ɔ paa -Lagɔ fuo. -Ɔ'ɔ lia nımɛ nı, -Kanyɔ -yla ɔ nʊa we lɛ, 'ın ɔ pa 'yaa -Lagɔ fuo. 7 We 'dɛɛ 'gbʊ, -amıa -gaa da 'yliyɔ, -Kanyɔɔ 'ŋnı nya -wa: we 'nı -amıaa 'dɛ tɛıın gbʊ. Nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ tlı ɔ 'dɛɛ 'ŋnı nya. 8 -A -ka 'yliyɔga, -Kanyɔɔ 'gbʊ -a gaa 'yliyɔ, 'ın -a -ka tlı nı, -Kanyɔɔ 'gbʊ -a tlıa. -A yi tlıoo, -a yi 'yliyɔgaoo, -Kanyɔɔ -nʊ -a -mıa. 9 Nıı, Klisı ka tlı, 'ın ɔ yia ganɔ lʊ, ɔ 'ka tlıtlınya -yɔ 'yliyɔganyaa -Kanyɔ -zɛ. 10 -Mı, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na bhu -na bhelii -yɔgbʊ 'wʊa? 'In -mı 'ya, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -na nyɛ -na bheli 'wʊa? Nıı, -a 'dɛ weee yia -Lagɔ 'yu 'yligbea ɔ 'ka -amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. 11 We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«-Amı, Jejitapɛ,
'yliyɔga -Lagɔ,
ın nɛɛ aın -yla nıı,
nyıma weee yia 'mı 'yu 'kukolu 'sibhlia,
'ın wa bhlıa na 'ŋnı.»

12 -Bha -a yia -amıaa lɛnʊgbʊ gbaa -Lagɔ 'yu.

-In 'na bhlılı -na bheli la -nı

13 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, -a 'bhʊ -amıaa -limaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue 'bı. -We a 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, -we 'kaa -amıaa bhelia labhlı, -we 'kaa wa gbʊnyuu 'yloogblʊ kwa, a 'na nʊnʊ we wa -yla lɛ -nı. 14 In -yɔ -Kanyɔ -Zezu 'sɔ mı -bhloo 'gbʊ, ın -yi we 'ji, 'ın ın mı we -gʊ nıı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı pʊın -ka we 'dɛ 'wʊ. 'In nyımɛ -ka 'wlukʊʊn lapʊpalı nıı, -lu yabhlo ka pʊın, 'ın we zɛa pʊın -ka -lu ɔ -yla. 15 -We -na lia, -ın -ka we 'gbʊ -na bheli gbʊyɔkpalı, -ın 'nı -slɛɛn zɛkalıdlı 'wʊ -ka. Klisı ka -na bhelii 'gbʊ tlı, we 'dɛɛ 'gbʊ -ın 'na salı ɔ la lililuu 'gbʊ -nı. 16 -We nanıa 'yli amıaa -nʊ nya, we 'na -zɛlı nyıma tɔlʊaa 'yliya 'wʊ amıaa 'ŋnısagbʊ -nı. 17 Nıı, we 'nı lilie -yɔ nʊ -mamıee 'gbʊ -Lagɔ pılı nyıma 'wlu la. Tıklımımıe klaa, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ klaa, we -yɔ 'mʊna -we Zuzu 'Pʊpa wlaa, we 'gbʊ -Lagɔ pılıa nyıma 'wlu la. 18 -Ɔ -ka 'sa Klisıı lubho

* **13:9** Glɛkıwɛlı 'wʊ, we ji -wa nıı, -wa kʊkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı.

nʊ nı, ɔ nanı -Lagɔ dʊdʊ, 'ın nyıma kwalıa ɔ 'ŋnı.
19 We 'dɛɛ 'gbʊ, -we nyɛa nyıma 'wʊtʊtʊe
-dlɔɔ -yɔ 'dɛkpʊaa dlı latɛmanıe, -a -talı we
da. 20 Lililuu 'gbʊ, -ın 'na -salı -Lagɔɔ lubho
la -nı. Nıı, nyımɛ mneni ɔ 'ka lililu weee li.
We mı 'sa 'bhie, -ın -ka lililu yabhlo li, 'ın
we -ka nyımɛ yabhlo gbʊnyuu 'wʊkwa, we
'nı 'ylinanı. 21 -We nanıa 'yli, mʊ -wa nıı: -
ın 'na lili nımɛ -nı, -ın 'na 'manı nʊ -nı, we
-ka nıı, mʊʊ 'ka ɔ labhlı. Gbʊ weee -we 'kaa
-na bheli labhlı, -ın 'na nʊnʊ we lɛ -nı. 22 -We
mıa dɛ -gʊ, -we -ın zʊa dlı -gʊ -na 'dɛɛ -nʊ nya,
we -tʊ -ın -yɔ -Lagɔ 'sɔ nyıdı. Nyımɛ -ɔ nʊa
gbʊ lɛ, 'ın ɔ'ɔ dılıa ɔ 'dɛ gbʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı
ɔ -nʊ nya. 23 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka li dlı lʊlʊe nya,
we 'bıgʊ, -Lagɔ dılıa ɔ gbʊ, -we ka gbʊ -wa,
ɔ 'nı li dlızʊzʊe nya. 'Ɪn lɛnʊgbʊ weee -we'e
'bhʊa -Lagɔ dlıgʊzʊzʊe -gʊ, gbʊnyuu -wa.

15

Sa Klisı nʊa, -a nʊ 'sa

1 Nıı, -amıa 'tɛa da 'wʊ nı, -wa 'nıa 'wʊtɛ, -a
-sa wa 'wʊ wa 'wʊyɔlʊe 'wʊ. -A 'na nʊnʊ -we
nanıa -aın dʊdʊʊ 'dɛkpʊa lɛ -nı. 2 -Ɔ -ka -mı, ɔ
nʊ ɔ -limaa dʊdʊnanɔ gbʊ lɛ -mɔɔ nʊ zʊzɔnʊʊ
'gbʊ. -A -ka 'sa nʊ, 'ın we tɛmanıa wa dlı la.
3 Klisıı 'dɛbhie mıa, ɔ 'nı ɔ 'dɛɛ dʊdʊnanɔ gbʊʊ
datalı. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«Vɛlı wa vɛlıa dɛ -mı nı,
-amı wa sa 'yaa 'ŋnı.»
4 -We weee mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ bha,
we 'ka -aın gbʊ -sloluu gbʊ -wa. We -ka 'sa
-mı, mʊ nyɛa -aın dlıtie, mʊ paa -aın 'kʊayli,
'ın -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aın 'nyɛ, 'ın -a 'ka we
wʊ.
5 -Lagɔ, -ɔ nyɛa nyıma dlıtie -yɔ 'kʊayli -
papıe, 'mɔ na bhubhoea ɔ 'ka aın 'tıtɛ 'nyɛ,
a 'ka wɛlı -bhlo -ka, 'ın sa -Zezu Klisı nʊa, a
'ka 'sa nʊ. 6 'Ɪn dlı -bhlo -yɔ wɛlı -bhlo nya,
a 'ka -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı Dide -Lagɔɔ
'ŋnı bhlı.
7 Nıı, sa Klisı ŋwnua amıaa gbʊ -yɔ 'nanʊʊ,
a kpʊkpalı 'sa, we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı.
8 Ɪn nɛɛ, -Lagɔ mıa, ɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlı -gʊ la. We
'dɛɛ 'gbʊ Klisı ka Zuifʊʊ -lubhonʊnyɔ -zɛ, 'ın -
we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wa dʊkpası 'nyɛ, we yia
gbʊzɔnʊ -zɛ. 9 'Ɪn, -maa 'nıa Zuifʊ, -maa 'ka
-Lagɔ bhubhoe -mɔɔ nyazıdlı ŋwɛɛ. 'Sa we
mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ:
«-We mıa dɛɛ 'gbʊ na yia -mı fuo paa 'lakpa-
nya weee glaa.
'Ɪn -na 'ŋnı na yia 'ylimanıa lʊʊ 'wʊ.»
10 We nɛɛ 'yaɛ:
«'Lakpanya, nyıma -wa -Lagɔ -saa -bha,
a -yɔ wa 'sɔ li 'mʊna.»
11 We nɛɛ 'yaɛ:
«'Lakpanya, a 'dɛ weee -mnını -Lagɔɔ 'ŋnı.
Dʊdʊgʊ -nyıma weee, a -mnını ɔ 'ŋnı.»
12 -Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ Ezaii nɛɛ 'yaɛ:
«*-Zeseee zʊayli -nyımɛ yabhlo yia yia.
'Wʊ ɔ yia -sɔa ɔ 'ka 'lakpanya 'wlulapılı,
'ın wa 'ka ɔ dlı 'wʊdı.»
13 -Lagɔ, -ɔ nyıma dıa dlı 'wʊ, yeli aın
'mʊna, 'ın ɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, a ka ɔ
dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. We -ka 'sa -mı, amıaa ɔ
dlıwʊdıdıe 'ka -gʊwʊlaylimanıda -tʊ Zuzu
'Pʊpaa 'tıtɛ nya.

Pɔlʊʊ lubho, -wa 'nıa Zuifʊʊ -gbɛ

14 Na bheliaın, ın mı we -gʊ nıı, a mı yeda
'nanı nya. Amıaa 'dɛ -yi gbʊ duun, 'ın sa
a 'kaa 'dızʊzlʊ, a -yi we. 15-16 'Bhie, 'sɛbhɛ
nıı datɔlʊa, ın 'kaa amıaa dlı gwlu -sa, ın 'nı
na 'dɛ nyeni. -We ka 'gbʊ na nʊa we lɛ, mʊ
nı: -Lagɔ -zɛlıa 'mı -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ
ɔ 'nanı nya -wa 'nıa Zuifʊ -yla. Mɔɔ -saa -
bha 'mı ın 'ka wa -yla -Lagɔgbʊ gba, 'ın -
wa 'nıa Zuifʊ, wa 'ka wlawlalu -we nanıa
-Lagɔ dʊdʊ -zɛ. Nıı, Zuzu 'Pʊpa wlʊlʊa -mɔ
we. 17 We 'dɛɛ 'gbʊ, lubho -we -Lagɔ 'nyɛa
'mı, we mı na 'mʊna nya, -Zezu Klisı 'wʊ.
18 Nıı, ın -ka dlı 'tɛmanı ın 'ka gbʊ yabhlo gba
nı, mʊ -wa -we Klisı nʊa na gbɛgbɛın lɛ, we
'nı gbʊ -putu. Na gbɛgbɛın Klisı nʊa lubho,
'ın -wa 'nıa Zuifʊ, 'ın -maa yia -Lagɔ 'nʊŋwɛ
zʊ. -Li -we nya ɔ nʊa we lɛ, mʊ nı: wɛlı klaa,
lɛnʊgbʊ klaa, 19 gwɛdigbʊ klaa, we -yɔ -we
sʊbhalıa nyımɛ ŋwɛgaga, -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ
nya. Sanɛɛ ın 'bhʊa *-Zeluzalɛmʊ, -zugba
na gba da weee -Lagɔgbʊ -we gbaa Klisıı -
gʊgbʊ, 'ın ın yia Ililii nyni. 20 Na dlı 'wʊ -
gbʊ -wa nıı, 'gbenya we 'wʊ nyıma 'nıa -slɔ
Klisıı gbʊ 'nʊ, ın 'ka -mɔ -Lagɔgbʊ gbaa mnı,
-mʊʊ yi 'wlʊ nıı, da nyımɛ -putu 'paa -buduu
gwe glu, ın 'sʊbha -bha -budu. 21 Sa we mıa
cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, 'sa ın nʊa lubho:
«Nyıma -wa -yla wa 'nıa ɔ gbʊ gba,
'yıa wa yia ɔ.
-Wa 'nıa ɔ gbʊ 'nʊ,
'wʊ wa yia we lanʊa.»

22 Mʊ nyenia 'mı -zakpa duun, we 'gbʊ ın 'nıa amıaa -gbɛ nyni.

*Pɔlʊ 'yıbha ɔ 'ka *Wlɔmʊ mnı*

23 -Slɛɛn, lubho ın mıa wee 'gbenya 'wʊ nʊda, we ka bhıa. In 'yıbha ın 'ka amıaa -gbɛ mnı, -mʊʊ -zʊ duun ka 'plıı 'gbʊ, 24 zlı ın -ka Ɛsıpanyı mnıda -mı, 'ın na plılıa amıaa -gbɛ. Cıın, ın -ka -mɔ mnıda -mı na dlı mı amıaa 'yıyıe -gʊ. Nıı, 'ylı 'sɔlɛ na -yɔ aın yia lia, 'ın na dlı mı aın -gʊ a 'ka 'mı 'wʊsa na Ɛsıpanyı -mnıda. 25 Nıı, -Zeluzalɛmʊ na mnıa -slɔ, ın 'ka -Lagɔnyıma -wa mıa -mɔ 'wʊsa. 26 Nıı, -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma, -wa boba mıa 'bhada, Masedʊanı -yɔ Akaii -Lagɔnyıma 'yıbha wa 'ka wa 'wʊsa 'gwɛzi nya. 27 Wa 'yıbha wa 'ka wa 'wʊsa, wa -ka yaa we lɛnʊ nı, kpagbʊ wa -saa. Nıı, Zuifʊʊ -Lagɔnyıma dlilia -Lagɔɔ 'nyulaŋwnaŋwnıe 'lakpanya nya. 'Sa -bhlokpadɛ -maa ka we 'klʊ -maa 'ka -maa 'ŋnımnıe dlili Zuifʊ nya. 28 Nıı, ın -ka wee gbʊ nı bhıa, ın -ka -Lagɔnyıma, -wa mıa -Zeluzalɛmʊ 'gwɛzi 'nyɛ, Ɛsıpanyı na yia mnıa, 'ın na plılıa amıaa -gbɛ. 29 'In, ın -yi we 'ji nıı, ın -ka amıaa -gbɛ mnı, Klisıı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'dɛbhie nya na yia -mɔ nynia.

30 Na bheliaın, -we na yıbhalıa aın mʊ nı: a -yɔ 'mı 'sɔ, -a 'yı 'klı -a 'ka -Lagɔ bhubhoe na 'gbʊ. -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı -yɔ zɛkalıdlı -we -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa -aın, we 'gbʊ na yıbhalıa we aın.

31 A bhubhoe -Lagɔ, ın yi Zudee -nyıma, -wa'a zʊa Klisı dlı -gʊ, kwɛɛ bhlili. A bhubhoe -Lagɔ 'ın -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma 'ka 'wʊsasıe -we ın -yɔ we mıa mnıda -yɔŋwnu dlı -zɔnʊ nya. 32 We -ka 'sa -mı, ın mneni ın 'ka amıaa -gbɛ mnı 'mʊna nya, 'ın -Lagɔ -ka ŋwnu, ın mneni ın 'ka amıaa -gbɛ nyapɛ 'ylı ya 'sɔlɛ nya. 33 Nıı, -Lagɔ, -ɔ nyɛa nyıma 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, ɔ -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -mı. -Amɛnı.

16

Fʊsawɛlı

1 Amıa na nyɛa -amıaa bhɔlɔ Febee yoo. Nıı, -Lagɔɔ lubho ɔ nʊa, -mɔ Sankleee *leglizı 'wʊ. 2 Sa -Lagɔnyıma 'kaa nyıma kpa, a kpa 'sa ɔ -amıaa -Kanyɔɔ 'ŋnı nya. Gbʊ weee -we 'wʊ ɔ -ka aın la, a -sa ɔ 'wʊ. Nıı, ɔ 'dɛ ka nyıma duun 'wʊsa, we -yɔ na 'dɛ.

3 Plisilı -yɔ Akilası, -wa -yɔ 'mı 'sɔ nʊa -Zezu Klisıı lubho, a -sa wa fʊ. 4 Wa ka wa 'dɛɛ nʊ 'yliyɔgagıe pɛlʊ 'pa, wa 'ka 'mı gbʊ 'wʊsa. We 'nı na 'dɛbhlogbɔɔ 'ka wa 'nanı yibheli: nıı, 'lakpanyaa leglizı weee, -maa klaa. 5 -Lagɔnyıma -wa gbelia 'wlu -mɔ wa -budu zɔ, a -sa wa fʊ.

Epainɛtı, -ɔ mıa na jijli -tale nya, a -sa ɔ fʊ. Ɔmɔ mıa, -wa ŋwnua Klisıı gbʊ -yɔ, mɔ -wa wa tıatıa -nyımɛ -mɔ -Aziii kibhe lʊ.

6 Malii -ɔ nʊa amıaa lubho sa duun, a -sa ɔ fʊ.

7 A -sa Andlonikusı -yɔ Zuniası fʊ. Wa mı na zʊayli -nyıma nya, 'ın ın -yɔ wa 'sɔ yia -kaslʊ pla. Nıı, ma plaa Klisı 'mı 'yu, 'ın wa -yia wa nyıma 'kadı nya ɔ tietienya glaa.

8 A -sa Ampliatusı fʊ. Na jijli -tale -wa -mɔ -Kanyɔ 'wʊ.

9 A -sa Ulʊbɛn fʊ, mɔ -yɔ -aın 'sɔ nʊa Klisıı lubho. Ɔmɔ -yɔ na jijli -tale Sıtakisı 'sɔ.

10 A -sa Apelɛsı fʊ. Mɔ -slolua ɔ 'dɛ -Lagɔnyımɛ tıklıı nya. A -sa Alistobulıı -buduŋwɛɛ -nyıma fʊ.

11 A -sa Ewlodıɔn fʊ, nıı, na -buduŋwɛɛ -nyımɛ -wa. Nalısisıı -buduŋwɛɛ -nyıma -wa zʊa -Kanyɔ dlı -gʊ, a -sa wa fʊ.

12 A -sa Tlifɛnı -yɔ Tlifozʊ fʊ. Ma nʊa -Kanyɔɔ lubho. A -sa na jijli -tale Pɛlısidı fʊ. Mɔ nʊa -Kanyɔ lubho duun.

13 A -sa Wlufusı fʊ. Nıı, -Kanyɔ -saa -bha ɔ. Ɔ 'nyaa -ɔ mı 'yaa nanʊ nya, a -sa -mɔɔ fʊ.

14 Asɛnklitı klaa, Flegɔn klaa, Ɛlımɛsı klaa, Patlobası klaa, Ɛlıması klaa, we -yɔ bhelia -yɔ bhɔlɔa -wa -yɔ wa 'sɔ mıa, a -sa wa fʊ.

15 Filoloɔgʊ -yɔ Zuli klaa, Nele -yɔ ɔ bhɔlɔ klaa, Olɛnpası klaa we -yɔ -Lagɔnyıma weee -yɔ wa 'sɔ mıa, a -sa wa fʊ.

16 A sısalı fʊ 'wʊgbıgbıe nya, -Lagɔnyıma 'bhisa. Klisıı leglizı weee nɛɛ wa -sa aın fʊ.

'Dızʊwɛlı

17 Bheliaın, -we na 'yıbhalıa aın, mʊ nı: -wa sısalıa nyıma -yɔ, a kpa amıaa 'dɛ 'nanʊʊ wa gbɛgbɛın. -Sloluwɛlı a 'yıa, wa -ka we gbɛgbɛın mnınıda -mı, a 'nı nʊ 'nanʊʊ, 'ın wa bhlıa nyıma la. A -yɔ wa 'sɔ 'na nɔnʊ -nı. 18 We ka gbʊ -wa, 'sasʊkpa -nyıma mıa, wa'a nʊ -amıaa -Kanyɔ Klisıı lubho. Wa 'dɛɛ nʊkplaa lubho wa nʊa. Wɛlı mɛnɔ -nʊ -yɔ

gbʊ duun wa gbaa nyıma -yla. We nya wa nʊa nyıma -kpʊa -dawli 'wʊ.

19 'Ɪn amıa mıa, sa a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, we 'dı ka da weee lamneni. We 'dɛɛ 'gbʊ, ın mı 'mʊna 'wʊ amıaa 'gbʊ. Nıı, ın 'yıbha a yibheli gbʊ a 'ka 'nanıı 'dɛkpʊa nʊ, 'ın a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ a yi gbʊnyuu lɛnʊ.

20 -Lagɔ -ɔ wlaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, mɔ yia daylı *-Saatan lawʊwlalıa amıaa bhʊ zɔ.

Nıı, -amıaa -Kanyɔ -Zezu ŋwna aın 'nyu la.

21 Timotee, -ɔ -yɔ 'mı 'sɔ nʊa lubho, nɛɛ ɔ -sa aın fʊ. Lusiusʊ klaa, Zasɔɔn klaa, we -yɔ Sosipatɛlı -wa mıa na -buduŋwɛɛ -nyıma nya, sa 'yaa aın fʊ.

22 -Amı, Tɛlıtiusı -ɔ cɛlıa 'sɛbhɛ nı, ın -sa aın fʊ -amıaa -Kanyɔ -ɔ nʊa -aın nyımɛ -bhlo nyaa 'ŋnı nya.

23 Gayusı nɛɛ ɔ -sa aın fʊ. Ɔ -gbɛ ın -dıa la, -mɔ ɔ -budu zɔ -Lagɔnyıma weee gbelia 'wlu.

'Gbee 'gwɛzilazʊnyɔ Elasıtı -yɔ -amıaa bheli Kalıtusı nɛɛ wa -sa aın fʊ. [24 -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.]

-A 'yliманı -Lagɔɔ 'ŋnı

25 -A 'yliманı -Lagɔɔ 'ŋnı! We ka gbʊ -wa, -Lagɔgbʊ na gbaa -Zezu Klisıı daa, mɔ mnenia ɔ 'ka aın latɛманı dlızʊzʊe 'wʊ we -gʊ. -Lagɔɔ zizelu, -we ka bı -gwlɛa 'wʊ, we gbɛgbɛın we 'wlʊa bhlee. 26 Nıı, -slɛɛn mıa, we mı zlı 'klʊ. Nyıma weee -wa 'nıa Zuifʊ, wa mneni wa 'ka we yibheli -we mıa cɛlıda, we gbɛgbɛın. Wee 'sɛbhɛnya mıa, -Lagɔgbʊʊ -falıpanya cɛlı bhaa we. -Lagɔ -ɔ mıa 'ylı weee nya, -ɔ 'nıa bhlilida -ka, mɔ gbaa nıı, wee wɛlı 'wlʊ zlı 'klʊ, 'ın 'lakpanya weee 'ka ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın wa 'ka ɔ 'nʊŋwɛ zʊ.

27 -Lagɔ -ɔ ka 'dɛbhlogbɔɔ -yi gbʊ, ɔ 'ŋnı 'yliманı -Zezu Klisıı gbɛgbɛın 'ylı weee nya. -Amɛnı.

Tıa -sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Kolɛntı -nyıma yoo

-Lagɔnyıma -wa mıa Kolɛntıgbe 'wʊ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ -mını yoo. Ɔ 'nʊa nıı, -mɔɔ -Lagɔnyıma 'nı -Lagɔ -yloogblʊ -gʊ nɔda -mı 'nanʊʊ, 'ın wa 'nı zɛkıkalı, -bha ɔ cɛlıa wa 'wʊ, sa -Lagɔnyıma 'kaa nɔ, ɔ 'ka we wa -slolu.

Fʊsawɛlı

1 -Amı *Pɔlʊ -Lagɔ laa ɔ dʊmagbʊ nya, ın 'ka -Zezu *Klisıı *tietienyɔ -zɛ, ın -yɔ -amıaa bheli Sɔsıtɛnı cɛlıa da aın 'sɛbhɛ nı 'wʊ. 2 Amıa -Lagɔnyıma mıa *leglizı 'wʊ Kolɛntıgbe nʊkplɛ, -wa -Lagɔ -wɔlʊa -yɔ -Zezu Klisı 'wʊ, amıa na cɛlıa da 'wʊ. -Lagɔ ka aın la, a 'ka ɔ -nʊ -zɛ. -Wa gbaa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı da weee, we mı 'ya -maa -nʊ nya. -Zezu Klisı mı wa -Kanyɔ nya, 'ın ɔ mıa -amıaa -Kanyɔ nya.

3 Nıı, -amıaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo, -li -Lagɔ 'nyɛa Kolɛntı -nyımaa 'gbʊ

4 -Lagɔ 'plılıa -Zezu Klisı 'wʊ, 'ın ɔ yia aın 'nanı 'wʊnʊ. We 'gbʊ, na paa ɔ fuo 'kɔmʊʊ amıaa 'gbʊ. 5 Nıı, Klisı 'wʊ, -Lagɔ ka aın 'ŋnımnı -li weee 'nyɛ, gbagbıe -yɔ -luyilo ɔ 'nyɛa aın bhabha. 6 -We ka gbʊ -wa, Klisıı gbʊdayı -gbʊ wa gbaa, a ka we -yɔŋwnu, 'ın amıaa -gbɛ we sʊan la.

7 Nıı, -slɛɛn amıa mıa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı yiyie wʊda, -Lagɔɔ wlawlalu yabhlogbɔɔ 'na 'ka aın 'wʊbɔ. 8 Nıı, mɔ yi 'yaa aın latɛmanıa, 'ın a 'ka we 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn wa 'na 'ka aın gbʊ yabhlogbɔɔ 'wlu dı, 'ın -amıaa -Kanyɔ -Zezuu yiyiylı 'kaa nyni. 9 -Lagɔ -ɔ laa aın, ɔ 'ka a -yɔ ɔ 'Yu -Zezu Klisı -ɔ -wa -amıaa -Kanyɔ 'wʊsuslolu, ɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlı -gʊ la.

Kolɛntıı -Lagɔnyımaa -yɔbhʊbhlʊe

10 Bheliaın, amıa na bhubhoea -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya: a 'dɛ weee -ka wɛlı -bhlo. -Yɔbhʊbhlʊe 'na -mını aın nyıdı -nı, 'ın a -ka dlı -bhlo -yɔ 'wlukʊʊn lapʊpalıe -bhlo. 11 Nıı, na bheliaın, Kloee zʊaylinyıma gbaa 'mı -ylaɛ, -zlɛ mı aın nyıdı. 12 -We ın 'kaa gba, mʊ nı: aın nyıdı, -ɔ -ka -mı, -mɔɔ wɛlı mı -mɔɔ 'dɛɛ sa. -Bhlo nɛɛ: «-Amı mı Pɔlʊʊ -nʊ nya», 'ın 'yabhlo nɛɛ: «-Amı mı Apolɔsʊʊ -nʊ nya». 'Ɪn -gʊdʊ nɛɛ 'yaɛ: «-Amı mı Sefasıı* -nʊ nya», 'ın 'yabhlo nɛɛ: «Klisıı -nʊ -amı -mıa».

13 Amıa dlıı, Klisı mı 'wʊdodaa? 'Lee Pɔlʊ wa kʊlʊa *su -gʊ la amıaa 'gbʊ yı? 'Ɪn Pɔlʊʊ 'ŋnı nya wa batizea aın yı?

14 -Lagɔ na paa fuo, ın 'nı aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ batizee, 'mʊ we 'nı Klisıpusı -yɔ Gayusı 'wʊbhʊ. 15 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka gba, na 'ŋnı -gʊ wa batizea aın. 16 Cıın, gbʊzɔnʊ -wa, ın ka 'ya Sıtefanasıı zʊaylinyıma batizee. 'Ɪn we 'bhʊ -maa 'wʊ, na 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'nı we -gʊ -mı nıı, ın ka nyımɛ yabhlogbɔɔ batizee. 17 Nıı, we 'nı nyımaa batizee batizeee 'gbʊ Klisı yi 'mı tie. -Lagɔgbʊʊ gbagbıee 'gbʊ ɔ yia 'mı tie. Ɪn 'na 'ka we gba nyımaa gbʊyiloo sɔlʊ. Nıı, Klisıı su -gʊ tlılıe yi gbʊkpʊa gbʊ -zɛ.

Klisı mı -Lagɔɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ gbʊyilo nya

18 Nıı, nyıma -wa mıa mnɔmnɔ -yloogblʊ, Klisıı su -gʊ lakʊlʊ -gbʊ mıa, gbʊkpʊa nya wa yıa we. 'Ɪn -amıa -mama -Lagɔ mıa pueda, -Lagɔɔ 'tıtɛ nya -amıa bhua we 'wʊ, -amıaa -nʊ nya. 19 Nıı, -we mıa *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda mʊ nı:

«Gbʊyilonyaa gbʊyilo na yia lasaa,
'ylimnanyaa 'ylimnee na yia gbʊ -kpʊa -zɛlıa».

20 Nıı, da gbʊyilonyɔ mıa? Da titee gwesanyɔ mıa? 'Ɪn da dʊdʊ -mınıı -gʊʊ kpɛlıkpɛlınyɔ mıa? Wa nɛɛ lɛa? -Lagɔ ka we -sloluɛ, dʊdʊ nıı -gʊʊ gbʊyilo mıa, -sabhɛ -wa.

21 Nıı, dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊyilo nya, wa 'nı -Lagɔ yibheli ɔ gbʊyilo 'wʊ. 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ, -Lagɔgbʊ -a mıa da gbada, -we wa yıa -yɔ -sabhɛ -bha gbʊ 'bhisa, -wa ŋwnua we gbʊ -yɔ, 'ma ɔ yia gbʊ 'wʊsaa. 22 Nıı, *Zuifʊ 'yıbha wa nʊ gwɛdigbʊ lɛ, 'ın *Glɛkı talıa gbʊyiloo da. 23 Nıı, we -ka -amıa, wa ka Klisı su -gʊ lakʊlʊ, -mɔɔ gbʊ -amıa gbaa. We mı -nanagbʊ nya Zuifʊʊ -nʊ nya, 'ın -wa 'nıa Zuifʊ, -maa laa we -sabhɛ -bha gbʊ. 24 Nıı, -wa -Lagɔ laa, wa yi Zuifʊ -zɛoo, wa 'nı Zuifʊoo, wanʊʊ -gbɛ Klisı mı -Lagɔɔ 'tıtɛ -yɔ ɔ

* **1:12** Sefasıı ji -wa Pıɛlı (-Zezuu *'bınɔnyɔ -wa).

gbʊyilo nya. 25 Nıı, -we wa laa -Lagɔɔ -sabhɛ -bha gbʊ, -mʊʊ -zi nyımaa gbʊyilo 'wʊ. 'Ɪn -we wa laa -Lagɔɔ 'wʊyɔlʊe, we -zi nyımaa latɛlɔ.
26 Bheliaın, sa a mıa, 'ın -Lagɔ yia aın la, a yla we. Dʊdʊgʊʊ gbʊyilonya 'nı aın glaa -zu, 'tıtɛɛ nyıma 'nı aın glaa -zu, 'ın 'ŋnımnı zʊaylinyıma 'nı aın glaa -zu. 27 Nıı, gbʊ dʊdʊgʊ -nyıma yıa -yɔ -sabhɛ -bha gbʊ nya, 'mʊ -Lagɔ -saa -bha ɔ 'ka gbʊyilonya zʊbhalı. 'Ɪn -we dʊdʊgʊ -nyıma yıa -yɔ 'wʊyɔlɔ -li nya, 'mʊ -Lagɔ -saa -bha, ɔ 'ka 'tıtɛɛ nyıma zʊbhalı. 28 Nıı, -lu -we dʊdʊgʊ -nyıma bhua 'wʊ 'kienyi, -we 'nıa -lu yabhlogbɔɔ nya -mı, 'ın wa tlilia 'ylila, 'mʊ -Lagɔ -saa -bha, 'ın -lu -we nyıma bhua 'wʊ -lu 'kadʊ nya, ɔ 'ka we lasa. 29 Sanɛɛ we mıaa 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı -Lagɔ 'yu. 30 Nıı, -Lagɔ ka aın 'wʊsuslolu -Zezu Klisı 'wʊ, 'ın Klisı -zɛa -amıaa gbʊyilo bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ. Klisıı 'gbʊ -a yia nyıma tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yu. Ɔ 'gbʊ -a mıa -mɔwlʊda, 'ın -Lagɔ yia -aın 'wʊzıtı gbʊnyuu kwɛɛ. 31 Sa we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda mʊ nı:
«-Ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı,
ɔ 'ylimanı ɔ 'dɛ -we Nyımaa -Kanyɔ nʊa lɛɛ 'gbʊ.»

2

-Zezu Klisı -ɔ wa kʊlʊa *su -gʊ la, ɔ gbʊ Pɔlʊ gbaa

1 Nıı, bheliaın, da -amı mnıa amıaa -gbɛ, ın 'nı mnı ın 'ka aın -yla -Lagɔɔ zizegbʊ gba wɛlı 'nanı -yɔ nyımaa gbʊyilo nya. 2 Nıı, ın 'nı 'yıbha ın 'ka gbʊ -putuu 'jiyibheli, da ın mıa aın nyıdı, 'mʊ we 'nı -Zezu Klisı 'wʊbhʊ, -Zezu -ɔ wa kʊlʊa *su -gʊ la, mɔ. 3 We 'dɛɛ 'gbʊ, da -amı 'kaa aın 'yu 'yligbe, ın ka 'wʊyɔmanı, ın ka nyanɔ nʊ, -zugba na tɛlıa. 4 Nıı, na gbʊ -slolu wɛlı -yɔ na -Lagɔgbʊʊ gba sɔ'ɔ 'bhʊ nyımaa gbʊyilo -wɛlı 'nanʊʊ -gbɛ. Nıı, Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ zʊa 'mı we ŋwɛɛ. 5 'Saa 'dɛ amıaa dlızʊzʊe 'na 'kaa nyımaa gbʊyilo -gʊ ladı, nıı, we -dı -Lagɔɔ 'tıtɛ -gʊ la.

-Lagɔɔ gbʊyilo

6 'Ɪn -zugba -Lagɔnyıma dolua 'yligwela, 'ma -amıa slolua gbʊyilo. Nıı, wee gbʊyilo -mını 'nı bhla -mınıı gbʊyilo, 'ın bhla -mınıı 'wlulapılınya 'kadı -wa 'kaa labhʊ, we 'nı 'ya -maa gbʊyilo. 7 -Lagɔɔ gbʊyilo mıa zizeda, 'ın -we mıa zizeda -bhlokpadɛ nyıma kwɛɛ, 'mʊ -a slolua. -Lagɔ ka -bha we -sa pepe, -amıaa 'ŋnıı 'ylimanıee 'gbʊ, 'bhie, ɔ yia dʊdʊ lala.
8 Dʊdʊ nıı 'wlulapılınya 'kadıı 'yabhlogbɔɔ 'nı wee gbʊyilo -mını yibheli. We -ka nıı, wa ka yaa we yibheli, wa 'na 'ka 'ŋnımnıee -Kanyɔ 'kadʊ su -gʊ lakʊlʊ. 9 Nıı, -we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʊ cɛlıda mʊ nı:
«-We 'yli 'nıa -slɔ -yɔyı,
-we yukwli 'nıa -slɔ 'nʊ,
-we nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nıa -slɔ 'wlukʊʊn lapʊpalı,
'mʊ -Lagɔ mnazıa la -wa 'yıbhaa ɔ,
wa -nʊ nya.»
10 Nıı, -Lagɔɔ gbʊ mıa zizeda, -amıa ɔ -slolua we 'klʊ ɔ Zuzu nya. -Lagɔɔ Zuzu -yi gbʊ weee, 'dɛbhie -Lagɔɔ zizegbʊ -we -tɔa 'wʊ, ɔ -yi we. 11 Nıı, nyımɛɛ -gbɛ, ɔ dlı -bhlogbɔɔ -yia ɔ 'wlukʊʊn lapʊpalı gbʊ, we 'nı mʊʊ? 'Sa -bhloo 'dɛ -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ -yia -Lagɔɔ 'wlukʊʊn lapʊpalı gbʊ. 12 Nıı, we -ka -amıa, -amıa 'nı dʊdʊgʊ -nyımaa zuzu 'yı, nıı, Zuzu bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, 'mʊ -a 'yıa. 'Ɪn wlawlalu -we -Lagɔ 'nyɛa -aın bhe, -a 'ka we yibheli.
13 'Ɪn -a -ka we gbʊ -gbada -mı, -a'a gba we dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊyiloo gbʊslolu sɔlʊ. Nıı, -Lagɔɔ Zuzuu gbʊslolu sɔlʊ -a gbaa we. Sanɛɛ 'sa -a gbaa -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ gbʊnyaa 'ji -wa kaa -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ -yla. 14 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nıa -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ -ka, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gbʊzɔnʊ -gbʊnya bhʊa ɔɔ Zuzuu -gbɛɛ gbʊ -yɔŋwnu. -Sabhɛ -bha -gbʊ we -mıa ɔnʊʊ -gbɛ. Ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we 'wʊlanʊ, nıı, Zuzu 'Pʊpaa 'dɛbhlogbɔɔ nya wa mnenia wa 'ka wee -li 'wʊsısalı. 15 Nıı, nyımɛ -ɔ kaa -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ, mɔ sısalıa -lu weee 'wʊ. 'Ɪn ɔ dɛ mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ gbʊ 'wludı. 16 We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«Nyɔɔ -yi Jejitapɛɛ 'wlukʊʊn lapʊpalıgbʊa? Nyɔɔ 'ka ɔ gbʊ -slolua?»
'Ɪn -amıa mıa, -a -yɔ Klisı 'sɔɔ 'wlukʊʊn lapʊpalıgbʊ -bhlo.

3

-We -Lagɔɔ lubhonʊnya 'kaa lɛnʊ

1 Nanʊʊ -gbɛ, bheliaın, ın 'nı zlımɛ mneni ın 'ka aın -yla gbʊ gba, nɛɛ nyıma ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ, ma -yla na gba gbʊ. Nıı, dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊʊ -yla -gba sɔlʊ ın gbaa we aın -yla. 'Ɪn ın 'kaa we aın -yla gba -wa mıa

'nyɛnyɛyua nya dlı -zʋda Klisı 'wʋ, 'ma ın -tɔlʋa aın. 2 Nıı, we 'gbʋ, ın yia aın nyıtınyu 'nyɛ, 'ın ın 'nıa aın lililu 'tıtɛ 'nyɛ. A 'nı mneni a 'ka we li, 'ın -zɛɛn -bhlokpadɛ a 'nı we lilie mneni. 3 -We ka gbʋ -wa, a mı -slɔ yıcɛ 'wʋ. Da zenyi -yɔ -yɔmımnıe mıa da aın nyıdı, mʋ'ʋ -slolu nıı, yıcɛ 'wʋ a mıaa? 'Ɪn dʋdʋgʋ -nyıma 'bhisa a mıa nɔdaa? 4 Nıı, amıaa 'yabhlo -ka gbaɛ: «Pɔlʋʋ -nʋ ın -mıa,» 'ın -gʋdʋ -ka gba: «Apoləsʋʋ -nʋ ın -mıa», -zugba dʋdʋgʋ -nyımaa lɛnʋgbʋ a 'nı -bhadɛ lɛnʋda -mıı?

5 Nıı, nyɔɔ Apoləsʋ -mıa? 'Ɪn nyɔɔ Pɔlʋ -mıa? -Lagɔɔ lubhonʋnya -kpʋa, -wa ka 'gbʋ a yia -Lagɔgbʋ dlı -gʋ zʋ, 'ma -a -mıa. Da -aın glaa -ɔ -ka -mı, lubho Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa ɔ, 'mʋ ɔ nʋa. 6 -Amı faa su, Apoləsʋ slua we 'nyu -yɔ, 'ın -Lagɔ minia we. 7 Nıı, -ɔ faa su, 'ın -ɔ slua we 'nyu -yɔ, -maa 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı. -Lagɔ, -ɔ minia we, mɔ -zia -bha 'wʋ. 8 -Ɔ faa su, 'ın -ɔ slua we 'nyu -yɔ, wa 'dɛ 'sɔ mneni 'wʋ. -Ɔ -ka -mı, -mɔɔ 'dɛɛ lubhonʋ sɔlʋ -Lagɔ yia -mɔɔ 'pɛnıa. 9 Nıı, -a -yɔ -Lagɔ sɔ nʋa lubho dabʋdʋ.

Amıa mı -Lagɔɔ kpaa nya, 'ın a mı 'yaa ɔ -budu ɔ mıa 'sʋbhada nya. 10 Nıı, lubho -Lagɔ 'nyɛa 'mı, ɔ 'nanı nya, we sɔlʋ ın 'paa da -buduu gwe glu, -budusʋbhanyɔ -yia gbʋ 'bhisa. -Slɛɛn, nyımɛ -putu dıa we -gʋ la. 'Ɪn -ɔ -ka -mı, ɔ zʋ ɔ 'dɛ 'yliyɔ, sa ɔ dıa we -gʋ laa 'gbʋ. 11 Nıı, -buduu gwe mı glu 'cın, mʋ -wa -Zezu Klisı. 'Ɪn nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka we gwe -putu glu palı.

12 Nıı, nyɔɔo nyɔɔ -ka wee -budu -gʋ ladı -can nya, 'gwɛzi nya, tʋkpa -zɔnʋ nya, su nya, yɛyɛ -petu -yɔ 'bʋɛ nya nı, 13 nıı, -ɔ -ka -mı -mɔɔ nʋnʋ -lubho yia zlı 'klʋ 'tlaa, -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʋʋ 'wʋbhu zlı. Nıı, wee ylı yia we 'dɛ -slolua -kosu 'bhisa, -ɔ -ka -mı we 'ka -mɔɔ lubho layla, 'ın -we -ka -mı, we 'ka we -slolu. 14 'Ɪn nyɔɔ -ka -buduu gwe -gʋ -budu 'sʋbha we 'nı 'sɔkɔ -kosu 'yu, we 'pɛnıgwɛzi ɔ yıa. 15 Nyımɛ -ɔ ka lubho -ka si, ɔ 'nı 'pɛnıe -ka. Ɔ 'dɛ mıa, gbʋ 'wʋ ɔ yia 'bhʋa, nɛɛ nyımɛ -ɔ -dı -kosu 'kadʋ kwɛɛ.

16 A 'nı we 'ji -yi nıı, -Lagɔɔ -budu a -mıaa? 'Ɪn -Lagɔɔ Zuzu -dılı aın 'wʋ laa? 17 Nıı, nyɔɔ -ka -Lagɔɔ -budu lasa, -Lagɔ saa ɔ la. Nıı, -Lagɔɔ -budu mı -mɔwlʋda, 'ın 'mʋ a -mıa.

18 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na nʋnʋ ɔ 'dɛ -dawli 'wʋ -nı. Aın glaa nyɔɔ -ka gba ɔ -yi gbʋ dʋdʋ -mını -gʋ, ɔ -zɛ tutujɛnyɔ, 'bhie, ɔ 'ka gbʋyilonyɔ tıklıı -zɛ. 19 Nıı, dʋdʋgʋ -nyımaa gbʋyilo mıa, -sabhɛ -wa -Lagɔ 'yliya 'wʋ. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«-Lagɔ kpaa gbʋyilonya wa 'dɛɛ -dawli wɛlı -yɔ.»

20 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yaɛ:

«Jejitapɛ -yi gbʋyilonyaa 'wlukʋʋn lapʋpalıgbʋ. Ɔ -yi we 'ji nıı, we 'nı -lu 'wʋkʋ.»

21 We 'gbʋ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ylimanı ɔ 'dɛ nyımɛ 'wʋ -nı. Nıı, -lu weee mı amıaa -nʋ nya: 22 -de Pɔlʋʋ, -de Apoləsʋʋ, -de *Sefasıı, -de dʋdʋgʋʋ, -de 'yliyɔgagıee, -de tlıtlıee, we -ka dɛslɛɛnoo, we -ka cıcıoo, we 'dɛ weee mı amıaa -nʋ nya, 23 'ın amıa, amıa mı Klisıı -nʋ nya, 'ın Klisı mıa -Lagɔɔ -nʋ nya.

4

Klisıı tietienya -a -mıa

1 Nıı, a 'bhu -aın 'wʋ Klisıı lubhonʋnya nya, 'ın a 'bhu -aın 'wʋ -Lagɔɔ zizelii 'yliyɔzʋnya nya. 2 -We weee wa 'yıbhaa -lii 'yliyɔzʋnya daa, mʋ -wa nıı, wa ylı wa lubhonʋnya tıklıı nya. 3 We -ka nıı, a 'ka na -yɔgbʋ 'wʋbhuoo, 'ın dʋdʋgʋʋ gbʋwʋbhunya 'ka na -yɔgbʋ 'wʋbhuoo, nanʋʋ -gbɛ -mʋʋ 'nı gbʋ, 'ın na 'dɛ'ɛ 'bhu na 'dɛɛ -yɔgbʋ 'wʋ. 4 Nıı, na dlı'ı dı 'mı gbʋ yabhlogbɔɔ 'wlu, 'ın -mʋʋ'ʋ gba nıı, ın mı tıklıı. -Ɔ 'kaa na -yɔgbʋ 'wʋbhu, mɔ -wa Nyımaa -Kanyɔ. 5 We 'gbʋ, a 'na 'bhulu nyımɛɛ -yɔgbʋ 'wʋ -nı, -zugba we bhla 'nı -slɔ nyni. A wʋ Nyımaa -Kanyɔ 'ka yi. -Lu -we -ka zizeda -mı nikpise 'wʋ, mɔ yia we zlı 'klʋ wlelia. Mɔ yia nyımɛɛ dlızɔgbʋ mıa zizeda 'bhlesaa. 'Ɪn -ɔ -ka -mı, -Lagɔ kwalıa -mɔɔ 'ŋnı -mɔɔ lɛnʋgbʋʋ sɔlʋ.

6 Bheliaın, ın -ka gbʋ -mını gba Apoləsʋ -yɔ na 'dɛɛ da nı, ın 'ka aın gbʋ -sloluu gbʋ -wa. Ɪn 'yıbha a -ka we 'wlukʋʋn lapʋpalıda -mı nı, a yibheli gbʋzɔnʋ -gbʋ -mınıı 'ji: «'Ɪn a 'na zili -we mıa -Lagɔsɛbhɛ 'wʋ cɛlıda -gʋ -nı.» A 'na 'ylimanı amıaa 'dɛ we 'wʋ -nı. 'Ɪn a 'na falı nyımɛ ɔ -libheyi ŋwɛɛ la -nı. 7 Nıı, -mı, nyɔɔ -zili -mı -na -lima 'wʋa? -We weee -ın kaa, -Lagɔ 'nı -mı we 'nyɛɛ? 'Ɪn we -ka 'sa -mı, lɛɛ -lu ka 'gbʋ -na ylimanı -na 'dɛ, -lu -we -ın kaaa 'gbʋ, nɛɛ ɔ 'nı -mı we 'nyɛa?

8 Nıı, -we weee a 'yıbhaa, a ka 'cın we! A mı 'cın 'ŋnımnıda! A ka nyımaa 'wlu-lapılınya -zɛ, 'ın -amıa 'nı we nya -mı! -Aa!

Ɪn 'yıbha a -zɛ nyımaa 'wlulapılınya 'pıɛın, 'ın -amıa -yɔ aın 'sɔ 'ka 'ya nyıma 'wlulapılı. 9 Nıı, we 'wlʊ sa 'mı dlıı, -amıa -Zezuu tı-etienya, -Lagɔ ka -aın lʊganya 'wʊnʊ: -a 'wlʊ sa nyıma -wa wa 'ka 'bha -zejila 'wʊ. Ɔ ka -aın wla ylaylalu nya dʊdʊ -kpabhie -yla, we -yɔ 'anzı -yɔ nyıma -yla.

10 Nıı, -amıa mı -sabhɛbhanya nya Klisıı 'gbʊ, 'ın amıa mıa gbʊyilonya nya Klisı 'wʊ! -Amıa yɔlʊ 'wʊ, 'ın amıa 'tɛla, amıa wa zʊa 'nʊŋwɛ bhabha, 'ın wa tlilia -amıa 'ylila! 11 Nıı, dɛslɛɛn -bhlokpadɛ, -a mı sıada ŋwɔ -yɔ 'nyumatʊ kwɛɛ, -a 'nı 'wʊplanaa -ka, bhıtı wa bhıtıa -aın, 'ın -a 'nı ladıda -kli -ka, -a mnı mɔ -a yi mɔ. 12 Nıı, -amıaa 'dɛɛ sɔ nya -a nʊa lubho 'tıtɛ. Wa -ka -aın vɛlı, 'nyu -a ŋwnaa wa la, wa -ka -aın 'klıyıe 'wʊpalıda -mı, 'wlu -a dıa we zɔ la. 13 Nıı, wa -ka -aın -nyumɔda -mıoo, wɛlı -zɔnʊ nya -a palıa we 'bıgʊ. Da bhla -mını nya -bhloo 'dɛ, dʊdʊ -gʊʊ kalıkɔ 'bhisa wa yıa -aın, pʊınkalu -we nyıma saa kwnɛɛ 'bhisa wa yıa -aın.

14 We 'nı amıa zʊbhalıee 'gbʊ na cɛlı da aın 'sɛbhɛ nı 'wʊ. Nıı, 'dı na zʊa aın na dlıı da yua 'bhisa. 15 Nıı, amıaa 'dɛ yi -sloluslolunya 'wlu glʊ 'sɔ 'wlu kugbua 'yı Klisı 'wʊoo, amıaa dide -bhlogbɔɔ. Nıı, -amı gwalıa aın -Zezu Klisı 'wʊ, amıaa -Lagɔgbʊʊ -yla gbagbıe nya.

16 Nıı, amıa na bhubhoea, a 'tideli 'mı. 17 Nıı, we 'gbʊ, na tiea amıaa -gbɛ Timotee, -ɔ -wa na dʊma -yu -Lagɔ 'wʊ, 'ın -ɔ kpaa -Lagɔgbʊ -kli. Sa na nɔa -Zezu Klisı 'wʊ, 'ın na slolua we da weee leglizı weee 'wʊ, ɔ 'ka aın ligbe we nya.

18 Nıı, aın glaa nyıma tɔlʊa ka we dlı zɔ lapʊpalı nıı, ın 'nıa amıaa -gbɛ lʊyia yi, we 'gbʊ, wa yia wa 'dɛ 'ylimanı. 19 Nıı, Jejitapɛ -ka ŋwnu, daylı na mnıa amıaa -gbɛ. We 'nı 'dɛɛ 'ylimanı nyaa ŋwɛɛ wɛlıı 'dɛkpʊaa 'nʊnʊee gbʊ, nıı, -we wa mnenia lɛnʊe, ın 'ka we 'tıtɛ -yɔyıı gbʊ -wa. 20 Nıı, *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe mıa, we 'nı ŋwɛɛ wɛlı wʊ, 'tıtɛ 'wʊ we mıa. 21 Lɛɛ -lu a 'yıbha? Ɪn -yɔ -pnı yi amıaa -gbɛ yaayıı, ın -yɔ zɛkalıdlı -yɔ dlı -dlɔɔ yii?

5

Gbʊnyuu lɛnʊe leglizı 'wʊ

1 -We wa gbaa amıaa daa, da weee -a nʊa we, mʊ -wa nıı, mʊtnıgbʊ mı aın nyıdı. Wee 'sasʊkpa -mʊtnıgbʊ -mını 'dɛgbolu 'nı nyıma 'nıa -Lagɔ -yi nyıdı -mı. Wa nɛɛ nıı, aın glaa 'yabhlo -yɔ ɔ didee 'ŋwnɔ dıa -budu 'wʊ. 2 'Ɪn a mı 'ya -bhlokpadɛ amıaa 'dɛ 'ylimanıda, 'ın a'a nʊ nɛɛ gu 'wlʊ aın 'wʊ. 'Ɪn -ɔ nʊa 'sasʊkpa gbʊ lɛ a mneni a 'ka yaa ɔ vu amıaa 'dɛ glaa. 3 We -ka -amı, na 'dɛbhie -gbolu 'nıa dɛ aın glaa -mı nı, na zuzu -yɔ aın 'sɔ mı. 'Ɪn ın ka nyımɛ -ɔ nʊa 'sasʊkpa -gbʊnyuu lɛɛ -yɔgbʊ 'wʊbhu pepe, Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnı nya, nɛɛ glaa ın mı aın. 4 Nıı, da a -ka 'wlugbeli, na zuzu -yɔ aın -ka -mı, 'ın -amıaa -Kanyɔ -Zezuu 'tıtɛ -ka -aın nyıdı lasibhli, 5 'sasʊkpa -nyımɛ mıa, a -salı ɔ *-Saatan suwʊla, 'ın ɔ gbʊnyuuu lɛnʊ ku 'ka labhʊ. 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔɔ yiyizlı ɔ 'dɛ 'ka gbʊ 'wʊbhʊ.

6 Nıı, -we -yɔ a 'kaa amıaa 'dɛ 'ylimanı, we 'nı -mı! Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, «*Gɔɔ -sɛlɛ ylılıa 'flooo 'pue weee». 7 Nıı, a -wɔlʊ amıaa 'dɛ -yɔ, 'ın a -sa gɔɔ 'cın amıaa 'dɛ nyıdı, 'ın 'flooo 'pue lolu 'nıa gɔɔ -yɔ -ka, a 'ka we -zɛ. A mı 'cın we nya gbʊzɔnʊ sa, nıı, Klisı ka ɔ 'dɛ wla -amıaa *'Wʊzıtıylıı 'fɛtı -gʊ -bhlabhlɛ nya, 'ın wa yia ɔ 'bha.

8 Nıı, -a -sa -amıaa 'fɛtı, -a 'na -salı we 'floo kaa gɔɔ 'cın -yɔ nya -nı, gbʊnyuu -yɔ nʊkplɛɛ 'ylinyunoo gɔɔ -nı. Nıı, we -zɛ 'floo 'nıa gɔɔ -yɔ -ka, -we -wa -mɔwlʊwlʊe -yɔ gbʊzɔnʊʊ 'floo.

9 Nıı, 'sɛbhɛ -we ka 'bıgʊ -sɛbhɛ na paa da aın yoo, ın nɛɛ aın -yla we 'wʊɛ, nyıma -wa nʊa mʊtnıgbʊ lɛ, a 'na nynini wa 'wʊla -nı. 10 Nıı, ın 'nı aın -yla gba, dʊdʊgʊ -nyıma weee -wa -wa mʊtnıgbʊʊ lɛnʊnya, lɛklıcıan, 'wienya -yɔ yoyolagɔɔ bʊbɔnya, a 'na nynini wa -yɔla -nı. We -ka nıı, a 'na 'ka wa -yɔlanyni, -zugba dʊdʊgʊ a yia 'bhʊa! 11 Ɪn 'yıbha ın 'ka aın -yla gbaɛ, nyımɛ -ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔnyımɛ, 'ın ɔ nʊa mʊtnıgbʊ lɛ, ɔ kaa lɛklı, ɔ bʊbɔa yoyolagɔ, ɔ vɛlıa nyıma, ɔ bhalıa ɔ 'dɛ nʊ, 'ın ɔ ylia 'wie, a -yɔ -mɔɔ 'sasʊkpa -nyımɛ 'na lili 'sukwe -bhlo -nı.

12-13 'Lee -wa 'nıa -Lagɔnyıma nya -mı, -amı 'kaa wa -yɔgbʊ 'wʊbhu yı? -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua. 'Ɪn amıa, amıa 'nı mneni a 'ka -Lagɔnyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhuu? Nıı, -Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ:

«A vu nʋkplɛɛ 'ylinyunonya amıaa 'dɛ nyıdı.»

6

-Lagɔnyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhubhue wa 'dɛkpʋa nyıdı

1 'Ɪn lɛɛ ka 'gbʋ amıaa 'yabhlo -yɔ ɔ -Lagɔbheli yabhlo -ka gbʋ 'yı, 'ın ɔ kwa we gbʋwʋbhunya 'nıa tıklıı -mı -Lagɔ 'yu -maa -gbɛa? 'Ɪn ɔ'ɔ kwa we -Lagɔnyımaa -gbɛa? 2 A 'nı we 'ji -yi nıı, -Lagɔnyıma yia dʋdʋgʋ -nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhuaa? 'Ɪn we -ka nıı, amıa yi dʋdʋgʋ -nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, a 'nı mneni a 'ka gbʋ yua -sɛ -sɛ 'wʋbhuu? 3 A 'nı we 'ji -yi nıı, -amıa yia 'anzınyaa -yɔgbʋ 'wʋbhuaa? Sa we mı, 'ın a 'nı mneni a 'ka dʋdʋ -mınıı -gʋ gbʋ 'wʋbhua? 4 'Ɪn amıa -ka sanɛɛ -sʋkpa gbʋ nyıdı -ka, a bhua we 'wʋ, 'ın a kwaa we dʋdʋgʋ -nyımaa gbʋwʋbhunya 'yu, -wa leglizı'ı laa nyıma! 5 'Ɪn, -we na gbaa da, amıaa 'dɛɛ zʋ -wa. Gbʋyilonyɔ yabhloo -kpʋa 'nı aın nyıdı -mı, 'ın -mɔɔ 'ka amıaa -yɔgbʋ 'wʋbhuu? 6 Nıı, sa bhelia -bhelia kıklalı dʋdʋgʋ -nyıma 'nıa -Lagɔ -yii gbʋwʋbhunya 'yua?

7 Gbʋzɔnʋ -wa, a 'dɛkpʋa -ka 'kıklalıda -mı, mʋ slolua nıı, a ka bhli tɔɔ tɔɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbʋ a'a 'tide amıaa 'dɛ 'yi, wa'a dı aın gbʋ 'wlu, 'ın wa'a li aın 'wlua? 8 Nıı, amıa dıa nyıma gbʋ 'wlu, 'ın amıa lia nyıma 'wlu, 'ın amıaa -Lagɔbhelia -yla a nʋa we lɛ!

9 A 'nı we 'ji -yi nıı, -wa nʋa gbʋnyuu lɛ, wa 'na 'ka 'bı 'yı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔɔ? A 'na nʋnʋ amıaa 'dɛ -dawli gbʋnya -mını 'wʋ -nı: mʋtnı -lɛnʋnya, yoyolagɔɔ bʋbɔnya, nyıma -putuu -budu 'wʋdınya, nʋkpasia -wa -yɔ nʋkpasia dı -budu 'wʋ, 10 'wienya, lɛklıcıan, -wa bhalıa wa 'dɛ nʋ, -wa vɛlıa nyıma, -wa bhua nyımaa -lu 'wʋ -gla nya, -maa 'na 'ka 'bı 'yı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ. 11 Nıı, sanɛɛ amıaa lʋ -nyıma tɔlʋa mıa zlımɛ. 'Ɪn -Lagɔ ka aın -yɔwɔlʋ, ɔ ka -bha aın -sa ɔ -nʋ nya, 'ın ɔ yia aın nyıma tıklıı -zɛlı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, -amıaa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʋ.

A 'ylimanı -Lagɔɔ 'ŋnı amıaa -gʋ ku nya

12 Aın nyıdı, tɔlʋa nɛɛ: «-Lu weee lɛnʋ se mı 'mı -yla.» Cıın, 'ın -lu weee lɛnʋe 'nı 'sa 'ylinanı. 'Ɪn ın mneni ın 'ka gbaɛ: «-Lu weee lɛnʋ se mı 'mı -yla», 'ın ın 'nı mneni ın 'ka na 'dɛ 'yitide, 'ın ın 'ka -lu -gʋdʋʋ gaylo -zɛ. 13 A nɛɛ 'yaɛ: «Lililu mı nʋkplaa -nʋ nya, 'ın nʋkpla mıa lililuu -nʋ nya.» Gbʋzɔnʋ -wa, 'ın -zugba la -Lagɔ yia we -saa -bhlo -bhlo. Nıı, wa 'nı nyımɛɛ ku lɛnʋ mʋtnıı 'gbʋ: we mı Jejitapɛɛ -nʋ nya, 'ın Jejitapɛ mıa kuu -nʋ nya.

14 -Lagɔ 'bhua Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ, 'ın mɔ yi 'yaa -amıa 'wʋbhua tlıtlıe lʋ ɔ 'tıtɛ nya.

15 A 'nı we 'ji -yi nıı, amıaa ku -kpabhie mı Klisıı kuu 'lali nyaa? 'Ɪn ın mneni ın 'ka Klisıı kuu kibhe 'wʋbhu, 'ın ın 'ka we 'naabızıŋwnɔɔ kuu kibhe 'wʋnʋʋ? -Ɪnnya! 16 Nıı, -ɔ -yɔ 'naabızıŋwnɔ -ka -mı, ku -bhlogbɔɔ wa 'dɛ 'sɔ zɛa, a 'nı we 'ji -yii? Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyımɛ -bhlogbɔɔ wa 'dɛsɔbhie yia -zɛa.»

17 'Ɪn -ɔ -yɔ Jejitapɛ -ka 'wʋsuslo dlı zɔ, nyımɛ yabhlo ɔ -yɔ ɔ zɛa.

18 Nıı, a -gwa mʋtnıgbʋ kwɛɛ! Gbʋnyuu -putu weee nyımɛ nʋa lɛ, we'e pla ɔ ku zɔ. Nıı, nyımɛ -ɔ nʋa mʋtnıgbʋ lɛ, ɔ 'dɛɛ ku -yla ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ. 19 Zuzu 'Pʋpa -Lagɔ 'nyɛa aın, -we mıa aın 'wʋ, a 'nı we 'ji -yi nıı, amıaa ku mı we -budu nyaa? 'Ɪn a 'nı amıaa 'dɛɛ -nʋ nya -mıı? 20 Nıı, -Lagɔ ka aın 'wʋzıtı -valɛ 'kadʋ nya. We 'gbʋ, a 'ylimanı ɔ 'ŋnı amıaa ku zɔ.

7

Kwʋkwalıe gbʋ

1 Gbʋ, -we a 'yıbhaa 'mı la 'sɛbhɛ 'wʋ, we 'bıgʋ na palıa -slɛɛn da.

Nıı, nyımɛ 'nı 'ŋwnɔ kwa we nanı 'yli. 2 Nıı, mʋtnıgbʋʋ lɛnʋee 'gbʋ, nʋkpasu -ka ɔ 'dɛɛ 'ŋwnɔ, 'ın 'ŋwnɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'lowli.

3 -We nʋkpasu nʋa lɛ 'ŋwnɔ -yla, 'ŋwnɔɔ 'lowli nʋ we ɔ 'ŋwnɔ -yla lɛ. 'Ɪn -we 'ŋwnɔ nʋa lɛ nʋkpasu -yla, 'ŋwnɔ nʋ we lɛ ɔ 'lowli -yla. 4 Nıı, -we 'ŋwnɔ 'yıbhaa, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we ɔ 'dɛɛ ku -yla lɛnʋ, ɔ ku mıa, ɔ 'lowlii -nʋ -wa. 'Sa -bhloo 'dɛ, -we nʋkpasu 'yıbhaa, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka we ɔ 'dɛɛ ku -yla lɛnʋ, ɔ ku mıa, ɔ 'ŋwnɔɔ -nʋ -wa. 5 Nıı, 'yabhlo 'na -mueni ɔ 'dɛ ɔ -libheyi -nı. We -ka -Lagɔ a 'ka bhubhoe bhla yabhlo nya a bhlı wɛlı -bhlo, 'bhie, a 'ka 'sa nʋ. 'Ɪn -mʋʋ 'bıgʋ, a yiyli -yɔ lʋ -buduu 'wʋdıda. We 'nı -mʋʋʋ, a 'nı mneni a 'ka amıaa 'dɛ kpa sayibheli, 'ın a bhlilia -Saataan laylagbʋ lʋ.

6 Nıı, -we ın gbaa da aın -yla, amıaa 'yoo
'nyɛnyıee 'gbʊ ın yia we gba, we 'nı tite ın
palı aın -yla. 7 Ɪn 'yıbha nyıma weee -mı
nyıfı nya na 'dɛ 'bhisa. 'Ɪn -ɔ -ka -mı, ɔ ka
ɔnʊʊ -Lagɔɔ wlawlalu -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ. Nıı,
'yabhloo -nʊ mı we 'dɛɛ sa, 'ın -gʊdʊʊ -nʊ mıa
we 'dɛɛ sa.
8 -Wa 'nıa -slɔ 'ŋwnɔ kwa, -wa 'nıa -slɔ
ylıkwʊ, we -yɔ -dʊgbaŋwnı, ın nɛɛ aın -ylaɛ:
a -ka yaa 'mı 'bhisa -tʊ we nanı 'yli. 9 'Ɪn we
-ka a 'nı mneni a 'ka amıaa 'dɛɛ dlı lakpa, -
zugba we nanı 'yli, a kwa 'ŋwnɔ, a -kwʊ ylı,
a yi tlı nʊkpasu -yɔ 'ŋwnɔɔ 'tʊ nya.
10 Nyıma -wa kwaa 'ŋwnı, 'ın -wa -kwʊa
ylı, ın nɛɛ wa -ylaɛ, (we 'nı -amı gba we,
Nyımaa -Kanyɔ gbaa we): 'ŋwnɔ 'na 'bhʊlʊ
ɔ 'lowli -glo -nı. 11 We -ka nıı, 'ŋwnɔ ka ɔ
'lowli -globhʊ, ɔ 'na -kwʊlʊ ylı -putu -nı, 'ın
we 'nı -mʊʊʊ, ɔ -yɔ ɔ 'lowli suslolu 'wʊ lʊ. 'Ɪn
nʊkpasu, -mɔɔ 'na -salı ɔ 'ŋwnɔ kwnɛɛ 'tıtı -
nı.
12 -We na gbaa nyıma -tɔlʊa -wa kaa 'ŋwnı
-yla mʊ nı, (na 'dɛ gbaa we, we 'nı Nyımaa -
Kanyɔ gba we): nıı, -Lagɔbheli -ɔ -ka 'ŋwnɔ -ɔ
'nıa -Lagɔ 'wʊ -mı -ka, 'ın ɔɔ 'ŋwnɔ -ka 'yıbha
ɔ -yɔ ɔ 'ka -yɔtʊtlʊ nı, ɔ 'na -salı ɔ kwnɛɛ -nı.
13 'Sa -bhlokpadɛ, -Lagɔŋwnɔ -ɔ -ka
nʊkpasu -ɔ 'nıa -Lagɔ 'wʊ -mı -ka, 'ın ɔɔ
nʊkpasu -ka 'yıbha ɔ -yɔ ɔ 'ka -yɔtʊtlʊ, ɔ 'na
'bhʊlʊ ɔ -glo 'tıtı -nı. 14 Nıı, nʊkpasu 'nıa -
Lagɔ 'wʊ -mı, ɔ cıpa -Lagɔ -yɔ, -Lagɔŋwnɔ ɔ
kwaaa 'gbʊ. 'Sa -bhloo 'dɛ, 'ŋwnɔ 'nıa -Lagɔ
'wʊ -mı, ɔ cıpa -Lagɔ -yɔ, -Lagɔbheli ɔ kwaaa
'gbʊ. We 'nı -mʊʊʊ, amıaa 'yua mı nyıma
'nıa -Lagɔ 'wʊ -mıı 'yua 'bhisa. 'Ɪn -zugba
amıaa 'yua cıpa -slɛɛn -Lagɔ -yɔ.
15 Nıı, -ɔ 'nı -Lagɔ 'wʊ -mı, -de ɔ -Lagɔlowlii,
-de ɔ -Lagɔŋwnɔɔ, ɔ -ka gba ɔ 'ka -mɔɔ -yɔbhʊ,
a 'tide ɔ 'yi ɔ 'ka we lɛnʊ. -Mʊʊ daa mıa, we
yi -Lagɔlowli -zɛoo, we yi -Lagɔŋwnɔ -zɛoo,
ɔ 'nı ɔ -yɔlanɛda -mı. Nıı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ 'gbʊ
-Lagɔ yia aın la. 16 Nıı, ama -Lagɔŋwnɔ, sa
a -yi we 'ji, a mneni a 'ka amaa 'lowli gbʊ
'wʊsaa? -Mı -Lagɔlowli, sa -ın -yi we 'ji, -ın
mneni -ın 'ka -na 'ŋwnɔ gbʊ 'wʊsaa?

Sa a mıa, 'ın -Lagɔ yia aın la, a -tʊ 'sa

17 We 'bhʊ -mını -bhlogbɔɔ 'wʊ, -kwıkwı
Jejitapɛ 'nyɛa -mı, -ın nɔ we sɔlʊ, 'ın sa -ın
mıa, 'ın -Lagɔ yia -mı la, -ın -tʊ 'sa. Tite -we
na slolua leglizı weee da weee, mʊ mıa dɛ.
18 Nıı, -ın -ka knı 'wʊ -mı 'bhie -Lagɔ -ka -mı
la, -ın -tʊ -mʊʊ sɔlʊ, 'ın -ın 'nı knı 'wʊ -mı, -
Lagɔ -ka -mı la, -ın 'na plalı knı -nı. 19 -Ɪn
'ka knı plaoo, -ın 'nı knı plaoo, -mʊʊ 'nı gbʊ
yabhlogbɔɔ. Nıı, -we nanıa 'yli, mʊ -wa nıı,
-ın zʊ -Lagɔɔ titee 'nʊŋwɛ. 20 We -mı nıı, -ɔ -
ka -mı, sa ɔ mıa 'bhie -Lagɔ yia ɔ la, ɔ -tʊ we
sɔlʊ. 21 -Lagɔ 'kaa -mı la -ın mı gaylo nyaa? -
Ɪn 'na sumanı dlı -mʊʊ 'gbʊ -nı. We -ka nıı,
-ın mneni -ın 'ka gaylo -flii 'tla, -ın nʊ we
lɛ. 22 Nıı, gaylo -ɔ Nyımaa -Kanyɔ laa, ɔ mı
nyımɛ -ɔ Nyımaa -Kanyɔ zıtıa 'wʊ nya. 'Sa
-bhloo 'dɛ nyımɛ -ɔ mıa ɔ 'dɛ -yla Nyımaa -
Kanyɔ laa, -mɔɔ mıa Klisıı gaylo nya. 23 Nıı,
-valɛ 'kadʊ nya -Lagɔ zıtıa aın 'wʊ. A 'na -zɛlı
nyımaa galı -nı. 24 Bheliaın, -ɔ -ka -mı sa ɔ
mıa, 'ın -Lagɔ yia ɔ la, ɔ -tʊ we sɔlʊ -Lagɔ 'yu.

-Wa 'nıa 'ŋwnı -yɔ 'lowlia -kaa gbʊ

25 Nıı, -wa 'nıa -slɔ 'ŋwnı -yɔ 'lowlia -ka,
Nyımaa -Kanyɔ 'nı 'mı -yla gbʊ yabhlogbɔɔ
gba -maa daa. Nıı, na 'dɛɛ 'wlukʊʊn -gbʊ na
gbaa da, Nyımaa -Kanyɔ ka 'mı ɔ nyazıdlı
nya nyımɛ wa dıa dlı 'wʊ -zɛlı. 26 Nıı,
dɛslɛɛn bhlaa -yɔkalıee 'gbʊ, -we na pʊpalıa
'wlukʊʊn la mʊ nı: nyımɛ -ɔ -ka -mı, sa ɔ
mıa ɔ -tʊ 'sa, mʊ nanıa 'yli. 27 'Lee -ın ka
'ŋwnɔɔ? -Ɪn 'na -salı ɔ kwnɛɛ -nı. -Ɪn 'nı
'ŋwnɔ -ka, -ın 'na kwalı 'ŋwnɔ -nı. 28 'Ɪn -
ın -ka 'ŋwnɔ kwa, -ın 'nı gbʊnyuu lɛnʊ, 'ın
'yieslɔŋwnɔ -ka ylıkwʊ, ɔ 'nı gbʊnyuu lɛnʊ. -
Wa kwʊkwalıa, sıasıe wa yıa wa 'pipee 'wʊ,
we 'gbʊ ın 'yıbha yaa ın 'ka we aın gwevlalı.
29 Bheliaın, -we ın 'yıbhaa ın 'ka gba mʊ
nı: nıı, bhla -tʊ 'wʊ -sɛ. We 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ,
nyıma -wa kaa 'ŋwnı, wa nʊ nɛɛ wa 'nı 'ŋwnı
-ka. 30 Nıı, -wa mıa wida, wa nʊ nɛɛ wa 'nı
wida -mı, -wa mıa 'mʊna lida, wa nʊ nɛɛ wa
'nı 'mʊna 'wʊ -mı. 'Ɪn -wa zɔa -li, wa nʊ nɛɛ
-we wa zɔa, we 'nı wa -nʊ. 31 Nıı, -wa mıa
zʊzɔnʊ 'yıda dʊdʊ -mını -gʊ, wa nʊ nɛɛ wa 'nı
zʊzɔnʊ 'yıda -mı. Nıı, wee dʊdʊ -mını, sa we
mıa dɛ, 'plıa we yia.
32 Nıı, ın 'nı 'yıbha amıaa dlı sumanı. -
Ɔ 'nı 'ŋwnɔ kwa, mɔ kpaa Nyımaa -Kanyɔɔ
gbʊ -kli, 'ın sa ɔ 'kaa nʊ ɔ 'ka Nyımaa -Kanyɔ
dʊdʊnamanı, 'ın ɔ talıa we yoo da. 33-34 Nıı, -
ɔ -ka 'ŋwnɔ -ka, dʊdʊ -gʊʊ gbʊ -mɔɔ kpaa -kli.
'Ɪn sa ɔ 'kaa nʊ ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ dʊdʊnamanı, 'ın ɔ
talıa we 'yoo da. Sanɛɛ 'sa ɔ mıa dlilida wee
gbʊ 'sɔ nyıdı.

'Sa -bhloo 'dɛ ŋwnɔ 'nıa ylı -mı -yɔ 'yieslɔŋwnɔ 'nıa ylı -mı kpaa Nyımaa -Kanyɔɔ gbʋ -kli. Nıı, ɔ 'yıbha ɔ 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ -nʋ nya -tʋ, ɔ kuu lɛnʋgbʋ -yɔ ɔ 'wlukʋʋn lapʋpalıe weee 'wʋ. 'Ɪn 'ŋwnɔ -ɔ -ka ylı -mı, dʋdʋ -gʋʋ gbʋ -mɔɔ kpaa -kli, 'ın sa ɔ 'kaa nʋ, ɔ 'ka ɔ 'lowli dʋdʋnamanı, 'ın ɔ talıa we 'yoo da. 35 Nıı, -we na gbaa da aın -yla, amıaa 'dɛɛ zʋzɔnʋ gbʋ -wa, we 'nı amıaa 'yoo -kʋlʋe. Ɪn 'yıbha nıı, -we mıa tıklıı a nʋ we lɛ Nyımaa -Kanyɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yɔlanɛnıe nya.

36 -A yla -slɔ gbʋ 'sɔ -mını. We tıanʋ nı: nıı, bhoyi sɔ gbaa wa 'ka kwʋkwalı wa mıa wʋda, 'ın nyimesləyuu dlı 'wʋnyni gbʋ -ka ɔ ŋwɛla -zili tenyii nı, ɔ dlı -ka gba nıı, ɔ nʋ ɔ bhoyi -yla gbʋnyuu lɛ, -zugba wa kwʋkwalı, sa ɔ 'yıbhaa. Nıı, we nanı 'yli, ɔ 'nı gbʋnyuu lɛnʋ. 37 'Ɪn we -ka nyimesləyuu dɛ gba ɔ 'nıa -slɔ 'ŋwnɔ kwa, we 'nı -gla nya, 'ın ɔ -ka mneni ɔ 'ka ɔ dlı lakpa, ɔ -ka ɔ 'dɛ nya gba 'pıɛın nıı, ɔ -yɔ ɔ bhoyi 'nıa -budu 'wʋdı, gbʋzɔnʋ ɔ nʋa lɛ. 38 We -ka 'sa -mı, -ɔ -ka ɔ bhoyi kwa, gbʋzɔnʋ ɔ nʋa lɛ. 'Ɪn -ɔ 'nı 'ŋwnɔ kwa, gbʋzɔnʋ -mɔɔ nʋ 'yaa lɛ bhabha.

-Dʋgbaŋwnıı gbʋ

39 Da 'ŋwnɔɔ 'lowli -gaa -slɔ 'yliyɔ, ɔ -tʋ ɔ -yɔ 'kɔmʋʋ. 'Ɪn we -ka nıı, ɔ 'lowli ka tlı, -ɔ ɔɔ 'ŋwnɔ -ka 'yıbha ɔ kwa ɔ. Nıı, we -zɛ -Lagɔnyımɛ. 40 Nıı, nanʋʋ dlı zɔ, sa ɔ mıa, ɔ -ka we sɔlʋ -tʋ, 'mʋna 'wʋ ɔ yia -tʋa. 'Ɪn -amı 'ya, ın dı we dlı 'wʋ nıı, -Lagɔɔ Zuzu mı 'mı 'wʋ.

8

-Zila -bʋbɔnımɛɛ -gʋ gbʋ

1 Nıı, -a yla -slɛɛn -zila -bʋbɔnımɛɛ -gʋ gbʋ.

-We a gbaa, gbʋzɔnʋ -wa: «Nıı, -a 'dɛ weee -yi -lu.» 'Ɪn wee -luyilo mıa, 'dɛɛ 'ylimanıe we palıa nyımɛ. 'Ɪn zɛkıkalıe mıa, mʋ ylimanıa dlızʋzʋe -gʋwʋla. 2 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wlukʋʋn -dı, ɔ -yi -lu yabhlo, sa ɔ mnenia ɔ 'ka yaa we yibheli, ɔ 'nı -slɔ 'sa we -yi. 3 Nıı, -ɔ -ka -Lagɔɔ zɛkalı, -Lagɔ -yi -mɔɔ.

4 'Lee -a mneni -a 'ka -zila -bʋbɔnımɛ lii? -A -yi we 'ji nıı, yoyolagɔnya 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı dʋdʋgʋ, 'ın -Lagɔ -bhlogbɔɔ.

5 Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, nyıma tɔlʋa nɛɛ -lagɔnya mı yalı -yɔ -seli dʋdʋ -gʋ. 'Ɪn wa dı we dlı 'wʋ nıı, -lagɔ -zu 'wʋ, 'ın nyımaa -cıan -zu 'wʋ. 6 Nıı, we -ka -amıaa -nʋ, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa Dide, mɔ -laa -lu weee la, mɔ -yla -a mıa. 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ: mɔ -wa -Zezu Klisı. Ɔ 'gbʋ -lu weee mıa la, 'ın ɔ 'gbʋ -amıa mı 'yaa la.

7 'Ɪn nyıma weee 'nı gbʋzɔnʋ -mını -yi. Nıı, tɔlʋa ka wee yoyolagɔ -yɔlayibheli bhabhaa 'gbʋ, -slɛɛn 'ya, 'ın wa lia wee -zila -bʋbɔnımɛ, nɛɛ yoyolagɔɔ bʋbɔnımɛ. Wa dlı 'nı latɛ, 'ın wa gbaa wa 'dɛɛ daa nıı, wee nımɛ ka wa pʋın -plalı. 8 'Ɪn we 'nı nıı, lililu 'ka -aın -Lagɔ -yɔlanyneni: -a 'nı we li -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ 'wʋbɔ, 'ın -a -ka we lioo, we 'na 'ka -aın -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ.

9 Nıı, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, amıaa 'dɛ -yla -tʋtʋee lɛnʋgbʋ yi -wa ka dlı 'nıa 'wʋtɛ labhlı. 10 Nıı, -mı -yia gbʋzɔnʋ, we -ka nıı, nyımɛ ka dlı 'nıa 'wʋtɛ, ɔ -ka -mı 'yı lida yoyolagɔɔ bʋbɔbudu zɔ, 'lee, ɔ 'nıa dlı 'tɛmanıa yi, 'ın ɔ 'ka wee yoyolagɔɔ bʋbɔnımɛ lii? 11 Nıı, -na gbʋzɔnʋʋ yiloo 'gbʋ, -Lagɔbheli -ɔ ka dlı 'nıa 'wʋtɛ, -ɔ ka 'gbʋ Klisı yia tlı, sanɛɛ 'sa ɔ yia ɔ 'dɛ mnɔnʋa! 12 'Ɪn a -ka 'sa -Lagɔbhelia gbʋnyuu 'wluo nʋ, a -ka wa dlı 'nıa 'wʋtɛ lɛnʋ, -zugba Klisıı 'dɛbhie -gbolu -yla a nʋa gbʋnyuu lɛ.

13 We 'dɛɛ 'gbʋ, wee lililu -mını 'ka na -Lagɔbheli mnɔnʋ nı, -zugba ın 'nıa 'maslɛɛn -zila -bʋbɔnımɛ lia yi, ın yi na bheli mnɔnʋ.

9

*-We ka 'klʋ -Zezuu *tietienyɔ kaa, we -yɔ -we ɔ 'kaa lɛnʋ*

1 'Lee, ın 'nı na 'dɛ -yla -mıı? Ɪn 'nı -Zezuu tietienyɔɔ? Ɪn 'nı -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'yıı? 'Ɪn Nyımaa -Kanyɔɔ lubho ın nʋa, a 'nı we yaa? 2 We -ka nıı, nyıma tɔlʋaa -gbɛ, ın 'nı -Zezuu tietienyɔ nya -mı, amıaa -gbɛ, ın mı we nya -kpɔ. Nıı, a mı Nyımaa -Kanyɔ 'wʋʋ 'gbʋ, amıaa dɛ slolua nıı, ın mı Nyımaa -Kanyɔɔ tietienyɔ nya.

3 Nıı, wa -ka 'mı gbʋ 'wludı, sa na saa na 'dɛ gbʋ 'wlu, mʋ nı: 4 'lee, -a 'nı we 'klʋ -ka, -a 'ka li, 'ın -a 'ka 'ma -amıaa lubhoo 'gbʋʋ? 5 Sa -Zezuu tietienya tɔlʋa, Nyımaa -Kanyɔɔ bhelia -yɔ *Sefası 'bhua -Lagɔŋwnɔ 'wʋ, -amıa 'nı we 'klʋ -ka, -a 'ka -Lagɔŋwnɔ 'wʋbhu, -a -yɔ ɔ 'ka mnıı? 6 Yaayıı, -amı -yɔ Banabası -bhlo 'kaa lubho nʋ 'bhie, -a 'ka

-amıanʊʊ 'pipee 'yı yı? 7 'Lee, a ka -slɔ 'nʊ nıı, nyımɛ ka 'slʊja pla, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ 'pɛnı yı? Nyımɛ faa *-dlɔsu, ɔ'ɔ li we 'bhuee? 'Ɪn 'nɔɔluu zʊa yabhlo 'yliyɔzʊnyɔ'ɔ 'ma 'nɔɔluu nyıtınyuu?

8 'Lee, nyımaa lɛnʊgbʊʊ sɔlʊ -bhloo 'dɛ na gbaa gbʊ yı? *Moizıı tite 'nı wee gbʊ -bhloo 'dɛ gbada -mıı? 9 Nıı, we mı wee tite 'wʊ cɛlıdaɛ:

«'Bhli -ka 'mnɔ 'titlida -mı,
a 'na gbʊan -nı we ŋwɛ -nı.»

'Lee, 'bhlinyaa 'gbʊ -Lagɔ bhalıa yı? 10 'Lee, -amıaa 'gbʊ ɔ yia sa wɛlı -mını gba yı? Cıın, -amıaa 'gbʊ wee wɛlı mıa cɛlıda. Nıı, -ɔ -ka 'mnɔ 'pa, ɔ dı we dlı 'wʊ nıı, ɔ -nʊ ɔ yia 'yıa. 'Ɪn -ɔ -ka 'mnɔ -dıda -mı, ɔ dı we dlı 'wʊ nıı, ɔ -nʊ ɔ yia 'yıa, we 'nı mʊʊ? 11 -A ka aın 'wʊ Zuzu 'Pʊpaa zʊzɔnʊnya glʊ. 'Lee, -a -ka aın kwɛɛ amıaa dʊdʊgʊʊ zʊzɔnʊnya 'yı, gbʊ 'kadʊ mʊ yı? 12 We -ka nıı, nyıma tɔlʊa ka we 'yıyı klʊ aın -gʊ, -amıaa nʊ we 'yıyı -klʊ 'nı -maa -nʊ 'wʊzii?

-Amıa 'nı -mʊʊ -yɔlayıbha. Nıı, gbʊ weee -a slʊlʊa 'wlu zɔ la, -mʊʊ yi 'wlʊ Klisıı gbʊzɔnʊ gbʊʊ 'yoo -a kıklalı. 13 A 'nı we 'ji -yi nıı, -wa nʊa lubho *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ, -Lagɔbudu 'kadʊ zɔ wa yıa wanʊʊ lililuu? 'Ɪn -wa nʊa -Lagɔɔ bʊbɔlʊda lubho, -Lagɔɔ bʊbɔlʊda wa'a 'yı wanʊʊ lililuu? 14 Nıı, 'sa -bhloo 'dɛ Nyımaa -Kanyɔ palıa tite, nıı, -wa gbaa -Lagɔgbʊ, wa 'yı wanʊʊ lililu -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ.

15 Nıı, -amı, -li ka 'yıyı klʊ ın kaa, ın 'nı we 'yabhlogbɔɔ -yɔlayıbha. 'Ɪn ın 'nıa -li ka 'yıyı klʊ ın kaaa 'gbʊ we cɛlı. We nanı 'yli ın 'ka tlı! -Mʊʊ -zi nyımɛ 'ka 'mı 'ŋnı 'kadʊ -mını -gʊ -sa. 16 Nıı, ın 'nıa na 'dɛ 'ylimanı -Lagɔgbʊʊ gbagbıe 'wʊ. -Gla -wa ın 'ka we gba. 'Ɪn we -ka nıı, ın 'nı wee -Lagɔgbʊ gba, gbʊnyuu mı na -nʊ nya! 17 We -ka na dɛ -saa -bha wee lubho -mını, -zugba ın mneni ın 'ka we 'pɛnıe 'yı. Nıı, -gla nya -Lagɔ dıa 'mı wee lubho 'wluu 'gbʊ, bhe na nʊa we. 18 Nıı, lɛɛ -lu -wa na 'pɛnıa? -Lagɔgbʊʊ gbagbıe bhe -wa, 'ın -li ka 'yıyı klʊ ın kaa, ın 'kaa 'yı -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ, ı'ın 'yıbha we -yɔla.

19 Ɪn mı na 'dɛ -yla, ın 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔɔ gaylo. 'Ɪn ın yia na 'dɛ nyıma weee gaylo 'wʊnʊ, ın 'ka nyıma duun 'yı Klisıı -nʊ nya. 20 Nıı, ın -ka Zuifʊ nyıdı -mı, 'ın na nʊa na 'dɛ Zuifʊ 'bhisa, 'ın, ın 'ka wa 'yı Klisıı -nʊ nya. Na 'dɛ'ɛ zʊ Moizıı tite 'nʊŋwɛ -gla nya, 'ın ın -ka -wa zʊa we 'nʊŋwɛ nyıdı -mı, 'ın na nʊa na 'dɛ wee titee 'nʊŋwɛzʊnyɔ 'bhisa, 'ın ın 'ka wa 'yı Klisıı -nʊ nya. 21 'Sa -bhloo 'dɛ, -wa 'nıa Moizıı tite -yi, ın -ka wa nyıdı -mı, 'ın na nʊa na 'dɛ -maa 'bhisa, 'ın, ın 'ka wa 'yı Klisıı -nʊ nya. 'Ɪn -zugba, ın -yi -Lagɔɔ tite, -we ka gbʊ -wa, Klisıı tite na zʊ 'nʊŋwɛ. 22 Nıı, -wa ka dlı 'nıa 'wʊtɛ, ın -ka wa nyıdı -mı, 'ın na nʊa na 'dɛ -ɔ ka dlı 'nıa 'wʊtɛ 'bhisa, 'ın ın 'ka -maa 'yı. Na 'dɛ na nʊa -lu weee 'wʊ, wa 'dɛ weee -yla. 'Ɪn, ın 'ka tɔlʊa gbʊ 'wʊsa sɔ weee lʊ. 23 -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ na nʊa gbʊ weee -mını lɛ, 'ın ın 'ka we zʊzɔnʊ 'yı.

24 A -yi we 'ji nıı, -gwagwanya weee -ka -gwaa mnı, -gwa wa 'dɛ weee gwaa, 'ın nyımɛ -bhlogbɔɔ bhua we 'kupʊ 'wʊ. Nıı, amıa -gwa 'ya 'sa, 'ın a 'ka we 'kupʊ 'wʊbhu. 25 -Gwagwanya -ka -gwagwıe 'kpıaa yi -luu tɔlʊa wa tıa. We 'pɛnıe -we yia labhʊa wa 'ka we 'yıı 'gbʊ, wa nʊa we lɛ. 'Ɪn 'pɛnıe we'e 'bhʊa la, -amıa 'ka we 'yıı 'gbʊ -a nʊa we lɛ. 26 We -ka -amı, we 'gbʊ na zʊa -gwagwıe 'yliyɔ, 'ın ın 'ka we 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn, ın 'wlʊ -kwligʊnyɔ, ı'ın 'pa -kwli 'sa -mɔ bhe. 27 Nıı, na ku na palıa 'klıyıe 'wʊ, 'ın ın mı we -kanyɔ nya. -Mʊʊ yi 'wlʊ nyıma tɔlʊa -yla ın gba -Lagɔgbʊ 'bhie, -Lagɔ yi 'mı kwnɛɛ -sa.

10

Izlaɛlınyıma mıa da bɛblɛɛ wa gbʊʊ 'wʊpalıgbʊ

1 Bheliaın, ın 'yıbha a ligbe gbʊ -we ylıa -amıaa dʊkpası -wa -yɔ Moizı nɔa zlımɛ. Yalıpʊpaa kpɔ yabhlo zʊa wa 'dɛ weee 'yliyɔ, 'ın wa 'dɛ weee yia *gumunyu Zalʊ 'wʊdı. 2 Wa -yɔ Moizı 'sɔ -bhlo, 'ın wa yia wa 'dɛ weee batizee yalıpʊpa -yɔ gumunyu lʊ. 3 Lililu -Lagɔ wlaa, mʊ -bhlo wa 'dɛ weee lia. 4 'Ɪn 'nyu -Lagɔ wlaa, wa 'dɛ weee 'maa we. Nıı, -Lagɔɔ -bazlɛ mıa wa yoo kwada, nyu bhʊa we 'wʊ, 'mʊ wa maa. Wee -bazlɛ mıa, Klisı -wa. 5 'Ɪn wa nyıdı nyımaa dumadu 'nı -Lagɔɔ dʊdʊnanɔ gbʊ lɛnʊ, we 'gbʊ, wa yia tlı da bɛblɛɛ.

6 Nıı, wee gbʊnya -mını, gbʊʊ 'wʊpalıgbʊ we -mıa -amıaa -nʊ nya, -amıaa dlı yi gbʊnyii 'wʊnyni wamıa 'bhisaa 'gbʊ. 7 A

'na -zɛlı yoyolagɔɔ bʋbɔnya -nı, wa nyıdı -nyımaa tɔlʋa 'bhisa -nı. 'Ɪn we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:
«*Izlaɛlınyıma -dıa la,
wa lia, 'ın wa yia 'ma.
'Bhie, wa sɔa 'wʋ,
'ın wa yia 'mʋna li kpʋkplalıe nya.»
8 -A 'na tılı -amıaa 'dɛ mʋtnıgbʋ -nı. Sa wa nyıdı nyıma tɔlʋa nʋa, 'ın nyımaa 'wlu gbu gbuu -zakpa glʋ -bhlo 'ya ta (23.000) yia tlı 'ylı -bhlogbɔɔ nya. 9 -A 'nı mneni -a 'ka Klisı layla, sa wa nyıdı -nyıma tɔlʋa ylaa Klisı la, 'ın tıbhɛnya yia wa mu, wa yia tlı. 10 A 'na 'ŋwuŋweni zɔ -nı. Sa wa nyıdı -nyıma tɔlʋa nʋa, 'ın tlıtlıee 'anzı yia wa 'bha.
11 Gbʋnyii -mını ylıa wa, we 'ka gbʋʋ 'wʋpalıgbʋ -zɛ tɔlʋaa -nʋ nya gbʋ -wa. We mı cɛlıda, -amıa -wa -gaa 'yliyɔ, 'ın dʋdʋʋ bhıabhla yia cıpa, we 'ka -amıa 'dızʋ.
12 We 'gbʋ, -ɔ -ka we 'wlukʋʋn lapʋpalı nıı, ɔ mı 'yligbeda gege, ɔ zʋ ɔ 'dɛ 'yliyɔ, ɔ yi bhli. 13 Nıı, laylagbʋ -we ylıa aın, we ka nyıma ylı 'cın. -Lagɔ'ɔ 'bhʋlʋ ɔ wɛlı -gʋ la, 'ın ɔ 'na 'ka aın 'yitide laylagbʋ -zilia aın ŋwɛ la, we 'ka aın ylı. 'Ɪn da laylagbʋ -ka aın ylıa yi, 'ın ɔ nyɛa aın 'tıtɛ a 'ka we zɔ 'yligbe, 'ın ɔ nyɛa aın se a 'ka we kwɛɛ 'tla.

A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ yoyolagɔɔ bʋbʋee gbɛgbɛın

14 We 'gbʋ, na 'talea -zɔnʋ, a vla yoyolagɔɔ bʋbʋe gwe!
15 Nıı, gbʋyilonya na tɔlʋa aın, 'ın na gbaa da aın -yla gbʋ. -We na gbaa da aın -yla, amıaa 'dɛ sısalı we 'wʋ. 16 -Lagɔɔ nyımaa 'nyulaŋwna -kɔpʋʋ 'gbʋ -a paa -Lagɔ fuo. -A -ka we nʋkpla nʋ 'mada -mı, we'e suslolu -a -yɔ Klisıı 'pıɔn 'wʋʋ? 'Ɪn 'floo -a dıdlıa la, -a -ka we lida -mı, we'e suslolu -a -yɔ Klisıı ku 'wʋʋ? 17 'Floo -bhlogbɔɔ, 'ın -amıa -Lagɔnyıma -zu 'wʋ, 'ın -a mıa ku -bhlogbɔɔ nya. -We ka gbʋ -wa, 'floo -bhlogbɔɔ -a 'dɛ weee lia.
18 A yla Izlaɛlınyıma, -wa lia -Lagɔɔ bʋbɔlʋdaa nımɛ, wa -yɔ -Lagɔ mı 'wʋsusloluda. 19 'Lee, 'sa ın 'yıbhaa ın 'ka gba nıı, -zila -bʋbɔnımɛ mı -lu -zɔnʋ yabhlo nya yı? Yaayıı, yoyolagɔ mı -lu -zɔnʋ yabhlo nya yı? 20 -Ɪnnya! Ɪn nɛɛ aın -yla nıı, -zila -we -wa 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı bʋbɔa, zuzu 'nyii -yla wa bʋbɔa we, we 'nı -Lagɔ -yla. 'Ɪn ın 'nı 'yıbha a -yɔ zuzu 'nyii -mı 'wʋsusloluda. 21 Nıı, a 'nı mneni a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'kɔpʋ 'wʋ 'manıda -mı, 'ın a 'ka zuzu 'nyiii 'kɔpʋ 'wʋ 'manıa mnı. A 'nı mneni a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ lililu lida -mı, 'ın a 'ka zuzu 'nyiii lililu lia mnı. 22 'Lee, -a 'yıbha -a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ zenyidlı 'wʋsɔlʋʋ? Amıa dlıı nıı, -amıaa latɛlɔ -zi ɔɔ?

A nʋ -lu weee lɛ -Lagɔɔ 'ŋnımnınıee 'gbʋ

23 Nyıma tɔlʋa nɛɛ: «We se mı, -a 'ka -lu weee lɛnʋ». Cıın, -lu weee lɛnʋe 'nı 'sa 'ylinanı. «We se mı, -a 'ka -lu weee lɛnʋ», gbʋzɔnʋ -wa, nıı, -lu weee lɛnʋe'e 'tɛmanı -Lagɔnyımaa dlı la. 24 Nıı, nyımɛ 'na -talı ɔ 'dɛɛ zʋzɔnʋ -bhloo da -nı. Ɔ -talı nyıma -putuu -nʋʋ da.
25 Nımɛ weee wa paa pɛlʋ lɔkɔ 'wʋ, a -ka we zɔ, a li we, amıaa dlı 'na dılı aın gbʋ 'wlu -nı. 26 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:
«Jejitapɛ kaa dʋdʋ -yɔ we -gʋ -lu weee.»
27 Nyımɛ -ɔ 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı, ɔ -ka aın la lililu -yɔ, a -ka we -yɔŋwnu, -we weee ɔ -ka aın 'nyɛ, a li we. Amıaa dlı 'na dılı aın gbʋ 'wlu -nı. 28 'Ɪn nyımɛ yabhlo -ka aın -yla gba, yoyolagɔɔ bʋbɔnımɛ -wa nı, -ɔ gbaa we aın -yla, -mɔɔ klaa, dlı klaa, wa 'gbʋ, a 'na lili we -nı. 29 -We na gbaa da we 'nı amıaa dlıı gbʋ, nıı, nyımɛ -putuu dlıı gbʋ -wa.
'Ɪn ın mı na 'dɛ -yla, -we na nʋa lɛ, lɛɛ -lu ka 'gbʋ nyımɛ -putuu dlı bhu we -yɔgbʋ 'wʋa? 30 Ɪn -ka -Lagɔ fuo 'pa lililu -we ın mıa lidaa 'gbʋ, lɛɛ -lu ka 'gbʋ wa 'ka 'mı 'ŋnısa wee lililu -we ka 'gbʋ ın yia -Lagɔ fuo 'paa 'gbʋa?
31 We 'gbʋ, a 'ka lioo, a 'ka 'maoo, a 'ka lɛo lɛɛ lɛnʋoo, a nʋ we 'dɛ weee lɛ -Lagɔɔ 'ŋnımnınıee 'gbʋ. 32 Nıı, -wa -wa Zuifʋ, -wa 'nıa Zuifʋ -yɔ -Lagɔnyıma, amıaa lɛnʋgbʋ 'na mnɔnʋ wa 'yabhlogbɔɔ -nı. 33 A nʋ 'mı 'bhisa: la na gʋa, gbʋ weee na nʋa lɛ 'wʋ, 'ın ın 'ka nyıma weee dʋdʋnamanı. I'ın -talı na 'dɛɛ zʋzɔnʋ -bhloo da. Nyıma duuun zʋzɔnʋʋ da na talıa, 'ın wa 'ka gbʋ 'wʋbhʋ.

11

Sa -Lagɔ 'yıbhaa wa -mı leglizı 'wʋ

1 A 'tideli 'mı, sa na 'dɛ tidelia Klisı. 2 Nıı, -lu weee 'wʋ, a'a dlʋ 'mı 'wʋ, 'ın -we weee ın -slolua aın, -gʋ a nɔa we, we 'gbʋ na kwalıa aın 'ŋnı.

3 'Ɪn ın 'yıbha a 'nʊ gbʊ -mını 'wʊ la: Klisı -wa nʊkpasuu -Kanyɔ, nʊkpasu -wa 'ŋwnɔɔ -kanyɔ, 'ın -Lagɔ -wa Klisıı -Kanyɔ. 4 Nıı, nʊkpasu -ɔ -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, 'ın -ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ -falıpada -mı, -zugba ɔ 'wlu mı 'wʊwɛlıda, ɔ -Kanyɔ Klisı ɔ 'bhalıa zʊ. 5 Nıı, 'ŋwnɔ -ɔ -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, 'ın -ɔ -ka -Lagɔgbʊʊ -falıpada -mı, -zugba ɔ 'wlu 'nı 'wʊwɛlıda -mı, nʊkpasu -ɔ -wa ɔ -kanyɔ, 'mɔ ɔ 'bhalıa zʊ. Ɔ 'wlʊ sa 'ŋwnɔ -ɔ ka 'nyi wa kpla. 6 We -ka nıı, 'ŋwnɔ yabhlo'o wɛlı 'wlu 'wʊ, ɔ kpla ɔ 'nyi! 'Ɪn 'nyi -gʊdıdıe -yɔ 'nyi kplakplıe -ka ɔ zʊ 'bhalı, -zugba ɔ wɛlı 'wlu 'wʊ. 7 Nʊkpasu'u wɛlı 'wlu 'wʊ, ɔ mı -Lagɔɔ 'wʊwlʊ nya, 'ın mɔ 'wʊ wa yıa -Lagɔɔ 'ŋnımnıe -yɔ. 'Ɪn 'ŋwnɔ 'wʊ wa yıa nʊkpasuu 'ŋnımnıe -yɔ. 8-9 (Nıı, -Lagɔ 'kaa nyıma lala: nʊkpasu 'nı 'ŋwnɔ 'wʊtla, ŋwnɔ 'tlaa nʊkpasu 'wʊ. 'Ɪn -Lagɔ 'nı nʊkpasu lala 'ŋwnɔɔ 'gbʊ, 'ŋwnɔ ɔ -laa la nʊkpasuu 'gbʊ.) 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, 'ŋwnɔ wɛlı ɔ 'wlu 'wʊ, 'anzınyaa 'gbʊ. Mʊ slolu 'yaa we nıı, ɔ ka -kanyɔ.

11 'Sa we mıa, 'bhie, Nyımaa -Kanyɔ 'yu ŋwnɔ gbalıa nʊkpasu, 'ın nʊkpasu gbalıa 'ŋwnɔ. 12 Nıı, sa 'ŋwnɔ 'tlaa nʊkpasu 'wʊ, 'sa -bhloo 'dɛ 'ŋwnɔ gwalıa nʊkpasu, 'ın -Lagɔɔ -gbɛ we 'dɛ weee bhʊa. 13 A sısalı -slɔ we 'wʊ amıaa 'dɛ nya: 'ŋwnɔ -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, ɔ 'nı 'wlu 'wʊwɛlı, 'lee we nanı 'ylii? 14 Nıı, dʊdʊ -gʊʊ -lii 'dɛbhie slolua we nıı, nʊkpasu -ka tlʊlo nyi 'wlu -ka, zʊ -wa, we 'nı mʊʊ? 15 Nıı, 'ŋwnɔ -ka tlʊlo nyi 'wlu -ka, ɔ 'ŋnıkwalılu -wa. 'Ɪn -Lagɔ ka 'ŋwnɔ tlʊlo nyi 'nyɛ ɔ 'wluu 'wʊwɛlılu nya.

16 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka 'yıbha ɔ 'ka 'ya gbʊ tɔlʊa -bha palı nı, nıı, -amıa 'nı -mʊʊ bhlabhʊ, 'ın -Lagɔɔ leglizınya 'nı 'ya -mʊʊ bhlabhʊ.

Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwee gbʊ

17 Nıı, gbʊnya ın 'yıa -yɔ, na yia da aın -yla lapalıaa 'gbʊ, ın 'nı mneni ın 'ka aın 'ŋnıkwalı. Nıı, amıaa 'wlugbelie mıa, we'e nʊ aın zʊzɔnʊ -yla lɛ, gbʊnyuu we nʊa aın -yla lɛ bhabha.

18 Tıada, wa nɛɛ 'mı -ylaɛ, a -ka 'wlugbeli, 'wʊdodoe mı aın nyıdı, 'ın we mı 'mı dlıı nıı, wee gbʊ -mınıı -zakpa -bhlo mı gbʊzɔnʊ nya. 19 (We mı nıı, 'wʊdodoe -mı aın nyıdı, 'ın -wa kpaa -Lagɔgbʊ -kli, wa 'ka -maa yibheli.) 20 'Ɪn a -ka 'wlugbeli, we 'nı Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwee liliee gbʊ.

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

21 'Ɪn a -ka 'wlugbeli 'sukwe gwe, -ɔ -ka -mı kwɛ ɔ puloa la, 'ın ɔ bhua ɔ 'dɛɛ 'sukwe 'wʊ, 'ın ɔ lia we. Ŋwɔ mı tɔlʊa 'bhada, -zugba tɔlʊa bhalı -maa 'dɛ nʊ. 22 'Lee, a 'nı amıaa 'dɛɛ -budunya -ka a 'ka we zɔ lilii, 'ın a 'ka we zɔ nʊ 'manıı? Yaayıı, -Lagɔɔ leglizı a tlilia 'ylila yı? 'Ɪn amıaa -Lagɔbhelia 'nıa -lu -ka, 'ma a 'yıbhaa a 'ka zʊ 'bhalı yı? Sa a 'yıbha ın gba aın -yla? Ɪn kwalı aın 'ŋnıı? -Cınnya, ın 'nı cı mneni ın 'ka aın 'ŋnıkwalı gbʊ -mını 'wʊ.

23 Nıı, -we Nyımaa -Kanyɔ -slolua 'mı, 'ın ın -slolua aın mʊ nı: sabɔ, da wa 'kaa Nyımaa -Kanyɔ -Zezu kpa, ɔ 'bhua 'floo 'wʊ, 24 ɔ 'paa -Lagɔ fuo, ɔ yia wee 'floo ladıdlı, 'ın ɔ nɛɛ: «-We mıa da, na ku -wa, 'mʊ ın wlaa amıaa 'gbʊ. A li wee 'floo -mını, 'ın a 'ka 'mı ligbeda -tʊ bhla weee nya.» 25 Wa bhıa lilie, -Zezu yi 'yaa wa nʊ -kɔpʊ yoo 'nyɛ. 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Wee 'kɔpʊ -mını -wa -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔɔ *'wʊsuslolue -lolu, -we ka 'gbʊ na 'pıɔn yia jite. Bhla weee nya a -ka we nʊkpla nʊ 'mada -mı, a -tʊ 'mı ligbeda.» 26 Nıı, sa a lia 'floo -mını -bhlo, 'ın sa a maa 'kɔpʊ -mınıı nʊkpla nʊ -bhlo, -zugba Nyımaa -Kanyɔɔ tlıtlıgbʊ a mıa gbada tıklıı, 'ın ɔ 'ka 'saa yi.

27 We 'gbʊ, nyımɛ -ɔ -ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'floo li, 'ın -ɔ -ka ɔ 'kɔpʊ -mınıı nʊkpla nʊ 'ma sa 'nyuu sa, -zugba ɔ 'dɛ ɔ dıa Nyımaa -Kanyɔɔ -ku -yɔ ɔ 'pıɔn gbʊ 'wlu. 28 Nıı, -ɔ -ka -mı, ɔ bhlı ɔ 'dɛɛ nɔnɔbhʊ 'yliyɔ la 'nanʊʊ, 'bhie, ɔ 'ka 'floo -mını li, 'ın ɔ 'ka 'kɔpʊ -mınıı nʊkpla nʊ 'ma. 29 Nıı, nyɔɔ -ka 'floo -mını li, 'ın -ɔ -ka 'kɔpʊ -mınıı nʊkpla nʊ 'ma, -zugba ɔ 'nı Nyımaa -Kanyɔɔ kuu gbʊ 'wʊsısalı sayi, ɔ 'dɛ ɔ dıa gbʊ 'wlu. 30 We 'gbʊ, guzʊnya -yɔ 'kukunya -zua aın glaa, 'ın nyıma duun yia tlı aın nyıdı. 31 -A -ka -amıaa 'dɛɛ nɔnɔbhʊ 'yliyɔlabhlı 'nanʊʊ, -a 'nı mneni -a 'ka -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʊʊ 'wʊbhubhue ŋwɛ -bho. 32 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -ka -amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhuda -mı, 'ın ɔ -ka -aın gbʊsloluda -mı nı, wa yi -aın -kaslʊ 'wʊpa dʊdʊgʊ -nyıma nyaa gbʊ -wa.

33 We 'gbʊ, na bheliaın, da a -ka 'wlugbeli a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwe li, a wʊwlʊ. 34 Nıı, ŋwɔ -ka nyımɛ -mɔmɔ 'bhada

-mı, ɔ li ɔ 'dɛɛ -buduŋwɛɛ, 'ın a -ka 'wlug-beli a yi amıaa 'dɛ -Lagɔɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhubhue -gʊ -lalı.

Da ın -ka -mɔ amıaa -gbɛ nyni, 'bhie, ın 'ka gbʊ pnıınya -mını gba.

12

Zuzu 'Pʊpaa wlawlali

1 -Slɛɛn, bheliaın, -li Zuzu 'Pʊpa wlaa, ın 'yıbha a yibheli we sazɔnʊ sa. 2 A -yi we 'ji nıı, da a 'nıa -slɔ -Lagɔ 'wʊ -mı, amıaa 'dɛ a tidea 'yi, yoyolagɔnya'a gbaa, we 'bılanɔnʊe nya. 3 We 'gbʊ, ın nɛɛ aın -ylaɛ: nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ -ka, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka gbaɛ: «Mɛ kpa -Zezu», 'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka gbaɛ: «-Zezu mı Nyımaa -Kanyɔ nya!» 'mʊ ɔ 'nı Zuzu 'Pʊpa 'wʊ -ka.

4 -Lagɔɔ Zuzuu wlawlali -zu 'wʊ, 'ın -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ wlaa we 'dɛ weee. 5 Nıı, -Lagɔɔ libhoo 'yli -zu 'wʊ, 'ın Jejitapɛ -bhlogbɔɔ, mɔ -yla -a nʊa we 'dɛ weee. 6 Nıı, -Lagɔɔ libho -zu 'wʊ, 'ın ɔɔ -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ nʊa we 'dɛ weee lɛ nyıma weee 'wʊ.

7 -Ɔ -ka -mı -Lagɔ ka ɔ wlawlalu -mɔɔ 'nyɛ, -mɔɔ 'ka -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ -slolu. 'Ɪn -mʊʊ mı nyıma weee zʊzɔnʊʊ 'yıyılu nya. 8 Nıı, -Lagɔɔ Zuzu nyɛa nyımɛ yabhlo gbagbıe gbʊyiloo sɔlʊ, 'ın ɔɔ Zuzu -bhloo dɛ nyɛa -gʊdʊ gbagbıe, nyıma 'ka -Lagɔ yib-heli. 9 'Ɪn ɔɔ Zuzu -bhloo dɛ nyɛa nyımɛ yabhlo dlızʊzʊe, mɔ -bhloo dɛ nyɛa -gʊdʊ guzʊnyaa jipejipıee se. 10 Nıı, ɔɔ Zuzu nyɛa 'yabhlo gwɛdigbʊʊ lɛnʊ se, mɔ nyɛa 'yabhlo -Lagɔgbʊʊ -falıpapıee se, mɔ nyɛ 'yaa 'yabhlo yoyozuzu -yɔ Zuzu 'Pʊpaa 'wʊsısalı se. 'Ɪn mɔ nyɛa 'yabhlo wɛlı -putunyaa gbagba se, 'ın mɔ nyɛa -gʊdʊ wee wɛlı -mını 'jigbagbıee se. 11 Nıı, ɔɔ Zuzu -bhloo dɛ nʊa we 'dɛ weee lɛ. 'Ɪn sa ɔ 'yıbhaa, 'sa ɔ nyɛa nyıma -bhlo -bhlo -Lagɔɔ wlawlalu -bhlo -bhlo -bhlo.

Ku -bhlogbɔɔɔ 'lali duun

12 Nıı, nyımɛɛ ku -bhlogbɔɔ, 'ın we 'lali duun. Wee 'lalinya -zu 'wʊ, 'ın we nʊa ku -bhlogbɔɔ lɛ. 'Sa -bhloo 'dɛ Klisı mıa. 13 Nıı, Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊoo, galı -yɔ nyıma -zɔnʊoo, wa ka -a 'dɛ weee batizee Zuzu -bhlogbɔɔ nya, 'ın -a 'ka ku -bhlogbɔɔ -zɛ. -Lagɔ ka ɔɔ Zuzu -a 'dɛ weee yeli.

14 'Ɪn we 'nı 'lali -bhlogbɔɔ ku ka, nıı, we 'lali -zu 'wʊ. 15 Bhʊ -ka yaa gba: «Nıı, ın 'nı sɔ, we 'gbʊ, ın 'nı kuu -nʊ nya -mı», -mʊʊ 'gbʊ we 'nıa kuu 'lali yı? 16 'Ɪn yukwli -ka yaa gba: «Nıı, ın 'nı 'yliya, we 'gbʊ, ın 'nı kuu -nʊ nya -mı», -mʊʊ 'gbʊ we 'nıa kuu 'lali yı? 17 Ku -kpabhie -ka yaa 'yliyaa 'dɛkpʊa nya -mı, sa we 'ka 'nʊa? 'Ɪn we -ka yaa yukwlii 'dɛkpʊa nya -mı, sa we 'ka ŋnɛ 'nʊa? 18 'Ɪn sa -Lagɔ 'yıbhaa, 'sa ɔ zʊa kuu 'lali we -yɔ -bhlo -bhlo. 19 We -ka yaa nıı, we 'dɛ weee mı 'lali yabhlogbɔɔ nya, -zugba da kuu -kpabhie mıa? 20 Nıı, kuu 'lali -zu 'wʊ, 'ın ku -bhlogbɔɔ.

21 Nıı, 'yliya 'nı mneni we 'ka gba sɔ -ylaɛ: «ın 'nı -na gbʊ -ka!» 'Ɪn 'wlu 'nı mneni we 'ka gba bhʊnya -ylaɛ: «ın 'nı amıaa gbʊ -ka!» 22 Kuu 'lalinya -a yıa -yɔ nıı, we yɔlʊ 'wʊ, we gbʊ -sua 'wʊ bhabha kuu -nʊ nya. 23 'Ɪn kuu 'lalinya -a yıa -yɔ nıı, we 'nı 'nʊŋwɛ -zʊ sa -mı, 'mʊ -amıa zʊa 'nʊŋwɛ bhabha. 'Ɪn kuu danya wa'a 'yıa -yɔ, -mʊʊ -amıa zʊa sazɔnʊ sa. 24 Nıı, kuu 'lalinya wa yıa -yɔ, -mʊʊ sazɔnʊ saa zʊzʊe 'nı gbʊ 'wʊ -ka. Nıı, -Lagɔ ka ku lɛnʊ 'lalinyaa 'ylijıjlıe nya, 'ın we 'lalinya 'nıa 'nʊŋwɛ -zʊ sa -mı, ɔ yia we 'nʊŋwɛzʊzʊe 'kadʊ 'nyɛ. 25 Nıı, we -ka 'sa -mı, 'wʊdodoe 'nı kuu 'lalinya nyıdı -mı. 'Ɪn zʊzlʊ wee 'lali zʊzlʊa 'nanʊʊ. 26 Nıı, kuu 'lali yabhlo -ka sıada -mı, we 'dɛ weee sıa dabʊdʊ, 'ın wa -ka 'lali yabhlo 'ŋnıkwalı, we 'dɛ weee -yɔ we lia 'mʊna dabʊdʊ.

27 Nıı, amıa, Klisıı ku a -mıa. 'Ɪn wee kuu 'lali a -mıa -bhlo -bhlo. 28 Nıı, leglizı 'wʊ sanɛɛ 'sa -Lagɔ palıa nyıma la: tıada, -Zezuu tietienya ɔ palıa la, we 'sɔnʊ nya ɔ palıa *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya la, we tanʊ nya ɔ palıa -Lagɔgbʊʊ -slolunya la. -Mʊʊ 'bıgʊ gwɛdigbʊʊ lɛnʊnya, 'bhie guzʊnya jipenya -yɔ nyımaa 'wʊsanya, we -yɔ nyımaa 'yu-galınya. 'Ɪn nyıma -wa gbaa wɛlı -putunya wa 'nıa -yi, ɔ yi 'yaa -maa lapalı. 29 Nıı, wa 'dɛ weee 'nı -Zezuu tietienya, wa 'dɛ weee 'nı -Lagɔgbʊʊ -falıpanya, wa 'dɛ weee 'nı -Lagɔgbʊʊ -slolunya, wa 'dɛ weee 'nı gwɛdigbʊʊ lɛnʊnya! 30 Wa 'dɛ weee 'nı guzʊnyaa jipenya, wa 'dɛ weee 'nı wɛlı -putunya wa 'nıa -yii gbagbanya, 'ın wa 'dɛ weee 'nı wee wɛlınya -mınıı 'jigbanya!

31 'Ɪn, -Lagɔɔ wlawlali 'ylia -we -zia -bha

'wʊ, amıaa dlı nyni we 'wʊ.

Nıı, -slɛɛn, 'yloogblʊ nanıa 'yli -we -zia -bha 'wʊ, 'mʊ na yia aın 'klʊslolua.

13

Zɛkalıdlı

1 'Ɪn, ın -ka mneni ın 'ka nyımaa wɛlı gba, 'ın 'dɛbhie ın 'ka 'anzınyaa wɛlı gba, ın 'nı nyımaa zɛkalı nı, -zugba ın 'wlʊ sa nɛtɛ wa mıa bhlıda 'tıtɛɛ, we wɛlı -yɔ -lili gbɔɔn wɛlı.

2 'Ɪn, ın mneni ın 'ka -Lagɔgbʊʊ -falı 'pa, ın mneni ın 'ka zizelu weee yibheli, 'ın, ın 'ka we 'dɛ weee 'wʊlanʊ, ın mneni ın 'ka dlı 'kadʊ zʊ, -we 'kaa -gɔgɔ 'kadı dawʊlasalı, 'ın, ın 'nı nyımaa zɛkalı, -zugba ın 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı. 3 Ɪn -ka mneni ın 'ka na zʊzɔnʊ weee ŋwɔbhanya 'wʊladlili, 'ın ın 'ka na ku wla wa 'ka we sieoo, ın 'nı nyımaa zɛkalı, -zugba ın 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ we 'wʊ 'yı.

4 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ dlıtie, zʊzɔnʊ ɔ nʊa lɛ, ɔ dlıı nyni nyımaa -lu 'wʊ zenyi sa, ɔ'ɔ -slolu ɔ 'dɛ, 'ın ɔ'ɔ 'ylimanı ɔ 'dɛ. 5 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ'ɔ nʊ zʊbhalı gbʊ lɛ, ɔ'ɔ -talı ɔ 'dɛbhlogbɔɔ zʊzɔnʊʊ da, ɔ'ɔ 'pa 'cɛ, ɔ'ɔ dılı nyımɛɛ gbɛgbɛın gbʊ dlıı la. 6 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, -we 'nıa -mı tıklıı, ɔ'ɔ lı we 'mʊna, nıı, gbʊzɔnʊ gbʊʊ 'mʊna ɔ lia. 7 -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, nyımaa -yɔgbʊ ɔ tıa 'wʊ, gbʊ weee ɔ zʊa dlı -gʊ, gbʊ weee ɔ dıa dlı 'wʊ, 'ın ɔ slʊlʊa gbʊ weee 'wlu zɔ la.

8 Zɛkalıdlı 'na 'ka cı labhıa, -Lagɔgbʊʊ -falıpapıe yia labhʊa, wɛlı -putunyaa gbagbıe yia 'yligbea, 'ın -luyilo 'ka labhʊ. 9 Nıı, -amıaa -luyilo 'nı gbada -mı, 'ın -amıaa -Lagɔgbʊʊ -falıpapıe 'nı gbada -mı. 10 Nıı, 'ylı -we ka zlı -we mıa gbada -ka yi, -we 'nıa gbada -mı, 'ın -mʊʊ bhʊa la.

11 Nıı, da ın mıa zlımɛ 'yısləkpilɛ nya, 'yısləkpilɛ 'bhisa na gbaa, 'yısləkpilɛ 'bhisa na pʊpalıa 'wlukʊʊn la, 'yısləkpilɛ 'bhisa na sısalıa gbʊ 'wʊ. 'Ɪn da ın -zɛa 'yligwe-ladolunyɔ, ın yia 'yısləkpilɛɛ lɛnʊgbʊ 'bıbhʊ. 12 Nıı, -zɛɛn, -lı -a 'yıa -yɔ 'wluluu, we 'wlʊ sa 'yligʊlabhʊ -vligni 'wʊ -a yı we -yɔ. 'Ɪn -yɔ -a yia 'yıylıa kpɛɛn kpɛɛn wee 'ylı nya. Nıı, -zɛɛn, na -luyilo 'nı gbada -mı, 'ın wee 'ylı nya -Lagɔ na yia yibhelia kpɛɛn kpɛɛn, sa ɔ 'dɛ -yia 'mı, 'sa.

13 -Slɛɛn, wee -li ta -mını mı la: dlızʊzʊe, dlıwʊdıdıe, zɛkalıdlı. 'Ɪn wee -li weee -mını glaa, -we 'ylia, mʊ -wa zɛkalıdlı.

14

Zuzu 'Pʊpaa wlawlali

1 A -talı nyımaa zɛkalıdlıı da tıa. Amıaa dlı nyni 'ya Zuzu 'Pʊpaa wlawlali 'wʊ. 'Ɪn -we amıaa dlı 'kaa 'wʊnyni bhabha mʊ -wa -Lagɔgbʊʊ -falıpapıe. 2 Nıı, wɛlı -putu wa 'nıa -yi, nyımɛ -ɔ -ka we gba, ɔ 'nıa nyıma -yla gbʊ gba, -Lagɔ -yla ɔ gbaa gbʊ. -We ka gbʊ -wa, nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ 'nʊ we 'wʊla. -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ nya ɔ gbaa gbʊzɔnʊnya mıa zizeda.

3 Nıı, -ɔ paa -Lagɔgbʊʊ -falı, nyıma -yla ɔ paa we, 'ın ɔ 'ka wa dlızʊzʊe -gʊpalı, ɔ 'ka wa 'kʊaylipa, ɔ 'ka wa dlı -bɛlʊ -yɔpalı. 4 -Ɔ gbaa wɛlı -putunya, ɔ 'dɛɛ dlızʊzʊe ɔ palıa -gʊ, 'ın -ɔ paa -Lagɔgbʊʊ -falı, leglizı weee dlızʊzʊe -mɔɔ palıa -gʊ.

5 Ɪn 'yıbha nıı, a 'dɛ weee gba wɛlı -putunya, 'ın -we ın 'yıbhaa 'ya bhabha mʊ -wa nıı, a 'pa -Lagɔgbʊʊ -falı. Nıı, -ɔ paa -Lagɔgbʊʊ -falı, ɔ 'yli ɔ -zi -ɔ gbaa wɛlı -putunya. 'Mʊ nyımɛ yabhlo -ka mneni ɔ 'ka wɛlı -putunya ɔ gbaaa 'ji gba, -mʊʊ 'kaa leglizı weee dlızʊzʊe -gʊpalı. 6 'Ɪn -slɛɛn bheliaın, ın -ka yaa amıaa -gbɛ yi, 'ın ın 'ka aın -yla wɛlı -putunya gba, 'ın -lu -Lagɔ -slolua 'mı 'klʊ, we yi -luyilooo, -Lagɔgbʊʊ -falıpapıeoo, we -yɔ -Lagɔgbʊʊ slolueoo, ın 'nı aın -yla we gba, zʊzɔnʊ -mʊmʊ ın nʊ aın -yla lɛa? 7 -A 'pa -slɔ lʊʊbhlılıli dlı -gʊ, sa lɛglɛ -yɔ -pete 'bhisa: we -ka we wɛlı 'nı -yɔbhʊbhlʊda -mı -bhlo -bhlo, we -ka bhlıda -mı, sa wa 'ka we bhlıbhlıwɛlıı 'wʊsısalıda 'yıa? 8 We -ka nıı, tʊʊ lɛglɛ 'nı gba 'nanʊʊ, nyɔɔ 'ka lamnazı, 'ın ɔ 'ka tʊ gʊa mnıa? 9 Nıı, 'sa -bhlokpadɛ we mıa amıaa -nʊ nya! A -ka wɛlı -putunya gbada -mı, a 'nı we 'wʊyleli 'nanʊʊ wa 'ka we 'wʊlanʊ, -zugba amıaa wɛlınya a mıa kwnɛɛ 'pada. 10 Nıı, wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo -zu dʊdʊgʊ, 'ın we 'yabhlogbɔɔ nyımɛ'ɛ 'nʊa 'wʊla, we 'nı -mı. 11 Nıı, wɛlı -we ı'ın 'nʊa 'wʊla, nyımɛ -ɔ -ka we 'mı -yla gba, ın mı lakpayu nya -mɔɔ -gbɛ, 'ın -mɔɔ mıa lakpayu nya na -gbɛ. 12 'Sa -bhlokpadɛ we mıa amıaa -nʊ nya, amıa -wa 'yıbhaa -Lagɔɔ

Zuzuu wlawlali, -we 'kaa leglizıı dlızʋzʋe -gʋpalı nı, a -talı we da bhabha, 'ın a 'ka we 'yı duun.

13 We 'gbʋ, nyımɛ -ɔ gbaa wɛlı -putu, ɔ bhubhoe -Lagɔ, 'ın ɔ 'ka wee wɛlı 'bhiti, wɛlı -we wa nʋa 'wʋla, we 'wʋ. 14 Nıı, ın -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı wɛlı -putu 'wʋ, -zugba na dlı mıa -Lagɔ bhubhoeda, 'ın na 'ylimnee 'nı lubho yabhlogbɔɔ nʋda -mı. 15 'Ɪn sa ın 'ka nʋa? 'Ɪn -Lagɔ na yia bhubhoea na dlı nya, 'ın ın 'ka 'ya ɔ bhubhoe na 'ylimnee nya. -Lagɔlʋʋ na yia bhlıa na dlı nya, 'ın ın 'ka 'ya we bhlı na 'ylimnee nya. 16 -Ɪn -ka -Lagɔ fuo 'pa na dlı -bhlogbɔɔ nya, nyımɛ -kpʋa -ɔ -dıa -Lagɔnyıma nyıdı la, ɔ 'nı -na -Lagɔɔ fuo -pa wɛlı 'wʋlanʋ, 'lee, sa ɔ 'ka gba «*-Amɛnı!» wee fuo -pa -wɛlı -mınıı daa? 17 Gbʋzɔnʋ -wa, -Lagɔ -na pa fuo 'nanʋʋ, nıı, we'e palı -na -libheyii dlızʋzʋe -gʋ.

18 -Lagɔ na paa fuo, nıı, wɛlı -putunya na gbaa, ın -zi a 'dɛ weee 'wʋ. 19 Nıı, -Lagɔnyıma -ka 'wlugbeli, ın 'yıbha ın 'ka wɛlıı gɔ gbu gba wɛlı wa nʋa 'wʋla, we 'wʋ, 'ın ın 'ka 'ya nyıma -putu gbʋ -slolu, -mʋʋ nanı 'yli -mʋʋ -zi gbʋʋ gɔ 'wlu glʋ 'sɔ 'wlu kugbua (10.000) gbagbıe, wɛlı -putunya 'wʋ.

20 Nıı, bheliaın, a 'na -zɛlı 'yıslɔkpilɛ amıaa lɛnʋgbʋnya 'wʋ -nı. We -ka gbʋnyuuu lɛnʋ da, a -zɛ 'nyɛnyɛyua. 'Ɪn amıaa lɛnʋgbʋnya 'wʋ, a -zɛ 'yligweladol-unya. 21 We mı cɛlıda titee 'sɛbhɛ 'wʋɛ:

«Jejitapɛ nɛɛ:

‹Nyıma -wa gbaa wɛlı -putunya,
wa gbɛgbɛın na yia 'plılıa,
'ın ın 'ka Izlaɛlınyıma -yla gbʋ gba.

'Lakpanyaa ŋwɛ nya na yia wa -yla gbʋ gbaa.

'Ɪn 'dɛbhie wa 'nıa 'mı yukwli pʋlʋa yi.› »

22 Nıı, wɛlı -putunyaa gbagbıe mıa, gbʋʋ 'ylislolue -wa, nyıma -wa 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı -yla. We 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı -Lagɔnyıma 'yliya 'wʋ. 'Ɪn -Lagɔgbʋʋ -falıpapıe mıa, gbʋʋ 'ylislolue -wa, -Lagɔnyıma -yla. We 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı nyıma -wa 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı 'yliya 'wʋ. 23 Sabhisa, leglizı weee gbelia 'wlu, wa yia wɛlı -putunya gbagbıe bhli, -de nyıma -kpʋaa, -de nyıma 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı ma pla aın lʋʋ, wa 'nıa gbaa yi nıı, -sabhɛ mı aın 'wluu? 24 We -ka nıı, a 'dɛ weee mı -Lagɔgbʋʋ -falıpada, -de nyımɛ 'nıa -Lagɔ 'wʋ -mı mɔɔ, -de nyımɛ kpʋaa, mɔ pla aın lʋʋ, -we weee ɔ 'nʋa, we 'gbʋ ɔ yibhelia ɔ gbʋnyuu. 'Ɪn -we weee ɔ 'nʋa, mʋ yia ɔ -yɔgbʋ 'wʋbhua. 25 'Ɪn -we weee mıa ɔ dlı zɔ zizeda, zlı 'klʋ we yia 'tlaa, 'ın ɔ 'ka 'wlu lagbli, ɔ 'ka -Lagɔ bʋbɔ, 'ın ɔ 'ka gbaɛ: «Cıın, -Lagɔ mı aın nyıdı gbʋzɔnʋ sa.»

Leglizıı lɛnʋsɔ

26 Nıı, bheliaın, sa -a 'ka we nʋa? Da a -ka 'wlugbeli, a -ka leglizı lɛnʋda -mı, amıaa 'yabhlo mneni ɔ 'ka -Lagɔlʋʋ bhlı, 'ın -gʋdʋ 'ka nyıma -slolu, -li mıa zizeda -gʋdʋ 'ka we 'bhlesa, 'yabhlo 'ka wɛlı -putunya gba, 'ın -gʋdʋ 'ka we 'ji gba, nıı, -mʋʋ weee yia -Lagɔnyıma -yɔbɛa, 'ın wa dlızʋzʋe 'ka -gʋbho. 27 'Ɪn nyımɛ -ka wɛlı -putunyaa gbagbıe bhli, nıı, nyıma 'sɔ, nyıma ta nʋ 'sa -bhlo -bhlo, 'ın wɛlınya wa gbaa nyımɛ yabhlo 'ka we 'ji gba. 28 Nıı, -we wa gbaa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -mı ɔ 'ka we 'ji gba, -zugba wa 'mu ŋwɛ leglizıı -zejila 'wʋ. -Ɔ -ka -mı, ɔ gba ɔ 'dɛɛ dlı zɔ, ɔ 'dɛ -yla, we -yɔ -Lagɔ -yla. 29 We -ka -Lagɔgbʋʋ -falıpanya, -de nyıma sɔɔ, -de nyıma taa, -maa gba, 'ın -we wa gbaa, nyıma tɔlʋa sısalı we 'wʋ. 30 'Ɪn nyımɛ yabhlo -ka -bha -mı, -Lagɔ -ka ɔ gbʋ yabhlo 'klʋslolu ɔ -ka we gbada -mı, -ɔ mıa gbada tıa -mɔɔ 'mu ŋwɛ. 31 A 'dɛ weee mneni a 'ka -Lagɔgbʋʋ -falı 'pa 'bıla -bhlo -bhlo, 'ın we 'ka nyıma weee -slolu, 'ın we 'ka wa dlı -bɛlʋ -yɔpalı. 32 Nıı, -wa paa -Lagɔgbʋʋ -falı, wa -yi gbʋʋ -falıpapıe kpa sa. 33 Nıı, -Lagɔ 'nı gbʋ bidi -bidi bidii lɛnʋ -Lagɔ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ -Lagɔ -wa.

We 'gbʋ, sa wa nʋa we leglizı weee 'wʋ -Lagɔnyıma weee nyıdı, we -mı 'sa. 34 Nıı, leglizı -ka 'wlugbeli 'ŋwnı 'mu ŋwɛ, wa 'nı wa gbagbıee 'yoo 'nyɛ. 'Sa Moizıı tite gbaa, wa zʋ nʋkpasia 'nʋŋwɛ. 35 'Ɪn wa -ka 'yıbha wa 'ka gbʋ yabhlo 'wʋlanʋ, wa 'yıbha wa 'lowlia we la -buduŋwɛɛ. 'Ŋwnɔ 'ka leglizıı -zejila 'wʋ wɛlı 'wʋbhu ɔ 'ka gba, we 'nı 'ylinanı.

36 'Lee, amıa dlıı, amıaa -gbɛ -Lagɔwɛlı dılıa gwe yı? Yaayıı, amıaa 'dɛ -bhlogbɔɔɔ -gbɛ we nynia yı? 37 We -ka, nyımɛ yabhlo ka we 'wlukʋʋn lapʋpalı nıı, -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ ɔ -mıa nı, 'ın Zuzu

'Pʋpaa wlawlalu nya ɔ nʋa gbʋnya lɛ nı, ɔ yibheli we 'ji nıı, -we na cɛlıa da aın 'wʋ, Jejitapɛɛ tite yabhlo -wa. 38 'Ɪn nyımɛ -mɔmɔ 'nı we 'wʋyibheli, -Lagɔ 'nı cı -mɔɔ -yi: wa 'na pʋlʋ -mɔɔ yukwli -nı.

39 We 'gbʋ, na bhelia, amıaa dlı nyni -Lagɔgbʋʋ -falıpapıe 'wʋ bhabha. 'Ɪn a 'na -klolu nyıma -tɔlʋaa wɛlı -putunyaa gbagbıe -nı. 40 Nıı, a nʋ we 'dɛ weee lɛ sazɔnʋ sa, 'ın we -mı 'cɛ 'cɛ.

15

Klisıı tlıtlınya lʋʋ 'wʋsɔsʋe

1 Bheliaın, -Lagɔgbʋ ın gbaa aın -yla, a ŋwnua -yɔ, 'ın a mı 'yaa -slɛɛn da -yɔlanɛda, we 'gbʋ na saa amıaa dlı glu. 2 Sa ın gbaa wee -Lagɔgbʋ -mını aın -yla a -ka 'sa we -gʋ nɔ, 'ın we puea aın, 'mʋ we 'nı -mʋʋʋ, -zugba amıaa dlızʋzʋe mıa, bhe -wa.

3 Gbʋ -we wa -slolua na 'dɛ, 'mʋ ın -slolua aın tıa, mʋ -wa nıı: Klisı ka tlı -amıaa gbʋnyuu 'gbʋ, sa -Lagɔsɛbhɛ gbaa zlımɛ we, 'sa. 4 'Ɪn wa faa ɔ gbawla 'wʋ, we 'ylı tanʋʋ zlı ɔ yia tlıtlınya glaa 'wʋsɔ, sa -Lagɔsɛbhɛ gbaa zlımɛ we, 'sa. 5 Ɔ -slolua ɔ 'dɛ *Sefası 'klʋ, 'bhie, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ 'klʋslolu. 6 -Mʋʋ 'bıgʋ, -Lagɔbhelia -wa zia nyımaa 'wlu 'sɔ glʋ gbu -gʋ, ɔ yia wa 'klʋ 'tlalı dabʋdʋ. Nıı, wa duun -ga 'yliyɔ -slɔ, 'yabhlo -bhlo tlıa. 7 -Mʋʋ 'bıgʋ, ɔ yia *'Zake 'klʋtlalı, 'bhie, ɔ yi 'yaa tietienya weee 'klʋtlalı. 8 We bhıalıda, wa 'dɛ weee nʋ 'bıgʋ, ɔ yi 'yaa -amı 'klʋtlalı, -amı 'wlʋa 'yu -ɔ ka gwalıe 'tlalı ɔ 'nyaa.

9 Nıı, -Zezuu tietienya glaa -amı -wa wa 'kienyilɛ, ın 'nı 'dɛbhie -gbolu we 'klʋ -ka wa 'ka 'mı la -Zezuu *tietienyɔ, -we ka gbʋ -wa, ın ka leglizı 'klıyıe 'wʋpalı. 10 'Ɪn, sa ın mıa -zɛɛn da, -Lagɔɔ 'nanı nya ın mı 'saa. 'Ɪn wee ɔ 'nanı ɔ nʋa 'mı 'wʋ, we 'nı 'wʋtʋ bhe: -we ka gbʋ -wa, lubho ın nʋa, we -zi -Zezuu tietienya weee. We 'nı -amı nʋ wee lubho, -Lagɔɔ 'nanı sua 'mı, 'ın na nʋa we. 11 Nıı, we 'ka -amı -zɛoo, we 'ka wamıa -zɛoo, -Lagɔgbʋ -a mıa gbada, 'ın a ŋwnua -yɔ, mʋ mıa dɛ.

-Lagɔ yi 'yaa -amıa 'wʋbhua tlıtlınya glaa

12 Nıı, -Lagɔgbʋ -a gbaa da aın -yla, -a nɛɛ aın -yla Klisı ka 'wʋsɔ tlıtlınya glaa. 'Ɪn sa amıaa lʋ -nyıma -bhlo -bhlo 'ka gba tlıtlınya 'nı mneni wa 'ka tlıtlıe lʋ 'wʋsɔa? 13 We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ, -zugba Klisı 'nı tlıtlıe lʋ 'wʋsɔ. 14 We -ka nıı, Klisı 'nı tlıtlıe lʋ 'wʋsɔ, -zugba -Lagɔgbʋ -a gbaa da aın -yla, gbʋ -kpʋa -wa. 'Ɪn amıaa dlızʋzʋe mı 'yaa gbʋ -kpʋa nya. 15 We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ 'pieın nı, -zugba -Lagɔ -a zʋlʋa yo -yɔ. -We ka gbʋ -wa, -a ka gba nıı, -Lagɔ ka Klisı 'wʋbhu tlıtlıe lʋ. 'Ɪn -zugba ɔ 'nı we lɛnʋ. 16 We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ, -zugba Klisı 'nı tlıtlıe lʋ 'wʋsɔ. 17 We -ka nıı, Klisı 'nı 'wʋsɔ tlıtlıe lʋ, amıaa dlızʋzʋe mı klo nya, -zugba a mı -slɔ mnɔda amıaa gbʋnyii lʋ. 18 We -ka 'sa -mı, -wa weee tlıa, -zugba wa mı Klisı 'wʋ, -maa ka mnɔ. 19 We -ka nıı, dʋdʋ -mını -gʋʋ 'pipee -bhlogbɔɔɔ 'gbʋ, -a dı Klisı dlı 'wʋ, -zugba nyazınya -a -mıa bhabha nyıma weee nyıdı.

20 Nıı, Klisı ka 'wʋsɔ tlıtlınya lʋ, gbʋzɔnʋ -wa. Klisı -sɔa 'wʋ tıa tlıtlınya glaa 'bhie, tlıtlınya tɔlʋa 'kaa 'wʋsɔ tlıtlıe lʋ. 21 Nıı, sa tlıtlıe yia la nyımɛ yabhloo gbɛgbɛın, 'sa -bhloo 'dɛ tlıtlınyaa 'wʋsɔsʋe tlıtlıe lʋ yia la nyımɛ yabhloo gbɛgbɛın. 22 Sa nyıma weee -wa nɛa *-Adan -yɔ la, wa tlıa, 'sa -bhloo 'dɛ nyıma weee -wa nɛa Klisı -yɔ la, -maa yia 'yliyɔgagıe 'yıa. 23 Nıı, -ɔ -ka -mı ɔ ka ɔnʋʋ -galıda, Klisı -galıa nyıma weee 'yu, Klisı -sɔa 'wʋ tıa tlıtlıe lʋ. -Mʋʋ 'bıgʋ, -wa -wa Klisıı -nʋ, zlı ɔ yia yia, -maa yia tlıtlıe lʋ 'wʋsɔa ɔ 'bı tɛın. 24 -Mʋʋ 'bıgʋ, dʋdʋ yia labhʋa: zuzu 'nyuuu nyımaa -gʋgalıe klaa, we se klaa, we -yɔ we 'tıtɛ, Klisı yia we 'dɛ weee lasaa, 'ın nyımaa 'wlulapılıe ɔ yia Dide -Lagɔ yoo 'nyɛa. 25 We mı nıı, Klisı pılı nyıma 'wlu la tıklıı, 'ın -Lagɔ 'ka ɔ tʋnyıma lu, 'ın ɔ 'ka wa ɔ bhʋ zɔ laslʋlʋ. 26 Nıı, tʋnyımɛɛ 'wʋbhlolunʋ -ɔ -Lagɔ 'kaa lasa, mʋ -wa tlıtlıe. 27 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«-Lagɔ ka ɔ bhʋ zɔ -lu weee laslʋlʋ.»

'Ɪn -we mıa tıklıı, mʋ -wa nıı, -Lagɔ -ɔ slʋlʋa Klisıı bhʋ zɔ wee -lu weee la, -mɔɔ 'nı wee «-lu weee» glaa -mı. 28 Nıı, -Lagɔ -ka Klisı zɔ -lu weee laslʋlʋ, 'ın -Lagɔɔ 'Yu -ɔ -Lagɔ slʋlʋa -lu weee zɔ la, 'ın -mɔɔ slʋlʋa -mɔɔɔ 'dɛ -Lagɔ zɔ la. Sanɛɛ 'sa -Lagɔ yia -lu weee 'wlulapılıa kpɛɛn kpɛɛn.

29 Nıı, nyıma -tɔlʋa gbaa wa batizee wa tlıtlınyaa 'bı 'wʋ, lɛɛ -lu wa 'ka we 'wʋ 'yıa? We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ gbʋzɔnʋ

sa, lɛɛ -lu ka 'gbʊ waa nyıma -manı gba wa batizee wa tlıtlınyaa 'bı 'wʊa?
30 'Ɪn -amıa, lɛɛ -lu ka 'gbʊ -a palı -amıaa 'dɛ 'ylʊ nyımɛ -bha -lu 'yu bhla weee nya?
31 Bheliaın, ın mı tlıtlıe 'yu 'ylı weee zlı. Na 'dɛ na ylimanıa amıaa 'gbʊ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ: we 'dɛɛ 'gbʊ na gba 'saa.
32 We -ka dʊdʊ -gʊʊ -lii 'yıyıee 'gbʊ, ın yi tʊ gʊ -fliinıma nya Efɛzıgbe nʊkplɛ, lɛɛ -lu ın 'ka we 'wʊ 'yıa? We -ka nıı, tlıtlınya'a -sɔ 'wʊ tlıtlıe lʊ, 'ın -a gbaa nyıma tɔlʊa 'bhisaɛ:
«-A li, -a 'ma, nıı,
cızı tlıa -a yia.»
33 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nıı, «'talea 'nyii kwaa nyımɛ gbʊnyuu lɛnʊe lʊ.» 34 A yili amıaa 'dɛ 'wʊ lʊ, sa we nanıa 'yli, 'sa. 'Ɪn a 'na nʊnʊ gbʊnyuu lɛ -nı. Nıı, aın glaa nyıma tɔlʊa 'nı -Lagɔ -yi. -We na gbaa da, amıaa zʊbhalıgbʊ -wa.

Ku -sɔa 'wʊ tlıtlıe lʊ, sa we mıa?

35 'Ɪn nyımɛ yabhlo yia layıbhaaɛ: sa tlıtlınya 'ka 'wʊsɔ tlıtlıe lʊa? 'Ɪn ku -mʊmʊ wa 'ka -ka? 36 -Gʊwʊtʊnyɔ, -ın pʊpalı -slɔ 'wlukʊʊn la, -ın 'nı we 'ji -yi nıı, -lu -na glʊa, we ka tlı 'bhie, we mia. 37 -Luu 'ya -kpʊa -na glʊa, -de 'mnɔyaa, -de glʊglʊ -luu 'ya -putuu, mʊ -wa, we 'nı -we mia 'cın, 'mʊ -na glʊ. 38 -Mʊʊ 'bıgʊ, ku -we nanıa -Lagɔ dʊdʊ, 'mʊ ɔ nyɛa glʊglʊ -lu. 'Ɪn -luu 'ya -we -ka -mı -mʊʊ ka -mʊʊ 'dɛɛ ku. 39 'Yliyɔgalu weee 'nı yıcɛ -bhlo -ka: nyıma ka -maa nʊʊ yıcɛɛ sa, 'ın nıma kaa -mʊʊ nʊʊ yıcɛɛ sa, 'zianya ka -mʊʊ nʊʊ yıcɛɛ sa, 'ın zibhinya kaa -mʊʊ nʊʊ yıcɛɛ sa. 40 Yalı -lii ku mı 'ya, 'ın dʊdʊ -gʊ -lii ku mıa. Yalı -lii 'ylinanɔ ka we 'dɛɛ sa, 'ın dʊdʊ -gʊ -lii 'ylinanɔ ka -mʊʊ 'dɛɛ sa. 41 'Ylʊʊ 'pʊpʊe mı we 'dɛɛ sa, 'cʊʊ lılıe mı we 'dɛɛ sa, -zɛlıı lılıe mı we 'dɛɛ sa, 'ın 'dɛbhie wee -zɛlı glaa we lılıe zizli 'wʊ.
42 'Sa -bhlokpadɛ we mıa tlıtlınyaa tlıtlıe lʊʊ 'wʊsɔ gbʊ nya. Nyımɛ -ka tlı wa -ka ɔ 'bhlu, zɛn ɔ zɛan, da ɔ -ka 'wʊsɔ tlıtlıe lʊ, ɔ ku lolu 'nıa 'maslɛɛn tlıa yi. 43 Wa -ka ɔ 'bhlu, ɔ 'nı -lu yabhlogbɔɔ. 'Ɪn da ɔ -ka 'wʊsɔ tlıtlıe lʊ, 'ŋnımnıe 'kadʊ nya ɔ sɔa 'wʊ. Wa -ka ɔ 'bhlu, ɔ 'nı 'tıtɛ yabhlogbɔɔ 'wʊ -ka. 'Ɪn da ɔ -ka 'wʊsɔ tlıtlıe lʊ, 'tıtɛ yea ɔ. 44 Wa -ka ɔ 'bhlu, -zugba dʊdʊgʊ -nyımɛɛ ku wa 'bhlua, 'ın ɔ -ka 'wʊsɔ tlıtlıe lʊ, Zuzu 'Pʊpa nyɛa ɔ 'yliyɔgagıe. Dʊdʊgʊ -nyımɛɛ ku mı, 'ın ku -we Zuzu 'Pʊpa nyɛa 'yliyɔgagıe, -mʊʊ mı 'yaa. 45 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«Tıa -nyımɛ -Adan -zɛa dʊdʊgʊʊ 'yliyɔganyɔ».
'Ɪn -Adaan 'wʊbhlolunʊ -zɛa zuzu -we wlaa 'yliyɔgagıe. 46 Nıı, we 'nı ku -we Zuzu 'Pʊpa 'nyɛa 'yliyɔgagıe -mʊʊ yi tıa, dʊdʊgʊʊ 'yliyɔganyɔ yia tıa, -mʊʊ 'bıgʊ ku -we Zuzu 'Pʊpa 'nyɛa 'yliyɔgagıe yia lʊgada. 47 Nıı, bla nya -Lagɔ nʊa tıa -nyımɛ lɛ, 'ın nyımɛɛ 'sɔnʊ mıa, yalı -mɔɔ 'bhʊa. 48 Dʊdʊgʊ -nyıma 'wlʊ nyımɛ -Lagɔ nʊa lɛ bla nya mɔ, 'ın yalınyıma 'wlʊ nyımɛ -ɔ 'bhʊa yalı mɔ. 49 Sa -a -yɔ dʊdʊgʊ -nyımɛ -ɔ -Lagɔ nʊa lɛ bla nya 'wʊwlʊa, 'sa -bhloo 'dɛ -a -yɔ nyımɛ -ɔ 'bhʊa yalı yi 'yaa 'wʊwlʊa.
50 Bheliaın, -we na gbaa mʊ nı: nyımɛɛ dʊdʊgʊ -ku kaa yıcɛ -yɔ 'pıɔn 'wʊ, we 'nı mneni we 'ka -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ pla. 'Ɪn -we 'kaa tlı, we 'nı mneni we 'ka -we'e tlıaa 'bı li.
51 -Slɛɛn, zizelu yabhlo na yia aın -yla 'bhlesaa: -a 'dɛ weee 'nıa tlıa yi, nıı, -a 'dɛ weee ku wa yia 'bhitia. 52 Nıı, lɛ we yia nʊa sa slʊı, 'yli kapıe 'bhisa, 'wʊbhlolu -lɛglɛɛ gba zlı. Nıı, wee lɛglɛ -ka gba, 'ın tlıtlınya sɔa 'wʊ tlıtlıe lʊ, -maa -putu'u tlı 'maslɛɛn, 'ın -amıa, -amıaa ku bhitia. 53 We mı nıı, ku -we 'kaa zɛn, we -zɛ ku -we 'na 'kaa zɛn, 'ın ku -we 'kaa tlı, we -zɛ ku -we 'na 'kaa tlı. 54 Nıı, ku -we 'kaa zɛn, we -ka ku -we 'na 'kaa zɛn -zɛ, 'ın ku -we 'kaa tlı, we -ka ku -we 'na 'kaa tlı -zɛ, -zugba -we -Lagɔsɛbhɛ gbaa we ka gba:
«Tlılıe ka labhʊ,
'ın -Lagɔ ka tlıtlıe lu kpɛɛn kpɛɛn!»
55 «'Oo tlıtlıe, da -na tʊʊ lulue mınıa?
'Oo tlıtlıe, da -na tʊ -gʊ kpɛɛ mınıa?»
56 Nıı, tlıtlıee nʊ tʊ -gʊ kpɛɛ mıa, gbʊnyuu -wa, 'ın Moizıı tite mıa, mʊ -wa gbʊnyuuu 'tıtɛ.
57 Nıı, -a 'pa -Lagɔ fuo, ɔ 'gbʊ -a yia tʊ lu, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʊ.
58 We 'gbʊ, na bhelia -zɔnʊ, a 'tɛmanı 'wʊ, 'ın a 'yligbe gege, a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ lubho nʊ 'ylı weee nya, -gʊladolue nya. 'Ɪn a -yi we 'ji nıı, Jejitapɛɛ lubho -we a mıa nʊda, we 'nıa 'wʊtʊa yi bhe.

16

*'Gwɛzi wa -saa wa 'ka *-Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma 'nyɛ*

1 'Gwɛzi wa -saa wa 'kaa *-Zeluzalɛmʊʊ
-Lagɔnyɪma 'nyɛ, we gbʊ na yia -slɛɛn da
gbaa. Sa ɪn gbaa we -Galasiii leglizɪnya -
yla, amɪa nʊ 'ya 'sa we. 2 Mʊ -wa nɪɪ, dimasɪ
weee nya, -ɔ -ka -mɪ ɔ zʊ ɔ 'dɛɛ -gbɛ 'gwɛzi
la, sa ɔ yɪa. Nɪɪ, wa 'na wʊlʊ 'mɪ ɪn -ka nyni
'bhie, wa 'ka we -sa -nɪ. 3 Da ɪn -ka amɪaa
-gbɛ nyni, nyɪma a -saa -bha, 'ma na yia
tiea 'sɛbhɛ nya kwɛɛ amɪaa wlawlalu nya -
Zeluzalɛmʊ. 4 We -ka -mɪ nɪɪ, na 'dɛ -yɔ wa
mnɪ 'ya -mɔ nɪ, 'ɪn na -yɔ wa mnɪa.

-Li Pɔlʊ 'kaa lɛnʊ we gbʊ

5 Ɪn -ka Masedʊanɪ -dʊdʊ 'wʊdɪ 'bhie, na
yia amɪaa -gbɛ. (Nɪɪ, Masedʊanɪ -dʊdʊ -gʊ na
yia 'plɪlɪa.) 6 Ɪn mneni ɪn 'ka amɪaa -gbɛ -tʊ
'ylɪ sanɪmɛ, -de na yi amɪaa -gbɛ tʊʊ 'dɛbhie,
'ɪn ŋwɔtlɔyibhla 'ka 'plɪɪ. 'Bhie, mɔ ɪn mɪa
mnɪda, a 'ka -mɔ 'mɪ yoo kwa. 7 Nɪɪ, ɪn 'nɪ
'yɪbha, ɪn -ka 'plɪda -mɪ, ɪn 'ka aɪn 'yɪ bhe,
ɪn 'yɪbha ɪn 'ka amɪaa -gbɛ ladɪlɪ 'ylɪ sanɪmɛ
nya, -zugba -Lagɔ -ka we -yɔŋwnu.

8 We mɪ 'sa 'bhie, ɪn 'yɪbha ɪn 'ka -slɔ
Efɛzɪgbe nʊkplɛ -tʊ tɪklɪɪ, 'ɪn *Pantɪkɔtʊʊ 'ylɪ
'ka nyni. 9 Nɪɪ, 'yoo ka 'mɪ -yla -kalɪ sɔ weee
lʊ, ɪn 'ka lubho 'kadʊ nʊ. 'Ɪn na tʊnyɪma -zu
'wʊ.

10 Timotee -ka amɪaa -gbɛ nyni, a kpa
ɔ 'nanʊʊ, 'ɪn ɔ 'ka we 'jiyibheli aɪn nyɪdɪ
nɪɪ, a ka ɔ 'lakpasu kpa. Nɪɪ, Nyɪmaa -
Kanyɔɔ libho ɔ nʊa -amɪ 'bhisa. 11 Nɪɪ, nyɪmɛ
yabhlogbɔɔ 'na tlili ɔ 'ylila -nɪ. A -sa ɔ 'wʊ, a
'ka ɔ yoo kwa -dlɔɔ, 'ɪn ɔ 'ka na -gbɛ nyni, nɪɪ,
ɪn mɪ ɔ wʊda, ɔ -yɔ bhelia.

12 Nɪɪ, we -ka -amɪaa bheli Apolɔsʊ, ɪn ka ɔ
'dɪzʊ duun ɔ 'ka amɪaa -gbɛ mnɪ bhelia tɔlʊa
nya, 'ɪn ɔ 'nɪ we -yɔŋwnu 'mnumnu, ɔ 'ka
bhla -mɪnɪ nya amɪaa -gbɛ mnɪ. Nɪɪ, da ɔ -ka
bhla 'yɪ, -mɔ ɔ yia mnɪa.

'Dɪzʊwɛlɪ -yɔ fʊsawɛlɪɪ 'wʊbhlolunʊ

13 A zʊ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, a zʊ dlɪ gege, a -zɛ
dlɪtɛlɔnya, a 'tɛmanɪ la.

14 A nʊ gbʊ weee lɛ zɛkalɪdlɪ nya.

15 Bheliaɪn, gbʊ yabhlo na yɪbhalɪ 'yaa
aɪn. Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji nɪɪ, Sɪtefanasɪ -yɔ ɔ
-buduŋwɛɛ -nyɪma plaa -Lagɔ tɪa Akai -dʊdʊ
-gʊ, 'ɪn wa yia wa 'dɛ nya -Lagɔlubhoo nʊnʊe
bhli, -Lagɔnyɪmaa zʊzɔnʊʊ 'gbʊ. 16 We 'gbʊ,
nyɪma mɪa wa 'bhisa, a zʊ wa 'nʊŋwɛ, 'ɪn -
wa -yɔ wa nʊa lubho -bhlo, a zʊ 'ya -maa
'nʊŋwɛ.

17 Da Sɪtefanasɪ klaa, Fɔtunatusɪ klaa we
-yɔ Akaikusɪ yia na -gbɛ, -mʊʊ ka 'mɪ 'mʊna
'wʊla, da a 'nɪa -bha -mɪ, -we ɪn 'nɪa -ka, 'ɪn
wa yia 'mɪ we 'nyɛ amɪaa 'bɪgʊ. 18 Nɪɪ, wa
ka na dlɪ lapalɪ, sa wa palɪa amɪaa 'dɛɛ dlɪ
la, 'sa. A yibheli 'sasʊkpa -nyɪma 'ŋnɪkwalɪ
saɛ.

19 Leglizɪnya mɪa -Azii -dʊdʊ -gʊ, wa nɛɛ,
wa -sa aɪn fʊ. Akilasɪ klaa, Plisilɪ klaa, we
-yɔ leglizɪ -we gbelia 'wlu wa -budu zɔ, wa
nɛɛ, wa -sa aɪn fʊ bhabha Nyɪmaa -Kanyɔɔ
'ŋnɪ nya. 20 -Lagɔbhelia weee mɪa -seli, wa
nɛɛ, wa -sa aɪn fʊ. A sɪsalɪ fʊ, 'ɪn a gbɪgbleli
bhelia -yɔ bhɔlɔa 'bhisa.

21 Amɪaa fʊsawɛlɪ -amɪ Pɔlʊ cɛlɪa na 'dɛɛ sɔ
nya.

22 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ Nyɪmaa -Kanyɔ 'nɪ dʊdʊ
nanɪ, mɛ mɪ ɔ -nʊ nya. Malanata!*

23 Nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu ŋwna aɪn 'nyu
la. 24 Ɪn -kalɪ a 'dɛ weee zɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ.

* **16:22** Malanataa ji -wa «-Amɪaa -Kanyɔ, -ɪn yi!», alamʊwɛlɪ 'wʊ.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Pɔlʊ 'paa Kolɛntı -nyıma yoo

-Lagɔnyıma -wa mıa Kolɛntıgbe 'wʊ, 'sɛbhɛɛ 'sɔnʊ -we *Pɔlʊ 'paa wa yoo, mʊ -wa. Pɔlʊʊ tıa -sɛbhɛ ylıa Kolɛntıı -Lagɔnyıma, tɔlʊa yia 'cɛ 'pa, 'ın tɔlʊa yia -maa dlı 'bhiti, 'ın -maa yia -maa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ 'nanʊʊ. Wee 'sɛbhɛɛ 'sɔnʊ ɔ 'paa yoo, ɔ nɛɛ -mʊʊ nʊkplɛ nıı, ɔ dlı mɛnı -we ka gbʊ -wa, tɔlʊa 'yıbha wa 'ka nɔ tıklıı. 'In ɔ yi 'yaa cɛlı -wa 'paa 'cɛɛ gbɛgbɛın, ɔ 'ka ɔ 'dɛ gbʊ 'wlu -sa.

Fʊsawɛlı

1 -Amı *Pɔlʊ, -ɔ -wa -Zezu *Klisıı *tietienyɔ -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya, -amı -yɔ -amıaa bheli Timotee 'sɔ, -amıa cɛlıa -Lagɔɔ *leglizı mıa Kolɛntıgbe nʊkplɛ 'sɛbhɛ 'wʊ, we -yɔ 'ya -Lagɔnyıma weee -wa mıa Akai -dʊdʊ -kpabhie -gʊ. 2 Nıı, -amıaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo

3 -Lagɔ -ɔ -wa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı Dide, -ɔ -wa nyazıdlı -ka -Lagɔ -yɔ -bɛlʊ -pa -Lagɔ, -a -mnını ɔ 'ŋnı! 4 -Amıaa dlı ɔ palıa -bɛlʊ -yɔ, -amıaa sıasıe weee 'wʊ, 'ın -wa mıa sıasıe weee lʊ 'plılıda, -a 'ka -maa dlı -bɛlʊ -yɔpalıe kwɛyɔmnenii 'gbʊ. Sa -Lagɔ palıa -amıaa 'dɛɛ dlı -bɛlʊ -yɔ, 'sa. 5 Nıı, sa -a sıa duun Klisıı 'gbʊ, 'sa -bhlokpadɛ Klisı palıa -amıaa dlı -bɛlʊ -yɔ bhabha. 6 Nıı, -a -ka sıada -mı, amıaa dlıı -bɛlʊ -yɔpalıe -yɔ amıaa gbʊwʊbhʊbhʊee gbʊ -wa. 'In -Lagɔ -ka -amıaa dlı -bɛlʊ -yɔpalı, amıaa dlı 'ka wɔtɔɔ gbʊ -wa, 'ın sıasıe -we 'wʊ -a mıa, a 'ka we 'wlu zɔ ladı dlıtie nyaa gbʊ -wa. 7 -A dı aın dlı 'wʊ gege, -we ka gbʊ -wa, -a -yi we 'ji nıı, a mı -aın nya sıada, 'ın 'sa -bhlokpadɛ -Lagɔ yia -a -yɔ aın 'sɔɔ dlı -bɛlʊ -yɔpalıa.

8 Bheliaın, sıasıe 'kadʊ -we lʊ -a 'plılıa -Azii -dʊdʊ -gʊ, -a 'yıbha nıı, a yibheli we 'ji: we 'gba wɔlʊ 'wʊ, we -zili -aın ŋwɛ la, 'ın -a yia -amıaa 'pʊpʊe dlı -sa. 9 We mı -aın dlıı nıı, tlıa -a yia, 'ın -amıaa gbʊsloluee gbʊ -wa. -Delee -a yi 'maslɛɛn -amıaa 'dɛ dlı 'wʊdı, nıı, -Lagɔ -ɔ bhua tlıtlınya 'wʊ tlıtlıe lʊ, -a 'ka ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ dlı 'wʊdıı 'gbʊ. 10 Nıı, -Lagɔ -saa -aın sanɛɛ -sʊkpa -tlıtlıe kwɛɛ, 'ın mɔ yi 'yaa -aın wee tlıtlıe kwɛɛ -saa. Cıın, 'mɔ -a dıa dlı 'wʊ nıı, mɔ yi 'yaa -aın we kwɛɛ -saa. 11 'In amıa 'ya, -yɔ a yia -aın bɛa -Lagɔbhubhoe nya, -amıaa 'gbʊ. Nıı, nyıma duuun -Lagɔbhubhoe wɛlıı 'gbʊ, -Lagɔ yia -aın 'nanı 'wʊnʊa yia, 'ın nyıma -duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa -amıaa 'gbʊ.

Pɔlʊ mı ɔ 'dɛ 'wʊgʊda

12 Gbʊ -we 'wʊ -a 'kaa -amıaa 'dɛ 'ylimanı mʊ nı, -amıaa dlı mı we dayılu nya nıı, -amıaa nɔnɔbhʊ mı -mɔwlʊda, 'ın we 'snaa 'wʊ dʊdʊgʊ -nyıma weee gbɛgbɛın, 'ın we mı 'ya 'sa 'dɛbhie amıaa gbɛgbɛın, sa -Lagɔ 'yıbhaa. Nıı, we 'nı nyımɛɛ gbʊyiloo sɔlʊ, -Lagɔɔ 'nanıı sɔlʊ -wa. 13 Nıı, 'sɛbhɛ -a cɛlıa da aın 'wʊ, we 'nı -putu -ka, -we a zɛlıa dɛ, 'ın a nʊa dɛ 'wʊla, mʊ -wa. 'In ın dı we dlı 'wʊ nıı, -we mıa da, 'wʊ a yia we lanʊa kpɛɛn kpɛɛn. 14 A -yi -slɛɛn we 'ji -sɛlɛ nıı, -amıa mı amıaa 'ŋnı -yɔmnını nya nya. 'In 'sa -bhloo 'dɛ amıa yi 'yaa -amıaa -nʊ nya -mıa, -amıaa -Kanyɔ -Zezuu yiyizlı.

15 -We ka gbʊ -wa, ın dı wee gbʊ -mını dlı 'wʊ tɛıın 'gbʊ, ın 'yıbha yaa ın 'ka amıaa -gbɛ mnı tıa, 'ın -Lagɔ 'ka aın 'nanıı -zakpa 'sɔ 'wʊnʊ. 16 In 'yıbha yaa ın 'ka amıaa -gbɛ 'plılı, 'ın ın 'ka Masedʊanı -dʊdʊ -gʊ mnı, ın -ka Masedʊanı 'bhʊ, ın 'ka amıaa -gbɛ lʊyi, 'bhie a 'ka 'mı yoo kwa, ın 'ka Zudee -dʊdʊ -gʊ mnı. 17 Nıı, gbʊ -we ın pʊpalıa ın 'ka lɛnʊ, 'lee ın 'nı we -gʊ 'wlukʊʊn lapʊpalıı? 'In, ın -ka gba gbʊ -mını na nʊa lɛ, na 'dɛɛ dʊmagbʊ nya na nʊa we lɛ 'cɛ yı? 'In ın 'ka gba -gba -bhlo 'wʊ «ıın», 'ın «-ınnya» yı? 18 Nıı, gbʊ -a gbaa da aın -yla, -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji sazɔnʊ sa nıı, we 'nı «ıın» -yɔ «-ınnya» -a gba -gba -bhlo 'wʊ. 19 Nıı, -amı klaa, Silivɛn* -yɔ Timotee klaa, -Lagɔɔ 'Yu -Zezu Klisı -ɔ ka gbʊ -a gbaa aın -yla, ɔ 'nı «ıın» -yɔ «-ınnya». «lın» ɔ -mıa 'kɔmʊʊ! 20 Nıı, -li weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka nyıma 'nyɛ, -Zezu Klisıı -wa we «ıın», 'ın ɔɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, gbaa -a yia «*-Amɛnı!», -zugba -a mnını -Lagɔɔ 'ŋnı. 21 Nıı, -Lagɔɔ dɛ suslolua -a -yɔ aın 'wʊ tenyi tenyii Klisı 'wʊ. 'In mɔ ŋwnaa -aın, -a 'ka ɔ lubho nʊ. 22 -Lagɔ zʊa -amıaa yibhelida ɔ 'ŋnı nya, 'ın ɔ yia -amıaa dlı zɔ Zuzu 'Pʊpa

* **1:19** Silası.

zʋ -amıaa pui palıe 'bhisa. 'Ɪn -li ɔ zʋa la, ɔ 'ka we -aın 'nyɛ, ɔɔ Zuzu -wa we tıanʋ.

23 -Lagɔ ın 'bhua 'wʋ na gbʋdayınyɔ nya, ın -ka yotʋbhʋ ɔ 'bha 'mı. Ɪn 'nı 'yıbha ın 'ka aın sıalıı 'gbʋ, ın 'nıa Kolɛntı lʋbhiti. 24 -We a 'kaa dlı -gʋ zʋ, -a 'nı -gba a nʋ we lɛ -gla nya. Nıı, amıaa dlızʋzʋe 'tɛ 'wʋ, 'ın -a 'yıbha -a 'ka aın -yɔbɛ amıaa 'mʋna 'ka -gʋwʋlaylimanı.

2

1 Ɪn nɛɛ na 'dɛ nyaɛ, ın 'nıa amıaa -gbɛ lʋbhiti, ın yi amıaa dlı sumanı lʋ. 2 Nıı, -amı -ka amıaa dlı sumanı, nyɔɔ mneni ɔ 'ka na dlı namanıa? -Wa -bhloo dɛ ka dlı ın sumanıa ma -wa! 3 'Sɛbhɛ ın cɛlıa da aın 'wʋ, we ji -wa nıı, ın 'nı 'yıbha ın -ka amıaa -gbɛ nyni, nyıma -wa 'ka yaa na dlı namanı, 'ın -maa 'ka na dlı sumanı. Ɪn dı we dlı 'wʋ nıı, na 'mʋna mı a 'dɛ weee 'mʋna nya. 4 Cıın, dlı sulo -yɔ dlılʋe, we -yɔ 'mıɔ nya 'yliya 'wʋ ın cɛlıa zlımɛ 'sɛbhɛ -mını aın 'wʋ. We 'nı amıaa dlı sumanıee gbʋ, nıı, sa ın -kalıa amıaa zɛ a 'ka we 'jiyibhelii gbʋ -wa.

A tı gbʋnyuu -lɛnʋnyɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ

5 Nıı, nyımɛ yabhlo -ka dlı -sumanı gbʋ lɛnʋ, we 'nı na 'dɛbhloo dlı ɔ sumanı, nıı, a 'dɛ weee dlı ɔ sumanıa. -A 'na palı gbʋ -gʋ -nı, amıaa lʋnyıma tɔlʋaa dlı ɔ sumanıa. 6 Gbʋ -we amıaa lʋnyıma duun -slolua ɔɔ sanɛɛ -sʋkpa -nyımɛ -mɔnı, -mʋʋ nanı sa 'yli, we -tʋ sa. 7 We 'gbʋ, -slɛɛn, a tı ɔ -yɔbhʋ 'wʋ, 'ın a 'pa ɔ 'kʋayli, -delee ɔ dlı yi sumanı bhabha, 'kʋa yi ɔ 'ylilawla tɔɔtɔɔ. 8 We 'gbʋ, ın nɛɛ aın -ylaɛ, a -slolu we ɔ 'klʋ nıı, a -kalı ɔ zɛ. 9 -We ka 'gbʋ ın yia aın 'wʋcɛlı mʋ nı: la ın ylaa aın, ın 'ka we -yɔyı, -de gbʋ weee ın mıa aın -sloluda, a ka lamnazı, 'ın a 'ka we 'nʋŋwɛ zʋʋ. 10 Nıı, a -ka nyımɛ yabhloo -yɔgbʋ 'wʋtı, 'ın -amı na tı 'yaa -mɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ. 'Ɪn, we -ka gbʋzɔnʋ -sa ın tı -lu yabhloo -yɔgbʋ 'wʋoo, amıaa 'gbʋ ın yia we 'wʋtı Klisı 'yu, 11 -a yi *-Saatan 'yitide we yi -aın -gʋgalı. Nıı, -amıaa 'dɛ -yi we dlı 'wʋnyni -gbʋnya.

Pɔlʋ mı Tloası

12 Da ın nynia Tloasıgbe nʋkplɛ, ın 'ka Klisıı gbʋzɔnʋ gbʋ gba, Jejitapɛ yia 'mı 'yoo 'nyɛ ın 'ka -mɔ lubho nʋ. 13 Nıı, ın 'nı -bha na bheli Titı ylıı 'gbʋ, na dlı ka sumanı, we 'gbʋ ın yia Tloası -nyıma wɛlı 'pa, 'ın ın yia Masedʋanı -dʋdʋ -gʋ mnı.

-Zezu Klisı nyɛa -aın tʋʋ lulue

14 'Ɪn -a 'pa -Lagɔ fuo, nıı, mɔ kwaa -aın 'ylı weee nya Klisıı tʋ -luluee dugba -lilie 'wʋ. 'Ɪn ɔ bhua -aın 'wʋ -a 'ka Klisı -slolu da weee, nɛɛ 'wlıı ŋnɛ -we mneni la da weee. 15 Nıı, -a 'wlʋ sa wlı kaa ŋnɛ -zɔnʋ, -we Klisı nyɛ -Lagɔ. -A mı we nya, -wa -Lagɔ 'nyɛa 'pʋpʋe glaa, 'ın -a mı 'ya we nya, -wa mnɔa glaa. 16 Nıı, -wa mıa mnɔda, tlıtlıee ŋnɛ -we nyɛa nyımɛ tlıtlıe, 'mʋ we -mıa -maa -nʋ nya, 'ın -wa -Lagɔ 'nyɛa 'yliyɔgagıe, 'yliyɔgagıee ŋnɛ we -mıa -maa -nʋ nya. Nyɔɔ ka gbʋ -mınıı lɛnʋ klʋa? 17 Nıı, nyıma -duun -tɔlʋa -wa paa -Lagɔwɛlı pɛlʋ, -amıa 'nı wa 'bhisa -mı. -We ka gbʋ -wa, -Lagɔ tiea -aın, 'ın -a gbaa ɔ wɛlı gbʋzɔnʋ sa, Klisıı lubhonʋnya 'bhisa ɔ 'dɛ 'yu.

3

**'Wʋsuslolue loluu lubhonʋnya*

1 Wee wɛlı -mınıı ji -wa nıı, -amıaa 'dɛɛ 'ylimanıe gwe -a dı 'yaa yı? Yaayıı -amıaa 'dɛɛ 'ylimanıee 'sɛbhɛ -a -slolua aın 'klʋ nyıma tɔlʋa 'bhisa yı? Yaayıı 'mʋ -a -zlalıa aın yı? 2 Amıaa dɛ -wa -amıaa 'sɛbhɛ, -we mıa cɛlıda -amıaa dibhe 'wʋ, -we nyıma weee mnenia wa 'ka yibheli, 'ın wa 'ka zɛlı. 3 Cıın, gbʋzɔnʋ -wa, a mı Klisıı cɛlıcɛlısɛbhɛ -amıa 'paa yoo nya. Nıı, we 'nı cɛlıda -mı 'sɛbhɛcɛlınyu nya, nıı, 'yliyɔga -Lagɔɔ Zuzu nya wa cɛlıa we. We 'nı cɛlıda -mı tʋkpa -boklo -falʋnya -gʋ, nyımaa dibhe 'wʋ we mıa cɛlıda.

4 Sanɛɛ 'sa -a gbaa, nıı, -we ka gbʋ -wa, -Lagɔ -a dıa dlı 'wʋ, Klisıı 'gbʋ. 5 Nıı, -a'a pʋpalı 'wlukʋʋn la nıı, -a mneni -lii lɛnʋe -amıaa 'dɛ nya. -We weee ka lɛnʋe -a mnenia kwɛyɔ, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋa. 6 Nıı, mɔ -zɛlıa -aın *'wʋsuslolue loluu lubhonʋnya -zɔnʋ. We 'nıa titee 'sɛbhɛɛ -gbɛ 'bhʋ, nıı, -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ we bhʋa. Titee 'sɛbhɛ mıa, 'bha we bhaa, 'ın -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'yliyɔgagıe.

7-8 Wa ka tite cɛlı tʋkpa -boklo -falʋnya -gʋ, 'ın -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san yia 'mni, wee bhla -bhlokpadɛ nya. 'Ɪn *Moizıı 'klʋ mı lıda wee 'ŋnımnıee san -mını nyaa 'gbʋ, *Izlaɛlınyıma 'nı mneni wa 'ka ɔ yla. 'Ɪn -zugba, wee san -mını 'plıa we yia. 'Ɪn tite -we ka lubho -wa nyımaa tlıtlıe lʋ kwakwıe,

-mʊʊ -ka 'tla 'ŋnımnıee san nya, 'ın sa -Lagɔɔ Zuzuu lubhoo 'ŋnımnıee san 'ka -mıa? 9 Nıı, tite -we ka lubho -wa nyımaa gbʊ 'wludıdıe, -mʊʊ mı yeda 'ŋnımnıe 'kadʊʊ san nya. Zuzu 'Pʊpa -ɔ ka lubho -wa nyımaa nʊnʊe tıklıı -Lagɔ 'yu, -mʊʊ 'ŋnımnıe 'kadʊʊ san yia -bha 'wʊzia. 10 -A mneni -a 'ka gba nıı, 'ŋnımnıe ka san lıa zlımɛ, we 'nı 'maslɛɛn -lu yabhlogbɔɔ nya -mı dɛslɛɛɛn 'ŋnımnıe 'yu, -mʊʊ 'ylilo -zi we 'wʊʊ 'gbʊ. 11 We -ka nıı, -lu -we 'kaa 'plı, we ka 'ŋnımnıe 'kadʊ 'yı, -zugba -lu -we mıa la 'ylı weee nyaa 'ŋnımnıe 'kadʊ 'yli, we -zi we.

12 Nıı, -a dı sa -sʊkpa gbʊ dlı 'wʊʊ 'gbʊ, -amıaa dlı 'tɛ 'wʊ gege. 13 Moizı, -ɔ zizea ɔ 'klʊ 'wʊ 'naa nya, 'ŋnımnıe 'kadʊ -we -wa 'plıplı -lu, Izlaɛlınyıma yi we labhʊbhʊe -yɔyı ɔ 'klʊɔɔ 'gbʊ, -amıa 'nı -mɔɔ 'bhisa -mı. 14 Nıı, wa 'ylimnee'e 'nʊ gbʊ 'wʊla. 'Ɪn we 'ka -zɛɛn ylı, wa -ka *'wʊsuslolue sʊaa 'sɛbhɛ zɛlıda -mı, wa 'ylimnee mı 'wʊwɛlıda wee 'naa -bhloo 'dɛ nya. Nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ Klisı yoo 'nyɛ, 'ın wee 'naa bhʊa la. 15 Nıı, -zɛɛn 'ya, wa -ka Moizı 'sɛbhɛnya zɛlıda -mı -bhloo 'dɛ, wee 'naa wɛlıa wa dlı 'wʊ. 16 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka Nyımaa -Kanyɔɔ gbɛgbɛın 'bhiti, wee 'naa ka -bha 'bhʊ. 17 Nıı, «Nyımaa -Kanyɔ» wa gbaa da, we ji -wa -seliɛ, «-Lagɔɔ Zuzu», 'ın da -Lagɔɔ Zuzu -ka -mı, 'dɛɛ -yla -mımıe mı -bha. 18 Nıı, 'naa 'nı 'maslɛɛn -a 'dɛ weee 'klʊ 'wʊwɛlıda -mı, Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnımnıe -a mıa -sloluda -vligni 'wʊ 'bhisa. Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -ɔ -wa Zuzu, ɔ ka -aın 'bhiti, 'ın -a 'ka ɔ 'wʊwlʊ -zɛ, 'ın -a 'ka 'ŋnımnıe yabhlo 'wʊplılı 'bhie, -a 'ka 'ŋnımnıe 'kadʊ 'wʊ pla 'ya. Nıı, lubho -we Nyımaa -Kanyɔ nʊa, mʊ mıa dɛ.

4

Mamɛ -nyidanyaa nʊkplɛɛ 'ŋnımnılu

1 Nyazıdlı nya -Lagɔ 'nyɛa -aın lubho -mını, we 'gbʊ 'kʊa 'nı -aın 'ylilawlada -mı we nʊda. 2 Nıı, 'wiemıgbʊnya -yɔ zʊbhalıgbʊnya mıa, -amıa ka -mʊʊnya kwnɛɛ -sa. -A'a nʊ -dawligbʊ lɛ, 'ın -a'a 'bhiti -Lagɔwɛlı saputu sa. Nıı, -Lagɔgbʊ -a gbaa sazɔnʊ sa, 'ın -a gʊa la, we 'ka nyıma weee dlı dʊdʊnamanı -Lagɔ 'yu. 3 -Lagɔgbʊ -a gbaa, we -ka nıı, we mı zizeda nyıma tɔlʊa -yla, -zugba, -wa mıa mnɔmnɔ -yloogblʊ, ma -yla we mıa zizeda. 4 Wa'a ŋwnu -Lagɔɔ gbʊ -yɔ, -we ka gbʊ -wa, dʊdʊ -mını -gʊʊ -lagɔ 'nyuu ka wa 'ylimnee 'lɔlʊ. Klisı -ɔ -wa -Lagɔɔ 'dɛbhiee 'wʊwlʊ, ɔ 'ŋnımnıee san -Lagɔgbʊ mnenia la, 'mʊ wee -lagɔ -mını kʊlʊa 'yoo, wa yi we -yɔyıı 'gbʊ. 5 Nıı, -a -ka -Lagɔgbʊ gbada -mı, -a'a gba -amıaa 'dɛɛ gbʊ, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı gbʊ -a gbaa. 'Ɪn we -ka -amıa, -a mı amıaa lubhonʊnya nya -Zezuu 'gbʊ. 6 -Lagɔ -ɔ gbaa: «Nıı, zlı lı nikpise nyıdı!» mɔ lılı 'yaa ɔ zlı -amıaa dlı zɔ, 'ın ɔ 'ka -aın ɔ 'ŋnımnıee san yibhelie 'nyɛ. Wee san lıa Klisı 'klʊɔ.

7 -Amıa mıa mamɛ -nyidanya 'bhisa, wee 'ŋnımnılu ka -aın 'wʊladılı. 'Ɪn wa 'ka we -yɔyı nıı, wee 'tıtɛ 'kadʊ -mını -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊa, we 'nıa -amıanʊʊ -gbɛ 'bhʊ. 8 Wa ka -aın 'tuntnu -amıaa sıalıe nya sɔ weee lʊ, 'ın wa 'nı -aın lawlalı. -Amıaa dlı -su, 'ın 'kʊa 'nı -aın 'ylilawla. 9 'Klıyıe 'wʊ wa paa -aın, 'ın -Lagɔ 'nı -aın sɔlʊ lapalılı. Wa ka -aın dʊdʊ labhlı, 'ın wa 'nı -aın lasa. 10 Nıı, 'ylı weee nya -a bhua -Zezuu tlıtlıe 'wʊ -amıaa ku zɔ, 'ın ɔ 'yliyɔgagıe 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amıaa ku zɔɔ 'gbʊ. 11 Nıı, -a -ga 'yliyɔ, 'ın -a mıa 'ylı weee nya tlıtlıe ŋwɛɛ -Zezuu 'gbʊ, 'ın ɔ 'yliyɔgagıe 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amıaa tlıtlı ku 'wʊ. 12 Sanɛɛ 'sa tlıtlıe nʊa -amıa 'wʊ lubho, 'ın 'yliyɔgagıe 'ka lubho nʊ amıa 'wʊ.

13 Dlızʊzʊe -we ka daa *-Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ: «ɪn ka dlı zʊ, we 'gbʊ ın yia gba.»
'Ɪn -amıa 'ya, wee dlızʊzʊe -bhlokpadɛ nya, -amıa ka dlı zʊ, 'ın we 'gbʊ -a gbaa. 14 Nıı, -a -yi we 'jiɛ, -Lagɔ -ɔ 'bhua Nyımaa -Kanyɔ -Zezu 'wʊ tlıtlınya lʊ, mɔ yi 'yaa -amıa 'wʊbhua tlılıe lʊ -Zezu nya, 'ın ɔ 'ka -amıa -yɔ amıa 'sɔ ɔ 'dɛ 'klʊwleli. 15 Nıı, gbʊ weee -mını -ka -aın ylıda -mı, amıaa zʊzɔnʊʊ gbʊ -wa, 'ın -Lagɔɔ 'nanı 'ka nyıma duun 'wʊlamneni. A 'ka 'ylı weee nya 'wʊzumanı ɔ fuopapıe nya, 'ın we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı -mnını.

-A nɔ dlızʊzʊe 'wʊ

16 We 'dɛɛ 'gbʊ, 'kʊa'a wla cı -amıa 'ylila. -Amıaa dʊdʊ -gʊ ku -ka labhʊda -mı -sɛ -sɛoo, -zugba, sa zlı zlıa, -amıaa -Lagɔsu zɛ 'lulolu. 17 Cıın, -amıaa dɛslɛɛɛn sıasıe 'nı 'wʊwɔlʊ, 'ın we'e -gwlɛ. Nıı, -Lagɔɔ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'nıa bhloluda -ka, 'mʊ we mnazıa la -aın -yla. 'Ɪn wee 'ŋnımnıe -mını 'yli bhabha we -zi -amıaa sıasıe 'wʊ. 18 Nıı, -amıa'a yla -lu -we

nyıma yıa -yɔ. -We wa'a 'yıa -yɔ, 'mʊ -amıa ylaa. -We wa yıa -yɔ, we'e -gwlɛ, 'ın -we wa'a 'yıa -yɔ, -mʊʊ -gwlɛgwlıe 'nı bhloluda -ka.

5

1 -A -yi we 'ji nıı, -amıaa ku mı *'naabudu 'bhisa dʊdʊ -gʊ. We -ka labhʊ, -Lagɔ ka -aın -budu cɛlı yalı, wee -budu 'na 'ka labhʊ, 'ın nyıma 'nı we lɛnʊ wa sɔ nya. 2 'Ɪn -slɛɛn, -a mı kluda -a 'ka -amıaa dʊdʊ -gʊ -ku -mını 'wʊ 'tla, nıı, -a 'yıbha -kpɔ -a 'ka yalı -budu zɔ pla. 3 Nıı, wee yalı -budu -mını -ka -aın -gʊ -mı, -Lagɔ 'na 'ka -aın kpanʊ nya ylı. 4 Cıın, -a -ka dʊdʊ -gʊ -ku -mını 'wʊgwlɛda -mı, klu -a klua nɛɛ 'gba 'kadʊ zɔ -a mı. We 'nı nıı, 'yıbha -a 'yıbha -a 'ka -amıaa dʊdʊ -gʊ -ku -mını 'wʊ 'tla. Nıı, -a 'yıbha -a 'ka yalı ku 'wʊpla -bana 'bhisa, 'ın 'yliyɔgagıe 'ka tlıtlıe mna. 5 Nıı, -Lagɔɔ 'dɛgbolu -saa -bha -aın, -a 'ka sa 'bhiti. 'Ɪn mɔ 'nyɛa -aın ɔ Zuzu, zʊzɔnʊnya ɔ 'kaa -aın 'nyɛ we tıanʊ nya.

6 Nıı, -amıaa dlı 'tɛ 'wʊ bhabha 'kɔmʊʊ, 'ın -a -yi we 'ji nıı, -a -ka dʊdʊ -gʊ -ku -mını 'wʊ -mı, -zugba -a -tlʊlʊ Nyımaa -Kanyɔ -yɔla. 7 Nıı, dlızʊzʊee sɔlʊ -a nɔa, -a'a nɔ -lu -a yıa -yɔɔ sɔlʊ. 8 Nıı, -amıaa dlı 'tɛ 'wʊ bhabha, 'ın -a 'yıbha sazɔnʊ sa nıı, -a 'ka dʊdʊ -gʊ -ku -mını 'wʊ 'tla, 'ın -a 'ka Nyımaa -Kanyɔ kwesi ladılıa mnı. 9 We 'gbʊ, -a 'ka ku -mını 'wʊ 'tlaoo, -a 'ka we 'wʊ -tʊoo, -a 'yıbha -a 'ka Nyımaa -Kanyɔ dʊdʊnamanı tıa. 10 Nıı, -a 'dɛ weee yia Klisı 'yu 'tlaa ɔ 'ka -amıaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. 'Ɪn -ɔ -ka -mı, da -mɔɔ -gaa 'yliyɔ dʊdʊ -gʊ, -we -mɔɔ nʊa lɛ, -de we zʊzɔnʊʊ, -de we 'nyuuu, -mɔɔ 'ka 'pɛnıe 'yı -mʊʊ sɔlʊ.

-Lagɔ ka ɔ -yɔ -aın 'wʊsuslolu Klisı -gʊ

11 Nıı, -we -wa Nyımaa -Kanyɔɔ sɔsʊe, -a -yi we 'ji, 'ın -a yıa 'klı -a 'ka nyıma lu. -Lagɔ -yi -aın kpɛɛn kpɛɛn, 'ın ın dı we dlı 'wʊ 'ya nıı, amıa -yi 'mı kpɛɛn kpɛɛn. 12 -A 'nı -amıaa 'dɛɛ gbʊ lolu gbaa yi aın -yla. Nıı, -a 'yıbha -a 'ka aın 'yoo 'nyɛ, 'ın a 'ka amıaa 'dɛ 'ylimanı -amıaa 'gbʊ. 'Ɪn -wa 'ylimanıa wa 'dɛ gbʊnya wa yıa -yɔ 'wʊ, -we 'nıa dlızɔgbʊ nya -mı, a 'ka we 'bıgʊpalı sayibheli wa -yla. 13 We -ka nıı, -a mı -gʊwʊtʊnya nya, -Lagɔ -yla -wa, 'ın -a -ka 'wlugʊcıan nya -mı, -zugba amıa -yla -wa. 14 Nıı, Klisıı -amıaa zɛkalıe ka -aın ŋwɛlazili, -amıa -yi we 'ji nıı, nyımɛ -bhlogbɔɔ ka tlı nyıma weee 'gbʊ. We 'gbʊ nyıma weee ka tlı. 15 Nıı, ɔ ka tlı nyıma weee 'gbʊ, 'ın -wa -gaa 'yliyɔ, -maa 'nı 'maslɛɛn 'yliyɔga -maa 'dɛ -yla, nıı, Klisı -ɔ tlıa, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ tlıtlınya lʊ wa 'gbʊ, mɔ -yla wa -gaa 'yliyɔ.

16 We 'gbʊ -a'a 'bhu 'maslɛɛn nyımɛ yabhlogbɔɔ 'wʊ dʊdʊgʊ -nyımaa sɔlʊ. 'Ɪn zlımɛ -a ka Klisı 'wʊbhu dʊdʊgʊ -nyımaa sɔlʊ, -slɛɛn -a 'na 'ka ɔ 'wʊbhu -mʊʊ sɔlʊ. 17 Nyımɛ -ka Klisı 'wʊ -mı, ɔ ka nyımɛ lolu -zɛ. Gbʊ 'cınnya ka 'plı, gbʊ weee ka gbʊ lolu -zɛ. 18 -Lagɔ -ɔ suslolua -a -yɔ ɔ 'dɛ 'wʊ Klisı -gʊ, ɔ -gbɛ gbʊnya -mını bhʊa. 'Ɪn mɔ 'nyɛa -aın ɔ 'dɛ -yɔ nyıma 'sɔɔ 'wʊsuslolu -lubho. 19 Nıı, Klisı 'wʊ -Lagɔ 'plılıa, 'ın ɔ mıa ɔ 'dɛ -yɔ dʊdʊgʊ -nyıma 'sɔ 'wʊsusloluda. Ɔ 'nı wa gbʊnyuu yla. 'Ɪn ɔ yia -aın ɔ 'dɛ -yɔ nyıma 'sɔɔ 'wʊsuslolue wɛlıı gbanya 'wʊnʊ.

20 Nıı, Klisıı 'ŋnı nya -a bhua wɛlı 'wʊ, nɛɛ -Lagɔɔ dɛ mı aın lada -amıaa ŋwɛ nya: amıa -a bhubhoea Klisıı 'ŋnı nya, a ŋwnu a -yɔ -Lagɔ 'sɔɔ 'wʊsuslolue gbʊ -yɔ. 21 Klisı 'nı gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, 'ın -Lagɔ yia -amıaa gbʊnyuuu 'gba ɔ 'wlu dı, 'ın -a 'ka ɔ 'wʊ nyıma tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yu.

6

1 -Amıa -yɔ -Lagɔ sɔ nʊa lubho dabʊdʊʊ 'gbʊ, -a zʊa aın 'dı nıı, 'nanı a 'yıa -Lagɔ kwɛɛ, a 'na -nyumonu we la -nı. 2 Nıı, -Lagɔ nɛɛ:

«Bhla -we nya ın mıa 'nanı nʊda,
ın ka -mı yukwli pʊlʊ.
Gbʊwʊbhʊ bhla,
ın ka -na -wawʊyi.»

Nıı, -Lagɔɔ 'nanıı -yɔŋwnu bhla nı -slɛɛn. 'Ɪn 'yli -we nya nyımɛ 'kaa gbʊ 'wʊbhʊ, mʊ nı.

3 -A 'nı 'yıbha -a 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔɔ mnɔmnɔgbʊ lɛnʊ gbʊ yabhlogbɔɔ 'wʊ, wa yi -Lagɔɔ lubho -a mıa nʊdaa da gbʊnyuu gba. 4 'Ɪn gbʊ weee 'wʊ, -a slolua we nıı, -a mı -Lagɔɔ lubhonʊnyaa 'dɛgbolu nya. Sanɛɛ 'sa -a dılıa laylagbʊ -duun nı 'wlu zɔ la dlıtie nya: sıasıe klaa, gbʊnyuu -amıaa ylıylıe -yɔ -amıaa lawlalıgbʊnya klaa, 5 -amıaa bhıtıe klaa, -amıaa -kaslʊ 'wʊpapıe klaa, nyımaa -zlo yia -aın -yɔwʊsɔlʊ, -a yia libho 'tıtɛ nʊ, 'ın wa yia -aın 'ylaakple -gueli, wa yia -aın ŋwɔ 'bhalı. 6 -Slolu -a slolua we nıı, -a mı -Lagɔɔ lubhonʊnya nya, -amıaa -mɔwlʊwlʊe klaa, -amıaa -Lagɔgbʊʊ yilo klaa, -amıaa dlıtie klaa, -amıaa zʊzɔnʊʊ lɛnʊe klaaa sɔlʊ.

'Ɪn Zuzu 'Pʋpaa lɛnʋgbʋ -yɔ -amıaa nyımɛɛ
zɛkalıdlı tıklıı klaa, 7 gbʋzɔnʋʋ gbagbıe -yɔ
-Lagɔɔ 'tıtɛɛ sɔlʋ. Nıı, -we mıa tıklıı -Lagɔ
'yliya 'wʋ, 'mʋ -a bhua 'wʋ -amıaa tʋgʋ -li -
yɔ -amıaa -gʋladolu -li nya. 8 Wa -ka -aın
'ŋnıkwalıda -mı, 'ın wa bhalı 'yaa -aın zʋ.
Wa -ka -amıaa daa gbʋnyuu gbada -mı, -
zugba wa gba 'yaa -amıaa daa gbʋzɔnʋ, wa
yı -aın yocıan 'bhisa, 'ın -zugba gbʋzɔnʋ -a
mıa gbada. 9 'Wʋ wa bhua -aın nɛɛ wa 'nı -
aın -yi, 'ın -zugba wa 'dɛ weee -yi -aın kpɛɛn
kpɛɛn. 'Wʋ wa bhua -aın nɛɛ nyıma mı tlıda,
'ın -zugba -a -ga 'yliyɔ sazɔnʋ sa. -Kaslʋ 'wʋ
wa paa -aın, 'ın wa'a 'bha -aın. 10 -Amıaa
dlı wa sumanıa, -zugba -amıaa dlı mı 'mʋna
'wʋ 'ylı weee nya. Wamıa dlıı, bobabhanya
-a -mıa, -zugba -a pa nyıma duun 'ŋnımnıe
-gʋ. Wamıa dlıı, -a 'nı -lu yabhlogbɔɔ -ka, -
zugba -a ka -lu weee gbʋzɔnʋ sa.

11 -Amıaa 'talea Kolɛntı -nyıma, -a ka aın
-yla gbʋzɔnʋ gba, 'ın -a yia dlı 'wʋkalı 'kadʋʋ
aın -yla. 12 -A 'nı -amıaa dlı 'wʋkla aın -yla,
amıa klaa amıaa dlı 'wʋ -amıaa gbɛgbɛın.
13 Nıı, gbʋ na gbaa aın -yla nɛɛ na 'yua a -
mı, a nʋ -amıa 'bhisa, a -kalı amıaa dlı 'wʋ
'kadʋʋ -aın -yla!

A vla gbʋnyuu gwe

14 Nyıma -wa'a ŋwnua -Lagɔɔ gbʋ -yɔ, a -yɔ
wa 'na suslolu 'wʋ, 'ın a 'ka wa nya lubho
nʋ dabʋdʋ -nı. 'Lee, -we mıa tıklıı mneni we
-yɔ -we -nyuayli 'ka 'wʋsusloluu? 'Ɪn sa zlı
mneni we -yɔ nikpise 'ka 'wʋsuslolua? 15 Sa
Klisı mneni ɔ 'ka *'Kuzu* nya wɛlı -bhlo -
ka? 'Ɪn sa -Lagɔnyımɛ mneni ɔ -yɔ -ɔ'ɔ ŋwnua
-Lagɔɔ gbʋ -yɔ 'ka -lu 'wʋgbɔlʋa? 16 Lɛɛ -lu -gʋ
-Lagɔɔ -budu -yɔ yoyolagɔ 'ka wɛlı -bhlo -ka?
Nıı, 'yliyɔga -Lagɔɔ -budu -a -mıa, -Lagɔɔ 'dɛ
nɛɛ saɛ:

«La na -yɔ wa yia -dıa,
'ın nɔa na -yɔ wa yia,
wa -Lagɔ na yia -zɛa,
'ın wa 'ka na nyıma -zɛ.»

17 We 'gbʋ, Jejitapɛ nɛɛ:

«A 'bhʋ waa nyıma nı nyıdı,
'ın a vla wa gwe 'pıpı.
A 'na zılı pʋınkalu kwɛ -nı,
'ın amıaa 'lakpasu -amı na yia kpaa.»

18 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yaɛ:

«'Tıtɛ weee -Kanyɔ nɛɛ:
‹Amıaa Dide na yia -zɛa,
'ın amıa 'ka na nʋkpasuyua -yɔ na
'ŋwnıyua -zɛ.› »

7

1 Nıı, -we weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, na
jijli -talea, we nanı 'yli -amıaa -nʋ nya. We
'gbʋ, -we plalıa ku -yɔ dlı pʋın, -a 'bhʋ we
'bı, 'ın -a gʋ la, -a 'ka -mɔwlʋ 'wlalaa, -Lagɔɔ
'nʋŋwɛzʋzʋe nya.

Pɔlʋʋ 'mʋna

2 Nıı, a 'nyɛ -aın 'bı amıaa dlı zɔ, -a 'nı
nyımɛ yabhlogbɔɔ -yla gbʋnyuu lɛnʋ, -a 'nı
nyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'wlu -nyumɔ, 'ın -a 'nı
nyımɛ yabhlogbɔɔ 'wluli. 3 We 'nı amıaa
gbʋʋ 'wludıdıee 'gbʋ na gba 'sa. Nıı, ın
ka we gba pepe, we yi tlıtlıe -zɛoo, we yi
'yliyɔgagıe -zɛoo, amıaa gbʋ -su 'wʋ -amıaa
dlı zɔ. 4 Ɪn dı aın dlı 'wʋ bhabha, amıaa 'gbʋ
na ylimanıa na 'dɛ. Nıı, -amıaa laylagbʋ
weee 'wʋ, ın ka 'kʋayli gege, 'ın 'mʋna mıa
'mı yeda.

5 Nıı, da -a nynia Masedʋanı, -a 'nı nyapɛ -
bhla yabhlogbɔɔ 'yı. -A ka sıasıe 'wlubhu sɔ
weee lʋ, nyıma dılı -aın -gɔlʋ, 'ın nyanɔ mıa -
amıaa dlı zɔ. 6 Nıı, -wa 'kʋa wlaa 'ylila, -Lagɔ
-ɔ paa wa 'kʋayli, ɔ ka -amıa 'kʋayli 'pa, Titıı
yiyie nya. 7 We 'nı Titıı yiyiee 'dɛkpʋa 'pa -
aın 'kʋayli, nıı, sa a 'paa ɔ 'dɛ 'kʋayli, ɔ ka -
mʋʋ lʋdı -aın -salı. 'Ɪn sa a 'yıbhaa a 'ka 'mı
'yı lʋ klaa, amıaa dlı sulo klaa, 'ın sa a mıa
lamnazıda a 'ka 'mı lʋpa, ɔ ka we gba -aın
-yla. We 'gbʋ, na 'mʋna yia -gʋwʋlaylimanı.

8 Nıı, 'dɛbhie, 'sɛbhɛ ın cɛlıa aın 'wʋ, we
nʋkpla gbʋ ka amıaa dlı sumanı, ın 'nı -
mʋʋ 'gbʋ dlılʋda -mı -slɛɛn. Da ın 'yıa we
-yɔ nıı, wee 'sɛbhɛ -mınıı nʋkpla gbʋ ka
amıaa dlı sumanı bhla yabhlo nya, -bha
ın lʋa dlı. 9 Nıı, -slɛɛn, ın mı 'mʋna 'wʋ,
we 'nı amıaa dlı ın sumanıı gbʋ, -we ka
gbʋ -wa, amıaa dlısulo -mını ka amıaa dlı
'bhiti. Nıı, -Lagɔɔ dɛ 'yıbhaa amıaa dlısulo
-mını, -amıa 'nı aın gbʋnyuu yabhlogbɔɔ -
yla lɛnʋ. 10 Nıı, dlısulo -we bhʋa -Lagɔɔ
sɔlʋ, nyımɛɛ dlı we bhitia, 'ın we kwaa
nyımɛ 'pʋpʋe lʋ, nyımɛ'ɛ lʋ dlı -mʋʋ 'gbʋ.
'Ɪn dlısulo -we -wa dʋdʋ -gʋʋ dlısulo, nyımɛ
-mʋʋ kwaa tlıtlıe lʋ. 11 Amıaa dlısulo -
we -wa -Lagɔɔ dʋmagbʋ, a yla -slɛɛn we
lɛnʋgbʋ: 'saa amıaa kwɛlapuloe, gbʋlɛnʋe

* **6:15** Glɛkıwɛlı nɛɛ: Belialı.

'wʊ! 'Saa amıaa zukpa -wlawlıe! 'Saa amıaa dlılʊe! 'Saa amıaa gbʊnyuu lɛnʊee kwɛɛ nyanɔnʊnʊe! 'Saa na 'yıyıe 'tʊ aın -yɔ! 'Saa amıaa -gʊladolue! 'Saa amıaa sulo gbʊnyuu -lɛnʊnyɔɔ -kaslʊ 'wʊpapıe nya! A ka we -slolu sɔ weee lʊ nıı, a 'nı gbʊ -mınıı 'ji -yi.

12 Nıı, 'sɛbhɛ ın cɛlıa da aın 'wʊ, -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, ın 'nı ɔ 'gbʊ we cɛlı, 'ın -ɔ -yla wa nʊa gbʊnyuu lɛ, ın 'nı -mɔɔ 'gbʊ we cɛlı. Ɪn 'yıbha ın 'ka we aın 'klʊslolu -Lagɔ 'yu nıı, amıaa dlı mı -aın -gʊ gege. 13 We 'dɛɛ 'gbʊ, amıaa gbʊʊ lɛnʊe ka -amıaa dlı lapalı.

Wee dlı lapalıe -mını -gʊ, -a ka 'ya 'mʊna 'kadʊ li, da -a 'yıa Titıı 'mʊna -lilie -yɔ, a 'dɛ weee ɔ nyanɔɔ dlıı -sasıee 'gbʊ. 14 Nıı, ın ka na 'dɛ 'ylimanı amıaa 'gbʊ Titı 'yu, 'ın a 'nı 'mı zʊbhalı. Sa -bhloo 'dɛ -a gbaa gbʊzɔnʊ aın -yla, 'sa -bhloo 'dɛ amıaa 'ŋnı -zɔnʊ -a gbaa Titı 'yu, we yia gbʊzɔnʊ -zɛ. 15 Nıı, sa a 'dɛ weee zʊa Titı 'nʊŋwɛ, 'ın a yia ɔ 'lakpasu kpa, nyanɔ -yɔ -yɔtıtıe nya, we ka amıaa zɛkalıe -gʊwʊlaylimanı ɔ dlı zɔ. 16 Nıı, ın mneni ın 'ka aın dlı 'wʊdı gbʊ weee 'wʊʊ 'gbʊ, 'mʊna mı na dlı zɔ!

8

*'Gwɛzi wa -saa bhabha wa 'ka *-Zeluzalɛmʊʊ leglizınya 'nyɛ*

1 Bheliaın, 'nanı -we -Lagɔ nʊa Masedʊanıı leglizınya 'wʊ, -a 'yıbha -a 'ka we 'dı aın -salı. 2 Sıasıe duun ka -mɔɔ -Lagɔnyıma ylı. 'Ɪn wa 'mʊna 'yligʊwʊlaa 'gbʊ, wa yia nyıma -li 'nyɛ bhabha, -zugba boba zalʊ mı wa 'bhada. 3 Nıı, sa waa -Lagɔnyıma mnenia wa 'ka wla, wa ka 'sa wla, 'ın wa yia we -gʊzi, wa 'dɛɛ dlıı da. 'Ɪn ın mı we dayınyɔ nya. 4 Nıı, wa ka -amıaa zukpapalıe ŋwɛ -yɔkpalı, 'ın -a 'ka wa 'yoo 'nyɛ, -li -Lagɔnyıma mıa *-Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma 'nyɛda 'nanı nya, wa 'ka wa -nʊ we lʊpalı. 5 Sa we mı yaa -amıa dlıı nıı, 'sa wa yi wlaa, wa ka -mʊʊ -gʊzi. Tıa wa ka wa 'dɛ Jejitapɛ yoo 'nyɛ, 'ın -mʊʊ 'bıgʊ, wa yi 'yaa wa 'dɛ -amıa yoo 'nyɛ -Lagɔɔ dlıı da. 6 We 'gbʊ, -a yia Titı 'kʊayli 'pa nıı, lubho -zɔnʊ ka gwe ɔ dıa amıaa -gbɛ, ɔ mnı ɔ 'ka we 'wlubha 'nanʊʊ. 7 Nıı, a mı 'ŋnımnınya nya sɔ weee lʊ: dlızʊzʊe 'wʊ, gbada, -Lagɔɔ -lii yilo 'wʊ, -gʊladolue 'nıa bhloluda -ka -Lagɔyloogblʊ, we -yɔ -amıaa zɛkalıdlı a kaa 'wʊ. We 'gbʊ, wee -li -mını glaa, a -slolu amıaa 'dɛ 'nanıcıan nya 'ya bhabha.

8 Nıı, we 'nı tite yabhlo ın palı aın -yla: ın -ka aın -yla -Lagɔnyıma tɔlʊaa -gʊladolu gbʊ gbada -mı -Lagɔyloogblʊ, ın 'yıbha amıaa zɛkalıdlı mıa, a wleli -mɔ we gbʊzɔnʊ sa. 9 Nıı, a -yi -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'nanı. Mɔ -wa zlımɛ 'ŋnımnınyɔ, ɔ ka ɔ 'dɛ bob-abhanyɔ 'wʊnʊ amıaa 'gbʊ, 'ın ɔ 'ka aın 'ŋnımnınya -zɛlı ɔ boba 'wʊ.

10 Nıı, 'dı na zʊa aın gbʊ -mını 'wʊ, we nanı 'yli amıaa -nʊ nya, -we ka gwe a dıa tıa -zʊ 'wʊ, a -yɔ we lɛnʊe mnı. 'Ɪn amıa -gaa 'yu -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyımaa 'wʊsasıe nya, 'ın we 'nı -mʊʊ -bhlogbɔɔ -tʊlʊ, 'ın amıa 'yıbhaa a 'ka wa 'wʊsa tıa. 11 We 'gbʊ, -slɛɛn, dlı -zɔnʊ -we nya a dıa we gwe, a 'bha 'sa we 'wlu, amıaa 'yıyıluu sɔlʊ. 12 Nıı, nyımɛ -ka -Lagɔ -lu 'nyɛ dlı -zɔnʊ nya, we gbʊ -Lagɔ ŋwnua -yɔ, -we nyımɛ kaa we gbʊ -Lagɔ kaa, -we nyımɛ 'nıa -ka -Lagɔ 'nı -mʊʊ gbʊ -ka.

13 Ɪn 'nı -gba nıı, a tı amıaa 'dɛ boba 'wʊ, nyıma tɔlʊa -yɔbɛbıe nya. -Ɪnnya, ın nɛɛ: a mneni 'wʊ -lu -yıda. 14 Da a kaa da -lu kwɛɛ duun, -wa 'nıa -lu -ka, a bɛ wa -yɔ. 'Bhie, zlı amıa 'nı -lu -ka, wamıa -ka -lu duun -ka, wa mneni wa 'ka aın -yɔbɛ. Sanɛɛ 'sa a 'kaa 'wʊmneni 'yıyılu 'wʊ. 15 We mı 'sa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nyımɛ -ɔ 'bhua -lu la duun,
we 'nı ɔ ŋwɛlazili,
'ın -ɔ 'bhua -lu la -sɛ,
we'e bɔ -mɔɔ kwɛɛ.»

Titı -yɔ -Lagɔnyıma tɔlʊa mnıa Kolɛntı

16 -Lagɔ na paa fuo! Ɪn 'yıbha ın 'ka aın 'wʊsa bhabha, 'ın mʊ -bhlokpadɛ -Lagɔ zʊa Titıı dlı zɔ. 17 Nıı, amıaa -gbɛ -mnımnıe -a 'yıbhalıa Titı ɔ ka we -yɔŋwnu. 'Ɪn -yɔtıtıe nya 'ya, ɔ 'dɛ 'yıbha ɔ 'ka amıaa -gbɛ mnı. 18 Nıı, Titı -yɔ -amıaa -Lagɔbheli yabhlo, -ɔ leglizı weee kwalıa 'ŋnı ɔ -Lagɔgbʊʊ gbagbıe -yɔ, 'ma -a tiea. 19 Nıı, we 'nı bhıa, 'mɔ leglizınya -saa -bha, -a -yɔ ɔ 'ka nɔ wee lubho -zɔnʊ -mınıı nʊda. 'Ɪn wee lubho -a nʊa Nyımaa -Kanyɔɔ 'ŋnımnıe -yɔ -amıaa dlı -zɔnʊʊ sloluee 'gbʊ.

20 Nıı, 'gwɛzi 'kadʊ wa 'nyɛa -aın yoo, 'klı -a yıa, 'ın -a kpaa we 'nanʊʊ, -delee wa yi -aın 'ŋnısa we 'gbʊ. 21 Nıı, 'klı -a yıa, 'ın gbʊ nanıa

'yli Nyımaa -Kanyɔ 'yu, we -yɔ 'ya nyıma 'yu, -a 'ka we lɛnʊ.

22 Nıı, -a ka wa -yɔ -amıaa bheli tie. -A ka ɔ layla gbʊ duun 'wʊ, 'ın 'kɔmʊʊ ɔ slolua we nıı, ɔ -gʊ mı ladoluda. Nıı, -slɛɛn ɔ -gʊ mı 'ya ladoluda bhabha, -we ka gbʊ -wa, ɔ ka aın dlı 'wʊdı 'kadʊʊ. 23 We -ka Titı, na nɔnɔnyɔ -wa, 'ın dabʊdʊ ɔ -yɔ 'mı 'sɔ nʊa lubho amıaa -gbɛ. We -ka bhelia -tɔlʊa -wa -yɔ ɔ nɔa, leglizınya tiea -maa. Klisıı 'ŋnımnınıgbʊ wa nʊa lɛ. 24 A -slolu we leglizınya 'klʊ nıı, a -kalı nyıma -manıı zɛ sazɔnʊ sa. Leglizınya 'ka we 'jiyibheli nıı, -a ka zukpa -a 'ka -amıaa 'dɛ 'yliманı amıaa 'gbʊ.

9

-Ɔ wlaa 'mʊna nya, -Lagɔ -kalı ɔ zɛ

1 Nıı, -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyımaa -yɔbɛgwɛzi wa -saa, wa 'ka we wa kwa, ın 'ka aın 'wʊcɛlı -mʊʊ 'gbʊ, we mı gbʊkpʊa nya. 2 Ɪn -yi amıaa dlı -zɔnʊ, wee gbʊ -mını 'wʊ. 'Ɪn ın yia na 'dɛ 'yliманı amıaa 'gbʊ, Masedʊanı -nyıma 'yu. Ɪn nɛɛ wa -ylaɛ: «Akai -dʊdʊ -gʊʊ -Lagɔnyıma ka lamnazı, wa 'ka wee -yɔbɛgwɛzi wla tıa -zʊ 'wʊ.» 'Ɪn amıaa kwɛlapuloe ka wa lʊnyıma duun 'kʊayli 'pa. 3 Bhelia -manı na tiea amıaa -gbɛ, -delee, 'ŋnı -a kwalıa aın gbʊ -mını 'wʊ, we yi yo -zɛ. Ɪn 'yıbha sa ın gbaa we, a mnazı 'sa amıaa 'dɛ la sazɔnʊ sa. 4 We -ka nıı, Masedʊanı -nyıma -yɔ 'mı ka amıaa -gbɛ mnı, 'ın wa 'nı aın lamnazıda ylı, -amıa -wa dıa aın dlı 'wʊ, -amıaa zʊ -wa. Ɪn 'nıa amıanʊʊ zʊʊ gbʊ gba. 5 Ɪn ka we -yɔyı nıı, we nanı 'yli, ın 'ka bhelia nı -yɔbhubhoe, 'ın wa 'ka 'mı 'yugalı amıaa -gbɛ. 'Ɪn 'nanılu a -saa, -we ka wɛlı a wlaa, wa 'ka we 'wlugʊgwlalı. 'Ɪn bhla ın 'ka amıaa -gbɛ nyni, -zugba we mı lamnazıda. 'Ɪn wa 'ka we -yɔyı nıı, dlı -zɔnʊ nya a wlaa, we 'nı dlı sulo nya.

6 A yibheli we 'ji nıı: -ɔ -ka glʊ 'kienyi, 'kienyi ɔ dıa, 'ın ɔ -ka glʊ duun, duun ɔ dıa. 7 -Ɔ -ka -mı, sa ɔ pʊpalıa dlı zɔ la, ɔ wla 'sa. We 'na -zɛlı dlılʊe -yɔ -gla -nı. Nıı, -ɔ wlaa 'mʊna nya, -Lagɔ -kalı ɔ zɛ. 8 Nıı, -Lagɔ ka we se ɔ 'ka aın zʊzɔnʊʊ 'yli -bhlo -bhlo duun 'nyɛ. 'Ɪn -we a 'yıbhaa -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya, a 'ka we 'yı bhla weee nya, a -ka amıaa 'dɛɛ -yɔgbʊ -bhıa, 'ın -we -ka latʊ aın kwɛɛ, a 'ka -mʊʊ nya gbʊzɔnʊ -gbʊ weee lɛnʊ. 9 We mı 'sa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«-Lagɔɔ 'nanı 'yligʊwʊla bhabha,
'ın ɔ nyɛa bobabhanya -li.
Ɔ tıklımımıe mı la -zʊ weee nya.»

10 -Lagɔ -ɔ nyɛa -lugluнyɔ -luu 'ya, 'ın ɔ nyɛa ɔ 'floo ɔ 'kaa li, mɔ yia aın -luu 'ya a 'yıbhaa 'nyɛa. Nıı, ɔ -ka we 'wʊzumanı, 'ın ɔ 'ka we mini. Sanɛɛ 'sa amıaa tıklımımıee lɛnʊgbʊ yia -gʊwʊlaylimanıa. 11 Nıı, 'ŋnımnınya ɔ yia aın -zɛlıa sɔ weee lʊ, bhla weee nya, 'ın a 'ka amıaa 'dɛ -slolu 'nanıcıaan 'dɛgbolu nya. 'Ɪn -li a wlaa, -a yia wa yoo 'nyɛa, we 'gbʊ, nyıma duun yia -Lagɔ fuo 'paa.

12 Nıı, 'nanı a nʊa da, we 'nı -Lagɔnyımaa -yɔgbʊʊ 'dɛkpʊa we yi -bhıa. Nıı, wee 'nanıı yibhelie -yɔ nyıma duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa. 13 -Slolu a slolua we nıı, a mı Klisıı gbʊzɔnʊ gbʊ 'nʊŋwɛ zʊda. 'Nanıdlı nya a -yɔ -Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyıma -yɔ nyıma tɔlʊa suslolua amıaa zʊzɔnʊli 'wʊ. Nıı, -mʊʊ weee 'gbʊ, wa yia -Lagɔlubho -mınıı 'nʊŋwɛ -kakıe yibhelia, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanıa. 14 -Lagɔ wa yia bhubhoea amıaa zɛ wa -kalıaa 'gbʊ. Nıı, -Lagɔ ka aın 'nanı 'kadı duun 'wʊnʊ. 15 -A 'pa -Lagɔ fuo, 'nanı -we 'nıa 'wʊpalı -nanı -ka, ɔ nʊa -aın 'wʊʊ 'gbʊ!

10

Pɔlʊ gbaa ɔ 'dɛɛ -gʊgbʊ -wa -sɔlʊa ɔ -yɔwʊ, wa 'yu

1 Nıı, -amı Pɔlʊ ka daa wa gbaa, ın -ka aın glaa -mı, 'ın na tıa na 'dɛ 'wʊ 'kienyi, 'ın ın -ka aın -yɔbhʊda -mı 'pıpı, 'ın na sɔlʊa aın -yɔwʊ, -amı laa aın Klisıı dlı -dlɔɔ -yɔ ɔ zʊzɔnʊ nya. 2 Amıa na bhubhoea, da ın -ka amıaa -gbɛ mnı, a 'na 'sulu 'mı, 'ın ın 'ka aın -yla gbʊ gba 'klʊ 'cıcı nya -nı! 'Ɪn nyıma tɔlʊa pʊpalıa we 'wlukʊʊn la nıı, nyımaa lɛnʊgbʊʊ sɔlʊ -a nʊa gbʊ lɛ. Cıın, -maa -yla na yi 'yaa gbʊ gbaa 'klʊ 'cıcı nya. 3 Nıı, gbʊzɔnʊ -wa, -a mı -glɔnyıma nya, 'ın -a 'nıa -gɔlʊ gʊ -glɔnyımaa gʊgʊ sɔlʊ. 4 Nıı, tʊgʊ -lunya -a gʊlʊa tʊ, we 'nı dʊdʊ -mınıı -gʊ -nyımaa tʊgʊ -lunya: nıı, -Lagɔɔ -gbɛ we 'tıtɛ bhʊa, 'ın -we weee sɔlʊa -Lagɔ -yɔwʊ, la we saa -mʊʊ. 'Ɪn -a saa yoyowlukʊʊn lapʊpalıe la. 5 Nıı, wɛlı weee, -we 'dɛɛ 'ylimanınya yia gbaa -Lagɔɔ yiloo gbɛgbɛın, -bha -a salıa we la. -A 'yıbha -a 'ka nyımaa 'wlukʊʊn

lapʊpalıe weee -kaslʊ sa kpa, 'ın we 'ka Klisı 'nʊŋwɛ zʊ. 6 'In -a mı lamnazıda, -a 'ka nyımaa 'nʊŋwɛsanya -kaslʊ 'wʊpa, -zugba a -ka nyımaa 'nʊŋwɛzʊnya tıklıı nya -mı.

7 -Luu ku -yɔ a ylaa! We -ka nıı, nyımɛ yabhlo dı we dlı 'wʊ nıı, ɔ 'dɛbhlo mı Klisıı -nʊ nya nı, ɔ dı 'ya we dlı 'wʊ nıı, -amıa mı 'ya Klisıı -nʊ nya. 8 Nıı, se -we Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa -aın, ın -ka na 'dɛ 'ylimanı we 'gbʊ, we -ka -bha -gʊzi -sɛ nı, amıaa dlızʊzʊee -gʊwʊlaylimanıe gbʊ -wa, we 'nı amıaa lasasıee gbʊ. 'In, ın 'na 'ka zʊ nʊ we 'gbʊ. 9 Nyımɛ yabhlogbɔɔ'ɔ gbalı -nı nıı, ın 'yıbha ın 'ka aın nyanɔ dlıı slu 'sɛbhɛnya -we na paa aın yoo nya -nı. 10 Nıı, -we wa gbaa mʊ nı, wa nɛɛ: «Pɔlʊʊ 'sɛbhɛnyaa nʊkpla -wɛlınya wɔlʊ 'wʊ, 'ın we tɛa. 'In ɔ -ka -aın glaa -mı ɔ tɔɔ tɔɔ ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊ, 'ın ɔ wɛlı mıa gbʊkpʊa nya.» 11 Nıı, -ɔ -ka 'sa gba, -mɔɔ yibheli we 'jiɛ: -a -ka -mı 'pıpı sa -amıaa wɛlı 'tɛa 'wʊ 'sɛbhɛ 'wʊ, -a -ka amıaa -gbɛ mnı, 'sa -amıaa lɛnʊgbʊ yia 'wʊtɛmanıa!

12 Nıı, nyıma -tɔlʊa kwalıa wa 'dɛ 'ŋnı bhabha, -a'a pʊpalı we 'wlukʊʊn la nıı, -a 'ka wa nya 'wʊmneni, 'ın -a 'ka 'ya -amıaa 'dɛ wa yıbhɔlʊ, we 'nı mʊʊ?! Wa 'dɛ wa 'bhua 'wʊ wa yıbhɔlʊ -lu nya, wa 'ka wa 'dɛ yıbhɔlʊ, 'ın wa palıa wa 'dɛ, wa 'dɛ 'wʊ. Nıı, wa 'nı 'ylimna. 13 Nıı, we -ka -amıa, -a'a 'yliman ı -amıaa 'dɛ we'e zi -bha -gʊ. Lubho -we -a 'kaa nʊ, da -Lagɔ palıa we -bɔlʊ -bha -a -yɔ we nʊnʊe bhlolua, 'ın ɔ yia -aın 'yoo 'nyɛ -a 'ka amıaa -gbɛ mnı. 14 Da -a mnıa amıaa -gbɛ, -a 'nı wee -bɔlʊnya -gʊzi. Nıı, -amıa mnıa amıaa -gbɛ tıa, 'ın -Lagɔgbʊ -we gbaa Klisıı gbʊzɔnʊ gbʊ, 'ın -a yia aın -yla we gba. 15 -A'a zi -bɔlʊ -gʊ -amıaa 'dɛɛ 'ylimanıe nya, nyıma -putuu lubhoo 'gbʊ. -A dı we dlı 'wʊ nıı, amıaa dlızʊzʊe yia -gʊwʊlaylimanıa, 'ın -a 'ka mneni -a 'ka -amıaa lubho -nʊnʊe -gʊwʊlaylimanı bhabha aın nyıdı. 'In -bɔlʊ -we -Lagɔ palıa -aın -yla, -a'a zi we -gʊ. 16 -Mʊʊ 'bıgʊ, -Lagɔgbʊ -a yia gbaa, -mɔ amıaa lʊgbɛın -dʊdʊnya -gʊ. 'In -a 'nı mneni -a 'ka -amıaa 'dɛ 'ylimanı lubho -we nyıma -putu nʊa wa 'dɛɛ nʊ lubhonʊdaa 'gbʊ.

17 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Nyımɛ -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimanı,
-mɔɔ 'ylimanı -mɔɔ 'dɛ lubho
-we Nyımaa -Kanyɔ nʊa lɛɛ 'gbʊ.»

18 Nıı, we 'nı nyımɛ -ɔ kwalı ɔ 'dɛ 'ŋnı, 'mɔ wa sa -bha, nıı, nyımɛ -ɔ Nyımaa -Kanyɔ kwalıa 'ŋnı, 'mɔ wa saa -bha.

11

Pɔlʊ -yɔ yocıan -wa laa wa 'dɛ -Zezuu tietienya

1 'Aa! A -ka mneni a 'ka na -sabhɛ 'wlu zɔ laslʊlʊ -sɛ nı, we nanı 'yli! Cıın, a -tʊ na 'gba zɔ. 2 In -kalı amıaa zɛ zenyidlı nya, 'ın wee zenyidlı nyaa zɛkalıe -mını mıa, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊa. Nıı, ın ka amıaa sɔ kpa nʊkpasu -bhlogbɔɔɔ -nʊ nya: mɔ -wa Klisı. Cıın, mɔ 'yu na kpaa aın, nɛɛ 'ŋwnɔyu -ɔ -yɔ nʊkpasu 'nı -slɔ -budu 'wʊdı mɔ. 3 Nıı, nyanɔ na nʊa, sa *tıbhɛ nʊa *Ɛvʊ -dawli 'wʊ, 'ın we yia ɔ mnɔnʊ nı, wa yi 'sa amıa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'nyuu 'nyɛ, a yi Klisıı -yɔlanɛnıe sazɔnʊ sa gwevla 'pıpı. 4 Zɔ a yligbea we gege nıı, -Zezu ka gbʊ -amıa gbaa aın -yla, nyımɛ yabhlo yi -Zezu -putuu gbʊ gba aın -yla. 'In a mı 'ya lamnazıda, a 'ka zuzu -yɔ -Lagɔgbʊ -putu -we ka gbʊ -amıa 'nıa aın -yla gba, a 'ka -mʊʊ gbʊ -yɔŋwnu.

5 In dı we dlı 'wʊ nıı, ın 'nı -mı 'kienyi -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ amıaa -Zezuu tietienya 'kadı -manı -yɔ. 6 Cıın, ın 'nı gba sa -yi, gbʊzɔnʊ -wa, nıı, we -ka -Lagɔɔ yilo, -mʊʊ mı -mʊʊ 'dɛɛ sa! -A ka we aın 'klʊslolu 'ylı weee nya, -amıaa lɛnʊgbʊ weee 'wʊ.

7 Da ın gbaa aın -yla -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ gbʊ, bhe ın gbaa we. 'In ın yia na 'dɛ 'wʊtı 'kienyi, ın 'ka aın 'yliman ıı 'gbʊ. 'Lee, gbʊnyuu ın nʊa lɛ yı? 8 Da ın mıa aın glaa lubho nʊda, leglizı -putunya pɛnıa 'mı, 'ın na bhua wa 'gwɛzinya 'wʊ, -zugba na sa aın 'wʊ we nya. 9 Nıı, da ın mıa amıaa -gbɛ, ın 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'wlugba nya -mı, -lu bɔa 'mı 'wʊʊ 'gbʊ. Nıı, bhelia -wa 'bhʊa Masedʊanı, -lu -we ka gbʊ mıa 'mı -yɔ, -maa 'nyɛa 'mı we. In ka na 'dɛɛ dlı lakpa nıı, ın 'na -zɛlı amıaa 'wlugba -nı. 'In 'sa na yia na 'dɛɛ dlı lakpaa 'kɔmʊʊ. 10 Nıı, Klisıı gbʊzɔnʊ -wɛlı mıa 'mı 'wʊʊ 'gbʊ, ın nɛɛ, Akai -dʊdʊ weee -mını -gʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mı 'dɛɛ 'ylimanı -gbʊ -mını ŋwɛɛ labhalı. 11 Lɛɛ -lu ka 'gbʊ na gba 'sa? In 'nı amıaa zɛkalıı gbʊ -wa yı? Sa ın -kalıa amıaa zɛ, -Lagɔ -yi we 'ji.

12 Nıı, -we ın mıa da lɛnʊda, 'mʊ na yia lɛnʊa 'kɔmʊʊ. 'In -wa mıa yoyo -wɛlınyaa

datalıda, wa 'ka wa 'dɛ 'yliманı, nıı, -amıaa nʊnʊlubho -yɔ wa nʊnʊlubho -bhlo, ın 'ka wa 'ji gba. 13 Nıı, waa nyıma -manı, tietienyaa nʊʊ yoyo -nʊ wa -mıa. Yo wa tʊbhʊa wa nʊnʊlubho 'wʊ, 'ın wa nʊa wa 'dɛ Klisıı tietienya 'wʊ. 14 Ŋwɛgaga -sʊbhalıgbʊ yabhlogbɔɔ 'nı we 'wʊ -mı. 'Lee, -Saataan 'dɛɛ 'bhitili we 'dɛ zlıı 'anzı 'wʊlaa? 15 Nıı, -Saataan lubhonʊnya 'ka wa 'dɛ -Lagɔ -ɔ mıa tıklıı lubhonʊnya 'wʊnʊ, -mʊʊ 'nı -yɔkalı. Nıı, sa wa lɛnʊgbʊnya mıa, 'sa wa yia wa dʊdʊ -gʊʊ bhıalıda 'yıa.

Pɔlʊʊ sıasıe

16 Nıı, 'mʊ na gbaa da: nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'bhulu 'mı 'wʊ -sabhɛbhanyɔ 'bhisa -nı. 'In we -ka nıı, a ka 'sa we 'wlukʊʊn gbʊzɔnʊsa nı, a ŋwnu we -yɔ nıı, ın mı -sabhɛbhanyɔ nya, 'ın -amı 'ka 'ya mneni, ın 'ka na 'dɛ 'yliманı -sɛlɛ. 17 Cıın, gbʊzɔnʊ -wa, ın -ka na 'dɛ 'yliманı, -we na gbaa da, ın 'nıa we gba Jejitapɛɛ sɔlʊ, -zugba -sabhɛbhanyɔ 'bhisa na gbaa. 18 Nıı, nyıma -duun ylimanıa wa 'dɛ dʊdʊgʊ -gbʊnyaa 'gbʊ. Nıı, nanʊ 'dɛ na yi 'yaa 'ylimanıa. 19 Amıa -wa laa amıaa 'dɛ gbʊyilonya, amıa ŋwnunua -sabhɛbhanya, 'dɛɛ 'yibadı, we 'nı mʊʊ? 20 Wa 'ka aın 'wʊbhu galı 'bhisa, wa 'ka aın 'wluli, wa 'ka aın 'wie 'wʊyli, wa 'ka aın 'ylilatlili, wa 'ka aın 'kpayukwli 'wʊ sʊbha, 'wlu a dılıa -mʊʊ weee zɔ la. 21 Zʊ mı 'mı 'bhada, we 'nı mʊʊ? In 'nı 'wlu 'tɛmanı, we 'nı mʊʊ? A ka zukpa, gbʊnyuu ın nʊa!

We -ka nyımɛ yabhlo mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'yliманı -lu yabhlo 'wʊ, -amı mneni ın 'ka 'ya 'sa nʊ. Gba na gbaa -sabhɛbhanyɔ 'bhisa. 22 Eblee* wa -mıa yı? -Amı mı 'ya we nya! Izlaɛlınyıma wa -mıa yı? -Amı mı 'ya we nya! *Ablaamʊʊ 'yuoyua wa -mıa yı? -Amı mı 'ya we nya! 23 Klisıı lubhonʊnya wa -mıa yı? In mı we nya, ın -zi wa. In -ka 'sa gba: -sabhɛbhanyɔ 'bhisa ın gbaa! In ka lubho nʊ, ın -zi wa, ın ka -kaslʊ pla, ın -zi wa! Wa ka 'mı sɛlı duun bhabha, ın -zi wa! 'In ın ka tlıtlıee ŋwɛ -yɔ 'plılı bhla weee nya, ın -zi wa. 24 Nıı, -pnıı glʊ 'sɔ -we *Zuifʊ paa nyıma, 'ın -bhlo bhʊa we ŋwɛɛ, ın 'plılı we zɔ -zakpa gbu. 25 *Wlɔmʊ -nyıma ka 'mı sɛlı 'nyumıı -zakpa ta. Wa li 'mı -bho 'wʊ -zakpa -bhlo. 'Glʊ 'kadʊ -yɔ 'mı mnı 'nyuglu -zakpa ta, 'ın ın yia 'ylı -bhlo li 'nyu -gʊ -zakpa -bhlo.

26 Na nɔnʊe duun 'wʊ, ın ka tlıtlıe ŋwɛ -yɔ -dı, yeye nyu kwɛɛ, 'wienyaa nyıma -bhanya kwɛɛ, na bhelia Zuifʊ kwɛɛ, -wa 'nıa Zuifʊ kwɛɛ, ın ka tlıtlıe ŋwɛ -yɔ -dı, 'gbe 'kadı nʊkplɛ, da bɛblɛɛnya, gumunyu -gʊ -yɔ yoyobhelia kwɛɛ. 27 In ka sıasıa -libho duun nʊ, ın ka 'ylaakple -gʊ bhla tɔlʊa nya. Ŋwɔ -yɔ 'nyumatʊ ka 'mı 'bha, 'ın bhla tɔlʊa nya, ı'ın 'yı lililu, ŋwɔtlɔ ka 'mı 'bha, 'ın ın 'nı 'wʊplanaa -ka. 28 'In ın 'nı gbʊ tɔlʊa gba. Nıı, leglizı weee -we -gʊ na lʊlʊa dlı, mʊ -wa na 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'ylıo 'ylı. 29 Nyɔɔ yɔmanı 'wʊ, 'ın we 'nı 'ya -amı 'wʊ -bhoa, nyɔɔ bhlili gbʊnyuu lʊ, 'ın we 'nı 'mı -yɔkpa?

30 We -ka nıı, ın 'ka na 'dɛ 'yliманı, -zugba na 'wʊyɔmanıe 'wʊ na yia na 'dɛ 'ylimanıa. 31 -Lagɔ -ɔ -wa Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu Dide, -ɔ ka 'ŋnı wa mnınıa -zʊ weee nya, 'ın we 'nıa bhloluda -ka, ɔ -yi we 'ji nıı, ın 'nı yo 'tʊbhʊda -mı. 32 Da ın mıa -Daması, dʊdʊʊ 'wlulapılınyɔ -ɔ mıa nyımaa 'wlulapılınyɔ Aletasıı lubho nʊda, ɔ yia 'slʊja wee gbee plalıda 'yligbeli, wa 'ka 'mı kpaa 'gbʊ. 33 Nıı, wee gbee lʊʊ 'suoo fınɛtlı 'yli wa wlelia 'mı -cıcɛ 'kadʊ nʊkplɛ, sanɛɛ 'sa ın -dıa ɔ kwɛɛ.

12

Pɔlʊʊ 'ylikakıe -yɔ -we -Lagɔ -slolua ɔ 'klʊ

1 'Lee, ın 'yliманı na 'dɛɛ? -Mʊʊ 'nı -lu 'wʊ -ka. Nıı, 'ylikakıenya -yɔ gbʊnyaa 'klʊslolue -we -Lagɔ wlaa, we gbʊ na yia -slɛɛn da gbaa. 2 Nıı, nyımɛ yabhlo mıa Klisı 'wʊ ın -yi ɔ. We -zʊ kugbua lɛ -mnʊa nı, wa 'bhua ɔ 'wʊ, 'ın wa yia ɔ yalıı tanʊ* -gʊ kwa. (-De ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ -tʊʊ, -de ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ 'tlaa, ın 'nı -mʊʊ 'ji -yi, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yia we 'ji.) 3 In -yi we 'ji nıı, -Lagɔ ka nyımɛ -mɔnı 'wʊbhu, 'ın ɔ yia ɔ yalı kwa. 'Pıɛın, -de ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ -tʊʊ, 'ın -de ɔ ka ɔ ku nʊkplɛ 'tlaa, ın 'nı -mʊʊ 'ji -yi, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yia we 'ji. 4 'In wɛlınya dʊdʊgʊ -nyımɛ 'nıa mneni ɔ 'ka gba, 'ın -we ka se wa'a 'nyɛa ɔ, ɔ ka we lʊsa, -mɔ ɔ 'nʊa we. 5 Nıı, nyımɛ -mɔnıı 'gbʊ na yia na 'dɛ 'ylimanıa, 'ın ın 'na 'ka na 'dɛ 'yliманı na 'dɛɛ 'gbʊ, -we slolua na 'wʊyɔmanıe, we 'wʊ na ylimanıa na 'dɛ.

* **11:22** Zuifʊnya. * **12:2** Yalıı tanʊ: Zuifʊ duun dlıı nıı, yalıı -zakpa ta. Pɔlʊ nɛɛ, ɔ ka yalıı tanʊ -gʊ pla, mɔ -Lagɔɔ 'dɛ dılıa la.

6 Ɩn -ka yaa 'yıbha ın 'ka na 'dɛ 'ylimanı, ın 'na 'ka yaa -sabhɛbhanyɔ -zɛ, nıı, gbʋzɔnʋʋ 'dɛkpʋa na gba yaa. 'Ɩn ın 'nı 'yıbha ın 'ka na 'dɛ 'ylimanı. -We ka gbʋ -wa, -we na nʋa lɛ, wa yıa -yɔ, 'ın -we na gbaa, wa nʋa, ın 'nı 'yıbha nyımɛ yabhlogbɔɔɔ 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'ylimanı we -zi we 'wʋ.

7 'Ɩn 'yliwʋgbʋnya -Lagɔ -slolua 'mı 'klʋ, ın yi na 'dɛ 'ylimanı we 'wʋʋ 'gbʋ, sıasıe 'tıtɛ yia na ku zɔ pla, -Saataan tietienyɔ 'bhisa, -zugba we bhıtı 'mı, 'ın we kʋlʋa 'mı 'yoo ın yi na 'dɛ 'ylimanıı 'gbʋ. 8 -Zakpa ta ın bhubhoea Jejitapɛ nıı, ɔ -sa 'mı sıasıe -mını 'wʋ. 9 'Ɩn ɔ yia we 'bıgʋpalı 'mı -ylaɛ: «Na 'nanı ka -na -nʋ nyni. Nıı, -na 'wʋyɔmanıe 'wʋ na 'tıtɛ slolua we 'dɛ tenyi tenyii.» Ɩn 'yıbha ın 'ka na 'dɛ 'ylimanı na tɔɔtɔɔ -mımıe 'wʋ, 'ın Klisıı 'tıtɛ 'ka 'mı -gʋ yi, 'ın we 'ka 'mı 'wʋpa. 10 We 'dɛɛ 'gbʋ, na 'wʋyɔmanıenya klaa, na vɛlıe klaa, na gbʋ sloo 'yıyıe klaa, na 'klıyıe 'wʋpalıe klaa, we -yɔ na dlılʋenya mıa, -we lʋ na plılıa Klisıı 'gbʋ, 'mʋna nya na yıa we. Nıı, ın -ka 'wʋyɔmanı, -bha ın 'tɛa la tenyii.

Kolɛntıı leglizıı dlılve mı Pɔlʋ -yɔ

11 Gba na gbaa -sabhɛbhanyɔ 'bhisa, 'ın amıaa dɛ nʋa 'mı we 'wʋ -gla nya. Amıa 'ka yaa na -gʋgbʋ gba. Nıı, ın 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mıoo, amıaa tietienya 'kadı 'nı 'mı 'wʋzi -lu yabhlogbɔɔ 'wʋ. 12 Na lɛnʋgbʋnya -we slolua we nıı, -Zezuu *tietienyɔ ın -mıa sazɔnʋ sa nı, we ka lɛnʋ dlıtie nya kpɛɛn kpɛɛn aın nyıdı. We ka lɛnʋ -lu: -we -wa gwɛdigbʋnya -yɔ gbʋ 'kadı -yɔ ninee 'ŋnıpalıgbʋnya. 13 Nıı, ın 'nı amıaa 'wlugba -zɛ, we 'nı -mʋʋ 'wʋbhʋ, lɛɛ -lu ın nʋ leglizı -putunya -yla lɛa, 'ın ın 'nı -mʋʋ aın -yla lɛnʋa? A -ka we -yɔyı gbʋnyuu nya nı, -zugba a tı na -yɔgbʋ 'wʋ!

14 A -talı, ın mı lamnazıda ın 'ka amıaa -gbɛ mnı -zakpa tanʋ nya, 'ın ın 'na 'ka amıaa 'wlugba -zɛ. Nıı, amıaa da na talıa, ın 'nıa amıaa 'gwɛzii datalı. We 'nı nıı, yua 'ka 'gwɛzi lazʋ wa dideaa -nʋ nya, 'yuaa didea zʋa 'gwɛzi la wa 'yuaa -nʋ nya. 15 We -ka -amı, na -lu weee ın kaa, 'nyɛ na nyɛa we aın, 'ın na wlaa na 'dɛɛ -kpabhie amıaa 'wʋsasıee 'gbʋ. 'Lee, amıaa zɛ ın -kalıa bhabhaa 'gbʋ, amıaa na zɛkalıe mıa zɔbɛda yı?

16 -Yɔ a yia we ŋwnua nıı, ın 'nı amıaa 'wlugba -zɛ. 'Ɩn nyıma -tɔlʋ yia gbaa nıı, ın ka -dawli, 'ın -dawli nya ın kpaa aın. 17 'Lee, nyıma -wa ın tiea amıaa -gbɛ, ın ka wa 'yabhlo -gʋ 'plılı, 'ın ın yia aın 'wluli yı? 18 Ɩn ka Titı bhubhoe ɔ mnı amıaa -gbɛ, 'ın ın yia bheli yabhlo a -yia, ɔ 'bı 'palı. 'Lee, Titı ka aın 'wlulii? Ɔ -yɔ 'mı 'sɔ, dlı -bhlo nya -a 'nı nɔɔ, 'ın 'yoo -bhlo -a 'nı bhlii?

19 We 'bı ka 'wʋgwlɛ, -zugba a pʋpalı we 'wlukʋʋn la nıı, -a mı -amıaa 'dɛɛ -mımıe tıklıı 'ylibılanɔnʋda aın 'yliya 'wʋ. -Ɩnnya! Sa Klisı 'yıbhaa, 'sa -a gbaa -Lagɔ 'yu. Na jijli -talea, amıaa dlızʋzʋee -gʋwʋlaylimanıee 'gbʋ, -a gbaa gbʋ weee -mını. 20 Nıı, ın mı nyanɔ nʋda nıı, da ın -ka amıaa -gbɛ nyni, sa ın 'yıbhaa ın 'na 'ka 'sa aın ylı, 'ın sa amıa 'yıbhaa, a 'na 'ka 'sa 'mı 'yı. Ɩn mı nyanɔ nʋda nıı, ın 'ka aın nyıdı gbʋnya -mını ylı: -zlɛ -yɔ zenyi, 'cɛ -yɔ -yɔmımnıe, vɛlı wɛlı -yɔ nyıma tɔlʋa yo -gʋlazʋlʋe, 'dɛɛ 'ylimanıe -yɔ gbʋ bidi -bidi bidii lɛnʋe. 21 Ɩn mı nyanɔ nʋda nıı, da na -putu -ka amıaa -gbɛ mnı lʋ, na -Lagɔ 'bhalı 'mı zʋ aın 'yu. Ɩn mı 'ya nyanɔ nʋda nıı, nyıma duun -wa mıa gbʋnyuu lɛnʋda bha 'bhisa, 'ın wa 'nıa -slɔ pʋınplagbʋnya klaa, mʋtnıgbʋʋ lɛnʋe -yɔ wa nımɛ -bhogbʋʋ lɛnʋe 'bıbhʋ, 'ın ın 'ka wa -gʋ wili.

13

'Wʋbhlolu gbʋʋ lapalıe -yɔ fʋsawɛlı

1 Nıı, na -zakpa tanʋ yia da amıaa -gbɛ mnıa. Sanɛɛ 'sa we mıa cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«Gbʋʋ dayınya 'sɔ,
gbʋʋ dayınya taa wɛlı -gʋ,
wa dıa gbʋʋ wli 'wʋ.»

2 Nıı, -wa weee nʋa 'cın gbʋnyuu lɛ, we -yɔ nyıma -tɔlʋa weee -yla na palıa gbʋ la. Ɩn ka we gba pepe da na 'sɔnʋ mnıa amıaa -gbɛ, 'ın 'mʋ na gba 'yaa -zɛɛn da, da ın 'nıa aın glaa -mı. Da na -putu -ka aın 'yıa mnı, ın 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ nyazı 'yılı. 3 -We -slolua nıı, -amı 'wʋ Klisı plılıa 'ın ɔ gbaa, a 'yıbha a 'ka we 'yı, 'ın 'yıa a yia we. Klisı 'nı 'wʋyɔlʋ amıaa gbɛgbɛın, ɔ 'tıtɛ ɔ slolua aın glaa. 4 Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, ɔ 'wʋyɔlʋe 'wʋ wa yia ɔ *su -gʋ lakʋlʋ, 'ın -slɛɛn -Lagɔɔ 'tıtɛ nya ɔ -gaa 'yliyɔ. 'Ɩn -a mı ɔ 'wʋʋ 'gbʋ, -amıa

yɔlʊ 'yaa 'wʊ. Gbʊnyaa lɛnʊe nya amıaa gbɛgbɛın, 'klʊ -a yia we aın -slolua nıı, -Lagɔɔ 'tıtɛ nya -a -yɔ ɔ -gaa 'yliyɔ.

5 A 'yıbha amıaa 'dɛ la, 'ın a yla amıaa 'dɛ, -de a mı -Lagɔnyıma nya 'piɛıın. Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, -Zezu Klisı mı aın 'wʊ, we 'nı mʊʊ? Yaayıı, a 'nı mneni a 'ka amıaa dlızʊzʊee lɛnʊgbʊ -sloluu? 6 In dı we dlı 'wʊ nıı, 'ji a yia we yibhelia nıı, we 'nı 'sa -mı -amıaa -nʊ nya, nıı, -amıa ka dlızʊzʊee lɛnʊgbʊ -Zezu Klisı 'wʊ. 7 -Lagɔ -a bhubhoea nıı, a 'na nʊnʊ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ lɛ -nı. We 'nı nıı, -a 'ka we aın 'klʊslolu nıı, -a ka zukpa we gbʊ. -Innya, -a 'yıbha nıı, a nʊ gbʊzɔnʊʊ 'dɛbhlogbɔɔ lɛ. -Amıa 'nı zukpa -kaoo, -mʊʊ 'nı gbʊ yabhlogbɔɔ. 8 Nıı, -a 'nı mneni -a 'ka -Lagɔɔ gbʊzɔnʊwɛlı -yɔwʊsɔlʊ, we lubho -a 'kaa nʊ -bhlogbɔɔ. 9 Cıın, -a -ka 'wʊyɔlʊ, 'ın amıa -ka latɛ, 'mʊna -wa -amıaa -nʊ nya. -A -ka 'ya -Lagɔ bhubhoeda -mı, -we -a yıbhalıa ɔ, mʊ -wa nıı, a -zɛ -Lagɔnyıma tıklıı. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, da ın -tlʊlʊa -slɔ da aın -yɔ la, 'ın na cɛlıa gbʊ weee -mını aın 'wʊ. Nıı, zlı ın -ka aın glaa -mı, ın yi aın kpa 'nyumıı, se -we Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa 'mıı sɔlʊ. Wee se Nyımaa -Kanyɔ 'nyɛa 'mı, amıaa dlıı -gʊwʊlaylimanıee gbʊ -wa, we 'nı amıaa lasasıee gbʊ.

11 -Slɛɛn, ın ka we 'wlubha, bheliaın -a gbeliɛ. A -talı amıaa -mımıe tıklıı da, a 'pʊpalı 'kʊayli, amıaa dlı -mı -bhlo, a -dı la -dlɔɔ, 'ın zɛkalıdlı -yɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ -Lagɔ -yɔ aın 'sɔ 'ka -mı.

12 A sısalı fʊ gbıgblelie nya, -Lagɔbhelia 'bhisa. -Lagɔnyıma weee nɛɛ wa -sa aın fʊ.

13 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, -Lagɔɔ zɛkalıdlı -yɔ Zuzu 'Pʊpa -ɔ suslolua -aın 'wʊ, -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -tʊ.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa -Galasii -nyıma yoo

-Lagɔnyıma mıa -Galasii -dʊdʊ -gʊ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ yoo. Nyıma tɔlʊa nɛɛ -Galasii -Lagɔnyıma -yla nıı, wa 'nı Zuifʊʊ lɛnʊgbʊʊ tɔlʊa -gʊ nɔ, wa 'na 'ka gbʊ 'wʊbhʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ Pɔlʊ yia wa 'wʊcɛlı, 'ın ɔ nɛɛ wa -yla nıı, -ɔ -ka -Zezu *Klisı dlı -gʊ zʊ, 'ın -mɔɔ bhʊa gbʊ 'wʊ. Nıı, -amıaa lɛnʊgbʊnya 'nı mneni we 'ka -aın gbʊ 'wʊsa.

Fʊsawɛlı

1-2 -Amı -Zezu Klisıı *tietienyɔ *Pɔlʊ -yɔ -Lagɔbhelia weee mıa -seli, -amıa cɛlıa da -Galasiii *leglizınya 'sɛbhɛ nı 'wʊ. Nyıma 'nı 'mı lapalı, 'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı we 'kɔlʊ nya -mı. -Zezu Klisı -yɔ Dide -Lagɔ -ɔ 'bhua ɔ 'wʊ tlıtlınya glaa, ma palıa 'mı la. 3 -Amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. 4 Klisı ka ɔ 'dɛ wla -amıaa gbʊnyuuu 'gbʊ, ɔ 'ka -aın pue, 'ın ɔ 'ka -aın bhla 'nyii -mını kwɛɛ -sa, -amıaa Dide -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya. 5 -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı 'kɔmʊʊ! *-Amɛnı!

-Lagɔgbʊ -putu 'nı -mı

6 Amıa -Lagɔ laa [Klisıı] 'nanı nya, a 'ka ɔ 'bıbhʊ sa slʊı, 'ın a 'ka gbʊsloluso -putu 'bıbholu -Lagɔgbʊ 'bhisa, -mʊʊ ka 'mı ŋwɛgaga -sʊbhalı. 7 Nıı, -Lagɔgbʊ -putu 'nı -mı. Nyıma tɔlʊa mı -bha, -wa 'yıbhaa wa 'ka Klisıı -Lagɔgbʊ 'bhiti saputu sa, ma nʊa amıaa dlı zɔ bidi -bidi bidi. 8 'Ɪn, we yi -amıaa 'dɛgbolu -zɛ, we yi yalıı 'anzı yabhlo -zɛ, -Lagɔgbʊ -a gbaa da aın -yla, -ɔ -ka we 'bhiti saputu sa, 'kple kpa ɔ! 9 -A ka we gba aın -yla pepe, 'ın 'mʊ na gba 'yaa da aın -yla -slɛɛn: -Lagɔgbʊ a 'nʊa tıa, -ɔ -ka we 'bhiti saputu sa, 'kple kpa ɔ!

10 'Lee, nyıma 'ka 'mı 'ŋnı kwalıı da ın mıa -talıda, yaayıı, -Lagɔɔ -nʊ -wa yı? -Ɪnnya, -Lagɔɔ -nʊ ın 'yıbhaa. 'Lee, ın 'ka nyımaa dʊdʊnamanıı da ın mıa -talıda yı? Ɪn -ka yaa nyımaa dʊdʊnamanıee datalıda -mı, ın 'na 'ka yaa Klisıı lubhonʊnyɔ -zɛ.

*-Lagɔ ka -bha Pɔlʊ -sa -Zezuu *tietienyɔ nya*

11 Nıı, na bhelia, ın nɛɛ aın -ylaɛ: -Lagɔgbʊ na gbaa da, we'e 'bhʊ nyımɛɛ -gbɛ. 12 Nıı, we -ka -amı, nyımɛ 'nı 'mı we 'nyɛ, 'ın nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı 'mı we -slolu, -Zezu Klisı -slolua 'mı we 'klʊ.

13 Ɪn mı bhaa *Zuifʊʊ -Lagɔbʊbɔ -yloogblʊ, sa na nɔa a ka we 'nʊ. Sa na palıa -Lagɔɔ *leglizınya 'klıyıe 'wʊ 'kʊa 'tıtɛ nya, ın 'ka wa lasaa 'gbʊ, a -yi we 'ji. 14 Ɪn mı bhaa Zuifʊʊ -Lagɔbʊbɔ -yloogblʊ, ın -zi na -lima 'wʊ Zuifʊ glaa, 'ın ın dolu -gʊla bhabha, ın -zi wa, -amıaa dʊkpasıı lɛnʊgbʊ 'wʊ.

15-16 'Ɪn, -mʊʊ weee 'yu, -Lagɔ ka -bha 'mı -sa pepe, -zugba ın mı -slɔ na 'nyaaa nʊkplɛ, 'ın ɔ yia 'mı la ɔ 'nanı nya, ın 'ka ɔ lubho nʊ. Da we namanıa -Lagɔ dʊdʊ ɔ 'ka 'mı 'wʊ ɔ 'Yu -slolu, 'ın ın 'ka -mɔɔ gbʊ gba nyıma -wa 'nıa Zuifʊ -yla, -bha -bhlokpadɛ ın 'nı nyımɛ yabhlogbɔɔ 'dızʊwɛlı layıbha. 17 'Ɪn -wa -zɛa 'mı 'yu -Zezuu tietienya, ın 'nı -maa -gbɛ mnı *-Zeluzalɛmʊ, nıı, -bhagıgalıda ın mnıa Alabii -dʊdʊ -gʊ, 'bhie, ın yia lʊbhiti -Damasıgbe nʊkplɛ.

18 -Zʊ ta 'plıa, 'ın ın yia -Zeluzalɛmʊ mnı, Pıɛlıı yibheliee 'gbʊ. 'Ɪn ın li ɔ -gbɛ 'ylı kugbua lɛ gbu. 19 Nıı, we 'nı Pıɛlı -yɔ Nyımaa -Kanyɔɔ bheli *'Zake 'wʊbhʊ, ın 'nı -Zezuu tietienyɔ -putu 'yı 'yli nya.

20 -We na cɛlıa da aın 'wʊ, gbʊzɔnʊ -wa, 'ın -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji nıı, ın 'nıa yotʊbhʊ. 21 -Mʊʊ 'bıgʊ, 'ın ın yia Silii -yɔ Silisi -dʊdʊ -gʊ mnı. 22 Nıı, Klisıı leglizınya mıa Zudee -dʊdʊ -gʊ 'nı -slɔ 'mı 'yı 'yli nya. 23 -We wa gbaa waa leglizınya 'nʊa zlımɛ -bhlogbɔɔ, mʊ -wa nıı: nyımɛ -ɔ palı bhaa wa 'klıyıe 'wʊ, 'ın -Lagɔgbʊ -we ka 'gbʊ ɔ gʊa la, ɔ 'ka we lasa, ɔ mı -slɛɛn we gbada. 24 'Ɪn wa yia -Lagɔɔ 'ŋnı -mnınıda -tʊ na 'gbʊ.

2

Wa ka Pɔlʊ yibheli -Zezuu tietienyɔ nya

1 -Zʊ kugbua lɛ -mnʊa 'plıa, 'ın ın -yɔ Banabası 'sɔ yia -Zeluzalɛmʊ lʊmnı, 'ın ın yia Titı 'wʊbhu, ın -yɔ -mɔɔ yi 'yaa mnı. 2 'Ɪn -Lagɔ -slolua 'mı we 'klʊʊ 'gbʊ, ın yia -mɔ mnı. Ɪn -yɔ nyımaa 'yugalınya 'kadı 'dɛkpʊa gbelia 'wlu, -Lagɔgbʊ na gbaa -wa 'nıa Zuifʊ -yla, ın ka we 'ji gba wa -yla. Ɪn 'nı 'yıbha lubho ın nʊa, 'ın ın mıa nʊda, we tʊ 'wʊ bhe. 3 'Ɪn 'dɛbhie, na nɔnɔnyɔ Titı mıa *Glɛkı

nya, wa 'nı ɔ *knı 'wʊpa -gla nya. 4 -Mʊʊ bhla, yoyobhelia -tɔlʊa -wa -bhoa zlımɛ -aın lʊ 'wiemı, -maa 'yıbha yaa ɔ *knı 'wʊpapıe. Waa nyıma nı ka -aın lʊbho, wa 'ka -amıaa 'dɛ -yla -tʊtʊe -Zezu Klisı nyɛa -aın -yɔlatıtalı, 'ın wa 'ka -aın titee galı 'wʊnʊ lʊ. 5 Nıı, waa nyıma -manı, -a 'nı wa 'wlu zɔ laslʊlʊ 'kienyii -kpʊa, 'ın -Lagɔgbʊ 'ka aın nyıdı -tʊ gbʊzɔnʊ nya.

6 'Ɪn -wa mıa leglizınyaa 'yugalınya 'kadı nya nı, -we wa -mıa, we 'nı 'mı 'yliya 'wʊ -lu yabhlogbɔɔɔ nya -mı, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ'ɔ yla nyımaa ku -yɔ, ın nɛɛ, waa nyıma -manı 'nı 'mı -yla gba -gla nya nıı, ın nʊ gbʊ -putu yabhlo lɛ lʊ. 7 'Ɪn, wa ka we yibheli nıı, sa -Lagɔ dıa we 'gba Pıɛlı 'wlu, 'ın ɔ gbaa Zuifʊ -yla -Lagɔgbʊ, 'sa ɔ dıa 'mı we 'gba 'wlu, 'ın na gbaa nyıma -wa 'nıa Zuifʊ -yla -Lagɔgbʊ. 8 Nıı, -Lagɔ -ɔ nʊa lubho, 'ın ɔ yia Pıɛlı ɔ tietienyɔ -zɛlı Zuifʊ nyıdı, mɔ -bhlokpadɛ nʊa lubho, 'ın ɔ yi 'yaa -amı ɔ tietienyɔ -zɛlı, nyıma -wa 'nıa Zuifʊ nyıdı. 9 Nıı, nyıma -yi *'Zake, Sefası* we -yɔ *Zaan, leglizınyaa 'yugalınya 'kadı nya, 'ın 'nanı -Lagɔ nʊa 'mı 'wʊ, -maa ka we yibheli. 'Ɪn wa yia ın -yɔ Banabası kwɛɛ kpa. Sanɛɛ 'sa -a bhlıa wɛlı -bhlo, -amıa 'ka nyıma -wa 'nıa Zuifʊ nyıdı lubho nʊ, 'ın wamıa 'ka Zuifʊ nyıdı lubho nʊ. 10 Gbʊ yabhlogbɔɔ wa yıbhalıa -aın: wa nɛɛ -a 'na dlʊlʊ leglizınyaa bobabhanya 'wʊ -nı, 'mʊ -amı nʊa lɛ dlı weee nya.

Pɔlʊ palıa Pıɛlı -yla gbʊ la Antiɔsʊgbe nʊkplɛ

11 'Ɪn da Pıɛlı nynia Antiɔsʊ, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ, ın yia we ɔ 'klʊsʊbha. 12 Nıı, da nyıma 'Zake tiea, -maa 'nıa -slɔ nyni, -zugba Pıɛlı -yɔ -Lagɔnyıma -wa 'nıa Zuifʊ lia dabʊdʊ. 'Ɪn da -maa nynia, ɔ yia wa nya lilie 'yligbeli, ɔ yia wa gwevla. -We ka gbʊ -wa, Zuifʊʊ -Lagɔnyıma gʊa nyımaa knı 'wʊpapıe 'wʊ, 'ma ɔ sɔa. 13 'Ɪn -amıaa -Lagɔbhelia Zuifʊ yia Pıɛlıı dlı 'sɔ -bhogbʊ lɛnʊ, 'ın Banabasıı 'dɛgbolu yi 'yaa we lʊbho.

14 Da ın 'yıa we -yɔ nıı, wa'a kpa wa 'dɛ tıklıı -Lagɔgbʊʊ gbʊzɔnʊʊ sɔlʊ, 'ın ın nɛɛ Pıɛlı -yla nyımaa -zejila 'wʊɛ: «-Mı mı Zuifʊ nya, 'ın -ın yia -wa 'nıa Zuifʊ, -maa lɛnʊgbʊ lɛnʊ, -ın 'nı we Zuifʊʊ titee sɔlʊ lɛnʊ. 'Ɪn sa -ın mneni -ın 'ka gba nyıma 'nıa Zuifʊ, wa nʊ -gla nya Zuifʊʊ lɛnʊgbʊ lɛa?»

Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ ka nyıma tıklıı -zɛ dlızʊzʊee 'gbʊ

15 -Amıa mıa, Zuifʊʊ 'zayli -a -mıa, -a 'nı gbʊnyuu -lɛnʊnya, -wa'a zʊa -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ, wa nyıdı. 16 -Mʊʊ bhla, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ'ɔ yibheli nyımɛ, nyımɛ tıklıı nya *Moizıı titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ, nıı, dlızʊzʊe -bhlogbɔɔ -Zezu Klisı -gʊʊ gbʊ -wa. We 'gbʊ, -amıa yi 'yaa -Zezu Klisıı gbʊ -yɔŋwnu, 'ın -Lagɔ 'ka -aın yibheli nyıma tıklıı nya, -amıaa dlızʊzʊe Klisı 'wʊʊ 'gbʊ. Nıı, we 'nı titee 'nʊŋwɛzʊzʊee gbʊ. Nıı, -Lagɔ 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya, titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ.

17 'Ɪn, we -ka nıı, tıklımımıe -Lagɔ 'yliya 'wʊʊ da -a mı -talıda Klisıı 'gbʊ, 'ın -a -ka 'ya gbʊnyuu -lɛnʊnya nya -mı, -wa 'nıa Zuifʊ 'bhisa, 'lee, Klisı paa nyıma 'kʊayli wa nʊ gbʊnyuu lɛ yı? -Ɪnnya! 18 Ɪn 'yıbha zlımɛ ın 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yu, titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ, 'ın ın yia we 'bıbhʊ. Ɪn -ka we lʊ lʊbhiti, -zugba na 'dɛ ın 'nıa titee 'nʊŋwɛzʊnyɔ 'wʊnʊ. 19 Nıı, we -ka tite -bhlo, mʊ -laa 'mı tlıtlıe, 'ın we -ka -amı, ın ka tlı titee gbɛgbɛın, 'ın ın 'ka 'yliyɔgada -tʊ -Lagɔɔ gbɛgbɛın. 'Ɪn ın yia *su -gʊ tlılı Klisı nya. 20 'Ɪn, ın -ka 'yliyɔgada -mı, we 'nı na dɛ -ga 'maslɛɛn 'yliyɔ, nıı, Klisı -gaa 'yliyɔ 'mı 'wʊ. Nıı, -Lagɔɔ 'Yu ka na zɛkalıe -slolu, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ wla na 'gbʊ, ɔ dlıgʊzʊzʊe nya na ku -gaa -slɛɛn da 'yliyɔ. 21 Nıı, ın 'na 'ka -Lagɔɔ 'nanıı daa gba -ınnya. We -ka nıı, tite nʊ nyımɛ tıklıı -Lagɔ 'yu, -zugba bhe Klisı tlıa.

3

-Lagɔ yibhelia nyıma, nyıma tıklıı nya Klisıı dlıgʊzʊzʊee 'gbʊ

1 Oo -Galasii -nyıma, -gʊwʊtʊnya, nyɔɔ -salı aın a? Wa 'nı da aın -Zezu Klisıı *su -gʊ lakʊlʊe 'klʊslolu vaa? 2 Nıı, gbʊʊ gɔ -bhlo mıa da, a 'palı we 'bıgʊ. Zuzu 'Pʊpa a 'yıa, tite 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ a yia ɔ 'yı yaayıı, -Lagɔgbʊ a 'nʊa, a zʊa dlı -gʊʊ gbʊ -wa yı? 3 Sa amıaa -gʊ 'ka 'ya sa 'wʊtʊa? A ka -Lagɔgbʊʊ gwedı -Lagɔɔ Zuzu nya, 'ın a 'yıbha a 'ka -slɛɛn we 'wlubha amıaa 'dɛɛ 'tıtɛ nyaa? 4 -We weee 'wʊ a 'plılıa, bhe -wa yı? -Ɪnnya,

* **2:9** Pıɛlı.

we 'nı mneni we 'ka bhe -zɛ. 5 'Ɪn -Lagɔ -ka ɔ Zuzu aın 'nyɛ, -zugba ɔ nʊ gwɛdigbʊ lɛ aın nyıdı, amıaa titee 'nʊŋwɛzʊzʊee gbʊ -wa yaayıı, -Lagɔgbʊ a 'nʊa 'ın a zʊa dlı -gʊʊ 'gbʊ, ɔ nʊa we lɛ yı?

*-Lagɔɔ dlıgʊzʊnyɔ *Ablaamʊ*

6 Nıı, *-Lagɔsɛbhɛ nɛɛ *Ablaamʊʊ daaɛ:
«Ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ.
Ɔ dlızʊzʊee 'gbʊ,
-Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.»
7 We 'gbʊ, a yibheli we 'ji nıı, -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, ma -wa Ablaamʊʊ 'yuoyuaa 'dɛbhie. 8 -Lagɔsɛbhɛ ka we gba, nıı, nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, wa dlızʊzʊee 'gbʊ -Lagɔ yia wa yibhelia nyıma tıklıı nya, ɔ 'dɛ 'yu. We 'gbʊ, -Lagɔ yia Ablaamʊ -yla wee gbʊzɔnʊ -mını gba pepe nıı:
«'Nyu wa yia dʊdʊgʊ -nyıma weee laŋwnaa -na 'gbʊ.»
9 Ablaamʊ ka -Lagɔɔ gbʊ -yɔŋwnu, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'nyulaŋwna. 'Sa -bhloo 'dɛ -wa weee ŋwnua -Lagɔɔ gbʊ -yɔ, -Lagɔ ŋwnaa wa 'nyu la.
10 Nıı, -wa weee zʊa titee 'nʊŋwɛzʊzʊe dlı -gʊ, mɛ yia wa kpaa. Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:
«-We weee mıa cɛlıda -Lagɔɔ titee 'sɛbhɛ 'wʊ, -ɔ'ɔ zʊa we 'nʊŋwɛ 'kɔmʊʊ, mɛ yia ɔ kpaa.»
11 We mı 'ya gbʊzɔnʊ nya, nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yu titee 'nʊŋwɛzʊzʊee 'gbʊ. Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:
«-Ɔ -Lagɔ yibhelia nyımɛ tıklıı nya dlızʊzʊee 'gbʊ,
'yliyɔgagıe -mɔɔ yia 'yıa.»
12 'Ɪn tite'e 'bhʊ dlızʊzʊee -gbɛ. Nıı, we mı 'ya cɛlıdaɛ:
«-Ɔ zʊa titee lɛnʊgbʊ weee 'nʊŋwɛ,
ɔ -tʊ we lɛnʊda 'kɔmʊʊ,
'ın ɔ 'ka 'yliyɔgagıe 'yı.»
13 Klisı ka ɔ 'dɛ mɛyɔlatınyɔ -zɛlı -amıaa 'bıgʊ, sanɛɛ 'sa ɔ zıtıa -aın 'wʊ titee mɛ kwɛɛ. Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«Nyɔɔo nyɔɔ wa -ka bızı su 'wlu,
mɛ mı ɔ -nʊ nya.»
14 Nıı, sanɛɛ 'sa we nʊa, 'ın 'nyulaŋwna -wɛlı -Lagɔ gbaa Ablaamʊ -yla, nyıma -wa 'nıa Zuifʊ, wa 'ka we 'yı -Zezu Klisıı 'gbʊ. 'Ɪn Zuzu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, -a 'ka we 'yı dlızʊzʊee 'gbʊ.

Tite -yɔ -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla

15 Na bhelia, dʊdʊ -gʊʊ gbʊ yabhlo na yia da palıa: we -ka nıı, wɛlı nyımɛ 'kaa tı, ɔ -ka we tı sazɔnʊ sa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -bha we lasalı, 'ın ɔ 'na 'ka we -gʊ -lu yabhlogbɔɔ palı. 16 Cıın, -li -we -Lagɔ 'kaa wla, ɔ ka we gba Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yuoyu -yla. 'Ɪn -Lagɔsɛbhɛ 'nı -gbaɛ: «Ablaamʊ -yɔ ɔ 'yuoyua,» 'ın -mʊʊ 'ka 'wlʊ nɛɛ nyıma duuun gbʊ wa gba, nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ saɛ:
«-Ɪn -yɔ -na 'yuoyu,»
nyımɛ yabhlogbɔɔ we saa 'ŋnı, mɔ -wa Klisı.
17 -We ın 'yıbhaa ın 'ka gba mʊ nı: -Lagɔ ka wɛlı tı Ablaamʊ -yla, 'ın ɔ nɛɛ, -gʊ ɔ yia we 'yligbea -kli. -Zʊʊ 'wlu 'sɔ -zʊ glʊ -bhlo 'ya kugbua (430) 'plıa, 'bhie, Moizıı tite yia yi. -Mʊʊ 'nı mneni -mʊʊ 'ka wɛlı -Lagɔ tıa -bhalasalı, 'ın -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, we 'nı mneni we 'ka we lasa. 18 'Ɪn we -ka nıı, 'bı -we -Lagɔ wlaa, titee sɔlʊ wa yı we, -zugba we 'nı -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wlaa sɔlʊ 'bhʊ, 'ın, -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, mʊ -yɔ ɔ -slolua ɔ 'nanı Ablaamʊ -yla.

-We ka 'gbʊ -Lagɔ yia tite palı

19 'Ɪn lɛɛ -lu ka 'gbʊ -Lagɔ yi tite palı nyıma -ylaa? Palı ɔ palıa we, 'ın da nyıma -saa ɔ dʊmagbʊ 'nʊŋwɛ ɔ 'ka we -slolu. 'Ɪn we 'ka 'sa lɛnʊda -tʊ tıklıı, 'ın Ablaamʊʊ 'yuoyu -ɔ ka 'gbʊ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka Ablaamʊ -lu 'nyɛ, 'ın -mɔɔ yiyibhla 'ka nyni. -Lagɔ zʊa wee tite 'anzınya ŋwɛɛ, 'ın 'anzınya yia Moizı 'wʊbhu 'kɔlʊ nya, -Lagɔ -yɔ nyıma nyıdı. 20 Nıı, kɔlʊ mıa, nyıma 'sɔ nyıdı ɔ mıa. 'Ɪn, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ: ɔ 'nı kɔlʊ -ka.
21 -Mʊʊ gbaa nıı, -li -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, tite mı we -yɔtʊ nya yı? -Innya! We -ka nıı, -Lagɔ ka tite yabhlo palı, we mneni we 'ka nyıma 'yliyɔgagıe 'nyɛ, -zugba nyımɛ mneni yaa ɔ 'ka nyımɛ tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ, titee 'nʊŋwɛzʊzʊee sɔlʊ. 22 We 'nı 'sa -mı, nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ, dʊdʊgʊli weee mı gbʊnyuuu 'tıtɛ zɔ. 'Ɪn -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, nyıma -wa ŋwnua -Zezuu gbʊ -yɔ, -maa 'ka we 'yı, wa dlızʊzʊe -Zezu Klisı -gʊʊ 'gbʊ.
23 Da -Zezu Klisıı dlıgʊzʊ bhla 'nıa -slɔ nyni, -zugba -a mı -kaslʊcıan nya tite kwɛɛ, wee dlızʊzʊe -Lagɔ 'kaa -aın 'klʊslolu we wʊwʊe nya. 24 Sanɛɛ 'sa, tite -zɛa -amıaa 'yliyɔzʊnyɔ tıklıı, 'bhie, Klisı yia yi, 'ın -a 'ka nyıma tıklıı -zɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ, ɔ

dlıgʊzʊzʊee 'gbʊ. 25 -Slɛɛn, -Zezu Klisıı
dlıgʊzʊ bhla ka nynii 'gbʊ, -a 'nı 'maslɛɛn ɔɔ
'yliyɔzʊnyɔ -mɔnı kwɛɛ -mı.
26 Nıı, a 'dɛ weee mı -Lagɔɔ 'yua nya -Zezu
Klisıı dlıgʊzʊzʊee 'gbʊ. 27 Nıı, amıa weee -wa
wa batizea Klisı 'wʊ, a ka Klisıı 'wʊwlʊ -zɛ.
28 We 'gbʊ, -Lagɔ 'yliya 'wʊ, 'wʊsısalıda 'nı
Zuifʊ -yɔ -wa 'nıa Zuifʊ nyıdı -mı, we 'nı galı
-yɔ nyıma -zɔnʊ nyıdı -mı, 'ın we 'nı nʊkpasi
-yɔ 'ŋwnı nyıdı -mı. Nıı, a 'dɛ weee -bhlo -
Zezu Klisı 'wʊ. 29 A mı Klisıı -nʊ nyaa 'gbʊ,
a mı Ablaamʊʊ 'yuoyua nya. 'Bı -Lagɔ gbaa
ɔ 'ka wla, 'yıa a yia we.

4

Nıı, -a 'nı 'maslɛɛn galı, -Lagɔɔ 'yua -a -mıa

1 -We ın 'yıbhaa ın 'ka gba mʊ nı: 'bılinyɔ
-ka -slɔ 'yısləkpilɛ nya -mı, 'wʊsısalıda 'nı ɔ
-yɔ gaylo nyıdı -mı, 'ın -zugba mɔ -wa wee
'bı weee -kanyɔ. 2 Nıı, nyıma -wa zʊa ɔ, 'ın
-wa zʊa ɔ -li 'yliyɔ, ɔ mı wa kwɛɛ tıklıı, 'ın
bhla -we ɔ dide 'paa ŋwɛɛ, 'ın we nynia. 3 Nıı,
'sa -bhloo 'dɛ we mıa -amıaa -nʊ nya. Da -
a mıa zlımɛ 'yısləkpilɛ 'bhisa, -a mı dʊdʊgʊʊ
'tıtɛnyaa galı nya. 4 'Ɪn, bhla -we -Lagɔ zʊa,
da we nynia 'cɛ, ɔ yia ɔ 'Yu yoo 'pa. Ŋwnɔ
gwalıa ɔ, 'ın ɔ yia Zuifʊʊ titee zɔnyımɛ -zɛ.
5 'Ɪn -wa mıa tite zɔ, ɔ 'ka wa 'wʊzıtı. Sanɛɛ
'sa ɔ 'kaa -aın -Lagɔɔ 'yua -zɛlı.
6 -Lagɔ 'ka we -slolu a mı ɔ 'yua nyaa 'gbʊ,
ɔ yia ɔ 'Yuu Zuzu yoo 'pa -amıaa dibhe 'wʊ,
Zuzu -ɔ kpıa 'wʊ: «Aba* , 'oo Dide!» 7 We
'gbʊ, -ın 'nı 'maslɛɛn gaylo, nıı, -Lagɔɔ 'yu -
ın -mıa. 'Ɪn -ın mı ɔ 'yu nyaa 'gbʊ nı, -ın mı
'ya 'bılinyɔ nya -Lagɔɔ 'nanıı sɔlʊ.

Pɔlʊ lʊa dlı -Galasii -nyımaa 'gbʊ

8 Zlımɛ a -yɔ -Lagɔ 'nı wɛlı -ka, -zugba a
mı bʊbɔlii galı nya, 'ın -mʊʊnya 'nı -Lagɔ -
zɔnʊ nya -mı. 9 'Ɪn -slɛɛn a -yi -Lagɔ, -we ın
'kaa gba mʊ -wa nıı, -Lagɔ -yi aın. Dʊdʊgʊʊ
'tıtɛnya, -we 'nıa 'tıtɛ 'wʊ -ka, 'ın -we 'na 'kaa
aın -lu yabhlogbɔɔ -yla lɛnʊ, sa a bhiti 'ya lʊ
-mʊʊ zɔa? Sa a 'yıbha a 'ka 'ya -mʊʊ galı -
zɛa? 10 'Ylı klaa, 'cʊ klaa, bhla klaa, we -yɔ -
zʊ tɔlʊaa 'nʊŋwɛzʊzʊe -wa amıaa -yɔkpagbʊ.
11 Amıaa 'gbʊ na nʊa nyanɔ: lubho weee ın
nʊa amıaa 'gbʊ, bhe we yia 'wʊtʊa yı?
12 Na bhelia, amıa na bhubhoe, a -mı
'mı 'bhisa, -we ka gbʊ -wa, -amı ka na 'dɛ
nʊ amıa 'bhisa titee gbɛgbɛın. 'Ɪn a 'nı 'mı
gbʊnyuu yabhlogbɔɔ -yla lɛnʊ, da ın mıa
amıaa -gbɛ. 13 'Ɪn -we nʊa lɛ, 'ın ın yia zlımɛ
amıaa -gbɛ -tʊ, 'ın ın yia aın -yla -Lagɔgbʊ
gba, a -yi we. Gu ın kaa -yɔɔ gbʊ -wa. 14 Na
guzʊ -nʊ mı laylagbʊ nya amıaa -nʊ nya, 'ın
a 'nı 'mı 'wʊnyɛ, 'ın a 'nı 'mı kwnɛɛ -sa. Nıı,
-Lagɔɔ 'anzı yabhlo 'bhisa a kpaa 'mı, -Zezu
Klisıı 'dɛgbolu 'bhisa. 15 Da amıaa zlımɛɛ
'mʊna -tʊlʊa? -We ın 'kaa gba amıaa daa mʊ
-wa nıı, we -ka yaa 'yli wa sa -mɔ, -zugba a
ka -mɔ amıaa 'yli -sa, a ka 'mı we yoo 'nyɛ!
16 'Lee, gbʊzɔnʊgbʊ na gbaa da aın -yla, we
'gbʊ ın yia amıaa tʊnyımɛ -zɛ -slɛɛn yı?
17 Waa nyıma -wa nynia aın -yɔla, wa 'nı
amıaa zɛkalı sazɔnʊ sa. Wa 'yıbha wa 'ka
aın 'mı 'bı -sa, 'ın a 'ka wa 'bıbholu we gbʊ
-wa. 18 Cıın, gbʊzɔnʊ -wa, nyımaa zɛkalıe -
ka aın ye sazɔnʊ sa, mʊ nanıa 'yli. We -zɛ
dlı -zɔnʊ nya. A nʊ we lɛ bhla weee nya, we
'na -zɛlı na 'yibadı -bhlogbɔɔ -nı. 19 Na 'yua,
amıaa 'gbʊ ın mı 'yaa da sıada lʊ, nɛɛ ŋwnɔ
-bho luzi, mɔ. 'Ɪn ın mı 'sa sıada tıklıı, 'ın
Klisı 'ka aın 'wʊladılı, 'ın a 'ka Klisıı 'wʊwlʊ
-zɛ kpɛɛn kpɛɛn. 20 Nıı, ın 'yıbha ın 'ka bhla
-mını nya aın kwesi -mı, ın 'ka aın -yla gba
sɔ -putu lʊ. -We ın 'kaa lɛnʊ -slɛɛn, ın 'nı we
-yi. Amıaa 'gbʊ dlılʊe mıa da 'mı -yɔ.

**Agaa -yɔ *Salaa gbʊʊ 'wʊpalıgbʊ*

21 A gba -slɔ we 'mı -yla, amıa -wa 'yıbhaa
a 'ka Moizıı tite 'nʊŋwɛ zʊ, -we wee tite -
mınıı 'sɛbhɛ gbaa, a'a 'nʊ wee? 22 Nıı, we
mı cɛlıda we 'wʊɛ, Ablaamʊ 'yı nʊkpasuyua
'sɔ. 'Yabhlo ɔ -yɔ gayloŋwnɔ *Agaa gwalıa,
'ın -gʊdʊ ɔ -yɔ nyımɛzɔnʊŋwnɔ *Sala gwalıa.
23 Nıı, 'yu ɔ -yɔ gayloŋwnɔ Agaa gwalıa,
nyımaa dʊmagbʊʊ sɔlʊ wa gwalıa -mɔɔ. 'Ɪn
-ɔ ɔ -yɔ nyımɛzɔnʊŋwnɔ gwalıa, wɛlı -Lagɔ
wlaa, we sɔlʊ wa gwalıa -mɔɔ. 24 Wee
gbʊʊ 'wʊpalıgbʊ -mınıı 'ji -tɔ 'wʊ, waa 'ŋwnı
'sɔ -manı 'wʊsusloluee gbʊ 'sɔ wa slolua.
We tıanʊ mıa, *'wʊsuslolue -we -Lagɔ -yɔ
Ablaamʊ -yɔ *Izlaɛlınyıma nʊa lɛ -gɔgɔ wa
laa *Sinaii 'wlu, we yli -wa Agaa, wee
'wʊsusloluee tite nʊa nyıma galı 'wʊ. 25 Nıı,
Agaa mıa, mɔ -wa Sinaii -gɔgɔ Alabii -dʊdʊ -
gʊ. Mɔ -wa dʊdʊ -mını -gʊʊ -Zeluzalɛmʊgbe,

* **4:6** Zuifʊwɛlı -wa. We ji -wa: «-Baba».

-we ka gbʊ -wa, we -yɔ we 'yua weee mı galı nya. 26 Nıı, yalıı -Zeluzalɛmʊ mıa, mʊ -wa -Zeluzalɛmʊ -we 'nıa gaylo nya -mı, 'ın mʊ -wa -amıaa 'nyaa. 27 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«Gblotʊŋwnɔ, a li 'mʊna!
Ama 'nıa 'yugwalıee kuu 'cɔnʊee 'ji -yi,
a 'kpı 'wʊ 'mʊna nya!
Nıı, 'wʊnyɛŋwnɔɔ yua yia 'wʊzumanıa,
wa 'ka 'wʊyıbhaŋwnɔɔ 'yua 'wʊzi.»
28 'Ɪn amıa, na bhelia, wɛlı -Lagɔ wlaa amıa mıa we -gʊʊ 'yua nya, *Izakı 'bhisa. 29 Zlımɛ, 'yu wa gwalıa nyımaa dʊmagbʊʊ sɔlʊ, mɔ palıa -ɔ wa gwalıa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ 'klıyıe 'wʊ. 'Ɪn 'sa -bhloo 'dɛ we mıa dɛslɛɛn nʊda. 30 'Ɪn -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ lɛa? We nɛɛ:
«-Ɪn vu gaylonŋwnɔ -yɔ ɔ 'yu.
Nıı, gaylonŋwnɔɔ 'yu -yɔ nyımɛzɔnʊŋwnɔɔ 'yu
'nı mneni wa 'ka wa didee 'bı dlili.»
31 We 'gbʊ, na bhelia, -amıa 'nı gaylonŋwnɔɔ yua, nyımɛzɔnʊŋwnɔɔ 'yua -a -mıa.

5

-Zezu Klisı ka -aın gaylo -flii -sa

1 Klisı ka -aın gaylo -flii -sa, 'ın -a 'ka -amıaa 'dɛ -yla -mı sazɔnʊ sa. A -tʊ -mʊʊ sɔlʊ gege, 'ın a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi 'ya galı -zɛ lʊ.
2 A yla, -amı Pɔlʊ nɛɛ aın -ylaɛ: wa -ka aın *knı 'wʊpa, a 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'yu nı, -zugba Klisı 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı amıaa -nʊ nya. 3 Ɪn nɛɛ 'ya aın -yla -tapaɛ, nyɔɔo nyɔɔ -ka knı pla, ɔ zʊ tite weee 'nʊŋwɛ -gla nya. 4 Amıa -wa 'yıbhaa -Lagɔ yibheli aın nyıma tıklıı nya titee sɔlʊ, a -yɔ Klisı ka 'wʊdo. 'Ɪn -Lagɔɔ 'nanı ka aın 'wʊbɔ. 5 Nıı, we -ka -amıa, -Lagɔ -a dıa dlı 'wʊ, mɔ yia -aın yibhelia nyıma tıklıı nya ɔ 'dɛ 'yu, 'ın 'mʊ -a mıa wʊda, -Lagɔɔ Zuzuu 'tıtɛ -we nʊa -amıaa dlızʊzʊe 'wʊ lubho, we nya. 6 Nıı, -Zezu Klisı 'wʊ, -ın 'ka knı 'wʊ -mıoo, -ın 'nı knı 'wʊ -mıoo, -mʊʊ 'nı gbʊ yabhlogbɔɔ. Nıı, -we nanıa 'yli, mʊ -wa dlızʊzʊe -we nʊa gbʊ lɛ nyımɛɛ zɛkalıe nya.

A 'na 'bhitili gaylo 'wʊ lʊ -nı

7 A ka -gwagwıe gwedı 'nanʊʊ, nyɔɔ yɔmanı amıaa bhʊ 'wʊ, nıı, a 'na zʊlʊ gbʊzɔnʊ 'nʊŋwɛ -nıa? 8 -We wa gbaa aın -yla, 'ın wa yia aın lu, -Lagɔ -ɔ laa aın, we 'nıa ɔ -gbɛ 'bhʊ. 9 'Lee, wa'a gba da «*Gɔɔ -sɛlɛ wa palıa 'flooo 'pue weee -yɔ, mʊ ylılıa wee»? 10 -Amı mıa, Nyımaa -Kanyɔ 'wʊ, na dlı mı aın -gʊ nıı, amıa 'na 'ka 'wlukʊʊn lapʊpalıe -putu 'yı. 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka amıaa 'wlu -nyumɔ, -Lagɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpaa.
11 We -ka -amı, na bhelia, we -ka knıplagbʊ ın mı yaa gbada gbʊzɔnʊ sa, lɛɛ ka 'gbʊ wa pa 'mı 'klıyıe 'wʊa? We -ka yaa 'sa -mı, -zugba, Klisıı su -gʊ tlılıgbʊ ın mıa gbada, we 'na 'ka nyımɛ yabhlogbɔɔ 'cɛdlɔ -la. 12 Nıı, -wa nʊa amıaa dlı zɔ bidi -bidi bidi, wa lɛlı 'ya wa 'dɛ!
13 Na bhelia, amıaa 'dɛ -yla -tʊtʊee 'gbʊ -Lagɔ yia aın la. A 'na 'yligbeli we -gʊ, 'ın a 'ka amıaa yıcɛɛ lɛnʊgbʊ lɛnʊ -nı. Nıı, a nʊnnʊ lubho -yla zɛkalıdlı nya. 14 Nıı, wɛlıı gɔ -bhlo nı nʊkplɛ tite weee 'bhaa 'wlu:
«-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»
15 Nıı, -fliinıma 'bhisa, a -ka mumnuda -mı, a -ka lɛnʊnnʊda -mı, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi amıaa 'dɛɛ klu lasa.

Zuzu 'Pʊpa -galı aın 'yu

16 Ɪn nɛɛ aın -ylaɛ: a nɔ -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʊ, a yi 'maslɛɛn amıaa yıcɛɛ dlıwʊnynigbʊ lɛnʊ. 17 Nıı, -amıaa yıcɛɛ dlıwʊnynigbʊ -yɔ -Lagɔɔ Zuzu 'nı wɛlı -bhlo -ka, 'ın -Lagɔɔ Zuzu -yɔ -amıaa yıcɛɛ dlıwʊnynigbʊ 'nı wɛlı -bhlo -ka. Nıı, -yɔ we mımnıa, 'ın -we a 'yıbhaa a 'ka lɛnʊ, a yi we lɛnʊe kwɛyɔmneni. 18 We -ka nıı, -Lagɔɔ Zuzu -galı aın 'yu, -zugba a 'nı 'maslɛɛn tite zɔ -mı, 'ın we 'nı 'maslɛɛn aın ŋwɛzi.
19 'Ɪn -a -yi -amıaa 'dɛɛ yıcɛɛ lɛnʊgbʊ, -we -wa: mʊtnı klaa, pʊınplagbʊ klaa, we -yɔ gbʊnyuu weee lɛnʊe, 20 yoyolagɔ weee bʊbʊe, -dlabhiaa lɛnʊe, nyıma 'wʊnyınyɛnıe, -zlɛsasıe, zenyinʊnʊe, 'cɛpapıe, -yɔmımnıe, zʊa 'wʊdıdıe, gwepapıe -pue ŋwɛɛ, 21 nyımɛ -putuu -luu dlı 'wʊnyinyie, nʊ nyımɛɛ 'bhabhıe, nyʊgbalilie, 'ın we -yɔ we 'wʊwlʊ -gbʊ tɔlʊaa lɛnʊe. Ɪn ka we gbʊ aın -yla gba tıa, 'ın 'mʊ na gbaa -slɛɛn da aın -yla: nyıma -wa nʊ 'saa, -maa 'na 'ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe 'wʊ 'bı 'yı.
22 Nıı, zʊzɔnʊgbʊ bhʊa -Lagɔɔ Zuzuu -gbɛ, mʊ nı: zɛkalıdlı, 'mʊnadlı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, dlıtie, gbʊ -zɔnʊʊ lɛnʊe, dlı -zɔnʊ -kakıe -yɔ wɛlı -gʊtʊtʊe, 23 dlı -dlɔɔ -kakıe, we -yɔ 'dɛɛ dlı lakpakpıe 'sɔ. Tite'e -sɔlʊ -mʊʊ weee -yɔ

'wʋ. 24 -Wa mıa [-Zezu] Klisıı -nʋ nya, wa yıcɛɛ -yɔkpagbʋ -yɔ we dlıwʋnynigbʋ, wa ka we lakʋlʋ *su -gʋ. 25 -Lagɔɔ Zuzu ka -aın 'yliyɔgagıe 'nyɛɛ 'gbʋ, -a nɔ 'ya ɔɔ Zuzuu sɔlʋ. 26 -A 'na 'ylimanı -amıaa 'dɛ -nı, -a 'na lılalı 'cɛdlɔ -nı, -a 'na nʋnnʋ zenyi -gbɛ -nı.

6

A sısalı 'wʋ amıaa -yɔgbʋʋ 'gba nya

1 Na bhelia, we -ka nıı, nyımɛ yabhlo ka gbʋnyuu lʋbhlili, amıa -wa nɔa -Lagɔɔ Zuzuu sɔlʋ, a 'slamanı ɔ 'wʋ -Lagɔɔ 'yloogblʋ. 'Ɪn a nʋ we lɛ dlı -dlɔɔ nya. A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, amıa yi 'ya laylagbʋ lʋbhlili. 2 A sısalı 'wʋ amıaa -yɔgbʋʋ 'gba nya. A -ka 'sa nʋ, -zugba Klisıı tite a bhlelia 'yli. 3 We -ka nıı, nyımɛ yabhlo pʋpalı 'wlukʋʋn la nıı, ɔ mı nyımɛ 'kadʋ nya, 'ın -zugba ɔ 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı nı, ɔ 'dɛgbolu ɔ nʋa -dawli 'wʋ. 4 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka -mı, ɔ bhlı ɔ 'dɛɛ lɛnʋgbʋ 'yliyɔ la, 'ın -we ɔ nʋa lɛ, we -ka 'ylinanı nı, ɔ -ka ɔ 'dɛ 'ylimanıa yi we 'wʋ, we -zɛ ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yla, ɔ 'na palı ɔ 'dɛ nyımɛ -putu 'wʋ -nı. 5 'Ɪn nyımɛ -ɔ -ka -mı, mɔ 'kaa ɔ 'dɛɛ 'gba 'wʋbhu.

6 Nyımɛ -ɔ wa slolua -Lagɔwɛlı, ɔ zʋzɔnʋnya mıa, ɔ 'nyɛ we tɔlʋa nyımɛ -ɔ slolua we ɔ.

7 A 'na nʋnʋ amıaa 'dɛ -dawli 'wʋ -nı: nyımɛ'ɛ palı -Lagɔ gla. -We ka gbʋ -wa, -we nyımɛ glʋa, we 'ya ɔ yia 'kwaa. 8 -We nanıa nyımɛɛ yıcɛ dʋdʋ, ɔ -ka we glʋ, tlıtlıe 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ ɔ yia 'kwaa. 'Ɪn, we -ka nıı, -we nanıa -Lagɔɔ Zuzu dʋdʋ, 'mʋ ɔ glʋ, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, 'mʋ ɔ yia 'kwaa. 9 -A 'na sıalı gbʋzɔnʋʋ lɛnʋe 'wʋ -nı. We -ka nıı, 'kʋa 'nı -aın 'ylilawla, bhla -zɔnʋ yia yia, 'ın -lu -a glʋa, -a 'ka we 'ya 'kwa. 10 We -ka 'sa -mı, da -a kaa bhla, -a nʋ nyıma weee -yla gbʋzɔnʋ lɛ. -Amıaa bhelia -wa zʋa -Zezu Klisı dlı -gʋ, ma -yla -a 'kaa we lɛnʋ tıa.

'Dızʋwɛlıı 'wʋbhlolunʋ -yɔ fʋsawɛlı

11 A yla 'sɛbhɛɛ 'ya 'kadı -mını, na 'dɛɛ sɔ nya ın cɛlıa da we aın 'wʋ.

12 Nyıma -wa 'yıbhaa a pla knı -gla nya, -wa 'yıbhaa wa 'yı wa -yɔ gbʋ weee lɛnʋda, ma -wa. Nıı, wa 'yıbha tɛın wa 'na 'palı wa 'klıyıe 'wʋ, Klisıı suu 'gbʋ -nı. 13 Nıı, waa nyıma -wa dıa knı la, wa 'dɛgbolu'u zʋ tite 'nʋŋwɛ. 'Ɪn wa 'yıbha a pla knı, wa 'ka wa 'dɛ 'ylimanı nıı, wa ka aın 'bı ku -yɔtı. 14 We -ka -amı, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı sugʋtlılıe -bhlogbɔɔɔ 'gbʋ na ylimanıa na 'dɛ. Nıı, wee suu 'gbʋ dʋdʋgʋli yia tlı na gbɛgbɛın. 'Ɪn -amı yia tlı dʋdʋgʋlii gbɛgbɛın. 15 Nyımɛ 'ka knı 'wʋ -mıoo, nyımɛ 'nı knı 'wʋ -mıoo, -mʋʋ 'nı gbʋ. Nıı, -we nanıa 'yli, mʋ -wa, nyımɛ -zɛ nyımɛ lolu. 16 -Wa weee nɔa na gbʋsloluwɛlı -mını -gʋ, -Lagɔɔ 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -yɔ ɔ nyazıdlı -mı wa -gʋ, 'ın we -mı 'ya -Lagɔɔ Izlaɛlınyıma weee* -nʋ nya.

17 Bhla -we yia yia, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na sıalı 'maslɛɛn 'mı -nı. -We ka gbʋ -wa, 'kpakʋnnya mıa da na ku -yɔ, mʋ slolua nıı, -Zezuu -nʋ ın -mıa.

18 Na bhelia, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la. -Amɛnı!

* **6:16** We ji -wa: -Lagɔnyıma tıklıı.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Efɛzɪ -nyɪma yoo

-Lagɔnyɪma mɪa Efɛzɪgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nɪ yoo. Ɔ mɪ -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nɪ cɛlɪ. Ɔ nɛɛ we 'wʊ nɪɪ, -Lagɔnyɪma weee -bhlo, we 'dɛɛ 'gbʊ wa kɪkalɪ zɛ.

Fʊsawɛlɪ

1 Amɪa -Lagɔnyɪma mɪa Efɛzɪgbe nʊkplɛ, -wa zʊa -Zezu *Klisɪ dlɪ -gʊ, -amɪ Pɔlʊ -zɛa -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya -Zezu Klisɪɪ *tietienyɔ, -amɪ cɛlɪa da aɪn 'wʊ.
2 Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn wa 'nyɛ aɪn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

-Lagɔ ka -aɪn zʊzɔnʊ 'nyɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ

3 -A -mnɪnɪ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ Dide -Lagɔɔ 'ŋnɪ! Ɔ ka -aɪn 'nyulaŋwna Zuzu 'Pʊpaa 'nyulaŋwnɪe weee nya, -mɔ yalɪ 'pɪpɪ Klisɪ 'wʊ. 4 Nɪɪ, dʊdʊʊ lalalɪe 'yu -Lagɔ ka -bha -aɪn -sa, -a 'ka ɔ -nʊ -zɛ Klisɪ 'wʊ. 'Ɪn -a 'ka -mɔwlʊda -tʊ, -zugba gbʊnyuu yabhlogbɔɔ 'nɪ -aɪn kwɛyli -mɪ ɔ 'yliya 'wʊ.

-Lagɔ -kalɪ -amɪaa zɛɛ 'gbʊ, 5 ɔ yia 'cɪn gba nɪɪ, ɔ 'ka ɔ 'yua -aɪn 'wʊnʊ -Zezu Klisɪ 'wʊ. Nɪɪ, ɔ zʊzɔnʊ 'wʊ, -we ɔ 'yɪbhaa, mʊ mɪa dɛ. 6 We 'gbʊ -a -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ bhabha, ɔ 'nanɪ 'kadʊʊ 'gbʊ. Dlɪ weee nya ɔ nyɛa -aɪn we, ɔ dʊma yuu 'ŋnɪ nya. 7 Nɪɪ, -Zezuu 'pɪɔn zɪtɪa -aɪn 'wʊ, 'ɪn -Lagɔ yia -amɪaa -yɔgbʊ 'wʊtɪ. Sanɛɛ 'sa -Lagɔ -slolua ɔ 'nanɪɪ 'ylilo, 8 wee 'nanɪ -we ɔ nʊa -aɪn 'wʊ bhabha, mʊ -wa nɪɪ, ɔ ka -aɪn gbʊyilo -yɔ 'ylimnee weee 'nyɛ. 9 Ɔ dlɪɪ da -gbʊ mɪa zizeda, ɔ ka we -aɪn 'klʊslolu. 'Ɪn ɔ ka 'cɪn gba nɪɪ, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka we gbalɪ Klisɪ 'wʊ. 10 Wee gbʊ -Lagɔ gbaa, ɔ 'ka we lɛnʊe gbalɪ, bhlanya -mɪnɪɪ bhɪalɪda, mʊ -wa nɪɪ, ɔ 'ka yalɪ -lu weee -yɔ dʊdʊ -gʊ -lu weee 'wlugʊgwlalɪ. 'Ɪn Klisɪɪ 'dɛbhlogbɔɔ 'ka we 'wlulapɪlɪnyɔ -zɛ.

11 -A -yɔ Klisɪɪ 'wʊsusloluee 'gbʊ, 'pʊpʊe ka gbʊ -Lagɔ gbaa, -a ka -amɪaa -nʊ 'yɪ. Nɪɪ, -Lagɔ ka 'cɪn -bha -aɪn -sa, gbʊ ɔ 'kaa lɛnʊ, we sɔlʊ. Cɪɪn, gbʊ -we ɔ gbaa 'ɪn -we ɔ 'yɪbhaa, ɔ ka -lu weee lɛnʊ, we sɔlʊ. 12 Nɪɪ, -amɪa dɪa Klisɪ dlɪ 'wʊ tɪa, -a 'ylimanɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ! We 'gbʊ -Lagɔ yia -bha -aɪn -sa.

13 Amɪa 'ya, gbʊzɔnʊ -wɛlɪ -we amɪa pʊlʊa yukwli, -Lagɔgbʊ -we 'nyɛa aɪn 'pʊpʊe, we 'gbʊ a ka Klisɪ dlɪ -gʊ zʊ. 'Ɪn -Lagɔ yia amɪaa yibhelida zʊ, Zuzu 'Pʊpa ka gbʊ ɔ gbaa nya, 'ɪn ɔ yia we aɪn 'nyɛ. 14 Zʊzɔnʊnya -Lagɔ dɪa la ɔ nyɪmaa -nʊ nya, Zuzu 'Pʊpa -wa we tɪanʊ, 'ɪn mʊ tɛmanɪa -amɪaa dlɪ la nɪɪ, -amɪaa 'wʊzɪtɪe -ka gba, 'ɪn -a yɪa wee -li -mɪnɪ. Nɪɪ, -a -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'kadʊ we 'gbʊ!

Pɔlʊ bhubhoea -Lagɔ Efɛzɪɪ -Lagɔnyɪmaa 'gbʊ

15 We 'dɛ weee 'gbʊ, sa a zʊa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu dlɪ -gʊ, 'ɪn a -kalɪa -Lagɔnyɪma weee zɛ, -amɪ ka 'ya -mʊʊ 'nʊʊ 'gbʊ, 16 na paa -Lagɔ fuo 'kɔmʊʊ, amɪaa 'ŋnɪ nya. 'Ɪn ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɪ, 'ɪn na paa aɪn dlɪ -gʊ. 17 'Ɪn -we na yɪbhalɪa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪɪ 'ŋnɪmnɪ -Dide -Lagɔ mʊ nɪ: nɪɪ, ɔ 'nyɛ aɪn gbʊyilo -Zuzu, we 'ka -Lagɔ aɪn 'klʊslolu, 'ɪn a 'ka ɔ yibheli sazɔnʊ sa. 18 Ɔ -kalɪ amɪaa dlɪ 'wʊ ɔ zlɪ 'ka -mɔ slo. 'Ɪn -we a dɪa dlɪ 'wʊ, -we ka 'gbʊ ɔ yia aɪn la, a 'ka we 'wʊlanʊ. 'Ɪn zʊzɔnʊnya ɔ nyɛa ɔ -mɔwlʊnya, a 'ka we 'ylilo 'kadʊ yibheli. 19 -Lagɔ na bhubhoea, 'ɪn -amɪa zʊa Klisɪ dlɪ -gʊ, -gblɔɔ -yɔtɪtɛ 'kadʊ -Lagɔ dɪa la -amɪa -Lagɔnyɪmaa -nʊ nya, a 'ka we yibheli. 'Ɪn wee 'tɪtɛ ɔɔ -Lagɔ -slolua 'kʊa 'tɪtɛ weee nya, 20 da ɔ 'bhua Klisɪ 'wʊ tlɪtlɪe lʊ, 'ɪn ɔ yia ɔ ladɪ ɔ lilisɔlʊ -mɔ yalɪ 'pɪpɪ. 21 Nɪɪ, yalɪɪ 'tɪtɛ weee -gʊ, se weee -gʊ, ŋwɛzilo weee -gʊ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪe weee -gʊ, we -yɔ 'ŋnɪo 'ŋnɪ wa 'kaa la da, dʊdʊ -mɪnɪ -yɔ dʊdʊ 'ka 'yaa yi -gʊ, Klisɪ pɪlɪa we 'dɛ weee 'wlu la. 22 -Lagɔ ka -lu weee Klisɪɪ bhʊ zɔ lapalɪ. 'Ɪn ɔ yia ɔ 'yligbeli *Leglizɪ 'yugalɪnyɔ 'kadʊ nya. Leglizɪ -kpabhiee 'wlu Klisɪ -mɪa, 23 *Leglizɪ -wa Klisɪɪ ku -kpabhie. 'Mʊ ɔ yea kɛkɛ, 'ɪn, -Lagɔɔ lala -li weee ɔɔ Klisɪ ye 'yaa.

2

-A ka tlɪtlɪe lʊ 'wʊsɔ, 'ɪn -a yia 'yliyɔgagɪe 'yɪ

1 Zlɪmɛ a ka 'yliyɔga -tlɪtlɪe tlɪ, amɪaa gbʊ -mnɔmnɔe -yɔ amɪaa gbʊnyiii 'gbʊ. 2 Wee dʊdʊ -mɪnɪ -gʊʊ lɛnʊgbʊ 'nyii a nʊa lɛ zlɪmɛ. 'Tɪtɛ 'nyii -kanyɔ mɪa yalɪ -yɔ dʊdʊ 'sɔ nyɪdɪ, 'mɔ a zʊa 'nʊŋwɛ. Nyɪma -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, wee zuzu mɪ 'yaa -slɛɛn da wa 'wʊ lubhonʊda. 3 -Amɪa weee mɪ 'ya

zlɪmɛ nyɪma -manɪ 'bhisa. -Amɪaa yɪcɛɛ dlɪwʊnynigbʊ 'cɪnnya -a nʊa lɛ. 'Ɪn -a nʊa -amɪaa yɪcɛ -yɔ -amɪaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪe 'nyiii dʊmagbʊ lɛ. 'Sa -bhloo 'dɛ -amɪa mɪaa 'gbʊ, -a yi 'yaa -Lagɔɔ 'cɛ zɔ 'plɪlɪa nyɪma tɔlʊa 'bhisa.

4 'Ɪn, -Lagɔɔ nyazɪdlɪ 'yli, 'ɪn ɔ -kalɪ -amɪaa zɛ bhabha. 5 We 'dɛɛ 'gbʊ, da -a tlɪa 'yliyɔga tlɪtlɪe gbʊnyaa mnɔmnɔe lʊ, 'ɪn -Lagɔ yia -aɪn 'yliyɔgagɪe 'nyɛ Klisɪ nya. Cɪɪn, -Lagɔɔ 'nanɪɪ 'gbʊ a yia 'pʊ. 6 -A mɪ -Zezu Klisɪ 'wʊʊ 'gbʊ, -Lagɔ yia -a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊbhu tlɪtlɪe lʊ. 'Ɪn ɔ yia ɔ -yɔ -aɪn 'sɔ -mɔ yalɪ 'pɪpɪ ladɪ. 7 Zʊzɔnʊ -we -Lagɔ nʊa -aɪn -yla lɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, -we ka 'gbʊ ɔ yi 'saa nʊ, mʊ -wa nɪɪ: ɔ 'nanɪ 'kadʊ ka 'ŋnɪmnɪe 'nɪa bhloluda -ka, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka we 'yli -slolu -zʊ weee yia yiaa -nʊ nya. 8 Nɪɪ, -Lagɔɔ 'nanɪɪ 'gbʊ a yia 'pʊ, amɪaa dlɪzʊzʊe -yɔ. Wee 'pʊpʊe'e 'bhʊ amɪaa -gbɛ, -Lagɔɔ wlawlalu -wa. 9 Wee 'pʊpʊe'e 'bhʊ amɪaa 'dɛɛ lɛnʊgbʊʊ -gbɛ. We 'gbʊ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ylimanɪ ɔ 'dɛ -nɪ. 10 Nɪɪ, -Lagɔ nʊa -aɪn lɛ, 'ɪn mɔ -laa -aɪn la -Zezu Klisɪ 'wʊ, gbʊzɔnʊ -gbʊnyaa lɛnʊee 'gbʊ. 'Ɪn wee gbʊzɔnʊ -gbʊnya mɪa, -Lagɔ ka we lamnazɪ pepe, -a 'ka we lɛnʊʊ 'gbʊ.

-A mɪ nyɪma -bhlo nya Klisɪ 'wʊ

11 Nɪɪ, amɪaa -mɪmɪ -kwɪkwɪ cɪn mɪa, a ligbe we! A 'nɪ *Zuifʊ tɛɪn nya -mɪ. 'Ɪn Zuifʊ laa aɪn «nyɪma -wa 'nɪ knɪ 'wʊ -mɪ». 'Ɪn wa laa wa 'dɛ «knɪ 'wʊ -nyɪma», nyɪmɛɛ sɔ ka wa knɪ 'wʊ 'paa 'gbʊ. 12 We bhla a 'nɪ Klisɪ -yi, a mɪ 'lakpanya nya, 'ɪn -Lagɔɔ nyɪma ɔ -saa -bha, a 'nɪ wa glaa -mɪ. Wɛlɪnya -we -Lagɔ -yɔ ɔ nyɪma bhlɪa, -lu ɔ 'kaa wa 'nyɛ -gʊ, amɪaa -nʊ 'nɪ we lʊ -mɪ. A 'nɪ dlɪ 'wʊdɪ -lu -ka, 'ɪn a 'nɪ -Lagɔ -yi dʊdʊgʊ. 13 'Ɪn -slɛɛn, -Zezu Klisɪɪ 'wʊ -mɪmɪee 'gbʊ, amɪa -tlʊlʊa zlɪmɛ -Lagɔ -yɔ la, -Zezuu 'pɪɔn ka aɪn ɔ -yɔ bɛlɪ.

14 Nɪɪ, Klisɪɪ dɛ -wa -amɪaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. Zuifʊ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ, 'ma ɔ -zɛlɪa nyɪmɛ -bhlo. Ɔ wlaa ɔ ku tlɪtlɪe -yla, 'suo -we sɪsalɪa wa -yɔ, 'ɪn we nʊa wa tʊnyɪma 'wʊ, ɔ yia we -wlɔ, 15 'ɪn ɔ yia Zuifʊʊ tite -yɔ we -gba -yɔ we lɛnʊ sɔ lamumni. 'Ɪn ɔ yia wa 'dɛ 'sɔ nyɪmɛ lolu -bhlo -zɛlɪ ɔ 'dɛ 'wʊ. Sanɛɛ 'sa ɔ zʊa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ wa nyɪdɪ. 16 Klisɪɪ *su -gʊ tlɪlɪe nya ɔ -zɛlɪa waa nyɪmaa -zakpa 'sɔ nyɪmɛ -bhlogbɔɔ, 'ɪn ɔ yia wa -yɔ -Lagɔ 'wʊsuslolu, ɔ yia 'wʊnyɪnyɛnɪe lasa. 17 Amɪa -wa 'nɪa Zuifʊ, -wa -tlʊlʊa zlɪmɛ -Lagɔ -yɔ la, 'ɪn -wa -wa -Zuifʊ, -wa cɪpaa -Lagɔ -yɔ, sanɛɛ 'sa Klisɪ yia, 'ɪn ɔ yia aɪn -yla 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ wɛlɪ -zɔnʊ gba. 18 Nɪɪ, ɔɔ Klisɪɪ 'gbʊ, -a 'dɛ weee, Zuifʊ -yɔ -wa 'nɪa Zuifʊ, -a mneni -a 'ka Dide -Lagɔ 'yu 'yligbe, -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ nya.

19 We 'gbʊ, amɪa 'nɪa Zuifʊ, a 'nɪ -slɛɛn 'lakpanya, a 'nɪ 'plɪplɪnya, nɪɪ, -Lagɔɔ -mɔwlʊnyɪmaa bhelia a -mɪa -slɛɛn, 'ɪn a mɪa -Lagɔɔ zʊayli -nyɪma nya. 20 -Budu -we ka gwe mɪa -Zezuu tietienya -yɔ *-Lagɔgbʊʊ -falɪpanya nya, 'mʊ a -mɪa. 'Ɪn -Zezu Klisɪɪ 'dɛ mɪa we gwɪgwɪ 'yli -tʊkpa -zɔnʊ nya. 21 Wee -budu wa mɪa 'sʊbhada, mɔ tɛmanɪa we da weee la, mɔ nʊa we lɛ, 'ɪn we -klu tlʊmanɪa, 'ɪn we zɛa -mɔwlʊ -budu 'kadʊ, Jejitapɛ 'wʊ. 22 A -yɔ Klisɪɪ 'wʊsuslolue 'wʊ, amɪa mɪ 'ya -budu wa sʊbhaa lʊ. Wee -budu -we zɔ -Lagɔ dɪlɪa la ɔ Zuzu nya, 'ɪn a -yɔ amɪaa bhelia -tɔlʊa weee 'ka we -zɛ.

3

Lubho -we Pɔlʊ 'kaa nʊ -wa 'nɪa Zuifʊ nyɪdɪ

1 We 'gbʊ, -amɪ *Pɔlʊ -wa -Zezu Klisɪɪ -kaslʊnyɪmɛ amɪa -wa 'nɪa Zuifʊʊ 'gbʊ, -amɪ na bhubhoea da -Lagɔ.

2 -Lagɔɔ 'nanɪ nya, lubho ɔ gbaa ɪn nʊ amɪaa 'gbʊ, a ka we 'dɪ 'nʊ gbʊzɔnʊ sa. 3 -Lagɔ ka na 'yli -blo 'ylikakɪe 'wʊ, ɔ gbʊ mɪa zizeda, ɔ 'ka 'mɪ we 'klʊslolu. (Ɪn ka 'cɪn wɛlɪ ya 'sɔlɛ cɛlɪ we 'gbʊ. 4 'Ɪn a -ka we zɛlɪda -mɪ, a 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, Klisɪɪ gbʊ mɪa zizeda -de 'wʊ na nʊ we laa, -de ɪ'ɪn 'nʊ we 'wʊlaa!) 5 -Lagɔ 'nɪ zlɪmɛ zizegbʊ -mɪnɪ -amɪaa dʊkpasɪ 'klʊslolu. Nɪɪ, ɔ ka -slɛɛn we -Zezuu tietienyaa -mɔwlʊnʊ -yɔ -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya 'klʊslolu ɔ Zuzu nya. 6 Wee zizegbʊ nɪ: -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ, -wa 'nɪa Zuifʊ, wa -yɔ Zuifʊ 'sɔ ka ku -bhlo -zɛ. 'Ɪn -lu -Lagɔ zʊa la, 'yɪa wa -yɔ Zuifʊ yia we dabʊdʊ. 'Ɪn -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wa 'nyɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, 'yɪa wamɪa yi 'yaa we.

7 -Lagɔ ka 'mɪ ɔ 'nanɪ 'wʊnʊ, 'ɪn ɔ yi 'saa 'mɪ -Lagɔgbʊʊ lubhonʊnyɔ 'wʊnʊ ɔ 'tɪtɛ nya. 8 Nɪɪ, -amɪ -wa -Lagɔnyɪma weee 'kienyilɛ. 'Ɪn -Lagɔ yia 'mɪ 'nanɪ nɪ 'wʊnʊ, nɪɪ, ɪn gba Klisɪɪ 'ŋnɪmnɪe -we -tɔa 'wʊʊ gbʊ, -wa 'nɪa

Zuifʊ -yla. 9 Sa -Lagɔ nʊa ɔ zizegbʊ lɛ, -amɪ yia we nyɪma weee 'klʊslolua vaa. -Lagɔ -laa -lu weee la, 'ɪn ɔ yia gbʊ -mɪnɪ zizeda tɪ ɔ 'dɛ 'wʊ pepe -zʊ duun nya. 10 'Ɪn -slɛɛn, *Leglizɪɪ gbɛgbɛɪn, se -yɔ 'tɪtɛɛ -cɪan mɪa yalɪ, -maa 'kaa -Lagɔɔ gbʊyilo yibheli. Wee gbʊyilo mɪa, sɔ weee lʊ -Lagɔ slolua we. 11 Nɪɪ, gbʊ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka lɛnʊ, -we ka gbagbɪe ɔ -ka bhaa bhli, we 'dɛ weee lɛnʊe ka gba -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ. 12 -A mɪ Klisɪ 'wʊ, 'ɪn -a zʊa ɔ dlɪ -gʊʊ 'gbʊ, -a mneni -a 'ka -Lagɔ -yɔlanyni -amɪaa 'dɛ nya, ɔ dlɪwʊdɪdɪe weee nya. 13 We 'gbʊ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: sɪasɪe -we lʊ ɪn mɪa da 'plɪlɪda amɪaa 'gbʊ, we 'na wlalɪ aɪn 'kʊaylila -nɪ: amɪaa 'ŋnɪ -yɔmnɪnɪ -gbʊ -wa.

-Zezuu nyɪmaa zɛkalɪ gbʊ

14 We 'dɛ weee 'gbʊ, na sibhlia 'kukolu Dide -Lagɔ 'yu. 15 Mɔ zʊa yalɪ -yɔ dʊdʊ -gʊʊ zʊa weee 'ŋnɪ. 16 -We na zlalɪa ɔ, mʊ -wa nɪɪ, ɔ 'tɛmanɪ amɪaa dlɪ la, ɔ 'ŋnɪmnɪe 'kadʊʊ sɔlʊ, ɔ Zuzuu 'tɪtɛ nya. 17 'Ɪn amɪaa dlɪzʊzʊee gbɛgbɛɪn, Klisɪ -dɪlɪ amɪaa dibhe 'wʊ la. 'Ɪn -Lagɔ na bhubhoe 'yaa nɪɪ, a fa somi gege nyɪmɛɛ zɛkalɪdlɪ 'wʊ. 18 'Ɪn, sa Klisɪɪ nyɪmaa zɛkalɪdlɪ 'yliagʊwʊla, we -tlʊlʊa la, we 'paa 'wʊ, 'ɪn we -tɔa 'wʊ, 'ɪn a -yɔ -Lagɔnyɪma weee 'ka we 'wʊlanʊnnʊe kwɛyɔmneni. 19 'Ɪn, Klisɪɪ nyɪmɛɛ zɛkalɪe -we -zia -lu weee wa -yia 'wʊ, a 'ka we yibheli 'ya. Nɪɪ, -Lagɔ yeli aɪn ɔ lɛnʊ -lu weee -nya, 'ɪn a 'ka ɔ 'wʊwlʊ -zɛ -kpɔ.

20 -Lagɔɔ 'ŋnɪ ylimanɪ! Ɔ 'tɪtɛ nʊa -aɪn 'wʊ lubho. 'Ɪn da -a -ka ɔ -lu -zlalɪ, ɔ mneni ɔ 'ka we lɛnʊ, 'ɪn ɔ -luu lɛnʊ se -zi -amɪaa -zlazla -li weee -yɔ -amɪaa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ -gbʊ weee 'wʊ. 21 Ɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ *Leglizɪ 'wʊ, 'ɪn we 'ylimanɪ -Zezu Klisɪ 'wʊ, bhla weee -yɔ -zʊ weee nya! *-Amɛnɪ!

4

A -ka dlɪ -bhlo Klisɪ 'wʊ

1 Nɪɪ, -amɪ mɪa -kaslʊ 'wʊ Nyɪmaa -Kanyɔɔ lubhonʊnʊee 'gbʊ, -amɪ bhubhoea da aɪn. -Lagɔ ka aɪn la, amɪaa nɔnɔbhʊ -ka we 'klʊ. 2 A tɪ amɪaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi, a -ka dlɪ -dlɔɔ -yɔ dlɪtie 'kɔmʊʊ. A bɪbɛlɪ -yɔ zɛkalɪdlɪ nya. 3 Nɪɪ, a gʊ la, 'wʊsuslolue -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa aɪn, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ nya, a 'ka we lakpa. Mʊ kpʊkpalɪa aɪn la. 4 Ku -bhlogbɔɔ a -mɪa, 'ɪn -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ. 'Sa -bhlokpadɛ dlɪwʊdɪ -lu -we ka 'gbʊ -Lagɔ yia aɪn la, -mʊʊ mɪ 'yaa -bhlogbɔɔ. 5 Nyɪmaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, dlɪzʊzʊe -bhlogbɔɔ, -amɪaa batizee batizee Klisɪ 'wʊ -bhlogbɔɔ. 6 -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa nyɪma weee Dide, mɔ pɪlɪa nyɪma weee 'wlu la, mɔ nʊa nyɪma weee 'wʊ lubho, 'ɪn ɔ dɪlɪa wa 'dɛ weee 'wʊ la.

7 Nɪɪ, -Lagɔ ka -a 'dɛ weee 'nanɪ 'wʊnʊ -bhlo -bhlo, 'ɪn -ɔ -ka -mɪ, sa Klisɪ yɪbhɔlʊa ɔ -nʊ, 'sa ɔ yɪa we. 8 We mɪ cɛlɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:

«Da ɔ -gblaa yalɪ,
ɔ -yɔ -kaslʊnyɪma ka -gbla.
'Ɪn ɔ yia nyɪma -li 'nyɛ.»

9 «Ɔ ka -gbla» sa -mʊʊ 'ji mɪa? Klisɪ 'kaa yalɪ -gbla, ɔ ka dʊdʊ zɔ lasibhli tɪa. 10 -Ɔ kwlia, mɔ -bhloo 'dɛ -gbla 'yaa yalɪ 'pɪpɪ, 'ɪn ɔ 'ka dʊdʊ weee -gʊ ye. 11 -Li Klisɪ 'nyɛa nyɪma mʊ nɪ: mɔ -zɛlɪa nyɪma tɔlʊa tietienya, tɔlʊa -Lagɔgbʊʊ -falɪpanya, tɔlʊa -Lagɔɔ gbʊgbanya, tɔlʊa *leglizɪnyaa 'yugalɪnya -yɔ -slolunya. 12 Sanɛɛ 'sa ɔ mnazɪa -Lagɔnyɪma -yɔ, ɔ lubhonʊnʊee 'gbʊ, 'ɪn Klisɪɪ ku 'ka -gʊwʊlaylimanɪ dlɪzʊzʊe 'wʊ. 13 Sanɛɛ 'sa -a 'dɛ weee 'kaa 'wʊsuslolu -bhlo, -a 'ka dlɪ -bhlogbɔɔ zʊ, 'ɪn -a 'ka -Lagɔɔ 'Yu yibheli sazɔnʊ sa. -A 'ka 'yligweladolu, 'ɪn sa Klisɪ mɪa gbada -lu weee 'wʊ, -a -yɔ ɔ 'ka 'sa 'wʊmneni tɛɪn.

14 -Mʊʊ 'dɛɛ 'gbʊ, -a 'nɪ -slɛɛn 'nyɛnyɛyua, -wa -yɔ 'glʊ -yulɛ 'wʊwlʊa, 'ɪn yoyogbʊʊ -slolunyaa gbʊslolusɔ 'wlʊa 'nyugbʊgbʊ -yɔ -pɪpɛ, 'ɪn we 'ka -aɪn kwa sɔ weee lʊ. 'Bhie, waa nyɪma -wa kwaa wa -lima -putu gbʊnyuu lʊ -dawli nya, 'ɪn wa 'ka -aɪn daalasalɪ. 15 Nɪɪ, -a -mɪ Klisɪ 'bhisa. -A -ka gbʊzɔnʊ gbada -mɪ zɛkalɪe nya, 'ɪn -a ylimanɪa gbʊ weee 'wʊ, Klisɪ -ɔ -wa -amɪaa 'yugalɪnyɔ, ɔ gbɛgbɛɪn. 16 Cɪɪn, Klisɪ mɪ ku -kpabhiee 'wlu nya. Ɔ 'gbʊ 'lali weee kɪkalɪa la gege, 'ɪn we mɪa -bhlo. 'Lalii 'wʊgbelida -bhlo -bhlo mɪa, mʊ suslolua ku 'wʊ, 'ɪn 'lali weee -ka we lubhonʊda -mɪ, ku -kpabhie ylimanɪa, 'ɪn we dolua 'wʊla zɛkalɪe nya.

-Mɪmɪsɔ lolu Klisɪ 'wʊ

17 Nɪɪ, gbʊ na gbaa aɪn -yla, 'ɪn na kpalɪa ŋwɛ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋnɪ nya, mʊ nɪ: nyɪma -wa 'nɪa -Lagɔ 'wʊ -mɪ, 'ɪn wa 'wlukʊʊn lapʊpalɪ gbʊ'ʊ bhlia 'yoo -zɔnʊ, a 'na nɔnʊ

wa 'bhisa -nı. 18 'Ɪn wa 'ylimnee mı nikpise 'wʊ. 'Yliyɔgagıe -we -Lagɔ wlaa, wa 'nı we -ka. -We ka gbʊ -wa, wa 'nı gbʊ -yi, 'ın wa dlı -gʊ 'tɛa la. 19 Wa ka zʊ kwnɛɛ 'pa, 'ın wa yia wa 'dɛ gbʊnyii suwʊlasalı, pʊınplagbʊ weee lɛnʊe -yɔ lɛklı -kakıe nya.

20 'Ɪn amıa, -we a 'kpıa Klisıı daa, we 'nı -mʊʊ mı dɛ! 21 A ka 'piɛın ɔ -gʊgbʊ weee 'nʊ. A mı -Lagɔnyıma nya, 'ın gbʊzɔnʊ mıa -Zezu 'wʊ, wa ka we aın -slolu. 22 We 'gbʊ, a 'bhʊ amıaa nɔnɔbhʊ 'cın 'bı. Amıaa -mımısɔ 'cın -we ka dlı 'wʊnynigbʊ nʊa -dawli, 'ın we kwaa aın mnɔmnɔe lʊ, a 'bhʊ we 'wʊ. 23 A 'tide amıaa 'dɛ 'yi, -Lagɔ 'ka aın nyıma lolu -zɛlı kpɛɛn kpɛɛn, amıaa dlı -yɔ amıaa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'wʊ. 24 A -zɛ nyıma -lolu -wa -Lagɔ -laa la ɔ 'dɛɛ 'wʊwlʊ nya. 'Ɪn, gbʊ tıklıı -yɔ -mɔwlʊgbʊ -we bhʊa gbʊzɔnʊʊ -gbɛ, a -zɛ we lɛnʊnya.

25 We 'gbʊ, a 'na 'tʊbhʊlʊ yo -nı! Nıı, -ɔ -ka -mı ɔ gba gbʊzɔnʊ ɔ -libheyi -yla. Nıı, ku -bhlogbɔɔɔ 'lali -a 'dɛ weee -mıa. 26 'Ɪn da a -ka 'cɛ 'pa, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ a yi gbʊnyuu lʊ bhlili. Nıı, amıaa 'cɛ 'na -bhleli 'ylʊ -nı. 27 A 'na 'nyɛnı *'Kuzu 'yoo, 'ın we 'ka aın ŋwɛzi -nı. 28 -Ɔ -ka -benyi 'wienyɔ nya -mı, ɔ 'bhʊ 'wie 'bı. Ɔ nʊ lubho ɔ 'dɛɛ sɔ nya, ɔ 'ka -lu 'yı sazɔnʊ sa, 'ın ɔ 'ka bobabhanya 'wʊsa.

29 Wɛlı 'nyuu yabhlogbɔɔ 'na 'tlalı aın ŋwɛɛ -nı. A gba wɛlı -zɔnʊʊ 'dɛkpʊa, -we 'kaa amıaa -lima 'wʊsa, 'ın we 'ka wa dlızʊzʊe -gʊwʊlaylimanı. 'Ɪn we 'ka -wa pʊlʊa aın yukwli, 'nanı 'wʊnʊ. 30 A 'na tılı -Lagɔɔ Zuzu 'Pʊpaa -gʊ 'wʊ yuoyuo -nı. Ɔɔ Zuzu nya -Lagɔ zʊa amıaa yibhelida ɔ -nʊ nya, 'ın 'wʊzıtıylı nya, ɔ 'ka aın gbʊnyuu kwɛɛ -sa 'taataa. 31 Gbʊʊ dlı 'wʊ ladılıe, 'cɛ -yɔ 'klʊkalɔ, -zlɛ -yɔ vɛlıwɛlı weee mıa, a vlalı we amıaa 'dɛ gwe! A kpa amıaa 'dɛ la, a 'na nʊnʊ 'nyii yabhlogbɔɔ -nı. 32 A nʊnnʊ 'nanı 'wʊ, 'ın a -ka nyazıdlı. A tıtlı -yɔgbʊ 'wʊ, sa -Lagɔ tıa amıaa -yɔgbʊ 'wʊ Klisı 'wʊ.

5

A nɔ zlı 'klʊ

1 Nıı, a mı -Lagɔɔ 'wʊyıbha yua nyaa 'gbʊ, a -zɛ ɔ 'tidelinya. 2 Nıı, a nɔ zɛkıkalı bhʊ, sa Klisı -slolua we 'yli, 'sa. Ɔ -kalı -amıaa zɛ, 'ın ɔ yia ɔ 'dɛ wla -Lagɔ -yla -amıaa 'gbʊ, 'nyɛnyɛlu -yɔ -zila -bʊbɔlu ka ŋnɛ nanıa -Lagɔ dʊdʊ 'bhisa.

3 A mı -Lagɔɔ -mɔwlʊnyaa lʊ -nyıma nyaa 'gbʊ, mʊtnıgbʊ klaa, pʊınplagbʊ weee klaa, we -yɔ lɛklıkagbʊ 'na 'tlalı aın nyıdı -nı. 4 Ŋwɛɛ 'nyuu wɛlı, gbʊkpʊa wɛlı -yɔ pʊınpla wɛlıı gbagbıe mıa, we 'nı 'ylinanı, we 'na 'tlalı aın ŋwɛɛ -nı. Nıı, a yibheli -Lagɔɔ 'nanı, a 'pa ɔ fuo. 5 A yibheli we 'ji nıı: mʊtnıgbʊʊ lɛnʊnyɔ, pʊınplagbʊʊ lɛnʊnyɔ -yɔ lɛklıkanyɔ (lɛklı mı yoyolagɔɔ bʊbʊe 'bhisa), mʊʊ -kanyɔ 'nı 'bı -ka Klisı -yɔ *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılıe zɔ.

6 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na mnɔnʊ aın -dawliwɛlı nya -nı. Sanɛɛ -sʊkpa -gbʊnyaa 'gbʊ, nyıma -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ın ɔ palıa wa 'cɛ -yɔ. 7 A -yɔ wa 'sɔ 'na gbɔlʊ -lu yabhlogbɔɔ 'wʊ -nı. 8 -Benyi a mı nikpise 'wʊ, 'ın -slɛɛn a -yɔ Nyımaa -Kanyɔ ka 'wʊsusloluu 'gbʊ, a mı zlı 'klʊ. We 'gbʊ a nɔ zlı 'klʊ -nyıma 'bhisa. 9 Nıı, zlı 'klʊ -nyıma mıa, zʊzɔnʊ weee 'yligbe sɔ tıklıı -yɔ gbʊzɔnʊ wa nʊa lɛ. 10 -We nanıa Nyımaa -Kanyɔ dʊdʊ, a -talı we 'wʊsısalıdaa da. 11 Nikpise 'wʊ -gbʊ -we'e wlaa -lu yabhlogbɔɔ, a 'na nʊnʊ we lɛ -nı. Nıı, a wleli we zlı 'klʊ. 12 Nıı, gbʊ waa nikpise 'wʊ -nyıma nʊa lɛ zizewiemı, we gbagbıe ka 'dɛbhie zʊ. 13 Wa -ka wa lɛnʊgbʊnya 'bhlesa, 'ın we tlaa zlı 'klʊ bɛblɛɛ. 14 'Ɪn -we weee mıa 'bhlewlʊda, zlı we zɛa. We 'gbʊ wa nɛɛ:

«-Mı mıa 'ylaa 'wʊ, -ın ganɔ,
-ın -sɔ 'wʊ tlıtlınya lʊ,
'ın Klisı 'ka ɔ zlı -mı -gʊ zlılı.»

15 A zʊ amıaa nɔnɔbhʊ 'yliyɔ. A 'na nɔnʊ -gʊwʊtʊnya 'bhisa -nı, nıı, a nɔ gbʊyilonya 'bhisa. 16 Nıı, zlınya -we 'wʊ -a mıa da, we -nyu 'yli, a 'na -nyumɔnʊ bhla la -nı. 17 We 'gbʊ, a 'na -zɛlı -gʊwʊtʊnya -nı. Nıı, a gʊ la, a 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ dʊmagbʊ 'wʊlanʊ.

18 A 'na lʊlʊ nʊ 'wʊ -nı. Nʊ duuun mamıe mıa, gbʊ bidi -bidi bidii lɛnʊe lʊ we kwaa aın. Nıı, -Lagɔɔ Zuzu ye aın. 19 A 'pʊpalı 'kʊayli, -Lagɔsɛbhɛɛ lʊʊ nya, gbalıe -yɔ Zuzu 'Pʊpaa lʊʊ nya. A bhlı Jejitapɛɛ 'ŋnıkwalı -lʊʊ amıaa dlı weee nya. 20 A 'pa Dide -Lagɔ fuo 'kɔmʊʊ, 'ın gbʊ weee 'gbʊ, -amıaa -Kanyɔ Klisıı 'ŋnı nya.

-Lagɔnyıma kwʊkwalıa, wa nɔnɔbhʊ

21 Klisɪɪ sɔsɔdlɪ a kaa 'wʊʊ 'gbʊ, a zʊzlʊ -bha.
22 'Ŋwnɪ, sa a zʊa -bha Nyɪmaa -Kanyɔ, a zʊ 'sa -bha amɪaa 'lowlia. 23 Nɪɪ, 'ŋwnɔɔ 'lowli mɪ 'ŋwnɔɔ -kanyɔ nya, 'sa Klisɪ mɪa *Leglizɪɪ -Kanyɔ nya. Nɪɪ, Leglizɪ -we -wa Klisɪɪ ku, Klisɪ mɪ we 'wlu nya, 'ɪn ɔ mɪ 'yaa we Gbʊwʊsanyɔ nya. 24 Sa Leglizɪ zʊa Klisɪ -bha, 'ŋwnɪ zʊ 'sa -bha wa 'lowlia sɔ weee lʊ.
25 'Ŋwnɪɪ 'lowlia, a -kalɪ amɪaa 'ŋwnɪɪ zɛ, sa Klisɪ -kalɪa Leglizɪɪ zɛ, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ wla we 'gbʊ. 26 Sanɛɛ 'sa ɔ wɔlʊa Leglizɪ -yɔ, wɛlɪ -yɔ 'nyu nya, we 'ka -Lagɔɔ -nʊ -zɛ. 27 Nɪɪ, Klisɪ 'yɪbha ɔ 'ka Leglizɪ -slolu ɔ 'dɛ 'yu we 'ylinanɔ weee 'wʊ. -Zugba we mɪ -mɔwlʊda, 'sla 'nɪ we -yɔ -mɪ, we ku 'nɪ 'pnada -mɪ, 'ɪn 'ŋnɪ yabhlogbɔɔ 'nɪ we -yɔ -mɪ. 28 Sanɛɛ 'sa, 'ŋwnɪɪ 'lowlia 'kaa wa 'ŋwnɪɪ zɛkalɪ, wa 'dɛɛ ku 'bhisa. -Ɔ -ka ɔ 'ŋwnɔɔ zɛkalɪ, ɔ 'dɛgboluu zɛ ɔ -kalɪa. 29 Nɪɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ cɪ -slɔ ɔ 'dɛɛ ku 'wʊnyɛ, 'ɪn ɔ ku ɔ nyɛa lililu, 'ɪn ɔ kpaa we 'nanʊʊ. 'Sa Klisɪ nʊa Leglizɪɪ gbɛgbɛɪn, 30 -we ka gbʊ -wa, -a mɪ ɔ ku -kpabhiee 'lalinya nya. 31 Nɪɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ:
«We 'gbʊ,
nyɪmɛ yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa kwesi 'bhʊa yia,
'ɪn ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ -yɔlanɛ,
'ɪn wa 'dɛ 'sɔ 'ka ku -bhlo -zɛ.»
32 Wee zizegbʊ -mɪnɪ 'yli. 'Ɪn -amɪ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: Klisɪ -yɔ Leglizɪ 'sɔɔ 'wʊpalɪgbʊ -wa. 33 'Sa we mɪ 'yaa amɪa 'ŋwnɪɪ 'lowliaa -nʊ nya, -ɔ -ka -mɪ, ɔ -kalɪ ɔ 'ŋwnɔɔ zɛ, ɔ 'dɛ 'bhisa, 'ɪn 'ŋwnɔ -ɔ -ka -mɪ, ɔ zʊ -bha ɔ 'lowli.

6

'Yua -yɔ wa didea

1 Amɪa 'yua, -we a 'kaa lɛnʊ mʊ nɪ: a zʊ amɪaa didea 'nʊŋwɛ, nɪɪ, mʊ mɪa tɪklɪɪ Nyɪmaa -Kanyɔ 'yliya 'wʊ. 2 «-Ɪn zʊ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nʊŋwɛ», mʊ -wa titee tɪanʊ -we -Lagɔ dɪa zʊzɔnʊ ɔ 'kaa wlaa wɛlɪ -gʊ: 3 mʊ -wa nɪɪ,
«-Ɪn 'ka zʊzɔnʊ -dlɔɔ 'yɪ,
'ɪn -ɪn 'ka -gwlɛ dʊdʊ -gʊ.»
4 'Yuaa didea, a 'na palɪ amɪaa 'yua 'cɛ -nɪ. 'Ɪn a zʊ wa, wa 'wʊslamanɪe nya, 'ɪn a 'ka wa 'dɪzʊ Jejitapɛɛ wɛlɪɪ sɔlʊ.

Galɪ -yɔ wa -cɪan

5 Galɪ, a zʊ amɪaa -cɪan 'nʊŋwɛ -seli dʊdʊ -gʊ, wa sɔsʊe -yɔ wa -bhazʊzʊe dlɪ -zɔnʊ nya. Sa a zʊa Klisɪ 'nʊŋwɛ, 'sa. 6 We 'nɪ nɪɪ, da wa mɪa aɪn -gʊtalɪda -bhlo, -bha a 'ka wa -yla lubho nʊ, 'ɪn a 'ka wa dʊdʊnamanɪɪ 'gbʊ -nɪ. Nɪɪ, a nʊ -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ, amɪaa dlɪ weee nya, Klisɪɪ lubhonʊnya 'bhisa. 7 Nɪɪ, a nʊ amɪaa -cɪan -yla lubho dlɪ -zɔnʊ nya, nɛɛ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'dɛ -yla a mɪ we nʊda, we 'nɪ nyɪma -yla. 8 Nɪɪ, a yibheli we 'ji nɪɪ, we yi nyɔɔo nyɔɔ nya -mɪ, ɔ -ka -lu -zɔnʊ lɛnʊ, ɔ yi galɪ -zɛ, ɔ yi nyɪmɛ -zɔnʊ -zɛ, we 'pɛnɪe ɔ yɪa Nyɪmaa -Kanyɔ kwɛɛ.
9 Amɪa -wa -cɪan, a nʊ 'sa amɪaa galɪɪ gbɛgbɛɪn, a 'na palɪ wa -yla gbʊla 'cɛ nya -nɪ. A yibheli we 'ji nɪɪ, a -yɔ wa 'sɔɔ -Kanyɔ -bhlogbɔɔ yalɪ. Nɪɪ, ɔ'ɔ gbɪzɪ nyɪma 'wʊ.

-Lagɔɔ tʊgʊ -li

10 'Ɪn -slɛɛn, a tɪtalɪ amɪaa 'tɪtɛɛ da Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ ɔ -gblɔɔyɔ 'tɪtɛ 'kadʊ 'wʊ. 11 A 'bhu -Lagɔɔ tʊgʊ -lu weee 'wʊ, a 'ka 'yligbe gege 'Kuzuu -dawli 'yu. 12 Nɪɪ, -a -yɔ -glɔnyɪma 'nɪ tʊ nyɪdɪ -ka. Nɪɪ, yalɪ 'pɪpɪɪ zuzu 'nyiii 'tɪtɛ -yɔ nikpise -dʊdʊ -mɪnɪ -gʊʊ 'wlulapɪlɪnya -yɔ -wa kaa se -yɔ -cɪan, 'ma -a -yɔ wa kaa tʊ nyɪdɪ. 13 We 'gbʊ, a 'bhu -Lagɔɔ tʊgʊ -lu weee 'wʊ! 'Ɪn da 'ylɪ 'nyuu -ka nyni, a 'ka amɪaa tʊnyɪmɛ 'yu 'yligbe gege. 'Ɪn, a -ka gbʊ weee lu, 'ɪn a 'ka amɪaa 'yligbe sɔ -gʊ -tʊ gege.
14 A mnazɪ la, a 'bhu gbʊzɔnʊ 'wʊ amɪaa -jlaa 'bhisa. A -pla tɪklɪmɪmɪe 'wʊ nɛtɛ -bana nya. 15 A -pla -gʊladolue bhʊ 'wʊ -sakwla 'bhisa, 'ɪn -Lagɔgbʊ -we wlaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, a 'ka we gba. 16 A 'bhu 'kɔmʊʊ dlɪzʊzʊe 'wʊ, amɪaa lʊʊzize -lu nya. 'Ɪn we nya a mnenia a 'ka gbʊnyuuu didee 'gbiɔ weee kaa -kosu ŋwɛɛ nyumonu. 17 A 'bhu 'pʊpʊe 'wʊ kna -kloo 'bhisa, 'ɪn a 'ka -Lagɔɔ ŋwɛɛ wɛlɪ 'wʊbhu tʊgʊgblɛ -we -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'bhisa. 18 A -zlalɪ we 'dɛ weee -Lagɔ, ɔ bhubhoe nya. Bhla weee nya, a bhubhoe -Lagɔ ɔ Zuzu nya. Amɪaa dlɪ -tʊ -gada 'kɔmʊʊ. A bhubhoe -Lagɔ, -Lagɔnyɪma weee 'gbʊ. 19 A bhubhoe 'ya nanʊʊ 'gbʊ -Lagɔ. 'Ɪn ɪn -ka gbaa yi -Lagɔ 'ka 'mɪ ɔ wɛlɪ tɪklɪɪ ŋwɛɛ zʊ. 'Ɪn dlɪ tɛlɔ nya, ɪn 'ka zizegbʊ mɪa -Lagɔgbʊ 'wʊ 'bhlesa, we gbagbɪe nya. 20 Ɪn yi -slɛɛn -kaslʊ 'wʊ -mɪoo, wee -Lagɔgbʊ -zɔnʊʊ wɛlɪ -kwanyɔ ɪn -mɪa. We 'gbʊ a bhubhoe -Lagɔ, 'ɪn sa ɪn 'kaa we gba, ɪn 'ka 'sa we gba dlɪ tɛlɔ nya.

Fʋsawɛlɪɪ 'wʋbhlolunʋ

21 -Amɪaa bheli -zɔnʋ -yɔ -amɪaa nɔnɔnyɔ
-zɔnʋ Tisikɪ, -ɔ -a -yɔ ɔ nʋa Nyɪmaa -Kanyɔɔ
lubho, mɔ yia na -gʋgbʋ weee aɪn -yla gbaa.
'Ɪn -we ɪn mɪa -zɛda a 'ka we yibheli. 22 -Amɪ
tiea ɔ amɪaa -gbɛ na 'dɛ nya, ɔ 'ka aɪn -amɪaa
-gbɛ dɪ -salɪ, 'ɪn ɔ 'ka amɪaa dlɪ latɛmanɪ.
23 Nɪɪ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -
Zezu Klisɪ 'nyɛ -Lagɔbhelia weee 'wʋtʋtʋe
-dlɔɔ -yɔ zɛkalɪe, we -yɔ dlɪzʋzʋe. 24 Nɪɪ,
nyɪma weee -wa -kalɪa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu
Klisɪɪ zɛ, zɛkalɪdlɪ -we'e 'bhʋa la nya, -Lagɔ
ŋwna wa 'nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Filipʊ -nyıma yoo

-Lagɔnyıma mıa Filipʊgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ mı -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nı cɛlı. Nıı, Filipʊʊ -Lagɔnyıma 'paa Pɔlʊ -lu yoo, we 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ yia wa 'wʊcɛlı ɔ 'ka wa fuo 'pa, wa ɔ 'wʊsasıe -yɔ ɔ zɛ wa -kalıaa 'gbʊ.

Fʊsawɛlı

1 -Amıa -Zezu *Klisıı lubhonʊnya, *Pɔlʊ -yɔ Timotee 'sɔ, -amıa cɛlıa da 'sɛbhɛ nı aın 'wʊ. Amıa, -Lagɔnyıma weee mıa -mɔ Filipʊgbe nʊkplɛ, -wa mıa -Zezu Klisı 'wʊ, we -yɔ amıaa 'yugalınya kpası, we -yɔ amıaa *diaklınya 'sɔ, -a -sa aın fʊ.

2 -Amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo Filipʊgbee -Lagɔnyımaa 'gbʊ

3 Sa na paa amıaa da dlı 'kɔmʊʊ nı, 'sa na paa na -Lagɔ fuo. 4 Ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı a 'dɛ weee 'gbʊ, 'mʊna nya na nʊa we lɛ 'kɔmʊʊ. 5 -We ka gbʊ -wa, 'ylı -we nya a zʊa Klisı dlı -gʊ, 'ın we 'ka -zɛɛn ylı, amıa -saa 'mı 'wʊ, -Lagɔgbʊ 'ka lamneni. 6 Na dlı mı we -gʊ nıı, -Lagɔ -ɔ dıa wee lubho -zɔnʊ -mınıı gwe -mɔ amıaa dlı zɔ, we lɛnʊda ɔ yia -tʊa tıklıı, 'ın we 'ka 'wlubha -Zezu Klisıı lʊyizlı.

7 Ɪn -ka a 'dɛ weee daa 'wlukʊʊn lapʊpalıda -mı sa, we klʊ -wa, -we ka gbʊ -wa, amıaa zɛ ın -kalıa. Na 'dɛ yi -kaslʊ 'wʊ -mı, ın yi -Lagɔgbʊ 'wʊgʊda -mı we gbagbıe nya nyıma 'yu, 'nanı -we -Lagɔ nʊa 'mı 'wʊ, ın -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ, 'ın -a yia we 'yı dabʊdʊ. 8 Nıı, -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji nıı, sa -Zezu Klisı 'yıbha aın tetenyi nı, 'sa ın 'yıbhaa a 'dɛ weee.

9 Ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı amıaa 'gbʊ, -we na zlalıa ɔ mʊ nı: amıaa -Lagɔ -yɔ nyımɛɛ zɛkalıdlı 'ylimanı -gʊwʊla bhabha, 'ın we -sa aın 'wʊ, a 'ka -li -yɔyı vaa, 'ın a 'ka -li 'wʊlanʊ kpɛɛn kpɛɛn. 10 'Ɪn a 'ka gbʊ -zɔnʊʊ -bhasa sayibheli, a 'ka -mɔwlʊda -tʊ, a yi 'ŋnı -yɔ -ka Klisıı lʊyizlı. 11 Gbʊzɔnʊ -gbʊ tıklıı -we -Zezu Klisı 'nyɛa aın -nya nı, we nʊ lubho 'nanʊ -mɔ amıaa dlı zɔ tetenyi, 'ın wa 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı -mʊʊ 'gbʊ, 'ın wa 'ka ɔ 'ŋnı bhlı.

Sa -Lagɔgbʊ mnenia la

12 Bheliaın, ın 'yıbha a 'ka we 'jiyibheli nıı, -we ylıa da 'mı nı, we ka -Lagɔgbʊ lamneni sazɔnʊ sa. 13 -We ka gbʊ -wa, 'slʊja weee -wa kʊa nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʊ *Sezaaa -budu ŋwɛ, wa -yɔ nyıma weee -yi we 'ji nıı, Klisıı 'gbʊ ın mıa -seli -kaslʊ 'wʊ. 14 Na -kaslʊ -plaplıe 'gbʊ, -Lagɔbhelia duun yia -amıaa -Kanyɔ dlı 'wʊdı. Wa 'tɛmanıa dlı bhabha, 'ın wa yia -Lagɔgbʊ gba nyıma -yla, wa 'nı nyanɔ nʊ.

15 Nıı, gbʊzɔnʊ -wa, wa glaa tɔlʊa gbaa Klisıı gbʊ zenyi -nʊnʊe -yɔ -yɔmımnıe nya. 'Ɪn tɔlʊa gbaa we dlı -zɔnʊ nya. 16 -Mama gbaa -Lagɔgbʊ 'nanıdlı nya, -Lagɔ -yɔ na zɛkalıee 'gbʊ, -maa -yi we 'ji nıı, ın 'ka -Lagɔgbʊ 'wʊgʊʊ 'gbʊ ın mıa -seli -kaslʊ 'wʊ. 17 -Wa gbaa Klisıı gbʊ -yɔmımnı dlı nya, wa'a gba ɔ gbʊ gbʊzɔnʊ sa. Wa 'yıbha wa 'ka na sıasıe -gʊpalı -seli -kaslʊ 'wʊ.

18 -Mʊʊ 'nı gbʊ, wa yi we gba dlı 'sɔ nyaoo, wa yi we gba dlı -bhlo nyaoo, Klisıı gbʊ wa mıa gbada. Ɪn mı we 'mʊna lida, 'ın we 'mʊna na yia lia 'kɔmʊʊ! 19 Nıı, ın -yi we 'ji, -Lagɔ a bhubhoea na 'gbʊ, laylagbʊ weee -mını 'wʊ 'pʊpʊe na yia 'yıa, -Zezu Klisıı Zuzuu na 'wʊsasıee 'gbʊ. 20 Nıı, -we ın 'yıbhaa tenyi tenyii, 'ın ın dıa dlı 'wʊ, mʊ -wa zʊ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mı 'bha. We yi dɛslɛɛn -zɛ, we yi 'kɔmʊʊ -zɛ, na 'dɛ yi 'yliyɔgaoo, ın yi tlıoo, ın 'yıbha Klisıı 'ŋnı 'ylimanı 'mı 'wʊ, we 'gbʊ na dlı 'tɛa 'wʊ.

Pɔlʊ nɛɛ -Zezuu 'gbʊ ɔ -gaa 'yliyɔ

21 We -ka -amı, nıı, Klisı -wa na 'yliyɔgagıe. 'Ɪn ın -ka tlı, -tnʊʊ ın 'yıa. 22 'Ɪn ın -ka 'yliyɔgada -tʊ dʊdʊ -mını -gʊ, ın mneni ın 'ka lubho -zɔnʊ nʊ -Lagɔ -yla. Nıı, -we ın 'kaa -bhasa, -de 'yliyɔgagıeoo, -de tlıtlıeoo, ın 'nı we -yi. 23 Na dlı mı sɔ 'sɔ lʊ. Ɪn 'yıbha ın 'bhʊ dʊdʊ -mını -gʊ, 'ın ın 'ka Klisı kwesi mnı, mʊ nanıa 'yli bhabha na -nʊ nya. 24 'Ɪn ın -ka 'yliyɔga dʊdʊ nı -gʊ, -mʊʊ nanı 'yli amıaa 'gbʊ. 25 We 'gbʊ, na dlı zɔ, -tʊa na -yɔ a 'dɛ weee yia, ın 'ka aın 'wʊsa, 'ın amıaa dlızʊzʊe 'ka -gʊwʊlaylimanı, amıaa 'mʊna 'ka -gʊbho. 26 'Bhie, zlı ın -ka amıaa -gbɛ

lʋyi, -Zezu Klisıı 'ŋnı a yia -mnınıa bhabha -gʋladolue nya, na 'gbʋ.

-Lagɔnyımaa nɔnɔbhʋ

27 -We nanıa 'yli, mʋ -wa nıı, amıaa nɔnɔbhʋ -ka Klisıı -Lagɔgbʋʋ 'klʋ. We -ka 'sa -mı nı, ın -ka aın 'yıa mnıoo, ın 'nı mnıoo, ın 'nʋ nıı, amıaa wɛlı -yɔ amıaa dlı mı -bhlo, 'ın dlızʋzʋe -we -Lagɔgbʋ wlaa, a gʋ we 'wʋ dabʋdʋ. 28 A 'na nʋnʋ nyanɔ amıaa tʋnyıma kwɛɛ -nı. Wa -ka aın -yɔwʋsɔlʋda -mı, mʋ slolua nıı, wamıa ka mnɔ, 'ın mʋ slolu 'yaa nıı, amıa ka gbʋ 'wʋbhʋ. 'Ɪn -Lagɔɔ -gbɛ we bhʋa. 29 Nıı, -we mıa Klisıı -nʋ nya, amıa -Lagɔ nʋa 'nanı 'wʋ, we 'nı ɔ dlıgʋzʋzʋe -bhloo gbʋ, nıı, a sıa 'ya ɔ 'gbʋ. 30 -Gɔlʋ -we ka gʋda a 'yıa zlımɛ 'mı, 'ın a nʋa nıı, ın mı we gʋda 'kɔmʋʋ, mʋ -bhlokpadɛ amıa mı 'yaa dɛ gʋda.

2

-Zezu Klisıı 'dɛɛ 'kienyi -tıtıe -yɔ ɔ 'ylilo

1 Nıı, Klisı tɛmanıa aın la, ɔ amıaa zɛkalıe paa aın 'kʋayli, ɔ Zuzu nʋa aın -bhlo, we 'nı mʋʋ? Klisıı 'gbʋ a 'yıbhalı -yıbhalıa, a ka nyazıdlı a 'dɛkpʋa nyıdı -bhlo -bhlo, we 'nı mʋʋ? 2 Nıı, we -ka 'sa -mı, amıa na bhubhoea, a -ka dlı -bhlo, amıaa 'wlukʋʋn lapʋpalıe -mı -bhlo, a kıkalı zɛ. A -ka 'sa nʋda -mı, 'ın a yelia 'mʋna na dlı zɔ. 3 A 'na nʋnʋ -lu yabhlogbɔɔ lɛ -yɔmımnıe -yɔ 'dɛɛ 'ylimanıe klo nya -nı. A tı amıaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi. A 'bhu amıaa -lima 'wʋ nɛɛ ma 'yli ma -zi aın. 4 Nıı, nyımɛ 'na tıtalı ɔ 'dɛɛ zʋzɔnʋ -bhlogbɔɔ da -nı. Amıa weee tıtalı 'ya amıaa -limaa nʋʋ zʋzɔnʋ da.

5 Dlı -we -Zezu Klisı kaa, a -ka we a 'dɛkpʋa nyıdı.

6 -Zezu Klisı, sa -Lagɔ mıa,
'sa ɔ mıa -kpɔ.
Sa ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ mnenia 'wʋ,
ɔ 'nı we 'klili.
7 'Ɪn -we weee ɔ kaa,
ɔ ka we -yɔŋwnu ɔ 'ka we 'yitide,
'ın ɔ yia ɔ 'dɛ gaylo 'wʋnʋ.
Cıın, ɔ ka nyımɛɛ 'dɛbhie -zɛ:
ɔ -yɔ nyıma 'sɔ yia 'wʋwlʋ weee.
8 Ɔ ka 'ya ɔ 'dɛ 'wʋtı 'kienyi:
-Lagɔɔ 'nʋŋwɛzʋzʋee 'gbʋ,
'ın ɔ yia tlıtlıee gbʋ -yɔŋwnu.
Wa yia 'dɛbhie ɔ *su -gʋ lakʋlʋ,
'ın ɔ yia tlı.
9 We 'gbʋ,
-Lagɔ yia ɔ nyımaa 'wlulapılıkpe 'kadʋ -gʋ ladı,
'ın 'ŋnı -we 'ylia -we zia 'ŋnı weee 'wʋ,
-Lagɔ yia we ɔ 'nyɛ.
10 Nıı, -Lagɔ 'yıbha,
ɔ lalalu weee mıa yalı,
-we mıa dʋdʋ -gʋ -yɔ dʋdʋʋ zɔ,
we 'sibhli 'kukolu -Zezu 'yu,
ɔɔ -Zezuu 'ŋnıı 'nʋŋwɛzʋzʋee 'gbʋ.
11 'Ɪn we 'ka lalalu weee ŋwɛɛ 'tla nıı,
-Zezu Klisı -wa Nyımaa -Kanyɔ.
'Ɪn Dide -Lagɔɔ 'ŋnı 'ka mnıda -tʋ.

-Lagɔnyıma mı dʋdʋ -gʋ zlı 'bhisa

12 We 'dɛɛ 'gbʋ, na 'talea -zɔnʋ, da ın mıa -benyi amıaa -gbɛ, a ka -Lagɔ 'nʋŋwɛ zʋ 'kɔmʋʋ, 'ın da ın 'nıa -slɛɛn da amıaa -gbɛ -mı, a zʋ 'ya ɔ 'nʋŋwɛ bhabha. A nʋ lubho, 'ın a 'ka amıaa 'pʋpʋe gbalı. A nʋ we lɛ -Lagɔɔ sɔsʋe -yɔ -yɔtɛlıe nya. 13 Nıı, -Lagɔɔ 'dɛ mı amıaa dlı zɔ lubho nʋda, ɔ dʋmagbʋ 'ka aın dʋdʋnamanı, 'ın a 'ka 'ya we lɛnʋ.

14 Amıaa lɛnʋgbʋ weee 'wʋ, a 'na 'ŋwuŋweni zɔ -nı, 'ın a 'na kpıkpɛlı -nı. 15 'Ɪn gbʋnyuu 'na -mı -nı aın kwɛyli -nı, 'ın a -tʋ -mɔwlʋda, a 'ka -Lagɔɔ 'yua tıklıı -zɛ, gbʋnyuu -lɛnʋnya -yɔ -dawlicıan nyıdı. A -nyuma wa nyıdı dʋdʋ -gʋ ylɔ 'bhisa, nikpise 'wʋ. 16 'Ɪn wɛlı -we wlaa 'yliyɔgagıe, a gba we nyıma -yla, 'ın zlı -Zezu Klisı -ka lʋyi, 'mʋna na yia lia ɔ 'yu amıaa 'gbʋ. 'Ɪn 'ji na yia we yibhelia nıı, lubho ın nʋa, we 'nı bhe, 'ın ın 'nı sıa bhe.

17 Amıaa -Lagɔɔ dlıgʋzʋzʋe -we mıa 'slaka 'bhisa, wa yi 'dɛbhie we 'gbʋ na 'pıɔn laslu nɛɛ we nyu, 'mʋna na lia. 'Ɪn na -yɔ a 'dɛ weee lia 'mʋna dabʋdʋ. 18 Nıı, amıa li 'sa -bhloo 'dɛ 'mʋna, 'ın a -yɔ 'mı li we dabʋdʋ.

Timotee -yɔ Epafloditı 'sɔ

19 Nyımaa -Kanyɔ -Zezu -ka we -yɔŋwnu nı, Timotee na yia daylı amıaa -gbɛ tiea. 'Ɪn da ɔ -ka lʋyi, ɔ 'ka 'mı -yla amıaa -zɔɔ dı -sa, 'ın -mʋʋ 'ka 'ya 'mı 'kʋayli 'pa. 20 Nıı, -wa -yɔ 'mı 'sɔ mıa -seli, ɔ 'dɛbhlogbɔɔ kaa amıaa gbʋ. 'Ɪn mɔ 'yıbhaa ɔ 'ka aın -yɔbɛ, ɔ 'ka aın 'wʋsa. 21 'Ɪn -wa weee -tʋa 'wʋ, wa 'dɛɛ zʋzɔnʋ wa nɔnʋa 'ylibıla, nıı, wa'a lʋ -Zezu Klisıı gbʋʋ 'gbʋ dlı. 22 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, Timotee ka 'mı 'wʋsa bhabha. Sa 'yu

saa ɔ dide 'wʋ, 'sa. Ɔ -yɔ 'mı 'sɔ, 'ın -a yia -Lagɔgbʋ gba dabʋdʋ. 23 Ɪn dı we dlı 'wʋ nıı, da ın -ka na 'dɛɛ gbɛgbɛın gbʋ -yɔyı tıklıı, 'mɔ na yia amıaa -gbɛ tiea slʋı. 24 'Ɪn na dlı mı we -gʋ nıı, Nyımaa -Kanyɔ ka we -yɔŋwnu, daylı na 'dɛ yi 'yaa aın 'yıa.

25 Na bheli Epafloditı a tiea zlımɛ na -gbɛ, ɔ 'ka 'mı 'wʋsa, 'ın -li ın 'yıbhaa, 'ın a yia we ɔ kwɛɛ zʋ. 'Mɔ na -yɔ ɔ nʋa lubho, 'ın 'mɔ na -yɔ ɔ gʋa tʋ dabʋdʋ. 'Ɪn -slɛɛn, we mı nıı, ın 'bhitili ɔ lʋ la amıaa -gbɛ. 26 A 'dɛ weee 'tʋ mı ɔ 'bhadaa 'gbʋ, ɔ 'yıbha ɔ 'ka aın 'yı. Da ɔ 'nʋa nıı, a ka ɔ gunʋ dı 'nʋ, 'ın we yia ɔ dlı sumanı. 27 Gbʋzɔnʋ -wa, ɔ ka gu nʋ, ɔ fɛlı 'dɛbhie tlıa, 'ın -Lagɔ yia ɔ nyazı 'yılı. We 'nı ɔ 'dɛ -bhlo, nıı, -Lagɔ ka 'ya -amı nyazı 'yılı, na -gʋ yi 'wʋtʋ -kɔʋʋn bhabhaa 'gbʋ. 28 We 'gbʋ, kwɛ na puloa la, ın 'ka ɔ lʋlabhitili amıaa -gbɛ, 'ın a -ka ɔ 'yı, a 'ka 'mʋna li, 'ın na sıasıe 'ka zɔbɛ. 29 A kpa ɔ 'mʋna weee nya, -Lagɔbheli 'bhisa. 'Ɪn a zʋ ɔ -sʋkpa -nyıma 'nʋŋwɛ. 30 -We ka gbʋ -wa, Klisıı lubhoo 'gbʋ ɔ fɛlıa tlıa. Ɔ 'dɛɛ 'pʋpʋe ɔ -saa dlı, 'ın sa a 'ka yaa 'mı kwalı, 'ın ɔ yi 'saa nʋ.

3

Sa nyımɛ 'kaa -mı tıklıı -Lagɔ 'yliya 'wʋ

1 'Ɪn -slɛɛn, na bhelia, a li 'mʋna Nyımaa -Kanyɔɔ 'gbʋ. Wɛlı ın cɛlıa zlımɛ aın 'wʋ, mʋ -bhloo 'dɛ na cɛlıa da aın 'wʋ. Nıı, we'e sıalı 'mı, 'ın we nanı 'yli amıaa -nʋ nya.

2 A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ lubho 'nyuuu nʋnyaa gbɛgbɛın, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ gwıı -bhonyımaa gbɛgbɛın, 'ın a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nyıma 'yıbhaa nyımaa *knı 'wʋpapıe -gla nya, -maa gbɛgbɛın! 3 -We ka gbʋ -wa, -amıa bʋbɔa -Lagɔ ɔ Zuzu nya, -amıa mıa knı 'wʋ 'dɛgbolu. -Zezu Klisıı 'gbʋ -a ylimanıa -amıaa 'dɛ, 'ın -we nyıma dıa dlı 'wʋ, -a'a dı we dlı 'wʋ.

4 'Ɪn -amı mneni ın 'ka na 'dɛ dlı 'wʋdı, 'mʋ nyıma tɔlʋa -ka mneni -maa 'ka -maa 'dɛ dlı 'wʋdı, na -nʋ -zi 'ya -maa -nʋ 'wʋ. 5 Nıı, wa gwalıa 'mı, we 'ylı gbetaa zlı wa 'paa 'mı knı 'wʋ. *Izlaɛlı -dʋdʋwlakpɛ ın -mıa, Ebleee 'zayli* ın -mıa, Bɛzamɛɛɛ zʋayli, we -ka -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋda, *Falizınyımɛ ın -mıa. 6 Na -gʋladolue *Zuifʋʋ -Lagɔyloogblʋʋ 'gbʋ, ın yia *leglizınya 'klıyıe 'wʋpalı. 'Ɪn we -ka -mımıe tıklıı ka da nyıma mıa -talıda, -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋzʋe 'wʋ, 'ŋnı yabhlogbɔɔ 'nı 'mı -yɔ -mı.

7 Nıı, -li weee mıa zlımɛ 'mı 'yliya 'wʋ -tnʋʋ nya, -slɛɛn -Zezu Klisıı 'gbʋ -li -kpʋa nya na bhua we 'wʋ. 8 Cıın, -li weee mıa, -li -kpʋa 'bhisa na bhua we 'wʋ. -We ka gbʋ -wa, ın -ka na -Kanyɔ -Zezu Klisı yibheli, -mʋʋ nanı 'yli -mʋʋ -zi -li weee. Ɔ 'gbʋ, ın yia -li weee kwɛ 'bısa, 'ın na bhua we 'wʋ kalıkɔ 'bhisa, ın 'ka -Zezu Klisı 'yıı 'gbʋ, 9 'ın ın 'ka ɔ 'wʋ -mı. We 'nı na 'dɛɛ tıklımımıe bhʋa -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋzʋe -gbɛɛ gbʋ. -Cınnya, na dlızʋzʋe Klisı -gʋʋ -gbɛ we bhʋa. Tıklımımıe -we bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ, 'ın -we -Lagɔ nyɛa -ɔ zʋa ɔ dlı -gʋ, mʋ -wa. 10 -We ın 'yıbhaa, mʋ -wa: ın 'ka -Zezu Klisı yibheli ŋwɛɛŋwɛɛ, we -yɔ 'tıtɛ -we 'bhua ɔ 'wʋ tlıtlıe lʋ. Ɪn 'yıbha ın 'ka ɔ sıasıe yibheli, 'ın sa ɔ tlıa, ın 'ka 'sa tlı. 11 'Sa -bhloo 'dɛ, ın dı we dlı 'wʋ nıı, 'wʋ -amı na yi 'yaa -sɔa tlıtlınya glaa.

-A -gwa -a 'ka we 'wlulapalıda nyni!

12 Ɪn 'nı gba nıı, ın ka na -gwagwıee 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn, ın 'nı gba nıı, sa -Lagɔ 'yıbhaa ın -mı, ın mı 'sa -slɔ tɛın. 'Ɪn na -gwagwıe na zʋa 'yliyɔ, -we ka 'gbʋ ın mıa -gwada, ın 'ka we kpa. -We ka gbʋ -wa, -Zezu Klisı ka 'ya na 'dɛ kpa. 13 Na bhelia, ın 'nı gba nıı, ın ka we 'pɛnıe 'yı. Nıı, gbʋ -we na nʋa lɛ: -we 'plıa, 'wʋ na dlʋa -mʋʋ, 'ın na gʋa la, -we mıa 'mı 'yu ın 'ka we ylı. 14 We 'gbʋ na gwaa, ın 'ka we 'wlulapalıda nyni. 'Ɪn 'pɛnıe ka 'gbʋ -Lagɔ yia -aın la yalı, ın 'ka we 'yı -Zezu Klisı 'wʋ.

15 -Amıa weee dolua da 'yligwe la -Lagɔyloogblʋ, -a pʋpalı 'sa 'wlukʋʋn la. 'Ɪn we -ka nıı, saputu sa a pʋpalı 'wlukʋʋn la, -Lagɔ yia amıaa 'wlukʋʋn -bloa we -gʋ. 16 Sa we -ka -mıoo, 'yoo -we -a bhlia tıklıı, 'ın we yia -zɛɛn ylı, -a zʋ we 'yliyɔ.

17 Na bhelia, a 'dɛ weee 'tideli 'mı. -A ka we 'yli -slolu, -we -a -slolua nyıma -wa nɔa we -gʋ, a yla wa. 18 Nıı, Klisı, -ɔ tlılıa *su -gʋ, nyıma -duun nɔa ɔ tʋnyıma 'bhisa. Ɪn ka aın -yla we gbada -gwlɛ, 'ın 'mʋ na gba 'yaa da -zɛɛn aın -yla, wie nya. 19 Wa nʋ we 'wlulapalıda -wa, wa mnɔmnɔe. Wa nʋkpla -wa wa -Lagɔ. Zʋbhalıgbʋnya wa nʋa lɛ, we 'wʋ wa ylimanıa wa 'dɛ. 'Ɪn dʋdʋgʋ gbʋʋ

* **3:5** Zuifʋʋ 'zayli -wa.

'dɛkpʋa -gʋ wa pʋpalıa dlı la. 20 Nıı, we -ka -amıa, yalınyıma -a -mıa. 'Ɪn -amıaa Gbʋwʋsanyɔ, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı, -ɔ 'kaa yalı 'bhʋ, 'mɔ -a mıa wʋda. 21 Mɔ yia -amıaa ku -we 'kaa zɛn 'bhitia, 'ın ɔ 'ka we ɔ 'dɛɛ lılıku 'bhisa nʋ. -We ka gbʋ -wa, ɔ ka se 'kadʋ, -we nyɛa ɔ -li weee 'wlulapılıe.

4

'DızʋwɛlI

1 Na bhelia -zɔnʋ, amıaa 'tʋ mı 'mı 'bhada bhabha, ın 'yıbha ın 'ka aın 'yı. 'Mʋna a laa 'mı 'wʋ. Amıaa 'gbʋ, na ylimanıa na 'dɛ. We 'gbʋ, na 'talea -zɔnʋ, a -tʋ Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ gege.

2 Evodii -yɔ Sɛntisı, amıa na bhubhoe, a 'nʋnnʋ 'wʋla, 'ın a -mı -bhlo Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ. 3 'Ɪn -mı, -ɔ na -yɔ ɔ nʋa lubho dabʋdʋ nı, ın nɛɛ -mı -ylaɛ: -ın -sa waa 'ŋwnı -manı 'wʋ. -We ka gbʋ -wa, wa -yɔ 'mı 'sɔ ka lagʋ, 'ın -Lagɔgbʋ yia lamneni. Wamıa klaa, Klema -yɔ bhelia -tɔlʋa -wa ka 'ŋnı mıa cɛlıda 'yliyɔgagıee 'sɛbhɛ 'wʋ, 'ma na -yɔ wa nʋa lubho dabʋdʋ.

4 A li 'mʋna 'kɔmʋʋ Nyımaa -Kanyɔ 'wʋ. 'Mʋ na gba 'yaa da, a li 'mʋna! 5 Nyıma weee yibheli amıaa dlı -dlɔɔɔ 'ji. Nıı, Nyımaa -Kanyɔ ka cıpa. 6 A 'na lʋlʋ -lu yabhlogbɔɔɔ 'gbʋ dlı -nı. Gbʋ weee 'wʋ, -we a -ka 'yıbha a -zlalı we -Lagɔ, ɔ bhubhoe nya, we -yɔ ɔ fuopapıe nya 'ya. 7 'Ɪn a -ka 'sa nʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -we -Lagɔ wlaa, -we -zia nyımaa 'ylimnee weee 'wʋ, mʋ yia amıaa dlı -yɔ amıaa 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'yliyɔzʋa, -Zezu Klisı 'wʋ.

8 Nıı, na bhelia, gbʋ weee 'wʋ, -we weee nanıa 'yli, 'ın -we ka 'ŋnı wa 'kaa -mnını, we ye amıaa dlı zɔ: -we weee -wa gbʋzɔnʋ, -we wa 'kaa 'nʋŋwɛ zʋ, -we weee mıa tıklıı, -we weee mıa -mɔwlʋda, -we weee nanıa -Lagɔ -yɔ nyıma dʋdʋ, 'ın we -yɔ -we weee wa 'kaa 'ylimanı. 9 Nıı, -we ın -slolua aın, -we a 'yıa 'mı kwɛɛ, -we a 'nʋa 'mı ŋwɛɛ, 'ın -we ın nʋa lɛ a 'yıa -yɔ, a nʋ we lɛ. 'Ɪn -Lagɔ -ɔ nyɛa nyıma 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ, -mɔɔ -yɔ aın 'sɔ 'ka -mı.

Pɔlʋ paa Filipʋgbee -Lagɔnyıma fuo

10 Nyımaa -Kanyɔɔ 'mʋna -zu 'mı 'wʋ, -we ka gbʋ -wa, sa a -kalıa na zɛ -benyi, a ka we -slolu -slɛɛn lʋgada. Gbʋzɔnʋ -wa, na gbʋ ka aın -yɔkpa bhabha. 'Ɪn sa a 'kaa 'mı we -slolu, 'sa 'nı -mı. 11 'Ɪn we 'nı nıı, -lu ın 'nı -kaa 'gbʋ na gba 'sa. Nıı, ın ka 'mʋna 'wʋ -mımıe 'kpıa, saa 'dɛ na gbɛgbɛın gbʋ yi -mı. 12 Ɪn -ka boba 'wʋ -mı, ın -yi na 'dɛ kpa sa. Ɪn -ka -lu duun -ka, ın -yi na 'dɛ kpa sa. 'Ylı weee -yɔ da weee, ŋwɔ yi 'mı 'bhada -mıoo, 'ın ın yi lʋoo, ın -yi na 'dɛ kpa sa -lu duun -yɔ -lu -sɛlɛ 'wʋ sazɔnʋ sa. 13 Klisıı 'tıtɛ ɔ 'nyɛa 'mıı 'gbʋ, ın mneni we 'dɛ weee kwɛyɔ. 14 -Mʋʋ bhla, gbʋzɔnʋ a nʋa lɛ, 'ın a yia 'mı 'wʋsa na sıasıe lʋ.

15 Filipʋ -nyıma, amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, ın 'kaa -Lagɔgbʋʋ gbagbıee gwedı, da ın 'bhʋa Masedʋanı -dʋdʋ -gʋ, *leglizı yabhlogbɔɔ 'nı 'mı 'wʋsa 'gwɛzi nya, amıa -bhlogbɔɔ -saa 'mı 'wʋ. 16 Cıın, da ın mıa zlımɛ Tɛsalonikı, -zakpa -nyacıın a 'paa 'mı -we ın 'nıa -ka yoo! 17 We 'nı nıı, 'nyɛnyɛluu da na talı. Nıı, ın 'yıbha -Lagɔ ŋwna aın 'nyu la, 'ın amıaa 'yıyılu 'ka -gʋbho. 18 -Lu weee a 'paa 'mı yoo, Epafloditı ka we wla. -Li ın 'yıbhaa, amıaa wlawlalu ka we 'wʋzi. 'Ɪn -lu yabhlogbɔɔ'ɔ bɔ -slɛɛn 'mı 'wʋ. Amıaa wlawlali 'wlʋ *-lasiklɔ ka ŋnɛ mɛnıa, we -yɔ 'slaka -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ, mʋ. 19 We 'gbʋ, na -Lagɔ kaa 'ŋnımnılu weee, -we weee a 'nıa -ka, 'nyɛa ɔ yia we aın ɔ 'nanıdlı 'kadʋ nya, -Zezu Klisı 'wʋ. 20 -Amıaa Dide -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı -zʋ weee nya! *-Amɛnı.

Pɔlʋʋ 'wʋbhlolu wɛlI

21 Ɪn -sa -Lagɔbhelia weee fʋ -Zezu Klisı 'wʋ. Na bhelia -wa -yɔ 'mı 'sɔ mıa -seli, -maa -sa 'ya aın fʋ. 22 -Selii -Lagɔnyıma weee -yɔ nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ *Sezaaa -budu zɔɔ lubhonʋnya -sa aın fʋ.

23 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Kolɔsʊ -nyıma yoo

-Lagɔnyıma mıa Kolɔsʊgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ mı -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nı cɛlı. Nıı, Epaflası 'bhʊa Kolɔsʊgbe nʊkplɛ, -zugba nyıma mı -mɔ yoyogbʊ -sloluda, 'ın ɔ yia Pɔlʊ 'dı -la. -Bha Pɔlʊ cɛlıa -Lagɔnyıma 'wʊ nıı, -Zezu -wa -lu weee -Kanyɔ, 'ın -a mneni -a 'ka gbʊ 'wʊbhʊ -we ka gbʊ -wa, ɔ ka -amıaa 'gbʊ tlı.

Fʊsawɛlı

1 -Amı *Pɔlʊ, -amı -wa -Zezu *Klisıı *ti-etienyɔ -Lagɔɔ dʊmagbʊ nya, ın -yɔ -amıaa bheli Timotee sɔ cɛlıa da aın 'wʊ. 2 Amıa, -amıaa bhelia, -wa mıa -Lagɔnyıma nya Kolɔsʊgbe 'wʊ, -wa'a 'bhʊlʊa -Lagɔwɛlı -gʊ la, -a -sa aın fʊ.

-Amıaa Dide -Lagɔ ŋwna aın 'nyu la, 'ın ɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo Kolɔsʊʊ -Lagɔnyımaa 'gbʊ

3 -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı Dide -Lagɔ -a paa fuo amıaa 'gbʊ, 'ın -a mı -Lagɔ bhub-hoeda 'kɔmʊʊ amıaa 'gbʊ. 4 Sa a zʊa -Zezu Klisı dlı -gʊ, 'ın sa a -kalıa -Lagɔnyıma weee zɛ, -a ka we 'nʊ. 5 Nıı, -li -zɔnʊ -we mıa aın wʊda yalı, -we ka 'dı a 'nʊa we gwedılıda nı, mʊ -wa -Lagɔwɛlı -zɔnʊ. We 'gbʊ a zʊa -Lagɔ dlı 'wʊ, 'ın a -kalıa nyıma weee zɛ. 6 Wee -Lagɔgbʊ -we mıa aın nyıdı, 'ın we yia 'bhue 'pa nı, we mı 'ya gbʊzɔnʊ lɛnʊe nya lamnenida -dʊdʊ weee -gʊ. 'Ylı -we nya wee -Lagɔgbʊ nynia amıaa -gbɛ tıa nı, a ka we 'jiyibheli gbʊzɔnʊ sa nıı, -Lagɔ ka aın 'nanı 'wʊnʊ. 7 -Amıaa jijli -tale Epaflası, -ɔ -yɔ -aın 'sɔ nʊa -Lagɔlubho nı, -ɔ mıa Klisıı lubhonʊnyɔ tıklıı nya -aın nyıdı, mɔ -slolua we aın. 8 Zɛkalıdlı -we -Lagɔɔ Zuzu zʊa aın 'wʊ, mɔ -salıa we 'dı -aın.

9 We 'gbʊ, 'ylı -we nya -a 'nʊa amıaa -gʊgbʊ nı, we 'bhʊ wee 'ylı 'wʊ -a mı -Lagɔ bhubhoeda amıaa 'ŋnı nya 'kɔmʊʊ. -Lagɔ -a bhubhoea, ɔ 'ka ɔ dʊmagbʊ aın 'klʊslolu, 'ın a 'ka we yibheli kpɛɛn kpɛɛn. Nıı, Zuzu 'Pʊpa 'nyɛ aın gbʊyilo -yɔ 'ylimnee. 10 Amıaa nɔnɔbhʊ -ka 'sa we 'klʊ -Lagɔ 'yu, 'ın a 'ka ɔ dʊdʊnamanı weee. A 'ka 'bhue 'pa, 'ın a 'ka gbʊzɔnʊ -gbʊ weee lɛnʊ, amıaa -Lagɔɔ yibhelie 'ka -gʊwʊlaylimanı. 11 -Lagɔ -a bhubhoea nıı, ɔ 'tɛmanı aın la -lu weee 'wʊ, ɔ 'tıtɛ 'kadʊ -we -zia 'tıtɛ weee 'wʊ nya, 'ın a 'ka 'sa we lakpa 'kɔmʊʊ, dlıtie nya. 12 'Ɪn a 'ka Dide -Lagɔ fuo 'pa 'mʊna nya. Ɔ 'gbʊ, 'bı -we -Lagɔnyıma yia 'yıa zlı 'klʊ, we mı amıaa -nʊ nya. 13 Nıı, mɔ -saa -aın nikpisee 'tıtɛ kwɛɛ, 'ın ɔ yia -aın ɔ dʊma yuu nyımaa 'wlulapılıe zɔ kwa. 14 Ɔɔ Yu zıtɛa -aın 'wʊ, ɔ 'gbʊ -Lagɔ yia -amıaa gbʊnyuu 'wʊtı.

Klisıı 'dɛ -yɔ ɔ lɛnʊgbʊ

15 Klisı -wa -Lagɔ wa'a 'yıa -yɔɔ 'wʊwlʊ. Mɔ mıa la tıa lalalu weee 'yu. 16 Nıı, mɔ 'wʊ -Lagɔ nʊa yalı -lu -yɔ dʊdʊ -gʊ -lu weee lɛ, -we wa yıa -yɔ, 'ın -we wa'a 'yıa -yɔ klaa. 'Ŋnımnıkpe, 'wlulapılıe, 'tıtɛ -yɔ se, mʊ weee -Lagɔ -laa la ɔ gbɛɛlʊ, 'ın ɔ -yla. 17 Ɔɔ Klisı mı la -lu weee 'yu, 'ın ɔ 'gbʊ -lu weee kıkalıa la. 18 Sa 'wlu mıa nyımɛɛ -kpabhiee -kanyɔ nya nı, 'sa ɔ mıa *Leglizıı 'wlu nya. Mɔ -wa 'yliyɔgagıee gwedılıda, mɔ -sɔa 'wʊ tlıtlınya glaa tıatıa, 'ın ɔ 'ka -lu weee 'yugalı. 19 Nıı, -Lagɔ 'yıbha sa ɔ 'dɛ mıa, ɔ 'Yu mı 'sa -kpɔ. 20 -Lagɔ 'yıbha 'ya ɔ 'ka ɔ 'Yu 'wʊplılı, 'ın ɔ -yɔ ɔ lalalu weee 'ka 'wʊsuslolu. -Zezu tlıa, ɔ 'pıɔn jitea *su -gʊ, we 'gbʊ, -Lagɔ yia 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ wla yalı -yɔ dʊdʊ -gʊ.

21 Amıa -wa mı bhaa 'lakpanya nya, 'ın a mıa -Lagɔɔ tʊnyıma nya amıaa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'nyuu -yɔ amıaa gbʊnyuu lɛnʊee 'gbʊ nı, 22 -slɛɛn, -Lagɔ ka aın 'wʊsuslolu ɔ 'dɛ nya, -Zezuu nyımɛ kuu tlıtlıe lʊ. 'Ɪn a 'ka ɔ 'klʊ 'yligbe -mɔwlʊda, -zugba 'sla 'nı aın -yɔ -mı, a 'nı 'ŋnı -yɔ -ka. 23 Nıı, amıaa dlızʊzʊe -tʊ 'wʊ gege, 'ın we 'tɛmanı 'wʊ. -Lagɔgbʊ -we a dıa dlı 'wʊ, a 'na vlalı we gwe -nı. Wee -Lagɔgbʊ -we a -ka bhaa 'nʊ, wa gbaa dʊdʊgʊ -nyıma weee -yla, we lubhonʊnyɔ -amı Pɔlʊ -zɛa.

Pɔlʊ mı ɔ -Lagɔlubhoo gbʊ gbada

24 -Slɛɛn, sıada ın mıa da amıaa 'gbʊ nı, ın mı we 'mʊna 'wʊ. Nıı, Klisıı sıasıe tɔlʊa -tʊa lʊ nı, 'mʊ ın mıa gbalıda nanʊʊ kuu sıasıe nya, ɔ ku -kpabhie -we wee *Leglizı -mıaa 'gbʊ. 25 -Amı, ın ka *Leglizıı lubhonʊnyɔ -zɛ. -Lagɔ -saa -bha 'mı, ın 'ka aın glaa ɔ lubho nʊ, 'ın ın 'ka ɔ gbʊ aın -yla gba kpɛɛn kpɛɛn. 26 -Lagɔɔ zizelu 'kadʊ -ka bhaa -benyi -mı,

nıı, 'mʊ -Lagɔ -saa -slɛɛn 'bhle ɔ -mɔwlʊnya -yla. 27 Nıı, 'ma -Lagɔ 'yıbhaa ɔ 'ka wa ɔ 'ŋnımnı -zizelu 'kadʊ 'klʊslolu. Nyıma -wa 'nıa *Zuifʊʊ 'gbʊ, ɔ yia ɔ zizelu 'bhlesa. Wee zizeluu ji nı: Klisı mı aın 'wʊ, 'ın a -yi sa we 'ji nıı, a ka 'bı -Lagɔɔ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'wʊ.

28 Ɔɔ Klisıı gbʊ -a mıa da gbada nyıma weee -yla, wa gbʊ -yla lapalıe -yɔ wa gbʊslolue nya, gbʊyilo bhabha nya, 'ın -ɔ -ka -mı ɔ 'ka -mɔwlʊnyɔ -zɛ -Lagɔ 'yu, Klisı 'wʊ. 29 We 'gbʊ, Klisıı 'tıtɛ 'kadʊ -we mıa 'mı 'wʊ lubho nʊda, we nya na nʊa lubho, 'ın na gʊa la.

2

1 Nıı, ın 'yıbha a yibheli we 'ji nıı, amıa klaa, Laodiseee -Lagɔnyıma -yɔ nyıma weee -wa 'nıa -slɔ 'mı 'yı wa 'yli nya, amıaa 'gbʊ ın mıa da lagʊda. Tʊ 'kadʊ -wa! 2 Ɪn -ka 'sa nʊda -mı nı, -zugba ın 'yıbha wa 'tɛmanı dlı, wa kıkalı zɛ, 'ın wa 'ka nyımɛ -bhlo -zɛ. 'Ɪn wa 'ka 'ylimna bhabha, 'ın wa 'ka -Lagɔɔ zizelu yibheli kpɛɛn kpɛɛn. Wee zizelu mıa, mʊ -wa Klisı. 3 Gbʊyilo -yɔ -luyiloo 'ŋnımnıe weee bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ, mɔ 'wʊ we mıa zizeda.

4 -We na gbaa da aın -yla nı, nyıma yi aın 'yloogblʊ lasalı -dawliwɛlı nyaa gbʊ -wa. 5 Nıı, na 'dɛbhie -gbolu 'nı aın glaa -mı nı, na dlı -yɔ aın 'sɔ mı. Amıaa lɛnʊgbʊnya mıa 'cɛcɛ, 'ın a zʊa Klisı dlı -gʊ gege nı, ın -ka we -yɔyıda -mı, na dlı mɛnı.

Dlızʊzʊe -we ka gbʊ wa -slolua aın nı, a -tʊ we -gʊ gege

6 Nıı, sa a ŋwnua -Zezu Klisıı gbʊ -yɔ amıaa -Kanyɔ nya nı, a nɔ 'sa ɔ 'wʊ. 7 Dlızʊzʊe -we ka gbʊ wa -slolua aın nı, a -tʊ we -gʊ gege. A -ka somi -Zezu Klisı 'wʊ. Ɔ mı -buduu gwe nya: a -tʊ 'ylimanıda ɔ -gʊ. A 'pa 'ylı weee nya -Lagɔ fuo, -we weee ɔ nʊa aın -yla lɛɛ 'gbʊ.

8 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'palı aın yo -yɔ wɛlı -kpʊaa lubhu ŋwɛ -nı. -We -wa dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊslolue nı, dʊdʊgʊʊ 'tıtɛnyaa -gbɛ we bhʊa, nıı, we'e 'bhʊ Klisıı -gbɛ. 9 -We weee mıa -Lagɔ 'wʊ, Klisı -ɔ -zɛa nyımɛ nı, mɔ 'wʊ we 'dɛ weee -dılıa la. 10 A ka -lu weee 'yı ɔ 'wʊ, mɔ -wa 'tıtɛ weee -yɔ se weee 'wlulapılınyɔ.

11 'Ɪn 'ya nı, Klisı 'wʊ wa 'paa aın knı 'wʊ, nyımɛɛ sɔ 'nı we lɛnʊ, nıı, Klisıı nyımɛɛ knı 'wʊpapıe mıa, -we saa nyımɛ ɔ lɛnʊgbʊ 'cın 'bı, mʊ -wa. 12 Sa a -yɔ Klisı 'sɔ tlıa amıaa batizee batizee lʊ, 'sa wa 'bhlua aın ɔ nya. 'Ɪn -Lagɔ yia a -yɔ ɔ 'sɔ 'wʊbhu tlıtlınya glaa, dlı -we a zʊa -Lagɔɔ 'tıtɛ -gʊʊ 'gbʊ. Wee 'tıtɛ nya -Lagɔ 'bhua Klisı 'wʊ tlıtlınya glaa. 13 A ka zlımɛ 'yliyɔga -tlıtlıe tlı, amıaa gbʊnyii -yɔ knı a 'nıa 'wʊ -mıı 'gbʊ. Nıı, -slɛɛn, -Lagɔ ka a -yɔ Klisı 'sɔ 'yliyɔgagıe 'nyɛ, 'ın ɔ yia -amıaa gbʊnyuu weee 'wʊtı. 14 Tite -we mıa cɛlıda 'sɛbhɛ -gʊ, -we dıa -aın 'gbʊ 'wlu nı, -Lagɔ ka we lamumni, 'ın ɔ yia we lasa, we lakʊlʊe nya -Zezuu *su -gʊ. 15 Zuzu 'nyii -we kaa nyımaa 'wlulapılıe -yɔ senya nı, wee su -gʊ -Lagɔ -saa we 'tıtɛ kwɛɛ. Ɔ ka we lu, 'ın ɔ yia we -zejila 'wʊ wleli -kaslʊnyıma 'bhisa.

16 We 'bhʊ -zɛɛn 'wʊ, -we a lia, -we a maa, 'fɛtıı 'ylı, 'cʊ lolu -yɔ *Nyapɛylıı 'gbʊ, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'bhulu amıaa -yɔgbʊ 'wʊ we 'gbʊ -nı. 17 -We mıa da weee, -li -we yia yia, we zuzu -wa. We 'nı we 'dɛbhie -gbolu. Nıı, Klisı -wa we 'dɛbhie -gbolu. 18 Nıı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wʊtı 'kienyi -dawli sa, 'ın ɔ -ka aın -yla gba nıı, a bʊbɔ -Lagɔɔ 'anzınya, a 'na ŋwnunu we -yɔ -nı. Nyımɛ -ɔ -ka 'sa nʊ nı, ɔ 'ka amıaa 'pɛnıe -gʊsaa gbʊ -wa. Nıı, -mɔɔ 'sasʊkpa -nyımɛ mıa, -we -nya yia ɔ 'yli -gʊ, 'mʊ ɔ tɔlʊa dlı, 'ın ɔ ylimanıa ɔ 'dɛ, 'ın ɔ pʊpalıa 'wlukʊʊn la dʊdʊgʊ -nyıma 'bhisa. 19 Nıı, Klisı -ɔ -wa wlu, ɔ'ɔ nɛ -mɔɔ -yɔla. Klisıı 'gbʊ ku lia 'nanʊʊ, 'ın 'kʊanya -yɔ tolunya mımnıa 'wʊ. Sa -Lagɔ 'yıbhaa, 'ın ku ylimanı 'saa.

A ka tlı, 'ın a yia 'yliyɔgagıe lolu 'yı Klisı nya

20 A ka tlı Klisı nya, 'ın ɔ yia aın dʊdʊgʊʊ 'tıtɛnya kwɛɛ -sa. 'Ɪn lɛɛ ka 'gbʊ, -we bhʊa dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ, a nʊ we lɛa? Cın, lɛɛ ka 'gbʊ a tide nyıma 'yi, 'ın wa palı aın -yla sanɛɛ -sʊkpa -titea, 21 'ın wa gba: «-Ɪn 'na 'bhulu we 'wʊ -nı», «-Ɪn 'na 'yılı we ŋwɛ -nı», 'ın «-Ɪn 'na zılı we kwɛ -nıa»? 22 Nıı, wee titenya -mını mıa, -we -wa 'plıplı -li, -we 'kaa labhʊ, we gbʊ we gbaa. Dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊslolu sɔ -yɔ wa titenya -wa. 23 Gbʊzɔnʊ -wa, titenya -mını 'wlʊ gbʊyilo nyıma 'yliya 'wʊ, we -yɔ wa -Lagɔɔ bʊbɔ -sɔ bhʊa dʊdʊgʊ -nyımaa -gbɛ. Wa tıa wa 'dɛ 'wʊ

'kienyi -dawli sa, 'ın wa palıa wa ku 'klıyıe 'wʊ. Nıı, we 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı, we 'nı mneni we 'ka -amıaa dlı 'nyuu lɛnʊgbʊ -aın 'bı -sa.

3

1 A ka tlıtlıe lʊ 'wʊsɔ, 'ın a yia 'yliyɔgagıe lʊyi Klisı nya, we 'gbʊ, a tıtalı yalı -lii da, mɔ Klisı -dıa -Lagɔɔ lilisɔlʊ la. 2 Amıaa dlı -tʊ yalı -li -yla, amıaa dlı 'na -tʊlʊ dʊdʊ -gʊ -li -yla -nı. 3 Nıı, a ka tlı -nya, 'ın amıaa 'yliyɔgagıe mı zizeda Klisıı -gbɛ -Lagɔ 'wʊ. 4 Klisı -wa amıaa 'yliyɔgagıe tıklıı, zlı ɔ yia 'bhlewlʊa, we zlı a -yɔ ɔ 'sɔ wlʊa 'bhle, 'ın ɔ 'ŋnımnıe zɛa amıaa -nʊ 'ya.

'Wlʊwlʊe lolu -Zezu Klisı 'wʊ

5 We 'dɛɛ 'gbʊ, gbʊnya mıa aın 'wʊ, -we -wa dʊdʊ -gʊʊ -nʊ, a 'bhʊ we 'bı. Sabhisa: mʊtnıgbʊ klaa, pʊınplagbʊʊ lɛnʊe klaa, zʊbhalı gbʊʊ 'tʊ klaa, dlı 'nyuu -lii 'wʊnyninynie klaa, we -yɔ lɛklı. (Nıı, lɛklı mıa nı, yoyolagɔnyaa bʊbʊe -wa.) 6 Wee gbʊnyii -mınıı 'gbʊ, -Lagɔɔ 'cɛ 'kaa nyıma -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ bhıtı. 7 Nıı, bhla -we nya a mıa wee gbʊnyii -mını lʊ nı, 'sa a nʊa -nya.

8 Nıı, -slɛɛn, 'cɛpapıe klaa, nyımɛ 'cɛdlɔlalıe -yɔ nʊkplɛɛ 'ylinyuno mıa, a vla we gwe. Nyımɛɛ vɛlıvɛlıe -yɔ wɛlı 'nyuu 'na 'tlalı aın ŋwɛɛ -nı. 9 A 'na 'tʊbhʊlʊ -tʊbhʊlʊ yo -yla -nı, amıa -wa 'bhʊa amıaa -mımısɔ 'cın -yɔ we lɛnʊgbʊ 'nyii 'bı. 10 Nıı, a ka nyımɛ lolu -zɛ. 'In nyımɛ -lolu bhitia 'kɔmʊʊ, ɔ 'ka ɔ lala -Lagɔɔ 'wʊwlʊ -zɛ. 'In ɔ 'ka 'ya -Lagɔ yibheli kpɛɛn kpɛɛn. 11 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nıa Zuifʊ klaa, -ɔ -wa Zuifʊ klaa, -ɔ mıa knı 'wʊ klaa, -ɔ 'nıa knı 'wʊ -mı klaa, yiyinyɔ klaa, titinanyɔ* klaa, gaylo -yɔ -ɔ 'nıa gaylo klaa, wa 'nı -seli -mı. Nıı, Klisı mı we 'dɛ weee nya, 'ın ɔ mıa -a 'dɛ weee 'wʊ.

12 -Lagɔ ka -bha aın -sa, ɔ 'yıbha a -zɛ ɔ 'dɛɛ nyıma -kpɔ, ɔ -kalı amıaa zɛ. We 'gbʊ a -ka nyazıdlı, a -ka 'nanıdlı, a tı amıaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi, a -ka dlı -dlɔɔ, 'ın a -ka dlıtie. 13 A bıbɛlı -yɔ, 'ın 'yabhlo -ka ɔ -libheyi -yɔ 'cɛ 'palı -we ɔ nʊa ɔ -yla lɛɛ 'gbʊ nı, a tıtlı -yɔgbʊ 'wʊ. Sa -bhlokpadɛ Klisı tıa amıaa -yɔgbʊ 'wʊ nı, amıa tıtlı 'ya 'sa -yɔgbʊ 'wʊ. 14 We 'dɛ weee 'wlu nı, a kıkalı zɛ. Nyımɛɛ zɛkalıdlı mı amıaa nyɔllikpe nya tɛın: mʊ zɛlıa aın nyımɛ -bhlo. 15 Klisıı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, -we ka 'gbʊ -Lagɔ yia aın la, a 'ka ku -bhlo -zɛ nı, wee 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'bhu amıaa dlı weee 'wʊ, we 'ka we -ka. 'In a 'pa -Lagɔ fuo 'ylı weee nya. 16 Nıı, Klisıı wɛlı -mı aın nyıdı duun ɛ. A sʊslolu gbʊ, 'ın a pʊpalı gbʊ -yla la, gbʊyilo nya. A 'pa -Lagɔ fuo, a bhlı ɔ 'ŋnımnını -lʊʊ, -we mıa Lʊʊsɛbhɛ 'wʊ. A gbalı ɔ, a bhlı ɔ lʊʊ weee, -we ɔ Zuzu 'Pʊpa zʊa aın 'wʊ, 'mʊnadlı nya. 17 -We weee a nʊa lɛ, 'ın -we weee a gbaa, we -mı Nyımaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnı nya. A 'plılı ɔ gbɛgbɛın, 'ın a 'ka Dide -Lagɔ fuo 'pa.

-Lagɔnyımaa -glıgbɔ 'yli gbʊ

18 Ylıkwʊŋwnı, -ɔ -ka -mı ɔ zʊ ɔ 'lowli 'nʊŋwɛ, 'sa we mıa Nyımaa -Kanyɔ 'yliya 'wʊ.

19 'Ŋwnıı 'lowlia, -ɔ -ka -mı ɔ -kalı ɔ 'ŋwnɔɔ zɛ, ɔ 'na 'sulu ɔ 'klʊ -yɔ -nı.

20 'Yua, a zʊ amıaa didea 'nʊŋwɛ gbʊ weee 'wʊ, mʊ nanıa Nyımaa -Kanyɔ dʊdʊ.

21 'Yuaa didea, a 'na -lalı amıaa 'yua 'cɛdlɔ -nı, we yi wa 'kʊayli lawla.

22 Galı, a zʊ amıaa -cıan 'nʊŋwɛ -seli dʊdʊ -gʊ, gbʊ weee 'wʊ. We 'na -zɛlı wa 'yibadı -bhlo -nı, we yi 'wlʊ nɛɛ nyıma a mı 'ylimanıda. Nıı, a zʊ wa 'nʊŋwɛ dlı -zɔnʊ nya, Nyımaa -Kanyɔɔ sɔsɔdlı a kaaa 'gbʊ. 23 We yi lɛɛ -lubho -zɛ, a nʊ we dlı weee nya, nɛɛ Nyımaa -Kanyɔɔ lubho a mı nʊda, a 'na 'yılı we nyımaa -nʊ 'bhisa -nı. 24 A yibheli we 'ji nıı, Nyımaa -Kanyɔ yia aın 'pɛnıa. 'In zʊzɔnʊnya ɔ zʊa la amıaa -nʊ nya, a 'ka we 'yı. Nıı, Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı lubho a mıa nʊda. 25 Nyımɛ -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, we 'pɛnıe ɔ yıa gbʊnyuu nya. Nıı, -Lagɔ'ɔ gbızı nyıma 'wʊ.

4

1 Amıa nyımaa -cıan, a zʊ amıaa galı 'nanʊʊ, 'ın a nʊ -we mıa tıklıı lɛ wa -yla. A yibheli we 'ji nıı, amıa ka 'ya -Kanyɔ yalı.

'DızʊwɛlI

2 A -tʊ -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmʊʊ, amıaa dlı -tʊ -gada, 'ın a 'ka -Lagɔ fuo 'pada -tʊ 'ylı weee nya. 3 A bhubhoe 'ya -Lagɔ -amıanʊʊ 'gbʊ -nya, 'ın -Lagɔ 'ka -aın 'yoo 'nyɛ, -a 'ka

* **3:11** Glɛkı nɛɛ «Sitı -nyımɛ». Sitı -nyımaa dʊdʊ mıa, -mɔ tlʊlʊ la bhabha, 'ın wa laa wa titinanya.

ɔ gbʊ gba nyıma -yla. Klisıı gbʊ mıa zizeda, -a mneni -a 'ka we gba, we 'gbʊ ın mıa -seli -kaslʊ 'wʊ. 4 A bhubhoe -Lagɔ, 'ın sa ın 'kaa we -slolu, ın 'ka 'sa we gba kpɛɛn kpɛɛn.

5 A zʊ amıaa nɔnɔbhʊ 'yliyɔ, -wa 'nıa -Lagɔ 'wʊ -mıı gbɛgbɛın, gbʊyilo sa. Bhla -we -Lagɔ nyɛa aın wa nya nı, a 'na -nyumɔnʊ we la -nı. 6 Amıaa ŋwɛɛ wɛlı -mı tıklıı 'ylı weee nya, we -mı gumu 'bhisa, 'ın a yibheli nyıma -yla gbʊʊ 'bıgʊpalı sa 'nanʊʊ.

Fʊsawɛlı 'wʊbhlolunʊ

7 -Amıaa bheli -zɔnʊ Tisikı, -ɔ mıa lubhonʊnyɔ tıklıı nya, -ɔ na -yɔ ɔ nʊa Nyımaa -Kanyɔɔ lubho, mɔ yia aın -yla na -gbɛ -gbʊ weee gbaa. 8 Na 'dɛɛ 'yibadı ın tiea ɔ amıaa -gbɛ, a 'ka -amıaa -gbɛ gbʊ yibheli, 'ın ɔ 'ka amıaa dlı latɛmanı. 9 Tisikı -yɔ amıaa 'yıbha 'yıbha -bheli tıklıı Onezimʊ ın tiea da aın 'wʊ, 'ın wa 'ka -we weee mıa -seli 'plıda -amıaa -gbɛ aın -yla gba.

10 Alisıtakı ın -yɔ ɔ 'sɔ mıa -kaslʊ 'wʊ nı, ɔ nɛɛ, ɔ -sa aın fʊ. We -yɔ 'ya Banabasıı didee bhelii 'yu Malıkı, -ɔ ka gbʊ wa gbaa aın -yla nı, ɔ -ka amıaa -gbɛ mnı, a kpa ɔ 'nanʊʊ. 11 -Zezu -ɔ wa laa Zutusı sa 'yaa aın fʊ. -Zuifʊ -wa -zɛa -Lagɔnyıma glaa, waa nyıma ta -manı -bhlogbɔɔ nya na nʊa *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapılı -lubho. Ma paa 'mı 'kʊayli.

12 Epaflası -ɔ -wa amıaa -zɔɔ -bheli nı, ɔ nɛɛ, ɔ -sa aın fʊ. -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔɔ 'zayli ɔ -mıa: 'kɔmʊʊ, ɔ mı lagʊda, -zugba ɔ bhubhoe -Lagɔ amıaa 'gbʊ. Ɔ 'yıbha a -tʊ -Lagɔnyıma genyii -yɔ -wa sʊan la nya -Lagɔ 'yu, 'ın a 'ka ɔ dʊmagbʊ lɛnʊ 'ylı weee nya. 13 In mneni ın 'ka ɔ daa gba nıı, amıa klaa, Laodisee -yɔ Ielapolisı -nyımaa 'gbʊ, ɔ mı sıada. 14 -Dɔtlɔɔ -yu Lukı -ɔ ka zɛ -a -kalıa bhabha, ɔ -yɔ Deması 'sɔ nɛɛ wa -sa aın fʊ.

15 Amıaa bhelia -yɔ amıaa bhɔlɔa mıa Laodisee, a -sa wa fʊ, we -yɔ Nɛfaa -yɔ *leglizı -we gbelia 'wlu ɔ -budu zɔ.

16 Nıı, a -ka 'mʊ 'sɛbhɛ nı zɛlı amıaa -gbɛ nı, a 'pa we yoo Laodiseee leglizıı -gbɛ. 'In wa 'ka 'ya we zɛlı -maa nyıdı. 'In -we ın 'paa Laodisee -nyıma yoo, we -ka amıaa -gbɛ nyni, amıa zɛlı 'ya -mʊʊ.

17 A 'tʊlʊ Alısipʊ nıı, ɔ zʊ ɔ 'dɛ 'yliyɔ, Nyımaa -Kanyɔɔ lubho -we ka 'gba wa dıa ɔ 'wlu, ɔ 'ka we nʊ tıklıı.

18 -Amı Pɔlʊ mıa -slɛɛn da fʊsawɛlı -mını cɛlıda na 'dɛɛ sɔ nya: ın -sa aın fʊ. A 'na dlʊlʊ -nı, nıı, ın mı -kaslʊ 'wʊ -nı.

-Lagɔɔ 'nanıdlı -yɔ aın -mı.

Tıa -sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Tɛsalonikı -nyıma yoo

-Lagɔnyıma -wa mıa Tɛsalonikıgbe nʊkplɛ, 'ma *Pɔlʊ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Pɔlʊ ka wee 'gbe nʊkplɛ mnı, 'ın ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -mɔ -tʊ, *Zuifʊnya ka ɔ -yɔwʊsɔlʊʊ 'gbʊ. 'Sɛbhɛ nı ɔ 'paa -mɔ -Lagɔnyıma yoo, ɔ 'ka -maa -yla -Lagɔwɛlıı 'ji gba kpɛɛn kpɛɛn, 'ın sa -Lagɔnyıma 'kaa nɔ, ɔ 'ka we wa -slolu.

Pɔlʊ -saa Tɛsalonikı -nyıma fʊ

1 -Amı *Pɔlʊ cɛlıa 'sɛbhɛ nı, we -yɔ Silası -yɔ Timotee 'sɔ. Amıa, *leglizı -we mıa Tɛsalonikı, Dide -Lagɔ -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -Zezu *Klisıı sɔ nya, amıa -a cɛlıa 'wʊ.

-Lagɔ ŋwna aın 'nyu la, 'ın ɔ 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.*

-We Tɛsalonikı -nyıma nʊa lɛ

2 'Ylı weee nya, -a paa -Lagɔ fuo amıaa 'gbʊ. Nıı, -a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, -amıaa dlı'ı 'bhʊ aın -gʊ. 3 -We a nʊa lɛ, amıaa dlı mı -Zezu -gʊʊ 'gbʊ, we -yɔ lubho a nʊa, a -kalı -Zezuu zɛɛ 'gbʊ, a 'nı -amıaa -Kanyɔ -Zezu dlıgʊzʊzʊe 'yitidee 'gbʊ, -a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, we 'dɛ weee mı -amıaa dlı zɔ. 4 -Amıaa bhelia, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ -kalı amıaa zɛ, 'ın ɔ yia -bha aın -sa, a 'ka ɔ -nʊ -zɛ. 5 -We ka gbʊ -wa, -Lagɔgbʊ -a gbaa aın -yla 'tıtɛ nya, 'ın Zuzu 'Pʊpa yia -aın 'wʊsa, a -yi we 'ji nıı, -we -a gba gbʊzɔnʊ -wa. We 'nı gbagbawɛlıı 'dɛkpʊa. Nıı, a yibheli we 'ji, -a -yɔ aın 'sɔ mıa, a ka -amıaa nɔnɔbhʊ 'yı, amıaa zʊzɔnʊʊ 'yıyıee 'gbʊ -a yi 'saa nʊ. 6 Nıı, amıa, a ka -aın 'tideli, -a -yɔ -amıaa -Kanyɔ. Da a mıa sıada bhabha, 'ın a yia -Lagɔwɛlı 'wʊŋwnu 'mʊna nya. Wee 'mʊna mıa, Zuzu 'Pʊpa wlaa we. 7 -Slɛɛn amıaa nɔnɔbhʊ tıklıı Masedʊanı -yɔ Akaii -Lagɔnyıma mıa nɔda.† 8 Nıı, -Lagɔwɛlı 'bhʊa amıaa -gbɛ, 'ın we yia da weee lamneni. We 'nı Masedʊanı -yɔ Akai -bhlogbɔɔ, nıı, amıaa -Lagɔɔ dlıgʊzʊzʊee 'dı ka da weee lamneni. -We ka 'gbʊ -a 'kaa we gba -tapa, we 'nı -mı. 9 -A mnıa amıaa -gbɛ, sa a kpaa -aın, 'ın su a tɛlıa -we -zɛa amıaa -lagɔ, sa a 'bhʊa we 'bı, 'ın a yia -Lagɔɔ -gbɛ 'bhiti, -ɔ -wa 'yliyɔga -Lagɔ, -Lagɔ -zɔnʊ, nyıma weee mı we gbada. 10 -Lagɔ mıa, ɔ 'Yu a mıa wʊda, -ɔ 'kaa yalı 'bhʊ, mɔ -wa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu. 'Mɔ, -Lagɔ -sɔlʊa tlıtlınya glaa 'wʊ, 'ın ɔ 'ka -aın -Lagɔɔ 'cɛ -we cıpaa 'wʊsa.

2

-We Pɔlʊ nʊa lɛ Tɛsalonikı

1 -Amıaa bhelia, amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, we 'nı bhe -a mnı amıaa -gbɛ.*

2 'In, a -yi 'ya we 'ji nıı, wa ka -aın kpa 'nyumɛɛ, wa ka -aın vɛlı Filipʊgbe 'wʊ. Da nyıma -sɔlʊa -aın -yɔ 'wʊ, 'ın -Lagɔ yia -aın 'kʊayli 'pa -bhlokpadɛ -a 'ka wee -Lagɔgbʊ gba. 3 Da -a mıa aın 'dızʊda, -a 'nı yotʊbhʊ. Dlı -zɔnʊ nya -a gbaa we. -A 'nı nyımɛ -dawli 'wʊnʊ. 4 Nıı, we 'nı 'sa -mı, sa -Lagɔ 'yıbhaa, 'sa -a gbaa we. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ ka -aın layla, 'ın ɔ yia -amıaa gbʊ -yɔŋwnu, -a 'ka ɔ gbʊ gba. -A 'nı nyımaa dʊdʊnamanıee datalıda -mı, nıı, we 'nı 'sa -mı. -Lagɔɔ dʊdʊnamanıee da -a talıa. Ɔɔ -Lagɔ mıa, mɔ sısalıa -amıaa dlı -yɔ. 5 A -yi we 'ji nıı, we 'nı ŋwɛɛ 'nını nya -a gba aın -yla, 'ın -Lagɔ mı -amıaa gbʊdayınyɔ nya. We 'nı amıaa kwɛɛ -luu datalıee 'gbʊ -a yi we gba. 6 Amıa klaa, nyıma -putu klaa, -a 'nı ŋwnu nyımɛ yabhlogbɔɔ 'ka -amıaa 'ŋnı -mnını. -A mneni yaa -a 'ka nyıma 'kadı zɛ aın glaa, -we ka gbʊ -wa, -Zezu Klisıı tietienya -a -mıa. 7 Nıı, we 'nı 'sa -mı. -A mı aın glaa -dlɔɔ nɛɛ 'ŋwnɔ -ɔ mı ɔ 'yu kwɛ -yɔlatitlida. 8 -A 'nı aın 'yıbha -sɛ, 'ın -a 'nı -Lagɔwɛlı -bhlogbɔɔ aın 'nyɛ, nıı, -amıaa 'dɛ -a wlaa. -We ka gbʊ -wa, a ka -aın dʊdʊ namanı -slɛɛn. 9 -Amıaa bhelia, sa -a nʊa lubho, zlıoo, sabɔoo, -a mı lubho 'wʊ -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, -a -tʊ nyımɛ yabhlogbɔɔ sɔ nya.

10 Amıa, a -yɔ -Lagɔ 'sɔ mı -amıaa gbʊdayınya nya. -We -a nʊa lɛ, -Lagɔnyıma 'yu, we mı tıklıı, we 'nı gbʊnyuu lʊ -ka. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -aın gbʊ dılı. 11 A -yi we 'ji nıı, sa dide kpaa ɔ 'yua,

---

* **1:1** Nıı, a zɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya 15.22 'ın a 'ka Silasıı -gʊgbʊ 'wʊlanʊ. Timoteee -nʊ mıa, a zɛlı Lɛnʊgbʊnya 16.1. Tɛsalonikıgbe mıa, mʊ -wa 'gbe 'kadʊ Glɛsı -dʊdʊ -gʊ. 'Mʊ wa laa -slɛɛn Saloniki (Lɛnʊgbʊnya 17.1-9). † **1:7** Nıı, Masedʊanı, Wlɔmʊ -dʊdʊ -wa bha, -slɛɛn, Glɛsı -dʊdʊ kibhe -wa. Akai, Glɛsı -dʊdʊ kibhe -putu -wa. * **2:1** A zɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʊgbʊnya 16.19-24; 17.1-9

'sa -a kpaa aın -bhlo -bhlo. 12 -A 'paa aın 'kʋayli, 'ın -a yia aın -bɛlʋ -yɔpalı. 'Yli weee nya -a slolua aın, a 'ka amıaa lɛnʋgbʋ 'bhiti, we 'ka -Lagɔɔ dʋmagbʋ -zɛ. Ɔɔ -Lagɔ laa aın, 'ın nyıma -wa 'wlu ɔ pılıa la, a 'ka wa glaa -mı. 'Ɪn a 'ka ɔ 'ŋnımnıe 'yı.

13 -Lagɔ -a pa 'yaa fuo 'yli weee nya. -We ka gbʋ -wa, da -a gbaa aın -yla -Lagɔwɛlı, a ka we yukwli pʋlʋ. A 'nı we -yɔŋwnu nyımaa wɛlı 'bhisa, -Lagɔwɛlı 'bhisa a ŋwnua we -yɔ. 'Mʋ we -mıa gbʋzɔnʋ nya. 'Sa wee wɛlı nʋa lubho -wa zʋa -Lagɔ dlı -gʋ, wa dlı zɔ. 14 -Amıaa bhelia, gbʋ -we ylıa Zudee -leglizınya -we mıa -Zezu Klisʋ -nʋ nya, wee gbʋ -bhlokpadɛ ylıa aın. Sa Zuifʋ sıalıa Zudee -leglizınya, 'sa amıaa -zɔɔ -bhelia sıalıa aın. 15 Waa Zuifʋ, wa ka *-Lagɔgbʋʋ -falıpanya 'bha, 'ın wa yia -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'bha, 'ın wa yia aın 'klıyıe 'wʋpalıa mnı. Wa 'nı -Lagɔ dʋdʋ nanı, nyıma weee tʋnyıma wa -mıa.† 16 Wa 'yıbha wa 'ka yaa -aın 'yoo -kʋlʋ -a yi nyıma -wa 'nıa Zuifʋ -yla -Lagɔgbʋ gba. Gbʋnyuu wa nʋa lɛ, sanɛɛ wa yelia we -gʋ. We 'wlu lapalıda, 'ın -Lagɔɔ 'cɛ yia wa ylı.

Tɛsalonikı -nyımaa tʋ bhaa Pɔlʋ

17 -We mıa -amıaa -nʋ nya, mʋ -wa nıı, bhelia, we 'ylı 'sɔlɛ ka 'plı. -A tıa -bha aın, -amıaa 'yli ka aın -yɔbhʋ, nıı, -amıaa dlı mı aın -gʋ, 'ın amıaa 'tʋ mı -aın 'bhada, 'ın -a yia 'klı 'yı, -a 'ka aın 'yı. 18 -A 'yıbha -a 'ka amıaa -gbɛ lʋmnı. -Amı Pɔlʋ, we 'nı -zakpa -bhlogbɔɔ ın ylalı amıaa -gbɛɛ mnımnıe la. Nıı, *-Saatan ka -aın 'yoo -kʋlʋ. 19 -We ka 'gbʋ -a 'yıbhaa -a 'ka aın 'yı, mʋ -wa nıı, da -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı -ka lʋyi nı, -mama ka 'gbʋ -a 'ka dlı zʋ ɔ 'yua? -Mama ka 'gbʋ -a 'ka 'mʋna lia? Nyɔɔ slolu we nıı, -a ka gbʋ weee 'wlubha? Amıa -wa, we 'nı nyıma -putu. 20 Gbʋzɔnʋ -wa. -Wa laa -aın 'mʋna 'wʋ, -wa mıa -amıaa 'ŋnımnılu nya, amıa -wa.

3

1 -Slɛɛn, amıaa 'tʋ ka -aın 'bha bhabha. We 'dɛɛ 'gbʋ, -a yia wɛlı bhlı nıı, na 'dɛbhlo -tʋ Atɛnı.*

2 'Ɪn -a yia -amıaa bheli Timotee tie, -ɔ -yɔ -aın 'sɔ nʋa -Lagɔlubho, 'ın -ɔ gbaa -Zezu Klisıı gbʋ. 'Mɔ -a tiea amıaa -gbɛ, ɔ 'ka aın 'kʋayli 'pa, 'ın ɔ 'ka aın latɛmanı -Lagɔɔ dlıgʋzʋzʋe 'wʋ, 3 -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, sıasıe -we mıa -aın ylıda, we yi -aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ lazuklu. Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, -Lagɔ ka ŋwnu wee 'sasʋkpa -sıasıe 'ka -aın ylı. 4 Da -a mıa -slɔ aın kwesi, 'ın wee sıasıe 'nıa -slɔ aın ylı, -a ka aın -yla gba nıı, -a 'dɛ weee wa yia sıalıa. A -yi we 'ji nıı, gbʋzɔnʋ -wa, 'sa we 'plıa sa. 5 We 'gbʋ ın 'nı mneni ın 'ka we -gʋ ladı, 'ın ın yia Timotee tie, sa amıaa dlı mıa -Lagɔ -gʋ, ɔ 'ka we -yɔyı. Ɪn ka nyanɔ nʋ, -amı nɛɛ yaa 'sa -Saatan yia aın laylaa, 'ın -amıaa lubho 'ka 'wʋtʋ bhe.

6 Nıı, -slɛɛn, Timotee ka amıaa -gbɛ 'bhʋ, 'ın ɔ yia lʋmnı, 'ın ɔ yia amıaa 'dı 'nanʋ -aın -salı. Sa amıaa dlı mıa -Lagɔ -gʋ, 'ın sa a kıkalıa zɛ, ɔ nɛɛ nıı, 'ylı weee nya, amıaa dlı mı -aın -gʋ 'mʋna nya. Sa -a 'yıbhaa -a 'ka aın 'yı, 'sa -amıaa 'yıyıee 'tʋ bhaa aın.† 7 'Sa -bhlokpadɛ, amıaa gbʋ ka -aın 'kʋayli 'pa sıasıe -yɔ -yɔkalı gbʋ nyıdı. -We 'paa -aın 'kʋa 'yli, mʋ -wa amıaa dlı mı -Lagɔ -gʋ. 8 -Slɛɛn, a ka -Lagɔgbʋ lakpa -klii 'gbʋ, we ka -amıa pue. 9 'Mʋna a laa -aın 'wʋ -Lagɔ 'yu. We 'gbʋ, sa -a 'kaa -slɛɛn -Lagɔ fuo 'pa, we 'nı -mı. 10 Zlıoo, sabɔoo, -a mı -Lagɔ bhubhoeda bhabha, ɔ 'ka -aın 'yoo 'nyɛ, -a 'ka 'wʋgbeli, 'ın -we a 'nıa 'wʋlanʋ, a 'ka we -aın -slolu, 'ın we 'ka amıaa dlı -gʋpalı.

11 Nıı, -amıaa Dide -Lagɔɔ 'dɛbhie -gbolu -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu -sa -amıaa 'yoo, -a 'ka aın 'yıa mnı. 12 -Amıaa -Kanyɔ nʋ lɛ, sa -a -kalıa amıaa zɛ dlı weee nya, a 'ka 'sa zɛkıkalı, 'ın a 'ka 'sa nyıma weee zɛkalı. 13 Sanɛɛ ɔ yia amıaa dlı latɛmanıa, 'ın 'ylı -we nya -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'kaa yi, ɔ -yɔ ɔ -mɔwlʋnya 'sɔ, a 'ka -mı tıklıı, a yi gbʋ 'wlu -ka -amıaa Dide -Lagɔ 'yu. [*-Amɛnı.]

4

Amıaa nɔnɔbhʋ -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ, mʋ nı

1 -Slɛɛn, -amıaa bhelia, sa a 'kaa nɔ, 'ın a 'kaa -Lagɔ dʋdʋ namanı, a ka we yibheli -amıaa -gbɛ. Gbʋzɔnʋ -wa. 'Sa a mıa nɔda.

† **2:15** A zɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʋgbʋnya 9.22-29; 13.45, 50; 14.2, 5, 19; 17.5, 13; 18.12 * **3:1** A zɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʋgbʋnya 17.15 † **3:6** A zɛlı -Zezuu tietienyaa lɛnʋgbʋnya 18.5. Pɔlʋ 'paa Kolɛntı -nyıma 'sɛbhɛ yoo.

Nıı, amıa -a palıa zukpa bhabha -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, a nʊ we lɛ -tapa. 2 -Amıaa -Kanyɔ -Zezuu -gʊgbʊ -a slolua aın, amıaa 'dɛ -yi we -slɛɛn. 3 -We -Lagɔ 'yıbhaa mʊ -wa nıı, a -mı tıklıı, a -yɔ 'ŋwnı -putu -yɔ nʊkpasu -putu 'na -dılı -budu 'wʊ -nı. 4 A 'dɛ weee glaa, -mɔmɔ -ka -mı, ɔ yibheli ɔ 'ŋwnɔ -kwa sa sa tıklıı, wa yi aın 'ŋnı sa.*

5 Amıaa 'ŋwnı latalı dlı 'na -zili aın ŋwɛ la -nı, 'lakpanya -wa 'nıa -Lagɔ -yi 'bhisa. 6 Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na nʊnʊ ɔ -libheyi gbʊnyuu 'wluo -nı. Ɔ 'na nʊnʊ ɔ -dawli 'wʊ -nı. -A ka 'cın gbʊ nı aın -yla gba 'klʊ 'cıcı nya. Nıı, -wa -ka 'sasʊkpa -gbʊ nı lɛnʊ, -Lagɔ yia wa -kaslʊ 'wʊpaa. 7 We 'nı nyımɛ -putu nya -budu 'wʊdıdıee 'gbʊ, -Lagɔ yi -aın la. -A 'ka -mı tıklıı 'gbʊ ɔ yia aın la. 8 -We ka gbʊ -wa, nyımɛ -ɔ 'nı wee gbʊ nı -yɔŋwnu, we 'nı nyımɛ ɔ -sa kwnɛɛ, -Lagɔ -ɔ 'nyɛa aın ɔ Zuzu 'Pʊpa, 'mɔ ɔ -saa kwnɛɛ.

9 We -ka amıaa bheliaa zɛkalı gbʊ, wɛlı -we ın 'kaa we 'bıgʊpalı, we 'nı -mı. Nıı, sa a 'kaa amıaa bheliaa zɛkalı, -Lagɔ ka we amıaa 'dɛ -slolu. 10 'Sa -bhlokpadɛ, -amıaa bhelia -wa mıa Masedʊanı -dʊdʊ weee -gʊ, a -kalıa wa zɛ. Nıı, bhelia, amıaa zukpa -wa, a kpa we la -kli. 11 -We -a 'kaa amıaa dlı zɔ zʊ, mʊ -wa nıı, a -mı -dlɔɔ, a 'na plalı amıaa -limaa gbʊ 'wʊ -nı. A nʊ amıaa 'dɛɛ lubho. -A ka 'cın we aın -yla gba. 12 A -ka 'sa nʊ nı, -wa 'nıa -Lagɔ -yi, 'ın wa zʊa aın 'nʊŋwɛ, 'ın a 'na 'ka nyımɛ -putuu kwɛ nya -mı.

-Zezuu yiyigbʊ

13 -Slɛɛn, bhelia -wa 'mua 'yli, -a 'yıbha nıı, a yibheli wa -gʊgbʊ, amıaa dlı yi sumanı, -wa 'nıa -Lagɔ dlı -gʊ zʊ 'bhisa. 14 -Amıa dlı 'wʊ nıı, -Zezu ka tlı, 'ın ɔ yia 'wʊsɔ, we mı 'ya -amıa dlı 'wʊ nıı, -wa 'mua 'yli, 'ın wa dlı mıa -Zezu -gʊ, -Lagɔ yia wa 'wʊsɔlʊa wa -yɔ -Zezu 'sɔ. 15 -We Nyımaa -Kanyɔ -slolua -aın, 'ın -a yia we aın -yla gba, mʊ -wa nıı, da Nyımaa -Kanyɔ -ka yi, -amıa -gaa da 'yliyɔ, -a 'na 'ka tlıtlınya 'yugalı. 16 -Lagɔ yia we ŋwɛ -gʊ -saa, 'ın 'anzınyaa -kanyɔ 'ka 'wʊkpı. Nyıma yia -Lagɔɔ lɛglɛ 'nʊa, tɔʊn, Nyımaa -Kanyɔɔ 'dɛbhie -gbolu yia yalı 'bhʊa, ɔ 'ka lasibhli. -Wa ka dlı mıa -Zezu Klisı -gʊ, 'ın wa yia tlı, -maa yia 'yliyɔgagıe 'yıa tıa. 17 Tɔʊn, -amıa -mama -gaa da -slɛɛn 'yliyɔ, -Lagɔ yia -aın 'wʊbhua yalıpʊpa 'wʊ, -a -yɔ wa 'sɔ, -a 'ka Nyımaa -Kanyɔ yoo mnı -mɔ yalı. -Slɛɛn, -a -yɔ ɔ 'ka -mı 'ylı weee -nʊ nya. 18 We 'dɛɛ 'gbʊ, a 'pʊpalı 'kʊayli wɛlı nı nya.

5

1 Bheliaın, we -ka we bhla -yɔ we 'ylıı gbʊ, -we -a 'kaa aın -yla gba, we 'nı -mı. 2 Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, Nyımaa -Kanyɔ yiyiylı mıa, da nyımɛ 'nıa ɔ wʊda -mı, -bha ɔ yia yia, sa 'wienyɔ tlalıa nyımɛ 'bhisa. 3 Nyıma -ka gbada -mı: «-A mı -dlɔɔ. Gbʊ 'nı -aın ylı!» -Bha -bhlokpadɛ gbʊ 'kadı 'kadı ylıa wa glagla sa! Wa 'nı mneni wa 'ka we 'wʊtla. Sa 'ŋwnɔɔ gwalı gwalıee sıasıe tlalıa ɔ, 'sa we yia wa 'tlalıa. 4 Nıı, -amıaa bhelia, a 'na nɔnʊ nɛɛ nyıma -wa mı nikpise 'wʊ 'bhisa -nı. Nıı, wee 'ylı 'na 'tlalı aın 'wienyɔ 'bhisa -nı. 5 A 'dɛ weee, zlıı nyıma a -mıa, 'ın a mıa saan nyıma nya. -A 'nı sabɔ -yɔ nikpisee nyıma nya -mı. 6 We 'dɛɛ 'gbʊ, a 'na ŋwɔnʊ 'ylaa nyımɛ -putu 'bhisa -nı. A -tʊ 'yliyɔgada, 'ın a 'ka -mı 'cɛ. 7 Nıı, sabɔ wa ŋwɔa 'ylaa, sabɔ wa lʊa nʊ 'wʊ. 8 -Amıa mıa, -a mı zlıı nyıma nya. -A -tʊ 'wʊ 'cɛ. -A zʊ -Lagɔ dlı -gʊ, -a -kalı ɔ zɛ, we 'ka 'wlʊ 'slʊjayu -pla ɔ nɛtɛ -bana 'wʊ. -A dı we dlı 'wʊ nıı, -Lagɔ yia -aın gbʊ 'wʊsa, 'ın we 'ka 'wlʊ nɛɛ, -a ka 'slʊjaa nɛtɛ -kloo 'wluo -pla. 9 Nıı, -Lagɔ 'nı -bha -aın -sa, ɔ 'ka -aın 'klıyıe 'wʊpaa 'gbʊ. Ɔ 'ka -aın gbʊ 'wʊsa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nyaa 'gbʊ, ɔ yia -aın -bha -sa. 10 -Zezu mıa, -amıaa 'gbʊ ɔ yia tlı, -a -ka 'yliyɔgaoo, -a -ka 'yli 'muoo, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -mı. 11 We 'dɛɛ 'gbʊ a 'pʊpalı 'kʊayli, a sısalı 'wʊ, sa a mıa da nʊda 'bhisa.

'Dızʊwɛlı -yɔ fʊsawɛlı

12 Bheliaın, amıaa zukpa -wa. -Wa mıa lubho nʊda aın glaa, -wa -Lagɔ tiea wa 'ka aın 'yugalı, wa 'ka aın gbʊ -slolu, nıı, a zʊ wa 'nʊŋwɛ. 13 A zʊ -bha wa zɛkalıdlı nya wa lɛnʊgbʊʊ 'gbʊ. 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔ -mı aın nyıdı.

14 Bheliaın, amıa -a bhubhoea. -Wa 'yaa, a zʊ wa 'dı. -Wa mıa nyanɔ nʊda, a 'pa wa 'kʊayli. -Wa 'nıa latɛ, a -sa wa 'wʊ. 'In a 'ka dlıtie -ka nyıma weee gbɛgbɛın. 15 A

* **4:4** We 'ji -putu -waɛ: a 'dɛ weee glaa, -mɔmɔ -ka -mı, -mɔɔ yibheli -mɔɔ ku kpa sa sa tıklıı, wa yi aın 'ŋnı sa.

zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a 'na nʊnʊ 'nyii 'lɛɛji nyii lɛ -nı. -We a 'kaa lɛnʊ, we -zɛ gbʊzɔnʊ lɛnʊe a 'dɛkpʊa nyıdı, we -yɔ nyıma -putuu gbɛgbɛın.

16-18 -We -Lagɔ 'yıbhaa, a nʊ lɛ -Zezu Klisı 'wʊ, mʊ -wa nıı, 'ylı weee nya a li 'mʊna. 'Ylı weee nya a bhubhoe -Lagɔ, gbʊ weee -we 'wʊ a yia 'plılıa, a 'pa -Lagɔ fuo.

19 A 'na -kʊlʊ -Lagɔɔ Zuzu yoo -nı. 20 Wɛlı -we ɔ wlaa, a 'na nyɛnı we 'wʊ -nı. 21 A sısalı -lu weee 'wʊ, 'ın -we -ka 'ylinanı a 'ka -mʊʊ lakpa. 22 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ: a 'tide 'ylinyuno -lu weee 'yi.

23 'Wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ -Lagɔ nʊ lɛ a 'ka -dlɔɔ -mı. Amıaa zuzu klaa, amıaa dlı klaa, amıaa ku klaa, we -yɔ a 'dɛ weee, 'ın 'ylı -we nya -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı -ka yi, a yi gbʊnyuu yabhlogbɔɔ kwɛɛ -ka. 24 -Lagɔ -ɔ laa aın, lɛ ɔ yia we nʊa. -We ka gbʊ -wa, ɔ'ɔ -salı -bha ɔ wɛlı la.

25 -Amıaa bhelia, a bhubhoe -Lagɔ -amıaa 'ŋnı nya.

26 A -sa -amıaa bhelia fʊ dlı weee nya.

27 Ɪn nɛɛ aın -yla -Lagɔ 'yu, a zɛlı 'sɛbhɛ nı -Lagɔnyıma weee 'yibadı.

28 Nıı, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Pɔlʊ 'paa Tɛsalonikɩ -nyɩma yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ *Pɔlʊ 'paa Tɛsalonikɩɩ -Lagɔnyɩma yoo, mʊ -wa. Nɩɩ, sa -Lagɔnyɩma 'kaa nɔ, -zugba wa wʊ -Zezuu lʊyiyie dʊdʊ -gʊ, 'mʊ ɔ -slolua wa 'sɛbhɛ nɩ 'wʊ.

Pɔlʊ -saa Tɛsalonikɩ -nyɩma fʊ

1 -Amɩ *Pɔlʊ cɛlɩa 'sɛbhɛ nɩ, we -yɔ Silasɩ -yɔ Timotee 'sɔ. Amɩa, *leglizɩ -we mɩa Tɛsalonikɩ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu *Klisɩɩ sɔ nya, amɩa -a cɛlɩa 'wʊ.

2 Nɩɩ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ ŋwna aɩn 'nyu la, 'ɩn wa 'nyɛ aɩn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

-Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue tɩklɩɩ

3 Bheliaɩn, we mɩ -amɩaa dlɩ zɔ, -a 'ka -Lagɔ fuo 'pa amɩaa 'gbʊ 'ylɩ weee nya. Nɩɩ, dlɩ a zʊa -Zezu -gʊ, we mɩ -gʊbhoda, 'ɩn amɩaa zɛkɩkalɩdlɩ mɩ -gʊ 'wʊlaylimanɩda, we 'gbʊ, we mɩ tɩklɩɩ, -a 'ka -Lagɔ fuo 'pa. 4 We 'gbʊ -bhlokpadɛ, amɩaa 'gbʊ -a slolua -amɩaa 'dɛ -Lagɔnyɩma glaa. Gbʊ -we ka 'gbʊ -a slolua -amɩaa 'dɛ, mʊ -wa nɩɩ, a mɩ sɩada, wa mɩ aɩn 'klɩyɩe 'wʊpalɩda, 'ɩn a yia dlɩtie 'yɩ, a 'nɩ -Lagɔ dlɩ -gʊ -sa.

5 Wee gbʊ nɩ slolua nɩɩ, -Lagɔɔ gbʊwʊbhubhue tɩklɩɩ. Nɩɩ, gbʊ -we weee lʊ amɩa 'plɩlɩda, -wa -Lagɔ pɩlɩa 'wlu la, a 'ka wa -zɛɛ gbʊa. -Lagɔɔ nyɩmaa 'wlulapɩlɩe mɩa, we 'gbʊ a mɩa sɩada. 6 Nɩɩ, -we mɩa tɩklɩɩ, 'mʊ -Lagɔ yia lɛnʊa. -Wa mɩa aɩn sɩalɩda, sɩalɩa ɔ yia wa. 7 Mɔ yia aɩn sɩasɩe 'wʊsaa, a -yɔ -aɩn 'sɔ. Lɛ ɔ yia we nʊa, da wa yia -amɩaa -Kanyɔ -Zezu 'yɩa, -mɔ yalɩ, ɔ -yɔ ɔ 'anzɩ 'tɩtɛnya 'sɔ. 8 Yia ɔ yia -kosuu mɩɔ -we 'ylia nya, -wa 'nɩa -Lagɔ -yi we -yɔ -wa 'nɩa -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ gbʊ -yɔŋwnu, ɔ 'ka wa -kaslʊ 'wʊpa. 9 Waa nyɩma mɩa dɛ, -Lagɔ yia wa -kaslʊ 'wʊpaa, 'ɩn ɔ 'ka wa lasa 'ylɩ weee -nʊ nya. Wa 'na 'ka -amɩaa -Kanyɔ kwesi -mɩ. Ɔ -ka yi, wa 'na 'ka ɔ 'tɩtɛ -yɔ ɔ 'ŋnɩmnɩe -yɔyɩ. 10 Wee ylɩ mɩa, we nya ɔ yia yia, ɔ nyɩma tɩklɩɩ 'ka ɔ 'ŋnɩ 'ylimanɩ, 'ɩn -wa -ka ɔ dlɩ -gʊ zʊ, wa 'ka ɔ yla 'mʊna nya. Amɩaa 'dɛ, glaa a yia wa -mɩa. -We ka gbʊ -wa, a ka -amɩaa gbʊdayɩwɛlɩ dlɩ -gʊ zʊ.

11 We 'dɛɛ 'gbʊ, -a bhubhoea -Lagɔ 'ylɩ weee nya amɩaa 'gbʊ. A -zlalɩ -Lagɔ, a 'ka -mɩ 'nanʊʊ, 'ɩn 'yoo -we ka 'gbʊ ɔ yia aɩn la, a 'ka we -gʊ nɔ tɩklɩɩ. Gbʊzɔnʊʊ lɛnʊee 'tʊ -we mɩa aɩn 'bhada, -Lagɔɔ 'tɩtɛ 'ka aɩn -yɔbɛ, a 'ka we lɛnʊ, 'ɩn -we a nʊa lɛ amɩaa dlɩ mɩ -Lagɔ -gʊʊ 'gbʊ, we 'ka we -gʊ yeli. 12 We -ka 'sa 'plɩda -mɩ nɩ, -amɩaa -Kanyɔ -Zezuu ŋnɩ yia 'ylimanɩa amɩaa 'gbʊ, 'ɩn amɩaa 'ŋnɩ 'ka 'ylimanɩ ɔnʊʊ 'gbʊ. -We ka 'gbʊ ɔ 'kaa we lɛnʊ, mʊ -wa nɩɩ, -amɩaa -Lagɔ -yɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩ ka aɩn 'nanɩ 'wʊnʊ.

2

Nʊkplɛ 'ylinyunonyɔɔ gbʊ

1 -We mɩa -amɩaa -Kanyɔ -Zezu Klisɩɩ yiyigbʊ nya, -a 'yɩbha -a 'ka we aɩn -yla gba. Bheliaɩn, amɩaa zukpa -wa. Wa -ka gba -Zezu yiyiylɩ ka nyni, 2 a 'na nʊnʊ nyanɔ sa slʊɩ -nɩ, a 'na sumanɩ amɩaa 'dɛɛ 'wlukʊʊn la -nɩ. Wa yi gba nɩɩ, Zuzu gbaa weoo, nyɩmɛ gbaa weoo, wa -ka gba -we ɩn cɛlɩa mʊ gbaa weoo, a 'na lalɩ we gbʊzɔnʊ -nɩ. 3 Nyɩmɛ 'na nʊnʊ aɩn -dawli 'wʊ -nɩ. -We ka gbʊ -wa, wee 'ylɩ 'nɩ -slɔ nyni. Nɩɩ, nyɩmɛ 'nɩ -slɔ -Lagɔ -yɔwʊsɔlʊ, 'ɩn nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ -ɔ -Lagɔ 'kaa lasa, ɔ 'nɩ -slɔ yi, wee 'ylɩ 'na 'ka nyni. 4 Ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ mɩa, -lu weee -we nyɩma bʊbɔa, wa laa wa -Lagɔ, we -yɔ ɔ yia 'wʊsɔlʊa, ɔ 'ka we 'yu -galɩ, 'ya *-Lagɔbudu 'kadʊ zɔ ɔ yia plaa, ɔ 'ka -mɔ ladɩ, 'ɩn ɔ 'ka gba nɩɩ, mɔ -wa -Lagɔ.

5 Da ɩn mɩa aɩn kwesi, ɩn ka -we weee mɩa nɩ aɩn -yla gba, 'lee, a ka we 'wʊdlʊʊ? 6 Nɩɩ, -we kʊlʊa ɔ 'yoo, 'ɩn ɔ'ɔ yia, amɩaa 'dɛ -yi we. 'Sa -bhlokpadɛ ɔ bhla 'nɩ -slɔ nyni, ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ 'na 'ka yi. 7 'Tɩtɛ -we -nyua 'yli, 'ɩn -we mɩa zizeda, we mɩ we lubho nʊda 'gamʊ. -Ɔ kʊlʊa we 'yoo, ɔ 'nɩ -slɔ labhʊ, wee gbʊ 'na 'ka nyni. 8 -Bha wa yia ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ -yɔyɩa. 'Mɔ Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu yia 'bhaa ɔ ŋwɛɛ -pɩpɛ nya. 'Mɔ -Zezuu yiyiee lɩlɩe yia lasaa. 9 Ɔɔ nʊkplɛ 'ylinyunonyɔ yia -Saataan 'tɩtɛ nya yia, gbʊ 'kadɩ -yɔ gwɛdigbʊ ɔ yia lɛnʊa yo nya. 10 'Ylinyuno -gbʊ weee ɔ yia lɛnʊa, 'ɩn ɔ 'ka -wa mɩa mnɔda -dawli 'wʊnʊ. Mnɔa wa yia. -We ka gbʊ -wa, gbʊzɔnʊ -we 'kaa wa gbʊ 'wʊsa, wa 'nɩ we 'yɩbha, 'ɩn wa 'nɩ we 'wʊŋwnu. 11 We 'dɛɛ 'gbʊ -Lagɔ paa wa

yoyo -tıtɛ yoo, wa 'ka gbʋ 'nıa gbʋzɔnʋ nya -mı, wa 'ka we dlı -gʋ zʋ. 12 Sa 'bhisa, -wa 'nıa gbʋzɔnʋ dlı -gʋ zʋ, 'ın wa 'yıbhaa gbʋnyuu, -Lagɔ yia wa gbʋ -dılıa.

A 'tɛmanı dlı

13 Nıı, bhelia, -Lagɔ -kalı amıaa zɛ, we mı -amıaa -nʋ nya -a 'ka -Lagɔ fuo 'pa amıaa 'gbʋ, 'ylı weee nya. -We ka gbʋ -wa, we gwedıda, -Lagɔ ka -bha aın -sa, a 'ka gbʋ 'wʋbhʋ. -Lagɔɔ Zuzu nʋa we lɛ, a 'ka -Lagɔɔ -nʋ -zɛ, we -yɔ amıaa gbʋzɔnʋ dlıgʋzʋzʋe 'sɔ, mʋ -saa aın gbʋ 'wʋ. Nıı, -Lagɔ ka -bha aın -sa, 'ın -wa ɔ -saa gbʋ 'wʋ tıada, a 'ka wa glaa -mı. 14 Ɔ ka aın la -Lagɔgbʋ -a gbaa aın -yla, we gbɛgbɛın, a 'ka -Zezu Klisıı 'ŋnımnıe 'yı. 15 Bheliaın, we 'gbʋ a 'tɛmanı dlı, 'ın gbʋ -a slolua aın we -yɔ -we -a cɛlıa aın 'wʋ, a kpa we la -kli.

16 -Amıaa Dide -Lagɔ, -ɔ -kalıa -amıaa zɛ, mɔ 'palıa -amıaa dlı bɛlʋ -yɔ 'ylı weee -nʋ nya, 'ın ɔ yia -aın dlıwʋdıdıe -zɔnʋ 'nyɛ ɔ 'nanıdlı nya. Ɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'dɛbhie 17 'tɛmanı amıaa dlı la, 'ın wa 'nyɛ aın 'tıtɛ, gbʋ weee mıa tıklıı, a 'ka we lɛnʋ, 'ın a 'ka we gba.

3

Pɔlʋ nɛɛ: «Wa bhubhoe -Lagɔ, wa nʋ lubho»

1 -Slɛɛn, bheliaın, a bhubhoe -Lagɔ -amıaa 'gbʋ, -amıaa -Kanyɔɔ wɛlı 'ka lamneni da weee, 'ın nyıma 'ka -bha we zʋ, amıaa -gbɛ 'bhisa. 2 A bhubhoe 'ya -Lagɔ, ɔ 'ka -aın nyıma 'nyii -yɔ nʋkplɛ 'ylinyunonya kwɛɛ -sa, we ka gbʋ -wa, we 'nı nyıma weee zʋ -Lagɔ dlı -gʋ. 3 Nıı, Nyımaa -Kanyɔ mıa, ɔ mı ɔ wɛlı -gʋ, la ɔ yia aın 'tɛmanıa, 'ın ɔ 'ka aın 'yliyɔzʋ gbʋnyuuu dide kwɛɛ. 4 -Lagɔ ka -amıaa dlı 'wʋ 'tɛmanı aın -gʋ, nıı, -we -a 'yıbhalıa aın, a mı we lɛnʋda, 'ın lɛ a yia we nʋa. 5 Nyımaa -Kanyɔ -slolua -aın, 'ın sa -Lagɔ -kalıa nyımaa zɛ, a zʋ we dlı -gʋ, 'ın -Zezu Klisı 'ka amıaa dlı latɛmanı.

6 Bheliaın, -a nɛɛ Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, amıaa bhelia -wa 'yaa, 'ın wa 'nıa -amıaa -sloluwɛlı 'wʋŋwnu, a 'bhʋ wa kwesi. 7 Sa a 'kaa -aın 'tideli, amıaa 'dɛ -yi we, nıı, -a mnıa amıaa -gbɛ, -a 'nı 'ya. 8 -Amıa, -a ka nyımɛ yabhloo lililu li bhee? -Ɩnnya, we 'nı 'sa -mı. -A ka lubho nʋ, -a ka sıa bhabha. Zlıoo, sabɔoo, -a mı lubho nʋda, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, -a -mı aın glaa nyımɛɛ sɔ nya. 9 We mı yaa tıklıı -a 'ka amıaa lililu li, we 'nı -a 'nı we mnenii 'gbʋ -a yi lubho nʋ. Nıı, -we a 'kaa lɛnʋ, 'mʋ -a -slolua aın. 10 Nıı, da -a mıa amıaa -gbɛ, -a ka aın -yla gbʋ nı palı: «Nyımɛ -ɔ 'nı 'yıbha ɔ 'ka lubho nʋ, ɔ 'na lili -nı.»

11 -A ka 'nʋ nıı, aın glaa, nyıma tɔlʋa 'ya, wa'a pla lubho, wa -limaa gbɛgbɛın -gbʋ wa plaa 'wʋ. 12 Waa nyıma mıa nı, -a 'pa wa 'kʋayli -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnı nya, wa nʋ lubho -dlɔɔ, wa 'ka wa 'dɛɛ lililu 'yı. 13 Amıa, bhelia, gbʋzɔnʋ lɛnʋe -ka aın sıalıda -mı, a 'na 'tideli we 'yi -nı.

14 Nıı, -we -a yıbhalıa da aın 'sɛbhɛ nı 'wʋ, nyımɛ -mɔmɔ 'nı we 'nʋŋwɛ zʋ, a zʋ ɔ 'yliyɔ, a 'na nyni -nı ɔ -yɔ la -nı, 'ın we 'ka ɔ zʋ 'bhalı. 15 Nıı, a 'na 'bhulu ɔ 'wʋ amıaa tʋnyımɛ nya -nı, a zʋ ɔ 'dı amıaa bheli 'bhisa.

Wɛlıpapıe

16 -Amıaa -Kanyɔ, -ɔ -mıa -dlɔɔ, ɔ 'nyɛ -aın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'ylı weee nya sɔ weee lʋ. Nyımaa -Kanyɔ -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -mı.

17 -Amı Pɔlʋ cɛlıa wee fʋsawɛlı nı, 'sa na tlia na 'sɛbhɛ weee -gʋ na 'ŋnı la sa. Mʋ -wa na cɛlılı.

18 Nıı, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.

Tıa -sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Timotee yoo

'Sɛbhɛ *Pɔlʊ 'paa ɔ 'tale Timotee yoo, mʊ -wa. Timotee mıa, nyimeslɔyu, -ɔ -saa Pɔlʊ 'wʊ ɔ lubho -nʊda, mɔ -wa. Sa -Lagɔnyımaa 'Yugalınyɔ 'kaa -mı tıklıı, 'mʊ Pɔlʊ cɛlıa Timotee 'wʊ.

Fʊsawɛlı

1 -Amı *Pɔlʊ cɛlıa 'sɛbhɛ nı. -Zezu *Klisıı *tietienyɔ ın -mıa. Nıı, -Lagɔ -ɔ -saa -aın gbʊ 'wʊ, ɔ -yɔ -Zezu Klisı -a mıa wʊda, ma -zɛlıa 'mı wa tietienyɔ.

2 -Mı Timotee na cɛlıa 'wʊ. -Amıaa -Lagɔ dlıgʊzʊzʊe 'wʊ, -mı -wa na 'yuu 'zayli.

Nıı, -amıaa Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ŋwna -mı 'nyu la, wa 'yılı -mı nyazı, 'ın wa 'nyɛ -mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

3 Da ın mıa Masedʊanı mnıda, ın nɛɛ -mı -yla: «-In -tʊ Efɛzı, -ın -tʊ -bha.» Nyıma -wa mıa yoyogbʊ -sloluda, -ın -kʊlʊ wa yoo. 4 -In 'tʊlʊ wa, wa 'sasʊkpa -ninenya nı -yɔ wa dʊkpasıı zɛlızɛlıe -we 'nıa bhloluda -ka, wa 'bhʊ we 'bı. Wee gbʊnya mıa dɛ nı, -zlɛ we laa, 'ın we'e kwaa -aın 'yloogblʊ we 'wʊ wa nɔa -Zezu 'bı dlızʊzʊe nya. 5 -We ka 'gbʊ ın yia gbʊ nı gba, mʊ -wa nıı, wa 'ka zɛkıkalı. Nyıma 'ka wa -limaa zɛkalı, wa -ka dlı -zɔnʊ, wa nʊ gbʊzɔnʊʊ 'dɛkpʊa lɛ, 'ın wa zʊ -Lagɔ dlı -gʊ dlı weee nya. 6 Nyıma tɔlʊa ka wee 'yloogblʊ labhʊlʊ. Wa'a nʊ -slɛɛn gbʊzɔnʊ lɛ, -zlɛ -klo -kpʊa wa saa. 7 Wa 'yıbha wa 'ka -Lagɔɔ tite -slolunya -zɛ. Nıı, gbʊ wa slolua, wa 'nı we -yi, 'ın wɛlı -we wa mıa gbada 'tıtɛ nya, wa 'dɛ'ɛ 'nʊ we 'wʊla.

8 -A -yi we 'ji nıı, -Lagɔɔ tite nanı 'yli. -In -ka we 'yliyɔzʊ sa we mıa cɛlıda, 'ın we nanıa 'yli. 9 -A 'nʊ we 'wʊla nıı, -Lagɔ 'nı ɔ tite palı nyıma tıklıı 'gbʊ. Nıı, nʊkplɛ 'ylinyunonyaa 'gbʊ ɔ yia we palı. -Wa nʊa 'ylinyuno gbʊ lɛ, ma -wa. -Wa sɔlʊa -Lagɔ -yɔ 'wʊ, -wa'a zʊa -Lagɔ 'nʊŋwɛ, -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, -wa 'nıa -mı tıklıı -Lagɔ 'yu, -wa nyanıa -Lagɔgbʊ, -wa bhaa we 'nı wa dide -zɛ wa 'nyaa, -wa bhaa nyıma, ma -wa. 10 Nıı, -wa kaa mʊtnı kwɛ, nʊkpasia -wa -yɔ nʊkpasia dıa -budu 'wʊ, -wa paa galı pɛlʊ, -wa tʊbhʊa yo we -yɔ -wa'a gba gbʊzɔnʊ gbʊwʊbhunya 'yu. -Lagɔ palı 'yaa ɔ tite, gbʊnyuu pnıı 'gbʊ, nıı, mʊ nyumoa gbʊ -slolue tıklıı. 11 Wee -slolue mıa, we mı -Lagɔgbʊ -we -Lagɔ tıa 'mı -yɔ lubho nya, we mı we glaa. Nıı, mʊ gbaa 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -Lagɔɔ 'ŋnıylilo gbʊ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo ɔ nyazıdlıı 'gbʊ

12 -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı na paa fuo. Mɔ 'nyɛa 'mı 'tıtɛ, ın 'ka ɔ lubho nʊ. Mɔ 'yıa 'mı nyımɛ -ɔ kaa we 'klʊ, ın 'ka ɔ lubho nʊ nya. 13 -Amı, -ɔ gba bhaa ɔ daa gbʊnyuu, -amı, -ɔ 'palı bhaa ɔ 'klıyıe 'wʊ, -amı, -ɔ vɛlı bhaa ɔ, nıı, ɔ ka 'mı nyazı 'yılı. -We ka gbʊ -wa, -we na nʊ bhaa lɛ, ın 'nı we -yi. In 'nı ɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ. 14 -Amıaa -Kanyɔ ka 'mı 'nanı 'wluo nʊ, 'ın dlızʊzʊe -yɔ zɛkalıe -we -a gbɔlʊa 'wʊ -Zezu 'wʊ, ɔ yia 'mı -mʊʊ 'nyɛ.

15 Nıı, wɛlı -zɔnʊ -we nyıma weee 'kaa -yɔŋwnu, mʊ -wa nıı, -Zezu Klisı yia dʊdʊ -gʊ, ɔ 'ka gbʊnyuu -lɛnʊnya gbʊ 'wʊsa, -amı -wa gbʊnyuu -lɛnʊnyaa -kanyɔ. 16 Nıı, -Lagɔ ka 'mı nyazı 'yılı. -We ka 'gbʊ ɔ yia -amı gbʊnyuu -lɛnʊnyaa -kanyɔ nyazı 'yılı, mʊ -wa nıı, -Zezu Klisı 'ka ɔ dlıtie weee -slolu nyıma -yla. 'In sa -wa yia -Zezu dlı -gʊ zʊa, 'ın wa 'ka 'yliyɔgagıe 'yı, -amı 'ka wa 'yli -slolunyɔ -zɛ. 17 Nyımaa 'wlulapılınyɔ -ɔ ka nyımaa 'wlulapılıe 'nıa bhloluda -ka, -ɔ 'na 'kaa tlı, -ɔ wa'a 'yıa -yɔ, mɔ -wa -Lagɔ -bhlogbɔɔ. 'Ŋnımnıe -yɔ -bhazʊzʊe -mı ɔ -nʊ nya 'ylı weee nya! *-Amɛnı!

18 Na 'yu Timotee, 'dı na yia -mı zʊa, we -yɔ wɛlı -we -Lagɔ 'nyɛ bhaa ɔ gbʊʊ -falıpanya, we 'dɛ 'sɔ -bhlo. -In kpa wee wɛlı la -kli, 'ın -ın 'ka -gɔlʊ -zɔnʊ gʊ. 19 Zʊ -Lagɔ dlı -gʊ, -ın 'na nʊnʊ zʊbhalı gbʊ lɛ -nı. Tɔlʊa ka wee 'yoo -zɔnʊ -gʊ labhʊlʊ, 'ın wa yia dlı -Lagɔ -gʊsa, 'ın wa dlızʊzʊe yia wa 'wʊ -nyumɔ. 20 Imenee -yɔ Alɛzandlı mı wa glaa. 'Ma ın tılıa *-Saatan, 'ın wa 'ka we 'wʊla 'nʊ nıı, wa'a vɛlı -Lagɔ.

2

A bhubhoe -Lagɔ nyıma weee -nʊ nya

1 Tıada, -we ın gbaa a nʊ lɛ, mʊ -wa nıı, a bhubhoe -Lagɔ nyıma weee -nʊ nya, a 'palı -Lagɔ -bɛlʊ -yɔ, a 'palı ɔ zukpa -yɔ wa -nʊ nya, 'ın a 'ka ɔ fuo 'pa wa 'gbʊ. 2 -Wa pılıa -aın

'wlu la -yɔ -wa -galıa -aın 'yu, a bhubhoe -Lagɔ wa 'ŋnı nya, tʊ yi -amıaa -gbɛ yi, -a 'ka 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ 'yı -Lagɔɔ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya, we -yɔ bhʊ tıklıı nɔnʊe nya ɔ 'yu. 3 -We mıa da nı, we mı tıklıı -amıaa gbʊwʊsa -Lagɔ 'yu, 'ın mʊ nanıa ɔ dʊdʊ. 4 Nıı, ɔ 'yıbha nyıma weee 'bhʊ gbʊ 'wʊ, 'ın wa 'ka ɔ gbʊzɔnʊ 'wʊŋwnu. 5 Nıı, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, 'ın -a -yɔ ɔ 'sɔ nyıdı 'kɔlʊ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa nyımɛ -Zezu Klisı, 6 -ɔ wlaa ɔ 'dɛ ɔ 'ka nyıma weee 'wʊzıtı. -We mıa dɛ nı, mʊ slolua we bhlaa 'dɛbhie -gbolu nıı, -Lagɔ 'yıbha nyıma weee 'bhʊ gbʊ 'wʊ. 7 -We mıa daa 'gbʊ -Lagɔ yia -bha 'mı -sa, ın 'ka ɔ *tietienyɔ -yɔ ɔ gbʊgbanyɔ -zɛ. Mɔ tiea 'mı 'lakpanya -wa 'nıa *Zuifʊʊ -gbɛ, ın 'ka wa ɔ wɛlı -zɔnʊ -yɔ wa dlı ɔ -gʊ -zʊzʊe -slolu. -We mıa da, gbʊzɔnʊ -wa, ın 'nı yo -tʊbhʊda -mı.

Sa nʊkpasia -yɔ 'ŋwnı 'kaa -Lagɔ bhubhoe

8 We 'dɛɛ 'gbʊ ın 'yıbha nʊkpasia bhubhoe -Lagɔ da weee. Wa -ka -Lagɔ bhubhoeda -mı, wa 'bhu wa -mɔwlʊ sɔ 'wʊ -Lagɔ 'yu, wa 'na 'palı 'cɛ -nı, gbʊ 'na -mı -nı wa dlı zɔ -nı.

9 -We mıa 'ŋwnıı -nʊ nya nı, ın 'yıbha wa -pla -bana 'wʊ sa tıklıı, wa 'dɛ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya, wa 'na wleli wa 'dɛ -yɔ -nı. Wa 'na lʊalı wa nyi 'nanʊʊ, nyımaa dlı 'wʊ gbizee 'gbʊ -nı. -Can klaa, tʊkpa yua -zɔnʊ klaa, 'naa -we ka -valɛ 'tɛa klaa, wa 'na -plalı we 'wʊ -nı. 10 -We 'kaa wa 'ylinamanı mʊ -wa nıı, wa nʊ -lu -zɔnʊ lɛ, -we mıa da nı, 'ŋwnı -wa gbaa nıı, wa mı -Lagɔ 'nʊŋwɛ -zʊda, wa nʊ we lɛ.

11 Nıı, wa -ka 'ŋwnı -sloluda -mı, wa ŋwnu we -yɔ -dlɔɔ, wa zʊ -bha we. 12 Ɩ'ın 'nyɛ 'ŋwnɔ 'yoo ɔ 'ka nʊkpasia gbʊ -slolu. Wa 'na -kalı 'tıtɛ nʊkpasia -gʊ -nı, nıı, wa 'na gbalı ŋwɛ -nı. 13 Nıı, -Lagɔ -laa *-Adan la tıa, -mʊʊ 'bıgʊ, ɔ yia *Ɛvʊ la -la. 14 -Ɔ -Saatan nʊa -dawli 'wʊ, we 'nı -Adan, Ɛvʊ -Saatan nʊa -dawli 'wʊ, 'ın ɔ 'nıa -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ zʊ. 15 We yi 'sa -mıoo, ŋwnı yia 'yua gwalıa, 'ın -Lagɔ yia wa gbʊ 'wʊsaa, wa -ka -Lagɔ dlı -gʊ -zʊda -mı, wa -ka wa -limaa zɛkalı, wa -ka -mı tıklıı, wa -ka wa 'dɛ 'nʊŋwɛ -zʊda -mı, 'ın -Lagɔ saa wa gbʊ 'wʊ.

3

-Lagɔnyımaa 'yugalınya

1 -We na yia gbaa gbʊzɔnʊ -wa, nıı, nyımɛ -ka gba ɔ 'ka -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ -zɛ, lubho -zɔnʊ ɔ 'yıbhaa. 2 -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ mıa, ɔ -mı tıklıı, wa 'na 'ŋwuŋweni ɔ zɔ -nı. Ɔ -mı 'ŋwnɔ -bhloo 'lowli nya, ɔ -mı sa 'cɛ. Ɔ yibheli ɔ 'dɛ kpa sa. -We nanıa 'yli, 'mʊ ɔ 'kaa lɛnʊ, ɔ kpa 'lakpanya sa 'nanʊʊ, 'ın ɔ yibheli gbʊ -slolu sa. 3 Ɔ 'na -zɛlı nʊbhanyɔ -nı. Ɔ 'na -zɛlı -gɔlʊgʊnyɔ -nı. Ɔ 'na -zɛlı 'gwɛzii zɛ -zʊnyɔ -nı. 4 Ɔ yibheli ɔ 'dɛɛ -buduŋwɛɛ 'yliyɔzʊ sa. Ɔ zʊ ɔ 'yua sɔ -we lʊ wa 'kaa ɔ 'nʊŋwɛ zʊ sazɔnʊ sa. 5 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nıa mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛɛ -buduŋwɛɛ 'yliyɔzʊ, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Lagɔnyıma 'yliyɔzʊ. 6 Nyımɛ -ɔ 'nyɛa ɔ 'dɛ -Lagɔ yoo 'lulolu, we 'na -zɛlı -mɔɔ -nı, we 'nı -mʊʊʊ, 'ın -mɔɔ ylimanıa -mɔɔ 'dɛ, 'ın -Lagɔ dılıa -mɔɔ gbʊ, sa ɔ dılıa -Saatan gbʊ. 7 -Ɔ 'kaa -Lagɔnyıma 'yugalı, ɔ nʊ gbʊzɔnʊ lɛ, 'ın ɔ -mı 'nʊŋwɛzʊ sa, -wa 'nıa -Lagɔ -yi, wa 'yliya 'wʊ, we 'nı -mʊʊʊ, 'ın -maa nyɛa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ bhoa -Saatan -lubhu ŋwɛ.

**Diaklı -lubho*

8 'Sa -bhlokpadɛ, *diaklı -mı 'nʊŋwɛzʊ sa. Wa 'na 'tʊbhʊlʊ yo -nı. Wa 'na 'ma -nı nʊ duun -nı. Wa 'na -talı 'gwɛzi la -dawli nya -nı. 9 Gbʊzɔnʊ -we -Lagɔ wlelia -aın -yla zlı 'klʊ, wa -tʊ we 'klilida dlı weee nya. 10 A -ka amıaa diaklınya -bha -saa yi, a yla wa la. Wa 'nı gbʊnyuu kwɛ -ka, wa nʊ diaklı -lubho. 11 'Sa -bhlokpadɛ, wa 'ŋwnı -mı 'nʊŋwɛzʊ sa, wa 'na -zɛlı fɛn -cıan -nı. Wa -mı 'cɛ. -We mıa -lu -zɔnʊ nya, wa nʊ we lɛ 'ylı weee nya. 12 Waa diaklı mıa, wa -mı 'ŋwnı -bhlo -bhloo 'lowli nya. Wa yibheli wa 'yua -yɔ wa -buduŋwɛɛ kpa sa. 13 Wa -ka wa lubho nʊ 'nanʊʊ, 'ın wa zʊa wa 'nʊŋwɛ, 'ın wa zʊa wa dlı weee -Zezu Klisı -gʊ, wa 'na 'ka dlı lʊ.

Gbʊ 'kadʊ -Lagɔ -slolua -aın

14 Ɩn mı 'sɛbhɛ nı cɛlıda, -zugba na dlı mı nıı, ın 'ka -mı 'yıa mnı daylı. 15 Ɩn -ka -seli -gwlɛda -mı, -a 'nı 'yıylıda -mı -pa, 'sɛbhɛ nı -na yia 'yıa, sanɛɛ -na yibhelia sa wa 'kaa -Lagɔ zʊayli nɔ, mʊ -wa 'yliyɔga -Lagɔɔ *leglizı. Wee leglizı -gʊ gbʊzɔnʊ -dıa la, 'ın 'mʊ wa 'kaa lakpa -kli. 16 Nıı, gbʊzɔnʊ -wa, wɛlı -we gbaa sa -a 'kaa -Lagɔɔ 'yloogblʊ nɔ, -we mı yaa zizeda, -Lagɔ ka we -aın 'klʊslolu, wee wɛlı 'yli.

'Mɔ wa 'yıa nyımɛ nya,
'mɔ Zuzu 'Pʊpa 'yıa nyımɛ tıklıı nya,
'mɔ 'anzı 'yıa -yɔ,

ɔ gbʊ wa gbaa 'lakpanya -yla.
'Mɔ wa zʊa dlɪ -gʊ dʊdʊ -gʊ,
'mɔ -Lagɔ 'bhua 'wʊ ɔ 'ŋnɪmnɪe 'wʊ.

4

Yoyogbʊ -slolunya

1 -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ sa 'vayɪ nɪɪ, dʊdʊʊ bhɪa -bhla mɪa, nyɪma tɔlʊa yia -Lagɔ dlɪ -gʊsaa. -Dawli -ka -zuzu wa yia 'nʊŋwɛ zʊa, 'ɪn zuzu 'nyii yia wa gbʊ -slolua. 2 Wɛlɪ 'sɔ -nyɪma -wa tʊbhʊa yo, ma yia wa 'yloogblʊ -zɔnʊ -gʊ lasalɪa. Waa nyɪma mɪa, wa 'wlukʊʊn ka -gba 'wʊlabhʊlʊ, wa 'nɪ 'maslɛɛn mneni wa 'ka gbʊnyuu -yɔ gbʊzɔnʊ -yɔsɪsalɪ. 3 Wa nɛɛ, wa 'na kwalɪ 'ŋwnɔ -nɪ, wa 'na lili lililu tɔlʊa -nɪ. Nɪɪ, -Lagɔ -laa wee lililu la, 'ɪn -wa zʊa ɔ dlɪ -gʊ, 'ɪn -wa yia ɔ gbʊzɔnʊ yibhelia, wa 'ka we li ɔ fuopapɪe nya. 4 -We weee -Lagɔ -laa la, we nanɪ 'yli, -we wa 'kaa we glaa -sa, we 'nɪ -mɪ. A kpa we 'dɛ weee la -Lagɔɔ fuopapɪe nya. 5 Nɪɪ, -Lagɔwɛlɪ -yɔ -amɪaa -Lagɔɔ bhubhoe nʊa we lɛ, 'ɪn -lu weee yia -lu tɪklɪɪ -zɛ.

-Zezu Klisɪɪ lubhonʊnyɔ -zɔnʊ

6 Wee gbʊ mɪa da nɪ, -ɪn -ka we -na bhelia -sloluda -mɪ nɪ, 'ɪn -na zɛa -Zezu Klisɪɪ lubhonʊnyɔ -zɔnʊ. Nɪɪ, -Lagɔɔ dlɪgʊzʊwɛlɪ -yɔ gbʊzɔnʊ -we 'bɪ -ɪn mɪa, mʊ -wa -na lililu -zɔnʊ. 7 Titina -nine -we -Lagɔ 'nɪa 'yɪbha, -ɪn 'bhʊ we 'bɪ. -We -ɪn 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nɪɪ, -we -Lagɔ 'yɪbhaa -ɪn -mɪ we 'bɪ. 8 Nyɪmɛ -ka -gwa, ɔ ku 'ka latɛmanɪ, we nanɪ 'yli -sɛ. -Lagɔ -yloogblʊʊ -gwagwɪe mɪa, we nanɪ 'yli -lu weee glaa. Mʊ kaa -amɪaa -zɛɛn gbʊ -yɔ -amɪaa 'yliyɔgagɪe -we mɪa yida kwɛɛ. 9 Wee wɛlɪ mɪa, we mɪ dlɪgʊzʊ sa, 'ɪn we nanɪ 'yli wa 'ka we -yɔŋwnu dlɪ weee nya. 10 -We ka 'gbʊ -a mɪa lubho nʊda, -a mɪa sɪada, mʊ -wa nɪɪ, -a ka 'yliyɔga -Lagɔ dlɪ 'wʊdɪ. Nɪɪ, mɔ saa nyɪma weee gbʊ 'wʊ, 'ɪn -wa zʊa ɔ dlɪ -gʊ, 'ma ɔ saa gbʊ 'wʊ, we -zi nyɪma -putu.

11 -We mɪa da, zʊ we 'dɪ wa, 'ɪn -ɪn 'ka we wa -slolu. 12 Wa 'na tlili -mɪ 'yli la -nɪ nɪɪ, -ɪn mɪ nyimesloyu nyaa 'gbʊ. Nɪɪ, -we -na nʊa lɛ, we -slolu sa -Lagɔnyɪma 'kaa nɔ. -Na wɛlɪ -zɛ wɛlɪ -zɔnʊ, -na lɛnʊgbʊ -mɪ 'nanʊʊ, -ɪn -kalɪ -na -limaa zɛ, -ɪn zʊ -Lagɔ dlɪ -gʊ, -ɪn -mɪ tɪklɪɪ. 13 Bhla ɪn 'nɪa -slɔ yi, -ɪn tɪlɪ -na 'dɛ -Lagɔwɛlɪɪ zɛlɪe -zejila 'wʊ, nyɪmaa 'kʊayli -papɪe, we -yɔ nyɪmaa gbʊslolue. 14 -We -Lagɔ 'nyɛa -mɪ, -we mɪa -mɪ 'wʊ, -we ɔ 'nyɛa -mɪ, da nyɪma gbaa -Lagɔwɛlɪ -na gbɛgbɛɪn, 'ɪn nyɪma kpasɪ yia -mɪ sɔ -gʊ lapalɪ, -ɪn 'na -salɪ we 'klʊ -gʊ la -nɪ. 15 Wee gbʊ mɪa dɛ nɪ, -ɪn nʊ we lɛ dlɪ weee nya, 'ɪn nyɪma weee 'ka we -yɔyɪ nɪɪ, -ɪn mɪ 'yu mnɪda -Lagɔ -yloogblʊ. 16 Zʊ -na 'dɛ -yɔ -na -slolugbʊ 'yliyɔ. -Ɪn kpa we la -kli. -Ɪn -ka 'sa nʊda -mɪ, 'ɪn -na saa -na 'dɛ gbʊ 'wʊ, we -yɔ -wa mɪa -mɪ yukwli pʊlʊda.

5

Sa Timotee 'kaa -Lagɔnyɪma weee kpa

1 -Ɪn 'na sʊbhalɪ nyɪma kpasɪ 'klʊ wa gbʊnyii 'klʊ 'cɪcɪ nya -nɪ, nɪɪ, sa -ɪn 'kaa -na dide -yla gba, -ɪn gba 'sa wa -yla. -Ɪn 'bhu nyimesia 'wʊ -na bhelia 'bhisa, 2 'ŋwnɪ -kpasɪ 'wʊ -na 'nyaa 'bhisa, 'yiesia 'wʊ -na bhɔlɔa 'bhisa. -Na dlɪ -mɪ tɪklɪɪ -maa 'yu.

3 -Dʊgbaŋwnɪ -wa 'nɪa nyɪma -ka, -ɪn kpa wa 'nanʊʊ. 4 -Dʊgbaŋwnɔ -ka 'yu -ka, we 'nɪ -mʊʊʊ, ɔ -ka 'yuoyu -ka, nɪɪ, -we nanɪa 'yli -Lagɔgbʊ 'wʊ, -we -Lagɔnyɪma nʊa lɛ wa -buduŋwɛɛ, waa 'ylaaslɪ 'kpɪa we tɪa. -We wa didea -yɔ wa 'nyaanya nʊa wa -yla lɛ, wa nʊ we 'lɛɛji lɛ wa -yla. Mʊ nanɪa -Lagɔ dʊdʊ. 5 Nɪɪ, -dʊgbaŋwnɔ -zɔnʊ, -ɔ 'nɪa nyɪmɛ -ka, -Lagɔ ɔ dɪa ɔ dlɪ weee 'wʊ, zlɪoo, sabɔoo, ɔ mɪ -Lagɔ bhubhoeda, ɔ mɪ ɔ zukpa 'palɪda -mɔɔ 'ka ɔ 'wʊsa. 6 -Dʊgbaŋwnɔ -ɔ nʊa ɔ 'dɛɛ dʊmagbʊ lɛ, ɔ 'dɛ yi 'yliyɔgaoo, ɔ ka tlɪ. 7 'Dɪ -ɪn 'kaa wa zʊ, 'ɪn nyɪma 'na 'kaa wa gbʊ dɪlɪ, mʊ -wa nɪɪ, 8 nyɪmɛ kpa ɔ zʊayli -nyɪma 'nanʊʊ, ɔ kpa ɔ -buduŋwɛɛ -nyɪma 'nanʊʊ we -zi -maa 'wʊ, ɔ 'nɪ 'sa nʊ, ɔ 'nɪ -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, ɔ -zi 'lakpanya -wa 'nɪa -Lagɔ -yi.

9 Nɪɪ, -dʊgbaŋwnɔ -ɔ ka -zʊ 'nɪa -slɔ -zʊ glʊ ta nyni, -ɪn 'na 'bhulu ɔ 'ŋnɪ 'wʊ -dʊgbaŋwnɪɪ 'sɛbhɛ -gʊ -nɪ. -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ -ka nʊkpasu -bhlogbɔɔ ŋwnɔ, 10 'ɪn wa 'ka gba nɪɪ, gbʊzɔnʊ ɔ nʊa lɛ, ɔ ka ɔ 'yua zʊ 'nanʊʊ, ɔ ka ɔ 'lak-panya kpa 'nanʊʊ, ɔ ka -Lagɔnyɪmaa bhʊ -yɔwɔlʊ, 'ɪn ɔ ka gbʊzɔnʊ -gbʊ weee lɛnʊ.

11 -Dʊgbaŋwnɪ -dɔgbʊnya mɪa, -ɪn 'na 'bhulu wa 'ŋnɪ 'wʊ 'sɛbhɛ -gʊ -nɪ, we 'nɪ -mʊʊʊ, ylɪkwʊ -tʊ yia wa 'bhaa, 'ɪn wa 'ka Klisɪ sɔ lʊ lapalɪ. 12 Nɪɪ, wa -ka 'sa nʊ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhua, -we ka gbʊ -wa, wa nɛɛ tɪa wa ka wa 'dɛ wla -Lagɔ -yla, 'ɪn wa 'nɪ we lɛnʊ. 13 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'yamanɪ

wa yamanıa, 'ın wa -yɔ -ziezie plılıa -budu -bhlo -bhlo ŋwɛɛ. We 'nı 'ya -bhlogbɔɔ wa 'ya, -zlɛ -cıan wa yia -zɛa, 'ın wa 'ka wa -limaa gbʋ 'wʋsili, 'ın -we wa 'na 'ka yaa gba, 'ın wa gbaa we. 14 We 'dɛɛ 'gbʋ, ın 'yıbha waa -dʋgbaŋwnı -dɔgbʋ -kwʋ ylı, wa gwalı 'yua, wa zʋ wa -buduŋwɛɛ 'yliyɔ. -Amıaa tʋnyıma yi -aın 'ŋnı sa. 15 Nıı, -dʋgbaŋwnı -dɔgbʋʋ tɔlʋa ka 'yoo -zɔnʋ -gʋlabhʋlʋ, 'ın wa yia -Saatan 'bı mnı. 16 -Lagɔŋwnɔ -ka -dʋgbaŋwnı -buduŋwɛɛ -ka, ɔ -sa -mɔɔ 'wʋ, ɔ 'gba yi leglizı 'wlu -mı. We -ka 'sa -mı, -dʋgbaŋwnı -wa 'nıa nyıma -ka, 'ın leglizı saa wa 'wʋ.

17 Nyıma kpası -wa zʋa -Lagɔnyıma 'yliyɔ 'nanʋʋ, -ın zʋ wa 'nʋŋwɛ, a zʋ wa 'nʋŋwɛ -zakpa 'sɔ. Nıı, -wa mıa sıada -Lagɔgbʋʋ gbagbıe -yɔ we -sloluee gbʋ 'wʋ, wa zʋ wa 'nʋŋwɛ, wa 'ka nyıma pnıı -zi. 18 Nıı, *-Lagɔsɛbhɛ nɛɛ: «'Bhli -ka 'mnɔ 'titlida -mı, -ın 'na gbʋan -nı we ŋwɛ -nı.» We nɛɛ 'yaɛ: «Nyıme -ɔ nʋa lubho, we nanı 'yli ɔ 'ka ɔ 'pɛnıgwɛzi 'yı.» 19 Wa -ka nyıma kpası gbʋ 'wlu la dılı, we gbʋdayınya 'sɔ, ta 'nı -mı, -ın 'na pʋlʋ wa yukwli -nı. 20 Nyımɛ -ka gbʋnyuu lɛnʋ, gba ɔ -yla gbʋ -zejila 'wʋ, 'ın we 'ka nyıma tɔlʋa nyanɔ dlı 'wʋpalı.

21 -Mı na palıa -bɛlʋ -yɔ, -Lagɔ klaa, -Zezu klaa, we -yɔ -Lagɔɔ 'anzınya, wa 'yu. Wee gbʋ mıa, -ın zʋ we 'nʋŋwɛ, -ın 'na sısalı nyıma -yɔ -nı, -ın 'na 'bhulu nyımɛɛ -yɔgbʋ 'wʋ yilo -ŋwɛɛ -nı. 22 -In 'na palı nyımɛ sɔ -gʋ la slʋı ɔ 'ka -Lagɔlubho nʋ -nı. -In 'na plalı nyımɛ -putuu gbʋnyuu 'wʋ -nı, -ın -mı tıklıı.

23 -In 'na 'manı -slɛɛn 'nyuu 'dɛkpʋa -nı, nıı, -ın 'ma nʋ -sɛ, -na nʋkplɛɛ 'gbʋ. -We ka gbʋ -wa, 'ylı tɔlʋa nya, 'ın -na nʋkplɛ glopoa.

24 Nyıma tɔlʋaa nʋ gbʋnyuu mıa, wa yı sa -mʋʋ -yɔ -gwıı, 'bhie wa bhua wa -yɔgbʋ 'wʋ. 'In tɔlʋaa -nʋ mıa, wa ka wa -yɔgbʋ 'wʋbhu 'bhie wa yıa wa gbʋnyuu -yɔ. 25 'Sa -bhlokpadɛ, lɛnʋgbʋ -zɔnʋ mıa, -yɔ wa yı we, 'ın -we wa'a yıa -yɔ, we 'nı mneni we 'ka zizeda -tʋ.

6

1 -Wa mıa galı nya, wa zʋ wa -cıan 'nʋŋwɛ dlı weee nya, nyıma yi -Lagɔ vɛlı, 'ın -we ın -slolua aın, wa yi we daa gbʋnyuu gba. 2 We -ka nıı, wa -cıan mı -Lagɔnyıma nya, wa 'na nyɛnı wa 'wʋ -nı, -maa mı wa bhelia nyaa 'gbʋ. We 'nı -mʋʋʋ, -we wa 'kaa lɛnʋ, mʋ -wa nıı, wa nʋ wa zɔlubho sazɔnʋ sa. -We ka gbʋ -wa, -wa ka zɔlubho wa mıa nʋda, wa -Lagɔbhelia -wa, 'ın wa 'yıbha -maa.

'Ŋnımnılii 'zayli

Gbʋ -ın 'kaa -slolu, 'ın 'dı -ın 'kaa wa zʋ, mʋ mıa da: 3 nıı, nyımɛ -ka gbʋ -putu -sloluda -mı, ɔ 'nı -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı wɛlı -zɔnʋ 'wʋŋwnu, we -yɔ -we -a -slolua aın -Lagɔgbʋ 'wʋ, 4 ɔ 'dɛ ɔ 'ylimanıa, ɔ 'nı gbʋ -yi. -Zlɛ gu mı ɔ -yɔ, kpɛlı ɔ kpɛlıa. -We mıa da nı, mʋ kwaa nyımɛ zenyi -nʋnʋe 'wʋ, 'ın wa gʋa -gɔlʋ, 'ın wa vɛlıa wa -lima, wa pʋpalıa 'wlukʋʋn la 'nyumɛɛ. 5 -Zlɛ wa saa we'e bhlo, wa dlı -nyu 'yli, 'ın wa 'nı gbʋzɔnʋ gbʋ -yii 'gbʋ, wamıa nɛɛ nıı, -wa mıa -Lagɔɔ 'yloogblʋ, 'ŋnı wa yia mnıa.

6 Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, nyımɛɛ 'gba -ka ɔ dlıı da nyni, -Lagɔɔ 'yoo mneni we 'ka ɔ 'ŋnımnıe -zɛ. 7 Kwɛ klo nya -a yia dʋdʋ -gʋ, kwɛ klo nya -a yia labhʋa. 8 We -ka 'sa -mı, -a -ka lililu -ka, -a -ka -bana -ka, -amıaa -nʋ -tʋ sa. 9 -Wa 'yıbhaa wa 'ka 'ŋnımnınya -zɛ, -Saatan ylaa wa la, 'ın wa bhoa lubhu ŋwɛ: wee lubhu mıa, mʋ -wa gbʋ -klo wa 'yıbhaa, -we nyumɔa nyımɛ, 'ın we saa wa la weee. 10 Nıı, 'gwɛzii 'yıbha -dlı mıa, gbʋnyuu 'yli -bhlo -bhloo gwe -wa. 'Gwɛzii 'yıyıee 'tʋ ka nyıma tɔlʋa 'bha, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'yloogblʋ labhʋlʋ 'pıpı. We ka sıasıe wa plɛ zɔ zʋ.

'Dızvwɛlı

11 Nıı, -mı -Lagɔnyımɛ, -ın 'bhʋ wee gbʋ nı 'bı, -ın -mı tıklıı -Lagɔ 'yu, -ın -yɔ -Lagɔ 'sɔ -mı, -ın zʋ ɔ dlı -gʋ, -ın -kalı -na -limaa zɛ, -ın -ka dlıtie, -ın -ka dlı -dlɔɔ. 12 -In gʋ -gɔlʋ -zɔnʋ -we mıa -Lagɔɔ 'yloogblʋʋ -nʋ nya. -In kpa 'yliyɔgagıe -zɔnʋʋ -laklı la. Wee 'yliyɔgagıe mıa, 'mʋ -Lagɔ lalıa -mı, -ın -ka we yibheli, gbʋzɔnʋ -ın ŋwnua -yɔ, 'ın -ın yia we gba nyıma duuun 'yibadı. 13 -Lagɔ -ɔ 'nyɛa -lu weee nyapɛlı, ɔ -yɔ -Zezu Klisı, -ɔ mıa gbʋzɔnʋʋ dayınyɔ nya Pɔnsı Pilatı 'yu, wa 'yu ın nɛɛ -mı -yla: 14 -ın zʋ -Lagɔɔ tite 'nʋŋwɛ, -ın 'na -nyumɔnʋ we -nı, -ın -mı tıklıı wa yi -mı gbʋ dılı. -Amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'nı -slɔ yi, -ın -mı 'sa. 15 Bhla -Lagɔ -saa -bha, we nya ɔ yia yia. Ɔmɔ, mɔ -wa 'wʋtʋtʋe -dlɔɔɔ -Lagɔ, mɔ -wa -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ pılıa nyımaa 'wlulapılınya 'wlu la, mɔ -wa -cıan weee -Kanyɔ. 16 Mɔ -bhlogbɔɔ 'na 'kaa

labhʊ, ɔ ladıda mıa, san 'tıtɛ -we nyımɛ 'nıa mneni ɔ 'ka -yɔlanyni, mʊ bibea we. Nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ -yɔyı. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ ɔ 'yı, 'ın wa 'na 'ka ɔ 'yı. Wa -mnını ɔ 'ŋnı, 'tıtɛ weee -mı ɔ -nʊ nya 'ylı weee nya. -Amɛnı!

17 -We -ka dʊdʊ -gʊ -ŋnımnınyaa -nʊ nı, -ın gba wa -yla nıı, wa 'na 'ylimanı wa 'dɛ -nı. Gba wa -yla nıı, wa 'na dılı wa 'ŋnımnılu dlı 'wʊ -nı, nıı, we'e -gwlɛ, wa zʊ -Lagɔ dlı -gʊ. Mɔ nyɛa -aın -lu weee, we -gʊ palıe nya, 'ın -a 'ka 'mʊna lii 'gbʊ. 18 Gba wa -yla, wa nʊ gbʊzɔnʊ lɛ, wa 'ŋnımnıe mıa, we -zɛ gbʊzɔnʊʊ lɛnʊe. Wa bɛ wa -lima -yɔ wa 'ka wa 'wʊsa wa 'ŋnımnılu nya. 19 Wa -ka 'sa nʊ, 'ın wa sʊbhaa wa 'ŋnımnılu -zɔnʊ -we 'na 'kaa lazuklu, wa cıcıı 'gbʊ, 'ın wa 'ka 'yliyɔgagıe -zɔnʊ 'yı.

20 Timotee, -we -Lagɔ zʊa -mı kwɛɛ, zʊ we 'yliyɔ sa 'nanʊʊ. -Zlɛ klo -yɔ -Lagɔgbʊ'ʊ gba, we 'dɛɛ 'gbʊ, wa -ka we -sada -mı, -ın 'na palı we ŋwɛɛ -nı. Wa -ka gbʊ wa laa -luyiloo gbʊ gbada -mı, -ın 'na palı we ŋwɛɛ -nı. Wee gbʊ mıa, yo -wa yo. 21 Nyıma tɔlʊa nɛɛ, wa ka wee -luyilo 'yı, nıı, wa dlı 'nı -slɛɛn -Lagɔ -gʊ -mı.

-Lagɔ ŋwna aın 'nyu la.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Pɔlʊ 'paa Timotee yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ *Pɔlʊ 'paa ɔ 'tale Timotee yoo, mʊ -wa. Pɔlʊ mɪ -kaslʊ 'wʊ *Wlɔmʊ, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nɪ cɛlɪ. 'Dɪzʊwɛlɪ tɔlʊa Timotee 'kaa -Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnya zʊ, wa 'ka -mɪ tɪklɪu, 'mʊ Pɔlʊ cɛlɪa ɔ 'wʊ.

Fʊsawɛlɪ

1 -Amɪ *Pɔlʊ cɛlɪa 'sɛbhɛ nɪ, -Lagɔ ka we 'wʊŋwnu, 'ɪn ɪn yia -Zezu *Klisɪu *tietienyɔ -zɛ. -Lagɔ nɛɛ gbʊzɔnʊ nya nɪu, 'yliyɔgagɪe ɔ yia wlaa, wee 'yliyɔgagɪe mɪa, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ -ka -mɪ, ma yɪa we. 'Ɪn ɔ yia 'mɪ tie, ɪn 'ka we gbʊgbanyɔ -zɛ.

2 -Mɪ Timotee, na dʊdʊnanɔ -yu, -mɪ na cɛlɪa 'wʊ. Nɪu, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna -mɪ 'nyu la, wa 'yɪlɪ -mɪ nyazɪ, 'ɪn wa 'nyɛ -mɪ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ 'paa Timotee 'kʊayli

3 -Lagɔ na paa fuo, na dʊkpasɪ ka ɔ bʊbɔ, wa 'bɪgʊ, -amɪ na bʊbɔ 'yaa ɔ dlɪ tɪklɪu nya. Ɪn -ka ɔ bhubhoeda -mɪ, zlɪoo, sabɔoo, na dlɪ'ɪ 'bhʊ -mɪ -gʊ, we 'gbʊ na paa -Lagɔ fuo. 4 Nɪu, na dlɪ'ɪ 'bhʊ -na 'mɪɔ -gʊ, -na 'tʊ mɪ 'mɪ 'bhada, mʊ 'kaa 'mɪ 'mʊna 'wʊla. 5 Ɪn 'nɪ we 'wʊdlʊ. Nɪu, -na dlɪ mɪ -Zezu Klisɪ -gʊ. Tɪada, -na 'nyaasa Loisɪ ka ɔ dlɪ -gʊ zʊ, ɔ 'bɪgʊ, -na 'nyaa Enisɪ -wa. 'Ɪn ɪn -yi we 'ji nɪu, -na dlɪ mɪ 'ya ɔ -gʊ, we 'gbʊ na paa ɔ fuo. 6 We 'dɛɛ 'gbʊ ɪn nɛɛ -mɪ -ylaɛ: 'tɪtɛ -Lagɔ 'nyɛa -mɪ, -ɪn 'ka ɔ lubho nʊ, da ɪn palɪa -mɪ sɔ -gʊla, -ɪn 'na 'tideli we 'yi -nɪ, we yi -nyumo. 7 Nɪu, Zuzu -Lagɔ faa -aɪn 'wʊ, we 'nɪ nyanɔ -zuzu: -we ɔɔ Zuzu nʊa lɛ, mʊ -wa nɪu, 'tɪtɛ ɔ yelia -aɪn, amɪaa bheliaa zɛkalɪdlɪ ɔ nyɛa -aɪn, 'ɪn -a 'ka -amɪaa 'dɛ kpa sa -yi.*

8 Zʊ 'na 'bhalɪ -mɪ -amɪaa -Kanyɔɔ gbʊ -gbada -nɪ. -Amɪ, -ɔ wa 'paa -kaslʊ 'wʊ ɔ 'gbʊ, zʊ 'na 'bhalɪ -mɪ na 'gbʊ -nɪ. -We -ɪn 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nɪu, wa -ka -mɪ sɪalɪa yi -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ, -ɪn ŋwnu we -yɔ 'tɪtɛ -we -Lagɔ 'nyɛa -mɪ nya. 9 Mɔ -saa -aɪn gbʊ 'wʊ, 'ɪn mɔ laa -aɪn, -a 'ka ɔnʊʊ nyɪma tɪklɪu -zɛ. Ɔ -ka 'sa nʊ, we 'nɪ -amɪaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊʊ gbʊ, nɪu, ɔ ka 'cɪn we -yɔŋwnu 'nanɪdlɪ nya, -zugba ɔ 'nɪ -slɔ -lu yabhlogbɔɔ lala. 10 -Slɛɛn, -Lagɔ ka we -aɪn -slolu -amɪaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisɪu gbɛgbɛɪn. Nɪu, mɔ lua tlɪtlɪe. Ɔ ka we -aɪn 'klʊslolu nɪu, -a -ka -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'ɪn -a 'yɪa we. 11 Wee -Lagɔgbʊ mɪa, -Lagɔ ka -bha 'mɪ -sa ɪn 'ka we gba, ɪn 'ka ɔ tietienyɔ -yɔ ɔ gbʊʊ -slolunyɔ -zɛ. 12 We 'gbʊ sɪasɪe -we 'wʊ ɪn mɪa 'plɪlɪda, we'e 'bhalɪ 'mɪ zʊ. -We ka gbʊ -wa, -ɔ ɪn zʊa dlɪ -gʊ, ɪn -yi ɔ, 'ɪn na dlɪ 'tɛlɪ we -gʊ nɪu, -we ɔ tɪa 'mɪ -yɔ, 'wʊ ɔ yia we 'paa, 'ɪn gbʊwʊbhuylɪ 'ka nyni.

13 Wɛlɪ -zɔnʊ -ɪn 'nʊa da 'mɪ ŋwɛɛ, -ɪn gba we wɛlɪ -bhlokpadɛ -na -lima -yla. -Ɪn nʊ we lɛ dlɪzʊzʊe -yɔ zɛkalɪdlɪ nya -Zezu Klisɪ 'wʊ. 14 Wɛlɪ -zɔnʊ -Lagɔ tɪa -mɪ -yɔ, -ɪn zʊ we 'yliyɔ, Zuzu 'Pʊpa -ɔ -dɪlɪa -aɪn 'wʊlaa 'gbʊ.

15 Nɪu, -ɪn -yi we 'ji nɪu, -wa mɪa -Azii -dʊdʊ -gʊ, wa ka 'mɪ 'bɪ 'bhʊ, Fizɛlɪ -yɔ Ɛlɪmozɛnɪ mɪ wa glaa. 16 Nɪu, Onezifɔlʊ mɪa, ɔ ka 'mɪ 'kʊayli 'pa tenyii, zʊ 'nɪ ɔ 'bha ɪn mɪ -kaslʊ 'wʊʊ 'gbʊ. -We ɔ nʊa lɛ, -Lagɔ 'palɪ we 'bɪgʊ ɔ nyɪma -yla. 17 Da ɔ nynia *Wlɔmʊ, 'ɪn ɔ yia 'mɪ 'ylibɪlanɔnʊ bhabha, 'ɪn ɔ yia 'mɪ 'yɪ. 18 -Lagɔ 'yɪlɪ ɔ nyazɪ ɔ nyɪmaa gbʊwʊbhuzlɪ. Da -a mɪa Efɛzɪgbe nʊkplɛ, -na 'dɛ -yii 'dɛbhie we 'ji nɪu, ɔ ka 'mɪ 'wʊsa sɔ weee lʊ.

2

-Zezu Klisɪu 'slʊja -zɔnʊ

1 -Mɪ na 'yu, -mɪ -Zezu Klisɪ 'nyɛa 'nanɪdlɪ -ɪn kpa we la -kli, 'ɪn we 'ka -mɪ latɛmanɪ. 2 -We -ɪn 'nʊa 'mɪ ŋwɛɛ nyɪma duun 'yibadɪ, -ɪn zʊ we 'dɪ nyɪma -zɔnʊ, 'ɪn -maa mneni -maa 'ka we nyɪma -putu -slolu. 3 -Ɪn -ka sɪada -mɪ -Zezu Klisɪu 'gbʊ, -ɪn ŋwnu we -yɔ ɔ 'slʊja -zɔnʊ 'bhisa. 4 Nyɪma -ka 'slʊja pla, -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ -kanyɔ dʊdʊ namanɪ, ɔ'ɔ pla nyɪma -kpʊaa gbʊ 'wʊ. 5 Nyɪma -ka -gwagwada gbeli, -ɔ 'nɪ wee -gwagwɪee tite 'nʊŋwɛ zʊ, wa 'na 'ka gba nɪu, -mɔɔ nynia tɪa. 6 Kpaapanyɔ -ɔ nʊa ɔ kpaa lubho sa 'tɪtɛɛ, mɔ yɪa we lililuu tɪanʊ. 7 -We ɪn mɪa gbada, pʊpalɪ we 'wlukʊʊn la sa 'nanʊʊ, 'ɪn -Lagɔ 'ka -mɪ 'tɪtɛ 'nyɛ -ɪn 'ka we 'dɛ weee 'wʊlanʊ.

8 -Na dlɪ -bho -Zezu -gʊ, mɔ -sɔa 'wʊ tlɪtlɪnya glaa, *-Davidɪ mɪ ɔ dʊkpasa nya,

* **1:7** We 'ji -putu -waɛ: -Lagɔ 'nɪ -aɪn nyanɔdlɪ nʊkplɛ zʊ, 'tɪtɛ klaa, nɪnnanɪe klaa, we -yɔ 'dɛ -kpakpɪe 'nanʊʊ, we dlɪ ɔ zʊa -aɪn nʊkplɛ.

mʊ -wa -Lagɔgbʊ -we na gbaa nyıma -yla. 9 Wee -Lagɔgbʊʊ 'gbʊ ın mıa sıada, wa ka 'mı gbʊan, 'ın wa yia 'mı -kaslʊ 'wʊpa gbʊnyumonyɔ 'bhisa. Nıı, -Lagɔwɛlı mıa, we 'nı gbʊanda -mı. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, ın 'nıa wee sıasıe 'wluzɔlasalıda -mı, -wa -Lagɔ -saa -bha ɔ -nʊ nya, 'ın wamıa 'ka 'yoo 'yı. Wee 'yoo -gʊ -Zezu Klisı -salıa wa gbʊ 'wʊ, 'ın ɔ 'ŋnımnıe -we 'nıa bhloluda -ka, wa 'ka we 'yı. 11 Wee wɛlınya nı mı gbʊzɔnʊ nya:

«-A -yɔ ɔ 'sɔ ka tlı,
'yliyɔgagıe -a -yɔ ɔ 'sɔ yia 'yıa.
12 -A 'nı sıasıe 'wluzɔlasalı,
-a -yɔ ɔ sɔ yia nyıma 'wlulapılıa.
-A -ka ɔ gbʊ kpɛlı,
'ın ɔ kpɛlıa -amıaa gbʊ.
13 -Amıaa dlı -ka ɔ -gʊbhʊ,
ɔnʊʊ dlı mı -aın -gʊ,
-we ka gbʊ -wa,
ɔ 'nı mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ kpɛlı.»

-We nanıa -Lagɔ dʊdʊ, mʊ nı

14 -Ɪn -sa wa dlı glu gbʊ nı -gʊ, zʊ wa 'dı nıı, wa 'na kpɛlı wɛlıı 'ji -gʊ -nı. Wee kpɛlı kpɛlıe mıa, we mı bhe. Nıı, -lu -bhlogbɔɔ we nʊa lɛ, mʊ -wa nıı, -wa pʊlʊa we yukwli, 'ma we bhlıa la. 15 Nıı, -we mıa -na -nʊ nya, -ın gʊ la, 'ın nyımɛ wa ylaa la, 'ın wa yia ɔ 'yı nyımɛ tıklıı nya -Lagɔ 'yu, -ın 'ka ɔ -zɛ, mɔ -wa lubhonʊnyɔ -ɔ ɔ lubho'o 'bhalıa zʊ, 'ın -ɔ gbaa wɛlı -zɔnʊ tıklıı. 16 Nıı, -zlɛ -klo wa saa nɛɛ -Lagɔ 'nı yaa lamı, -ın 'na palı we ŋwɛɛ -nı. -Wa palıa we ŋwɛɛ, -Lagɔ -yɔ wa mıa 'bhʊda. 17 Wa wɛlı mıa, 'gbia vou -wa, 'ın we lia yıcɛ. Imenee -yɔ Filɛtı mı waa nyıma glaa. 18 Wa ka wɛlı -zɔnʊʊ 'yloogblʊ labhʊlʊ, wa nɛɛ: «-Lagɔ ka -aın tlıtlınya glaa 'wʊsɔlʊ pepe.» 'Ɪn we yia nyıma tɔlʊa -Lagɔɔ dlıgʊzʊzʊe -nyumɔ. 19 -Mʊʊ bhla, *-Lagɔbuduu bhʊ 'tıtɛ ɔ palıa glu, we mı -bha gege, -mɔ wa cɛlıa: «-Lagɔ -yi ɔnʊʊ nyıma, 'ın nyıma weee gbaa nıı, wa -mı -Lagɔɔ -nʊ nya, wa 'bhʊ gbʊnyuu 'bı.»

20 Nıı, 'ŋnımnınyɔɔ -budu zɔ mıa, we 'nı -can kna -yɔ 'gwɛzi knaa 'dɛkpʊa wa ylı -mɔ. Nıı, tɔlʊa mı mamɛ nya, 'ın tɔlʊa mıa su nya. We tıanʊ mıa, 'fɛtı 'kadʊʊ zlı wa lilia we 'wʊ. 'Ɪn we 'sɔnʊ mıa, 'ylı weee nya wa lilia -mʊʊ 'wʊ. 21 We -ka 'sa -mı, nyımɛ -ɔ -ka gbʊnyii nı 'bıbhʊ, -Lagɔ yia ɔ 'dɛɛ nʊ lubho wlaa kna -zɔnʊ 'bhisa. Nıı, ɔ -kanyɔ yia -bha ɔ -saa -mɔɔ 'dɛɛ -nʊ nya, ɔ gbʊ -su 'wʊ -mɔɔ kwɛɛ. Ɔ sɔ mı lubho -zɔnʊ weee -yla. 22 Nyimesiaa dlıwʊnynilu mıa, -ın -gwa we kwɛɛ. -We -yɔ -ın 'kaa lanyni, mʊ -wa nıı, -ın nʊ gbʊ tıklıı lɛ, -ın zʊ -Zezu dlı -gʊ, -ın -kalı -na -limaa zɛ, -ın -mı -dlɔɔ. -Wa kaa dlı tıklıı, 'ın wa bhubhoea -Lagɔ, -ın -yɔ wa 'sɔ nʊ gbʊ nı lɛ. 23 Wa -ka kpɛlıda -mı, we -tukwlaa, -we wa gbaa, wa 'nı we -yi, -ın 'na palı we ŋwɛɛ -nı. -Ɪn -yi we 'ji nıı, wee kpɛlıe mıa dɛ, -gɔlʊ -gʊ we palıa 'wlu la. 24 We 'nı 'ylinanı -Lagɔɔ lubhonʊnyɔ 'ka -gɔlʊ gʊ, -we ɔ 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, ɔ -ka 'nanı nyıma weee gbɛgbɛın. Ɔ yibheli gbʊ -slolu sa, ɔ 'na zʊlʊ gbʊ nʊkplɛ la -nı. 25 Nyıma -wa kpɛlıa ɔ, ɔ palı wa -yla gbʊ la dlı -dlɔɔ nya, -zugba ɔ dlı mı nıı, -Lagɔ yia we lɛnʊa, 'ın wa 'ka wa dlı 'bhiti. 26 Sa 'bhisa, wa -ka 'wlu -gʊ -ka, 'ın wa bhʊa *'Kuzuu lubhu ŋwɛɛ, mʊ kpaa wa, wa 'ka we dʊmagbʊ lɛnʊ.

3

Dʊdʊʊ 'wʊbhlolu -bhla -gbʊnya

1 -Ɪn yibheli we 'ji nıı, dʊdʊʊ 'wʊbhlolu bhla, dʊdʊgʊ -gbʊ yia 'tɛmanıa. 2 Nıı, nyıma yia wa 'dɛ 'yıbhaa, 'gwɛzii 'talea wa yia -zɛa, wa 'dɛ wa yia -slolua, wa 'dɛ wa yia 'ylimanıa, -Lagɔ wa yia vɛlıa. Wa 'na 'ka wa dide -yɔ wa 'nyaa 'nʊŋwɛ zʊ. Wa 'na 'ka 'nanı yibheli, wa 'na 'ka -Lagɔɔ -lu 'nʊŋwɛ zʊ. 3 Wa 'na 'ka wa nyıma 'yıbha, wa 'na 'ka nyazıdlı -ka. Nyıma wa yia yo -yɔ zʊlʊa, -gɔlʊ wa yia kwɛ -kaa, wa 'na 'ka wa 'dɛ kpa sa -yi, wa 'na 'ka gbʊzɔnʊ 'yıbha. 4 Waa nyıma mıa, wa -lima wa yia -dawli 'wʊnʊa, dlı -slo wa yia -kaa, wa 'dɛ wa yia 'ylimanıa bhabha. -We nanıa wa 'dɛ dʊdʊ, mʊ wa yia 'yıbhaa we 'ka -Lagɔ -zi. 5 Ma yia 'wlʊa nɛɛ nyıma mı -Lagɔɔ 'yloogblʊ, wa 'ka ɔ 'tıtɛɛ 'zayli -bhalasalı. Waa mıa dɛ, -ın 'na nynini wa kwesi la -nı. 6 Tɔlʊa dılıa -buduŋwɛɛ la -dawli nya, 'ın 'ŋwnı -wa -yɔlʊa 'wʊ 'ın wa kpaa -maa. Waa ŋwnı mıa, wa ka gbʊnyuu lɛnʊ duun, 'ın gbʊ -kpʊa wa 'yıbhaa, 'ın wa mnıa we 'bı. 7 -Lu -kpıakpıe nanı wa dʊdʊ, 'ın wa 'nı mneni wa 'ka gbʊzɔnʊ yibheli. 8 Zanɛsı -yɔ -Zablɛsı ka *Moizı -yɔwʊsɔlʊ, 'sa -bhlokpadɛ waa nyıma nı -sɔlʊa -Lagɔgbʊ -yɔwʊ. Wa 'wlukʊʊn ka -nyumɔ, 'ın wa dlızʊzʊe bhe. 9 Nıı, wa 'na 'ka 'yugbɛın mnı,

wa -sabhɛ wa yia -yɔyɪa, sa wa 'yɪa waa nyɪma sɔ nɪɪ -nʊ -yɔ.

'DɪzʊWɛlɪ

10 Nɪɪ, -mɪ, sa ɪn kpaa na 'dɛ, -ɪn ka we -yɔyɪ, -we na slolua nyɪma, -we ɪn nʊa lɛ, -we ɪn gbaa ɪn 'ka lɛnʊ na lubho 'wʊ, -ɪn -yi we. Sa na zʊa na dlɪ -Lagɔ -gʊ, sa ɪn kaa dlɪtie, sa ɪn -kalɪa na -limaa zɛ, sa na tɛmanɪa dlɪ, -ɪn -yi we. 11 Sa wa palɪa 'mɪ 'klɪyɪe 'wʊ, sa wa sɪalɪa 'mɪ, -ɪn -yi we. Sa wa sɪalɪa 'mɪ Antiɔsʊ, Ikoniumʊ we -yɔ Lisɪtlɪgbe nʊkplɛ, -ɪn -yi we. Nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ yia 'mɪ we 'dɛ weee 'wʊsaa. 12 Gbʊzɔnʊ -wa, nyɪma weee -wa 'yɪbhaa wa 'ka -Lagɔɔ 'yoo bhli, wa -yɔ -Zezu 'sɔ, 'klɪyɪe 'wʊ wa yia wa 'palɪa. 13 Nɪɪ, -mʊmʊ -wa 'nyii -cɪan -yɔ -dawli -cɪan, gbʊnyuu lʊ -maa yia plaa. Nyɪma wa yia -dawli 'wʊnʊa, 'ɪn wa 'ka wamɪa -dawli 'wʊnʊ. 14 Nɪɪ, -mɪ, -we -ɪn 'nʊa, -we -ɪn ŋwnua -yɔ dlɪ weee nya, -ɪn 'tɛmanɪ dlɪ we -gʊ. -Wa -slolua -mɪ we, -ɪn -yi wa. 15 Nɪɪ, we 'ka -na 'yɪslɔ bhla 'bhʊ, -ɪn -yi -LagɔWɛlɪ. Wee wɛlɪ mɪa, we mneni we 'ka -mɪ gbʊyilo 'nyɛ, 'ɪn -ɪn 'ka -Zezu dlɪ -gʊ zʊ, -Lagɔ 'ka -mɪ gbʊ 'wʊsa. 16 WɛlɪWeee -we mɪa cɛlɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, -Lagɔɔ 'wʊnyapɛlɪWɛlɪ -wa. -We we nʊa lɛ, mʊ nɪ: nyɪma we slolua, nyɪmɛ -ka gbʊnyuu lɛnʊ, 'ɪn we slolua we ɔ, nyɪmɛ we mnazɪa, 'ɪn we slolua -aɪn sa -a 'kaa tɪklɪɪ -mɪ, 17 'ɪn we 'ka -Lagɔnyɪmɛlamnazɪcɛ, ɔ 'ka gbʊ -zɔnʊ weee lɛnʊ.

4

1-2 Ɪn nɛɛ -mɪ -yla: -ɪn gba -Lagɔgbʊ. -Mɪ na zʊa 'dɪ -Lagɔ -yɔ -Zezu Klisɪ 'yu. -Zezu -ɔ 'kaa tlɪtlɪnya -yɔ 'yliyɔganyaa -yɔgbʊ 'wʊbhu, -ɔ 'kaa lʊ yi, ɔ 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ, ɔ 'gbʊ na zʊa -mɪ 'dɪ. -Ɪn gba wa -yla -Lagɔgbʊ, -ɪn 'tɛmanɪ 'wʊ we -gʊ. Da -ka 'ylinanɪoo, da -ka 'ylinyunooo, -ɪn gba we, -ɪn lu wa. Nyɪma -ka gbʊnyuu lɛnʊ, gba we wa -yla, 'ɪn -wa -ka gbʊ -zɔnʊ lɛnʊ, 'pa wa 'kʊayli. -Ɪn nʊ -we weee mɪa nɪ lɛ, nʊ we lɛ gbʊslolue -yɔ dlɪtie nya. 3 Nɪɪ, bhla mɪa yida, wa 'na 'ka gbʊslolue tɪklɪɪ yukwli pʊlʊ. -We nanɪa wa 'dɛ dʊdʊ, 'mʊ wa yia lɛnʊa. Gbʊ -slolunyaa -zlo wa yia 'wlu gʊgwlalɪa, 'ɪn -we mɛnɪa wa yukwlii 'yoo 'wʊ, 'ɪn -maa 'ka we gba. 4 Gbʊzɔnʊ -yla wa yia yukwli 'sumanɪa, 'ɪn wa 'ka we -kalɪ ninenya -yla. 5 Nɪɪ, -mɪ, -ɪn kpa -na 'dɛ 'nanʊʊ, -ɪn dɪ sɪasɪe 'wlu zɔla, -ɪn gba -Lagɔgbʊ, gbalɪ -na lubho -Lagɔɔ 'yloogblʊ.

6 Nɪɪ, -amɪ mɪa, ɪn ka na 'dɛ wla 'slaka nya pepe, 'ylɪ -we nya ɪn 'kaa labhʊ, we ka cɪpa. 7 Ɪn ka -gɔlʊ -zɔnʊ gʊ, ɪn ka wee -gwagwɪe bhloluda nyni, ɪn 'nɪ -Lagɔgbʊ 'yitide. 8 -Slɛɛn, -ɔ nynia -gwagwɪe nya tɪa, ɔ -tnʊʊ mɪa, -Lagɔ ka we la mnazɪ 'mɪ -yla, mʊ -wa nɪɪ, mɔ bhua nyɪmaa -yɔgbʊ 'wʊ tɪklɪɪ. We 'nɪ na 'dɛ -bhlo -yla, nɪɪ, -wa weee mɪa ɔ yiyie wʊda zɛkalɪdlɪ nya, ma yia wee -tnʊʊ 'yɪa.

Pɔlʊʊ 'wʊbhlolu -gbʊnya

9 -Ɪn 'yɪ 'klɪ -ɪn 'ka na -gbɛ yi slʊɪ. 10 Nɪɪ, Demasɪ 'yɪbha dɛslɛɛn -dʊdʊgʊ gbʊʊ 'gbʊ, ɔ ka 'mɪ 'bɪbhʊ, 'ɪn ɔ yia Tɛsalonikɪ mnɪ. Klesansɪ ka -Galasii mnɪ, 'ɪn Titɪ yia Dalɪmasi mnɪ. 11 Lukɪɪ 'dɛbhlo -tʊa 'mɪ -yɔ. -Ɪn -ka yida -mɪ, -ɪn 'bhu Malɪkɪ 'wʊ, -ɪn -yɔ ɔ 'sɔ yi, nɪɪ, 'wʊ ɔ saa 'mɪ bhabha na lubho 'wʊ. 12 Ɪn ka Tisikɪ tie Efɛzɪ. 13 Nɪɪ, na -gʊslunaa ɪn tɪa Tloasɪ -mɔ Kalɪpusɪɪ -buduŋwɛɛ, -ɪn -yɔ we yi, we -yɔ na glɪglɪ -sɛbhɛ. Nɪɪ, -ɪn 'na dlʊlʊ we nɪmɛku -nʊ 'wʊ -nɪ.

14 Alɛzandlɪ, -ɔ mɪa bhlabhlanyɔ nya, ɔ ka 'mɪ gbʊ -yɔkpalɪ bhabha. -We ɔ nʊa lɛ, Nyɪmaa -Kanyɔ 'kaa we 'lɛɛji wla. 15 'Ɪn -mɪ, -ɪn zʊ -na 'dɛ 'yliyɔ ɔ gbɛgbɛɪn, nɪɪ, ɔ ka -amɪaa wɛlɪ -yɔwʊsɔlʊ bhabha.

16 Da wa kwaa 'mɪ gbʊwʊbhunya 'yu tɪada, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ gwelʊ -mɪ. Wa 'dɛ weee ka 'mɪ 'bɪbhʊ. Nɪɪ, -Lagɔ 'na dɪlɪ wee gbʊ wa 'wlu -nɪ. 17 Nɪɪ, -amɪaa -Kanyɔ mɪa, ɔ mɪ 'mɪ kwesi, 'ɪn ɔ ka 'mɪ 'tɪtɛ 'nyɛ, 'ɪn ɪn yia ɔ wɛlɪ gba we -gʊ yelie nya, 'ɪn 'lakpanya weee -wa 'nɪa *Zuifʊ, wa yia we 'nʊ. 'Ɪn -Lagɔ yia 'mɪ -jla ŋwɛɛ -sa. 18 Nyɪmaa -Kanyɔ yia 'mɪ gbʊnyuu weee zɔ 'wʊbhua. Mɔ yia 'mɪ gbʊ 'wʊsaa, 'ɪn da ɔ pɪlɪa nyɪma 'wlu la yalɪ ɪn 'ka -mɔ nyni. Wa -mnɪnɪ ɔ 'ŋnɪ 'ylɪ weee nya. *-AmɛnɪAmɛnɪ!

Pɔlʊ 'paa wɛlɪ

19 Nɪɪ, ɪn -sa Plisilɪ -yɔ Akilasɪ fʊ, we -yɔ Onezifɔlʊʊ -buduŋwɛɛ -nyɪma. 20 Ewlasɪtɪ ka Kolɛntɪ -tʊ, 'ɪn Tlofimʊ ka gu bhli, we 'gbʊ ɪn yia ɔ Milee tɪ. 21 Da ŋwɔtlɔyibhla 'nɪa -slɔ da nyni, -ɪn 'yɪ 'klɪ -ɪn 'ka na -gbɛ nyni. Ebulusɪ klaa, Pudɛn klaa, Linusɪ klaa, Klodia klaa, we -yɔ -amɪaa bhelia weee, wa nɛɛ wa -saa -mɪ fʊ.

22 -Amıaa -Kanyɔ -yɔ -mı 'sɔ -tʊ. -Lagɔ
ŋwna aın nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Titı yoo

Titı mıa, *Pɔlʊʊ 'tale yabhlo -ɔ -saa ɔ 'wʊ ɔ -Lagɔlubho nʊda, mɔ -wa. Nıı, -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ yabhlo ɔ -mı bhaa Klɛtı. Sa nyımɛ 'kaa -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ -zɔnʊ -zɛ, 'mʊ Pɔlʊ cɛlıa ɔ 'wʊ. 'Sɛbhɛ 'sɔ Pɔlʊ 'paa Timotee yoo, we nʊkpla gbʊ -yɔ -we ɔ 'paa Titı yoo 'wʊwlʊ.

Fʊsawɛlı

1 Nıı, -amı *Pɔlʊ, -ɔ -wa -Lagɔɔ lubhonʊnyɔ -yɔ -Zezu *Klisıı *tietienyɔ, -amı cɛlıa 'sɛbhɛ nı. Lubho -we -Lagɔ 'nyɛa 'mı, mʊ -wa nıı, -wa ɔ -saa -bha, ın kwa wa dlızʊzʊee 'yoo -gʊ, 'ın ın -slolu wa, wa 'ka gbʊzɔnʊ yibheli, wa 'ka -Lagɔɔ sɔlʊ nɔda -tʊ. 2 We -ka 'sa -mı nı, -maa mneni -maa 'ka we dlı 'wʊdı nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -Lagɔ yia we -maa 'nyɛa. Nıı, -Lagɔ, -ɔ'ɔ 'tʊbhʊa yo, ɔ ka ɔ wɛlı wla wee 'yliyɔgagıe -mınıı -maa 'nyɛnyıee daa, -zugba -lu yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ lamı. 3 Nıı, bhla -we -Lagɔ 'paa ŋwɛɛ, we nynia, 'ın ɔ yia ɔ wɛlı zlı 'klʊ wleli. Wee wɛlı mıa nı, mʊ -wa gbʊ -we ɔ tıa 'mı -yɔ nıı, ın mnı gbaa da weee, sa -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Lagɔ gbaa we -mı, we sɔlʊ.

4 Titı, na 'yuu 'zayli -amıaa dlızʊzʊe -bhlo Klisı 'wʊ, -mı na cɛlıa da 'wʊ: Nıı, Dide -Lagɔ -yɔ -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisı nʊ -mı 'nanı 'wʊ, 'ın wa 'nyɛ -mı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

-Lagɔnyımaa 'yugalınyɔɔ lapalıe

5 Nıı, ın -ka -mı Klɛtıdʊdʊ -gʊ tı nı, -ın 'ka gbʊ -we -tʊa 'wʊʊ 'wlubhaa gbʊ -wa. 'Gbeo 'gbe -we -ka -mı, we mı nıı, -ın palı -mɔ -Lagɔnyımaa kpası la, sɔ -we ın -slolua -mı lʊ: 6 -Lagɔnyımɛ kpasa mıa, ɔ -mı 'cɛ, ɔ -mı 'ŋwnɔ -bhloo 'lowli nya. Ɔ 'yua -mı dlızʊnya nya,* 'ın nyıma 'na -salı wa 'yliyɔtɛlɔ dı -yɔ wa gbʊʊ 'nʊŋwɛ -sa dı -nı. 7 Nıı, -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ mıa, ɔ kwɛ nya -Lagɔlubho mıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ lɛnʊgbʊ -mı 'cɛ: ɔ 'na -mı -nı 'dɛɛ 'ylimanınyɔ klaa, 'cɛkanyɔ klaa, nʊbhanyɔ klaa, we -yɔ -gɔlʊgʊnyɔ nya -nı. Ɔ 'na tıtalı dlı 'nyuu nya 'gwɛzi la -nı. 8 Nyıma -ka ɔ -gbɛ yi, ɔ yibheli wa kpa sa, 'ın ɔ -kalı zʊzɔnʊʊ lɛnʊee zɛ. Ɔ yibheli ɔ 'dɛ, ɔ -mı nyımɛ tıklıı nya, -mɔwlʊda, 'bhie ɔ yibheli ɔ 'dɛ kpa sa. 9 Wɛlı -we mıa dlıgʊzʊ sa, 'ın -we -yɔ -we wa -slolua ɔ 'sɔ mıa -bhlo nı, ɔ -tʊ we -gʊ. We -ka 'sa -mı nı, 'ın ɔ mnenia ɔ 'ka nyıma 'kʊayli 'pa gbʊ tıklııı slolue nya. 'In ɔ slolua ɔ kpɛlıkpɛlınya sa -maa mnɔa.

Yoyogbʊʊ sloluee labʊbalınya

10 Nıı, gbʊ -nyumɔnya -zu 'wʊ. Wa glaa, dumadu mı *Zuifʊ -wa -zɛa -Lagɔnyıma nya. Gbʊkpʊagbʊʊ gbagbıee lubho -yɔ -dawli wa kaa. 11 We mı nıı, -ın 'munu wa ŋwɛ. -We ka gbʊ -wa, -glıgbɔ -kpabhie wa mumnia la, -we wa 'na 'kaa -slolu, we slolue nya wa 'ka 'gwɛzi 'yı zʊbhalı sɔlʊ. 12 Nıı, wa 'dɛɛ bheli Klɛtı -nyımɛ yabhlo, -ɔ -wa gbʊʊ -falıpanyɔ, ɔ nɛɛ: «Klɛtı -nyıma, yocıaan klu, nıma 'nyii, 'yalɔnya -wa ka -yɔkpagbʊ weee -wa lilie.» 13 'In wee gbʊdayıwɛlı nı mı gbʊzɔnʊ nya. We 'dɛɛ 'gbʊ, -ın gba wa -yla 'klʊ 'cıcı nya, 'ın wa 'ka dlı tıklıı zʊ. 14 Wa 'na nɛnı 'maslɛɛn Zuifʊʊ ninenya -yɔ nyıma -wa 'bhʊlʊa gbʊzɔnʊʊ 'yoo -gʊlaa 'wlukʊʊn -titenya -yɔla -nı. 15 Nıı, -lu weee mı -mɔwlʊda nyıma -wa ka dɛ mıa -mɔwlʊda -yla. -Wa kaa pʊın, 'ın wa'a zʊa dlı nı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı -mɔwlʊda -mı wa -yla, -we ka gbʊ -wa, wa 'ylimnee -yɔ wa 'wlukʊʊn ka pʊın. 16 Wa -ka ladı, wa nɛɛ nıı, wa -yi -Lagɔ, 'ın wa lɛnʊgbʊ -nanʊ palıa -Lagɔ -blıgʊ. Zɛn wa kaa, yukwliyɔsulonya -yɔ -wa 'nıa -lu -zɔnʊ yabhlogbɔɔɔ lɛnʊe mneni, 'ma wa -mıa.

2

Gbʊslolue tıklıı

1 Nıı, -mı, -we -yɔ -slolue tıklıı 'sɔ mıa -bhlo, -ın -slolu we. 2 -In gba nyıma kpası -yla nıı, wa -mı 'cɛ. Wa -mı 'nʊŋwɛzʊ sa, wa yibheli wa 'dɛ, 'ın wa -mı gege wa dlızʊzʊe klaa, zɛkalıe klaa, we -yɔ wa dlıtie 'wʊ.

3 'Sa -bhlokpadɛ, gba 'ŋwnı kpası -yla nıı, wa tılı wa 'dɛ -Lagɔ. Wa 'na -zɛlı nyımaa 'ŋnı -nyumɔnya -yɔ nʊʊ galı -nı. Wa -mı 'ŋwnıı 'dızʊnya -zɔnʊ nya. 4 We -ka 'sa -mı, 'ın wa slolua 'ŋwnı -dɔgbʊ -maa 'lowlia -yɔ -maa 'yuaa zɛkalıe. 5 'In wa slolua -maa -maaa 'dɛɛ yibhelie -yɔ -maaa 'lowlii 'dɛbhlo -yla -mımıe, we -yɔ -glıgbɔkaŋwnı -zɔnʊ -wa zʊa wa 'lowlia 'nʊŋwɛ. Nıı, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, nyımɛ yabhlo gba gbʊ 'nyuu -Lagɔwɛlıı daa.

* **1:6** Tɔlʊa nɛɛ: ɔ 'yua -mı 'yua -zɔnʊ nya.

6 'Sa -bhlokpadɛ, gba nyimesia -yla nıı, wa yibheli wa 'dɛ. 7 -Mı, -na 'dɛ, -ın -mı sɔ weee lʊ ladıdıe -zɔnʊʊ 'ylislolunyɔ nya. -Ɪn -ka -sloluda -mı, -ın nʊ we lɛ sazɔnʊ sa, -ın 'na kpʊkplalı -nı. 8 Nıı, -ın gba wɛlı tıklıı -we zɔ wa 'nıa mneni wa 'ka 'ŋwuŋwe. We -ka 'sa -mı nı, 'ın -na kpɛlıkpɛlınya zɛa zʊʊ nıma, gbʊ 'nyuu yabhlogbɔɔ -we wa 'kaa gba -amıaa daa, we 'nı -mıı 'gbʊ.

9 We mı nıı, galı pılı wa -cıan zɔla gbʊ weee 'wʊ, 'ın wa -tʊ -maa dʊmagbʊ lɛnʊda. Wa 'na kpɛlı -maa ŋwɛ -yɔ -nı, 10 'ın wa 'na ylili -maa -lu yabhlogbɔɔ -nı. Nıı, -we wa 'kaa lɛnʊ, mʊ -wa nıı, wa -slolu 'ylı weee nya nıı, wa mı galı -zɔnʊ nya wa -cıan -yla. We -ka 'sa -mı nı, gbʊslolue -we gbaa -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Lagɔɔ gbʊ, 'ın wa nyɛa we 'ŋnı sɔ weee lʊ.

11 Nıı, -Lagɔ ka ɔ 'nanıdlı zlı 'klʊ wleli. Mʊ 'wʊ nyıma weee gbʊwʊbhʊbhʊe bhʊa. 12 'Ɪn nɔnɔbhʊ -we -yɔ -Lagɔ 'sɔ'ɔ gbaa -yɔ dʊdʊgʊ -nyımaa dlıwʊnynili, sa -a 'kaa we 'bıbhʊ, mʊ slolua we -aın. 'Ɪn -amıaa nɔnɔbhʊ 'ka -mı 'cɛ dʊdʊ nı -gʊ, we 'ka -mı tıklıı -Lagɔ 'nʊŋwɛzʊ sa. 13 Nıı, 'mʊna -ylı -we -a dıa dlı 'wʊ, 'sa -a 'kaa we wʊ. -Zezu Klisı -ɔ -wa -amıaa -Lagɔ 'kadʊ, we -yɔ -amıaa Gbʊwʊsanyɔ, we zlı ɔ 'ŋnımnıe 'kaa bhlewlʊ. 14 Ɔɔ -Zezu ka ɔ 'dɛ wla -amıaa 'gbʊ, ɔ 'ka -aın 'wʊzıtı gbʊnyuu weee kwɛɛ, 'ın ɔ 'ka -aın -mɔwlʊlʊ -a 'ka nyıma -wa mıa ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -nʊ nya -zɛ, 'ın -a 'ka -gʊladoluda -mı -lu -zɔnʊ lɛnʊda.

15 Nıı, -we -ın 'kaa -slolu 'tıtɛ nya, -zugba -na pa -na yukwlipʊlʊnya 'kʊayli, we -yɔ -na sʊbha wa lɛnʊgbʊ 'nyii wa 'klʊ, mʊ mıa dɛ. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na tlili -mı 'yli la -nı.

3

-Lagɔnyımɛɛ nɔnɔbhʊ

1 Nıı, ligbe -Lagɔnyıma nıı, wa pılı nyımaa 'yugalınya -yɔ 'gbee -cıan zɔla. Wa zʊ -maa 'nʊŋwɛ, 'ın wa -mı -kli wa 'ka lubho -zɔnʊ weee nʊ. 2 Wa 'na gbalı wɛlı 'nyuu nyımɛ yabhlogbɔɔɔ daa -nı. Wa -mı -dlɔɔ, wa -ka dlı -zɔnʊ, 'bhie wa -yɔ nyıma weee -mı nnada 'ylı weee nya. 3 -We ka gbʊ -wa, bha, -amıa mı 'ya 'sa titinanya -yɔ gbʊʊ 'nʊŋwɛsanya nya, -a ka mnɔ. Dlıwʊnynili -yɔ dʊdʊnanɔlii 'yli -bhlo -bhloo galı -a -mıa -benyi. Nʊkplɛ 'ylinyuno -yɔ -luu 'tʊ 'wʊ -a mıa -benyi, 'ın -a mıa bha 'wʊnyɛ sa, 'ın -a -yɔ -amıaa -lima nyınyɛnıa 'wʊ. 4 Nıı, da -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Lagɔ -slolua ɔ 'nanıdlı -yɔ ɔ nyımaa zɛkalıdlı nyıma 'klʊ, 5 ɔ ka -aın gbʊ 'wʊsa. We 'nı nıı, libho -zɔnʊ -a nʊʊ gbʊ, nıı, nyazı ɔ 'yılıa -aıın gbʊ -wa. Ɔ ka -aın gbʊ 'wʊsa, 'ın ɔ yia Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛ nya -amıaa 'lulolu gwalı -a 'ka 'yliyɔgagıe lolu 'yı, -amıaa -yɔwɔlʊe nya. 6 Ɔɔ Zuzu 'Pʊpa -Lagɔ yia -aın -gʊslua sa duun, -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. 7 'Ɪn, ɔ 'nanıdlı nya -a 'ka nyıma tıklıı nya -mı -Lagɔ 'yu, 'ın 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -we -a mıa dlı 'wʊdıda, a 'ka we 'yı. 8 Nıı, wɛlı nı mı dlıgʊzʊ sa. Ɪn 'yıbha nıı, -ın gba wee gbʊnya mıa da -zakpa duun, 'ın -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, wa 'ka libho -zɔnʊʊ nʊnʊe 'yliyɔzʊ 'nanʊʊ, 'ın wa 'ka wa 'dɛ we tılı. -We nanıa 'yli, 'ın -we kaa 'nʊŋwɛ nyımaa 'yliya 'wʊ, mʊ mıa dɛ.

9 Nıı, gbʊkpʊagbʊ -gʊ kpɛlıe klaa, -we weee -wa dʊkpasıı 'ŋnıı 'sɛbhɛ klaa, we -yɔ -zlɛ -yɔ *Moizıı tite -gʊ kpɛlıe, -ın bhlılı we -yɔla. We bhebhe, 'ın we 'nı 'ji -ka. 10 -Ɔ sısalıa nyıma -yɔ, -ın 'palı ɔ zlı -zakpa -bhlo, -zakpa 'sɔ, 'bhie, -ın 'ka ɔ -na 'dɛ -yɔjlalı. 11 We -ka 'sa -mı nı, -ın -yi we 'ji nıı, 'sasʊkpa -nyımɛ ka 'yoo -zɔnʊ -gʊlabhʊlʊ, ɔ gbʊnyii slolua nıı, ɔ mı 'yoo 'nyuu -gʊ.

'Wʊbhlolu -yıbhalı -gbʊnya

12 Nıı, Alıteması -yɔ Tisikı 'sɔ nyıdı, nyɔɔ ın -ka -mı 'wʊtie, -ın 'yı 'klı -ın 'ka 'mı 'yıa mnı Nikopolisı, ın ka dlı -sa ın 'ka -mɛmɛ ŋwɔtlɔyibhla 'paa 'gbʊ. 13 'Ɪn, titee yilonyɔ 'kadʊ Zenası -yɔ Apolɔsʊ 'sɔ -ka 'lakpa 'wʊ mnıda -mı, -ın 'yı 'klı -ın 'ka wa -yɔbɛ. Sa -ın 'kaa nʊ, 'ın wa -yɔgbʊ weee 'ka gba, -ın nʊ 'sa. 14 Cıın, we mı nıı, -amıaa -Lagɔnyıma 'kpıa libho -zɔnʊʊ nʊnʊe, wa tılı wa 'dɛ we, 'ın wa 'ka nyımaa -yɔbɛbıe kwɛyɔmneni. Nıı, wa 'na -dılı la bhe -nı.

15 Nıı, nyıma weee -wa -yɔ 'mı 'sɔ mıa -seli, wa nɛɛ wa -sa -mı fʊ. Nyıma -wa -kalıa -amıaa zɛ dlızʊzʊe 'wʊ, -ın -sa wa fʊ -aın -yla.

-Lagɔ ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.

'Sɛbhɛ Pɔlʊ 'paa Filemɔ yoo

'Sɛbhɛ *Pɔlʊ 'paa ɔ 'tale Filemɔ yoo, mʊ -wa. Filemɔ ka gaylo yabhlo -ɔ wa laa Onezimʊ. Ɔɔ Onezimʊ ka -flii -bho ɔ -kanyɔ kwɛɛ. Ɔ -yɔ Pɔlʊ gbelia 'wʊ -kaslʊ 'wʊ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔgbʊ -yɔŋwnu. 'Sɛbhɛ nɪ 'wʊ, -we Pɔlʊ yɪbhalɪa Filemɔ, mʊ -wa nɪɪ, ɔ ŋwnu ɔ gayloo 'wʊbhu gbʊ -yɔ, 'ɪn ɔ kpa -mɔɔ -Lagɔbheli 'bhisa. Nɪɪ, ɔ 'na kpalɪ ɔ gaylo -ɔ -bhoa ɔ kwɛɛ -flii 'bhisa -nɪ.

Fʊsawɛlɪ

1 Filemɔ, -na fʊʊ! -Amɪ *Pɔlʊ, -amɪ mɪa -Zezu *Klisɪɪ 'gbʊ -kaslʊ 'wʊ nɪ, ɪn -yɔ -amɪaa bheli Timotee sɔ paa da -mɪ 'sɛbhɛ yoo. 2 -Mɪ, -amɪaa jijli -tale Filemɔ, -mɪ -yɔ -aɪn 'sɔ nʊa -Lagɔlubho dabʊdʊ nɪ, -ɪn -yɔ -amɪaa bhɔlɔ Afia klaa, -Lagɔɔ tʊgʊnyɔ Alɪsipʊ klaa, we -yɔ *leglizɪ -we gbelia 'wlu -na -buduŋwɛɛ, ɪn -sa aɪn fʊ. 3 Nɪɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la, 'ɪn wa 'nyɛ aɪn 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ.

Pɔlʊ paa -Lagɔ fuo Filemɔɔ 'gbʊ

4 Filemɔ, na jijli -tale, 'kɔmʊʊ ɪn -ka -Lagɔ bhubhoeda -mɪ nɪ, 'ɪn na paa -mɪ dlɪ -gʊ, -Lagɔ na paa fuo -na 'gbʊ. 5 Nɪɪ, sa -ɪn zʊa dlɪ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ nɪ, 'ɪn -ɪn -kalɪa -Lagɔnyɪma weee zɛ, ɪn ka we 'nʊ. 6 Nɪɪ, -Lagɔ na bhubhoea -na 'gbʊ, dlɪzʊzʊe -bhlo -a kaa, we -slolu zʊzɔnʊ weee lɛnʊe tenyi tenyii -ɪn 'ka Klisɪɪ lubho nʊ. 7 Na bheli -zɔnʊ, sa -ɪn -kalɪa -Lagɔ -yɔ ɔ nyɪmaa zɛ, mʊ -laa 'mɪ 'mʊna 'wʊ, 'ɪn mʊ 'paa 'mɪ 'kʊayli. -We ka gbʊ -wa, -ɪn ka -Lagɔnyɪmaa dlɪ -bɛlʊ -yɔpalɪ.

Pɔlʊ bhubhoea Filemɔ Onezimʊʊ 'gbʊ

8 Nɪɪ, -we -ɪn 'kaa lɛnʊ, we se mɪ 'mɪ -yla, ɪn 'ka -mɪ -yla we gba Klisɪ 'wʊ. 9 -Amɪ Pɔlʊ, -ɔ -wa nyɪsɔa, 'bhie, -ɔ mɪa -kaslʊ 'wʊ -Zezu Klisɪɪ 'gbʊ, ɪn nɛɛ -mɪ -ylaɛ: -a kɪkalɪ zɛ, we 'gbʊ na bhubhoea -mɪ. 10 -Ɪn -talɪ, da ɪn mɪa -seli -kaslʊ 'wʊ, Onezimʊ ka na 'yu -zɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, ɔ 'gbʊ na bhubhoea -mɪ. 11 Cɪɪn, -benyi, ɔ 'nɪ nyɪmɛ 'wʊ -ka -mɪ 'yliya 'wʊ, nɪɪ, -slɛɛn mɪa da, ɔ mɪ nyɪmɛ nya -a 'dɛ 'sɔɔ -nʊ nya.*

12 -Ɔ na bhitia da lʊ -na -gbɛ, na 'dɛɛ dibhe -wa. 13 Da ɪn mɪa da -kaslʊ 'wʊ, -Lagɔgbʊʊ gbagbɪee 'gbʊ, ɪn 'yɪbha yaa, ɪn 'ka ɔ na 'dɛ kwesi tɪ, ɔ 'ka 'mɪ 'wʊsa -na 'bɪgʊ. 14 Nɪɪ, -we ka gbʊ -wa, ɪn 'nɪ 'yɪbha, ɪn 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, -zugba ɪn 'nɪ -na ŋwɛɛ wɛlɪ 'nʊ. Ɪn 'na 'ka gba nɪɪ, -ɪn nʊ 'mɪ -yla zʊzɔnʊ lɛ -gla nya, nɪɪ, we -zɛ -na 'dɛɛ dlɪɪ da gbʊ.

15 Na dlɪ nɛɛ nɪɪ, -we ka 'gbʊ ɔ yia -mɪ -yɔ 'bhʊ bhla -sɛlɛ nya nɪ, ɔ 'ka -mɪ kwesi -tʊ 'ylɪ weee nyaa gbʊ -wa. 16 Nɪɪ, ɔ 'nɪ 'maslɛɛn gaylo -kpʊa nya -mɪ, ɔ -zi -slɛɛn gaylo 'wʊ. Ɔ mɪ na yɪcɛ nya -Zezu 'wʊ, 'ɪn ɔ mneni ɔ 'ka -na yɪcɛ nya -mɪ, we 'ka na -nʊ 'wʊzi. Filemɔ, ɔ mɪ -na gaylo nya, 'ɪn ɔ mɪ 'yaa -na -Lagɔbheli -zɔnʊ nya.

17 -Ɪn -ka 'mɪ 'wʊbhu -na nɔnɔnyɔ nya nɪ, ɪn -ka yaa -na -gbɛ yi, sa -ɪn 'kaa 'mɪ kpa, -ɪn kpa 'sa ɔ. 18 Ɔ -ka -mɪ -yla gbʊnyuu lɛnʊ, -na kpagbʊ -ka ɔ 'wlu -mɪ, nɪɪ, -ɪn zʊ 'mɪ we 'wlu. 19 -Amɪ Pɔlʊ, na 'dɛɛ sɔ nya na cɛlɪa da we: -amɪ yia wee kpagbʊ -saa. 'Ɪn ɪn 'na 'ka -mɪ ligbe nɪɪ, na kpagbʊ mɪ -mɪ 'wlu. -Na 'yliyɔgagɪe -we mɪa -Lagɔ 'wʊ, mʊ -wa na kpagbʊ -mɪ 'wlu, we 'nɪ mʊʊ? 20 Cɪɪn, na bheli, -we na gbaa -ɪn nʊ lɛ nɪ, -ɪn nʊ we lɛ -amɪaa -Kanyɔɔ 'ŋnɪ nya. -Ɪn 'palɪ na dlɪ bɛlʊ -yɔ Klisɪɪ 'gbʊ.

21 Ɪn mɪa 'sɛbhɛ nɪ cɛlɪda, -zugba na dlɪ 'tɛ -mɪ -gʊ 'wʊ. Nɪɪ, -we na yɪbhalɪa -mɪ, ɪn -yi we 'ji, lɛ -na yia we nʊa, we 'ka -mʊʊ 'wʊ -zi. 22 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -ɪn mnazɪ -buduu 'yu yabhlo zɔ la 'mɪ -yla. -Lagɔ a mɪa bhubhoeda na 'gbʊ, ɪn dɪ we dlɪ 'wʊ nɪɪ, -yɔ -Lagɔ yia we ŋwnua, 'ɪn ɪn 'ka aɪn 'yɪa mnɪ.

'Wʊbhlolu -fʊsawɛlɪ

23 Epaflasɪ, -ɔ -yɔ 'mɪ mɪa -kaslʊ 'wʊ -Zezu Klisɪɪ 'gbʊ nɪ, ɔ nɛɛ, ɔ -sa -mɪ fʊ. 24 -Wa na -yɔ wa nʊa -Lagɔɔ lubho: Malɪkɪ klaa, Alisɪtakɪ klaa, Demasɪ klaa, we -yɔ Lukɪ 'sɔ, wa nɛɛ, wa -sa -mɪ fʊ.

25 Nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwna aɪn 'nyu la.

* **1:11** Onezimʊʊ ji -wa glɛkɪwɛlɪ 'wʊ: «ɔ mɪ nyɪmɛ nya»!

'Sɛbhɛ wa 'paa Eblenya yoo

-Lagɔnyıma wa mıa 'klıyıe 'wʊpalıda, wa 'ka wa 'kʊayli 'paa 'gbʊ wa yia 'sɛbhɛ nı cɛlı. Wee 'sɛbhɛ slolua we -aın nıı, *Klisı ka -amıaa 'gbʊ tlı. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a 'nı 'maslɛɛn mneni -a 'ka 'slaka -putu -sa -Lagɔ -yla. Mʊ gba 'yaa -aın -yla *'wʊsuslolue sʊaa 'sɛbhɛɛ nʊkpla -nyıma -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ bhab-haa -gʊgbʊ.

-Zezuu gbɛgbɛın -Lagɔ gbalıa -slɛɛn -aın -yla

1 Bha mıa, -amıaa dʊkpası -yla -Lagɔ gbaa
ɔ gbʊʊ -falıpanyaa gbɛgbɛın. Ɔ ka wa -yla
gbʊ gba -zakpa duun, we -yɔ sɔɔ 'yli -bhlo
-bhlo lʊ. 2 -Slɛɛn, -lu weee bhıa bhla, ɔ 'Yuu
gbɛgbɛın ɔ gbalıa aın -yla. Ɔɔ 'Yu gbɛgbɛın
ɔ -laa dʊdʊ la, 'ın ɔ nɛɛ nıı, mɔ yia -lu weee
'yıa. 3 Sa -Lagɔ mıa, ɔ ka we -aın -slolu, 'ın
ɔmɔ mı 'ya 'sa. Ɔ wɛlıı 'tıtɛ nya ɔ kaa dʊdʊ.
Ɔ ka nyımaa gbʊnyuu -bhasa, 'ın ɔ -dıa 'tıtɛ
-ka -Lagɔɔ lilisɔlʊ la.

-Lagɔɔ 'Yu 'yli ɔ -zi 'anzınya

4 Nıı, ɔɔ Yu mıa, 'kadʊ -we -Lagɔ -zɛlıa ɔ,
sa we -zia 'anzınyaa -nʊ 'wʊ, 'sa -bhlokpadɛ
'ŋnı -we ɔ 'yıa ɔ kwɛɛ -mʊʊ -zia 'anzınyaa 'ŋnı
'wʊ.
5 'Lee, -Lagɔ ka -slɔ 'anzı yabhlo -yla gbaɛ:
«-Ɪn mı na 'Yu nya, nıı -zɛɛn,
ın ka -na Dide -zɛɛ»?
Yaayıı:
«Ɔ Dide na yia -zɛa, 'ın ɔmɔ 'ka na 'Yu -zɛɛ»?
6 Da -Lagɔ tiea ɔ 'Yu tıanʊ dʊdʊ -gʊ, ɔ nɛɛ:
«-Lagɔɔ 'anzı weee -gbli 'wlu la ɔ 'yu.»
7 Nıı, -we -Lagɔ gbaa 'anzınyaa da, mʊ nı:
«-Pıpɛ 'bhisa 'anzınya yia na lubho nʊa,
-kosuu mıɔ 'bhisa we yia we nʊa.»
8 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ ɔ 'Yu -yla:
«-Mı -Lagɔ, -mı yia nyıma 'wlulapılıa
'ylı weee -nʊ nya.
Sa -na pılıa nyıma 'wlu la we tıklıı.
9 -We mıa tıklıı, 'mʊ -ın 'yıbhaa.
Gbʊnyuu mıa, 'wʊ -na nyɛa we,
we 'dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔ, -na -Lagɔ,
ɔ yia -bha -mı -sa ɔ -nʊ nya.
'Ɪn, ɔ yia -mı 'mʊna yeli -na 'bı -zɔnʊʊ
'nyɛnyıe nya,
we 'ka -na nɔnɔnyaa -nʊ 'wʊzi.»
10 -Lagɔ nɛɛ 'yaɛ:
«Nyımaa -Kanyɔ, -lu weee gwedıda,
-mı mıa,
-mı -laa dʊdʊ la,
'ın -ın yia yalı lɛnʊ -na sɔ nya.
11 We 'dɛ weee mıa,
'plıa we yia.
'Ɪn, -mı mıa,
-ın mı -bha 'ylı weee nya.
-Bana 'bhisa we 'dɛ weee yia gɔa,
12 'naa 'bhisa -na yia we glıa.
Gbʊzɔnʊ -wa,
'naa 'bhisa -na yia we 'bhitia.
'Ɪn -mı, -ı'ın 'bhiti,
-na 'yliyɔgagıe 'nı bhloluda -ka.»
13 -Lagɔ 'nı -slɔ 'anzı yabhlo -yla gbaɛ:
«Yi na lilisɔlʊ ladılıa,
'ın ın 'ka -na tʊnyıma -na bhʊ zɔ lapalı.»
14 'Anzınya mıa, zuzunya -we nʊa -Lagɔɔ
lubho, 'mʊ we 'dɛ weee -mıa. We 'nı mʊʊ?
Nıı, 'mʊ -Lagɔ tiea nyıma -wa ɔ 'kaa gbʊ
'wʊsa, we 'ka wa kwalı.

2

Gbʊwʊsasıe 'kadʊ

1 We 'dɛɛ 'gbʊ, wɛlı -we -a 'nʊa, -a zʊ we
'yliyɔ 'nanʊʊ, we 'nı -mʊʊ, 'ın -a bhʊlʊa 'yoo
-zɔnʊ -gʊla. 2 Wɛlı -we -Lagɔ zʊa 'anzınya
ŋwɛɛ, nyıma ka we 'jiyibheli nıı, we mı
gbʊzɔnʊ nya. Tɔlʊa 'nı we -bha zʊ, tɔlʊa 'nı
we 'nʊŋwɛ zʊ, 'ın -Lagɔ yia wa -kaslʊ 'wʊpa
wa lɛnʊgbʊʊ 'gbʊ.
3 We -ka 'sa -mı, 'bhie, -amıa -ka -Lagɔɔ
'sasʊkpa gbʊwʊsasıe 'kadʊ yɔlʊkpalı nı, 'lee,
sa -a 'na 'ka -kaslʊnyıma nya -mıa? Wee
gbʊwʊsasıe mıa, Nyımaa -Kanyɔ gbaa we
gbʊ tıa. -Mʊʊ 'bıgʊ, -wa 'nʊa wee gbʊ wa yia
we -gʊ nɔ, 'ın wa yia -aın -slolu nıı, we mı
gbʊzɔnʊ nya.
4 -Lagɔɔ 'dɛ ka 'ya wee gbʊ gwelʊpa. Gbʊ
'kadı -yɔ gwɛdigbʊʊ 'yli -bhlo -bhlo nya ɔ
'palıa we gwelʊ, we -yɔ ɔ Zuzu 'Pʊpaa 'tıtɛɛ
'yli -bhlo -bhlo -we ɔ dlilia ɔ dʊmagbʊ nya,
we nya.
5 Nıı, dʊdʊ -we mıa yida, we gbʊ -a gbaa.
-Lagɔ 'nı 'anzınya 'tıtɛ 'nyɛ we -gʊ. 6 -
Lagɔwɛlıı bɛta yabhlo nɛɛ:
«-Lagɔ, nyɔɔ nyımɛ -mı,
'ın -na pʊpalı ɔ -gʊ dlı laa?
'Ɪn nyɔɔ nyımɛɛ 'yu -mı,
'ın -na mnazı ɔ -yɔgbʊa?

7 -Ɩn ka ɔ 'anzınya zɔ -galı bhla -sɛlɛɛ -nʊ nya.
-Ɩn ka ɔ 'ŋnı -mnını, -ın ka -bha ɔ -zʊ,
8 'ın -ın yia ɔ 'tıtɛ 'nyɛ -lu weee -gʊ.»
-Lagɔ ka nyımɛ 'tıtɛ 'nyɛ -lu weee -gʊ, -mʊʊ ji -wa nıı, ɔ pılı -lu weee 'wlu la, 'ın -zɛɛn ylı nya, -a yı we -yɔ nıı, nyımɛ 'nı -slɔ 'tıtɛ -ka -lu weee -gʊ. 9 -We -a yıa -yɔ mʊ nı: nıı, -Zezu ka 'anzınya zɔ -galı bhla -sɛlɛɛ -nʊ nya, 'ın -Lagɔɔ 'nanı nya ɔ 'ka tlı nyıma weee 'gbʊ. Nıı, ɔ ka tlıtlıee sıasıe ŋwɛ 'yıı 'gbʊ, -a yıa -slɛɛn ɔ -yɔ, -zugba ɔ 'ŋnı mnı, 'ın wa zʊ -bha ɔ.
10 -Ɔ -laa dʊdʊ la, -Lagɔ -wa, 'ın mɔ kaa we 'dɛ weee la. We 'dɛɛ 'gbʊ, we mɛnı nıı, ɔ gbalı -Zezuu tıklımımıe -mɔɔ sıasıe 'wʊ, -mɔɔ 'ka 'yuaa -zlo ɔ 'ŋnımnıe 'wʊkwa. Nıı, mɔ saa wa gbʊ 'wʊ.
11 Nıı, -Zezu -ɔ wlʊlʊa -mɔ nyıma -yɔ -wa ɔ wlʊlʊa -mɔ, wa 'dɛ weee ka Dide -bhlo. We 'dɛɛ 'gbʊ -Zezu -ka wa la bhelia nı, we'e 'bhalı ɔ zʊ. 12 -Zezu nɛɛ -slɛɛn -Lagɔ -yla:
«-Na -gʊgbʊ na yia na bhelia -yla gbaa.
-Mɔ nyımaa -zlo nyıdı,
-na 'ŋnı na yia bhlıa.»
13 Ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«-Amı mıa, -Lagɔ -gʊ na yia na dlı zʊa.»
We 'bıgʊ:
«-Amı mı -bha, ın -yɔ 'yua,
-wa -Lagɔ 'nyɛa 'mı yoo.»
14 Waa yua mıa, yıcɛ -yɔ 'pıɔn wa gbɔlʊa 'wʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ -Zezuu 'dɛbhie -gbolu yia nyımɛ -zɛ wa 'bhisa, 'ın ɔ yia tlı ɔ 'ka *'Kuzu, -we kaa tlıtlıee 'tıtɛ kwɛɛ, lu. 15 Nıı, nyıma 'wlʊ galı, wa mı tlıtlıe sɔda dʊdʊ -gʊʊ 'gbʊ. -Zezuu tlıtlıe ka wa gaylo 'wʊsa. 16 We -slɛɛn 'vayı nıı, we 'nı 'anzınya ɔ yi 'wʊsaa, nıı, *Ablaamʊʊ 'yua ɔ yia 'wʊsaa. 17 -We mıa dɛɛ 'gbʊ, ɔ 'ka yaa ɔ bhelia nya 'wʊwlʊ sɔ weee lʊ, 'ın *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ kaa nyazıdlı, -ɔ nʊa -Lagɔlubho 'nanʊʊ, ɔ 'ka we -zɛ wa -yla. 'Sa ɔ nʊa, 'ın -Lagɔ tıa nyımaa gbʊnyuu 'wʊ. 18 Nıı, -Zezuu 'dɛ ka sıa bhabha, 'ın 'Kuzu yia ɔ layla. We 'dɛɛ 'gbʊ, -wa 'Kuzu -ka laylaa yi, ɔ mneni ɔ 'ka wa 'wʊsa.

3

*-Zezu 'yli ɔ -zi *Moizı*

1 Na -Lagɔbhelia, amıa weee -wa -Lagɔ laa, a yla ɔɔ -Zezu. 'Mɔ ɔ tiea, -amıaa dlızʊgbʊ -we -a gbaa, -mɔɔ 'ka we -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -zɛ. 2 Sa *Moizı nʊ bhaa -Lagɔɔ lubho 'nanʊʊ -mɔ -Lagɔɔ -budu zɔ, 'sa -Zezu nʊa ɔnʊʊ lubho -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ. 3 Nıı, -ɔ 'sʊbhaa -budu, 'mɔ wa zʊa -bha we 'ka -buduu 'dɛbhie -zi. 'Sa -bhlokpadɛ, -Zezu mı -bhazʊsa ɔ 'ka Moizı -zi. 4 -Budu, -we -ka -mı, we ka wenʊʊ 'sʊbhanyɔ. 'In -ɔ 'sʊbhaa -lu weee, -Lagɔ -wa. 5 Bha mıa, Moizı -wa lubhonʊnyɔ -zɔnʊ -mɔ -Lagɔɔ -buduu -kpabhie zɔ. -We -Lagɔ 'kaa gba, 'mʊ ɔ gbaa. 6 -Slɛɛn, Klisı -wa 'Yu -ɔ -wa wee -Lagɔɔ -buduu -kanyɔ. Wee -budu mıa, -amıa -wa, -zugba we -ka nıı, -a 'tɛ dlı, 'ın -we -a dıa dlı 'wʊ we'e 'bhalı -aın zʊ.

-Lagɔnyımaa nyapɛlıda

7 Nıı, Zuzu 'Pʊpa nɛɛ:
«A -ka -zɛɛn -Lagɔɔ gbagbawɛlı 'nʊ,
8 a 'na 'tɛmanı amıaa dlı la -nı,
nɛɛ da a -sɔlʊa zlımɛ -Lagɔ -yɔ 'wʊ da bɛblɛɛ,
'ın a yia ɔ layla, we 'bhisa -nı.
9 -Mɔ wee da bɛblɛɛ,
-we ın nʊa lɛ -zʊ glʊ 'sɔ zɔ,
amıaa dʊkpası ka we -yɔyı.
We mı 'sa 'bhie, wa yia 'mı layla.
10 We 'dɛɛ 'gbʊ ın yia wa -yɔ 'cɛpalı.
'In ın nɛɛ na 'dɛ -ylaɛ:
‹Waa nyıma mıa dɛ,
'kɔmʊʊ wa mnɔa wa 'wlukʊʊn lapʊpalıe nya,
wa'a ŋwnu na gbagbawɛlı 'wʊ.›
11 In 'paa 'cɛ, 'ın ın yia bi:
‹Ɩn nɛɛ nıı, nyapɛlıda ın mnazıa la wa -yla,
wa 'na 'ka -bha pla.› »
12 Bheliaın, a nʊ 'nanʊʊ, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔɔ plɛ 'nyuu -yɔ ɔ -Lagɔ dlıgʊsasıee 'gbʊ ɔ 'bhʊ 'yliyɔga -Lagɔ 'bı. 13 A 'pʊpalı 'kʊayli 'ylı weee nya, wee 'ylınya -we *-Lagɔsɛbhɛ laa «-zɛɛn», we nya, gbʊnyuu yi aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ -dawli 'wʊnʊ, 'ın ɔ yi -Lagɔ -yla yukwli sumanı. 14 -A -ka Klisı dlı -gʊ zʊda -tʊ we 'ka we gwedıda 'bhʊ we 'ka we bhloluda nyni, -zugba -a mı Klisıı nɔnɔnya nya.
15 A ligbe nıı, -Lagɔwɛlı nɛɛ:
«A -ka -zɛɛn -Lagɔɔ gbagbawɛlı 'nʊ,
a 'na 'tɛmanı dlı la -nı,
da a sɔlʊa ɔ -yɔ 'wʊ, we 'bhisa -nı.»

16 'Lee, nyɔɔ -nyıma 'nʊ -Lagɔɔ gbag-
bawɛlı, 'ın wa yi ɔ -yɔwʊsɔlʊa? -Wa weee
Moizı -saa gayloflii Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, ma -
wa. 17 'Lee, nyɔɔ -yɔ -Lagɔ palı 'cɛ -zʊ glʊ 'sɔ
zɔa? -Wa weee nʊa gbʊnyuu lɛ, 'ın wa yia
da bɛblɛɛ tlılı, ma -wa. 18 -Lagɔ bia, ɔ nɛɛ:
«Nyapɛlıda ın mnazıa la wa -yla, wa 'na 'ka
-bha pla.» 'Lee, -mama ɔ sa 'ŋnıa? -Wa 'nıa ɔ
'nʊŋwɛ zʊ, ma -wa. 19 -A ka we 'jiyibheli nıı,
wa 'nı -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, we 'gbʊ wa 'nıa wee
nyapɛlıdaa plaplıe mneni.

4

1 -Lagɔ ka wɛlı wla nıı, nyapɛlıda ɔ mnazıa
la, -mɔ -a yia plaa. Nıı, a nʊ 'nanʊʊ -mʊʊ
yi 'wlʊ nıı, aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ bhlı -
bha -plaplıe. 2 Wa ka -aın -yla -Lagɔgbʊ gba,
-amıaa dʊkpası 'bhisa. Nıı, wa 'nʊa we, we
bhe wa -gbɛ, -we ka gbʊ -wa, wa 'nı wee wɛlı
'wʊŋwnu dlızʊzʊe nya. 3 -Mʊmʊ -ka -amıa, -
amıa -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ nı, nyapɛlıda -we
ɔ mnazıa la, -mɔ -a plaa. -Lagɔ nɛɛ we daɛ:
«Da ın mıa 'cɛ 'pada,
-bha ın bia nıı,
nyapɛlıda ın mnazıa la wa -yla,
wa 'na 'ka -mɔ pla.»
'Sa ɔ gbaa, 'ın -zugba ɔnʊʊ lubho ka -nanʊ
dʊdʊʊ lalalıe -gʊ 'wlubhalı. 4 Nıı, -mɔ -
Lagɔwɛlı 'wʊ, 'ylı gbesɔnʊʊ -gʊgbʊ we gbaa:
«-Lagɔ nʊa lubho weee, wee 'ylı gbesɔɔ zlı ɔ
nyapɛa.» 5 Wee gbʊ -bhlokpadɛ -Lagɔ gbaa:
«Nıı, nyapɛlıda ın mnazıa la wa -yla,
wa 'na 'ka -mɔ pla.»
6 -Wa 'nʊa tıada -Lagɔgbʊ, wa 'nı we
-yɔŋwnu, we 'dɛɛ 'gbʊ, nyapɛlıda -Lagɔ
mnazıa la, wa 'nı -mɔ pla. Nıı, tɔlʊa
mneni wa 'ka -mɔ pla. 7 We 'dɛɛ 'gbʊ -
Lagɔ yia 'ylı yabhlo -bhasa. Wee 'ylı ɔ
laa «-zɛɛn.» Wee ylı mıa, ɔ ka bha -
mɔ 'yugbɛın *Izlaɛlınyımaa 'wlulapılınyɔ *-
Davidı 'wʊplılı, 'ın ɔ yia we -gʊgbʊ gba. -A ka
bha we -yɔyı, ɔ nɛɛ ɔ wɛlı 'wʊ nıı:
«A -ka -zɛɛn -Lagɔɔ gbagbawɛlı 'nʊ,
a 'na 'tɛmanı amıaa dlı la -nı.»
8 Nyapɛlıda, -we ka -gʊgbʊ -Lagɔ gbaa, we
-ka yaa nıı, *-Zozue ka nyıma we 'wʊkwa,
-Lagɔ 'na 'ka yaa -mɔ 'yugbɛın 'ylı -putuu -
gʊgbʊ gba. 9 -Mʊʊ ji -wa nıı, -Lagɔnyımaa
nyapɛlıda mı -bha, 'ylı gbesɔnʊ -we nya -
Lagɔ nyapɛa, we -yɔ we 'wʊwlʊ. 10 -Lagɔ
nʊa lubho, 'ın ɔ yia nyapɛ. 'Sa -bhlokpadɛ,
nyapɛlıda -we -Lagɔ mnazıa la, -ɔ -ka -bha
pla, nyapɛa -mɔɔ yi 'yaa. 11 We 'dɛɛ 'gbʊ, -a
fa -mɔ 'kʊa la, 'ın -a 'ka wee nyapɛlıda pla.
-A 'yı 'klı, -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, -aın glaa nyımɛ
yabhlogbɔɔ bhli ɔ 'nı -Lagɔ 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ,
Izlaɛlınyıma 'bhisa.
12 -Lagɔwɛlı -ga 'yliyɔ, 'ın we kaa 'tıtɛ 'wʊ.
We 'nɛ we -zi 'ylisɔ -tʊgʊgblɛ. Nyımɛɛ ku zɔ
we plaa, 'ın da ɔ zuzu -yɔ ɔ nyapɛlı suslolua
'wʊ, 'ın we sısalıa -bha 'yli, 'ın we sısalı
'yaa 'lalii 'ylijıjlıda -yɔ we bnʊ 'yli. Nyımɛɛ
'wlukʊʊn lapʊpalıgbʊ -yɔ ɔ dlıwʊnyniluu
gbʊ we bhua 'wʊ. 13 -Lu weee -we ɔ -laa la
-we 'kaa zizeda -mı ɔ 'yu, we 'nı -mı. We 'dɛ
weee mı ɔ 'yu, ɔ 'yli yı we -yɔ. Ɔ -yla -a yia
-amıaa lɛnʊgbʊ weee gbaa.

-Zezu -wa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ

14 -A ka *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ, ɔ
'tɛ la. Mɔ mnıa -Lagɔɔ -gbɛ. Mɔ -wa -Lagɔɔ
'Yu -Zezu. We 'dɛɛ 'gbʊ, -we -a zʊa dlı -gʊ,
-a kpa we la. 15 -Amıaa -Lagɔbʊbɔnyaa -
kanyɔ 'kadʊ mıa, -a -ka sıada -mı, ɔ mneni
ɔ -yɔ -a ka sıa dabʊdʊ, 'ın ɔ 'ka -amıaa
'wʊyɔlʊe 'wʊlanʊ. Nıı, 'Kuzu ka ɔ layla sɔ
weee lʊ -aın 'bhisa, 'ın ɔmɔ 'nı gbʊnyuu lɛnʊ.
16 We 'dɛɛ 'gbʊ, -a -yɔ dlıı 'wʊtɛlo nyni -Lagɔɔ
'ŋnımnıkpe -yɔla. -Bhɛdɛ mıa, ɔ 'nanıdlı mı
-bha. -A -ka -bha nyni, 'ın -Lagɔ yılıa -aın
nyazı, 'ın ɔ saa -aın 'wʊ -amıaa sıasıa bhla
'nanıdlı nya.

5

1 -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -mɔmɔ -
ka -mı, nyıma glaa wa -saa ɔ, 'ın ɔ nʊa -
Lagɔlubho nyıma -yla. Mɔ wlaa -li -yɔ 'slaka
nyımaa gbʊnyuu 'gbʊ. 2 Ɔɔ -Lagɔbʊbɔnyaa
-kanyɔɔ dɛ mıa, ɔ 'nı 'wʊtɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ -
wa 'nıa gbʊ -yi, -wa mnɔa, ɔ mneni ɔ 'ka
wa gbɛgbɛın gbʊ kpa sayibheli. 3 Ɔ 'dɛ 'nı
'wʊtɛɛ 'gbʊ, we 'nı nıı, nyımaa gbʊnyuu -
yɔ -slaka -bhlogbɔɔ ɔ 'ka -sa, nıı, ɔ 'dɛɛ -yɔ
-nʊ klaa 'ya. 4 -Ɔ 'kaa ɔ 'dɛɛ 'ylimanıe nya
ɔ 'dɛ -sa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ nya, ɔ 'nı -
mı. -Lagɔ -bhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka nyımɛ *-
Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ -zɛlı *-Awlɔɔn 'bhisa.
5 'Sa -bhlokpadɛ, Klisı 'nı ɔ 'dɛ 'ylimanı,
ɔ 'nı ɔ 'dɛ la -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ. -
Lagɔ gbaa ɔ -ylaɛ:
«Na 'Yu -ın -mıa, nıı,
-zɛɛn ın ka -na Dide -zɛ.»

6 -Lagɔ nɛɛ 'ya -Lagɔsɛbhɛɛ bɛta -putu 'wʋɛ:
«Mɛlɪkisedɛkɪɪ -bho *-Lagɔbʋbɔnyɔ -ɪn -mɪa,
'ylɪ weee -nʋ nya.»
7 Da Klisɪ mɪa dʋdʋ -gʋ nɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. -Mɔ ɔ bhubhoe wɛlɪ 'wʋ, -Lagɔ ɔ -zlalɪa -li, 'wʋkpɪkpɪe -yɔ wie nya. -Lagɔ -ɔ mnenia ɔ 'ka ɔ tlɪtlɪe gwevlalɪ, 'mɔ ɔ bhubhoea. 'Ɪn ɔ pɪlɪ -Lagɔ zɔlaa 'gbʋ, -mɔɔ yia ɔ yukwli pʋlʋ. 8 Klisɪ mɪa dɛ nɪ, -Lagɔɔ Yu -wa. We mɪ 'sa 'bhie, 'ɪn ɔ yia ɔ sɪasɪe 'wʋ -Lagɔɔ 'nʋŋwɛzʋzʋe 'kpɪa. 9 Ɔ tɪklɪmɪmɪe gbaa, nyɪma weee -wa zʋa ɔ 'nʋŋwɛ, 'ɪn ɔ yia wa Gbʋwʋsanyɔ -zɛ, 'ylɪ weee -nʋ nya. 10 'Ɪn -Lagɔ yia ɔ -bhasa ɔ bʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ nya, Mɛlɪkisedɛkɪɪ lɛnʋgbʋʋ sɔlʋ.

A li lililu 'tɪtɛ

11 Wee gbʋ nɪ -gʋ, gbʋ -duun -a yia gbaa. Nɪɪ, a'a 'nʋ gbʋ 'wʋla slʋɪ, we 'gbʋ amɪaa gbʋʋ 'ji -yla gbagbɪe -kalɪ -yɔ. 12 Amɪaa 'bɪ ka -Lagɔgbʋ -yɔwʋgwlɛ. A mneni a 'ka yaa -slɛɛn gbʋslolunya -zɛ 'bhie, amɪa 'ka yaa -mʋʋ lɛnʋ, we mɪ tɛɪn nɪɪ, wa -slolu aɪn -Lagɔwɛlɪɪ tɪanʋ. Amɪa 'kaa lililu 'tɪtɛ li, amɪa mɪa nyɪtɪnyu 'nyɛda. 13 -Ɔ tʋa nyɪtɪnyu 'nyɛda, 'yuyolu -wa. Ɔ 'nɪ gbʋzɔnʋ -yɔ gbʋnyuu -yɔsɪsalɪe sa -yi. 14 'Ɪn lililu 'tɪtɛ mɪa, nyɪma kpasɪɪ -nʋ -wa. Gbʋ weee -we 'wʋ wa 'plɪlɪa, we ka wa 'wlukʋʋn latɛmanɪ, 'ɪn wa yia gbʋnyuu -yɔ gbʋzɔnʋʋ -yɔsɪsalɪe 'kpɪa.

6

1 We 'dɛɛ 'gbʋ, Klisɪɪ -gʋgbʋʋ sloluee gwedɪlɪda mɪa, -a 'na -tʋlʋ -mʋʋ -bhlogbɔɔ -gʋ -nɪ, nɪɪ, -a nɔ -slɛɛn nyɪma kpasɪɪ -sloluwɛlɪ -zɔnʋ -gʋ. Wee sloluee gwedɪlɪda, mʋ -wa nɪɪ, -a 'bhʋ gbʋ -kpʋa 'bɪ, -a zʋ -Lagɔ dlɪ -gʋ. 2 Nɪɪ, batizee batizee* gbʋ klaa, nyɪmaa sɔ 'wlu lapalɪe klaa, tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔsʋe klaa, we -yɔ -Lagɔɔ nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋbhuzlɪ, -a 'na -tʋlʋ we -gʋ nɪ. 3 -A bɛ 'yu, nɪɪ, -Lagɔ -ka ŋwnu, 'mʋ -a yia lɛnʋa.
4 'Lee, nyɪma -wa bhlia, wa mneni wa 'ka lʋyii? Nɪɪ, wa ka -Lagɔɔ san 'yɪ, wa yia -Lagɔɔ wlawlalu -we bhʋa yalɪ ŋwɛyɪ, 'ɪn wa yia Zuzu 'Pʋpa yibheli. 5 Wa ka -Lagɔwɛlɪ ŋwɛyɪ, 'ɪn wa yia we 'jiyibheli nɪɪ, we nanɪ 'yli. 'Ɪn da -Lagɔ -ka nyɪma 'wlulapɪlɪda -mɪ, 'tɪtɛ -we 'kaa yi, wa ka we yibheli. 6 -Mʋʋ 'bɪgʋ, wa -ka bhli nɪ, waa nyɪma mɪa, wa 'nɪ wa dlɪ bhitiee 'sɔnʋ mneni, -we ka gbʋ -wa, -zakpa 'sɔnʋ wamɪa kʋlʋa -Lagɔɔ 'Yu *su -gʋ la, 'ɪn wa yia nyɪma 'yoo 'nyɛ wa 'ka ɔ vɛlɪ.
7 Kpaa dʋdʋ mɪa nɪ, 'nyu -ka lʋa -zakpa duun, 'ɪn we maa we, 'ɪn -wa nʋa -bha lubho, 'ɪn we wlaa wa -yla kpaa -lu -zɔnʋ. We -ka 'sa -mɪ nɪ, -Lagɔ ŋwnaa we 'nyu la. 8 'Ɪn wee dʋdʋ -ka 'wia -sunya -yɔ -petu 'nyuu wla nɪ, -zugba wee dʋdʋ 'nɪ -lu 'wʋkʋ, -Lagɔ yia we mɛ -yɔlatɪa slʋɪ, 'ɪn siea we yia.
9 Na bhelia -zɔnʋ, -a -ka 'sa gba, -a mɪ we -gʋ nɪɪ, 'yoo -zɔnʋ a bhlia. Wee 'yoo mɪa, gbʋwʋsa -yoo -wa. 10 -We 'nɪa tɪklɪɪ -mɪ, -Lagɔ'ɔ nʋ we lɛ: -we a nʋa lɛ, we -yɔ sa a -slolua nɪɪ, a -kalɪ ɔ zɛ -Lagɔnyɪmaa 'wʋsasɪe nya, 'ɪn a mɪa we lɛnʋda, ɔ 'na 'ka we 'wʋdlʋ. 11 -We -a yɪbhalɪa aɪn, mʋ -wa nɪɪ, a 'dɛ weee -gʋ -tʋ ladoluda, 'ɪn a 'ka we 'wlulapalɪda nyni, 'ɪn -we weee a dɪa dlɪ 'wʋ, we 'ka lɛnʋ. 12 We 'dɛɛ 'gbʋ a 'na 'yamanɪ -nɪ, nɪɪ, a 'tideli nyɪma -wa zʋa -Lagɔ dlɪ -gʋ, 'ɪn -wa kaa dlɪtie ɔ gbʋ 'wʋ. Waa 'sasʋkpa -nyɪma mɪa, ma yɪa -Lagɔɔ kwɛlu -we ka wɛlɪ ɔ wlaa.

-Lagɔ wlaa Ablaamʋ -yla ɔ wɛlɪ

13 Da -Lagɔ wlaa Ablaamʋ -yla ɔ wɛlɪ, ɔ ka ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya bi. Nɪɪ, -ɔ 'ylia ɔ -zia -Lagɔ, ɔ -kanyɔ 'nɪ -mɪ, we 'gbʋ, ɔ 'dɛɛ 'ŋnɪ nya ɔ bia. 14 Ɔ nɛɛ: «Cɪɪn, 'nyu na yia -mɪ laŋwnaa, 'ɪn ɪn 'ka -mɪ 'yuoyuaa -zlo 'nyɛ.» 15 Ablaamʋ nʋa dlɪ tiee, 'ɪn -we ka wɛlɪ -Lagɔ wlaa, 'ɪn ɔ yia we 'yɪ.
16 Nyɪma -ka bia yi nɪ, nyɪmɛ -ɔ 'ylia -ɔ -zia wa 'wʋ, -mɔɔ 'ŋnɪ nya wa bia. Wa -ka 'sa nʋ, -bha wa yɪa we gbʋzɔnʋ nya. Nɪɪ, mʋ saa -zlɛ la.
17 'Sa we mɪa Ablaamʋʋ zʋayli -nyɪmaa -nʋ nya. Nɪɪ, -lu -zɔnʋ -we ka wɛlɪ -Lagɔ wlaa ma 'kaa we 'yɪ. -Lagɔ 'yɪbha ɔ 'ka -slolu nɪɪ, ɔ'ɔ 'bhʋlʋ ɔ wɛlɪ -gʋ la, we 'dɛɛ 'gbʋ, ɔ wlaa ɔ wɛlɪ, 'ɪn ɔ yia bi.
18 Nɪɪ, gbʋ 'sɔ -we'e 'bhitia, mʋ -wa ɔ wɛlɪ -wlawlɪe -yɔ bibie. -We mɪa dɛ -gʋ, -Lagɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka yo 'tʋbhʋ. We 'dɛɛ 'gbʋ, -amɪa -wa 'yɪa zizeda -Lagɔ zɔ dlɪwʋdɪdɪe -we ɔ dɪa -aɪn 'yu la we 'kninie nya, we ka -aɪn 'kʋayli 'pa bhabha.
19 -We -a dɪa dlɪ 'wʋ, mʋ zʋa -aɪn 'yliyɔ. -A mɪ we -gʋ -kli, we 'tɛ la, 'ɪn we plaa -Lagɔɔ

* **6:2** Nɪɪ, Zuifʋʋ budobudoe -yɔ batizee batizeee -gʋgbʋ we gba 'yaa.

-məwlʋda 'tata, -we ka gbʋ -wa, we gege -buduu gwe 'bhisa.

20 Nıı, we 'wʋ -Zezu plaa tıa -aın 'yu ɔ 'ka -aın 'wʋsa. Ɔ ka Mɛlıkisedɛkıı -bho *-Lagəbʋbənyaa -kanyɔ 'kadʋ -zɛ, 'ylı weee -nʋ nya.

7

-Lagəbʋbənyɔ Mɛlıkisedɛkı

1 Nıı, ɔɔ Mɛlıkisedɛkı mıa, mɔ -wa zlımɛ Salɛmʋgbee 'wlulapılınyɔ, 'ın -Lagɔ -ɔ mıa -mɔ yalı 'pıpı, -mɔɔ bʋbənyɔ ɔ -mıa. Da Ablaamʋ mıa tʋ -yɔ 'bhʋda, -zugba ɔ ka nyımaa 'wlulapılınya lu nı, 'ın ɔɔ Mɛlıkisedɛkı yia ɔ yoo mnı. Wa gbelia 'wʋ, 'ın ɔ yia Ablaamʋ 'nyulaŋwna. 2 'Ɪn -mɔɔ yia -we weee -mɔɔ 'yıa waa nyımaa 'wlulapılınya kwɛɛ, we kugbuaa -gʋ -bhlonʋ ɔ 'nyɛ. Ɔɔ Mɛlıkisedɛkıı 'ŋnıı ji -wa nyımaa 'wlulapılınyɔ tıklıı. 'Ɪn, ɔ mı 'yaa Salɛmʋgbee 'wlulapılınyɔ nya, mʋʋ ji -wa, -ɔ pılı nyıma 'wlu la 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ nya. 3 Ɔɔ Mɛlıkisedɛkı mıa, ɔ dide klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ dʋkpası, -a 'nı wa -yi. Ɔ gwalıgbʋ -yɔ ɔ tlıtlıgbʋ 'sɔ, wa'a gba -mʋʋ -gʋgbʋ. Ɔ 'wlʋ -Lagɔɔ 'Yu, ɔ mı -Lagəbʋbənyɔ nya 'ylı weee -nʋ nya.

4 Amıaa 'dɛ yla sa ɔ 'ylia, 'ın -amıaa dʋkpasa Ablaamʋ yia -lu ɔ 'yıa tʋ -gʋda, we kugbuaa -gʋ -bhlonʋ ɔ 'nyɛ. 5 Nıı, -Lagɔɔ tite nɛɛ nıı, *Leviii 'yuoyua -wa mıa -Lagəbʋbənya nya, wa 'yıbhalı -lu weee kugbuaa -gʋ -bhlonʋ Izlaɛlınyıma. Wa 'yıbhalı we wa, -maa 'dɛ yi, Ablaamʋʋ 'yuoyua nya -mı wamıa 'bhisa. 6 Mɛlıkisedɛkı 'nı Leviii zʋayli -nyımɛ, 'ın Ablaamʋ yia ɔ -luu kugbuaa -gʋ -bhlonʋ 'nyɛ, 'ın Ablaamʋ -ɔ -yla -Lagɔ wlaa wɛlı, ɔmɔ yia -mɔɔ 'nyulaŋwna. 7 -A -yi we 'ji nıı, kpasa ŋwna 'bısʋayu 'nyu la. -Mʋʋ 'nı kpɛlıe -gʋla -ka. 8 -Lagəbʋbənya mıa, ma yıa nyıma kwɛɛ -luu kugbuaa -gʋ -bhlonʋ. Nıı, nyıma -maa -mıa, 'ın 'ylı yabhlo nya, tlıa -maa yia. 'Ɪn Mɛlıkisedɛkı mıa, ɔmɔ ka 'ya wee -luu kugbuaa -gʋ -bhlonʋ 'yı, 'ın ɔ mı 'yliyɔgada 'ylı weee -nʋ nya, 'sa -Lagɔwɛlı gbaa. 9 Leviii zʋayli -nyıma yıa nyıma kwɛɛ -lu kugbuaa -gʋ -bhlonʋ. 'Ɪn wa mneni wa 'ka gba nıı, Ablaamʋʋ gbɛgbɛın Leviii 'dɛbhie ka wee -lu kugbuaa -gʋ -bhlonʋ 'pɛnı. 10 Nıı, Ablaamʋ mı *Leviii dʋkpasa nya. 'Ɪn da ɔ -yɔ Mɛlıkisedɛkı 'kaa 'wʋgbeli nı, -zugba Levii mı ɔ 'pıɔn 'wʋ, wa 'nı -slɔ ɔ gwalı.

-Zezu -yɔ Mɛlıkisedɛkı

11 Leviii sɔlʋʋ -Lagəbʋbʋe -wa Moizıı titee gwe. Nıı, Leviii sɔlʋʋ -Lagəbʋbʋe -ka yaa gba nı, wa 'na 'ka yaa -Lagəbʋbɔ sɔ -putu ligbe: -we mıa Mɛlıkisedɛkıı -bho -nʋ nya, 'ın -we 'nıa -Awlɔɔn -bho -nʋ. We 'nı mʋʋ? 12 'Ɪn wa -ka -Lagəbʋbɔ sɔ 'bhiti nı, we mı nıı, wa 'bhiti tite. 13-14 Nyımaa -Kanyɔ -ɔ ka -gʋgbʋ -Lagɔwɛlı gbaa, zʋa -putu 'yli -nyımɛ ɔ -mıa. Nyıma weee -yi we 'ji nıı, Zudaa zʋayli -nyımɛ -wa. Nıı, -Lagəbʋbənyɔ yabhlogbɔɔ 'nı wee zʋa nı 'yli 'bhʋlʋ. 'Ɪn Moizı mıa -Lagəbʋbənyaa -gʋgbʋ gbada, ɔ 'nı wee zʋa nı 'yli -nyımaa -gʋgbʋ gba.

15 -A yı -slɛɛn we -yɔ 'nanʋʋ nıı, -Lagəbʋbənyɔ -putu -ka yi nı, -mɔɔ 'wlʋ Mɛlıkisedɛkı. 16 We 'nı zʋayli -tite -gʋ ɔ -zɛlı -Lagəbʋbənyɔ. 'Yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, we 'tıtɛ -gʋ ɔ -zɛlıa we. 17 Gbʋzɔnʋ -wa, -Lagɔwɛlı nɛɛ:

«-Mı -wa Mɛlıkisedɛkıı -bho -Lagəbʋbənyɔ
'ylı weee -nʋ nya.»

18 -Slɛɛn mıa, tite sʋa ka 'plı, -we ka gbʋ -wa, we 'nı 'tıtɛ -ka, 'ın we bhe. 19 Nıı, Moizıı tite 'nı mneni we 'ka -lu yabhlogbɔɔ -məwlʋlʋ, 'ın -mʋʋ 'ka gba. Nıı, dlıwʋdıdıe -we -zia tıanʋ 'wʋ, -Lagɔ ka we -aın -slolu. We gbɛgbɛın -a nynia ɔ -yɔla.

20 We bhlı -mʋʋ -gʋ, -Lagɔ yia bi. Nıı, -wa -zɛa ɔ bʋbənya tıada, ɔ 'nı -maa 'gbʋ bi. 21 Nıı, -Zezu ɔ -zɛlıa -Lagəbʋbənyɔ bibie nya, ɔ nɛɛ ɔ -yla:

«Jejitapɛ ka bi,
'ın ɔ 'na 'ka ɔ wɛlı -gʋ lʋyi:
‹-Mı -wa na bʋbənyɔ
'ylı weee -nʋ nya.› »

22 We 'dɛɛ 'gbʋ, -slɛɛn, *'wʋsuslolue -we -Lagɔ -yɔ -aın nʋa lɛ -Zezuu gbɛgbɛın, we 'yli we -zi 'wʋsuslolue -we ɔ -yɔ nyıma nʋa lɛ Moizıı gbɛgbɛın.

23 -Mʋʋ 'bıgʋ, gbʋ -putu mı -bha. Nıı, -Lagəbʋbənya duun ka 'plı, -we ka gbʋ -wa, -bhlo ka tlı, 'ın wa palıa -bhlo ɔ 'bıgʋ. Wa 'yabhlogbɔɔ 'nı -Lagɔ bʋbɔda -tʋ 'ylı weee -nʋ nya. 24 Nıı, -Zezu mıa, -mɔɔ mı -bha 'ylı weee -nʋ nya, 'ın -ɔ 'kaa ɔ 'bıgʋ 'plılı -Lagəbʋbənyɔ nya, -mɔɔ -kanyɔ 'nı -mı. 25 We 'dɛɛ 'gbʋ -wa nynia -Lagɔ -yɔla ɔ gbɛgbɛın, ɔ

mneni ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa, 'ylı weee -nʊ nya. -We ka gbʊ -wa, -Zezu -ga 'yliyɔ 'ylı weee nya, 'ın ɔ mı -Lagɔ bhubhoeda -maa 'gbʊ.
26 We mı tıklıı nıı, -Zezu -mı -amıaa *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ nya, -we ka gbʊ -wa, ɔ mı -mɔwlʊda, 'sla -yɔ gbʊnyuu yabhlogbɔɔ 'nı ɔ 'wʊ -mı. Ɔ -yɔ gbʊnyuu -lɛnʊnya mı -yɔbhʊbhlʊda, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu yalı, ɔ pılı -lu weee 'wlu la. 27 Ɔ 'nı -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan 'kadı tɔlʊa 'bhisa -mı. We 'nı nıı, sa zlı zlıa -bhlo, 'sa ɔ 'ka 'slaka -sa -Lagɔ -yla ɔ 'dɛɛ gbʊnyuu -yɔ nyımaa gbʊnyuuu 'gbʊ, -maa 'bhisa. We 'nı -mʊʊ. Nıı, -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ -saa 'slaka ɔ 'dɛɛ wlawlıe 'slaka nya. 28 Nyıma 'nı 'wʊtɛ, 'ın 'ma Moizıı tite saa -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan 'kadı nya. 'Ɪn titee 'bıgʊ -Lagɔ bia. Wee bibie mıa, mʊ -zɛlıa -Lagɔɔ 'Yu -ɔ mıa tıklıı we 'ka gba 'ylı weee -nʊ nya, ɔ bʊbɔnyaa -kanyɔ.

8

-Zezu -wa 'wʊsuslolue loluu 'kɔlʊ

1 -We -a mıa gbada, we ji nı: -a ka 'sasʊkpa -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -ɔ -dıa 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ 'ŋnımnıkpee lilisɔlʊ la -mɔ yalı. 2 -Lagɔɔ -mɔwlʊda ɔ nʊa lubho. -Mɔ -wa nımɛkupalʊʊ dɛbhie. 'Mʊ Jejitapɛ 'sʊbhaa, we 'nı nyımɛ 'sʊbha we.
3 -Lagɔbʊbɔnyaa -cıan 'kadı weee wa -saa -bha wa 'ka -lu wla, 'ın wa 'ka 'slaka -sa -Lagɔ -yla. We -ka 'sa -mı nı, da -Zezu yia, -lu -we ɔ 'kaa wla, we mı ɔ kwɛɛ. 4 Klisı -ka yaa dʊdʊ -gʊ -mı, ɔ 'nıa -Lagɔbʊbɔnyɔ -zɛa yi, -we ka gbʊ -wa, Moizıı titee sɔlʊ, -Lagɔbʊbɔnya -wa wlaa -li -Lagɔ -yla wa mı dʊdʊ -gʊ. 5 Waa -Lagɔbʊbɔnya mıa, *-Lagɔbudu zɔ wa nʊa lubho. Wee -Lagɔbudu -yɔ yalı -nʊ 'wʊwlʊ, 'ın yalıli -zɔnʊʊ zuzu -wa. Da Moizı 'kaa 'wʊsusloluee nımɛkupalʊ 'sʊbha nı, -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɪn -mna 'wʊ, -ın 'sʊbha we, we 'wʊwlʊ -nʊ -we ın -slolua -mı 'klʊ -gɔgɔ 'kadʊ 'wlu 'bhisa.» 6 Sa lubho -we -Lagɔ 'nyɛa -Zezu 'ylia we -zia waa -Lagɔbʊbɔnyaa -nʊ, 'sa -bhlokpadɛ wee 'wʊsuslolue -we ka 'kɔlʊ -Zezu -mıaa 'ylilo -zia 'wʊsusloluee tıanʊ. -We ka gbʊ -wa, wee 'wʊsuslolue mıa, -Lagɔɔ wlawlawɛlınya -gʊ we bhʊa.
7 We -ka yaa nıı, wee 'wʊsusloluee tıanʊ mı gbada, wa 'na 'ka yaa we 'lulolu lɛnʊ.
8 Nıı, -Lagɔ dılıa ɔ nyıma gbʊ:
«Jejitapɛ nɛɛ:
‹'Ylı -we nya ın 'kaa *'wʊsuslolue lolu lɛnʊ,
ın -yɔ Izlaɛlınyıma -yɔ Zudaa nyıma 'sɔ nyıdı,
wee 'ylı mı yida.
9 'Wʊsuslolue -we ın -yɔ wa dʊkpası nʊa lɛ
-maa sɔ -yɔwʊbhulʊe -yɔ
-maa Ezipʊtʊ -nyımaa kwɛɛ -sasıe nya,
wee 'wʊsuslolue -lolu -mʊnı -yɔ we 'na 'ka 'wʊwlʊ.
Wa 'nı wee 'wʊsuslolue 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ,
'ın ın yia wa sɔ 'bısa,
'sa Jejitapɛ gbaa.
10 Wee 'ylınya -mınıı 'bıgʊ,
sa ın -yɔ Izlaɛlınyıma 'sɔ 'kaa 'wʊsuslolu,
mʊ nı: na tite na yia wa 'wlukʊʊn zʊa,
'ın ın 'ka we cɛlı wa dlı zɔ,
'ın ın 'ka wa -Lagɔ -zɛ,
'ın wamıa 'ka na nyıma -zɛ.
11 Wa 'na 'ka 'maslɛɛn wa -lima gbʊ -slolu.
Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka ɔ bheli -yla gbaɛ:
«-Ɪn yibheli Jejitapɛ» -we ka gbʊ -wa,
we 'ka 'nyɛnyɛyua -gʊ 'bhʊ we 'ka nyıma kpası ylı,
yibhelia wa 'dɛ weee yia 'mı.
12 Wa gbʊnyii na yia 'wʊtıa,
'ın ın 'na 'ka 'maslɛɛn wa lɛnʊgbʊ 'nyii dlı -gʊ 'pa.› »
13 Nıı, -Lagɔ -ka 'wʊsuslolue loluu gbʊ gba nı, -zugba ɔ ka we tıanʊ 'sʊa -zɛlı. 'Ɪn -we -ka sʊa, we ka gɔ, 'ın la we yia daylı 'bhʊa.

9

'Wʊsusloluee tıanʊʊ 'slaka

1 'Wʊsusloluee tıanʊ mıa, we ka tite, sa nyımɛ 'kaa -Lagɔ bʊbɔ, 'mʊ we slolua. We ka -Lagɔbʊbɔda yabhlo dʊdʊ -gʊ. 2 We 'dɛɛ 'gbʊ nyıma yia -bha nımɛkupalʊ 'sʊbha. We nʊkplɛɛ tıanʊ mıa, 'mʊ wa laa -Lagɔɔ -mɔwlʊda. We nʊkplɛ mıa, 'napɛ -yɔ 'tabhle -yɔ 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, we mı -bha. 3 -Mɔ we lʊʊ, 'naa yabhlo -dıa wee nımɛkupalʊ 'wʊ 'sɔ. Wee 'naa lʊʊ -wa we nʊkplɛɛ 'sɔnʊ -we wa laa -Lagɔɔ -mɔwlʊda 'tata. 4 -Bhɛdɛ mıa, 'wlıgʊsielilu -we mıa -can nya, we mı -bha. 'Ɪn 'kesu -we nʊkplɛ 'wʊsusloluee wɛlı mıa, we mı -bha. Wee 'kesuu ku -yɔ mı -can nya. We nʊkplɛ mıa, -can -tʊkpʊ -we kaa *manı 'wʊ klaa, -Awlɔɔn kɔɔsu -we minia -yɔ klaa, we -yɔ tʊkpanya -we -gʊ -Lagɔ cɛlıa ɔ 'wʊsusloluee wɛlı, we mı -mɔ. 5 -Mɔ we -gʊ

*selubɛɛn 'sɔ -we wa tɛlıa, we mı -bha. Mʊ slolua nıı, -Lagɔ mı -bha. 'Kesuu 'wlu -we -gʊ wa mnia nımɛɛ 'pıɔn gbʊnyuu lamumnie saa, -mɔ we -kapuenya nynia. Nıı, we 'nı we 'ji -gba -bhla.

6 Nıı, we nʊkpla -luu ladıdıe -ka sa bhıa, 'ylı weee nya, -Lagɔbʊbɔnya plaa we nʊkplɛɛ tıanʊ 'wʊ, 'ın wa nʊa wa -Lagɔbʊbɔ -lubho. 7 We nʊkplɛɛ 'sɔnʊ mıa, -Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ -bhlogbɔɔ plaa -mɛmɛ. -Zʊ 'wʊ, ɔ pla -mɔ -zakpa -bhlogbɔɔ. Nımɛɛ 'pıɔn 'nı ɔ kwɛɛ -mı, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -mɔ pla. Ɔ -ka -mɔ pla nı, 'ın ɔ wlaa we -Lagɔ -yla, ɔ 'dɛɛ 'gbʊ, we -yɔ nyımaa gbʊnyii -we ka 'ji wa 'nıa -yii 'gbʊ. 8 Sanɛɛ 'sa Zuzu 'Pʊpa slolua -aın nıı, yalıı -mɔwlʊda 'tataa 'yoo 'nı -slɔ -kalı. 'Mʊ, wee nımɛkupalʊʊ tıanʊ 'nı -slɔ labhʊ, we 'na 'ka -kalı. 9 -We mıa dɛ, we 'yli yabhlo -wa. Mʊ slolua -zɛɛn -aın nıı, -we weee wa wlaa -Lagɔ -yla, 'slaka weee wa -saa, we 'nı mneni we 'ka nyımɛ -ɔ bʊbɔa -Lagɔ, ɔ dlı dlı tıklıı -zɛlı we 'ka gba. 10 Wee wlawlali -yɔ 'slakanya mıa dɛ nı, lilie klaa, 'mamıe klaa, we -yɔ budobudoee gbʊʊ 'dɛkpʊa we gbaa. We'e nʊnʊ nyımaa dlı -lu yabhlogbɔɔ, 'ın bhla -we nya -Lagɔ nʊa -lu weee 'wʊsuslolue lolu lɛ, -bha wee 'sasʊkpa -tite 'bhʊa la.

Klisıı 'pıɔɔn 'ylilo

11 Nıı, Klisı yia *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ nya. 'In -li -zɔnʊ -we mı bhaa la, mɔ yia we -aın 'nyɛa. Nımɛkupalʊ -we zɔ ɔ nʊa ɔ lubho nı, we 'yli, 'ın we mıa 'nanʊʊ we 'ka dʊdʊ -gʊ -nʊ -zi. We 'nı nyıma 'sʊbha we. -We -Lagɔ -laa la dʊdʊ -gʊ, we 'nı we glaa -mı. 12 Nıı, Klisı pla -Lagɔɔ -mɔwlʊda 'tata -zakpa -bhlogbɔɔ 'ylı weee -nʊ nya. Ɔ ka -mɔ pla, 'ın we 'nı -vlɔɔ 'pıɔn -yɔ 'bhliyuu 'pıɔn ɔ wla 'slaka nya, nıı, ɔ 'dɛɛ 'pıɔn ɔ wlaa. 'Sa ɔ -saa -aın gbʊ 'wʊ 'ylı weee -nʊ nya. 13 Nıı, -vlɔɔ 'pıɔn klaa, 'bhligblɔɔ 'pıɔn klaa, we -yɔ 'bhlii 'tʊtɔ, 'mʊ wa slua, -wa plaa pʊın, wa 'wluo. Tɔʊn, 'ın wa pʊın mumnia la, 'ın wa wlʊa -mɔ. 14 We -ka 'sa -mı, Klisıı 'pıɔn 'yli, we ka 'tıtɛ 'wʊ we -zi nımaa -nʊ. Nıı, -Lagɔɔ Zuzu -ɔ mıa la 'ylı weee -nʊ nya, we 'tıtɛ nya ɔ wlaa ɔ 'dɛ, 'slaka -we 'nıa 'sla -yɔ -ka nya -Lagɔ -yla. We 'dɛɛ 'gbʊ, ɔ 'pıɔn mneni we 'ka -amıaa dlı zɔ lawɔlʊ, 'ın gbʊ -we kwaa -aın tlıtlıe 'wʊ, we 'ka we -aın 'wʊsa. 'In -a 'ka 'yliyɔga -Lagɔɔ lubho nʊ.

'Wʊsuslolue loluu 'kɔlʊ

15 We 'dɛɛ 'gbʊ, Klisı mıa -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔ nyıdıı 'wʊsuslolue loluu 'kɔlʊ nya. Nıı, nyıma -wa -Lagɔ laa, 'ın -wa -yla ɔ wlaa ɔ wɛlı zʊzɔnʊ -we mıa 'ylı weee -nʊ nyaa daa, -maa 'ka we 'yı Klisıı tlıtlıee 'gbʊ. 'In ɔ 'ka wa 'wʊzıtı gbʊnyuu -we wa nʊa lɛ 'wʊsusloluee tıanʊʊ bhla, we gbɛgbɛın.

16 Wɛlı nyımɛ tıa, wa 'nı -slɔ we -slolu nıı, ɔ ka tlı, wa'a nɔ we -gʊ. 17 Nıı, nyımɛ -ka wɛlı tı 'bhie ɔ 'ka tlı, we ka 'nʊŋwɛ. -Mɔɔ -ka 'yliyɔga, we sa bhe. 18 We 'dɛɛ 'gbʊ 'pıɔn 'nı laslue nı, 'wʊsusloluee tıanʊ 'na 'ka lɛnʊ. 19 Nıı, tıada mıa, Moizı zɛlıa -Lagɔɔ titee nʊkpla -wɛlı weee nyıma weee -yla. Tɔʊn, ɔ gbʊanıa *isɔpʊsuu 'klıya 'wluo 'kwleeni zalʊ la, ɔ faa we 'bhliyuaa 'pıɔn klaa, -vlɔɔ 'pıɔn klaa, we -yɔ 'nyu lʊ, 'ın ɔ yia we 'mni -Lagɔɔ titee 'sɛbhɛ -yɔ nyıma weee -gʊ. 20 'In ɔ nɛɛ: «-We mıa da nı, mʊ -wa 'wʊsusloluee 'pıɔn. 'Wʊsuslolue -we -Lagɔ gbaa a zʊ 'nʊŋwɛ, mʊ -wa.» 21 'Ya 'sa -bhlokpadɛ ɔ 'mnia 'pıɔn nımɛkupalʊ -gʊ, we -yɔ -li -we 'wʊ wa bʊbɔa -Lagɔ, -mʊʊ weee -gʊ. 22 -Mɔ tite 'wʊ, -lu -we 'pıɔn 'nıa -mɔwlʊlʊ, we 'nı 'wʊzu. 'Pıɔn 'nı laslue nı, nyımaa -yɔgbʊ 'wʊtıtıe 'nı -mı.

Klisı plaa yalı nyımaa 'gbʊ

23 Wee nımɛkupalʊʊ nʊkplali mıa, yalılii zuzu we -mıa, 'ın nımaa 'pıɔn nya wa 'kaa we -mɔwlʊlʊ. Nıı, we mı nıı, wee yalılii -yɔ -slaka 'yli we -zi dʊdʊ -gʊ -nʊ. 24 We 'nı nyımaa 'sʊbha 'sʊbha -mɔwlʊda -we -wa yalı -nʊʊ zuzu, we 'wʊ Klisı pla. Nıı, -mɔ yalıı 'dɛbhie -gbolu ɔ plaa, 'ın ɔ mıa -slɛɛn -Lagɔ 'yu -amıaa 'gbʊ. 25 -Zʊ ŋwɛɛ *-Lagɔbʊbɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ plaa -mɔwlʊda 'tata nımaa 'pıɔn nya. Nıı, Klisı 'nı yalı pla ɔ 'ka ɔ 'dɛ wla -zakpa duun. 26 We -ka yaa 'sa -mı, we 'ka dʊdʊʊ lalabhla 'wʊbhʊ, ɔ ka yaa sıa -zakpa duun. -Innya, we 'nı 'sa -mı. Nıı, -slɛɛn mıa, dʊdʊʊ bhıa bhla Klisı 'wlʊa dʊdʊ -gʊ -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ 'ka gbʊnyuu lasa, ɔ 'dɛɛ wlawlıe 'slaka nya. 27 Sa nyıma weee yia tlıa -zakpa -bhlogbɔɔ, 'ın we 'bıgʊ -Lagɔ 'ka wa -yɔgbʊ 'wʊbhu, 28 'sa -bhlokpadɛ Klisı wlaa ɔ 'dɛ -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ 'ka nyıma

duuun gbʋnyuu lamumni. Ɔ -zakpa 'sɔnʋ yia 'wlʋa. -Mʋʋ mıa, we 'nı gbʋnyuu ɔ yi lamumnia, nıı, -wa mıa ɔ wʋda, 'ma ɔ yia gbʋ 'wʋsaa.

10

Klisı yia -Lagɔɔ dʋmagbʋ lɛnʋa

1 Moizıı tite mıa, we 'nı yalılii 'ylii 'dɛbhie.
Nıı, zʋzɔnʋ -we 'kaa lɛnʋ, we zuzu -wa. We
'dɛɛ 'gbʋ, -zʋ ŋwɛɛ -slaka -bhlokpadɛ -we wa
tʋa -sada, nyıma -wa nynia -Lagɔ -yɔla, we
'nı mneni we 'ka wa nʋ tıklıı we 'ka gba.
2 We -ka yaa -mʋʋ nı, -zugba -mama bʋbɔa
-Lagɔ, -maa dlı 'na 'ka -maa gbʋ dılı -maa
gbʋnyiii 'gbʋ, 'ın wa 'na 'ka 'slaka -sada -tʋ,
wa ka -mɔwlʋ 'ylı weee -nʋ nyaa 'gbʋ. 3 Nıı,
we 'nı 'sa -mı. Wee 'slaka wa saa da -zʋ ŋwɛɛ,
mʋ nʋa lɛ, 'ın wa ligbea wa gbʋnyii. 4 -We
ka gbʋ -wa, 'bhligblɔɔ 'pıɔn -yɔ -vlɔɔ 'pıɔn 'nı
mneni we 'ka nyımɛɛ gbʋnyii lamumni.
5 We 'dɛɛ 'gbʋ Klisı 'kaa dʋdʋ -gʋ yi nı, ɔ nɛɛ
-Lagɔ -ylaɛ:
«-Ɩn 'nı 'slaka -yɔ wlawlali 'yıbha.
Nıı, -ın ka 'mı ku 'nyɛ.
6 'Slaka -nıma -we wa siea we -yɔ gbʋnyuuu
'slaka
'nı -mı dʋdʋ nanı.
7 We nya, ın gbaɛ:
‹-Lagɔ, -amı nı.
Yi ın yia ın 'ka -na dʋmagbʋ lɛnʋ.
Mʋ mıa na daa cɛlıda,
-mɔ -Lagɔɔ glıglı -sɛbhɛ 'wʋ.› »
8 Klisı nɛɛ tıaɛ: «'Slaka klaa, wlawlali klaa,
'slaka -nımaa -siesie klaa, we -yɔ gbʋnyuuu
'slaka, -ın 'nı we 'yıbha, 'ın we 'nı -mı dʋdʋ
nanı.» Ɔmɔ ka 'sa gba, 'ın Moizıı tite -nanʋ
nɛɛ nıı, wa nʋ we lɛ. 9 Ɔ nɛɛ 'yaɛ: «-Amı, yi ın
yia, ın 'ka -na dʋmagbʋ lɛnʋ.» Bhlasabhla -
slaka mıa, 'mʋ Klisı -saa la ɔnʋʋ 'slaka nya.
10 -We -Lagɔ 'yıbhaa, 'mʋ -Zezu Klisı nʋa lɛ,
nıı, ɔ 'dɛ ɔ wlaa -zakpa -bhlogbɔɔ 'slaka nya
'ylı weee -nʋ nya. We gbɛgbɛın -a wlʋlʋa -
mɔ.
11 Zlıo zlı, -Lagɔbʋbɔnyɔ -mɔmɔ -ka -mı, -
mɔɔ yligbe bhʋ -gʋ -mɔɔ -Lagɔbʋbɔ -lubho
nʋda. 'Slakaa 'yli -bhlo ɔ saa -zakpa duun,
'ın we 'nı mneni we 'ka nyımaa gbʋnyii
-bhasa. 12 Nıı, Klisı -sa 'slaka -zakpa -
bhlogbɔɔ 'ylı weee -nʋ nya nyımaa gbʋnyiii
'gbʋ, 'ın ɔ yia -Lagɔɔ lilisɔlʋ ladı. 13 -Slɛɛn
mıa, ɔ mı -Lagɔ wʋda -mɔɔ 'ka ɔ tʋnyıma ɔ
bhʋ zɔ lapalı. 14 Nıı, 'slaka -bhlogbɔɔ nya ɔ
nʋa nyıma weee -wa ɔ mıa -mɔwlʋlʋda, tıklıı
we 'ka gba 'ylı weee -nʋ nya.
15 Zuzu 'Pʋpa mı 'ya we gbʋdayınyɔ nya
-aın 'yu. Ɔ nɛɛ:
16 «Jejitapɛ nɛɛ:
‹'Wʋsuslolue na -yɔ wa 'sɔ yia cı lɛnʋa, mʋ
nı:
na tite na yia wa dlı zɔ zʋa.
'Ɩn, ın 'ka we cɛlı wa 'wlukʋʋn.› »
17 Ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«ın 'na 'ka wa gbʋnyii -yɔ wa mnɔmnɔe dlı
-gʋ 'pa.»
18 Nıı, -Lagɔ -ka wa gbʋnyii 'wʋtı nı, -zugba
wa 'nı 'maslɛɛn gbʋnyuuu 'slakaa gbʋ -ka.

A -tʋ dlı zʋda

19 Na bhelia, -amıaa dlı 'tɛ 'wʋ -mɔwlʋda
'tataa plada -Zezuu 'pıɔɔn 'gbʋ. 20 Ɔ ka 'yoo
-lolu -we kwaa nyıma 'yliyɔgagıe 'wʋ -aın
-yla lapalı. We ka nımɛkupalʋʋ nyıdı naa
'wʋplılı. -Mʋʋ ji -wa nıı, ɔ 'dɛɛ ku 'wʋ we
'plılıa. 21 -Mʋʋ 'bıgʋ, -a ka *-Lagɔbʋbɔnyaa
-kanyɔ yabhlo, mɔ -wa -Lagɔɔ -buduu -
kanyɔ. 22 -Amıaa dlı mı -mɔwlʋda gbʋnyuu
-we dılıa -aın gbʋʋ daa, -amıaa ku mı -
yɔwɔlʋda 'nyu -zɔnʋ nya, we 'gbʋ, -amıaa -
gʋ -bi, 'ın -a nyni -Lagɔ -yɔla dlı weee nya.
23 Nıı, dlıwʋdıdıe -we ka gbʋ -a mıa nyıma
-yla gbada, -a kpa we la -kli, -we ka gbʋ -
wa, -Lagɔ -ɔ wlaa ɔ wɛlı, ɔ'ɔ 'bhʋlʋ we -gʋ la.
24 -A 'yı 'klı sa -a 'kaa 'kʋayli 'pʋpalı, -a 'ka
nyımaa zɛkalı, 'ın -a 'ka 'nanı nʋ, we daa.
25 Nıı, 'wlu -a gbelia da zlı tɔlʋa zlı, -a 'na -
salı -mʋʋ kwɛ 'bı -nı, sa tɔlʋa mıa we nʋda
'bhisa. -A 'pʋpalı 'kʋayli, we mı nıı, -a nʋ we
lɛ bhabha, da a mıa we -yɔyıda nıı, Nyımaa
-Kanyɔɔ yiyibhla ka cıpa.
26 -A ka gbʋzɔnʋ 'kpıa, 'ın -slɛɛn, -a -ka
gbʋnyuu lɛnʋda -tʋ -amıaa 'dɛ 'yibadı nı,
'slaka -we 'kaa -amıaa gbʋnyii lamumni,
we 'nı -mı. 27 We -ka 'sa -mı, -we -bhlogbɔɔ -a
'kaa wʋ nyanɔ dlı nya, mʋ -wa nıı, -Lagɔ yia
-amıaa -yɔgbʋ 'wʋbhua, 'ın ɔ 'ka ɔ tʋnyıma
-sie -kosu 'kadʋ 'wʋ. 28 Nyımɛ -ɔ 'nı Moizıı
tite 'nʋŋwɛ zʋ, nyıma 'sɔ, nyıma ta -ka we
gbʋdayınya nya -mı, wa 'na 'ka ɔ nyazı 'yılı,
'ın wa bhaa ɔ. 29 We -ka 'sa -mı, nyımɛ -
ka -Lagɔɔ 'Yu 'wʋnyɛ, -kaslʋ 'wʋ -Lagɔ yia
ɔ 'paa 'nyumɛɛ. We 'nı mʋʋ? Nıı, ɔɔ nyımɛ
mıa, 'wʋsusloluee 'pıɔn -we 'wlʋlʋa -mɔ ɔ, ɔ
-ka we 'yı gbʋ -kpʋa nya, 'ın -Lagɔɔ Zuzu -ɔ

slolua -aın -Lagɔɔ 'nanı, ɔ -ka ɔ vɛlı nı, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ yia ɔ -kaslʊ 'wʊpaa 'nyumɛɛ. 30 «Kpasasıe mıa, na -nʊ -wa. -We ka 'klʊ nyımɛ kaa, -amı wlaa we.» -Ↄ gbaa we, -a -yi ɔ. 'Ɪn ɔ nɛɛ 'yaɛ: «Jejitapɛ yia ɔ nyımaa -yɔgbʊ 'wʊbhua.» 31 'Yliyɔga -Lagɔɔ kwɛɛ bhlilie mıa, we -kalı -yɔ.

32 A ligbe amıaa -Lagɔgbʊʊ gwedıda, da -Lagɔɔ san 'mnia aın 'wʊ. -Mʊʊ 'bıgʊ, a yia sıa bhabha, 'ın a yia we 'wʊ amıaa 'dɛ lakpa -kli. 33 Zlı tɔlʊa zlı, 'ın wa vɛlıa aın, 'ın wa palıa aın 'klıyıe 'wʊ -zejila 'wʊ. -Wa wa mı 'saa nʊda, 'ın a yia -maa lʊʊ 'yligbe. 34 A -yɔ -wa mıa -kaslʊ 'wʊ ka sıa. Wa -saa aın amıaa zʊzɔnʊ kwɛɛ, 'ın a yia we -yɔŋwnu 'mʊna nya. -We ka gbʊ -wa, a -yi we 'ji nıı, a ka 'ŋnımnıe yabhlo, we -zi -lu weee 'wʊ, 'ın we mıa 'ylı weee -nʊ nya. 35 'Kʊa 'na wlalı aın 'ylila -nı, nıı, -lu -we ka 'klʊ a kaa, we mı we bhıalıda. 36 We mı nıı, a -ka dlıtie, 'ın a -ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛnʊ, 'bhie a yıa -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa aın -yla. 37 'Ɪn -mɔ -Lagɔwɛlı 'wʊ, -Lagɔ nɛɛ:

«Bhla -sɛlɛ nya, sa -sɛlɛ,
'ın -ɔ 'kaa yi, -mɔɔ 'kaa yi.
Ↄ 'na 'ka 'maslɛɛn -mɔ -gwlɛ.
38 -Ↄ zʊa 'mı dlı -gʊ,
-mɔɔ mı nyımɛ tıklıı nya 'mı 'yu,
'ın 'yliyɔgagıe -mɔɔ yia 'yıa.
Nıı, ɔ -ka lʊbhiti nı,
ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn 'mı dʊdʊnamanı.»*
39 -Wa bhitia lʊ, 'ın wa mnɔa, -amıa 'nı wa glaa -mı. Nıı, -wa zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, 'ın ɔ saa wa gbʊ 'wʊ, wa glaa -a mıa.

11

Nyıma wa yibhelia wa dlızʊzʊee 'gbʊ

1 Nyımɛ -ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ nı, -lu -we -gʊ ɔ dlı mıa, ɔ mneni ɔ 'ka gba nıı, ɔ 'ka we 'yı. Ↄ -yi we 'ji nıı, -lu -we ɔ'ɔ 'yıa -yɔ, we mı la gbʊzɔnʊ nya. 2 Bhlasabhla -nyıma ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ, ɔ yia wa 'yı nyıma tıklıı nya. 3 -A ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊʊ 'gbʊ, -a nʊa we 'wʊla nıı, ɔ ka dʊdʊ lala ɔ wɛlı nya. -Lu weee wa yıa -yɔ, ɔ ka we lala, -lu wa 'nıa mneni wa 'ka -yɔyı, we nya.

4 *Abɛlı ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, we 'dɛɛ 'gbʊ 'slaka ɔ -saa -Lagɔ -yla, we yia ɔ bheli kpasa Kaɛɛn -nʊ 'wʊzi. Dlızʊzʊee 'gbʊ Abɛlı yia nyımɛ tıklıı -zɛ, 'ın -Lagɔ yia ɔ wlawlaluu gbʊ -yɔŋwnu. Abɛlı ka tlı, 'ın ɔ mı gbada 'ylı weee nya, -we ka gbʊ -wa, ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ.

5 Enɔkʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu -mʊʊ yi 'wlʊ nıı, ɔ tlı. -Lagɔ yia ɔ 'dɛ kwesi ɔ bɛlı. We 'dɛɛ 'gbʊ wa 'nı mneni wa 'ka ɔ 'yı. -Lagɔwɛlı nɛɛ nıı, da -Lagɔ 'nıa -slɔ Enɔkʊ 'wʊbhu, -mɔɔ nanı ɔ dʊdʊ. 6 Nyımɛ -ɔ 'nı -Lagɔ dlı -gʊ zʊ, -mɔɔ 'nı mneni -mɔɔ 'ka ɔ dʊdʊ namanı. Nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔ -yɔlanyni, dlı ɔ zʊa nıı, -Lagɔ mı, 'ın -wa talıa ɔ da, 'ın ɔ nʊa wa 'nanı 'wʊ.

7 *Nowee ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. Gbʊnya -we 'kaa cı lɛnʊ, 'ın -we wa'a 'yıa -slɔ -yɔ, we -gʊgbʊ -Lagɔ gbaa ɔ -yla, 'ın ɔ yia we -yɔŋwnu. We 'dɛɛ 'gbʊ ɔ bhlaa batoo 'kadʊ nı, 'ın we yia ɔ -yɔ ɔ -buduŋwɛɛ -nyıma gbʊwʊsa. 'Sa Nowee dılıa dʊdʊgʊ -nyıma gbʊ. Nıı, -Lagɔ 'yıa ɔ nyımɛ tıklıı nya, -we ka gbʊ -wa, ɔ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ.

8 Ablaamʊ ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. Da -Lagɔ laa ɔ, 'ın ɔ yia -mɔɔ wɛlı 'wʊŋwnu, -mɔɔ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya. -Lagɔ nɛɛ nıı, ɔ 'ka ɔ dʊdʊ 'nyɛ ɔ -nʊ nya. Ↄ yia wee dʊdʊʊ gbɛgbɛın mnı, -zugba ɔ 'nı -bha da -yi. 9 Dlızʊzʊee 'gbʊ, dʊdʊ -we -Lagɔ 'kaa ɔ 'nyɛ, ɔ yia -mɔ ladılı 'lakpayu 'bhisa. -Mɔ ɔ -dılıa *'naabudu zɔ la. 'Sa *Izakı -yɔ *Zakɔbʊ 'sɔ nʊ 'yaa. -Lu -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa Ablaamʊ -yla, wamıa yi 'yaa we 'yıa. 10 Nıı, 'gbe yabhlo, -we ka -budunya mıa 'gwlu sa 'nanʊʊ, 'mʊ Ablaamʊ mıa wʊda. Wee gbe mıa, -Lagɔɔ dɛ tlia we la, 'ın ɔ yia we 'sʊbha.

11 Ablaamʊʊ 'ŋwnɔ *Sala ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ. We nya -Lagɔ 'nyɛa ɔ 'yu -yıyıee 'tıtɛ, -zugba ɔ ka gɔ. -We ka gbʊ -wa, ɔ mı we -gʊ nıı, -Lagɔ'ɔ 'bhʊlʊ ɔ wɛlı -gʊ la. 12 We 'dɛɛ 'gbʊ, ɔɔ nyımɛ yabhlogbɔɔ yia zʊa 'kadʊ lala, -zugba ɔ gɔgʊe kapa kapaa 'gbʊ ɔ 'wlʊ nyımɛ -ɔ mı tlıda yida. Waa zʊayli -nyımaa 'wʊzulo 'wlʊ sa -zɛlı we mı yalı. Wa 'wlʊ 'ya gumunyuu ŋwɛyɔ -bʊsɛ, nyımɛ 'nı mneni ɔ 'ka wa zɛlı.

13 Dlızʊzʊe nya waa nyıma weee tlıa. Zʊzɔnʊnya, -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa wa -yla, wa 'nı we kwɛzı, nıı, wa ka we -yɔyı 'pıpı, 'ın we yia wa 'mʊna 'wʊla. Wa nɛɛ nıı, 'lakpanya wa -mıa, 'ın wa mıa nɔnɔnya nya dʊdʊ -gʊ. 14 Wa -ka 'sa gba nı, mʊ slolua

* **10:38** We ji -wa 'yaɛ: nyımɛ -ɔ mıa nyımɛ tıklıı nya 'mı 'yu, dlızʊzʊee 'yoo -gʊ ɔ yia nɔda -tʊa.

nıı, dʋdʋ -we -gʋ wa 'kaa ladı, wa mı we datalıda. 15 Da wa 'bhʋa nı, wa'a pʋpalı wa 'wlukʋʋn we -gʋla. We -ka yaa wa dlı mı we -gʋ, -zugba wa mneni wa 'ka lʋbhiti. 16 Nıı, dʋdʋ -zɔnʋ -we -gʋ wa 'kaa ladı, -we ka da wa mıa talıda, -we mıa yalı, mʋ -wa. We 'dɛɛ 'gbʋ wa -ka -Lagɔ la wa Dide, we'e 'bhalı ɔ zʋ. Nıı, ɔ ka wa -yla 'gbe yabhlo 'sʋbha.

17 Ablaamʋ ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya ɔ wlaa Izakı 'slaka nya da -Lagɔ ylaa ɔ la. Nıı, ɔ ka ŋwnu ɔ 'ka ɔ 'yu yabhlogbɔɔ wla 'slaka nya, -zugba -Lagɔ ka ɔ -yla wɛlı wla. 18 -Lagɔ nɛɛ 'cın ɔ -ylaɛ: «'Yuoyua -wa ın gbaa -mı -yla nıı, 'yıa -na yia wa, Izakıı gbɛgbɛın -na yia wa 'yıa.» 19 -Bha Ablaamʋ pʋpalıa 'wlukʋʋn la nıı, -Lagɔ ka 'tıtɛ ɔ 'ka Izakı 'wʋsɔlʋ tlıtlınya glaa. We 'dɛɛ 'gbʋ, -Lagɔ 'nyɛa ɔ 'yu ɔ yoo lʋ, we 'wlʋ sa tlıtlınya glaa -mɔɔ bhʋ.

20 Izakı ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya ɔ ŋwnaa *Zakɔbʋ -yɔ *Ezau 'nyu la, -we 'kaa wa 'ylı cıı 'gbʋ.

21 Zakɔbʋ ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya ɔ tlıtlı bhla cıpaa, 'ın ɔ yia *-Zɛzɛfʋʋ 'yua 'nyulaŋwna -bhlo -bhlo. Ɔ kwlia 'wʋ ɔ kɔɔsu -gʋ, 'ın ɔ yia -Lagɔ bʋbɔ.

22 -Zɛzɛfʋ ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya, ɔ tlıtlı bhla cıpaa, 'ın ɔ yia Izlaɛlınyımaa Ezipʋtʋ -tla gbʋ gba. 'In -we wa 'kaa ɔ 'kwie nʋnʋ, ɔ yia we gba.

23 Moizıı dide -yɔ ɔ 'nyaa ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya wa gwalıa ɔ, 'ın wa yia ɔ zize 'cʋ ta zɔ. Wa 'yıa nıı, ɔɔ 'yu nanı 'yli, wa 'nı tite 'nʋŋwɛ -sasıee daa nyanɔ nʋ Ezipʋtʋ -nyımaa 'wlulapılınyɔ kwɛɛ.

24 Moizı ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya ɔ 'yli-manıa, ɔ 'nı 'yıbha wa gbaa nıı, Moizı mıa, Ezipʋtʋ -nyımaa 'wlulapılınyɔɔ 'ŋwnɔyuu yu -wa. 25 Ɔ ka we -yɔŋwnu ɔ 'ka sıa -Lagɔɔ nyıma glaa. We mı 'sa 'bhie, ɔ mneni yaa ɔ 'ka gbʋnyuuu lɛnʋe 'wʋ -mʋna li bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya. 26 Ezipʋtʋʋ 'ŋnımnıli -zu 'wʋ, nıı, wa 'ka ɔ vɛlı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'bhisa, -mʋʋ nanı ɔ dʋdʋ we -zi -lu weee. Nıı, -we -Lagɔ 'kaa cı ɔ 'nyɛ we -gʋ ɔ 'yli mıa.

27 Moizı ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We 'gbʋ ɔ yia Ezipʋtʋ 'bhʋ, 'ın ɔ 'nı wa 'wlulapılınyɔ kwɛɛ nyanɔ nʋ. Ɔ ka dlı 'tɛmanı nɛɛ nyımɛ -ɔ yı -Lagɔ -yɔ, -Lagɔ -ɔ wa'a 'yıa -yɔ. 28 Ɔ dlızʋzʋee 'gbʋ ɔ yia *'Wʋzıtıylıı 'fɛtıı -sasıe ladı. 'In ɔ nɛɛ Izlaɛlınyıma -yla wa tli klolo 'pıɔn -yɔ, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, 'anzı -we -Lagɔ zʋa tlıtlıe kwɛɛ, we 'bha Izlaɛlınyımaa 'yuaa tıanʋ.

29 Izlaɛlınyıma ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya wa yia *gumunyu Zalʋ lʋplılı dʋdʋ klo -gʋ 'bhisa. 'In Ezipʋtʋ -nyıma -wa mıa wa 'bı 'kaa 'plıa yi, 'ın 'nyu yia -maa -gʋ yeli.

30 Izlaɛlınyıma ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya wa bibea Zelikogbe 'ylı gbesɔ, 'ın we suo yia bhli.

31 'Naabızıŋwnɔ *Wlaabʋ ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya -wa'a zʋa -Lagɔ 'nʋŋwɛ, 'ın ɔ -yɔ wa 'nıa tlı dabʋdʋ. Nıı, nyımaa dididenya -wa mıa Izlaɛlınyıma nya, ɔ ka wa zize.

32 Sa ın 'ka 'ya gbaa? Nıı, Zedeɔn klaa, -Balakı klaa, Samʋsɔn klaa, Zɛfʋte klaa, -Davidı klaa, Samuɛlı klaa, we -yɔ *-Lagɔgbʋʋ -falıpanya, -maa -gʋgbʋʋ gbagbıe -tlʋlʋ 'mı -yla la. 33 -Maa ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya -maa lua dʋdʋ duuun -gʋ -nyıma, -maa pılıa nyıma 'wlu la tıklımımıe nya, -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa -maa -yla, 'ın -maa yia we 'yı. Nıı, -maa ka -jlaa ŋwɛ gbʋan, 34 'ın -maa yia -kosu 'tıtɛ nyumonu, 'ın -lu 'nıa -maa ylı tʋgʋgblɛ 'yu. Nıı, wa 'nı bha latɛ, 'ın wa yia latɛmanı. Tʋ 'wʋ, wa ka latɛmanı, 'ın wa yia wa tʋnyıma -gʋgalı. 35 'Ŋwnı tɔlʋa ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ. We nya wa 'yıa wa tlıtlınya 'wʋsɔda, 'ın wa -yɔ wa 'sɔ yia -mı.

Nıı, tɔlʋa wa 'palıa 'klıyıe 'wʋ bhabha. We mı 'sa 'bhie, -maa 'nı -maa 'dɛɛ 'yitide gbʋ -yɔŋwnu. Nıı, 'klıyıe 'wʋ -maa tlılıa, 'ın we 'bıgʋ, -maa 'ka 'yliyɔgagıe -zɔnʋ 'yı. 36 Tɔlʋa mıa, -maa wa vɛlıa, 'ın wa sɛlıa -maa. Tɔlʋa wa gbʋan nɛtɛ -llukpe nya, 'ın wa yia wa -kaslʋ 'wʋpa. 37 Tɔlʋa wa 'bhaa gbɔkʋ 'wʋ, wa yia tɔlʋa 'wʋdı 'sɔ, 'ın wa yia tɔlʋa 'bha tʋgʋgblɛ nya. Tɔlʋa gwaa la, bhlabhlɛɛ ku -yɔ wlii ku -wa -maa -bana. Wa yia -maa boba 'wʋtı, wa yia -maa 'klıyıe 'wʋpalı, 'ın wa yia -maa gbʋnyuu 'wluo nʋ. 38 Dʋdʋgʋ -nyıma 'nı waa nyıma -manıı 'klʋ -ka. -Maa -yɔ lagwagwıe ka da weee 'plılı: wa ka da bɛblɛɛ 'plılı, wa ka -gɔgɔ 'wlu mnı, 'ın wa yia tʋkpanya -yɔ 'bhʋkanya 'wʋ ladılı.

39 -Lagɔ ka wa yibheli dlızʋnya nya, -we ka gbʋ -wa, wa 'dɛ weee ka ɔ dlı -gʋ zʋ. Nıı, -we ka wɛlı -Lagɔ wlaa wa -yla, wa 'nı 'maslɛɛn we 'yı. 40 -Lagɔ ka 'ya -a 'dɛ weee -yla -lu -zɔnʋ ladı, we 'dɛɛ 'gbʋ, wa 'nı mneni

wa 'ka -mı tıklıı we 'ka gba, -zugba -a 'nı wa glaa -mı.

12

A 'tɛmanı dlı sıasıe 'wʋ

1 Waa gbʋdayınyaa -zlo bibea -aın, 'ın wa mıa -aın ylada. We 'dɛɛ 'gbʋ, -we weee nyenia -aın -a 'bhʋ we 'bı. Gbʋnyuu, -we bhlıa -aın la bhebhe, -a 'bhʋ we 'bı. Gwagwa -yoo wa palıa -aın -yla la, -a 'tɛmanı dlı -a -yɔ gwagwıe 'ka we bhloluda nyni. 2 -A yla -Zezu 'ylı weee nya. Mɔ -wa -amıaa dlızʋzʋee gwedıda, 'ın mɔ -wa we gbalınyɔ. Ɔ yı 'mʋna -we ɔ 'kaa li -yɔɔ 'gbʋ, ɔ ŋwnua wa 'ka ɔ *su -gʋ lakʋlʋ, ɔ 'nı -mʋʋ zʋ -lu la. -Slɛɛn mıa, ɔ -dılı -Lagɔɔ 'ŋnımnıkpee lilisɔlʋ la.

3 Cıın, a 'pa -Zezu dlı -gʋ. Sa gbʋnyuu -lɛnʋnya -sɔlʋa ɔ -yɔwʋ, 'ın ɔ 'nıa -maa kwɛɛ -gwa, a ligbe we, 'kʋa yi aın 'ylila wla, 'ın a yi -Lagɔ dlı -gʋ -sa. 4 A ka gbʋnyuu nya gʋ, 'ın a 'nı we nya tlıtlıe 'yu nyni. 5 -Lagɔ ka aın 'dızʋ, 'ın a yia dlʋ. Ɔ 'yua 'bhisa ɔ gbaa aın -ylaɛ:

«Na 'yu, Jejitapɛ -ka -mı 'wʋslamanı nı,
-ın zʋ -na 'dɛ 'yliyɔ.
Ɔ -ka -mı -yla -na gbʋ lapalı nı,
'kʋa 'na wlalı -mı 'ylila -nı.
6 Jejitapɛ mıa,
-wa ka zɛ ɔ -kalıa,
'ma ɔ slamanıa 'wʋ.
-Wa weee ɔ yıa ɔ 'yua 'bhisa,
'ma ɔ paa -kaslʋ 'wʋ.»

7 A -ka sıada -mı, -Lagɔ 'ka aın 'wʋslamanıı gbʋ -wa. Ɔ 'yua 'bhisa ɔ bhua aın 'wʋ. 'Yu, -ɔ ɔ dide'e 'slamanıa 'wʋ, -mɔɔ 'nı -mı. 8 -Lagɔ mıa, ɔ 'yua weee ɔ slamanıa 'wʋ. Ɔ 'nı aın 'wʋslamanı nı, -zugba bhoyi -gʋ -yua a -mıa, a 'nı ɔ 'yuaa 'dɛbhie -gbolu. 9 -Amıaa dʋdʋ -gʋ -didea ka -aın 'wʋslamanı, 'ın -a yia wa 'nʋŋwɛ zʋ. Nıı, we -ka 'sa -mı, -amıaa Dide -Lagɔ -ɔ mıa yalı, -a pılı ɔ zɔla, -a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı. 10 -Amıaa dʋdʋ -gʋ -didea mıa, 'wʋ wa slamanıa -aın bhla -sɛlɛ yabhlo nya wa dlıı da. 'Ɪn -Lagɔ mıa, -amıaa 'dɛɛ zʋzɔnʋʋ 'gbʋ ɔ slamanıa -aın 'wʋ, -a 'ka -mɔwlʋda -mı ɔ 'dɛ 'bhisa. 11 Wa -ka -aın 'wʋslamanıda -mı, we'e namanı -aın dʋdʋ, we'e -la -aın 'mʋna 'wʋ. 'Ɪn cıcı, -wa wa 'slamanı 'saa 'wʋ, 'ın -maa tʋa 'wʋ tıklıı 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ nya.

12 We 'dɛɛ 'gbʋ amıaa sɔnya -we sıa, 'ın -we a bɛlıa zɔ, a 'bhu we 'wʋ. Amıaa 'kukolu -we sıa, a 'tɛmanı we la. 13 A palı 'yoo -zɔnʋ la amıaa bhʋ -yla, -ɔ mıa 'tıgıda ɔ yi bhli, nıı, ɔ 'ka 'pʋ.

'Yıbhalıgbʋnya

14 Nıı, a fa -mɔ 'kʋa la a 'ka 'wʋtʋ -dlɔɔ nyıma weee nya, 'ın bhʋ -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ, a 'ka we nɔ. We 'nı -mʋʋ nı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka Jejitapɛ 'yı. 15 A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, a palı -Lagɔɔ 'nanıdlı -blıgʋ. 'Ɪn -petu 'nyuu yabhlogbɔɔ 'na mini aın glaa -nı, we 'ka gbʋ duun -nyumo, 'ın we 'ka we gu nyıma 'wʋlamneni -nı. 16 A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ -mʋʋ yi 'wlʋ nıı, aın glaa nyımɛ yabhlogbɔɔ -ka mʋtnı kwɛ, 'ın a yi -we mıa -Lagɔɔ -nʋ nya 'wʋnyɛ Ezau 'bhisa. Nıı, mɔ 'paa ɔ 'dɛɛ kpasabı pɛlʋ ɔ 'bısʋayu kwɛɛ lililuu -kaklʋ -bhlogbɔɔɔ 'gbʋ. 17 A -yi we 'ji nıı, -mɔ 'yu gbɛgbɛın, ɔ 'yıbha ɔ dide ŋwna ɔ 'nyu la, 'ın -mɔɔ 'nı we -yɔŋwnu. Nıı, wie nya ɔ bhubhoea ɔ dide -mɔɔ 'ka -mɔɔ wɛlı 'bhiti, 'ın -mɔɔ 'nı we mneni.

18 Amıanʋʋ -Lagɔɔ -yɔlanynie -yɔ bhlasabhla -Izlaɛlınyımaa -nʋ 'nı -bhlo -mı. Nıı, -gɔgɔ 'kadʋ -we wa mnenia wa 'ka kwɛzı, amıa 'nı we -yɔlanyni. -Kosu 'kadʋ klaa, nikpise klaa, -sabɔ klaa, we -yɔ 'nyuu -pıpɛ 'kadʋ, a 'nı we -yɔyı. 19 A 'nı lɛglɛ -yɔ wɛlı 'nʋ. Nıı, Izlaɛlınyıma ka 'sasʋkpa wɛlı 'nʋ, 'ın wa nɛɛ wa 'nıa we -putu yukwli pʋlʋ. 20 -We ka gbʋ -wa, -Lagɔ nɛɛ wa -yla: «-Ɔ -ka -gɔgɔ 'kadʋ nı kwɛzı, we yi nımɛ -zɛ, a 'bha ɔ gbɔkʋ 'wʋ.» Wee wɛlı mıa dɛ, we -kalı -yɔ wa -yla. 21 -We wa 'yıa -yɔ, we ka wa nyanɔdlı 'wʋslu, 'ın Moizı nɛɛ: «ɪn mı tɛlıda, nyanɔ ka 'mı dlı 'wʋslo.»

22 'Ɪn amıa, a ka -gɔgɔ 'kadʋ wa laa *Siɔn -yɔ 'yliyɔga -Lagɔɔ 'gbe -yɔlanyni. Yalıı *-Zeluzalɛmʋ, mɔ 'anzıı 'wlu -nyacın mıa 'mʋna lida, -mɔ -wa. 23 -Lagɔɔ tıa -yua -wa ka ŋnı mıa yalı cɛlıda, da wa gbelia 'wlu, a ka -bha -yɔlanyni. -Lagɔ, -ɔ bhua nyıma weee -yɔgbʋ 'wʋ, a ka ɔ -yɔlanyni. A ka nyıma tıklıı -wa ka tıklımımıe gbaa -yɔlanyni. 24 -Zezu -ɔ -wa *'wʋsuslolue loluu 'kɔlʋ, a 'ka ɔ -yɔlanyni. 'Ɪn ɔ 'pıɔn -we wa slua la, 'ın -we 'ylia we -zia Abɛlıı 'pıɔn, a 'ka we -yɔlanyni.

25 We -ka 'sa -mı, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi -ɔ mıa aın -yla gbʋ gbada, -blıgʋpalı. Da dʋdʋ -gʋ, Moizı ka Izlaɛlınyıma 'dızʋ, -maa 'nı ɔ wɛlı 'wʋŋwnu, 'ın -Lagɔ yia wa -kaslʋ 'wʋpa. -We -ka -amıa, yalı -Lagɔ mıa -aın -yla gbʋ gbada. Nıı, -a -ka ɔ -blıgʋpalı, -a 'nı mneni -a 'ka ɔ kwɛɛ 'tla. 26 Bha mıa, -Lagɔɔ wɛlı zuklua dʋdʋ. -Zɛɛn mıa, ɔ ka we gba -aın -yla, ɔ nɛɛ: «Dʋdʋʋ -tapa na yia zuklua, 'ın -slɛɛn we 'nı dʋdʋ -bhlogbɔɔ, nıı, dʋdʋ -yɔ yalı 'sɔ na yia zuklua.» 27 Ɔ -ka gba «-tapa» nı, gbʋ yabhlo we slolua -aın. Mʋ -wa nıı, -lu -we -Lagɔ -laa la, -we 'kaa zuklu, la we yia 'bhʋa. Nıı, -we 'nıa mneni we 'ka zuklu, -bha we yia -tʋa.

28 -Amıa mıa, -Lagɔ ka -aın 'tıtɛ 'nyɛ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka nyıma 'wlulapılı. Wee 'wlulapalıe 'nı mneni we 'ka zuklu, we -ka 'sa -mı, -a 'pa -Lagɔ fuo, -a bʋbɔ ɔ ɔ dʋmasa, 'nʋŋwɛzʋzʋe -yɔ sɔsʋe nya. 29 Cıın, -amıaa -Lagɔ mıa, -kosu -we saa -lu la, 'mʋ ɔ -mıa.

13

Sa -a 'kaa -Lagɔ dʋdʋnamanı

1 Nıı, a -tʋ zɛkıkalıda, sa -Lagɔbhelia 'kaa we nʋ, 'sa. 2 'Lakpanya, -wa yia amıaa -gbɛ, a kpa wa sɔ 'sɔ nya. Nyıma tɔlʋa nʋ 'saa, 'ın wa yia 'anzınyaa 'lakpasu kpa, wa 'nı we 'jiyibheli. 3 -Wa mıa -kaslʋ 'wʋ, a 'pa wa dlı -gʋ nɛɛ amıa -yɔ wa sɔ mı -kaslʋ 'wʋ. -Wa, wa mıa sıalıda, a 'pa 'ya -maa dlı -gʋ, -we ka gbʋ -wa, amıa ka ku, 'ın wa mneni wa 'ka aın sıalı.

4 Nıı, nyıma weee zʋ kʋkwalıe 'nʋŋwɛ. 'Lowli -yɔ ɔ 'ŋwnɔ mımnı -yla tıklıı. Mʋtnı kwɛ -cıan -yɔ -wa -yɔ nyıma weee dıa -budu 'wʋ, -Lagɔ yia wa -yɔgbʋ 'wʋbhua.

5 'Gwɛzii 'ylibılanɔnʋe 'na -zɛlı amıaa dlı zɔ gbʋ -bhlogbɔɔ -nı. -We a kaa, we namanı aın dʋdʋ. -Lagɔɔ 'dɛ nɛɛ:
«Ɪn 'na 'ka cı 'sa -mı tı,
ın 'na 'ka cı -mı 'bıbhʋ.»
6 We -ka 'sa -mı, -a mneni -a 'ka gba, -amıaa -gʋ nya -biɛ:
«Jejitapɛ yia 'mı 'wʋsaa.
Ɪn 'na 'ka nyanɔ nʋ.
Lɛɛ -lu nyıma 'ka 'mı nʋnʋa?»
7 A ligbe amıaa 'yugalınyaa tıanʋ -wa gbaa aın -yla -Lagɔgbʋ. Da wa -gaa 'yliyɔ, bhʋ -we wa nɔa, amıaa 'dɛ ka we -yɔyı. Sa wa nʋa -Lagɔɔ dlı -gʋ -zʋda, a nʋ 'sa. 8 -Zezu mı -Zezu -bhlokpadɛ nya. Zʋbha klaa, -zɛɛn klaa, we -yɔ 'ylı weee nya, ɔ'ɔ 'bhiti. 9 -Slolue loluu 'yli -bhlo -bhlo -we bhʋa da -putu, a 'na 'tideli nyıma 'yi wa 'ka aın -dawli 'wʋnʋ we nya. -We 'kaa aın 'kʋayli 'pa, we nanı 'yli nıı, we -mı -Lagɔɔ 'nanı nya, lililuu titee 'nʋŋwɛzʋzʋe -we'e -saa we 'nʋŋwɛ -zʋnya 'wʋ, we 'na -zɛlı -mʋʋ -nı.

10 -Amıa ka 'slakagʋsalılu yabhlo. We -gʋ -slaka mıa, -Lagɔbʋbɔnya, -wa saa *Zuifʋʋ nımɛkupalʋ zɔ 'slaka, wa 'nı we 'klʋ -ka wa 'ka we li. 11 Wanʋʋ -gbɛ, *-Lagɔbʋbɔnyaa -kanyɔ 'kadʋ mıa, -mɔwlʋda 'tata ɔ -yɔ nımaa 'pıɔn plaa. Nıı, mʋ -wa nyımaa gbʋnyuuu 'slaka. Wee nımaa -kpabhie mıa, wa 'gbe -glima wa siea we. 12 We 'dɛɛ 'gbʋ, -Zezu yia -Zeluzalɛmʋgbee -glima tlılı, ɔ 'ka nyıma -mɔwlʋlʋ ɔ 'dɛɛ 'pıɔn nya. 13 -We mıa 'dɛɛ 'gbʋ, -a 'tla -mɔ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka 'wʋgbeli 'gbe -glima, 'ın wa 'ka -aın vɛlı ɔ 'bhisa. 14 Da dʋdʋgʋ -gbe -we 'wʋ -a mıa, 'plıa we yia. Nıı, 'gbe -we 'kaa cı yi, we da -a mıa -talıda. 15 Nıı, 'slaka -we -a 'kaa -sa -Lagɔ -yla -Zezuu gbɛgbɛın, mʋ -wa nıı, -a bhlı -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylı weee nya. -Mʋʋ ji -wa nıı, ŋwɛɛ -a wlelia we nıı, -Lagɔ 'yli. 16 A 'na dlʋlʋ gbʋzɔnʋʋ lɛnʋe -yɔ 'wʋsısalıe 'wʋ -nı, nıı, mʋ -wa 'slaka -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ.

17 A zʋ amıaa 'yugalınya 'nʋŋwɛ, a pılı wa zɔla. Ma zʋa amıaa zuzu 'yliyɔ. -We ka gbʋ -wa, 'ma -Lagɔ yia we -gʋgbʋ layıbhaa. A -ka wa 'nʋŋwɛ zʋ, 'ın wa nʋa wa lubho 'mʋna nya. We 'nı -mʋʋʋ, 'klʋ -susue nya wa yia we nʋa, 'ın -mʋʋ 'na 'ka aın 'wʋsa.

18 A bhubhoe -Lagɔ -amıaa -nʋ nya. A -yi we 'ji nıı, -amıaa 'wlukʋʋ'ʋn dılı -aın gbʋ, nıı, gbʋzɔnʋʋ lɛnʋe 'klı -a mıa 'yıda 'ylı weee nya. 19 Amıaa zukpa -wa, -we na yıbhalıa aıın 'dɛbhie mʋ -wa nıı, a bhubhoe -Lagɔ ɔ 'ka 'mı 'yoo 'nyɛ, 'ın ın 'ka aın glaa nyni slʋı.

20 -Lagɔ, -ɔ nyɛa -aın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ, mɔ 'bhua bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʋnyɔ 'kadʋ, -amıaa -Kanyɔ -Zezu 'wʋ tlıtlınya glaa, 'wʋsuslolue -we 'nıa bhloluda -kaa 'pıɔn nya. 21 Ɔɔ -Lagɔ 'nyɛ aın 'tıtɛ a 'ka gbʋzɔnʋ ɔ 'yıbhaa lɛnʋ. -We nanıa ɔ dʋdʋ, ɔ nʋ we lɛ -aın 'wʋ -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. 'Ŋnımnıe -mı -Zezuu -nʋ nya 'ylı weee nya. *-Amɛnı.

Wɛlıpapıe

22 Bheliaın, amıa na palıa zukpa. Nıı, a pʊlʊ 'kʊayli -pa -wɛlı nı yukwli dlıtie nya. Nıı, -we ın cɛlıa da 'sɛbhɛ nı 'wʊ, we 'nı tlʊlʊ bhabha. 23 Ɪn 'yıbha a yibheli we 'ji nıı, wa ka -amıaa bheli Timotee -kaslʊ 'wʊsa. Ɔ -ka na -gbɛ yi -pa nı, ın -yɔ ɔ 'sɔ, 'ın -a mnıa amıaa -gbɛ.

24 A -sa amıaa 'yugalınya weee -yɔ -Lagɔnyıma weee fʊ. Italii -dʊdʊ -gʊ -bhelia nɛɛ, wa -sa aın fʊ.

25 -Lagɔ ŋwna a 'dɛ weee 'nyu la.

'Zakee 'sɛbhɛ

*'Zake -wa bha *-Zeluzalɛmʊʊ -Lagɔnyɪmaa 'yugalɪnyɔ yabhlo. 'Sɛbhɛ nɪ ɔ cɛlɪa, ɔ 'ka -Lagɔnyɪma we -slolu nɪɪ, wa -ka -Zezu dlɪ -gʊ zʊ, we mɪ nɪɪ, wa nɔnɔbhʊ -mɪ tɪklɪɪ.

Fʊsawɛlɪ

1 -Amɪ, *'Zake, saa aɪn fʊ. -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu *Klisɪɪ lubhonʊnyɔ ɪn -mɪa. *Zuifʊ weee mɪa -Lagɔnyɪma nya, wa palɪa 'klɪyɪe 'wʊ, -wa mnenia la dʊdʊ weee -gʊ, 'ma na paa na fʊsawɛlɪ yoo.

Dlɪzʊzʊe -yɔ gbʊyilo

2 Na bhelia, laylagbʊ -bhlo -bhlo -nya -we lʊ a yia 'plɪlɪa, a yla we 'mʊna 'kadʊ nya. 3 A yibheli we 'ji nɪɪ, a -ka dlɪ 'tɛmanɪ laylagbʊ 'wʊ, dlɪtie we nyɛa aɪn. 4 Nɪɪ, amɪaa dlɪtiee lɛnʊgbʊ -zɔnʊ nʊ lɛ tɪklɪɪ, 'ɪn a 'ka -mɪ tɪklɪɪ gbada, -lu yabhlogbɔɔ 'na bɔlʊ aɪn 'wʊ -nɪ. 5 Amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo 'nɪ gbʊ -yi nɪ, ɔ -zlalɪ we -Lagɔ, -ɔ 'kaa we ɔ 'nyɛ. -Lagɔ nyɛa nyɪma weee -lu bhe 'nanɪdlɪ nya, 'ɪn ɔ'ɔ kpɔtɔa we, ɔ 'ka we ɔ 'nyɛ. 6 Nɪɪ, ɔ -zla we dlɪzʊzʊe weee nya, ɔ 'na lʊlʊ dlɪ -nɪ. Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ lʊa dlɪ, ɔ 'wlʊ gumunyuu -gbʊgbʊ, -we -pɪpɛ bhua 'wʊ, 'ɪn we kwaa we sɔ weee lʊ, mʊ. 7 -Mʊʊ 'sasʊkpa -nyɪmɛ 'na -dɪlɪ dlɪ zɔ, ɔ 'na gbalɪ -nɪɛ: «Jejitapɛɛ kwɛ -lu na yia 'yɪa.» 8 Nɪɪ, dlɪlʊnyɔ -wa, dlɪ ɔ lʊa ɔ lɛnʊgbʊ weee 'wʊ.

Boba -yɔ 'ŋɪmnɪe

9 Na bheli bobabhanyɔɔ dlɪ namanɪ, nɪɪ, -Lagɔ yia ɔ 'ŋɪ 'wʊbhua. 10 'Ɪn 'ŋɪmnɪnyɔɔ dlɪ namanɪ, nɪɪ, -Lagɔ ka ɔ 'ŋɪ zɔbɛlɪ. Nɪɪ, bhɪa ɔ 'ŋɪmnɪe yia -fliii -petuu -bʊɪ 'bhisa. 11 Sa 'ylʊ -ka 'wʊsɔ we suloo 'tɪtɛ nya, we yɛlɪa -petu, we -bʊɪ bhlia, 'ɪn we 'ylinanɔ bhʊa la, 'sa 'ŋɪmnɪnyɔ yia labhʊa ɔ lɛnʊlu glaa.

12 Nyɪmɛ -ɔ dɪa laylagbʊ zɔ la dlɪ 'tɪtɛ nya, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ ɔ -nʊ nya. Nɪɪ, ɔ laylaylɪee 'bɪgʊ, ɔ yia ɔ 'pɛnɪe 'yɪa. Ɔ 'pɛnɪe mɪa, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -wa -kalɪa ɔ zɛ 'nyɛ, mʊ -wa.

Gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ'ʊ 'bhʊ -Lagɔɔ -gbɛ

13 Nɪɪ, gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ -ka nyɔɔ 'bha, ɔ 'na gbalɪ -nɪɛ:
«-Lagɔ ka 'mɪ we 'tʊ 'bhalɪ».
Gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ'ʊ 'bha -Lagɔ, 'ɪn ɔ'ɔ 'bhalɪ nyɪmɛ gbʊnyuuu lɛnʊ tʊ. 14 Nɪɪ, nyɪmɛɛ 'dɛɛ dlɪɪ 'wʊnyni -gbʊnyuu mɪa, mʊ ylaa ɔ la. Mʊ gbizea ɔ 'wʊ, 'ɪn ɔ bhoa we lubhu ŋwɛ. 15 'Ɪn wee dlɪɪ 'wʊnyni -gbʊnyuu mɪa, mʊ plaa nʊkpla, 'ɪn we gwalɪa gbʊnyuu. 'Ɪn da gbʊnyuu -ka 'ylimanɪ 'kadʊʊ, 'ɪn -mʊʊ gwalɪa tlɪtlɪe.

16 Na bhelia -zɔnʊ, a 'na nʊnʊ amɪaa 'dɛ -dawli 'wʊ -nɪ. 17 'Nyɛnyɛlu weee -we nanɪa 'yli, 'ɪn -we mɪa tɪklɪɪ, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊa. 'Ylʊ klaa, 'cʊ klaa, -zɛlɪ klaa, mɔ -laa we la. 'Bhiti wee -li -mɪnɪ bhitia, 'ɪn we tɪa -aɪn nikpise 'wʊ. -Lagɔ'ɔ 'bhiti we 'bhisa. 18 Ɔ dʊmagbʊ nya, ɔ -la -aɪn la gbʊzɔnʊ wɛlɪ nya. 'Ɪn -a 'ka ɔ lalalu weee 'yugalɪnya -zɛ.

Wɛlɪɪ yukwli pʊlʊe -yɔ we -gʊgbʊʊ lɛnʊe

19 Na bhelia -zɔnʊ, a yibheli we 'jiɛ: nyɪma -mɪ yukwli -pʊnya slʊɪ nya, 'ɪn wa -mna 'wʊ gbʊ -gbada, wa -mna 'wʊ 'cɛ -pada. 20 Nɪɪ, 'cɛpanyɔ mɪa, ɔ'ɔ nʊ gbʊ tɪklɪɪ lɛ -Lagɔ 'yliya 'wʊ. 21 We 'gbʊ, a palɪ pʊɪnplagbʊ -yɔ lɛnʊgbʊ 'nyuu weee -blɪgʊ. Wɛlɪ -Lagɔ faa aɪn dlɪ zɔ, a ŋwnu 'dɛɛ 'wʊtɪtɪe 'kienyi nya we gbʊ -yɔ. Nɪɪ, mʊ mnenia we 'ka aɪn gbʊ 'wʊsa.

22 A 'na nʊnʊ amɪaa 'dɛ -dawli 'wʊ -nɪ: a 'na pʊlʊ -Lagɔwɛlɪ yukwli bhe -nɪ, a nɔ we -gʊ zʊzɔnʊ sa. 23 Nɪɪ, -ɔ pʊlʊa -Lagɔwɛlɪ yukwli, 'ɪn ɔ'ɔ nɔa we -gʊ, ɔ 'wlʊ sa nyɪmɛ -mɔnɪ: nyɪmɛ -ɔ ylaa ɔ 'dɛ -vligni 'wʊ, 24 'ɪn -mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ -ka ɔ 'dɛ ylaylɪe bhɪa, ɔ mnɪa -bha -bhlokpadɛ sa ɔ mɪmnɪa 'wʊla, 'ɪn ɔ dlʊa we 'wʊ. 'Sa ɔɔ nyɪmɛ mɪa. 25 Nɪɪ, nyɪmɛ -ɔ bhlɪa -Lagɔɔ tite tɪklɪɪ 'yliyɔ la, 'ɪn ɔ nɔa we -gʊ, 'mɔ -Lagɔ yia 'nyulaŋwnaa ɔ lɛnʊgbʊ 'wʊ. Wee titee 'gbʊ, ɔ 'kaa ɔ 'dɛ -yla -tʊ. Ɔ 'na pʊlʊ we yukwli bhe -nɪ, 'ɪn ɔ 'na dlʊlʊ we 'wʊ -mʊʊ 'bɪgʊ -nɪ. Nɪɪ, ɔ zʊ we 'nʊŋwɛ.

26 Nyɪmɛ -ɔ dɪa we dlɪ 'wʊ, 'ɪn ɔ gbaa: «-Lagɔnyɪmɛ ɪn -mɪa», ɔ 'nɪ ɔ mɪɔ kpa sa -yi, ɔ 'dɛ ɔ nʊa -dawli 'wʊ: bhe ɔ mɪa -Lagɔ 'wʊ. 27 Nɪɪ, -we Dide -Lagɔ ylaa sa -mɔwlʊ -Lagɔ 'wʊ -mɪmɪe -yɔ -Lagɔ 'wʊ -mnɪmnɪe -zɔnʊ nya, mʊ nɪ: -Lagɔnyɪmɛ kpa kwiiyua -yɔ -dʊgbaŋwnɪ 'nanʊʊ wa sɪasɪe 'wʊ, 'ɪn ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'yliyɔzʊ dʊdʊgʊʊ gbʊnyuuu gbɛgbɛɪn.

2

Amıaa lɛnʋgbʋ -mı -bhlo nyıma weee gbɛgbɛın

1 Na bhelia, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı -ɔ ka 'ŋnı -zia 'ŋnı weee 'wʋ, amıa zʋa ɔ dlı -gʋ. Amıaa lɛnʋgbʋ -mı -bhlo nyıma weee gbɛgbɛın. 2 Sabhisa, 'ŋnımnınyɔ yabhlo plaa amıaa *-Lagɔbudu zɔ sɔwʋ -can -yɔ 'ylinanɔ -bana -zɔnʋ bhabha nya, 'ın bob-abhanyɔ yabhlo yia -mɔ pla 'ya -bana -zʋzʋ nya. 3 A 'bhitia -ɔ kaa -bana -zɔnʋ 'wʋʋ -gbɛ la, a yia ɔ 'nʋŋwɛ zʋ, 'ın a nɛɛ ɔ -yla: «-Mı, -ın -dı da la 'ŋnımnınyaa ladıda!» 'Ɪn a nɛɛ bobabhanyɔ -ylaɛ: «-Mı, -ın -tʋ dɛ 'yligbeda! We 'nı -mʋʋʋ, -ın -dı da la, dʋdʋ na bhʋ -yɔ.» 4 We -ka 'sa -mı, -yɔsısalıgbʋ a nʋa lɛ a 'dɛkpʋa nyıdı, 'ın a bhua nyımaa -yɔgbʋ 'wʋ wa ku -yɔ, 'wlukʋʋn lapʋpalıe 'nyuu nya.

5 A pʋ yukwli, na bhelia -zɔnʋ: dʋdʋ -gʋʋ bobabhanya -Lagɔ -saa -bha wa 'ka 'ŋnımnınya -zɛ dlızʋzʋe 'wʋ. 'Ɪn -Lagɔɔ 'ŋnımnıgbe -Lagɔ gbaa -wa 'yıbhaa ɔ, ɔ 'ka we wa 'nyɛ, wa 'ka we 'yı, we 'nı mʋʋ? 6 'Ɪn amıa, amıa nyɛa bobabhanya 'wʋ! 'Ŋnımnınya 'nı aın 'nyii 'wʋnʋda -mıı? 'Ɪn ma 'nı aın gbʋwʋbhunya dlıı kwada -mıı? 7 -Zezuu 'ŋnı -zɔnʋ -Lagɔ 'nyɛa aın, maa'a -nyumɔ wee?

8 Cıın, na bhelia, -Lagɔɔ 'ŋnımnı -tite, sa we mıa cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʋ, mʋ nı:
«-Ɪn -kalı -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»
A -ka we -gʋ nɔ, -zugba -lu -zɔnʋ a nʋa lɛ.
9 Nıı, amıaa lɛnʋgbʋ 'nı -mı -bhlo nyımaa gbɛgbɛın, gbʋnyuu a nʋa lɛ. 'Ɪn -Lagɔɔ tite luelia aın gbʋ, a 'nı we 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ. 10 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı -Lagɔɔ tite weee lʋ -tite yabhlo 'nʋŋwɛ zʋ, we 'dɛ weee ɔ 'nıa 'nʋŋwɛ zʋ.
11 Nıı, -Lagɔ -ɔ gbaa:
«-Ɪn -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'na -dılı -budu 'wʋ -nı»,* ɔ nɛɛ 'yaɛ:
«-Ɪn 'na 'bhalı nyımɛ -nı.»
-Mʋʋ 'gbʋ, -ın -yɔ 'ŋwnɔ -putu 'nı -budu 'wʋdı, -ın -ka nyımɛ 'bha, -ın 'nı -Lagɔɔ titee 'nʋŋwɛzʋnyɔ.

12 -Lagɔɔ tite -we ka 'gbʋ a 'kaa amıaa 'dɛ -yla -tʋ, amıaa -yɔgbʋ -Lagɔ yia 'wʋbhua we gbɛgbɛın. A gba 'sa, 'ın a nʋ 'sa. 13 Nıı, nyɔɔo nyɔ'ɔ 'yılıa ɔ -lima nyazı, -Lagɔ 'nıa ɔ nyazı 'yılıa yi ɔ gbʋwʋbhu zlı. Nıı, nyazıdlı mıa, mʋ lua gbʋwʋbhubhue.

Dlızʋzʋe -yɔ lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya

14 Na bhelia, nyımɛ -ɔ gbaa nıı, ɔ ka dlızʋzʋe, 'ın we lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya 'nıa -mı, lɛɛ -lu ɔ 'yı we 'wʋa? -Mʋʋ 'sasʋkpa -dlızʋzʋe mneni we 'ka ɔ gbʋ 'wʋsaa? 15 Sabhisa, -de amıaa bheli yabhloo, -de amıaa bhɔlɔ yabhloo, wa 'nı 'naa -ka, 'ın ŋwɔ -ka wa 'bhada -mı 'ylı weee nya, 16 'ın amıaa lʋnyımɛ yabhlo -ka wa -yla gba: «A nɔ 'nanʋʋ -nyaɛ, ŋwɔtlɔ 'bhʋ aın -gʋ la, 'ın a lʋ -nyaɛ!» 'ın -we wa ku 'yıbhaa, ɔ 'nı we wa 'nyɛ, lɛɛ -lu ɔ 'yı we 'wʋa? 17 'Sa we mıa dlızʋzʋee -nʋ nya. We lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya 'nı -mı, -zugba we ka tlı.

18 Nıı, nyımɛ yabhlo yia gbaaɛ: «-Amı, ın ka dlızʋzʋe, 'ın -mı, -ın ka lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya.»

Gbaa na yia ɔ -yla: «-Na dlızʋzʋe 'nıa lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya -ka, sa we 'ka -mıa? -Slolu 'mı we. 'Ɪn -amı 'ka -mı na dlızʋzʋe -slolu na lɛnʋgbʋ -zɔnʋnyaa gbɛgbɛın.» 19 -Ɪn -yi we 'ji nıı, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, we nanı 'yli bhabha! Zuzu 'nyii -yi 'ya we 'ji, 'ın we tɛlıa nyanɔ nyaa 'dɛbhie.

20 -Gʋwʋtʋnyɔ, dlızʋzʋe -we 'nıa lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya -ka, we 'nı -lu 'wʋkʋ, -ın 'yıbha -ın 'ka we 'jiyibhelii? 21 'Lee, sa -Lagɔ yibheli -amıaa dʋkpasa *Ablaamʋ, nyımɛ tıklıı nya? Ɔ lɛnʋgbʋ -zɔnʋnyaa gbʋ -wa, da ɔ wlaa ɔ 'yu *Izakı 'slaka nya -Lagɔ -yla. 22 -Na yı we -yɔ: ɔ dlızʋzʋe -yɔ ɔ lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya 'sɔ da yabhlo we nɔa -nya. 'Ɪn ɔ lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya -we kwaa ɔ dlızʋzʋe yoo 'gbʋ, ɔ dlızʋzʋe yia tıklıı -mı. 23 -We -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya gbaa gbʋzɔnʋ -wa, 'sa we nʋa:
«Ablaamʋ ka -Lagɔ dlı -gʋ zʋ.
Ɔ dlızʋzʋee 'gbʋ,
-Lagɔ yia ɔ yibheli nyımɛ tıklıı nya.»
'Ɪn wa yia ɔ la -Lagɔɔ 'tale. 24 A yı we -yɔ nıı, nyımɛɛ lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya -yɔ -Lagɔ yibhelia ɔ nyımɛ tıklıı nya, we 'nı ɔ dlızʋzʋe -bhlogbɔɔ -yɔ.

25 'Sa -bhloo 'dɛ we nʋa 'naabızıŋwnɔ *Wlaabʋʋ -nʋ nya. Ɔ 'bhua Zuifʋʋ tietienya 'wʋ, 'ın ɔ yia wa 'wʋsa 'yoo -putuu 'wʋplılıe nya. Ɔ lɛnʋgbʋnya -yɔ -Lagɔ yibhelia ɔ

* **2:11** Glɛkıwɛlı 'wʋ, we ji -wa nıı: -wa kʋkwalıa, wa -yɔ nyıma -putu 'na -dılı -budu 'wʋ -nı.

nyımɛ tıklıı nya, we 'nı mʊʊ? 26 Gbʊzɔnʊ -wa, ku -we 'nıa nyapɛlı 'wʊ -ka, sa we tlıa, 'sa -bhloo 'dɛ dlızʊzʊe -we 'nıa lɛnʊgbʊ -ka, -mʊʊ tlıa.

3

Ŋwɛɛ mıɔ

1 Na bhelia, amıaa lʊnyıma duun 'na ŋwnunu nyımaa gbʊslolunyaa -zɛ gbʊ -nı. Nıı, amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, -amıa nyımaa gbʊslolunyaa -yɔgbʊ -Lagɔ yia 'wʊbhua, we 'ka nyıma weee -yɔgbʊ -zi. 2 Mnɔ -a 'dɛ weee mnɔ sɔ duun lʊ. Nyımɛ -ɔ'ɔ mnɔa cı ɔ gbagbawɛlı 'wʊ, nyımɛ tıklıı -wa. Ɔ -yi ɔ 'dɛ kpa sa sazɔnʊ sa.

3 Sabhisa, nımɛsʊʊnnyaa ŋwɛɛ -a zʊa nɛtɛ we 'ka -aın 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ, 'ın -a mneni, -a 'ka we ku -kpabhie 'yoo da -slolu. 4 Mʊ mıa, 'glʊnyaa 'dɛbhie -we 'ylia, 'ın -we -pıpɛ 'tıtɛnya sua, we 'yoo daslolu -lu 'kienyi -lɛ! Mʊ slolua we 'yoo da -nya. 'Ɪn da we 'papanyɔ 'yıbhaa, 'ın we mnıa -mɔ -nya. 5 'Sa -bhloo 'dɛ, mıɔ mıa ku -kibhe -sɛlɛ nya -amıaa 'lalinya nyıdı, 'ın we ylimanıa we 'dɛ gbʊ 'kadı 'wʊ.

A yla, 'sa -kosu 'kienyi -lɛ mnenia, we 'ka 'kwla 'kadʊ 'ylipalı! 6 Mıɔ 'wlʊ sa -kosu yabhlo. Dʊdʊgʊʊ 'nyuu 'bhʊlʊda -wa. Mıɔ mı -amıaa 'lalinya nyıdı, mʊ plalıa -amıaa ku weee pʊın. Sa we nʊa, mʊ nı: we 'wlʊ sa -Kosuu -kapʊ ka wee mıɔɔ 'dɛ 'ylifa, 'ın we 'dɛ faa nyımɛɛ dʊdʊ -gʊ -gbʊ weee 'yli.

7 -Fliinıma weee -yɔ 'zianya, dlıınɔnʊ -nıma -yɔ 'nyulʊ -nıma, nyımɛ mneni, ɔ 'ka we gbʊ -slolu, 'ın nyımɛ slolua we gbʊ. 8 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni, ɔ 'ka mıɔ gbʊ -slolu. We 'wlʊ sa tıbhɛ: gbʊnyuu -we nyımɛ 'nıa kpa sa -yi, 'mʊ we -mıa, nyımɛ 'bha -gu yea we.

9 'Mʊ -a bhua 'wʊ, 'ın -a mnınıa -amıaa Dide Jejitapɛɛ 'ŋnı. 'Ɪn 'mʊ -a bhu 'yaa 'wʊ, nyıma -wa -Lagɔ -laa la ɔ 'dɛɛ 'wʊwlʊ nya, 'ın -a bhlıa wa gwɛzɛ. 10 Wee ŋwɛ yabhlogbɔɔ 'wʊ Jejitapɛɛ 'ŋnımnınıe -yɔ gwɛzɛ -bhlıbhlıe tlaa. Na bhelia, we 'na -mını 'sa -nı. 11 'Wlʊwlʊnyu yi we 'bhʊka yabhlogbɔɔ 'dɛ 'wʊ mɛnɔ nyu -yɔ kalɔ nyu wlelii? 12 Na bhelia, magloosu yi gwii 'bhue 'paa? Yaayıı, *-dlɔsu yi magloo tnʊʊ? -Ɪnnya. 'Ɪn 'ya, gumunyuu 'wlʊda 'nı mneni we 'ka mɛnɔ -nyu -kpʊa wla.

Gbʊyilo -we bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ

13 Aın glaa nyɔɔ -yi gbʊa, 'ın -ɔ mna 'ylia? Ɔ -slolu we ɔ lɛnʊgbʊ nya ɔ nɔnɔbhʊ -zɔnʊʊ gbɛgbɛın, gbʊyilo -yɔ dlı -dlɔɔ nya. 14 Nıı, zenyi 'nyuu -yɔ kpıkpɛlı -zuzu -ka aın 'wʊ -mı, a 'na 'ylimanı amıaa 'dɛ -nı, a 'na 'tʊbhʊlʊ yo -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ -yɔ -nı. 15 -Mʊʊ gbʊyilo 'nıa -Lagɔɔ -gbɛ 'bhʊ, nıı, dʊdʊ -gʊʊ -nʊ mʊ, nyımɛɛ zuzuu -nʊ mʊ, *'Kuzuu 'dɛbhiee -gbɛ we bhʊa. 16 Nıı, da zenyi -yɔ kpıkpɛlı -zuzu -ka -mı, gbʊ bidi -bidi bidi -yɔ gbʊnyuuu 'yli -bhlo -bhlo weee mı 'ya -bhadɛ.

17 Nıı, gbʊyilo -we bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ we mı -mɔwlʊda tıa, -mʊʊ 'bıgʊ, we 'yıbha 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ, we -yi we 'dɛ kpa sa nyımaa gbɛgbɛın. Nyıma we zʊa 'nʊŋwɛ, we ka nyazıdlı, 'ın we nʊa gbʊzɔnʊnya lɛ. We 'nı nyımɛɛ -yɔgwepalıe -yɔ dlı 'sɔɔ gaylo nya -mı. 18 Dlı -dlɔɔ -nyıma -wa bıbɛlıa nyıma -yɔ, wa dlı -dlɔɔ mıa, mʊ yia 'yliyɔgagıe tıklıı wlaa.

4

Dʊdʊgʊlii 'yıbhayıbhıe

1 -Gɔlʊnya -yɔ -zlɛnya mıa aın nyıdı, da we bhʊlʊa? Amıaa dlıwʊnynili, -we sumanıa amıaa dlı, mʊ nʊa we lɛ, we 'nı mʊʊ? 2 A 'yıbha -lu yabhlo, 'ın a'a 'yı we. A ka nyımɛ -bha dlı nʊkplɛ, 'ın amıaa dlı nynia -lu 'wʊ, 'ın a 'nı mneni, a 'ka we 'yı. A ka -zlɛnya -yɔ -gɔlʊnya kwɛ. 'Ɪn a'a -zlalı -Lagɔ -lu, we 'gbʊ, a'a 'yıa we. 3 'Ɪn we 'nı 'sa -mı nı, -lu a zlaa 'nyumıı a 'ka amıaa dlıwʊnyniluu dʊmagbʊ lɛnʊ, we 'gbʊ, a'a 'yıa we.

4 -Lagɔɔ -dawlinʊnya a -mıa! A 'nı we 'ji -yi nıı, dʊdʊgʊlii 'yıbhayıbhıe sısalıa nyımɛ -yɔ -Lagɔ -yɔɔ? Cıın, a -yɔ dʊdʊgʊ -li -ka 'tale li, -Lagɔɔ tʊnyıma a -zɛa. 5 -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya nɛɛ: «Zuzu -zɔnʊ -Lagɔ zʊa -aın 'wʊ, 'mʊ ɔ yıbhaa -yɔla zenyidlı nya.» Amıaa dlıı nıı, wɛlı -we we gbaa, bhe -wa yı? 6 Nıı, 'nanı 'kadʊ -Lagɔ nʊa -aın 'wʊ, we 'gbʊ -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yaɛ:

«'Tɛmanı -Lagɔ tɛmanıa 'dɛɛ 'ylimanınya -yɔ.
'Ɪn -wa tıa wa 'dɛ 'wʊ 'kienyi,
ɔ nʊa wa 'nanı 'wʊ.»

7 Nıı, a tı amıaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi -Lagɔ 'yu. A 'tɛmanı amıaa 'dɛ 'Kuzu -yla, 'ın we 'ka aın -yɔbhʊ 'pıpı. 8 A nyni -Lagɔ -yɔla, 'ın ɔ 'ka aın -yɔlanyni. Gbʊnyuu -lɛnʊnya, a -wɔlʊ amıaa kwɛnya -yɔ! Dlı 'sɔ -nyıma, a

mnazɪ amɪaa dlɪ -yɔ! 9 A yibheli amɪaa 'dɛɛ nyazɪɪ 'ji. A wi, 'ɪn amɪaa 'mɪɔ kwli! A 'bhitili amɪaa nyanyɪe wie 'wʊ, 'ɪn a 'bhitili amɪaa 'mʊnalilie dlɪɪ sulo 'wʊ! 10 A tɪ amɪaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi Jejitapɛ 'yu, 'ɪn ɔ 'ka amɪaa 'ŋɪɪ 'wʊbhu 'kadʊʊ.

-In 'na 'bhulu -na bhelii -yɔgbʊ 'wʊ -nɪ

11 Na bhelia, a 'na gbalɪ wɛlɪ 'nyuu bheliaa daa -nɪ. -Ɔ -ka ɔ bhelii daa wɛlɪ 'nyuu gba, -ɔ -ka ɔ bhelii -yɔgbʊ 'wʊbhu, -zugba -Lagɔɔ tite -yla ɔ gbaa wɛlɪ 'nyuu, 'ɪn we -yɔgbʊ ɔ 'bhua 'wʊ. -In -ka titee -yɔgbʊ 'wʊbhu, -ɪn 'nɪ we 'nʊŋwɛzʊnyɔ, we -yɔgbʊ 'wʊbhunyɔ -ɪn -mɪa. 12 -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ palɪa tite, 'ɪn ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -wa gbʊwʊbhunyɔ. Mɔ mnenia nyɪmɛɛ puepue, 'ɪn mɔ mnenia nyɪmɛɛ mnɔnʊe. 'In -mɪ, nyɔɔ -ɪn -mɪa, 'ɪn -na bhu -na -libheyii -yɔgbʊ 'wʊa?

A 'na 'ylimanɪ amɪaa 'dɛ -nɪ

13 Amɪa -wa gbaa: «-Zɛɛn, cɪzɪ, 'gbe -mɪnɪ 'wʊ -a yia mnɪa, -a 'ka -mɔ -zʊ -bhlo li, -a 'ka -valɛ 'pa, 'ɪn -a 'ka 'gwɛzi 'yɪ», a pʊlʊ 'mɪ yukwli -slɛɛn. 14 Amɪa -wa 'nɪa -we 'kaa cɪzɪ lɛnʊ -yi! Sa amɪaa dʊdʊ -gʊ mɪa? 'Nyuu bhubhui -we sɔa 'wʊ, 'ɪn we mnɔa la -bha -bhlokpadɛ, 'mʊ a -mɪa.

15 Sanɛɛ a 'ka yaa gba: «-Lagɔ -ka ŋwnu, -a -ka 'pʊda -mɪ, sanɛɛ -yɔ sanɛɛ -a yia nʊa.» 16 Nɪɪ, -slɛɛn a mɪ 'dɛɛ 'ylimanɪnya nya, 'ɪn a ylimanɪa amɪaa 'dɛɛ 'ŋɪɪ. 'Dɛɛ 'ylimanɪe mɪa, 'yli we -nyua. 17 -Mʊʊ 'gbʊ, -ɔ -yia gbʊzɔnʊ -we ɔ 'kaa lɛnʊ, 'ɪn ɔ'ɔ nʊa we lɛ, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ.

5

Gbʊʊ lapalɪe 'ŋɪmnɪnya -yla

1 'In -slɛɛn amɪa 'ŋɪɪmnɪnya pʊlʊ 'mɪ yukwli! A wi, 'ɪn a klu, gbʊnyii yia aɪn ylɪaa 'gbʊ. 2 Amɪaa 'ŋɪɪmnɪli ka zɛn pla, 'ɪn -muta yia amɪaa 'naanya pla. 3 'Gli ka amɪaa -can -yɔ amɪaa 'gwɛzi kpa, wee glɪ yia amɪaa -yɔgbʊʊ dayɪlu -zɛa, 'ɪn mʊ yia amɪaa yɪcɛ lia -kosu 'bhisa. A ka 'ŋɪɪmnɪli 'wlugʊgwlalɪ 'wʊbhlolu -ylɪ weee 'wʊ. 4 Amɪaa lubhonʊnya -wa nʊa amɪaa kpaanya lubho, a 'nɪ wa 'pɛnɪgwɛzi wla. A pʊlʊ wa gbʊʊ lapalɪwɛlɪnya yukwli! -Wa plalɪa amɪaa kpaa -lii 'ya, wa 'wʊkpɪwɛlɪ ka 'Tɪtɛ -ka -Lagɔɔ yukwliyoo mnɪ tɪklɪɪ. 5 Amɪaa 'dɛɛ 'ŋɪɪmnɪli -yɔ amɪaa 'dɛɛ dʊmagbʊnya a nʊa lɛ dʊdʊ -gʊ, -zugba a li 'kpɪlʊ -li, a zʊ ku nɛɛ nɪma -we wa 'ka 'bha we 'bha ylɪ nya, 'ɪn wa 'ka li mʊ. 6 A ka nyɪma tɪklɪɪ gbʊ 'wlu ladɪlɪ, 'ɪn a yia wa 'bha, wa 'nɪ -gla zʊ aɪn -yla.

Dlɪtie -yɔ -Lagɔ bhubhoe

7 We 'dɛ weee 'gbʊ, na bhelia, a -ka dlɪtie tɪklɪɪ, 'ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ 'ka yi. A yla, kpaapanyɔ wʊa ɔ kpaa -luu 'ya -zɔnʊ dʊdʊ 'kaa wla, dlɪtie nya tɪklɪɪ, 'ɪn 'nyu tɪanʊ -yɔ 'wʊbhlolunyu lʊa ɔ kpaa. 8 We 'gbʊ, amɪa -ka 'ya dlɪtie, a 'tɛmanɪ dlɪ, nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔɔ yibhla ka cɪpa. 9 Na bhelia, a 'na 'pʊpalɪ ylʊ -yɔ -nɪ, nɪɪ, -Lagɔ yi amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhu. Gbʊwʊbhunyɔ ka cɪpa, ɔ ka plada cɪpa 'lɛ!

10 Na bhelia, a 'pa *-Lagɔgbʊʊ -falɪpanya dlɪ -gʊ, -wa gba bhaa -Lagɔgbʊ Jejitapɛɛ 'ŋɪɪ nya. A 'tideli wa dlɪtie, wa sɪasɪe 'wʊ. 11 A yla, nyɪma -wa sɪa dlɪtie nya -a nɛɛ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʊ nya. A ka *Zɔbʊʊ dlɪtiee 'dɪ 'nʊ, 'ɪn -we Jejitapɛ nʊa ɔ -yla lɛ lʊgada, a ka we -yɔyɪ. Nɪɪ, Jejitapɛ mɪ yeda zʊzɔnʊ -yɔ nyazɪdlɪ nya.

12 Na bhelia, gbʊ weee 'yu, a 'na bili yalɪ -nɪ, a 'na bili dʊdʊ -nɪ, a 'na bili -lu yabhlogbɔɔ gwɛzɛ nya -nɪ. Nɪɪ, amɪaa ɪɪn -zɛ ɪɪn, 'ɪn amɪaa -ɪɪnnya -zɛ -ɪɪnnya, -Lagɔ yi amɪaa -yɔgbʊ 'wʊbhu.

13 Amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo mɪ sɪadaa? Ɔ bhubhoe -Lagɔ. Amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo mɪ 'mʊna 'wʊʊ? Ɔ bhlɪ -Lagɔlʊʊnya. 14 Amɪaa lʊnyɪmɛ yabhlo ka gu -yɔɔ? Ɔ la *leglizɪɪ nyɪma kpasɪ, 'ɪn waa nyɪma kpasɪ 'ka ɔ 'kpɪ -yɔtli Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋɪɪ nya, 'ɪn wa 'ka ɔ -Lagɔ bhubhoe. 15 -Lagɔbhubhoe dlɪzʊzʊe nya, mʊ yia guzʊnyɔ -mɔnɪ puea, 'ɪn Jejitapɛ yia ɔ 'wʊbhua. 'In ɔ -ka gbʊnyii lɛnʊ, -Lagɔ yia ɔ gbʊnyii 'wʊtɪa. 16 We 'gbʊ, a gbʊgbalɪ amɪaa gbʊnyii -yla -bhlo -bhlo, 'ɪn a 'ka -Lagɔ bhubhoe -bhlo -bhlo, 'bhie, a 'ka 'pʊ. -Lagɔɔ bhubhoewɛlɪ -zɔnʊ -we nyɪmɛ tɪklɪɪ 'bhua 'wʊ -Lagɔ 'yu, we ka 'tɪtɛ 'kadʊ 'wʊ.

17 'Sa -mʊʊ mɪ 'yaa -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ *Eliii gbʊ nya. Ɔ mɪ zlɪmɛ nyɪmɛ nya -aɪn 'bhisa. 'In ɔ yia -Lagɔ bhubhoe dlɪ weee nya nɪɪ, 'nyu 'na lʊalɪ -nɪ, 'ɪn -zʊ ta 'cʊ gbelibhlo 'wʊ 'nyuu 'ya 'nɪ dʊdʊ -gʊ bhli. 18 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔ yi 'yaa -Lagɔ bhubhoe, 'ɪn 'nyu yia lʊa, 'ɪn dʊdʊ -gʊ -li yia zʊ.

-Lagɔnyıma mnɔa, wa lʋlalıe

19 Na bhelia, amıaa lʋnyımɛ yabhlo -ka gbʋzɔnʋ 'bıbhʋ ɔ -ka mnɔ, 'ın nyımɛ yabhlo -ka ɔ lʋlalı, gbʋzɔnʋ ɔ nʋa lɛ. 20 A yibheli we 'ji nıı, gbʋnyuu -lɛnʋnyɔɔ 'yloogblʋ 'nyuu, -we -gʋ ɔ mıa, -ɔ salıa we -gʋ ɔ la, ɔɔ gbʋnyuu -lɛnʋnyɔɔ zuzu ɔ -saa tlıtlıe 'wʋ. 'Ɪn ɔ 'gbʋ -Lagɔ yia gbʋnyuu duun lamumnia.

Tıa 'sɛbhɛ Piɛlı 'paa yoo

Piɛlı cɛlıa 'sɛbhɛ nı. Nıı, -Zezuu *'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo ɔ -mı bhaa. -Lagɔnyıma -wa wa palıa 'klıyıe 'wʊ, 'ma ɔ 'paa 'sɛbhɛ nı yoo. Ɔ nɛɛ wa -yla nıı, wa ka -Zezu 'klıyıe 'wʊpalı, 'ın ɔ yia sıa. We 'dɛɛ 'gbʊ, -Lagɔnyıma -ka sıada -mı, wa -ka wa 'klıyıe 'wʊpalıda -mı, we mı nıı, wa 'yligbe gege, 'ın wa 'ka -Lagɔ dlı -gʊ zʊ.

Fʊsawɛlı

1 -Amı Piɛlı -wa -Zezu *Klisıı *tietienyɔ, amıa -wa -Lagɔ -saa -bha, 'ın -wa mıa lam-
nenida laga -dʊdʊ -gʊ, -mɔ Pɔɔn, -Galasii,
Kapadɔsʊ, -Azii -yɔ Bitinii, amıa na cɛlıa
'wʊ.
2 Dide -Lagɔ ka -bha aın -sa, ɔ gbʊ ɔ gba
bhaa tıaa sɔlʊ, 'ın a mı ɔ -nʊ nya, ɔ Zuzuu
'gbʊ, 'ın a 'ka -Zezu Klisı 'nʊŋwɛ zʊ, 'ın ɔ 'pıɔn
-ka aın -gʊ slo, a 'ka -mɔwlʊ.
Nıı, -Lagɔ 'nyɛ aın zʊzɔnʊ -yɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ
bhabha.

Dlıwʊdıdıe -we'e 'bhʊa la

3 -A -mnını -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı
Dide -Lagɔɔ 'ŋnı! Ɔ nyazıdlı 'kadʊ nya
ɔ 'nyɛa -aın 'yliyɔgagıe lolu, -Zezu Klisıı
'wʊbhubhue nya tlıtlınya glaa. We 'dɛɛ
'gbʊ -amıaa dlı 'tɛa 'wʊ 'kɔmʊʊ. 4 -A wʊ
zʊzɔnʊ -Lagɔ zʊa la ɔ nyımaa -nʊ nya. Wee
zʊzɔnʊnya -mını 'nı mneni we 'ka -nyumɔ,
we 'ka pʊınpla, 'ın we 'yli 'na 'ka tlı. -
Lagɔ ka wee zʊzɔnʊ -mını lazʊ yalı amıaa -
nʊ nya. 5 Amıa -Lagɔ mıa 'yliyɔzʊda ɔ 'tıtɛ
nya, amıaa dlızʊzʊee 'gbʊ, 'pʊpʊe -Lagɔ yia
-slolua 'wʊbhlolu bhla, amıa yia we 'yıa.
6 A li we 'wʊ 'mʊna, we -ka nıı, laylagbʊʊ
'yli -bhlo -bhlo -mʊmʊ -ka aın ylı dɛslɛɛn, 'ın
we 'ka amıaa dlı sumanı, bhla -sɛlɛɛ bhla, -
bhlokpadɛ a li 'mʊna. 7 We -ka nıı, -Lagɔ ka
laylagbʊ 'yitide we ylı aın, amıaa dlıı 'yıyıe
gbʊ -wa. Amıaa 'dɛ -yi we 'ji nıı, -can mneni
we 'ka labhʊ, 'ın wa paa we -kosu 'wʊ, wa
'ka we 'dɛgbolu 'yı. 'Ɪn amıaa dlızʊzʊe 'ylia
-we zia -can, 'mʊ wa ylalıa la. 'Ɪn zlı -Zezu
Klisı -ka lʊyi, wa 'ka amıaa 'ŋnı 'ylimanı, wa
'ka amıaa 'ŋnı -mnını, wa 'ka aın 'nʊŋwɛ zʊ.
8 A 'nı -Zezu 'yı, 'ın a -kalıa ɔ zɛ. 'Ɪn a'a 'yı -slɔ ɔ
-yɔ, 'ın a zʊa ɔ dlı -gʊ. Ɔ 'gbʊ a lia 'mʊna 'kadʊ
-we ka gba -wɛlı wa 'nıa -ka. 9 -We ka gbʊ -
wa, a ka amıaa dlızʊzʊee 'pɛnıe 'yı, amıaa
zuzuu 'pʊpʊe nya.
10 *-Lagɔgbʊʊ -falıpanya ka 'klı 'yı, wa 'ka
wee 'pʊpʊee 'ji 'wʊlanʊ. 'Ɪn zʊzɔnʊ -Lagɔ
'kaa aın 'nyɛ, wa yia we -falı 'pa. 11 Gbʊ -
we Klisıı Zuzu gbaa wa -yla, bhla -we nya
we 'kaa lɛnʊ, 'ın sa we 'kaa lɛnʊ, 'ın wa gʊa
la, wa 'ka we yibheli. Nıı, ɔɔ Zuzu mıa wa
'wʊ, mɔ gbaa wa -yla tıa Klisıı sıasıa gbʊ -yɔ ɔ
'ŋnımnıe 'kadʊ 'kaa we 'bıgʊ yi. 12 -Lagɔ ka ɔ
gbʊʊ -falıpanya we 'klʊslolu nıı, gbʊ wa mıa
zlımɛ gbada, we 'nı wa 'dɛɛ -nʊ, nıı, amıaa -
nʊ -wa. Wee wɛlı -zɔnʊ -mını waa -Lagɔgbʊʊ
gbanya mıa -slɛɛn da aın -yla gbada, Zuzu
'Pʊpaa 'tıtɛ bhʊa yalı nya, wa gbaa we. 'Ɪn
'anzınyaa 'dɛbhie -gbolu 'yıbha we 'ka we
'ji 'wʊlanʊ.

A -tʊ -mɔwlʊda amıaa lɛnʊgbʊ weee 'wʊ

13 We 'dɛɛ 'gbʊ, a mnazı amıaa 'dɛ la
amıaa 'wlukʊʊn lapʊpalıe 'wʊ, 'ın a 'ka gbʊ
lɛnʊ! A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ. 'Ɪn -lu -zɔnʊ -
we -Lagɔ 'kaa aın 'nyɛ -Zezu Klisıı yiyizlı,
amıaa dlı 'tɛmanı we -gʊ 'wʊ. 14 Sa 'yua
zʊa wa didea 'nʊŋwɛ, a zʊ 'sa -Lagɔ 'nʊŋwɛ.
Amıaa dlıwʊnynili a nʊ bhaa lɛ, -zugba a 'nı
-slɔ -Lagɔ -yi, a 'na mnını 'maslɛɛn we 'bı -
nı. 15 'Ɪn -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ -ɔ laa aın, ɔ
mı -mɔwlʊda. Amıa -tʊ 'ya -mɔwlʊda amıaa
lɛnʊgbʊ weee 'wʊ. 16 Nıı, we mı cɛlıda *-
Lagɔsɛbhɛ 'wʊɛ,
«ɪn mı -mɔwlʊdaa 'gbʊ,
a -tʊ -mɔwlʊda.»
17 -Lagɔ -ɔ bhua nyımɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ, nyımɛɛ
lɛnʊgbʊʊ sɔlʊ, 'ın ɔ'ɔ gbızıa nyıma 'wʊ, 'ın a
laa «Dide», amıaa -Lagɔbhubhoe wɛlı 'wʊ,
da a -gaa -slɔ 'yliyɔ dʊdʊ -gʊ, amıaa nɔnɔbhʊ
'wʊ a zʊ -Lagɔ 'nʊŋwɛ, 'ın a sɔ ɔ. 18 Amıaa 'dɛ -
yi we 'ji nıı, we 'nı 'gwɛzi -yɔ -can -we bhʊa la
nya -Lagɔ zıtı aın 'wʊ, amıaa nɔnɔbhʊ -kpʊa
amıaa dʊkpası tıa aın -yɔ kwɛɛ. 19 Nıı, Klisı
'wlʊa bhlabhlɛyu, 'sla -yɔ gbʊ yabhlogbɔɔ
'nıa -yɔ -mı, ɔ 'pıɔn -zɔnʊ nya -Lagɔ zıtıa aın
'wʊ. 20 -Lagɔ 'nı -slɔ dʊdʊ lala, 'ın ɔ yia -
bha Klisı -sa, amıaa Gbʊwʊsanyɔ nya. 'Ɪn ɔ
yia ɔ -slolu 'wʊbhlolu -ylınya nı nya, amıaa
zʊzɔnʊʊ 'gbʊ. 21 -Lagɔ -ɔ 'bhua Klisı 'wʊ
tlıtlınya glaa, 'ın ɔ yia ɔ 'ŋnımnıe 'nyɛ, Klisıı
'gbʊ a ŋwnua ɔ gbʊ -yɔ. We 'gbʊ a zʊa dlı, 'ın
a dıa -Lagɔ dlı 'wʊ.

22 A ka gbʋzɔnʋ 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ, -Lagɔ ka aın -yɔwɔlʋ. 'Ɪn a 'ka amıaa -Lagɔbhelia 'yıbha sazɔnʋ sa. A kıkalı zɛ dlı weee nya. 23 -Lagɔ ka aın nyıma lolu -zɛlı, we 'nı -luu 'ya -we tlıa nya. -Luu 'ya we'e tlıa, we nya -wa. -Lagɔwɛlı -we -gaa 'yliyɔ, 'ın -we mıa la 'ylı weee nya, mʋ nya ɔ -zɛlıa aın nyıma lolu. 24 Nıı, we mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«Nyıma weee 'wlʋ -petu,
'ın wa 'ŋnımnıe weee 'wlʋ -petuu -bʋı.
-Petu -ka yɛ, 'ın we -bʋı bhlia.
25 'Ɪn -Lagɔɔ wɛlı mı la 'ylı weee nya.»
Wee wɛlı nya wa gbaa aın -yla -Lagɔgbʋ.

2

'Yliyɔga -tʋkpa -yɔ -mɔwlʋ -nyıma

1 We 'gbʋ, nʋkplɛylinyuno, yo, wɛlı 'sɔ -kakıe, zenyi -yɔ vɛlı -wɛlınya mıa, a 'bhʋ we 'dɛ weee 'bı. 2 Sa 'yuyolua 'yıbhaa nyıtınyu, a 'yıbha 'sa nyıtınyu 'wlalaa -we -wa -Lagɔɔ wɛlı. A -ka we 'nyɛda -mı, a 'ka 'ylimanı, 'ın a 'ka 'pʋpʋe 'yı. 3 Nıı, a ka we ŋwɛ 'yı, 'ın a yia we 'jiyibheli nıı, Jejitapɛ mɛnı.

4 A nyni Nyımaa -Kanyɔ -Zezu -yɔla, mɔ -wa 'yliyɔga -tʋkpa, -we nyıma -saa kwnɛɛ, 'ın -Lagɔ -saa -bha ɔ dlıı da -tʋkpa tıklıı nya. 5 Amıa -zɛ 'ya 'yliyɔga -tʋkpa, 'ın -Lagɔ 'ka ɔ -budu 'sʋbha aın nya, -budu -we zɔ a 'kaa -Lagɔɔ 'dɛɛ bʋbɔnya -zɛ. 'Slakanya -we nanıa -Lagɔ dʋdʋ -Zezu Klisıı 'gbʋ, a 'ka we -sa. 6 We mı cɛlıda -Lagɔsɛbhɛ 'wʋɛ:

«A yla! Tʋkpa tıklıı ın -saa -bha,
'mʋ ın mıa ladıda *Siɔngbe nʋkplɛ,
'ın we 'ka -buduu gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ -zɛ.
-Ɔ -ka we dlı -gʋ zʋ,
'kʋa 'na 'ka ɔ 'ylilawla -gba.»
7 Amıa -wa ŋwnua -Lagɔɔ gbʋ -yɔ, wee tʋkpa ka 'ŋnı -gʋ, amıa -Lagɔɔ 'yuaa -nʋ nya. 'Ɪn -wa'a ŋwnua -Lagɔɔ gbʋ -yɔ,
«Tʋkpa -budusʋbhanya -saa kwnɛɛ,
mʋ -zɛa -buduu gwıgwıyli -tʋkpa -zɔnʋ.»
8 We mı 'ya cɛlıdaɛ:
«Tʋkpa -we nyıma gozoa,
'ın we bhlıa wa la, mɔ -wa.»
Wa'a ŋwnu -Lagɔɔ wɛlı -yɔɔ 'gbʋ, wa gozoa we. 'Sa -Lagɔ zʋa we la, wa -nʋ nya.

9 'Ɪn amıa, amıa -Lagɔ -saa -bha, a ka nyımaa 'wlulapılınyɔɔ -Lagɔbʋbɔnya -zɛ. A ka -Lagɔɔ -mɔwlʋnya -yɔ ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -nʋ -zɛ, 'ın a 'ka ɔ lɛnʋgbʋ 'kadı gba. -We ka gbʋ -wa, mɔ -saa aın nikpise 'wʋ, 'ın ɔ yia aın ɔ zlı 'kadʋ 'klʋ -la. 10 -Benyi, amıa 'nıa -Lagɔɔ nyıma, a ka -slɛɛn ɔ nyıma -zɛ. 'Ɪn amıa -Lagɔ'ɔ 'yılıa -benyi nyazı, 'ın -slɛɛn amıa ɔ yılıa nyazı.

A nɔ -Lagɔɔ lubhonʋnya 'bhisa

11 Na jijli -talea, ın nɛɛ aın -ylaɛ: a mı 'lakpanya -yɔ 'plıplınya nya dʋdʋ -gʋ. A zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ nyımaa dlıwʋnynili 'nyiii gbɛgbɛın, -we gʋa amıaa zuzuu -gbɛ tʋ. 12 Amıaa nɔnɔbhʋ -mı tıklıı -wa 'nıa -Lagɔ -yi 'yliya 'wʋ. Wa -ka sa aın gbʋnyii lɛnʋnya 'wʋpalıoo, amıaa lɛnʋgbʋ -zɔnʋ wa yia yibhelia. 'Ɪn da -Lagɔ -ka yi, ɔ 'ŋnı wa yia -mnınıa.

A zʋ nyımaa 'wlulapılınya 'nʋŋwɛ

13 Nyımaa -Kanyɔɔ 'gbʋ, a zʋ nyıma weee 'wlulapılınya 'nʋŋwɛ. A zʋ nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ 'nʋŋwɛ, mɔ kaa se 'kadʋ aın -gʋ. 14 'Gbee -cıan, -wa nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ tiea, wa 'ka gbʋnyii -lɛnʋnya -kaslʋ 'wʋpa, 'ın wa 'ka gbʋzɔnʋʋ lɛnʋnya 'ŋnıkwalı, a zʋ wa 'nʋŋwɛ. 15 Nıı, -Lagɔ 'yıbha a nʋ gbʋzɔnʋ lɛ, 'ın a 'ka titinanya -yɔ gbʋkpʋaa gbanya ŋwɛ 'munu. 16 A mı amıaa 'dɛ -yla, 'ın a 'na -tɔlʋ -mʋʋ dlı, a 'ka gbʋnyuu lɛnʋ -nı. Nıı, a nɔ -Lagɔɔ lubhonʋnya 'bhisa. 17 A zʋbha nyıma weee, a -kalı amıaa -Lagɔbheliaa zɛ, a sɔ -Lagɔ, 'ın a zʋbha nyımaa 'wlulapılınyɔ 'kadʋ.

A nɔ -Zezuu nɔnɔbhʋ

18 Lubhonʋnya, a tı amıaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi amıaa -cıan 'yu, 'ın a sɔ wa. We 'nı -wa mıa -dlɔɔ, 'ın wa kaa 'nanı -bhlo -yla a 'ka we lɛnʋ, a nʋ we lɛ 'ya -wa 'tɛa -yla. 19 We -ka nıı, -ın 'nı gbʋ lɛnʋ, 'ın wa palı -mı 'klıyıe 'wʋ, -ın -ka we 'gba 'wluzɔladı -Lagɔɔ 'gbʋ, 'ın -Lagɔ ŋwnaa -mı 'nyu la. 20 Nıı, wa -ka aın 'klıyıe 'wʋpalı gbʋnyuu a nʋa lɛɛ 'gbʋ, 'ın a -ka we 'wluzɔladı, 'ŋnı -mʋmʋ we nyɛ aın a? Nıı, a -ka gbʋ -zɔnʋ lɛnʋ, wa -ka we 'gbʋ aın 'klıyıe 'wʋpalı, a -ka we 'wluzɔladı, 'ın -Lagɔ ŋwnaa aın 'nyu la. 21 -We mıa dɛɛ 'gbʋ -Lagɔ yia aın la. Nıı, Klisıı 'dɛ ka 'ya sıa amıaa 'gbʋ, ɔ ka aın 'yoo da -slolu, a 'ka ɔ nɔnɔbhʋ nɔ.

22 «Ɔ 'nı gbʋnyuu yabhlogbɔɔ lɛnʋ,
'ın ɔ 'nı yowɛlı ŋwɛɛ -ka.»

23 Da wa vɛlıa ɔ, ɔ 'nı we 'bıgʊpalı vɛlıe nya.
Da wa palıa ɔ 'klıyıe 'wʊ, ɔ 'nı wa 'wluo
'kpılı. Nıı, -Lagɔ -ɔ bhua nyımɛɛ -yɔgbʊ 'wʊ
tıklıı, 'mɔ ɔ tılıa ɔ 'dɛ. 24 'Ɪn mɔ 'bhua -
amıaa gbʊnyuuu 'gba 'wʊ, ɔ 'dɛɛ ku zɔ, ɔ 'dɛɛ
*su -gʊ. 'Ɪn -a 'ka tlı gbʊnyuuu gbɛgbɛın, -
a 'ka 'yliyɔgagıe tıklıı 'yı. Ɔ lɛnʊnʊe -yɔ a
'yıa 'pʊpʊe. 25 Nıı, a 'wlʊ zlımɛ mnɔmnɔ -
bhlabhlɛ. 'Ɪn -slɛɛn, nyımɛ -ɔ -wa amıaa
'Yliyɔzʊnyɔ, 'ın -ɔ kʊa amıaa zuzu ŋwɛ, a ka
ɔ -gbɛ lʊyi.

3

-Lagɔnyımaa 'ŋwnı -yɔ wa 'lowliaa ladı sɔ

1 'Ŋwnı, amıa zʊ 'ya amıaa 'lowlia 'nʊŋwɛ.
'Ɪn wa tɔlʊa -wa'a ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔ, amıaa
nɔnɔbhʊ -zɔnʊʊ 'gbʊ, wa 'nı wa -yla -Lagɔgbʊ
gbaoo, wa 'ka -Zezuu gbʊ -yɔŋwnu. 2 'Ɪn
wa 'ka amıaa nɔnɔbhʊ mıa -mɔwlʊda -yɔ
nyımɛɛ 'nʊŋwɛzʊzʊe -yɔyı, 'ın we 'ka wa dlı
kwɛzı. 3 Amıaa 'ylinanɔ 'na -zɛlı ku -yɔɔ
'ylinanɔ -nı, -we -wa 'nyii -yɔmnazıe, -can
kpelie, we -yɔ -bana -zɔnʊʊ 'wʊplaplıe. 4 Nıı,
amıaa 'ylinanɔ -zɛ kuzɔɔ 'ylinanɔ -we mıa
dibhe 'wʊ, we'e 'bhʊa la. -We -wa dlı -zɔnʊ
-yɔ dlı -dlɔɔ, mʊ 'ylia -Lagɔ 'yliya 'wʊ. 5 Zlımɛ
-Lagɔŋwnı -wa dıa -Lagɔ dlı 'wʊ, 'sa wa na-
manıa wa 'dɛ 'yli sa. Wa 'lowlia wa zʊa
'nʊŋwɛ. 6 'Sa *Sala zʊa *Ablaamʊ 'nʊŋwɛ,
'ın ɔ yia ɔ la: «Na -kanyɔ», 'ın -slɛɛn a ka
ɔ 'ŋwnıyua -zɛ, a -ka gbʊzɔnʊ lɛnʊda -mı, -
zugba a'a nʊ nyanɔ gbʊ yabhlogbɔɔ kwɛɛ.
7 Amıa 'ŋwnıı 'lowlia 'ya, a yibheli amıaa
'ŋwnı kpa sa, a -yɔ wa 'sɔɔ lɛnʊgbʊ weee 'wʊ.
A yibheli we 'ji nıı, wa 'nı latɛ aın 'bhisa.
A zʊbha wa, -we ka gbʊ -wa, 'yliyɔgagıe -
we 'nıa bhloluda -ka, -we -Lagɔ wlaa, 'yıa
wa yia we aın 'bhisa 'ya. A -ka 'sa nʊ, -
lu yabhlogbɔɔ 'na 'ka amıaa -Lagɔbhubhoe
wɛlı 'yoo -kʊlʊ.

A 'yı dlı -bhlo

8 Nıı, -slɛɛn, a 'dɛ weee 'yı dlı -bhlo. A
kıkalı zɛ -Lagɔbhelia 'bhisa. A -ka nyazıdlı,
'ın -ɔ -ka -mı, ɔ tı ɔ 'dɛ 'wʊ 'kienyi ɔ -libheyi
'yu. 9 A 'na 'palı gbʊnyuu 'bıgʊ gbʊnyuu -
nı, a 'na 'palı vɛlıe 'bıgʊ vɛlıe -nı. Nıı, a 'palı
we 'bıgʊ 'nyulaŋwna wɛlı nya. We 'gbʊ, -
Lagɔ yia aın la, ɔ 'ka aın 'nyulaŋwna. 10 -
Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:
«Nyımɛ -ɔ -ka gba ɔ 'ka 'pipee -zɔnʊ 'yı,
'ın ɔ 'ka 'mʊna 'wʊ -mı 'ylı weee nya,
gbʊnyuu 'na 'tlalı ɔ ŋwɛɛ -nı,
'ın ɔ 'na 'tʊbhʊlʊ yo -nı.
11 Ɔ palı gbʊnyuu lɛnʊe -blıgʊ,
ɔ nʊ gbʊzɔnʊ lɛ.
'Ɪn ɔ -talı 'wʊtʊtʊe -dlɔɔɔ da sɔ 'sɔ nya.
12 Nıı, nyıma -wa mıa tıklıı,
Jejitapɛɛ 'yli mı wa -yɔ,
'ın ɔ pʊlʊa wa -Lagɔbhubhoe wɛlı yuk-
wli.
'Ɪn ɔ sɔlʊa gbʊnyuu -lɛnʊnya -yɔ 'wʊ.»

A mnazı la, -we ka 'gbʊ, amıaa dlı 'tɛa 'wʊ, a 'ka we gba

13 A -ka gbʊzɔnʊ lɛnʊda -mı dlı weee nya,
nyɔɔ 'ka aın -yla gbʊnyuu lɛnʊa? 14 We -ka
nıı, gbʊzɔnʊʊ lɛnʊee 'gbʊ a mı sıada, 'mʊna
mı amıaa -nʊ nya.
«A 'na nʊnʊ nyanɔ nyıma kwɛɛ -nı,
'ın amıaa dlı 'na sumanı -nı.»
15 Nıı, a 'ylimanı Klisı -mɔ dibhe 'wʊ, amıaa
-Kanyɔ nya. 'Ɪn a mnazı la 'kɔmʊʊ, -we -
gʊ amıaa dlı 'tɛa 'wʊ, nyɔɔo nyɔɔ -ka aın
layıbha, a 'ka we 'ji gba ɔ -yla. 16 'Ɪn a nʊ
we lɛ dlı -dlɔɔ -yɔ nyımɛɛ 'nʊŋwɛzʊzʊe nya.
Amıaa 'wlukʊʊn -dlɔɔ -mı tıklıı, 'ın -wa dıa
aın gbʊ 'wlu, 'ın -wa gbaa amıaa nɔnɔbhʊ
Klisı 'wʊʊ daa gbʊnyuu, 'ın zʊ 'ka wa 'bha.
17 We -ka -Lagɔɔ dʊmagbʊ, nıı, a -ka gbʊzɔnʊ
lɛnʊda -mı, a sıa, -mʊʊ nanı 'yli, we -zi a 'ka
sıa gbʊnyuu lɛnʊe nya.

Sa Klisı sıa amıaa 'gbʊ

18 Nıı, Klisıı 'dɛbhie -gbolu tlılı 'wʊ -zakpa
-bhlogbɔɔ, gbʊnyuuu 'gbʊ. Mɔ -wa gbʊzɔnʊʊ
lɛnʊnyɔ, mɔ tlıa 'nyiicıaan 'gbʊ, 'ın ɔ 'ka aın
-Lagɔɔ -gbɛ kwa. Wa ka ɔ nyımɛ ku 'bha, 'ın
-Lagɔ yia ɔ 'wʊbhu tlıtlıe lʊ Zuzu 'Pʊpa nya.
19 Ɔɔ Zuzu nya ɔ mnıa gbʊ gbaa zuzunya
mıa -kaslʊ 'wʊ -yla. 20 Nyıma -wa 'nıa zlımɛ
-Lagɔɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, da -Lagɔ mıa wʊda
dlıtie nya, bhla -we nya *Nowee bhlaa ba-
too 'wʊ, wa zuzu -wa. We bhla, nyıma ya
'sɔ -lɛ -wa -gblaa wee batoo 'wʊ, wa gbeta,
ma 'pʊa 'nyu -gʊ. 21 Wee 'nyu -mını, batizee
batizee -we saa -zɛɛn da aın gbʊ 'wʊ, we
'wʊwlʊ -wa. Wee batizee batizee 'nı pʊın
ku -yɔsasıe 'nyu nya. Nıı, mʊ slolua -Lagɔ
'bı -a yia nɔa 'wlukʊʊn -dlɔɔ nya. -Zezu Klisı
ka 'wʊsɔ tlıtlıe lʊʊ 'gbʊ, wee batizee batizee

puea aın. 22 -Zezu Klisı mnıa yalı, ɔ -dı -Lagɔɔ lilisɔlʊ la. -Mɔ ɔ pılıa 'anzı -yɔ senya, we -yɔ yalıı 'tıtɛ weee 'wlu la.

4

A nʊ -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ

1 Klisı ka sıa ɔ ku zɔ, we 'gbʊ, amıa kpa 'ya amıaa 'dɛ la -mʊʊ sɔlʊ. -Ɔ -ka sıa ɔ ku zɔ, ɔ -yɔ gbʊnyuu ka 'ylibhʊbhlʊ. 2 -Slɛɛn da, ɔ dʊdʊ -gʊʊ pnıı -tʊa 'wʊ, ɔ 'na nʊnʊ nyımaa dlıwʊnyni -gbʊnyuu lɛ -nı, ɔ nʊ -Lagɔɔ dʊmagbʊ lɛ. 3 Cıın, amıa mıa dɛ, zlımɛ a ka nyıma -wa 'nıa -Lagɔ -yii dʊmagbʊ lɛnʊ. 'Ɪn a nʊa mʊtnıgbʊ lɛ, amıaa dlı nynia nyımaa -lu 'wʊ 'nyumɛɛ, nʊ bhaa aın, a lia duun, a maa bhabha, 'ın a bʊbɔa yoyolagɔnya titina sa. 4 Wa ka we -yɔyı nıı, a -yɔ wa 'sɔ 'nı gwagwabhʊ -bhlo 'wʊ -mı, wa gbʊnyuu -lɛnʊe -we -zua 'wʊ nya. Mʊ sʊbhalıa wa ŋwɛgaga, we 'gbʊ wa vɛlıa aın. 5 -Lagɔ -ɔ mnazıa la, 'ın -ɔ yia 'yliyɔganya -yɔ tlıtlınyaa -yɔgbʊ 'wʊbhua, mɔ 'yu wa yia wa lɛnʊgbʊnya gbaa. 6 We 'gbʊ, wa yia -Lagɔgbʊ gba 'dɛbhie tlıtlınya -yla. Gbʊ -we wa nʊa lɛ, da wa mıa dʊdʊ -gʊ, 'ın wa yia wa -yɔgbʊ 'wʊbhu we 'gbʊ, nyıma weee 'bhisa. -Slɛɛn, sa -Lagɔ -gaa 'yliyɔ, wa 'ka 'sa 'yliyɔga ɔ Zuzu 'Pʊpaa sɔlʊ.

A yibheli -Lagɔɔ wlawlalu kpa sa

7 -Lu weee labhʊ bhla ka cıpa. A -zɛ gbʊyilonya -yɔ -gʊladolunya, 'ın a 'ka -Lagɔ bhubhoe mneni. 8 Nıı, -lu weee 'yu, a kıkalı zɛ dlı weee nya. Nıı, zɛkalıe mıa, gbʊnyii -duun we mumnia la. 9 A kpʊkpalı 'lakpasu 'nanʊʊ, a 'na 'ŋwuŋweni -ŋwuŋweni zɔ -nı. 10 -Lu -Lagɔ 'nyɛa aın -bhlo -bhlo, a nʊnnʊ 'nanı 'wʊ we nya. A -ka 'sa nʊda -mı, 'ın a zɛa -Lagɔɔ wlawlalii 'yliyɔzʊnya -zɔnʊ. 11 -Ɔ -ka gbagbıee -nʊ 'yı, ɔ gba wɛlı -Lagɔ zʊa ɔ ŋwɛɛ. -Ɔ -ka nyımaa 'wʊsasıee -nʊ 'yı, ɔ nʊ we lɛ 'tıtɛ -we -Lagɔ nyɛa ɔ, we nya. 'Ɪn -lu weee 'wʊ, -Lagɔɔ 'ŋnı 'ka 'ylimanı -Zezu Klisı 'wʊ, -Zezu -ɔ kaa 'ŋnımnıe -yɔ 'tıtɛ, -zʊ weee nya. *-Amɛnı!

Wa -ka aın 'klıyıe 'wʊpalıda -mı Klisıı 'gbʊ, a li 'mʊna

12 Na 'talea -zɔnʊ, sıasıee -kosu 'kadʊ -we yia aın ylıa, 'ın we 'ka aın layla, we 'na sʊbhalı aın ŋwɛgaga -nı. 'Ɪn a 'na 'bhulu we 'wʊ, nɛɛ gbʊ -we 'na 'ka yaa aın ylı 'bhisa -nı. 13 Sa wa sıalıa Klisı, wa -ka 'sa aın sıalıda -mı, a li 'mʊna. 'Ɪn zlı ɔ 'ŋnımnıe yia 'bh-lewlʊa, amıaa dlı 'ka namanı, 'ın a 'ka 'mʊna li. 14 Wa -ka aın vɛlı Klisıı 'ŋnıı 'gbʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı amıaa -nʊ nya. Nıı, 'ŋnımnı -Zuzu, -Lagɔɔ Zuzu mı aın -gʊ. 15 Nıı, aın glaa wa 'na sıalı nyımɛ yabhlogbɔɔ nyımɛ -bhabhıe klaa, 'wie -yliylie klaa, gbʊnyuu lɛnʊe klaa, we -yɔ nyımɛ -putuu gbʊ 'wʊyligbıe 'gbʊ -nı. 16 'Ɪn -ɔ -ka sıada -mı, ɔ mı Klisıı -nʊ nyaa 'gbʊ, ɔ 'na nʊnʊ zʊ -nı, ɔ 'pa -Lagɔ fuo, Klisıı 'ŋnı ɔ -gʊ -mımıee 'gbʊ.

17 Bhla -we nya gbʊwʊbhubhue 'kaa gwedı, we ka nyni. 'Ɪn -Lagɔnyıma -gʊ we yia gwedılıa tıa. 'Ɪn wee gbʊ 'wʊbhubhue -ka -amıa -gʊ gwedılı, sa we 'ka 'wlulapalı -wa'a ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔɔ -nʊ nya? 18 -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyıma tıklıı nʊ 'pʊpʊe -ka -yɔkamanı nı,
sa we 'ka -mı gbʊnyuu -lɛnʊnya -yɔ
-wa'a ŋwnua -Lagɔgbʊ -yɔɔ -nʊ nya?»

19 We 'gbʊ, sa -Lagɔ 'yıbhaa, -wa weee mı 'saa sıada, -lu weee lalanyɔ -ɔ'ɔ 'bhʊlʊa ɔ gbagbawɛlı -gʊ la, wa zʊ wa 'dɛ ɔ kwɛɛ. 'Ɪn wa -tʊ zʊzɔnʊ lɛnʊda.

5

Piɛlı zʊa -Lagɔnyıma kpası 'dı

1 Nıı, -slɛɛn -wa mıa aın glaa -Lagɔnyıma kpası nya, ma -yla na gbaa gbʊ. -Amı mı 'ya -Lagɔnyımɛ kpasa nya. Ɪn ka Klisıı sıasıee da 'yı. 'Ɪn 'ŋnımnıe 'kadʊ yia 'bhlewlʊa, na -nʊ mı we glaa. 'Dı -we na zʊa aın mʊ nı: 2 sa 'nɔɔluu zʊanyaa 'yliyɔzʊnya zʊa 'nɔɔlu 'yliyɔ, -Lagɔnyıma -Lagɔ 'nyɛa aın yoo, a zʊ 'sa wa 'yliyɔ, dlı -zɔnʊ nya, we 'na -zɛlı -gla -nı, sa -Lagɔ 'yıbhaa we, 'sa. A 'na nʊnʊ we lɛ 'gwɛzi -yıyıee 'gbʊ -nı. A nʊ we lɛ, -gʊladolue nya, wa zɛkalıee 'gbʊ. 3 Nyıma -wa 'wlu -Lagɔ palıa aın la, a 'na nʊnʊ wa 'nyii 'wʊ -nı. Amıaa gbʊlɛnʊ sɔ -zɛ -Lagɔnyıma -yla gbʊʊ 'ylislolue. 4 'Ɪn zlı bhlabhlɛɛ 'yliyɔzʊnyaa -Kanyɔ 'kadʊ -ka lʊyi, -can -kloo -we'e 'bhʊa 'yligʊla, a 'ka we 'yı.

Piɛlı zʊa -Lagɔnyıma tɔlʊa 'dı

5 'Sa -bhlokpadɛ, nyimesia, a tı amıaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi nyıma kpası 'yu. 'Ɪn a 'dɛ weee, a tı amıaa 'dɛ 'wʊ 'kienyi, -ɔ -ka -mı ɔ 'ka ɔ -libheyii zɔlubho nʊ. Nıı, -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyıma -wa ylimanıa wa 'dɛ,
-Lagɔ sɔlʋa wa -yɔ 'wʋ,
'ın -wa tıa wa 'dɛ 'wʋ 'kienyi,
-Lagɔ nʋa -maa zʋzɔnʋ 'wluo.»
6 A tı amıaa 'dɛ 'wʋ 'kienyi -Lagɔɔ sɔ 'tıtɛ zɔ, 'ın 'ylı -we ɔ zʋa, we -ka nyni, ɔ 'ka aın 'ylimanı. 7 A zʋ amıaa -yɔkpagbʋ weee -Lagɔ kwɛɛ. Nıı, mɔ zʋa aın 'yliyɔ.
8 Amıaa -gʋ -tʋ ladoluda, 'ın a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ! Nıı, amıaa tʋnyımɛ, *'Kuzu, mı 'cɛ 'pada, ŋwɔ -bha -jla 'bhisa, 'wʋkpıkpıe nya, 'ın -ɔ we 'kaa lii datalıe nya. 9 A 'yligbe we 'yu gege dlızʋzʋe nya. Nıı, amıaa 'dɛ -yi we 'ji, amıaa -Lagɔbhelia mnenia dʋdʋ weee -gʋ la, wa mı sıada aın 'bhisa.
10 'Ɪn a -ka sıa bhla -sɛlɛ nya, -Lagɔ -ɔ -wa 'nanı weee -kanyɔ, -ɔ laa aın, ɔ 'ŋnımnıe 'nıa bhloluda -ka, -we 'wlʋa 'bhle -Zezu Klisı 'wʋ, a 'ka we yibheli. Ɔ dɛ yia aın -yɔmnazıa, mɔ yia aın 'wʋtɛmanıa, mɔ yia aın 'tıtɛ 'nyɛa, mɔ yia aın 'yligbelia gege. 11 'Tıtɛ -mı ɔ -nʋ nya -zʋ weee nya. *-Amɛnı!

'Wʋbhlolu -fʋsawɛlı

12 'Sɛbhɛ na paa da aın yoo, Silivɛɛn* sɔ cɛlıa we. -Amı 'yliya 'wʋ -Lagɔbheli tıklıı yabhlo -wa. Wee 'sɛbhɛ -kibhe 'nı na paa aın yoo, ın 'ka aın 'kʋayli 'pa, 'ın ın 'ka aın -yla gba nıı, -Lagɔɔ wlawlalu -zɔnʋ nı, a kpa we la -gli.
13 -Lagɔnyıma mıa -seli Babilɔnʋgbe† nʋkplɛ, -wa -Lagɔ -saa -bha aın 'bhisa, wa nɛɛ, wa -sa aın fʋ. 'Ɪn na 'yu Malıkı nɛɛ, -mɔɔ -sa 'ya aın fʋ. 14 A sısalı fʋ, a gbıgbleli zɛkıkalıe nya.
Amıa weee mıa Klisı 'wʋ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ -tʋ amıaa -nʋ nya.

* **5:12** Silası. † **5:13** Babilɔnʋ: Wlɔmʋʋ 'tʋaŋnı -wa.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Piɛlı 'paa yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ -we Piɛlı cɛlıa, mʊ -wa. Piɛlı mı -Zezuu *'bınɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyımɛ yabhlo nya. -Lagɔnyıma -yla ɔ cɛlıa 'sɛbhɛ nı, ɔ 'ka wa -yla gba nıı, wa zʊ wa 'dɛ 'yliyɔ yoyogbʊʊ -slolunyaa gbɛgbɛın. Nıı, wa 'na nɔnʊ yoyogbʊʊ -slolunya 'bı -nı.

Fʊsawɛlı

1 -Amı Simɔ Piɛlı, -ɔ -wa -Zezu *Klisıı lubhonʊnyɔ -yɔ ɔ *tietienyɔ, -amı cɛlıa da aın 'sɛbhɛ nı 'wʊ. -Amıaa -Lagɔ -yɔ Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisı mı tıklıı, we 'gbʊ a yia dlızʊzʊe -zɔnʊ 'yı -amıa 'bhisa. 2 A -yi -Lagɔ -yɔ -amıaa -Kanyɔ -Zezuu 'gbʊ, wa 'nyɛ aın zʊzɔnʊ -yɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ bhabha.

-Lagɔɔ -amıaa lalee -yɔ -amıaa -bhasasıe

3 -Li -we -a 'kaa -ka, 'ın sa -Lagɔ 'yıbhaa -a -mı dʊdʊ -gʊ, -a 'ka 'sa -mı, ɔ ka we -aın 'nyɛ ɔ 'tıtɛ nya. -Ɔ laa -aın, 'ın -a 'ka ɔ 'dɛɛ 'ŋnımnıe -yɔ ɔ zʊzɔnʊ dlili, -Lagɔɔ 'gbʊ -a yia ɔ yibheli. 4 Sanɛɛ 'sa -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aın -li -zɔnʊ -yɔ -li 'kadı 'nyɛ. -Li -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -aın 'nyɛ, -a 'yıa, mʊ saa aın 'wieyliylie -yɔ dʊdʊgʊʊ -lii dlıwʊnyinyie 'nyii 'bı. 'In we nyɛa aın we se, 'ın amıaa dlı 'ka -Lagɔɔ dlı 'bhisa -mı.

5 We 'dɛɛ 'gbʊ, a gʊ la, a 'ka amıaa dlızʊzʊe -gʊ amıaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊ palı, 'ın a 'ka amıaa lɛnʊgbʊ -zɔnʊ -gʊ -Lagɔɔ yibhelie tıklıı palı. 6 A gʊ 'ya la, a palı -Lagɔɔ yibhelie -gʊ amıaa 'dɛɛ kpakpıe tıklıı, a palı amıaa 'dɛɛ kpakpıe tıklıı -gʊ dlıtie, 'ın dlıtie -gʊ a palı -bha gbʊʊ 'klʊ -gʊ zʊzʊe, 'ın gbʊʊ 'klʊ -gʊ zʊzʊe -gʊ a palı -bha -Lagɔɔ -yɔlanɛnıe. 7 Amıaa -Lagɔɔ -yɔlanɛnıe -gʊ, a -yɔ amıaa -Lagɔbhelia 'yıbhalı -yıbhalı, 'ın -Lagɔbheliaa 'yıbha 'yıbhıe -gʊ, a palı -bha nyımɛɛ zɛkalıe. 8 -Kwıkwı -zɔnʊnya a 'kaa -ka mʊ nı, a -ka wee -kwıkwı -zɔnʊnya -mını -ka duun, 'ın we ylimanıa amıaa lɛnʊgbʊ -gʊwʊla, -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı yibhelie 'wʊ. 9 Nıı, -ɔ 'nı -kwıkwınya -mını -ka, ɔ 'wlʊ sa 'lɔlɔnyɔ ɔ'ɔ 'yı la 'pıpı, 'ın sa -Lagɔ -saa ɔ gbʊnyii 'cın -yɔ, ɔ ka we 'wʊdlʊ.

10 We 'gbʊ, bheliaın, a 'tɛmanı amıaa 'dɛ la 'ya bhabha, -Lagɔ ka aın la, 'ın ɔ yia aın -bhasa, a kpa we gbʊ -kli. Nıı, a -ka 'sa nʊda -mı, a 'na 'ka cı gbʊnyuu lʊbhlili. 11 -Amıaa -Kanyɔ -yɔ -amıaa Gbʊwʊsanyɔ -Zezu Klisıı 'ŋnımnıgbe 'na 'kaa labhʊ, sanɛɛ 'sa -Lagɔ 'kaa we 'yoo -kalı aın -yla.

Gbʊslolue -we -wa gbʊzɔnʊ

12 We 'dɛɛ 'gbʊ na yia aın ligbea, wee -li -mınıı 'gbʊ 'kɔmʊʊ. In -yi we 'ji nıı, a -yi -li -mını, 'ın -Lagɔgbʊ -zɔnʊ wa -slolua aın, a mı we -yɔlanɛda. 13 'In, ın 'yıbha tɛnyıı, ın 'ka amıaa dlı glusa, amıa ligbeligbıe nya, da ın -gaa -slɔ da 'yliyɔ na ku -mını 'wʊ. 14 Nıı, ın -yi we 'ji daylı na bhʊa wee tlıtlıku -mını 'wʊ, sanɛɛ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı -slolua 'mı we 'klʊ. 15 Nıı, la na yia gʊa, 'ın, ın -ka tlı, na 'bıgʊ, a 'ka gbʊnya -mını ligbeda -tʊ 'kɔmʊʊ.

-Wa 'yıa -Zezu Klisıı 'ylilo -yɔ

16 Nıı, -a 'kaa da -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı yiyigbʊ -yɔ ɔ 'tıtɛɛ gbʊ gba aın -yla, we 'nı nine wa -dı 'wlukʊʊn wa 'pa, 'mʊ -a 'nʊ. Nıı, -amıa ka ɔ 'ylilo -yɔyı -amıaa 'dɛɛ 'yli nya. 17 -Amıaa 'yibadı Dide -Lagɔ 'paa ɔ 'ŋnımnıe -gʊ, 'ın ɔ yia ɔ 'ylimanı. -Lagɔɔ 'ŋnımnıe 'kadʊ 'wʊ ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Ɔ mıa da na dʊma -yu -wa, mɔ 'wʊ na zʊa na 'mʊna weee.» 18 Wee wɛlı -we 'bhʊa yalı -amıaa 'dɛ ka we 'nʊ, da -a -yɔ ɔ 'sɔ mıa -mɔwlʊ -gɔgɔ 'wlu.

19 We 'dɛɛ 'gbʊ, -amıa zʊa -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa wɛlı dlı -gʊ gbʊzɔnʊ nya. A -ka wa wɛlı yukwli pʊlʊ, gbʊzɔnʊ a nʊa lɛ. Wee wɛlı 'wlʊ sa 'napɛ mı -nyumada nikpise 'wʊ tıklıı, 'ın zlı yi zlı, 'ın zlʊkpa -zɛlı 'ka amıaa dlı zɔ lı. 20 A yibheli we 'ji tıa nıı, -Lagɔgbʊʊ -falıpanyaa wɛlı mıa cɛlıda *-Lagɔsɛbhɛ 'wʊ, *-Lagɔgbʊʊ -falıpanyɔ yabhlogbɔɔ 'nı mneni, ɔ 'ka we 'ji gba ɔ 'dɛ nya. 21 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı cın -slɔ -Lagɔgbʊʊ -falı 'pa ɔ 'dɛɛ dʊmagbʊ nya. Nıı, Zuzu 'Pʊpa sua wa 'bhie, wɛlı -Lagɔ zʊa wa ŋwɛɛ, 'ın wa gbaa we.

2

Yoyogbʊʊ -slolunya (Zudı 4-13)

1 Bha bhlasabhla, yoyogbʊʊ -falıpanya ka 'tla *Izlaɛlınyıma nyıdı. 'Sa -bhloo 'dɛ yoyogbʊʊ -slolunya yia 'tlaa aın nyıdı. Yoyogbʊnya mnɔnʊa nyımɛ, we sloluenya suaa. 'In wa 'ka 'dɛbhie Nyımaa -Kanyɔ, -ɔ zıtıa wa 'wʊ, kwnɛɛ -sa. Sanɛɛ 'sa wa yia wa 'dɛ lasaa slʊı. 2 Nyıma -duun yia wa

'bıbholua, wa pʋınpla -gbʋnyaa lɛnʋe nya. Wa 'gbʋ, wa yia -Lagɔɔ 'yoo -zɔnʋ gla palıa. 3 Wa 'gwɛzii dʋdʋnanʋʋ 'gbʋ, yoyogbʋnya wa yia aın -slolua, 'ın wa 'ka aın 'gwɛzi 'wlusa. 'Ɪn wa -kaslʋ mı lamnazıda pepe we 'bı ka 'wʋgwlɛ. 'Ɪn wa lasanyɔ 'nı 'ylaa ŋwɔda -mı.

4 Nıı, 'anzınya -we nʋa gbʋnyuu lɛ, -Lagɔ 'nı we 'wʋtı, ɔ ka we gbʋan, 'ın ɔ yia we *glukaslʋ 'wʋ viteli nikpise 'wʋ. -Mɔ ɔ dıa we la tıklıı, 'ın gbʋwʋbhu ylı 'ka nyni. 5 Nıı, -Lagɔ 'nı bhabenyi -nyıma 'wʋtı. Ɔ -lʋalıa zezeguda, 'ın 'nyu yia gbʋnyuu -lɛnʋnya weee lasa. -Lagɔɔ titee gbʋ tıklıı mıa, 'mʋ *Nowee gbaa, 'ın ɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yɔ nyıma gbesɔ -Lagɔ puea. 6 -Lagɔ ka *Sodɔmʋgbe -yɔ *-Gomɔlʋgbe lasasıe -dılı -kosu nya, gbʋ yia gbʋnyuu -lɛnʋnya weee ylıa, we 'ylis-lolue -wa. 7 *Lɔtʋ -wa nyımɛ tıklıı, -ɔ mıa mʋtnıgbʋʋ lɛnʋnya nyıdı, 'ın -maa lɛnʋgbʋ sumanıa ɔ dlı, -Lagɔ ka ɔ pue. 8 Nıı, ɔɔ nyımɛ tıklıı -ɔ mıa wa nyıdı, wa -sabhɛbhagbʋ 'nyuu wa nʋa lɛ, ɔ yıa -yɔ, 'ın ɔ nʋa 'kɔmʋʋ, mʋ sumanıa ɔ nyımɛ -zɔnʋ dlı -weii -weii. 9 Sanɛɛ 'sa, Jejitapɛ -yia nyıma, -wa nɛa ɔ -yɔla, laylagbʋ 'wʋsa sa, 'ın ɔ yia gbʋnyuu -lɛnʋnya sɔ yabhlo lʋ ladıa, 'ın ɔ 'ka wa -kaslʋ 'wʋpa gbʋwʋbhu zlı. 10 Nıı, -wa nʋa wa 'dɛɛ yıcɛɛ dʋmagbʋ lɛ, 'ın wa nyɛa -Lagɔɔ wa 'wlulapılıe 'wʋ, 'ma -Lagɔ yia -kaslʋ 'wʋpaa yia tıa.

Waa yoyogbʋʋ -slolunya 'tɛyliyɔ, 'ın wa ylimanıa wa 'dɛ. Wa'a zʋ yalıı 'ŋnımnınya 'nʋŋwɛ, 'ın wa vɛlıa -maa. 11 'Anzınya ka 'dɛɛ latɛlɔ -yɔ 'tıtɛ -zia yoyogbʋʋ -slolunya 'wʋ, -mʋʋnya'a dılı yalıı 'ŋnımnınya gbʋ 'wlu la, Jejitapɛ 'yu, 'ın we'e vɛlı wa. 12 'Ɪn waa nyıma -manı vɛlıa -lu wa'a 'nʋa 'wʋla. Nyımɛɛ zuzu slolua wa 'yoo da. Wa 'wlʋ -fliinıma 'nıa 'ylimna, -we we gwalıa, wa 'ka we kpa, 'ın wa 'ka we 'bhaa gbʋ -wa. 'Bhaa wa yia wa -fliinıma 'bhisa. 13 Sanɛɛ 'sa wa yia sıa, sa wa sıalıa nyıma tɔlʋa. We nanı wa dʋdʋ wa 'ka wa dʋmagbʋ 'nyii lɛnʋ zlı bɛblɛɛ. Da wa -yɔ aın 'sɔ -ka amıaa 'fɛtı -sada -mı, 'ın wa nʋa aın -dawli 'wʋ. Wa amıaa nyıdı -mımıe mıa, pʋınplagbʋ -yɔ zʋbhalıgbʋ -wa. 14 Nıı, nyıma -putuu -budu 'wʋdı -lubho wa kaa. Gbʋnyuu'u -lʋelı wa -gba, nyıma -wa yɔlʋa 'wʋ 'ın wa salıa -bha -maa la. 'Gwɛzi 'yıyıe -bhlogbɔɔ wa dlı nynia 'wʋ. We 'gbʋ -Lagɔɔ mɛ mıa wa -gʋ! 15 Wa ka 'yloogblʋ -zɔnʋ -gʋ 'bhʋ, 'ın wa yia wa 'dɛ mnɔnʋ. 'Ɪn wa yia Bozɔɔɔ 'yu *-Balamʋʋ 'yoo bhli. -Mɔɔ 'yıbha bhaa gbʋnyuuu 'pɛnıgwɛzi. 16 Nıı, -Lagɔ ka -Balamʋ gbʋ -yla lapalı, ɔ 'nı ɔ 'nʋŋwɛ zʋʋ 'gbʋ. -Sokofalı ŋwnɔ -we'e gbaa, 'ın we yia ɔ -yla nyımɛ wɛlı gba. 'Ɪn we yia -Balamʋ, -ɔ -wa -Lagɔgbʋʋ -falıpanyɔ, ɔ gbʋkpʋagbʋʋ lɛnʋe 'yligbeli.

17 Waa yoyogbʋʋ -slolunya 'wlʋ sa 'nyuu 'wlukʋa mna, 'ın wa 'wlʋ yalıpʋpa -pıpɛ 'kadʋ mı 'suda. -Lagɔ ka wa 'bı lazʋ nikpise -dlugba tliitlii 'wʋ. 18 Wa 'dɛɛ 'ylimanı -gbʋkpʋanya wa gbaa, 'ın nyıma -wa 'bhʋa 'lulolu gbʋnyii lɛnʋnya nyıdı, 'ın wa salıa -maa 'yloogblʋ la, wa yıcɛɛ dʋmagbʋnyaa lɛnʋe -yɔ wa mʋtnıgbʋʋ lɛnʋe nya. 19 Wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «Amıaa 'dɛ -yla a yia -tʋa.» -Zugba wa 'dɛ mı lɛnʋgbʋ cın saa wa la, we galı nya. Nıı, nyımɛɛ lɛnʋgbʋ -zilia ɔ ŋwɛ la, we gaylo ɔ -mıa.

20 Nıı, nyıma -wa -ka dʋdʋ -gʋʋ pʋınplagbʋ lʋbhʋ, -amıaa -Kanyɔ -yɔ -amıaa Gbʋwʋsanyɔ -Zezu Klisıı yibheliee 'gbʋ, 'ın -mʋʋ 'bıgʋ, wa -ka wa 'dɛ 'yitide, -mʋʋ -ka wa lu, wa 'wʋbhlolu -kwıkwı nyumanıa 'yli, 'ın we zia we tıanʋ. 21 Wa ka 'yoo tıklıı yibheli, 'ın -Lagɔɔ tite wa -slolua wa, wa yia we -blıgʋpalı. Nıı, wa 'nı yaa wee 'yoo tıklıı yibheli, -mʋʋ nanı 'yli wa -nʋ nya. 22 -We ylıa wa, mʋ slolua we nıı, -we gbʋʋ nine nı gbaa gbʋzɔnʋ -wa:

«-We gwı gwɛzɛa 'mʋ we lia lʋ.»

'Ɪn

«-Bobo -we wa budoa, plaplı we mnı 'yaa dlilia.»

3

Lʋ -Zezu yia yia

1 Na jijli -talea, 'sɛbhɛɛ 'sɔnʋ na paa da aın yoo. We 'dɛ 'sɔ nʋkplɛ, amıaa dlı na saa glu, amıaa -gʋladolue nya, 'ın amıaa 'wlukʋʋn lapʋpalı sɔ 'ka -mı tıklıı. 2 Nıı, wɛlı -Lagɔgbʋʋ -mɔwlʋ -falıpanya gbaa zlımɛ, amıaa dlı -tʋ we -gʋ. We -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -yɔ Gbʋwʋsanyɔɔ tite, tietienya -slolua aın.

3 A yibheli we 'ji gbʋ weee 'yu nıı, 'wʋbhloluylınya 'wʋ, nyımaa glapalınya

yia 'tlaa, wa 'dɛɛ dʋmagbʋ 'nyii lɛnʋe nya. 'Ɪn wa 'ka aın gla palı. 4 'Ɪn wa gbaɛ: «Ɔ nɛɛ lʋ ɔ yia yia, we 'nı mʋʋ? Gbʋzɔnʋ -wa, da ɔ mıa? -Amıaa didea ka tlı 'bı ka 'wʋgwlɛ, 'ın sa -li mıa dʋdʋʋ gwedılıda 'cın, 'sa -bhlokpadɛ we mıa!» 5 'Dɛɛ 'yibadı waa nyıma dlʋa gbʋnya -mını 'wʋ, nıı, -Lagɔ -laa yalı la ɔ wɛlı nya, we 'bı ka 'wʋgwlɛ. 'Nyu lʋ dʋdʋ 'tlaa, 'ın 'nyu nya ɔ nʋa we lɛ. 6 'Ɪn -bhlokpadɛ zezeguda lʋa, wee 'nyu yea tıa -dʋdʋ -gʋ, 'ın we yia we lasa. 7 Wee -Lagɔwɛlı -bhlokpadɛ zʋa bhla -mınıı yalı -yɔ dʋdʋ la, we 'ka gbʋnyuu -lɛnʋnyaa -yɔgbʋ 'wʋbhu bhla -yɔ wa lasa bhla ylı. Wee bhla -bhloo 'dɛ nya -kosu 'kadʋ yia wee yalı -yɔ dʋdʋ lasaa.

8 'Ɪn na jijli -talea, -lu -we a 'na 'kaa 'wʋdlʋ mʋ nı: nıı, Jejitapɛɛ -gbɛ, 'ylı -bhlo 'wlʋ -zʋʋ 'wlu gbu, 'ın zʋʋ 'wlu gbu 'wlʋ 'ylı -bhlo. 9 Jejitapɛ'ɛ kpeke gbʋ ɔ gbaaa lɛnʋe nya, sa nyıma tɔlʋa pʋpalıa we 'wlukʋʋn la 'sa. 'Ɪn dlıtie ɔ kaa amıaa gbɛgbɛın. Nıı, ɔ 'nı 'yıbha nyımɛ yabhlogbɔɔ 'bhʋ la, ɔ 'yıbha nyıma weee dlı 'bhiti.

10 Sa 'wienyɔ tlalıa nyımɛ, 'sa Nyımaa -Kanyɔ yia yia. Wee 'ylı nya yalı yia labhʋa -jiji 'kadʋ nya, 'ın -kosu 'ka yalı -li -sie. 'Ɪn dʋdʋ -yɔ we -gʋ -lu weee 'ka labhʋ. 11 Nıı, la wee -li weee -mını yia 'bhʋa saa 'gbʋ, -we a 'kaa lɛnʋ, a 'nʋ we 'wʋla 'nanʋʋ! Amıaa nɔnɔbhʋ -mı -mɔwlʋda, 'ın a nɛ -Lagɔ -yɔla. 12 A wʋ -Lagɔɔ yiyiylı, 'ın a gʋ la sɔ weee lʋ, 'ın wee 'ylı 'ka nyni daylı. Wee 'ylı nya -kosu yia yalı lasaa, 'ın yalı -li weee 'ka nyanɔ -kosuu slo kwɛɛ. 13 'Ɪn -Lagɔ nɛɛ: yalı lolu -yɔ dʋdʋ -lolu -we -gʋ tıklımımıe mıa, 'mʋ ɔ yia wlaa, 'ın 'mʋ -amıa mıa wʋda.

14 Na jijli -talea, -we ka gbʋ -wa, a -ka 'ylı -mını wʋda -mı, a gʋ la, a 'ka -mɔwlʋ, gbʋnyuu 'na -mını aın kwɛyli -nı -Lagɔ 'yu, 'ın 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ 'ka a -yɔ ɔ 'sɔ nyıdı -mı. 15 A zʋ we 'wlukʋʋn nıı, -amıaa -Kanyɔɔ dlıtie -wa -amıaa puepue. 'Mʋ -amıaa bheli -zɔnʋ *Pɔlʋ cɛlıa aın 'wʋ, gbʋyilo -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya. 16 'Mʋ ɔ cɛlıa ɔ 'sɛbhɛ weee 'wʋ, da ɔ gbaa wee gbʋ -mınıı daa. -Mɔ we nʋkplɛ wɛlı tɔlʋaa 'wʋlanʋe 'tɛ. Titinanya -wa 'nıa -Lagɔ -yi 'nanʋʋ, -maa kamanıa wee wɛlıı 'ji 'wʋ. Sa wa nʋa -Lagɔwɛlı, datɔlʋa 'sa. Sanɛɛ 'sa wa saa wa 'dɛ la.

17 'Ɪn amıa, na jijli -talea, -slɛɛn a -yi gbʋnya -mınıı 'gbʋ, a zʋ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, nyıma 'nyii palıa -Lagɔ -blıgʋ, wa yi aın mnɔnʋ. 'Ɪn a 'ka 'yligbeda -tʋ gege amıaa dlızʋzʋe 'wʋ. 18 'Ɪn a -tʋ 'ylimanıda -amıaa -Kanyɔ -yɔ -amıaa Gbʋwʋsanyɔ -Zezu Klisıı 'nanı -yɔ ɔ yibhelie 'wʋ. Ɔ 'ŋnı mnı dɛslɛɛn -yɔ 'ylı weee nya!

*-Amɛnı!

Tıa -sɛbhɛ Zaan 'paa yoo

*Zaan -ɔ cɛlıa -Zezuu -gʊgbʊ, mɔ -bhlokpadɛ cɛlıa 'sɛbhɛ nı. -Lagɔnyıma -yla ɔ cɛlıa 'sɛbhɛ mıa da ɔ 'ka wa -yla gba nıı, wa zʊ wa 'dɛ 'yliyɔ yoyogbʊʊ -slolunyaa gbɛgbɛın. -We ka gbʊ -wa, -maa 'yıbha -maa 'ka wa -dawli 'wʊnʊ. Ɔ nɛɛ nıı, -Lagɔnyıma -ka zɛkıkalıda -mı, 'ın wa -ka -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ zʊda -mı, wa mneni wa 'ka we 'jiyibheli nıı, wa mı -Lagɔɔ 'yua nya.

Wɛlı -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe

1 Wɛlı -we nyɛa nyımɛ 'yliyɔgagıe, we -gʊgbʊ -a cɛlıa aın 'wʊ. Nıı, da -Lagɔ 'nıa -slɔ -lu weee lala, we mı la. Wee Wɛlı mıa da nı, -a ka we 'nʊ, -a ka we -yɔyı -amıaa 'yli 'sɔ nya. -A ka we yla, 'ın -amıaa sɔ yia we kwɛzı. 2 Nıı, wee 'yliyɔgagıe 'wlʊa 'bhle, -a ka we -yɔyı. We gbʊdayınya -a -mıa. 'Yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, -we -yɔ -amıaa Dide -Lagɔ 'sɔ mıa, -mɔɔ ka we -aın 'klʊslolu. Wee 'yliyɔgagıee gbʊ -a gbaa aın -yla. 3 Nıı, -we -a 'yıa -yɔ, -we -a 'nʊa, we gbʊ -a gbaa aın -yla, a -yɔ -aın 'sɔ 'ka dlı -bhlo -ka. We -ka 'sa -mı nı, -a 'dɛ weee 'ka dlı -bhlo -ka, -a -yɔ Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu -Zezu *Klisı 'sɔ. 4 Nıı, 'mʊ -a cɛlıa aın 'wʊ, 'ın -amıaa 'mʊna 'ka gba.

-A nɔ zlı 'klʊ

5 Gbʊ -we -a 'nʊa -Zezu Klisı ŋwɛɛ, 'ın -a mıa aın -yla gbada, mʊ mıa da: -Lagɔ mı zlı nya, 'ın nikpise 'nı ɔ 'wʊ -mı -gba. 6 -A -ka gba nıı, -a -yɔ -Lagɔ 'sɔ ka dlı -bhlo, -zugba -a nɔ nikpise 'wʊ, yo -a kaa, 'ın gbʊzɔnʊ 'nı -amıaa lɛnʊgbʊ 'wʊ -mı. 7 Nıı, -Lagɔ mı zlı 'klʊʊ 'gbʊ, -a -ka zlı 'klʊ nɔ, -zugba -a -yɔ -amıaa -lima 'sɔ ka dlı -bhlo, 'ın ɔ 'Yu -Zezuu 'pıɔn wɔlʊa -aın -yɔ -amıaa gbʊnyuu weee gbɛgbɛın.

8 -A -ka gba nıı, -a'a nʊ gbʊnyuu lɛ, -amıaa 'dɛ -a nʊa -dawli 'wʊ, 'ın gbʊzɔnʊ 'nı -aın 'wʊ -mı. 9 -Lagɔ mı tıklıı, 'ın -we ɔ -ka gba, 'mʊ ɔ nʊa lɛ. We 'dɛɛ 'gbʊ -a -ka -amıaa gbʊnyii ɔ -yla gba, 'ın ɔ tıa -amıaa gbʊnyii 'wʊ. 'Ɪn ɔ wɔlʊa -aın -yɔ, -we weee 'nıa tıklıı -mı, we gbɛgbɛın. 10 -A -ka gba nıı, -a 'nı gbʊnyuu lɛnʊ, yokanyɔ -a -zɛlıa ɔ, 'ın ɔ wɛlı 'nı -aın 'wʊ -mı.

2

1 Na 'ylaaslı, a yi gbʊnyuu lɛnʊʊ 'gbʊ na cɛlıa aın 'sɛbhɛ nı 'wʊ. Nıı, we -ka nıı, nyımɛ yabhlo ka gbʊnyuu lɛnʊ nı, -a ka 'wʊplalınyɔ Dide 'yu, mɔ -wa -Zezu Klisı, nyımɛ tıklıı. 2 Ɔmɔ mıa, ɔ ka ɔ 'dɛ wla -amıaa 'slaka nya -Lagɔ 'ka -amıaa gbʊnyii 'wʊtı. We 'nı -amıa -bhlogbɔɔɔ gbʊnyii ɔ 'ka 'wʊtı, nıı, dʊdʊgʊ -nyıma weee gbʊnyii ɔ 'kaa 'wʊtı.

-A -kalı -amıaa bheliaa zɛ

3 -A -ka -Lagɔɔ tite 'nʊŋwɛ zʊda -mı, -a mı we -gʊ nıı, -a -yi ɔ. 4 Nyımɛ -ɔ -ka gba nıı, ɔ -yi -Lagɔ, 'ın -zugba ɔ'ɔ zʊ ɔ tite 'nʊŋwɛ, yokanyɔ -mɔɔ -mıa, 'ın gbʊzɔnʊ 'nı -mɔɔ 'wʊ -mı. 5 We 'nı -mʊʊʊ nı, -ɔ -ka ɔ wɛlı 'nʊŋwɛ zʊ, -Lagɔɔ zɛɛ 'dɛbhie -mɔɔ -kalıa we 'ka gba. Sa -a 'kaa we 'jiyibheli nıı, -a mı -Lagɔ 'wʊ, mʊ nı: 6 nyımɛ -ɔ -ka gba ɔ mı -Lagɔ 'wʊ, sa -Zezu nɔa, ɔ nɔ 'sa.

7 Na bhelia -zɔnʊ, -we ın cɛlıa aın 'wʊ, we 'nı tite lolu, nıı, tite sʊa -wa, 'ın we -yɔ aın 'sɔ mı we gwedılıda. Wee tite sʊa mıa, wɛlı -we a 'nʊa, mʊ -wa. 8 We mı 'sa 'bhie, tite lolu ın cɛlıa aın 'wʊ. Sa wee tite mıa gbʊzɔnʊ nya -Zezu -yɔ aın 'wʊ, wa mneni wa 'ka we -yɔyı. Nıı, nikpise mı mnıda, 'ın zlıı 'zayli mı lıda pepe.

9 -Ɔ -ka gba nıı, ɔ mı zlı 'klʊ nɔda, -zugba ɔ nyɛ ɔ bheli 'wʊ, ɔɔ nyımɛ mıa, ɔ mı -slɔ nikpise 'wʊ. 10 -Ɔ -ka ɔ bhelii zɛkalı, ɔ mı zlı 'wʊ. -We 'kaa ɔ labhlı, we 'nı ɔ 'wʊ -mı.* 11 Nyımɛ -ɔ nyɛa ɔ bheli 'wʊ, ɔ mı nikpise 'wʊ. Nikpise 'wʊ ɔ nɔa. Mɔ ɔ mıa mnıda, ɔ 'nı -bha da -yi, nikpise ka ɔ 'lɔlʊʊ 'gbʊ.

A 'na zʊlʊ dʊdʊgʊlu dlı -gʊ -nı

12 Na 'ylaaslı, -we ka 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ, mʊ -wa nıı, -Lagɔ ka amıaa gbʊnyii 'wʊtı -Zezuu 'gbʊ. 13 Na didea, -we ka 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ, mʊ -wa nıı, -ɔ mı bhaa -bha da -lu 'kaa gwedı, a -yi ɔ. Nyimesia, -we ka 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ, mʊ -wa nıı, a ka gbʊnyuuu dide lu. 14 Na 'ylaaslı, a -yi Didee 'gbʊ, na cɛlıa aın 'wʊ. Didea, -ɔ mıa we gwedıda, a -yi ɔ, we 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ. Nyimesia, a 'tɛ la, -Lagɔwɛlı mı aın 'wʊ, a ka gbʊnyuuu dide lu, we 'gbʊ na cɛlıa aın 'wʊ.

* **2:10** We 'ji yabhlo nı: -we 'kaa ɔ bheli labhlı, we 'nı ɔ 'wʊ -mı. We 'jii 'sɔnʊ nı: -we 'kaa ɔ labhlı, we 'nı we 'wʊ -mı.

15 A 'na -kalı dʋdʋʋ zɛ -nı. A 'na -kalı
dʋdʋgʋlu yabhlogbɔɔɔ zɛ -nı. Nyımɛ -ɔ -ka
dʋdʋgʋluu zɛkalı, ɔ 'nı Dide -Lagɔɔ zɛkalı.
16 -Lu weee mıa dʋdʋgʋ, mʋ nı: nyımɛɛ
dlıwʋnynili 'nyii klaa, nyıma -wa yıa -lu -
yɔ, 'ın we 'tʋ bhaa wa klaa, we -yɔ nyıma
-wa ylimanıa wa 'dɛ wa 'ŋnımnıee 'gbʋ.
Wee -li mıa dɛ, we'e 'bhʋ Dide -Lagɔɔ -gbɛ,
dʋdʋgʋ we bhʋa. 17 A yibheli we 'ji nıı, dʋdʋ
mı 'plıda, we -yɔ nyımaa dlıwʋnynili. Nıı,
nyımɛ -ɔ nʋa -Lagɔɔ dʋmagbʋ lɛ, ɔ 'yliyɔgagıe
'nı bhloluda -ka.

Klisıı tʋnyımɛ

18 Na 'ylaaslı, dʋdʋʋ bhıa bhla ka cıpa. A
ka 'nʋ nıı, Klisıı tʋnyımɛ mı yida. 'In -slɛɛn,
Klisıı tʋnyımaa -zlo ka yi, we 'dɛɛ 'gbʋ, -a -yi
we 'ji nıı, dʋdʋʋ bhıa bhla ka cıpa. 19 Waa
nyıma mıa, -aın glaa wa 'bhʋa. Nıı, wa 'nı
-amıaa lʋnyıma nya -mı. We -ka yaa nıı, -
amıaa lʋnyıma wa -mı, -zugba wa ka -aın
glaa -tʋ. Wa jlajle slolua sa 'vayı nıı, wa
'yabhlogbɔɔ 'nı -amıaa lʋnyımɛ nya -mı.
20 -Mʋmʋ -ka amıaa, -Zezu Klisı ka aın
Zuzu 'Pʋpa 'nyɛ. We 'dɛɛ 'gbʋ a 'dɛ weee -yi
gbʋzɔnʋ. 21 We 'nı nıı, a 'nı gbʋzɔnʋ -yii 'gbʋ,
ın yi aın 'wʋcɛlı. Nıı, a -yi gbʋzɔnʋ, 'ın a -yi
we 'ji nıı, gbʋzɔnʋ'ʋ gwalı yoo 'gbʋ na cɛlıa
aın 'wʋ.
22 Nyɔɔ -wa yokanyɔa? Nyımɛ -ɔ gbaa nıı,
-Zezu 'nı *-Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya -mı, mɔ -
wa yokanyɔ, mɔ -wa Klisıı tʋnyımɛ. 'In ɔ 'nı
Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yuu gbʋ -yɔŋwnu. 23 Nyɔɔo
nyɔɔ 'nı ɔ 'Yu -Zezuu gbʋ -yɔŋwnu, Dide -
Lagɔɔ gbʋ ɔ 'nı 'yaa -yɔŋwnu. -Ɔ -ka ɔ 'Yuu
gbʋ -yɔŋwnu, Dide -Lagɔɔ gbʋ ɔ ŋwnu 'yaa
-yɔ. 24 We 'dɛɛ 'gbʋ, wɛlı -we a 'nʋa we
gwedıda, we -tʋ aın dlı zɔ. We -ka 'sa -mı,
'ın a tʋa -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu 'sɔ 'wʋ. 25 -We ka wɛlı
-Zezu wlaa, mʋ -wa nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa
bhloluda -ka, 'mʋ ɔ yia -aın 'nyɛa.
26 -Wa 'yıbhaa wa 'ka aın -dawli 'wʋnʋ,
wa 'gbʋ ın yia aın gbʋ nı 'wʋcɛlı. 27 Amıa
mıa, -Zezu Klisı ka aın Zuzu 'Pʋpa 'nyɛ, 'ın
we -dılı aın 'wʋla. -Slɛɛn, a 'nı gbʋslolunyaa
gbʋ -ka. Nıı, ɔɔ Zuzu slolua aın gbʋ weee, 'ın
gbʋ ɔ slolua aın, we mı gbʋzɔnʋ nya, we 'nı
yo. We 'dɛɛ 'gbʋ, a -tʋ Klisı 'wʋ, sa ɔɔ Zuzu
-slolua we aın 'bhisa.
28 Cıın, na 'ylaaslı, a -tʋ Klisı 'wʋ, 'ın zlı ɔ -
ka yi nı, -amıaa dlı 'ka 'wʋtɛ, -mʋʋ yi 'wlʋ nıı,
zʋ 'bha -aın ɔ 'yu -mʋʋ zlı.

-Lagɔɔ 'yua

29 A -yi we 'ji nıı, Klisı mı tıklıı, we 'dɛɛ 'gbʋ
a mneni a 'ka 'ya we 'jiyibheli nıı, nyımɛ -ɔ
nʋa gbʋ tıklıı lɛ, ɔ mı -Lagɔɔ 'yu nya.

3

1 A yla, Dide -Lagɔ 'nı -amıaa zɛkalı -sɛ! Ɔ
ka 'dɛbhie -aın la ɔ 'yua. Nıı, gbʋzɔnʋ -wa, ɔ
'yua -a -mıa. -We ka 'gbʋ dʋdʋgʋ -nyıma 'nıa
-aın -yi -Lagɔɔ 'yua nya, mʋ -wa nıı, wa 'nı
-Lagɔɔ 'dɛ -yi. 2 Na bhelia -zɔnʋ -wa ka zɛ ın
-kalı, -slɛɛn, -a mı -Lagɔɔ 'yua nya, 'ın -we -a
'kaa -zɛ, we mı zizeda. -A -yi we 'ji nıı, Klisı
-ka yi nı, sa ɔ mıa, 'sa -a yia -mıa, -we ka gbʋ
-wa, -yɔ -a yia ɔ 'yıa sa -gwıı. 3 Nyımɛ -ɔ ka dlı
'tɛ 'saa Klisı -gʋ 'wʋ, sa Klisı mıa -mɔwlʋda,
'sa ɔ yia -mɔwlʋda -tʋa.
4 Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋnyuu lɛ, -Lagɔ -yɔ -mɔɔ
-sɔlʋa 'wʋ. Nıı, gbʋnyuuu lɛnʋe mıa, -Lagɔɔ
-yɔwʋsɔlʋe -wa. 5 Nıı, a -yi we 'ji nıı, -Zezu
Klisı ka yi ɔ 'ka nyımaa gbʋnyuu lamumni,
'ın gbʋnyuu 'nı ɔ 'wʋ -mı. 6 Nyımɛ -ɔ -ka -
Zezu 'wʋ -mı, ɔ'ɔ -tʋ gbʋnyuu lɛnʋda. -Ɔ tʋa
gbʋnyuu lɛnʋda, -mɔɔ 'nı ɔ 'yı, -mɔɔ 'nı ɔ -yi.
7 Na 'ylaaslı, nyımɛ 'na nʋnʋ aın -dawli
'wʋ -nı. Nyımɛ -ɔ nʋa gbʋ tıklıı lɛ, sa -Zezu
mıa tıklıı, 'sa ɔ mıa tıklıı. 8 Nyımɛ -ɔ nʋa
gbʋnyuu lɛ, ɔ mı *'Kuzuu -nʋ nya. -We ka
gbʋ -wa, we 'ka we gwedılıda 'bhʋ, 'Kuzu mı
gbʋnyuu lɛnʋda. Nıı, -we ka 'gbʋ -Lagɔɔ 'Yu
yia yi, mʋ -wa nıı, ɔ 'ka 'Kuzuu lɛnʋgbʋ lasa.
9 -Wa weee mıa -Lagɔɔ 'yua nya, wa'a -
tʋ -slɛɛn gbʋnyuu lɛnʋda, -we ka gbʋ -wa,
-Lagɔɔ 'yliyɔgagıe mı wa 'wʋ. Wa mı -
Lagɔɔ 'yua nyaa 'gbʋ, wa 'nı mneni wa 'ka
gbʋnyuu lɛnʋda -tʋ. 10 Sa wa sısalıa -Lagɔɔ
'yua -yɔ 'Kuzuu 'yua 'wʋ, mʋ nı: nyıma -
wa'a nʋa gbʋ tıklıı lɛ, 'ın nyıma -wa 'nıa
wa bheliaa zɛkalı, waa nyıma mıa, wa 'nı -
Lagɔɔ 'yua nya -mı.

-A kıkalı zɛ

11 Cıın, wɛlı a 'nʋa we gwedılıda, mʋ nı: -a
kıkalı zɛ. 12 -A 'na -mı -nı *Kaɛn 'bhisa -nı,
-ɔ mıa gbʋnyuuu didee -nʋ nya, 'ın ɔ yia ɔ
bheli 'bha. -We ka 'gbʋ ɔ yia -mɔɔ 'bha, mʋ -
wa nıı, ɔ lɛnʋgbʋ -nyu 'yli, -zugba ɔ bheli nʋa
gbʋ tıklıı lɛ.
13 Bheliaın, dʋdʋgʋ -nyıma -ka aın
'wʋnyɛda -mı, we 'na sʋbhalı aın ŋwɛgaga -
nı. 14 -Amıa, -a kıkalı zɛɛ 'gbʋ, -a -yi we 'ji nıı,

-a ka yaa tlı, 'ın -a yia 'yliyɔgagıe 'wʊplılı. -Wa'a kıkalıa zɛ, tlıtlıe 'wʊ -maa tʊa. 15 Nyımɛ -ɔ nyɛa ɔ bheli 'wʊ, nyımɛbhanyɔ ɔ -mıa, 'ın a -yi we 'ji nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, we 'nı nyımɛbhanyɔ yabhlogbɔɔ 'wʊ -mı. 16 Sa -a 'kaa nyımaa zɛkalı, -a ka -slɛɛn we yibheli. -Zezu Klisı ka ɔ 'yliyɔgagıe wla -amıaa 'gbʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ, -a wla -amıaa 'yliyɔgagıe -amıaa bheliaa 'gbʊ. 17 We -ka 'sa -mı, nyımɛ 'ka 'ylilɛ -ka, 'ın ɔ bheli 'ka gbʊ 'yı, 'ın ɔ 'ka -mɔɔ -yɔ nʊkplɛ 'wʊkla, wa 'nı mneni wa 'ka gba nıı, -Lagɔɔ zɛkalıe mı ɔɔ nyımɛ 'wʊ. 18 'Ylaaslı, a 'na kıkalı zɛ ŋwɛɛ la -yɔ gbagbawɛlıı 'dɛkpʊa 'wʊ -nı. A kıkalı zɛ gbʊzɔnʊ sa amıaa lɛnʊgbʊ 'wʊ. 19 Wee gbʊ nı 'wʊ, -a -yi we 'ji nıı, -a mı gbʊzɔnʊʊ 'yoo -gʊ, 'ın -amıaa dlı pıa la -Lagɔ 'yu. 20 We -ka nıı, -amıaa dlı ka -aın gbʊ dılı, -a -yi we 'ji nıı, -Lagɔ 'yli ɔ -zi -amıaa dlı, 'ın ɔ -yi gbʊ weee.

21 Nıı, na bhelia -zɔnʊ, -amıaa dlı 'nı -aın gbʊ dılı nı, 'ın -a yia -Lagɔ 'yu kalɔ nya, 22 'ın -we weee -a -ka ɔ -zlalı, 'nyɛ ɔ nyɛa we -aın. -We ka gbʊ -wa, ɔ titenya -a zʊa 'nʊŋwɛ, 'ın -a nʊa ɔ dʊdʊnanɔ gbʊ lɛ. 23 Ɔ tite nı: -a zʊ ɔ 'Yu -Zezu Klisı dlı -gʊ, 'ın -a kıkalı zɛ, sa Klisı gbaa, we sɔlʊ. 24 -Ɔ -ka -Lagɔɔ titenya 'nʊŋwɛ zʊ, ɔ mı -Lagɔ 'wʊ, 'ın -Lagɔ mı ɔ 'wʊ. Nıı, -Lagɔ ka -aın ɔ Zuzu 'nyɛ, we 'dɛɛ 'gbʊ -a -yi we 'ji nıı, ɔ mı -aın 'wʊ.

4

A sısalı -Lagɔɔ Zuzu -yɔ yoyo -zuzu 'wʊ

1 Na bhelia -zɔnʊ, -wa -ka gba nıı, wa ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ, -a 'na zʊlʊ wa 'dɛ weee dlı -gʊ -nı. Yoyogbʊʊ -falıpanya duun mneni da weee la. We 'dɛɛ 'gbʊ a yla wa 'dɛ weee la, 'ın -wa -ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ -ka, a 'ka we 'jiyibheli. 2 Sa a 'kaa -Lagɔɔ Zuzu yibheli, mʊ nı: -wa weee gbaa nıı, -Zezu Klisı ka yıcɛ 'wʊ yili, wa ka -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ. 3 -Wa wee'e gba 'saa, wa 'nı -Lagɔɔ Zuzu 'wʊ -ka. Zuzu -we mıa wa 'wʊ, Klisıı tʊnyımɛɛ -nʊ -wa. A ka 'nʊ nıı, yia we yia, 'ın -slɛɛn, we mı dʊdʊ -gʊ.

4 Cıın, amıa na 'ylaaslı, a mı -Lagɔɔ -nʊ nya. A ka yoyogbʊʊ -falıpanya lu. -We ka gbʊ -wa, Zuzu -ɔ mıa aın 'wʊ, ɔ -zi -we pılıa dʊdʊgʊ -nyıma 'wlulaa -nʊ. 5 Wamıa mı dʊdʊgʊ -nyıma nya, 'ın wa gbaa dʊdʊgʊ -nyımaa gbʊgba sɔlʊ. We 'dɛɛ 'gbʊ dʊdʊgʊ -nyıma pʊlʊa wa yukwli. 6 Nıı, -amıa mıa, -a mı -Lagɔɔ -nʊ nya. Nyımɛ -ɔ -yia -Lagɔ, mɔ pʊlʊa -aın yukwli. 'Ɪn -mɔmɔ 'nıa -Lagɔɔ -nʊ nya -mı, -mɔɔ salıa -aın yukwli -gʊla. Wee gbʊ nı -gʊ -a sısalıa gbʊzɔnʊ -Zuzu -yɔ yoyo -zuzu 'wʊ.

-Lagɔ mı zɛkalıe nya

7 Na bhelia -zɔnʊ, -a kıkalı zɛ, -we ka gbʊ -wa, zɛkalıe mıa, -Lagɔɔ -gbɛ we bhʊa. -Wa weee -ka zɛkalıdlı -ka, -Lagɔɔ 'yua wa -mıa, 'ın wa -yi -Lagɔ. 8 -Wa 'nı zɛkalıdlı -ka, wa 'nı -Lagɔ -yi, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔ mı zɛkalıe nya. 9 Sa -Lagɔ -slolua -aın nıı, ɔ -kalı -amıaa zɛ, mʊ nı: ɔ ka ɔ 'Yu yabhlogbɔɔ tie dʊdʊ -gʊ -a 'ka 'yliyɔgagıe 'yı -mɔɔɔ gbɛgbɛın.

10 Zɛkalıe mıa, we 'nı nıı, -amıa -kalı -Lagɔɔ zɛ. Nıı, -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ, 'ın ɔ yia ɔ 'Yu tie, -mɔɔ 'ka -mɔɔ 'dɛ wla 'slaka nya, 'ın -Lagɔ 'ka -amıaa gbʊnyii 'wʊtı.

11 Na bhelia -zɔnʊ, -Lagɔ -ka 'sa -amıaa zɛkalı nı, we mı nıı, -a kıkalı zɛ. 12 Nıı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı -slɔ -Lagɔ 'yı. -A -ka zɛkıkalı, -zugba -Lagɔ mı -aın 'wʊ, 'ın ɔ zɛkalıe ka gba -aın 'wʊ. 13 Sa -a yibhelia we 'ji nıı, -a mı -Lagɔ 'wʊ, 'ın -Lagɔ mı -aın 'wʊ, mʊ nı: ɔ ka -aın ɔ Zuzu 'nyɛ. 14 'Ɪn -a ka -Lagɔɔ 'Yu 'yı. Dide -Lagɔ ka ɔ 'Yu tie -mɔɔ 'ka dʊdʊgʊ -nyıma gbʊ 'wʊsa. Nıı, -amıa ka we da 'yı, 'ın we gbʊdayıwɛlı -a mıa da gbada. 15 Nyımɛ -ka gba nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ 'Yu nya, -Lagɔ mı -mɔɔ 'wʊ, 'ın -mɔɔ mı -Lagɔ 'wʊ. 16 'Ɪn sa -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ, -a -yi -mʊʊ, 'ın -amıaa dlı mı we -gʊ. -Lagɔ mı zɛkalıe nya. -Ɔ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ mı -Lagɔ 'wʊ, 'ın -Lagɔ mı ɔ 'wʊ. 17 -We slolua nıı, -Lagɔɔ zɛkalıe ka gba -aın 'wʊ, mʊ nı: -Lagɔɔ gbʊwʊbhu zlı, dlı -a yia 'tɛmanıa ɔ 'yu, -we ka gbʊ -wa, sa -Zezuu Klisı mıa, 'sa -amıa mıa dʊdʊ nı -gʊ. 18 Nyımɛ -ka zɛkalıdlı -ka, ɔ'ɔ nʊ nyanɔ. Nıı, zɛkalıdlı -we gbaa, mʊ vua nyanɔdlı. Nyımɛ -ka nyanɔdlı -ka, we 'wlʊ sa nıı, -Lagɔ dılı ɔ gbʊ. We -ka 'sa -mı, -ɔ nʊa nyanɔ, -mɔɔ zɛkalıe 'nı gba.

19 -Amıa mıa, -a ka zɛkalıdlı. -We ka gbʊ -wa, -Lagɔ -kalıa -amıaa zɛ tıa. 20 Nyımɛ -ka gba nıı, ɔ -kalı -Lagɔɔ zɛ, 'ın ɔ -ka ɔ bheli 'wʊnyɛ, yokanyɔ -mɔɔ -mıa. Gbʊzɔnʊ -wa, nyımɛ 'nı ɔ bheli -ɔ ɔ yıa -yɔɔ zɛkalı, ɔ 'nı mneni ɔ 'ka -Lagɔ -ɔ ɔ'ɔ 'yıa -yɔɔ zɛkalı. 21 Nıı,

tite -we -Lagɔ 'nyɛa -aın, mʊ nı: nyımɛ -ɔ -ka -Lagɔɔ zɛkalı, we mı nıı, ɔ -kalı ɔ bhelii zɛ.

5

A zʊ -Lagɔɔ 'Yu dlı -gʊ

1 -Wa weee zʊa dlı nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ -Bhasanyɔ nya, -Lagɔɔ 'yua wa -mıa. 'Ɪn -wa -kalıa didee zɛ, wa -kalı 'ya ɔ 'yuaa zɛ. 2 -A -ka -Lagɔɔ zɛkalı, 'ın -a -ka ɔ titenya 'nʊŋwɛ zʊ nı, -bha -a yibhelia we 'ji nıı, -a -kalı ɔ 'yuaa zɛ. 3 Nıı, sa wa kalıa -Lagɔɔ zɛ, mʊ nı: ɔ titenya wa zʊa 'nʊŋwɛ. 'Ɪn ɔ titenya 'nı 'tɛ -aın -yla, -we ka gbʊ -wa, 4 -wa weee mıa -Lagɔɔ 'yua nya, wa ka dʊdʊ lu. Sa -a mneni -a 'ka dʊdʊ lua? Nıı, -amıaa dlızʊzʊe nya -a mneni -a 'ka dʊdʊ lu. 5 Nyɔɔ mneni ɔ 'ka dʊdʊ lu, we 'nı -ɔ zʊa dlı nıı, -Zezu mı -Lagɔɔ 'Yu nya 'wʊbhʊa?

6 -Zezu Klisı mıa, mɔ -yɔ 'nyu -yɔ 'pıɔn 'sɔ yia.* We 'nı 'nyu -bhlogbɔɔ nya ɔ yi. 'Nyu -yɔ 'pıɔn nya ɔ yia. Nıı, Zuzu -ɔ -wa gbʊzɔnʊ, ɔ mı we gbʊdayınyɔ nya. 7 Gbʊdayınya ta mı -bha: 8 -Lagɔɔ Zuzu klaa, 'nyu klaa, we -yɔ 'pıɔn. 'Ɪn we 'dɛ ta ka wɛlı -bhlo. 9 Nyıma -ka gbʊʊ da 'yı, wa -ka we gba, 'ın -a laa we gbʊzɔnʊ. -Lagɔ -ka gbʊdayınyɔ nya -mı, ɔ wɛlı 'yli we -zi -mʊʊ. Gbʊ -we ka da -Lagɔ 'yıa, mʊ nı: ɔ 'Yuu gbʊdayınyɔ ɔ -mıa. 10 Wee gbʊ mıa da, -ɔ zʊa -Lagɔɔ 'Yu dlı -gʊ, we mı ɔ dlı zɔ. Nıı, -ɔ'ɔ zʊa -Lagɔ dlı -gʊ, mɔ zɛlıa ɔ yokanyɔ, -we ka gbʊ -wa, -we ɔ gbaa ɔ 'Yuu -gʊgbʊ nya, -mɔɔ 'nı we gbʊzɔnʊ la. 11 -Lagɔɔ gbʊdayıwɛlı nı: ɔ ka -aın 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'nyɛ, 'ın ɔ Yu -wa wee 'yliyɔgagıee 'bhʊlʊda. 12 -Ɔ -ka -Lagɔɔ 'Yu 'wʊ -ka, wee 'yliyɔgagıe mı ɔ -nʊ nya, -ɔ 'nı ɔ 'Yu 'wʊ -ka, we 'nı ɔ -nʊ nya -mı.

'Yliyɔgagıe -we 'nıa -bhloluda -ka

13 Nıı, -we ka 'gbʊ ın yia aın 'sɛbhɛ nı 'wʊcɛlı, mʊ -wa nıı, a 'ka we 'jiyibheli nıı, 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka, mʊ -wa amıaa -nʊ, amıa, -wa zʊa -Lagɔɔ 'Yu dlı -gʊ. 14 -We ka 'gbʊ -a tɛmanıa dlı -Lagɔ 'yu, mʊ nı: -a -ka -Lagɔ -lu -zlalı ɔ dlıı da, 'ın ɔ pʊlʊa -aın yukwli. 15 -A -yi we 'ji nıı, -a -ka ɔ -lu -zlalı, yukwli ɔ pʊlʊa -aın 'gbʊ, -a yibheli we 'ji nıı, -luo -lu -a yia ɔ -zlalıa, 'yıa -a yia we.

16 Gbʊnyuu -we'e kwaa nyımɛ tlıtlıe 'wʊ, -ɔ -ka ɔ bheli 'yı we lɛnʊda, -mɔɔ bhub-hoe -Lagɔ -mɔɔ bhelii 'gbʊ, 'ın -Lagɔ yia ɔ bheli 'yliyɔgagıe 'nyɛa. 'Sa we mıa -wa ka gbʊnyuu'u kwaa wa tlıtlıe 'wʊʊ daa. Nıı, gbʊnyuu -we kwaa nyımɛ tlıtlıe 'wʊ, -mʊʊ mı. -Wa nʊa gbʊ -mını lɛ, ın 'nı -gba nıı, a bhubhoe -Lagɔ -maa 'gbʊ. 17 Gbʊ weee -we 'nıa tıklıı -mı, gbʊnyuu -wa. Nıı, gbʊnyuu -we'e kwa nyımɛ tlıtlıe 'wʊ, -mʊʊ mı.

18 -A -yi we 'ji nıı, -wa weee mıa -Lagɔɔ 'yua nya, wa'a -tʊ gbʊnyuu lɛnʊda, -we ka gbʊ -wa, -Lagɔɔ 'Yuu dɛbhie zʊa wa 'yliyɔ, 'ın gbʊnyuuu dide 'na 'ka wa 'yı.

19 -A -yi we 'ji nıı, -a mı -Lagɔɔ -nʊ nya, 'ın dʊdʊ weee mı gbʊnyuuu didee 'tıtɛ kwɛɛ.

20 -A -yi we 'ji nıı, -Lagɔɔ 'Yu ka dʊdʊ -gʊ yi. Ɔ ka -aın gbʊyilo 'nyɛ, -a 'ka -Lagɔɔ 'zayli yibheli. -A mı -Lagɔɔ 'zayli 'wʊ, ɔ 'Yu -Zezu Klisıı gbɛgbɛın. Mɔ -wa -Lagɔɔ 'zayli, 'ın mɔ -wa 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka.

21 'Ylaaslı, a zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ yoyolagɔɔ gbɛgbɛın.

* **5:6** Wee 'nyu mıa, we lʊ Zaan batizea ɔ. 'Ɪn we 'pıɔn mıa, we jitea ɔ tlıtlıe bhla, mʊ -wa.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ Zaan 'paa yoo

'Sɛbhɛɛ 'sɔnʊ *Zaan* cɛlıa, mʊ -wa. Zaan nɛɛ wee 'sɛbhɛ 'wʊ nıı, we nanı 'yli -Lagɔnyımaa -nʊ nya wa 'ka zɛkıkalı.

Fʊsawɛlı

1 -Amı -Lagɔnyımɛ kpasa, ama 'ŋwnɔ -ɔ -Lagɔ -saa -bha, ɔ -yɔ ɔ 'yua 'sɔ, 'ın amıaa ka zɛ ın -kalıa gbʊzɔnʊ sa, amıaa na cɛlıa 'wʊ. We 'nı na 'dɛbhlogbɔɔ -kalı amıaa zɛ. Nıı, -wa weee -yia gbʊzɔnʊ, wa -kalı 'ya amıaa zɛ. 2 -We ka gbʊ -wa, gbʊzɔnʊ -dılı -aın 'wʊla, 'ın 'wʊ we yia -aın -tʊa 'ylı weee -nʊ nya.

3 Nıı, Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu -Zezu *Klisı ŋwna -aın 'nyu la, wa 'yılı -aın nyazı, 'ın wa 'nyɛ -aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. Wa nʊ we lɛ gbʊzɔnʊ sa, zɛkalıdlı nya.

Gbʊzɔnʊ -yɔ zɛkalıdlı

4 Ɪn 'yıa nıı, amaa 'yua tɔlʊa mı gbʊzɔnʊʊ 'yloogblʊ nɔda, sa Dide -Lagɔ gbaa -aın -yla, we sɔlʊ, -mʊʊ ka 'mı 'mʊna 'wʊla bhabha. 5 -Slɛɛn, 'ŋwnɔ -zɔnʊma, -we a 'kaa lɛnʊ, mʊ nı: -a kıkalı zɛ. We 'nı tite lolu ın cɛlı aın 'wʊ, nıı, -we -a 'nʊa we gwedıda, mʊ -wa. 6 Zɛkalıe mıa, mʊ -wa -Lagɔɔ titenyaa 'nʊŋwɛzʊzʊe. 'Ɪn tite -we a 'nʊa we gwedıda, mʊ -wa nıı, a kıkalı zɛ.

A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ yocıaan gbɛgbɛın

7 Nıı, -dawlicıan duun ka dʊdʊ weee -gʊlamneni. Sa -Zezu Klisı -zɛa nyımɛ, 'ın ɔ yia dʊdʊ -gʊ yi, wa'a la we gbʊzɔnʊ. Nıı, 'sasʊkpa -nyımɛ mıa, -dawlikanyɔ -yɔ Klisıı tʊnyımɛ ɔ -mıa. 8 A zʊ amıaa 'dɛ 'yliyɔ, -we ka 'gbʊ a yia lubho nı nʊ, a yi we mnɔnʊ, a 'ka we -tnʊʊ weee 'yı. 9 Nyımɛ -ɔ'ɔ -tʊa Klisıı -sloluwɛlı -gʊ, 'ın ɔ palıa we -gʊ, -mɔɔ 'nı -Lagɔ 'wʊ -ka. -Ɔ tʊa Klisıı -sloluwɛlı -gʊ, -mɔɔ kaa Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu 'sɔ 'wʊ. 10 Nıı, nyımɛ -ka amıaa -gbɛ gbʊ -slolua yi, we -yɔ Klisıı -nʊ 'nı -bhlo -mı nı, a 'na 'nyɛ -nı ɔ kpe -nı. A 'na -salı ɔ fʊ -nı. 11 A -ka ɔ fʊ -sa nı, gbʊnyuu ɔ nʊa lɛ, we lʊ a bhlilia.

Wɛlıpapıe

12 Ɪn 'yıbha ın 'ka gbʊ duun gba. Ɪn 'nıa we 'sɛbhɛ 'wʊcɛlıa yi. Nıı, -we na dlı mıa -gʊ nı, mʊ -wa nıı, ın mnı -mɔ amıaa -gbɛ, 'ın -a 'ka we 'klʊ gbʊgbalı, 'ın -amıaa 'mʊna 'ka gba.

13 Nıı, amaa bhɔlɔ -ɔ -Lagɔ -saa -bha, ɔ 'yua nɛɛ nıı, wa -sa aın fʊ.

'Sɛbhɛɛ tanʊ Zaan 'paa yoo

'Sɛbhɛɛ tanʊ *Zaan cɛlıa, mʊ -wa. Ɔ 'tale Gayusı ɔ 'paa wee 'sɛbhɛ yoo. Nıı, Gayusı mı bha -Lagɔnyımaa 'yugalınyɔ yabhlo nya. Ɔ 'dızʊzʊee 'gbʊ Zaan yia ɔ 'wʊcɛlı. Diotlɛfʊ mı Gayusıı *leglizıı nʊkpla -nyımɛ yabhlo nya, 'ın ɔ'ɔ zʊ Gayusı 'nʊŋwɛ. -We Gayusı 'kaa lɛnʊ, 'mʊ Zaan cɛlıa ɔ 'wʊ, 'ın ɔ nɛɛ 'ya nıı, Diotlɛfʊ bhli Gayusı 'nʊŋwɛzʊzʊe.

Fʊsawɛlı

1 -Amı, -Lagɔnyımɛ kpasa, -mı Gayusı, -ɔ -wa na bheli -zɔnʊ, 'ın -ɔ ka zɛ ın -kalı gbʊzɔnʊ sa, -amı cɛlıa -mı 'wʊ.

2 Na bheli -zɔnʊ, ın 'yıbha nıı, -ın -ka 'kʊayli gbʊ weee 'wʊ. Ɪn -yi we 'ji nıı, we nanı 'yli -na zuzuu -nʊ nya, nıı, we -mı 'ya 'sa -na kuu -nʊ nya. 3 Bhelia tɔlʊa yia -amıaa -gbɛ, wa gbaa nıı, gbʊzɔnʊ mı -mı 'wʊ, 'ın -ın mı gbʊzɔnʊʊ 'yloogblʊ nɔda, -mʊʊ ka 'mı 'mʊna 'wʊla bhabha. 4 Ɪn -ka 'nʊ nıı, na 'yua mı gbʊzɔnʊʊ 'yloogblʊ nɔda, 'mʊna -mʊʊ laa 'mı 'wʊ, we -zi gbʊ weee.

Gayusı -saa ɔ bhelia 'wʊ

5 Na bheli -zɔnʊ, -mı saa -na bhelia 'wʊ, 'ın 'lakpa -bhelia -wa mıa wa glaa, 'ın -na saa wa 'wʊ. -Ɪn -ka 'sa nʊda -mı, we mı tıklıı -Lagɔ 'yu. 6 Sa -ın -kalıa wa zɛ, -maa ka -seli we gba -Lagɔnyıma 'yu. -Maa -ka 'lakpa 'wʊ mnıa yi, sa -ın 'kaa -maa -yɔbɛ, 'ın we 'kaa -Lagɔ dʊdʊ namanı, -ın -ka 'sa wa -yɔbɛ, we nanı 'yli. 7 Nıı, *Klisıı 'ŋnı nya wa bhlia 'yoo! 'Ɪn -wa 'nıa -Lagɔ -yi, wa 'nı -maa kwɛɛ -lu yabhlogbɔɔ 'wʊbhu. 8 We -ka 'sa -mı, we mı nıı, -amıa bɛ 'sasʊkpa -nyıma -yɔ. -A -ka 'sa nʊ, -zugba -a -yɔ wa 'sɔ mı lubho -bhlo -gʊ -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ labʊbanıe 'wʊ.

Diotlɛfʊ -yɔ Demetliusʊ

9 Ɪn ka leglizı wɛlı kibhe 'wʊcɛlı. Nıı, Diotlɛfʊ -ɔ 'yıbhaa nyımaa 'yugalıe, ɔ'ɔ ŋwnunu -aın 'wʊ. 10 We 'dɛɛ 'gbʊ, ın -ka -mɔ yi nı, -we ɔ nʊa lɛ, 'ın gbʊnyuu ɔ gbaa -amıaa daa, zlı 'klʊ na yia we wlelia. We 'nı -we mıa dɛ -bhlo ɔ nʊ lɛ, ɔ'ɔ kpa -amıaa bhelia sɔ 'sɔ nya. 'Ɪn -wa 'yıbhaa wa 'ka we lɛnʊ, 'ın ɔ panıa -maa 'wʊ, 'ın ɔ -vua -maa -Lagɔnyıma glaa.

11 Na bheli -zɔnʊ, -ɔ nʊa gbʊnyuu lɛ, -ın 'na 'tideli ɔ -nı. Nıı, -ɔ nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, 'mɔ -ın 'kaa 'tideli. -Wa nʊa gbʊzɔnʊ lɛ, wa mı -Lagɔɔ -nʊ nya, 'ın -wa nʊa gbʊnyuu lɛ, wa 'nı -Lagɔ -yi. 12 Nyıma weee nɛɛ nıı, Demetliusʊ mı nyımɛ -zɔnʊ nya, 'ın gbʊzɔnʊ gba 'yaa we, ɔ daa. 'Ɪn -amıa, -a nɛɛ 'ya nıı, ɔ mı nyımɛ -zɔnʊ nya. 'Ɪn, -ın -yi we 'ji nıı, -amıaa gbʊdayıwɛlı mı gbʊzɔnʊ nya.

Wɛlıpapıe

13 Nıı, gbʊ duun na yi yaa -mı -yla gbaa, 'ın ın 'nı 'yıbha ın 'ka we cɛlı 'sɛbhɛ 'wʊ. 14 Na dlı mı nıı, 'yıylıa -a yia daylı, 'ın -a 'ka we 'klʊ gbʊgbalı.

15 Nıı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ -mı -na -nʊ nya. -Na 'talea mıa -seli, wa nɛɛ nıı, wa -sa -mı fʊ, 'ın -amıaa 'talea mıa -mɔ, -ın -sa wa fʊ -bhlo -bhlo.

Zudıı 'sɛbhɛ

-Lagɔnyıma -yla Zudı cɛlıa 'sɛbhɛ nı, ɔ 'ka wa -yla gba nıı, gbʊ -we yoyogbʊʊ -slolunya paa nyıma ŋwɛ, wa zʊ wa 'dɛ 'yliyɔ we gbɛgbɛın. Yoyogbʊʊ -slolunya slolua -Lagɔnyıma nıı, wa mneni wa 'ka gbʊnyuu lɛnʊ. Zudı nɛɛ nıı, -Lagɔ yia waa yoyogbʊʊ -slolunya -kaslʊ 'wʊpaa.

Fʊsawɛlı

1 Amıa -Lagɔ laa, -wa ka zɛ -amıaa Dide -Lagɔ -kalıa, 'ın -wa ɔ paa 'wʊ -Zezu *Klisıı -nʊ nya, amıa, -amı -Zezu Klisıı lubhonʊnyɔ, *'Zakee bheli Zudı paa da 'sɛbhɛ nı yoo.

2 Nıı, -Lagɔɔ nyazıdlı klaa, ɔ 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ klaa, we -yɔ nyımaa zɛkalıe 'ylimanı -gʊwʊla tenyi tenyii aın glaa.

Yoyogbʊʊ -slolunya (2 Pi 2.1-17)

3 Na jijli -talea, ın 'yıbha zlımɛ bhabha nıı, ın 'ka aın 'wʊ cɛlı, 'pʊpʊe -we -a 'dɛ weee gbɔlʊa 'wʊ, we gbʊ -gʊ. 'Ɪn na dlı ka -slɛɛn 'mı 'su -gla nya nıı, ın cɛlı 'sɛbhɛ -mını aın 'wʊ, 'ın ın 'ka aın 'kʊayli 'pa, a 'ka dlızʊzʊe Klisı 'wʊʊ -yɔtʊ gʊ, -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ nyıma -zakpa -bhlogbɔɔ, -zʊ weee -nʊ nya. 4 Nıı, gbʊnyuuu lɛnʊnya tɔlʊa ka aın nyıdı pla 'wiemı, -wa'a sɔa -Lagɔ. Wɛlı -we gbaa -amıaa -Lagɔɔ 'nanıı gbʊ, ma kamanıa we 'wʊ, 'ın wa nʊa wa pʊınplagbʊ, gbʊ tıklıı 'bhisa. -Zezu Klisı -ɔ -wa -amıaa 'wlulapılınyɔ -yɔ Nyımaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, 'ın wa kpɛlıa ɔ gbʊ. Nıı, wa -kaslʊ 'wʊ -pa -gbʊ -we mıa wa wʊda, *-Lagɔsɛbhɛ ka we gbʊ gba, -mʊʊ 'bı ka 'wʊgwlɛ.

5 Nıı, gbʊ na yia da gbaa, amıaa 'dɛ yi we 'ji -yioo, amıaa dlı na sibhlia we -gʊla. Nıı, Jejitapɛ -saa ɔ nyıma gbʊ 'wʊ Ezipʊtʊ -dʊdʊ -gʊ, 'ın -mʊʊ 'bıgʊ, nyıma -wa 'nıa ɔ dlı -gʊ zʊ, 'ın ɔ yia wa 'bha. 6 A ligbe 'ya 'anzınya 'nıa se wa 'nyɛa we -gʊ -tʊ, 'ın we yia we 'dɛɛ ladıda 'bhʊ: -Lagɔ yia we *glukaslʊ 'wʊpa, nikpise -dlugba 'wʊ, gbʊan -llukpe 'na 'kaa do 'wʊ, 'ın we 'ka -mɔ gbʊwʊbhu -ylı 'kadʊ wʊlʊ. 7 Nıı, a ligbe *Sodɔmʊ klaa, *-Gomɔlʊ klaa, we -yɔ we kwesi -gbenyaa gbʊ. Wee 'gbenya -mınıı nʊkpla -nyıma ka wee 'anzınya -mʊnıı mʊtnı -bho -gbʊ weee lɛnʊ. Nʊkpasi -yɔ nʊkpasia dıa -budu 'wʊ, 'ın 'ŋwnı -yɔ 'ŋwnı dıa -budu 'wʊ. 'Ɪn -slɛɛn, wa mı -kosu -we'e nyumoaa -kaslʊ 'wʊ. Wee wa gbʊ -mını, gbʊ 'kaa cı lɛnʊ, we 'yli -slolue -wa.

8 Nıı, waa yoyogbʊʊ -slolunya -manı, sanɛɛ -sʊkpagbʊ -bhlokpadɛ wamıa nʊa lɛ: wa 'wlukʊʊn lapʊpalı -gbʊkpʊanya 'wlʊa 'ylaaylayle 'dɛkpʊa, mʊ sua wa, 'ın wa nʊa wa 'dɛɛ ku -yla gbʊnyuu lɛ. Wa tlilia -Lagɔɔ se 'ylila, 'ın wa vɛlıa yalıı 'ŋnımnınya 'kadı. 9 'Dɛbhie, 'anzınyaa -kanyɔ Misɛlı 'nı -mʊʊ lɛnʊ. Da Misɛlı -yɔ 'kuzunyaa 'yugalınyɔ mıa *Moizıı 'kwie 'tʊtɔda, vɛlı wɛlı 'nı we ŋwɛɛ 'tla *'Kuzuu gbɛgbɛın. We nɛɛ 'Kuzu -yla sa -bhlogbɔɔɛ: «Jejitapɛ 'kpılı -mı 'wluo!» 10 Nıı, waa nyıma -manı, -lu wa 'nıa -yi 'mʊ wa vɛlıa, 'ın -lu wa -yia dʊdʊ -gʊ -luyilo ŋwɛɛ, -fliinımaa -luyilo 'bhisa, -mʊʊ mnɔnʊa wa. 11 Gbʊnyuu ylı wa! Wa ka Kaɛɛn yoo -gʊ nɔɔ 'gbʊ, wa ka nyıma -dawli 'wʊnʊ 'gwɛzii 'gbʊ *-Balamʊ 'bhisa, 'ın wa zʊa yia labhʊ, wa ka nyımaa 'yugalınya -yɔwʊsɔlʊ Kolee 'bhisaa 'gbʊ.

12 Nıı, wa -ka aın nyıdı -mı, amıaa -Lagɔsukwe 'kadʊ a gbɔlʊa 'wʊ, we gwe, -nana -wa. 'Ɪn zʊ'ʊ 'bha wa, wa 'dɛɛ lʊlʊe -bhlogbɔɔ wa nɔnʊa 'yli 'bıla. Wa 'wlʊ sa yalıpʊpa -we -pıpɛ su, 'ın we'e lʊalı 'nyu. Wa 'wlʊ sa su we'e 'pa 'bhue, we 'bhue -pa bhla. 'Ɪn we -ka 'tlu, tlıtlıee -zakpa 'sɔ we tlıa. 13 Wa 'wlʊ sa gumunyuu -bhalıbhla -gbʊgbʊ, 'ın wa nʊa wa zʊbhalıgbʊnya lɛ, nɛɛ 'nyuu 'fuflii pʊınplanʊ. Wa 'wlʊ sa -zɛlı mnɔ -we mnı mɔ, -we yi mɔ, 'ın -Lagɔ ka wa 'bı lazʊ nikpise dlugba 'wʊ, 'ylı weee -nʊ nya.

14 Waa nyıma -manıı daa, Enɔkʊ -ɔ -wa *-Adaan 'yuoyua gbesɔnʊ, -mɔɔ 'paa gbʊʊ -falı -mını, ɔ nɛɛ: «A -talı, Jejitapɛ -yɔ ɔ -mɔwlʊ -anzınyaa 'wlu sanımɛ yia yia, 15 'ın ɔ 'ka dʊdʊgʊ -nyıma weee -yɔgbʊ 'wʊbhu. 'Ɪn nyıma weee -wa'a sɔa -Lagɔ, ɔ 'ka wa -kaslʊ 'wʊpa, wa lɛnʊ -gbʊnyuu weee -we nya wa -sɔlʊa ɔ -yɔwʊʊ 'gbʊ. 'Ɪn 'yliyɔtıtɛ -wɛlı waa gbʊnyuu -lɛnʊnya gbaa ɔ -yla, 'ın wa 'nıa ɔ 'nʊŋwɛ zʊ, we 'gbʊ.» 16 Nıı, waa nyıma -manı, 'ylı weee nya wa ŋwuŋwenia zɔ, 'ın wa bhua gbʊwʊ: wa 'dɛɛ dlıwʊnynigbʊʊ sɔlʊ wa nɔa. 'Ɪn wa gbaa 'dɛɛ 'ylimanıwɛlı, 'ın wa nʊa nyıma -dawli 'wʊ -maa 'ŋnıkwalıe nya, wa 'ka -maa -tnʊʊ kwɛɛ 'yıı 'gbʊ.

-Lagɔnyımaa 'dızʋwɛlı

17 Nıı, na jijli -talea, a ligbe gbʋ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisıı tietienya gbaa zlımɛ aın -yla. 18 Wa nɛɛ aın -yla nıı: «'Wʋbhlolu -bhlanya nya, nyıma -wa yia -Lagɔ -yɔ aın glapalıa, yia wa yia, 'ın wa 'ka wa 'dɛɛ dlıwʋnynili 'nyii sɔlʋ -mı.» 19 Nıı, ma sısalıa nyıma -yɔ, nyımɛɛ zuzu mıa wa 'wʋ, mʋ sua wa, 'ın -Lagɔɔ Zuzu 'nı wa 'wʋ -mı.

20 'Ɪn, amıa, na jijli -talea, amıaa -mɔwlʋ dlızʋzʋe 'wlʋ sa -buduu gwe wa palı glu. A dı we -gʋ la 'kɔmʋʋ. 'Ɪn a bhubhoe -Lagɔ ɔ Zuzu 'Pʋpaa 'tıtɛ nya. 21 'Ɪn a -tʋ -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı wʋda, 'ın ɔ 'ka aın 'yliyɔgagıe -we 'nıa bhloluda -ka 'nyɛ, ɔ nyazıdlı nya. Sanɛɛ 'sa a 'kaa -Lagɔɔ nyımaa zɛkalıdlı 'wʋtʋ.

22 A 'yılı dlı 'sɔ -cıan nyazı. 23 A pue tɔlʋa, wa gbʋwʋbhu -kosuu 'wʋsasıe nya. 'Ɪn a 'yılı 'ya tɔlʋa nyazı, nyanɔ dlı nya. 'Ɪn wa -bananya wa lɛnʋ -gbʋnyii plalıa pʋın, a nyɛ we 'wʋ.

'Nyulaŋwna wɛlıı 'wʋbhlolunʋ

24 -Lagɔ -ɔ mnenia ɔ 'ka aın 'yliyɔzʋ, 'ın a 'na 'kaa gbʋnyuu lʋbhlili, ɔ mneni ɔ 'ka aın ɔ 'ŋnımnıe 'kadʋ 'yu wleli, -zugba 'sla yabhlogbɔɔ 'nı aın -yɔ -mı, 'ın a mı yeda 'mʋna 'kadʋ nya. 25 -Lagɔ -ɔ -wa -Lagɔ -bhlogbɔɔ, -ɔ 'plılıa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı 'wʋ, mɔ -saa -aın gbʋ 'wʋ. Mɔ kwɛɛ 'ŋnımnıe klaa, 'ylilo klaa, we -yɔ 'tıtɛ -yɔ se mıa, bhabenyi bhla, dɛslɛɛn -yɔ 'ylı weee -nʋ nya!

*-Amɛnı.

Zaaan 'yliwʊgbʊʊ 'sɛbhɛ

*Zaan -ɔ cɛlıa -Zezuu -gʊgbʊ, mɔ cɛlıa 'sɛbhɛ -mını. -Mɔ Zaaan 'yli -kakıe 'wʊ, -li -we 'kaa cı lɛnʊ, 'mʊ -Lagɔ -slolua ɔ 'klʊ. Sa -Zezu 'kaa -lu weee 'wlulapılı, 'ın sa ɔ -yɔ -Lagɔnyıma yia 'yliyɔgada -tʊa 'ylı weee -nʊ nya, wee 'sɛbhɛ slolua we -aın. -We weee mıa dɛ Zaan cɛlıa -aın 'wʊ, -a 'ka we zɛlı, 'ın we 'ka -aın 'kʊayli 'pa -zugba -a wʊ -Zezuu yiyiylı.

-We -Zezu wlelia zlı 'klʊ

1 Nıı, zizegbʊ weee -we -Zezu *Klisı wlelia zlı 'klʊ, 'mʊ 'sɛbhɛ nı slolua. -Lagɔ 'nyɛa we -Zezu yoo, ɔ 'ka we ɔ lubhonʊnya 'klʊslolu. 'Ɪn -we yia daylı lɛnʊa, wa 'ka we yibheli. We 'dɛɛ 'gbʊ -Zezu yia ɔ 'anzınya tie ɔ lubhonʊnyɔ Zaaan -gbɛ, ɔ 'ka weee gbʊnya ɔ 'klʊslolu. 2 'Ɪn -we *Zaan 'yıa -yɔ, ɔ yia we nyıma -yla gba. Ɔ nɛɛ -LagɔwɛlI -wa, -Zezu mı we gbʊdayınyɔ nya. 3 -Ɔ -ka 'sɛbhɛ nı zɛlı, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı ɔ -nʊ nya. -Wa -ka wee wɛlı -we 'bhʊa -Lagɔɔ -gbɛ yukwli pʊlʊ, 'ın wa -ka we 'nʊŋwɛ zʊ, 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ mı wa -nʊ nya. Nıı, wee gbʊnyaa bhla ka cıpa.

Fʊsawɛlı

4-5 -Amı, Zaan, cɛlıa *leglizı gbesɔ, -we mıa -Azii -dʊdʊ -gʊ 'wʊ. -Lagɔ, -ɔ mı -bha, -ɔ mı bhaa -bha, -ɔ yia yia, ɔmɔ klaa, zuzu gbesɔ -we mıa ɔ 'ŋnımnıkpe 'yu klaa, we -yɔ -Zezu Klisı ŋwna aın 'nyu la, 'ın wa 'nyɛ aın 'wʊtʊtʊe -dlɔɔ. Ɔɔ -Zezu Klisı mıa, -we 'plıa, 'mʊ ɔ gbaa gbʊzɔnʊ nya. Mɔ -sɔa tlıtlınya glaa 'wʊ tıa, mɔ pılıa dʊdʊgʊ -nyıma weee 'wlulapılınya 'wlu la. -Zezu Klisı -kalı -amıaa zɛ. Ɔ tlıa, ɔ 'pıɔn nya ɔ -saa -aın gbʊnyuu kwɛɛ. 6 Ɔ suslolua -aın 'wʊ ɔ 'ka -aın 'wlulapılı, ɔ ka -aın ɔ bʊbɔnya -zɛlı -a 'ka ɔ Dide -Lagɔɔ lubho nʊ. Nıı, nyıma weee -mnını ɔ 'ŋnı. 'Ɪn 'tıtɛ weee 'ka ɔ -nʊ nya -mı 'ylı weee nya. *-Amɛnı!

7 A yla, yia ɔ yia -mɔ yalıpʊpa 'wʊ, nyıma weee yia ɔ -yɔyıa. Nıı, -wa ka 'dɛbhie tnʊa ɔ, 'yıa wa yia ɔ, 'ın 'lakpanya weee yia wia ɔ 'gbʊ. Cıın, we -mı 'sa. -Amɛnı!

8 Jejitapɛ nɛɛ: «-Amı -wa we gwedıda, -amı -wa we bhıalıda. 'Tıtɛ weee mı 'mı kwɛɛ, ın mı -bha, ın mı bhaa -bha, yia na yia.»

Zaan 'yıa -Zezuu 'tıtɛ -yɔ

9 -Amı, amıaa bheli Zaan, wa mı ın -yɔ aın 'sɔ sıalıda bhabha. Ɪn -yɔ aın 'sɔ, -Lagɔ pılı -aın 'wlu la, ın -yɔ aın 'sɔ, -a 'tɛmanı dlı, -a -yɔ -Zezu 'sɔ mı. -Amı Zaan, -ɔ gbaa -Lagɔgbʊ, ın mı -Zezuu gbʊdayınyɔ nya, we 'gbʊ wa yia 'mı kpa, ın wa yia 'mı 'nyunyıdıdʊdʊ -gʊ tı. Wee dʊdʊ wa laa Patımɔsʊ. 10 -Lagɔylı nya, 'ın -Lagɔɔ Zuzu yia 'mı 'wʊbhu. -Mɔ 'mı lʊʊ, wɛlı 'tıtɛ -we 'wlʊa lɛglɛ, 'mʊ ın 'nʊa. 11 We nɛɛ: «-We -na yıa -yɔ, -ın cɛlı we 'sɛbhɛ 'wʊ. -Ɪn -ka we cɛlı, -ın 'pa we yoo leglizı gbesɔɔ -gbɛ. Efɛzıgbee -nʊ mı, Siminıgbee -nʊ mı, Pɛlıgamʊgbee -nʊ mı, Tiatilıgbee -nʊ mı, Salıdıgbee -nʊ mı, Filadɛlıfigbee -nʊ mı, 'ın Laodisegbee -nʊ mıa.»

12 Ɪn 'bhitia la, ın 'ka -ɔ mıa 'mı -yla gbʊ gbada yibheli, 'ın ın yia -can -napɛ gbesɔ -yɔyı. 13 Wee 'napɛ nyıdı, -bha ın 'yıa nyımɛɛ 'wʊwlʊ -yɔ, ɔ ka -bana -blɔlɔɔ 'wʊ, ɔ 'kıklɛ 'yli mı gbʊanda -can -cɛsli nya. 14 Ɔ 'wluo nyi pɔlʊ 'paınpaın 'kwleeni 'bhisa, 'ın ɔ 'yli nyumaa -kosu 'bhisa. 15 Ɔ bhʊ lıa nɛtɛ wa fa -kosu 'wʊ 'bhisa, 'ın ɔ wɛlı mıa -wlowlo gumunyuu -jiji 'bhisa. 16 -Zɛlı gbesɔ mı ɔ lilisɔ 'wʊ. 'Ɪn 'nɛnɔ 'ylisɔ -tʊgʊgblɛ mıa ɔ ŋwɛɛ. Ɔ klʊ lıa 'ylʊgbagbʊ ylʊ 'bhisa. 17 Ɪn 'yıa ɔ, 'ın ın yia ɔ bhʊ -yɔ bhlili, 'ın ın yia -gblo. 'Ɪn ɔ yia 'mı ɔ lilisɔ -gʊlapalı. Ɔ nɛɛ: «-Ɪn 'na nʊnʊ nyanɔ -nı. -Amı -wa we gwedıda, -amı -wa we bhloluda. 18 -Amı -wa 'yliyɔganyɔ. Ɪn ka bha tlı, -slɛɛn ın -ga 'yliyɔ 'ylı weee nya. Tlıtlıe mı 'mı kwɛɛ, 'ın ın pılıa tlıtlınyaa 'gbe 'wlu la. 19 -We -ın 'yıa -yɔ, -ın cɛlı we. -We -na yıa -yɔ, we -yɔ -we -na yia -yɔyıa dɛslɛɛn, -ın cɛlı we. 20 -We mıa -zɛlı gbesɔɔ -nʊ nya, -we mıa 'mı kwɛɛ, we -yɔ -can -napɛ gbesɔ, we 'ji -we mıa zizeda, 'mʊ na yia gbaa. Wee -zɛlı gbesɔ mıa, mʊ -wa 'anzı gbesɔ -we -Lagɔ tiea leglizı gbesɔ 'wʊ. Wee -can -napɛ gbesɔ mıa, mʊ -wa wee leglizı gbesɔ.»

2

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Efɛzıı leglizı 'wʊ

1 «Nıı, leglizı -we mıa Efɛzıgbe nʊkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wʊ:

«Nyımɛ -ɔ kaa -zɛlı gbesɔ lilisɔ 'wʊ, 'ın ɔ nɔa -can -napɛ gbesɔ nyıdı, ɔ wɛlı nı: 2 -We weee -ın nʊa lɛ, ın -yi we. Sa -ın nʊa lubho 'tıtɛ, 'ın -ın yia dlıtie 'yı, ın -yi we. Ɪn -yi we

'ji nɪɪ, -ɪn -yɔ 'nyii -cɪa'an nna. Tɔlʊa nɛɛ, -Lagɔɔ tietienya wa -mɪa, 'ɪn wa 'nɪ we nya -mɪ. -Ɪn ylaa wa la, 'ɪn -ɪn yia we 'jiyibheli nɪɪ, yocɪan wa -mɪa. 3 -Ɪn ka dlɪtie, wa ka -mɪ sɪalɪ na 'gbʊ, 'ɪn 'kʊa 'nɪ -mɪ 'ylila wla.

4 «Cɪɪn, 'sa we mɪa, 'bhie gbʊ -we mɪa -aɪn nyɪdɪ, mʊ nɪ: sa -ɪn -kalɪa na zɛ we gwedɪda, -ɪn 'nɪ -slɛɛn 'sa na zɛkalɪ. 5 We -ka 'sa -mɪ, sa -ɪn -kalɪ bhaa na zɛ, -ɪn 'pa we dlɪ -gʊ. 'Bhiti -na dlɪ, 'ɪn -we -ɪn nʊa lɛ we gwedɪda, nʊ we lɛ lʊ. -Ɪn 'nɪ 'bhiti nɪ, 'ɪn na yia -na -gbɛ, 'ɪn na salɪa -na 'napɛ we 'bɪ 'wʊla. 6 Cɪɪn, gbʊ yabhlo gbaa -na daa: 'Nikolaa 'bɪnyɪmaa lɛnʊgbʊ -na nyɛa 'wʊ -amɪ 'bhisa.

7 «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyɪma -yla, ɔ 'nʊ we. -Gʊgalɪnya na yia suu 'bhue 'nyɛa. Wee su mɪ -Lagɔɔ -gbɛ. We bhue mɪa, mʊ nyɛa nyɪmɛ 'yliyɔgagɪe.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlɪa Siminɪɪ leglizɪ 'wʊ

8 «Nɪɪ, leglizɪ -we mɪa Siminɪgbe nʊkplɛ, -ɪn cɛlɪ we 'anzɪ 'wʊ:

«-Ɔ mɪa tɪa, -ɔ mɪa we bhloluda, -ɔ tlɪ bhaa, 'ɪn ɔ yia 'yliyɔgagɪe 'yɪ lʊgada, ɔ wɛlɪ nɪ: 9 Wa mɪ -mɪ sɪalɪda, -ɪn mɪ bobabhanyɔ nya, ɪn -yi we 'ji. Nɪɪ, -ɪn mɪ 'ŋnɪmnɪnyɔ nya. Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, tɔlʊa ka -mɪ vɛlɪ 'nyumɛɛ. -Maa nɛɛ -maa mɪ *Zuifʊ nya, 'ɪn -maa 'nɪ we nya -mɪ. *-Saataan 'ŋnɪ nya wa suslolua 'wʊ. 10 Nɪɪ, sɪa -na yia, -ɪn 'na nʊnʊ nyanɔ -nɪ. A yibheli we 'ji nɪɪ, *'Kuzu yia aɪn laylaa: -kaslʊ 'wʊ wa yia amɪaa tɔlʊa 'paa we 'ka aɪn sɪalɪ 'ylɪ kugbua 'wʊ. Nɪɪ, wa -ka -mɪ 'bhaa yi, -ɪn 'na -salɪ 'mɪ dlɪ -gʊ -nɪ. 'Ɪn, ɪn 'ka -mɪ -can -kloo 'nyɛ. Wemʊ -can -kloo mɪa, nyɪma -wa ka 'yliyɔgagɪe 'nɪa bhloluda -ka, ma plaa we 'wluo.

11 «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyɪma -yla, ɔ 'nʊ we. -Gʊgalɪnya mɪa, tlɪtlɪee 'sɔnʊ 'na 'ka wa 'bha.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlɪa Pɛlɪgamʊʊ leglizɪ 'wʊ

12 «Nɪɪ, leglizɪ -we mɪa Pɛlɪgamʊgbe nʊkplɛ, -ɪn cɛlɪ we 'anzɪ 'wʊ:

«-Ɔ kaa 'nɛnɔ 'ylisɔ -tʊgʊgblɛ, ɔ wɛlɪ nɪ: 13 Ɪn -yi -na ladɪda da, mɔ *-Saatan pɪlɪa nyɪma 'wlu la. Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -na dlɪ mɪ 'mɪ -gʊ. Da wa 'bhaa Antipasɪ -ɔ gbaa na gbʊ tɪklɪɪ, -mɔ -Saataan ladɪda, -ɪn 'nɪ 'mɪ dlɪ -gʊsa.

14 «Cɪɪn, we mɪ 'sa 'bhie, gbʊ 'kienyi mɪ -aɪn nyɪdɪ. -Mɔ -na -gbɛ, nyɪma tɔlʊa slolua *-Balamʊʊ gbʊ. Ɔɔ -Balamʊ slolua -Balakɪ sa ɔ 'kaa *Izlaɛlɪnyɪma gbʊnyuuu 'yoo 'wʊkwa. Ɔ nɛɛ wa li -zila -bʊbɔnɪmɛ, 'ɪn wa -ka mʊtnɪ kwɛ. 15 'Sa -bhlokpadɛ tɔlʊa -wa ŋwnua 'Nikolaa 'bɪnyɪmaa gbʊ -yɔ, -maa mɪ 'yaa -na -gbɛ. 16 We 'dɛɛ 'gbʊ, -ɪn 'bhiti -na dlɪ. We 'nɪ -mʊʊʊ, 'ɪn na yia amɪaa -gbɛ daylɪ, 'ɪn na dɪlɪa aɪn tʊ na ŋwɛɛ -tʊgʊgblɛ nya.

17 «-Ɔ -ka 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyɪma -yla, ɔ 'nʊ we. -Gʊgalɪnya mɪa, -Lagɔɔ lililu -we mɪa zizeda, 'mʊ na yia wa 'nyɛa we -yɔ tʊkpa 'pʊpa. Wee tʊkpa mɪa, 'ŋnɪ lolu mɪ we -gʊ cɛlɪda. Nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ we -yi, we 'nɪ -ɔ 'yɪa wee tʊkpa 'wʊbhʊ.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlɪa Tiatilɪɪ leglizɪ 'wʊ

18 «Nɪɪ, leglizɪ -we mɪa Tiatilɪgbe nʊkplɛ, -ɪn cɛlɪ we 'anzɪ 'wʊ:

«Ɔɔ -Lagɔɔ 'Yu -ɔ ka 'yli nyumaa nɛɛ -kosu, 'ɪn ɔ bhʊ lɪa tɛlɪtɛlɪnɛtɛ 'bhisa, ɔ wɛlɪ nɪ: 19 Ɪn -yi -na lɛnʊgbʊ. Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, a kɪkalɪ zɛ. -Na dlɪ mɪ 'mɪ -gʊ, 'ɪn -na saa -na -lima 'wʊ, 'ɪn -ɪn kaa dlɪtie. Ɪn -yi we 'ji nɪɪ, -we -na nʊa -slɛɛn lɛ, we -zi -we gwedɪdaa -nʊ 'wʊ.

20 «We mɪ 'sa 'bhie, gbʊ yabhlo mɪa ɪn -yɔ -mɪ 'sɔ nyɪdɪ, mʊ nɪ: 'ŋwnɔ -ɔ wa laa Zezabɛlɪ, -ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔgbʊʊ -falɪpaŋwnɔ, 'ɪn -ɔ a 'tidea 'yi amɪaa 'dɛɛ -gbɛ, mɔ nʊa na lubhonʊnya -dawli 'wʊ ɔ gbagbawɛlɪ 'wʊ. Mɔ kwaa wa gbʊnyuu lʊ, 'ɪn wa kaa mʊtnɪ kwɛ, 'ɪn wa lia -zila -bʊbɔli. 21 Ɪn ka ɔ 'ylɪ zʊ ɔ 'ka ɔ dlɪ 'bhiti, 'ɪn ɔ 'nɪ we -yɔŋwnu. 22 We 'dɛɛ 'gbʊ, lɛ na yia we nʊa, 'ɪn ɔ 'ka gu 'kadʊ bhli ɔ -yɔ -wa ɔ -yɔ wa dɪa -budu 'wʊ 'sɔ. Nɪɪ, -maa 'nɪ -maa dlɪ 'bhiti, 'ɪn -maa 'ka ɔ lɛnʊgbʊ 'bɪbhʊ nɪ, 'ɪn na paa -maa sɪasɪe ŋwɛ. 23 Ɔ 'yua na yia 'bhaa. 'Ɪn leglizɪ weee 'ka we 'jiyibheli nɪɪ, -ɔ yɪa nyɪmɛɛ dlɪ zɔ -yɔ ɔ 'wlukʊʊn la, -amɪ -wa. -Ɔ -ka -mɪ, -we -ɪn -ka lɛnʊ, we 'klʊlu -na yia 'yɪa 'mɪ kwɛɛ. 24 Nɪɪ, amɪa Tiatilɪnyɪma tɔlʊa, a 'nɪ wee slolue -yɔŋwnu. Wee gbʊ wa laa: ‹-Saataan nacɪ -we mɪa zizeda.› Ɪn nɛɛ aɪn -yla, ɪn 'nɪ aɪn

'gba -putu 'wludıda -mı. 25 Nıı, ın 'nı -slɔ lʋ yi nı, -we mıa aın kwɛɛ, a kpa we la -kli.

26-28 «-Wa -ka -gʋgalı, -wa -ka na dʋmagbʋ -yɔŋwnu we 'ka we bhloluda nyni, 'tıtɛ -we ın 'yıa na Didee kwɛɛ, 'mʋ na nyɛa wa. 'In na nyɛa wa 'tıtɛ wa 'ka laganya 'wlulapılı, wa 'ka wa kpa -gla nya, 'ın wa 'ka wa -wlɔ bla -nyida 'bhisa. 'In na nyɛa wa zlʋkpa -zɛlıya. 29 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nʋ we.»

3

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Salıdıı leglizı 'wʋ

1 «Nıı, leglizı -we mıa Salıdıgbe nʋkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wʋ:

«Nıı, -ɔ kaa -Lagɔɔ zuzu gbesɔ -yɔ -zɛlı gbesɔ kwɛɛ, ɔ wɛlı nı: In -yi -na lɛnʋgbʋ. Wa nɛɛ: -ın -ga 'yliyɔ, -zugba -ın ka tlı. 2 -In ganɔ, -we -tʋa 'wʋ, 'ın we mıa -mı kwɛɛ, -ın 'tɛmanı we la, we yi tlı. -We ka gbʋ -wa, ın ka we 'jiyibheli nıı, -na lɛnʋgbʋ 'nı -mı tıklıı na -Lagɔɔ 'yliya 'wʋ. 3 Nıı, -ın ligbe wɛlı -we -ın 'nʋa, 'ın -ın yia we -yɔŋwnu. -In zʋ we 'nʋŋwɛ, 'ın -ın 'ka -na dlı 'bhiti. We 'nı -mʋʋʋ, -ın 'nı ganɔ nı, 'ın na tlalıa -mı 'wʋ 'wienyɔ 'bhisa, 'ın bhla -we nya ın 'kaa -na -gbɛ yi, -ın 'na 'ka we yibheli.

4 «We mı 'sa 'bhie, -Lagɔnyıma tɔlʋa mıa Salıdıgbe nʋkplɛ, wa 'nı -slɔ wa -bana pʋınplalı. Waa nyıma mıa -bana 'pʋpa wa yia 'wʋplaa, wa -yɔ 'mı 'sɔ ka nɔ, -we ka gbʋ -wa, wa ka we 'klʋ. 5 'Sa -bhlokpadɛ, -wa -ka -gʋgalı, ma plaa wee -bana 'wʋ, 'ın wa 'ŋnı -we mıa cɛlıda 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wʋ, ın 'na 'ka we lamumni. 'In na gbaa wa 'ŋnı -zɔnʋ na Dide -yɔ ɔ tietienya 'yu. 6 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nʋ we.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Filadɛlıfii leglizı 'wʋ

7 «Nıı, leglizı -we mıa Filadɛlıfigbe nʋkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wʋ:

«-Ɔ mıa tıklıı, -ɔ gbaa gbʋzɔnʋ, -ɔ kaa nyımaa 'wlulapılınyɔ *-Davidıı -laklı kwɛɛ, -ɔ -ka klolo -kalı, 'ın wa 'nıa mneni wa 'ka we kla, 'ın -ɔ -ka -bha kla, wa 'nıa mneni wa 'ka -bha -kalı, ɔ wɛlı nı: 8 In -yi -na lɛnʋgbʋ, ın -yi we 'ji nıı, -ın 'nı latɛ 'nanʋʋ, -zugba -na zʋ na wɛlı 'nʋŋwɛ, 'ın -ın 'nı na gbʋ kpɛlı. -In -talı, ın ka klolo yabhlo -kalı -mı -yla, -we nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nıa mneni ɔ 'ka kla. 9 Nyıma -wa suslolua 'wʋ -Saataan 'ŋnı nya, 'ın wa laa wa 'dɛ Zuifʋ, 'ın wa 'nıa we nya -mı, yocıan wa -mıa. -In -talı, -we ın 'kaa wa -yla lɛnʋ, mʋ nı: 'kʋa 'tıtɛ nya na yia wa -mı 'yu -laa, 'ın wa 'ka -mı 'yu 'kukolu 'sibhli, 'ın wa 'ka we 'jiyibheli nıı, ın -kalı -na zɛ. 10 -In ka na wɛlı dlı -gʋ zʋ dlıtie nya, we 'dɛɛ 'gbʋ na yia -mı 'wʋkʋa sıasıa bhla. Nıı, wee sıasıe mıa dʋdʋ weee -gʋ yida, we 'ka nyıma weee layla.

11 «Daylı na yia. -We -ın kaa, -ın kpa we la -kli. We -ka 'sa -mı, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka -mı -na -can -kloo kwɛɛ -sa. 12 -Ɔ -ka -gʋgalı, mɔ yia *-Lagɔbudu 'kadʋʋ bhʋ -zɛa, 'ın wa 'na 'ka -bha ɔ vu. Ɔɔ -gʋgalınyɔ -gʋ na yia na -Lagɔɔ 'ŋnı cɛlıa we -yɔ -Lagɔɔ 'gbee 'ŋnı. Wee -Lagɔɔ gbe mıa, mʋ -wa *-Zeluzalɛmʋ -lolu, -we 'kaa -Lagɔɔ -gbɛ 'bhʋ yalı, 'ın we 'ka lasibhli. Ɔɔ -gʋgalınyɔ -gʋ ın 'kaa na 'ŋnı lolu cɛlı. 13 -Ɔ -ka 'nʋnʋ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nʋ we.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlıa Laodiseee leglizı 'wʋ

14 «Nıı, leglizı -we mıa Laodisegbe nʋkplɛ, -ın cɛlı we 'anzı 'wʋ:

«-Ɔ gbaa -Lagɔɔ dʋmagbʋ, -ɔ -wa gbʋdayınyɔ tıklıı, -ɔ'ɔ 'tʋbhʋa yo, -ɔ ka sɔ nya -Lagɔ -laa -lu weee la, ɔ wɛlı nı: 15 In -yi -na lɛnʋgbʋ. -In 'nı wɔtɔ, -ın 'nı -su. Na dlı nɛɛ, -ın -zɛ we 'yabhlo. 16 Nıı, -ın 'nı -su, -ın 'nı wɔtɔ, -ın wlɔwlɔ, we 'dɛɛ 'gbʋ, gwɛzɛa na yia -mı. 17 -In nɛɛ nıı, 'ŋnımnınyɔ -ın -mıa. -In ka -lu duun 'yı, 'ın -ın ka -lu weee -ın 'yıbhaa. -In mı 'sa gbada, -zugba -ın mı poli poli nyazınyɔ nya, bobabhanyɔ -ın -mıa. -In mı kpanʋ nya, -ın mı 'lɔlɔnyɔ nya. -In mı 'sa, 'ın -ın 'nı we 'ji -yi. 18 We 'dɛɛ 'gbʋ, 'dı -we na zʋa -mı, mʋ nı: -ın yi na -gbɛ, -can -we wa 'kplıa 'wʋ -kosu 'wʋ, -ın 'ka we zɔ, 'ın -ın 'ka 'ŋnımnınyɔ -zɔnʋ -zɛ. Yi, -ın 'ka -bana 'pʋpa zɔ, -ın 'ka we 'wʋpla, -na kpanʋ yi -mı zʋbhalı. -In zɔ 'ya nyakpɔ, -ın 'ka we 'yliya 'wʋ palı, 'ın -ın 'ka layı.

19 «-We mıa na -nʋ nya, nyıma -mama ka zɛ ın -kalıa, -maa na sıalıa, ın 'ka -maa gbʋ sloluu 'gbʋ. We -ka 'sa -mı, -ın 'bhiti

-na dlı, -ın yi 'mı 'bı -gɔladolue nya. 20 -Ɪn pɔ yukwli! Ɪn 'yligbe -buduŋwɛɛ, ın mı kɔkɔ bhlıda. -Ɔ -ka na wɛlı 'nɔ, 'ın ɔ -ka -bha -kalı, 'ın na plaa ɔ -budu zɔ, 'ın na -yɔ ɔ 'sɔ lia dabhlo.
21 «-Amı, ın mı -gɔgalınyɔ nya. Ɪn -yɔ na Dide ka ɔ 'ŋnımnıkpe -gɔladı. We 'dɛɛ 'gbɔ, -ɔ -ka -gɔgalınyɔ nya -mı, mɔ -yɔ 'mı 'sɔ 'kaa na 'ŋnımnıkpe -gɔladı. 22 -Ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyıma -yla, ɔ 'nɔ we.»

4

-Mɔ yalı wa -mnınıa -Lagɔɔ 'ŋnı

1 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'ın ın yia -mɔ na 'yli -kakıe 'wɔ gbɔ -putu -yɔyı: klolo yabhlo mı ŋwɛkalıda yalı. Wee wɛlı -we ın 'nɔa tıada, -we 'wlɔa lɛglɛ, we nɛɛ 'mı -yla: «-Gbla -seli, -we 'kaa cı lɛnɔ, ın 'ka -mı we 'klɔslolu.» 2 Tɔɔn, -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'mı 'wɔ, 'ın ın yia 'ŋnımnıkpe -yɔyı -mɔ yalı ladıda -zugba we -gɔladınyɔ mı we -gɔ. 3 -Ɔ -dıa kpe -gɔla, lı ɔ lıa tɔkpa -zɔnɔ wa laa zasıpɔ -yɔ salıdɔanı 'bhisa. -Zuku lıa tɔkpa -zɔnɔ wa laa emewlodɔ 'bhisa, mɔ bibea wee kpe. 4 Wee 'ŋnımnıkpe mıa, 'ŋnımnıkpe -putu glɔ -bhlo 'ya -mnɔa bibea we. Nyıma kpası glɔ -bhlo 'ya -mnɔa, -wa kaa -bana 'pɔpa 'wɔ, 'ın wa kaa -can -kloo 'wluo, ma -dıa wee kpenya -gɔla. 5 'Nyuu 'yıka -papıe klaa, wɛlınya klaa, we -yɔ -dɛɛ -gangıe, mɔ bhɔa wee 'ŋnımnıkpe 'wɔ. We 'yu, ylɔ gbesɔ mı -nyumada sa 'tıtɛɛ, mɔ -wa zuzu gbesɔ -we mıa -Lagɔ 'yu. 6 Wee 'ŋnımnıkpe 'yu, we 'wlɔsa gumunyu ka klɔ mı 'sese 'vɛlı 'bhisa, mɔ mı -bha.

Wee 'ŋnımnıkpe kwesi, 'yliyɔgali -mnɔa mı -bha. 'Yli mneni we ku -yɔla weee. We mı we 'yugbɛın -yɔ we lɔgbɛın. 7 Wee 'yliyɔgaluu tıanɔ -yɔ -jla 'wɔwlɔ. We 'sɔnɔ -yɔ 'bhligblɔ -yulɛ 'wɔwlɔ, we tanɔɔ klɔ -yɔ nyımɛɛ -nɔ 'wɔwlɔ, 'ın we -mnɔanɔ 'wlɔa -galıbha -cıcɛ -we mıa -bhluda. 8 Wee 'yliyɔgali -mnɔa mıa dɛ nı, we 'yabhlo ka -kapue gbelibhlo. 'Yli mnenia we ku -yɔla. We mı we -kapue dlıı, 'ın we tɔlɔa mıa we -gɔ. Zlıoo, sabɔoo lɔɔ we bhlıa -nya. We nɛɛ:

«Jejitapɛ, -ɔ mı tıklıı, -ɔ mı tıklıı, -ɔ mı tıklıı,
'tıtɛ weee mı ɔ kwɛɛ,
-ɔ mı bhaa -bha, -ɔ mıa -bha, -ɔ yia yia.»

9 We mıa lɔɔ bhlıda -zugba we mnınıa -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔlaa 'ŋnı, -ɔ -gaa 'yliyɔ 'ylı weee nya, 'ın we gbaa ɔ 'ŋnı -zɔnɔ, 'ın we paa ɔ fuo. 10 Da wee 'yliyɔgali -ka lɔɔ bhlı -bhlo, 'ın waa nyıma kpası glɔ -bhlo 'ya -mnɔa sibhlia 'kukolu -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔ la 'yu. 'Ɪn wa bɔbɔa -ɔ -gaa 'yliyɔ 'ylı weee nya, 'ın wa vitelia wa -can -kloo ɔ 'ŋnımnıkpe 'yu, -zugba wa gbaɛ:

11 «Jejitapɛ, -amıaa -Lagɔ,
we mı tıklıı -a 'ka -na 'ŋnı -mnını,
-a 'ka -bha -mı zɔ,
'ın we mı tıklıı -a 'ka -mı fuo 'pa
-na 'tıtɛɛ 'gbɔ.
-We ka gbɔ -wa, -mı -laa -lu weee la.
-Ɪn nɛɛ, -lu yi la, 'ın -lu yia layi,
'ın -ın yia we lala.»

5

Glıglı -sɛbhɛɛ klalıli wa -wlɔa

1 'Ɪn ın yia glıglı -sɛbhɛ -yɔyı, we mı ɔɔ 'ŋnımnıkpee -gɔladınyɔɔ lilisɔ 'wɔ. We -gɔ -yɔ we dlıı mı cɛlıda. We mı klada -luu klalıli gbesɔ nya. 2 Ɪn 'yıa 'anzı 'tıtɛ yabhlo -yɔ, we 'yıbhaa la wɛlı 'tıtɛ nya, we nɛɛ: «Nyɔɔ ka we 'klɔ ɔ 'ka -luu klalıli gbesɔ nı -wlɔ, 'ın ɔ 'ka 'sɛbhɛ nı -bloa?» 3 Nıı, nyımɛ -ɔ 'kaa we -kalı, ɔ 'nı -mı. Ɔ 'nı yalı -mı, ɔ 'nı dɔdɔ -gɔ -mı, ɔ 'nı glu -mı. Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka wee 'sɛbhɛ 'wɔtalı. 4 Nyımɛ -ɔ kaa we 'klɔ ɔ 'ka 'sɛbhɛ nı -blo, ɔ 'ka we zɛlı, ɔ 'nı -mı. We 'gbɔ ın yia wi -wɔwɔ. 5 Tɔɔn, waa nyıma kpasıı 'yabhlo nɛɛ 'mı -ylaɛ: «-Ɪn 'na wili -nı. -Ɪn -talı, ɔmɔ Zudaa zɔayli -jla, -ɔ -wa 'wlulapılınyɔ -Davidıı yu, ɔ ka -gɔgalı, mɔ kaa we 'klɔ ɔ 'ka wee -luu klalıli gbesɔ -wlɔ, 'ın ɔ 'ka 'sɛbhɛ nı -blo.»

6 -Bha ın 'yıa *Bhlabhlɛyu -yɔ 'yligbeda. Ɔ mı 'ŋnımnıkpe kwesi 'yliyɔgali -mnɔa -yɔ nyıma kpası nyıdı. Ɔɔ Bhlabhlɛyu 'wlɔsa -blıı wa -dı ɔ 'slakaa -nɔ nya. Ɔ ka 'gwı gbesɔ -yɔ 'yli gbesɔ. Mɔ -wa zuzu gbesɔ, -we -Lagɔ 'paa yoo dɔdɔ weee -gɔ. 7 Ɔɔ Bhlabhlɛyu bɛa -ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gɔ la -yɔ, 'ın ɔ yia wee 'sɛbhɛ 'wɔbhu -mɔɔ lilikwɛsɔ 'wɔ. 8 Ɔ 'bhua wee 'sɛbhɛ 'wɔ, tɔɔn wee 'yliyɔgali -mnɔa -yɔ nyıma kpası glɔ -bhlo 'ya -mnɔa yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. -Ɔ -ka -mı, ɔ ka ɔ -pete

kwɛɛ, 'ɪn -can -dɔkɔ -we nʊkplɛ 'wlɪ mɪa, -mɔɔ ka -mʊʊ kwɛɛ. Wee wlɪ mɪa, mʊ -wa -Lagɔnyɪmaa bhubhoe -wɛlɪ. 9 -Bha wa bhlɪa lʊʊ lolu:
«-Ɔ kaa we 'klʊ ɔ 'ka 'sɛbhɛ nɪ 'wʊbhu,
-mɪ -wa.
-Ɔ kaa we 'klʊ ɔ 'ka we -luu klalɪli -wlɔ,
-mɪ -wa,
-we ka gbʊ -wa,
-ɔ jitea ɔ 'pɪɔn ɔ 'ka nyɪma 'wʊzɪtɪ -Lagɔ -yla,
-mɪ -wa.
Nyɪma -wa 'bhʊa zʊa weee 'yli klaa,
wɛlɪɪ 'yli -bhlo -bhlo -gbanya klaa,
klu weee nyɪma klaa,
we -yɔ -wa 'bhʊa laga dʊdʊ weee -gʊ,
-ɔ zɪtɪa wa 'wʊ -Lagɔ -yla,
-mɪ -wa.
10 Nɪɪ, -ɔ nʊa we lɛ,
'ɪn -Lagɔ pɪlɪa -maa 'wlu la,
-mɪ -wa.
-Ɔ nʊa we lɛ -maa 'ka -Lagɔbʊbɔnya -zɛ,
'ɪn -maa 'ka ɔ dʊmagbʊ lɛnʊ,
-mɪ -wa.
-Mɪ nʊa we lɛ -maa 'ka nyɪma weee 'wlu-lapɪlɪ
dʊdʊ weee -gʊ.»
11 Ɪn -talɪ 'yaa -bha, 'ɪn ɪn yia 'anzɪnyaa wɛlɪ 'nʊ. We -zu 'wʊ, wa 'nɪ mneni wa 'ka we zɛlɪ. Nɪɪ, wee 'yliyɔgali -mnʊa klaa, nyɪma kpasɪ klaa, we -yɔ 'ŋnɪmnɪkpe, 'mʊ we bibea -nya. We 'dɛ weee mɪa lʊʊ bhlɪda 'tɪtɛɛ, 12 we nɛɛ:
«Nɪɪ, Bhlabhlɛyu -ɔ wa -dɪa -blɪɪ 'slaka nya,
'tɪtɛ klaa, 'ŋnɪmnɪe klaa, gbʊyilo klaa,
we -yɔ latɛlo mɪ ɔ -nʊ nya.
We 'dɛɛ 'gbʊ, we mɪ tɪklɪɪ nyɪma 'ka -bha ɔ zʊ,
wa 'ka ɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ,
'ɪn wa 'ka ɔ 'ŋnɪ -zɔnʊ gba.»
13 'Ɪn ɪn yi 'yaa lʊʊ -putu 'nʊ. -Lu weee -Lagɔ -laa la, -we mɪa yalɪ, -we mɪa dʊdʊ -gʊ, -we mɪa glu, we -yɔ -we mɪa gumunyu lʊ, we 'dɛ weee bhlɪa lʊʊ, we nɛɛ:
«-Ɔ -dɪa 'ŋnɪmnɪkpe -gʊ la,
ɔ -yɔ Bhlabhlɛyu 'sɔ,
'tɪtɛ weee mɪ wa -nʊ nya,
'ŋnɪmnɪe weee mɪ wa -nʊ nya.
Wa bhlɪ wa 'ŋnɪ, 'ɪn wa zʊ -bha wa
'ylɪ weee -nʊ nya.»
14 'Ɪn wee 'yliyɔgali -mnʊa nɛɛ: «-Amɛnɪ!» Nyɪma kpasɪ 'sibhlia 'kukolu, 'ɪn wa yia ɔ bʊbɔ.

6

Bhlabhlɛyu -wlɔa -luu klalɪli gbesɔ

1 Tɔʊn, 'ɪn ɪn yia ɔɔ Bhlabhlɛyu -yɔyɪ. 'Ɪn ɔ yia wee glɪglɪ -sɛbhɛɛ klalɪluu tɪanʊ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ 'yliyɔgali -mnʊaa 'yabhlo 'kpɪa 'wʊ 'tɪtɛɛ, -dɛ 'bhisa. 'Ɪn ɪn yia we 'nʊ. We nɛɛ: «Yi!» 2 Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nɪmɛsʊʊn 'pʊpa -yɔyɪ. -Ɔ -dɪa we -gʊ la, ɔ ka pnu kwɛɛ, 'ɪn wa yia ɔ -can -kloo yoo 'nyɛ. Nɪɪ, ɔ ka -gʊgalɪ, 'ɪn -gʊ ɔ yi 'yaa -galɪa mnɪa.
3 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪluu 'sɔnʊ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ, 'ɪn ɪn yia 'yliyɔgaluu 'sɔnʊʊ wɛlɪ 'nʊ. We nɛɛ: «Yi!» 4 'Ɪn nɪmɛsʊʊn -putu yabhlo yia 'tla, we -za -kosu 'bhisa. -Ɔ -dɪa we -gʊla, 'mɔ wa 'nyɛa 'yoo, ɔ 'ka dʊdʊ -gʊ tʊ -la, 'ɪn dʊdʊgʊ -nyɪma 'ka 'bhʊbhalɪ. -Bha wa 'nyɛa ɔ tʊgʊgblɛ yoo.
5 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪluu tanʊ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ, ɪn 'nʊa 'yliyɔgaluu tanʊʊ wɛlɪ. We nɛɛ: «Yi!» Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nɪmɛsʊʊn -ylukpa -yɔyɪ. Ɔ -dɪa we -gʊ la, ɔ ka kilo kwɛɛ. 6 Wɛlɪ yabhlo 'tlaa wee 'yliyɔgali -mnʊa nyɪdɪ, we nɛɛ: «'Mnɔ -yɔ -gooo 'klɪ yia yia. Nɪɪ, 'mnɔɔ kilo -bhlo kaa 'ylɪ -bhlo -lubhoo 'pɛnɪgwɛzi, -gooo kilo ta kaa 'ylɪ -bhlo -lubhoo 'pɛnɪgwɛzi. -Mʊmʊ -ka 'kpɪ -yɔ nʊ, -ɪn 'na zɪlɪ we kwɛ -nɪ, we -valɛ -tʊ sa 'cɛ.»
7 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪlu -mnʊanʊ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ ɪn 'nʊa 'yliyɔgalu -mnʊanʊʊ wɛlɪ. We nɛɛ: «Yi!» 8 Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nɪmɛsʊʊn -yɔyɪ, we fuakaa. -Ɔ -dɪa we -gʊla, ɔ 'ŋnɪ wa laa tlɪtlɪe. Tlɪtlɪnyaa 'gbe -yɔ ɔ 'sɔ nɔ. 'Ɪn wa yia wa 'tɪtɛ 'nyɛ wa 'ka nyɪma 'bhaa mnɪ dʊdʊʊ kibhe -mnʊanʊʊ -bhlo -gʊ. 'Sa wa mnɪa wa 'ka nyɪma 'bha tʊgʊgblɛ klaa, ŋwɔ klaa, tlɪtlɪgu klaa, we -yɔ -fliinɪma 'nyii nya.
9 -Mʊʊ 'bɪgʊ, ɔɔ Bhlabhlɛyu yia wee -luu klalɪluu gbunʊ -wlɔ. -Bha -bhlokpadɛ, ɪn yia nyɪma wa 'bhaa, wa zuzu -yɔyɪ 'slakagʊsalɪlu zɔ. Waa nyɪma mɪa, wa ka -Lagɔwɛlɪ -yɔŋwnu, 'ɪn wa mɪa we gbʊdayɪnya nya, we 'gbʊ wa yia wa 'bha. 10 Wa 'kpɪa 'wʊ 'tɪtɛɛ, wa nɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔɔ 'zayli -ɔ mɪ -mɔwlʊda, dʊdʊgʊ -nyɪmaa -yɔgbʊ -na yia 'wʊbhua, 'ɪn -ɪn 'ka wa gbʊ dɪlɪ -amɪaa -yɔkpasasɪee saa. 'Lee, bhla -mʊmʊ -na wʊlʊ wea?» 11 Tɔʊn, wa yia -maa -bana 'pʊpa 'wʊladlili, 'ɪn wa nɛɛ -maa

-yla, -maa wʋ -sɛ, nɪɪ, -maa bhelia -yɔ -maa lubhonʋ -lima -wa wa yia 'bhaa -maa 'dɛ 'bhisa, -maa ŋwɛ -ka gba 'bhie.
12 Ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia Bhlabhlɛyu -yɔyɪ, 'ɪn ɔ yia -luu klalɪluu gbelibhlonʋ -wlɔ. -Bha dʋdʋ zuklua 'tɪtɛɛ. 'Ɪn 'ylʋ yia ylumanɪ nɛɛ -gbɛnaa, 'ɪn 'cʋ yia zamanɪ 'pɪɔn 'bhisa. 13 'Ɪn -zɛlɪ yia bhli dʋdʋ -gʋ, su wa zʋbhalɪa, -pɪpɛ -ka 'plɪ, sa we 'bhue jitea, 'sa -zɛlɪ jitea dʋdʋ -gʋ. 14 'Ɪn yalɪ yia labhʋ nyɪmaa 'yliya 'wʋ, nɛɛ -bita wa glɪ. -Gɔgɔ weee -yɔ dʋdʋ weee mɪa 'nyu nyɪdɪ, 'ɪn we yia 'tlu. 15 Tɔʋn, dʋdʋgʋ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya klaa, nyɪmaa 'yugalɪnya klaa, 'slʋjaa 'yugalɪnya klaa, 'ŋnɪmnɪnya klaa, nyɪma 'tɪtɛ klaa, galɪ klaa, we -yɔ -wa 'nɪa galɪ nya -mɪ, wa 'dɛ weee yia zize -gɔgɔɔ 'bhʋka 'wʋ, we -yɔ tʋkpa -nyɪdɪ. 16 Wa nɛɛ tʋkpa -yɔ -gɔgɔ -yla: «A bhlili -aɪn -gʋ. A zize -aɪn 'pɪpɪ, -ɔ -dɪa 'ŋnɪmnɪkpe -gʋ la kwɛɛ. A zize -aɪn 'pɪpɪ Bhlabhlɛyuu 'cɛ kwɛɛ. 17 Nɪɪ, we ka nyni, wa 'cɛpaylɪ 'kadʋ ka nyni. Nyɔɔ mneni ɔ 'ka we 'yu 'yligbea?»

7

Nyɪma 'wlu glʋ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000)

1 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia 'anzɪ -mnʋa -yɔyɪ 'yligbeda dʋdʋʋ gwɪgwɪ -mnʋa 'yli. -Mʋʋ mɪ dʋdʋʋ -pɪpɛ -mnʋa 'yoo -kʋlʋda, -mʋʋ yi 'wlʋ nɪɪ, -pɪpɛ yabhlogbɔɔ 'plɪ dʋdʋ -gʋ, gumunyu -gʋ we -yɔ su 'wlu. 2 'Ɪn, ɪn yia 'anzɪ -putu yabhlo -yɔyɪ 'wʋsɔda 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda. -Lu -we nya wa zʋa -Lagɔɔ yibhelida nyɪma -yɔ, we mɪ we kwɛɛ. 'Anzɪ -mnʋa -we -Lagɔ 'nyɛa 'tɪtɛ we 'ka gumunyu -yɔ dʋdʋ sɪalɪ, we 'kpɪa 'wʋ 'tɪtɛɛ we -yla, we nɛɛ: 3 «A 'yligbe -slɔ, nɪɪ, -a 'nɪ -slɔ 'yliyɔga -Lagɔɔ yibhelida -Lagɔɔ lubhonʋnyaa 'klʋ -yɔ zʋ, dʋdʋ klaa, su klaa, we -yɔ gumunyu, a 'na sɪalɪ we -nɪ.» 4 'Ɪn -wa -Lagɔ zʋa ɔ 'dɛɛ yibhelida -yɔ, 'ɪn ɪn yia wa ŋwɛ yibheli. *Izlaɛlɪɪ zʋa weee 'yli, nyɪma 'wlu glʋ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000).
5 Zudaa zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Lubɛnɪɪ zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Gadɪɪ zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
6 Asɛlɪɪ zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Nɛfʋtalii zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Manasee zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
7 'Simeɔɔ zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
*Leviii zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Isakaaa zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
8 Zabulɔɔn zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
*-Zɛzɛfʋʋ zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Bɛzamɛɛɛ zʋayli, nyɪma 'wlu glʋ ta (12.000).
Wa 'dɛ weee 'klʋ -yɔ wa zʋa -Lagɔɔ yibhelida.

Nyɪmaa -zlo bibea 'ŋnɪmnɪkpe

9 -Mʋʋ 'bɪgʋ, ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia nyɪmaa -zlo -yɔyɪ. Waa nyɪma -zu 'wʋ, -ɔ mnenia ɔ 'ka wa zɛlɪ, ɔ 'nɪ -mɪ. Nɪɪ, dʋdʋ weee -gʋ -nyɪma wa -mɪa: laga weee -gʋ -nyɪma mɪ -bha. Zʋa weee 'yli -nyɪma mɪ -bha. Klu weee nyɪma mɪ -bha. Wɛlɪ weee nyɪma mɪ -bha. Wa 'yligbe 'ŋnɪmnɪkpe -yɔ Bhlabhlɛyu 'yu. Wa ka -bana 'pʋpa 'wʋ, 'ɪn saʋn mɪa wa kwɛɛ. 10 Wa 'kpɪa 'wʋ 'tɪtɛɛ, wa nɛɛ:
«-Amɪaa -Lagɔ -ɔ -dɪa 'ŋnɪmnɪkpe -gʋ la,
ɔ -yɔ Bhlabhlɛyu 'sɔ,
gbʋwʋsasɪe mɪ wa -nʋ nya!»
11 Nɪɪ, 'anzɪ weee bibea wee 'yliyɔgali -mnʋa klaa, waa nyɪma kpasɪ klaa, we -yɔ 'ŋnɪmnɪkpe. Wa -gblia 'wlu la 'ŋnɪmnɪkpe 'yu, 'ɪn wa yia -Lagɔ bʋbɔ. 12 Wa nɛɛ:
«-Amɛnɪ!
Nyɪma weee gba ɔ 'ŋnɪ -zɔnʋ.
Nɪɪ, nyɪma weee -mnɪnɪ ɔ 'ŋnɪ,
gbʋyilo weee mɪ ɔ -nʋ nya,
nyɪma weee 'pa ɔ fuo, nyɪma weee zʋ -bha ɔ,
'tɪtɛ -yɔ latɛlo weee mɪ ɔ -nʋ nya.
We -mɪ 'sa, 'ɪn we 'ka 'sa -tʋ
'ylɪ weee -nʋ nya.»
13 -Bha nyɪmɛ kpasa yabhlo 'yɪbhaa 'mɪ laɛ: «'Lee, waa nyɪma kaa dɛ -bana 'pʋpa 'wʋ, mɔɔ -nyɪma wa -mɪ, 'ɪn mɔ wa 'bhʋlʋa?»
14 Ɪn nɛɛ ɔ -yla: «Na -kanyɔ, -ɔ -yia we 'ji, -mɪ -wa!»
Ɔ nɛɛ: «Waa nyɪma mɪa dɛ, wa ka wa sɪalɪ bhabha. Wa ka wa 'dɛɛ -bana -wɔlʋ Bhlabhlɛyuu 'pɪɔn lʋ, 'ɪn we yia pɔmanɪ tenyii.
15 We 'gbʋ wa 'yligbea -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪkpe 'yu, zlɪoo, sabɔoo, wa 'ka ɔ dʋmagbʋ lɛnʋ ɔ -budu 'kadʋ zɔ, 'ɪn -ɔ -dɪa 'ŋnɪmnɪkpe -gʋ la, 'ɪn -mɔɔ kʋa wa 'wʋ. 16 Ŋwɔ 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha, 'nyumatʋ 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha, 'ylʋ -yɔ slo 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha.
17 Nɪɪ, Bhlabhlɛyu -ɔ mɪa 'ŋnɪmnɪkpe kwesi, mɔ yia wa 'nyuwlukʋa lʋ kwaa, bhlabhlɛɛ

'yliyɔzʋnyɔ 'bhisa. 'Ɪn -Lagɔ yia wa 'mɪɔ weee sɪa.»

8

Bhlabhlɛyu -wlɔa glɪglɪ -sɛbhɛɛ klalɪluu gbesɔnʋ

1 Nɪɪ, Bhlabhlɛyu -wlɔa wee glɪglɪ -sɛbhɛɛ klalɪluu gbesɔnʋ, 'ɪn -Lagɔɔ -gbɛ yia 'wʋtʋ blenyii 'lɛlɪɪ kibhe -bhlo. 2 'Ɪn, ɪn yia 'anzɪ gbesɔ -yɔyɪ 'yligbeda -Lagɔ 'yu. Ɔ yia we lɛglɛ gbesɔ 'wʋladlili.

3 'Anzɪ -putu yia, 'ɪn we yia 'slakagʋsalɪlu kwesi 'yligbe, -can -dɔkɔ mɪ we kwɛɛ, we nʋkplɛ wa siea 'wlɪ. Wa 'nyɛa we 'wlɪ duun yoo, we suslolua -Lagɔnyɪma weee bhubhoewɛlɪ -yɔ 'wlɪ 'wʋ, 'ɪn we -yɔ we yia 'slakagʋsalɪlu 'yu mnɪ, we 'ka we -Lagɔ 'nyɛ. Wee 'slakagʋsalɪlu mɪ -can nya, 'ɪn we mɪa -Lagɔɔ 'ŋnɪmnɪkpe 'yu. 4 'Ɪn 'wlɪɪ gbeylo -yɔ -Lagɔnyɪma weee bhubhoewɛlɪ yia 'wʋsɔ 'anzɪ kwɛɛ -Lagɔ 'yu. 5 Tɔʋn, 'anzɪ 'bhua -dɔkɔ 'wʋ, we yia we yeli 'slakagʋsalɪluu -kosu nya, 'ɪn we yia we dʋdʋ -gʋ 'mni. -Bha -bhlokpadɛ, -dɛ -gaan, wɛlɪnya gbaa, 'nyu 'paa 'yɪka, 'ɪn dʋdʋ yia zuklu.

Tɪa -lɛglɛ -mnʋaa wɛlɪ

6 'Anzɪ gbesɔ, -we kaa lɛglɛ gbesɔ kwɛɛ, mʋ mnazɪa we 'dɛ la we 'ka we bhlɪ.

7 We tɪanʋ bhlɪa we lɛglɛ, 'ɪn -zɛlɪ nyu klaa, -kosu klaa, we -yɔ 'pɪɔn, -we mɪa 'wʋsusloluda, ɪn we yia we dʋdʋ -gʋ 'mni. Dʋdʋʋ kibhe ta -gʋ -bhlo yia si, su ta glaa -bhlo -yɔ -petu yalʋ weee yia si.

8 We 'sɔnʋ bhlɪa we lɛglɛ: -kosu 'kadʋ 'wlʋa -gɔgɔ -we mɪ sida, 'mʋ wa vitelia gu-munyu lʋ, 'ɪn gumunyuu taa nʋʋ -bhlo yia 'pɪɔn -zɛ. 9 Gumunyu lʋ -li ta glaa -bhlo yia tlɪ, 'ɪn we yia 'glʋ ta glaa -bhlo lasa.

10 We tanʋ bhlɪa we lɛglɛ: -zɛlɪya 'kadʋ 'bhʋa yalɪ, 'ɪn we yia bhli, wee -zɛlɪya mɪa, -kosuu mɪɔ 'bhisa we nyumaa, mʋ bhlilia 'nyuwlukʋanya -yɔ -gbʋa 'kadɪ ta glaa -gbʋa -bhlo lʋ. 11 Wee -zɛlɪya wa laa kalɔlu, 'ɪn wee -gbʋa ta glaa -bhloo 'nyu yia kamanɪ. 'Ɪn wee 'nyu yia nyɪma duun 'bha we 'kɪkaloo 'gbʋ.

12 Wee 'anzɪ -mnʋanʋ bhlɪa we lɛglɛ, 'ɪn 'ylʋʋ kibhe taa nʋʋ -bhlo klaa, 'cʋʋ kibhe taa nʋʋ -bhlo klaa, we -yɔ -zɛlɪ ta glaa -bhlo yia -nyumo. Sa zlɪɪ taa nʋʋ kibhe -bhlo -tʋa nikpise 'wʋ, 'sa sabɔɔ taa nʋʋ kibhe -bhlo 'nɪa 'cʋ -yɔ -zɛlɪɪ san 'yɪ.

13 Nɪɪ, ɪn -talɪa -bha, 'ɪn ɪn yia -galɪbhacɪcɛ mɪa -bluda -mɔ yalɪ 'pɪpɪɪ 'wʋkpɪwɛlɪ 'tɪtɛ 'nʋ, we nɛɛ: «Gbʋnyuu, gbʋnyuu, gbʋnyuu mɪ dʋdʋgʋ -nyɪmaa -nʋ nya 'anzɪ taa pnɪɪ -ka wa lɛglɛ bhlɪ!»

9

Lɛglɛɛ gbunʋ

1 Nɪɪ, 'anzɪɪ gbunʋ bhlɪa we lɛglɛ, -zɛlɪya yabhlo -we bhlia dʋdʋ, 'ɪn ɪn yia we -yɔyɪ. 'Bhʋka -we 'nɪa bhloluda -ka, we -laklɪ wa 'nyɛa wee -zɛlɪya yoo. 2 We -kalɪa wee 'bhʋka, gbeylo -we 'wlʋa -klaaa gbeylo mʋ 'tlaa -mɔ, 'ɪn we yia 'ylʋ -yɔ -pɪpɛ ylumanɪ. 3 Wee gbeylo 'wʋ -gangannya 'tlaa, 'ɪn we yia dʋdʋ -gʋ lamneni. 'Ɪn -Lagɔ yia 'tɪtɛ -we -yɔ -klagbetaa 'tɪtɛ 'wʋwlʋa we 'nyɛ. 4 Wa nɛɛ we -yla we 'na nʋnʋ gbʋnyuu -petu -yla lɛ -nɪ, we -yɔ sunya -yɔ -titi -wɔtʋ. Nɪɪ, nyɪma -wa 'nɪa -Lagɔɔ yibhelida 'klʋ -yɔ -ka, 'ma we 'kaa gbʋnyuu -yla lɛnʋ. 5 Wa 'nɪ wee -gangannya 'yoo 'nyɛ we 'ka nyɪma 'bha. Wa nɛɛ nɪɪ, we sɪalɪ wa bhabha 'cʋ gbu zɔ. Sa -klagbeta -ka 'pa, 'ɪn -bha glopoa nɪ, we nʋ 'sa we. 6 We bhla, tlɪtlɪee da wa yia -talɪa, 'ɪn wa 'na 'ka we 'yɪ, we tʋ yia nyɪma 'bhaa, 'ɪn kwɛɛ -mʋʋ yia wa -gwaa.

7 Wee -gangannya 'wlʋsa nɪmɛsʋʋn, -we wa mnazɪa la tʋgʋ -nʋ nya, 'ɪn -we ka 'wluo 'wlʋa nɛɛ -can -kloo mɪ -bha. We 'klʋ -yɔ nyɪmaa 'klʋ 'wʋwlʋ. 8 We 'nyi 'wlʋ 'ŋwnɪɪ 'nyi. 'Ɪn we gla 'wlʋ -jlaa gla. 9 We ka nɛtɛbana 'wʋ, 'ɪn we -kapuee paa -jiji. We -jiji mɪa, we 'wlʋ nɛɛ nɪmɛsʋʋn duun mɪ -wotloo 'wʋgbizeda -gwagwɪe nya we 'ka tʋ -gʋa mnɪ. 10 Wee -gangannyaa gʋn 'wlʋsa wee -klagbetaa gʋn, -we mɪa 'ylitɛlɪda seenɪ 'bhisa. We gʋn nya we mnenia we 'ka nyɪma -yla gbʋnyuu lɛnʋ 'cʋ gbu zɔ. 11 Wee -gangannya ka 'wlulapɪlɪnyɔ: 'bhʋka -we 'nɪa bhloluda -ka, we 'wʋ -Kuzuu 'anzɪ we -mɪa. Nɪɪ, we 'ŋnɪ -wa Abadɔn zuifʋwɛlɪ 'wʋ, Apoliɔn *glɛkɪwɛlɪ 'wʋ. We ji -wa -Lunyumonyɔ. 12 Tɪatɪa -gbʋnyuu 'plɪa dɛ, nɪɪ, we -tʋ lʋ 'sɔ.

Lɛglɛɛ gbelibhlonʋ

13 Nɪɪ, 'anzɪɪ gbelibhlonʋ bhlɪa we lɛglɛ nɪ, 'ɪn, ɪn yia wɛlɪ yabhlo 'nʋ. -Lagɔɔ

'slakagʊsalılluu gwɪgwɪ -mnʊa 'yli we 'bhʊa. Wee 'slakagʊsalılu mɪ -can nya, 'ɪn we mɪa -Lagɔ 'yu. 14 Wee wɛlɪ nɛɛ wee 'anzɪı gbe-libhlonʊ kaa lɛglɛ kwɛɛ -yla: «'Anzɪ -mnʊa - we mɪa gbʊanda, -gbʊa 'kadʊ wa laa Eflatɪ kwesi, -ɪn -blo we -nya.» 15 Wee 'anzɪ -mnʊa mɪa, -Lagɔ ka we lamnazɪ ɔ lubhoo -nʊ nya. Wee -zʊ nɪı cʊ nɪı ylɪ nɪı 'lɛlɪ tɛɪın -nʊ nya ɔ mnazɪa we la, we 'ka mnɪ, we 'ka nyɪma 'wʊsɪsalɪ, 'ɪn we 'ka nyɪma ta glaa -bhlo 'bha. Nɪı, wɛlɪ gbaa, 'ɪn wa yia we -blo. 16 'Slʊja - wa mɪa nɪmɛsʊʊn -gʊ, wa zɛlɪa wa 'mɪ -yla, wa ŋwɛ nyni miniɔn 'wlu -bhlo. 17 -Mɔ na 'yli -kakɪe 'wʊ, -wa -dɪa wee nɪmɛsʊʊn -gʊla, sa ɪn 'yɪa wa -yɔ mʊ nɪ: nɛtɛbana mɪa wa 'wʊ, we -za -kosu 'bhisa, we ylu yalɪ 'bhisa, we -za lɪı -bhubhɛɛ nʊkplɛ 'bhisa. Wee nɪmɛsʊʊnnyaa 'wlu 'wlʊsa -jlaa 'wlu. 'Ɪn - kosu klaa, gbeylo klaa, we -yɔ -bhubhui slo tlaa we ŋwɛɛ. 18 Nɪı, -kosu klaa, gbeylo klaa, we -yɔ -bhubhui slonya 'tlaa da we ŋwɛɛ nɪ, mʊ -wa sɪasɪe ta. Mʊ 'bhaa dʊdʊgʊ -nyɪma ta glaa -bhlo. 19 Nɪı, wee nɪmɛsʊʊnnyaa 'tɪtɛ mɪa, we mɪ we ŋwɛ -yɔ, 'ɪn we mɪa we gʊn - yɔ. We gʊn 'wlʊsa tɪbhɛ. We ka 'wlu, we nya we nʊa nyɪma -yla gbʊnyuu lɛ.

20 Wee sɪasɪe 'nɪ dʊdʊgʊ -nyɪma weee 'bha. Nyɪma -wa -tʊa -bha, wa 'nɪ wa tɛlɪtɛlılu 'bɪbhʊ. Wa mɪ -bhlokpadɛ 'kuzunya bʊbɔda, tɛlɪtɛlılu mɪa -can nya klaa, 'gwɛzi nya klaa, nɛtɛ nya klaa, tʊkpa nya klaa, we -yɔ su nya, wa 'nɪ we bʊbʊe 'bɪbhʊ. 'Ɪn wee tɛlɪtɛlılı mɪa, we'e 'yɪ la, we'e 'nʊ 'ɪn we'e nɔ. 21 Nɪı, wa 'nɪ wa dlɪ 'bhiti, wa mɪ nyɪma 'bhada -bhlokpadɛ, wa mɪ ylisi lɛnʊda, 'ɪn wa -yɔ nyɪma weee dɪa -budu 'wʊ, 'ɪn tɔlʊa ylia 'wie.

10

'Anzɪ -yɔ glɪglɪ -sɛbhɛ -yulɛ

1 'Ɪn ɪn yi 'yaa 'anzɪ 'tɪtɛ -putu -yɔyɪ yalɪ 'bhʊda. Yalɪpʊpa wɛlɪa we 'wʊ -bana 'bhisa, 'ɪn -zuku yia we 'wlu bibe. We klʊ nyumaa 'ylʊ 'bhisa, 'ɪn we bhɔgʊ 'wlʊa -kosuu -dɔlʊ. 2 Glɪglɪ -sɛbhɛ -yulɛ mɪ we kwɛɛ, we mɪ ŋwɛkalɪda. Gumunyu -gʊ we dɪa lilibhʊ la, 'ɪn we yia dʊdʊ -gʊ kɔpɛbhʊ ladɪ. 3 Sa -jla kpɪa 'wʊ 'tɪtɛɛ, 'sa we 'kpɪa 'wʊ. We 'kpɪa 'wʊ tɔʊn, 'ɪn -dɛ gbesɔ yia -gan. 4 Wee -dɛ gbesɔɔ -gangɪee 'bɪgʊ, ɪn 'yɪbha yaa ɪn 'ka we wɛlɪ cɛlɪ. -Bha -bhlokpadɛ, 'ɪn wɛlɪ yabhlo yia gba -mɔ yalɪ. We nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «Wɛlɪ -we wee -dɛ gbesɔ gbaa, -ɪn zize we. -Ɪn 'na cɛlılı -lu yabhlogbɔɔ -nɪ.»

5 Nɪı, wee 'anzɪ ɪn 'yɪ yaa -yɔ 'yligbeda, - we ka bhʊ yabhlo mɪa gumunyu -gʊ, 'ɪn we 'yabhlo mɪa dʊdʊ -gʊ, we yia lilisɔ 'wʊbhu yalɪ. 6 'Ɪn we yia bi -Lagɔ -ɔ -gaa 'yliyɔ 'ylɪ weee nya, ɔ 'ŋnɪ nya, -Lagɔ -ɔ -laa yalɪ -yɔ we 'wʊ -lu weee la, -ɔ -laa dʊdʊ -yɔ we -gʊ -lu weee la, we -yɔ gumunyu -yɔ we lʊ -lu weee. Wee 'anzɪ nɛɛ: «We bhla 'nɪ 'maslɛɛn latlʊlʊ. 7 Nɪı, zlɪ 'anzɪı gbesɔnʊ yia we lɛglɛ bhlɪa, -Lagɔɔ 'wlukʊʊn -gbʊ mɪa zizeda, we zlɪ ɔ nʊa we lɛ. Cɪın, lɛ ɔ yia we nʊa, sa ɔ gbaa we, ɔ lubhonʊnya -wa mɪa ɔ gbʊʊ -falɪpanya nya -yla, 'sa.»

8 'Ɪn wɛlɪ -we ɪn 'nʊ yaa -mɔ yalɪ, we nɛɛ 'ya 'mɪ -ylaɛ: «'Anzɪ yligbea gumunyu -yɔ dʊdʊ -gʊ, -ɪn mnɪ we -gbɛ, 'ɪn 'sɛbhɛ -we mɪa ŋwɛkalɪda we kwɛɛ, -ɪn 'bhu we 'wʊ.»

9 'Ɪn ɪn yia we -yɔbɛ. Ɪn nɛɛ we -yla nɪı, we 'nyɛ 'mɪ wee 'sɛbhɛ -yulɛ yoo. We nɛɛ 'mɪ -yla: «-Ɪn 'bhu we 'wʊ, -ɪn 'ka we li. Nɪı, kamanɪa we yia -na nʊkplɛ, nɪı, lʊʊ 'kpɪ 'bhisa we yia mɛnɪa -na ŋwɛɛ.» 10 Ɪn -saa wee 'sɛbhɛ we kwɛɛ, ɪn lia we, lʊʊ 'kpɪ 'bhisa we mɛnɪa 'mɪ ŋwɛɛ. -Slɛɛn ɪn mnaa we, 'ɪn we yia kamanɪ na nʊkplɛ.

11 Wa nɛɛ 'mɪ -yla, we mɪ 'ya nɪı, ɪn gba - we -Lagɔ yia lɛnʊa, klu duun klaa, laganya klaa, wɛlɪı 'yli -bhlo -bhlonya klaa, we -yɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyaa daa.

11

-Lagɔɔ gbʊdayɪnya 'sɔ

1 -Mʊʊ 'bɪgʊ, gblee yabhlo -we -yɔ su - we nya wa yɪbhɔlʊa -lu 'sɔ 'wʊwlʊa, wa yia 'mɪ we yoo 'nyɛ. 'Ɪn wa nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «-Ɪn -sɔ 'wʊ -ɪn 'ka -Lagɔbudu 'kadʊ -yɔ we 'slakagʊsalılu yɪbhɔlʊa mnɪ. -Wa mɪa -mɔ -Lagɔ bʊbɔda, -ɪn zɛlɪ wa. 2 Nɪı, -ɪn tɪ - budunŋwɛɛ 'wʊ. -Ɪn 'na yɪbhɔlʊ -bha -nɪ, - we ka gbʊ -wa, -wa 'nɪa Zuifʊ, wa ka we wa 'nyɛ, 'ɪn ma yia -Lagɔɔ -mɔwlʊ gbe - gʊnɔa 'ɪn wa 'ka we lawʊwlalɪ 'cʊ glʊ 'sɔ, 'cʊ 'sɔ zɔ. 3 Nɪı, na gbʊdayɪnya 'sɔ na yia yoo 'paa wa 'ka -Lagɔwɛlɪ gba wee 'ylɪ 'wlu gbelibhlo 'ylɪ glʊ ta nya, -gbɛnaa nya 'wʊ.» 4 Nɪı, ma -wa *olivʊsu 'sɔ -yɔ 'napɛ 'sɔ -we

'yligbea dʋdʋʋ -Kanyɔ -Lagɔ 'yu. 5 Nyɪmɛ -ka we -yla gbʋnyuu lɛnʋa yi, 'ɪn -kosu tlaa we ŋwɛɛ, 'ɪn we bhaa ɔ. Nyɪmɛ -ɔ -ka we -yla gbʋnyuu lɛnʋa yi, 'sa -bhlokpadɛ -mɔɔ yia tlɪa. 6 Waa gbʋdayɪnya ka 'tɪtɛ wa 'ka 'nyu 'yligbeli -mʋʋ yi 'wlʋ we lʋa wa -Lagɔgbʋʋ -falɪpa bhla. Nɪɪ, wa ka 'tɪtɛ wa 'ka 'nyu 'pɪɔn 'wʋlabhitili. 'Ɪn wa ka 'tɪtɛ wa 'ka dʋdʋ -gʋ sɪasɪee 'yli -bhlo -bhlo lala wa dlɪɪ da.

7 'Ɪn gbʋ -we ka da wa 'yɪa nɪ, wa -ka we gbagbɪe bhɪa, 'ɪn 'bhʋka -we 'nɪa bhloluda -ka, -mɔ nɪmɛ yabhlo yia 'tlaa, we 'ka wa tʋ dɪlɪ, we 'ka wa lu, 'ɪn we 'ka wa 'bha. 8 'Ɪn wa 'kwienya 'ka lasluda -tʋ -mɔ 'gbe 'kadʋʋ -gblɔgblʋ 'wʋ, da nyɪma kʋlʋa wa -Kanyɔ *su -gʋla. Wee gbe mɪa, 'mʋ wa palɪa *Sodɔmʋ -yɔ Ezipʋtʋ 'wʋ. 9 Nɪɪ, nyɪmaa 'yli -bhlo -bhlo -wa 'bhʋa zʋa -bhlo -bhlo 'yli, -wa gbaa wɛlɪɪ 'yli -bhlo -bhlo, we -yɔ -wa 'bhʋa laga -bhlo -bhlo -gʋ, -maa yia wa 'kwie ylaa 'ylɪ ta kibhe nya. Wa 'na 'ka wa 'bhlubhlugbʋ -yɔŋwnu. 10 Waa *-Lagɔgbʋʋ -falɪpanya sɔ nɪɪ tlɪtlɪe yia dʋdʋgʋ -nyɪma 'mʋna 'wʋlaa, 'ɪn wa 'ka -lu 'nyɪnyɛnɪ 'mʋna nya. Waa nyɪma sɔ nɪ ka wa sɪalɪ tenyiii 'gbʋ.

11 Nɪɪ, 'ylɪ ta kibhe -ka 'plɪ nɪ, 'ɪn nyapɛlɪe bhʋa -Lagɔɔ -gbɛ, 'ɪn we plaa wa 'wʋ, 'ɪn waa nyɪma sɔa 'wʋ. -Maa -ka wa -yɔyɪ, 'ɪn -nyanɪgbɔ kpalɪa -maa. 12 'Ɪn wɛlɪ 'tɪtɛ yabhlo yia wa 'dɛ 'sɔ -yla gba yalɪ: «A -gbla -seli.» 'Ɪn wa yia -mɔ yalɪ -gbla yalɪpʋpa 'wʋ -zugba wa tʋnyɪma yla wa. 13 -Bha -bhlokpadɛ dʋdʋ zuklua 'tɪtɛɛ, 'ɪn wee 'gbe kibhe kugbuaa -gʋ -bhlonʋ yia labhʋ. 'Ɪn nyɪma 'wlu glʋ -bhlo 'wlu kugbua lɛ gbu (7.000) yia tlɪ wee dʋdʋ zukluee 'bɪgʋ. Nyɪma tɔlʋa -wa -tʋa -bha, -nyanɪgbɔ yia -maa -kpalɪ, 'ɪn wa yia -Lagɔ -ɔ mɪa yalɪɪ 'ŋnɪ -mnɪnɪ.

14 Gbʋnyuuu 'sɔnʋ ka 'plɪ, -slɛɛn, wee gbʋnyuuu tanʋ yia daylɪ yia.

Lɛglɛɛ gbesɔnʋ

15 'Anzɪɪ gbesɔnʋ bhlɪa we lɛglɛ, 'ɪn wa yia wɛlɪ 'tɪtɛ -nya 'nʋ yalɪ. We nɛɛ:

«Dʋdʋʋ 'wlulapɪlɪe mɪ -slɛɛn -amɪaa -Lagɔ
Jejitapɛ
-yɔ ɔ -Bhasanyɔ 'sɔ kwɛɛ.
Ma yia nyɪma weee 'wlulapɪlɪa,
'ylɪ weee -nʋ nya.»

16 'Ɪn waa nyɪma kpasɪ glʋ -bhlo 'ya -mnʋa, -wa -dɪa 'ŋnɪmnɪkpenya -gʋ la -Lagɔ 'yu, wa -gblia 'wlu la, 'ɪn wa yia -Lagɔ bʋbɔ. 17 -Mɔ wa -Lagɔbʋbɔwɛlɪ 'wʋ wa nɛɛ:

«Jejitapɛ, 'tɪtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ,
-mɪ -ɔ mɪ bhaa, 'ɪn -ɔ mɪa,
-mɪ -a paa fuo.
Nɪɪ, -na 'tɪtɛ nya -ɪn pɪlɪa -slɛɛn nyɪma weee
'wlu la
18 Nɪɪ, laga ka 'cɛ 'pa,
'ɪn -na 'cɛpapɪe yia 'wʋsɔ.
'Ylɪ -we nya -ɪn 'kaa tlɪtlɪnyaa -yɔgbʋ 'wʋbhu
we ka nyni.
Wee ylɪ nynia -ɪn 'ka -na gbʋʋ -falɪpanya
-wa nʋa -na lubho,
we -yɔ -na nyɪma -wa sɔa -na 'ŋnɪ -yɔ,
we 'ka nyɪma kpasɪ -zɛoo,
we 'ka 'nyɛnyɛyua -zɛoo,
-ɪn 'ka wa -tnʋʋ wla,
'ɪn -wa -saa dʋdʋ la,
-ɪn 'ka wa lasa.»

19 Nɪɪ, -Lagɔbudu 'kadʋ -we mɪa yalɪ -kalɪa ŋwɛ, 'ɪn wa yia -mɔ 'kesu -yɔyɪ. Nɪɪ, wee 'kesu nʋkplɛ, wɛlɪ -we suslolua -Lagɔ -yɔ ɔ nyɪma 'wʋ, 'ɪn -we wa cɛlɪa -li -gʋ, mʋ mɪa -mɔ. Tɔʋn, 'nyu 'paa 'yɪka, wɛlɪnya gbaa, -dɛ -gaan, dʋdʋ zuklua, 'ɪn -zɛlɪ nyu yia lʋa.

12

**-Zatɪbhɛ -sɔlʋa 'ŋwnɔ yabhlo -yɔwʋ*

1 Nɪɪ, gwɛdilu yabhlo 'tlaa yalɪ: 'ŋwnɔ yabhlo -wa. 'Ylʋ mɪ ɔ 'wʋ -bana nya, 'ɪn 'cʋ mɪ ɔ bhʋ zɔ. -Zɛlɪ kugbua lɛ sɔ mɪa ɔ 'wluo -kloo 'bhisa. 2 Ɔɔ 'ŋwnɔ mɪ nʋkpla. Ɔ gwalɪ bhla ka nyni, ɔ mɪ luzii 'gbʋ ɔ kpɪa 'wʋ. 3 'Ɪn gwɛdilu -putu yi 'yaa yalɪ 'tla. *-Zatɪbhɛ 'kadʋ -wa, we -za. We ka 'wlu gbesɔ, we -yɔ 'gwɪ kugbua. We 'wlu -mʋmʋ -ka -mɪ, -mʋʋ ka -can -kloo -gʋ. 4 We gʋn nya we ylipea -zɛlɪ ta glaa -bhlo la, 'ɪn we vitelia we dʋdʋ. Nɪɪ, ɔɔ 'ŋwnɔ mɪ gwalɪda yida, 'ɪn wee -zatɪbhɛ yia ɔ 'yu 'yligbe, nɪɪ, ɔ -ka gwalɪ nɪ, we 'ka ɔ 'yu mna. 5 'Ɪn ɔɔ 'ŋwnɔ yia nʋkpasuyu gwalɪ. Nɪɪ, nʋkpasuyu -ɔ 'kaa dʋdʋ weee -gʋ nyɪma 'yoo da -slolu 'klʋ 'cɪcɪ nya, mɔ -wa. 'Ɪn wa yia -Lagɔ -yɔ ɔ 'ŋnɪmnɪkpe kwesi ɔɔ 'yu bɛlɪ. 6 Tɔʋn, ɔɔ 'ŋwnɔ yia -flii -bho, 'ɪn ɔ yia da bɛblɛɛ mnɪ, da -Lagɔ mnazɪa ɔ -yla 'bɪ la. Ɔ li -mɔ 'ylɪ 'wlu gbelibhlo, 'ylɪ glʋ ta (1.260), 'ɪn -zugba ɔ yɪ lililu ɔ li.

7 -Slɛɛn, tʋ yia yalɪ bhli. 'Anzɪnyaa -kanyɔ Misɛlɪ -yɔ ɔ -anzɪnya, we -yɔ -zatɪbhɛ yia gʋ,

'ın -zatıbhɛɛ 'anzınya yia we 'wɔsa. 8 'Ɪn we yia -zatıbhɛ -yɔ we 'anzınya lu. Nıı, we 'nı we 'klɔ -ka we 'ka yalı -tɔ. 9 'Ɪn wa yia wee -zatıbhɛ 'kadɔɔ 'dɛ 'pipee viteli. Mɔ -wa da bhlasabhla *-tıbhɛ -we wa laa *'Kuzu, 'ın wa la 'yaa -Saatan. Mɔ nɔa dɔdɔgɔ -nyıma weee -dawli 'wɔ. Wa vitelia we dɔdɔ, 'ın wa yi 'yaa we 'anzınya we 'bı viteli.

10 -Mɔɔ 'bıgɔ, ın yia wɛlı 'tıtɛ yabhlo 'nɔ -mɔ yalı. We nɛɛ: «Nyımaa gbɔwɔsabhla ka nyni. -Slɛɛn mıa, -amıaa -Lagɔ ka ɔ 'tıtɛ -slolu, 'ın dɔdɔɔ 'wlulapılıe mı ɔ kwɛɛ. -Slɛɛn mıa da, ɔ -Bhasanyɔ ka we -slolu nıı, mɔ kaa se. Nıı, -we dılıa -amıaa bhelia gbɔ 'wlu la, wa ka we 'pipee viteli. Cıın, zlıoo, sabɔoo, -we dılıa -amıaa bhelia gbɔ 'wlu la -Lagɔ 'yu, 'mɔ wa vitelia. 11 Nıı, -amıaa bhelia ka -gɔgalı, Bhlabhlɛyuu 'pıɔn -yɔ gbɔdayıwɛlıı 'gbɔ. Wee wɛlıı 'gbɔ wa yia ŋwnu wa 'ka wa 'yliyɔgagıe wla, 'ın wa 'ka tlı. 12 We 'dɛɛ 'gbɔ yalı -ın li 'mɔna. Wa ka wee -zatıbhɛ viteli, we 'dɛɛ 'gbɔ, -wa weee -dıa yalı la, a li 'mɔna! Nıı, gbɔnyuu mı dɔdɔ -yɔ gumunyuu -nɔ nya. -We ka gbɔ -wa, 'Kuzu ka -mɔ lasibhli 'cɛ nya. Nıı, we 'ylı 'nı 'wɔzu, we 'dɛ -yi we 'ji.»

13 Wee -zatıbhɛ 'yıa nıı, wa ka we dɔdɔ viteli nı, ɔɔ 'ŋwnɔ -ɔ gwalıa da nɔkpasuyu, 'ın we yia ɔ 'bı vuvue bhli. 14 Nıı, -Lagɔ 'nyɛa ɔ -galıbhacıcɛɛ -kapue 'sɔ, ɔ 'ka -blu, da bɛblɛɛ -Lagɔ mnazıa la ɔ -nɔ nya, ɔ 'ka -mɔ mnı. -Mɛmɛ mıa ɔ mneni ɔ 'ka -mɔ -zɔ ta kibhee* lililu 'yı ɔ 'ka we li. 'Ɪn tıbhɛ 'nı ɔ -yɔcıpa. 15 Wee tıbhɛ yia 'nyu gwɛzɛ ɔ 'bı, 'ın we yia -gbɔa -zɛ, we 'ka yaa ɔɔ 'ŋwnɔ mna. 16 'Ɪn dɔdɔ yia ɔɔ 'ŋwnɔ 'wɔsaa yi. Wee dɔdɔ -kalıa ŋwɛ, -gbɔa -we -zatıbhɛ gwɛzɛa, 'ın we yia we 'ma. 17 'Ɪn wee -zatıbhɛ yia ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔcɛpalı, 'ın we yia ɔ 'yua pnıı -yɔ ɔ 'yuoyuaa -gbɛ tɔ kwa. -Maa mıa, -Lagɔɔ tite -maa zɔa 'nɔŋwɛ, 'ın -maa mıa -Zezuu gbɔdayınya nya. 18 -Bha wee -zatıbhɛ bɛa gumunyuu -gɔgɔ -gɔ, 'ın we yia -bha 'yligbeda -tɔ -bɔsɛ -gɔ.

13

Nımɛ -we 'tlaa gumunyu -gɔ

1 -Mɔɔ 'bıgɔ, ın yia nımɛ yabhlo -yɔyı gumunyu -gɔ 'tlada, we 'gwı kugbua, 'ın we 'wlu gbesɔ. 'Ɪn we 'gwı -mɔmɔ -ka -mı, -mɔɔ ka -can -kloo -gɔ. 'Ɪn we 'wlu -mɔmɔ -ka -mı, -Lagɔɔ vɛlı ŋnı mı we -gɔ cɛlıda. 2 Wee nımɛ ın 'yıa -yɔ, we 'wlɔsa gbi. We bhɔ 'wlɔ sa 'cɛkanımɛ 'kadɔ yabhloo bhɔ, 'ın we ŋwɛɛ 'wlɔa -jlaa ŋwɛɛ. 'Mɔ -zatıbhɛ 'nyɛa we latɛlɔ, we -yɔ we 'ŋnımnıkpe -yɔ we 'tıtɛ. 3 Wee nımɛɛ 'wlu yabhlo 'wlɔ sa tlıtlılɛ mı we -yɔ, -mɔɔ 'bıgɔ 'ın we yi 'pɔ. Nıı, ŋwɛgaga -sɔbhalıa nyıma weee, 'ın wa yia we 'bı mnı. 4 Nıı, wee -zatıbhɛ mıa, 'mɔ dɔdɔgɔ -nyıma weee bɔbɔa, -we ka gbɔ -wa, mɔ 'nyɛa wee nımɛ 'tıtɛ. 'Ɪn nyıma weee bɔbɔ 'yaa wee nımɛ, -zugba wa gbaɛ: «Nyɔɔ mı nımɛ nı 'bhisa? 'Lee, nyɔɔ 'ka we nya gɔa?»

5 We ka 'yoo 'yı we 'ka we 'dɛ 'ylimanı, 'ın we 'ka -Lagɔ vɛlı. 'Ɪn we ka 'tıtɛ 'yı, we 'ka we lɛnɔ 'cɔ glɔ 'sɔ 'cɔ 'sɔ nya. 6 We -bloa ŋwɛ 'ın we yia -Lagɔɔ vɛlıe bhli: we vɛlı ɔ 'ŋnı, we vɛlı ɔ ladıda, 'ın we yia -wa -dıa yalı la vɛlı. 7 Wee nımɛ ka yoo 'yı we -yɔ -Lagɔnyıma 'ka tɔgɔ, 'ın we 'ka wa lu. We yia 'yoo 'yı we 'ka zɔa weee 'yli -nyıma klaa, nyımaa klu weee klaa, wɛlıı 'yli -bhlo -bhloo gbanya weee klaa, we -yɔ laga weee 'wlulapılı. 8 'Ɪn dɔdɔgɔ -nyıma weee yia we bɔbɔa. Nıı, dɔdɔɔ lalabhla, nyıma ka ŋnı 'nıa 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ cɛlıda -mı, ma yia we bɔbɔa. Wee 'sɛbhɛ mıa, Bhlabhlɛyu wa 'bhaa 'slaka nya, ɔ -nɔ -wa.

9 Nıı, -ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.

10 Nıı, -lu -we 'yli nyımɛ 'kaa mnını,
    we 'yli ɔ mnınıa.
Nyımɛ -ɔ 'kaa -kaslɔ 'wɔ mnı,
    -kaslɔ 'wɔ ɔ mnıa.
Nyımɛ -ɔ tɔgɔgblɛ 'kaa 'bha,
    tɔgɔgblɛ bhaa ɔ.
We -ka 'sa -mı, -Lagɔnyıma -ka dlıtie, wa -tɔ -Lagɔ dlı -gɔ -zɔda.

Nımɛ -we 'tlaa glu

11 Tɔɔn, ın yia nımɛ -putu -yɔyı glu 'tlada. We ka 'gwı 'sɔ 'wlu, -mɔɔ 'wlɔ bhlabhlɛyuu 'gwı, nıı, -zatıbhɛ 'bhisa we gbaa. 12 Nımɛɛ tıanɔɔ 'tıtɛ we kaa. We -ka nyıma 'yu 'tla, mɔ nɔa lɛ, 'ın -maa bɔbɔa nımɛɛ tıanɔ -we tlıtlılɛ fɛlıa 'bhaa. 13 'Ɪn wee nımɛ nɔa gwɛdigbɔ 'kadı lɛ, 'ın we sɔbhalıa -maa ŋwɛgaga. Sa 'bhisa, we sa -kosu yalı, 'ın we laa we dɔdɔ

* **12:14** -Zɔ ta kibhe we -yɔ 'cɔ 42 -yɔ 'ylı 1.260 mı -lu -bhlo nya.

-gʋ, nyıma weee 'yibadı. 14 Gwɛdigbʋnya -we wee nımɛ nʋa lɛ nımɛɛ tıanʋ 'yu, we nya we nʋa dʋdʋgʋ -nyıma -dawli 'wʋ. 'Ɪn we gbaa -maa -yla nıı, nımɛ -we tʋgʋgblɛ nʋa lɛ, 'ın we yia 'pʋ, wa tɛlı we 'wʋwlʋ. 15 Nımɛ -we 'tlaa glu, mʋ 'yıa 'tıtɛ we 'ka wee tɛlıtɛlılu nyapɛlıe 'nyɛ -mʋʋ 'ka gbagbıe mneni. 'Ɪn -wa 'nıa we bʋbʋe ŋwnu, we 'ka wa 'bha. 16 Mʋ nʋa we lɛ, 'ın nyıma weee, 'yuaoo, nyıma kpasıoo, 'ŋnımnınyaoo, bob-abhanyaoo, -wa 'nıa galıoo, we -yɔ galı, 'ın wa yia we yibhelida -yɔka -gla nya. We 'nı wa lilisɔ -yɔ -mı, -zugba wa 'klʋ -yɔ -wa. 17 Nıı, nyımɛ -ɔ 'nı wee nımɛɛ yibhelida -yɔka, -ɔ 'nı we 'ŋnı -yɔka, -ɔ 'nı we nimeloo -yɔka, wa'a 'nyɛ ɔ 'yoo ɔ 'ka -lu zɔ, 'ın ɔ 'ka -lu pɛlʋ 'pa.

18 Nıı, gbʋyilo -bhla bɛa. -Ɔ -ka 'ylimna, ɔ sısalı wee nımɛɛ nimeloo 'wʋ, 'ın ɔ 'ka we 'wʋlanʋ. Nıı, wee nimeloo mıa, nyımɛ yabhloo ŋnı -wa: mʋ -wa 'wlu ta glʋ ta 'ya gbelibhlo (666).

14

Nyıma wa zıtıa 'wʋ, wa lʋʋ

1 Ɪn -talı 'yaa -bha, 'ın ın yia Bhlabhlɛyu -yɔyı. Ɔ mı *Siɔngɔgɔ 'wlu 'yligbeda, we -yɔ nyıma 'wlu glʋ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000). Ɔɔ Bhlabhlɛyu -yɔ ɔ Didee 'ŋnı mı wa 'klʋ -yɔ cɛlıda. 2 Wɛlı yabhlo yia yalı 'bhʋ. Wee wɛlı 'wlʋ gumunyuu -jiji, we 'wlʋ 'ya sa -dɛ -gan. Wee wɛlı mɛnı -pete wa mıa bhlıdaa wɛlı 'bhisa. 3 Waa nyıma mı 'ŋnımnıkpe klaa, 'yliyɔgali -mnʋa klaa, we -yɔ nyıma kpası 'yu lʋʋ lolu bhlıda. Wee lʋʋ mıa, nyımɛ yabhlogbɔɔ 'nı mneni ɔ 'ka we bhlı, we 'nı waa nyıma 'wlu glʋ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000) -wa -Lagɔ zıtıa 'wʋ dʋdʋgʋ -nyıma glaa 'wʋbhʋ. 4 -Maa mıa, -maa 'nı -maa 'dɛ pʋın -plalı 'ŋwnı duun nya. Cıın, 'sa -maa -tʋa 'wʋ sa 'paınpaın. Da Bhlabhlɛyu -ka 'plılı, -maa mı ɔ 'bı. -Lagɔ ka -maa 'wʋzıtı dʋdʋgʋ -nyıma glaa -maa 'ka ɔ -yɔ Bhlabhlɛyuu tıa -nyıma -zɛ. 5 -Maa 'nı yotʋbhʋ. Cıın, -maa 'nı gbʋnyuu 'wlu -ka -Lagɔ 'yu.

'Anzı ta

6 Tɔʋn, ın yia 'anzı -putu -yɔyı -bluda -mɔ yalı 'pıpı. Mʋ yia -Lagɔgbʋ gbaa yia, dʋdʋgʋ -nyıma -yla. Wee -Lagɔgbʋ 'nı bhloluda -ka. Nıı, laga weee klaa, zʋa weee 'yli -nyıma klaa, wɛlıı 'yli -bhlo -bhloo gbanya klaa, we -yɔ nyımaa klu weee -yla we yia we gbaa. 7 Wee 'anzı nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «A sɔ -Lagɔ! A bhlı ɔ 'ŋnı! Nıı, bhla -we nya ɔ 'kaa nyımaa -yɔgbʋ 'wʋbhu, we ka nynii 'gbʋ. Yalı klaa, dʋdʋ klaa, gumunyu klaa, we -yɔ 'nyuwlukʋanya, -ɔ -laa we la, a bʋbɔ ɔ.»

8 'Anzıı 'sɔnʋ yia tıanʋ 'bı yi, -zugba we gbaɛ: «Ɔ ka bhli, Babilɔnʋgbe 'kadʋ ka bhli. Ɔ ka ɔ 'mama nʋ laga weee 'nyɛ sa duun, wa 'ka we 'ma. Nyımɛ -ɔ -ka wee nʋ 'ma, 'ın -mɔɔ bhlilia ɔ mʋtnı lʋ.»

9 Tɔʋn, 'ın 'anzıı tanʋ yia sɔ -gaa 'yu 'bı yi. We nɛɛ wɛlı 'tıtɛ nyaɛ: «Nyımɛ -ɔ -ka wee nımɛ -yɔ we tɛlıtɛlınʋ bʋbɔ, -ɔ -ka we yibhelida 'klʋ -yɔ -kaoo, ɔ -ka we sɔ -yɔ -kaoo, 10 ɔɔ nyımɛ yia -Lagɔɔ 'cɛɛ nʋ 'maa. Wee nʋ mıa, we 'tɛ, 'ın -Lagɔ yia we ɔ 'cɛ -kɔpʋ 'wʋslua. Ɔɔ nyımɛ yia sıa -kosu -yɔ -bhubhui slo 'wʋ. Sıa ɔ yia -Lagɔɔ -mɔwlʋ -anzınya -yɔ Bhlabhlɛyu 'yu. 11 -Kosu -we yia wa sıalıa sa bhabha, we gbeylo yia -gblada -tʋa 'ylı weee -nʋ nya. -Slɛɛn, -wa bʋbɔa wee nımɛ klaa, we tɛlıtɛlınʋ klaa, we -yɔ -wa kaa we yibhelida -yɔ, sabɔoo, zlıoo, wa mı sıada, wa sıasıe 'na 'ka bhlo.»

12 We 'gbʋ -wa mıa -Lagɔɔ -nʋ nya, -wa zʋa ɔ tite 'nʋŋwɛ, 'ın wa dlı tʋa -Zezu -gʋ nı, -maa mıa, -maa -ka -slɛɛn dlıtie.

13 Tɔʋn, 'ın ın yia wɛlı yabhlo 'bhʋa yalı 'nʋ, we nɛɛ: «-We na yia -mı -yla gbaa nı, -ın cɛlı we: ‹-Wa tlılıa -Lagɔlubho 'wʋ nı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı wa -nʋ nya.›

«-Bha -bhlokpadɛ, -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ: ‹Nyapɛa wa yia wa lubhoo 'bıgʋ. Wa lɛnʋgbʋ -zɔnʋnya -yɔ wa nɔ.› »

**-Dlɔya -sa bhla*

14 Ɪn yla 'yaa -bha, 'ın ın yia yalıpʋpa -yɔyı. -Ɔ mıa we -gʋladıda, ɔ 'wlʋ sa nyımɛ. -Can -kloo mı ɔ 'wluo, 'ın 'nɛnɔ -bhleka mı ɔ kwɛɛ. 15 'Anzı -putu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, we 'kpıa 'wʋ 'tıtɛɛ, we nɛɛ -ɔ -dıa yalıpʋpa -gʋ la -ylaɛ: «-Ɪn 'bhu -na -bhleka 'wʋ, -ın bhli -lu -dıdıe. Nıı, -luu -dıdı bhla nynia, -we ka gbʋ -wa, -dıdı bhla bɛa dʋdʋ weee -gʋ.» 16 Tɔʋn -ɔ -dıa yalıpʋpa -gʋ la, ɔ yia ɔ -bhleka latli dʋdʋ -gʋ, 'ın we yia -li -dı dʋdʋ -gʋ.

17 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn 'anzɪ -putu yia -Lagɔbudu
'kadʋ, -we mɪa yalɪ, zɔ 'tla. -Mʋʋ ka 'ya 'nɛnɔ
-bhleka kwɛɛ.
18 Tɔʋn, 'yabhlo yia 'slakagʋsalɪluu
gbɛgbɛɪn 'bhʋlʋ. -Mʋʋ mɪa, -mʋʋ ka -kosu
-gʋ 'tɪtɛ. We nɛɛ, we kaa 'nɛnɔ -bhleka kwɛɛ -
yla wɛlɪ 'tɪtɛ nyaɛ: «-Ɪn 'bhu -na -bhleka 'wʋ,
-ɪn -sa *-dlɔya, 'ɪn -ɪn 'ka we 'wlugʋgwlalɪ.
Nɪɪ, -dlɔya -we mɪa -mɔ su 'wlu dʋdʋ -gʋ,
we ka zalɪ.» 19 Wee 'anzɪ tlia we -bhleka
la dʋdʋ -gʋ, 'ɪn we yia -dlɔyaa gwna -sa. 'Ɪn
we yia we -dlɔyaa 'wʋnyazɔlu 'kadʋ nʋkplɛ
viteli. -Mʋʋ -wa -Lagɔɔ 'cɛ. 20 Nɪɪ, 'gbe lʋʋ
wa 'nyazɔa wee -dlɔya 'wʋ, 'ɪn 'pɪɔn yia -mɔ
'tla. Wee 'pɪɔn mɪa, mʋ 'mnia kilo 'wlu gbeta
(1.600) -gʋ, 'ɪn we -gʋwʋpapɪe yia nɪmɛsʋʋʋn
ŋwɛ -yɔ nyni.

15

'Anzɪ gbesɔ -yɔ 'wʋbhlolu -sɪasɪe gbesɔ

1 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia gwɛdilu -putu -yɔyɪ
-mɔ yalɪ: we 'yli, 'ɪn we yia nyɪma ŋwɛgaga
sʋbhalɪ. 'Anzɪ gbesɔ ka sɪasɪe gbesɔ kwɛɛ.
Wee sɪasɪe -wa 'wʋbhlolu -sɪasɪe. Nɪɪ, mʋ
nya -Lagɔ gbalɪa ɔ 'cɛ.
2 Tɔʋn, ɪn yia -lu yabhlo -yɔyɪ, we
'wlʋ sa gumunyu 'sese -we -yɔ -kosu mɪ
'wʋsusloluda. -Wa lua nɪmɛ klaa, we
tɛlɪtɛlɪnʋ klaa, we -yɔ we nimeloo, wa
'yligbe gumunyu -gʋ. Wa ka -Lagɔɔ -pete
kwɛɛ. 3 Wa mɪ -Lagɔɔ lubhonʋnyɔ *Moizɪ
-yɔ Bhlabhlɛyuu lʋʋ bhlɪda. Wa nɛɛ:
«Jejitapɛ,
'tɪtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ,
-na lɛnʋgbʋnya 'yli,
'ɪn we nanɪa 'yli.
Nyɪma weee 'wlulapɪlɪnyɔ,
-na yoo mɪ tɪklɪɪ,
'ɪn we nanɪa 'yli.
4 -Ɔ 'nɪa ŋwnu ɔ 'ka -mɪ sɔ,
'ɪn ɔ 'ka -na 'ŋnɪ 'ylimanɪ,
-mɔɔ -kanyɔ 'nɪ -mɪ.
-We ka gbʋ -wa,
-mɪ -bhlogbɔɔ mɪa -mɔwlʋda.
Nɪɪ, dʋdʋgʋ -nyɪma weee yia -mɪ 'yu 'wlulag-
blia
wa 'ka -mɪ bʋbɔ,
-we ka gbʋ -wa,
wa ka -na lɛnʋgbʋ tɪklɪɪ -yɔyɪ.»
5 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia -Lagɔbudu 'kadʋ
-yɔyɪ ŋwɛkalɪda -mɔ yalɪ. -Mɔ we nʋkplɛ,
-Lagɔɔ -mɔwlʋ -ladɪlɪda mɪ -mɔ. 6 'Anzɪ
gbesɔ -we sɪasɪe gbesɔ mɪa kwɛɛ, mʋ 'tlaa
-Lagɔbudu 'kadʋ zɔ. We ka -bana 'pʋpa
'paɪnpaɪn 'wʋ. We 'kɪklɛyli mɪa, -can -cɛsli
mɪa -bha. 7 Wee -yliyɔgali -mnʋaa 'yabhlo
'nyɛa wee 'anzɪ gbesɔ -can -kɔpʋ gbesɔ yoo.
Wee 'kɔpʋ mɪ yeda 'yliyɔga -Lagɔɔ 'cɛ nya.
8 Gbeylo yabhlo 'bhʋa -mɔ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yɔ ɔ
'ŋnɪmnɪe 'wʋ, mʋ yea -Lagɔbudu 'kadʋ. Nɪɪ,
sɪasɪe gbesɔ -we mɪa 'anzɪ gbesɔ kwɛɛ, we 'nɪ
-slɔ 'plɪ nɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka
-Lagɔbudu 'kadʋ zɔ pla.

16

Sɪasɪe gbesɔ

1 -Mʋʋ 'bɪgʋ, ɪn 'nʋa wɛlɪ 'tɪtɛ yabhlo -
we 'bhʋa -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, we nɛɛ 'anzɪ
gbesɔ -ylaɛ: «-Lagɔɔ 'cɛɛ kɔpʋ gbesɔ nɪ, a mnɪ
we nʋkpla -li jitea dʋdʋ -gʋ.»

Sɪasɪee tɪanʋ

2 'Anzɪɪ tɪanʋ mnɪa, 'ɪn we yia wenʋʋ
'kɔpʋʋ nʋkpla -lu jite dʋdʋ -gʋ. 'Gbia 'nyii -
we cɔnɔa, 'ɪn we yia nyɪma -yɔyi. Nɪɪ, nyɪma
-wa kaa wee nɪmɛɛ yibhelida -yɔ, 'ɪn wa
bʋbɔa -we wa tɛlɪa, 'ma wee 'gbianya yia -
yɔ.

Sɪasɪee 'sɔnʋ

3 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'anzɪɪ 'sɔnʋ yia wenʋʋ 'kɔpʋʋ
nʋkpla -lu jite -mɔ gumunyu lʋ, 'ɪn 'nyu yia
'pɪɔn -zɛ, 'kwiee 'pɪɔn 'bhisa. 'Ɪn gumunyu lʋ
-lu weee yia tlɪ.

Sɪasɪee tanʋ

4 Wemʋ 'anzɪɪ tanʋ yia we -nʋ jite -mɔ -
gbʋanya -yɔ 'nyuwlukʋanya lʋ, 'ɪn we 'dɛ
weee yia 'pɪɔn -zɛ. 5 'Anzɪ -we kaa 'nyi weee
-gʋ wɛlɪ, 'ɪn ɪn yia we wɛlɪ 'nʋ, we nɛɛ:
«-Mɪ -ɔ mɪ -bha,
-mɪ -ɔ mɪ bhaa tɪada,
-mɪ -wa -Mɔwlʋnyɔ.
Sa -na bhua dʋdʋgʋ -nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋ nɪ,
we tɪklɪɪ.
6 -We ka 'gbʋ we mɪa tɪklɪɪ,
mʋ -wa nɪɪ,
maa jitea -Lagɔnyɪma -yɔ ɔ gbʋʋ -
falɪpanyaa 'pɪɔn.
We 'dɛɛ 'gbʋ,
-ɪn ka wa 'pɪɔn 'nyɛ,
'ɪn wa yia we 'ma,
mʋ -wa wanʋʋ 'pɛnɪe.»

7 Nıı, -mɔ 'slakagʋsalılu 'wʋ wɛlı yabhlo 'bhʋa, ın 'nʋa we, we nɛɛ:
«Jejitapɛ,
'tıtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ,
gbʋzɔnʋ -wa:
-na gbʋwʋbhubhue mı gbʋzɔnʋ nya,
'ın we mı tıklıı.»

Sıasıee -mnʋanʋ

8 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'anzıı -mnʋanʋ yia -mʋʋnʋʋ 'kɔpʋʋ nʋkpla -lu jite 'ylʋ -gʋ. 'Ɪn 'ylʋʋ san yia 'wʋtɛmanı, 'ın we yia nyıma -sie. 9 Tɔʋn 'ylʋ 'pʋa, 'ın we yia nyıma -sie 'nyumɛɛ, -zugba wa vɛlıa -Lagɔ -ɔ 'paa wee gbʋnyii yoo. 'Sa we mıa 'bhie, wa'a 'bhiti wa dlı 'ın wa'a ŋwnu wa 'ka -Lagɔɔ 'ŋnı 'ylimanı.

Sıasıee gbunʋ

10 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'anzıı gbunʋ jitea wenʋʋ 'kɔpʋʋ nʋkpla -lu wee nımɛɛ 'ŋnımnıkpe -gʋ. Tɔʋn, 'ın sabɔ yia bɛ da wee nımɛ pılıa -lu weee 'wlu la. Nıı, nyıma mua wa 'dɛɛ -kwıtaya wa sıasıee 'gbʋ. 11 Wa kuu 'cɔnʋe -yɔ wa 'gbianyaa 'gbʋ wa vɛlıa -Lagɔ -ɔ mıa yalı, -zugba wa zʋ wa gbʋnyii lɛnʋe 'yliyɔ.

Sıasıee gbelibhlonʋ

12 Nıı, wee 'anzıı gbelibhlonʋ yia -mʋʋnʋʋ 'kɔpʋʋ nʋkpla -lu jite -gbʋa 'kadʋ -we wa laa Eflatı lʋ, 'ın we yia mna, nyımaa 'wlulapılınya -wa mıa 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda, wa -ka yi, wa 'ka 'plıı 'gbʋ. 13 -Mʋʋ 'bıgʋ, ın yia zuzu 'nyii* ta -we -yɔ gboŋwu 'wʋwlʋa -yɔyı, -zugba we tlaa -zatıbhɛ klaa, wee nımɛ klaa, we -yɔ yoyogbʋʋ -falıpanyɔ ŋwɛɛ. 14 Nıı, 'Kuzu 'paa wee zuzunya yoo, gwɛdigbʋnya we nʋa lɛ. Dʋdʋ weee -gʋ we mnıa we 'ka nyımaa 'wlulapılınya weee 'bʋmnı, we 'ka wa 'wlugʋgwlalı, 'ın wa 'ka tʋ gʋ, 'tıtɛ -ka -Lagɔɔ 'ylı 'kadʋʋ zlı.

15 Nyımaa -Kanyɔ nɛɛ: «Nıı, 'wienyɔ 'bhisa na yia yia. -Mɔmɔ 'nı 'ylaa 'wʋ -mı, 'ın ɔ -ka ɔ -bana lazʋ ɔ 'dɛ kwesi nı, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mı ɔ -nʋ nya. 'Ɪn ɔɔ nyımɛ 'na 'ka nɔ kpanʋ nya, nyıma -ka ɔ ylada -mı, zʋ 'na 'ka ɔ 'bha.»

16 Wamıa nyımaa 'wlulapılınya weee, 'ma zuzu 'nyii gʋgwlalıa 'wlu da yabhlo. -Mɔ wa laa zuifʋwɛlı 'wʋ Amagedɔn.

Sıasıee gbesɔnʋ

17 Nıı, wee 'anzıı gbesɔnʋ jitea wenʋʋ 'kɔpʋʋ nʋkpla -lu -mɔ yalı -pıpɛ 'wʋ. -Mɔ -Lagɔbudu 'kadʋ zɔ, ɔ 'ŋnımnıkpe 'wʋ wɛlı 'tıtɛ yabhlo 'tlaa, we nɛɛ: «We ka bhıa.» 18 Tɔʋn, 'nyu 'paa 'yıka, wɛlınya gbaa, -dɛ -gaan, 'ın dʋdʋ yia zuklu 'tıtɛɛ. Nıı, nyıma -ka bhaa dʋdʋ -gʋ lamı we 'ka -zɛɛn ylı, dʋdʋ 'nıa -slɔ 'sa zuklu. 19 'Gbe 'kadʋ yia ladıdlı ta, 'ın laga -gbenya yia labhʋ. -Lagɔɔ dlı yia Babilɔnʋ -gʋ -bho, 'ın ɔ yia we nʋ -kɔpʋ 'nyɛ, we 'ka 'ma. Wee 'kɔpʋ mı yeda ɔ 'cɛ 'kadʋ nya. 20 Dʋdʋnya -we mıa gumunyu nyıdı, 'nyu ka we 'dɛ weee mna, wa'a 'yı 'maslɛɛn -gɔgɔnyaa 'wlu -yɔ. 21 Ŋwɔtlɔ -pue bhʋa yalı, -zugba we bhlili nyıma -gʋ tʋkpa 'kadı 'bhisa. We 'wʋwɔlʋe mneni we 'ka kilo glʋ 'sɔ nyni. 'Ɪn ŋwɔtlɔ -pue nıı 'gbʋ nyıma vɛlıa -Lagɔ, -we ka gbʋ -wa, 'yli wee sıasıe 'ylia.

17

-Lagɔ 'bhua Babilɔnʋʋ -yɔgbʋ 'wʋ

1 Wee 'anzı gbesɔ -we kaa 'kɔpʋ gbesɔ kwɛɛ, we 'yabhlo bɛa 'mı -yɔ, 'ın we nɛɛ 'mı -yla: «Yi, sa -Lagɔ yia 'naabızıŋwnɔ 'kadʋ -kaslʋ 'wʋpaa, ın 'ka -mı we 'klʋslolu. Ɔɔ ŋwnɔ -wa 'gbe 'kadʋ -we mıa 'nyii -zlo kwesi. 2 Nıı, dʋdʋgʋ -nyımaa 'wlulapılınya -yɔ ɔɔ 'ŋwnɔ 'sɔ ka -budu 'wʋdı. Dʋdʋgʋ -nyıma ka ɔ nʋ 'ma sa duun. 'Ɪn -mɔmɔ -ka ɔ nʋ 'ma, -mɔɔ -kanyɔ ka ɔ mʋtnı lʋ bhlili.»

3 -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'mı 'wʋ, 'ın 'anzı yia 'mı da bɛblɛɛ kwa. -Mɛmɛ mıa, 'ın ın yia 'ŋwnɔ yabhlo -yɔyı, -zugba ɔ -dı nımɛ zalʋ -gʋla. Wee nımɛɛ -gʋ wlu gbesɔ, 'ın we 'gwı kugbua, 'ın -Lagɔɔ vɛlı -ŋnınya mıa we -yɔcɛlıda da weee. 4 Ɔɔ 'ŋwnɔ ka 'naa -zɔnʋ -bana zalʋ 'wʋ. Nıı, -can klaa, tʋkpa -zɔnʋ klaa, we -yɔ 'ŋnımnıli wa laa 'pɛlılı, mʋ nya ɔ -kpea. -Can -kɔpʋ mıa ɔ kwɛɛ. Nıı, -nyanı yea wee 'kɔpʋ: mʋ -wa ɔ -yɔ nʋkpasiaa -budu 'wʋdıdıee pʋın. 5 'Ŋnı yabhlo, -we ka ji mıa zizeda, -mʋʋ mı ɔ 'klʋ -yɔ cɛlıda. Mʋ -wa:

BABILƆNƱGBE 'KADƱ
'NAABIZIŊWNII 'NYAA -YƆ
DƱDƱ -GƱƱ -NYANII GWEDIDA

6 'Ɪn ın yia we 'jiyibheli nıı, -Lagɔnyımaa 'pıɔn -yɔ -Zezuu gbʋdayınyaa 'pıɔn -we ɔ 'maa, we nʋ mı ɔ 'bhada.

* **16:13** Zuzu 'nyii: 'sɛbhɛ tɔlʋa nɛɛ pʋın -ka zuzu.

Ɪn 'yıa ɔ -yɔ, 'ın we yia 'mı ŋwɛgaga -sʋbhalı. 7 'Anzı nɛɛ 'mı -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbʋ we yi 'sa -mı -lʋɛlıa? Nıı, ɔɔ 'ŋwnɔ -yɔ nımɛ -we -gʋ ɔ -dıa la, nımɛ -we kaa 'wlu gbesɔ -yɔ 'gwı kugbua, we 'ji -we mıa zizeda, 'mʋ na yia -mı -yla gbaa. 8 Nımɛ -we -ın 'yıa dɛ -yɔ, we mı bha la. -Slɛɛn mıa, we 'nı lamı. 'Bhʋka -we 'nıa bhloluda -ka, we 'wʋ we yia 'tlaa, 'ın wa 'ka we lasa. We 'ka dʋdʋʋ gwedıda bhlili, nyıma -wa ka ŋnı 'nıa 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wʋ cɛlıda -mı, ŋwɛgaga yia wa sʋbhaa wa -ka wee nımɛ 'yı. -We ka gbʋ -wa, wee nımɛ mı bha la, -slɛɛn mıa, we 'nı lamı, nıı, lʋ we yia yia.

9 «-Slɛɛn mıa, -ın 'nʋ gbʋ 'wʋla gbʋyilo nya. We -gʋ wlu gbesɔ mıa, -gɔgɔ gbesɔ -wa. -Mɔ ɔɔ 'ŋwnɔ -dılıa la. 'Ɪn we mı 'yaa nyımaa 'wlulapılınya gbesɔ nya. 10 Nıı, nyımaa 'wlulapılınya gbu mıa waa gbesɔ -manı glaa, -maa ka bhli, wa 'nı -slɛɛn wa 'bı 'wʋ -mı. Nıı, wa gbelibhlonʋ pılıa -slɔ nyıma 'wlu la. Wa gbesɔnʋ 'nı -slɔ nyni. 'Ɪn ɔ -ka yi, ɔ 'na 'ka -gwlɛ. 11 Bhlasabhla -nımɛɛ tıanʋ mıa, -we mı bhaa la, 'ın -we 'nıa -slɛɛn lamı, mʋ -wa nyımaa 'wlulapılınyɔɔ gbetanʋ. We mı waa nyımaa 'wlulapılınya gbesɔ -manı glaa. La wa yia we -saa.

12 «'Gwı kugbua -ın 'yıa dɛ -yɔ nı, nyımaa 'wlulapılınya kugbua -wa. Wa 'nı -slɔ wa 'tıtɛ 'yı. Nıı, wa -ka wa 'tıtɛ 'nyɛ nı, 'ın wa -yɔ wee nımɛ 'sɔ pılıa nyıma 'wlu la, bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya. 13 Waa nyımaa 'wlulapılınya weee mıa, wa 'wlukʋʋngbʋ -bhlo. We 'dɛɛ 'gbʋ wa yia wa latɛlo -yɔ wa 'tıtɛ wee nımɛ -yla tı. 14 Ma yia Bhlabhlɛyu tʋ dılıa, 'ın lua ɔ yia wa. -We ka gbʋ -wa, mɔ pılıa nyımaa 'wlulapılınya weee 'wlu la, 'ın ɔ mı -cıaan nʋ -kanyɔ nya. Nyıma -Lagɔ laa, 'ın ɔ yia -bha wa -sa, 'ın wa mıa tıklıı -Lagɔ 'yu, -maa -yɔ ɔ sɔ yia wa lua.»

15 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'anzı nɛɛ 'mı -ylaɛ: «'Nyi -we -ın 'yıa dɛ -yɔ, da 'naabızıŋwnɔ -dıa la, mʋ -wa nyımaa klu klaa, nyımaa -zlo klaa, laga klaa, we -yɔ wɛlıı 'yli -bhlo -bhlo gbanya. 16 'Gwı kugbua -we -ın 'yıa dɛ -yɔ, we -yɔ wee nımɛ, mʋnya yia ɔɔ 'naabızıŋwnɔ 'wʋnyɛa. -We weee ɔ kaa kwɛɛ, kwɛɛ we yia we ɔ -saa -nya, 'ın we 'ka ɔ tı kpanʋ nya. Ɔ yıcɛ we yia lia, 'ın we 'ka ɔ pnıı -kosu 'wʋpa. 17 -We ka 'gbʋ we 'kaa we lɛnʋ -nya, mʋ -wa nıı, -Lagɔ zʋa we we dlı 'wʋ, we 'ka dlı -bhlo -ka, 'ın we 'ka we 'tıtɛ nımɛ -yla tı ɔ dʋmagbʋ nya. We 'dɛɛ 'gbʋ, 'tıtɛ weee waa nyımaa 'wlulapılınya yia wee nımɛ yoo 'nyɛa. 'Sa we yia -mıa, 'ın we 'ka -Lagɔɔ wɛlıı -gʋgbʋʋ lɛnʋbhla ylı. 18 Nıı, 'ŋwnɔ -ın 'yıa dɛ -yɔ, wee 'gbe 'kadʋ -wa. Mʋ pılıa da dʋdʋgʋ -nyımaa 'wlulapılınya weee 'wlu la.»

18

Babilɔnʋgbee bhlibhlie

1 -Mʋʋ 'bıgʋ, 'ın ın yia 'anzı -putu -yɔyı yalı 'bhʋda. We ka 'tıtɛ, 'ın we san nynia dʋdʋʋ da weee. 2 We 'kpıa 'wʋ 'tıtɛɛ, we nɛɛ:
«Ɔ ka bhli, Babilɔnʋgbe 'kadʋ ka bhli.
-Bha zuzu 'nyii dılıa -slɛɛn la.
Pʋınkazuzu weee -yɔ pʋınkazia weee
-we wa nyɛa 'wʋ,
mʋ dılıa -bha la.
3 Nıı, ɔ ka laga weee ɔ nʋ 'nyɛ sa duun,
'ın -mɔmɔ -ka ɔ nʋ 'ma,
'ın -mɔɔ -kanyɔ bhlilia ɔ mʋtnı lʋ.
Dʋdʋgʋ -nyımaa 'wlulapılınya -yɔ ɔ 'sɔ ka -budu 'wʋdı.
'Ya, ɔ 'ŋnımnıe 'kadʋʋ 'gbʋ,
dʋdʋ -gʋʋ -valɛpanya ka 'gwɛzi duun 'yı.»
4 'Ɪn ın yia wɛlı -putu 'bhʋa yalı 'nʋ, we nɛɛ:
«Na nyıma, a 'tla Babilɔnʋgbe nʋkplɛ.
A -ka we lɛnʋ, a 'na 'ka ɔ gbʋnyuu glaa -mı,
'ın sıasıe -we yia ɔ bhıtıa,
a 'na 'ka we 'wʋ -mı.
5 Nıı, ɔ gbʋnyii ylıa yalı.
-Lagɔ 'nı ɔ lɛnʋgbʋ 'nyii 'wʋdlʋ.
6 Sa ɔ nʋa ɔ nyıma, a nʋ 'sa ɔ.
-We ɔ nʋa nyıma -yla lɛ,
a nʋ we -zakpa 'sɔ lɛ ɔ -yla.
'Kɔpʋ -we 'wʋ ɔ 'nyɛnıa nyıma nʋ,
a palı -mɔ 'tɛlɔ nʋʋ -zakpa 'sɔ ɔ -yla.
7 'Dɛɛ 'ylimanıe -yɔ 'ŋnımnıe ɔ 'yıbhaa.
We 'dɛɛ 'gbʋ, a 'nyɛ ɔ 'sasʋkpa -sıasıe
-yɔ guwʋwlʋwlʋe.
Ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ -yla:
‹Ɪn -dı 'ŋnımnıkpe -gʋla.
Ɪn 'nı -dʋgbaŋwnɔ,
'ın gu 'na 'ka 'mı 'wʋwlʋ.›
8 We 'dɛɛ 'gbʋ, sıasıe 'kadı
-we yia ɔ ylıa 'ylı -bhlo nya, mʋ nı:
nyımɛ -bhagu klaa, guwʋwlʋwlʋe klaa,
we -yɔ ŋwɔ.
We 'dɛ weee yia ɔ -gbɛ yia.

'Ɪn -kosu 'ka ɔ -sie.
Cɪɪn, Jejitapɛ -ɔ 'bhua ɔ -yɔgbʋ 'wʋ,
ɔ ka 'tɪtɛ.»
9 Nɪɪ, dʋdʋgʋ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya -yɔ ɔ
ka -budu 'wʋdɪ. Wa ka ɔ 'gwɛzi li. We mɪ 'saa
'gbʋ, -kosu -we yia ɔ -siea, wa -ka we gbeylo
-yɔyɪ, wia wa yia. -Gle wa yia 'paa wee 'gbee
'gbʋ. 10 Wa 'na 'ka we kwesi lanyni, -we ka
gbʋ -wa, nyanɔ wa yia nʋa wee sɪasɪe 'kadʋʋ
'gbʋ, 'ɪn wa 'ka gbaɛ:
«Gbʋnyuu! Gbʋnyuu!
Babilɔnʋgbe 'kadʋ, 'gbe 'tɪtɛ,
-Lagɔɔ 'cɛ 'kadʋ ka ɔ lasa
'lɛlɪ -bhlogbɔɔ nya.»
11 Nɪɪ, dʋdʋ -gʋʋ -valɛpanya mɪ wida, wa
mɪ -gle 'pada wee 'gbee 'gbʋ. Wa -valɛ'ɛ
zɔ -slɛɛn. 12 Wa pɛlʋpa -li nɪ: -can klaa,
'gwɛzi 'pʋpa klaa, tʋkpa -zɔnʋ klaa, 'pɛlɪlɪ
klaa, 'naa -zɔnʋ klaa, 'naa -zalʋ -we ka -valɛ
'tɛa klaa, -mislɔ naa klaa, we -yɔ suu 'yli -
bhlo -bhlo -we wa'a 'yɪa bhebhe. Tɛlɪtɛlɪli
mɪ 'ya -bha, tɔlʋa mɪ lʋɛgla nya, tɔlʋa mɪ su
-zɔnʋ nya, tɔlʋa mɪ nɛtɛ -zɔnʋ nya, 'ɪn tɔlʋa
mɪa tʋkpa 'nanɪ nya. 13 -Zapʋʋ nnanɪli mɪ -
bha, -li -we ka ŋnɛ mɛnɪa, we mɪ 'ya -bha,
-mʋ -wa: *-lasiklɔ klaa, *milɪ klaa, we -yɔ
'wlɪ. Nɪɪ, nʋ klaa, 'kpɪ klaa, bleya -yɔ we
bhʋbhʋ klaa, 'bhlinya klaa, bhlabhlɛnya
klaa, nɪmɛsʋʋnnya klaa, we -yɔ -nɪmɛsʋʋʋn
'wʋgbizewotlonya mɪ 'ya -bha. 'Bhie, galɪ -
yɔ nyɪma tɔlʋa mɪ -bha. 14 Nɪɪ, -valɛpanya
nɛɛ wee 'gbe -ylaɛ: «-Lu weee a 'yɪbhaa,
wa'a 'yɪ -slɛɛn we amaa -gbɛ. -We ka -valɛ
'tɛa, -we nanɪa 'yli, we ka amaa -gbɛ mnɔ,
wa 'na 'ka 'maslɛɛn we 'yɪ amaa -gbɛ.» 15 -
Valɛpanya, -wa 'yɪa 'gwɛzi wa -valɛ 'bɪ wee
'gbe 'wʋ, wa 'na 'ka we kwesi lanyni. Nyanɔ
wa yia nʋa wee sɪasɪe 'kadʋʋ 'gbʋ. Wia wa
yia, -gle wa yia 'paa. 16 'Wʋ wa yia 'kpɪaɛ:
«Gbʋnyuu! Gbʋnyuu!
Gbe 'kadʋ mɪa da nɪ,
'naa -zɔnʋ -yɔ 'naa -zalʋ
-we ka -valɛ 'tɛa,
zlɪmɛ mʋ kaa we kuu.
-Can klaa, tʋkpa -zɔnʋ klaa, we -yɔ 'pɛlɪlɪ,
'mʋ ɔ kpelia zlɪmɛ.
17 Nɪɪ, 'lɛlɪ -bhlogbɔɔ nya
we -li -zɔnʋ weee 'bhʋa la.»
Batoo -panya weee klaa, -wa plɪlɪa gu-
munyu -gʋ klaa, we -yɔ -wa nʋa batoo 'wʋ
lubho -yɔ -wa yɪa wanʋʋ lililu 'nyu -gʋ -
valɛpapɪe 'bɪ, wa 'dɛ weee ka wee 'gbe gw-
evla. 18 -Kosu mɪa wee 'gbe -sieda, wa -ka
we gbeylo -yɔyɪ, 'ɪn wa 'kpɪa 'wʋɛ: «Gbe mɪa
dɛ, we 'sɔnʋ 'nɪ -mɪ.» 19 Bla wa slua 'wluo,
-zugba wa wi, wa pa -gle, wa gbaɛ:
«Gbʋnyuu! Gbʋnyuu!
Babilɔnʋgbe 'kadʋ,
nyɪma weee -wa plɪlɪa amaa -gbɛ
batoo 'wʋ gumunyu -gʋ,
wa ka 'gwɛzi -cɪan -zɛ amaa 'gbʋ.
Ama 'bhʋa la 'lɛlɪ -bhlo nya.»
20 Yalɪ, wee 'gbe ka labhʋ, a li 'mʋna. -
Lagɔnyɪma, ɔ tietienya, ɔ gbʋʋ -falɪpanya,
amɪa li 'ya 'mʋna. Nɪɪ, -Lagɔ ka wee 'gbe ɔ
'cɛ 'klʋslolu gbʋ -we we nʋa lɛ aɪn -yla, we
'gbʋ.
21 Tɔʋn, 'anzɪ 'tɪtɛ yabhlo yia tʋkpa
'wʋbhu. Nɪɪ, wee tʋkpa wɔlʋ 'wʋ -glɪgbɔ
'bhisa. We 'bhua we 'wʋ, we vitelia we
gumunyu lʋ, 'ɪn we nɛɛ:
«A yla, 'sa -bhlokpadɛ wa yia Babilɔnʋgbe
vitelia,
'ɪn we 'ka labhʋ.
22 Wa 'na 'ka 'maslɛɛn lʋʋ 'nʋ Babilɔnʋgbe
nʋkplɛ.
Wa 'na 'ka -petee wɛlɪ 'nʋ.
Wa 'na 'ka 'maslɛɛn lɛglɛ 'nʋ.
Wa 'na 'ka lubho -yɔ lubhonʋnya 'yɪ.
Wa 'na 'ka 'maslɛɛn 'wuu -jiji 'nʋ.
23 'Napɛɛ san 'na 'ka 'maslɛɛn lɪ
-mɔ Babilɔnʋgbe nʋkplɛ.
Wa 'na 'ka nyimeslɔyu -yɔ ɔ 'ŋwnɔɔ wɛlɪ 'nʋ.
Nɪɪ, amaa -valɛpanya 'ylia -benyi dʋdʋ weee
-gʋ,
'ɪn a yia laga weee -dawli 'wʋnʋ
amaa ylisi nya.»
24 Nɪɪ, -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya -yɔ -
Lagɔnyɪmaa tlɪtlɪe, we -yɔ nyɪma weee -wa
wa 'bhaa dʋdʋ -gʋʋ tlɪtlɪe mɪ ɔ 'wlu.

19

Luluee lʋʋ

1 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia nyɪmaa -zloo wɛlɪ
'nʋ -mɔ yalɪ gbada. Wee wɛlɪ nɛɛ:
«*Aleluya!
-Amɪaa -Lagɔ ka -aɪn gbʋ 'wʋsa.
-Lagɔ -ɔ 'ylia, 'ɪn -ɔ 'tɛa la,
'mɔ ɔ -mɪa.
2 Nɪɪ, ɔ gbʋwʋbhubhue tɪklɪɪ,
'ɪn ɔ gbaa gbʋzɔnʋ.

'Naabɪzɪŋwnɔ 'kadʋ mɪa,
ɔ ka ɔ gbʋ dɪlɪ.
Ɔ ka dʋdʋgʋ -nyɪma duun pʋɪnplalɪ
wa nya mʋtnɪ lɛnʋe nya.
Ɔ ka -Lagɔnyɪma 'bha:
we 'dɛɛ 'gbʋ, -Lagɔ yia wa kpasa.»
3 Wee wɛlɪ nɛɛ 'yaɛ:
«Aleluya!
Wee 'gbe 'kadʋʋ gbeylo mɪ 'wʋsɔda
'ylɪ weee -nʋ nya.»
4 Waa nyɪma kpasɪ glʋ -bhlo 'ya -mnʋa -yɔ
'yliyɔgali -mnʋa -kʋlʋa 'kukolu -Lagɔ -ɔ -dɪa
'ŋnɪmnɪkpe -gʋ la, ɔ 'yu, 'ɪn wa yia ɔ bʋbɔ, -
zugba wa gbaɛ:
«-Amɛnɪ! Aleluya!»

Bhlabhlɛyuu 'ŋwnɔkwafɛtɪ

5 'Ya, wɛlɪ yabhlo 'tlaa 'ŋnɪmnɪkpe 'wʋ, we
nɛɛ:
«Amɪa, -Lagɔɔ lubhonʋnya,
amɪa sɔa da ɔ,
we 'dɛ yi 'yua -sɛsɛ -zɛoo,
we 'dɛ yi nyɪma 'kadɪ -zɛoo,
a 'dɛ weee bhlɪ -amɪaa -Lagɔɔ 'ŋnɪ.»
6 Tɔʋn, ɪn yia wɛlɪ -we 'wlʋa nyɪmaa -zlo
mɪa gbadaa wɛlɪ 'nʋ. -We 'wlʋ 'ya gumun-
yuu -yɔ -dɛɛ -jiji. We nɛɛ:
«Aleluya!
Cɪɪn, -slɛɛn mɪa, Jejitapɛ,
'tɪtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔ pɪlɪ
nyɪma weee 'wlu la.
7 -A li 'mʋna,
-a 'ylimanɪ -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'mʋna nya.
Nɪɪ, -slɛɛn mɪa,
Bhlabhlɛyuu 'ŋwnɔkwakwɪe -wa.
'Ŋwnɔ -ɔ ɔ -saa -bha ɔ -nʋ nya,
-mɔɔ ka -mɔɔ 'dɛ 'ylinamanɪ.
8 Ɔ ka 'wʋpla -bana yabhlo 'yɪ.
'Naa -zɔnʋ -bana -wa,
lɪ we lɪa,
'ɪn we mɪa -mɔwlʋda.»
(Nɪɪ, wee 'naa -zɔnʋ mɪa, mʋ -wa -
Lagɔnyɪmaa libho -zɔnʋ.)
9 'Anzɪ nɛɛ 'mɪ -yla: «-We ɪn mɪa gbada, -ɪn
cɛlɪ we, -Lagɔwɛlɪɪ 'dɛbhie -gbolu -wa. Nɪɪ,
-wa wa laa Bhlabhlɛyuu 'ŋwnɔkwafɛtɪ 'wʋ,
'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ nya.»
10 Tɔʋn, ɪn yia 'kukolu 'sibhli 'anzɪɪ bhʋ -
yɔ, ɪn 'ka we bʋbɔ. 'In we nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «-In
nʋ 'nanʋʋ, -ɪn 'na nʋnʋ 'sa -nɪ. Nɪɪ, -amɪ mɪa, -
Lagɔɔ lubhonʋnyɔ ɪn -mɪa, -mɪ -yɔ -na bhelia
-yɔ -na bhɔlɔa -wa mɪa -Zezuu gbʋdayɪnya
nya, aɪn 'bhisa. -Lagɔɔ 'dɛ -bhlo -ɪn 'kaa
bʋbɔ.»
Cɪɪn, -Zezuu gbʋdayɪwɛlɪ -wa -Lagɔgbʋʋ -
falɪpanyaa wɛlɪɪ somi.

Nɪmɛsʋʋn 'pʋpaa -gʋladɪnyɔ

11 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia yalɪɪ ŋwɛkalɪ -nʋ -
yɔyɪ. -Bhɛdɛ mɪa, nɪmɛsʋʋn 'pʋpa mɪa -bha.
Wee nɪmɛsʋʋʋn -gʋladɪnyɔ wa laa Wɛlɪ -
bhlo -yɔ Gbʋzɔnʋ. Ɔ gbʋwʋbhusɔ -yɔ ɔ tʋgʋsɔ
tɪklɪɪ. 12 Ɔ 'yli nyumaa -kosu 'bhisa. -Can -
klooo -zlo mɪa ɔ 'wluo. 'Ŋnɪ yabhlo mɪ ɔ -
yɔcɛlɪda, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ we -yi, we 'nɪ
ɔ 'dɛ -bhlo 'wʋbhʋ. 13 -Bana -we mɪa ɔ 'wʋ,
'pɪɔn wɔtɔmanɪa we, tʋgʋnyɔɔ -bana 'bhisa.
Ɔ ŋnɪ -wa -Lagɔwɛlɪ. 14 Yalɪɪ 'slʋja mɪ ɔ 'bɪ,
wa 'dɛ weee mɪ nɪmɛsʋʋn 'pʋpanya -gʋ. -Ɔ
-ka -mɪ, 'naa -zɔnʋʋ -bana 'pʋpa 'paɪnpaɪn
mɪ ɔ 'wʋ. 15 -Ɔ -dɪa wee nɪmɛsʋʋn -gʋ la, ɔ ka
'nɛnɔ -tʋgʋgblɛ ŋwɛɛ. Wee tʋgʋgblɛ nya ɔ yia
dʋdʋgʋ -nyɪma bhɪtɪa. 'Ma ɔ yia ŋwɛ -gʋ zʋa
'tɪtɛ nya. Mɔ yia -dlɔya 'wʋnyazɔa 'tɪtɛ -ka -
Lagɔɔ 'cɛ 'kadʋ 'wʋ. 16 Nɪɪ, 'ŋnɪ yabhlo mɪ ɔ
-bana -yɔ ɔ bhɔgʋ -yɔ cɛlɪda. Wee ŋnɪ -wa:

NYIMAA 'WLULAPILINYAA 'WLULAPILINYƆ WE -YƆ
NYIMAA -CIAAN NU -KANYƆ

17 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia 'anzɪ yabhlo -yɔyɪ
'ylʋ nʋkplɛ. 'Zia weee, -we mɪa -bluda -mɔ
yalɪ 'pɪpɪ, we 'kpɪa 'wʋ 'tɪtɛɛ we -yla, we nɛɛ:
«A yi. A suslolu 'wʋ, -Lagɔɔ lililu 'kadʋʋ
'gbʋ. 18 Nɪɪ, a yi nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya klaa,
'slʋjaa 'yugalɪnya klaa, we -yɔ nyɪma 'tɪtɛ, a
yi wa 'kwie lia. A yi nɪmɛsʋʋnnya -yɔ we -
gʋladɪnyaa 'kwie lia. A yi nyɪmaa 'yli -bhlo
-bhloo 'kwie lia: we 'dɛ yi galɪ -zɛoo, we yi
-wa 'nɪa galɪ nya -mɪ -zɛoo, we yi 'ylaaslɪɪ -
zɛoo, we yi nyɪma kpasɪ -zɛoo, a yi wa 'dɛ
weee 'kwie lia.»
19 Tɔʋn, wee nɪmɛ klaa, nyɪmaa 'wlu-
lapɪlɪnya klaa, we -yɔ we 'slʋja, 'ɪn ɪn yia
we -yɔyɪ. Wa ka 'wlugʋgwlalɪ wa -yɔ ɔɔ
nɪmɛsʋʋʋn -gʋladɪnyɔ -yɔ -mɔɔ 'slʋja 'sɔ 'ka
tʋ gʋ. 20 Nɪɪ, wa ka wee nɪmɛ -yɔ wee yoy-
olagɔgbʋʋ -falɪpanyɔ kpa. Wee yoyogbʋʋ -
falɪpanyɔ ka gwɛdigbʋ lɛnʋ wee nɪmɛ 'yu
we 'ka nyɪma -dawli 'wʋnʋ. Nyɪma -wa kaa
wee nɪmɛɛ yibhelida -yɔ, 'ɪn wa bʋbɔa we
tɛlɪtɛlɪnʋ, 'ma we nʋa -dawli 'wʋ. Nɪɪ, we 'dɛ
'sɔɔ 'yliyɔganʋ wa vitelia -kosu 'kadʋ -yɔ -
bhubhui -slo 'wʋ.

21 'Ɪn nɪmɛsʊʊʊn -gʋladɪnyɔ yia nyɪmaa pnɪɪ 'bha ɔ 'nɛnɔ -tʋgʋgblɛ -we mɪa ɔ ŋwɛɛ, we nya, 'ɪn 'zia weee yia wa 'kwie li.

20

-Zezu pɪlɪa nyɪma 'wlu la -zʋ 'wlu gbuu -nʋ nya

1 -Mʊʊ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia 'anzɪ yabhlo -yɔyɪ yalɪ 'bhʋda. -Laklɪ yabhlo -yɔ -pɛklɛɛ 'kadʋ yabhlo mɪ we kwɛɛ. Nɪɪ, 'bhʋka -we 'nɪa bhloluda -ka, we -laklɪ -wa. 2 'Ɪn we yia -zatɪbhɛ kpa. *-Zatɪbhɛ mɪa, *tɪbhɛ, -we mɪ bhaa, mʋ -wa. Nɪɪ, 'Kuzu wa laa *-Saatan, mʋ -wa. Wee 'anzɪ kpaa we, 'ɪn we yia we gbʋan wee -pɛklɛɛ nya, -zʋ 'wlu gbuu -nʋ nya (1.000). 3 We vitelia we 'bhʋka 'wʋ, we 'paa we -laklɪ ŋwɛ, 'ɪn we yia we -gʋgbalɪ: -mʊʊ yi 'wlʋ nɪɪ, we 'tla wee 'bhʋka 'wʋ, -zugba -zʋ wa -dɪlɪa we, we 'nɪ -slɔ gba, we yi -mɔ 'tla, we yi dʋdʋgʋ -nyɪma -dawli 'wʋnʋ. Nɪɪ, we bhla -ka bhɪa nɪ, 'ɪn wa 'ka we 'yitide bhla -sɛlɛɛ -nʋ nya.

4 Tɔʊn, 'ɪn ɪn yia 'ŋnɪmnɪkpenya -yɔyɪ. -Wa -dɪa we -gʋla, ma 'yɪa 'tɪtɛ wa 'ka nyɪmaa -yɔgbʋ 'wʋbhu. Nyɪma wa -dɪa 'wlu -gʋ, 'ɪn ɪn yia wa zuzunya -yɔyɪ. -We ka 'gbʋ wa yia wa 'bha, mʋ -wa nɪɪ, -Zezuu gbʋdayɪnya wa -mɪa, 'ɪn wa yi 'yaa -Lagɔgbʋ gba. Waa nyɪma mɪa, wa 'nɪ wee nɪmɛ -yɔ -we wa tɛlɪa bʋbɔ. Wa 'nɪ wee nɪmɛɛ yibhelida 'klʋ -yɔ -ka, 'ɪn wa 'nɪ we sɔ -yɔ -ka. Waa nyɪma mɪa, wa ka tlɪtlɪnya glaa 'wʋsɔ, 'ɪn wa -yɔ Klisɪ 'sɔ yia nyɪma 'wlulapɪlɪ -zʋ 'wlu gbuu (1.000) -nʋ nya. 5 Ma -wa tɪatɪa -nyɪma -wa -Lagɔ -sɔlʋa tlɪtlɪnya glaa 'wʋ. Wee -zʋ 'wlu gbu 'nɪ -slɔ bhɪa nɪ, nyɪma tɔlʋa 'na 'ka 'wʋsɔ. 6 Nyɪma -wa -Lagɔ -sɔlʋa 'wʋ tɪa tlɪtlɪnya glaa, 'wʋtʊtʊe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ nya, -Lagɔɔ -nʋ wa -mɪa. Tlɪtlɪee 'sɔnʋ 'nɪ 'tɪtɛ -ka wa -gʋ. Waa nyɪma mɪ -Lagɔ -yɔ Klisɪɪ bʋbɔnya nya. Wa -yɔ Klisɪ sɔ yia nyɪma 'wlulapɪlɪa -zʋ 'wlu gbuu -nʋ nya.

-Saataan lulue

7 Zlɪ wee -zʊʊ 'wlu gbu -ka bhɪa nɪ, 'ɪn wa tidea -Saatan 'yi. 8 'Ɪn we mnɪa dʋdʊʊ bɛta -mnʋaa -gʋ -nyɪma -wa wa laa Gɔgʋ -yɔ Magɔgʋ* -dawli 'wʋnʋa. 'Wlu we yia wa gʋgwlalɪa, wa 'ka tʊ gʋ. 'Wʋ wa yia zumanɪa gumunyuu ŋwɛyɔ -bʋsɛ 'bhisa. 9 Dʋdʋ weee -gʋ wa yia 'plɪlɪa, 'ɪn wa 'ka -Lagɔnyɪmaa ladɪlɪda -we -wa 'gbe -we -Lagɔ 'yɪbhaa, wa 'ka we gbeli. Nɪɪ, -kosu yabhlo yia yalɪ 'bhʋa, nyɪma -wa -Saatan gʋgwlalɪa 'wlu, we 'ka wa lasa.

10 Tɔʊn, *'Kuzu -we nʋa -benyi nyɪma -dawli 'wʋ, wa kpaa we, -kosu 'kadʋ -yɔ -bhubhui -slo -we 'wʋ wa vitelia wee nɪmɛ -yɔ yoyogbʊʊ -falɪpanyɔ, 'ɪn wa yia -mɔ we viteli. Sabɔoo, zlɪoo, sɪa wa yia 'kɔmʊʊ.

'Wʋbhlolu gbʋwʋbhubhue

11 -Mʊʊ 'bɪgʋ, 'ŋnɪmnɪkpe 'kadʋ -we pɔlʋa, we -yɔ we -gʋladɪnyɔ mɪa, 'ɪn ɪn yia wa -yɔyɪ. Dʋdʋ -yɔ yalɪ ka ɔ kwɛɛ -gwa: wa'a 'yɪ 'maslɛɛn we -yɔ. 12 Nyɪma 'kadɪ -yɔ nyɪma -kpʋa -wa tlɪa, 'ɪn ɪn yi 'yaa -maa -yɔyɪ 'ŋnɪmnɪkpe 'kadʋ 'yu. 'Ɪn 'anzɪnya yia 'sɛbhɛnya 'wʋkalɪ. Nɪɪ, 'ɪn wa yi 'yaa 'sɛbhɛ -putu 'wʋkalɪ: 'yliyɔga -sɛbhɛ -wa. Tlɪtlɪnya mɪa, wa lɛnʋgbʋ -gʋ wa bhua wa -yɔgbʋ 'wʋ, sa we mɪa cɛlɪda wee 'sɛbhɛnya 'wʋ, 'sa. 13 Tlɪtlɪnya mɪa gumunyu lʋ, -maa ka -mɔ 'tla. Tlɪtlɪe -yɔ tlɪtlɪnyaa -zɔɔ ka 'ya -mʊʊ -nʋ wla. -Ɔ -ka -mɪ, -mɔɔ lɛnʋgbʋ -gʋ -Lagɔ 'bhua -mɔɔ -yɔgbʋ 'wʋ, 'sa. 14 'Ɪn wa yia tlɪtlɪe -yɔ tlɪtlɪnyaa -zɔɔ -kosu 'kadʋ 'wʋ viteli. Mʋ -wa tlɪtlɪee 'sɔnʋ. 15 'Ɪn nyɔɔo nyɔɔ ka ŋnɪ 'nɪa 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wʋ cɛlɪda -mɪ, 'ɪn wa yia -mɔɔ -kosu 'kadʋ 'wʋ viteli.

21

-Zeluzalɛmʋ lolu

1 -Mʊʊ 'bɪgʋ, 'ɪn ɪn yia yalɪ lolu -yɔ dʋdʋ lolu -yɔyɪ. Yalɪɪ tɪanʋ -yɔ dʋdʊʊ tɪanʋ ka labhʋ, 'ɪn gumunyu 'nɪ -slɛɛn lamɪ. 2 'Ɪn -Lagɔɔ 'gbe -we -wa -Zeluzalɛmʋ -lolu, 'ɪn ɪn yia we -yɔyɪ yalɪ -bhʋda. We yia we 'dɛ 'ylinamanɪ nɛɛ ŋwnɔyu -ɔ mɪ ɔ 'lowli wʋda. 3 Tɔʊn, wɛlɪ 'tɪtɛ yabhlo 'bhʋa -mɔ 'ŋnɪmnɪkpe 'wʋ, 'ɪn ɪn yia we 'nʋ. We nɛɛ: «-Slɛɛn mɪa, -Lagɔɔ ladɪda mɪ nyɪma glaa, wa glaa ɔ yia ladɪa. Ma yia ɔ nyɪma -zɛa. -Lagɔɔ 'dɛbhie -yɔ wa sɔ yia -mɪa, 'ɪn ɔ 'ka wa -Lagɔ nya -mɪ. 4 Wa -ka wi nɪ, -Lagɔ yia wa 'mɪɔ weee sɛa. Tlɪtlɪe 'na 'ka lamɪ. Guwʋwlʋwlʋe klaa, wiwie klaa, we -yɔ kuu 'cɔnʋe, -mʊʊ weee 'na 'ka lamɪ. Nɪɪ, gbʋ -sʋanya ka labhʋ.»

* **20:8** Gɔgʋ -yɔ Magɔgʋ: nɪɪ, 'ŋnɪ -we wa zʋa -Lagɔɔ tʊnyɪma, mʋ -wa.

5 -Ɔ -dıa 'ŋnımnıkpe -gʋ la, ɔ 'bhua wɛlı 'wʋ, ɔ nɛɛ: «ın ka -lu weee 'bhiti, 'ın we yia -lu lolu -zɛ -slɛɛn.» Ɔ nɛɛ 'yaɛ: «-We na gbaa, -ın cɛlı we, nıı, wee wɛlı nı mı dlıgʋzʋ sa, 'ın we mıa gbʋzɔnʋ nya.»

6 'In ɔ nɛɛ 'ya 'mı -yla: «Nıı, we ka -slɛɛn bhıa. -Amı -wa we gwedıda, 'ın ın mıa we bhıalıda nya, we tıanʋ -yɔ we 'wʋbhlolunʋ. Nyımɛ, -ɔ 'nyumatʋ -ka 'bhada -mı, bhe na nyɛa ɔ 'nyu. 'Nyu, -we na nyɛa ɔ nı, 'wlʋwlʋ nyu -we wlaa 'yliyɔgagıe, mʋ -wa. 7 -Ɔ -ka -gʋgalınyɔ nya -mı, mɔ kaa we 'yıyı klʋ: ɔ -Lagɔ na yia -zɛa, 'ın ɔmɔ 'ka na 'yu -zɛ. 8 Nıı, -wa 'nıa dlı 'tɛ klaa, -wa 'nıa 'mı dlı -gʋ zʋ klaa, gbʋnyii 'kadı lɛnʋnya klaa, nyıma -bhanya klaa, mʋtnı kwɛ -cıan klaa, ylisinʋnya klaa, -wa bʋbɔa yoyo -lagɔ klaa, we -yɔ yocıan weee, -wa weee mıa dɛ, -kosu 'kadʋ -yɔ -bhubhui slo mı wa -nʋ nya: mʋ -wa tlıtlıee 'sɔnʋ.»

9 Nıı, 'anzı gbesɔ, -we kaa 'kɔpʋ -we mıa yeda 'wʋbhlolu -sıasıe gbesɔ nya kwɛɛ, we 'yabhlo bɛa 'mı -yɔ, 'ın we nɛɛ: «Yi, ın 'ka -mı 'ŋwnɔyu 'klʋslolu, -ɔ Bhlabhlɛyu -saa -bha ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ -zɛ.» 10 -Lagɔɔ Zuzu 'sibhlia 'mı -gʋla, 'ın we yia 'mı -gɔgɔ 'kadʋ 'wlukwa. Wee -gɔgɔɔ -gʋ mı 'wʋpada. 'In we yia 'mı -mɔwlʋ gbe 'klʋslolu. Mʋ -wa -Zeluzalɛmʋ -we mıa yalı 'bhʋda -Lagɔɔ -gbɛ. 11 -Lagɔɔ san lıa wee 'gbe nʋkplɛ. We lılıe 'wlʋ sa tʋkpa -zɔnʋ, we 'wlʋ sa tʋkpa 'nuonuo -we ka nʋkplɛ wa yıa la 'vɛlı 'bhisa. 12 'Suo -we bibea wee 'gbe, we 'tu 'wʋ, 'ın we mıa yalı 'pada. Wee 'gbe ka klolo kugbua lɛ 'sɔ, 'ın 'anzı kugbua lɛ 'sɔ kʋa we ŋwɛ. 'Nŋı mı wee klolonya -yɔcɛlıda, nıı, *Izlaɛlıı *zʋa kugbua lɛ sɔɔ ŋnı -wa. 13 Klolo ta mıa bɛta yabhlo -gʋ, -mɔ wee 'gbe 'wʋ. Ta mı 'ylʋʋ 'wʋsɔlʋda, ta mı 'ylʋʋ bhlilida, we gbelibhloo pnıı yıylalıa 'klʋ -yɔ, ta bɛta yabhlo, 'ın ta mıa bɛta -putu. 14 Wee 'gbee 'suoo gwe mıa, tʋkpa kugbua lɛ 'sɔ nya we mıa. Bhlabhlɛyuu tietienya kugbua lɛ 'sɔɔ 'ŋnı mı wee tʋkpanya -yɔcɛlıda.

15 'Anzı, -we mıa 'mı -yla gbʋ gbada, -can gblee -we nya we yıbhɔlʋa -lu, we mı we kwɛɛ, we 'ka 'gbe klaa, we klolonya klaa, we -yɔ we 'suo yıbhɔlʋ. 16 Wee 'gbee bɛta -mnʋa weee -bhlo. Nıı, 'anzı 'bhua we -can gblee 'wʋ, 'ın we yia wee 'gbe yıbhɔlʋ. We tlʋlo klaa, we 'wʋlaylilo klaa, we -yɔ we -gʋwʋpalo, we 'dɛ weee -bhlo. We nyni -luu yıbhɔlʋlu 'wlu glʋ ta. 17 'Anzı yia we 'suonya yıbhɔlʋ: we tlʋlo nyni yıbhɔlʋlu glʋ gbesɔ 'ya -mnʋa. -Luu yıbhɔlʋlu -we 'anzı kaa, mʋ -bhlokpadɛ dʋdʋgʋ -nyıma kaa. 18 Wee 'gbee suo mıa, tʋkpa -zɔnʋ -we wa laa zasıpʋ, we nya wa 'sʋbhaa we. -Caan 'zayli nya wa 'sʋbhaa wee 'gbe. Lı we lıa 'vɛlı 'bhisa, 'ın wa yıa we 'wʋla. 19 Nıı, wee pa mıa, tʋkpa -we -gʋ we mıa 'sʋbhada, tʋkpa -zɔnʋʋ 'yli -bhlo -bhlo nya we mıa. Tʋkpaa tıanʋ mı zasıpʋ nya, we 'sɔnʋ mı safilı nya, we tanʋ mı agatı nya. We -mnʋanʋ mı emewlodʋ nya. 20 We gbunʋ mı onisı nya, we gbelibhlonʋ mı salıdʋanı nya. We gbesɔnʋ mı klisolitı nya, we gbetanʋ mı belilı nya. We gbomnʋanʋ mı topazı nya. We kugbuanʋ mı klisopazı nya. We kugbua lɛ -bhlonʋ mı tulıkʋazı nya. We kugbua lɛ 'sɔnʋ mı ametisıtı nya. 21 Wee klolo kugbua lɛ sɔ mıa, 'pɛlılı kugbua lɛ sɔ -wa, 'ın klolo -bhlo mıa wee 'pɛlılı -bhlo nya. Wee 'gbee -gblɔgblʋ 'wʋ mıa we mı -caan 'dɛbhie -gbolu nya, 'ın wa yıa we 'wʋla 'vɛlı 'bhisa.

22 Nıı, wee 'gbe nʋkplɛ, ın 'nı *-Lagɔbudu yabhlogbɔɔ -yɔyı, -we ka gbʋ -wa, Jejitapɛ, 'tıtɛ weee -Kanyɔ -Lagɔɔ 'dɛbhie -gbolu -yɔ Bhlabhlɛyu mı we nya. 23 Wee 'gbe 'nı 'ylʋ -yɔ 'cʋʋ saan gbʋ -ka. -We ka gbʋ -wa, -Lagɔɔ 'ŋnımnıee san lıa we 'wʋ, 'ın Bhlabhlɛyu mıa we zlı nya. 24 Nıı, dʋdʋgʋ -nyıma yia wee 'gbee zlı 'klʋ nɔa, 'ın dʋdʋgʋ -nyımaa 'wlulapılınya -yɔ wa 'ŋnımnılı yia yia. 25 We klolonya 'na 'ka kla 'mnumnu, -we ka gbʋ -wa, sabɔ 'na ka wee 'gbe nʋkplɛ bɛ.

26 Dʋdʋ -gʋʋ 'ŋnımnıe weee -yɔ we 'tıtɛ yia wee 'gbe nʋkplɛ yia. 27 Pʋınkalu -we 'kaa wee 'gbe nʋkplɛ pla, we 'nı -mı. Nyıma -wa nʋa zʋbhalıgbʋ lɛ, we -yɔ yocıan, wa 'nı mneni wa 'ka wee 'gbe nʋkplɛ pla. Nıı, -wa ka ŋnı mıa Bhlabhlɛyuu 'yliyɔga -sɛbhɛ 'wʋ cɛlıda, ma -bhlogbɔɔ 'kaa -mɔ pla.

22

1 Nıı, 'anzı yia 'mı -gbʋa yabhlo 'klʋslolu. -Gbʋa -we 'wʋ 'nyu -we wlaa 'yliyɔgagıe wlʋa, mʋ -wa. Lı wee 'nyu lıa lılı vɛlı 'bhisa. -Lagɔ -yɔ Bhlabhlɛyuu 'ŋnımnıkpe 'wʋ we tlaa, 2 'ın wee 'nyu plılıa wee 'gbee -gblɔgblʋ

'wʋ. Da wee -gbʋaa sɔ bhʋbhlʋa -yɔ su yabhlo mɪ -bha, mʋ wlaa 'yliyɔgagɪe. -Zʋ -bhlo 'wʋ, we tnʋnʋ 'wʋla -zakpa kug-bua lɛ 'sɔ. 'Cʋ -bhlo, 'ɪn we tnʋa. 'Ɪn we kpɪ jipea dʋdʋgʋ -nyɪma weee. 3 Mɛ 'na 'ka -slɛɛn lamɪ. Nɪɪ, -Lagɔ -yɔ Bhlabhlɛyuu 'ŋnɪmnɪkpe yia wee 'gbe 'wʋ -mɪa, 'ɪn -Lagɔɔ lubhonʋnya yia ɔ bʋbɔa. 4 Ɔ 'klʋ wa yia -yɔyɪa, 'ɪn ɔ 'ŋnɪ 'ka wa 'klʋ -yɔ cɛlɪda -mɪ. 5 Sabɔ 'na 'ka bɛ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'napɛ -yɔ 'ylʋʋ saan gbʋ -ka, Jejitapɛ yia ɔ zlɪ wa -gʋ 'mniaa 'gbʋ, 'ɪn wa 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ 'ylɪ weee -nʋ nya.

-Zezuu yiyigbʋ

6 -Mʋʋ 'bɪgʋ, 'anzɪ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «Wee wɛlɪ mɪ dlɪgʋzʋ sa, 'ɪn we mɪa gbʋzɔnʋ nya. Nɪɪ, Jejitapɛ -ɔ 'nyɛa ɔ gbʋʋ -falɪpanya ɔ Zuzu, mɔ tiea ɔ 'anzɪ, -we 'kaa daylɪ lɛnʋ, we 'ka we ɔ lubhonʋnya 'klʋslolu.»

7 -Zezu nɛɛ: «A pʋ yukwli, yia na yia daylɪ! -Falɪpawɛlɪ -we mɪa 'sɛbhɛ nɪ 'wʋ, -wa zʋa we 'nʋŋwɛ, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ nya.»

8 Nɪɪ, -amɪ *Zaan, -amɪ 'nʋa wee wɛlɪ, 'ɪn -amɪ 'yɪa wee -li -yɔ. Da ɪn bhɪa we 'nʋnʋe -yɔ we -yɔyɪyɪe, 'anzɪ -we -slolua 'mɪ we 'klʋ, 'ɪn ɪn yia we bhʋ -yɔ bhlili ɪn 'ka we bʋbɔ. 9 'Ɪn we nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «-Ɪn nʋ 'nanʋʋ, -ɪn 'na nʋnʋ 'sa -nɪ. Nɪɪ, -mɪ klaa, -na bhelia -Lagɔgbʋʋ -falɪpanya klaa, we -yɔ -wa weee zʋa 'sɛbhɛ nɪɪ wɛlɪ 'nʋŋwɛ klaa, -Lagɔɔ lubhonʋnyɔ -amɪ -mɪa aɪn 'bhisa. Nɪɪ, -Lagɔɔ 'dɛ -bhlo -ɪn 'kaa bʋbɔ!»

10 -Mʋʋ 'bɪgʋ, we nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «-Falɪpawɛlɪ -we mɪa da 'sɛbhɛ nɪ 'wʋ, -ɪn 'na zizeli we -na 'dɛbhloo -nʋ nya -nɪ. Nɪɪ, we lɛnʋbhla ka cɪpa. 11 -Ɔ -ka nyɪmɛ 'nyuu, ɔ -tʋ gbʋnyuu lɛnʋda, -ɔ -ka pʋɪn -ka, ɔ -tʋ pʋɪnplada, -ɔ -ka nyɪmɛ tɪklɪu, ɔ -tʋ gbʋzɔnʋ lɛnʋda. -Ɔ -ka -mɔwlʋda -mɪ, ɔ -tʋ -mɔwlʋda.»

12 -Zezu nɛɛ: «A pʋ yukwli. Daylɪ na yia. Ɪn -ka yida -mɪ, cɛlɪli nya na yia yia. 'Ɪn -ɔ -ka -mɪ, -we ka 'yɪyɪklʋ ɔ -ka -ka, 'ɪn na nyɛa we ɔ, ɔ lɛnʋgbʋʋ 'gbʋ. 13 -Amɪ -wa *Alɪfa -yɔ *Omega, -amɪ -wa we gwedɪda, 'ɪn ɪn mɪa we bhɪalɪda nya, we tɪanʋ -yɔ we 'wʋbhlolunʋ.»

14 -Wa wɔlʋa wa -bana, 'wʋtʋtʋe -dlɔɔ mɪ wa -nʋ nya. Nɪɪ, ma kaa we 'klʋ su -we wlaa 'yliyɔgagɪe, wa 'ka we 'bhue li, wa ka we 'klʋ wa 'ka 'gbee klolo ŋwɛɛ plalɪ. 15 -Wa 'na 'kaa wee 'gbe nʋkplɛ pla, ma nɪ: -wa nʋa nɪmɛgbʋ lɛ klaa, ylisinʋnya klaa, mʋtnɪ kwɛ -cɪan klaa, nyɪma -bhanya klaa, -wa bʋbɔa yoyo -lagɔ klaa, we -yɔ -wa 'yɪbhaa yo 'ɪn wa tʋbhʋa yo. 'Pipee wa tʋa.

16 «-Amɪ -Zezu tiea na 'anzɪ aɪn 'wʋ we 'ka wee wɛlɪ nɪ gba -mɔ leglizɪnya -yla. We 'dɛ weee mɪ gbʋzɔnʋ nya. Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪɪ zʋayli -nyɪmɛ ɪn -mɪa: zlʋkpa -zɛlɪya ɪn -mɪa.»

17 -Lagɔɔ Zuzu -yɔ 'ŋwnɔyu -ɔ Bhlabhlɛyu -saa -bha ɔ 'ka ɔ 'ŋwnɔ -zɛ, wa nɛɛ: «Yi!» Nyɪmɛ -ɔ -ka we 'nʋ, -mɔɔ -kanyɔ gba: «Yi!» -Ɔ 'nyumatʋ -ka 'bhada -mɪ, ɔ yi. Nyɪmɛ -ɔ -ka 'nyu -we wlaa 'yliyɔgagɪe 'yɪbha, sa bhe ɔ yɪa we.

'Wʋbhlolu -yɪbhalɪgbʋ

18 We 'dɛɛ 'gbʋ, -amɪ Zaan nɛɛ aɪn -yla: -wa weee -wa 'nʋa -falɪpawɛlɪ -we mɪa 'sɛbhɛ nɪ 'wʋ cɛlɪda, -ɔ -ka we -lu -lɛ -gʋpalɪ, -Lagɔ yia sɪasɪe, -we mɪa da 'sɛbhɛ nɪ 'wʋ cɛlɪda, ɔ sɪasɪe -gʋpalɪa. 19 Wee -falɪpawɛlɪ -we mɪa *-Lagɔsɛbhɛ nɪ 'wʋ cɛlɪda, -ɔ -ka we -gʋsa, su -bhue -we wlaa 'yliyɔgagɪe, -mɔɔ -kanyɔ 'na 'ka we li, 'ɪn ɔ 'na 'ka -mɔwlʋ gbe nʋkplɛ pla.

20 -Zezu nɛɛ: «-We weee mɪa dɛ, gbʋzɔnʋ -wa.» 'Ɪn ɔ nɛɛ: «Cɪɪn, yia na yia daylɪ.»

-Amɛnɪ! Yi, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu!

21 Nɪɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu ŋwna nyɪma weee 'nyu la.